Alexandri Tralliani Medici libri duodecim,

GRAECI ET LATINI, MVLto quàm antea auctiores & integriores:

IOANNE GVINTERIO ANDERnaco interprete, & emendatore.

Adiectæ sunt per eundem uariæ exemplarium lectionis Obseruationes, cum Iacobi Goupyli Castigationibus.

Accessit etiam rerum & uerborum toto opere memorabilium Index.

Cum Cæs. Maiest. & Galliarum regis gratia & priuilegio.

BASILEAE, PER HENricum Petrum.

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM GVILIELMVM Hessorum Landgrauium, Comitem in Catzenelbogen, Sigenheim, Dizij & Nidæ:

IOANNIS GVINTERII Andernaci Medici Præfatio.

VM in ueteri consuetudine & more positum sit, PRINCEPS GVILIELME Illustrissime, ut homines eruditi laborum suorum patronos et defensores contra maleuolos quærant atque comparent, cogitaui tibi aliquod professionis meæ & doctrinæ opus nuper elucubratum, sub tuo nomine & authoritate in publicum emittere: ut & tutius sit à uitiligatoribus, & plus gratiæ apud literatos acquirat. Sunt autem duodecim Alexandri Tralliani libri Græcolatini: quos antea quidem P. Castellanus ex regia Gallorum bibliotheca græcos in

 lucem

lucem edendos curauit. nos autem po-
ſtea in Latinam orationẽ cõuertimus:
& quæ in illis adhuc præter accuratas
aliorum annotationes deſiderabantur,
ex antiquis codicibus ſumma tum fi-
de, tum diligentia reſtituimus. Atque
utinam nobis in eo labore per omnia
ſatisfacere potuiſſemus, quem commu
nis potius utilitatis ſtudioſorũ, quàm
priuatæ gloriæ ac laudis gratia ſuſce-
pimus. Meretur certè optimus ille me-
dicinæ author, ut priſtino ſuo nitori
& dignitati aliquando reſtituatur. cu-
ius in docendo iudicium, fidem, dili-
gentiam, artificium & ordinem ſatis
admirari nequeo: cum alij qui eum æ-
tate præceſſerunt, uel etiam ſecuti ſunt,
pace illorum dixerim, medicinam po-
tius in aceruum quendam inſignem ac-
cumulaſſe, quàm accuratè tradidiſſe ui-
deantur. Scribunt nonnulli, Alexan-
drum hunc patrum memoria Iatroſo-
phiſtam: alij initio quidem ſophiſtam,
poſtea uerò Iatron, hoc eſt medicum,
excellentiæ ratione appellatum fuiſſe.

ſed

ſed quibus id faciant authoribus, non oſtendunt: nec ego magnopere cum illis contendendum eſſe puto. Hoc certè mihi uidetur cognomentum hoc Iatri, Alexandro, etſi longè omnibus ſuæ ætatis medicis ingenio atq; eruditione excelluerit, internotionis potius gratia fuiſſe inditum: quòd multi tunc Alexandri appellarentur, præſertim cum poſteriores tam Græci quàm Arabes, eum Alexandrum duntaxat nuncuparint. Quod ſi ætatem, qua illè floruerit, inquiramus, Oribaſio quidem Aetióq; poſteriorem fuiſſe conſtat, ut quorum nominatim aliquoties meminerit. Paulo autem Aegineta priorem extitiſſe, inde cognoſcitur: quòd hic illius, ut idonei ſcriptoris, medicamentorumq; ipſius mentionem faciat. Atque ita Alexander ueluti medius inter illos, nempe non multo poſt Iuliani Imperatoris tempora, uixiſſe rectè dicetur. Hic inquam author clariſsimus, ut in arte medica cognoſcenda, facienda'que excellentior fieret, & conſummatus,

Fuit hic Oribasio & Aetio posterior prior Paulo.

Cap 28 lib 3.

Vixit Alexander Paulo post tempora Juliani

non diu in patria sua Tralle, ciuitate Lydiæ, aliàs celebri, atque eruditissimis hominibus, liberalissimis'que studijs affluenti permaneudum: sed omnes cunctæ Græcię partes, Italiam, Galliam, Hispaniam peragrandas sibi esse censuit: unde etiam diuersarum gentium uocibus sæpę utitur, quæ non exiguam eius in arte passim diligentiam testantur. Post longas autem peregrinationes, ad scribendi studium se contulit, & experimenta quæ longo usu atque periclitatione ex morbis collegerat, in duodecim commentarios hosce redigenda putauit: quibus omnium propè morborum curationem tam accuratè persequitur, nihil ut amplius in eis requirere possis. Nam ut ueteres medici Græci omnes, & recentiores, multa de curandis morbis scripserint: nemo tamen, pace istorū dixerim, Therapeuticen accuratius illo, meliori'que artificio, & apto magis ordine docuit, eam'que maiore usu atque experientia comprobauit. Galenus quidem de om

nibus Medicinę patribus copiosissimè tractauit: sed quòd ipse in alijs reprehendit, pleraque confusius, indistinctiusq́;, nec uno in opere de uniuersis affectibus, ut res exigebat, commentatus est. Oribasius medicinam quidem in compendium redigere Iuliani imperatoris iussu conatus, totum ferè Galenum in septuaginta duos libros coegit: unde etiam simia Galeni appellatus est. Verùm cum hoc opus grandius cerneret, quàm ut à multis comparari posset, idem rursus in octo ad Eustathium filium libros tanta breuitate redegit, ut plerosque morbos in eis non attingat, neque causas aut signa obseruet: ne dicam, quòd integram sæpe curationem omittat. Paulus deinde Aegineta suum de Medicina uolumen scribendum suscepit, ut ex omnibus ipse quasi faceret temperamentum, neque prolixum, neque nimis succinctũ: sed in hoc quoque est, quod eruditi requirant. Aetius postremò, eandem penè scribendi rationẽ, quam coæuus ipsius Oribasius,

obtinet, multa quoque ex aliјs mutuatus eſt, ſuis'que inſeruit liberius, nulla adeò diſtinctione, aut ratione ſæpius adiecta. Verùm hęc ego nõ dico, ut ueteres illos medicos (quorũ utinam merear eſſe diſcipulus) ſugillem, aut reprehendam: ſed quòd Alexander hic Trallianus omnia diligentiſsimè perſcrutatus ſit, morborum cauſas, indicia, differentias & internotiones: item quòd alia atque alia medicamenta, uarias'que eorum parandorum rationes, & exhibendi tempora & modos præſcribat, nec non uictum unicuique uitio congruentẽ curioſiſsimè indicet. Quàm utilis hic author ſcholis futurus ſit, optimè intelligẽt, qui tum alibi, tum in Marpurgi Academia celebri medicinã profitentur. Inter quos doctiſsimus ille Dryander, uetus meus amicus & familiaris, ſummum meritò locum obtinet. Quicquid igitur in hoc authore Græco, non ſolum in plus mille antea locis deprauato, ſed etiam inſigniter mutilo, uel emendando, uel inſtaurando impendimus,

pendimus, tuo nomini, clarissime Princeps, imò totum Alexandrum Græcolatinũ nuncupamus. Primùm quidem, quòd singularem tuam in me beneuolentiam ac propensionem iampridem animaduerterim: cui etiam charissima quæque, imò uitam ipsam committere non dubitem. Deinde, quòd bonas literas, earumq́; studiosos summo amore & studio prosequaris, atque apud illustrissimum Principẽ Philippum patrem tuũ promoueas, iuues, & tuearis. Qua quidem uoluntate nihil uel animi tui uis prudentius, uel fortuna præstantius habere potest. Ac uerè princeps nobilitatis cẽseri debet, cui præclarum alioqui genus, excellens'que natura, & uitæ ratio doctrina illustratur: proximus, qui tametsi hac destitutus est, tamen eos qui præditi sunt, amat. Quemadmodum enim stirpes feræ & agrestes, cultura & curatione mitescunt, & in aliam quasi naturam degenerant: ita hominum animi sæpe rudes, barbari & feroces, literis, & honesta educatione

 humani,

humani, mites & benigni erga omnes reddũtur. Hoc nimirum inclytus Princeps ac Heros pater tuus intellexit, qui nõ modò generosissimos liberos suos literis & doctrina erudiri, sed etiam toti suæ regioni ludos doctissimorum hominum refertos, passim aperiri uoluit: ubi tum nobiliũ, tum ciuium, externarumq́ꝫ nationum iuuentus ingenij cultum ac eruditionem præclaram capesseret. Quo nomine uniuersæ Cattorũ genti gratulor, gaudeo literis, quæ in posterum etiam patronum te, & tutorem habituræ sint. Interea hos labores nostros in cõmunem studiosorum Medicinæ usum, optime Princeps, susceptos, ne contemne: dum aliquando maiores, dignoresq́ꝫ tua amplitudine comparauero.

CANDIDO LECTORI.

EN habes, cãdide Lector, Alexandrũ Trallianum, Medicum Graecolatinũ, ex uariorum codicum collatione summa fide & diligentia auctiorem quàm antea, & castigatiorem. Nam cum primũ in Latinam orationem illum conuerterem, multa in Graeco exẽplari loca tum uitiata, tum mutila deprehẽdi: quae antea nemo, quòd sciam, animaduerterat. quãquam Iacobus Goupylus, regius Medicinae professor Lutetiae, egregiam in eo operam prima Graeci codicis editione praestiterit. Quod in ea reliquum adhuc erat deprauatum, omissum, alienoq́ue loco positum, nos meliorum exemplariũ adiumento resarcire & reponere studuimus. Huius autem te admonitum uolo, in Alexãdro recognoscendo religiosissimè me esse uersatũ: nihil temerè immutasse, nihil nisi ex meliorum codicum, & aliorum authorum subsidio uel adiecisse, uel sustulisse: id quod seorsim in obseruationib. nostris indicauimus. De nostra autem emẽdatione non aliud pollicemur, quàm conferendo legendoq́ue poterit cognosci. Difficilis labor est corrigere, laus exigua. Quare aequi boniq́ue consule, si non omnia ut uolui, praestare potuerim. Vale.

RERVM ET VERBORVM PRAECIPVE MEMORABILIVM, quæ in Alexandro Tralliano continentur, Index.

inflam-

teſticuli

FINIS.

ERRATA PARTIM OPERARVM INCVria, partim exemplaris uitio cōmiſſa, ſic emendabis.

PAgina 5. Verſu 22. lege, ἐπιτήδεια, τοῖς δὲ διὰ ἀραιότητα, θερδακίνη, καὶ μαλάχη, καὶ ὠὰ καὶ ἄρτος, &c. & uerſ. 29. τοῖς δὲ δι' ἀραιότητος, tolle. 6.21. queant. 7.20. νάρδου ὀλίγου. 9.34. καὶ ὄξει δεῦσον, καὶ μίσγε εἰς τὸ σμῆγμα, καὶ σμῆχε. 10.3. ſingulas drachmas. 21.4. αἶνε ἐξ ὀξυκράτους. & 8. adijcito. 53.7. κιβυράτικον. 55.34. φλεγμονὴ ἢ θέρμη πάνυ πολλή. 74.34. σάβανα. 82.23. δραχ. δ. 156.33. προσπλέκεσθαι δεῖ τινὰ τῶν. 156.34. ἢ χόνδρου. 159.17. κρόκου σικελικοῦ. 192.33. μελαγχολικωτέρου καὶ παχυτέρου. 202.1. λειοτάτης λιτ. α. ἐλαίου κοινοῦ, κηροῦ καθαροῦ. 239.8. οὐχ οἷόν τε θεραπεῦσαι. 241.26. expuatur, dum ægri difficulter ſpirant. 274.16. ἐδόξασαν. 275.30. παρακμῆς. 276.15. de decoctis. 290.7. ψίχαι. 292.32. necnon quercus corticis ramentum membranoſum, ut tunica glandis. 303.34. σέλινον καλούμενον μακεδόνιον. 309.33. infeſtet. 313.17. ἀστακοῦ. 340.13. ἐπίπασσε. 343.18. ἐπιγούσης. 349.5. φύσει θερμὰ καὶ ξηρά. 354.15. terebinthinæ ſeſcuncia. 357.13. ἢ χηνέου. & uerſ. eod. κρόκου ἀφροῦ. & 13. στύρακος, καλαμίνθου, κηροῦ ἀνὰ οὐγ. γ. 359.20. pro παθῶν, lege χυμῶν. 360.15. εἴρηται δέ. & 13. τῷ ἀπό. 362.10. καθάπερ δὲ καὶ τὸ. & 32. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. 364.27. οὐ σπανίως. & 34. συμβαίνει δὲ καὶ ὑπό. 365.30. ὑσσώπου κρητικοῦ. 372.7. προσαναπτύεσθαι δεῖ. 373.24. σικυωνίῳ. 379.2. καὶ εἰ μὲν τὰ τῆς. 392.3. ὑπολείπεται ἡ ὕλη. 398.2. ἐξ οἴνου ἀσκαλωνίτου. & 19. κυνώδως. 404.4. κιχώριον. 405.13. ἀρτυτόν. 408.6. τὸ ῥυπτικὸν καὶ ἐκφρακτικόν. 513.34. φορᾶς. 516.3. ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ λαμβάνον καὶ τῆς χαμελαίας φύλλων χαλκοῦ λεπίδος καὶ ἀνίσου ἀνὰ δραχ. α. & 9. τὴν δόσιν τοῦ βοηθήματος. & 11. tolle, καὶ τὴν δόσιν τοῦ βοηθήματος. 668. ult. βραδυτέρως. 704.4. παθῶν, pro μαθῶν. 717.34. ἐπὶ ποίοις οὐ χρὴ διδόναι. 720.29. ἐν ὕδατι ψυχρῷ. 724.25. σάβανα. 729. ult. τὸ κατὰ φύσιν οὕτως

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ Βιβλίον πρῶτον.

Περὶ ἀλωπεκίας, α.

Ἡ ἀλωπεκία πάθος ἐστὶ, τριχῶν μάλιστα. οὐκ ἐκ μιᾶς δὲ αἰτίας, ἀλλ' ἐκ διαφόρων καὶ ποικίλων ἔχει τὴν γένεσιν. γίνεται γὰρ καὶ διὰ φλέγμα θερμανθὲν καὶ ῥαπὲν εἰς ἁλμυρὰν ποιότητα, καὶ διὰ χολὴν, καὶ μελαγχολικὸν χυμόν. σκοπεῖν οὖν χρὴ καὶ διαγινώσκειν τὸ ποιοῦν αἴτιον τὸ πάθος, καὶ οὕτως ἤδη τὴν θεραπείαν ἔρχεσθαι.

Διάγνωσις.

Διαγινώσκειν οὖν χρὴ τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν ἐκ τῆς χροιᾶς τῶν τριχῶν. αἱ μὲν γὰρ ξανθαὶ χολώδη πλεονάζειν ἐνδείκνυνται κακοχυμίαν, αἱ δὲ μέλαιναι, τὸν μελαγχολικὸν χυμόν· αἱ δὲ λευκαὶ τὸ φλέγμα. οὕτω μὲν οὖν ἐστι διακρίνειν ποίου πλεονάσαντος περιττώματος, γέγονε τὸ πάθος περὶ τὴν κεφαλήν.

Θεραπεία.

Θεραπεύειν δὲ χρὴ τῷδε τῷ τρόπῳ. εἰ μὲν ἡ πλεονάζουσα κακοχυμία τύχῃ πολλὴ οὖσα, προδιαιτήσας καλῶς, κάθαιρε τὸν πλεονάζοντα χυμόν. εἰ δὲ ὀλίγη τις εἴη, ἀρκέσουσι πρὸς θεραπείαν οἱ ἀποφλεγματισμοὶ, καὶ τὰ μερικὰ μόνα βοηθήματα

ALEXANDRI TRALLIANI Liber primus, IOANNE GVINTERIO Andernaco Interprete.

De alopecia. Cap. I.

Lopecia uitium est, quo capillis fluentibus, caput nudatur ac glabrescit. non aut̄ ex una, sed uaria et multiplici causa trahit originē. Quippe tū ex pituita calefacta, ac in salsam qualitatem conuersa, tum ex bile & humore melancholico nascitur. Efficiens igitur affectus causa considerari, & internosci: atq; ita tandē curatio ipsius tentari admoueriq; debet. Alopecia quid / Causa.

Notæ.

Causa uitij efficiens ex pilorum colore internoscitur. Etenim flaui, biliosam humorum uitiositatem superare indicant: nigri, humorem melancholicum: albi, pituitā. Sic igitur discernere licet, quo recremento superante uitium in capite prouenerit. Notę alopeciæ.

Curatio.

Curare igitur hoc modo conuenit: Humorē uitiosum, *siquidē copiosus superet, expurgato, bona prius uictus ratione usus. Sin exiguus extiterit, medicamenta quæ saliuam mouent,* ἀποφλεγματισμοὺς Græci appellant, *& sola præsi-* Curatio alopecię. / Victus humorem præparat ad purgationem.

 dia

dia quæ partibus inducuntur, sufficient. At in quibus uitium inueterauit, ualentiorib. auxilijs potius utitor: in quibus aũt non multo antè affectus ipse obtigerit, imbecillioribus simul & simpliciorib. curationem tentabis. Quoniã igitur remediorũ alia simplicia, alia sunt composita, primum à simplicioribus auspicemur: ex quib. is qui uires ipsorum nouerit, etiam composita facere medicamenta potest.

Parua uitia sine purgatione corporis curari possunt.

De simplicibus medicamentis.

Simplicia alopeciæ remedia.

Alcyoniũ igitur ustum, & ex ueteri oleo tritũ, si loco illinatur, probè alopecijs medetur: atque id subinde in ijs expertus sum, qui nõ longo tẽpore hoc uitio detenti fuerant. Similiter facit etiam arundinis cortex, ac radices eius combustæ: item amygdalæ amaræ totæ ignẽ expertæ. Vtilißima quoq; est hastulæ regiæ radix, et abrotanũ. adhæc fimus caprarũ, earũq; ungues crematæ, & ex aceto in læuorẽ detritæ. Iam thuris lacryma etiam accuratè pluribus diebus læuigata bene facit. Adhuc efficacius id præstabit, si ad solẽ pluscu lis dieb. studiose læuigata fuerit. Vel herbã uerbenacã probè detritam ex aceto illinito: ubi partem, cui induces, nitro prius bene infricaueris, et linteolo absterseris: cõmodius enim ita operabitur. Insup thuris lacryma, et muriũ stercus,

pari

θήματα. ἐφ' ὧν δὲ χρόνιον ἐστι τὸ πάθος, τοῖς ἰσχυροτέροις κέχρησο μᾶλλον βοηθήμασιν. ἐφ' ὧν δὲ μὴ πρὸ πολλοῦ τινος ἡ διάθεσις αὐτὴ συνέβη, τοῖς ἀσθενεστέροις τε καὶ μᾶλλον ἁπλουστέροις. ἐπειδὴ οὖν τῶν βοηθημάτων τὰ μὲν ἁπλᾶ, τὰ δὲ σύνθετα, τὴν ἀρχὴν πρῶτον ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ποιησώμεθα, ἐξ ὧν ἔστι τὸν εἰδότα τὰς δυνάμεις αὐτῶν, καὶ τὰ σύνθετα δύνασθαι ποιεῖν βοηθήματα.

Περὶ ἁπλῶν βοηθημάτων.

Ἀλκυόνιον τοίνυν καυθὲν, καὶ μετὰ παλαιοῦ ἐλαίου ἀνατριβὲν, καὶ περιχριόμενον τῷ τόπῳ, καλῶς ἰᾶται τὰς ἀλωπεκίας. καὶ πεῖραν τούτου πολλὴν ἔσχον ἐπὶ τῶν μὴ χρόνον ἐχόντων πολύν. ὁμοίως δὲ τούτῳ ποιεῖ καὶ ὁ φλοιὸς τοῦ καλάμου, καὶ αἱ ῥίζαι καιόμεναι, καὶ τὰ πικρὰ τῶν ἀμυγδάλων ὅλα καιόμενα. χρησιμωτάτη καὶ ἀσφοδέλου ῥίζα, καὶ τὸ ἀβρότονον. αἰγὸς δὲ κόπρος, καὶ ὄνυχες αὐτῶν καυθέντες, καὶ ὄξει λειωθέντες, καὶ ὁ λιβανωτὸς δὲ καλῶς λειωθεὶς ποιεῖ ἐπὶ πλείονας ἡμέρας. ἔτι δὲ ἰσχυρότερον δράσειεν, εἴπερ ἐν ἡλίῳ λειωθείη πάνυ καλῶς ἐπὶ πλείονας ἡμέρας. ἢ τὴν περιστερεῶνα βοτάνην λειωθεῖσαν καλῶς ἐν ὄξει περίχριε, προκνιτρώσας καλῶς τὸν τόπον, καὶ ὀθονίῳ ἀποσμήξας. βέλτιον γὰρ οὕτω δράσει. καὶ ὁ λιβανωτὸς δὲ καὶ τῶν μυῶν ἡ κόπρος

ἐξ ἴσου

ἐξ ἴσου ἔξει λειόμενα, ποιεῖ φύεσθαι ταχέως τὰς θρίχας. κάλλιον δὲ προφυλάξαι τὸν τόπον ῥαφανίσι καὶ κρομμύοις ἐγκαρσίοις τμηθεῖσι, καὶ οὕτω χρήσασθαι τῷ βοηθήματι.

Ἄλλο.

Καὶ τοῦ ἐχίνου δὲ τοῦ χερσαίου ἡ τέφρα ἀναληφθεῖσα πίσσῃ ὑγρᾷ * τριχοποιεῖ χριομένη, καὶ ταχέως ἰᾶται τὸ τῆς ἀλωπεκίας πάθος.

Ἄλλο.

Ποιεῖ δὲ ὡσαύτως καὶ ἡ τῶν βατράχων τέφρα μετὰ ὑγρᾶς πίσσης ἀναληφθεῖσα καὶ περιχριομένη.

Ἄλλο.

Πύρεθρον λειώσας ἅμα χολῇ μοσχεία κατάχριε, συνεχῶς τοῦτο ποιῶν καὶ πρὸς τὰς χρονίας διαθέσεις.

Ἄλλο.

Κόπρον αἰλούρου μετὰ ὄξους κατάχριε. καλὸν ἐστι, καὶ πάνυ φυσικὴν ἀντιπάθειαν ἔχει πρὸς τὸ πάθος.

Περὶ συνθέτων βοηθημάτων.

Χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. β. θείου ἀπύρου δραχ. β. ἀσφοδέλου δραχ. β. λειώσας σὺν κρόκῳ ὠῶν, καὶ ἀνατρίψας, τὸν τόπον χρίε.

Ἄλλο.

Κάρυα βασιλικὰ καύσας ὁλόκληρα, λέαινε μετὰ ἐλαίου, καὶ κατάχριε, προξυρίσας τὸν τόπον.

Ἄλλο.

Στέατος ἀρκτείου οὐγγ. β, ἀδάρκης οὐγγ. γ. * μυοχόδων οὐγγ. γ. πίσσης

pari portione aceto læuigata pilis citò producendis faciunt. Præstat autem locũ prius irritare, cui remedia inducentur, raphani radicibus, & cepis transuersim incisis: atq; ita remedio uti.

Aliud.

Item erinacei terrestris cinis pice liquida exceptus, illitusq; pilos reddit, ac statim alopeciæ uitio medetur.

Aliud.

Pari modo facit etiam ranarũ cinis, pice liquida exceptus, & illitus.

Aliud.

Pyrethrum læuigatũ unà cum felle uitulina illinito, continuè id faciens etiam contra diuturnos affectus.

Aliud.

Stercus felinum ex aceto oblinito. præstans est remedium, & naturali ui huic uitio ualde aduersatur.

De medicamentis compositis.

Aeris usti drachmæ duæ: sulphuris uiui drach. duæ: hastulæ regiæ drachmæ duæ. Læuigata ex ouorum luteo, loco prius infricato illinantur. *Alopeciæ medicamenta cõposita.*

Aliud.

Nuces auellanas integrè combustas ex oleo læuigato, partiq; prius rasæ illinito.

Aliud.

Adipis ursini unciæ duæ: adarcæ unciæ tres: muscerdæ unciæ 3.

picis liquidæ unciæ tres, olei ex lucerna usti drachmæ duæ. Hoc excepta, loco prius raso, inungito.

Aliud.

Aceti acris uncia: alliorũ, olei rosacei, singulorũ uncia. Partem ægrã panniculo laneo infricatã, oblinito.

Aliud.

Ranarũ unciæ 3. muscerdæ, corticis arũdinis cineris, picis liquidæ, porri seminis, singulorum uncia. Cedrino oleo excepta illinuntur.

DE CAPILLIS FLVentibus. Cap. 2.

Causæ.
Inopia materiæ.

Capilli multis de causis fluunt. etenim ex inopia materiæ, quæ ipsas nutrire & generare potestatẽ ex meatib. densatis & rarefactis, & ex prauorũ recrementorũ purgatione interdũ accidit.

Meatus densi & rari.

Quoniã igitur causæ quæ defluuia capillorũ efficiũt, nõ simplices, sed diuersæ existũt, oportet unicuiq; obsistere: atq; ita cõuenientẽ curationẽ adhibere. Si enim ex magna siccitate capillorũ defluuia accidãt, et quòd recremẽta illos nutrientia cõsumantur: tunc frequentius æger lauari debet, ciboq; nutriri humido, boniq; succi, & qui promptè in corpus distribui poßit: nihil aũt habeat salsum aut acre. Vinũ ei non liberaliter permittere, præsertim merũ: neq; multam uenerem concedere oportet. [Balneum autem hunc in modum adhibendum est.]

Alopeciæ ob siccitatem remedia.

De

πίσσης ὑγρᾶς οὐγγ. γ, λυχνελαίου ἀπὸ καύματος δραχ. β ἀναλαμβάνων, τὸν τόπον προξυρῶν χρῖε.

Ἄλλο.

Ὄξους δριμέως οὐγγ. α. σκορόδων, ῥοδίνου ἐλαίου ἀνὰ οὐγγ. α. ῥίψας, τὸν τόπον ῥάκει ἐρίου κατάχριε.

Ἄλλο.

Βατράχων οὐγγ. γ, μυοχόδων, καλάμου φλοιοῦ τέφρας, πίσσης ὑγρᾶς, πράσου σπέρματος ἀνὰ οὐγγ. α. κεδρίᾳ ἀναλάμβανε, καὶ οὕτω περίχριε.

ΠΕΡΙ ΡΕΟΥΣΩΝ τριχῶν. β'.

Ἡ ῥύσις τῶν τριχῶν γίνεται διὰ πολλὰς αἰτίας. καὶ γὰρ δι' ἔνδειαν τῆς τρέφειν αὐτὰς καὶ γεννᾶν ὕλης δυναμένης, καὶ διὰ πύκνωσιν τῶν πόρων, καὶ δι' ἀραιότητα, καὶ διὰ κάθαρσιν, ἔσθ' ὅτε μοχθηρῶν περιττωμάτων. ἐπεὶ οὖν διάφορα τὰ ποιοῦντα τὴν ῥύσιν εἰσὶν αἴτια καὶ οὐχ ἕν, ἀνάγκη πρὸς ἑκάστην ἐνίστασθαι, καὶ οὕτω ποιεῖν τὴν ἀκόλουθον θεραπείαν. εἰ μὲν γὰρ διὰ ξηρότητα πολλὴν ἡ ῥύσις γίνεται, καὶ διὰ τὸ ἐκδαπανᾶσθαι τὰ τρέφειν δυνάμενα τὰς τρίχας περιττώματα, τηνικαῦτα λούειν χρὴ συνεχέστερον, καὶ τρέφεσθαι ὑγραίνουσάν τε καὶ εὔχυμον καὶ ἑτοίμως ἀναδίδοσθαι δυναμένην τροφὴν, καὶ μηδὲν ἔχουσαν ἁλμυρὸν ἢ δριμύ· ἀλλὰ μηδὲ οἶνον πολὺν ἐπιτρέπειν πίνειν, μάλιστα δὲ τὸν ἄκρατον· μηδὲ συγχωρεῖν ἀφροδίσια πολλά.

Περὶ

Περὶ λουτροῦ εἰς τὸ αὐτό.

Ἔστω δὲ καὶ τὸ λουτρὸν εὔκρατον, μηδὲ πάνυ θερμὸν ἔχον τὸν ἀέρα ἢ τὴν ἔμβασιν. λαμβανέσθωσαν δὲ σίτλας συγκράτου θερμοῦ, καὶ ἀλειφέσθωσαν τὴν κεφαλὴν πολλῷ ὑδρελαίῳ, μηδὲ σάπωνι ἢ νίτρῳ σμηχέσθωσαν τὴν κεφαλήν. οὐ γὰρ δεῖ πράττειν, ἐὰν δι᾽ ἔνδειαν ἡ ῥύσις συμβαίνῃ τῶν τριχῶν. εἰ δὲ δι᾽ ἀραιότητα τῶν πόρων, καὶ διαφόρησιν τῶν ὑγρῶν, καὶ οἷον ἔκπτωσιν τῶν τρεφόντων αὐτὰς περιττωμάτων ἡ ῥύσις γίνεται, ἀκόλουθόν ἐστι τηνικαῦτα τοῖς ἐμψύχειν τε καὶ στύφειν δυναμένοις ἤδη πλέον κεχρῆσθαι βοηθήμασι, καὶ διαίτῃ τοιαύτῃ μηδὲν ἐχούσῃ δριμύ, ἀνευρύνειν καὶ ἀναστομοῦν τοὺς πόρους δυναμένῃ, οἷάπερ ἐστὶν εὔζωμα καὶ κάρδαμα, καὶ πράσα, καὶ κρόμμυα, καὶ σκόροδα. ταῦτα γὰρ πάντα τοῖς μὴ διὰ πύκνωσιν καὶ σφήνωσιν τῶν πόρων εἰσὶν ἐπιτήδεια. θριδακίνη καὶ μαλάχη, καὶ ὠά, καὶ ἄρτος σιλιγνίτης εἰς εὔκρατον, ἢ εἰς ψυχρὸν ὕδωρ ἐμβρεχόμενος, πέπονες καὶ σίκυα, καὶ ἰχθύες οἱ σκληρόσαρκοι, καὶ τῶν χοιρείων κρεῶν τὰ μὴ λιπαρά, καὶ μάλιστα βόεια, καὶ πόδες βοῶν, καὶ *ἴσυκος, καὶ κτένια, καὶ κηρύκια τοῖς διὰ ἀραιότητος εἰσὶν ὠφέλιμα. οἴνου δὲ ἀπεχέσθωσαν, καὶ μάλιστα παλαιοῦ. ἐν δὲ τῷ λουτρῷ εἰσιόντες ὕδατι βρεχέσθωσαν τὴν κεφαλήν, καὶ πάλιν ἐν τῇ τοῦ ψυχροῦ εἰσιόντος δεξαμενῇ, ἐκ τοῦ ῥέοντος δεχέσθωσαν κατὰ τῆς κεφαλῆς πολύ, καὶ ῥοδίνῳ, ἢ ὀμφακίνῳ,

De balneo ad idem.

Balneum esto temperatũ, quod non ualde calidum, uel aerem, uel solium habeat. Accipiant autem ægri aquam temperatè calidam, ungantq́; caput multo hydrelæo: nõ autem sapone, aut nitro caput abstergant. Quippe id agendum non est, si capillorum defluuium ob inediam euenerit. Sin autem ex meatuum raritate & humorũ digestione, & ueluti extra cutem elabentibus, quæ ipsos nutriũt, recrementis accidat, non alienũ est tunc uti remedijs, quæ refrigerãt, & astringunt liberalius, similiq́; uictu, qui nihil acre in se cõtineat, dilatandis aperiendisq́; meatibus efficax: cuiusmodi sunt eruca, nasturcium, porrum, cepa & alliũ. Hæc enim omnia defluuio ex densatis infarctisq́; meatibus orto sunt idonea. Lactuca autem, malua, oua, panis siligineus, in temperatam aut frigidam aquam tinctus, pepones, cucumeres, pisces dura carne præditi: suilla caro non pinguis, & maximè bubula, pedes bubuli, isicia, pectines & buccina, ijs quib. ob cutis raritatẽ pilus defluit, conueniunt. Vino hi, & potißimũ ueteri, abstineant: balneũ uerò ingreßi, aqua frigida caput perfundãt: ac rursus in frigidæ soliũ descendẽtes, ex fluẽte canali aquam frigidã copiose capite recipiãt, rosaceoq́; ipsum aut ompha-

Alopeciæ ex meatuum raritate curatio.

Victus raritati cutis utilis.

cino, aut melino, aut myrteo perungant. Hac enim uictus ratione degentibus, ipsis non modò defluuium nascẽs impedietur, sed etiam alij capilli enascentur. Porrò si ob meatuum densitatem pilorũ generatio prohibeatur, tunc iis potius uti conuenit, quæ rarefacere possunt, & moderatè calefacere: atque tunc etiam magis, quum tempus fuerit hybernum, & æger in frigidis locis degerit: uel etiam si temperamento frigidiore sit, & magis pituitoso præditus. At quia rarefacientia materiam quidem euocãt, non sinunt autem ipsam inhærere, & pilos nutrire ac generare, miscere his conuenit tum quæ cutim roborare, tum quæ densare paulatim queat, ut mixta in remedio facultas esse deprehendatur: nempe attractrix simul & altrix retentrixque: ex præsenti quidem caliditate, attractoria: ex frigiditate uerò, retentoria.

Victus dẽsis meatibus cõueniens.

Multa igitur sunt medicamenta, quæ uires ex uarijs naturis conflatas habeant: ex quorum numero existit ladanum, oleum lentiscinum, omphacinum, & myrteum. Sunt etiam complura ad rarefaciendum apta, ut ranarum cinis, cepa, alcyonium, thapsia, euphorbiũ, sinapi, & quæ sunt eius generis: quibus omnibus uti poteris, si ualentiorum quidem uim remittas, imbecilliorũ autem intendas.

Medicamẽta multa uariis constant facultatibus.

κίνῳ, ἢ μηλίνῳ, ἢ μυρσινίνῳ ἀλειφέσθωσαν. οὕτω γὰρ διαιτωμένων αὐτῶν, οὐ μόνον ἡ γινομένη κωλυθήσεται ῥύσις, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι βλαστήσουσι τρίχες. εἰ δὲ διὰ πύκνωσιν τῶν πόρων κωλύεται τῶν τριχῶν ἡ γέννησις, τηνικαῦτα τοῖς ἀραιοῦν δυναμένοις καὶ μετρίως θερμαίνειν δεῖ μᾶλλον κεχρῆσθαι. καὶ τότε πλέον, ἡνίκα καὶ ὁ καιρὸς εἴη χειμὼν, καὶ ὁ κάμνων ἤδη πλέον ψυχροῖς ὁμιλήσας, ἢ καὶ τὴν κρᾶσιν ψυχροτέραν καὶ φλεγματικωτέραν ἔχει. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὰ ἀραιοῦντα προτρέπεται μὲν τὴν ὕλην, οὐκ ἐᾷ δὲ αὐτὴν ἐμμένειν, καὶ τρέφειν, καὶ γεννᾶν τὰς τρίχας, μίγνυσθαι χρὴ τούτοις καὶ τῶν ῥωννύειν δυναμένων, καὶ πυκνούντων ἠρέμα τὴν ἐπιφάνειαν, ὥστε μικτὴν εὑρίσκεσθαι δύναμιν οὖσαν ἐν τῷ βοηθήματι, ἑλκτικήν τε ἅμα, καὶ τρέφειν δυναμένην αὐτὰς, καὶ καθεκτικήν· διὰ μὲν τῆς προσούσης θερμότητος, ἑλκτικήν· διὰ δὲ τῆς ψύξεως, καθεκτικήν. πολλὰ μὲν οὖν εἰσι φύσεων πολλῶν μικτὴν ἔχοντα δύναμιν, ἐξ ὧν ἐστι τὸ λάδανον, σχίνινον ἔλαιον, ὀμφάκινον, καὶ τὸ τῶν μυρσίνων. εἰσὶ δὲ καὶ ἀραιωτικὰ πάμπολλα, οἷον ἥ τε τῶν βατράχων τέφρα, καὶ τὸ κρόμμυον, καὶ τὸ ἀλκυόνιον, καὶ ἡ θαψία, εὐφόρβιόν τε καὶ νάπυ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἷς ἅπασι δυνήσῃ χρήσασθαι, τῶν μὲν ἰσχυροτέρων ἐκλύων τὴν δύναμιν, τῶν δὲ ἀσθενεστέρων ἐπιτείνων.

εἰ δὲ διὰ κάθαρσιν τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ περιττωμάτων γίνεται ῥῦσις, οὐδ' ὅλως δεῖ πολυπραγμονεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐκ νόσου ἀναλαμβανομένων. ἀρκεῖ γὰρ μόνη καὶ ἡ τοῦ χρηστοῦ λοιπὸν αἵματος γέννησις, καὶ ἡ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐκ τῆς νόσου ἐπάνοδος.

At si ex recrementorum capitis purgatione capillorum defluuium acciderit, nihil prorsus curiose tentandum est, quemadmodũ in his qui ex morbo se recolligunt. Sufficit enim solum si bonus sanguis deinceps generetur: & æger in naturalem statũ ex morbo reuertatur.

Τὸ διὰ λαδάνου.

Λάδανον ἀπόβρεξον ἐν μυρσινελαίῳ καὶ οἴνῳ, ὡς μέλιτος ἔχειν πάχος, καὶ χρίε τὴν κεφαλὴν πρὸ βαλανείου καὶ μετὰ βαλανεῖον. βέλτιον δὲ ἔτι καὶ πολύτριχον ἐπιμβάλλειν, ὅ τινες ἀδίαντον καλοῦσι, πρὸς ἥμισυ μέρος τοῦ λαδάνου, καὶ χρίεσθαι μετὰ μυρσινελαίου ἀναλαμβανόμενον. εἰ δὲ χειμὼν εἴη, καὶ ψυχρὰν ἔχοι τὴν κεφαλὴν ὁ κάμνων, καὶ τῶν μικρὰ θερμαινόντων καὶ ἀραιωτικῶν πρόσπλεκε τῷ βοηθήματι, οἷον, νάρδου ὀλίγου, καὶ κυπρίνου, ἢ ἄλλου τινὸς λεπτομεροῦς καὶ εὐώδους βοηθήματος.

Medicamentum ex ladano.

Ladanum myrteo oleo & uino maceratum, dum mellis habeat craßitiem, capiti ante balneũ, & post illud, inungito. Satius autem est etiam polytrichum, quod nonnulli adianthum uocant, dimidio ladani pondere adijcere: & myrteo oleo exceptum illinire. Quòd si hyems fuerit, & æger caput temperamento frigidum habeat, etiam paulum calefacientia et rarefacientia remedia adiungito: ut nardinum modicum, & cyprinũ, uel aliud tenue, et odoratum medicamentum. Medicamentũ ex ladano.

Ἄλλο.

Ἀνεμώνης τὸ ἄνθος τρίψας μετὰ ἐλαίου, κατάχριε.

Aliud.

Anemonæ florem tritum ex oleo illinito.

Ἄλλο.

Περιστερεῶνα ὀρθὸν σὺν ταῖς ῥίζαις ξηράνας καὶ τρίψας, σῆθε λεπτοτάτῳ κοσκίνῳ· εἶτα μίξας ἐλαίῳ, ὥστε γλοιώδους πάχος γενέσθαι, εἰς χαλκοῦν ἀγγεῖον ἀπόθου, καὶ ὅταν ᾖ χρεία, μετὰ ἐλαίου χρῶ.

Aliud.

Verbenacam rectam cum radicibus siccatã tritamq́; tenuißimo cribro incernito: deinde mixtam oleo, ut sordium craßitudo fiat, æreo uase reponito: & cum opus erit, ex oleo utitor.

QVOMODO CAPILli nigrescant. Cap. 3.

Quib. pili nigrescant.

GAllarū, acaciæ, squamæ æris, chalcāthi, aluminis pares modos in urina pueri uenerem non experti, diem unū macerato: deinde pilis detersis illinito: & caput linteo ad triduum ligato. Vsu compertum est.

Aliud.

Paulus Aeg. tres

Nucum uiridiū corticis uncias tres: ilicis fructus uncias sex: uini nigri sextarios tres: ad tertias decoquito. ac ubi id quod reliquum est, expresseris, cum olei myrtei sextario subigito. Vtitor quotidie.

Aliud.

Vini nigri uetustißimi uncias tres in uas plumbeum conijcito: et rasuræ plumbi uncias duas in eo dies quindecim macerari sinito: deinde oleum primi meriti superfundito: et subigens, illinito, præcipuè in uiris.

Aliud.

Gallas coctas tritasq; capillis nocte ac die obducito: à lecto autem surgēs, aqua frigida abluito.

Vt capilli rufi tingantur, & flauescant.

Quib. capilli rufi flauescāt.

Myrrhæ partem unam: salis floris partem unam: diligenter læuigato, et redigito ad sordiū crassitudinē: ac caput, ubi exterseris, medicamento illinito: sinitoq; noctem & diem, & deinde abluito.

Aliud.

ΠΕΡΙ ΜΕΛΑΝΣΙΝ τριχῶν. γ.

ΚΗκίδων, ἀκακίας, λεπίδος σιδήρου, χαλκάνθου, στυπτηρίας δὲ ἴσου λαβὼν, ἀπόβρεξον οὔρῳ παιδὸς ἀφθόρου ἡμέραν μίαν. εἶτα σμήξας τὰς θρίχας, χρῖσον, καὶ δῆσον τὴν κεφαλὴν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς. πεπείραται.

Ἄλλο.

Καρύων χλωρῶν τοῦ φλοιοῦ ὀγγ. γ, πρίνου καρποῦ ὀγγ. ϛ, οἴνου μέλανος ξεσ. γ, ἕψε ἕως εἰς τρίτον ἔλθῃ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκθλίψας, ἀνακόπτε ἐλαίῳ μυρσίνῳ ξεσ. α. ἡ χρῆσις καθ' ἡμέραν.

Ἄλλο.

Οἴνου μέλανος παλαιοτάτου ὀγγ. γ. ἔμβαλε εἰς μολύβδινον ἀγγεῖον, καὶ μολύβδου * ῥίνισμα, ὀγγ. β, καὶ ἔασον βρέχεσθαι ἡμέρας ιε, εἶτα ἐπίχυε ἐλαίου πρωτείου, καὶ ἀνακόπτων πρόστριβε, μάλιστα ἀνδράσιν.

Ἄλλο.

Κηκίδας ἑφθὰς τρίψας, κατάπλαττε τὰς θρίχας νύκτα καὶ ἡμέραν. ἐκ δὲ κοίτης ἀνιστάμενος, κλύζου ὕδατι ψυχρῷ.

Πυῤῥὰς τρίχας βάψαι, καὶ ξανθὰς ποιῆσαι.

Λαβὼν σμύρνης μέρος ἓν, ἁλὸς ἄνθους μέρος ἓν, λείωσον ἐπιμελῶς, καὶ ποιήσας γλοιοῦ πάχος, προσμήξας τὴν κεφαλὴν, ἐπίχριε τῷ φαρμάκῳ, καὶ ἔα νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ἀπόνιπτε.

Ἄλλο.

Αλλο.

Θέρμους ὠμοὺς ἐν ὕδατι κατάχριε, καὶ κυπέρου φύλλα βρέξον χυλῷ στρουθίου, καὶ χρῶ τῷ ἀποβλέγματι.

Ξανθὰς τρίχας ποιῆσαι.

Λιθαργύρου οὐγγ. δ, γῆς κρητικῆς οὐγγ. δ, ἀσβέστου οὐγγ. δ, ὕδατος ὅσον δυνατὸν ποιῆσαι γλοιοῦ πάχος, κατάχριε, πρόσβαλε σεύτλου φύλλα ἐπὶ ἡμέρας γ ἢ δ, καὶ ἀπόλουε.

Τρίχας μελαίνας ξανθὰς ποιῆσαι.

Τρυγίαν οἴνου βάλε εἰς γλοιὸν βαλανείου, καὶ ποιήσας πάχος κηρωτῆς, χρίε, ὅταν θέλῃς καθεύδειν, καὶ εἰς τὸ πρωῒ γίνονται ξανθαί.

Βαφὴ χρυσοειδής.

Στυπτηρίας δραχ. ς, σανδαράκης δραχ. ς, κρόκου δραχ. β, θάψου ᾗτινι οἱ βαφεῖς χρῶνται, ἣν οἱ ῥωμαῖοι ἐρυθρυβίαν καλοῦσι δραχ. β, κονίας πιλοποιικῆς ξεσ. δ, ἕψε τὴν κονίαν καὶ τὴν θάψον, ἕως οὗ λειφθῇ τὸ ἥμισυ, εἶτα ἐπίβαλε τὰ ξηρὰ, καὶ μετὰ τὴν χρῆσιν ἀπόνιπτε ὕδατι τηλίνῳ, καὶ κριθίνῳ, καὶ κυμινίνῳ.

Τρίχας λευκὰς ποιῆσαι.

Φλώμου λευκοῦ τὸ ἄνθος καῦσον, καὶ ὄξει δεῦσον, καὶ μίσγε αὐτὸ σμήγματι.

Αλλο.

Aliud.

Lupinos crudos ex aqua inungito: item iunci angulosi folia herbæ lanariæ, quæ στρέθιον Græcis dicitur, succo macerato, atq; eo diluto utitor.

Vt capilli flaui fiant.

Argẽti spumæ uncias quatuor: terræ Creticæ uncias quatuor: calcis uiuæ uncias 4: aquæ, quantũ ad sordium craßitiem faciendam satis est, inungito, apponitoq; betæ folia ad dies tres aut quatuor: deinde medicamenta abluito.

Paulus drach. 1.

Vel inungito ad dies tres aut quatuor, deinde betę foliorum decocto capillos abluito.

Vt capilli nigri flauescant.

~~Floces~~ *uini in balnei sordes mittito, & in spißitudinem cerati redacta, sub somnũ illinito, & manè capilli flauescunt.*

Tinctura, qua capilli fiant colore aurei.

Aluminis drachmæ sex: sandaracæ drachmæ sex: croci drachmæ duæ: thapsi qua tinctores utuntur, Romani *herbã rubeam appellant, drachmæ duæ: lixiuij piliariorũ sextarij quatuor.* Lixiuiũ *cũ thapso incoquito usq; ad dimidias, deinde arida adijcito: et postquã usus fueris, abluito aqua decocti fœnugræci, et hordei cuminiq;.*

Capilli aurei quibus fiant.

Quomodo capilli albi fiant.

Verbasci albi florẽ comburito, ac ex aceto maceratũ in saponem misceto, eoq; pilos abstergito.

a 5 Aliud.

Aliud.

Verbasci seminis, aluminis rotundi, raphani corticis, singulas uncias contundito, misceto[que] glutinis taurini, quæ taurocolle à Græcis dicitur, drachmas quatuor: ac utitor.

DE PORRIGINE. Cap. IIII.

Porrigo.

Porrigo est, ut compẽdiose dicã, ubi tenuia & furfuracea corpuscula ex capitis superficie, aut etiã ex reliquo corpore citra exulceratione͂ plurimũ resoluuntur: unde etiam Græcis pityriasis appellata est. Nascitur hoc uitium inde, quòd prauus quidam humor pituitæ salsæ, aut biliosæ, & melancholici sanguinis sursum ad caput euectus fuerit. Si igitur talia in toto subsistant corpore, ipsius antea ratio cura[que] habẽda est: deinde sic ad ea quæ partibus admouentur remedia, descendendum. Si uerò nullum in uniuerso corpore recrementũ conspicia tur, etiam sola tum quæ à ueteribus medicis, tum quæ à nobis inuenta sunt, medicamentorũ auxilia, probè curare affectũ possunt.

Curatio generalis porriginis.

Curatio.

Curatio porriginis loco adhibenda.

Cretæ cimoliæ aqua prius maceratæ succũ betæ misceto, & illinito, & sinito dum inaruerint: deinde ubi ablueris, thuris lacrymam tritam ex uino & oleo inungito, ac sinito quousq[ue] desiccetur, aut herbam pedicularaim, quæ staphisagria dicitur, ex oleo perungito.

Ἄλλο.

Φλόμου καρπὸν, στυπτηρίας στρογγύλης, ῥαφάνου φλοιοῦ, ἀνὰ δραχ. α κόψον, καὶ μίξον ταυροκόλλης δραχ. δ, καὶ χρῶ.

ΠΕΡΙ ΠΙΤΥΡΙΆΣΕΩΣ. δ.

Ἡ πιτυρίασίς ἐστι, συντόμως εἰπεῖν, λεπτῶν καὶ πιτυροειδῶν σωμάτων, ἔκ τε τῆς ἐπιφανείας τῆς κεφαλῆς, ἢ καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος ἀπέτυξις, χωρὶς ἑλκώσεως κατὰ τὸ πλεῖστον· διὰ τοῦτο καὶ πιτυρίασις ὠνόμασται. γίνεται δὲ τὸ πάθος τοῦτο, διὰ τὸ κακοχυμίαν τινὰ ἀνενεχθῆναι ἐν τῇ κεφαλῇ, φλέγματος ἁλμυροῦ ἢ χολώδους καὶ μελαγχολικοῦ αἵματος. εἰ μὲν οὖν καθ' ὅλον εἴη τὸ σῶμα τοιαῦτα, περὶ τοῦ ὅλου δεῖ πρόνοιαν ποιεῖσθαι πρότερον, εἶτα οὕτως ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος ἐλθεῖν βοηθήματα· εἰ δὲ μηδὲν ὁρᾶται καθ' ὅλον τὸ σῶμα περίττωμα, καὶ μόνα γε δύναται θεραπεῦσαι καλῶς καὶ τὰ τοῖς πάλαι καὶ ἡμῖν εὑρεθέντα βοηθήματα.

Θεραπεία.

Κιμωλίαν προβρέξας ὕδατι, μίξον χυλὸν τεύτλου, καὶ κατάχριε, καὶ ἔα ἕως ἂν ἀποξηρανθῇ. εἶτα ἀποπλύνας λεῖον λιβανωτὸν σὺν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ κατάχριε, καὶ ἔα ἕως ἂν ἀποξηρανθῇ, ἢ σταφίδα ἀγρίαν σὺν ἐλαίῳ κατάχριε.

Aliud.

Ἄλλο.

Πρὸς δὲ τὰς ὑγροτέρας πιτυριάσεις, ἅλμῃ ἀπόκλυζε, ἢ θέρμων ἀποβρέγματι. πεπείραται γάρ.

Πρὸς φθεῖρας καὶ κονίας.

Νίτρου, σανδαράκης, σταφίδος ἀγρίας ἀνὰ οὐγγ. α, μετ' ἐλαίου μυρσίνου ἐπίχριε.

Ἄλλο.

Σταφίδος ἀγρίας οὐγγ. β, σανδαράκης οὐγγ. α. σὺν ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ, λείων ὅλον σῶμα ἐπιχρίσεις. πρὸς τοῦτο ποιεῖ καὶ γῆ ἀστὴρ, καὶ νίτρον σὺν ἐλαίῳ.

ΠΡΟΣ ΨΥΔΡΑΚΙΑ καὶ ἐξανθήματα γιγνόμενα ἐν τῇ κεφαλῇ. ε.

Ψυδράκιά ἐστι μικραὶ ὑπεροχαὶ φλυκταίσιν ὅμοιαι, ὑπερκείμεναι τῆς ἐπιφανείας· τὰ δὲ ἐξανθήματα κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐπιπόλαιαι ἑλκώσεις ὑπέρυθροι καὶ τραχεῖαι. ἀμφότερα δὲ θεραπεύονται δυνάμεσι ταῖς ὑποτεταγμέναις.

Θεραπεία.

Λιθαργύρου, ψιμμυθίου, ἀνὰ οὐγγ. δ, στυπτηρίας, πηγάνου φύλλα χλωρὰ, ἀνὰ οὐγγ. β, ὄξους καὶ μυρσινελαίου κατάχριε, πλέον δὲ πρὸς τὰ ἐξυγρασμένα.

ΠΡΟΣ

Paulus in [illegible] medicamento [illegible]

Aliud.

Ad humidiores autem porrigines muria, aut lupinorum diluto, abluito. Est enim hoc medicamentum experimentis & usu comprobatum.

Ad pediculos & lendes.

Nitri, sandaracæ, herbæ pedicularię, singulorũ uncia, ex oleo myrteo inungitur.

Aliud.

Herbæ pedicularię unciæ duæ, sandaracæ uncia, ex oleo & uino trita, toti corpori inungentur. Ad idem facit etiã terra Samia, quæ Græcis ἀστὴρ dicitur, & nitrum ex oleo.

AD PSYDRACIA ET exanthemata, quę in capite gignuntur. Cap. V.

Psydracia exigua capitis tubercula sunt, pustulis similia, quæ summã cutem excedũt. Exanthemata uerò, superficiariæ cutis exulcerationes, sunt subrubicũdæ, et asperæ. Vtrumq; uitium præsidijs infrà positis exteritur. *Psydracia.* *Exanthemata capitis.*

Curatio.

Argenti spumæ, cerusæ, singulorum unciæ quatuor: aluminis, rutæ foliorum uiridium, singulorũ unciæ duæ. Ex aceto myrteoq; oleo inungentur. Magis aũt proficiunt ad ea, quæ humiditate scatent. *Exanthematũ curatio.*

AD

AD VITIA CAPItis scabiosa & saniosa. Cap. VI.

Scabiosa & saniosa capitis uitia.

R*Vta & alumine detritis ex melle utitor in capite prius raso. Si uerò cutis à capite recedat, oleæ folia cocta ex melle inducito.*

AD VLCVSCVLA capitis densa & rubra, papillis similia, à quibus sanies resoluuntur. Cap. VII.

Vlcuscula capitis densa & rubra.

C*Apite prius raso, ac aqua nitro absterso, sulphure uiuo ex hominis urina cõtrito, utitor.*

Aliud ad capitis uitia.

Argenti spumæ, cerusæ, singulorũ drachmæ duodecim: sulphuris uiui drachmæ octo. Cerato myrteo exceptis, utitor.

Aliud.

Cretam sutoriam, quæ melanteria Græcis dicitur, cum aceto inungito.

DE ACHORE. Cap. VIII.

Achor.

A*chor uitiũ est, quod in capitis extima cute exiguis foraminib. oboritur. ex quibus humor saniei, quæ Græcè ichor dicitur, similis emanat: ideo etiam malum illud achor Græcis appellatur: nostris, manantia ulcera. Est autem id quod defluit,*

Manãtia capitis ulcera.

interim

ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΝ ΤΗι κεφαλῇ ψωρώδη καὶ ἰχωρώδη. ς.

Πήγανον καὶ στυπτηρίαν λεάνας μετὰ μέλιτος, χρῶ τὴν κεφαλὴν προξυρῶν. ἐὰν δὲ ἀφίσταται τῆς κεφαλῆς τὸ δέρμα, ἐλαίας φύλλα ἑφθὰ μετὰ μέλιτος καταπλάττε.

ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΝ ΤΗι κεφαλῇ ἑλκύδρια πυκνὰ καὶ ἐρυθρά, παραπλήσια θηλαῖς, ὑφ' ὧν ἰχῶρες ἀποτήκονται. ζ.

Προξυρήσας τὴν κεφαλὴν, καὶ ὕδατι καὶ νίτρῳ προαποσμήξας θείῳ ἀπύρῳ, μετὰ οὔρου ἀνθρώπου λείῳ χρῶ.

Ἄλλο πρὸς τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ.

Λιθαργύρου, ψιμμυθίου ἀνὰ δραχ. ιβ. θείου ἀπύρου δραχ. η, κηρωτῇ μυρσίνῃ ἀναλάμβανε, καὶ χρῶ.

Ἄλλο.

Μελαντηρίαν μετὰ ὄξους κατάχριε.

ΠΕΡΙ ΑΧΩΡΩΝ. η.

Καὶ ὁ ἀχὼρ πάθος ἐστὶ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κεφαλῆς γινόμενος, μικρὰς διατρήσεις ἔχων, ἐξ ὧν ἔξεισιν ὑγρὸν ἰχῶρι παραπλήσιον, διὰ τοῦτο καὶ ἀχὼρ τὸ πάθος καλεῖται. ἔστι δὲ τὸ παραῤῥέον,

ἐτὶ

ὁτὲ μὲν χολῶδες ἢ φλεγματῶδες, ὁτὲ δὲ καὶ μελαγχολικόν. διαγινώσκειν οὖν χρὴ τὸ κυρίως αἴτιον. οὐχ ἡ αὐτὴ γάρ ἐστιν ἐπὶ πάντων θεραπεία. χολώδους μὲν γὰρ ὄντος τοῦ πλεονάζοντος περιττώματος, λεπτόν ἐστι τῇ συστάσει, καὶ ὕπωχρον τῇ χροιᾷ· εἰ δὲ μὴ λεπτὸν τῇ συστάσει καὶ ὕπωχρον τῇ χροιᾷ, ἀλλὰ παχὺ καὶ γλίσχρον, φλέγμα τὸ πλεονάζον καὶ ποιοῦν τὸν ἀχῶρα· εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, φαίνοιντο δὲ οἱ τόποι ἐξ ὧν ἀπορρεῖ τὸ ὑγρὸν, σκληροὶ μᾶλλον καὶ ὑπερέχοντες τῆς ἐπιφανείας, καὶ στεγνότεροι, ὡς μηδὲν ἐξ αὐτῶν ἀπορρεῖν ἢ μόλις ὀλίγον, γίνωσκε μελαγχολικὸν εἶναι τὸ ποιοῦν τὸν ἀχῶρα. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα αἴτια, ἥτε κρᾶσις καὶ ἡλικία, καὶ ἡ γεῦσις. πικρότητος μὲν γὰρ αἰσθάνονται οἷς χολῶδές ἐστι τὸ αἴτιον· ἁλμυρᾶς δὲ ποιότητος, οἷς ἐστι τὸ φλέγμα ἁλμυρόν. * ὀξώδους δὲ, οἷς μελαγχολικός ἐστι χυμός. ἀπὸ τῆς ἁφῆς δὲ διαγινώσκειν ἐστί σοι δυνατόν. θερμότερα γάρ σοι φαίνεται ἐφ' ὧν ἐστι χολῶδες, ψυχρότερα δὲ, ἐφ' ὧν φλεγματῶδες· ἧττον δὲ ψυχρὰ, ἐφ' ὧν μελαγχολῶδες. οὕτω μὲν διαγινώσκεις τοὺς τίκτοντας τὸν ἀχῶρα χυμούς.

Θεραπεία.

Θεραπεύειν δὲ χρὴ παραπλησίως τοῖς ἔχουσι τὸ τῆς ἀλωπεκίας πάθος, εἰ μὲν πληθωρικὸν εἴη καὶ κακόχυμον τὸ πᾶν σῶμα, καθαίρειν

interim biliosum, aut pituitosum: interim etiã melancholicũ. Internoscere igitur principalẽ causam oportet. nõ enim eadẽ in omnib. cu ratio existit. Nam cũ recrementũ quod superat, biliosum est, tenue substãtia existit quod emanat, & colore suppallidũ. Sin aũt non tenue substãtia, & colore suppallidũ, sed crassum & uiscosum extiterit, id quod redũdat, pituita est, et achorẽ efficit. Quòd si nihil horum fuerit, loca uerò unde humor effluit, dura magis, cutim excedentia, & strictiora appareant, ut ne quicquã ab eis effluat, aut uix exiguũ, intelligito melancholicũ subesse recrementũ, quod achorẽ pariat. Ceterũ etiã obseruari debẽt causæ, quæ præcesserũt temperamentũ ægri, ætas, & gustus. Etenim amarorẽ sentiunt, quib. causa est biliosa: salsam aũt qualitatẽ, quib. est pituita salsa: acidã uerò, quibus humor melãcholicus. Iam ex tactu internoscere poteris. Calidior enim tibi apparet, in quib. est biliosum: frigidior aũt, in quib. pituitosum: minus autẽ frigidus, in quibus melancholicũ. Ita sanè internosces humores achorem parientes.

Notæ achorum.

Causæ achorum.

Curatio.

Curatio achorum

Curare hos oportet similiter ac eos q alopeciæ uitio tenẽtur: siquidẽ corpus uniuersum humorib. copiosis scateat, quod plethoricũ dicitur, et uitiosis, quod cacochymũ, purgare

purgare id totum prius, eiusq; sollicitudinem habere, postea ad particulares medicinas peruenire conuenit.

DE FAVO. Cap. IX.

Fauus.

S*Ciendum est, etiam fauum simile esse achorib. uitium, magnitudine tantùm differens. Nam foramina meatuum, unde humor emanat, apium fauis respondent: unde etiam Græcis* κηρίον *apud ueteres nominatum est. In achoribus autem dictis, nō uidentur meatuum foramina, ex quibus humor in eis emanat. Quæ igitur ad achoras dicta sunt, ea quoque in fauo recitare conuenit. Quoniā uerò multa sunt quæ aduersus achoras proficiunt, distinguere conuenit, quæ horum sint ualentiora, magis que discutiant: rursus quæ repellant, quæ uerò mixtam facultatē habeant. Dicamus igitur, quibus in affectib. quæ potius medicamēta adhibēda sint.*

Achores incipientes; quib. curātur.

Incipiētes sanè achoras, ubi totum corpus prauis humoribus aut copiosis liberū fuerit, medicamenta astrictoria repulsoriaq; curāt: qualia sunt myrta, piceæ cortex, & rubi folia, illita: item plantago, oleastri succus, salicis folia floresq;, & polygoniū. Difficilium autem achorum incrementis obsistunt ea quæ simul repellunt id quod influit, simul etiā cōcoquūt: & id quod cōtinetur, discutiunt, cum

Difficiles achores.

θαίρειν δεῖ πρότερον, καὶ ὅλου ποιεῖσθαι πρόνοιαν τοῦ σώματος, ἔπειτα ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος ἔρχεσθαι βοηθείας.

ΠΕΡΙ ΚΗΡΙΟΥ. θ.

Εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τὸ κηρίον πάθος ὑπάρχον κοινὸς τοῖς ἀχῶρσι, μεγέθει μόνον διαφέρον. αἱ γὰρ καταῤῥήσεις τῶν πόρων, ὅθεν ἔξεισι τὸ ὑγρὸν, ἐοίκασι τοῖς κηρίοις τῶν μελισσῶν, ὅθεν καὶ κηρίον ὠνομάσθη παρὰ τοῖς παλαιοῖς. ἐπὶ δὲ τῶν καλουμένων ἀχώρων, οὐκ ἔστιν ἰδεῖν τὰς καταῤῥήσεις τῶν πόρων, ὅθεν δὲ αὐτῶν ἔξεισι τὸ ὑγρὸν. ὅσα οὖν πρὸς ἀχῶρας εἴρηται, ταῦτα καὶ ἐπὶ κηρίων ὀνομάζειν προσήκει. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πολλὰ τυγχάνει τὰ ποιοῦντα πρὸς τοὺς ἀχῶρας, προσδιορίζειν δεῖ, τίνα τούτων ἐστὶν ἰσχυρότερα καὶ διαφορητικώτερα, καὶ πάλιν ποῖα ἀποκρουστικὰ, ποῖα δὲ τὴν μικτὴν ἔχοντα δύναμιν. * εἴπωμεν οὖν ἐπὶ ποίων διαθέσεων ποίοις δεῖ μᾶλλον κεχρῆσθαι βοηθήμασιν. Ἀρχομένους μὲν οὖν ἀχῶρας ἄνευ τῆς ἐν ὅλῳ σώματι κακοχυμίας, ἢ πλήθους, στυπτικήν τε καὶ ἀποκρουστικὴν δύναμιν ἔχοντα ἰᾶται, οἷα μύρτα, καὶ ὁ τῆς πίτυος φλοιὸς, καὶ τὰ βάτου φύλλα ἐπιπλαττόμενα, καὶ ἀρνόγλωσσον, ἐλαίας ἀγρίας χυλὸς, καὶ ἰτέας φύλλα τε καὶ ἄνθη, καὶ πολυγόνιον. δυσιάτων δὲ ἀχώρων ἐνίσταται ταῖς αὐξήσεσιν ἅμα μὲν ἀποκρουόμενα τὸ ἐπιῤῥέον· ἅμα δὲ συμπέττοντα, καὶ διαφοροῦντα τὸ περιεχόμενον μικτῆς

μικτῆς ἔστι δυνάμεως, οἷς μετὰ τὴν ἀρχὴν χρῆσθαι προσήκει. τοιοῦτον μὲν ἐστὶν μύρσινον καὶ σχινίνον, καὶ ὁ τῶν βάτων, ἢ τῆς ἀνδράχνης χυλὸς σὺν ἐλαίῳ, καὶ λάδανον μετὰ οἴνου ἐπιχριόμενον, καὶ κύπειρος, καὶ φακῆ. τοῖς δὲ ἐπιπολαίοις ἀχῶρσι, καὶ μικροῖς ἀρήγει μόνοις, τὰ μέτρια ταῖς δυνάμεσι, καὶ μηδὲν ἐρεθιστικὸν ἔχοντα ἐκ τῆς διαφορητικῆς δυνάμεως. οἷον ἡ κιμωλία καὶ ἡ κρητικὴ, καὶ ἡ σάμια, καὶ πομφόλυξ, καὶ σπόδιον, καὶ λιθάργυρος, καὶ καδμία, καὶ ἀδίαντον μετὰ ῥοδίνου, καὶ τήλεως ἀφέψημα, καὶ μαλάχη σὺν οἴνῳ καὶ ἀλεύρῳ. ἄλλα δὲ ἰσχυρότατα ταῖς δυνάμεσιν ἐστὶν, ὡς καὶ τοὺς ὑπὸ παχέων πάνυ, καὶ γλισχρῶν ὑγρῶν γεγονότας ἀχῶρας, ἐμπεπλασμένους τε καὶ δυσκινήτως τῷ δέρματι δύνασθαι κενοῦν. ταῦτα δὲ εἰσὶν ἄλες καὶ χαλκῖτις, καὶ ἡ κεκαυμένη τρὺξ οἴνου, καὶ σανδαράχη, καὶ ἡ ἀκατάσβεστος τίτανος. ὄξος δὲ δριμύτατον ἐπιτηδειότατον ἐστὶν ἐν παντὶ καιρῷ πρὸς ἀχῶρας, καὶ ἡ τοῦ κρίνου ῥίζα, καὶ ἡ τοῦ σικύου, καὶ ἡ τῆς βρυωνίας κοινὴ ἡ τοῦ ἀσπαράγου.

cum mixta facultate ſint prædita, quibus poſt principia uti conuenit. Huiuſmodi uerò ſunt, myrteum oleum lentiſcinū, ruborum aut portulacæ ſuccus ex oleo; ladanum cum uino illitum, cyperus, & lenticula. At ſuperficiarijs & exiguis achoribus, auxiliantur, quæ mediocrem facultatem obtinent, & nihil quod irritet diſcutiendo indicant. Id præſtat terra Cymolia, Cretica, & Samia: item pompholix, ſpodium, ſpuma argenti, cadmia, adianthum cum roſaceo, fœnugræci decoctum, malua cum uino & farina ſubacta, ac nonnulla ualidiſsimis uiribus, ut etiam achoras à craſsis admodum & uiſcoſis humoribus infarctis´que cuti contumaciter poſsint euacuare. Talia ſunt, ſales, chalcitis, fex uini cremata, ſandaracha, calx uiua, item acetum quàm acerrimū præſtantiſsimum ad achoras eſt medicamentum. Optimè etiam diſcutit radix lilij, cucumeris, bryoniæ & aſparagi.

Superficiarii achores.

Valētiſsima remēdia achorum.

Δυνάμεις πρὸς ὀδυνώδεις ἀχῶρας.

Ὅταν πολὺς ἰχὼρ ἐκκρίνηται, καὶ σφοδραὶ ὀδύναι παρῶσιν, καταπλάσσεσθαι χρὴ ἐκ φακῆς λείας τε καὶ ἑψωμένης σὺν ὀλίγῳ μέλιτι, ἢ ἄρτον μετὰ κοριάνδρου, ἢ ἀρνογλώσσου, ἢ στρύχνου, ἢ σέριδος, ἢ πολυγονίου, ἢ περδικίου βοτάνου.

Medicamenta ad achoras dolorificos.

Quum multa ſanies excernitur, & dolor uehemens affligit, cataplaſma conuenit ex lente læuigata, coctaq; cū mellis momento: aut ex pane cum coriandro, aut plantagine, aut ſolano, aut ſeri, aut polygonio, aut perdicio herba.

Achores dolorifici.

herba. Scire autem licet, cum accessiones remittunt, partem affectam tondendam esse, & abstergendam fœnugræci decocto, aut betæ, similiumq; ex aqua.

Medicamētum ad achoras, & totius corporis eruptiones, quæ exanthemata dicuntur.

Medicamentũ ad omnes eruptiões corporis.

Cerusæ drachmæ sex: argenti spumæ drachmæ quatuor: sulphuris uiui drachmæ sex: ceræ drach. sex: olei rosacei, aut myrtei quod satis est, ut ceratum liquidius efficias. Sicca cerato misceto, & caput inungito. Aliud.

Medicamentũ peculiare ad achoras fortissimum

Plumbaginis, sulphuris uiui paria pondera. Læuigatis affundito rosaceum, aut myrteum, aut lentiscinum, usque dum sordium fiat craßities, & illinito.

Aliud efficacius, ad achoras peculiare.

Argēti spumæ drachmæ uiginti: calcis uiuæ drach. quindecim: aceti hemina: olei myrtei unciæ quatuor. Sicca teres diligenter ex aceto: postea superfundes oleum, & uteris.

DE DOLORE CApitis. Cap. X.

Dolor capitis unde fiat,

Dolor capitis, qui Græcis κεφαλαλγία dicitur, accidens est multis ex causis ipsum efficientibus proueniens. Etenim sæpe & à qualitate sola, & à copia, interdum ab utrisque simul cōtingit: breuiter, quamcunq; dixeris

βοτάνης. δεῖ δὲ ἐν ταῖς παρακμαῖς τὸν τόπον ξυρῆσαι, καὶ ἀποσμῆχαι ἀφεψήματι τῆς τήλεως ἢ τεύτλου, καὶ τῶν ὁμοίων σὺν ὕδατι.

Φαρμακὸν πρὸς ἀχῶρας καὶ ἐξανθήματα.

Ψυμμιθίου δραχ. ϛ, λυθαργύρου δραχ. δ, θείου δραχ. ϛ, κηροῦ τὸ ἴσον. ἐλαίου ῥοδίνου, ἢ μυρσίνου τὸ ἱκανὸν, ὥστε κηρωτὴν ὑγροτέραν ποιῆσαι. τὰ ξηρὰ τῇ κηρωτῇ μιξὸν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔγχριε.

Ἄλλο.

Μολυβδαίνης, θείου ἀπύρου, τὸ ἴσον. λειώσας δὲ παραχεῖ ῥόδινον, ἢ μύρσινον, ἢ σχίνινον, ἄχρι τοῦ γλοιώδους ποιήσαντα, κατάχριε.

Ἄλλο ἰσχυρότερον, πρὸς ἀχῶρας ἴδιον.

Λυθαργύρου δραχμ. κ, τιτάνου ἀσβέστου δραχ. ιε, ὄξους ἡμίνα, μυρσίνου οὐγγ. δ. ξηρὰ λειώσεις ἐπιμελῶς σὺν ὄξει, εἶτα καταχύσας ἔλαιον, χρῶ.

ΠΕΡΙ ΚΕΦΑΛΑΛγίας. ι.

Ἡ Κεφαλαλγία σύμπτωμά ἐστιν. ἔχει δὲ πολλὰς αἰτίας τὰς ἐργαζομένας αὐτήν. καὶ γὰρ ὑπὸ ποιότητος συμβαίνει πολλάκις καὶ μόνης, καὶ ὑπὸ πλήθους, ἄλλοτε ὑπὸ συναμφοτέρων, καὶ ἁπλῶς ὅ, τι ἂν τις εἴπῃ

εἴτε προκαταρκτικῶν αἰτιῶν, εἴτε συνεκτικῶν, εὑρήσει καὶ τοῦτο κεφαλαλγίας ποιητικόν. ἐπειδὴ οὖν οὐχ ἕν ἐστιν αἴτιον, ἀλλὰ διάφορα τὰ παρασκευάζοντα γίνεσθαι κεφαλαλγίαν, διάφορον δὲ ἀνάγκη δεῖ ποιεῖσθαι καὶ τὴν θεραπείαν, πρὸς ἕκαστον τῶν τοιούτων αὐτῶν ἀποβλέποντας. καὶ διὰ τοῦτο ποιοῦμεν ἀπὸ τῆς κατὰ ποιότητα κεφαλαλγίας τὴν θεραπείαν ἀρχόμενοι. εἰδέναι τοίνυν χρὴ ὅτι αἱ σφοδρόταται κεφαλαλγίαι γίνονται κατὰ τὰς δραστικὰς ποιότητας, καὶ μάλιστα τὴν θερμήν. αἱ δὲ κατὰ ξηρότητα γινόμεναι κεφαλαλγίαι τὸ σφοδρὸν οὐχ ὁμοίως κέκτηνται. αἱ γὰρ ὑγραὶ ποιότητες οὐδ' ὅλως ἐπιφέρουσιν ὀδύνην ὅσον ἐφ' ἑαυταῖς, εἰ μὴ δριμύτης τύχοι συμπεπλεγμένη, καὶ ὅτε μὴ μετὰ θερμότητος ἢ ψυχρότητος, ἀλλὰ μετὰ πλήθους οἱ χυμοὶ τύχοιεν ὄντες, λόγῳ τῆς διατάσεώς τε καὶ ἐμφράξεως ὀδύνας τίκτουσιν, ἐὰν ὦσι μάλιστα παχεῖς καὶ κολλώδεις. ἀρξώμεθα οὖν λέγειν τὰς θεραπείας, ἀπὸ τῶν διὰ προκαταρκτικῶν αἰτιῶν συνισταμένων κεφαλαλγιῶν τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι.

dixeris præcedentem, siue coniunctam causam, hanc quoq; dolorem capitis facere deprehendes. Quoniam igitur non una causa existit, sed diuersæ, quæ dolorem capitis excitent, necesse est uariam quoq; curationem adhibere, ad singulas ipsas respiciẽtes: atq; idcirco à curatione illius doloris, qui ex qualitate contractus est, auspicemur. Sciendum itaq; est, uehementissimos capitis dolores ex efficiẽtibus qualitatibus proficisci, & præcipuè calida: qui uerò à siccitate proueniunt, æquè uehemẽtes non sunt. Nam humidæ qualitates, quantum ad ipsas attinet, nullum prorsus dolorem inferunt, nisi acrimonia fuerit coniuncta. At ubi humores non calore, aut frigiditate, sed copia infestant, tum distensionis, tum obstructionis dolores pariunt, maximè si crassi & glutinosi fuerint. Incipiamus igitur curationes persequi, initiũ facientes ab ijs capitis doloribus, qui à præcedẽtibus causis atq; externis constituuntur.

Vehemẽtissimi dolores capitis ex qualitatib. effiẽtibus.

Distensionis & obstructionis dolores.

Διάγνωσις τῆς ἐπὶ ἐγκαύσει γινομένης κεφαλαλγίας.

Τὰ σημεῖα πᾶσι δῆλα καὶ ὁμολογούμενα τυγχάνει τῶν ἐπὶ ἐγκαύσει καὶ θερμῇ δυσκρασίᾳ πασχόντων τὴν κεφαλήν. ἔστι γὰρ ἰδεῖν καὶ τούτων τὸ δέρμα θερμότερον τῇ ἁφῇ καὶ ξηρότερον, εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολήν, ἄνευ

Notæ doloris capitis ex insolatu cõtracti.

Eorum qui insolatu & calida intemperie capite laborant, indicia omnibus nota, & in confesso sunt. Nam cutis horum ad tactum calidior apparet: quamprimum manum ei admoueris, sine

Dolor capitis ex insolatu.

sine mora aridior deprehenditur. Oculos ægri habent rubentes, frigidæ aspergini b. super caput datis oblectantur: & non solum hoc facientibus dolor mitigatur, sed etiam maximum percipitur adiumentum.

Curatio doloris ex insolatu concitati.

Curatio doloris ex insolatu.

Quòd exusti in sole refrigerantia requirunt, omnibus est manifestum: sed illa quæ etiam tenuem facultatem obtinent, cuiusmodi est oleum quoq; rosaceum inunctum, paulo aceti adiecto. Magis enim adhuc penetrare rosaceum potest, si cũ aceto illinatur. Quòd si calor amplius superare uideatur, etiam refrigerantium uim intendere conuenit, admiscendo semperuiui succũ, aut serpilli, aut parietariæ, aut portulacæ, aut lactucæ syluestris, aut sereos, aut intyborum, aut cucurbitæ, aut rosarum, aut uuæ acerbæ, aut polygoni succum, aut mali punici, & præsertim acidi, aut aliorum similium, siquidem consideraueris, refrigerantium, ita ut non magnum torporem inducant, aut astringant, ut dictum est. Vitare igitur oportet etiam propter hoc, mandragoræ oleum, & quæ ex capitibus papaueris, & liquore eius parantur, nisi antea eis uti propter multas uigilias coacti fuerimus: atque tunc, cum multa cautione modicè offerri debent.

Rosaceũ cũ aceto magis penetrat.

Narcotica uitanda in dolore capitis ex insolatu.

αὔσου τοῦ χρονίσαι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς. χαίρουσι δὲ καὶ τῷ ψυχρῷ προσαντλούμενοι, καὶ οὐ μόνον παραμυθοῦνται τοῦτο ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελοῦνται.

Θεραπεία τῆς ἐκ ἡλίου ἐγκαύσει γινομένης κεφαλαλγίας.

Ὅτι τῶν ψυχόντων χρήζουσιν οἱ τὴν κεφαλὴν ἐγκαυθέντες, ἅπασι πρόδηλον. ἀλλ' ἐκείνων ὅσα καὶ λεπτομερῆ δύναμιν ἔχει * οἷόν ἐστι καὶ τὸ ῥόδινον συγχριθὲν, ὀλίγου προσλαβὸν ὄξους. ἔτι γὰρ μᾶλλον διικνεῖσθαι δύναται ῥόδινον, μετὰ ὄξους συγχριθέν. εἰ δὲ ἐπὶ πλέον ἡ θερμασία φαίνοιτο κρατοῦσα, καὶ τὴν τῶν ψυχόντων δύναμιν ἐπιτείνειν σε χρή, ἀεὶ ζώου προσπλέκοντα χυλὸν, ἢ ἑρπύλλου, ἢ ἑλξίνης, ἢ ἀνδράχνης, ἢ τῆς ἀγρίας θριδακίνης, ἢ σέρεως, ἢ ἰντύβων, ἢ κολοκύνθης, ἢ ῥόδων, ἢ ὄμφακος, ἢ χυλὸν πολυγόνου, ἢ χυλὸν ῥοιῶν, καὶ μάλιστα τῶν ὀξυζουσῶν, ἢ ἄλλων τῶν ὁμοίων, εἴ γε νοήσειας ἐμψυχόντων, ἐκτὸς τῶν πάνυ ναρκούντων, ἢ στυφόντων, ὡς εἴρηται. φεύγειν οὖν χρὴ καὶ διὰ τοῦτο τὸ μανδραγόρινον ἔλαιον, καὶ τὰ διὰ κωδειῶν καὶ ὀποῦ μήκωνος, εἰ μὴ πρότερον διὰ πολλὴν ἀγρυπνίαν ἀναγκασθείημεν αὐτοῖς χρήσασθαι, καὶ τότε μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας κατὰ βραχὺ προσφέρειν.

ποιήσαντας δὲ τὸ δέον εὐθὺς ἀποφυγεῖν δεῖ καὶ τὴν τῶν ψυχόντων χρῆσιν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν περιττωματικῶν σωμάτων, καὶ οἷς ἐστι βάρους συναίσθησις ἐν τῇ κεφαλῇ. συμβαίνει γὰρ πολλάκις ἐπὶ τῶν πλῆθος ἐχόντων πληροῦσθαι τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς ἐγκαύσεως, δίκην σικύας ἐπισπωμένης εἰς αὐτὴν τὰ περιττά. ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐγκαύσει ἅμα καὶ σφήνωσιν ἐχόντων, φεύγειν τὰ πάνυ ψύχοντα. ἐλαίῳ δὲ κεχρήσθω χαμαιμηλίνῳ νεωστὶ μᾶλλον κατεσκευασμένῳ. εἰ δὲ παλαιότερον τύχοι, προσπλέκειν αὐτῷ καὶ τὸ ῥόδινον. δύο μὲν μοίρας τοῦ χαμαιμηλίνου, ἓν δὲ τοῦ ῥοδίνου, ἢ τὸ ἀνάπαλιν, ἢ καὶ ἐπίσης. ἄλλως γὰρ ἄλλο τὸ ποσὸν, καὶ οὐχ ὡρισμένως. καταμανθάνειν οὖν ἅπαντα δεῖ, καθὼς ὁ ἀληθὴς λόγος Ἱπποκράτους παρακελεύεται, καὶ οὕτω ποικίλλειν τὸ ποσὸν, ἀποβλέποντα πρός τε τὴν ἡλικίαν, καὶ ὥραν, καὶ χώραν, καὶ ἕξιν σώματος, καὶ κρᾶσιν. τούτῳ τῷ κανόνι προσέχων, ἐπιτεύξει τῆς ἀκριβείας τοῦ ποσοῦ.

Περὶ κηρωτῆς τοῦ αὐτοῦ πάθους.

Εἰ δὲ ἐπιμένοι κατὰ τούτων γινομένη ἡ θερμὴ δυσκρασία, καὶ ταῖς ἐπὶ μᾶλλον ψύχειν δυναμέναις ἀναγκαίως χρησόμεθα κηρωταῖς, καὶ μάλιστα τῇ ῥοδίνῃ προσλαμβανούσῃ ὀλίγου ὄξους, ἢ χυλοῦ ἀνδράχνης, ἢ περδικιάδος, ἢ τινος

Cũ igitur perfecerimus, quod res postulat, statim refrigerantium usum fugiemus, maximè in corporibus quæ excrementis scatent, et quibus grauitatis sensus in capite percipitur. Narcoticis modicè utendum, ubi uigiliæ infestant. *Accidit enim frequenter, ut caput in his, quibus id humorum copia præditis ex insolatu repletur, cucurbitulæ instar superflua ad se attrahat: sicut in illis, quibus ex insolatu simul etiam humores infarcti impactiq́; in capite sunt, ualde refrigerantia uitari debẽt, oleum autem adhiberi chamæmelinum, recenter potius præparatum.* Chamæmelinum dolori capitis ex insolatu aptum. *Sin autem uetustas uitium occuparit, adijcere ipsi etiam rosaceum oportet, duas quidẽ partes chamæmelini, unã autem rosacei: uel contrà, uel etiam æquali portione. Aliàs enim alia quantitas conuenit, eoq́; definiri non potest. Condiscere igitur omnia oportet, quemadmodum uera Hippocratis doctrina præcipit, atq; ita uariare quantitatem, respiciendo ad ætatẽ, anni tempus, regionem, habitum corporis, & temperamentum. Hanc regulam attendens, exquisitam quantitatem consequêris.*

De cerato ad idem uitium.

Sin autẽ calida in his intemperies perseueret, necessariò utemur etiam ceratis ad refrigerandum efficacioribus, maximè rosaceo, cui adiectum sit paulum aceti, aut succi portulacæ, aut perdiciadis, aut cu-

iusdam alterius ex ijs quæ superius recitauimus. Oportet aũt semper ceram prius lauare, aqua frigida adiecta, ubi ad ignẽ resolutã probè liquefeceris: atq; id faciendũ est non solũ priorẽ aquam mutando, sed etiam postea puram immittendo. Post hoc aũt oleum rosaceum ceræ admisceto, aquã, ut diximus, & acetum, aut succũ aliquem superfundens, quousque ambo bene cõmixta fuerint. Ceratum sic confectũ in tenue linamentũ illitum, toti capiti applicato, præsertim temporibus, ut medicamenti uis transmittatur: capillos aũt auferre conuenit, & medicamentũ crebrius mutare. Vbi enim sic nos egerimus, superans intẽperies, ad temperiem repentè conuertitur.

De capitis dolore, qui ob calidam intemperiem perseuerat.

Dolor capitis ex calida intemperie

Quibus calida intemperies constanter perseuerat, in his ea quæ prædiximus agenda sunt. Cũ uerò nihil profecerint, etiã necessarijs & ualentioribus remedijs utendũ est: inter quæ habetur etiam pastillus, cuius mixtura ita habet.

Pastillus ad diuturnum capitis dolorem, & calidam intemperiem.

Pastillus ad dolorẽ capitis

Croci drachmæ quinq;: chalcanthi drachmæ decem: aluminis scißi drachmæ sedecim: myrrhæ drach. tres; omphacij drach. 3: chalciti-

νος ἄλλου τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. δεῖ δὲ καὶ προπλύνειν ἀεὶ τὴν κηρωτὴν ψυχρὸν ὕδωρ ἐμβάλλοντα, μετὰ τὸ καλῶς ἐν τῷ πυρὶ αὐτὸν διατακῆναι. καὶ τοῦτο ποιεῖν οὐ μόνον ἀλλάσσοντα τὸ πρότερον ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ ἐς ὕστερον ἐμβάλλοντα καθαρόν. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσῃς, ἐπιμίγνυε κατὰ μικρὸν πάλιν τὸ ῥόδινον τῷ κηρῷ ἐπιρραίνων, ὡς εἰρήκαμεν, ὕδατος, καὶ ὄξους, ἢ χυλοῦ τινος, ἕως ἂν μιγῶσιν ἀμφότερα καλῶς. οὕτω δὲ γενομένης τῆς κηρωτῆς, ἐπίπλαττε ἐν ψιλῷ ῥάκει, καὶ ἐπιτίθει τῇ κεφαλῇ πάσῃ, καὶ μάλιστα τοῖς κροτάφοις, ὥστε διαδίδοσθαι τὸ φάρμακον· τὰς δὲ θρίχας ἀφαιρεῖν δεῖ, καὶ συνεχέστερον ἀλλάσσειν. οὕτω γὰρ πραττόντων ἡμῶν, κρατοῦσα δυσκρασία μεταβληθήσεται ἐπὶ τὸ εὔκρατον ταχέως.

Περὶ τῆς ἐπὶ θερμῇ δυσκρασίᾳ χρονιζούσης κεφαλαλγίας.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιμόνως ἐχόντων τὴν θερμὴν δυσκρασίαν, δεῖ ποιεῖν καὶ τὰ εἰρημένα. μηδὲν δὲ ἀνυσάντων αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀναγκαίοις καὶ ἰσχυροτέροις δεῖ χρῆσθαι βοηθήμασιν, ἐν οἷς ἐστι καὶ ὁ τροχίσκος ἔχων οὕτω.

Τροχίσκος πρὸς χρονίαν κεφαλαλγίαν, καὶ θερμὴν δυσκρασίαν.

Κρόκου δραχ. ε, χαλκάνθου δραχ. ι, στυπτηρίας σχιστῆς δραχ. ιϛ, σμύρνης δραχμ. γ, ὀμφακίου δραχμ. γ, χαλκί-

χαλκίτεως, κόμμεως, ἀνὰ δραχ. γ, οἴνου αὐστηροῦ τὸ ἀρκοῦν, τρίβε καλῶς, καὶ ποίει τροχίσκον· ἐπὶ δὲ χρείας ἀνιεὶς ὀξυκράτου, καὶ χρῶ ἐπὶ τῶν ἤδη χρονίων θερμῶν δυσκρασιῶν. εἰ δὲ καὶ ἀγρυπνία προσείη τῷ κάμνοντι, πρόσπλεκε μᾶλλον τὸν χυλὸν τοῦ μήκωνος. οὕτω γὰρ ἀμφότερα θεραπεύσεις καλῶς, καὶ τὴν δυσκρασίαν ἅμα, καὶ τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ κάμνοντος.

chalcitidis, gummi, singulorum drach. tres: uini austeri quod sufficit. Terito diligenter, ac in pastillos redigito. Quum usus postulat, ex posca diluito, ac utitor ad intemperies calidas iam inueteratas. Quòd si uigiliæ ægro obuenerint, succũ papaueris potius obycito. Ita enim utrisq;, & intemperiei simul, & uigiliæ, rectè medeberis. Opiũ in dolore capitis, cum uigilię urgent.

Περὶ τῆς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν τοῦ ἥπατος γινομένης κεφαλαλγίας.

Εἰ δὲ πολλάκις διὰ τὸ εἶναι θερμὸν τὸ ἧπαρ γένοιτο ἡ κεφαλαλγία, ἐγκαίοντος τοῦ ἥπατος καὶ ἀναθυμιῶντος ἀτμοὺς ἄνω περὶ τὴν κεφαλὴν, ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰς τὸ προηγησάμενον προσφέρειν σύμπασαν τὴν θεραπείαν, ἔξωθεν μὲν ἢ μήλινον ἔλαιον, ἢ ῥόδινον, ἢ ὑδρέλαιον, ἢ κηρωτήν. ἔσωθεν δὲ τροφὴν μάλιστα πλέονι, καὶ ἐμψύχειν δυναμένην, καὶ δυσκατέργαστον, ὥρας β, ἢ γ, ἄρτον λαμβάνειν εἰς εὔκρατον, ὥστε μὴ κινῆσαι τοὺς ἀτμοὺς ἐπὶ τὴν ἄνω φοράν, ἢ κίτρου, ἢ μήλου, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἐμψυχόντων. ἐν ἀπορίᾳ δὲ τροφῆς καὶ ὕδατος ψυχροῦ πινέτωσαν, καὶ μάλιστα, ἐὰν ἔθος ἔχοιεν ὑδροποτεῖν οἱ κάμνοντες. εἰ δὲ μή γε, πάντως εἰς τὸ μέσον τῆς τροφῆς, ἢ μετὰ οἴνου, ἢ ἐκτὸς οἴνου προσφερέσθωσαν αὐτό. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὴν σύμπασαν δίαιταν τοιαύτην ποιεῖν, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ

De capitis dolore, qui ex calida iecoris intemperie prouenit.

At *si capitis dolor frequenter inde quòd iecur sit calidum, oriatur, dum scilicet ardescit ipsum, uaporesq; sursum ad caput exhalant, necesse est uniuersam curationẽ ad id quod præceßit, accommodare: extrinsecus sanè, aut melinum oleum, aut rosaceũ, aut hydrelæum, aut ceratum: intus aũt, cibum, præsertim liberaliorẽ, qui refrigerare queat, & ægrè confici: hora secunda aut tertia, panẽ in aquam tepidam intinctum assumere, ne uapores sursum erumpant. aut citrum, aut malum, aut aliud quoddam refrigerans. ijsq; cibi uice utantur, & aquã frigidã bibant, præcipuè si eius potioni assueuerint. Sin minus, certè ad medium cibi sumpti, aut cum uino, aut absque uino ea offeratur. Breuiter, uniuersum uictum talem instituant.* Ita quoque *in ijs* Capitis dolor ex iecoris calore.

in ijs qui stomachum calidiorem, uentrem, aut lienem habent, agere conuenit.

De capitis dolore, ex frigida intemperie orto.

Dolor capitis ex frigida intemperie *Qui uerò capitis dolorē ob frigidam intemperiem cōceperunt, hi omnia illis contraria experiuntur, quibus ex insolatu caput indolescit. Etenim neq; caput tactu calidū deprehēditur, neq; facies rubescit, neq; arida & collapsa apparet, sed ecōtrariò plena et pallida.* Notæ. *Ita uerò internosces, qui ob frigiditatem densationemq; capitis dolorē sustinent. Cæterū & uictus ratio, et causæ primariæ ac præcedentes, si diligenter perscruteris, manifestam tibi discretionem adferent.*

Curatio.

Curare igitur generatim quidē calefacientibus oportet: cæterùm uerò pro intemperiei magnitudine remediū quoq; uariandum est: Medicamēta ad dolorem capitis ex frigiditate. *interdum rutaceum oleum capiti inducendo, aut laurinum, aut irinum, aut nardinum, aut opobalsamum: quod etiam maximè proficit, in quibus dolor ex craßiore et uiscosa magis pituita oritur: illinire autem cōuenit frontem ipsorum & tempora medicamēto cyphonio, & ijs quæ ex pipere &* Cyphoniū medicamentū. *euphorbio componuntur. Multa autem sunt ab autoribus prodita, ex quibus*

ἐπὶ τῶν ἐχόντων θερμότερον τὸν στόμαχον καὶ τὴν γαστέρα ἢ σπλῆνα, πρακτέον.

Περὶ τῆς ἀπὸ ψυχρᾶς δυσκρασίας γινομένης κεφαλαλγίας.

Ὅσοι δὲ ἐπὶ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ γινομένην κεφαλαλγίαν ἐσχήκασιν, οὗτοι πάντα πάσχουσι τὰ ἐναντία τοῖς ἐπὶ ἐγκαύσει κεφαλαλγοῦσι. καὶ γὰρ ὅτι ἁπτομένοις ἐστὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν θερμά, ὅτι ἐρυθρὰ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον καὶ κατάξηρον, καὶ συμπεπτωκός, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἀσύμπτωτον καὶ ὠχρόν. οὕτω μέν τοι διαγνώσῃ τοὺς ὑπὸ ψύξει καὶ πυκνώσει τὴν κεφαλὴν ὀδυνωμένους. λοιπὸν δὲ καὶ ἡ δίαιτα, καὶ τὰ προκαταρκτικὰ αἴτια, καὶ τὰ προηγούμενα πολυπραγμονοῦντί σοι σαφῶς παρέξει τὴν διάγνωσιν.

Περὶ θεραπείας.

Θεραπεύειν οὖν χρὴ καθόλου μὲν τοῖς θερμαίνουσι. λοιπὸν δὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς δυσκρασίας, ἀμείβειν χρὴ καὶ τὴν δύναμιν, ἄλλοτε πηγάνινον ἔλαιον ἐπιβάλλοντας τῇ κεφαλῇ, ἢ δάφνινον, ἢ ἴρινον, ἢ νάρδινον, ἢ ὀπὸν βαλσάμου· ὅπερ καὶ μάλιστα ἐπιτυγχάνει, ἐφ' ὧν ἡ ὀδύνη διὰ παχύτερα καὶ γλισχρότερα φλέγματα γίνεται· χρίειν δὲ αὐτοῖς κατὰ τοῦ μετώπου καὶ τῶν κροτάφων τὸ κυφώνιον, καὶ ὅσα διὰ πεπέρεως καὶ εὐφορβίου σύγκειται χρίσματα ἢ ἀλείμματα. καὶ πολλά εἰσιν ἀναγεγραμμένα,

ἐξ ὧν

τῶν ἐστὶν, ἐν δυνάμει κατασκευάζειν, ἀναλέγεσθαι πρὸς ἕκαστον χρήσιμον. τούτοις τοίνυν τὸν οἶνον ἐὰν δοίης λεπτὸν, οὐ βλάψεις, οὐδὲ ἄλλο τι τῶν λεπτυνόντων καὶ θερμαινόντων. πάντα γὰρ αὐτοὺς ὠφελεῖ τὰ μετρίως λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν δυνάμενα, καὶ κίνησις ἵππου, καὶ λουτρὰ θερμότερα, καὶ ἀποφλεγματισμοί. εἰ δὲ χρονίζει ἡ διάθεσις, καὶ ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων ἔμετος, ἐφ' ὧν δὲ ἡ ποιότης ἐστὶν αὐτὴ πλὴν πλήθους, οὐκ ἂν δεηθείης τῶν τοιούτων βοηθημάτων. ὥστε δέ σε δύνασθαι τὰς χρονίας διαθέσεις συντόμως ἰάσασθαι, κέχρησο τῷ λαμβάνοντι τὴν περιστερῶν κόπρον. ἔχει δὲ αὐτῆς ἡ σύνθεσις οὕτω· πεπέρεως λευκοῦ, κροκομάγματος, ἀνὰ δραχ. β, εὐφορβίου προσφάτου δραχ. ς, κόπρου περιστερᾶς δραχ. α. S. ὄξους δριμυτάτου τὸ ἀρκοῦν. ἐπίχριε τὸν πάσχοντα τόπον προανατρίβων, ὡς θερμανθῆναι. τοῦ φαρμάκου δὲ μείζονος ὄντος τοῦ σώματος, ἐκλύειν δεῖ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, προσπλέκοντας τῷ βοηθήματι, ἀμύλου ὀλίγον καὶ γυναικὸς γάλακτος ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ. πάλιν δὲ ἐπιτείνειν βουλόμενος αὐτοῦ τὴν χρῆσιν, ἐπιμίγνυε ἀψινθίας ὀλίγον κεκραμένον μεθ' ὕδατος.

Περὶ τῆς διὰ κάκωσιν στομάχου γιγνομένης κεφαλαλγίας.

Οὐ πάντοτε γίνεται ἡ κεφαλαλγία, πρωτοπαθούσης τῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ διὰ τὴν γαστέρα πολλάκις αὐτὴν, ἢ διὰ τὸν στόμαχον, ἢ ἄλλο

ex quibus licet, si parare oportet, unicuiq; utile ac idoneũ deligere. His igitur si uinum tenue dederis, aut aliud quoddã extenuans calefaciensq;, non nocebis. Nam omnia ipsos iuuant, quæ mediocriter extenuare & calefacere possunt: & gestatio motusq; in equo, balneæ calidiores, & apophlegmatismi. Sin autẽ affectus inueterascit, etiam uomitus à radiculis raphani prodest. At in quib. qualitas citra copiã molesta est, nõ opus erit eiusmodi medicamẽtis. Vt aũt inueteratos affectus prõpte curare poßis, utitor eo quod columbarum stercus recipit. Habet autem ipsius compositio in hunc modũ: Piperis albi, crocomagmatis, singulorũ drach. duas: euphorbij recentis drach. sex; stercoris columbini drachmã unã semissem: aceti acerrimi quod satis est. Locũ affectum prius perfricatũ ut calefcat, inungito. Vbi aũt medicamentum ualidius est q̃ corpus ferat, remittere uim ipsius oportet, admiscendo ei amyli momentũ, et lac muliebre, cũ uti uolueris. Rursus aũt ubi uim eius intendere libet, absinthij paulũ admiscebis, ex aqua dilutũ.

Vetus dolor capitis quomodo curatur.

Medicamentũ ex colũbarum stercore.

De dolore capitis, ex uitio stomachi cõtracti.

Non enim dolor in capite primario affectu laborãte perpetuò accidit, sed interim etiam ex uentre ipso frequenter, aut stomacho, aut

Dolor capitis ex stomacho.

aut alia quadam particula, aut flatibus uapores quosdā sursum mittentibus superuenit.

De dolore capitis, quem biliosus humor inuexerit.

Dolor capitis ex bilioso humore.

Si igitur capitis dolor subinde ex humoris biliosi abundantia nascatur, curatio eius medicamentis quæ biliosum humorem purgant, & subducūt, administrari debet: uerùm ut probè hūc uacuare possis, humidiore prius uictu opus est, balneisq; temperatis, unctionibus, & aquæ potu liberaliore. Ita enim diffusa bilis, & ueluti imbecillior facta, facilius à medicamento ipsam trahente uacuabitur. Si igitur biliosus humor copiosus nimium & calidus fuerit, ita agere oportet, ac liquorem ipsius, potissimum scammoniæ, cū modica aloe, aut absinthio, aut rosarum succo, aut rhodomelo exhibere. Si uerò non abundare tibi magis amaræ bilis humor, sed in stomachi tunicas, ueluti spogiam aliquam absorptus apparet, medicamenta ex scammonia uitari debent, et omnino quæ ualde calefaciunt. Dari autem ipsis debet, aut absinthij dilutum, aut ipsa aloe, aut medicamentum picra, si quæ etiam crassities bilis permixta tibi uideatur.

Præparatio ad purgatiōem.

Scammonii liquor ad bilem.

Ad bilem in tunicis stomachi hærentē.

Curatio,

ἢ ἄλλο τι πάσχον μόριον ἐπιγίνεται, ἢ πνευμάτων ἀτμῶν τινων ἀναδιδομένων.

Περὶ τῆς ἐπὶ χολώδει χυμῷ κεφαλαλγίας.

Εἰ μὲν οὖν ἕνεκα τοῦ πλεονάζειν τὸν χολώδη χυμὸν γίνεται πολλάκις ἡ κεφαλαλγία, ποιεῖν ταύτης τὴν θεραπείαν διὰ τῶν καθαιρόντων καὶ ὑπεκλέπτειν δυναμένων τὸν χολώδη χυμόν. ἀλλ' ἵνα τοῦτον δυνηθῇς κενῶσαι καλῶς, ὑγροτέρας δεῖται τροφῆς πρῶτον, εὐκράτοις τε λουτροῖς καὶ ἀλείμμασι, καὶ ὑδροποσίᾳ τῷ πλείονι. οὕτω γὰρ διαχυθεῖσα, καὶ οἷον ἀσθενεστέρα γενομένη, εὐχερέστερον ὑπὸ τοῦ ἕλκοντος αὐτὴν κενωθήσεται φαρμάκου. εἰ μὲν οὖν ἄγαν πολὺς εἴη καὶ θερμὸς, οὕτω δεῖ πράττειν, καὶ διδόναι τὸν ὀπὸν αὐτῆς μάλιστα τῆς σκαμμωνίας μετὰ ὀλίγης ἀλόης, ἢ μετὰ ἀψινθίας, ἢ χυλοῦ ῥόδου, ἢ ῥοδομήλου. εἰ δὲ μὴ πλεονάζειν σοι φαίνεται μᾶλλον ὁ πικρόχολος χυμὸς, ἀλλὰ ἀναποθεὶς, ὥσπερ ἐν σπογγιᾷ τινι, φεύγειν δεῖ τὰ διὰ τῆς σκαμμωνίας φάρμακα, καὶ ὅλως τὰ πάνυ θερμαίνειν δυνάμενα. διδόναι δὲ αὐτοῖς ἢ τὸ ἀπόβρεγμα τῆς ἀψινθίας, ἢ αὐτὴν τὴν ἀλόην, ἢ τὴν πικρὰν, ἐάν τι καὶ πάχος ἀναμεμίχθαι τῆς χολῆς σοι φαίνηται.

Θεραπεία,

Θεραπεία, ἐὰν ὦσι γλίσχροι χυμοὶ κείμενοι ἐν τῷ στομάχῳ.

Εἰ δὲ γλίσχροι χυμοὶ ἐν τῷ στομάχῳ πλεονάζοντες καὶ ἀναλυόμενοι εἰς πνεῦμα, γίνονται τῆς ὀδύνης αἴτιοι, ἐπὶ τὰ ἰσχυρῶς λεπτύνειν δυνάμενα ἔρχεσθαι δεῖ, καὶ ἐν ῥοφῇ, καὶ ἐν φαρμάκοις, οἷόν ἐστι καὶ τὸ ἀπόβρεγμα τῆς ῥίζης τοῦ σελίνου, ἢ ὑσσώπου, καὶ ἐπιβρέχειν δεῖ καὶ ἀλείφειν τοῖς ῥωννύειν καὶ θερμαίνειν δυναμένοις, οἷον νάρδιον μύρον, ἢ γλεύκινον, ἢ τὸ μαρκίατον καλούμενον. εἰ δὲ πολὺ πλῆθος κεῖται τῶν ἐγκειμένων χυμῶν, οὐ δεῖ μόνοις κεχρῆσθαι τοῖς μορικοῖς βοηθήμασιν, ἀλλὰ προλεπτύνοντα καλῶς τὴν ὕλην, ἐπιδιδόναι καὶ τῶν καθαίρειν τὸ φλέγμα δυναμένων, ἢ τῷ ὀξυμέλιτι ἁπλῷ τε καὶ τῷ καλουμένῳ ἰουλιανῷ, ἰσχυρῷ ὄντι, κεφαλὴν καὶ στόμαχον καὶ τὸ πᾶν σῶμα καθαίρειν, ἢ τοῖς ἔχουσι κολοκυνθίδα καταποτίοις. καθαίρειν δὲ αὐτοῖς δεῖ οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δίς. οὐδὲ γὰρ ὑπείκεται ἀθρόαις κενώσεσιν ὁ γλίσχρος χυμὸς, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς κατ' ὀλίγον καὶ συνεχέστερον ὑποκαθαίρειν αὐτὸν βοηθήμασι.

Περὶ τῆς ἐν πυρετοῖς γινομένης κεφαλαλγίας.

Γίνεται δὲ κεφαλαλγία καὶ ἐπὶ τῶν πυρεττόντων σφοδρῶς. ἀλλὰ κατανόει ἀκριβῶς, εἴτε λόγῳ κρίσεως γίνεται, εἴτε μή. δῆλον γὰρ, ὡς εἰ

Curatio, si uiscosi fuerint humores stomacho insidentes.

Sin autem humores uiscosi in stomacho redundent, & in flatus dissoluantur, dolorisq; autores fiant, ad ea quæ ualidè extenuant tum in cibo, tum in medicamẽtis, ueniundũ est: cuiusmodi est etiam apij radicis, aut hyssopi dilutum. & superfundenda inungendaq; sunt, quæ corroborant & calefaciunt: ut nardinũ unguentum, uel gleucinum, uel marciatũ dictum. Quòd si magna humorũ insidentium copia extiterit, non solis remedijs quæ partibus inducuntur, uti oportet, sed prius extenuata probè materie, exhibere etiã quæ pituitam purgare queant: aut oxymeli, tum simplex, tum quod Iulianum dicitur, caput, stomachũ, et totum corpus purgare efficax: uel capatotia, quæ colocynthidem recipiunt. Purgare autem non modò semel, sed etiam bis oportet. Ex uiscosis stomachi humoribus.

Neq; enim uiscosus humor uacuationibus uniuersis, ac una uice factis cedit, sed potius per interualla paulatimq;, & crebrius repurgari medicamentis debet. Viscosus humor quomodo purgari debeat

De dolore capitis in febribus oboriente.

Obuenit etiam capitis dolor ijs qui uehemẽter febricitant. uerùm considera diligẽter, num crisis ratione, an nõ, oriatur. Cõstat enim, Dolor capitis in febrib. quomodo curandus.

 quòd

quòd si capitis dolor huius gratia contingat, ut in iis qui sanguinem ex narib. profundunt, aut uomūt, nihil tentare oportere, aut tumultuari, aut curationē adhibere. Nā ea quæ admouentur, præterquàm quòd nihil iuuant, etiam naturam subinde impediunt: id enim propter febris uehemētiam & malignitatē accidit. Ac omnia agenda sunt, ut febris uehementia mitigetur. Cæterùm capitis quoq; cura haberi debet, rosaceū ipsi superfundendo, interim per se, interim cum aliquo refrigerante, ut serpillo, aut hedera, aut rosis, aut semperuiuo. Quòd si uigiliæ urgeant, etiam decocto chamæmeli, capitū papaueris & hederæ cum oleo rosaceo superfundatur: ac frons somniferis inungatur, aut succo lactucæ, aut pastillo Trigono, aut Crocode: aut summatim omnia quæ adhibētur, leniēdi, refrigerandi et somnū inducēdi uim obtineāt.

Frons in dolore capitis quibus inungenda.

De dolore capitis ex uino.

Dolor capitis ex uino quibus curetur.

Dolor capitis, qui etiam ex uino suscitatur, facilè discutitur. Nam quamprimū causam didicerimus, conuenit ante omnia uino interdicere, & medicamētis uti quæ refrigerant, & uapores repellunt. Tale autem est præstantissimū rosaceum, aut per se, aut cum aceto, uel succo hederæ, uel brassicæ. Nam huiusmodi non solū siccant,

sed

ὡς εἰ χάριν τούτου συμβαίνει ἡ τῆς κεφαλῆς ὀδύνη, καθάπερ ἐπὶ τῶν αἱμορραγούντων, ἢ ἐμούντων, οὐ χρὴ πολυπραγμονεῖν, ἢ θορυβεῖσθαι, ἢ προσάγειν θεραπείαν. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν τὰ προσφερόμενα καὶ παρεμποδίζειν τῇ φύσει πολλάκις ἐγγίνονται. διὰ γὰρ τὴν τοῦ πυρετοῦ σφοδρότητα καὶ κακοήθειαν τοῦτο συμβαίνειν, καὶ πάντα δεῖ πράττειν, ὥστε τὸ σφοδρὸν τοῦ πυρετοῦ πραΰνειν. λοιπὸν δὲ καὶ τὴν πρόνοιαν τῆς κεφαλῆς ποιεῖσθαι διὰ ῥοδίνου ἐμβρέχοντας, ποτὲ μὲν καθ᾽ ἑαυτό, ποτὲ δὲ μετά τινων ψυχόντων, οἷον ἑρπύλλου, ἢ κισσοῦ, ἢ ῥόδων, ἢ ἀειζώου. εἰ δὲ ἀγρυπνία προσείη, καὶ τῷ διὰ χαμαιμήλου ἀποζέματι, καὶ κωδιῶν, καὶ κισσοῦ σὺν ῥοδίνῳ καταβρεχέσθωσαν, καὶ τοῖς ὑπνωτικοῖς καταχριέσθωσαν τῷ μετώπῳ, ἢ τῷ χυλῷ τῆς θριδακίνης, ἢ τῷ τριγώνῳ, ἢ τῷ κροκώδει, καὶ ἁπλῶς ἡ σύμπασα παρηγορικὴ καὶ ἐμψύχουσα καὶ ὕπνον ἐμποιοῦσα γινέσθω προσφορά.

Περὶ τῆς ἐξ οἴνου κεφαλαλγίας.

Εὐίατος δὲ καὶ ἡ ἀπὸ οἴνου γινομένη κεφαλαλγία. χρὴ γὰρ εὐθὺς μανθάνοντας τὴν αἰτίαν, πρό γε πάντων αὐτῇ εἴργειν οἴνου, καὶ τοῖς ἐμψύχουσί τε καὶ ἀποκρούειν δυναμένοις τοὺς ἀτμοὺς κεχρῆσθαι. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ ἄριστον ῥόδινον, ἢ καθ᾽ ἑαυτό, ἢ μετὰ ὄξους, ἢ χυλοῦ κισσοῦ, ἢ κράμβης. τὰ γὰρ τοιαῦτα οὐ μόνον ὑποξηραίνει,

ἀλλὰ

ἀλλὰ καὶ ἀντιπαθητικήν τινα πρὸς τὴν τοῦ οἴνου κέκτηται δύναμιν. * ἔθ᾽ ὅσω καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα τῆς κράμβης περιτιθέμενα τῇ κεφαλῇ καλῶς ποιεῖ. χρὴ δὲ αὐτὰ προβρέχειν θερμῷ, καὶ οὕτως ἐπιδιδόναι. δεῖ δὲ καὶ ἀεὶ ἐσθίειν αὐτὴν τὴν κράμβην ἀποζεσθεῖσαν. ἀλλὰ καὶ ἡ φακὴ δὶς τούτοις ὠφελεῖ, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσιν ὑγροτέραν τὴν γαστέρα. καὶ τῶν ῥοιῶν δὲ οἱ κόκκοι ὠφελοῦσιν αὐτοὺς, ἐπάνω τοῦ ῥοφήματος ἐσθιόμενοι. καὶ τὰ μῆλα ὡσαύτως, καὶ τῶν ἀπίων λαμβάνειν, καὶ ὑδροποτεῖν. τοῖς δὲ ἔχουσιν ἀσθενέστερον τὸν στόμαχον, καὶ ὀλίγον οἶνον παρέχειν, καὶ μάλιστα τὸν ὑδατώδη, οἷός ἐστιν ὁ κνίδιος, καὶ ὁ σάμιος, καὶ ὁ * σαρεφθινός. μηδεὶς δὲ τῶν οἴνων ἔστω παλαιός. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ πληκτικὸν ἔχειν τι, καὶ κινοῦσί τι ἀτμοῦ πρὸς τὴν ἄνω φοράν. ἄρτος δὲ ἐξ ὕδατος ἐπιτηδειότατός ἐστιν εἰς ἔδεσμα τούτοις, καὶ ἅλιξ ἑφθὸς, καὶ ὠὰ ἁπαλὰ, καὶ τῶν περιστερῶν καὶ τῶν ὀρνίθων τὰ πτερὰ, καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων οἱ ὄρχεις, καὶ ἡ κίχλα, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ σύμπασα τροφὴ ἔστω εὔχυμος καὶ εὐστόμαχος, καὶ τῶν ἀτμῶν κωλυτική.

Περὶ τῆς ἀπὸ πληγῆς κεφαλαλγίας.

Γίνεται ἡ κεφαλαλγία καὶ ἀπὸ πληγῆς, ἢ πτώματος, φλεγμονὴν ὑπομεινάσης τῆς κεφαλῆς, διὸ καὶ ἴασις ἔστω σοι ταύτης μετὰ πολλῆς σπουδῆς. κίνδυνον γὰρ ἐπιφέρει συῤῥεόντων αὐτῇ πλειόνων χυμῶν.

ὁ μὲν

sed etiam naturali quadam facultate uino aduersantur. unde etiam ipsa braßicæ folia, si capiti applicentur, bene faciunt: oportet autē ea prius aqua calida madefacere, atq; ita illigare. Iam cōuenit etiam ipsam braßicam decoctā semper comedere. Quinetiā lenticula bis auxiliatur, præsertim qui humidiorem habent uentriculum. Ad hæc mali punici grana super cibū comesta ipsos iuuant: ac mala similiter, piraq; assumere, & frigidam aquā bibere confert. At qui imbecilliori stomacho sunt præditi, ijs etiam paulum uini propinare, præsertim aquosi, quale est Cnidium, Samium, & Sareptinum, conducit: nullum autem uinum sit uetustum. Nam prætérquàm quòd caput nonnihil feriat, etiā uaporis quippiam ad superiores partes effert. Panis autē ex aqua esui his aptißimus est: item halica cocta, oua tenera, columbarum & gallinarū alæ, gallorum testiculi, turdus: breuiter, uniuersus cibus esto boni succi, stomacho utilis, & qui uapores arceat.

Brassica naturaliter ebrietati aduersatur.

Stomachus imbecillis uinum requirit.

Vinū uetustū caput ferit.

De dolore capitis ex ictu.

Dolor capitis etiā ex ictu aut casu accidit, inflāmatione in illo subsistente: quare etiam curatio eius magno studio tractanda est. Quippe periculum inducit, dum humores copiosius ad ipsum confluunt.

Dolor capitis ex ictu.

Si itaq;

Si itaq; oborta inflãmatio solam cutem ambiat, & nõ ulterius adhuc procedat, nihil negocij est: sed dolor etiã qui circa caput contingit, facilè discutietur: sin aũt tanta, & tam ualida urget, ut etiam membranam caluariam ambientem in consortium doloris pertrahat, frequenter aũt cerebri quoq; membranã quam menynga Græci appellant, haud exiguũ erit periculũ. Nam conuulsiones magna parte, & delyria comitantur, ut mortẽ ipsis maximè præcipitem inducãt.

Inflãmatiões magnæ capitis quib. curentur

Vt igitur magnas inflammatiões oboriri prohibeamus, necesse est, curationem à sanguinis mißione incipere. ita namq; influxus reuelletur. Porrò uacuatione facta, & corpore toto recrementis libero, deinceps etiã parti admouere auxilia oportet, et capitis ipsius curam habere: oleo dulci perfundendo, lanis contegendo, fouẽdoq; omni ex parte, ut ne caput, hoc est, neruorũ origo rigeat. Vino aũt per initia ipsos, et carnib. arcere cõuenit. & in totũ, omnis uictus purus & recremẽtis expers esse debet: præsertim si etiã febris tibi uehemens esse uideatur. tunc enim tanquã illius ratiõe, ptisanæ cremorẽ, lutea ouorũ, maluã decoctam, lactucã, intybũ et cucurbitã exhibere oportet.

Vigiliæ in ictu.

Quòd si uigiliæ urgeant, etiã chamæmelino oleo, & rosaceo perfundere debemus: subinde

εἰ μὲν οὖν ἡ γινομένη φλεγμονὴ μόνη περὶ τὸ δέρμα περιέχεται, καὶ μηκέτι περαιτέρω χωρήσει, δυσχερὲς οὐδέν, ἀλλὰ καὶ εὔστατος ἔσται ἡ συμβαίνουσα περὶ τὴν κεφαλὴν ὀδύνη. εἰ δὲ τηλικαύτη τε καὶ οὕτως ἰσχυρὰ, ὥστε καὶ εἰς συμπάθειαν ἄγειν τὸν περικράνιον ὑμένα, πολλάκις δὲ καὶ τὴν μήνιγγα, κίνδυνος οὐ μικρὸς ἔσται. σπασμοὶ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ παραφροσύναι παρακολουθοῦσιν, ὡς ὀξύτατον αὐτοῖς ἐπάγειν τὸν θάνατον. ὅπως οὖν μὴ ἐπιγίνεσθαι μεγάλας φλεγμονὰς κωλύσωμεν, ἀπὸ φλεβοτομίας ἀναγκαῖον ἐστι τὴν ἀρχὴν τῆς θεραπείας ποιεῖσθαι. οὕτω γὰρ ἀντίσπασις ἔσται τῆς ἐπιρροῆς. γινομένης δὲ τῆς κενώσεως καὶ τοῦ ὅλου ἀπερίττου, δεῖ λοιπὸν ἄρχεσθαι καὶ τῶν μερικῶν βοηθημάτων, καὶ αὐτῆς τῆς κεφαλῆς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ἐλαίῳ τε γλυκεῖ διαβρέχοντας, ἐρίοις περισκέποντας, καὶ θάλποντας πανταχόθεν, ὥστε μὴ ῥιγῶσαι τὴν κεφαλὴν, τουτέστι τὴν τῶν νεύρων ἀρχήν. οἴνου δὲ κατ᾽ ἀρχὰς αὐτοὺς ἀπείργειν, καὶ κρεῶν, καὶ καθόλου ἡ πᾶσα δίαιτα καθαρὰ καὶ ἀπέριττος, καὶ μάλιστα εἰ καὶ πυρετὸς ἄνω σοι φαίνοιτο σφοδρός. τηνικαῦτα γὰρ ὡς πρὸς πυρετὸν ἁρμόζεσθαι δεῖ πτισάνης χυλὸν αὐτοὺς ἐπιδιδόναι, καὶ λεκύθους ὠῶν, καὶ μαλάχας ἀποζεσθείσας, καὶ θριδακίνας, ἰντυβά τε καὶ κολοκύνθας. εἰ δὲ ἀγρυπνία προσείη, καὶ χαμαιμηλελαίῳ διαβρέχειν δεῖ, καὶ ῥοδίνῳ.

πολλάκις

πολλάκις δὲ καὶ ἀμφότερα, τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸ μέγεθος φλεγμονῆς, καὶ τοῦ τοῦ κάμνοντος κράσεως καὶ ἡλικίας ἐπιλογιζομένους. οὕτω μὲν ἐὰν χωρὶς ἕλκους ἐπιγένηται φλεγμονή, προσήκει ποιεῖσθαι θεραπείαν. εἰ δὲ καὶ συνέλκοιτο, τηνικαῦτα τοῖς αὐτοῖς μὲν οὐκ ἀποτρεπτέον κεχρῆσθαι. προσέτι δὲ καὶ τῷ ῥοδίνῳ μετὰ μέλιτος, ἢ τοῦ τετραφαρμάκου, καὶ ἡ ἀφλέγμαντος κηρωτή, καὶ φαρμάκων ἐπίθεσις ἁρμόδιός ἐστι, καὶ μάλιστα τῆς ἀνεμώνης. αὕτη γὰρ παντοίως ὠφελεῖ, καὶ ἔμμοτος γινομένη, καὶ ἐπιπλαττομένη. τοιαύτη μὲν γὰρ ὥστε καὶ ὑποφαίνει ἡ θεραπεία τῆς φλεγμονῆς μεθ' ἑλκώσεως γινομένης. τελεώτερον δὲ λεχθήσεται, ἡνίκα περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις συνισταμένων τὸν λόγον ποιώμεθα.

ΠΕΡΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΣ. ια.

ΔΕινόν τι πάθος, καὶ ἐπώδυνον ἰσχυρῶς, ὥστε καὶ τὰς ῥίζας αὐτὰς ἀλγεῖσθαι τῶν ὀφθαλμῶν. ἔστι δὲ καὶ χρόνιον, καὶ ἐπὶ μικραῖς προφάσεσιν ἑτοίμως παροξυνόμενον. τῶν γὰρ ἐχόντων τοῦτο τὸ πάθος, οἱ μὲν ἀπὸ οἴνου πόσεως ὀλίγον ἀκρατεστέρου· οἱ δὲ ὑπό τινος ὀσμῆς, οἷον στύρακος, ἢ λιβάνου, τινὲς δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς αὐγῆς τοῦ φωτὸς πλήττονται, ὥστε ἐν σκότει μᾶλλον ἀρκεῖσθαι διάγειν, ἤπερ ἐν φωτί. γίνεται δὲ τοῦτο μάλιστα τὸ πάθος καὶ διὰ φλεγμονὴν χρονίαν τοῦ περικρα-

subinde uerò etiam utrisq; cõmixtis uti, plus & minus à magnitudine inflammationis, ægri temperamento & ætate consideratis.

Inflãmatio ex ictu capitis.

Ita sanè ubi inflammatio citra ulcus obuenerit, curationem moliri conuenit. Sin autem ulcus quoq; infestet, tunc eisdem sanè uti non dehortabimur: sed præterea etiã rosaceo cum melle, aut tetrapharmaco, item ceratum ad inflammationẽ arcendam efficax, & medicamẽta cõmodè imponuntur, præsertim anemone.

Anemone quid præstet.

hæc enim uarijs modis auxiliatur, & linamentis illita, et superinducta. Talis enim curatio existit, cum inflammatio ulceri coniuncta fuerit. Dicetur autem absolutius, cum de uulneribus capitis aliarumq; particularum proprijs, sermonem habebimus.

DE CEPHALÆA. Cap. XI.

GRauis quidem affectus, et uehementer dolorificus est, ut etiam ipsæ oculorũ radices indolescant. est quoq; diuturnus, et leui occasione excandescit exacuiturq;.

Causæ cephalææ.

Nam qui hoc malo detinentur, alij uini paulo meracioris potione, alij odore quodã, ut styracis, aut thuris, nõnulli ab ipso luminis splẽdore feriũtur, ut in tenebris magis cõtenti sint, quàm in lumine degere. Fit aũt potissimũ hic morbus etiã ex diuturna mẽbranæ caluariam

caluariam ambientis, aut cerebri membranarũ inflãmatione: item ex obstructiõe & crudiorũ crassiorumq́ humorum copia, interdum etiam ob magnam humorum in alto desidentium acrimoniam. Frequenter ob calidam quoq́ intemperiem malũ hoc nascitur, capite scilicet spacio temporis imbecilliore facto, atq́ ob id promptè humores suscipiente: nõnunquam uerò ab inferioribus recrementa, quæ inueniuntur, cucurbitulæ instar attrahente. Diligenter itaque attendendũ, ut in alijs quoq́ affectibus, et animaduertendũ est, qua ex causa nascatur, & generationis trahat originem: nempe, ex copia'ne, an particularum cerebri inflammatione quapiam, uel obstructione, uel acrimonia inueterata. Sic namq́ morbus, si modũ aut tempus inspexeris, arte facilius solui poterit.

Notę ipsius hæ sunto.

Notę cephalææ. Si igitur magna grauitas in particula percipitur, constat non solum qualitatem, aut uapores aliquos, sed materiæ copiam obstructionis esse opificem: id quod manifestius cognosces, si præter omnia à me dicta, totum ægri corpus consideres, natura'ne plethoricũ sit, an minus: item, si omnia quæ præcesserũt perpendas. Vbi enim sic uniuersa circumspexeris, firmius internosces.

Notæ

περικρανίου ὑμένος, ἢ τῶν μηνίγγων, καὶ δι' ἔμφραξιν δὲ, καὶ διὰ πλῆθος ὠμοτέρων καὶ παχυτέρων χυμῶν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ διὰ * πολλὴν δριμύτητα χυμῶν ἐγκειμένων ἐν τῷ βάθει. πολλάκις δὲ καὶ διὰ δυσκρασίαν θερμὴν ἐπιγίνεται τὸ πάθος, ἀσθενεστέρας γενομένης τῆς κεφαλῆς ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ διὰ τοῦτο ἑτοίμως δεχομένης. ἔσθ' ὅτε δὲ ἑλκούσης ἀπὸ τῶν κάτω δίκην σικύας, τὰ εὑρισκόμενα περιττά. προσέχειν οὖν ἀκριβῶς δεῖ ταῖς διαγνώσεσιν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν, ὑπὸ τίνος αἰτίας γίνεται καὶ τὴν ἀρχὴν λαμβάνει τῆς γενέσεως· οἷον, πότερον διὰ πλῆθος, ἢ διὰ φλεγμονήν τινα τῶν ἐν ἐγκεφάλῳ μορίων, ἢ ἔμφραξιν, ἢ διὰ χρόνιον δριμύτητα. οὕτω γὰρ ἔσται τὸ νόσημα, ἂν ἴδῃς τρόπον ἢ χρόνον ὑπὸ τῆς τέχνης εὔλυτον.

Σημεῖα αὐτοῦ ἔστωσαν ταῦτα.

Εἰ μὲν οὖν βάρυς αἴσθησις γένοιτο πολλὴ κατὰ τὸ μόριον, δῆλον ὡς οὐ κατὰ ποιότητα μόνον * ἢ ἀτμούς τινας, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζόμενον. γνωρισθήσεται δέ σοι σαφέστερον πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἅπασιν, ἐπισκεπτομένῳ τὸ τοῦ πάσχοντος ὅλον σῶμα, εἰ φύσει πληθωρικόν ἐστιν, ἢ οὔ, καὶ τὰ προηγησάμενα πάντα. οὕτω γὰρ ἅπαντα περισκοποῦντί σοι, βεβαιοτέρα γενήσεται ἡ διάγνωσις.

Σημεῖα

Σημεῖα τῆς διὰ φλεγμονὴν ἐγκεφάλου γινομένης κεφαλαίας.

Εἰ μὲν οὖν αἴσθησις γένοιτο βάρους καὶ σφυγματώδης ὀδύνη, φανερόν ἐστιν ὡς διὰ φλεγμονήν τινα συμβαίνει ἡ τῆς κεφαλαλγίας διάθεσις.

Notæ cephalææ, quæ propter cerebri inflãmationem nascitur.

Si igitur grauitatis sensus & pulsatilis dolor ortus fuerit, clarũ est, cephalææ affectũ propter inflammationem quandam euenire. Signa cephalææ ex inflammatione cerebri.

Σημεῖα τῆς διὰ πνεύματος.

Εἰ δὲ τάσεως αἰσθάνοιτο μόνης, χωρὶς βάρους καὶ σφυγμοῦ, δῆλον ὅτι φυσώδους ἐγκειμένου πνεύματος γίνεται πάλιν ἡ διάθεσις.

Notæ cephalææ ex spiritu.

Quòd si tensionem solam citra grauitatem & pulsum æger sentiat, manifestum est rursus, affectum ex flatuoso insidente spiritu fieri. Ex spiritu.

Περὶ τῆς διὰ δριμύτητα γινομένης ὀδύνης.

Εἰ δὲ οὐδὲν τούτων ἐστὶ, δῆξις δὲ μόνον ἐγγίνεται, γίνωσκε τὴν ὀδύνην ὅτι δριμὺς καὶ χολώδης ἐργάζεται χυμός.

De dolore ex acrimonia prouenienti.

At si nullum ex his infestet, rosio autem solum incidat, dolorem ex acri et bilioso humore excitari intelligas. Ex acrimonia.

Σημεῖα τῆς ἐπὶ θερμὴν δυσκρασίαν.

Εἰ δὲ τούτων οὐδὲν αἴτιόν ἐστι τὸ σίνηον τὴν τῆς κεφαλῆς διάθεσιν, θερμῆς δὲ συναίσθησις γίνοιτο περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ φύσει δὲ φαίνοιτο θερμοτέρα τὴν κρᾶσιν οὖσα, καὶ τὰ προηγησάμενα αἴτια θερμότερα, λογίζεσθαι μᾶλλον ἐκ πάντων εἶναι καὶ τὴν δυσκρασίαν θερμὴν, ἥτις ἐκ τῶν κάτω τὰ περιττὰ, καθάπερ σικύα τις, ἐπισπᾶται εἰς αὐτὴν, καὶ ἀναπληρωτέραν ἐργάζεται τὴν κεφαλήν.

Notæ doloris ex calida intemperie creati.

Sin autem nullum ex his, causa morbum capitis pariẽs existit, calor autem circa caput percipitur, atq; id natura calidius temperamẽto esse uidetur, et causæ quæ præcesserunt, calidiores, collige potius ex omnibus, calidam quoque esse intemperiem, quæ ab infernis recremẽta cucurbitulæ alicuius modo ad se attrahat, efficiatq; ut caput facilè repleatur humoribus. Ex calida intemperie.

Θορας

Curatio.

Cephaleę curatio pro humorū diuersitate.

Qui sanè hunc in modū bona internoscēdi ratione ac uia utuntur, inueteratos cephalææ affectus sanare poßūt. Si enim morbus ex copia fiat, totius primū corporis curam habere debemus, initio id quod superat cōmodè uacuantes, uel per sanguinis mißionē, uel purgationem. Sin aūt totū corpus nō fuerit plethoricum, ipsum uerò caput potius causam præbere uideatur, eo quòd natura ipsum iniurijs & repletioni sit opportunū, possitq; attrahere quodcunq; in uētre contentū inuenerit: à toto quidem corpore abstinendū est, neq; uenā secare prorsus aut purgare oportet: sed in primis ipsi tanquā primario affectu laborāti prospiciendum. Et si quidē humores infixos frigidos esse suspiceris, siue à caliditate attractos, siue ex imbecillitate illic natos, superfundere ipsum & irrorare oleo cōuenit, aut herbis in uino decoctis non admodum calidis, sed quæ robur quoddam habeant ad caput firmandum: quale est oleū ex acerbis oliuis expressum, omotribes dicitur, cui adijciantur capreoli hederæ, aut serpilli, aut mentæ uiridis. Procedente autem tempore etiam ex calidioribus admisceto sisymbrium, aut pulegium, aut folia lauri, aut calaminthen. His igitur medicamentis, eorumq; similibus utendum est: præsertim in hyeme, & maxi-

Θεραπεία.

Οὕτω μὲν ἂν οἱ διευκρινήσαντες ἀκριβῶς χρώμενοι ἰᾶσθαι δύνανται τὰς πολυχρονίους διαθέσεις τῆς κεφαλαίας. εἰ γὰρ διὰ πλῆθος γίνοιτο ἡ διάθεσις, τοῦ ὅλου πρῶτον ποιεῖσθαι πρόνοιαν, κενοῦντας πρῶτον τὸ πλεονάζον προσφόρως, ἤτοι διὰ φλεβοτομίας, ἢ καθάρσεως. εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ὅλον τὸ σῶμα πληθωρικὸν, αὐτὴ δὲ μᾶλλον ἡ κεφαλὴ φαίνοιτό σοι τὴν αἰτίαν ἔχειν, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν φύσει εὐπαθῆ καὶ εὐπλήρωτον, καὶ ἐπισπᾶσθαι αὐτὴν δυναμένην ὅ, τι ἂν εὕροι κείμενον ἐν τῇ γαστρὶ, τοῦ μὲν ὅλου φείδεσθαι σώματος, καὶ μήτε φλεβοτομεῖν ἁπλῶς, ἢ καθαίρειν, ἀλλὰ αὐτῆς προηγουμένως δεῖ ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ὡς πρωτοπαθούσης. καὶ εἰ μὲν τοὺς ἐγκειμένους χυμοὺς ὑπολαμβάνεις ψυχροὺς εἶναι, εἴτε ὑπὸ θερμότητος ἑλκυσθέντας, εἴτε δι' ἀσθένειαν ἐκεῖσε τεχθέντας, ἐπιβρέχειν δεῖ καὶ καταιονεῖν ἐλαίῳ, ἢ βοτάναις ἀποζεσθείσαις εἰς οἶνον, μὴ πάνυ θερμαῖς, ἀλλὰ καὶ τόνον ἐχούσαις τινὰ πρὸς τὸ ῥωννύεσθαι τὴν κεφαλήν. οἷόν ἐστι τὸ ὠμοτριβὲς ἔλαιον, προσλαμβάνον κορύμβους κισσοῦ, ἢ ἑρπύλλου, ἢ ἡδυόσμου χλωροῦ. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν θερμοτέρων προσμίγνυε σισύμβριον, ἢ γλήχωνα, ἢ φύλλα δάφνης, ἢ καλαμίνθης. τούτοις οὖν δεῖ καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα ἐν χειμῶνι, καὶ μάλι-

καὶ μάλιστα ἐπὰν φαίνηται ἡ κρατοῦσα δυσκρασία εἶναι ψυχρὰ, καὶ οἱ ἐγκείμενοι χυμοὶ γλίσχροι τύχοιεν ὄντες καὶ παχεῖς. πάνυ γὰρ διαφοροῦσι τὰ ἐγκείμενα, καὶ ῥωννύουσι τὴν κεφαλὴν, ὥστε μὴ ἀσθενεῖν αὐτὴν, μηδὲ ἑτοίμως δέχεσθαι τὰ ἐκ τῆς γαστρὸς ἀναδιδόμενα περιττά. πολλάκις γὰρ οὐ τοσοῦτόν ἐστι θερμὴ, ὡς δύνασθαι αὐτὴν ἕλκειν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν πληροῦται δεχομένη μᾶλλον, ἢ ἕλκουσα. οὕτω μὲν, ἐὰν ὦσιν οἱ ἐγκείμενοι χυμοὶ ψυχρότεροι, δεῖ πράττειν.

Ἐὰν ὑπὸ χολῆς γένηται ἡ ὀδύνη.

Εἰ δὲ θερμοί εἰσιν οἱ χυμοὶ καὶ χολώδεις, καὶ τῷ ὀξυῤῥοδίνῳ ἐπίβρεχε χλιαρῷ, καὶ τῷ διὰ κωδιῶν, καὶ ῥόδων ἀποζέματι, προσεπεμβάλλων καὶ τῶν ἠρέμα διαφορητικῶν, οἷον κισσοῦ, ἢ ἑρπύλλου, ἢ χαμαιμήλου βοτάνης, ἢ χαμαιμηλίνου ἐλαίου· καὶ λουέσθωσαν εὐκράτῳ χρώμενοι, καὶ σμηχέσθωσαν πτισάνης χυλῷ, ἢ λεκύθοις ὠῶν, χλιαρὸν ἐπιχέοντες ὕδωρ. τὸ γὰρ θερμὸν πάνυ καὶ ζέον πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελεῖν, ἐπιβλάπτειν αὐτοὺς καὶ παροξύνειν πέφυκεν. ἡνίκα δὲ παύεται τὸ ζέον τῆς θερμασίας, οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι καὶ μέλι βραχὺ ἅμα προσπλέκειν τοῖς λεκύθοις τῶν ὠῶν, καὶ ἀλείμμασι συμμέτροις ἀποῤῥύπτειν καὶ σμήχειν δυναμένοις.

& maximè ubi superans intẽperies frigida esse apparet, et humores qui capiti insident, uiscosi fuerint, et craßi. Nam illa infixos humores strenuè discutiunt, et caput corroborant, ut ne ipsum infirmetur, neq; recremẽta, quæ ex uẽtre in reliquas corporis partes distribuuntur, promptè suscipiat: caput enim frequenter non adeò calidũ est, ut ipsum recrementa corporis poßit attrahere, sed propter imbecillitatem illis repletur, suscipiens magis q̃ attrahens. Ita illis sanè, si humores qui capiti insident, frigidiores fuerint, agendum censeo.

Curatio, si dolor à bile procreatus fuerit.

Doloris capitis à bile creati curatio

Quòd si humores calidi & biliosi existant, tum oxyrrhodino, hoc est, aceto & oleo rosaceo tepido, tum eo medicamẽto quod ex papaueris capitib. paratur, unde Græcis διακωδιῶν *dicitur, & rosarũ decocto paratur, caput superfundas. adijciens præterea etiã ea quæ leniter discutiunt, ut hederã, aut serpillũ, aut chamæmelũ herbam, aut chamæmelinũ oleum: ac lauent ægri aqua tẽperata, hoc est tepida, utẽtes, abstergantur'q; ptisanæ cremore, aut uitellis ouorũ, tepidam superfundentes aquam. Nam calida admodũ & feruens, præterquàm quòd nihil præsidij adfert, offendere ipsos, & irritare solet. Vbi uerò caliditatis feruor conquiescit, non alienũ est etiam mellis exiguũ unà cum uitellis ouorũ, & unctionib. moderatis, quæ abstergere & expolire possunt, admiscere.*

Biliosa recremēta quib. discutiātur.

Nam omnia nimiū calida his sunt inimica, siue smegmata sint, siue apophlegmatismi. Quippe biliosa recrementa ab humectantib. mediocriter tum balneis, tum medicamētis magis discutiuntur, q̄ plus æquo siccantibus & calefaciētibus: quia ex eiusmodi magis spissescunt, quàm dißipentur. At in quib. craßi, & nō admodū calidi sunt humores, in ijs cōsulo, ne admodū subitò ad ea quæ discutiunt feraris: mitigare aūt potius materiam moderatis unctionib. et balneis debet, atq; ita descendere ad efficaciora, quæ extenuāt et discutiūt, ut quæ ex nitro & sinapi cōficiuntur. Declinante autē affectu, etiā frictione capitis linteis adhibita uti oportet: præcipuè in balneo, prius nimirū capillis adēptis: itē per uices ijs quæ sternutamēta prouocāt, primùm sanè simplicioribus, deinde ualentioribus. Vt aūt is qui parare illa uelit, promptè inueniat, explicanda etiam hic putaui: quorū scriptura in hunc modum habet.

Errhinum, hoc est, medicamentū quod narib. inditur, caput purgans, ad lippitudinem & morbū comitialem efficax.

Errhinū ad caput.

Melanthij drachmæ octo: salis ammoniaci drachma: elaterij drach. 4. Trita excipiuntur oleo Sicyonio, aut myrteo, aut irino, aut

τὰ γὰρ ἄγαν θερμὰ πάντα τούτοις ἐστὶ πολέμια, εἴτε σμήγματα εἶεν, εἴτε ἀποφλεγματισμοί. ἀπὸ γὰρ τῶν ὑγραινόντων μετρίως καὶ λουτρῶν καὶ βοηθημάτων μᾶλλον διαφορεῖται τὰ χολώδη περιττώματα, ἤπερ ἀπὸ τῶν ἄγαν ξηραινόντων καὶ θερμαινόντων. παχύνεται γὰρ μᾶλλον ὑπὸ τῶν τοιούτων, ἤπερ διαφορεῖται. ἐφ᾽ ὧν δὲ παχεῖς εἰσι καὶ μὴ πάνυ θερμοί, καὶ ὑπὸ τούτων συμβουλεύω μὴ πάνυ ἀθρόως φέρεσθαι ἐπὶ τὰ διαφορεῖν δυνάμενα. κολακεύειν δὲ μᾶλλον τὴν ὕλην διὰ τῶν μετρίων ἀλειμμάτων καὶ λουτρῶν, καὶ οὕτως ὑπὸ τὰ πλέον δυνάμενα χωρεῖν ἅτινα λεπτύνουσί τε καὶ διαφοροῦσι βοηθήματα, οἷον ὅσα διὰ νίτρου καὶ νάπυος σύγκειται. παρακμάζοντος δὲ τοῦ πάθους, καὶ ἀνατρίψει κεχρῆσθαι τῆς κεφαλῆς, καὶ μάλιστα ἐν λουτρῷ διὰ σινδόνων, προαφαιρεθεισῶν δηλονότι τῶν τριχῶν, καὶ πταρμικοῖς * κατὰ μέρος πρῶτον μὲν τοῖς ἁπλουστέροις, ὕστερον δὲ τοῖς ἰσχυροτέροις. πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς ἐξευρίσκειν τὸν βουλόμενον κατασκευάσαι, ὑπέταξα καὶ τούτων τὰς ἐκθέσεις. ἔχει δὲ τούτων ἡ γραφὴ οὕτως.

Ἔρρινον κεφαλῆς καθαρτήριον ποιοῦν πρὸς ὀφθαλμίαν καὶ ἐπιληψίαν.

* Μελανθίου δραχμ. η, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχμ. α, ἐλατηρίου δραχμ. δ. τρίψας, ἀναλάμβανε σικυωνίῳ ἐλαίῳ, ἢ μυρσίνῳ, ἢ κρινίνῳ, ἢ κυπρίνῳ,

ἢ κυπρίνῳ, ὥστε κηρωτῆς ἔχειν σύστασιν. ἀναλόμενος οὖν εἰς πυξίδα κερατίνην χρῶ, ὑποχρίων τοὺς μυκτῆρας, κελεύων ἀνασπᾶν. τοῦτο τὸ ἔῤῥινον οὐ μόνον ὠφελεῖ τοὺς ἔχοντας χρονίαν κεφαλαλγίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ὀφθαλμίας ἐνοχλουμένους, καὶ τοὺς ἐπιληπτικούς. ἄγει γὰρ εὐχερῶς εἴ τι γλισχρόν ἐστιν ἐν ἐγκεφάλῳ, καὶ παχυμερὲς ἐχόμενον. ἔτι δὲ καὶ τὸ διὰ τοῦ κυκλαμίνου συγκείμενον οὐδὲν ἧττον. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως.

aut Cyprino, ut cerati habeant craßitiē. Reposito igitur in pixide cornea utitor, subungēs nares, attrahere iubeto. Hoc errhinum nō modò confert diuturno capitis dolore affectis, sed etiā ijs qui lippitudine infestantur, & comitialibus. Educit enim facilè, si quid uiscosum in cerebro, & crassum inhæreat: præterea etiam quod ex cyclamino cōstat, nihilo minus proficit: habet autem huius quoq; scriptura hoc pacto.

Τὸ διὰ κυκλαμίνου ἔῤῥινον.

Κυκλαμίνου ξηρᾶς δραχ. η, νίτρου ἐρυθροῦ δραχ. δ. εἰ δὲ ἀντὶ νίτρου ἐλατήριον ἐμβάλλοις, κάλλιον ἂν γένοιτο. κέχρησο δὲ οὕτω, τρίψας αὐτὸ καλῶς, διὰ καλάμου ἐμφύσα, κελεύων ἀνασπᾶν, ἄνω νεύοντα, εἶτα πάλιν κάτω νεύοντα, καὶ ἀποπτύειν τὸ συναγόμενον.

Errhinū ex cyclamino.

Cyclamini sicci drachmæ octo: nitri rubri drachmæ quatuor. Sin autem loco nitri, elateriū inijcias, præstātius euaserit. Vtitor aūt in hūc modū. Tritū ipsum probè, per arundinē inspirato, præcipiēs sursum inclinando attrahere: deinde rursus deorsum uergēdo, etiam id quod congregatur, expuere.

Ἐπίθεμα πρὸς τὰς χρονίους κεφαλαλγίας.

Κέχρησο δὲ καὶ ἐπιθέμασι κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ χρίσμασιν ἐπὶ τῶν χρονίων διαθέσεων διαφορεῖν δυναμένοις. ἐξ ὧν ἐστι καὶ τοῦτο πολλάκις πεῖραν δεδωκός. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ οὕτως.

Epithema ad diuturnos capitis dolores.

Vtitor etiā epithematis in capite, & unctionib. in diuturnis affectibus, quæ discutiēdi uim obtinēt: quorū è grege est & hoc quod frequēter experimentū probauit: scriptura eius in hunc modum habet.

Περὶ κηρωτῆς.

Ἰρίνου μύρου, πευκεδάνου, καστορίου ἀνὰ δραχ. α, δαφνίδων δραχ. β, πηγάνου ἀκρεμόνων δραχ. δ. ἀναλάμβανε κηρωτῇ σκευασθείσῃ ῥοδίνῳ, καὶ ξυ-

De cerato.

Irini unguenti, peucedani, castorei, singulorū drachma: baccarū lauri drach. duæ: rutæ surculorū drach. quatuor. Excipiūtur cerato, quod ex rosaceo paratum est: Ceratum ad capitis dolorem.

ac capite deraso, per totum ipsum imposito. Sin autem accessio magna orta fuerit, mitigantibus & mediocriter reficientibus utitor, ex quibus hoc habetur.

Smegma ad capitis dolorem.

Smegma

Liquoris peucedani drachmæ sedecim: liquoris papaueris, anisi, mentæ, myrrhæ, singulorũ drachmæ duæ. Aceto *excipiuntur, fitq; unguentũ. In doloribus immoderatis, caput eo illinito. His & similibus uti consilium est, in quibus propter crassos humores, & spiritum flatulentũ dolor gignitur.*

In quibus qualitas doloris causa est.

Doloris causa calida.

At si dolor ex calida qualitate oriatur, clarum est ea adhibenda esse, quæ etiam ex bilioso humore dolentib. conuenire diximus, citra missionẽ sanguinis, aut purgationem, aut omnino qualecunq; tandem uacuans remediũ adhibitum.

Aluus ob uiscosos humores astricta, quib. soluitur.

Porrò *si affectum ex uentris retentione prouenire contingit, omnibus modis is cibo, et leniter purgare potentibus subduci debet. sunt autem huiusmodi multa, tum ipse sal.* Quare *si aluus ob uiscosos humores cohibetur, hanc compositionem mixturam que dato: Salis ammoniaci drachmas duas: piperis, drachmam: euphorbij, drachmam.* Dato ex ouo, aut ptisana *drachmas duas, aut quatuor:* aut *scrupulos tres, aut quatuor.*

καὶ ξυρίσας τὴν κεφαλὴν, ἐπίθες καθ' ὅλης αὐτῆς. κἂν δὲ παροξυσμὸς γένηται μέγας, κέχρησο παρηγορικοῖς καὶ μετρίως συγκριτικοῖς, ἐξ ὧν ἐστι τοῦτο.

Σμῆγμα κεφαλῆς πρὸς κεφαλαλγίαν.

Ὀποῦ πευκεδάνου δραχ. ιϛ, ὀποῦ μήκωνος, ἀνίσου, ἡδυόσμου, σμύρνης, σκαμμωνίας ἀνὰ δραχ. β, ὄξει ἀναλάμβανε, καὶ ποίει χρίσμα, καὶ ἐν ταῖς ἀμετρήταις ὀδύναις ἐπίχριε τὴν κεφαλήν. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις κεχρῆσθαι, ἐφ' ὧν διὰ παχεῖς χυμοὺς, ἢ πνεῦμα φυσῶδες ἡ ὀδύνη γίνεται.

Ἐφ' ὧν ποιότης ἐστὶν αἴτιον.

Εἰ δὲ διὰ ποιότητα θερμὴν γίνεται ἡ ὀδύνη, δῆλον ὅτι τὰ αὐτὰ δεῖ προσφέρειν ὅσα, καὶ ἐπὶ τῶν ὀδυνωμένων διὰ χολώδη χυμὸν ἁρμόζειν εἰρήκαμεν, χωρὶς τοῦ φλεβοτομεῖν, ἢ καθαίρειν, ἢ ὅλως οἷον δή ποτε κενωτικὸν παραλαμβάνειν φάρμακον. εἰ δὲ διὰ γαστρὸς ἐποχὴν συμβαίνει γίνεσθαι τὴν διάθεσιν, παντοίως δεῖ σπουδάζειν, ὑπάγειν διὰ τροφῆς, καὶ τῶν ἠρέμα καθαίρειν δυναμένων. εἰσὶ μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα πολλὰ καὶ οἱ ἅλες. εἰ οὖν διὰ γλίσχρους χυμοὺς ἐπέχεται ἡ γαστὴρ, δίδου τὴν σκευασίαν τὴν ἔχουσαν ταῦτα, ἁλῶν ἀμμωνιακῶν δραχμ. β, πεπέρεως δραχμ. α. εὐφορβίου δραχμ. α. δίδου εἰς ὠὸν, ἢ εἰς πτισάνην δραχ. β, ἢ δ· ἢ γράμματα γ, ἢ δ.

εἰ δὲ οὐ διὰ γλίσχρους χυμοὺς ἐπέχεται ἡ γαστὴρ, κέχρησο τοῖς ἔχουσι τὸ δακρύδιον. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ σκευασία οὕτω· ἁλῶν κοινῶν πεφρυγμένων δραχ. γ, πεπέρεως δραχ. β, σκαμμωνίας δραχ. α. δίδου καὶ εἰς ᾠὸν, καὶ ἄρτον, καὶ ὅπου βούλει, κοχλιάριον α. πάνυ γὰρ ἀλύπως οἴδασι καθαίρειν καὶ μαλάττειν τὴν γαστέρα οἱ ἅλες οὗτοι. καὶ θαρρῶν κέχρησο τούτοις, καὶ τοῖς ἔχουσι τὸ εὐφόρβιον. εἰ δὲ φέρεται ἡ γαστὴρ, καὶ πλέον διὰ τὴν ξηρότητα φέρεται ἡ κεφαλὴ, σπούδασον διὰ ῥοφῆς καὶ πομάτων αὐτὴν ἐπισχεῖν, καὶ φαρμάκων. εἰ δὲ δι᾽ ἀγρυπνίαν ἢ φροντίδας συμβαίνει τὸ πάθος, σπουδάζειν δεῖ πάλιν διὰ τῶν ὑπνοποιεῖν δυναμένων, καὶ παρηγορεῖν παντοίως τῶν καμνόντων, καὶ καθ᾽ ὅλου εἰπεῖν ἀεὶ πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν, τὸ πάθος *ἁρμόζειν, καὶ χρῶ τοῖς εἰρημένοις εὐμεθόδως. οὕτω γὰρ ἡ χρονία καὶ δύστροπος διάθεσις νικηθήσεται πάντως ὑπὸ τῆς ἀκριβείας τῆς τέχνης, καὶ τῆς εὐκαίρου τῶν βοηθημάτων προσαγωγῆς.

ΠΕΡΙ ΗΜΙΚΡΑνίας. ιβ.

Πολλάκις ὀδυνᾶται τὸ ἥμισυ μέρος τῆς κεφαλῆς, ἀρχομένης τῆς ὀδύνης περὶ τὸ ἡμίκρανον. καὶ γίνεται αὕτη, περιττώματος ἔκ τινος ἐμπεπηγότος, ἢ παχυνθέντος, καὶ ἀναλυομένου εἰς πνεῦμα, καὶ παροξύνοντος τοὺς τόπους καθ᾽ ἑκάστην, ἢ διὰ μιᾶς, ἢ δύο,

Quibus autẽ uenter non ob uiscosos humores astringitur, in ijs utitor medicamentis, quæ scammoniam recipiant. habet autem horum compositio in eum modũ: Salis communis torrefacti drachmæ tres, piperis drachmæ duæ, scammony drachma. Datur ex ouo, pane, & quomodocunque uelis, cochlearium. Nam hi sales admodum leniter ac citra molestiã uentrem purgare & emollire solent. Vtitor his cùm fiducia, tum illis quæ euphorbium recipiunt. Quòd si uenter citatior sit, & caput magis ob siccitatẽ doleat, nititor eum cibo, potu & medicamentis sistere. At si affectus ex uigilia & sollicitudine eueniat, ijs quæ somnũ inducunt, & laborantes omnino leniunt, curari debet. Summatim, remedia semper ad causam morbum facientem accommodato, ac utitor prædictis bona ratione ac uia. Ita namq; inueteratus ac contumax affectus, diligenti artificio & commodis præsidijs adhibitis, ex toto euincetur.

Vẽter citatus quo modo sistitur.

DE HEMICRANIA. Cap. XII.

Saepe dimidia capitis pars indolescit, ita ut dolor circa dimidiam caluariam incipiat. Atq; generatur hic, cũ recrementũ aliquod ibi infixũ aut impactũ tum in flatus resoluitur: tum loca singulis diebus, aut uno interposito,

Causa hemicraniæ

aut duobus, irritat, pro subiecta specie motus sumens initiū. Si igitur totum corpus recrementis liberum tibi apparet, capiti prospicito, ipsiq; particularē curationem adhibeto. At si copia toti corpori facessit negocium, tunc multifariā attendendum est, & internoscendum, quis utiq; humor superās existat. Cōstat enim & uacuationē eius tentandam esse, & si sanguis fuerit, per uenæ sectionem detrahendum. Sin alius quispiam humorum fuerit, purgatione recrementi quod molestat, succurrendum.

Hemicraniæ curatio.

De hemicrania ex consensu.

Hemicrania ex cōsensu.

Si hemicrania stomachi affecti consensu oriatur, uel dum ipse in concoctione infirmatur, uel cum materiā in se biliosam uel pituitosam cōtinet, nec humores hi probe coquuntur: perpēde rursus, utrum ex calida intemperie, aut frigida proueniat. Si igitur ex frigida intemperie, calefacientib. ei prospicere oportet: sin ex calida, frigidis & contemperantibus.

Si dolor ex frigida stomachi causa dimidiam caluariæ partem exerceat.

Hemicrania ex frigido stomacho quō curetur.

Quòd si dolor ex frigida stomachi causa factus apparet, primùm utitor fomentis ex uino & oleo: quod Græcè œnelæon dicitur, nardo, gleucino, styrace, mastiche.

Deinde

ἢ δύο, πρὸς τὸ ὑποκείμενον εἶδος τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσα τῆς κινήσεως. εἰ μὲν οὖν ἀπέριττόν σοι φαίνεται τὸ πᾶν σῶμα, τῆς κεφαλῆς προνόει, καὶ αὐτῇ προσφέρε μερικὴν θεραπείαν. εἰ δὲ πλῆθος ἐνοχλεῖ τῷ παντί, τηνικαῦτα πολυειδῶς δεῖ προσέχειν, καὶ διαγινώσκειν τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πλεονάζων χυμός. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τὴν κένωσιν ἐξ αὐτοῦ δεῖ ποιεῖσθαι. καὶ εἰ μὲν αἷμα, διὰ φλεβοτομίας. εἰ δέ τις ἄλλος εἴη τῶν χυμῶν, διὰ καθάρσεως τοῦ λυποῦντος περιττώματος.

Περὶ τῆς κατὰ συμπάθειαν γινομένης ἡμικρανίας.

Εἰ δὲ κατὰ συμπάθειαν τοῦ στομάχου γένοιτο, ἢ ἀσθενοῦντος αὐτοῦ κατὰ τὴν πέψιν, ἢ περιέχοντος ὕλην ἐν ἑαυτῷ χολώδη, ἢ φλεγματώδη, καὶ μὴ πέττοντος καλῶς, σκόπει πάλιν πότερον διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἢ ψυχράν. εἰ μὲν οὖν διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν, ἀναγκαῖόν ἐστι διὰ τῶν θερμαινόντων ποιεῖσθαι πρόνοιαν. εἰ δὲ διὰ θερμήν, διὰ τῶν ψυχόντων καὶ ἐπικεραυνόντων.

Περὶ τῆς διὰ ψυχρὰν αἰτίαν τοῦ στομάχου γινομένης ὀδύνης περὶ τὸ ἡμικράνιον.

Εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν αἰτίαν τοῦ στομάχου φαίνεταί σοι γεγονέναι, πρῶτον μὲν ταῖς ἐμβροχαῖς κέχρησο ταῖς δι' οἰνελαίου, καὶ νάρδου, καὶ γλευκίνου, καὶ στύρακος, καὶ μαστίχης.

ἔπειτα

ἔπειτα δὲ καὶ ἐπιθέμασι πολυαρχίῳ, ἢ φιλαγρίῳ, καὶ τῷ μαρκιάτῳ καλουμένῳ, γενναίως διαλύειν δυναμένῳ τὰ ἐν τῷ στομάχῳ γεννώμενα πνεύματα. ἔστω δὲ καὶ ἡ τροφὴ τοιαύτη, θερμαίνειν τε ἅμα καὶ λεπτύνειν δυναμένη, μετὰ καὶ τὸν τόνον ἐντιθέναι. ὑδρόγαρον τοίνυν τούτοις ἐπιτήδειον ἀνίσου προσειληφὸς πλέονος. ὠφέλιμον δὲ καὶ τὸ ὀξύμελι πινόμενον μετὰ πράσων ἑφθῶν ἐσθιομένων, καὶ τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων σκευαζόμενον, ἔχον πεπέρεως καὶ ζιγγιβέρεως. ὠφελοῦσι δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ δι' ὑσσώπου, καὶ ἀνίσου, καὶ δαύκου, καὶ σελίνου πινόμενα· καὶ τῶν λαχάνων, σκάνδιξ καὶ γιγγίδιον, ἕλειαι ἀσπάραγοι, καὶ τεῦτλα μετὰ σινάπεως, καὶ κάππαρις, καὶ σκόροδον δὲ πολλάκις χρονίας ἔλυσεν ὀδύνας. ὥσπερ καὶ τάριχος, καὶ * ἐγκατυρᾶ λεγομένη, καὶ κοριάξ.

Κόκκοι οἱ διὰ κολοκυνθίδος.

Ὠφελεῖ δὲ τούτοις καὶ ἔμετος μετὰ τροφὴν, καὶ ἡ κάθαρσις ἡ διὰ τῶν κόκκων τῶν ἐχόντων τὴν κολοκυνθίδα, καὶ τὸ εὐφόρβιον. ὧν ἡ σύνθεσις ἔχει οὕτως, ἀλόης οὐγγ. α. S. εὐφορβίου οὐγγ. α. S, κολοκυνθίδος ἐντεριώνης, σκαμμωνίας, βδελλίου σκυθικοῦ ἀνὰ οὐγγ. α. S. κόμμεως οὐγγ. α, νίτρου ἀλεξανδρίνου οὐγγ. α. S. ἐλλεβόρου μέλανος φλοιοῦ οὐγγ. α. ἀναλάμβανε χυλῷ κράμβης, ἢ κιτρίου, ἢ ῥοδομέλι, καὶ δίδου γράμματα ς. σὺ δὲ μὴ ἀθρόαν, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ποίει

Deinde etiam epithematis, Polyarchio, aut Philagrio, & Marciato dicto, quod flatus in stomacho subortos strenuè potest discutere. Cibus esto eiusmodi, qui calfaciat simul & extenuet, necnō robur apponat. Hydrogarum igitur bis est idoneū, quod copiosius anisum receperit. Confert etiā oxymeli potum, & porra cocta, in cibo sumpta. Item quod ex malis cotoneis cōficitur, piper & gingiber recipiēs. Auxiliātur ipsis etiā quæ ex hyssopo, aniso, dauco et apio propinātur. Ex oleribus, scandix, gingidiū, asparagi palustres, & beta cū synapi, et cappares. Alliū uerò diuturnos frequēter dolores discussit, quemadmodū etiā salsamentū, & encathera dicta, et coriax.

Catapotia, quæ Græcè uocantur κόκκοι διακολοκυνθίδος, hoc est, grana ex colocynthide.

Catapotia dia colocynthidos.

Iuuat hos et uomitus à cibo, et purgatio quæ fit ex capatotijs, quæ colocynthidem et euphorbiū recipiunt: cōpositio ipsorū ita habet. Aloes sescuncia: euphorbij sescuncia. colocynthidis medullæ, scāmoniæ, gūmi, singulorū uncia: bdellij scythici uncia una. S. nitri Alexandrini sescuncia: ueratri nigri corticis uncia. Excipito succo braßicæ, aut citrij, aut rhodomeli: ac dato scrupulos sex. Tu uerò non uniuersa, sed per uices ipsa

ipsa exhibeto, atq; sic ad perfectū modū peruenias. Nam non minus quàm hiera, humores ex alto euocare possunt: cæterùm etiā non superficiariam uacuationē moliuntur, sed ex alto, & ueluti ab ipsa radice recrementa extrahunt: & siquis rectè usus fuerit, nō modò hemicranicū, sed etiā uetustū dolorem, stomachicos affectus, morbos comitiales, articularios, et coxendicū uitia sanare possunt. Hoc pacto quidem dolorē, si ob uiscosos humores in stomacho excitatos prouenerit, mederi oportet.

Catapotia dia colocynthidos quid efficiant.

De hemicrania, quæ ob biliosum in altera capitis parte contractum humorem nascitur.

Hemicraniæ ex bilioso humore curatio.

Si biliosus humor dolorem pepererit, sumant ægri ante omnia panem ex aqua tēperata, ut quæ supra modum ipsis auxilietur. Cæterùm etiā malua & lactucæ comestæ prosunt: in uniuersum, cibus sit humectans, & balnea temperata: postremò purgatio, quæ ex picra et scammonia, & alÿs quæ bilem citra magnum dolorem purgare solent, adhiberi debet.

Epithemata.

Epithemata hemicraniæ

Similiter etiam unctiones, quæ extrinsecus imponuntur, non sint nimium calidæ: in totum, uniuersa medendi ratio eiusmodi adhibeatur, qualis etiam in capitis doloribus præcepta est: nam eæ dē genere

ποίει τὴν λύσιν αὐτῶν, καὶ οὕτως ὄρχου ἤδη τὴν τελείαν λύσιν. εἰσὶ γὰρ καὶ συγκρίνειν δυνάμενοι οὐκ ἔλαττον τῆς ἱερᾶς. καὶ λοιπὸν δὲ καὶ οὐκ ἐπιπολῆς ποιοῦνται τὴν κένωσιν, ἀλλ' ἐκ βάθους καὶ οἷον αὐτῆς τῆς ῥίζης ἕλκουσι τὰ περιττώματα. καὶ εἴ τις ὀρθῶς χρήσαιτο, οὐ μόνον ἡμικρανίαν, ἀλλὰ καὶ χρονίαν ὀδύνην ἰᾶσθαι δύνανται, καὶ στομαχικὰς διαθέσεις, καὶ ἐπιληψίας, καὶ ἀρθρῖτιν, καὶ ἰσχιάδας. οὕτω μὲν, εἰ διὰ γλίσχρους χυμοὺς γεννωμένους ἐν τῷ στομάχῳ ὀδύνη γένοιτο, ἰᾶσθαι δεῖ.

Περὶ τῆς διὰ χολώδη χυμὸν γινομένης ἡμικρανίας.

Εἰ δὲ διὰ χολώδη χυμὸν γένοιτο ἡ ὀδύνη, λαμβανέτωσαν πρὸ τῶν ἁπάντων ἄρτον εἰς εὔκρατον. ὑπερβαλλόντως γὰρ αὐτοὺς ὠφελεῖ τοῦτο. καὶ μαλάχη δὲ λοιπὸν, καὶ θριδακίνη ἐσθιόμεναι, καὶ καθόλου ἔστω ὑγραίνουσα ἡ δίαιτα, καὶ λουτρὰ εὔκρατα, καὶ τελευταῖον κάθαρσις ἡ διὰ τῆς πικρᾶς καὶ τοῦ δακρυδίου, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα χολὴν οἶδε καθαίρειν, ἐκτὸς πάνυ θερμαίνειν.

Ἐπιθέματα.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενα χρίσματα μὴ ἔστωσαν πάνυ θερμά. καὶ καθ' ὅλου ἡ σύμπασα ἀγωγὴ τοιαύτη σοι γενέσθω, οἵα καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλαλγούντων. αὐταὶ γὰρ τυγχά-

τυγχάνουσιν αἱ κατὰ γένος αἰτίαι, πλὴν ὅτι αἱ χρονιώτεραι εἰσὶν καὶ ἰσχυρότεραι τοῖς νοσοῦσι τὴν κεφαλήν. ἵνα δὲ καὶ ἑτοιμότερον εὑρίσκειν δύναιτό τις καθ' ἑκάστην αἰτίαν ἁρμόζοντα βοηθήματα, καὶ τούτων ὑπέγραψά σοι τὰς ἐκθέσεις.

Χρίσματα πρὸς τοὺς ὑπὸ παχέων καὶ γλίσχρων χυμῶν ὀδυνωμένους τὸ ἡμίκρανον.

Εὐφορβίου μέρος ἕν, καστορίου τὸ ἴσον ἀναλαβὼν ὕδατι, ἐπιτίθει εἰς τὸ οὖς κατὰ τὸ ἀλγοῦν μέρος, καὶ εὐθὺς εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσιέναι κέλευε, καὶ λούεσθαι συνήθως. πάνυ καλὸν βοήθημα τοῦτο, καὶ θαρρῶν αὐτῷ κέχρησο. μέγιστον δέ ἐστι καὶ τὸ λαμβάνον τοῦ μέλανος τοῦ γραφικοῦ. ἔχει δὲ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω, εὐφορβίου δραχ. δ, μέλανος γραφικοῦ δραχ. δ, σμύρνης τρωγλίτιδος δραχ. γ, κρόκου δραχμ. β, κροκομάγματος δραχ. β, πεπέρεως λευκοῦ δραχμ. γ, ὄξος τὸ ἀρκοῦν, ὡς λειωθῆναι ταῦτα καλῶς, καὶ ὅμοιον γλοιῷ γενέσθαι κατὰ τὸ πάχος. τοῦτο κατάχριε, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ μεσοφρύου, μέχρι τοῦ κροτάφου ὅλου, καὶ μάλιστα εἰ τύχῃ ψιλὸς ὁ τόπος ὑπάρχων τριχῶν. καὶ μετὰ τὸ ψυχθῆναι, πάλιν κατάχριε, καὶ τοῦτο κατὰ τοῦ αὐτοῦ τόπου μέχρι τρίτου. δεῖ δὲ χρίειν αὐτὸ ἔσωθεν, ὥστε δυνηθῆναι τὸ βοήθημα καλῶς ἐνεργῆσαι, ἕως οὗ μέλλει λούεσθαι. φυλάσσου δὲ μή ποτε

genere causæ existũt, nisi quòd capite laborantes, diuturniores ualentioresq́; habeant. Vt aũt remedia unicuiq; causæ idonea promptius inuenire queas, etiã horum descriptiones tibi subiungam.

Vnctiones aduersus dolores ex craſsis uiſcoſisq́ humoribus in dimidia caluariæ parte ortos.

Euphorbij partem unam: castorei tantundẽ: aqua excepta, auri iuxta partem dolentem imponito, ac statim in balneũ ire, & lauare cõsueto more præcipito. Hoc admodum generosum auxiliũ est, et & cũ fiducia eo utitor. Iam maximum hoc quoq; est, quod recipit atramentũ scriptoriũ. habet autẽ descriptio eius in hunc modũ. Euphorbij drachmæ quatuor: atramenti scriptorij drach. quatuor: myrrhæ troglodyticæ drachmæ tres: croci drach. duæ: crocomagmatis drachmæ duæ: piperis albi drach. tres: aceti quod satis est, ut hæc probè læuigentur, & craßities sordiũ similis fiat: atq; hoc illinito à medio superciliorum incipiens, usq; ad tota tẽpora, præcipuè si locus pilis careat: & cũ refrigeratus fuerit æger, hoc rurſus inungito eodem in loco ad tertiam usq; uicem. Oportet aũt ipsum manè inungere, ut auxiliũ uim suam probè exercere poßit, quousque ille lauaturus est. uerùm caueto, Vnctiões hemicraniæ ex craſsis humoribus

ne quando æger illinitur, medicamentum oculos ingrediatur. Nam spongia utens, dextrè id quod illitum est, absterges. Vbi ex balneo æger uenerit, rursus simili modo sæpius illinito, donec in totum dolore liberetur: atq; eo discusso, per interualla iterũ medicamento uti debes, ne in eundem denuò morbũ incidat. His maiora præsidia ad longos ualidosq; dolores inuenire non licet: ad moderatiores autem unctione utitor, quæ ceram & euphorbium habeat. Mixtura ipsius hæc recipit. Olei Sabini sextarios quinq;: ceræ uncias tres: euphorbij unciam. Hoc utitor, dimidiam frontis partem cum temporũ musculo ante balneum illinens. Facit hoc præcipuè ad dolores ex frigidis affectibus ortos. Porrò inuenies alia quoq; multa à ueteribus prodita: uerùm hæc sola sufficiũt, plurimis experimẽtis cõprobata.

In quibus dolor ob bilem contrahitur.

Qui ex bile dolorem experiuntur, ijs abundè est etiam pastillus Crocodes illitus, & Trygon: adhæc terra Aegyptia, omnesq; unctiones quæ ex rosaceo & chamæmelino oleo parantur, modico aceti adiecto, aut quodam succo mitigatorio. His & similibus medicum, qui recta curandi ratione nititur, uti oportet.

μή ποτε ἐν τῷ χρίεσθαι παρεισέλθῃ τοῦ φαρμάκου ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, σπόγγῳ χρώμενος, καὶ ἀπαλλάττων εὐφυῶς τὸ ἐπίχρισμα, καὶ μετὰ τὸ ἐλθεῖν ἀπὸ τοῦ βαλανείου, πάλιν ὁμοίως κατάχριε πολλάκις, μέχρι τελέως ἀπαλλάξεις τὸν πάσχοντα. καὶ μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆναι, δεῖ πάλιν ἐκ διαλειμμάτων χρῆσθαι τῷ βοηθήματι, ὥστε μὴ τῷ αὐτῷ περιπεσεῖν νοσήματι. τούτων μείζονα βοηθήματα πρὸς τὰς χρονίας καὶ ἰσχυρὰς ὀδύνας οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. πρὸς δὲ τὰς μετριωτέρας τῷ ἀλείμματι κέχρησο ἔχοντι τὸν κηρὸν καὶ τὸ εὐφόρβιον. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ συμμετρία οὕτω, σαβίνου ἐλαίου ξεσ. ε, κηροῦ οὐγγ. γ, εὐφορβίου οὐγγ. α. τούτῳ χρῶ ἐπιχρίων τὸ ἥμισυ τοῦ μετώπου μετὰ τοῦ κροτάφου τοῦ μυὸς πρὸ τοῦ λουτροῦ. ποιεῖ δὲ μάλιστα πρὸς τὰς ἀπὸ ψυχρῶν διαθέσεων ὀδύνας. καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ εὑρήσεις κείμενα τοῖς παλαιοῖς, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνα ταῦτα πλείστην διδόντα πεῖραν.

Ἐφ' ὧν διὰ χολὴν γίνεται ἡ ὀδύνη.

Τοῖς δὲ διὰ χολὴν ὀδυνωμένοις ἀρκεῖ καὶ ὁ κροκώδης ἐπιχριόμενος, καὶ ὁ τρύγων γε τροχίσκος, καὶ ἡ αἰγυπτία γῆ, καὶ ἀλοιφαὶ πᾶσαι ὅσαι διὰ ῥοδίνου καὶ χαμαιμηλίνου ἐλαίου εἰσίν, ὀλίγου προσειληφυῖαι ὄξους, ἤ τινος τῶν παρηγορικῶν χυλῶν. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων δεῖ κεχρῆσθαι τὸν ἐμμέθοδον ἰατρόν.

ΠΕΡΙ ΦΡΕΝΙΤΙΔΟΣ. ιγ.

Ὅτι μὲν ἡ φρενῖτις τῶν ὀξυτάτων ἐστὶ, καὶ ἐπικινδυνωτάτων παθῶν, ἅπασιν ὁμολογεῖται. ὅθεν δὲ συνίσταται καὶ τί πάσχοντος τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ποίου μέρους αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς θεραπείας τοῦ πάθους, τοῦτο πᾶσιν ἀμφισβητεῖται. λέγωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς τίς ἀκριβὴς ἡ φρενῖτις, καὶ τί τὸ αἴτιον αὐτῆς, ὅπως τε διαγινώσκειν χρή. πολλοὶ γὰρ αὐτῆς μάλιστα περὶ τὴν διάγνωσιν ἠπατήθησαν οὐ μικρῶς, ὥστε καὶ τοὺς παραφρονοῦντας ἡγεῖσθαι φρενιτικούς· πολὺ δὲ τὸ διάφορον.

DE PHRENITIDE. Cap. XIII.

Quòd sanè phrenitis acutißimus periculosißimusq́; sit affectus, omnibus est in confesso. Vnde aũt constituatur, & quo affectu cerebro laborante, & quæ curatio conueniat, de hoc omnes dissentiunt. Dicamus igitur etiã nos, quæ sit exquisita phrenitis, quæ eius causa, & quomodo internosci debeat. Pleriq; enim ipsorũ in discernendo eam potißimum nõ mediocriter decepti sunt, ut etiam eos qui delirant, existimarẽt phreniticos, cum res sit longè diuersa. Dolor capitis ob bilem.

Τίς ἡ αἰτία τῆς φρενίτιδος.

Γίνεται τοίνυν ἡ ἀκριβὴς φρενῖτις ἀπὸ τῆς ξανθῆς χολῆς, ὅταν αὐτὴ ἀναδοθεῖσα φλεγμονὴν ἐργάσηται περὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἢ τὴν ἐν αὐτῷ μήνιγγα. πρὶν γὰρ ἀναδοθῆναι καὶ στηριχθῆναι, οὐ φρενῖτιν, ἀλλὰ παραφροσύνην ποιεῖ. καὶ τοῦτο συμβαίνειν εἴωθεν περὶ τὰς ἀκμὰς, μάλιστα ὡς ἤδη τὸ πολὺ, τῶν ὀξέων πυρετῶν, εἶτα πάλιν ἀποπαύεσθαι περὶ τὰς παρακμάς. καὶ τοῦτο τῆς παραφροσύνης ἴδιον, τὸ μὴ καθ' ὅλους τοὺς καιροὺς παραμένειν τοὺς πυρετοὺς, ἀλλὰ παύεσθαι. ἡ μέντοι φρενῖτις ἀεὶ παραμένει. ἔστι δὲ καὶ αὐτῆς τῆς φρενίτιδος οὐχ ἓν εἶδος μόνον, ἀλλὰ καὶ διάφορα. ἡ μὲν γὰρ ἤδη τῇ ὠχρᾷ χολῇ συνίσταται, ἥ τις πραοτέρα τυγχάνει. ἡ δὲ

Quæ sit causa phrenitidis.

Exquisita igitur phrenitis à flaua bile nascitur, cum ipsa in cerebrum aut eius membranam distributa inflammationem excitauerit. Priusquã enim dispensata infixaq́; fuerit, non phrenitidem, sed deliriũ producit. Atq; hoc in acutarum magna parte febriũ statu ac uigore accidere cõsueuit: deinde rursus in declinationib. cessare: atq; id delirij proprium est, quòd febres per tota earum tempora non perseuerent, sed cõquiescant: phrenitis autem semper perduret. Est autem ipsius non una tantum species, sed etiam multiplex. Alia siquidem ex pallida bile constituitur, quæ mitior existit. Sin

Causa phrenitidis exquisita.

Phrenitis quid à delirio differat.

Sin aũt ex flaua bile, quæ & multo uehementior, febres quoq; maiores inducit. Iam alia quoq; efferata dicta nascitur, bile flaua immoderatius excalfacta, & plus æquo adusta.

Notæ futurę phrenitidis.

Notæ phrenitidis futuræ.

Futuram phrenitidẽ uigiliæ potissimũ continuæ & intensæ, somniq; turbulenti præcedunt: ægri exiliunt, & somniorũ imaginationibus interdum detinentur, ut etiam nõnulli se futura scire suspicentur, & uelint prædicere. Præcedit etiam, ut ægri quæ dicũtur, obliuiscantur. Nam cum familiaribus præcipere quædã incipiunt, ad alia cõuertuntur, eorũ quæ ab initio iniuncturi erant, obliuiscentes. Item cũ respondent, ferociores ac iracundiores q̃ prius apparent: magnã & crebram respirationẽ edunt: pulsus habent paruos, & duros: atq; occipitio frequẽter indolescũt. Quòd si affectus increuerit, ut parum ipsi à phrenitide absint, fixis oculis cernũt, eosq; admodum squalidos & rubentes habent, necnon pituita eis inhærescit, ac lachrymæ ex utrisq; profluunt. Sin aũt uitiũ magis intendatur, incipiũt & floccos carpere, & festucas legere, neq; responsionẽ manifestã dare possunt, & linguã multo magis scabrã habẽt, febresq; sicciores, interdũ & tremuli

σφυγμοὺς [illegible]

Pituita oculorũ angulis inhærescit. Sic læmę apud Celsum.

εἰ δὲ ἐπὶ τῇ ξανθῇ χολῇ, ἥ τις καὶ σφοδροτέρα μᾶλλον, καὶ τοὺς πυρετοὺς ἐπιφέρει μείζονας. γίνεται δὲ καὶ ἄλλη θηριώδης καλουμένη, ἀμετρότερον αὐτῆς τῆς ξανθῆς χολῆς ὑπερθερμανθείσης, καὶ ὑπεροπτηθείσης.

Σημεῖα μελλούσης γίνεσθαι φρενίτιδος.

Προηγεῖται μελλούσης γίνεσθαι φρενίτιδος μάλιστα συνεχὴς καὶ ἐπιτεταμένη ἀγρυπνία, ὕπνοι θορυβώδεις, καὶ ἀναπηδήσεις, καὶ ὀνείρων ἔσθ᾽ ὅτε φαντασίαι, ὥστε καί τινας ὑπονοεῖν εἰδέναι τὰ μέλλοντα, καὶ προλέγειν ἐθέλειν. προηγοῦνται δὲ καὶ ἐπιλησμοσύναι τῶν λεγομένων. ἀρχόμενοι γὰρ ἐπιῤῥέπειν τοῖς οἰκείοις, εἰς ἕτερα μεταῤῥέπονται, ἐπιλανθανόμενοι ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπιτάττειν ἔμελλον. καὶ ἀποκρινόμενοι δὲ θρασύτεροι καὶ ὀργιλώτεροι φαίνονται τοῦ πρόσθεν, καὶ μέγα καὶ πυκνὸν ἀναπνέουσι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ σκληροὺς ἔχουσι, καὶ τὸ ἰνίον ὀδυνῶνται πολλάκις. ἐὰν δὲ ἐπιταθῇ τὸ πάθος, ὡς ἐγγὺς αὐτοὺς εἶναι τοῦ φρενιτίζειν, καὶ ἀτενὲς ὁρῶσι, καὶ αὐχμηροὺς ἱκανῶς ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐρυθρούς, καὶ λήμας ἔχουσι, καὶ δάκρυον ἐξ ἀμφοτέρων φέρεται. ἔτι πλεῖον δ᾽ ἐπιτεινομένου τοῦ πάθους, ἄρχονται καὶ κροκιδίζειν καὶ καρφολογεῖν, καὶ οὐδὲ ἀπόκρισιν διδόναι σαφῆ δύνανται, καὶ τὴν γλῶτταν μᾶλλον ἴσχουσι τραχυτέραν, καὶ τοὺς πυρετοὺς ξηροτέρους, καί ποτε καὶ τρομώδεις

μώδεις γίνονται ὑποξηραινομένου τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ τῶν δὲ αὐτοῦ νεύρων, καὶ δυσαισθητοῦσιν, ὥστε καὶ ἐγειρομένους αὐτοὺς μόλις, ἢ οὐδ᾽ ὅλως ὑπακούειν. τοιαῦτα μὲν οὖν ἐστι, καὶ τοσαῦτα, τῶν κυρίως φρενιτικῶν τὰ σημεῖα. ἐξ ἀρχῆς οὖν εὐθὺς ἔσχε τὴν αἰτίαν ὁ ἐγκέφαλος. οὐ γὰρ ἄλλου τινὸς πάσχοντος ἡ κυρίως φρενῖτις γίνεται, ὥσπερ τινὲς ἐνόμισαν, ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ διαφράγματος γίνεσθαι τοὺς φρενιτικούς, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀληθές· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος ἐπειδὰν φλεγμαίνῃ, ἰσχυρὰς ἐργάζεται τὰς παραφροσύνας, ὡς ἐοικέναι φρενίτισι.

muli sunt, exarescente cerebro, eiusq; neruis. & ægrè sentiunt, ut etiam cum ipsi excitetur, uix, aut nequaquam exaudiant. Eiusmodi ergo, & tot eorum qui propriè phrenitici existunt, signa habentur. Cerebrũ igitur statim per initia morbi causam habuit: nõ enim alia quadã parte affecta, quæ propriè phrenitis est, contrahitur: quemadmodum nõnulli phreniticos ob septi transuersi inflammationẽ fieri existimarunt, quod uerum non est: sed & ipsum cerebrum, ubi inflammationem senserit, ualida efficit deliria, ut phrenitidi respondeant.

Πῶς χρὴ διορίζειν τοὺς παραφρονοῦντας ἀπὸ τῶν φρενιτικῶν.

Quomodo delirãtes à phreniticis discernere oporteat.

Διορίζονται δὲ οἱ κυρίως φρενιτικοί, τῶν παραφρονούντων κατὰ συμπάθειαν, ἔκ τε τοῦ διηνεκῆ τὸν πυρετὸν αὐτοῖς παρεῖναι, καὶ τὸ ἔχειν τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱματώδεις, καὶ ἐκ τῆς ῥινὸς αἷμα φέρειν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἴσχειν θερμοτέραν. ἐπὶ γὰρ τῶν νοσούντων τὸ διάφραγμα, τοσοῦτον οὐκ ἔστιν ἡ κεφαλὴ θερμή, ὅσον τὰ ὑποχόνδρια καὶ αὐτὸ τὸ διάφραγμα, καὶ δυσπνοοῦσι μᾶλλον, καὶ ἀνώμαλον ἰσχυρῶς ἴσχουσι τὸ πνεῦμα. διορίσεις δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μαινομένων τοὺς φρενιτικούς, ὅτι ἡ μὲν μανία ἄνευ πυρετοῦ θεωρεῖται· ἡ δὲ φρενῖτις, ὡς εἰρήκαμεν, ἀεὶ μετὰ πυρετοῦ. ταῦτα μὲν ἔστι τὰ σημεῖα τῶν κυρίως φρενιτικῶν·

Qui propriè phrenitici existũt, à delirantibus ex partium consortijs distinguũtur, quòd ipsis febris adsit perpetua, oculi sint cruenti, sanguis è narib. profluat, et caput sit calidius. Nam qui septo transuerso laborant, his caput non est adeò calidũ, ut præcordia, ipsumq; septum: ægrè magis spirant, & inæqualem ualde spirationem edunt. Discernes autẽ phreniticos ab insanientibus, eo quòd insania quidem, quæ Græcè mania dicitur, citra febrim: phrenitis aũt, ut diximus, semper cum febri spectetur. Hæc quidem sunt signa eorum qui propriè phrenitici dicuntur:

Discrimẽ phreniticorum et delirantium.

Inter phreniticos & insanientes differẽtia

ἐφ᾽ ὧν

in qui-

Phrenitis falsa.

in quibus etiã flaua bilis sola, sine alia materia defixa, affectũ peperit: quemadmodum etiã si pituita flauæ bili coniuncta fuerit, eiusmodi falsa phrenitis appellatur: et uigilẽ soporẽ, qui Græcis agripnon coma uocatur, excitat.

Vigil sopor.

Signa phrenitidis falsæ.

Signa phrenitidis falsæ.

Nosces autẽ phrenitidem ex humorũ mixtione factã, inde, quòd etiam symptomata quæ superueniunt, mixta sint, referẽtia eandẽ naturã illorum quæ causam eandem habẽt. Etenim uigilãt simul, & in altum somnum deferuntur, rursusq; paulatim delirãt, & somno alto soporosoq; preßi cũ tumultu excitantur, & illis qui ipsis loquuntur, inordinata uerba, et insaniam testantia respondent.

Symptomata mixta.

De inueteratis iam phreniticis.

Phreniticí inueterati.

At quòd hæc per morbi initia, et breui tẽpore accidere consueuerunt, nosse cõuenit. Vbi uerò morbus in uetustatẽ inciderit, et uires sint debilitatæ, exigua ipsius indicia apparent, ut nõnulli aliã quandã phrenitidis speciẽ esse arbitrentur: non est autẽ alia, sed ægri per initia quidẽ turbulẽti fiunt, & furibundi, tanquã bile statim ad superiora tendente, & cerebrũ excitante: postea autem hecticis febribus similiter æquabili intemperie in totum cerebrum dispersa, non

ἐφ' ὧν καὶ ξανθὴ χολὴ μόνη στηριχθεῖσα ἄνευ ἄλλης ὕλης, τὴν διάθεσιν εἰργάσατο. ὥσπερ εἰ μιχθείη τῇ ξανθῇ χολῇ φλέγμα, νόθη φρενῖτις ἡ τοιαύτη καλεῖται, καὶ τὸ καλούμενον ἐργάζεται ἄγρυπνον κῶμα.

Σημεῖα φρενίτιδος νόθης.

Γνωρίσεις δὲ καὶ τὴν ἐξ ἐπιμιξίας γενομένην φρενῖτιν, ἔκ τε τοῦ τὰ ἐπιγινόμενα συμπτώματα μεμιγμένα εἶναι, τῶν ἐμποιούντων αὐτὴν αἰτίαν τὴν φύσιν αὐτὴν ἐμφαίνοντα. καὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσί τε ἅμα καὶ καταφέρονται, καὶ πάλιν κατ' ὀλίγον παραφρονοῦσι. καὶ εἰς ὕπνον βαθὺν ἐλθόντος καὶ κωματώδη, μετὰ θορύβου διεγείρονται, καὶ ἀποκρίνονται πρὸς τοὺς λαλοῦντας ἄτακτα, καὶ μανίας ἐχόμενα ῥήματα.

Περὶ τῶν ἤδη χρονισάντων φρενιτικῶν.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος καὶ ὀλιγοχρονίως ταῦτα συμβαίνειν εἴωθεν. ἐπειδὰν δὲ χρόνιον ὑπάρξῃ τὸ νόσημα, καὶ ἀσθενὴς ἡ δύναμις γένηται, σημεῖα μικρὰ φαίνεται αὐτῆς, ὡς ἄλλο τι φρενίτιδος τινὰς νομίζειν εἶναι. οὐκ ἔστι δὲ εἶδος, ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν ταραχώδεις γίνονται καὶ μανιώδεις, ἅτε δὴ τῆς χολῆς εὐθὺς ἀναδιδομένης, καὶ διεγειρούσης τὸν ἐγκέφαλον. ὕστερον δὲ παραπλησίως τοῖς ἑκτικοῖς πυρετοῖς, ὁμαλῆς δυσκρασίας γενομένης περὶ ὅλον τὸν ἐγκέφαλον, οὐκέτι

οὐκέτι διαταράττονται πάνυ, καὶ ἄτακτα καὶ μανιωδῆ φλυαροῦσιν, ἀλλὰ κεῖνται μὴ φθέγγεσθαι δυνάμενοι διὰ τὴν ἀτονίαν, μήτε τὸ τῆς κατακλίσεως σχῆμα μεταλλάττοντες, μήτε ἀναπηδῶντες ἰσχυρῶς. ἀτάκτως δὲ μόνον τὰς χεῖρας φέροντες, ὥστε τινὰς τῶν ἀγνοούντων ὑπονοῆσαι τὸν κάμνοντα ζητεῖν· * τί ἂν εὕροι κρατῆσαι. τινὲς δὲ αὐτῶν οὔτε τὰ βλέφαρα ἀνοίγειν δύνανται, διὰ τὸ προκεκμηκέναι τὴν δύναμιν. εἰ δὲ καὶ ἀνοίξειέ ποτε, ὑπὸ τοῦ δυσοχλοῦντος χυμοῦ πάλιν, ὀλίγον ἀναβλέψαντες χρόνον, εὐθὺς μύουσιν. ἔτι δὲ ἀσθενούσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἐπιγίνονται τὰ σημεῖα ταῦτα, καὶ οὐκέτι φρενίτιδος ἕτερον εἶδος δηλοῖ, τὸ ἄρρωστον εἶναι τὸν σφυγμὸν, καὶ σκληρὸν, καὶ βραχὺν, καὶ στενὸν, καὶ ἄγαν ἁπάντων τῶν ὡς ἐπὶ πολὺ μάλιστα χρονισάντων φρενιτικῶν. ταῦτα μὲν οὖν τὰ σημεῖά εἰσι δι' ὧν γινώσκονται οἱ φρενιτικοί. λοιπὸν δὲ καὶ ὅπως ἄν τις αὐτῶν τὴν θεραπείαν ἄριστα ποιῇ, λεγομένην ἤδη.

Θεραπεία φρενιτικῶν.

Ἐπὶ πάντων τῶν κυρίως φρενιτικῶν, ἐὰν τὰ τῆς δυνάμεως ἔρρωται, καὶ μηδὲν ἄλλο κωλύει, σπουδάζειν παραλαμβάνειν τὴν φλεβοτομίαν, ὡς πρῶτον ὑπὲρ ἁπάντων καὶ μέγιστον ἐσόμενον βοήθημα. εἰ δὲ στασιάζει ὁ κάμνων, οἷα συμβαίνει πολλάκις, ὡς μὴ θέλειν ἐπιδιδόναι τὴν χεῖρα τῷ ἰατρῷ, παν-

παν=

non amplius ualde perturbantur, & inordinata furiosaq; nugātur, sed iacent, neq; uocem edere propter imbecillitatem potentes, neq; decubitus figuram mutantes: neq; ualidè exilientes, manus solummodo inordinatè iactitāt, ut quidam ignorātes ægrum quærere aliqd, & si inueniat, uelle continere suspicentur: nōnulli autē ipsorum ne palpebras quidē propter uires iam antè defatigatas aperire possunt. Sin autē aliquando etiā aperiant, ubi paulisper respexerint, statim rursus propter infestantē humorē cōniuēt. Verùm hæc signa adhuc infirmante ipsorum facultate superueniunt, nec aliā adhuc phrenitidis speciē ostendit id, quòd pulsus sit imbecillis, durus, exiguus et angustus, sed etiam ad omnes magna ex parte phreniticos pertinet, præcipuè inueteratos. Hæc igitur indicia sunt, quibus phrenitici cognoscuntur: deinceps autē quomodo curationem ipsorum optimā adhibeas, iā persequamur.

Phrenitidis inueteratæ signa

Curatio phreniticorum.

In omnib. propriè phreniticis, si uires robustæ sunt, & nihil aliud prohibet, sanguinis detractio adhibenda est, tanquam primum omnium & maximum futurum præsidium. Sin autem repugnet æger, quod sæpe accidit, ut nolit brachium permittere medico,

Phreniticorum curatio.

omni-

omnino conandum tandem est ex recta in frõte uena sanguinis missionem moliri. Facis autem id rectè, si collum artificiose fascia lanea cõstringas, ut uas attollatur. Ita namq; si feceris, sanguis statim uena secta citra impedimentũ cum spiritu erumpet. Ego sanè magna adeò phrenitide correptum curaui: & nisi multi fortesq; famuli eum continuissent, & uinculis undequaq; constrinxissent, neutiquã ne in fronte quidem uenam secare potuissem: adeò ferociter agitabatur, omniaq; faciebat quæ insanientes solent: atq; si gladium habuisset, non paucos, qui ei aderãt, iugulasset. Quia uerò bis sanguinem detrahere molestũ est uisum, ideo tantum initio euacuauimus, quantum ei satis erat futurum, etiam si secunda uice iterũ emisissemus. At mirabile erat, uacuatiõe facta, quàm festinaret ex riuo superbibere: simul autẽ astantes etiam aspergebat, ut risum quoque ideo uulgo excitaret. Verùm hic quidem celeriter curatus est, alia quoq; ratione ac cura conuenienter ei adhibita. Sic igitur agendum est, si uenam in cubito secare non liceat. Post sanguinis uacuationem parti quoq; remedia inducenda sunt, et caput oxyrrhodino madefaciendum, ne ipsum, quum calidum sit, liberalius humores attrahat, atq; idcirco eis repleatur.

Sanguinis missio in phreniticis necessaria.

Vena secta in frõte.

Historia curatiõis phrenitici.

Aceto

παντοίως δεῖ ποτε σπουδάζειν ἀπὸ τῆς ὀρθίας φλεβὸς τῆς ἐν τῷ μετώπῳ, τὴν ἀφαίρεσιν ποιήσασθαι τοῦ αἵματος. ποιήσεις δὲ τοῦτο καλῶς, ἐὰν ἐρίοις περισφίγξῃς τεχνικῶς τὸν τράχηλον, ὥστε κυρτωθῆναι τὸ ἀγγεῖον. οὕτω γάρ σου πράξαντος, ἀκοντισθήσεται μετὰ τοῦ πνεύματος ἀνεμποδίστως ἅμα τῇ τομῇ τὸ αἷμα. ἐγὼ γοῦν ἰασάμην τὸν πάνυ φρενιτικόν. καὶ εἰ μὴ πολλοὶ καὶ ἰσχυροὶ κατεῖχον οἰκέται, περιέσφιγγον πανταχόθεν, οὐδαμῶς ἂν οὐδὲ τὴν ἐν μετώπῳ φλέβα ἠδυνήθην τεμεῖν· οὕτως ἀγρίως ἐκινεῖτο, καὶ τὰ τῶν μαινομένων ἔπραττεν ἅπαντα· καὶ εἴγε ξίφος ἦν αὐτῷ, ἔσφαξεν ἂν οὐκ ὀλίγους τῶν συνόντων αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ δὶς ἀφελεῖν ἐφάνη δυσχερὲς τοῦ αἵματος, διὰ τοῦτο τοσοῦτον ἐξ ἀρχῆς ἐκενώσαμεν, ὅσον ἂν ἔμελλεν ἀρκεῖν αὐτῷ, εἰ καὶ ἐκ δευτέρου πάλιν ἀφελόντες ἦμεν. ἦν δὲ θαυμάσαι τῆς κενώσεως γινομένης, ὅπως τοῦ καταῤῥέοντος ἐπιῤῥοφεῖν ἐσπούδαζεν. ἅμα δὲ καὶ τοὺς παρεστῶτας ἀπεῤῥάντιζεν, ὥστε καὶ γέλωτα κινεῖσθαι δι' αὐτὸ τοῖς πολλοῖς. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐθεραπεύθη ταχέως, μετὰ καὶ τῆς ἄλλης προνοίας ἀκολούθως γενομένης εἰς αὐτόν. οὕτω μὲν οὖν δεῖ πράττειν, εἰ μὴ δυνατὸν ἦν τέμνειν τὴν ἀπ' ἀγκῶνος φλέβα. μετὰ δὲ τὴν τοῦ αἵματος κένωσιν, καὶ τοπικῶς δεῖ βοηθεῖν, καὶ διαβρέχειν ὀξυῤῥοδίνῳ τὴν κεφαλὴν, ὥστε μὴ θερμὴν αὐτὴν οὖσαν ἐπὶ πλέον ἕλκειν, καὶ διὰ τοῦτο πληροῦσθαι.

σπουδάζειν

σπουδάζειν δὲ διὰ τῷ ὄξει, τῶν τε παρηγορικῶν, καὶ ὕπνον ἐμποιεῖν δυναμένων προσπλέκειν. ὅταν δὲ ἀκμάζῃ τὸ νόσημα, καὶ ἀγρυπνίας ἐπιφέρῃ καὶ παρακοπὰς, ἔτι μᾶλλον βοηθεῖν, καὶ ἤδη πλέον καταβρέχειν τῷ ὀξυῤῥοδίνῳ, καὶ καταντλεῖν τῷ ἀποζέματι τῶν χαμαιμήλων, καὶ κωδίων, καὶ ἑρπύλλου, καὶ κισσοῦ, καὶ πάλιν τῷ ὀξυῤῥοδίνῳ, καὶ ὀσφραντικοῖς, καὶ χρίσμασιν, ὥς τε παντὶ τρόπῳ τὴν ἀγρυπνίαν ἐκκόψαι, ὕπνον τε ἐμποιῆσαι τῷ κάμνοντι, ὅπερ μόνον καὶ μέγιστόν ἐστι τῶν παραφρονούντων ἴαμα, καὶ πάσης νόσου. εἰ δὲ καὶ τούτων γινομένων ἐπιμένει τὰ τῆς ἀγρυπνίας, καὶ τὰ τῆς παρακοπῆς συμπτώματα, ἐπίδος αὐτῷ πιεῖν πρὸς ἅπαντα χρήσιμον γινόμενον τὸ διὰ κωδιῶν. οὐ μόνον γὰρ ἰάσεται τὴν ἀγρυπνίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πυρετόν· ἔτι δὲ κεκαυμένην τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ ἀπὸ πυρὸς, ἐμψύξαι δυνήσεται. εἰ δὲ μηδὲν πάνυ κατεπείγει, μὴ σπουδάσῃς δοῦναι τὴν διὰ τῶν κωδιῶν, καὶ μάλιστα, εἰ μήτε γνησία φαίνοιτό τις εἶναι ἡ φρενῖτις, ἀλλὰ καί τι φλέγματος μετέχουσα, ὥστε καὶ νόθην αὐτὴν ὀνομάζεσθαι, ἀπέχου τηνικαῦτα προσφέρειν αὐτὴν τοῦτον, ἢ ἄλλο τι τῶν καροῦσαι καὶ ναρκῶσαι δυναμένων. εἰ δὲ καὶ ἀσθενὴς ἡ δύναμις ᾖ, παραιτοῦ τότε μάλιστα διδόναι τι τῶν ναρκωτικῶν, ἐπιφέρειν τε ὕπνον ἐπαγγελλομένων. ἤδη γὰρ τῶν ἀσθενῆ τὴν δύναμιν ἐχόντων,

Aceto aũt ea quæ mitigãt et somnũ cõciliare poterũt, admiscere conabimur. At cũ morbus uiget, & uigilias mentisq; alienationẽ inuehit, adhuc magis succurrendũ est, & largius oxyrrhodino caput implendũ, et decocto chamæmeli, papaueris capitum, serpilli, hederæ, rursusq; oxyrrhodino superfundendũ: itẽ ea quæ odorẽ mouẽt, naribus adhibẽda, necnõ unctionibus utendũ, ut omni ratiõe uigilias excindamus, somnũq; ægro accersamus: quod solũ et maximũ est delirantiũ, et cuiusuis morbi remediũ. Quòd si his administratis, uigiliæ, et alienatiõis symptomata perseuerent, dato ei potu medicamentũ, quod à papauerũ capitibus, dia codion Græci appellãt, ad omnia futurũ utilißimũ. Nõ solũ enim uigilijs, sed etiã febri medetur: præterea caput tanq̃ ab igne adustũ refrigerare poterit. Sin aũt nihil ad modũ impellit, urgetq;, noli medicamentũ diacodion exhibere: præsertim si neq; phrenitis quædã germana esse uideatur, sed etiã pituitæ nõnihil particeps sit, ut ipsa quoque falsa nominetur: tũc caueto ne idipsum uel aliud quoddã ad soporem torporemq; inducendum efficax, offeras. Sin autẽ uires quoq; imbecillæ fuerint: tunc maximè uitabis, ne quid torpori somnoq; inducendo accõmodum exhibeas. Nam in his qui infirmas uires habent,

Partis affectæ remedia.

Vigiliæ & mentis alienatio quõ curari debeãt

Diacodion quibus conferat.

Narcotica periculosa.

bent, non uulgaris noxa, imò in talium potionem comitatur.

De habitatione.

Phreniticorũ habitatio.

Considerari debet etiam habitatio, in qua deget æger, ut aerem neq; admodũ craßum, neq; humidum frigidumq́;, aut nimis calidũ habeat, ne capiti meatuũ densatio aut repletio superueniat, sed temperatus existat, quo animalis spiritus temperie ipsius refocilletur ac relaxetur. Sit autẽ magis lucidus quàm tenebrosus, ut æger per huius sensum ad consuetorum perceptionem ac conscientiã perueniat.

Amici familiares phreniticis admittendi.

Quare & amici nõnulli admodũ familiares ei aßistant, ut etiã increpãtes ipsum propter ea quæ facit, uereatur. Neq; uerò domesticus, aut cognatus, cuius causa aliquãdo tristetur, aut cui irascatur, ingredi debet: quippe hoc irritare ægros, & cõmouere solet: & ut ualde perturbetur, manifestã præbet occasionẽ.

Motus uiolẽtus phreniticos offendit.

Sed nec amici frequentes & copiosi ad eum ingrediantur: quippe turbã tantùm ei excitant. præterea aerem quoq; crassum efficiũt, frigidos emittentes spiritus. Iam non uiolenter mouendus est, sed leniter, ne in lecto propter imbecillitatẽ cõcutiatur. Hoc enim, si quid aliud, ægrum irritat, & somnum impedit. ij uerò qui adsunt, omnia ipsius membra citra uiolentiam teneant, leniterq́; perfricent, & præsertim inferiora:

των οὐχ ἡ τυχοῦσα βλάβη τῇ πόσει τῶν τοιούτων παρακολουθεῖ, ἀλλὰ θάνατος ἔσθ᾽ ὅτε.

Περὶ οἰκημάτων.

Κατανοεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ οἴκημα, ἐν ᾧ διάγει ὁ κάμνων, ὥστε τὸν ἀέρα μήτε πάνυ παχὺν εἶναι, μήτε νοτιώδη, ψυχρὸν, ἢ πάνυ θερμὸν, ὥστε μήτε πύκνωσιν ἢ πλήρωσιν συμβαίνειν τῇ κεφαλῇ, μήτε πλήρωσιν, ἀλλ᾽ εὔκρατον εἶναι, ὥστε διὰ τῆς εὐκρασίας ἀνακιρνᾶσθαι τὸ ψυχικὸν πνεῦμα, καὶ ἀναχαλᾶσθαι. ἔστω δὲ μᾶλλον φωτεινὸν ἢ σκοτεινὸν, ὥστε διὰ τῆς αἰσθήσεως εἰς συναίσθησιν ἔρχεσθαι τῶν συνήθων τὸν κάμνοντα. καὶ διὰ καὶ φίλοι τινὲς οἱ πάνυ συνήθεις παραμενέτωσαν αὐτὸν, ὡς καὶ αἰδεσθήσεται προσεγκαλοῦντας ἐφ᾽ οἷς πράττει. μήτε δὲ οἰκέτης ἢ συγγενὴς εἰσιέτω πρὸς ὃν ἔχει ποτὲ λύπην, ἢ ὀργήν. ἐρεθιστικὸν γάρ ἐστι τοῦτο, καὶ κινητικὸν, καὶ τοῦ πάνυ ταράττεσθαι φανερὸν αἴτιον γίνεται. μήτε δὲ αὐτὸ εἰσιέτω τὸ τῶν φίλων πλῆθος· οἱ γὰρ πολλοὶ θορύβου μόνον αἴτιοι αὐτῷ γίνονται, καὶ προσέτι καὶ τὸν ἀέρα παχύνουσιν, ἐκπνέοντες ὑγρὰ πνεύματα. φυλαττέσθωσαν δὲ μὴ κινεῖσθαι βιαίως, ἀλλὰ πρᾴως, ὥστε μὴ δι᾽ ἀσθένειαν διασείεσθαι τὴν κλίνην. παροξυντικὸν γὰρ εἴπερ ἄλλο, καὶ τοῦτο, καὶ τοῦ ὕπνου ἐμποδιστικόν. διακρατείτωσαν δὲ τὰ μέλη ἅπαντα οἱ παρόντες ἀβιάστως, καὶ ἀνατριβέτωσαν ἠρέμα, καὶ μάλιστα τὰ κάτω,

κάτω, καὶ τότε πλέον κίνια οἱ σπασμοὶ τῷ κάμνοντι γίνονται. παραιβαλέσθωσαν δὲ δεσμοὶ περὶ τὰ κῶλα. καὶ γὰρ προτρέπει τοῦτο τὴν ὕλην πρὸς τὰ κάτω, καὶ προσέτι τῶν σπασμῶν γίνεται παρηγορικόν. κάλλιον δὲ καὶ προσαντλεῖν, μετὰ τὴν ἀνάτριψιν τῶν κάτω, καὶ οὕτως ἐπιδεσμεῖν, ὥστε δυνηθῆναι κατασχεῖν εἰς τὰ κάτω μᾶλλον τὴν ὕλην προτραπεῖσαν διὰ τῆς προσαντλήσεως ἅμα καὶ ἀνατρίψεως. μηδὲν δὲ ποιεῖν εἰς τὴν παρακμὴν τῶν πυρετῶν, καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς εἰσβολῆς. δεῖ δὲ καὶ τὰς σικύας αὐτῷ προσφέρειν, καὶ μάλιστα πρὸ τῶν εἰσβολῶν, ὥστε διὰ τῆς ἀντισπάσεως εἶρξαι τὴν τῆς ἄνω ὕλης ὁρμήν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐπιθέματα ἀεὶ προσφέρειν αὐτοῖς, ὡς μὴ πολὺ ψυχρὰ, μήτε πάλιν θερμὰ εἶναι, χλιαρὰ δὲ μᾶλλον. ὅσοι γὰρ ἐπυρίασαν ἤδη πλέον τὰ σπλάγχνα, μεγίστων αἴτιοι κακῶν οὗτοι τοῖς κάμνουσιν ἐγένοντο, τὴν ὕλην ἀνακινήσαντες ἀθρόως, ὥστε πρὸς τὴν ἄνω φορὰν ὁρμήσασαν ἀποπληρῶσαι τὴν κεφαλὴν εἰς τοσοῦτον, ὥστε παρακόψαι γενναίως, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ καρωθῆναι, καὶ πάλιν δεηθῆναι τὴν τέχνην τῶν δυναμένων διεγεῖραι, πταρμικῶν τε καὶ ἀνατρίψεων, διὰ πυριῶν σφοδροτέρων οὐ δεῖται τὰ σπλάγχνα, καὶ μάλιστα ἤδη τῶν ἰσχυροτέρως πυρεσσόντων, καὶ ἐφ᾽ ὧν ἔστι πλῆθος, καὶ ἡ κεφαλὴ πεπονθῦια. ἀρκεῖ οὖν μόνον τὸ λινόσπερμον ὑδρελαίῳ συνεψηθῆναι,

ἢ εἰς

inferiora: atque tunc magis, ubi conuulsiones aegro oboriuntur, artus uinculis excipiantur. Quippe hoc materiam ad inferna prouocat: praeterea conuulsiones lenit. Satius autē est, inferiora quoque, ubi perfricata fuerint, fouere, atque sic deligare, ut materia quae fotu simul & fricatione accita fuerit, ad ima potius deriuare possit. Nihil aūt facere oportet ante febriū declinationem: longè uerò antequā inuadant, id praestandum. Iam cucurbitulae adhiberi, praesertim ante accessionem debent, ut materiae sursum uergentis impetus per reuulsionē coerceatur. Simili modo etiā epithemata semper eis admouere oportet, quae nō nimis frigida sint: neque rursus calida, sed potius tepida. Qui enim uiscera largius fomentis excalfecerunt, maxima hi mala aegris accerserunt, materiam subitò ac uniuerse cōmouentes, ut ad supernas partes profecta caput admodū repleuerit, unde uehemens alienatio mentis prouenerit. nonnunquā etiam sopor, qui caros dicitur, ita ut rursus ijs opus fuerit, quae excitare possunt, sternutamēta prouocantibus, tum frictionibus. Quare uiscera ualidiores fotus nō requirunt: praesertim in ijs qui uehemētiori febri laborāt: item quibus copia humorū inest, et caput affectū. Sufficit igitur solum lini semen hydrelaeo incoctū,

Frictio inferiorum phreniticis accōmodāda.

Epithemata phreniticorum.

aut

aut cum chamæmeli iure blandũ & tepidum uiſceribus obducere. Ita enim feruor mitigabitur, & uiſcera diſtenta laxabuntur, atq; ideo etiam febres erunt mitiores.

De uictu.

Victus ratio obſeruanda.

Conuenit aũt inter medicandũ, ut contulerit etiã uictus rationi ut maximè neceſſariæ, animũ adhibere. Multi namq; ipſam negligentes, ignorant quantũ noxæ & adiumẽti ægro adferri poßit. Vtinã uerò etiam rectè medicari ſcirẽt, tempusq; inquirerent, aut ordinẽ, aut qualitatem, aut quantitatẽ: uerùm nullũ horum attendẽtes, ſingulis uicibus, cum ægrũ accedunt, uiſceribus faceſſunt negocium, aut perfundendo, aut obducendo, aut omni tẽpore parando, etiam cum copia, interim quoq; cruditas urget: præſertim cum ſapiẽtißimus Galenus manifeſtò clamitet, neq; cataplaſmatis, neq; aſperginibus quouis tempore utendum eſſe, niſi in ſolis illis, quibus nullum in toto corpore excrementum, aliaq; ſuperflua exiſtunt: reliquis aũt omnibus extremũ eſſe malũ. Verùm hæc quidem ij qui nõ bene mente ac ratione conſtant, faciunt. Nos aũt qui ex ueteribus didicimus, ſimul etiam ſi quid ratio facere nos rectè admonet, iam exponamus.

Cataplaſmatis corpore repleto non utendum.

Ptiſana igitur primũ omnium uictus ratione phreniticis remediũ adhibeatur, optimè prius decocta.

Ptiſana phreniticis idonea.

Detur

ἢ εἰς ζέμα χαμαιμήλων προσηνὲς καὶ εὔκρατον ἐπιπλασθὲν τοῖς σπλάγχνοις. οὕτω γὰρ τὸ ζέον πραϋνθήσεται, καὶ διατεταμένα τῶν σπλάγχνων ἔσται χαλαρὰ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ τῶν πυρετῶν ἔσονται πραΰτερα.

Περὶ διαίτης.

Δεῖ δὲ μετὰ τοῦ φαρμακεύειν * καθὼς ὠφελεῖ προσέχειν καὶ τῇ διαίτῃ, ὡς ἀναγκαιοτάτῃ μάλιστα. πολλοὶ γὰρ ἀμελοῦσι, καὶ οὐκ ἴσασιν ὅσα δύναται βλάψαι καὶ ὠφελῆσαι ἡ δίαιτα τὸν κάμνοντα. εἴθε δὲ καὶ τὸ φαρμακεύειν ὀρθῶς ἠπίσταντο, καὶ καιρὸν ἐζήτουν, ἢ τάξιν, ἢ ποιὸν, ἢ ποσόν. ἀλλ' οὐδενὶ τούτων προσέχοντες καθ' ἑκάστην εἴσοδον, παρέχουσι πράγματα τοῖς σπλάγχνοις, ἢ διαβρέχοντες, ἢ καταπλάττοντες, ἢ σκευάζοντες ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ πλήθους ὄντος. ἔσθ' ὅτε καὶ ἀπεψίας, καὶ ταῦτα σαφῶς βοῶντος τοῦ σοφωτάτου Γαληνοῦ, ὡς οὔτε καταπλάσμασιν, οὔτε καταιονήμασιν ἐν παντὶ καιρῷ δεῖ κεχρῆσθαι, εἰ μὴ ἐπὶ μόνων ἐκείνων οἷς οὐδὲν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ἄλλα τὰ περιττὰ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἅπασι κακὸν ἔσχατον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ κακῶς ἔχοντες λόγου πράττουσιν. ἡμεῖς δὲ ὅσα μεμαθήκαμεν ἐκ τῶν παλαιῶν, ἅμα δὲ καὶ εἴ τι πράττειν ἡμᾶς ὀρθῶς ὑπαγορεύει ὁ λόγος, ἤδη λέγομεν. πτισάνη μὲν οὖν πρῶτον ἁπάντων ὡς ἐν διαίτῃ τοῖς φρενιτικοῖς προσφερέσθω βοήθημα, καλῶς μάλιστα προεψημένη.

διδόσθω

διδόσθω δὲ ὁ χυλὸς αὐτοῦ μόνος. εἰ δὲ μὴ ἡδέως ἔχοιεν, σὺν τοῖς κόκκοις αὐτὴν λαμβανέτωσαν ἄνευ τινὸς ἐδέσματος. εἰ δὲ ἡδέως ἔχοιεν τι, προσεπλέκεσθαι ἁρμόζει μόνον ὑδρόμελι μικρὸν, ἢ ὑδροροσάτον, ἢ ῥοδόμηλον, τὸ δὲ ὑδρόμηλον, μάλιστα τὸ * κυβυρατικὸν, ὡς πολέμιον αὐτοῖς, φεύγειν δεῖ, καὶ τὸ ὀξύμελι. εἰ δὲ μὴ ἡδέως ἔχοιεν τὴν πτισάνην (πολλοὶ γὰρ οὐδὲ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἡδέως ἀκούουσιν) ἐπιδιδόναι αὐτοῖς δεῖ τὸν τῆς βρώμης χυλὸν, εἰ εὑρίσκοιτο, ἢ κιτρίου. εἰ δὲ καθόλου τὰ ῥοφήματα ἀποστρέφοιτο, ἄρτον εἰς θερμὸν ὕδωρ βεβρεγμένον ἐπιδιδόναι. οὐκ ἔλαττον γὰρ αὐτοὺς ὠφελήσει τῶν ῥοφημάτων.

Περὶ λαχάνων.

Λαχάνων δὲ ἐσθιέτωσαν ἴντυβα, καὶ μαλάχην ἑψηθεῖσαν. ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ ἄνεφθα, ἐὰν ἄγαν ἡ θερμότης ὑπερβάλλουσα φαίνοιτο, καὶ διψώδης ὁ κάμνων ὑπάρχοι, καὶ πάνυ ἄγρυπνος. οὕτω γὰρ ὠφελήσεις. καὶ ἔτι μᾶλλον, ἐὰν τοὺς καρποὺς παρέχῃς τῆς θριδακίνης, καὶ τῶν σικύων τὴν ἐντεριώνην, καὶ τῶν πεπόνων. πέψεως δὲ φανείσης, καὶ ἰχθύων λαμβανέτωσαν, καὶ ἐχίνου, καὶ κτενίων.

Περὶ ὀπώρας καὶ πόματος.

Τῆς ὀπώρας δὲ λαμβανέτωσαν * δωράκινα, περσικῶν δὲ καὶ κερασίων, καὶ μήλων, καὶ ῥοιῶν, τούτων ὀλιγάκις. πίνειν δὲ αὐτοὺς συνεχέστερον συμφέρει, καὶ κατ᾽ ὀλίγον, εὔκρατον. οὔτε γὰρ ὀρέγονται πολλοῦ πόματος,

οὔτε

Detur autem solus ipsius cremor: quem si non libenter assumant ægri, cum granis ipsam sine aliquo cibo capiant. sin ea oblectentur, adijcere cõuenit solum hydromeli exiguum, aut hydrosatũ, aut rhodomelum. Hydromeli uerò maximè Cybyriticum, ut inimicum ipsis, uitare oportet, & oxymeli. Quòd si minus gratam habent ptisanam (multi enim ne nomẽ quidem illius libenter audiunt) exhiberi ipsis oportet auenæ cremorẽ, si inueniatur, aut citrij. At si in totum sorbitiones auersentur, panẽ in aquam calidam intingito: non minus enim q̃ sorbitiones iuuabit.

Auenæ cremor.

De oleribus.

Ex oleribus edant intybum, et maluam coctam: interim etiã crudam, si caliditas nimium superare uideatur, & æger siticulosus sit, uigilijsq; admodum prematur. Ita namq; adiuuabis. Præterea etiam magis, si lactucæ semina, cucumerum medullam, & peponum exhibeas. Vbi concoctio apparuerit, etiam pisces assument, ut erinaceum & pectines.

Olera quę phreniticis utilia.

De pomaceis fructibus & potu.

Ex fructibus sumant duracina, persica, cerasea, mala, & punica, sed hæc rarò: bibere autem ipsos crebrius, & paulatim aquam tepidam conducit. Neque enimmultam potionem appetunt:

Quæ poma phreniticis cõueniant.

neque iuuantur, si cumulatè bibant: frigidam autem aquam uitare oportet, eo quòd tuta non sit. Nam si inflammatio circa septum transuersum, aut aliam quampiam particulam, inuenta fuerit, nõ exiguum periculum sequitur. Quamuis enim frigidæ potio mitigare ipsas uideatur, tamen maiores postea, & malignas febres excitat, ut etiam alienatio mentis augeatur: breuiter, omnia ad deterius malignius'que conuertantur. Quare tutius est, tepida potius quàm frigida aqua uti. Noui *autem me etiam hydrelæo usum, in quibus siccitatem immodicam, & bilem superiora occupare, nihil'que ab intestinis notatu dignum excerni uiderem: hinc calor mitigatus fuit, & uiscerum intentiones inflammationesq; relaxatæ: biliosa per aluum & uomitiones excreta, ut æger nõ multis adhuc dieb. ad uniuersum prorsus morbum depellendum indigeret. Etenim omnia quæ ipsi admouebantur remedia, tunc administrabantur, cum totum corpus recrementis esset uacuum.*

Frigidæ potio nõ tuta phreniticis.

De balneo.

Lauare eos & perungere conuenit, quib. iam uacuatio facta est, & quantitas totũ corpus nõ offendit, uerũ siccitas & uigiliæ plurimæ urgẽt: et si febricitet æger, nihil nocebit ei, si ita lauetur, præcipuè etiam

Phrenitici quõ lauandi.

οὔτε ὠφελοῦνται ἀθρόως πίνοντες, τὸ δὲ ψυχρὸν ὕδωρ παραιτεῖσθαι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἀσφαλές. εἰ γὰρ εὑρεθείη ἡ φλεγμονὴ περὶ τὸ διάφραγμα, ἢ περί τι τῶν ἄλλων μορίων, οὐ σμικρὸς ὁ κίνδυνος. εἰ γὰρ καὶ παρ' αὐτὰ δόξει παρηγορεῖν * τὸ ψυχροποτεῖν, ἀλλ' οὖν μείζονας ὕστερον καὶ κακοήθεις ἐργάζεται πυρετούς, ὥστε καὶ τὴν παρακοπὴν αὐξηθῆναι, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπαντα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ κακοηθέστερον. ἀσφαλέστερον οὖν εὐκράτῳ μᾶλλον κεχρῆσθαι ἢ ψυχρῷ ὕδατι. οἶδα δὲ καὶ ὑδρελαίῳ χρησάμενος, ἐφ' ὧν εἶδον ἄμετρον ξηρότητα, καὶ κρατουμένην τὴν χολὴν ἄνω, καὶ οὐδὲν ἀξιόλογον ἐκ τῶν ἐντέρων ἐκκρινόμενον, ἐπραΰνθη δὲ ἐκ τούτου τὰ τῆς θερμασίας, καὶ ἐχαλάσθη τὰ συντεταμένα καὶ φλεγμαίνοντα, καὶ διὰ γαστρὸς, καὶ δι' ἐμέτων ἔκκρισις ἐγένετο χολώδης, ὥστε μὴ πολλῶν ἡμερῶν ἔτι δεηθῆναι τελέως ἅπασαν ἀπορρίψαι τὴν νόσον τὸν κάμνοντα. καὶ γὰρ ἅπαντα αὐτῷ τὰ προσαγόμενα βοηθήματα ἐπράττετο, τοῦ παντὸς ὄντος ἀπερίττου σώματος.

Περὶ λουτροῦ.

Λούειν δὲ χρὴ, καὶ ἀλοιφὴν παραλαμβάνειν, ἐφ' ὧν ἤδη κένωσις ἐγένετο, καὶ ποσότης οὐκ ἐνοχλεῖ τῷ παντὶ σώματι, ἀλλὰ ξηρότης, καὶ ἀγρυπνία πλείστη, καὶ εἰ πυρέττοιεν οὐδὲν βλάψεις τὸν οὕτω λουόμενον, μάλιστα

ᾖ καὶ εὔκρατον παραληφθείη τὸ λουτρόν. ὥστε μήτε τὸν ἀέρα πυρώδη, μήτε τὴν δεξαμενὴν ἄγαν εἶναι θερμήν. ὅσοι δὲ δεδοικότες τὸν πυρετὸν οὐ λούουσι, τὰ μέγιστα βλάπτουσιν. ἀγρυπνικώτεροι γὰρ ἐκ τῆς ἀλουσίας, ἔτι μᾶλλον καὶ ταραχώδεις γίνονται τὴν διάνοιαν. λούειν οὖν χρὴ ὡς εἴρηται. οὕτω γὰρ χρώμενοι εἰς εὐκρασίαν ἐπανέρχονται, καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς ἀναπτούσης τὸν πυρετὸν ἀπαλλάττονται διαθέσεως.

Περὶ οἴνου.

Τολμητέον δὲ καὶ οἶνον διδόναι τοῖς φρενιτικοῖς ἄδιψον, ἐφ' ὧν ἡ ἀγρυπνία πολλὴ καὶ ἡ δύναμις ἀσθενής, οἱ δὲ πυρετοὶ τὸ σφοδρὸν οὐκέτι καὶ τὸ διακαὲς ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ πέψις τις ἐπιφαίνεται τοῖς οὔροις. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκείνοις δεῖ θαρρούντως διδόναι, οἷς καὶ σύνηθές ἐστιν ἐν τῇ ὑγείᾳ φιλεῖν τὸν οἶνον, καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἀσθενές, καὶ ψυχρότερον φύσει. ἐπὶ γὰρ τούτων εὔκαιρός ἐστιν ἡ τοῦ οἴνου ἐπίδοσις ἅπασι τοῖς παραφρονοῦσι συμμέτρως παραληφθεῖσα. μεταβάλλει γὰρ αὐτῶν τὸν θυμὸν, καὶ τὸ ἄγριον ἦθος εἰς εὐθυμίαν, ὕπνον τε φέρει, διὰ τὸ ταχέως τὴν τροφὴν πέττεσθαι, καὶ ἀναδίδοσθαι παρασκευάζειν ἐν τῷ ὅλῳ σώματι. ἐφ' ὧν οὖν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις ἡ ζέουσα φλεγμονὴ θερμὴ πάνυ πολλὰ, καὶ ἡ

etiam cum balneum temperatum adhibitum fuerit, ut neque aer sit igneus, neq; solium nimis calidum. Qui autem febris metu eos non lauant, maximè offendunt. Nam ægri uigilijs magis torquētur balnei abstinentia: adhuc magis etiam animo turbantur. Lauandi igitur sunt, quemadmodum comprehensum est. Sic enim balneo utentes, ad bonam temperiem reuertuntur, & in posterum delirio & affectu febrim incendente, liberantur.

De uino.

Cōmoda phreniticis adhibiti balnei.

Quin & uinum quod sitim restinguat, dare phreniticis audendum est, in quibus multæ urgent uigiliæ, & uires sunt imbecillæ: febres autem nondum uehementiam neq; ardorē habent, sed quædam cōcoctio urinarum quoq; in eis apparet. Præterea illis potius cum fiducia dandum est, qui per sanitatem quoq; uinū amare consueuerunt, & os uentriculi imbecillum, & natura frigidius obtinent. In his enim tempestiua est uini potio, & omnibus mente alienatis, si modicè assumatur. Nam ferociam ipsorum mutat, & ferinos mores ad hilaritatem transfert, somnumq; conciliat, eo quòd cibum celeriter concoquat, & in totum corpus distribuendū adiuuet. In quibus igitur nulla feruens inflammatio, aut magnus admodum calor præcordia infestet,

Vini usus phreniticis.

& uires infirmentur, audacter uinũ ipsis exhibeto. Maius enim ex eo cõmodum erit, quàm quæ noxa fore putetur. Si enim uires recollectæ fuerint, et nõ collabi permissæ, omnia tẽtare possumus, et multifariã ægro succurrere. Collapsis autẽ ipsis uigilia, omnis medicorũ curatio desperata erit. Quare metiri cõuenit, & noxã quæ ex uino expectatur, & cõmodum. Atq; si plura fuerint, quæ permittũt, propinari debet, minorẽ offensionem contemnendo. Fieri enim haud potest, ut id quod iuuat, aliqua etiam parte nõ noceat. Medici aũt est, eiusmodi tum metiri, tũ iudicare. Nã si uniuersa moderatè quãtitate, qualitate, ordine et tẽpore adhibeãtur, totã artẽ absoluunt, cõsummantq;, & finẽ bonũ imponunt.

Viribus collapsis, omnis curatio inutilis.

Quod iuuat, etiã aliqua ex parte nocet.

DE LETHARGO. Cap. XIIII.

Lethargus.

GEnuinus ac germanus lethargus, quemadmodum phrenitis, sedem quidẽ habet cerebrum, materiã aũt phrenitidi contrariã. Nam ex pituita superante nascitur, quæ ipsum humectat, & ualidè adeò madefacit, ut ægri eorũ quæ dicuntur, nequeãt meminisse, sed palpebris semper cõniuere uelint, & cõquiescere, uel prorsus in soporẽ, qui Græcis caros dicitur, ab humiditate simul et frigiditate, quæ spiritũ animalem suffocat, et torpidũ efficit, perducãtur.

Notæ

καὶ ἡ δύναμις ἀσθενοῦσα, προσήκει διδόναι θαῤῥῶν αὐτοῖς οἶνον. ἡ γὰρ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια μείζων ἔσται τῆς νομιζομένης ἔσεσθαι βλάβης. κἂν γὰρ ἡ δύναμις ἐπανέλθῃ, καὶ μὴ συγχωρηθῇ καταπεσεῖν, ἅπαντα πράττειν δυνάμεθα, καὶ βοηθεῖν πολυτρόπως τῷ κάμνοντι. καταπεσούσης δὲ αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἀγρυπνίας, ἄπορος ἡ θεραπεία πᾶσα τῶν ἰατρῶν γενήσεται. μετρεῖν οὖν τήν τε προσδοκωμένην βλάβην ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ τὴν ὠφέλειαν, κἂν ᾖ πλείονα τὰ ἀντιρρέποντα, διδόναι δεῖ καταφρονοῦντα τῆς ἐλάσσονος βλάβης. οὐκ ἐνδέχεται γὰρ τὸ ὠφελοῦν μὴ κατά τι καὶ βλάπτειν. ἰατροῦ δέ ἐστι τὸ μετρεῖν καὶ κρίνειν τὰ τοιαῦτα. ἐν ποσότητι γὰρ ἅπαντα συμμέτρως, καὶ ποιότητι, καὶ τάξει, καὶ καιρῷ προσφερόμενα, πάντα κατορθοῦσι τὰ τῆς τέχνης, καὶ τέλος ἐπιφέρει χρηστόν.

ΠΕΡΙ ΛΗΘΑΡΓΟΥ. ιδ.

Ο γνήσιος λήθαργος, ὥσπερ ἡ φρενῖτις, ἔχει μὲν τόπον ἐγκεφάλου, ὕλην δὲ ἐναντίαν τῇ φρενίτιδι. ἐπὶ φλέγματι γὰρ πλεονάζοντι γίνεται ὑγραίνοντι αὐτὸν, καὶ διαβρέχοντι ἰσχυρῶς, ὡς μὴ δύνασθαι μεμνῆσθαι τῶν λεγομένων, ἀλλὰ μύειν ἀεὶ ἐθέλειν τὰ βλέφαρα, καὶ ἡσυχάζειν, ἢ δι᾽ ὅλου καρουμένους ὑπὸ τῆς καταπνιγούσης καὶ ναρκούσης τὸ ψυχικὸν πνεῦμα ὑγρότητος ἅμα καὶ ψύξεως.

Σημεῖα

Σημεῖα τοῦ γνησίου ληθάργου.

Ἐὰν οὖν φλεγματικὸς ᾖ μόνος ὁ τὸν λήθαργον ἐργαζόμενος χυμὸς, ὁ γνήσιος λήθαργος γίνεται, καὶ πάντα ταῦτα ἐπιφέρει τὰ συμπτώματα.

Σημεῖα τοῦ νόθου ληθάργου.

Εἰ δὲ μὴ μόνον εἴη τὸ φλέγμα ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλὰ καὶ χολὴ, ἀνάγκη καὶ τὰ συμπτώματα μικτὰ γίνεσθαι, ὡς ποτὲ μὲν ἀγρυπνεῖν, ποτὲ δὲ ὑπὸ βαθυτάτου ὕπνου ἔχεσθαι, ποτὲ δὲ παραφρονεῖν. ἀμφότερα γὰρ πράττουσι, μύουσί τε τὰ βλέφαρα, καὶ τὰς χεῖρας κινοῦσιν, ὥσπερ ψηλαφῶντές τινα, καὶ αὐτὰ σχεῖν οὐ δυνάμενοι. ὅσοι μὲν οὖν μετριώτερον διάγουσιν, ἐμβοώντων αὐτοῖς τινων, ἀνοίγουσιν ἐσθ' ὅτε τὰ βλέφαρα, καὶ πάλιν μύουσιν. εἰ δὲ πάνυ ἀσθενῶς ἔχοντες καὶ πάνυ κρατούμενοι, οὐδὲ ὅλως ὑπακούουσιν, οὐδὲ κινοῦσι τὰ βλέφαρα, καὶ τοὺς σφυγμοὺς ἀραιοὺς, καὶ μικροὺς, καὶ ἀμυδροὺς ἴσχουσιν. οὕτω μὲν οὖν εὔκολόν ἐστι διαγινώσκειν αὐτούς. λέγωμεν δὲ πῶς αὐτοὺς δεῖ θεραπεύειν.

Θεραπεία.

Πάντα περισκεψάμενος ἀκριβῶς ὅσα γε ἡμῖν οἱ παλαιοὶ παρακελεύονται, τήν τε δύναμιν φημὶ τοῦ κάμνοντος καὶ τὴν ἕξιν, τά τε ἄλλα, τήν τε ἡλικίαν, καὶ κατάστασιν ὅλου τοῦ σώματος, οὕτως ἐλθεῖν εἰς τὸ πρὸ πάντων ἀφαίρεσιν παραλαμβάνειν αἵματος, ἐὰν μή σοι τι τῶν εἰρημένων ἀντιπράττῃ,

Notæ ueri lethargi.

Si igitur humor qui lethargum parit, solus sit pituitosus, genuinus lethargus nascitur, atque omnia hæc accidentia inducit. Genuinus lethargus.

Notæ falsi lethargi.

Sin autem non sola in capite pituita, sed etiam bilis fuerit, necesse est symptomata quoque mixta fieri, ut ægri nonnunquam uigilent, nonnunquam altißimo somno premantur, aliàs delirent. Ambo enim faciunt, & coniuent palpebris, & manus mouent, tanquam contingentes quædam, eaq; tenere non potentes. Qui igitur moderatius degunt, nonnullis ipsos inclamantibus, interim palpebras aperiunt, & rursus conniuent. Sin autem admodum imbecilles sint, & ualde morbo uincantur, nullatenus exaudiunt, neque palpebras mouent: pulsusq; habēt raros, exiguos, & obscuros. Sic igitur facile est ipsos internoscere. Dicamus autem quomodo curare oporteat. Mixtus lethargus.

Curatio.

Quum omnia accuratè inspexeris, quæ ueteres nobis præcipiunt, nempe ægri uires, habitum, alia'que, ut ætatem, & totius corporis statum: ita tandem huc uenies, ut sanguinis detractionem ante omnia adhibeas, nisi quid ex cōmemoratis tibi aduersetur, Lethargi curatio.

Sãguinis missio in lethargo

ſetur, & præcipuè uires. Vbi uerò totius corporis curam habueris, etiã remedijs quæ partib. inducuntur, ægro ſuccurres, omnem capiti diligẽtiam adhibens. Vt &

Vapores ſurſum tẽdẽtes, q̃modo p̃hibeant.

uapores, ne ſurſum ferantur prohibeas, & eos qui iam eò irruperint diſcuties, maximè autem hoc præſtat, acetũ cum oleo roſaceo, quod Græci appellant oxyrrhodinum, caput corroborans, præſertim inter affectus primordia, ne deinceps multos uapores ad ipſum ſurſum tendentes facilè recipiat.

Materia pituitoſa quib. diſcutiatur.

Quoniã igitur materia quæ in cerebro continetur, pituitoſa eſt, & ſuperans cauſa humida & frigida demonſtratur, miſcere & incoquere ea oxyrrhodino, quæ extenuare etiam ſimul poſſunt, expedit, nempe uel peucedanum, uel caſtoreum, uel pulegiũ, uel calaminthen, uel thymum. Ac frons illinenda eſt aut caſtoreo, aut pilis

Pili humani.

humanis crematis, læuigatisq; ex aceto. Huiuſmodi enim ualde proficiunt, excitantq;, forſan etiã naturali quadam facultate lethargo contraria. Quòd ſi affectus perſeueret, & ægri difficulter exciten-

Scilla in lethargo utilis.

tur, utendum eo eſt quod ſternutamenta mouet, ſtruthio dicto, uel cum caſtoreo, uel pipere, uel euphorbio, uel epithymo, nunc quidem inſpirantes, aliàs penna illinentes: uerùm id continuè faciendum non eſt. quippe uires eorum laborant, & adhuc magis caput repletur. Cæterùm crura perfricare, & oleo

πράττῃ, καὶ μάλιστα ἡ δύναμις. προνοησάμενος δὲ τοῦ παντὸς, καὶ τοπικῶς βοήθει τῷ κάμνοντι, πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῇ κεφαλῇ προσάγων, ὥστε καὶ τοὺς ἀτμοὺς κωλύεσθαι τοὺς ἄνω φερομένους, καὶ τοὺς ἤδη φθάσαντας ἐμπεσεῖν διαφορηθῆναι. μάλιστα δὲ τοῦτο ποιεῖ τὸ ὀξυρρόδινον, ἰσχυροποιοῦν τὴν κεφαλὴν, καὶ μάλιστα ἀρχομένου τοῦ πάθους, ὥστε μὴ εὐχερῶς δέχεσθαι τοῦ λοιποῦ πολλοὺς ἐπ᾽ αὐτὴν ἀναφερομένους ἀτμούς. ἐπεὶ οὖν ἡ περιεχομένη περὶ τὸν ἐγκέφαλον ὕλη φλεγματική ἐστι, καὶ τὸ πλεονάζον αἴτιον ὑγρὸν ἀπελέγχθη καὶ ψυχρὸν, μιγνύειν χρὴ καὶ συνέψειν τῷ ὀξυρροδίνῳ καὶ τῶν λεπτύνειν ἅμα δυναμένων, οἷον, ἢ πευκεδάνου, ἢ καστορίου, ἢ γλήχωνος, ἢ καλαμίνθης, ἢ θύμου. καὶ ἐπιχρίειν τὸ μέτωπον, ἢ καστορίῳ, ἢ θριξὶ κεκαυμέναις ἀνθρωπείαις, καὶ λειωθείσαις μετὰ ὄξους. πάνυ γὰρ ὠφελεῖ καὶ διεγείρει τὰ τοιαῦτα, ἴσως δὲ καὶ ἀντιπαθείᾳ τινί. εἰ δὲ ἐπιμένει τὸ πάθος, καὶ δυσδιέγερτοι τυγχάνουσι, κεχρῆσθαι δεῖ πταρμικῷ τῷ στρουθίῳ καλουμένῳ, ἢ μετὰ καστορίου, ἢ πεπέρεως, ἢ εὐφορβίου, ἢ ἐπιθύμου, ποτὲ μὲν ἐμφυσῶντας, ἄλλοτε δὲ πτερῷ διαχρίοντας. οὐ δεῖ δὲ συνεχῶς τοῦτο ποιεῖν. ἀποκάμνει γὰρ ἡ δύναμις αὐτῶν, καὶ προσέτι μᾶλλον πληρωτικὰ γίνονται τῆς κεφαλῆς. ἀνατρίβειν δὲ καὶ τὰ σκέλη, καὶ τῷ

καὶ τῷ σικυωνίῳ καταχρίειν ἐλαίῳ. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ αὐτῇ μόνῃ τῇ σκίλλῃ μετὰ ὄξους λειωθείσῃ καταπλάττειν τὰ σκέλη. τοῦτο γὰρ καὶ τοὺς πάνυ καταφερομένους ὕπνῳ βαθεῖ καὶ καρώδει οἶδε διεγείρειν. εἰ δὲ καὶ κακόηθες, καὶ χρονίζει τὸ πάθος, ἄφελε τῶν τριχῶν, καὶ χρίε τηνικαῦτα τῶν ἀμύττειν δυναμένων, ἅμα τῷ καστορίῳ. καὶ πίνειν δεῖ αὐτοὺς τὸ καστόριον ὑπὲρ πάντα. σπουδάζειν δὲ μάλιστα πρὸ μιᾶς ὥρας τοῦ παροξυσμοῦ. καὶ γὰρ λεπτύνει καὶ ἀναθάλπει τὸ ψυχρανθὲν, καὶ ὅλον νεκρωθῆναι κινδυνεῦον τὸ σῶμα. ἐγὼ γοῦν οἶδα τῶν κρατηθέντων πολλοὺς ὑπὸ μόνου τούτου διαφυγόντας τὸν θάνατον. καὶ καθ' ἑαυτὸ διδόμενον ὠφελεῖ, ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ μετὰ ὀξυμέλιτος. εἰ δὲ καὶ πληρωτικὸς εἴη ὁ κάμνων, καὶ μετά τινος τῶν ὑπάγειν τὴν γαστέρα δυναμένων, καὶ μάλιστα τοῦ δακρυδίου. ἀρκεῖ δὲ δυσὶ γράμμασι καστορίου προσπλέκειν ἓν γράμμα δακρυδίου, ἢ πλέον μικρὸν, ἢ ἔλασσον πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέποντα. γινέσθω δὲ μὴ μόνον τὰ βοηθήματα τῶν λεπτυνόντων, ἀλλὰ καὶ ἡ τροφὴ τοιαύτη. διὸ καὶ τὸν χυλὸν αὐτοῖς τῶν ἀμυγδάλων ἑψηθέντων αὐτῶν μετὰ μέλιτος δεῖ παρέχειν. καὶ πτισάνη δὲ αὐτῷ παρεχέσθω ἔχουσα κόμην πράσου, ἢ σελίνου, ἢ ὑσσώπου, εἰ μὴ σφόδρα πυρέττοιεν. εἰ γὰρ εἴη πυρετὸς σφοδρὸς, οὐ χρὴ συνέψειν τῷ ὑσσώπῳ, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ἡ ῥίζα τοῦ σελίνου μόνου, καὶ τὸ ἁπλοῦν ὀξύμελι,

καὶ μετὰ

& oleo Sicyonio perungere oportet: interim solã ipsam scillam ex aceto læuigatã crurib. obducere. Hoc enim etiã eos qui in somnum ualde altum & ueternosum deferuntur, excitare solet. At si affectus & malignus est, & inueterascit, capillos adimito, ungitoq; ijs tunc caput, quæ exasperare ac uellere cutẽ possunt, unà cũ castoreo, datoq; ipsis potui castoreum præ omnibus: idq; faciendum est, præsertim hora una ante accessionem. Etenim extenuat, et corpus quod perfrixit, & propè est ut totum emoriatur, recalfacit fouetq;. Ego sanè noui multos eo morbo uictos, hoc solo remedio mortẽ euasisse. Item per se exhibitũ proficit: adhuc aũt magis cum oxymelite. Quòd si æger recrementis plenus fuerit, etiam cum aliquo ad uentrem subducendũ efficaci, præsertim scammonia, dari debet. Sufficit aũt unum scammoniæ scrupulum, aut paulo plus minus'ue, pro uiriũ ratione duobus castorei scrupulis adycere. Iam uerò nõ solum auxilia extenuantia esse debẽt, sed etiam cibus talis exhiberi. Quare succus quoq; amygdalarũ ex melle coctarũ præbendus est, ac ptisana, quæ habeat comam porri, aut apij, aut hyssopi, nisi ægri uehemẽter febricitẽt. Si enim febris uehemẽs fuerit, abũdè est etiã solius apij radix, & oxymeli simplex,

tum

Castorei uis & usus.

Historia lethargici solo castoreo curati.

Cibus extenuans lethargicis aptus

tum ex ptisana, tum per se solum. Salutares sunt etiam micæ panis ex apomelite aut hydromelite datæ. At hydromeli Cybyriticum dare ipsis non oportet: imò neque Cnidium prorsus, morbo adhuc concoctionis experte. Vbi uerò concoqui inceperit, nihil obstat et lauare ipsos, & uini paulum exhibere: præsertim à sanguinis missione, uentris subductione, et mediocri totius corporis purgatiõe: uerùm balneum timeri nõ debet, nisi recrementorum copia subsit. Nam quæ in cute hærent superflua, magis balnei calore moderato digerentur. Ego certè noui me quosdam ita laborãtes, neque suspicere præ multo sopore potentes, neque hoc ipsum quòd lauarentur, percipientes, postquam à septem diebus in balneum duxissem, magis ab eo excitatos inuenisse, ut respicere, loqui, nonnullosq; astantium agnoscere potuerint. Quare si uires robustæ appareant, in balneo lauandum est: sin imbecilliores, ut æger lassitudinem, aut calorem balnei ferre nequeat, domi lauato uase quodam aqua calida repleto, in quo æger collocetur, ita ut sedeat, capite aquam excedente. Facilè autem est, eiusmodi uas ex lignis parare. Non madefaciet autem caput æger, quoniam præterquàm quòd

Historia lethargici balneo usi.

Tinnam, uel cupã, uulgo uocant.

Lethargicis caput non madefaciendum.

καὶ μετὰ τῆς πτισάνης, καὶ καθ' ἑαυτὸ μόνον. ἀγαθὸν δὲ καὶ αἱ ψίχες μετὰ ἀπομέλιτος ἢ ὑδρομέλιτος διδόμεναι. τὸ δὲ ὑδρόμελι τὸ κυβυρατικὸν οὐ δεῖ διδόναι αὐτοῖς, ἀλλ' οὐδὲ κνίδιον ὅλως, ἀπέπτου τοῦ νοσήματος ἔτι ὄντος. ἀρξαμένου δὲ πέττεσθαι, οὐδὲν κωλύει καὶ λούειν αὐτοὺς, καὶ οἴνου ἐπιδιδόναι βραχέως, καὶ μάλιστα μετὰ φλεβοτομίαν, καὶ γαστρὸς ὑπαγωγὴν, καὶ κάθαρσιν μετρίαν ὅλου τοῦ σώματος. οὐ δεῖ δὲ ποιεῖσθαι τὸ λουτρὸν, εἴπερ μή ἐστι πλῆθος περιττωμάτων. καὶ γὰρ ἐν δέρματι τὰ ὄντα περιττὰ μᾶλλον διαφορηθήσεται διὰ τῆς τοῦ λουτροῦ μετρίας θέρμης. ἐγὼ γοῦν οἶδα, μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας εἰσαγαγὼν ἐν λουτρῷ τινας τῶν οὕτω νοσούντων, μηδὲ ἀναβλέπειν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κάρου δυναμένους, μηδὲ αὐτὸ τοῦτο συναισθανομένους ὅτι λούονται, μᾶλλον εὗρον ἀπὸ τοῦ λουτροῦ διεγερθέντας, καὶ ἀναβλέψαι δυναμένους, καὶ λαλῆσαι, καί τινας ἐπιγνῶναι τῶν παρεστώτων. εἰ μὲν οὖν ἡ δύναμις ἐρρωμένη φαίνοιτο, χρὴ λούειν ἐν τῷ βαλανείῳ. εἰ δὲ ἀσθενεστέρα εἴη, ὡς μὴ δύνασθαι τὸν ἄρρωστον φέρειν, ἢ τὸν κόπον, ἢ τὴν ἐκ τοῦ λουτροῦ θέρμην, ἐν τῷ οἴκῳ λοῦσον, πληρώσας ἐν ἀγγεῖον θερμοῦ ὕδατος, ὥστε χωρῆσαι τὸν κάμνοντα καθεζόμενον, ὑπερέχοντα τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ ὕδατος. εὐχερὲς δέ ἐστι κατασκευάσαι διὰ ξύλων τὸ τοιοῦτον ἀγγεῖον. μὴ βρεχέτω δὲ τὴν κεφαλὴν ὁ νοσῶν, ἐπεὶ πρὸς

πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελεῖσθαι, ἔτι καὶ λειποθυμίαν ταχέως ὑπὸ τῆς καταχύσεως τοῦ θερμοῦ πάσχει. οὕτω μὲν οὖν ἄχρι ἑνὸς ἢ δύο λουτρῶν δεῖ πράττειν. ἔπειτα λοιπὸν ἄγειν αὐτὸν ἤδη βαλανεῖον, καὶ σμήχειν τοῖς συνήθεσι μηδὲν ὑφορώμενον. τοιαύτην δεῖ ποιεῖσθαι καὶ ἤδη τῶν ἐχόντων κάρον ἴασιν. οὐ γὰρ ἡ θεραπεία πολύ τι διήλλακται, οὐδὲ ἡ αἰτία. χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ὁ κάρος κατὰ τὸ ἔμπροσθεν μᾶλλον συνίσταται μέρος τῆς κεφαλῆς, ὥστε καὶ τὰς αἰσθητικὰς αὐτῶν ἤδη πλέον ἀδικεῖσθαι δυνάμεις. γίνεται δὲ καὶ ἐπὶ σφοδραῖς ὀδύναις, ὡς ἂν διαφορουμένου καὶ καταπίπτοντος τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος. καὶ ταῖς ἀναθλίψεσι δὲ συμβαίνει τὸ σύμπτωμα τοῦτο, ἐὰν ἀμελῶς τις κρατήσας, ἤδη δήσῃ τὴν μήνιγγα τῷ μηνιγγοφύλακι. οὕτω δὲ κἂν ὀστέον συνθλίβων σφοδρότερον, μᾶλλον τὴν μέσην τοῦ ἐγκεφάλου πιλήσει κοιλίαν. περὶ δὲ τῆς τούτων θεραπείας οὐ νῦν ἐστι καιρὸς γράφειν. ἰδίας γὰρ ταῦτα χρήζει θεραπείας, καὶ φυλάξομεν ἐκεῖσε περὶ τούτων εἰπεῖν, ἐν τῷ περὶ καταγμάτων. πρόκειται δὲ λεχθῆναι περὶ ἐπιληψίας.

ΠΕΡΙ

quòd nihil à calidæ superfusione iuuatur, etiam animæ defectionem celeriter sustinet. Sic igitur donec semel aut bis lotus æger fuerit, agendum est: deinceps tandem ad balneum ducere ipsum, et consuetis nihil suspicantem abstergere conuenit. Eiusmodi curatio etiam in his qui ueternoso sopore, quem caron uocant, premuntur, tentanda est. neque enim ea multum uariabit, neque causa. At nosse oportet, caron in anteriore potius capitis parte constitui: quare etiam sensoriæ ipsorum uires magis oblæduntur. Cæterùm oritur ob uehementes quoque dolores, ut quib. spiritus animalis dissipetur, & concidat: item contusionibus hoc accidēs euenit, si quis cerebri membranā lamina ænea, quam inde quòd membranā tueatur, meningophylaca Græci appellant, negligenter continens deligauerit. Sic etiam accidit, si quis os uehementius contundens, medium cerebri uentriculum compresserit. Sed de horum curatione nunc scribere tempestiuum non est. Peculiares enim hæc curationes requirūt: ac differemus de his dicere in eum locum, ubi de fracturis agemus: nunc autē de morbo comitiali uerba facere instituimus.

Veternosus sopor

Caros.

DE

DE MORBO COMITIALI. Cap. XV.

Epilepsia.

MOrbus comitialis, qui epilepsia Græcis dicitur, unus quidem & ipse ex longis affectibus habetur, qui excellentē diligentiā studiūq; requirat: & si per initia neglectus fuerit, frequenter ij qui eo detinētur, cōmoriuntur. Nam capitis uitium est, ubi sensus motusq; origo habetur: quòd aūt capitis morbus sit, testatur hoc, quòd per accessiones ægris cōtingit. Neq; enim audire, aut uidere, aut intelligere prorsus, aut meminisse alicuius possunt, sed omni destituti sensu iacent, mortuis nō dissimiles: quapropter etiā Græci epilepsian quasi cōprehensionē, uitiū hoc nominarunt, quòd uidelicet ægri rerū obliuiscantur, & sensus eorum detineantur. Cæterùm hoc ipsum uitium nonnulli uocarunt etiam morbum sacrum, quòd cerebrū sacrū & honoratū sit: alij uerò morbum Herculeū, q. ualidus sit, & cōtumax ad amouendū: alij aliter nominarunt. uerùm non oportet omnia scribere, sed illa potius quæ instituto conueniūt. Hæc enim magis scire conuenit, eisq; insistendū: id quod nos etiam facturos promisimus. Morbus igitur comitialis tribus modis generatur: uel enim capite primariò laborante, uel stomacho, uel alia quadam particula affecta, & prauitatem in ea subsistentem ad caput remittente.

Notæ morbi comitialis.

Epilepsia unde dicta.

Morbus sacer & Herculeus.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΛΗΨΙΑΣ. ιε.

ΤΟ δὲ τῆς ἐπιληψίας πάθος ἕν τι καὶ αὐτὸ τῶν χρονίων παθῶν ἐστιν, ὑπερβαλλούσης ἀκριβείας καὶ σπουδῆς δεόμενον· καὶ εἴ γε ἀμεληθείη κατ' ἀρχὰς, πολλάκις ἀποθνήσκειν φιλεῖ τοὺς ἔχοντας αὐτό. τῆς γὰρ κεφαλῆς ἐστι τὸ πάθος, ἔνθα ἡ ἀρχή ἐστιν αἰσθήσεως καὶ κινήσεως. ὅτι δὲ τῆς κεφαλῆς ἐστι τὸ πάθος, δηλοῖ τὸ συμβαῖνον αὐτοῖς ἐν τοῖς παροξυσμοῖς. οὔτε γὰρ ἀκούειν, ἢ ὁρᾶν, ἢ νοεῖν ὅλως, ἢ μεμνῆσθαί τινος δύνανται, ἀλλὰ πάσης αἰσθήσεως ἔρημοι κεῖνται, καὶ νεκρῶν οὐδὲν ἀπέχοντες. διὰ τοῦτο καὶ ἐπιληψίαν τὸ πάθος ἐκάλεσαν, διὰ τὸ ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ κρατεῖσθαι αὐτῶν τὰς αἰσθήσεις. ἐκάλεσαν δὲ αὐτὸ τοῦτό τινες καὶ ἱερὰν νόσον, διὰ τὸ ἱερὸν καὶ τίμιον εἶναι τὸν ἐγκέφαλον. ἄλλοι δὲ ἡρακλείαν νόσον, διὰ τὸ ἰσχυρὸν καὶ δυσμετάβατον τῆς νόσου. καὶ ἄλλοι ἄλλως ὠνόμασαν, ἀλλ' οὐ δεῖ γράφειν ἅπαντα. ἐκεῖνα δὲ μᾶλλον, ὅσα ἁρμόττει. ταῦτα γὰρ μᾶλλον εἰδέναι δεῖ καὶ σπουδάζειν· τοῦτο γὰρ καὶ ποιεῖν ὑπεσχόμεθα. γίνεται τοίνυν κατὰ τρεῖς τρόπους ἡ ἐπιληψία. ἢ γὰρ τῆς κεφαλῆς πρωτοπαθούσης, ἢ τοῦ στομάχου, ἢ ἄλλου τινὸς μορίου πάσχοντος, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναπέμποντος τὴν οὖσαν ἐν αὐτῷ κακίαν.

Σημεῖα

Signa

Σημεῖα τῆς διὰ στόμαχον γινομένης ἐπιληψίας.

Σημεῖα δὲ τοῦ ἀπὸ στομάχου γίνεσθαι τὴν ἐπιληψίαν, τὸ συνεχῆ πλειστάκις ἐν αὐτῷ γίνεσθαι καὶ κλόνον τινὰ καὶ δῆξιν, καὶ παροξύνεσθαι μᾶλλον αὐτοὺς, καὶ ὑπομένειν τὸ τῆς ἐπιληψίας πάθος, ἡνίκα συμβῇ βραδὺ σιτεῖν αὐτοὺς, ἢ ἀσιτεῖν.

Σημεῖα τῆς διὰ ἑτέρου μορίου ἐπιληψίας.

Οἱ δὲ ἐπί τινι μορίῳ καταπίπτοντες, αἰσθάνονται σαφῶς τὴν ἀνάδοσιν γινομένην διὰ τὰ ἄνω, καὶ προλέγουσι τὸ μέλλον αὐτοῖς ἔσεσθαι τῆς ἀναδόσεως διὰ τὸν ἐγκέφαλον ἀρχομένης γίνεσθαι. συμβαίνει δὲ τὸ πάθος καὶ παιδίοις, καὶ μάλιστα τοῖς ὑγροτέροις· διὸ καὶ παιδικὸν αὐτό τινες ἐκάλεσαν.

Σημεῖα τῆς διὰ πρωτοπαθούσης κεφαλῆς ἐπιληψίας.

Οἱ δὲ κεφαλῆς πρωτοπαθούσης πάσχοντες, δῆλοι πᾶσίν εἰσι. καὶ γὰρ βαρύνονται περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ σκοτοῦνται, καὶ ἀμβλυώττουσι, καὶ βραδέως αἰσθάνονται. παιδίοις δὲ μάλιστα τοῦτο συμβαίνει τὸ πάθος. ἀρχόμενοι οὖν ἡμεῖς, ἀπὸ δὲ παιδικῆς ἡλικίας ἀρξόμεθα. εἰ μὲν οὖν ἔστι βρέφος, ἢ καὶ γάλακτος μεταλαμβάνει, οὐδὲν δεῖ πολυπραγμονεῖν, οὐδὲ πράττειν τῶν θεραπείας ἐχομένων.

ἐπεὶ

Signa morbi comitialis, ex stomacho oriuntis.

Morbum comitialem à stomacho proficisci testatur, quòd continua plerunque in eo gignatur & turbatio quædã, et rosio: itẽ quòd morbi accessionẽ tum potius ægri sentiunt, irritanturq́;, cum tardè ipsos cibum sumere, aut nullum contingit.

Quot modis generetur comitialis morbus.

Signa comitialis morbi, ex alia particula contracti.

Qui uerò ob particulam quampiam concidunt, distributionẽ mali ad superiora fieri, manifestò percipiunt: et id quod futurũ ipsis est prædicunt, quum distributio uitij ad cerebrũ uergere incipit. Accidit autem hic affectus etiã pueris, præsertim humidioribus: qua de causa nonnulli puerilem ipsum nominarunt.

Comitialis morbus ex particula

Morbus puerilis.

Signa morbi comitialis, ex primario capitis affectu excitati.

Qui primario capitis affectu laborant, omnibus sunt manifesti. Etenim grauantur capite, oculi obscurantur, et caligant, tardeque sentiunt. At hic affectus pueris potissimum accidit. Nos igitur à puerili ætate incipientes, reliqua persequamur. Quòd si infans est, uel etiam lac assumit, nihil moliendum est, neq; agendum, quantum ad curationem attinet.

Signa comitialis morbi ex primario capitis affectu.

Subse-

Quid infanti comitiali adhibendū.

Subsequens enim ætas, & calor augescens superfluā in capite humiditatem, replentemq́; ipsius uentriculos discutit. Attamen *iuuare nos, curamq́; habere oportet, ut lac nutricis benignum sit, & recrementis liberum.* Nam *quod uitiosum & crassum est, ualde solet naturam impedire.* Fiet *autem probi boniq́; succi, si nutrici animum adhibeas, & exercitijs ut ipsa & mediocriter exerceatur, & cibis boni succi utatur.*

Lac nutricis quemadmodum fiat boni succi.

Si *igitur lac fuerit tenue, paulo ipsum craßius efficere cõuenit: sin crassum, extenuare quibusdam, quale est feniculum, aut anethum, aut anisum, aut erucam, aut rutam, aut porrum.* Omnia *autem hæc dum uiridia sunt, assumantur.* Nam *sicca, cum magis sint acria, plus uteri uasa aperiunt, & nimis sanguinis menstruorum uacuationes incitantur: quo nihil est deterius.* Nam *hinc necesse est etiā lac imminui, dum sanguis purgatione decrescit: quare etiam uenus nutricis pueris lactentibus est nocentißima: quippe lac hinc tenue & fœtidi odoris fieri necesse est. sin autem contingat etiā concipere, adhuc multo fit perniciosius. ac cauendum est, ne illa omnino nutrix puero mammillā porrigat: sed alia potius quærenda est, quæ lac habeat benignum.*

Venus nutricis damnatur.

ἐπερχομένη γὰρ ἡ ἡλικία καὶ τὸ θερμὸν αὐξανόμενον διαφορεῖ τὴν περιττεύουσαν περὶ τὴν κεφαλὴν ὑγρότητα, καὶ πληροῦσαν αὐτοῦ τὰς κοιλίας. ὅμως συνεργεῖν δεῖ ἡμᾶς, καὶ φροντίζειν, ὅπως τὸ γάλα τῆς τρεφούσης χρηστὸν καὶ ἀπέριττον εἴη. μοχθηρὸν γὰρ ὑπάρχον καὶ παχὺ, μεγάλως οἶδεν ἐμποδίζειν τῇ φύσει. γίνοιτο δ' ἂν χρηστὸν καὶ εὔχυμον, ἐὰν τῇ τροφῷ προσέχῃς καὶ τοῖς γυμνασίοις, ὥστε καὶ μέτρια γυμνάζεσθαι τὴν τροφὸν, καὶ τροφαῖς εὐχύμοις κεχρῆσθαι. εἰ μὲν οὖν λεπτὸν εἴη τὸ γάλα, παχύνειν αὐτὸ μετρίως δεῖ. εἰ δὲ παχὺ, λεπτύνειν τισί· οἷον, μάραθρον, ἢ ἄνηθον, ἢ ἄνισον, ἢ εὔζωμον, ἢ πήγανον, ἢ πράσον. πάντων δὲ τούτων χλωρῶν ὄντων προσλαμβανέσθω. τὰ γὰρ ξηρὰ δριμύτερα μᾶλλον ὄντα, πλέον ἀναστομοῖ τὰ κατὰ τὴν μήτραν ἀγγεῖα. καὶ τὸ αἷμα τῶν καταμηνίων ἐπὶ κενώσεις προτρέπονται, οὗπερ οὐδέν ἐστι χεῖρον. ἔλαττον γὰρ ἀνάγκη διὰ τούτου καὶ τὸ γάλα γίνεσθαι, τοῦ αἵματος ἐλάττονος γινομένου διὰ τὴν κάθαρσιν. διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀφροδίσια κάκιστα ταῖς θηλαζούσαις. λεπτὸν γὰρ καὶ δυσῶδες ἀνάγκη γίνεσθαι τὸ γάλα. εἰ δὲ συμβῇ καὶ συλλαβεῖν, ἔτι μᾶλλον ὀλεθριώτερον, καὶ φεύγειν δεῖ ἐκείνην τὴν τροφὸν ὅλως ἐπιδιδόναι τὸν μαζὸν τῷ παιδίῳ, ἄλλην δὲ μᾶλλον ζητεῖν ἔχουσαν γάλα χρηστόν.

Διάγνωσις γάλακτος.

Διαγινώσκεται δὲ τοῦτο χροιᾷ, συστάσει, καὶ ὀσφρήσει, κατὰ μὲν τὴν χροιὰν, ὥστε καὶ λευκότατον εἶναι, καὶ μηδὲν ἔχειν πελιδνὸν, ἢ δυσῶδες. κατὰ δὲ τὴν σύστασιν, ὡς μηδὲν ἔχειν λεπτὸν πάνυ, ἢ παχὺ, ἢ τυρῶδες. τὸ γὰρ τοιοῦτον σπασμοὺς γεννᾷν μάλιστα πέφυκε, καὶ ἐμφράττειν τὰ νεῦρα, διὸ καὶ οἶνον συμμέτρως λεπτὸν διδόναι δεῖ τῇ τρεφούσῃ, ἀπερίττου καὶ εὐχύμου, κίνησίν τε καὶ κάματον πρὸ τῆς τροφῆς πάντοτε παραλαμβανούσῃ. οὕτω μὲν εἰ ἔτι θηλάζει ὁ παῖς, προνοεῖσθαι δεῖ τῆς τρεφούσης, ὡς χρηστὸν αὐτῆς μέλλοιεν εἶναι τὸ γάλα. εἰ δὲ κινεῖσθαι λοιπὸν ἔχοιεν καιρὸν, μετρίως αὐτὸ δεῖ ποιεῖν γυμνάζεσθαι καὶ παίζειν, καὶ οὕτως ἐσθίειν. μήτε δὲ λούειν συνεχῶς, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τοῦτο, μάλιστα μετὰ τὴν τροφὴν, καὶ τὸ πίνειν εὐθὺς μετὰ λουτρὸν, μάλιστα τῶν ἀκράτων. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς οὕτω βλαβερόν. καὶ ἀλοιφῇ δὲ κεχρήσθωσαν καὶ ἀνατρίψει πρὸ τῶν σιτίων. ἀεὶ γὰρ τὸ μετὰ τὴν τροφὴν γυμνάσιον οὐ μόνον τοῖς οὕτω πάσχουσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι πολέμιον. δεῖ δὲ ἐν τῇ ἀνατρίψει πρῶτον ἀπὸ τῶν βραχιόνων ἄρχεσθαι, ἔπειτα λοιπὸν ἔρχεσθαι ἐπὶ τὸ στέρνον καὶ τὴν γαστέρα, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεσθαι ἐπὶ τὰ σκέλη, καὶ πλέον γε αὐτὰ καὶ ἰσχυρότερον ἀνατρίβειν, ὥστε καὶ διὰ τῆς τοιαύτης ἀνατρίψεως ἀντισπᾷν ἐπὶ τὰ κάτω τὰ ἄνω ῥέποντα περιττώματα. μετὰ δὲ τὴν

τῶν ἄλλων

Notatio lactis.

Internoscitur autem lac colore, substantia & odore: colore quidem, ut & albissimū sit, & nihil habeat liuidum, aut fœtidū: substantia uerò, ut nihil admodū tenue, aut crassū, aut caseosum contineat. Nam tale conuulsiones potissimum generare solet, et neruos obstruere. Quare etiam uinū mediocriter tenue nutrici propinandum est, recremēti expers, et boni succi efficax. Motum laboremq; semper ante cibū subire debet: ita quidem, si infans adhuc lactet, nutrici prospiciendū est, ut lac ipsius bonum euadat: si uerò reliquo tempore moueri uelit, mediocriter id agendum est, exercitandum, ludendumq;: atq; sic cibus sumēdus. Neq; uerò lauare continuè debet, sed uitare hoc maximè à cibo. itē ne bibat statim à balneo, præsertim meracum: nihil enim ipsis adeò est nociuum. unctione autem utantur, & frictione ante cibum. Nam exercitatio secundū cibum non modò sic affectis, sed etiam omnibus inimica. Cæterùm in frictione primùm à brachijs auspicari oportet, deinde tandem ad pectus & uentrem uenire, posthæc ad crura descendere, ac plus ipsa ualētiusq; perfricare, ut etiā recrementa, quæ sursum uergunt, per eiusmodi ad inferna reuellas. At

Quō lac internoscatur.

Vinū moderatum nutricib. dandum.

Motus et labor ante cibum

Balneum à cibo noxium.

Meri potio à balneo statim comitiales offendit.

Frictio quō adhibenda.

alijs

alijs particulis perfricatis, tunc demum & caput fricari debet. Prius enim non conuenit, ne omnia ad ipsum trahantur. Post exercitia & frictionem nõ statim æger in frigidum aerem procedat, in eoq; uersetur: sed ubi distulerit donec calor sensim perspirauerit, & spiritus continuitas remiserit, ita ad consueta prodeat, cibumq; conuenientem sumat.

Panis ꝓbè assus, & rectè fermentatus.

Panem igitur rectißimè assatum, optimè fermentatum, & præsertim clibanarium, quatenus fieri potest, esse conducit. Hic enim superflui expers, & minus est recrementitius. Capiat autem ex eo unam, aut duas uncias, præcipuè si puer temperamenti sit magis melancholici, ex aqua feruente, in qua sit coriandrum: ita enim comestus, humorum uapores ad cerebrum ferri probibet, quod maximum est commodum, & ab affectu præseruat.

Olera comitialib. apta.

At ex olerib. edat betam, maluam, præcipuè autem caucalidem, gingidium, porra decocta: intybum uerò si misceatur, hos iuuat. Condimentum oleris esto ex olei modico, & sale admodum mediocri.

Aues.

Ex uolatu ægri edant gallinam cohortalem, phasianos non pingues, anserum alas, attagenas, passeres, turdos, & turtures: uerùm ex his quoq; minus pingues. Anates autem, & quæ in paludibus degunt, auer-

τῶν ἄλλων μορίων ἀνάτριψιν, τότε λοιπὸν καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνατριβέσθω. πρότερον γὰρ οὐ δεῖ, ὥστε μὴ εἰς αὐτὴν ἕλκεσθαι πάντα. μετὰ δὲ τὰ γυμνάσια καὶ τὴν ἀνάτριψιν, εὐθὺς μὴ ὁμιλείτω ψυχρῷ ἀέρι, ἀλλὰ ἀναμείνας ὥστε διαπνεῦσαι τὸ θερμὸν ἠρέμα καὶ συνεχὲς τοῦ πνεύματος, οὕτως ἐρχέσθω ἐπὶ τὰ συνήθη, καὶ τροφὴν προσήκουσαν λαμβανέτω. ἄρτον μὲν οὖν συμφέρει ἐσθίειν τὸν κάλλιστα ὠπτημένον, ἄριστα δὲ ἐζυμωμένον, καὶ μάλιστα τὸν κλιβανίτην, οἷον λέγεται. ἔστι γὰρ ἀπέριττος, καὶ ἧττόν ἐστι περιττωματικός. λαμβανέτω δὲ ἐξ αὐτοῦ μίαν ἢ δύο οὐγγ. καὶ μάλιστα, εἰ μελαγχολικωτέρας εἴη κράσεως τὸ παιδίον, εἰς ὕδωρ ζεστὸν θερμὸν ἔχον κορίανον. οὕτω γὰρ ἐσθιόμενον, κωλύει τὰς ἐκ τούτων χυμῶν ἀναθυμιάσεις ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον φέρεσθαι, ὅπερ ἐστὶ μέγιστον ἀγαθὸν, καὶ προφυλακτικὸν τοῦ πάθους. τῶν δὲ λαχάνων ἐσθιέτω καὶ σεῦτλον, καὶ μαλάχης, μάλιστα δὲ καυκαλίδος, καὶ γιγγιδίου, καὶ πράσων ἀποζεσθέντων, καὶ ἴντυβον δὲ μιγνύμενον, * τούτους ὠφελεῖ. ἔστω δὲ καὶ ἡ ἄρτυσις τοῦ λαχάνου ἐξ ὀλίγου ἐλαίου, καὶ ἁλῶν πάνυ συμμέτρων, τῶν δὲ πτηνῶν ἐσθιέτωσαν. τήν τε κατοικίδιον ὄρνιν, καὶ τῶν φασιανῶν τὰ μὴ λιπαρὰ, καὶ τῶν χηνῶν τὰ ἄκρα, καὶ ἀτταγῆνας, καὶ στρουθοὺς, καὶ κίχλας, καὶ τρυγόνας, ἀλλὰ καὶ τούτων τὰ μὴ λιπαρά. νήσσας δὲ καὶ ὅσα ἐν τοῖς ἕλεσι τρέφονται

παραι-

παραιτείσθωσαν, οἱ δὲ ζωμοὶ ἔστωσαν ἀπέριττοι. εἰ δὲ ἀπεψία τις συμβῇ τῷ πάσχοντι, ἢ διάτασις ἀπὸ πνεύματος ἐν τῇ γαστρί, προσπλεκέσθωσαν κόκκοι πεπέρεως θ, ἢ ια, καὶ ἀνίσου βραχύ. τῶν δὲ κρεῶν παντελῶς καλόν ἐστιν ἀπέχεσθαι τὸν παῖδα, καὶ μάλιστα τῶν χοιρείων τε καὶ βοείων. ἡδονῆς δὲ ἕνεκεν ἢ καὶ ἄλλης χρείας ἐπειγούσης, καὶ ὀλίγον λαμβανέτω, καὶ ὀλιγάκις, καὶ ὅσα μὴ λιπαρά, καὶ ἀποζέματος μᾶλλον ἢ ζωμοῦ. καὶ εἰς ὀλίγον ἀποβαπτέσθω πιπερόγαρον, ἢ σίναπι. τὸ γὰρ σίναπι κἂν τὸ τμητικὸν ἔχει, ἀλλ' ὅμως αὐτὸ παραιτεῖσθαι δεῖ διὰ τὸ πληρωτικόν τι ἔχειν τῆς κεφαλῆς. διὸ καὶ κρομμύων καὶ δαύκων οὐ συμβουλεύω ἐσθίειν, καὶ σμύρνιον, ὡς πληρωτικόν. τὸ δὲ σέλινον παραιτείσθωσαν, ὡς φυσικῶς τοὺς ἐπιληπτικοὺς βλάπτον. τῶν δὲ ἰχθύων προσφερέσθωσαν τοὺς ἀπερίττους, οἷον ψῆσσαν, ἢ κίχλαν, ἢ κόσσυφον, ἢ σκορπίον, ἢ σκάρον. τοὺς δὲ λιπαροὺς παραιτείσθωσαν, καὶ κητώδεις· οἷον, σκόμβρον, πηλαμίδας. πάντες γὰρ οὗτοι παχὺν καὶ γεώδη, καὶ πολέμιον χυμὸν ἀθροίζουσι. τῶν δὲ ποταμίων λαμβανέτωσαν μάλιστα τοὺς καλουμένους *ἀναδρόμους, καὶ τούτους μὴ πάνυ συνεχῶς. ἐχέτω δὲ καὶ τούτων ἡ ἕψησις ὀλίγον πεπέρεως ἢ ὀξυμέλιτος. ἡ γάρ τοι αὕτη ἕψησις ἀφαιρεῖται αὐτῶν τὸν παχὺν χυμὸν καὶ βλαβερόν. τῶν δὲ ὀστρακοδέρμων φεύγειν δεῖ τὴν ἐδωδήν,

auersentur: iura sint sincera. Quòd si cruditas quæpiam ægro acciderit, aut distentio à flatu in uentre excitetur, adijciantur grana piperis nouem, aut undecim, et anisi paulum. A carnibus omnino puerum abstinere bonum est, præcipuè suillis, & bubulis: uoluptatis autem causa, aut etiam alio urgente usu modicas accipiat, & rarò: sed quæ non sunt pingues, & decoctum potius quàm ius: intingatq; carnem in garum ex pipere, aut sinapi. Nam istud, etsi uim habeat incisoriam, tamen ipsum auersandum est, eo quòd nõ nihil caput repleat: quare etiam non consulo cepas & daucum assumere, nec smyrneum, ut replendi capitis efficax. Iam apium uitandum est, ceu naturaliter comitiales offendens. Ex piscibus exhibeantur, qui superfluitate uacãt, ut psessam, sturnũ, merulam, aut scorpium, aut scarum: pingues autem auersentur, & cetaceos, ut scombrũ, pelamidas. Hi enim omnes crassum terrestremq;, & inimicũ naturæ succum cõgregant. Ex fluuiatilib. eos sumant potissimum, quos Græci, quòd ex mari in fluuios cõscendant, anadromos appellant: atq; hos non admodum continuè. Decoctioni ipsorum adijciatur paulum piperis, aut oxymelitis. nam talis decoctio crassum ipsorum humorem noxiúmque tollit. At eorum qui testaceam cutem habent, esum cauere oportet,

Cruditas in comitiali quõ tollatur.

Carnes.

Caput replẽtia uitari debent.

Pisces.

Pisces anadromi

Pisces testacei.

eo quòd frigidi ipsi sint, & crassum humorem pariant. Sin autem ex erinaceo quoq; sumere per interualla cupiant, nõ alienum est: quippe habet aliquid quod uentri ducendo, stomachoq; firmando, et urinæ citandæ faciat: uerùm hæc sumere oportet ex calido quodam uino facticio, aut absynthite, aut cõdito. hoc enim innocens est. At carnes uitari debẽt, donec in totũ morbus fuerit discussus, & præsertim suillæ: similiter etiam legumina, præcipuè lenticula. Sin aũt æger illa uelit sumere, admisceatur extenuantiũ aliquod, uti pulegium, aut piper, ut craßities horũ mixtura tollatur. fructus uerò cauere, admodũ salubre est. Sin aũt uoluptatis gratia ægri cupiant assumere, modici offerãtur, et magis à cibo: ita enim minus nocebunt. Iam pleraque bellaria fugiant, ut nuces, et palmulas: pistacea uerò, & uuas passas super cibũ sumant, præsertim quæ leuem astringendi uim habẽt. Placẽtis in totũ abstineant, et cõtusis, quæ pini nucleũ recipiant. Quæ uerò ex amygdalis, aut pistaceis cõposita sunt, admittũtur: talia nãq; uim quandã pituitam purgantẽ obtinẽt. Vinũ quantũ ad affectũ attinet, circũcidendũ est, ut quod caput repleat, præcipuè uetustũ: stomachi aũt gratia, ut cõcoctioni auxilietur, nõ abs re est, mediocriter ipsum assumere.

Erinaceus.

Vinũ nõ nisi stomachi causa admittitur.

Vina

διὰ τὸ ψυχρὸν αὐτὰ καὶ παχὺν τίκτειν χυμόν. εἰ δὲ καὶ τοῦ ἐχίνου λαμβάνειν ἐθέλοιεν ἐκ διαστήματος, οὐδὲν ἄτοπον. ἔχει γάρ τι καὶ εὐκοίλιον, καὶ εὐστόμαχον, καὶ διουρητικόν. λαμβάνειν δὲ δεῖ τοῦτον διὰ θερμοῦ τινος προπόματος, ἢ ἀψινθάτου, ἢ κονδίτου· οὗτος γὰρ ἀβλαβής ἐστι. τὰ δὲ κρέα παραιτεῖσθαι μέχρι τελείας ἀπαλλαγῆς, καὶ μάλιστα τὰ χοίρεια. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ὄσπρια, καὶ μάλιστα τὴν φακῆν. εἰ δὲ λαμβάνειν ἐθέλοιεν, προσπλεκέσθω τι τῶν λεπτυνόντων· οἷον, γλήχωνος, ἢ πεπέρεως, ὥστε βοηθεῖσθαι τὸ παχύχυμον ἐκ τῆς τούτων προσπλοκῆς. τὴν δὲ ὀπώραν καλὸν ἐστι πάνυ φεύγειν. εἰ δὲ ἀναλαμβάνειν ἐθέλοιεν ἡδονῆς ἕνεκα, ὀλίγη προσφερέσθω, καὶ μᾶλλον μετὰ τροφήν. οὕτω γὰρ ἀβλαβέστερον ἔσται. καὶ τραγημάτων τὰ πολλὰ φευγέτωσαν· οἷον, κάρυα, φοινίκια. τῶν δὲ πιστακίων λαμβανέτωσαν, καὶ σταφίδας ἐπάνω τῆς τροφῆς, καὶ μάλιστα τὰς ἐχούσας τὸ στύφον ἠρέμα. τοὺς δὲ πλακοῦντας καθ' ὅλου φευγέτωσαν, καὶ τὰς κοπτὰς τὰς ἐχούσας τὸν στρόβιλον. τὰς δὲ ἀπὸ ἀμυγδάλων ἢ πιστακίων συγκειμένας οὐ δεῖ φεύγειν· ἔχουσι γὰρ αἱ τοιαῦται καθαρτικόν τι τοῦ φλέγματος. τὸν δὲ οἶνον, ὅσον ἐπὶ τῷ πάθει, φεύγειν δεῖ. καὶ γὰρ πληρωτικός ἐστι τῆς κεφαλῆς, καὶ μάλιστα ὁ παλαιός. στομάχου δὲ χάριν τοῦ συνεργῆσαι τῇ πέψει, οὐδὲν ἄτοπον συμμέτρως αὐτὸν λαμβάνειν.

τῶν

τ῀ δὲ προπομάτων σπανίως προσφερέσθω, εἰ μὴ μόνου ἀψινθάτε καλουμένου. τοῦτο γὰρ οἶδε καὶ ῥῶσαι τ῀ στόμαχον, καὶ λεπτῦναι, καὶ ἀπωθῆσαι τὸ περιττὸν ἐν αὐτῷ περιεχόμενον. οὕτω μὲν διαιτᾶν δεῖ τὸν παῖδα, βοηθήμασι δὲ χρῆσθαι τοῖσδε.

Βοηθήματα πρὸς ἐπιληπτικούς.

Ἀναστὰς ἕωθεν καὶ ἀποπατήσας τ῀ γαστρὸς, οὕτω προσφερέσθω τι τῶν λεπτυνόντων. ἐν μὲν τῷ χειμῶνι τὸ ζέμα τ῀ ὑσσώπε τὰ μεγάλα δυνάμενον ὠφελεῖν. καὶ πολλοὶ μόνῳ τῷ ζέματι τούτῳ χρησάμενοι ἐθεραπεύθησαν, ὡς μηκέτι δεύτερον ἢ τρίτον περιπεσεῖν τῷ αὐτῷ νοσήματι. τέμνεται γὰρ ὅσα εἰσὶ γλίσχρα καὶ παχέα τ῀ περιττωμάτων, καὶ οὐ συγχωρεῖ οὔτε ἐν τῷ στομάχῳ, οὔτε ἐν τῷ θώρακι συστῆναι περιττόν. τὸ μὲν γὰρ δι' οὔρων, τὸ δὲ διὰ γαστρὸς οἶδεν ἀπορρίπτειν καλῶς. τοῦτο μὲν δὴ τὸ ζέμα λαμβανέτω καθ' ἑαυτὸ, ἢ μετὰ ὀξυμέλιτος, ἐν τῷ χειμῶνι μᾶλλον, καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἐν δὲ τῷ θέρει σπανίως. τὸ δὲ τ῀ ἀνήθου μᾶλλον μετὰ ὀξυμέλιτος, ὡς εἴρηται. εἰ δὲ μελαγχολικώτερος εἴη τὴν κρᾶσιν ὁ παῖς, λαμβανέτω καὶ τὸ ζέμα τ῀ ἐπιθύμου, διὰ τὸ καὶ δύνασθαι τοῦτο καλῶς ὑποκλέπτειν τ῀ χυμὸν τοῦτον.

Περὶ καθαρτηρίων.

Εἰ δὲ καὶ ἡλικίαν ἔχει ὁ παῖς, ὡς δύνασθαι φέρειν καθάρσιον, προσφερέ-

Vina aũt factitia, quæ propomata Græci dicunt, rarò offerri debẽt, præter solũ absinthites, quod stomachum firmare, & recrementũ quod in eo continetur, extenuare atq; expellere potest. Talis quidẽ uictus ratio puero adhibebitur: hæc autem medicamenta. Vina factitia.

Auxilia medicamentorum ad comitiales.

Vbi manè surrexerit æger, & aluum deiecerit, extenuans quoddam ita assumet: hyeme quidẽ decoctũ hyssopi, quod magnũ potest adferre iuuamentũ: ac pleriq; solo hoc decocto usi, consanuerunt, ut non amplius secundùm aut tertiũ in eundẽ morbũ inciderint. Quippe uiscosa & crassa recrementa incidit, & non permittit uel in stomacho uel in thorace recrementũ in craßitiẽ coire, ac spissari: aliud enim per urinas, aliud per aluum probè expellit. Hoc sanè decoctũ æger capiat per se, aut cũ oxymelite, in hyeme potius, et autumno: per æstatem uerò rarius. At anethi decoctũ cum oxymelite, ut dictum est, exhibebis. Quòd si puer temperamẽto sit magis melancholico, sumet etiã epithymi decoctũ, eo quòd id quoq; humorem istum probè subtrahat. Comitialium remedia.

De medicamentis purgantibus.

Si puer eius quoq; ætatis sit, ut purgãs medicamentũ ferre queat, porri- Comitialium purgãtia medicamẽta

porrigantur ea quæ pituitam & recrementum melancholicum ex purgant. Hieram sanè ad huiusmodi etiā affectus ualere, cum talem euacuet humorē, testimonijs autorum probatū est: uerùm ætas ualde iuuenilis efficaciam eius non tolerat, ut cuius uires illa superet. Vigentibus autem ætate, & ualidis uiribus præditis, & melancholicis utiliter exhibetur. Præstat igitur iuuenibus, epithymi potius momentum cum picra præbere. Etenim ex humore quiddam subducit, & prius extenuat: atq; ita antidoto quod Theodoretum dicitur, purgare conuenit. Vt autem hoc quoque antidotum probè reliquum corpus purgare queat, adijciantur ipsi pendenti scrupulos quatuor: colocynthidis siliquæ tres, aut quatuor: uel etiam si multum, quinque: scammoniæ siliquæ quinque, aut sex, aut plures, pro ægri uiribus, ut moderata sit euacuatio. Ac multos noui, quos eiusmodi sola purgatio sanauerit. At si prauitas humoris adhuc infestet, affectus que perseueret, etiam catapotijs à me confectis utantur, quibus nihil ualentiùs inueni. Habet autem mixtura eorum hoc pacto. Aloes, scammoniæ, gummi, colocynthidis, bdellij, singulorum semuncia. Capiat ex his æger pro uiribus scrupulos tres, aut quatuor: adultis autem, etiam sex scrupulos dato: & si

Catapotia Alexādri ad comitiales.

* προσφορείσθω τὰ τὸ φλέγμα, καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυνάμενα περίττωμα. μεμαρτύρηται μὲν καὶ ἱερὰ εἰς τὰ τοιαῦτα πάθη, τὸν τοιοῦτον ἀποκενοῦσα χυμὸν, ἀλλὰ τὸ δραστικὸν αὐτῆς οὐ πάνυ τῶν νέων ἡλικία φέρει· ὑπερβάλλει γὰρ τὴν ἐκείνων δύναμιν. τοῖς δὲ ἀκμάζουσι τὴν ἡλικίαν, καὶ ἰσχυρὰν ἰσχύουσι τὴν δύναμιν, καὶ μελαγχολικοῖς ὠφελίμως δίδοται. βέλτιον οὖν τοῖς νέοις τοῦ ἐπιθύμου μᾶλλον διδόναι ὀλίγον μετὰ τῆς πικρᾶς. καὶ γὰρ ὑποκαθαίρει τοῦ χυμοῦ τι, καὶ προλεπτύνει, καὶ οὕτω καθαίρειν τῇ Θεοδωρήτῳ καλουμένῃ ἀντιδότῳ. ὅπως δὲ καὶ αὐτὴ δυνηθείη καλῶς καθαίρειν τὸ ἄλλο σῶμα, προσπλεκέσθω αὐτῇ τὸν σταθμὸν ἐχούσῃ * γρ. δ, κόρ. γ, κολοκυνθίδος γρ. δ, ἢ καὶ τὸ πολὺ ε, δακρυδίου κόρ. ε, ἢ ς, ἢ πλείω πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, ὅπως ἔσται σύμμετρος ἡ κένωσις. καὶ πολλοὺς οἶδα ὅτι μόνον ἡ τοιαύτη κάθαρσις ἰάσατο. εἰ δὲ στασιάζει ἔτι τὸ τῆς κακοχυμίας, καὶ τὸ πάθος ἐνδιμένει, καὶ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ κατασκευασθεῖσι καταποτίοις κεχρήσθωσαν, ὧν οὐδὲν εὗρον ἰσχυρότερον. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ σκευασία οὕτως, ἀλόης, σκαμμωνίας, ἀνὰ οὐγγ. S. κόμμεως, οὐγγ. S. κολοκυνθίδος οὐγγ. S. βδελλίου οὐγγ. S. λαμβανέτω τούτων πρὸς τὴν δύναμιν ὁ κάμνων γρ. γ, ἢ δ. τοῖς δὲ τελείοις δίδου καὶ ς γράμματα. καὶ ἀ-

καὶ ἢ πλέω δοίης, οὐδὲν βλάψεις. οὕτως ἀλύπως καὶ ἀσφαλῶς καθαίρουσι. καὶ οὐ μόνον τοὺς ἐπιληπτικοὺς ἱκανῶς ὠφελεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκοτωματικοὺς, καὶ ἀρθριτικοὺς, εἴπερ τι καὶ ἄλλο. χυλῷ δὲ κράμβης ἡ ἀνάληψις αὐτῶν γινέσθω. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν καλόν ἐστι τὸν πάσχοντα καὶ ἀποφλεγματικοῖς κεχρῆσθαι, ὥστε καὶ ἔτι εἴ τι παχὺ καὶ γλίσχρον περιέχοιτο, καὶ τοῦτο διὰ τῆς ὑπερῴας ὑπεξάγειν. καλῶς μὲν οὖν κινοῦσι καὶ οἱ πάστιλλοι διαμασώμενοι, οἱ ἔχοντες ὑσσώπου καὶ γλήχωνος ἢ πεπέρεως. ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ τὸ ἀναγαργαρισμα μόνον σκευαζόμενον οὕτω· δεῖ λαβεῖν ὕσσωπον βοτάνην, ἔτι δὲ γλήχωνα καὶ ὀρίγανον, καὶ ἰσχάδας ζ ἢ θ, καὶ ταῦτα ἀποβρεξώσας, καὶ οὕτως ἐξ αὐτῶν μιγνύων κοχλιάρια δύο εἰς κρᾶσιν ἑψήματος, τότε ἀποφλεγμάτιζε πρὸ τροφῆς. μετὰ δὲ τὸν ἀποφλεγματισμὸν παραιτεῖσθαι τὸ λούεσθαι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν. βλαβερὸν γάρ. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν, καὶ τοὺς ἀποφλεγματισμοὺς, ἁρμόττει προφυλακῆς χάριν καὶ τοῖς ἐμέτοις κεχρῆσθαι. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ κινοῦσι τὸν συναγόμενον ἑκάστης ἡμέρας χυμὸν, καὶ οὐ συγχωροῦσιν ὑφ' ἓν ἀθροίζεσθαι. καλοὶ μὲν οὖν καὶ οἱ πρὸ τῆς τροφῆς, ὠφελιμώτεροι δὲ μᾶλλον οἱ μετὰ τὴν τροφὴν, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ ἀπὸ ῥαφανίδων, καὶ λιπαρῶν ἐδεσμάτων, καὶ σιτίων πλησμονῆς, καὶ γλυκυφαγίας, καὶ μέθης. ἐλαυνε-

& si plures porrexeris, nihil nocebis, adeò leniter & tutò purgant: nec comitialibus modò, sed etiã uertiginosis, & articularijs, si quid aliud, auxiliatur. excipiantur autem braßicæ succo. A' purgatione confert etiam ijs quæ saliuam mouent, uti: ut si quid crassum adhuc, & uiscosum contineatur, id quoq; per palatũ eliceant. Itaq; bene uacuant & pastilli, si manducentur, qui recipiunt hyßopum, pulegium, aut piper. Præterea magis adhuc proficit etiam sola gargarizatio, quæ in hũc modum paratur. Hyssopum herbam accipito, item pulegium, origanum, & ficus siccatas septem, aut nouem: atq; his ad tertias decoctis, & cochlearijs duobus inde sic cum sapa mixtis, ante cibũ gargarizando saluiã ducito. postquam hanc sic purgaueris, balneum eo die tanquam noxium futurum caueto. Secundum purgationem uerò, & apophlegmatismum, cõuenit præseruationis causa etiam uomitionibus uti. Etenim illæ quoque humorem, qui quotidie colligitur, euacuant, nec permittunt in unum cumulari. Prosunt igitur etiam quæ ante cibum mouentur: sed multo utiliores, quæ post cibum: multo'que magis adhuc, quæ ex raphani radicibus, escis pinguioribus, repletione ciborum, eorum'que dulcium esu, & ebrietate sollicitantur.

Saliuam ducẽtia, post purgationẽ adhibita.

Vomitus à cibo q̃bus fiat.

Nam eiusmodi uomitus, si quid crassum in stomacho, et uiscosum inhærescens inueniant, omne discutiunt, ac liberant. Atq; hæc sanè eo modo in omnibus comitialibus agenda censemus.

Curatio eorũ qui ex stomachi affectu comitiali morbo corripiuntur.

Comitialis ex stomacho curatio.

Si stomachus affectus fuerit, inspiciendũ est, qualis in eo humor generetur: & si quidem biliosus, omnia tentare oportet, ut ne in posterum bilem ei producere concedamus, absinthij potu, & picra antidoto. Accipiet etiã panis exiguum ex aqua admodũ calente ad horam secundam, aut tertiam: & summatim, in quib. flaua bilis circa stomachum generatur, repletq; caput, in his necesse est totum uictum & tepidũ & contemperantem adhiberi, qui nihil habeat acre, aut pingue, aut oleosum, aut salsum: hoc enim bilem parit. At si frigidus stomachus pituitosum congreget humorem, atq; hinc caput malè simul afficiat, et cõuulsionẽ inducat, consilium est per ea quæ leniter calefaciũt, & corroborãt, ei prospicere, ut os uentriculi bis aut ter in mẽse perfundatur oleo, præsertim chamæmelino, gleucino & absinthino. Adijciantur autem his & styrax, & mastiche. Hoc namq; magis adhuc calefacere, & quod imbecille est, firmare poterit,

Stomachus frigidus q̃modo curetur.

ἐλευθεροῦσι γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἔμετοι πᾶν, εἴ τι εὕρωσιν ἐν αὐτῷ παχὺ καὶ γλίσχρον περιεχόμενον. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω δεῖ πράττειν ἐπὶ πάντων τῶν ἐπιληπτικῶν.

Θεραπεία τῶν ἐπὶ στομάχῳ ἐπιληπτιζόντων.

Εἰ δὲ ὁ στόμαχος εἴη ὁ πάσχων, ἐπισκεπτέον ὁποῖος ὁ τικτόμενός ἐστιν ἐν αὐτῷ χυμός. καὶ εἰ μὲν χολώδης, ἅπαντα δεῖ πράττειν ὥστε μὴ συγχωρεῖν αὐτῷ τοῦ λοιποῦ τίκτειν χολήν, διά τε τῆς ἀψινθίου πόσεως, καὶ τῆς ὀνομαζομένης πικρᾶς. λαμβάνειν δὲ αὐτὸν καὶ ἄρτου βραχὺ εἰς ἄκρατον θερμὸν πάνυ περὶ ὥραν β ἢ γ. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐφ᾽ ὧν ἐστι περὶ τὸν στόμαχον τικτομένη ἡ ξανθὴ χολή, καὶ πληροῦσα τὴν κεφαλήν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπὶ τούτων εὔκρατόν τε καὶ ἐπικρατικὴν γίνεσθαι τὴν ὅλην δίαιταν, καὶ μηδὲν ἔχουσαν δριμύ, ἢ λιπαρόν, ἢ ἐλαιῶδες, ἢ ἁλμυρόν. οὕτω μὲν χολὴν τίκτει. εἰ δὲ ψυχρὸς ὢν φλεγματικὸν ἀθροίζει χυμόν, καὶ διὰ τοῦτο συνδιατίθησι τὴν κεφαλὴν κακῶς, καὶ σπασμὸν ἐπιφέρει, συμβουλεύω διὰ τῶν ἠρέμα θερμαινόντων καὶ τονούντων, αὐτοῦ ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ὥστε διαβρέχεσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρός, δεύτερον ἢ τρίτον τοῦ μηνὸς ἐλαίῳ τε μάλιστα χαμαιμηλίνῳ, καὶ γλευκίνῳ, καὶ ἀψινθίνῳ. προσπλεκέσθω δὲ τούτοις καὶ στύραξ, καὶ μαστίχη. τοῦτο γὰρ ἔτι μᾶλλον καὶ θερμᾶναι καὶ τονῶσαι τὸ ἀσθενὲς δυνήσεται,

διωνήσεται, ὥστε καὶ πέττειν καλῶς. οὗ πρὸς οὐδὲν ἔστι κάλλιον ἐπὶ πάντων μὲν παθῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐπιληπτικῶν.

Θεραπεία τῶν ἀπὸ ἑτέρων μορίων ἐπιληπτιζόντων.

Ἐὰν δὲ μὴ ὁ στόμαχος ἔχῃ τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου, μηδὲ ἡ κεφαλή, σκόπει μὴ ἀπό τινος ἄλλου μορίου τὴν ἀρχὴν ἡ ἐπιληψία λαμβάνῃ. ὤφθησαν γάρ οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ ταρσοῦ, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς κνήμης, οἱ δὲ καὶ ἐξ ἄλλου μορίου παροξυνόμενοι. καὶ εἴ γε σοι τὶ τοιοῦτον ὤφθη, καὶ τοῦ μέρους ἐκείνου μάλιστα προνοοῦ, καὶ τὴν ὅλην ἐκείνῳ πρόσαγε θεραπείαν. ἐτεθεασάμην οὖν τινα τῶν ἀναγινωσκόντων καταπίπτοντα, ὃς ἔλεγεν, ἡνίκα αὐτῷ μέλλει συμβαίνειν, ἀπὸ τοῦ ταρσοῦ συναισθάνεσθαί τινας αὔρας ἀναδιδομένας αὐτῷ ψυχρὰς ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον. καθάρας οὖν ἐγὼ τοῦτον πρότερον τοῖς φλέγμα καὶ μελαγχολικὸν κενοῦσι χυμὸν καταποτίοις, ἐπέθηκα καὶ τῶν ἑλκῶσαι καὶ λεπτῦναι καὶ θερμᾶναι τὸν τόπον δυναμένων, ὥστε καὶ ὑδρῶσαι, καὶ ὑγρά τινα φανερῶς διὰ τοῦ μορίου οὐκ ὀλίγα προχυθῆναι. καὶ δὴ τοῦτο πραξάντων ἡμῶν, ὑγιὴς ὁ νεανίσκος ἐγένετο. ἦν δὲ τὸ ἐπιτεθὲν αὐτῷ βοήθημα καὶ ἰασάμενον, τὸ λεπίδιον ἡ βοτάνη. ποιοῦσι μὲν γὰρ καὶ ἄλλα τινὰ τὸ αὐτό, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς αὐτή γε ἡ βοτάνη.

μετὰ

poterit, ut etiã probè coquat: quo nullum est in omnibus quidẽ affectibus, præcipuè uerò comitialibus præstantius.

Curatio eorum qui ex alia particula comitialem morbum experiuntur.

Sin autẽ nec stomachus, nec caput morbi habeat originem, considera num ex alia quadam particula hic sumat initium. Nam alÿ à superiore pedis parte, quæ tarsos Græcè dicitur, alÿ à tibia, alÿ ex alia particula morbi accessionem sentire uisi sunt. Et si quidem tale conspectum fuerit, etiam illi potißimũ parti prospicito, et totã ei curationem admoueto. Ego sanè uidi quendam lectorem in hunc morbũ incidisse, qui cùm ei euenturus erat, auras quasdã frigidas à superiore pedis parte ad cerebrum ascendentes percipere se dicebat. Cũ igitur hunc catapotÿs pituitam et melancholicum humorem uacuantib. antea purgassem, imposui parti affectæ etiam quæ exulcerare illam, extenuare, et calefacere possunt, ut hinc ipsa et sudauerit, et humida quædam non pauca ex eadem manifestò emanarint: atque hoc ubi nos fecissemus, adolescens sanus euasit. Erat aũt auxiliũ quod ei impositũ erat, sanaueratq; , lepidiũ herba. Idem namque etiam alia quædam præstant, sed nullũ adeò ut ea herba.

Post

Post huiusmodi iam curationem adhibitam, etiã uomitus moueri, & pituita per os educi debet: in palæstra uerò exercitationẽ pro uirium ratione æger, ut maximũ bonum, & præcipuè ante cibos aggrediatur. Moueatur autẽ non solum ambulatione, sed etiã equitatu, primum sanè mitiori, postea uerò uehemẽtiori quoq;. Atq; exercitij modus sit, cum respiratio eius qui exercetur, frequentior euadit. Vbi enim hoc senserit, corpus non amplius exercere oportet. Ab exercitatione balneis dulcis aquæ utatur, sed nõ continuis, uerùm semel aut bis in septimana: & ante cibum potius, quàm post illũ: nec diu in balnei aere immoretur, sed etiã situlas calidas stomacho quidem & crurib. superfundat, paucas autem in caput, easq; tepidas, & totum corpus aqua non nimis calida detergeat: caput admodum moderatè perfricet. Ingressus autẽ solium caput non intingat sæpius, sed bis, aut ter. In frigidæ labrum ingressus, primùm caput aqua modica superfundat, atq; ita in illud descendat: ut ipsum neq; uapores ex toto corpore ascendentes ad se rapiat, neque excipiat: & operimentis inuolutus, rursus aquam manibus excipiat, frontemque ipsius aspergat. Vinum statim à balneo meracum bibere cautio est:

Exercitatio epilepticis utilis.

Balnea dulcis aquæ.

Frigidæ soliũ quõ adhibendum.

Vinũ merum non statim à balneo bibendum.

μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν, καὶ ἐμέτους, καὶ τοὺς ἀποφλεγματισμοὺς, καὶ ἐν παλαίστραις γυμνάζεσθαι κατὰ τὴν δύναμιν, παραλαμβανέτω ὁ πάσχων ὡς μέγιστον ἀγαθὸν, καὶ μάλιστα πρὸ τῶν σιτίων. κινείσθω δὲ μὴ μόνον διὰ ποδῶν, ἀλλὰ καὶ δι' ἵππων, τὸ μὲν πρῶτον πραΰτερον, ὕστερον δὲ καὶ σφοδρότερον. καὶ ἔστω μέτρον τοῦ γυμνασίου, ἡ ἀναπνοὴ τοῦ γυμναζομένου πυκνοτέρα γινομένη. ὅτε γὰρ τοῦτο αἴσθηται, δεῖ μηκέτι γυμνάζειν τὸ σῶμα. μετὰ δὲ τὸ γυμνάσιον λουτροῖς ὁ κάμνων κεχρήσθω τοῖς ἀπὸ γλυκέων ὑδάτων, ὡς μηκέτι συνεχέσιν, ἀλλὰ ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἑβδομάδος, καὶ πρὸ τροφῆς μᾶλλον ἢ μετὰ τροφήν. μὴ χρονιζέτω δὲ ἐν τῷ ἀέρι, ἀλλὰ καὶ τὰς σίτλας περιχείσθω, θερμὰς μὲν κατὰ τοῦ στομάχου καὶ τῶν σκελῶν· ὀλίγας δὲ κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ ταύτας εὐκράτους. καὶ σμηχέσθω τὸ ὅλον σῶμα μὴ πάνυ θερμῷ. καὶ ἀνατριβέσθω τὴν κεφαλὴν πάνυ συμμέτρως. κατιὼν δὲ εἰς τὴν ἔμβασιν, μὴ πάνυ βαπτιζέσθω τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ δύο ἢ τρίς. εἰς δὲ τὴν τοῦ ψυχροῦ δεξαμενὴν εἰσιὼν, πρῶτον ἐπιβρεχέτω τὴν κεφαλὴν ὀλίγῳ ὕδατι, καὶ οὕτως εἰσίτω, ὡς μήτε ἁρπάζειν αὐτὴν, μήτε δέχεσθαι τοὺς τοῦ ὅλου σώματος ἀναπεμπομένους ἀτμούς. καὶ περιβαλλόμενος τὰ σάβανα, πάλιν δεχέσθω ὕδωρ ὁ πάσχων ταῖς χερσὶ, καὶ περιρραντιζέσθω τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν φευγέτω πίνειν εὐθὺς οἶνον τὸν ἄκρατον.

ὁ δὲ

οὐδὲν γὰρ οὕτως εἰς ὑπόμνησιν ἄγει τὸ πάθος. διὸ παραιτεῖσθαι δεῖ τὸν ἄκρατον ἐπιδιδόναι, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐπιληπτικῶν. ταῦτα μὲν οὕτω δεῖ πράττειν, καὶ οὕτω διαιτᾶν, οὐ μόνον παῖδα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀκμάζοντα τὴν ἀκμαστικὴν ἡλικίαν. εἰ δὲ χρόνιον εἴη τὸ νόσημα καὶ δύστροπον, ὥστε περιφρονεῖν τῶν ἐπιεικεστέρων βοηθημάτων, τηνικαῦτα καὶ τοῖς ἐπὶ πλέον λεπτύνειν δυναμένοις καὶ ἀνασκευάζειν τὴν ὅλην διάθεσιν, κεχρῆσθαι καὶ μάλιστα τῷ ἔχοντι τὸν λευκὸν ἐλλέβορον καθαρτηρίῳ, οὗ ἡ γραφὴ ἔχει οὕτως.

nihil enim adeò affectum excitat. quare cauenda est meraci potio, præsertim comitialibus. Hæc sanè in eum modũ agenda sunt: atq; hoc uictu non modò puer, sed etiã is qui ætatis est florentis, sustineri debet. Quòd si morbus uetustus & contumax fuerit, ut mitiora contemnat remedia, tunc ijs quoque utendum erit, quæ largius extenuant, & totum affectum exscindunt; præsertim ea purgatione, quæ ueratrum album recipit, cuius descriptio sic habet.

Καθαρτήριον τὸ διὰ λευκοῦ ἐλλεβόρου.

Medicamentũ purgans, ex ueratro albo.

Δαφνοκόκκων κεκαθαρμένων, κερ. η, ἀλυπιάδος, πεπέρεως λευκοῦ, εὐφορβίου, ἐλλεβόρου λευκοῦ ἀνὰ κερ. η. ταῦτα πάντα κόψας, καὶ σταθμίσας ἕκαστον αὐτῶν, ὥσπερ καὶ γέγραπται, δίδου τὰ πάντα μίαν δόσιν εἰς ἀπόβρεγμα κολοκυνθίδος. γινέσθω δὲ τὸ ἀπόβρεγμα οὕτω· λαβὼν κολοκυνθίδα, πλήρωσον ἑψήματος, καθάρας αὐτὴν πρότερον καλῶς, ὡς μηδὲν ἀπολειφθῆναι τοῦ ἐντὸς σπέρματος, μηδὲ τῶν κναφαλωδῶν. καὶ ἔασον αὐτὴν ἐπὶ θερμοσποδιᾶς ἀπὸ ἑσπέρας ἄχρι τοῦ ἕωθεν διανυκτερεύουσαν. καὶ οὕτω δίδου τὸ βοήθημα μέγιστον ὑπάρχον, καὶ δι' ἐμέτων πλεῖστα καθαῖρον πάνυ παχέα καὶ γλίσχρα τῶν περιττωμάτων. διὸ δεῖ καὶ συνεργεῖν τῷ ἐμέτῳ, ἡνίκα ναυτιῶσιν ἢ σπαράττονται, παρέχειν

Baccarum lauri purgatarum siliquæ octo: alypiadis, piperis albi, euphorbij, ueratri albi, singulorum siliquæ octo. Hæc omnia contusa, singulaque ponderata, quemadmodũ etiam scriptum est, dato una uice ex colocynthidis diluto, quod in hunc modum parabitur. Colocynthidẽ probè prius purgatam, ut nihil interni seminis, neque lanuginis relictum sit, sapa repleto, sinitoq; ipsam in calido cinere à uespere usque ad primum diluculum pernoctescere: atque ita dato, ut auxilium maximum, quod & uomitu plurima ualde crassa & uiscosa recrementa purget. Quare etiam uomitus adiuuari debet, cum ægri nausea premuntur aut conturbantur, paulum

Purgatio διὰ λευκοῦ ἐλλεβόρου.

Dilutum colocynthidis.

paulum mulſæ superſorbendū dando: & ſi nauſeantes nihil notatu dignū ſurſum eduxerint, etiā pinnis ad ſtomachi turbationē utendum eſt, copioſiorē adhuc mulſam propinando. Ita enim minori cum moleſtia recrementa quæ ſtomacho infixa ſunt, ſurſum emolietur. Secundùm purgationē panis exiguum mulſo intinctū dato: balneū aūt die uno aut altero uitabis. Cæterùm hoc ſciendū eſt, quòd in ijs qui os ſtomachi imbecillū, & bene ſenſile habent, non ueratrū album, ſed potius nigrum purgationi inijciendum ſit. Sic enim datū ſine moleſtia purgabit, & proficiet, præterquàm q neq; uiolētos uellicatus inducet. Ego etiā hiera probè purgaui, & lapide armeniaco, tribus eius ſcrupulis datis, & profeci: uerùm in comitialibus inueteratis nullū adeò efficax inueni, ut hoc potiſſimū medicamentum purgans: multosq; noui deſperatos ab alijs medicis, uel hoc ſolo perſanatos fuiſſe. A purgationibus deinde etiam antidota quædam ſumi debent, quæ refocillare uires, & ſi quid meatib. inſideat, extenuare poſſunt. Tale eſt tum quod hermoclimax appellatur, tum theriaca. Atq; hæc ſanè uarijs mixturis conſtant, & ægrè cōparantur. Inter ſimplicia uerò & facilè acquiritur, et ualentiſſimum eſt pyrethri radix cōtuſa, & melle

Mulſa uomitū adiuuat.

Panis mulſo intinctus.

Hiera & lapis armenius.

Antidota poſt purgationes.

παρέχειν ἐπιρροφεῖν ὀλίγον μελικράτου. καὶ εἰ μηδὲν ἀξιόλογον ναυτιῶντος ἄνω φέροιεν, καὶ πτεροῖς κεχρῆσθαι σπαράττοντα τὸν στόμαχον, προσφέροντα ἔτι μᾶλλον τὸ μελίκρατον. οὕτω γὰρ ἀλυπώτερον ἀνενεχθήσονται τὰ ἐν τῷ στομάχῳ προσπεπλεγμένα περιττώματα. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν, ἄρτον δίδου βραχὺν ἀποβρέχων εἰς οἰνόμελι. παραιτοῦ δὲ καὶ τὸ λουτρὸν διὰ μιᾶς, ἢ δύο ἡμερῶν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐπὶ τῶν τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἐχόντων ἀσθενὲς, καὶ εὐαίσθητον, οὐ δεῖ τοῦ λευκοῦ ἐλλεβόρου ἐμβαλεῖν ἐν τῷ καθαρσίῳ, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ μέλανος. ἔσται γὰρ οὕτω ἄλυπον καὶ ὠφέλιμον, μετὰ τοῦ μηδὲ τοὺς βεβαίους ἐπιφέρειν σπαραγμούς. ἐγὼ καὶ τῇ ἱερᾷ καθῆρα καλῶς, καὶ τῷ ἀρμενιακῷ λίθῳ, δεδωκὼς αὐτοῦ γρ. γ. καὶ ὠφέλησα. ἀλλ' οὐδὲν οὕτως εὗρον ἐπὶ τῶν κεχρονικότων ἐπιληπτικῶν, ὡς τοῦτο μάλιστα τὸ καθάρσιον. καὶ πολλοὺς οἶδα θεραπευθέντας ὑπὸ τούτου καὶ μόνου τῶν ἀπογνωσθέντων παρὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν. μετὰ δὲ τὰ καθάρσια λοιπὸν καὶ τῶν ἀντιδότων τινὰς λαμβάνειν, ὅσαι μετασυγκρίνειν εἰσὶ δυναταὶ, καὶ ἀπολεπτύνειν, εἴ τι τοῖς πόροις ἐστὶ περιλαμβανόμενον. τοιαύτη δέ ἐστιν ἥτε τοῦ ἑρμοκλίμαξ καλουμένη, καὶ ἡ θηριακή. καὶ ταῦτα μὲν πολὺ σύνθετα καὶ δυσπόριστα. ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς εὐπόριστόν τε καὶ ἰσχυρότατόν ἐστι ἡ τοῦ πυρέθρου ῥίζα κοπτομένη, καὶ

καὶ ἀναλαμβανομένη μέλιτι, κοχλιαρίου ἓν, ἐκ διαστήματος ἄχρις ἕνδεκα δόσεων. πεπείραται τὸ βοήθημα· καὶ μὴ τῆς εὐτελείας αὐτοῦ καταφρονήσῃς.

Φυσικὰ πρὸς ἐπιληπτικούς.

Ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται περὶ τῶν ἐπιληπτικῶν, ὅσα τε ἡμεῖς ἔγνωμεν, καὶ ἡ μακρὰ πεῖρα ἐδίδαξεν. ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς φυσικοῖς καὶ περιάπτοις χαίρουσί τινες, καὶ τούτοις κεχρῆσθαι ζητοῦσι, καὶ κατὰ τὸ ἀληθὲς αὐτῶν τυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ, πρέπον ἐνόμισα τοῖς φιλομαθέσι, καὶ περὶ τούτων ἐκθέσθαι τινὰ, ὥστε τὸν ἰατρὸν πανταχόθεν εὔπορον εἶναι εἰς τὸ βοηθεῖν δύνασθαι τοῖς κάμνουσιν. ἀρχιγένης μὲν οὖν ἐν τοῖς κατὰ γένος παραινεῖ οὕτω λέγων, κατὰ δὲ τοὺς παροξυσμοὺς διακρατεῖν δεῖ πάντα τὰ μέρη, ὥσπερ καὶ τοὺς περιοδικῶς ῥιγοῦντας, καὶ τῶν μελῶν ἕκαστον λιπαραῖς χερσὶν ἀπευθύνειν μετὰ συμμέτρου συντονίας, μαλάσσοντας τά τε ὄμματα αὐτῶν ἡσυχῇ καὶ καταψύχοντας· ἔτι τε φλεβοτομεῖν αὐτοὺς κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον. παυσαμένου δὲ, συγχριστέον καὶ θαλπτέον ἱματίοις τὴν κεφαλὴν, πολλῷ ἐλαίῳ καὶ θερμῷ συμβρέχοντας. εἰ δὲ μετὰ καταφορᾶς ἐπιληπτίζοιντο, βαλὼν εἰς σινδόνα, ἢ εἰς ἕτερον ἱμάτιον, κέλευε σείειν. καταξύσας δὲ ὃ θέλεις μέρος τοῦ σώματος

αὐτοῦ

& melle excepta, si detur cochleari uno per interualla, donec undecies exhibueris. Experientia probatum est auxilium: ne ipsius uilitatem contemnas.

Quæ naturaliter ad comitiales ualent.

Naturalia comitialiũ remedia.

Hæc igitur de comitialib. dicta sunt, quæ & nos cognouimus, & longa experiẽtia docuit: uerũ cum nonnulli naturalibus, quorũ ratio haberi nequit, quæq; alligari solẽt oblectentur, eisq; uti desiderẽt, et reuera id quod intendunt, assequantur, cõueniens existimaui, studiosis de his quoq; nõnulla percẽsere, ut medicus omni ex parte ad opem ægris ferendam sit instructus. Archigenes igitur in libris quos Catagenos inscripsit, præcipit his uerbis: Per accessiones omnes partes cõtinere oportet, quẽadmodũ etiã eos q per circuitũ rigorẽ experiuntur, singulaq; mẽbra unctis manibus moderate cõtinẽdo in rectũ dirigere, oculos ipsorũ leniter attrectãtes & demulcentes: præterea sanguinẽ ipsis hoc tẽpore dimittere. Vbi uerò accessio finierit, omnia membra perungẽda uestimentisq; fouẽda, & caput multo oleo calẽte superfundendũ. At si cũ graui somno, quæ cataphora Græcè dicitur, in comitialẽ morbũ prolabantur, in sindonẽ aut aliud uestimentũ cõiectos dimoueri agitariq; præcipito. Pũcta aũt qualibet ægri

ipsius

ipsius parte, sanguine os oblinito, & expergiscet. Post accessiones tota quidem morbi excisio medicis in huiusmodi rebus exercitatis committenda est: uerùm citra superuacaneam curiositatē ac curam hæc facere conabimur. sed æquum est, prænuncia morbi indicia, et remedia quæ ipsum coarguant, antea explicare.

αὐτοῦ τοῦ πάσχοντος, τῷ αἵματι στόμα χρῖε, καὶ ἐγερθήσεται. μετὰ δὲ τοὺς παροξυσμοὺς τὴν μὲν ὅλην ἀνασκευὴν τοῦ πάθους τοῖς περὶ ταῦτα πεπονημένοις ἰατροῖς ἐπιτρεπτέον, τὰ δὲ δίχα περιττῆς περιεργίας ποιοῦντας, πειρᾶσθαι πράττειν. ἄξιον δὲ πρότερον ἀποδεῖξαι τὰ προγνωστικὰ, καὶ ἐλεγκτικὰ τοῦ πάθους βοηθήματα.

Indicia quibus comitiales agnoscantur.

Σημεῖα διαγνωστικὰ ἐπιληπτικοῖς.

Indicia comitialium.

Comitialis hoc modo nosci debet. Aegrum pelle caprina opertum mari intingito: statim enim concidet. aut loto ipsius capite ex cornu caprino, nares eius suffito, ac cadet. Idem etiam præstat lapis Gagates, igni prius admotus, & naribus inditus: concidet enim. Ex alio exemplari sic: Gingiberis modicum naribus indito, & inde cadet.

Γνωριστέον δὲ τὸν ἐπιληπτικὸν οὕτω. αἰγὸς ἐπιδερματίδα ἐπιβαλὼν τῷ πάσχοντι, θαλάσσῃ βάπτισον. πίπτει γὰρ εὐθέως. ἢ λούσας αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς, κέρας αἰγὸς ὑπὸ τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ ὑποθυμία, καὶ πεσεῖται. τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ ὁ γαγάτης λίθος, προσαχθεὶς πρότερον πυρὶ, καὶ τοῖς μυκτῆρσι τεθείς. καταπίπτει γάρ. ἐξ ἄλλου ἀντιγράφου. ζιγγιβέρεως βραχὺ ἔνθες εἰς τοὺς μυκτῆρας, καὶ παρ' αὐτὰ πεσεῖται.

Ex Apollonij commentarijs facilè paratur medicamentum, si quidem comitialis est curabilis.

Ἐκ τῶν ἀπολλωνίου εὐποριστοῦ, εἴπερ ἰάσιμός ἐστιν ὁ ἐπιληπτικός.

Apollonius de comitialibus.

Postquam conciderit æger, admoueto ei thymum, & si apprehendat, curabilis est: sin minus, non. Ad prænoscendum comitiales hoc quoq; produnt: nempe quòd uenæ sub lingua ipsorum sitæ uirides inueniantur.

Ἐπειδὰν καταπέσῃ, πρόσαγε αὐτῷ θυμὸν, καὶ εἰ μὲν ἀναλήψεται, ἰάσιμός ἐστιν· εἰ δὲ μὴ, οὐ. εἰς δὲ πρόγνωσιν ἐπιληπτικῶν, καὶ τοῦτό φασιν, ὡς χλωραὶ αἱ ὑπὸ τὴν γλῶτταν αὐτῶν εὑρίσκονται φλέβες.

Περὶ θεραπείας ἐκ τοῦ δευτέρου Θεοδώρου.

Ἐπιληπτικοῦ δὲ καταπεσόντος, ἀπὸ τῶν μεγάλων δακτύλων τῶν ποδῶν αὐτοῦ αἷμα ἀποξύσας, χρῖσον αὐτοῦ τὰ χείλη καὶ τὸ μέτωπον, καὶ παραυτὰ ἀναστήσεται. ἀπολλώνιος δέ φησι, διδῶσθαι καλῶς τὸ αἷμα αὐτῶν ἐν τῷ ποτῷ, οἴνου δὲ ἀπεχέσθωσαν. τοῦτο παρὰ ξενοκράτει.

Ἄλλο.

Καὶ τοῦτο θαυμαστῶς ποιεῖ, ἐν τοῖς νεοσσοῖς τῶν χελιδόνων ἀνατμηθεῖσι εὑρίσκονται λιθάρια δύο, ὧν τὸ μὲν ἓν μέλαν, τὸ δὲ ἕτερον λευκόν. καταπεσόντος τοῦ ἐπιληπτικοῦ, ἐπιτίθει, καὶ ἐγείρεις αὐτόν. τὸ μέλαν δὲ λαβὼν, περίαπτε δέρματι. τὰ δὲ λιθάρια ταῦτα λέγεται διδόναι τὰς χελιδόνας τῷ πρώτῳ νεοττῷ. ἅπερ οὐ καλῶς εὑρίσκονται, εἰ μὴ διὰ τῆς ἀνατομῆς τῶν νεοττῶν ἁπάντων.

Ἄλλο.

Χαμαιλέοντα λαβὼν, ἐν ἐλαίῳ ἕψε, ἕως οὗ τακῇ καὶ παχυνθῇ τὸ ἔλαιον. τακωθέντος δὲ τοῦ ζώου, ἐκλέξας τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ, χῶσον εἰς ἀνήλιον τόπον, καὶ πεσόντα τὸν ἐπιληπτικὸν στρέψας ἐπὶ κοιλίαν, ἄλειφε τῷ ἐλαίῳ κατὰ νώτου, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ ἕως τοῦ πρώτου σπονδύλου, καὶ εὐθέως ἐγερθήσεται. τοῦτο ἑπτάκις ποιήσας, τελέως ἀπαλλάξεις. τὸ δὲ ἔλαιον ἀπόθου ἐν πυξίδι.

Ἄλλο.

Ἄλλοι δέ φασιν, ἐπιληπτικοὺς διαγνω-

Curatio ex secundo Theodori.

Sanguis missus à magnis pedum digitis.

Comitiali collapso, ubi à magnis pedum digitis sanguinem lancinatu extraxeris, labra & frontem ipsius inungito, et inde resurget. Apollonius autem inquit, rectè dari sanguinem ipsorum potioni: uino aũt abstinendum. hoc apud Xenocratem inuenies.

Aliud.

Lapilli hirundinũ ad comitiales.

Hoc quoq; mirificè facit: Duo lapilli in hirundinũ pullis dissectis inueniuntur: quorum unus quidẽ niger, alter uerò albus existit: comitiali collapso eos imponito, ac ipsum excitabis. nigrum uerò cuti alligato. At hirundines dicuntur primo pullo hos lapillos dare, qui nõ facilè inueniuntur, nisi uniuersis pullis dissectis.

Aliud.

Chamæleon.

Chamæleontẽ in oleo coquito, donec intabuerit, & oleum spissescat: consumpto autem animali, ossa ipsius selecta in locũ solis expertem reponito, ac comitialẽ collapsum in uentrem conuertito, oleoq; dorsum à sacro oße usque ad primam uertebram inungito, ac statim excitabitur: hoc ubi septies feceris, ex toto ægrum liberabis. oleum autem pixide reponito.

Aliud.

Alij uerò inquiunt, Comitiales, ubi

ubi agniti fuerint, curari debere, quemadmodũ Archigenes præcipit. Primario igitur in uictu congrua aquæ potione utendũ est, carnibus abstinendũ, et uenere. Iam unctiones quæ adhiberi debeant, ab expertis obseruatũ est. hæc quoque illis cõueniunt. Mustelæ iecur sine felle cũ dimidia aquæ hemina ieiuno ad tres dies propinatur. Referunt autẽ quidam, partẽ auis ossiphagi crematam potu morbũ tollere: atq; hæc sanè ex Archigenis libris decerpta sunt.

Aliud.

Aliud quod in tertio Strato prodidit, istud est. Cani diebus quatuordecim incluso ossa tantũ deuoranda dato: quintodecimo die ex albo canis stercore cochlearium duorum instar comburito, ac diebus quinq; propinato.

Aliud.

Experimentum rustici.

Hoc quoq; in Thuscia à rustico quodam accepi, qui dicebat aliquẽ casu morbo liberatum fuisse. Rutam enim syluaticam, quam rure habebat, cõtundebat: et ubi conseruus eius lunaticus cõcidisset, ipse rutæ odore plenus, aggressus nares ægri continebat: unde ille excitatus, nõ amplius comitiali morbo laborabat. Expertus autẽ erat hoc etiam in alio, morboq; eum liberauerat. Atque ego sæpius ita hunc affectum curaui. Mirabile igitur & eximium medicamentum est, quod nulli communicabis.

διαγνωσθέντας θεραπεύειν χρή, καθάπερ ἀρχιγένης παραινεῖ. προηγουμένως οὖν ταῖς κατὰ τὴν δίαιταν καταλλήλοις χρηστέον ὑδροποσίαις, κρεῶν ἀποχῇ, καὶ συνουσία ἀφροδισίων. ἀλειμμάτων δὲ παραλήψεις γνόμεναι παρὰ τῶν ἐμπείρων παρατετήρηνται. τοῖς δὲ ἐπιληπτικοῖς ἁρμόδια καὶ αὐτά, γαλῆς ἧπαρ χωρὶς τῆς χολῆς μετὰ ὕδατος ἡμικοτυλίου, πότιζε νήστει ἐπὶ ἡμέρας γ. λέγουσι δὲ τινὲς μέρος φήνης τοῦ ὀρνέου κεκαυμένον ἐν ποτῷ διδόμενον ἀνασκευάζειν τὴν νόσον. καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ ἀρχιγένους.

Ἄλλο.

Ἕτερον δὲ ὅπερ κεῖται ἐν τῷ τρίτῳ στράτωνος, τοῦτο. κύνα ἐπὶ ἡμέρας ιδ΄ ἐγκλείσας, ὀστέα μόνον παράβαλε αὐτῷ φαγεῖν. τῇ δὲ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐκ τῆς λευκῆς τοῦ κυνὸς ἀφόδου καύσας ἀνὰ κοχλιάρια δύο, πότιζε ἡμέρας ε.

Ἄλλο.

Ἔλαβον καὶ τοῦτο ἐν τυσκία, παρὰ ἀγροίκου τινός, λέγοντος κατὰ τύχην ἀπηλλάχθαι. εἶχε γὰρ πήγανον ἄγριον κόπτων ἐν τῇ ἀγρῷ, καὶ σύνδουλος αὐτοῦ σεληνιακὸς ὢν ἔπιπτεν. ὁ δὲ μεστὸς τῆς ἀποφορᾶς τοῦ πηγάνου ἐλθὼν, ἐκράτησεν αὐτοῦ τὰς ἀναπνοάς, καὶ ἐγερθεὶς οὐκέτι ἐπελήφθη. ἐπείρασε δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλου, καὶ ἀπήλλαξε, κἀγὼ δὲ πλειστάκις ἐθεράπευσα. θαυμαστὸν οὖν καὶ ἐξαίρετόν ἐστι· καὶ ἔστω σοι ἀμετάδοτον.

Ἐκ τοῦ νη' Θεοδώρου μοσχίωνος, πρὸς ἐπιληπτικούς.

Σταφίδος ἀγρίας δραχ. η', καστορίου δραχ. δ', ὀποῦ πευκεδάνου, πυρέθρου, ἀνὰ δραχ. β'. τὴν σταφίδα κόψον, καὶ εἰς κύστιν προβατείαν, ἢ αἰγείαν τοῦ οὔρου ἐν αὐτῇ ἔτι ὄντος καθεὶς, ποίησον ὑποξηρανθῆναι. εἶτα κόψας καὶ σήσας, τοῖς ἄλλοις πρόσμιγε, καὶ δίδου μετὰ μελικράτου πρὸς δύναμιν.

Ἕτερον ὅπερ ἔλαβον ἐν γαλλίᾳ.

Ἀλεκτρυόνος ὄρχεις ξηροὺς πότιζε μετὰ ὕδατος καὶ γάλακτος, καὶ ὕδατος νῆστει, καὶ τοῦτο ποίει δι' ἡμερῶν ε'. φυλακτέον δὲ ἀπὸ οἴνου.

Ἕτερον ἐκ τοῦ μαρσίνου τοῦ θρακός.

Μονομάχου σφαγέντος, ἢ ἑτέρου τινὸς καταδίκου ῥάκος ᾑμαγμένον λαβὼν καῦσον, καὶ τῇ σποδῷ τοῦ ῥάκους μίσγε οἶνον, καὶ ἐν δόσεσιν ἑπτὰ ἀπαλλάξεις. δέδωκε δὲ πεῖραν πολλάκις ἐξαίρετον.

Ἐκ τῶν προσκειμένων ἐν τοῖς στράτωνος, λέγει δὲ ὀρφέως εἶναι.

Στρύχνου ῥίζαν ἀνελόμενος φθινούσης σελήνης κόψον, καὶ δίδου πίνειν ἐξ αὐτοῦ, τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν, μίαν δόσιν, εἶτα β',

Ex quinquagesimo octauo Theodori Moschionis, ad comitiales.

Herbæ pedicularię, quæ *staphisagria Græcè dicitur, drachmæ octo: castorei drachmæ quatuor: liquoris peucedani, pyrethri, singulorum drachmæ duæ. Pediculariam cōtundito, ac in uesicam ouillam, aut caprillam, in qua adhuc urina sit, depositā siccari curato: deinde contusam incretāq; alijs admisceto, ac ex mulsa pro uiribus dato.* Staphisagria ad comitiales.

Aliud, quod accepi ex Gallia.

Galli gallinacei testiculos in puluerem tritos, ex aqua & lacte ieiuno propinato, idq; diebus quinque facito: uino autem abstinendum est. Testiculi gallinacei ad comitiales.

Aliud, à Mersino Thrace acceptum.

Gladiatoris occisi, aut alterius cuiusdā mortis rei panniculū cruentū comburito, ac cineri uinū misceto: ubi septies hoc dederis ægro, liberabis. Hoc insigni experimento sæpe probatum est. Sanguis humanus

Ex his quæ Stratonis libris adiecta sunt. dicit autem Orpheum authorem esse.

Solani radicem luna declinante acceptā tundito, ac eam potui dato, primo quidem die semel, Solani radix.

f deinde

deinde bis, postea ter, tandē quater: atq; ita ordine, donec quindenis uicibus eā insumpseris. Arcanū aūt est hoc, et multis mirabile.

In Hispania hoc ad comitiales didici.

Caluaria asini. Caluariam asini diligenter crematam cōtundito, incernitoq́;, & in pixide habeto. Cum usus postulat, dato drachmam unam. In alio inueni drachmas duas, ex aquæ frigidæ hemina. Priusquā aūt medicamentū dederis, sabinā herbam leuigato, datoq́; potui ex ea drachmas tres cū aquæ hemina. In alio habetur cochleare unū. Ieiuno ad dies duos dato, quando tempus est subnubilū. Ac paucis interpositis diebus exhibeto id quod ex caluaria asini paratur. At priusquā aliquid ex prædictis offeras, caput ægri ad dies tres purgato, ut infrà scriptū est. Herbæ pedicularię, sinapis, singulorū drachmæ 4. pyrethri drachma, salis ammoniaci drachma: cōtusa, & cribro secreta, in puluerē redigito: datoq́; mandendum post diem unum, ac finito ægrū hianti ore pituitam emittere: est aūt hoc ualde mirificum.

Quę alligantur, & naturaliter comitialib. obsistunt, ex Cōment. Archigenis.

Iis aūt quæ alligātur utendū est ad affectū, ut Asclepiades medicamētarius prodit: clauū cruce fixū brachio

εἶτα β, εἶτα γ, εἶτα δ. καὶ οὕτως ἐφεξῆς, μέχρις ἂν πεντεκαίδεκα ἀναλώσῃς δόσεις. μυστηριῶδές δέ ἐστι, καὶ ὑπὸ πολλῶν θαυμάζεται.

Ἐν δὲ ἱσπανίᾳ πρὸς ἐπιληπτικοὺς τοῦτο ἔμαθον.

Κρανίον ὄνου ἐπιμελῶς καύσας, κόψον καὶ σῆσον, καὶ ἔχε ἐν πυξίδι. ἐπὶ δὲ τῆς χρείας δίδου δραχ. α, ἐν ἄλλῳ εὗρον δραχ. β, μεθ' ὕδατος ψυχροῦ κοτύλην α. πρὶν ἢ δοῦναι τὸ φάρμακον, βράθυν τὴν βοτάνην λέαν σον, καὶ δίδου πιεῖν ἐξ αὐτῆς δραχ. γ, μετὰ ὕδατος κοτύλην α, ἐν ἄλλῳ κοχλιάριον ἓν, νήστει ἐπὶ ἡμέρας β, ὁσάκις ὑπονέφελός ἐστιν ἡ ἡμέρα. καὶ ὀλίγας παραλιπὼν ἡμέρας, δίδου τὸ ἐκ τοῦ κρανίου τοῦ ὄνου. πρὶν δέ τι τῶν προειρημένων δοῦναι, προκάθαρον τὴν κεφαλὴν τοῦ κάμνοντος ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, ὡς ὑποτέτακται, σταφίδος ἀγρίας, νάπυος, ἀνὰ οὐγγ. δ, πυρέθρου δραχ. α, ἅλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχμ. α, κόψας, σήσας, ποίησον ξηρίον, καὶ δὸς μασσᾶσθαι μετὰ μίαν, καὶ ἀφὲς χάσκειν αὐτὸν ὑποφλεγματίζοντα. ἔστι δὲ θαυμαστότατον.

Περίαπτα καὶ ἀντιπαθῆ πρὸς ἐπιληπτικοὺς, ἐκ τῶν ἀρχιγένους.

Περιάπτοις δὲ τούτοις χρηστέον πρὸς τὸ πάθος, ὡς ἀσκληπιάδης ὁ φαρμακευτὴς, ἧλον ἐσταυρωμένου τῷ βρα-

τῷ βραχίονι τοῦ πάσχοντος περίαπτε, καὶ ἀπαλλάξεις. Ζαλάχθης δὲ τάδε φησίν· Ἴασπις λίθος ὁ προσαγορευόμενος * καπνιάς, εἰς πάντα τὰ περὶ κεφαλὴν καὶ διάνοιαν συνιστάμενα περιάπτεται, καὶ παρατριβέντος δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐὰν συγχρίσηται τῷ ὑγρῷ, ταῦτα δράσει ἐναργῶς καὶ θαυμασίως. Ὀστάνης δέ φησι· Κοράλλιον καὶ γλυκυσίδην, καὶ στρύχνου ῥίζαν ἀνελόμενος σελήνης μειούσης, ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον λίνεον περίαπτε.

Ἄλλο.

Ἴασπις δὲ ὁ παρόμοιος καλλαΐνῳ, δακτυλίῳ ἐνδεθεὶς, φορεῖται, καὶ ἀπαλλάττει. ἔστι δὲ πολυτίμητος.

Ἄλλο.

Δημοκράτην δὲ τὸν ἀθηναῖον λέγεται νεανίσκον ὄντα καὶ ἐπιληπτιζόμενον παραγενέσθαι εἰς Δελφοὺς, καὶ δεῖσθαι τοῦ δαίμονος, πολλῶν αὐτῷ προσφερόντων περιάμματα ἀντιπαθῆ τῆς νόσου, ποίῳ χρήσεται αὐτῶν· καὶ τὴν πυθίαν φάναι, * μόνον τὸ πρὶν ἐν βοῦς κατὰ κρίθ. τίκτει δὲ χυμοὺς κευθμῶνος ἐνυγροῦ ἑρπητὰ πολύπλανον, σκυρίνου ἀπὸ κόρσης. ἢ καὶ οὕτως· μέζονα ἀγράμιον κεφαλῆς ποιμνήιον αὐλὴν μηκάδος, ἀγρονόμιον δέρας περιβάλλε μῆλον ἑρπητὰ πολύπλανον, σκυρίνου ἀπὸ κόρσης. ὁ Δημοκράτης ἀκούσας ταῦτα, ἐνόμισεν ὅτι τότε ὁ δαίμων ηὔδα. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἐλθὼν παρεγένετο πρὸς Θεόγνωστον τὸν * Δημοκράτην ἤδη ἐνενηκοστὸν ὄγδοον ἔτος ἐλαύνοντα,

brachio ægri alligato, & liberabis. Zalachtes autem hæc ait:

Lapis iaspis à fumo quo infectus non pellucet, Capnias appellatur, ad omnia capitis & mentis uitia alligatur: & is contritus si cũ humore illinatur, hæc efficiet euidenter & mirificè. Osthanes inqt: Coralliũ & glycizidem, solaniq; radicem luna inclinante collectã, illigatamq; in linteolũ lineum appendito. Aliud.

Iaspis lapis.

Iaspis similis callaino, digito impositus gestatur, et liberat: est aũt preciosus. Aliud.

Democratẽ Atheniensem ferũt cum adolescẽs esset, & morbo comitiali teneretur, ad Delphos profectũ fuisse: eumq; rogasse deum, cum pleriq; ei offerrent alliganda morbo contraria, quali ex eis uteretur? ac Pythiam respondisse:

Oraculũ Pythiæ.

Quos madidis cerebri latebris procreare capella
Dicitur humores, uermem de uertice longum. Vel sic;
De grege sume capræ maiores ruris alumnæ
Ex cerebro uermes, & ouis dato tergora circum
Multiplici uermi pecoris de fronte reuulso.

Democrates cum hæc audiuisset, expendebat quid tunc deus loqueretur: cum aũt ipse profectus ad Theognostũ Democratiũ nonagesimũ octauum annũ iam agentem uenisset,

Vermes caprarũ.

uenisset, oraculum huic denūciat: ille autē uehementer miratus dei prudentiam, uatis Pythiæ obscuritatem, & obliquum dictum, sententiam oraculi manifestauit: gregariarum, inquit, caprarū caput naturaliter multis uermibus iuxta cerebri basim plenum efficitur: ac sternutamentis animali obortis, multi uermes in nares capræ insiliūt. Oportet igitur ueste substrata, ne terram attingant, illos excipere, unum, uel tres, & indutum pelle nigræ ouis tenero collo alligare. Atq; hoc ait morbo naturaliter aduersari.

Expositio oraculi.

Aliud ad idem, quod in lib. Stratonis scriptū est, dicitur autem Moschionis.

Asini frons cuti alligata, gestataq;, morbo liberat.

Aliud.

Clauum ex nauigio confracto exemptum, in brachij ornamentū latum concinnato, ut imponatur os ex corde cerui, & sinistro brachio circumdatur. Postquam aūt ceruo uiuo cor exemeris, ossiculū, quod in eo explicato ceu caruncu lam concretam arundine statim sine mora inuenies, siccato: ac ubi reliquū proieceris, facito ut prædictum est, ac miraberis.

Aliud.

Linteum ex naue confracta, iam

ἐλαύνοντα, τούτῳ τὸν χρησμὸν καταγγέλλει. ὁ δὲ σφόδρα θαυμάσας τοῦ δαίμονος τὴν σύνεσιν, καὶ τῆς σοφῆς τὸ ἀσαφὲς καὶ σκολιὸν ῥῆμα, εἶπε τὴν σαφήνειαν τοῦ χρησμοῦ, τῶν ἐν τοῖς ποιμνίοις αἰγῶν φυσικῶς, φησὶν, ἔγκυος γίνεται ἡ κεφαλὴ κατὰ τὴν ἐγκεφάλου βάσιν πολλῶν σκωλήκων. ἐκρεχομένων τε πταρμῶν τῶν ζώων, ἐπάλλονται πολλοὶ ἐκ τῶν ῥωθώνων τῆς αἰγὸς σκώληκες. χρὴ οὖν ὑποστορέσαντα ἱμάτιον, διὰ τὸ μὴ ἅψασθαι τῆς γῆς τοὺς σκώληκας λαβεῖν α ἢ γ, καὶ ἐνδύσαντα εἰς δέρμα μέλανος προβάτου, ἐξάψαι ἁπαλῆς ἀπὸ δειρῆς. καί φησι τοῦτο ἀντιπαθὲς τῇ νόσῳ.

Ἕτερον πρὸς τὸ αὐτὸ, ὅπερ κεῖται ἐν τῷ στράτωνος, λέγεται δὲ μοσχίωνος.

Ὄνου τὸ μετώπιον δέρματι περιαπτόμενον καὶ φορούμενον, ἀπαλλάσσει.

Ἄλλο.

ἧλον ἐκ πλοίου ναυαγήσαντος ἐλάσας, ποίησον * βραχιόλιον πλατὺ, ὥστε ἐνθεῖναι ὀστέον ἀπὸ καρδίας ἐλάφου, καὶ περίθες ἐν τῷ εὐωνύμῳ βραχίονι. ἐκκαρδιώσας δὲ τὴν ἔλαφον ζῶσαν, καὶ ἀναπτύξας τὴν καρδίαν αὐτῆς, ἀπροθέτως παραχρῆμα καλάμῳ εὑρήσεις ὡς σάρκιον πεπηγὸς ὀστάριον, εἶτα ξήρανον, καὶ βαλὼν, ποίει ὡς προείρηται, καὶ θαυμάσεις.

Ἄλλο.

Ὀθόνιον ἐκ ναυαγήσαντος πλοίου ἔθος

ἤδη πεπλευκότος καὶ πεπαλαιωμένου δῆσον ἐπὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα ἄχρι ἑπτὰ ἑβδομάδας, ἐν αἷς ἄλλου τε * καὶ ἀπαλλαγήσεται ὁ κάμνων. πεσεῖται δὲ ἐὰν τρίχας ὄνου καὶ μούλης ὑποθυμιάσῃς. πύρεθρον δὲ ἐὰν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ ἐμφυσήσῃς, εἰ μὲν ἦν ἰάσιμος, πταρήσεται· εἰ δὲ μή, οὔ.

Ἄλλο.

Κοράλλιον ἀπὸ ἐγκεφάλου τοῦ ὄνου περίαπτε, γλυκυσίδης ῥίζης, καὶ στρύχνου φθινούσης σελήνης, δίδου κόκκον α, δίδου παρὰ α, εἶτα παρὰ β, εἶτα παρὰ δ, ἕως ἀναλώσῃς ιε πόσεις. καὶ χρυσόλιθος καλῶς ποιεῖ, καὶ ἴασπις ὁ ἀερίζων, ἢ ὁ παρόμοιος καλλαΐνῳ, δακτυλίῳ φορούμενος. ταῦτα μὲν εἴρηται τοῖς παλαιοῖς, ὡς φυσικῶς δρᾷν δυνάμενα. ὅσα δὲ ἡμεῖς ἐξεθέμεθα, κατὰ μέθοδον εἴρηται. καὶ δεῖ πανταχόθεν βοηθεῖν τὸν ἐπιστήμονα, καὶ φυσικοῖς χρώμενον, καὶ ἐπιστημονικῷ λόγῳ, καὶ μεθόδῳ τεχνικῇ. καὶ τὸ λεγόμενον πᾶσι, κινεῖν τὰ καλῶς σπεύδοντα μακρᾶς νόσου καὶ μοχθηρᾶς ἀπαλλάξαι τὸν κάμνοντα. ἐγὼ δὲ φιλῶ πᾶσι κεχρῆσθαι. διὰ δὲ τοὺς πολλοὺς τοὺς ἐν τῷ νῦν χρόνῳ ἀμαθεῖς ὄντας καταμέμφεσθαι τοῖς χρωμένοις τοῖς φυσικοῖς, ἔφυγον συνεχῶς χρῆσθαι τοῖς φύσει δρᾷν δυναμένοις, καὶ ἔσπευσα τεχνικῇ μεθόδῳ περιγενέσθαι τῶν νοσημάτων. καὶ οἶδα οὐ μόνον ἐπιληπτικὰς

*iam attritũ inueteratumq; dextro brachio ad septẽ hebdomadas alligato: in quibus aliàs * & æger liberabitur.* Deest aliquid. *Concidet autem, si pilos asini & mulæ in suffitum offeras. Pyrethrũ cum naribus ipsius inspiraueris, siquidem sanabilis sit morbus, sternutabit æger: sin aũt curari nequeat, non item.*

Aliud.

Corallium ex cerebro asini alligato. Corralliũ. *Glycyzidis radicis, et solani,* Glycyzis *declinante luna, granũ unũ dato: primò aũt unũ, deinde duo, postea quatuor, donec quindecim exhibueris. Iam chrysolithos probè facit:* Chrysolithos. *itẽ iaspis, aeriũ colorẽ habẽs,* Iaspis. *aut persimilis calaino, digito gestatus, idẽ præstat. Hæc sanè à ueteribus dicta sunt, tanquã naturaliter, hoc est, latenti natura, efficacia. At quæ nos edidimus, secundũ certam quandã uiam & rationẽ, quam Græci* μέθοδον *uocant, dicta sunt: ac cõuenit peritũ omni modo auxiliari, tum naturalib. utendo, tum scientifica ratione, & methodo artificiali: quodq; rectè dici solet, omni modo properandũ est, ut lõgo morbo et prauo ægrũ libeɾes. Mihi sanè omnib. uti placet: quia uerò pleriq; hoc tẽpore indocti accusant eos q utuntur naturalibus, caui, ne cõtinuè ijs quæ naturaliter operãtur, uterer, conatusq; sum artificiosa uia et ratione morbos superare: ac noui nõ modò co-*

mitiales, sed etiã alios morbos plerosq; uictu & medicamẽtis fuisse persanatos. Quare etiã nunc cõsulo, ut is q uelit comitialẽ euadere, hoc potius nunc à me dicto uictu, & medicamentis utatur: nec successu frustrabitur. Iam efficax in

Cyphi. cõmemoratos etiam solare cyphi potũ inueni, præsertim à purgatione. Oportet aũt semel propinare, desinẽte luna: idq; facere, dum in totum morbus fuerit discussus. Nihil aũt minus confert, ubi curatus quoq; fuerit, præseruationis gratia ipsum porrigere, quousque tutam & firmã morbi liberationem uideris, & nullæ ipsius reliquiæ superstites maneant. Quin etiã præcaueri in comitialib. omnino debet, ne ullo modo affectum irritemus. maximè omniũ uitanda est cruditas, ut maximũ malum: in cœna, aut prandio etiã suspicio cruditatis: item ne cibus tardè sumatur, & bilis cõmoueatur, cauendũ est. Adhæc fugienda potio statim à balneo, ut diximus, præsertim meraca: uina ualde uetusta, et nouella admodũ, astringentiaq;: item lactis potus, caseusq;, et si quid ex lacte præparatur, necnon fœtida. Insuper uitandum, ne ægri prorsus in huiusmodi locis cõmorentur, suffimẽtaq; plurimũ odorentur: neq; è sublimi defixis oculis diutius cernant, neq; admodum caput operiãt, calefaciantq;: præterea

κὰς νόσους, ἀλλὰ καὶ ἄλλα νοσήματα πολλὰ διὰ διαίτης καὶ φαρμακείας ἰαθέντα. διὸ καὶ νῦν βουλεύω καὶ τῶν θέλοντα περιγενέσθαι τῆς ἐπιληψίας, ταύτῃ μᾶλλον τῇ νῦν εἰρημένῃ κεχρῆσθαι διαίτῃ, καὶ φαρμακείᾳ, καὶ οὐκ ἀποτεύξεται. δραστηρίως δὲ ποιοῦν τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὸ ἡλιακὸν εὗρον κῦφι πινόμενον, μάλιστα μετὰ κάθαρσιν. δεῖ δὲ καὶ ποτίζειν ἅπαξ ληγούσης σελήνης, καὶ τοῦτο ποιεῖν ἄχρι τελείας ἀπαλλαγῆς. οὐδὲν δὲ ἧττον ὅτε καὶ θεραπευθῇ προφυλακῆς χάριν ἐπιδιδόναι αὐτὸ, μέχρις ἂν ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν ἴδῃς ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου, καὶ μηδὲν αὐτῆς λείψανον ὑπολειπόμενον φαίνεσθαι. οὐδὲν δὲ ἧττον προφυλαττέσθω καθολικῶς, ὥστε μηδεμίαν ὑπόμνησιν παρασχεῖν τῷ πάθει. μάλιστα πάντων τὴν ἀπεψίαν, ὡς μέγιστον κακὸν, κατὰ τὸ δειπνεῖν, ἢ ἀριστᾶν, ὑπόνοιαν ἀπεψίας, καὶ τὴν βραδυσιτίαν, καὶ τὴν ἐκχόλωσιν ὑπονοείτωσαν. φυλαττέσθωσαν δὲ καὶ τὸ πίνειν εὐθέως μετὰ λουτρὸν, ὡς εἰρήκαμεν, καὶ μάλιστα τὸν ἄκρατον, καὶ τοὺς πάνυ παλαιοὺς, καὶ τοὺς πάνυ νέους, καὶ τοὺς στύφοντας. γάλα δὲ πίνειν, καὶ τυρὸν ἐσθίειν, καὶ εἴ τι διὰ γάλακτος ἐστὶ σκευαζόμενον. φευγέτωσαν δὲ καὶ δυσώδη πάντα, καὶ ὅλως ἐγχρονίζειν τόποις τοιούτοις, καὶ τῶν θυμιαμάτων τὴν ἤδη πολὺ ὄσφρησιν, καὶ ἀφ' ὕψους ἀτενίζειν ἤδη πολὺ, καὶ τὸ σκέπειν πάνυ, καὶ θερμαίνειν τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ

καὶ τὸ ἐγχρονίζειν ἐν ἡλίῳ, ἢ ὅπου πῦρ ἐστὶν ἐπὶ πολὺ, καὶ τὸ ἐν λουτρῷ βραδύνειν, καὶ ἐν θερμῷ πάλιν ὕδατι ἀποσμήχειν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἄπεπτον αὖθις λούεσθαι. παραιτεῖσθαι δὲ καὶ τὸ μετὰ τροφὴν γλυκέος τινὸς ἐδέσματος, ἢ πόματος λαμβάνειν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο παροξυντικὸν τοῦ πάθους, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ἡ ξανθὴ χολὴ τίκτεται ἐν τῷ στομάχῳ. τούτους γὰρ εὐκράτως συμφέρει διαιτᾷν, οὐχ ὥσπερ τοὺς ἀθροίζοντας τὸν φλεγματώδη χυμὸν, διὰ τῶν παντοίως λεπτυνόντων τοὺς χυμοὺς, καὶ θερμαινόντων. ταῦτά τις ἐὰν ἀκριβῶς μὲν οὖν φυλάττῃ, οὐ μὴ δεηθείη ἑτέρου τινὸς βοηθήματος, καὶ μάλιστα τῶν ἐπωδύνων, καὶ κίνδυνον ἐπιφερόντων, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀρτηριοτομίας, καὶ * αὐχρτήσεως, καὶ καύσεως, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τιμωρία μᾶλλον ἢ θεραπεία πολλοῖς γίνεται.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΕΣΕΩΣ. κεφάλ. ις.

Τὸ τῆς παρέσεως πάθος, ὃ καὶ παράλυσιν ὀνομάζειν εἰώθασιν, οὐδὲν ἄλλο, ἢ ἀναισθησία καὶ ἀκινησία τῶν πεπονθότων τόπων ἐστί. διαφέρει δὲ τῆς ἀποπληξίας, ὅτι αὕτη μὲν τοῦ παντὸς σώματός ἐστιν ἀναισθησία, καὶ ἀκινησία, μετὰ βλάβης τῶν ἡγεμονικῶν ἐνεργειῶν, καὶ τρόπον τινὰ θάνατος. ἡ δὲ πάρεσις τῶν ἡμι-

præterea ne in sole immorentur, aut ubi ignis est plerunque: adhæc, ne in balneo tardius desideant, & caput calida rursus aqua abstergant, concoctione que non obita rursus lauent. Insuper ne à cibo dulce quoddam esculentum aut poculentum assumant. Quippe hoc etiam affectũ irritat, præcipuè in quibus flaua bilis stomacho innascitur. Nam hos temperato uictu alere conuenit: non quemadmodum eos, qui pituitosum humorem congregant, per illa quæ omnifariam extenuant humores, & calefaciunt. Hæc si quis accuratè conseruet & tueatur, non opus habebit alio quodã auxilio, & maximè illis quæ dolorem mouent, periculumq; uitæ inferunt: nonnunquam etiam arteriæ sectione, caluariæ adustione, et alijs quæ cruciatum & supplicium magis quàm curationem multis conciliant.

DE RESOLVTIONE particularum. Cap. XVI.

Resolutionis uitium, quod Græci πάρεσιν *et* παράλυσιν *nominare consueuerunt, nihil aliud est, q̃ sensus & motus priuatio. Differt autẽ ab apoplexia, q̃ ipsa quidẽ totius corporis sensus et motus abolitio, cũ principis animæ functionũ noxa, & quodammodo mors accidit. Resolutio aũt est,*

Resolutio. *qua dimidia pars corporis, uel una emoritur, uel etiam particulæ quædã neruosæ obstructæ, ita ut uel cerebrũ, uel spinalis medulla ab affectu sit immunis. Vbi igitur prius animaduerteris unde incepe rit, & unde causa prouenerit, ita tandem curationem tentato. Fieri enim nequit, ut qui causam, aut quod sit uitium, ignoret, morbum infestantem posit exscindere.*

Notæ.

Indicia resolutionis. *Si igitur ex superioribus particulis quædam affecta fuerint, nempe oculus, aut nasus, aut lingua, aut quædam in facie, constat ipsum cerebrum morbo esse implicitum, eiq; primariò succurrendũ esse.* Resolutæ partes q̃modo nascantur. *Si igitur nulla ex prædictis partib. sensu, aut motu, aut utroq; læsa fuerit, necesse est spinalẽ medullam ægrotare, aut aliquẽ neruorum ex ipso procedentiũ affectum esse, statuere. Attendito igitur diligẽter, quæ sit pars affecta, et unde initium trahat, aut à qua uertebra id, aut neruo recipiat: atq; illi curationem adhibeto: non autem ut uulgò, symptomatibus tantum obsistito. Itaque resolutas particulas sic internoscere conuenit, animum scientiæ anatomicæ aduertendo.*

Causa resolutionis.

Resolutionis causa. *Causam resolutionis effectricem magna ex parte internoscere licet, ex crasso, uiscoso, frigidó, interdum*

ἡμίσεως σώματος, ἢ ἑνὸς ὅλου μέρους νέκρωσις, ἢ καί τινων μορίων νευρωδῶν ἰσχηκέτων ἔμφραξιν, χωρὶς τοῦ παθεῖν ἢ τὸν ἐγκέφαλον, ἢ τὸν νωτιαῖον. διαγνοὺς οὖν πρότερον πόθεν ἤρξατο καὶ πόθεν * ἡ αἰτία συνέβη, οὕτως ἔρχου ἐπὶ τὴν θεραπείαν. ἀμήχανον γὰρ ἀγνοοῦντα τὸ αἴτιον, ἢ καὶ τὸ πάθος, ἐκκόψαι δυνηθῆναι τὴν ἐνοχλοῦσαν διάθεσιν.

Διάγνωσις.

Εἰ μὲν οὖν ἔχῃ τι τὸ πεπονθὸς τῶν ἄνω μορίων, οἷον ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς, ἢ γλῶσσα, ἢ τι τῶν περὶ τὸ πρόσωπον, δῆλον ὡς αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος ἔχει τὴν νόσον, καὶ αὐτῷ δεῖ βοηθεῖν προηγουμένως. εἰ μὲν οὖν μηδὲν ἂν βλαβὲν τὴν αἴσθησιν, ἢ τὴν κίνησιν, ἢ τὸ συναμφότερον τῶν εἰρημένων τόπων, ἀνάγκη τὸν νωτιαῖον νοσεῖν, καὶ αὐτῶν τῶν νεύρων ἀρχὴν ὑποτίθεσθαι πεπονθέναι, ἤ τι τῶν ἐξ αὐτοῦ νεύρων. πρόσεχε οὖν ἀκριβῶς, ποῖον μέν ἐστι τὸ πάσχον, ἢ πόθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ἢ ἀπὸ ποίου δέχεται σπονδύλου, ἢ νεύρου, κἀκείνῳ τὴν θεραπείαν προσφέρειν, καὶ μὴ ὡς οἱ πολλοὶ, τοῖς συμπτώμασιν ἐθέλειν ἀπομάχεσθαι μόνον. τὰ μὲν οὖν παραλυθέντα μόρια, οὕτω δεῖ διαγινώσκειν, προσέχοντα τῇ ἀνατομικῇ θεωρίᾳ.

Περὶ αἰτίας παρέσεως.

Τὴν δὲ ποιοῦσαν τὴν πάρεσιν αἰτίαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαγινώσκειν χρὴ ἐκ παχέος καὶ γλίσχρου, καὶ ψυχροῦ,

ἔσθ᾽

ἔσθ' ὅτε καὶ γεώδους, καὶ μελαγχολικοῦ χυμοῦ συνισταμένην. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι καὶ διὰ ποιότητα θερμὴν ἢ ξηρὰν γίνεται τὸ πάθος τοῦτο, διὰ θερμῆς δυσκρασίας ὑπεροπτώσης τὸ αἷμα καὶ τοὺς χυμούς. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ ψυχρὰν ποιότητα μόνην. ἐπειδὴ οὖν ἡ αἰτία διάφορος, ἥ τις τὴν τῆς παρέσεως ἐργάζεται διάθεσιν, ἐπισκέπτεσθαι δεῖ καὶ διαγινώσκειν ἀκριβῶς, εἴτε πλῆθός ἐστιν, εἴτε ποιότης μόνη. οὐ μικρὰ γὰρ ἡ διαφορά. εἰ μὲν γὰρ πλῆθος καὶ παχύτης, ἀνάγκη παραλαμβάνειν ὅσα λεπτύνειν οἶδε, καὶ κένωσιν ἐργάζεσθαι τοῦ τὴν πάρεσιν ἐργασαμένου χυμοῦ. εἰ δὲ ποιότης εἴη μόνη θερμὴ καὶ ξηρὰ, τότε τὰ λεπτύνοντα καὶ θερμαίνοντα. πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα δαπανῶντα τὸ ἔμφυτον ὑγρὸν, ἔτι μᾶλλον ὑπεροπτᾷ, καὶ παχυτέραν ἐργάζεται τὴν ὕλην. δῆλον οὖν, ὅτι τἀναντία τῇ ποιότητι ἀντεισάγειν δεῖ βοηθήματα, τουτέστι, τὰ ψύχοντα καὶ ὑγραίνοντα πάντα. πρὸς δὲ τὴν ψυχρὰν, ἐξ ἀνάγκης τὰ θερμαίνοντα. τούτων οὕτως ἐχόντων, εἴπωμεν ὅπως δεῖ καὶ τῇ θεραπείᾳ κεχρῆσθαι, πρότερον ἀπὸ τῆς διὰ πλῆθος γινομένης διαθέσεως ἀρξάμενοι.

Περὶ θεραπείας.

Εἰ μὲν οὖν εἴη πλῆθος αἵματος ἐκ τῆς διαγνώσεως ὑπαγορευθὲν σοι, δῆλον ὅτι πρὸ τῆς ἄλλης ἁπάσης θεραπείας, συμμέτρως δεῖ ποιεῖσθαι κένωσιν αἵματος. οὐ δεῖ γὰρ ἐνθάδε τούτων,

εἰ καὶ

interdum etiã terreſtri & melancholico humore conſtitui. Sciendum aũt eſt, uitium hoc ex qualitate calida aut ſicca proficiſci, ubi calida intemperies ſanguinẽ, et humores nimiũ torrefecerit: ſimiliter etiã ob frigidam qualitatem ſolam. Quoniã igitur cauſa diuerſa eſt, quæ reſolutionis affectũ pariat, inſpiciendũ internoſcendũq; diligenter eſt, copia'ne ſit, an qualitas ſola: non parum enim intereſt. Si namq; copia & craßities, neceſſe eſt adhibere quæ extenuant, & humoris, qui reſolutionẽ excitarit, uacuationẽ moliuntur. At ſi qualitas ſola fuerit calida et ſicca, tunc extenuantia calefacientiaq; (omnia enim eiuſmodi natiuum humorem cõſumunt) magis adhuc aſſant materiẽ, craßioreq; reddunt. Liquet igitur contraria qualitati remedia inducenda eſſe, hoc eſt, refrigerantia & humectantia omnia: ad frigidam uerò neceſſariò ea quæ calefaciunt, applicari debent. Quæ cum ita habeant, dicamus quomodo etiã curatione utendũ ſit, ab affectu, qui ex copia prouenit, prius exorſi.

Curatio.

Siquidem igitur copiam ſanguinis ex notis deprehendas, liquet moderatam eius euacuationem ante aliam curationẽ uniuerſam adhibendam eſſe. Non enim cõuenit in his multum ſanguinis,

etiamſi

etiamsi abũdet, detrahere: sed ad auxilia potius quæ locis inducuntur, perueniendum est. Si namq; in facie affectus constiterit, ante omnia capiti prospiciendum est. Constat enim principio affecto, meritò etiã faciei partes oblæsas esse. Necessariò igitur omnia quæ caput euacuãt, ipsumq́; recrementis liberum reddunt, adhiberi debent: quẽadmodum apophlegmatismis quoq;, perfrictione, dropacibus, & omnibus utendũ est, quæ extenuare & aperire possunt. Quòd si pituitosior sanguis fuerit, ijs quæ pituitã per os educũt: sicut etiã cum magis melancholicus, illorum usus est, quæ hunc humorem emoliuntur. Optimè uerò ad utraq; facere possunt & catapotia, quæ ex colocynthide parantur: quorum descriptio hæc est.

Curatio resolutionis.

Catapotia διὰ κολοκυνθίδος.

Catapotia dia colocynthidos.

Aloes hepaticæ, colocynthidis, singulorũ uncia: euphorbij semuncia: ueratri nigri uncia: bdellij, gummi, singulorum uncia: nitri Alexandrini semuncia. His semper utitor, cum humorem melancholicum, aut pituitã purgare uolueris. Nihil enim adeò humores ex alto euocare, & neruos laborãtes caputq́; expurgare potest, ut horũ catapotiorũ cõpositio. Sufficit aũt ex eis usq; ad scrupulos 4, aut sex, pro ægri uirib. exhibere. Ad

εἰ καὶ πλεονάζει, πολλὴν αἵματος ποιεῖσθαι κένωσιν, ἀλλ' ἤδη τὰ τοπικὰ ἔρχεσθαι μᾶλλον βοηθήματα. εἰ γὰρ ἂν περὶ τὸ πρόσωπον ἡ διάθεσις, ὑπὲρ ἅπαντα δεῖ κεφαλῆς προνοητέον. εὔδηλον γὰρ ὅτι δεῖ ἀρχῆς παθούσης, εἰκότως καὶ τὰ κατὰ πρόσωπον ἐβλάβη μέρη. δεῖ ἀνάγκης οὖν ἅπαντα τὰ κενοῦντα τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀπέριττον αὐτὴν ἐργαζόμενα, σπουδάζειν προσφέρειν, ὥσπερ καὶ ἀποφλεγματισμοῖς ἐθέλειν κεχρῆσθαι, ἀνατρίψει τε καὶ δρώπακι, καὶ πᾶσι τοῖς λεπτύνειν δυναμένοις, καὶ ἐκφράττειν. εἰ δὲ φλεγματικώτερον εἴη τὸ αἷμα, τοῖς ἀποφλεγματίζειν δυναμένοις, ὥσπερ καὶ εἰ μελαγχολικώτερον, τοῖς τοῦτον τὸν χυμὸν ἐκμοχλεύουσιν. ἄριστα δὲ πρὸς ἀμφότερα ποιεῖν δύναται καὶ τὰ διὰ κολοκυνθίδος σκευαζόμενα καταπότια, ὧν ἡ γραφή ἐστιν αὕτη.

Τὰ διὰ κολοκυνθίδος καταπότια.

Αλόης ἡπατίτιδος, κολοκυνθίδος, ἀνὰ οὐγγ. α. εὐφορβίου οὐγγ. S. ἐλλεβόρου μέλανος οὐγγ. α. βδελλίου, κόμμεως, ἀνὰ οὐγγ. α. νίτρου ἀλεξανδρινοῦ οὐγγ. τὸ S. τούτοις ἀεὶ κέχρησο ἡνίκα καθάραι βουληθείης, ἢ μελαγχολικὸν χυμὸν, ἢ φλέγμα. οὐδὲν γὰρ οὕτω μετασυγκρῖναί τε καὶ καθάραι νεῦρα νοσοῦντα καὶ κεφαλὴν, ὡς ἡ τῶν καταποτίων τούτων σύνθεσις. ἀρκεῖ δὲ αὐτὰ ἄχρι γρ. δ ἢ ϛ, πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος.

ἔρχεσθαι

ἄρχεσθαι δὲ ἤδη τὴν τελείαν δόσιν οὐ δεῖ, ἀλλὰ κατὰ μέρος ἀπὸ δύο ἢ τριῶν ἀρξάμενοι γρ. εἰ μὲν οὖν εἴη ἡ διάθεσις νεαρὰ, πολλάκις δὲ ὁ κάμνων εὐεμὴς, καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν τῶν φαρμάκων πόσιν, οὐδὲν ἄλλο τι δεῖ προτιμᾶν, ἀλλὰ τούτοις κεχρῆσθαι. πρὸς γὰρ τῷ μὴ δυσχερῶς ἐμεῖσθαι, ἔχουσι καὶ τὸ ἀλύπως καθαίρειν τὴν ὕλην, καὶ εὐστρόφως μετασυγκρίνειν. οἶμαι δὲ μή τι δεηθῆναί τινα ταχέως ἑτέρου βοηθήματος, ἐὰν εὕρῃ τις αὐτοῖς καλῶς χρῆσθαι. εἰ δὲ πολὺν ἔχουσα χρόνον ἡ διάθεσις ἐνοχλοίη τῷ κάμνοντι, καὶ τοῖς μετριωτέροις οὐ πείθεται βοηθήμασιν, ἀλλὰ δυσμετακινήτως ἔχει τούτοις, καὶ μᾶλλον ἅπασι τοῖς ἐκφράττειν τε, καὶ λεπτύνειν δυναμένοις χρήσασθαι δέον. μετὰ δὲ τὸ λεπτῦναι καὶ εὔρουν ἐργάσασθαι τὴν ὕλην, οὕτω τὴν ἱερὰν παραλαμβάνειν τὴν ὑπ' ἐμοῦ σκευαζομένην, καλλίστην οὖσαν καὶ ἀκίνδυνον. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ αὐτῆς οὕτως.

Ἱερὰ ἀκίνδυνος.

Ἀλόης γρ. δ, ἐν ἄλλῳ γρ. η, φύλλου γρ. ι, ἀγαρικοῦ γρ. η, ἐν ἄλλῳ γρ. ι, πολυποδίου γρ. η, πεπέρεως λευκοῦ γρ. ε, πεπέρεως μακροῦ γρ. η, πεπέρεως μέλανος γρ. ε, κασσίας γρ. η, ὀποπάνακος, ἀμώμου, κρόκου, σαγαπηνοῦ, καστορίου, ἀνὰ γρ. ε, δακρυδίου γρ. ι, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος γρ. ι, πετρο-

σελίνου

Ad integrũ uerò modũ ueniendũ nõ eſt, ſed paulatim à duobus aut tribus ſcrupulis exorſi, ipſa porrigemus: ſi igitur affectus recẽs fuerit, æger aũt ſæpe facilis ad uomitum, medicamẽtorũ potionẽ auerſetur, nullũ aliud præferendũ, ſed his utendũ eſt. Nã præter id ꝙ nõ facilè euomũtur, materiã quoq; citra moleſtiã purgãt, et cõmodè ex alto euocãt. Arbitror aũt nullum ſtatim alio remedio opus habiturum, ſi qs ipſis rectè uti poſſet. At ſi affectus longo tẽpore ægrũ moleſtarit, & moderatiorib. medicamentis nõ obtemperet, ſed his contumaciter reſiſtat, etiã omnibus potius quæ aperire & extenuare poßunt, uti conuenit. Vbi uerò materiam tenuem & fluidã reddideris, medicamentũ hiera aſſumi debet, quæ à me paratur, cũ ſit præſtantißima & tuta, periculiq; expers: deſcribitur aũt in hũc modũ.

Reſolutio diuturna.

Hiera tuta, hoc eſt, quæ ſine periculo ſumi poteſt.

Hiera tuta.

Aloes ſcrupuli quatuor, in alio octo: folij ſcrupuli decẽ: agarici ſcrup. octo, in alio exẽplari decẽ: polypodij ſcrup. octo: piperis albi ſcrup. 5. piperis lõgi ſcrup. 8. piperis nigri ſcrup. 5. caſiæ ſcrupuli 8. opoponacis, amomi, croci, ſagapeni, caſtorei, ſingulorũ ſcrupuli 5. ſcãmonij lacrymæ ſcrup. decẽ: ammoniaci ſuffimnis totidẽ: petro-

ſelini

selini Macedonici, aristolochiæ, ueratri, singulorũ scrup. quinq;: marrubij sicci scrup. 8. chamæpithyos, bdellij, colocynthidis, singulorum scrup. octo. Integrũ antidoti modum, siquidẽ absq; melle habes, dato scrupulos septem: sin autem cum melle, scrupulos duodecim, aut paulo plus minus'ue. Non oportet autẽ adijcere extrinsecus alterius scammoniæ modo. Multi namq; arbitrati se promouere medicamentum ad euacuandum, ita faciunt, ignari quòd inutile magis ipsum reddunt. Nõ enim uolumus id protinus ad uentrẽ deferri, sed potius in membra distribui, in corpore immorari, extenuare recrementum, & emẽdare, item meatus dilatare, ut obstructiones neruosorum adaperiantur, & spiritus qui in ea mittitur, purus suppeditetur. Quare medicamentũ uacuatorium efficere nõ licet, præsertim in pituitosis: sed contrà ex scammonia adimere conandũ est, augeri autẽ potius colocynthidis pondus. at totus modus potui statim à primo die dari nõ debet, sed partiri in tria, exhiberiq; primũ drachma: deinde tribus diebus interpositis, drachmæ duæ: admixta salis hemina: piperis autem minus, quod sit admodum subtiliter detritum. Consilium enim nobis est, ut medicamentum, sicut diximus, distribuatur, non spissetur.

Cum

σελίνου μακεδονικοῦ, ἀριστολοχίας, ἐλλεβόρου, ἀνὰ γρ. ε. πρασίου ξηροῦ γρ. η. χαμαιπίτυος, βδελλίου, κολοκυνθίδος ἀνὰ γρ. η. τὴν τελείαν δόσιν τῆς ἀντιδότου, εἰ μὲν ἄνευ μέλιτος ἔχεις, δίδου γρ. ζ. εἰ δὲ μετὰ τοῦ μέλιτος γρ. ιβ, ἢ μικρῷ πλέον ἢ ἔλασσον. οὐ δεῖ δὲ προσπλέκειν ἔξωθεν ἑτέρας σκαμμωνίας τῇ δόσει. πολλοὶ γὰρ νομίσαντες ὠφελεῖν εἰς τὸ κενωτικὸν ἐργάσασθαι τὸ φάρμακον, οὕτως ποιοῦσιν, οὐκ εἰδότες ὅτι μᾶλλον ἄχρηστον αὐτὸ ἀπεργάζονται. οὐ βουλόμεθα γὰρ αὐτὸ ταχέως ἐπὶ τὴν γαστέρα φέρεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναδίδοσθαι καὶ χρονίζειν ἐν τῷ σώματι καὶ ἀπολεπτύνειν, καὶ μετασυγκρίνειν τὸ περίττωμα· καὶ ἀνευρύνειν τοὺς πόρους, ὥστε τὰς ἐμφράξεις τῶν νευρώδων διανοίγεσθαι, καὶ ἀνεμπόδιστον καὶ καθαρὸν χορηγεῖσθαι τὸ πεμπόμενον πνεῦμα εἰς αὐτά. οὐ δεῖ οὖν κενωτικὸν ἐργάζεσθαι τὸ φάρμακον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν φλεγματικῶν, ἀλλὰ τοὐναντίον σπουδάζειν ἀφαιρεῖν ἐκ τῆς σκαμμωνίας. αὔξειν δὲ μᾶλλον τὸν σταθμὸν τῆς κολοκυνθίδος. ὅλην δὲ τὴν δόσιν οὐ δεῖ διδόναι πίνειν εὐθὺς, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἀλλὰ μερίζειν αὐτὴν εἰς τρία, καὶ παρέχειν πρῶτον δραχ. α. ἔπειτα διαστήσαντας ἡμέρας γ, διδόναι δραχ. β. προσπλέκοντας ἁλῶν τῇ ἀντιδότῳ κοτ. α. πεπέρεως δὲ ἧττον. ἔστω δὲ τὸ πέπερι πάνυ χνοῶδες. ἀναδοθῆναι γὰρ ἡμῖν ἐστι σκοπὸς, ὡς εἰρήκαμεν, τὸ φάρμακον, οὐ παχυνθῆναι.

Διαστῆναι

διαστῆναι δὲ κελεύσας ἄλλας ὀλίγας ἡμέρας τὸν κάμνοντα, δίδου πάλιν αὐτῷ τὰς γ δραχ. εἶτα πάλιν ἄλλας ὀλίγας ἡμέρας διαστήσας, δὸς αὐτῷ δραχ. δ. οὕτω γὰρ ὠφελήσεις τὸν κάμνοντα, καὶ ἅμα τὴν τοῦ φαρμάκου θαυμάσεις δύναμιν, ὅσα τε καὶ οἷα δρᾶν πέφυκεν. ἀφανίζουσι δὲ αὐτὸ οἱ πολλοί, μὴ εἰδότες αὐτοῦ τὴν χρῆσιν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς εἰ ἔρρωται τοῦ πάσχοντος ἡ δύναμις, οὐ δεῖ δεδοικέναι πέντε παρέχειν δραχ. ἔστι ὅτε δὲ καὶ ἕξ, καὶ μᾶλλον εἰ πληθωρικὸς εἴη, καὶ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ ὑγρὸς τὴν κρᾶσιν. οὕτως ἰᾶσθαι δεῖ τοὺς διὰ πλῆθος ὑγρῶν τε καὶ γλίσχρων χυμῶν καὶ παχέων ὑπομείναντας τὴν πάρεσιν.

Cum paucis dieb. salem ægro differre iusseris, dato rursus ei tres drachmas, deinde rursus alijs paucis diebus interiectis, offerto ipsi drachmas quatuor: ita namq; iuuabis ægrū, & simul medicamenti uim, ac quanta qualiaq; efficere soleat, admiraberis. Vulgares autem ipsum occultant, ignorantes ipsius usum. Scire uerò licet, quòd si uires ægri robustæ sint, uereri non oporteat, quinque drachmas exhibere, interdum etiam sex: magis que, si æger omnibus ex æquo humoribus scateat, qui Græcè plethoricus dicitur, ætate uigēte, & temperamento humidus sit. Ita curandi, qui resolutionē ex humidorum uiscosorumq; & craßiorum humorum copia sustinuerunt.

Περὶ τῆς κατὰ ποιότητα μόνην γινομένης παρέσεως.

Εἰ δὲ μὴ πλῆθος εἴη, ἀλλὰ ποιότης μᾶλλον ἡ ποιήσασα τὸ πάθος αἰτία, εἰ μὲν ξηρότης ἅμα θερμότητι, τοῖς ψύχουσιν ἠρέμα καὶ ὑγραίνουσι πόμασι καὶ σιτίοις συμβουλεύω κεχρῆσθαι μᾶλλον, οἷον χυλῷ πτισάνης, ἢ βρώμῳ, ἢ χόνδρῳ. ἐν δὲ λαχάνοις, ἰντύβοις, ἢ καυλοῖς θριδάκων. ἐπιμιγνύσθω δὲ τούτοις ὅ, τε ἕλειος ἀσπάραγος, καὶ ἡ ῥίζα τοῦ σελίνου. ὄρνεις δὲ ἐσθιέτωσαν ὀλίγου δεῖν ἅπαντας, πλὴν τῶν πάνυ λιπαρῶν, ἢ ἐν ἕλεσι τρεφομένων. καὶ ἰχθύων δηλονότι τοὺς πετραίους μᾶλλον, τὰ δὲ ὀστρακόδερμα παραιτείσθωσαν,

Si resolutio ex sola fiat qualitate.

At si nō copia, sed qualitas potius causa fuerit morbi effectrix, ubi quidem siccitas simul cum caliditate infestat, refrigerantibus sensim & humectantibus potionibus & cibis utendū magis consulo: ut cremore ptisanæ, aut auena, aut chidro. Inter olera, intybis, aut lactucarum caulibus. admisceatur autē his tum asparagus palustris, tum radix apij. Aues comedantur propè omnes, præter nimium pingues, uel quæ in paludibus aluntur. Inter pisces nimirum saxatiles potius: testacea uerò deuitentur,

Resolutionis ex qualitate curatio.

tentur, præter pectines & erinaceos. Interdicantur etiam legumina omnia, præsertim halica. Inter fructus pomaceos uniuersos comedant magis ficus, uuas, semen peponum, & mala: punica uerò, persica, duracina, sycomori fructus, & quæ uocantur mala aurea, caueri debent: summatim, uniuersus uictus qui refrigerare ac cõtemperare potest: præterquàm quod nihil admodum recrementitium aut craßi succi habeat. Vinũ bibant aquosum, & nõ adeò uetustum, ut quod magis exsiccet, & neruos offendat. Quare etiam uinis factitijs interdicatur, præterquàm rosato & uiolato: at si fieri poßit, etiam citra uinum æger degat, sola tepida aqua usus: id multo quoq; melius est. Bibant autem, qui assueuerunt, etiam in medio cibi aquam frigidam cum uino. Talibus igitur purgans aliquod medicamentũ præbere commodum non est. Vniuersa namq; ipsis inimica sunt, præsertim hiera, quæ euphorbio constant. Nam præterquàm quòd nihil iuuant, siccitatem neruorum adhuc magis augent. Noui sanè ego quen-

Historia resolutionis ex mœrore.

dam resolutionẽ ex mœrore, multa sollicitudine & inedia expertum: deinde sumpta hiera, adeò læsum, ut totus ipse immobilis fieret, et propemodum interiret, nisi in cõtrarium mutatus fuisset, & humectan-

τείσθωσαν, αὐτὸν τῶν καλουμένων κτενῶν, καὶ ἐχίνων. φευγέτωσαν δὲ καὶ τὰ ὄσπρια πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἀλικά. τῶν δὲ ὀπωρῶν ἐσθιέτωσαν ἁπάντων πλέον τὰ σῦκα, καὶ σταφυλὰς, καὶ τὸ σπέρμα τῶν πεπόνων, καὶ μῆλα. ῥοιὰς δὲ καὶ περσικὰ, καὶ ῥοδάκινα, καὶ τὸν συκομορέας καρπὸν, καὶ τὰ καλούμενα χρυσόμηλα παραιτείσθωσαν, καὶ ἁπλῶς τὴν σύμπασαν δίαιταν, ψύχειν καὶ ἐγκιρνᾶν δυναμένην, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν σφόδρα περιττωματικὸν, ἢ παχύχυμον. οἶνον δὲ πινέτωσαν ὑδατώδη, καὶ μὴ πάνυ παλαιόν. ὁ γὰρ τοιοῦτος μᾶλλον ἐπιξηραίνει, καὶ κακοῖ τὰ νεῦρα. διὸ καὶ τὰ προπόματα παραιτείσθωσαν, πλὴν ῥοσάτου καὶ ἰάτου. εἰ δὲ δυνατὸν εἴη καὶ χωρὶς οἴνου διάγειν τὸν κάμνοντα, μόνον εὐκράτῳ κεχρημένον, ἔτι πολλῷ τοῦτο κάλλιον. πινέτωσαν δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τροφῆς οἱ ἔθος ἔχοντες, ὕδωρ ψυχρὸν μετὰ οἴνου. τοῖς τοιούτοις οὖν ἐπιδιδόναι τι τῶν καθαίρειν δυναμένων, οὐ καλόν. ἅπαντα γὰρ αὐτοῖς ἐστι πολέμια, καὶ μάλιστα ἡ ἱερὰ καλουμένη, καὶ ὅσα διὰ εὐφορβίου σύγκειται. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν, ἔτι μᾶλλον ἐπαύξουσι τὴν τῶν νεύρων ξηρότητα. οἶδα γοῦν ἐγώ τινα παθόντα πάρεσιν ἐπὶ λύπῃ καὶ φροντίδι μεγάλῃ, καὶ ἀσιτίᾳ, εἶτα εἰληφότα τὴν ἱερὰν, εἰς τοσαύτην τε βλάβην ἐλθόντα, ὡς ὅλον αὐτὸν ἀκίνητον γενέσθαι, καὶ μικροῦ δεῖν ἀπολέσθαι τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ πρὸς τοὐναντίον ἐτράπη, καὶ

τοῖς

τοῖς ὑγραίνουσιν ἅπασι καὶ πόμασι καὶ σιτίοις ἐχρήσατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα δυνατὰ τὴν σύγκρατον ἀποτελέσαι τὸν κάμνοντα. μάλιστα δὲ λουτροῖς πλείοσι, καὶ τῇ δι' ὑδρελαίου ἀλοιφῇ, καὶ μεταβολῇ συγκράτων ἀέρων, εὐθυμίᾳ τε πάσῃ. καὶ γὰρ ἦν δύσθυμος καὶ ἐκφερόμενος πρὸς ὀργὴν, ὑπὸ τοῦ φαρμάκου δηλονότι καταξηρανθεὶς, καὶ ξανθοχολικὸν ἀθροίσας χυμόν. οὕτω μὲν εἰ ποιότης εἴη μάλιστα δυσκρασία θερμὴ, φεύγειν δεῖ τὰ δριμύτερα τῶν ἐδεσμάτων. ἔτι δὲ μᾶλλον ὅσα φαρμακώδη δύναμιν ἔχει καὶ καθαρτικήν. πρὸς γὰρ τὸ μηδὲν εὑρίσκειν τι κενώσει τοῦ σώματος, ἔτι μᾶλλον ἑτέραν γεννῶσι δυσκρασίαν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τὴν τῶν ἐχόντων ψυχρὰν δυσκρασίαν, οὐ δεῖ κεχρῆσθαι φαρμάκοις καθαρτικοῖς. ἀρκεῖ γὰρ μόνη διαίτα τοὺς τοιούτους ἰάσασθαι. τούτοις οὖν καὶ οἶνος σύμμετρος ὁ παλαιότερος, καὶ σκόρδα, καὶ πράσα, καθ' ἑαυτά τε καὶ μετὰ ἁλῶν ἐσθιόμενα, καὶ τὸ σελίνων, καὶ πετροσελίνου, καὶ δαύκου, καὶ ὅσα ἔχει πέπερι, καὶ ἀλοιφαὶ θερμαίνουσαι, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὸν στόμαχον, οἷόν ἐστι καὶ τὸ μαρκιάτον. ἔχει γὰρ τὸν ἐλάφειον μυελὸν, καὶ τὸν στύρακα, καὶ τὰ νεῦρα μεγάλως ὠφελεῖν δύναται, ὥσπερ καὶ τὸ πηγάνελαιον, καὶ σὺν αὐτῷ, καὶ μεθ' ἑτέρου, κατεψυγμένα τὰ νεῦρα ἀναθερμαίνει καλῶς. εἰ δὲ χρονίζει τὸ πάθος, καὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν ὑδάτων, ὅσον διὰ τὴν ψύξιν,

ἄσιν

humectantibus omnibus tum potionibus, tum cibis, & alijs quæ temperatum ipsum reddidissent, usus fuisset: maximè uerò balneis compluribus, unctione ex hydrelæo, mutatione aeris temperati, et omni hilaritate. Etenim tristis erat, ad iram procliuis, à medicamento nimirum excitatus, & qui flauã bilem collegißet. Hac sanè ratione, si qualitas fuerit, præsertim intẽperies calida, uitari debẽt cibi acriores: adhuc autẽ magis, quæ medicatã uim purgantemq́; obtinent. Nam præter id ꝙ nihil inueniant, quid ex corpore euacuent, magis adhuc aliã intemperiem regenerãt. Pari modo etiam in frigida intẽperie præditis, medicamẽtis purgantib. utendum nõ est, quum solo uictu tales curari poßint. His igitur et uinum moderatum uetustius, allia, porra tum per se, tum cũ sale comesta, apiũ, petroselinũ, daucus, itẽ quæ piper recipiant: adhæc unctiones calefacientes cõueniunt, præsertim circa stomachum adhibitæ: quale est etiã Marciatũ. habet enim medullam ceruinã, styracem, et neruos uehemẽter iuuare potest: quẽadmodum oleum quoq; rutaceum, et cum ipso, & cum alio, refrigeratos neruos probè excalefacit. Sin autẽ morbus in uetustatẽ incidit, etiã aquæ naturales, hoc est, quæ sponte sua calidæ ex terra prosiliunt, quantum ad frigiditatẽ attinet,

Resolutio ex frigida intemperie

sunt

sunt ipsis accōmodæ. uerū diu eis immorandū non est: neq; bis die lauandum, sed permittendū ut in frigidum quoq; solium descendāt, ne ipsi supra modū exsiccentur, sed mediocriter etiā adiumento quod ex ipsis prouenit, fruantur. Ita sanè resolutio quæ propter intemperiem accidit, pro uiriū ratione curare cōuenit. Cæterum aūt deinceps explicemus, quib. remediorū auxilijs, in quib. corporib. ad morbū depellendū uti magis expediat.

De oculorum resolutione.

Oculorū resolutio

Quòd si igitur oculus fuerit affectus, in primis capiti, ut diximus, prospiciendū est, apophlegmatismis, perfrictionib. & reuulsionibus, cucurbitulas in posteriorē capitis partē adglutinando, trahendo, & scarificando, si copia subiecta requirat. At si affectus remanet, etiā dropaces supercilijs imponātur: quippe trahunt ex alto, calefaciuntq; partes affectas, & recreant: necnō scirro induratas excitant, remolliuntq;, ut musculi refocillati in naturaliū actionum memoriā reuertātur. Porrò utantur etiā succo betæ, cum melle ipsum naribus infundētes: item succus anagallidis bene facit. Quinetiā ad sternutamentū prouocandum efficacibus medicamētis hoc in affectu utendum est, herba lanaria præsertim, quæ Græcè struthion appellatur: uel euphorbio cum castoreo, uel tribus simul coniunctis.

εἰσὶν αὐτοῖς ἐπιτήδεια. δεῖ δὲ μὴ χρονίζειν αὐτοῖς, μηδὲ δὶς τῆς ἡμέρας λούεσθαι, ἀλλὰ καὶ συγχωρεῖν ἐν τῇ ψυχρᾷ κατέρχεσθαι δεξαμενῇ, ὥστε μὴ ὑπὸ σφάγαν αὐτοὺς ὑποξηραίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μετρίως ἀπολαύειν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας. οὕτω μὲν ἰᾶσθαι προσήκει κατὰ δύναμιν τὴν πάρεσιν τὴν διὰ δυσκρασίαν. λοιπὸν δὲ λέξωμεν ποίοις βοηθήμασιν ἐπὶ τίνων ἐστὶν οἰκειότερον κεχρῆσθαι.

Περὶ ὀφθαλμῶν παρέσεως.

Εἰ μὲν οὖν ὀφθαλμὸς εἴη ὁ πεπονθὼς, ὑπὲρ ἅπαντα τῆς κεφαλῆς, ὡς εἰρήκαμεν, δεῖ ποιεῖσθαι τὴν πρόνοιαν, διά τε ἀποφλεγματισμῶν καὶ ἀνατρίψεων, καὶ ἀντισπάσεων, εἰς τὸ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ἀποτιθεμένους σικύας, καὶ ἕλκοντας, καὶ κατασχάζοντας εἰ δέοι πλήθους ὑποκειμένου. εἰ δὲ ἐπιμένει τὸ πάθος, καὶ δρώπακες κατὰ τῶν ὀφρύων ἐπιτιθέσθωσαν· ἕλκουσι γὰρ ἐκ τοῦ βάθους, θάλπουσί τε τὰ πεπονθότα, καὶ μετασυγκρίνουσι καὶ ἀνεγείρουσι τὰ ἐσκιρρωμένα, ὥστε τοὺς μῦας ἀναῤῥωσθέντας εἰς ὑπόμνησιν ἔρχεσθαι τῶν κατὰ φύσιν ἐνεργειῶν. κεχρήσθωσαν δὲ καὶ χυλῷ τοῦ σεύτλου μετὰ μέλιτος ἐγχέοντες κατὰ τῆς ῥινός. καὶ ὁ χυλὸς δὲ τῆς ἀναγαλλίδος καλῶς ποιεῖ. ἀλλὰ καὶ τοῖς πταρμικοῖς δεῖ κεχρῆσθαι, τῷ στρουθίῳ μάλιστα, ἢ τῷ εὐφορβίῳ μετὰ καστορίου, ἢ τοῖς τρισὶν ἅμα.

Περὶ χείλους παρεθέντος, ἢ γένυος.

Εἰ δὲ χεῖλος εἴη τὸ πεπονθὸς, ἢ γένυς, ἢ γνάθος, ἀποφλεγματισμοῖς μάλιστα δεῖ κεχρῆσθαι τοῖς ἀπὸ ἀγρίας σταφίδος, καὶ μαστίχης, καὶ πεπέρεως, καὶ διαχρίειν τοῖς διὰ νάπυος, καὶ πασίλλοις τοῖς ἔχουσι τὸν ὕσσωπον, ἢ γλήχωνα, ἢ πέπερι. ταῦτα ποιεῖ ὡς δριμύτερα, καὶ νενεκρωμένην τὴν αἴσθησιν ἀνακαλεῖται. ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ ὁ ἀτμὸς τῶν καιομένων στροβίλων. δεῖ δὲ συγχωρεῖν, ὥστε τοὺς πάσχοντας ἐμφυσᾷν ἀνακαιομένου τοῦ στροβίλου. πάνυ γὰρ ὠφελοῦνται τοῦτο ποιοῦντες. εἰ δὲ πλῆθος παραφαίνοιτο παρενοχλοῦν τὸ νόσημα χρονίζον, καὶ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν τέμνειν φλέβας. ἄριστον γὰρ ἐστὶ τοῦτο βοήθημα τοῖς ἔχουσιν ἐν τοῖς περὶ τὸ πρόσωπον μορίοις τὴν πάρεσιν. ἀλείμμασι δὲ χρήσῃ τοῖς διὰ καστορίου, καὶ μυελοῦ ἐλαφείου, καὶ στύρακος. πάντας ὠφελεῖ τοῦτο, καὶ μάλιστα δὲ τοὺς ἔχοντας τὴν πάρεσιν εἰς τοὺς σιαγονίτας μῦς. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων χωρίων, οἷον χειρὸς, στομάχου, ἢ κύστεως, οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ λυσιπόνιον καλούμενον, σφόδρα ἐστὶν ἰσχυρὸν βοήθημα, οὗ ἡ γραφή ἐστιν αὕτη.

Η γραφὴ τοῦ λυσιπονίου.

Καστορίου, εὐφορβίου, πεπέρεως, ἀνὰ οὐγγ. α. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, ὀποπάνακος, χαλβάνης, ἀνὰ οὐγγ. β.

De labro resoluto, aut gena.

Labrum resolutũ, aut gena.

At si labrum resolutionem expertum sit, aut gena, aut maxilla, apophlegmatismis potißimum utendum est, quæ staphide agria, mastiche & pipere constant: item perungere ijs quæ ex sinapi fiunt, confert: necnõ pastillis qui hyssopum, aut pulegium, aut piper recipiunt. Hæc ualent ut acriora, & emortuum sensum reuocant. Prodest *ipsis etiam nucum pinearum crematarum uapor: permittendum autem est, ut affecti uaporem hunc inspirent: ualde enim hoc facientes adiuuantur. Quòd si morbus inueterascẽs copia infestare uideatur, etiam uenas sub lingua incidere oportet. Saluberrimũ enim illis hoc est auxilium, qui in faciei particulis resolutionem experiuntur: unctionibus autem utaris ex castoreo, medulla ceruina, & styrace confectis.* Omnibus *hoc auxiliatur, præsertim resolutionem in maxillaribus musculis expertis.* In *alijs uerò regionibus, ut manu, stomacho, aut uesica, non solum hoc, sed etiam* Lysiponium *dictum ualde efficax est remedium, cuius scriptura hæc est.*

Scriptura Lysiponij.

Lysiponium.

Castorei, euphorbij, piperis, singulæ unciæ: suffiminis ammoniaci, opoponacis, galbani, singulorũ

unciæ duæ: medullæ ceruinæ unciæ tres: terebinthinæ unciæ sex: ceræ libra: olei ueteris tantundē: olei taurini, irini, gleucini, cyprini, singulorū unciæ tres. Hoc auxilium est utilißimum ad omnem resolutionem, & per se, & cum rutaceo oleo. Epithematis autē, tum eo quod dia daphnidon, tum quod Apollophanis dicitur, aut eo quod constat casia, uel samsucho, uel cachri, & in summa ijs utendū est, quæ ex alto euocare humores, & cruentare cutem poßunt. His etiā

Coxæ resolutæ.

in coxendicibus affectis, neruis difficulter sentientibus, & in ijs qui stercrus etinere nequeūt, uti decet. Iam uerò iniectiones, quæ ex euphorbio, castoreo & nitro constant, item quæ allium, rutam & cuminū una cum oleo incocta habent, istis opitulantur.

Musculi sedis resoluti.

At si musculi sedis resolutionem sustinuerint, per insessus ipsis & suffimigia succurrendum est. Ad hanc rem præstantißimus est lapis molaris: oportet autem ægrum uestimentis cōtectum, infundibulo ipsi subiecto uaporem ascendentē excipere. Lapis uerò ubi ignitus fuerit, uino aspergatur. His & similibus remediorū auxilijs, solo usus modo immutato, in affectis particulis utendum est.

DE

οὐγγ. β. μυελοῦ ἐλαφείου οὐγγ. γ. τερεβινθίνης οὐγγ. ϛ. κηροῦ ἐλαίου παλαιοῦ α. δαφνίνου οὐγγ. γ. ἰρίνου, γλευκίνου, κυπρίνου, ἀνὰ οὐγγ. γ. τοῦτο τὸ βοήθημα χρησιμώτατόν ἐστι πρὸς πᾶσαν πάρεσιν, καὶ καθ' αὐτὸ, καὶ μετὰ πηγανίνου ἐλαίου. κεχρήσθωσαν δὲ τοῖς ἐπιθέμασι, τῷ τε διὰ δαφνίδων, τῷ ἀπολλοφάνους, ἢ τῷ διὰ κασίας, ἢ σαμψύχου, ἢ κάγχρυος, καὶ καθόλου τοῖς μετὰ συγκρίνειν δυναμένοις, καὶ ἀμύττειν τὴν ἐπιφάνειαν, τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν τὰ ἰσχία πεπονθότων, καὶ νεύρων δυσαισθήτων, καὶ μὴ κατέχειν τὴν κόπρον δυναμένων. συμφέρει τούτοις καὶ τὰ δι' εὐφορβίου, καὶ καστορίου, καὶ νίτρου ἐνέματα, καὶ ὅσα σκόρδων, καὶ πηγάνου ἔχει, καὶ κυμίνου, συνεψηθέντων ἅμα ἐλαίῳ. εἰ δὲ οἱ περὶ τὴν ἕδραν μύες τὴν πάρεσιν ὑπέμειναν, διὰ τῶν ἐγκαθισμάτων αὐτοῖς βοηθεῖν χρὴ, καὶ τοῖς * ὑποθυμιασμοῖς. ἄριστος δέ ἐστιν ὁ μυλίτης λίθος. χρὴ δὲ ὑποτιθέντα τὴν χώνην αὐτῷ, δέχεσθαι τὸν φερόμενον ἀτμὸν, περικαλυφθέντα ἱματίοις. οἴνῳ δὲ περιῤῥαινέσθω μετὰ τὴν πύρωσιν ὁ λίθος. τούτοις, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων δεῖ κεχρῆσθαι, μόνον ἀμείβοντα τὸν τρόπον τῆς χρήσεως ἐπὶ τῶν πεπονθότων μορίων.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑΣ. ις.

Οὐ μία τις ἐστὶ τῆς μελαγχολίας ἡ αἰτία, οὐδὲ εἷς χυμὸς ὁ τίκτων τὸ πάθος, ἀλλὰ πλείους, καὶ ἄλλοτε ἄλλως τρεπόμενοι, ὅθεν οὐδὲ τὰ αὐτὰ πάντες ὑπομένουσι συμπτώματα, οὐδὲ ὡσαύτως ἰσχύουσι τὰ κινήματα τῆς φαντασίας· ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν γελῶσιν ἀεί, καὶ μετὰ ἱλαρότητος ἡ φαντασία αὐτοῖς γίνεται, οἱ δὲ μετ' ὀργῆς καὶ συντονίας, ἐοικότες, ὅσον ἐπὶ τούτῳ, τοῖς φρενιτικοῖς ὀνομαζομένοις. τινὲς δὲ αὐτῶν μετὰ νωθρότητος πολλῆς, ὡς μὴ ἀποφθέγγεσθαι θέλειν αὐτοὺς, ὡς παραπλησίως τοῖς καλουμένοις μωροῖς. ἄλλοι δὲ δόξας ἔχουσι, καὶ προλέγειν τὰ μέλλοντα οἴονται. ἕτεροι δὲ φιλοῦσι τὸν θάνατον. ἄλλοι δὲ φιλοῦσι τὴν σφαγὴν, ἄλλοι δὲ φοβοῦνται. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν διαλείμματα κατά τινας καιροὺς ἔχουσιν, ὥστε καὶ τῶν συνήθων ἅπτεσθαι· οἱ δὲ συνέχειαν φυλάττουσιν. οὐ μόνον δὲ διαφέρουσι κατά τινας πολυτρόπους κινήσεις τῶν ἐπιγινομένων αὐτοῖς συμπτωμάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς πεπονθότας τόπους. οἱ μὲν αὐτὸν μόνον ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον νοσοῦντα, οἱ δὲ καὶ τὸ ἄλλο πᾶν σῶμα, οἱ δὲ καὶ τὴν γαστέρα μόνην, καὶ τὰ ὑποχόνδρια. ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ αἴτια τῆς μελαγχολίας εἰσὶ διάφορα, καὶ τὰ πάσχοντα μόρια, καὶ τὰ κινοῦντα, καὶ τὰ ἐνοχλοῦντα τούτοις συμπτώματα,

διὰ

DE MELANCHOLIA Cap. XVI.

Differentię melancholicorū secundum motum accidentium.

Non una quædam melancholiæ causa est, neq; unus humor uitij parens, sed plures, & aliàs aliter mutati: unde neq; omnes eadem symptomata sustinent, neq; similiter eisdem imaginationib. agitantur, sed alij ipsorum rident semper, & cũ bilaritate imaginantur: alij cum ira & contentione, ijs qui phrenitici appellantur, ea in re consimiles: quidam ipsorũ cum torpore multo ac segnicie, ut ipsi loqui nolint, stultorũ modo, quos Græci uocant μωρους *: nõnulli opinionibus addicti sunt, & futura prædicere arbitrantur. hi uerò mortem desiderãt: illi iugulari optant, alij metuũt. Atq; ex his quidam ipsorum interualla morbi temporibus quibusdam habent, ut etiam consueta administrent: alij in cõtinua dementia sunt. At nõ solum uarijs quibusdam motibus symptomatũ ipsis oborientium differunt, sed etiam affectorum locorum ratiõe. Hi quidem solum ipsum cerebrum morbo affectum habent, illi uerò etiam reliquum totum corpus: alij autem uentrem solum, & præcordia. Quoniam igitur causæ melancholiæ, & particulæ affectæ differentes sunt, item quæ mouẽt, quæq; infestant has accidentia,*

ideo

ideo conueniens studiosis existimo, ut singula intelligere, & unde fiant, nitantur. Quare internotiones ipsorũ accuratè nobis exponendas esse duximus. Ita namq; tum mederi rectè, tum morbum superare, etiamsi difficilis fuerit, poterimus.

Signa melancholiæ ex sanguinis copia nascẽtis.

Notę melãcholiæ ex copia sangninis ortæ.

Internosces aũt melancholiam ex copia sanguinis fieri, primùm sanè, si ad ipsum ægri tẽperamentum respicias. Nouimus enim hirsutos nigrosq; colore, & habitu tenues, multo facilius quàm candidos, & crassiores, melancholia corripi: adhæc eos magis qui ætate uigent, tenui uictu utuntur, iracundi sunt, & uitã curis, tristitia et mœrore plurima ex parte trãsegerunt. Adhæc interrogare conuenit, num aliqua solitæ uacuationis retẽtio obuenerit, in uiris quidem sanguinis per uenas ani quæ hæmorrhoides Græcè dicuntur, profluentis: in mulierib. aũt menstruæ purgatiõis. Et si in corpore uerus grauitatis sensus inest, facies quoq; inspici debet, num multo q̃ antea rubicundior sit, uenæq; magis turgescãt, & intentæ sint. Hæc enim si deprehenduntur, sanguinis copiam, quæ uapores ad caput trãsmittat, suspicari oportet. Sin aũt quædam uanarũ imaginationum interualla ipsis obueniãt,

ut etiam

διὰ τοῦτο προσήκειν ἡγοῦμαι τοῖς φιλομαθέσι σπουδάζειν εἰδέναι περὶ ἑκάστου, καὶ πόθεν γίνονται. τὰς γοῦν διαγνώσεις αὐτῶν ἀκριβῶς ἐκθέσθαι δέον ἡμᾶς. οὕτω γὰρ καὶ θεραπεῦσαι καλῶς, καὶ περιγενέσθαι τοῦ πάθους, εἰ καὶ δυσχερὲς εἴη, δυνηθείημεν.

Σημεῖα τῆς διὰ πλῆθος αἵματος γινομένης μελαγχολίας.

Διαγνώσεις δὲ τοῦ διὰ πλῆθος αἵματος γίνεσθαι τὴν μελαγχολίαν, πρῶτον μὲν εἰς αὐτὴν ἀποβλέπων τὴν κρᾶσιν τοῦ πάσχοντος. ἴσμεν γὰρ μᾶλλον ὅσοι δασεῖς καὶ μέλανες τῇ χροιᾷ, καὶ λεπτοὶ τὴν ἕξιν ἁλίσκονται πλέω τῶν λευκῶν καὶ παχυτέρων, καὶ οἱ μᾶλλον ἀκμάζοντες τῇ ἡλικίᾳ, καὶ οἱ λεπτῇ διαίτῃ χρώμενοι, καὶ ὀργίλοι, καὶ φροντιστικοί, καὶ ἐν λύπαις καὶ δυσθυμίαις ἐπὶ πλεῖστον βιώσαντες. ἐρωτᾶν δὲ δεῖ πρὸς τούτοις, μὴ ἄρα τις ἐπίσχεσις γένοιτο συνήθους κενώσεως, ἐπὶ μὲν ἀνδρῶν, αἱμορροΐδων· ἐπὶ δὲ γυναικῶν, ἐμμήνου καθάρσεως. καὶ εἰ περὶ τὸ σῶμα βάρους αἴσθησις ἀληθὴς ὑπάρχει, ἐπιβλέπειν δεῖ καὶ τὸ πρόσωπον, εἰ μᾶλλον τοῦ πρόσθεν ἐρυθρότερον εἴη, καὶ αἱ φλέβες ἐν ὄγκῳ μείζονι, καὶ τεταμέναι. τούτων γὰρ ὄντων, πλῆθος αἵματος ἀνάγκη εἶναι ὑποπτεύειν ἀναπέμπον τοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀτμούς. εἰ δὲ καὶ διαλείμματά τινα τῶν φαντασιῶν αὐτοῖς γίνοιντο,

ὥστε

ὥστε καὶ τῶν συνήθων ἔργων ἐπί τινα χρόνον ἅπτεσθαι θέλειν· ἔτι καὶ μᾶλλον ὑπονοητέον ἐξ ἀναθυμιάσεως αἱματικοῦ χυμοῦ τὴν γένεσιν ἐχόντων, καὶ τὸν ἐγκέφαλον λυμαινομένων, τὸ τῆς μελαγχολίας εἶδος προσγίνεσθαι, καὶ πάσχειν τι παραπλήσιον αὐτοὺς, ὁποῖον τοὺς ὑποχεομένους συμβαίνει τὴν ὅρασιν. εἰ δὲ καὶ μετὰ γέλωτος τὰ τῆς φαντασίας γίνοιτο, γίνωσκε μὴ πάνυ κακόχυμον ἢ δακνώδη τὸν λυποῦντα χυμὸν, τῷ δὲ ποσῷ μόνῳ βλάπτειν.

Περὶ θεραπείας.

Ἐὰν οὖν ἡ διάγνωσις ὑπαγορεύῃ σοι πλῆθος αἵματος εἶναι τὸ λυποῦν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν τοιαύτην ἐπιγίνεσθαι μελαγχολίαν, ὡς εἰρήκαμεν, * ἀτμῶν ἐπιθολούντων τὸ ψυχικὸν πνεῦμα, καὶ τὰς τοιαύτας κινούντων φαντασίας, πρὸ πάσης ἑτέρας θεραπείας ἀνάγκη, ἀφαίρεσιν αἵματος παραλαβεῖν. ἐγχρονίζειν γὰρ ἐπὶ τούτων οὐ δεῖ, δέους ὄντος μὴ ἀναβαλλομένων ἡμῶν ἐπὶ πλέον ἀλλοιώσῃ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, ἢ καὶ χρονίσαντα ἔνδον ἐμφράξωσι τὰς κοιλίας αὐτοῦ. ὀλίγας οὖν ἡμέρας εὐχύμῳ τε καὶ εὐκράτῳ τροφῇ διαιτήσας τὸν κάμνοντα, μηδαμῶς συγχωρῶν κρεῶν τε καὶ τῶν αἱματικὸν χυμὸν τίκτειν δυναμένων ὅλως προΐεσθαι, ἐπὶ τὴν κένωσιν ἐλθὲ τοῦ αἵματος, καὶ εἰ μὲν ἔρρωται ἡ δύναμις, * ὅσον εἶναι νομίσεις ἀρκεῖν αὐτὸν, εὐθὺς ἄφελε. πολλάκις γὰρ ἡ ἀθρόα

ut etiam consueta quoq; opera aliquantisper uelint attingere, adhuc magis tum melancholiæ speciem accidere suspicabimur, cum ex euaporatione sanguinei humoris originem trahat, offendatq; cerebrum. Ac simile quid ægris contingit, cuiusmodi ijs, quibus oculi suffunduntur, accidit. Quòd si cũ risu uanæ imaginationes oriãtur, humorem qui offendit, non admodum uitiosum esse, & rodentem, sola autem copia nocere.

Melãcholia ex euaporatiõe humorũ.

Curatio.

Si igitur notatio id quod offendit, sanguinis copiam esse, tibi suggerat, atq; ob hanc talem melancholiam superuenire, dum uapores inde, ut diximus, spiritum animalem turbidũ reddunt, & eiusmodi excitãt imaginationes, ante omnẽ aliam curationẽ, sanguinis mißio adhibenda est. Differendũ enim hic nõ est, cum metus sit, ne cum nos diutius expectamus, uapores cerebri corpus magis inalterent: uel etiam longius immorati, uentriculos ipsius interiores obstruant. Paucis itaque diebus, ubi ægrum cibo boni succi & temperato traduxeris, nequaquã concedens, ut carnes, & ea quæ sanguineum humorem generare possunt omnino assumat, ad sanguinis uacuationẽ uenito: & si uires robustæ sunt, quantũ satis esse putaueris, statim detrahito. Frequẽter enim

Curatio melãcholiæ ex copia sanguinis.

Dilatio nociua in hac specie.

hoc est, una uice facta.

nim uniuersa * euacuatio efficit, ut nõnihil etiam spiritus qui uapores transmittit, euacuetur et dißipetur. Sin autẽ uires multam prima uice euacuationẽ non tolerãt, necesse est tunc non modò semel, sed etiam bis, & sæpius, quantum licet, paulatim auferre. Quòd si à brachio uacuatio fieri nequit, tentandum est eam à poplite & tali partibus moliri. atq; hoc magis in muliebribus corporibus faciundũ est: quippe menstruam purgationem prouocat. Cum aũt uenas cubiti non manifestus inueneris, eas quæ cõmemoratis locis subiacent, incidere tunc oportet. Nam ad affectum prædictũ sanguinis uacuatio est necessaria. Nihil igitur minus iuuabis, ex quacũq; parte sanguinem detraxeris, cum etiã omnia simul uacuentur, quemadmodum diuus Hippocrates ait: Confluxus unus, conspiratio una, omnia consentientia.

Sãguinis detractio ex quacũq; parte ꝓdest.

Hippocrates de alimẽtis.

Curatio melancholię ex infarcto impactoq; sanguine ortæ.

Melancholię ex impacto sanguine curatio.

Si humoris sanguinei materies cerebro impacta fuerit, tunc audacter uenam in fronte secato. Nam post totius corporis uacuationem, si loco iam remedia adhibeas, nihil nocebis. At si circa caput aliquid moliri cogites, priusquam totum corpus recrementis liberum reddideris, offendes

ἡ ἀθρόα κένωσις συγκενοῦσθαι καὶ διαπνεῖσθαί τι ποιεῖ, καὶ τοῦ ἀναπέμποντος τοὺς ἀτμοὺς πνεύματος. εἰ δὲ μὴ φέρει πολλὴν ἐκ πρώτης ἡ δύναμις κένωσιν, ἀνάγκη τηνικαῦτα μὴ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δὶς, καὶ πολλάκις ὅσον ἐγχωρεῖ κατὰ μικρὸν ἀφαιρεῖν. εἰ δὲ μὴ ἀπὸ τοῦ χειρὸς δυνατόν ἐστι ποιεῖσθαι τὴν κένωσιν, ἀποπειρᾶσθαι δεῖ ἀπὸ τοῦ ἰγνύος, ἢ ἀπὸ τῶν περὶ τὸν ἀστράγαλον μερῶν τὴν κένωσιν ποιήσασθαι. καὶ μᾶλλον τοῦτο δεῖ πράττειν ἐπὶ γυναικείων σωμάτων. καὶ γὰρ προτρεπτικόν ἐστι ἐμμήνου καθάρσεως. ὅταν οὖν μὴ φανερὰς εὕρῃς τὰς ἐν ἀγκῶνι φλέβας, τὰς ὑποπιπτούσας ἐν τοῖς εἰρημένοις τόποις, δεῖ τηνικαῦτα τέμνειν. κενώσεως γὰρ αἵματός ἐστι χρεία πρὸς τὴν εἰρημένην διάθεσιν. οὐδὲν οὖν ἧττον ὠφελήσεις, ὅθεν ἂν τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ αἵματος ποιήσεις, ἐπειδὴ καὶ πάντα συγκενοῦνται, καθάπερ ὁ θεῖος Ἱπποκράτης φησὶ, ξύρροια μία, σύμπνοια μία, πάντα συμπαθέα.

Θεραπεία τῆς διὰ σφήνωσιν αἵματος γινομένης μελαγχολίας.

Εἰ δὲ ὕλη αἱματικοῦ χυμοῦ σφηνωθείη περὶ τὸν ἐγκέφαλον, τότε θαῤῥῶν τὴν ἐν τῷ μετώπῳ φλέβα τέμνε. μετὰ γὰρ τὴν ἐξ ὅλου τοῦ σώματος κένωσιν, τὴν τοπικὴν ἤδη προσάγων θεραπείαν οὐδὲν βλάψεις. ἄνευ δὲ τοῦ πᾶν ἀπέριττον ἐργάσασθαι, εἰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἐνεργεῖν τι βουληθείης, ἀδική-

ἀδικήσεις μᾶλλον ἢ ὠφελήσεις, ἐπεὶ τὸ πεπονθὸς ὕλην ἐπισπώμενος πλεῖονα. οὕτω μὲν ἰᾶσθαι δεῖ τοὺς ἐπὶ πλήθει μόνῳ τοῦ αἵματος ἀρξαμένους μελαγχολᾶν, μηδέπω σαφῶς ἀλλοιωθέντος ἐπὶ τὸ δακνῶδες καὶ δριμὺ, ἢ χολῶδες, ἢ ἐπὶ ἄλλην τινὰ χυμοῦ δυσκρασίαν. εἰ γὰρ φθάσει τι τούτων ὑπομεῖναι τὸ αἷμα, οὐκέτι μετὰ γέλωτος οὗτοι τὰς φαντασίας ἴσχουσιν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἄγριοι, καὶ μανιώδεις ἄγαν αὐτοῖς οἱ παροξυσμοὶ προσγίνονται. διὸ δεῖ σπουδάζειν, ἐκτέμνειν ἀρχόμενον τὸ πάθος. χρονίσαν γὰρ, καὶ οἷον φυσιωθὲν, ἀθεράπευτον ἐγγὺς ἀποτελεῖται, καὶ οὐ μελαγχολᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ μαίνεσθαι τοὺς τοιούτους ἐκκλήσκουσιν. οὐδὲν γάρ ἐστιν ἄλλο μανία, ἢ ἐπίτασις τῆς μελαγχολίας ἐπὶ τὸ ἀγριώτερον.

fendes magis quàm iuuabis, copiosiorem materiam ad locũ affectũ attrahẽs. Hac sanè ratione ijs qui ex sola sanguinis copia melancholia laborare inceperunt, mederi cõuenit, ubi nondũ ad rodentem, acrẽ, aut biliosam, aliam'ue quandam humoris intemperiẽ manifestò immutatus fuerit. Nam si horum aliquid sustinuerit, hi nõ amplius cum risu imaginationes habent, sed contrà feras ac furiosas admodum accessiones experiuntur: quare per initia affectum exscindere tentandum est. Inueteratus enim, & ueluti in naturã cõuersus, incurabilis propemodum euadit: & tali morbo affecti, non melancholia tantum laborãt, sed etiam per circuitus insaniunt. Nihil enim al[i]ud est insania, quàm melancholiæ ad maiorem feritatem intensio.

Sanguinis missio.

Insania quid.

Σημεῖα τοῦ δριμύτερον καὶ χολωδέστερον γεγενῆσθαι τὸ ποιοῦν αἷμα τὴν μελαγχολίαν.

Indicia melancholiæ, quam sanguis acrior biliosiorq́ excitauit.

Γνωρίσεις δὲ μηκέτι ἀναφερομένους ἀτμοὺς αἱματικοὺς, ἀλλὰ μελαγχολικωτέρους, ἢ δριμυτέρους, ἐξ ὧν προειρήκαμεν. ὅτι δὲ καὶ ὀργιλώτεροι, καὶ θορυβώδεις, καὶ οὐκέτι πρόσηνεῖς τοῦ ἐκ χολῆς ἐστι, καὶ οὐκ ἐξ αἵματος. λοιπὸν δὲ τὸ τὴν κρᾶσιν τοῦ κάμνοντες εἶναι θερμοτέραν καὶ ξηρὰν, καὶ τὴν ἡλικίαν ἀκμαστικὴν, καὶ τὴν προλαβοῦσαν δίαιταν, θερμοτέραν τε καὶ δριμυτέραν, καὶ τὰ ἄλλα τούτοις σύστοιχα σαφέ-

Cognosces autem ex notis quas prædiximus, nõ amplius uapores sanguineos, sed magis melancholicos, aut acriores sursum efferri. Quòd autem ægri iracundi magis turbidiq́;, & minus placidi sint, id bili, non autẽ sanguini tribuendũ est. Cæterùm q̃ tẽperamentũ ægri calidius sit, et siccũ, ætas uigẽs, quodq́; uictus præcesserit calidior, et acrior, aliaq́; his cognata, clarius

Notæ melancholiæ ex acri & bilioso sanguine.

clarius tibi indicabunt, sanguinem ad biliosiorem magis naturam esse conuersum. Nam humores diuersis modis commouentur, & aliàs aliam qualitatem recipiunt. Siquidem in bilem conuertuntur multa inedia, continuo salsorum ciborum esu, aut ualidis curis. Ad sanguineum autem humorem magis uergunt, ex largioris uini usu, & quodam ualentium ciborum appetitu, & liberalioribus balneis. Sin autem duos quoque humores superare contingat, utrumque horum accidens oboritur. Interim namque rident ægri, interim ferocius loquuntur, & aliàs alios motus, interualla'que & acceßiones habent: quemadmodum in febribus accidit, quæ circuitu mouentur. Atq; in his nonnunquam hoc humore cerebrum repleri, nonnunquam illo, pro diuersis ipsorũ mutationibus, motibusq́.

Sãguis in biliosiorem naturam conuersus.

Notę sanguinei humoris.

Curatio melancholiæ, quæ à bilioso & acriore sanguine nascatur.

Si igitur ex his quæ diximus, indicijs, bilem sanguini in uasis admixtam esse suspiceris, ad ea quæ huiusmodi humorem uacuant, statim ueniendum est. Hoc autem probè facies, ac purgatio tibi commodè succedet, si paucis

σαφέστερον ἐνδείξεταί σοι τὸ μᾶλλον ἐπὶ τὸ χολωδέστερον ἐκτετράφθαι τὸ αἷμα. κινοῦνται γὰρ διαφόρως οἱ χυμοί, καὶ ἄλλοτε ἄλλην ἀναδέχονται ποιότητα. ἐπὶ μὲν γὰρ τὴν χολὴν ἐκτρέπονται διὰ πολλὴν ἀσιτίαν, καὶ ἁλμυρῶν ἐδεσμάτων συνεχῆ προσφοράν, ἢ συντόνους φροντίδας. ἐπὶ δὲ τὸν αἱματικὸν χυμὸν προβαίνουσιν ἐπὶ πλέον διὰ πλείονος οἴνου χρῆσιν, καὶ διά τινα πολυτρόφων ὄρεξιν ἐδεσμάτων, καὶ λουτρῶν πλειόνων. εἰ δὲ καὶ τοὺς δύο συμβῇ πλεονάζειν χυμούς, τούτων ἑκάτερον ἀποτελεῖται σύμπτωμα. ποτὲ μὲν γὰρ γελῶσι, ποτὲ δὲ θρασύτερον φθέγγονται, καὶ ἄλλοτε ἄλλας κινήσεις, καὶ διαλείμματα, καὶ παροξυσμοὺς ἔχουσιν, ὥσπερ ἤδη τῶν κατὰ περίοδον κινουμένων συμβαίνει πυρετῶν. καὶ ἤδη τούτων ποτὲ μὲν ὑπὸ τοῦδε τοῦ χυμοῦ πληροῦσθαι τὸν ἐγκέφαλον· ποτὲ δὲ ὑπὸ τοῦδε, πρὸς τὰς διαφόρους αὐτῶν ἐκτροπὰς καὶ κινήσεις.

Θεραπεία τῆς ὑπὸ χολώδους καὶ δριμυτέρου αἵματος γινομένης μελαγχολίας.

Εἰ οὖν ἐκ τούτων ὧν εἰρήκαμεν σημείων ἐπιμεμίχθαι χολὴν τῷ αἵματι ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑπονοήσεις, ἤδη τὰ κενοῦντα τὸν τοιοῦτον χυμὸν ἄρχεσθαι κατὰ τὸ τηνικαῦτα. τοῦτο δὲ πράξεις καλῶς, καὶ τὰ τῆς καθάρσεώς σοι ἤδη τέλεια γενήσεται, ἐὰν ὀλίγας

ὀλίγας ἡμέρας εὐκράτῳ τροφῇ καὶ ὑγροτέρᾳ τὸν ἄνθρωπον προδιαιτήσας, δώσεις τὸ χολαγωγὸν φάρμακον. οὕτω γὰρ καὶ ὁ λυμαινόμενος χυμὸς ῥᾳδίως ἐπακολουθήσει τῷ καθαίροντι βοηθήματι, νικώμενος μᾶλλον ἢ νικῶν τοῦ φαρμάκου τὴν δύναμιν. ὥσπερ γὰρ τέμνει τὰ τῶν παχυτέρων ὅσα λεπτύνει καὶ θερμαίνει προσφέρων, οὕτω καὶ οἱ τοιοῦτοι χυμοὶ ἐπιτηδειότεροι πρὸς κένωσιν γενήσονται. τοὺς δὲ ὑπὸ τοῦ χολώδους αἵματος ὀχλουμένους διαιτήσας, ὥσπερ εἰρήκαμεν, ὑγρᾷ καὶ εὐκράτῳ τροφῇ, τὸ φάρμακον ἐπιδίδου. ἔστω δὲ ἡ πικρὰ προσλαμβανομένη τὸν ὀπὸν τῆς σκαμμωνίας· ἀλλὰ τῆς μὲν πικρᾶς πρόβαλε γρ. ς, τοῦ δὲ τῆς σκαμμωνίας ὀποῦ κερ. η, ἢ μικρῷ πλέον, ἢ ἔλαττον. εἰ μὲν οὖν λυθὲν τὸ φάρμακον μὴ θέλει λαμβάνειν ὁ κάμνων, γινέσθω καταπότια. εἰ δὲ καὶ ταῦτα δυσχεραίνει καθ' αὐτά, σὺν οἴνῳ ἢ ᾠοῖς ἁπαλωτάτοις δεχέσθω, διανοιχθέντος ἠρέμα τοῦ ὑμένος τῆς λεκύθου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐμπλησθέντων. οὕτω γὰρ ἀλύπως καὶ προσηνῶς ὁ κάμνων πάντως αὐτὰ δέξεται. μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην δόσιν τοῦ φαρμάκου, εἰ μὴ ἀρκοῦσαν εὕροις γινομένην τὴν κένωσιν, ἐπιδιαλιπὼν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ διαιτήσας πάλιν τοῖς ὑγραίνειν δυναμένοις τὸν κάμνοντα, λουτρῷ κέχρησο καὶ ἡσυχίᾳ. καὶ αὖθις κάθαιρε, αὐξήσας μᾶλλον μικρῷ πλέον τοῦ καθαρσίου τὴν δόσιν. οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα πράξεις, ἐφ' ὧν μὴ μελαγχολία φαίνοιτο

paucis antè dieb. homini cibo temperato et humidiore nutrito medicamentum ad bilem ducendam efficax porrigas. Sic enim humor etiam qui offendit, medicamento purganti facilè cedet, ita ut uincatur potius, quàm illius uim euincat. Nam ut in craßioribus humoribus cibi qui extenuant & calefaciunt, utiliter adhibentur, ita etiam tales eiſdem ad euacuationẽ magis idonei reddẽtur. Vbi uerò eosq à bilioſo ſanguine infeſtãtur, humido, ut diximus, & tẽperato uictu alueris, medicamentũ exhibeto. Sit autem picra, quæ recipit liquorem ſcammoniæ: uerùm picræ quidẽ ſcrupulos ſex, ſcammoniæ uerò liquoris ſiliquas octo, aut paulo amplius minus'ue ponito. Quòd ſi æger medicamentum ſolutum nolit aßumere, fiant catapotia: ſin hæc quoq; per ſe inuitus capiat, uino, aut ouis mollißimis excipiat, ita ut uitelli mẽbrana leniter aperta, in medio illa conijciantur: ſic enim æger ſine molestia, & placidè omnino ea accipiet. Cæterùm ſi tali dato medicamento corpus non abundè ſatis uacuatũ eſſe deprehendas, post paucos dies, & uictum humectantem rurſus adhibitum, balneo utitor, & quiete, ægrumq; iterũ purgato, aucto paulo magis medicamenti pondere. ſic enim optimè feceris, in quibus melancholia nõ

Reiteratio purgationis.

ex sanguine in biliosam naturam conuerso, & plus satis excalescente, & toto ferè nimis adusto prouenerit. Qui enim calidioribus antidotis aut purgationibus in tali melancholia usi sunt, præsertim hiera, ægros magis furiosos atque insanos reddiderunt, dum sanguinem ad siccius & acrius conuerterent. Præstat igitur tales simplicioribus adhuc medicamẽtis, quæ corpus totum nequeant calefacere, repurgatos, humectanti cibo permittere. Nouistis autem uos, me quoq; plerosque ita laborantes, uictu potius quàm medicamentis usum, persanasse. Verùm esto cibus, ut summatim dicam, ptisana potißimùm, quæ manè cũ granis ipsis, aut circa horam secundam assumatur: in prandio etiam pisces saxatiles, gallina cohortalis, atque alia quæ uolatu fidunt, præter palustres: item ex testacea cute præditis pectines, astaci & erinacei: inter olera, lactuca & intybus, omni modo comesta: adhæc malua. alia uerò omnia uitentur, præsertim braßica, & agrestia olera. Ex fructibus pomaceis peponum & cucumerũ medulla: similiter etiam inter uuas, dulces, & dura carne præditæ: ex malis, quæ nõ astringunt. Ficus aũt uitentur, aut modicè assumantur: atq; hæc sunt omnia. Nam talia ferè non posse obesse, usu probauimus.

At ex

Melancholię biliosæ quę obsint.

Victus pleroſq; sanat.

φαίνοιτο γεγενῆσθαι, τοῦ αἵματος ὥσπερ τὸ χολῶδες ἐκτραπέντος, καὶ ὑπερθερμαινομένου, καὶ κινδυνεύοντος ἅπαν ὑπεροπτηθῆναι. ὅσοι γὰρ θερμοτέραις ὥσπερ τῶν τοιούτων ἀντιδότοις ἢ καθαρτηρίοις ἐχρήσαντο, καὶ μάλιστα τῇ καλουμένῃ ἱερᾷ, οὗτοι μανιωδεστέρους ἀπετέλεσαν τοὺς κάμνοντας, ὥσπερ τὸ ξηρότερον καὶ δριμύτερον παρατρέψαντες τὸ αἷμα. βέλτιον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπλουστέροις ἔτι ὑποκαθάραντας φαρμάκοις, καὶ αὐτοῦ τοῦ δύνασθαι θερμαίνειν τὸ πᾶν, ὥστ' ἐπιτρέπειν τῇ ὑγραινούσῃ τροφῇ. ἴστε δὲ καὶ ὑμεῖς, ὡς καὶ ἐγὼ τῶν οὕτω καμνόντων πολλοὺς ἰασάμην, διαίτῃ μᾶλλον ἢ φαρμακείᾳ χρησάμενος. ἔστω δὲ ἡ δίαιτα, συντόμως εἰπεῖν, πτισάνη μάλιστα, καὶ ἕωθεν παραλαμβανομένη μετὰ τῶν κόκκων, ἢ περὶ ὥραν δευτέραν. ἐν δὲ τῷ ἀρίστῳ, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πετραῖοι, ἥ τε κατοικίδιος ὄρνις, καὶ τὰ ἄλλα πτηνά, χωρὶς τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι, καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων τὰ κτένια, καὶ οἱ ἀστακοί, καὶ οἱ ἐχῖνοι, καὶ τῶν λαχάνων ἡ θριδακίνη καὶ ἴντυβον, παντοίως ἐσθιόμενα, καὶ ἡ μαλάχη. τὰ δὲ ἄλλα πάντα παραιτείσθωσαν, καὶ μάλιστα τὴν κράμβην, καὶ τὰ ἄγρια τῶν λαχάνων. ὀπωρῶν δὲ τῶν πεπόνων καὶ σικύων ἡ ἐντεριώνη. ὡσαύτως καὶ τῶν σταφυλῶν αἱ γλυκεῖαι καὶ σκληρόσαρκοι. καὶ τῶν μήλων ὅσα μὴ στύφα. τὰ δὲ σῦκα παραιτείσθωσαν, ἢ μετρίως προσφερέσθωσαν. καὶ πάντα ταῦτα. πεπείραται γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐγγὺς τοῦ μὴ δύνασθαι βλάπτειν.

τῶν

τῶν δὲ πλακούντων ἁπάντων παραιτείσθωσάν τι λαμβάνειν ὅλως, καὶ τὰ διὰ γάρου τε καὶ τυροῦ τὴν σκευασίαν ἔχοντα. πάντα γὰρ ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν σκευασίαν, ἔχοντα τὸν χολώδη μᾶλλον αὔξει καὶ ὑπεροπτᾷ χυμόν. οἶνον δὲ εἰ ἡ χρεία καλέσει, χρυσάττικον, καὶ τοῦτον ὀλίγον. τούτου δὲ μὴ ὄντος, προτιμητέον τοὺς μηδὲν ἔχοντας στυπτικόν, διὰ τὸ μὴ περὶ τὴν κεφαλὴν ἀτμοὺς ἀναδίδοσθαι. τοιαύτη μὲν αὐτοῖς καὶ ἡ δίαιτα ἔστω. καὶ γὰρ εἴ τι τῶν κατὰ μέρος λέλειπται, καὶ τοῦτο συνετῶς προσθήσει ἰατρὸς ἀκολουθῶν τοῖς εἰρημένοις, ἐξευρεῖν δυνήσεται ἑαυτῷ, καὶ εἰ κρεῶν καὶ λουτρῶν δεήσει, ἢ αὔξων, ἢ μειῶν τὸ ποσὸν, μὴ ἄγαν ἀθρόως.

Περὶ λουτροῦ.

Καὶ ἡ τῶν γλυκέων λουτρῶν χρῆσις, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τῶν βοηθούντων αὐτοῖς ἐστι. τὸ μὲν γὰρ δεῖ διαφορῆσαι τῆς χολῆς, τὸ δὲ καὶ ἀντικεράσαι διὰ τῆς τῶν ὑγρῶν ποιότητος. ὅλον μέντοι τὸ σῶμα καταχείσθωσαν θερμῷ ὕδατι. τὴν δὲ κεφαλὴν χλιαρῷ μᾶλλον, καὶ τοῖς λεκύθοις τῶν ᾠῶν αὐτοὺς σμηχέσθωσαν. ἀλειφέτωσαν δὲ τὸ μὲν ὅλον σῶμα ὑδρελαίῳ, καὶ τὴν κεφαλὴν ῥοδίνῳ. ἔστω δὲ καὶ ὁ ἀὴρ εὔκρατος. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τοῦ θερμοῦ δεξαμενή, καὶ ἐγχρονιζέτωσαν ἐν αὐτῇ, καὶ εἰς τὸ θερμὸν ἀναγκαζέσθωσαν εἰσιέναι. πάντως καὶ εἰ θέρος εἴη, ἐγχρονιζέτωσαν ἐν αὐτῷ.

μετὰ

At ex placentis uniuersis assumere quid, prorsus cauendū est: item quæ ex garo & caseo præparantur. Nam omnia quæ in hunc modum conficiuntur, biliosum humorem magis augent, & nimis exassant. Vinum, si usus quoque postulauerit, Chrysatticū, eiusq; modicum propinabis. Huius inopia, præferri debent, quæ nihil astringens habent, ne ipsa ad caput uapores transmittant. Huiusmodi sanè uictus ipsis præscribatur. Etenim si quid ex particularibus desideretur, hoc quoq; medicus intelligens, ijs quæ dicta sunt, prudenter adijciet: atque per se inuenire poterit, num carnibus & balneis æger indigeat, aut augens, aut minuens quantitatem non nimis subitò.

De balneo.

Dulcium balneorū usus, si quid aliud, ipsis opitulatur. Aliă namq; partem bilis discutere, aliam humidorum qualitate contemperare, totum uerò corpus aqua calida superfundere, caput tepida potius, & luteis ouorum abstergere, ac uniuersum sanè corpus hydrelæo, caput autem rosaceo ungere conuenit. Aer quoque sit temperatus: pari modo calidæ labrum: atq; ægri in eo immorentur diutius, ac in calidam descendere cogantur: omnino etiam, si æstus fuerit, in ea diutius insideant.

Balnea dulcis aquæ conferūt melancholicis.

A bale-

Tepida post balneum potanda.

A balneo non statim bibant uinum, sed aquam tepidam: atq; ita ut antea prædiximus, cibum sumant. Dormituris *rursus tepida offeratur.* Hoc *sanè uictu eos qui* ex *bilioso sanguine calido admodum melancholia laborare incipiunt, nutrire conuenit.* Notandũ *uerò est, ueteres in capite talium melancholicorum cucurbitulis et pulueribus acrioribus usos fuisse, cruentare ipsum cupientes: alios etiam hirudinibus: nos autem in omnibus huiusmodi, talia fugiamus.* Nam *præterquàm quòd nihil ipsos iuuant, adhuc etiam magis intemperatos & sicciores reddunt.* Tunc *autem ista fieri debēt, quando materia uiolenter ad cerebrum profecta, & craßior impacta fuerit, ut alijs cedere medicamentis repugnet.*

μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν εὐθὺς μὴ πινέτωσαν οἶνον, πλὴν εὔκρατον. καὶ οὕτως ἐσθιέτωσαν, ὡς προειρήκαμεν ἔμπροσθεν. καὶ καθεύδειν δὲ μέλλοντες προσφερέσθωσαν εὔκρατον πάλιν. οὕτω μὲν χρὴ διαιτᾶν τοὺς διὰ χολῶδες αἷμα καὶ θερμὸν πάνυ, καὶ τοὺς ἀρχομένους μελαγχολᾶν. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι ἤδη τούτων οἱ παλαιότεροι, σικύαις ἐχρήσαντο κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἀναρίμμασι δὲ δριμυτέροις, ἀμύττειν τὴν κεφαλὴν βουλόμενοι, ἄλλοι δὲ καὶ βδέλλαις. ἡμεῖς δὲ φεύγομεν ἤδη τῶν τοιούτων ἁπάντων τὰ τοιαῦτα. πρὸς γὰρ τῷ μηδὲν αὐτοὺς ὠφελεῖν, ἔτι καὶ μᾶλλον δυσκράτους καὶ ξηροτέρους ἐργάζονται. τότε δὲ προσήκει ταῦτα ποιεῖν, ὁπηνίκα φθάσῃ βιαίως ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον παραγενομένη ὕλη, καὶ σφηνωθῇ παχυτέρα οὖσα, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπείκειν βοηθήμασιν οὐκ ἀνεχομένη.

De melancholia, quæ à sanguine melancholico nascatur.

Περὶ τῆς ἀπὸ μελαγχολικοῦ αἵματος γινομένης μελαγχολίας.

Melāchoꝉiæ ex humore crasso & melācholico notę

Accidit *igitur, nonnullos melancholia potißimũ laborare, quũ sanguis plus satis adustus, uapores immoderatius capiti transmittit, animalemq; in eo spiritum permutat.* Vapores *autem à melancholico potius humore excitari inde nosces, quòd æger tristitia præter rationem, mœrore & metu afficiatur, optetq; mortem, & auersetur eos qui maximè uidentur esse*

Συμβαίνει μὲν οὖν μάλιστα μελαγχολᾶν τινας, ὑπερωπτημένου τοῦ αἵματος, καὶ ἀμετρότερον ἐπιπέμποντος τῇ κεφαλῇ τὰς ἀναθυμιάσεις, καὶ τρέποντος τὸ ἐν αὐτῇ ψυχικὸν πνεῦμα. γνωρίσεις δὲ τὸ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ γίνεσθαι τὰς ἀναθυμιάσεις, ἐκ τοῦ λύπας ἀλόγους, καὶ δυσθυμίας, καὶ φόβους ὑπομένειν τὸν κάμνοντα, ὀρᾶν τι θανάτου, καὶ ἀποστρέφεσθαι τοὺς μάλιστα δοκοῦντας εἶναι

εἶναι τῶν φίλων, ὑπονοίας τε ψευδεῖς ἔχειν, ὥς τινων θελόντων αὐτὸν ἀνελεῖν, ἢ ξίφει χειρωσαμένων, ἢ φάρμακον παρεχόντων. οἶδα μὲν δὲ καὶ ἄλλας μυρίας ἰδέας τὸν τοιοῦτον χυμὸν ἐπιφέρειν ξένας τε καὶ πολυτρόπους φαντασίας. καὶ ὅτι οἱ μὲν ἐνόμισαν εἶναι κέραμον αὐτούς, ἄλλοι δὲ βύρσαν, ἕτεροι δὲ ἀλεκτρυόνα, καὶ μιμεῖσθαι θέλειν τὴν ἐκείνου φωνήν. καθάπερ ἄλλοι ἀηδόνα τὸ ὄρνεον ἐνόμισαν εἶναι, καὶ κλαίειν ὅτι τὸν ἴτυν ἀπώλεσαν. ἕτεροι δὲ, ὅτι τὸν οὐρανὸν βαστάζουσιν, ὡς ἄτλας. καὶ δεδιέναι φασὶ μὴ καταπέσῃ, καὶ οὐ μόνον ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ὁμοῦ συντρίψειν. ἐγὼ δὲ γυναῖκα ἐθεασάμην οὕτω φανταζομένην, καὶ περισφίγγουσαν ἑαυτῆς τὸν μέσον τῆς χειρὸς δάκτυλον, ὡς ἐν αὐτῷ τὸν ὅλον κόσμον βαστάζουσαν. ἔκλαιε δὲ κἀκείνη, δεδοικυῖα μή πως ἐπικάμψῃ τὸν δάκτυλον αὐτῆς, καὶ ὅλον συμβῇ καταπεσεῖν τὸν κόσμον καὶ πάντα ἀπολέσθαι παραυτίκα. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἑωράκαμεν, ὧν περιττόν ἐστι, τάχα δὲ καὶ ἀδύνατον ἐθέλειν ἁπάντων μεμνῆσθαι. ἀλλ' ἀρκέσει ταῦτα παραστῆσαι, ποῖα μᾶλλον εἴωθε συμβαίνειν τοῖς ἀπὸ μελαγχολικοῦ χυμοῦ τὴν γένεσιν ἀρξαμένοις ἔχειν. εἰ μὲν οὖν ἀρξάμενον εἴη τὸ νόσημα διὰ λύπην ἢ φροντίδα τινὰ προηγησαμένην, ἢ ψυχικὸν ἄλλο πάθος, ὑπονοεῖν χρὴ τότε πρὸς τὸ τῆς φαντασίας εἶδος, ἢ λόγον, ἢ ἄλλο τι τῶν ἀθρόαν ἐργάζεσθαι τὴν μεταβολὴν δυναμένων. πλεῖστοι γὰρ οὕτως

esse amici: suspicionesq; falsas habeat, quasi nõnulli uelint eum interimere, aut gladio arrepto, aut medicamento exhibito. Nouimus *aũt eiusmodi humorẽ etiam alias infinitas, peregrinas & multiplices imaginationes inducere posse, & q alij se uas fictile esse putarint, alij coriũ, alij gallũ etiã, ut uocẽ illius imitentur: quẽadmodũ alij lusciniã se esse crediderint, & plorent quòd ityn perdiderint: alij uerò quòd cœlũ gestent, tanquã* Atlas, *ac metuere dicant, ne collabatur, & non solũ illum, sed etiã omnes simul cõterat.* Ego *mulierem uidi, quæ ea imaginatiõe uexabatur, ut mediũ manus suæ digitum constringeret, tanquã in ipso totũ gestaret orbem.* Plorabat *aũt illa quoq;, uerita ne quando digitum suũ inflecteret, & totus orbis corrueret, & omnia statim interirẽt.* Iam *alios plerosq; uidimus, quorũ superfluum est, fortè etiam supra uires nostras, omniũ uelle meminisse: uerùm hæc apposuisse sufficiet, quæ ijs potius qui à melãcholico humore originẽ morbi trahere inceperũt, solẽt euenire.* Quapropter *si morbus ex tristitia aut sollicitudine quadam præcedẽte, aut alio animi affectu cœperit, cõsiderare tũc oportet imaginatiõis speciẽ, aut rationẽ, aut aliud quiddam eorũ quæ subitam mutationẽ efficere possunt.* Plurimi *namq;*

Variæ imaginatiões melancholicorum.

Mulier melãcholica.

sic

ſic curati ſunt quodã modo, uel cũ uidiſſent audiuiſſentq; ea quæ conſequi deſiderabant. Ita ergo Philodotus medicus quendã qui ſibi caput amputatum eſſe, quòd tyrannus factus fuiſſet, putabat, caſumque deplorabat, curauit: impoſito repentè capiti ipſius plumbeo pileo, ut grauitatẽ ſentiens, caput ſe recepiſſe rurſus putaret, gauiſusq; ſit plurimũ, atq; ideo uana imaginatione liberatus. Iam mulierem quidam curauit melancholia laborantem, hoc pacto: Cum putaret illa ſerpentẽ ſe deuoraſſe, uomitũ medicamento citauit, atque in id quod reiectũ fuit, paruam beſtiã per omnia imaginationi illius, & deſcriptæ à uana imaginatiõe feræ ſimilẽ impoſuit. Quare huius quoq; affectũ, quia ob triſtitiam eius quod putarat, euenit, gaudiũ nimirũ ſubitò accedens diſſoluit. Adhæc aliam quandã, ex lõga uiri peregrinatiõe, melancholia correptã, & iracundè omnib. reſpondentem uidi: ſed & ipſa eodẽ modo ſanata fuit. Nam maritus illius peregrè reuerſus, nulli prædicẽs, neq; aliquandiu differens, ſed ſubitò ingreſſus, ſeipſum illi oſtẽdit. Præter ſpem igitur ipſum mulier conſpiciens, atq; ita amplexa, multoq; gaudio affecta, ſubitò omni metu liberata eſt, rurſusq; ad ſtatum naturalẽ redijt, ut nulla alia indigeret curatiõe. Sic igitur, niſi affectus

Mulier melancholica

οὕτως ἰάθησαν τινὰ λόγον, ἢ καὶ ἑωρακότες καὶ ἀκούσαντες ὧν ἐπεθύμουν τυχεῖν. οὕτως οὖν φιλότιμος ἰατρὸς ἰάσατο τὸν ἀποτετμῆσθαι δοκοῦντα, διὰ τὸ τύραννον γενέσθαι, ὀδυρόμενόν τε τὸ συμβάν· κατὰ κεφαλῆς ἐπιθεὶς ἑαυτῷ μολύβδινον πῖλον ἀθρόως, ὥστε τοῦ βάρους αἰσθόμενον, οἰηθῆναι πάλιν ἀνειληφέναι τὴν κεφαλὴν, ὑπερχαρέντα τε, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαλλαγῆναι τῆς κενῆς φαντασίας. καὶ γυναῖκα δέ τις ἰάσατο οὕτω μελαγχολοῦσαν, οἰομένην ὄφιν καταπεπωκέναι, ἀποθέμενος εἰς τὸν ἔμετον μικρὸν θηρίον κατὰ πάντα ὅμοιον τῷ ἐκείνης φαντάσματι, καὶ τῷ ὑπογραφομένῳ ὑπὸ τῆς κενῆς φαντασίας θηρίῳ. ἔλυσεν οὖν καὶ ταύτης τὸ πάθος, ἡ ἀθρόα δηλονότι προσγινομένη χαρὰ, δῆλον ὅτι διὰ τὴν ἐκ τοῦ δόξαντος λύπην. καὶ ἄλλην δέ τινα μελαγχολίᾳ περιπεσοῦσαν ἐπὶ μακρᾷ τοῦ ἀνδρὸς ἀποδημίᾳ, καὶ ὀργίλως πρὸς ἅπαντας ἀποκρινομένην. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τὸν αὐτὸν ἰάθη τρόπον. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἐκείνης ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας, μηδενὶ προειπὼν, μηδέ τινα χρόνον ἀναβαλόμενος, ἀλλ' ἀφνίδιον εἰσελθὼν, ἔδειξεν ἑαυτὸν ἐκείνῃ. παρ' ἐλπίδα οὖν αὐτὸν τὸ γύναιον θεασάμενον, καὶ οὕτω * περιπλακὲν, πολλῆς τε εὐθυμίας ἔμπλεον γενόμενον, ταχέως ἀπηλλάγη τῶν φόβων ἁπάντων· ἐπανῆλθέ τε πάλιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν, ὡς μηδεμιᾶς ἄλλης δεηθῆναι θεραπείας. οὕτως οὖν εἰ μὴ πολύω

πολλὴν τινα χρόνον εἴη λυμαινόμενον τὸ πάθος, ἰᾶσθαι δεῖ τὰς τοιαύτας φαντασίας, παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ ἐπινοίᾳ χρώμενον, καὶ μάλιστα εἰ ἀπό τινος φανερᾶς, καὶ οἷον προκαταρκτικῆς αἰτίας εἴη τὴν ἀφορμὴν ἡ διάθεσις ἐσχηκυῖα.

Περὶ τῶν ἤδη χρονισάντων μελαγχολικῶν.

Εἰ δὲ φθάσαι χρονίσαι τὸ νόσημα, καὶ ἐν ἕξει γενέσθαι τὰ τῆς φαντασίας, οὐδὲν ἐπὶ μέγα δυνήσεται ἢ λόγος, ἢ ἄλλα τις ἐπίνοια δράσαι καὶ ὠφελῆσαι τὸν κάμνοντα. χρεία δὲ τηνικαῦτα καὶ τῇ τέχνῃ διδόναι τὸν νοῦν, καὶ σκοπεῖν πότερον ἀρκτέον ἀπὸ φλεβοτομίας, ἢ ἀπὸ καθάρσεως, ἢ καὶ τοῦ συναμφοτέρου. καὶ εἰ μὲν ἑκατέρων δέοιτο, τῇ φλεβοτομίᾳ χρηστέον πρότερον· εἶτα οὕτως ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν λυπούντων χυμῶν κένωσιν, ἀναλαβόντας τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν, μετὰ τὴν τοῦ αἵματος κένωσιν, εὐχύμῳ τε καὶ εὐκράτῳ τροφῇ, καὶ λουτροῖς τοῖς ἀπὸ τῶν γλυκέων ὑδάτων. γινέσθω δὲ τούτοις ἡ κάθαρσις διὰ ἐπιθύμου, καὶ ὀλίγου ὀρροῦ γάλακτος. καὶ ἔστω τοῦ μὲν ἐπιθύμου γρ. ιβ. τοῦ δὲ ὀρροῦ κοχλιάριον α. εἰ δὲ μὴ ἔχει τὸν ὀρρὸν τοῦ γάλακτος ὁ καιρὸς, διὰ μελικράτου διδόσθω. καὶ διαλιπὼν ὀλίγας ἡμέρας, ἐπιδίδου πάλιν τὸ ἐπίθυμον, προσπλέκων αὐτῷ τὴν πικράν. ἔστω δὲ τοῦ μὲν ἐπιθύμου γρ. ϛ, καὶ τῆς πικρᾶς ὡσαύτως. εἰ δὲ φαίνοιτό σοι καὶ μετὰ τὸ καθάρσιον

τοῦτο

affectus longo aliquo tempore infestauerit, tales imaginationes curare oportet, omni modo, omnique artificio utentem, præsertim ubi malum à manifesta quadam, & ueluti primaria causa occasionem habuerit.

De melancholicis iam inueteratis.

Si morbus inueterauerit, & imaginatio in habitum abierit, nihil adeò magnum, aut ratio, aut aliud quoddam artificiũ efficere, & ægrum iuuare poterit. Necesse autem tunc est, & mentem arti adhibere, & cõsiderare num à sanguinis mißione, an à purgatione, uel etiã ab utroq; simul incipiendum sit: & siquidem utrisq; opus fuerit, sanguinis detractione prius utendum est. Post sanguinis uacuationem ægri uires cibo boni succi & temperato, balneisq; dulcis aquæ recreãdæ: deinde sic recollectis ægri uiribus, ad humorũ noxiorum uacuationem ueniendum. Paretur autem his purgatio ex epithymo, & modico sero lactis. epithymi quidem sint scrupuli duodecim: seri lactis autem cochleare. quòd si tempus serum lactis non habeat, ex mulsa dentur. Paucis diebus interpositis, offerto rursus epithymum, adycíens ei picram: sint autem epithymi scrupuli sex, & picræ totidẽ. At si etiã post hanc purgationem (Melancholia inueterata.)

insaniæ

insaniæ & melancholiæ sympto mata adhuc perseuerent, nihilq̄; minus ægrum infestent, à nouem, aut longißimum decem diebus ad ualētius purgantia transito, præcipuè hieram Galeni: hæc enim utraque obtinet: uarios expurgat humores, citra molestiam, & turbationem. Purgatione autem facta, inspicienda rursus ægri mens est: & si quidem melius habere uideatur (cognosces autem hoc nimirum inde, quòd metus & tristitia intempestiua iam cessarint, & moderatiores mansuetioresq̄; potius euaserint) audacter rursus eadem purgatione utitor: ijsdem namque insistentes, curationem quoque ita rectè peragemus. Quòd si hiera data melancholiæ imaginationes nihilominus infestare uideantur, tunc sine ulla cunctatione lapidē Armeniacū dare festinato. Noui enim ex ueteribus antiquiores ad ueratrum album properasse, ubi affectum ab alijs purgationibus nihil penè imminui conspicerent. Verùm ego lapidem Armeniacum ueratro albo præfero: atque licet utentem ipso, experiētia cognoscere, quomodo præterquàm efficaciter, etiam sine molestia & periculo purget: quorum nihil ueratrum album habere nouimus.

Lapis Armeniacus.

Veratrū album.

Quomodo

τοῦτο ἔτι παραμένοντα, καὶ οὐδὲν ἧττον διοχλοῦντα τῷ κάμνοντι τὰ μανιώδη ἰώδη καὶ μελαγχολικὰ συμπτώματα, διαλιπὼν θʹ ἢ ιʹ, τὸ μήκιστον, ἡμέρας, ἤδη τὰ καθαίρειν ἰσχυρότερον δυνάμενα εὐθὺς μέτελθε καθάρσια, καὶ μάλιστα τὴν ἱερὰν Γαληνοῦ. αὕτη γὰρ ἀμφότερα κέκτηται. μετὰ γὰρ τοῦ τοὺς ποικίλους ἐκκαθαίρειν χυμούς, καὶ τὸ ἄλυπον ἔχει, καὶ τὸ ἀτάραχον. γενομένης δὲ τῆς καθάρσεως ἐπισκοπεῖν χρὴ πάλιν τὴν τοῦ κάμνοντος διάνοιαν, καὶ εἰ μὲν ἤδη τὸ κάλλιον ὀφθείη ῥαπεῖσα. γνωρίσεις δὲ τοῦτο δηλονότι ἐκ τοῦ καὶ τοὺς φόβους, καὶ τὰς λύπας τὰς ἀκαίρους ἤδη κουφῆσαι, καὶ μετριωτέρους γίνεσθαι, καὶ μᾶλλον ἤδη τὸ ἡμερώτερον ῥαπῆναι, κεχρῆσθαι πάλιν θαῤῥούντως τῇ αὐτῇ καθάρσει. τοῖς γὰρ αὐτοῖς ἐπιμένοντες, καὶ τὴν θεραπείαν οὕτω κατορθώσομεν. εἰ δὲ τῆς ἱερᾶς δοθείσης οὐδὲν ἧττον ἐνοχλοῦντα φαίνοιτο τὰ τῆς μελαγχολίας φαντάσματα, τηνικαῦτα μηδὲν ὑπερθέμενος, ἤδη τὴν διὰ τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου δόσιν ἐλθέ. οἶδα γάρ, ὅτι τῶν ἀρχαίων οἱ παλαιότεροι ἤδη τὸν λευκὸν ἐλλέβορον ἔτρεχον, ἡνίκα μηδὲν ἀξιόλογον ὑπὸ τῶν ἄλλων καθαρσίων ἐθεώρουν τὸ πάθος μειούμενον. ἀλλ᾽ ἔγωγε τοῦ ἐλλεβόρου λευκοῦ προτιμῶ τὴν τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου δόσιν. καὶ πάρεστι τῇ πείρᾳ γνῶναι τὸν χρώμενον αὐτῷ, πῶς μετὰ τοῦ δραστικοῦ καὶ τὸ ἄλυπον καὶ ἀκίνδυνον ἔχει, ὧν οὐδὲν ἴσμεν τὸν λευκὸν ἐλλέβορον ἔχειν.

περὶ

Περὶ τῆς δόσεως τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου.

Εἰ μὲν οὖν ἐπιχρεία μὴ μόνον κάτω διὰ γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ δι' ἐμέτων γίνεσθαι τὴν κάθαρσιν, ἄπλυτον διδόναι χρὴ τὸν λίθον. ἔστω δὲ αὐτοῦ τὸ πλῆθος γ ἢ δ γρ. ἢ μικρῷ πλέον, ἢ ἔλασσον, πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέποντι ἅμα καὶ πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ λυποῦντος χυμοῦ. εἰ δὲ μὴ πάνυ χρῄζων ὁ κάμνων φαίνοιτο τῆς διὰ τῶν ἐμέτων καθάρσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς κάτω γαστρὸς ὅλην ἰέναι τὴν κακοχυμίαν συμφέρει, τηνικαῦτα τὸν λίθον ἀποπλύνειν χρὴ, καὶ ἄχρι δύο καθόδων. οὕτω γὰρ ἡμῶν πραξάντων, οὐδὲ ταραχὴν ἢ θλίψιν ἐμποιεῖν ὁ λίθος δύναται, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀλύπως τὸν μέλανα καὶ γεώδη χυμὸν κενώσει, ὥστε παρελθουσῶν ὀλίγων ἡμερῶν, αἰσθητὴν ἡμῶν γενέσθαι τὴν ἐξ αὐτοῦ ὠφέλειαν. δίδου δὲ καὶ τούτου * ε ἢ ς τὸ μήκιστον εἰς εὔκρατον ὕδωρ, πανταχοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκ τῶν εἰρημένων συστοίχων στοχαζόμενος. εἰ δὲ καὶ δὶς ἔτι χρῄζειν ὑπολάβοις τὸν κάμνοντα, θαρρῶν ἐπιδίδου πάλιν. οὐδὲ γὰρ ἔχει τὸ θερμὸν, ἢ ξηραντικὸν πάνυ, ἢ ἄλλην τινὰ προσοῦσαν αὐτῷ πικρὰν ἢ ἰώδη ποιότητα, ὡς διὰ τοῦτο φεύγειν πίνειν τὸ φάρμακον τὸν κάμνοντα. εἰ δέ τινες ἀποστρέφονται λαβεῖν ὑγρόν τι βοήθημα (πολλοὶ γὰρ ὅλως οὐκ ἀνέχονται λελυμένον προσάψασθαι βοήθημα.)

ὑποτιχνᾶ

Quomodo lapis Armeniacus exhibeatur.

Si igitur res postulat, nõ modò infrà per aluũ, sed etiã per uomitus purgationẽ fieri, lapidẽ illotũ exhibere conuenit: sit aũt modus ipsius, scrupuli 3 aut 4, aut paulo amplius minus'ue, pro uiriũ simul & copiæ humoris noxij ratione. At si æger purgatiõe per uomitũ nõ admodũ indigere uideatur, sed per imum uentrẽ totũ uitiosum humorẽ exire conducat, tunc lapidẽ eluere oportet, usq; ad *duodenas uices. Vbi enim sic fecerimus, neq; turbationẽ stomachi, aut cõpressionem lapis excitare potest, sed etiã minori cum molestia nigrum terrestremq; humorẽ uacuabit, ut paucis præteritis diebus, adiumentum ex eo nobis accessisse percipiamus. Dato aũt ex hoc scrupulos quinq;, aut sex, utplurimũ ex aqua tepida, semper ex cognatis dictis cõiectura deprehendens, an plus minus'ue exhibere debeas.

Vetus legit quinquagenas.

Quòd si ægrũ etiã bis adhuc requirere suspiceris, cum fiducia rursus exhibeto. Neq; enim calorẽ habet aut siccantẽ admodum, aut aliam quampiã ipsi insidentẽ amarã & uenenosã qualitatẽ, ut æger ideo medicamẽtũ bibere detrectet. Sin autem nõnulli humidum aliquod medicamentũ sumere auersentur, (multi enim in totũ non sustinent solutum medicamentũ assumere)

Lapidis Armeni facultas.

 in cata-

in catapotia lapidē redigere oportet. Si uerò libet, etiā picræ aliquā insignē partē admisceto, aut etiā ex alijs quibusdā, quæ purgationē magis promoueāt, & nō renitantur. Ne aūt is qui parare uelit, horum confectionē inquirendo laboret, uisum mihi est ea de causa etiā horū compositionis meminisse. habet autem in hunc modum.

Descriptio catapotiorū ex lapide Armeniaco.

Compositio catapotiorū ex lapide Armeno.

Picræ semūcia: epithymi semuncia: agarici scrupuli quatuor. lapidis Armeniaci scrup. quatuor: scammoniæ uncia: gariophyllorū grana uiginti. Contusa excipiantur rhodomelo, aut succo citrij, aut rhodomelite: dentur scrupuli duo, plurimū quatuor. Notandū uerò est, hæc, præterquàm q̄ stomachum corroborant, simul etiā uarios humores, præsertim terrestrem & melancholicū citra molestiā purgare posse. Idē igitur lapis, ut diximus, & potus, & in catapotia redactus, ad purgandū est efficax. Nec amplius quærendum est, num suffocatio quædā, aut syncope subsecutura sit, quēadmodū id ex albo ueratro fieri contingit. Neq; necesse est nos antea ægros præparare medicamētis, quæ metu suffocationū assumere consuerūt: quorū amplius nūc meminiße opus non est: illa uerò admonendi gratia scribimus, quæ etiam nūc facere

ὑποτεχνᾶσθαι δεῖ, καὶ καταπότια ποιεῖν τὸν λίθον. εἰ δὲ βούλοιο, καὶ τῆς πικρᾶς ἐπίμιξόν τι φανερὸν μέρος, ἢ καὶ ἄλλων τινῶν ὅσα συνεργεῖ μᾶλλον τῇ καθάρσει, καὶ οὐκ ἀντιπράττειν πέφυκεν. ὥστε δὲ μὴ κάμνειν τὸν θέλοντα κατασκευάζειν ζητοῦντα τὴν τούτων σκευασίαν, ἔδοξέ μοι διὰ τοῦτο καὶ τῆς τούτων μνημονεῦσαι συνθέσεως. ἔχει δὲ οὕτως.

Γραφὴ τῶν διὰ τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου καταποτίων.

Τῆς πικρᾶς οὐγγ. S. ἐπιθύμου οὐγγ. S. ἀγαρικοῦ γρ. δ. ἀρμενιακοῦ λίθου γρ. δ. σκαμμωνίας οὐγγ. α. καρυοφύλλων κόκκους κ. κόψας ἀναλαμβανέτω ῥοδομέλιτι, ἢ χυλῷ κιτρίου, ἢ ῥοδομέλιτι. ἡ δόσις γινέσθω γρ. β. τὸ δὲ μήκιστον γρ. δ. εἰδέναι δὲ δεῖ εἰς ταῦτα, μετὰ τοῦ ῥωννύειν τὸν στόμαχον. ἅμα καὶ ποικίλους οἶδε καθαίρειν χυμοὺς, μάλιστα τὸν γεώδη καὶ μελαγχολικὸν χυμὸν, ἀλύπως. ὡς εἰρήκαμεν, οἶδε καθαίρειν αὐτὸς ὁ λίθος, καὶ πινόμενος, καὶ καταπότια γινόμενος. καὶ οὐκέτι δεῖ ζητεῖν μὴ πνιγμός τις, ἢ συγκοπὴ παρακολουθήσει, ὥσπερ διὰ τοῦ λευκοῦ ἐλλεβόρου τοῦτο γίνεσθαι συμβέβηκεν. οὐδὲ ἀνάγκη προπαρασκευάζειν ἡμᾶς, ἅπερ ἤδη τοῖς προσδοκωμένοις πνιγμοῖς εἰώθασι παραλαμβάνειν. ὧν οὐκέτι ἀνάγκη μεμνῆσθαι νῦν. ἐκεῖνα δὲ γράφομεν ὑπομνήσεως χάριν, ἅτινα καὶ νῦν ποιεῖν εἰώθαμεν ἤδη

ποιεῖν ἤδη τὸ συνήθων ὡς ἤδη πολὺ καθάρσεων, ἐπειδὰν ἤδη πλέον ἢ ἔλαττον φαίνοιντο κινούμεναι αἱ καθάρσεις. εἰ τοίνυν ἔλαττον τοῦ συμμέτρου καθαιρόμεναι τύχοιεν, μελίκρατον αὐτοῖς διδόναι χρή, καὶ διαστήσαντας οὕτω τρέφειν, ἢ χυλὸν ἐπιδιδόναι πτισάνης, ἢ ἄρτον, ἢ περιστερᾶς ἢ ὄρνιθος ζωμὸν, οὐκ ἔχοντα ἔλαιον πολύ. εἰ δέ γε συμβῇ πλείονα γενέσθαι τὴν κάθαρσιν, ὥστε καὶ σπασμοὺς ἤδη γενέσθαι (πολλοὶ γὰρ τοῦτο πάσχουσι) καὶ εἰ μὴ ἀξιόλογόν τι κενωθῶσι, διὰ τὸ φύσιν ἔχειν ξηροτέραν ἢ καὶ ἀσθενέστερα τὰ νεῦρα, ὕδατι πολλῷ προσαντλήσας, πολλῷ χρῶ τῷ ὑδρελαίῳ, καὶ ἄρτον ἤδη δίδου εἰς οἶνον κεκραμένον, ἢ ὀμφακόμελι εἰς ὕδωρ ψυχρόν. εἰ δὲ πίνειν θέλοιεν τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, ἔτι καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ὠφελήσεις. καλὸν δὲ παρέχειν αὐτοῖς ἔτι καὶ ῥοιῶν καὶ μήλων, καὶ ἀπίων πρὸ τῆς τροφῆς, καὶ ὀρνέων τὰς κοιλίας. ἐπειδὰν οὖν θρέψῃς, ἡσυχάζειν καὶ ὕπνον ἐμποιεῖν ἐπίτρεπε τῷ κάμνοντι. καὶ μετὰ τὸ δύναμιν ἀναλαβεῖν, ἤδη λουτρὸν αὐτὸν ποιεῖν ἄρχεσθαι ἀναγκαῖον ἔχον τὸν εὔκρατον ἀέρα, καὶ συγχωρεῖν ἐγχρονίζειν μὴ μόνον τῇ τοῦ θερμοῦ ἐμβάσει, ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ ψυχροῦ δεξαμενῇ. μετὰ τὸ λαβεῖν δὲ τὰ σάβανα, πάλιν αὐτοὺς τρέφειν εὐθὺς καλὸν ἄρτον εἰς οἶνον ἢ ὀμφακόμελι. ἀπελθόντα δὲ εἰς τὸν οἶκον ἐπιτρέπειν ἡσυχάζειν, ὑπνώσει τε πάντως. εἴωθε γὰρ ἀεὶ τοῦτο συμβαίνειν πᾶσι τοῖς καθαρθεῖσι·

facere solemus in cõsuetis magna parte purgationibus, ubi illæ plus minus'ue moueri uideantur. Si igitur minus quàm par est purgauerint, mulsam dare cõuenit, et tempore interposito hoc uictu nutrire, aut cremore ptisanæ, aut pane, aut columbæ iure, aut gallinaceo, quod non multũ olei adiectũ habeat. Sin aũt purgationẽ copiosiorẽ fieri cõtingat, ut etiã conuulsiones superueniant (multis enim hoc accidit) & si non animaduersione dignũ quid euacuatũ fuerit, quòd ægri neruos habeant natura sicciores, imbecillioresq́;, aquã liberaliter superfundito, multoq́; utitor hydrelæo, ac panẽ ex uino diluto, aut omphacomelite, aut aqua frigida porrigito. Sin autem aquam frigidã bibere cupiãt, adhuc magis ipsos iuuabit. Vtile est etiã malum punicũ, mala et pira ante cibum, & gallinarũ uentres. Vbi uerò nutrieris, quies et somnus ægro indici debẽt: postq̃ uires receperit, ad balneũ ipse ducẽdus, quod aerẽ habeat temperatũ: concedendũq́;, ut non modò in calidæ solio, sed etiam frigidæ labro diutius immoretur. At uestimẽtis indutũ rursus ipsum nutries pane ex uino aut omphacomelite [quod ex uuis semiacerbis, & melle despumato paratur] reuerso aũt domũ, permittendũ ut cõquiescat, et omnino obdormiscat. quippe hoc semper omnib. purgatis euenire cõsueuit:

Quid fiat in omnibus purgatis.

præsertim autem iјs, qui largius uacuati fuerint, ut tum suauius, tum altius obdormire cupiant.

A somno uires ipsorum recreare oportet, & permittere, ut cum amicis familiaribus colloquantur. Atque ubi ipsos consentanea respondere deprehendis, ratiocinationes'que firmas habere, & barbaricum morem deposuisse, adhuc etiam magis copiosum alimentum porrigito, perdices, gallinas, phasianos, qui non sint pingues, & passeres similiter. Vitentur autē omnia esculenta, quæ in paludibus proueniunt: ex piscibus, cetacei, præterquàm saxatiles. Postquam uerò cibo boni succi usi fuerint, & ueluti bonum fundamentum iecerint, ita rursus secundum tres, aut quatuor dies olera deinceps assumant, intybum, lactucam, maluam, & palustres asparagos moderatè. Abstineant autem braßica, & omnibus quæ melancholicum humorem pariunt, ut eruca, sinapi, allio. Ex carnibus bubula potißimum, & ceruina, ac omnibus summatim ferinis: item panibus sordidis, garo, & uinis uetustis, austeris'que. Sic iam ægrum uictu, & balneorum usu uires recreare, loca mutare, intimis conuersari amicis, ac facere, quæ etiam prius ipsi grata erant, & spectaculis

μάλιστα δὲ τοῖς ἐπὶ πλεῖον κενωθεῖσι, τό, τε ἥδιον καὶ βαθύτερον ἐθέλειν καθεύδειν. μετὰ δὲ τοὺς ὕπνους ἀναλαβεῖν τε τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἐπιτρέπειν τε τοὺς συνήθεις τῶν φίλων προσδιαλέγεσθαι. καὶ ἐπειδὰν εὕρῃς αὐτὸν ἀποκρινόμενον ἀκολούθως, καὶ τοὺς λογισμοὺς ἐρρωμένους ἔχοντα, καὶ τὸ βαρβαρικὸν ἦθος ἀποθέμενον, ἔτι τε καὶ μᾶλλον ἐπιδίδου πλείονα τῷ κάμνοντι τροφήν, περδίκων τε καὶ ὀρνίθων καὶ φασιανῶν τὰ μὴ λιπαρά, καὶ στρουθίων ὁμοίως. παραιτούμενος δὲ τὰ ἐν τοῖς ἕλεσι βρώματα πάντα καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς κητώδεις, πλὴν τῶν πετραίων. μετὰ δὲ τὸ χρήσασθαι τῇ εὐχύμῳ τροφῇ, καὶ οἷον θεμέλιον ἀποθέσθαι χρηστόν, οὕτω πάλιν μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, λαχάνων λοιπὸν προσφερέσθωσαν, ἰντύβων τε καὶ θριδακίνων, καὶ μαλάχης, καὶ τῶν ἑλείων ἀσπαράγων συμμέτρως. ἀπεχέσθωσαν δὲ κράμβης, καὶ πάντων τῶν μελαγχολικὸν χυμὸν τίκτειν δυναμένων· οἷον εὐζώμου τε καὶ σινήπεως, καὶ σκορόδων, καὶ κρεῶν τὰ βόεια μάλιστα καὶ τὰ ἐλάφεια, καὶ πάντα καθόλου τὰ ἄγρια, καὶ ἄρτων τοὺς ῥυπαρούς, καὶ τὸν γάρον, καὶ τοὺς παλαιούς, καὶ αὐστηροὺς οἴνους, οὕτω δὴ ἀναλαβόντας αὐτοὺς διατελεῖν διαίτῃ καὶ τῇ τῶν λουτρῶν χρήσει, καὶ μεταβαίνειν ἐπιτρέπε τοὺς τόπους, καὶ τοῖς γνησίοις ὁμιλεῖν τῶν φίλων, ποιεῖν τε ὅσα καὶ τὸ πρὶν ἦν αὐτοῖς ἡδέα, καὶ ταῖς θέαις

θείαις συγχωρεῖν μεταβάλλειν. οὕτω γὰρ ἐκ τῆς καθάρσεως, καὶ τῆς εὐχύμου τε καὶ χρηστῆς διαίτης, καὶ τῆς ἄλλης εὐθυμίας, ὅλης τῆς ἕξεως ἰσχυροποιηθείσης, καὶ μεταποιηθείσης, ἀποθέσθαι δυνήσεται τὴν μανιώδη καὶ πικρὰν νόσον. εἰ δέ τι καὶ λείψανον αὐτοῖς εἴη, καὶ μὴ πάνυ καθαρεύειν τὴν διάνοιαν ὁ κάμνων φαίνοιτο, πάλιν ἀναμείνας εὐκρασίαν ἀέρων, ἀνακυκλεῖν τὰ βοηθήματα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν πρώτων ποιούμενος, ἀφ' ὧν καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται. καὶ ὧδε ταῦτα κατ' ὀλίγον, θαρρῶν ὅτι κἂν δυσχερές ἐστι τὸ πάθος, καὶ ἐγγὺς ἀνιάτου, τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένων ἐμπείρως καὶ ἀκολούθως, ἁπάσης ἐλευθερώσεις πικρᾶς καὶ ἀνιαρᾶς νόσου τὸν κάμνοντα.

ctaculis interesse permittito. Ita enim ex purgatione, uictu boni succi & benigno, aliaq; animi oblectatione toto corporis habitu corroborato, mutatoq;, furiosum & amarum morbum exuere poterit. Quòd si reliquiæ quædam ipsis supersint, & æger non admodum mundam habere mentem appareat, rursus expectata bona aeris temperie, auxilia debet repetere, initium à primis faciens, à quibus etiam antea incipiẽdum diximus. Atque hæc paulatim facito, confidens quòd etiamsi affectus difficilis & propè insanabilis existat, ijsdem ipsis insistendo peritè, & ut rationi consentaneum est, omni tamen ægrum morbo amaro molestoq; liberabis.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ δευτέρου βιβλίου.

CAPITA LIBRI *secũdi, & appendices.*

Collyriũ mitigatoriũ Trypherum, ad eos qui collyriorũ rosionẽ ferre nequeũt, præsertim ad affectus recentes.

Aliud, & ipsum longè lenissimum.

Aliud egregiũ, quod breui paratur.

Collyriũ quod spõgarium dicitur, optimum.

De collyrijs reprimẽtibus, quę etiã monohemera dicuntur.

Collyrium reprimens mediocriter monohemerũ: hoc & Medicũ, & Anodynum appellant.

Aliud ad eadẽ præstantissimum, & usu probatum.

Aliud Musarium dictũ, ex tomo Hieratica.

Aliud Polydeuci cognomẽto, quod nos sæpe sumus experti.

Aliud collyrium, quod Medicum uocatur, admodum strenuè repellens, statim per initia inunctum.

Aliud siccũ collyriũ, quod *διὰ κρόκου* dicitur, ad incipientes lippitudines.

De collyrijs quę alio modo monohemera appellãtur.

Κολλύριον παρηγορικὸν τρυφερὸν, πρὸς τοὺς δυναμένους φέρειν τὴν δῆξιν τῶν κολλυρίων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς προσφάτους διαθέσεις.

Ἄλλο, καὶ αὐτὸ πάνυ ἁπαλώτατον.

Ἄλλο καλὸν, καὶ συντόμως σκευαζόμενον.

Ἄλλο πάνυ παρηγορικὸν, ὑπνοφόρον.

Κολλύριον τὸ σπογγάριον καλούμενον, καλὸν πάνυ.

Περὶ κολλυρίων ἀποκρουστικῶν, καὶ μονοημέρων καλουμένων.

Κολλύριον ἀποκροῦον μετρίως, μονοήμερον. τοῦτο μηδικὸν καὶ ἀκεσώδυνον καλοῦσιν.

Ἄλλο πρὸς τὰ αὐτὰ κάλλιστον, καὶ διὰ πείρας.

Ἄλλο τὸ μουσάριον καλούμενον, ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ τόμου.

Ἄλλο πολυδεύκους καλούμενον, πεπειραμένον ἡμῖν πολλάκις.

Ἄλλο κολλύριον τὸ μηδικὸν καλούμενον, ἀποκροῦον πάνυ καλῶς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ.

Ἄλλο ξηροκολλύριον, τὸ διὰ κρόκου, πρὸς ἀρχομένας ὀφθαλμίας.

Περὶ τῶν καθ' ἕτερον τρόπον καλουμένων μονοημέρων.

Τὸ δι' οἴνου καλούμενον, πρωτεῖον μονοήμερον.

Primariũ monohemerum, quod à uino *διὰ οἴνου* uocatur.

Aliud

Collyrium hydares, hoc est, aquosum, egregium.

Collyrium Heraclium.

Dacneron, hoc est, mordicans collyriũ, ad uisum acuendũ.

Hygrocollyrium, ad hebetudinem ac alia multa efficax.

Aliud, ut posſis etiã ſolem citra noxam aſpicere.

Puluis Seuerius, ad uiſus acumen.

Puluis cui nomen eſt à lumine Phos, ad hebetudinem oculorũ, ac dolores, fluxionesque dentium.

Aliud, ualde idoneũ ad ſcabioſos oculorum affectus, pruritus, hebetudines, palpebras aſperas, fluxiones antiquas, oculorũ cicatrices, & pterygia, quo utor.

Aliud ad hebetudines, & incipientes oculorũ ſuffuſiones.

DE NYCTALOPE. Caput 6.

Ad aſperas palpebras.

Puluis ad incipientes ſuffuſiones.

Ad tingẽdas albugines ualde generoſum.

Collyrium, quod magnum Theodoriũ uocatur, ad magnos dolores, & inueteratos affectus.

Collyriũ hecatombe, ualet ad cicatrices craſſas, & incipientes ſuffuſiones, &c.

Xerocol-

Κολλύριον τὸ ὑδαρὲς καλόν.

Κολλύριον τὸ ἡράκλειον, πρὸς τὰ κοῖλα ἕλκη.

Δακνηρὸν πρὸς ὀξυδορκίαν.

Ὑγροκολλύριον ποιοῦν πρὸς ἀμβλυωπίας καὶ ἄλλα πολλά.

Ἄλλο, ὡς δύνασθαι καὶ τὸν ἥλιον ἀβλαβῶς ὁρᾶν.

Ξηρίον τὸ σευήριον καλούμενον, πρὸς ὀξυδορκίαν.

Ξηρίον τὸ φῶς λεγόμενον, πρὸς ἀμβλυωπίας, καὶ πρὸς ὀδόντων πόνους, καὶ ῥεύματα.

Πρὸς ψωρώδεις διαθέσεις καὶ κνησμοὺς ὀφθαλμῶν, ἀμβλυωπίας τε καὶ τραχέα βλέφαρα, καὶ ῥεύματα παλαιά, καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλὰς καὶ πτερύγια, ᾧ χρῶμαι.

Πρὸς ἀμβλυωπίαν καὶ ἀρχομένας ὑποχύσεις.

ΠΕΡΙ ΝΥΚΤΑΛΩΠΟΣ. κεφ. ς.

Πρὸς τραχέα βλέφαρα.

Ξηρίον πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις.

Πρὸς τὸ βάψαι λευκώματα καλὸν λίαν.

Κολλύριον τὸ μέγα θεοδότιον, πρὸς περιωδυνίας καὶ παλαιὰς διαθέσεις.

Κολλύριον ἡ ἑκατόμβη, ποιεῖ πρὸς οὐλὰς παχείας, καὶ πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις, πλατυκορίας, ἰθυνεφελίδας, πτερύγια, καὶ πρὸς λεπτὸν δάκρυον φερόμενον. λεπτύνει, σμήχει, καθαίρει τε καὶ ἀποκρούεται.

Ξηροκολ-

ALEXANDRI TRALLIANI liber secundus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

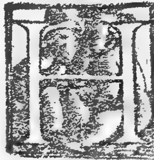
DE CVRATIONE oculorum. Cap. I.

Tsi iam in alijs quibusdam libris oculorũ uitia persecutus sim, quomodoq; illa cognosci debeant, & quæ eorum sint causæ atq; curationes, item diuersa ipsorum collyria, usumq; horum modum & confectionem: hic tamen similiter eadem quoque summatim & breuiter perstringere, operæprecium mihi uisum est, ut ne qui in hunc de medendi ratione librum inciderint, aliunde, quæ oculis conducunt, colligere cogantur. Vt igitur in alijs multis, ita in oculorum quoque uitijs primùm docere conuenit, quomodo uniuersa internosci debeant, deinde curationem subiungere. Morbi primũ internoscẽdi, deinde curãdi Quare *nunc à dolore qui oculis accidit, exordiemur. nihil enim adeò excruciat urgetq; artem ad curationem, ut uehemens dolor oculos affligens. Si igitur uehementiores acrioresq; dolores oculos* Oculorũ dolor omniũ maximè excruciat. *compre-*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον δεύτερον.

ΠΕΡΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ὀφθαλμῶν. κεφ. α.

ΔΗ μὲν οὖν ἐν ἄλλοις τισὶ βιβλίοις ἀναγέγραπταί μοι περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς παθῶν, καὶ πῶς διαγινώσκειν χρὴ τὰ ἐν αὐτοῖς συνιστάμενα πάθη, καὶ τὰς αἰτίας τούτων, καὶ τὰς θεραπείας, καὶ περὶ διαφόρων κολλυρίων, καὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῶν, καὶ τῆς σκευασίας. ἀλλ' οὖν ὁμοίως καὶ ἐνταῦθα καλὸν ἔδοξέ μοι κεφαλαιωδῶς καὶ συντόμως εἰπεῖν περὶ τῶν αὐτῶν, ὥστε τοὺς ἐντυγχάνοντας τῷδε τῷ βιβλίῳ θεραπευτικῷ ὄντι, μὴ ζητεῖν ἐξ ἑτέρων ἀναλέγεσθαι περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς χρησίμων, ἀλλ' εἰ δύναιτό τις. ὡς γὰρ περὶ πολλῶν παθῶν, οὕτω καὶ περὶ τούτου πῶς δεῖ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἅπαντα διαγινώσκειν πάθη, εἶτα αὐτοῖς ἰᾶσθαι. ἀρξώμεθα οὖν ἤδη τοῦ λόγου ἀπὸ τῆς ἐν ὀφθαλμοῖς συμβαινούσης ὀδύνης. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀνιαρὸν καὶ κατεπεῖγον τὴν τέχνην εἰς θεραπείαν, ὡς ὀδύνης σφοδρᾶς συμβαινούσης τοῖς ὀφθαλμοῖς. εἰ οὖν ὀδῦναι σφοδραὶ καὶ ἀκρατέστεραι περιέχουσι τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς

ὡς μὴ δύνασθαι καρτερεῖν τὸν πάσχοντα, μὴ ὡς πολλοί, τοῖς ναρκωτικοῖς σκευαζομένοις θαῤῥήσῃς κολλυρίων. πολλοὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τολμήσαντες ἐγχέειν τὸ ὄπιον, πρὸς τῷ μηδὲν ὅλως παρηγορῆσαι τὴν ὀδύνην, ἔτι καὶ μεγάλως ἔβλαψαν. ἐπισκέπτεσθαι οὖν δεῖ τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀποβλέποντα, οὕτω καὶ τὸ τῆς θεραπείας ὁρίζειν εἶδος. οὐ γάρ ἐστιν ἓν τὸ ποιοῦν αἴτιον· ἀλλὰ πολλὰ καὶ ποικίλα. καὶ πλῆθος ὕλης ἐπιῤῥέον μόνον οἶδε ποιεῖν ὀδύνην, καὶ ποιότης, πολλάκις δὲ καὶ τὸ συναμφότερον, καὶ ποιότης ἅμα καὶ ποσότης. θεωρεῖτε δὲ πόθεν ὁρμᾶται τὸ ἐπιῤῥεῦσαν, ἆρά γε ἐξ ὅλου τοῦ σώματος, ἢ ἐκ μόνης τῆς κεφαλῆς· καὶ πότερον διὰ τῶν ἀρτηριῶν ἐρχομένων, ἢ ἀπὸ τῶν φλεβῶν, καὶ οἷον ἄρα τὸ ἐπιῤῥέον ἐστίν. ἤτοι γὰρ αἷμα μᾶλλον, ἢ χολή, ἢ φλέγμα, ἢ μελαγχολικὸς χυμός ἐστι τὸ ἐπιῤῥεῦσαν, ἢ πνεῦμα φυσῶδες. καὶ πότερον εἷς ἐστιν ὁ λυπῶν χυμός, ἢ δύο συμπεπλεγμένοι. ἐνδέχεται γὰρ καὶ ἕνα μόνον ἐπιῤῥεύσαντα ποιῆσαι φλεγμονήν, καὶ ὀδύνην σφοδράν, καὶ δύο ἅμα, καὶ σύνθετον ἐργάσασθαι τὸν ὄγκον. ἐπεὶ οὖν διάφορά ἐστι τὰ αἴτια, πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀνάγκη τὸν τεχνίτην ἐφαρμόζεσθαι. ἡγείσθω δὲ ἡ διάγνωσις ὁδηγοῦσα εἰς τὴν ὀρθὴν θεραπείαν.

Περὶ

comprehendant, quàm ut æger ferre queat, ne collyrijs ad torporem inducendum efficacibus, ut pleriq;, confidas. Multi namque opium quoq; instillare ausi, præterquàm quòd nihil prorsus dolorem mitigarint, etiam ualde adhuc offenderũt. Quapropter causam efficientem inspicere oportet, & eam considerando, ita quoq; curationis speciem definire. non enim una est causa efficiens, sed multæ ac uariæ. Sola materiæ copia influens dolorem potest excitare, necnon qualitas: subinde uerò etiam utrumq;, & qualitas simul, & quantitas. Videndum porrò est, unde id quod influxit, procedat, num ex toto corpore, an ex solo capite: item, utrũ per arterias, an à uenis, uel utrisq; profluat. Adhæc, quale utique sit quod influit. uel enim sanguis potius, uel bilis, uel pituita, uel humor melancholicus, uel spiritus flatulentus est, quod influxerit: præterea humor noxius, unus ne sit, an duo commixti. Fieri enim potest, ut unius tantũ influxus inflammationem doloremq; uehementem, & duorum simul etiam compositũ tumorem excitarint. Quoniam igitur differentes sunt causæ, artificem ad singulas se accõmodare oportet: præcedat aũt internotio, quæ ad rectam curationem deducit.

Narcoticis in oculis nõ utendum.

Causa efficiens inspiciẽda.

Materiæ fons obseruãdus

Curatio singulis accõmodanda.

Quomodo

Quomodo sanguineus humor inflammationẽ excitasse noscatur.

Sanguis doloris oculorũ author.

Sanguineum itaque humorem influxisse, ac inflammationẽ concitasse, ex specie ac forma ipsius tibi constabit. Omnia namque rubra & sanguinea sunt, facies rubens & tumidior, uenæ latiores, grauitatis sensus, pigritia ad cõsuetas actiones. Quòd si præter hæc neq; lacryma rodens et acris appareat, adhuc etiam magis sanguinem influxus causam esse, & inflammationem peperisse putato.

Curatio.

Curatio doloris oculorũ

Si igitur sanguis causa tibi inflammationis effectrix esse apparuerit, uenam secare humeralem oportet. Sin biliosi & acres humores cum sanguine, etiam purgationem paulo post sanguinem dimissum adhibeto, ac medicamentis utitor, intus quidẽ ijs quæ non rodunt, & lenißimis: extrinsecus autem illis quæ concoquere inflammationes possunt, quorum etiam compositiones uobis exponemus.

De remedijs quæ extrinsecus imponuntur.

Externa oculorũ remediã.

Lac muliebre cum uitellis ouorum & rosaceo superimpositum, mirificè lenit, inflammatio-

nesq;

Περὶ διαγνώσεως τοῦ εἶναι τὸν ποιήσαντα τὴν φλεγμονὴν αἱματικὸν χυμόν.

Εἰ μὲν οὖν αἱματικὸς εἴη χυμὸς ὁ ἐπιῤῥεύσας καὶ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενος, ἔσται δῆλόν σοι ἐκ τοῦ εἴδους αὐτοῦ τῆς φλεγμονῆς. ἐρυθρὰ γὰρ ἅπαντα καὶ αἱματώδη, καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρὸν, καὶ ἐν ὄγκῳ μείζονι, καὶ αἱ φλέβες εὐρύτεραι, καὶ βάρους συναίσθησις, καὶ ὄκνος περὶ τὰς συνήθεις ἐνεργείας. εἰ δὲ πρὸς τούτοις μηδὲ τὸ δάκρυον δακνῶδες καὶ δριμὺ φαίνοιτο, ἔτι καὶ μᾶλλον αἱματικὸν εἶναι νόμιζε τὸ ἐπιῤῥεῦσαν αἴτιον, καὶ ποιῆσαν τὴν φλεγμονήν.

Περὶ θεραπείας.

Εἰ μὲν οὖν αἱματικόν σοι φανείη τὸ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενον αἴτιον, τέμνειν χρὴ τὴν φλέβα τὴν ὠμιαίαν. εἰ δὲ καὶ χολώδεις καὶ δριμεῖς χυμοὶ σὺν τῷ αἵματι φαίνοιντο, καὶ κάθαρσιν μετὰ ὀλίγον τῆς φλεβοτομίας παραλάμβανε, καὶ βοηθήμασι χρῶ, ἔνδοθεν μὲν τοῖς ἀδήκτοις καὶ πραϋτάτοις, ἔξωθεν δὲ τοῖς συμπέττειν δυναμένοις τὰς φλεγμονὰς, ὧν καὶ τὰς σκευασίας ὑμῖν ἐκθησόμεθα.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων βοηθημάτων.

Γάλα γυναικὸς μετὰ λεκίθων ὠῶν καὶ ῥοδίνου διατιθέμενον θαυμαστῶς πραΰνει καὶ συμπέττει τὰς πάνυ ζέ-

σας

σας τῶν ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ἴου τὰ φύλλα. πρὸς δὲ τὰς μεγίστας φλεγμονὰς καὶ ἐν ὄγκῳ μάζονι ποιεῖ καὶ ὁ κρόκος μετὰ ψυχῶν, καὶ τῶν κροκῶν τῶν ᾠῶν, καὶ ῥοδίνου. τὸ αὐτὸ δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ φοίνικες, μετὰ τοῦ ἐπέχειν τὸν ἐπιφερόμενον ῥευματισμὸν μετὰ τῶν μελιλώτου καὶ κρόκου, καὶ γλαυκίου, καὶ πυρρῶν ᾠῶν ἑπτὰ ἐκζεστῶν καὶ ῥοδίνου.

Πρὸς περιωδυνίας καὶ μεγίστας ἐπιφοράς.

Ῥόδων νεαρῶν δραχ. δ. κρόκου δραχ. α. ἀναλάμβανε μελιλώτων ἀφεψήματι ἐν γλυκεῖ ἀφεψηθέντων.

Περὶ κολλυρίων.

Ἐπιπλάσμασι μὲν οὖν ἔξωθεν ἐπιφλεγμονηθέντων, κεχρῆσθαι. ἐπιχρίσμασι δὲ καὶ ἐγχυματισμοῖς τοῖσδε. εἰδέναι δὲ δεῖ πρότερον, ὡς τὰ φλεγμαίνοντα διὰ τῶν παρηγορικῶν, καὶ πραϋτέρων, καὶ ἀστύφων κολλουρίων δεῖ κολακεύειν, εἶτα οὕτω καὶ τοῖς ἀποκρούειν δυναμένοις κεχρῆσθαι. τὸ μὲν πρῶτον προσπλέκοντες αὐτὰ τοῖς ἁπαλοῖς, ὕστερον δὲ καὶ πέψεως γενομένης, καὶ ἀμίκτοις. τοῦτο γὰρ ἐν τῇ φλεγμονῇ ζέοντος παυσαμένου, καὶ τῆς πολλῆς τραχύτητος, ἀλύπως οἱ πάσχοντες, καὶ τῶν στυφόντων ἀνέχεσθαι δύνανται.

Κολλύ-

nesq; oculorum admodum feruentes concoquit: similia præstant etiam uiolæ folia. Ad maximas autem inflămationes, tumidioresq; bene facit & crocus cum mica panis, luteisq; ouorũ, ac rosaceo. Idem faciunt etiã palmulæ, præterquàm quòd fluxionis cursum sistunt, cum meliloto, croco, glaucio, ouorum luteis septem feruefactis, & oleo rosaceo:

Ad uehementes dolores, & maximas epiphoras.

Rosarum recentium drachmæ quatuor: croci drachma: excipiantur meliloti in uino dulci decocti iure.

Dolorũ maximorum & epiphoræ oculorũ remediũ.

De collyrijs.

Cataplasmatis igitur in inflammatis extrinsecus utendum est. quæ uerò illini & instillari debeãt, hæc sunt: uerũ scire prius oportet, ea quæ inflămationẽ experiuntur, mitigatorijs, lenioribusq;, & non reprimentibus collyrijs demulcenda esse: deinde etiam quæ reprimere possunt, sic adbibenda, ut primum quidẽ admisceamus ea teneris ac mollibus, postea uerò concoctione facta, etiam sinceris. Quum enim feruor inflammationis, & multa asperitas finierit, ægri citra molestiam quoq; astringentia ferre poßunt.

Collyrium

Collyriũ mitigatoriũ Trypherũ, ad eos qui collyriorum rosionẽ ferre nequeũt, præsertim ad affectus recentes.

Collyriũ Trypherum.

Cadmiæ combustæ, ex lacte muliebri restinctæ (mihi autem melius uisum est, prius lotã comburere, atq; sic lacte extinguere) cerusæ lotæ, singulorũ drachmæ sedecim: croci drach. tres: opij drachma: tragacanthi drachmæ duæ. Aqua pluuiali excipito. usus est ex ouo: facit etiam ad pustulas oculorũ, quæ Græcè φλυκταίναι dicuntur.

Aliud, & ipsum longè lenissimum.

Cadmiæ drachmæ quinq;: cerusæ drach. quatuor: pompholygis drach. duæ: opij drachma: tragacanthi drach. tres. Aqua pluuialis ad excipiẽda adijcitur. Hoc inflammationes admodũ ardentes et dolorificas citra rosionem mitigare, plurimis constat experimentis.

Aliud egregium, quod breui paratur.

Cadmiæ combustæ, et asinino lacte extinctæ unciæ quatuor: cerusæ unciæ duodecim: terræ Samiæ quæ ἀστὴρ Græcis dicitur, tragacãthi, mandragoræ, amyli hordeacei, lactucæ cauliũ succi, gummi, singulorum drach. duæ: opij drach. 3, ouorũ 12 albumina.

Colly-

Κολλύριον παρηγορικὸν τρυφέρον πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους φέρειν τὴν δῆξιν τῶν κολλουρίων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς προσφάτους διαθέσεις.

Καδμίας κεκαυμένης καὶ σβεσμένης γάλακτι γυναικός (ἔμοιγε δὲ κάλλιον ἐφάνη προαποπλυμένην καῦσαι, καὶ οὕτω σβέσαι, τῷ γάλακτι) ψιμμυθίου πεπλυμένου, ἀνὰ δραχ. ις. κρόκου δραχ. γ. ὀπίου δραχμ. α. τραγακάνθης δραχ. β. ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε. ἡ χρῆσις δι᾽ ὠοῦ. ποιεῖ καὶ πρὸς φλυκταίνας.

Ἄλλο, καὶ αὐτὸ πάνυ ἁπαλώτατον.

Καδμίας δραχ. ε. ψιμμυθίου δραχ. δ. πομφόλυγος δραχ. δ. ὀπίου δραχ. α. τραγακάνθης δραχ. γ. ὕδωρ ὄμβριον. τούτου πεῖραν πλείστην ἔσχον, ἀδήκτως παρηγοροῦντος τὰς πάνυ διακαεῖς καὶ ἐπωδύνους φλεγμονάς.

Ἄλλο καλὸν, καὶ συντόμως σκευαζόμενον.

Καδμίας κεκαυμένης, καὶ ὀνείῳ γάλακτι ἐσβεσμένης οὐγγ. δ. ψιμμυθίου οὐγγ. ιβ. γῆς ἀστέρος, τραγακάνθης, μανδραγόρου, ἀμύλου κριθίνου, θριδακίνης καυλῶν χυλοῦ, κόμμεως ἀνὰ δραχμ. β. ὀπίου δραχ. γ. ὠῶν δώδεκα τὰ λευκά.

Κολλύρ

Κολλούριον τὸ σπογγάριον καλούμενον, πρὸς μεγίστας περιωδυνίας. παρηγορεῖ γὰρ ταχέως. ἔχει δὲ οὕτως.

Ἀμύλου, ψιμμυθίου, ἀνὰ δραχ. δ. ὀπίου ὀβολὸν α. κόμμεως δραχ. β. ὕδωρ ὄμβριον. ἡ χρῆσις μετὰ γάλακτός ἐστι.

Περὶ κολλυρίων ἀποκρουστικῶν καὶ μονοημέρων καλουμένων.

Τῶν ἀποκρουστικῶν κολλυρίων, καὶ μονοημέρων καλουμένων διττή τις ἐστὶν ἡ διαφορά. τὰ μεγάλα οὖν αὐτῶν ἔχει τὸ διαφορεῖν καὶ ἀποκρούειν μετρίως, ὥστε δύνασθαι αὐτὰ καὶ πρὸς τὰς ἀρχομένας ὀφθαλμίας ἄνευ δήξεως ἁρμόζειν, καὶ ἐγχυματιζόμενα, καὶ ἐγχριόμενα. διὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων, καὶ γλαυκοφθάλμων μᾶλλον, καὶ ἁπαλοσάρκων, καὶ ἐπὶ γυναικείων προσώπων, καὶ γράφεσθαι, οἷά ἐστι τὰ διὰ λυκίου, καὶ κρόκου, καὶ γλαυκίου. πρὸς ταύτας οὖν τὰς γραφὰς ὑμῖν ἐκθήσομαι τάδε ἰσχυρότερον ἔχοντα τὸ στύφειν, ὥστε καὶ ἐπὶ τῶν χρονιωτέρων ὄντων δυνατὸν εἶναι κεχρῆσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἰσχυροτέρων ὀφθαλμιῶν καὶ σφοδροτέρων. τοιαῦτά ἐστι τὰ δι' οἴνου σκευαζόμενα, καὶ θαλοὺς ἐλαιῶν ἔβαλον μετὰ λοιπῶν ἀρωμάτων θερμαίνειν τε καὶ ξηραίνειν δυναμένων.

τοιαῦ-

Collyrium quod Spongarium dicitur, ad maximos oculorũ cruciatus. celeriter enim mitigat, in hunc modum habet.

Amyli, cerusæ, singulorum drachmæ quatuor: opij obolus: gummi drach. duæ. aqua pluuialis adijcitur: usus ex lacte est.

De collyrijs reprimẽtibus, quæ etiam monohemera dicuntur.

Reprimentium collyriorũ, & quæ ab uno die monohemera dicuntur Græcis, duplex quædam differentia existit. Maiora igitur ipsorum uim habent discutiendi, & reprimendi moderatã, ut ipsa etiam ad incipientes lippitudines citra rosionem accõmodari, tum instillando, tum inungendo possint. Quare etiam imbecillioribus, et cæsijs oculis potius, mollique carne præditis, & mulierum faciebus inscribũtur. cuiusmodi sunt quæ ex lycio, croco et glaucio temperãtur. Præter has igitur cõpositiones medicamenta uobis, quæ ualentiorem astringendi uim habent, explicabo, ut etiam in diuturnioribus ac inueteratis uti liceat. At in ualidiore lippitudine, & uehementiore, talia sunt idonea, quæ ex uino parantur, quib. germina quoq; oliuarũ cũ reliquis odoramẽtis, quæ calfacere et siccare possũt, inieci. Monohemera collyria.

Cum

Cum igitur talis ſit collyriorum differentia, de iis quæ mediocriter reprimũt, et ad incipiẽtes lippitudines conueniunt, prius agamus: deinde ſic quæ plus aſtringunt, & efficacius repellũt, perſequamur.

Collyrium reprimens mediocriter, monohemerum. Hoc & Medicũ, & à dolore mitigando Aceſodinum appellant.

Aceſodynum collyrium.

Repellit igitur per initia, ſi inungatur, & inſtilletur ex ouorum albumine, frequenter etiam cum lauamus: adhæc prodeſt ad epiphoras, acres fluxiones, & cicatrices ueteres diruptas. Repurgat enim, & cicatrices etiam tenues abluit, ut mireris. Ego *utor hoc & puluere, & collyrio cum ouo: ſarcocollæ, glaucii, croci, ſingulorum drachma: tragacãthi drachma. aqua pluuialis adiicitur.* Aliud.

Glaucii drach. 8. ſarcocollæ drach. 4. croci drach. duæ: tragacanthi drachma: opii drachma ſemis: aqua pluuiali excipiũtur.

Aliud ad eadẽ præſtantiſsimum, & uſu probatũ.

Roſarum tenerarum drachmæ quindecim: croci drachmæ octodecim: tragacanthi drachmæ ſeptem: opii dolũ nõ experti drachmæ duæ: ſpicæ nardi drachmæ duæ: gummi drachmæ ſeptem. Aqua

τοιαύτης οὖν οὔσης τῆς διαφορᾶς περὶ τῶν προτέρων εἴπωμεν τῶν μετρίως ἀποκρουόντων, καὶ πρὸς τὰς ἀρχομένας ὀφθαλμίας ἁρμοζόντων, εἶτα οὕτω περὶ τῶν πλέω στυφόντων, καὶ δραστικώτερον ἀποκρούειν δυναμένων ἐροῦμεν.

Κολλύριον ἀποκρουόν μετρίως μονοήμερον, τοῦτο καὶ μηδικὸν καὶ ἀκεσώδυνον καλοῦσιν.

Ἀποκρούει τοίνυν ἐν ἀρχαῖς, ἐγχριόμενον καὶ ἐνσταζόμενον ὠῶν παχεῖ, πολλάκις δὲ καὶ λουόντων. ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐπιφορὰς, καὶ τὰ δριμέα ῥεύματα, καὶ οὐλὰς ἀναρραγείσας παλαιάς. ἀνακαθαίρει γὰρ καὶ ἀπουλοῖ, καὶ λεπτὰς οὐλὰς, ὡς θαυμάσαι. τούτῳ ἐγὼ καὶ ξηρίῳ χρῶμαι, καὶ κολλυρίῳ σὺν ὠῷ, σαρκοκόλλης, γλαυκίου, κρόκου, ἀνὰ δραχ. α. τραγακάνθης δραχ. α. ὕδωρ ὄμβριον.

Ἄλλο.

Γλαυκίου δραχ. η. σαρκοκόλλης δραχ. δ. κρόκου δραχ. β. τραγακάνθης δραχ. α. ὀπίου δραχ. S. ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε.

Ἄλλο πρὸς τὰ αὐτὰ κάλλιστον, καὶ διὰ πείρας.

Ῥόδων ἁπαλῶν δραχ. ιε. κρόκου δραχ. ιη. τραγακάνθης δραχ. ζ. ὀπίου ἀδόλου δραχ. β. ναρδοστάχυος δραχ. β. κόμμεως δραχ. ζ. ὕδατι

ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε. ἐξ αὐτοῦ χριόμενον τὸ τοῦ νείλου διάῤῥοδον ποιεῖ πρὸς ἔγκαυσιν.

Ἄλλο τὸ μουσάρειον καλούμενον, ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ τόμου.

Κάλλιστόν ἐστι καὶ τοῦτο τὸ κολλούριον, τὴν αὐτὴν ἔχον δύναμιν τοῖς προειρημένοις, πλὴν ὅτι δραστικώτερον ἐκείνων εἰς τὸ μᾶλλον ἀποκρούειν τὰ ἐπιφερόμενα ῥεύματα. ἔχει δὲ οὕτως, ἀμύλου δραχ. ιε. γλαυκίου δραχμ. η. σαρκοκόλλης δραχ. δ. κρόκου δραχ. β. σμύρνης δραχμ. α. κόμμεως δραχ. β. ὕδατι χρῶ.

Ἄλλο πολυδεύκους καλούμενον, πεπειραμένον ἡμῖν πολλάκις.

Ῥόδων χλωρῶν χυλοῦ τὸ αὔταρκες, κρόκου δραχμ. α. σαρκοκόλλης δραχ. β. γλαυκίου δραχ. δ. κόμμεως δραχ. α. ὀπίου δραχ. δ. κόμμι κατάκοπτε, πρῶτον βαλὼν τραγακάνθης δραχ. α. γλαύκιον, σαρκοκόλλαν, ὄπιον, λειώσας τῷ χυλῷ τῶν ῥόδων ἀναλάμβανε.

Ἄλλο κολλούριον τὸ μηδικὸν καλούμενον, ἀποκροῦον πάνυ καλῶς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ.

Γλαυκίου δραχ. η. σαρκοκόλλης δραχ. δ. κρόκου δραχ. β. τραγακάνθης δραχ. α.

Aqua pluuiali excipiuntur. Ex ijſdem illitũ collyriũ Nili, quod diarrhodon inſcribitur, ad ardorem facit.

Aliud Muſariũ dictum, ex tomo Hieratica.

Hoc quoq; collyrium eſt præſtantiſsimũ, quod eandem, ut prædicta, uim obtinet, niſi quòd fluxionum curſibus repellendis efficacius quàm illa exiſtat. habet autem in hunc modũ: amyli drach. quindecim: glaucij drach. octo: ſarcocollæ drach. quatuor: croci drachmæ duæ: myrrhæ drachma: gummi drach. duæ. ex aqua pluuiali utitor.

Aliud, Polydeuci cognomento, quod nos ſæpe ſumus experti.

Roſarum uiridium ſucci quod ſufficit: croci drachma: ſarcocollæ drach. 2. (glaucij drach. 4.) gummi drachma: (opij drachmæ quatuor: tragacanthi drachma.) Gummi cõtundito primũ, adiecta tragacanthæ drachma. Glaucium, ſarcocolla, opium, læuigata roſarũ ſucco excipiantur.

Aliud collyriũ, quod Medicum uocatur, admodum ſtrenuè repellẽs, ſtatim per initia inunctum.

Glaucij drachmæ octo: ſarcocollæ drachmæ quatuor: croci drachmæ duæ: tragacanthi drachma: Collyriũ Medicũ.

drachma: opij drach. semis. aqua pluuialis adijcitur. Ego hoc abunde sum expertus, ut etiã si cum alio quodã mitigatorio instilletur.

Aliud siccũ collyriũ, quod διὰ κρόκου dicitur, ad incipientes lippitudines.

Glaucij, sarcocollæ, croci, aloes, singulorum drachma. Hoc etiam ut præseruãte uti oportet: quippe repellit omnem oculi turbationem subunctum. His igitur prædictis in eum modum utendũ est: reprimunt enim omnem turbationẽ, si per initia sublinantur, & non diu inhæreant. nam diuturnior ipsorum usus asperitates in palpebris excitat, atq; in affectum pertrahit.

De collyrijs quę alio modo monohemera appellantur.

Deinceps autẽ dicamus etiam de collyrijs, quæ alia ratione monohemera nuncupantur: quorũ uis est ualentior, magisq; potest reprimere, & astringere. quare etiam in ijs fluxionibus quæ citra exulcerationẽ fiunt, & inflammationibus uti oportet: quorum descriptio in hunc modũ habet.

Primariũ monohemerum, quod à uino διὰ οἴνου uocatur.

Aeris combusti drachmæ 24. cadmiæ drachmæ sedecim: lacrymæ papaueris drachm. octo: croci

δραχ. α. ὀπίου δραχ. S. ὕδωρ ὄμβριον. ἐγὼ δὲ τούτου πεῖραν ἔχω πολλὼ, ὡς καὶ μετά τινος τῶν ἄλλων παρηγορικῶν ἐγχυματιζόμενον.

Ἄλλο ξηροκολλούριον τὸ διὰ κρόκου πρὸς ἀρχομένας ὀφθαλμίας.

Γλαυκίου, σαρκοκόλλης, κρόκου, ἀλόης, ἀνὰ δραχ. α. τούτῳ καὶ ὡς προφυλακτικῷ χρῆσθαι δεῖ. ἀποκρούει γὰρ πᾶσαν ταραχὴν ὑπαλειφόμενον. τούτοις μὲν οὖν τοῖς προειρημένοις οὕτω δεῖ χρῆσθαι. ἀποκρούουσι γὰρ πᾶσαν ταραχὴν τῷ ὑπαλείφεσθαι κατ' ἀρχὰς, καὶ μὴ μένειν ἐπὶ πολὺν χρόνον. ἡ γὰρ ἐπὶ πλέον χρῆσις αὐτῶν τραχύνει τὰ βλέφαρα, καὶ εἰς διάθεσιν παρέλκει.

Περὶ τῶν καθ' ἕτερον τρόπον καλουμένων μονοημέρων.

Ἑξῆς δὲ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν καθ' ἕτερον τρόπον λεγομένων μονοημέρων, ὧν ἡ δύναμίς ἐστιν ἰσχυροτέρα, καὶ μᾶλλον ἔχουσα τὸ ἀποκρούειν καὶ στύφειν, διὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνευ ἑλκώσεων ῥευμάτων, καὶ φλεγμονῶν, κεχρῆσθαι δεῖ. ἔχει δὲ τούτων ἡ γραφὴ οὕτως.

Τὸ διὰ οἴνου πρωτεῦον ἐν τοῖς μονοημέροις καλουμένοις.

Χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. κδ. καδμίας δραχ. ις. ὀποῦ μήκωνος δραχ. η. κρόκου

κρόκου δραχ. η. σμύρνης δραχ. η. κόμμεως δραχ. μ. οἴνῳ μενδησίῳ ἀναλάμβανε.

Ἄλλο κιῤῥὸν ᾧ χρῶμαι, κηρύκιον λεγόμενον.

Καδμίας δραχ. κ. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. ιϛ. ὀπίου δραχ. η. κρόκου δραχ. η. ἀκακίας δραχ. κδ. κόμμεως δραχ. κδ.

Ἄλλο, καὶ τοῦτο πρὸς τὰ αὐτὰ καλούμενον θεοφίλιον· ἔχει δὲ οὕτω.

Καδμίας δραχ. ιϛ. κρόκου δραχ. ϛ. σμύρνης δραχ. δ. νάρδου ἰνδικῆς δραχ. δ. ἀκακίας δραχ. ιη. κόμμεως δραχ. κδ. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. ιϛ. ὀπίου δραχ. γ.

Ἄλλο τὸ ξηροκολλύριον καλούμενον σταλτικόν· ἔχει δὲ οὕτω.

Καδμίας, ἀκακίας, κόμμεως, ἀνὰ δραχ. ιϛ. χαλκοῦ κεκαυμένου, ὀποῦ μήκωνος, ζιγγιβέρεως, ἀνὰ δραχ. δ. ὕδωρ ὄμβριον.

Ἄλλο κολλύριον ἀποκρουστικὸν πάνυ καλῶς μονοήμερον.

Στίμμεως πεπλυμένης δραχ. η. καδμίας δραχ. η. χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου δραχμ. δ. ἀλόης δραχ. β. σμύρνης δραχμ. ε. ἀκακίας κιῤῥᾶς δραχ. ιβ. ὀπίου δραχ. α. χρῶ θαῤῥῶν πρὸς τὰς ἐπιφορὰς τῶν ῥευμάτων μετὰ τὴν τοῦ ὅλου σώματος πρόνοιαν.

Κολλύριον

croci drach. 8. myrrhæ drach. 8. gummi drachmæ 40. uino Mendesio excipiuntur.

Aliud giluum, quo utor, Cerycium dictum.

Cadmiæ drach. 20. æris cõbusti drach. 16. opij drach. 8. croci drach. 8. acaciæ drach. 24. gummi totidem.

Aliud ad eadem efficax, cognomẽto Theophylion. habet hoc pacto.

Cadmiæ drach. 16. croci drachmæ 6. myrrhæ drachm. 4. nardi Indicæ drach. 4. acaciæ drach. 18. gummi drach. 24. æris combusti drachmæ 16. opij drach. 3.

Aliud, quod xerocollyriũ uocatur, reprimens, hac mixtura constat.

Cadmiæ, acaciæ, gummi, singulorum drach. 16. æris cõbusti, lacrymæ papaueris, myrrhæ, singulorum drach. 4. aqua pluuialis adijcitur.

Aliud collyriũ reprimens, admodum generosum monohemerum.

Stibis eloti drachmæ 8. cadmiæ drachmæ 8. æris combusti & eloti drachm. 4. aloes drachmæ tres. myrrhæ drach. quinq; acaciæ rufæ drachmæ 12. opij drachma. utitor cum fiducia ad fluxionum impetus, postquam toti corpori prospectum fuerit.

Collyrium, quod magnus Hermolaus dicitur.

Magnus Hermolaus.

Aeris cōbusti drachmae octo: cadmiae totidē: spicae nardi sesquidrachma: croci drachmae quatuor: myrrhae drachm. quatuor: aloes drachmae octo: glycij Indici drach. duae: acaciae, gummi, singulorū drach. uiginti: opij drachmae quatuor. Aqua pluuialis adijcitur. mirabiliter repellit & extenuat inflammationes.

Aliud collyriū Hermolaus, quod ab oleo *δι᾽ ἐλαίου* dicitur.

Cadmiae drach. sex: aeris cōbusti drach. sex: myrrhae drachma semis: aloes sesquidrachma: opij drachma semis: croci drachma: gummi, acaciae, singulorū drachma una & semis: olei ueteris ad excipiendum ea drach. quatuor. Aqua pluuialis adijciatur.

Collyrium Nicarium cognomento.

Valde opitulatur omni fluxioni, & chemosi, puncturisq́;, & membranarum excrescētijs, item crassae pituitae angulis oculorum inhaerenti, staphylomatis, myocephalis, crustis, & omni affectui benefacere compertū est. At utilitatem medicaminum ne contemnas. Aeris combusti drachmae sedecim: cadmiae drach. uiginti: gummi drach. triginta duae: medicamenti drach. trigintasex. Aqua pluuialis additur. Est autē medicamēti cōfectio haec: succi cētaurei drach. duae: sapae Creticae pars una.

Κολλούριον ὁ μέγας ἑρμόλαος.

Χαλκοῦ κεκαυμένου δραχμ. η. καδμίας δραχ. η. ναρδοστάχυος δραχ. α. S. κρόκου δραχ. δ. σμύρνης δραχ. δ. ἀλόης δραχ. η. λυκίου ἰνδικοῦ δραχ. β. ἀκακίας δραχ. κ. ὀπίου οὐγγ. δ. ὕδωρ ὄμβριον. θαυμαστῶς ἀποκρούει καὶ λεπτύνει φλεγμονάς.

Ἄλλο κολλούριον ἑρμόλαος, δι᾽ ἐλαίου.

Καδμίας δραχ. ϛ. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. ϛ. σμύρνης δραχ. α. S. κρόκου δραχμ. α. κόμμεως, ἀκακίας, ἀνὰ δραχ. α. S. ἐλαίου παλαιοῦ εἰς τὴν ἀνάληψιν οὐγγ. δ. ὕδωρ ὄμβριον.

Κολλούριον τὸ νικάριον καλούμενον.

Πάνυ ποιεῖ πρὸς πᾶν ῥεῦμα καὶ χυμώσεις, καὶ νύγματα, καὶ ὑμένων ἐπαναστάσεις, καὶ πρὸς λήμας, καὶ σταφυλώματα, καὶ μυοκέφαλα, καὶ ἐσχάρας, καὶ πρὸς πᾶσαν διάθεσιν ἐπειράθη. τῆς δὲ εὐτελείας τῶν εἰδῶν μὴ καταφρονήσῃς. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. ιϛ. καδμίας δραχ. κ. κόμμεως δραχ. λβ. τοῦ φαρμάκου δραχ. λϛ. ὕδωρ ὄμβριον. ἔστι δὲ ἡ σκευασία τοῦ φαρμάκου ἥδε· τοῦ χυλοῦ τοῦ κενταυρίου δραχ. β. ἑψήματος κρητικοῦ μέρ. α.

Coquito

ἕψει ἐν ἀμπελίνοις ξύλοις, καὶ ἐν καινῇ χύτρᾳ, ἕως γλοιοῦ πάχος σχῇ, καὶ ἐγχυμάτιζε ᾠῷ, πρὸς τοὺς μὴ φέροντας τὸ στῦφον, ἄλοτε μετὰ ὕδατος ποίει. κατ᾽ ἀρχὰς δὲ αὐτῷ ὑδαρεῖ κεχρῆσθαι δεῖ.

Coquito sermaceis lignis in olla recenti, donec sordiũ craßitiẽ habuerint: & ex ouo instillato illis, qui quod astringit, nõ ferunt. aliàs ex aqua bene facit: per initia aũt ipso aquato uti oportet.

Ἄλλο τὸ πιλάριον καλούμενον.

Aliud, quod Pilarium uocatur.

Καδμίας κεκαυμένης, χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου, ἀνὰ δραχμ. β. ὀπίου, ἀκακίας κιῤῥᾶς, ἀνὰ δραχ. γ. ψιμμιθίου δραχμ. ϛ. σμύρνης δραχ. γ. ἀμύλου, τραγακάνθης, κόμμεως, ἀνὰ δραχμ. ιβ. ὕδωρ ὄμβριον. πάνυ καλῶς ἀποκρούει καὶ παρηγορεῖ λιπαρωτέρα ἡ χρῖσις. εἰρηκότες ἤδη τίνες δέονται φλεβοτομίας, καὶ περὶ τῶν ἁρμοζόντων αὐτοῖς, εἰ χρεία γένοιτο κολλουρίων, γράψωμεν, καί τινες αὐτῶν χρῄζουσι καθάρσεως.

Cadmiæ combustæ, æris usti & eloti, singulorũ drach. duæ: opij, acaciæ rufæ, singulorum drach. tres: cerusæ drach. sex: myrrhæ drach. 3. amyli, tragacanthæ, gummi, singulorũ drach. 12. pluuialis aqua additur, egregiè admodũ repellit ac mitigat pinguior eius unctio. Cum iam explicauerimus, qui sanguinis mißionem requirant, & de conuenientibus ipsis, si usus postulet, collyrys, perscribamus etiã, qui ex ipsis purgationem desiderent. Pilarium collyriũ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΧΟΛΩΔΗ ΚΑΙ ΔΡΙΜΥΝ ΧΥΜΟΝ ΓΙΝΟΜΕΝΗΣ ὈΔΥΝΗΣ. Β.

SI DOLOR EX BILIOSO & acri humore nascatur. Cap. II.

Ει μὲν οὖν ὀδύνη τις γένοιτο διὰ χολώδη καὶ δριμὺν χυμὸν, ἔστω σοι δῆλον διὰ πολλῶν. πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ μὴ πληθωρικὸν φαίνεσθαι τὸ σῶμα ὅλον, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κακόχυμον. λοιπὸν δὲ καὶ τὸ δάκνεσθαι μὴ μόνον τοὺς κανθοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰ μῆλα σφοδρῶς, ἐκ τοῦ ἐπιῤῥέοντος, καὶ καίεσθαι δοκεῖν, καὶ ἀναπηδᾷν, μὴ

AN igitur dolor aliquis ex bilioso & acri humore prouenerit, clarũ tibi ex multis euadet. Primũ sanè inde, quòd totum corpus plethoricum non apparet, sed potius uitioso etiam humore præditũ. ad hæc, quod nõ solum anguli, sed etiam malæ uehemẽter ex influxu rodantur, ægriq; uideantur uri, exiliantq;, rosio- Doloris oculorũ ex acri humore notæ.

rosionem non tolerantes. Quum igitur morbum ex his atque illis quæ præcesserunt, internoueris (nam tristitia plurimum curæ, insolatus, ira, & acrium esus præcedunt) cum fiducia curationem aggredere: licebit enim celerrimè uel sine collyrijs affectui mederi.

Curatio.

Oculorũ doloris ex acri humore curatio.

Si igitur biliosa humorũ prauitas in toto corpore superare uideatur, ijs quæ totum corpus purgant, liberant'que, recrementis utitor. sin autem recrementa acria non in toto redundant corpore, sed qualitate potius quàm quantitate peccare uideantur, solis balneis dulcis aquæ, & temperatis, ægrum citra dolorem liberabis. Quòd si etiam obediens æger fuerit, cibo quoque lenißimo mitißimo'que, & crasso utatur: ut orpho, & alijs durioribus piscibus, glauco, buccinis: aut isycio ex ipsis parato, aut bulbio, aut sturnio. ex oleribus, intybo, aut malua: inter fructus pomaceos, malis, peponibus, uua dulci. Ficus autem lippitudine laborantibus assumere neutiquam consulo: habent enim quidpiam quod oculos irritet, commoueat'que. At citriorum carnem sine cortice ante cibum potius, celeriusq́; assumant: aquam

μὴ φέροντας τὴν δῆξιν. ἐπειδὰν οὖν ἐκ τούτων διαγνῷς, προσέτι δὲ καὶ ἐκ τῶν προηγησαμένων (λῦπαι γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ φροντίδες, καὶ ἐγκαύσεις, καὶ θυμοὶ προηγοῦνται, καὶ δριμέων προσφορά) θαῤῥῶν πρόσελθε τῇ θεραπείᾳ. δυνήσῃ γὰρ τάχιστα καὶ δίχα τῶν κολλουρίων ἰᾶσθαι.

Θεραπεία.

Εἰ μὲν οὖν καθ' ὅλου τοῦ σώματος φαίνοιτο χολώδης πλεονάζουσα κακοχυμία, τοῖς καθαίρειν τὸ ὅλον δυναμένοις, καὶ ἀπέριττον ἐργάσασθαι βοηθήμασιν. εἰ δὲ μὴ καθ' ὅλου περιττεύοι τοῦ σώματος τὰ δριμέα περιττώματα, ἀλλὰ ποιότητι μᾶλλον ἢ ποσότητι λυποῦντα φαίνοιτο, καὶ λουτροῖς μόνοις χρησάμενος ἀπὸ γλυκέων ὑδάτων καὶ συγκράτοις ἀνωδύνως ἀπαλλάξεις τὸν κάμνοντα. εἰ δὲ καὶ εὐπειθὴς εἴη ὁ κάμνων, καὶ ῥοφῇ πραϋτάτῃ, καὶ ἀδήκτῳ, καὶ παχυνούσῃ θελήσει χρήσασθαι, οἷον ὀρφῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς σκληροσάρκοις ἰχθύσι, γλαύκῳ, κηρυκίοις, ἢ τῷ ἐξ αὐτῶν ἰσικῷ, ἢ βουλβίῳ, ἢ στορνίῳ· καὶ λαχάνων, ἰντύβοις, ἢ μαλάχῃ· καὶ ὀπωρῶν, μήλοις καὶ πέποσι, καὶ σταφυλῇ γλυκείᾳ. τὰ δὲ σύκων οὐδὲ ὅλως συμβουλεύω τοὺς ὀφθαλμιῶντας λαμβάνειν. ἔχουσι γὰρ καὶ ὀπῶδές τι τῶν παροξυντικῶν. τὰ δὲ κιτρίων τὴν σάρκα ἐκτὸς τοῦ λέπους προσφερέσθωσαν, πρὸ τροφῆς μᾶλλον, καὶ ταχύτερον. καὶ

πινέτωσαν

πινέτωσαν εὔκρατον μᾶλλον ἤπερ οἶνον. εἰ δὲ οὐ βούλοιντο πίνειν, τὸν χρυσαττικὸν αὐτοῖς ἐπιδίδου, ἢ τὸν γλυκὺν βιθυνόν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι παχύνειν καὶ ἀμβλύνειν δύνανται. εἰ δὲ ἀπειθεῖς τύχοιεν εἶναι τοὺς κάμνοντας μὴ δύνασθαι ἀνέχεσθαι διαίτης, ὥσπερ εἰσὶ πολλοί, καὶ μάλιστα τῶν βαρβάρων, ἀνάγκη τότε κολλυρίοις χρήσασθαι, καὶ τούτων τοῖς ἀδήκτοις, καὶ ἀπαμβλύνειν δυναμένοις τὸ δριμύ, ἐξ ὧν πρῶτόν ἐστι, τὸ διὰ πομφόλυγος σκευαζόμενον. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως.

Κολλύριον ποιοῦν πρὸς τὰ δριμέα ῥεύματα.

Πομφόλυγος πεπλυμένης, πεπέρεως, ἀνὰ δραχμ. κε. ψιμμυθίου πεπλυμένου δραχ. κε, μολύβδου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου δραχ. κε. ἀμύλου δραχ. κε. κόμμεως λευκοῦ δραχ. μ. ὕδατι ἀποίῳ ἀναλάμβανε. τούτων ἕκαστον μετὰ τὴν καῦσιν δεῖ πλύνειν ἄχριπερ ἐπιμιγνύμενον τῷ ὕδατι νεφελῶδες μηκέτι ἀναπέμπηται, καὶ ἔπειτα ξηρανθέντα καὶ σταθμηθέντα οὕτω μιγνύναι, καὶ λειώσαντα ὁμοῦ πλείοσιν ἡμέραις, οὕτω προσεμβαλεῖν τὸ ἄμυλον, καὶ τὸ κόμμι πρὸς τὴν ἀνάληψιν. ἐὰν γὰρ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἄμυλον ἐπιβληθῇ, ῥαδίως ὀξύνεται. τοῦτο τὸ κολλύριον κάλλιστόν ἐστι, καὶ δι᾽ ἄλλα μὲν πολλά, μάλιστα δὲ ὅτι τῶν ναρκωτικῶν οὐδὲν ἔχει προσπεπλεγμένον, ὥσπερ εἰσὶν ἄλλα πολλά,

τὰ

aquam tepidam magis quàm uinum bibant: sin autẽ hanc bibere nolint, Chrysatticũ ipsis dato, aut dulce Bithynum, ac alia quæ humores crassiores efficiunt, obtunduntq;. At si ægri inobedientes uictus rationem non obseruent, quemadmodum pleriq; sunt, præsertim barbari, tunc collyrijs uti necesse est, atq; ex eorũ numero quæ non rodant, sed acrimoniam queant obtundere: ex quibus primum est, quod ex pompholyge paratur. Descriptio eius in hunc modum habet.

Collyrium ad acres fluxiones efficax.

Pompholygis lotæ, piperis, cerusæ lotæ, plumbi cremati & eloti, amyli, singulorum drachmæ uigintiquinq;: gummi albi drachmæ quadraginta. aqua pluuiali excipiuntur. singula hæc post combustionẽ eluere oportet, donec aquæ mixta non amplius nebulosum inde ascẽdat: deinde siccata etiam pondere appenso miscere: læuigatis simul diebus plusculis amylum & gummi ad excipiendum illa, adijcere conuenit. nam si cum alijs amylum quoque superinijciatur, facilè acescit. Hoc collyrium laudatissimũ est, cùm alijs multis de causis, tum maximè quòd nihil torpori faciẽdo efficax habeat admixtũ: quemadmodum sunt alia multa,

i 4 que

quæ ex opio et mandragoræ ſucco, & ſimilibus, torporē inducentibus partem recipiunt, quorū copioſior uſus noxius exiſtit: licet autem ſi uſus requirat, nōnibil ex repellētibus ſæpe admiſcere, aut ex mitigantibus, quantū quis affectui infeſtanti conuenire putauerit. Aliàs enim aliter idonea menſura inuenitur.

SI OBSTRVCTIO sola oculos exerceat. Caput III.

Oculi dolor ex obſtructiōe

SI inflammatio ex ſanguinis craßioris, magisq; pituitoſi obſtructione citra corporis repletionem facta ſit, ſanguinis mißio aut purgatio adhiberi non debet: ſed potius uinū aliquod ex ijs quæ in corpus facilè diſtribuuntur, ipſis propinari. Etenim poteſt hoc & ſanguinē dißipare, humoremq; impactū diſſoluere, & particulæ imbecillitatē corroborare, ut non amplius humores recipiat. Satius aūt eſt in huiuſmodi affectibus, ubi in toto corpore copia nō eſt, ut diximus, ægrotantē temperato prius balneo lauare, meatus excalfacere, & laxare: atq; tūc uinū exhibere. Ita enim potio facilè in totū corpus parteſq; ſuperiores diſtribuetur, ut nōnihil eorū quæ obſtructionē pepererint, nō modò calore ipſius, ſed etiā motus celeritate extenuet,

τὰ δὲ ὀπίου καὶ μανδραγόρου χυλοῦ, καὶ τῶν οὕτω ναρκωτικῶν μετέχοντα, ὧν ἡ πλείων χρῆσις ἐστὶ βλαβερά. δυνατὸν δέ ἐστιν, εἴ γε χρεία φαίνοιτο, προσπλέκειν τῶν ἀποκρουστικῶν τι πολλάκις ἢ παρηγορικῶν τοσοῦτον, ὅσον ἄν τις ὑπονοήσειεν ἁρμόζειν τῇ ἐνοχλούσῃ διαθέσει. ἄλλοτε γὰρ ἄλλως πρόσφορον εὑρίσκεται μέτρον.

ΠΕΡΙ ΕΜΦΡΑΞΕΩΣ μόνης γινομένης ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς. γ.

Εἰ δὲ χωρὶς τοῦ πεπληρῶσθαι τὸ σῶμα, φλεγμονὴ φαίνειτό σοι γεγενῆσθαι δι' ἔμφραξιν παχυτέρου καὶ φλεγματικωτέρου αἵματος, οὐ δεῖ φλεβοτομίαν ἢ κάθαρσιν παραλαμβάνειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιδιδόναι πίνειν αὐτοῖς οἶνόν τινα τῶν εὐαναδότων. καὶ γάρ ἐστι δυνατὸς αἷμά τε διαφορῆσαι, καὶ ἐκφράξαι τὸν ἐσφηνωμένον χυμὸν, καὶ ἀναῤῥῶσαί τε τὸ ἀσθενὲς τοῦ μορίου, ὡς μηκέτι ὑποδέχεσθαι. κάλλιον δὲ ἐπὶ τοιούτων διαθέσεων, ἐφ' ὧν μὴ ἐστὶ πλῆθος, ὡς εἰρήκαμεν, ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, καὶ λοῦσαι τὸν κάμνοντα πρότερον εὐκράτῳ λουτρῷ, διαθερμᾶναι τε καὶ χαλάσαι τοὺς πόρους, καὶ τότε δοῦναι τὸν οἶνον. οὕτω γὰρ εὐκόλως εἰς πᾶν τὸ σῶμα, καὶ περὶ τοὺς ἀνωτέρους τόπους ἀναδοθήσεται τὸ πόμα, ὥστε μὴ μόνον τῇ θερμότητι αὐτοῦ, ἀλλὰ τῷ τάχει τῆς κινήσεως ἀπολεπτύναι τε

nuet, καὶ ἐξωθ

καὶ ἐξωθῆσαι ποιήσει τι τῶν ἐμπεισσάντων τὴν ἔμφραξιν, ἅμα τε καὶ τὸ ἀσθενὲς, ὡς εἰρήκαμεν, ῥῶσαι τῶν μορίων, ὡς καὶ αὐτὰ δύνασθαι ἀπωθεῖν μέρος τι τῶν ἐγκειμένων. οὗτος μὲν οὖν ὁ τρόπος διαγνωστικός ἐστι, καὶ χρήζων ἀρίστου ἰατροῦ πρὸς τὴν διάγνωσιν. εἰ δὲ φοβῇ τῇ οἰνοποσίᾳ χρήσασθαι, τῇ πυρίᾳ μᾶλλον τοῦ θερμοῦ ἀσφαλεστάτῃ οὔσῃ, καὶ προσέτι καὶ εἰς διάγνωσιν συντελέσῃ. ὅταν μὲν γὰρ πυριῶντός σου μηδὲν ἐπιρρέῃ, δῆλον ὡς ἀπέριττόν ἐστι τὸ ὅλον, καὶ δεῖ ἐπιμεῖναι τῇ πυρίᾳ χρώμενον. πάντως γὰρ διαφορήσεις. εἰ δὲ ἐπιρρέει, καὶ τὰ τῆς ὀδύνης ὀλίγον ἐνδεδωκότα πάλιν ἐπιτείνοιτο, κενώσεως δεῖται· οἷον, φλεβοτομίας, ἢ καθάρσεως· πληθωρικοῦ μὲν ὄντος μᾶλλον τοῦ σώματος, φλεβοτομίας· κακοχύμου δὲ καὶ περιττωματικοῦ, καθάρσεως. τούτοις καὶ τὸ ὑδαρὲς ἁρμόζει μελίκρατον ἐγχυματιζόμενον, καὶ τότε πολὺ μᾶλλον, ἡνίκα λῆμαι θλίβουσι τὸ ὄμμα τικτόμεναι. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀπολεπτύνει καὶ κωλύει τὸ τίκτεσθαι λήμας, ὡς τὸ μελίκρατον, καὶ τῶν κολλουρίων ὅσα τὸ διαφορητικὸν, καὶ πέττειν τὰς φλεγμονὰς κέκτηται.

nuet & expellat, simulq; etiam particularum, ut diximus, imbecillitatem cõfirmet, ut ipsæ quoque partem aliquam illorum quæ insident, extrudere poßint. Hæc igitur internoscendi ratio est, ad quam obseruandam optimus medicus requiritur. At si uini potiõe uti metuat, fomentũ potius ex calida, cum sit tutißimum, & præterea internotioni conferat, admoueatur. Cum enim, ubi foues partem, nihil influit, constat totũ corpus recrementis esse uacuum, ac fomentis insistendum est. nam affectum in totum discuties. Sin autẽ humor influit, & dolor paulum remissus iterum intendatur, uacuatione indiget: nẽpe sanguinis missione, aut purgatione: ubi corpus quidem magis est plethoricum, sanguinis mißione: ubi aũt uitiosis humoribus & recrementis scatet, purgatione. His etiam aquosam mulsam instillare conuenit: atq; tũc multo magis, cum craßiores pituitæ enascentes oculum premunt. Nihil enim adeò extenuat, crassamq; pituitam nasci prohibet, ut mulsa, & ea collyria quæ uim discutiẽdi, & inflammationes concoquendi obtinent.

DE DENSITATE. Caput 4.

Oculorũ densitas.

QVòd si etiam densitas quædã in meatibus extiterit, hãc quoq; mulsa potest dilatare, & meatus aperire, ut æger mirificè & subitò dolore liberetur, eo quod insidet siue humor, siue spiritus sit dißipatio. At spiritum esse, qui distẽdat meatus, faciatq; dolorem, hoc indicat, quòd neq; inflammatione, neq; rosione urgente oculi intolerabiliter doleãt, distendantur, & rumpi uideantur. Ego sanè quendam ita affectum mulsa curaui, cũ nullum ex ijs quæ mitigant, doloremq; leniunt, sopire cruciatum posset, sed etiam maiorem quàm antea fuerit, excitaret. Cum igitur exposuerimus, qui nam sanguinis mißione indigeant, qui uerò purgatione, item qui utrisq;, superest ut deinceps etiam de balneis, fomẽto, uini potione, item de ulceribus, tùm quæ cum inflammatione affligunt, tum quæ cum ruptura et erosione, necnon Myocephala, & Staphylomata experiuntur, & ut dicam breuiter de omnibus, quæ inueteratos habent affectus, de cicatricibus, albuginibus, pterygijs, sycosi, & suffusionibus incipientibus agamus.

DE

ΠΕΡΙ ΠΥΚΝΩΣΕΩΣ. ΚΕΦ. Δ.

Εἰ δὲ καὶ πύκνωσις εἴη τις ἐν τοῖς πόροις, καὶ ταύτην ἀνευρῦναι δύναται τὸ μελίκρατον, καὶ τοὺς πόρους ἐκφράξαι, ὥστε θαυμαστῶς καὶ ὀξέως ἀνώδυνον γενέσθαι τὸν κάμνοντα, διαφορηθέντος τοῦ ἐγκειμένου, εἴτε ὑγροῦ, εἴτε πνεύματος ὄντος. ἔστω δέ σοι δῆλον τὸ εἶναι πνεῦμα διατεῖνον καὶ ποιοῦν τὴν ὀδύνην, ἐκ τοῦ μήτε φλεγμονῆς, μήτε δήξεως, ἀφορήτως ὀδυνᾶσθαι καὶ διατείνεσθαι, καὶ ῥήγνυσθαι δοκεῖν τὰ ὄμματα. ἐγὼ γοῦν τινα τῶν οὕτω πασχόντων ἰασάμην τῷ μελικράτῳ, μηδενὸς τῶν πραϋντικῶν καὶ ἀνωδύνων πραῧναι δυναμένων τὴν ὀδύνην, ἀλλὰ καὶ μείζονα δὴ πρὶν παρασκευασάντων γενέσθαι. εἰρηκότες οὖν τίνες μὲν τῆς φλεβοτομίας δέονται, τίνες δὲ τῆς καθάρσεως, καὶ ποῖαι ἀμφοτέρων, καὶ περὶ λουτρῶν καὶ πυρίας καὶ οἴνου πόσεως, ἐφεξῆς καὶ περὶ ἑλκῶν εἴπωμεν, τῶν τε σὺν φλεγμοναῖς, καὶ περὶ τὴν ῥῆξιν καὶ ἀνάβρωσιν ἐχόντων, μυοκέφαλά τε καὶ σταφυλώματα, καὶ περὶ τῶν χρονίας ἁπλῶς ἐχόντων διαθέσεις ἁπάντων, οὐλῶν τε καὶ λευκωμάτων, καὶ πτερυγίων, καὶ συκώσεων, καὶ ἀρχομένων ὑποχύσεων.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΕΛΚΩΣΕΩΣ καὶ φλεγμονῆς. ε.

Εἰ μὲν οὖν τύχῃ ἕλκος ἅμα καὶ φλεγμονὴν συστῆναι, δῆλον ὅτι καὶ τὴν θεραπείαν ἐπίμικτον εἶναι δεῖ, διά τε τῶν τὴν φλεγμονὴν πραΰνειν δυναμένων, καὶ συμπέττειν. τοιαῦτα δέ ἐστι, τό, τε διὰ λιβάνου καλούμενον, καὶ ὁ κύκνος, καὶ τὸ δι' ἀμύλου, καὶ τὸ διὰ ψιμυθίου, καὶ γῆς ἀστέρος συγκείμενον. πάντα ταῦτα θεραπεύει, τάς τε ἀναβρώσεις καὶ ἑλκώσεις, ἀπὸ δριμέος χυμοῦ γενομένου ῥεύματος. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ γραφὴ οὕτως.

DE EXVLCERATIone & inflammatione. Caput V.

Si igitur ulcus simul & inflammatio oculum exercet, clarum est curationem quoque mixtam desiderari, per ea quæ inflammationem mitigare possunt, & cõcoquere: talia autem sunt tum quod à thure διὰ λιβάνου *Græcis dicitur, tũ cygnos, tum quod ex amylo fit, tum quod cerusa & terra samia, quæ aster dicitur, cõstat. Hæc omnia tũ erosiones, tũ ulcera, fluxione ex acri humore facta, persanãt. habet aũt scriptura horũ in eũ modum.*

Κολλύριον ὁ κύκνος, ἁπαλώτατον πρὸς περιωδυνίας καὶ ῥεύματα φερόμενα δριμέα. ἁρμόζει δὲ καὶ τοῖς μὴ φέρουσι τὰς δήξεις τῶν κολλυρίων, διὰ τὸ ἁπαλὸν καὶ ἀσθενὲς τοῦ σώματος.

Καδμίας δραχ. ις. ψιμυθίου πεπλυμένου δραχ. μ. ἀμύλου δραχμ. β. ἀκακίας, τραγακάνθης, ὀπίου, ἀνὰ δραχ. β. ὕδωρ ὄμβριον, καὶ πρὸς τὴν ἀνάληψιν ᾠῶν λβ τὰ λευκά.

Collyrium cygnos.

Lenissimum hoc est collyrium ad magnos oculorum dolores, et acres fluxionum impetus. Conuenit autem ijs qui collyriorum rosionem ob corporis mollitiem, & imbecillitatem nõ ferũt. Cadmiæ drachmæ sedecim: cerusæ elotæ drachmæ quadraginta: amyli, acaciæ, tragacanthæ, opij, singulorũ drach. duæ. Aqua pluuialis adijcitur, & ad excipiendum ea ouorum 32 albumina.

Κολλύριον τὸ λιβιανόν.

Καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης δραχ. β. ἀμύλου δραχ. β. σποδοῦ πομφόλυγος δραχ. η. γῆς ἀστέρος δραχμ. η. μολύβδου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου, τραγακάνθης, ἀνὰ

Collyrium Libianum.

Cadmiæ combustæ & elotæ drachmæ duæ: cerusæ totidem. amyli drac. duæ: cineris pompholygis drac. octo. terræ samiæ quæ aster dicitur drac. octo: plumbi combusti & eloti, tragacãthæ, singulo-

ſingulorũ drachm. octo: (gummi drachmæ tres) aqua læuigato, et excipiendis illis ouorũ uiginti albumina adijcito. in alio, opij drachmæ duæ. Hoc collyrium longè eſt utiliſsimum: ualet ad oculorũ puſtulas, ardores, rupturas, puris colluuiem, chemoſes, magnos dolores, multosq́; affectus, cicatrices exterit: in ſumma, multi eſt uſus, facitq́; ad omnia prædicta, maximè ad inflammationes quæ cum ulcere infeſtant. Similiter etiã id quod διὰ λιβάνου inſcribitur, ad eadẽ facit, præſertim ad uehementes oculorum chemoſes.

ἀνὰ δραχ. η. κόμμεως δραχ. γ. ὕδατι λέαινε, καὶ πρὸς τὴν ἀνάληψιν ὠῶν κ τὰ λευκά. ἐν ἄλλῳ, ὀπίου δραχ. β. τοῦτο τὸ κολλύριον, πολὺ χρηστόν ἐστι σφόδρα. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς φλυκταίνας, καὶ ἐκκαύματα, ῥήξεις, ὑποπύους, χυμώσεις, περιωδυνίας, καὶ πολλὰς διαθέσεις, καὶ οὐλὰς ἀποσμήχει, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πολυχρηστόν ἐστι, καὶ εἰς τὰ εἰρημένα πάντα ποιοῦν, μάλιστα πρὸς τὰς μεθ' ἑλκώσεως φλεγμονάς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ διὰ λιβάνου πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς σφοδρὰς χυμώσεις.

Collyrium διὰ λιβάνου, ad chemoſin efficax.

Κολλύριον τὸ διὰ λιβάνου, ποιοῦν πρὸς χυμώσεις.

Cadmiæ, thuris, ſingulorum drachmæ uiginti: ceruſæ drachmæ quadraginta: opij drachmæ ſex, aqua pluuiali excipiuntur. Cõfert etiam glaucium ex aqua, ſi extrinſecus illinatur: ſed non ſtatim per initia chemoſis, uerũ à quinq; aut ſex diebus, ubi huius concoctio facta fuerit. Atque id ſum expertus.

Καδμίας, λιβάνου, ἀνὰ δραχ. κ. ψιμμυθίου δραχ. μ. ὀπίου δραχ. ϛ. ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ γλαύκιον μετὰ ὕδατος ἔξωθεν τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιχριόμενον, ἀλλ' οὐ κατ' ἀρχὰς εὐθὺς τῆς χυμώσεως, ἀλλὰ μετὰ ε ἢ ϛ ἡμέρας, ὅταν καὶ σύμπεψις γένηται ταύτης. καὶ τούτου πεῖραν δέδωκε.

Collyrium Vranium.

Κολλύριον τὸ οὐράνιον.

In quibus influxus non adeò calidus eſt, bene hoc facit, ad puſtulas, rupturas, procidentias, ſtaphylomata, puris colluuiem, eroſiones, nomas, & carbunculos. Terræ Samiæ torrefactæ unciæ 3. pompholygis uncia: cadmiæ

Ἐφ' ὧν μὴ ἔστι πολὺ θερμὸν ἐπιρρέον, ποιεῖ καλῶς, πρὸς φλυκτίδας, ῥήξεις, προπτώσεις, σταφυλώματα, ὑποπύους, διαβρώσεις, νομὰς, ἄνθρακας. γῆς σαμίας ὀπτῆς οὐγγ. γ. πομφόλυγος οὐγγ. α. καδμίας

μίας πεπλυμένης οὐγγ. α. στίμμεως οὐγγ. β. λεπίδος πεπλυμένης οὐγγ. δ. ὀπίου δραχ. ϛ. κόμμεως οὐγγ. δ. ὕδωρ ὄμβριον. εἰ δὲ σὺν τῷ ἕλκει φλεγμονὴ καὶ δάκρυον ἐπιῤῥέον εἴη πολὺ, μίγνυε τοῖς ἀδήκτοις, καὶ τῶν ἀποκρούειν δυναμένων ὀλίγον. εἰ δὲ δριμὺ εἴη, τῶν διαῤῥόδων. εἰ δὲ μή ἐστι πάνυ θερμὸν, ἢ τοῦ ἑρμολάου ὀλίγον, ἢ τοῦ καλουμένου πιλαρίου, ἢ τῶν μονοημέρων, ἢ ἀχαρίστων λεγομένων, ὧν καὶ τὰς γραφὰς ἐξεθέμην ὑμῖν, ἢ ἔτι δὲ παραλέλειπται, γράφομεν. καὶ ὁ κόκκος δὲ τῆς ῥοιᾶς ἐκπιεζόμενος κατὰ τοῦ ἔχοντος ὀφθαλμοῦ τὸν ἄνθρακα, ὠφελεῖ μεγάλως, ὡς ὁ πειραθεὶς ἔλεγεν ὑπὸ θείας ἐπιφανείας ἐν ὀνείροις διδαχθῆναι.

Σμηκτικὰ οὐλῶν.

Ὅσα τῶν σμηκτικῶν πέφυκεν οὐλὰς ἀποσμήχειν, ταῦτα καὶ τύλους ἀποσμήχειν οἶδε, καὶ οὐλὰς παχείας. εἰσὶν οὖν πολλὰ τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα. ἀνεμώνης ἁπάσης ὁ χυλὸς τὰς οὐλὰς ἀποσμήχει τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς. ὁμοίως καὶ τοῦ κενταυρίου τοῦ μικροῦ ὁ χυλὸς, μετὰ μέλιτος ἀποσμήχει. ἤδη δὲ τῶν χρονιωτέρων, καὶ τῇ κεδρίᾳ ἐχρήσαντο. λεπτύνει δὲ ἤδη πλέον, καὶ τὰς σκιῤῥώδεις οὐλὰς, ἃς καὶ λευκώματα καλοῦσι. νίτρον μετὰ ἐλαίου παλαιοῦ λειωθὲν ἐπιμελῶς, καὶ ἐγχριόμενον, καλῶς ποιεῖ, καὶ

miæ lotæ uncia: stibis unciæ duæ: squamæ æris elotæ unciæ 4. opij drach. 6. gummi unciæ 4. Aqua pluuialis adijcitur. At si cũ ulcere inflãmatio urgeat, & lacryma influens copiosa fuerit, misceto lenioribus paululũ ex ijs quæ repellere possunt. sin aũt acris fuerit, ea quæ à rosis diarrhodon inscribuntur. Quòd si non est admodũ calida lacryma, etiam exiguũ ex Hermolao collyrio, uel eo quod dicitur Pilarion, uel ex illis quæ monohemera, aut acharista nuncupantur: quorũ etiã mixturas uobis exposui: & si quid omißũ fuerit, adscribemus. Iam mali punici granũ, si exprimatur in oculum, qui carbũculo afficitur, ualde opitulatur. Qui id expertus erat, dicebat à diuina se apparitione per insomnia edoctum esse.

Quæ cicatrices exterunt.

Quæ ex smegmatis cicatrices exterere solent, hæc quoq; callos abolere possunt, crassasq; cicatrices. Sũt igitur multa quæ id præstare queãt. Anemonæ omnis succus cicatrices oculorũ exterit. Similiter etiã centaurei minoris succus ex melle abstergit. In magis aũt uetustis cedria quoq; usi sunt. Hæc etiã scirrhosas albugines, quæ Græci leucomata quoq; appellãt, largius extenuat. Nitrum ex oleo ueteri læuigatum diligenter, & illitum, probè facit: item *Cicatrices exterentia.*

sepiæ

sepiæ testa combusta, et ex melle contrita. Inter collyria uerò hoc quoq; admodum probè et leniter abstergit, quod recipit, mamyræ, suffiminis ammoniaci, myrrhæ troglodyticæ, crocodili terrestris fimi, omnium æquales partes in collyrium redigito, & utitor tanquam experimentis probato.

Collyriũ diathece, ad ulcera mirabile.

Confert etiam uetustis: præsertim aũt ulcera maligna & albugines exterit, atq; extenuat. Quare etiã ad myocephala ualet, aliasq; plurimas laude dignas uires obtinet: hæc aũt recipit: Cadmiæ combustæ & elotæ drachm. 25. stibis drach. 5. spicænardi drach. tres: croci drachmas tres: castorei, squamæ æris, singulorũ drachmas duas: æruginis drach. quatuor: æris cõbusti drach. tres: piperis, cerusæ, lycij, opij, thuris, opobalsami, singulorũ drach. quatuor: lapidis schisti, casiæ rufæ, singulorũ drach. duas: æruginis scolecıæ drach. duas: chalcanthi drach. duas: myrrhæ drac. duas: gummi drach. uiginti: succi fœniculi drachmã: fellis caprilli drachmas quatuor. uino Amynæo læuigato, & utitor.

Collyrium Chionion.

Cerusæ drach. 1. salis ammoniaci drac. 1. ammoniaci thymiamatis drach. 3. sepiæ testæ drach. unã semis. Præstantißimum est remedium, & subinde usu probatum.

τῆς σηπίας τὸ ὄστρακον καυθὲν μετὰ μέλιτος, καὶ λειωθέν. ἐν δὲ κολλυρίοις, πάνυ καλῶς καὶ πρᾳέως ἀποσμήχει, καὶ τοῦτο λαμβάνον μαμέρας καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, σμύρνης τρωγλίτιδος, κροκοδείλου χερσαίου κόπρου, πάντα ἴσα, ποίει κολλύριον, καὶ χρῶ πάνυ ὄντι διὰ πείρας.

Η διαθήκη πρὸς ἕλκη θαυμαστόν.

Ποιεῖ καὶ πρὸς παλαιά. μάλιστα δὲ ἕλκη κακοήθη καὶ ἐλὰς ἀποσμήχει, καὶ ἀπολεπτύνει, ὥστε καὶ πρὸς μυοκέφαλα ποιεῖ, καὶ ἄλλας δὲ πλείστας ἐνεργείας ἔχει ἐπαίνου ἀξίας. ἔχει δὲ ταῦτα. καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης δραχ. κε. στίμμεως δραχ. ε. ναρδοστάχυος δραχμ. γ. κρόκου δραχ. γ. καστορίου, λεπίδος, ἀνὰ δραχ. β. ἰοῦ δραχ. δ. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. γ. πεπέρεως, ψιμμυθίου, λυκίου, ὀπίου, λιβάνου, ὀποβαλσάμου, ἀνὰ δραχ. δ. λίθου σχιστοῦ, κασίας ἐρυθρᾶς, ἀνὰ δραχ. β. ἰοῦ σκώληκος δραχ. β. χαλκάνθης δραχ. β. σμύρνης δραχ. β. κόμμεως δραχ. κ. μαράθρου χυλοῦ δραχ. α. χολῆς αἰγείας δραχ. δ. οἴνῳ ἀμυναίῳ λείου, καὶ χρῶ.

Κολλύριον τὸ χιόνιον.

ψιμμυθίου δραχ. α. ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχ. α. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος δραχμ. γ. σηπίας ὄστρακον δραχ. α. S. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα, καὶ πολλάκις πεπειραμένον.

Collyrium

Κολλύριον τὸ νάρδινον, τοῦ Ζωΐλου.

Στίμμεως κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης δραχ. η. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. η. ψιμμυθίου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου δραχ. η. ναρδοστάχυος δραχ. γ. φύλλου δραχ. γ. κρόκου δραχ. ς. ὀπίου δραχμ. δ. σμύρνης δραχ. β. καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης δραχ. η. λυκίου ἰνδικοῦ δραχ. ις. σμύρνης δραχ. δ. ἀκακίας κιῤῥᾶς δραχ. κ. καστορίου δραχ. ς. ἀλόης δραχ. ς. κόμμεως δραχ. κ. ὕδωρ ὄμβριον. τοῦτο τὸ κολλύριον πρὸς τὰς πάνυ παλαιὰς διαθέσεις καλῶς ποιεῖ. καὶ γὰρ τὰ παρὰ τῶν ἑλκῶν καὶ τὰς οὐλὰς ἀπολεπτύνει, καὶ τὸ ἐπιῤῥέον ἀποκρούεται. πρὸς δὲ τοὺς μὴ φέροντας αὐτοῦ τὴν δῆξιν, μιγνύειν αὐτῷ δεῖ καὶ τῶν ἁπαλῶν κολλυρίων. οὕτω γὰρ ἄλυπος καὶ ἀσφαλεστέρα αὐτοῦ ἡ χρῆσις γενήσεται.

Collyrium nardinum Zoili.

Stibij cremati & eloti drachmæ octo: æris combusti drach. 8. cerusæ cõbustæ & elotæ drach. octo: spicæ nardi drach. tres: folij drach. tres: croci drachm. sex: opij drac. 4. myrrhæ drac. duæ: cadmiæ combustæ & elotæ drachmæ octo: lycij Indici drachmæ sedecim: myrrhæ drachmæ quatuor: acaciæ rufæ drach. uiginti: castorei drach. sex: aloes totidẽ: gummi drach. uiginti. Aqua pluuialis adijcitur. Hoc collyrium ad affectus admodum ueteres bene proficit. Etenim ea quæ ab ulceribus proueniunt, & albugines extenuat, & cursum fluxionis repellit. At in ijs qui rosionem ipsius non tolerant, miscere ei lenia quoq; collyria oportet. Ita namq; usus ipsius molestiæ expers, & tutior fiet.

Κολλούριον τὸ ὑδαρὲς καλὸν, ποιοῦν πρὸς ὑποπύους, καὶ συκώσεις, καὶ χυμώσεις, καὶ ῥεύματα, ἡ χρῆσις ὑδαρεστέρα.

Καδμίας δραχ. ις. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. θ. λίθου σχιστοῦ, ἀλόης, νάρδου κελτικῆς, ἀνὰ δραχ. η. οὐκ οἶδα εἰ τούτου κάλλιόν ἐστι πρὸς ὑποπύους κολλύριον, καὶ πρὸς τὰς χυμώσεις καὶ ἐπιφορὰς τῶν ῥευμάτων. δεῖ δὲ ὑδαρεῖ αὐτῷ κεχρῆσθαι, καὶ μετὰ

Collyrium hydares, hoc est aquosum, egregium.

Facit ad oculos purulentos, sycoses, chemoses que & fluxiones. Vtendum eo dilutiore. Cadmiæ drachmæ sedecim: æris usti drachmæ nouem: lapidis schisti, aloes, nardi Gallicæ, singulorum drachmæ octo. Haud noui an collyrium hoc sit præstãtius ad oculos purulentos, chemoses, & fluxionũ impetus, quæ epiphora dicitur. Oportet aũt eo uti aquoso, etiam

etiam postquam finierit magna intemperies, & fluoris acrimonia. Sin autem intemperies acrimoniaque fluxionis oculum infestet, lenib. collyrijs paululum ex eo per initia admisceto, deinde amplius: & postremò per se ad affectus commemoratos cum fiducia utitor.

Collyrium Heraclium.

Confert ulceribus admodum cauis, et ubi carne obducta fuerint: tenues & obscuras cicatrices efficit, præterquàm quòd etiam ipsas tingere potest. Plumbi combusti & eloti drachm. quatuor: croci drachma: gummi drachmæ duæ: spodij eloti drach. quatuor: squamæ stomomatis, piperis, singulorum drachma. Aqua pluuialis additur.

Dacneron, hoc est, mordicans collyrium, ad uisum acuendum.

Hæc igitur commemorata ad cicatrices, et diuturnos affectus, cum sint detergentia, cõueniunt. Deinceps autem eorũ quoq; similiter mentio facienda est, quæ ab acuendo uisu Oxydorcia Græcis dicuntur, ad caliginosos oculos accommodata. Quoniam autem in prouectis etiam ætate uisorij spiritus imbecillitatem emendat, & actione reddit uegetiores, incipien-

καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν πολλὴν δυσκρασίαν καὶ δριμύτητα τοῦ ῥεύματος. εἰ δέ τις ἐνοχλεῖ δυσκρασία καὶ δριμύτης ἐν τῷ ὄμματι μετὰ τῶν ἁπαλῶν κολλουρίων ὀλίγον δὲ αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς ἐπιμίγνυε, εἶτα πλεῖον, καὶ τελευταῖον θαῤῥῶν κέχρησο πρὸς τὰ εἰρημένα πάθη καθ' ἑαυτόν.

Κολλούριον τὸ ἡράκλειον, ποιοῦν πρὸς τὰ πάνυ κοῖλα τῶν ἑλκῶν, καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν, λεπτὰς καὶ ἀφανεῖς τὰς οὐλὰς ἐργαζόμενον, μετὰ τοῦ καὶ ἤδη βάπτειν αὐτὰς δύνασθαι.

Μολύβδου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου δραχ. δ. κρόκου δραχ. α. κόμμεως δραχ. γ. σποδίου δραχ. δ. λεπίδος στομώματος, πεπέρεως, ἀνὰ δραχ. α. ὕδωρ ὄμβριον.

Δακνηρὸν πρὸς ὀξυδορκίαν.

Ταῦτα μὲν οὖν τὰ προειρημένα πρὸς τὰς οὐλὰς καὶ τὰς χρονίας διαθέσεις ἁρμόζει σμηκτικὰ ὄντα. μνημονευτέον δὲ ἑξῆς ὁμοίως καὶ τῶν ὀξυδορκικῶν λεγομένων, ὅσα πρὸς τοὺς ἀχλυώδεις ὀφθαλμοὺς ἁρμόζει. ὅτι δὲ καὶ ἤδη τῶν προβεβηκότων ταῖς ἡλικίαις τὴν ἀτονίαν τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος ἀποκαθίστησι, καὶ νεωτέρους ποιεῖ τὴν ἐνέργειαν, καὶ

καὶ τὰς ἀρχομένας ὑποχύσεις διαλύει. ἔστιν αὐτῷ τὸ πρῶτον ἐπὶ κλήσεως κυνοπτικόν. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. λβ. πεπέρεως δραχ. ις. καδμίας δραχ. η. ἐν ἄλλῳ εὗρον προσθήκην δραχ. θ. σμύρνης δραχ. δ. κρόκου δραχ. δ. κόμμεως δραχ. κδ. ὀπίου δραχ. ε. ὕδατι ἀναλαβὼν χρῶ.

Ὑγροκολλύριον πρὸς ἀμβλυωπίας καὶ ἄλλα πολλά.

Πομφόλυγος ἀπλύτου κοχλιάρια ϛ. ὀποβαλσάμου κοχλιάριον α. μέλιτος κοχλιάρια β. οἴνου ἀγύψου παλαιοῦ καὶ λευκοῦ τὸ ἀρκοῦν. δεῖ δὲ πρῶτον ἐμβαλεῖν τὴν πομφόλυγα λειωθεῖσαν καλῶς πάνυ, εἶτα μίσγειν τὸ ὀποβάλσαμον, εἶτα τὸ μέλι, ὕστερον δὲ πάντων τὸν οἶνον. μετὰ οὖν τὴν μίξιν, λείωσον ἄχρι τριῶν ἡμερῶν ἐπιμελῶς, καὶ οὕτω βάλλε εἰς ὑάλινον ἀγγεῖον. καὶ ὅτε χρήσῃ, τάραττε τὸ ἀγγεῖον, καὶ οὕτως ὑπόχριε τῇ μήλῃ. καὶ ὅταν ἡ πέψις ποιεῖται, θερμῷ ἀποπλύνων τὰ ὄμματα.

Ἄλλο, ὡς δύνασθαι καὶ τὸν ἥλιον ἀβλαβῶς ὁρᾶν.

Ἴασπιν λευκὸν, μάγνητα ζῶντα, χρυσοσάπφειρον, ἀχάτην, αἱματίτην, χαμαίμηλον, ἱερακιάδος, ὀπὸν κονύζης λεπτῆς, ἅπαντα ταῦτα ἐξ ἴσου λαβὼν, ποίει κολλύριον λεπτὸν, καὶ ὑπάλειφε.

Ξηρίον

incipientesq; oculorum suffusiones dissoluit, primariò ei appellatio indita est cynopticon, quasi caninum uisum præstans. Aeris cõbusti drach. 32. piperis drach. 16. cadmiæ drach. 8. aliàs inueni additionem drach. 9. myrrhæ, croci, singulorum drach. 4. gummi drach. 24. opij drach. 5. Aqua exceptis utitor.

Hygrocollyrium ad hebetudinem oculorum, & alia multa efficax.

Pompholygis elotæ cochlearia sex: opobalsami cochlearium: mellis cochlearia duo: uini nõ gypsati ueteris, & albi, quod satis est. Pompholyx probè admodum læuigata primũ inijci debet: mox opobalsamũ misceri, deinde mel, postremò omnium uinum. Post misturam igitur usq; ad dies tres diligenter læuigato, atque sic in uas uitreum conijcito: & cum uti uoles, uas agitato, atq; sic specillo sublinito: ubi concoctio facta fuerit, oculos calida abluens.

Aliud, ut poßis etiã solem citra noxam intueri.

Iaspim album, Magnetem uiuum, Sapphyrum aurei coloris, Agatem, Hæmathitem, Chamæmelum, Hieracidem, liquorem conysæ tenuis, omnia hæc æquali pondere accepta, in collyrium tenue redigito, & subungito.

k Puluis

Puluis Seuerius cognomento, ad uisus acumen.

Cadmiæ drachmæ tres, salis ammoniaci sesquidrachma, folij drachmæ tres, piperis drachmæ sex. In puluerem redacta sublinito: facit etiam ad aridam lippitudinem, quàm Græci Xerophthalmian appellant.

Puluis cui nomen est à lumine Phos, ad hebetudinẽ oculorum, et dolores fluxionesq́ dentium efficax.

Cadmiæ drachmæ octo, salis ammoniaci drachmæ quatuor: croci drachmæ duæ, piperis drachmæ tres. folij, auripigmenti, singulorum drachma una & semis: ualde bonum.

Aliud admodum idoneum ad scabiosos oculorum affectus, pruritus, hebetudines, palpebras asperas, fluxiones antiquas, oculorum cicatrices, & pterygia, quo utor.

Cadmiæ, chalcitidis combustæ in pane, singulorum drachmæ quatuor: croci drachma: piperis drachmæ duæ: auripigmenti drachmæ quatuor: salis ammoniaci drachma. Læuigata subungito, medicamẽtum per membranam à cornu dictam ceratoidem applicans.

Aliud

Ξηρίον τὸ σεβήρειον καλούμενον, πρὸς ὀξυδορκίαν.

Καδμίας δραχμ. γ. ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχ. α. S. φύλλου δραχ. γ. πεπέρεως δραχ. ς. ποιήσας ξηρίον ὑπάλειφε, καὶ ποιεῖ πρὸς ξηροφθαλμίας.

Ξηρίον τὸ φῶς λεγόμενον, πρὸς ἀμβλυωπίαν, καὶ πρὸς ὀδόντων πόνους καὶ ῥεύματα.

Καδμίας δραχ. η. ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχ. δ. κρόκου δραχ. β. πεπέρεως δραχ. γ. φύλλου, ἀρσενικοῦ, ἀνὰ δραχ. α. καλὸν πάνυ.

Ἄλλο πάνυ καλὸν πρὸς ψωρώδεις διαθέσεις, καὶ κνησμοὺς ὀφθαλμῶν, ἀμβλυωπίας τε καὶ τραχέα βλέφαρα, καὶ ῥεύματα παλαιά, καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλὰς καὶ πτερύγια, ᾧ χρῶμαι.

Καδμίας, χαλκίτεως κεκαυμένης ἐν ἄρτῳ, ἀνὰ δραχ. δ. κρόκου δραχμ. α. πεπέρεως δραχ. β. ἀρσενικοῦ δραχ. δ. ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχ. α. λειώσας ὑπάλειφε, τὴν παραγωγὴν ποιούμενος, διὰ τοῦ κερατοειδοῦς.

Ἄλλο

Ἄλλο, πρὸς ἀμβλυωπίαν καὶ τὰς ἀρχομένας ὑποχύσεις.	Aliud ad hebetudines et incipientes oculorum suffusiones.

Δαφνίδων λελεπισμένων δραχ. κ. λείωσον μετὰ οὔρου παιδὸς ἀφθόρου καὶ κόμμεως δραχ. β. ἔγχει τοὺς μὲν ὑποκεχυμένους μετὰ οὔρου, τοὺς δὲ ἄλλους μετὰ ὕδατος.

Baccarum lauri excorticatarum drachmas uiginti: læuigato ex urina pueri uenerem non experti, cum gummi drachmis duabus. suffusos quidem ex urina, alios autem ex aqua inungito. Hebetudinis oculorum collyriũ.

Ἄλλο.

Χολὴν ὑαίνης μετὰ μέλιτος καὶ κονύζης ἔγχει.

Aliud.

Fel hyenæ cum melle, & coniza illinito.

Ἄλλο.

Χολὴν πέρδικος μετὰ μέλιτος καὶ χυλοῦ μαράθρου ἔγχει. πάνυ καλὸν καὶ πρὸς τὰς ἀρχομένας ὑποχύσεις, καὶ ὁ πρωτεὺς τὸ κολλύριον, καὶ ὁ θαλασσερὸς καλούμενος, πρὸς ἀμβλυωπίας καὶ ἀρχομένας ὑποχύσεις, καὶ τύλους σμήχει.

Aliud.

Fel perdicis cum melle & succo feniculi illinito. Admodum efficax etiam ad incipientes suffusiones, collyrium Protheus existit: & quod Thalasseros dicitur, ad hebetudinem, & incipientes suffusiones, & callos exterit.

Ἄλλο.

Χολὴ ἀετοῦ καλῶς ποιεῖ καθ' ἑαυτὴν, καὶ μετὰ μέλιτος ἐγχειομένη. χρὴ γράφειν καὶ τὸ τοῦ προφήτου ὑγροκολλύριον.

Aliud.

Fel aquilæ bene facit per se, & cum melle illitum. Scribẽdum est etiam prophetæ Hygrocollyrium.

ΠΕΡΙ ΝΥΚΤΑΛΩΠΟΣ. κεφ. ϛ.

DE NYCTALOPE. Cap. 6.

Πρὸς τοὺς κατοψὲ μὴ βλέποντας, οὓς νυκτάλωπας ὀνομάζουσι, νίτρον τρίψας μεθ' ὕδατος ποταμίου, χρῶ.

AD eos qui serò non cernunt, quos Græci Nyctalopas appellant, nitro ex aqua fluuiali trito utitor.

Ἄλλο.

Χολὴν τράγου μετὰ μέλιτος ἔγχει, αἴρει ἐν ὀλίγαις ἡμέραις.

Aliud.

Fel hirci ex melle illinito: tollit uitium paucis diebus.

Aliud ad idem.

Iecoris hircini saniem, quæ, dum assatur, effluit, colligito, atque hac eos oblinito. Idem autem iecur comedendum dato, & uaporem eius dum assatur, oculis apertis excipere iubeto.

Ad asperas palpebras.

Tracho-maticum collyriũ.

Collyrium Trachomaticum, quod palpebrarum excrescẽtias admodum probè extenuat, hæc autem recipit. Cadmiæ drach. sedecim: lapidis hæmatitis, lapidis schisti, singulorũ drach. quadraginta: æris combusti drach. uiginti: æruginis drach. 8. opij drach. 4. seminis papaueris drach. sedecim: gummi drach. triginta duas: semen papaueris læuigabis, succumq́; exprimes, atq; ex eo collyrium factum instillabis. Aduerte autem, quomodo eo in Trachomaticis collyrijs utare. Si enim ulcus cum aspritudine palpebrarum esse contigerit, satis est ipsas potius inuersas ita abstergere, aut mucrone specilli, aut ficulneis folijs. Nonnulli uerò etiam sepiæ testa, aut pelle asperiore utuntur: alij rursus collyrijs ex pumice sublinunt. Cum igitur subsederint palpebræ, & extenuatæ fuerint, tũc demum etiam ulceribus prospicito, applicans aut Libianum, aut Vranion, admixtis eis siquid influit etiam repellentibus: sin autem nihil urget, Theodotium.

Hac

Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό.

Ἧπαρ τράγειον ὀπτήσας, τὸν ἐκ τῆς ὀπτήσεως ἰχῶρα συνάγαγε, καὶ οὕτως ἔγχριε αὐτούς. αὐτὸ δὲ τὸ ἧπαρ ἐσθίειν δίδου, καὶ τὸν ἀτμὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀπτουμένου κέλευε ἀνεῳγόσι δέχεσθαι.

Πρὸς τραχέα βλέφαρα.

Κολλούριον τραχωματικὸν, λεπτῦνον τὰς ὑπερσαρκώσεις τῶν βλεφάρων πάνυ καλῶς. ἔχει δὲ ταῦτα, καδμίας δραχ. ιϛ. λίθου αἱματίτου, λίθου σχιστοῦ, ἀνὰ δραχ. μ. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. κ. ἰοῦ δραχ. η. ὀπίου δραχ. δ. μήκωνος σπέρματος δραχ. ιϛ. κόμμεως δραχ. λβ. τὸ σπέρμα τοῦ μήκωνος λειώσας χύλιζε. πρόσχες πῶς κέχρησαι τοῖς τραχωματικοῖς κολλουρίοις. ἐὰν γὰρ ἕλκος εἶναι τύχῃ τῇ τραχύτητι τῶν βλεφάρων, βέλτιόν ἐστιν ἐκστρέφοντα μᾶλλον αὐτὰ οὕτως σμήχειν, ἢ τῷ κυάθῳ τῆς μήλης, ἢ φύλλοις συκῆς. ἔνιοι δὲ καὶ σηπίας ὀστράκῳ, ἢ δέρματι τραχυτέρῳ χρῶνται, καὶ ἄλλοι πάλιν τοῖς διὰ κισσήρεως κολλουρίοις ὑπαλείφουσιν. ἐπειδὰν οὖν καταστῇ τὰ βλέφαρα, καὶ λεπτυνθῶσι, τότε λοιπὸν καὶ τῶν ἑλκῶν προνοοῦ, προσφέρων ἢ τὸ λιβιανὸν, ἢ τὸ οὐράνιον, καὶ προσμιγνύων αὐτοῖς, ἐὰν ἐπιρρέῃ τι, καὶ τῶν ἀποκρουστικῶν. εἰ δὲ μηδὲν κατεπείγει, τὸ θεοδότιον.

οὕτω

οὕτω γὰρ συμμεθόδως χρώμενοι, ἀρευμάτιστα φυλάξομεν τὰ ἕλκη, καὶ εἰς οὐλὰς ταχέως ἀναχυθήσεται.

Hac enim methodo & ratione utentes, ulcera à fluxionibus conseruabimus, & citò ad cicatrices reducentur.

Ξηρίον πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις.

Ἐλλεβόρου λευκοῦ δραχ. α. πεπέρεως λευκοῦ δραχ. δ. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος δραχ. ϛ. ῥαφάνου χυλῷ λειώσας, ἔασον ψυγῆναι, καὶ πάλιν λειώσας χρῶ ὡς θαυμαστῷ.

Puluis ad incipientes suffusiones.

Veratri albi drachma, piperis albi drachmæ quatuor: ammoniaci suffiminis drachma semißis: raphani succo læuigata sinito refrigerari, & rursus tritis utitor, ut mira præstantibus. Suffusionum puluis.

Πρὸς τὸ βάψαι λευκώματα, λίαν καλόν.

Χαλκάνθου δραχμ. δ. ἀκάνθης αἰγυπτίας, κηκῖδος, ἀνὰ δραχ. δ. ὕδατι ἀναλαβὼν, χρῶ.

Ad tingēdas albugines ualde generosum.

Chalcanthi drachm. quatuor: spinæ Aegyptiæ, gallæ, singulorum drachm. quatuor: aqua exceptis utitor.

Κολλύριον τὸ μέγα θεοδότιον, ποιοῦν πρὸς περιωδυνίας, καὶ παλαιὰς διαθέσεις.

Τοῦτο τὸ κολλύριον ἀποσμήχει οὐλὰς, καὶ πρὸς τύλους ποιεῖ, καὶ μυοκέφαλα, καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ θαυμαστῶς ἄξια. καδμίας, ὀπίου, ἀνὰ δραχ. β. χαλκίτεως δραχμ. β. κρόκου δραχμ. β. ἀλόης ἡπατίτιδος δραχ. β. καστορίου, φύλλου λιβάνου, ἀνὰ δραχμ. β. στίμμεως δραχ. ε. καὶ δὴ ἀκακίας ὡσαύτως, χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. δ. σμύρνης τρωγλοδίτιδος δραχ. δ. ναρδοστάχυος δραχ. α. ψιμμυθίου δραχμ. η. κόμμεως δραχ. μδ. ὕδωρ ὄμβριον. τινὲς δὲ καὶ οἶνον προσβάλλουσι.

Collyrium quod magnum Theodotium uocatur, ualens ad magnos dolores, & inueteratos affectus.

Hoc collyrium cicatrices callosq; exterit, item ad Myocephala aliaq; multa notatu digna, mirabiliter ualet. Cadmiæ, opij, chalcitidis, croci, aloes hepaticæ, castorei, folij thuris, singulorum drachmæ duæ: stybis drachmæ quinque: acaciæ totidē: æris combusti drachmæ quatuor: myrrhæ troglodyticæ drachmæ quatuor: spicænardi drachma: cerusæ drach. octo: gummi drach. quadraginta quatuor: aqua pluuialis additur, nonnulli aūt uinū quoq; adijciunt:

Collyrium hecatombe, ualet ad cicatrices crassas, & incipientes suffusiones, latas pupillas, quas Platicorias uocant: item caligines, pterygia, & tenuis lachrymæ cursum extenuat, detergit, purgat & repellit.

Cadmiæ combustæ & elotæ, æris usti & eloti, singulorum drachmæ octo: stybis combusti drachmæ quindecim: acaciæ rufæ drachmæ quindecim, aloes drachmæ quatuor: castorei, lycij, spicæ nardi, croci, opij, mirrhæ, cerusæ, ebeni scobis, chalcitidis, singulorum drachma: rosarum drachma semis: aqua pluuialis adijcitur. Hoc *maximum est collyrium, & plura præstat quàm promittit.*

Xerocollyrium facit ad sycosin, putredines, & carnis excrescentias.

Cadmiæ drachmæ quatuor. chalcitidis drachmæ octo: piperis grana quindecim: nardi gallicæ drachma. Cadmiam & chalcitidē ex uino terito, siccatoq́;, & nardo tunc in fuliginem redactæ omnia misceto, ac utitor ut præstantissimo remedio.

Κολλούριον ἡ ἑκατόμβη, ποιοῦν πρὸς οὐλὰς παχείας, καὶ πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις, πλατυκορίας, ἀχλῦς, νεφελίδας, πτερύγια, καὶ πρὸς λεπτὸν δάκρυον φερόμενον. λεπτύνει, σμήχει, καθαίρει τε καὶ προσαποκρούεται.

Καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης, χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου, ἀνὰ δραχ. η. στίμμεως κεκαυμένου δραχ. ιε. ἀκακίας κιῤῥᾶς δραχ. ιε. ἀλόης δραχ. δ. καστορίου, λυκίου, ναρδοστάχυος, κρόκου, ὀπίου, σμύρνης, ψυμμυθίου, ἐβένου ῥινίσματος, χαλκίτεως, ἀνὰ δραχ. α. ῥόδων δραχμ. ς. ὕδωρ ὄμβριον. τοῦτο μέγιστόν ἐστι τὸ κολλούριον, καὶ πλείονα ὧν ἐπαγγέλλεται ποιεῖ.

Ξηροκολλύριον, ποιεῖ πρὸς συκώσεις, καὶ σηπεδόνας, καὶ ὑπερσαρκώματα.

Καδμίας δραχ. δ. χαλκίτεως δραχ. η. πεπέρεως κόκκους ιε. νάρδου κελτικῆς δραχ. α. λείου τὴν καδμίαν καὶ τὴν χαλκῖτιν μετὰ οἴνου, καὶ ξήρανον, καὶ τὴν νάρδον τότε ποιήσας χνοώδη, μίσγε πάντα, καὶ χρῶ ὡς καλλίστῳ.

Ὑγροκολλύριον, ποιοῦν πρὸς ὑποπύους, θαυμαστῶς ποιεῖ καὶ πρὸς ῥυπαρὰ ἕλκη καὶ μυοκέφαλα.

Χαλκάνθου, κρόκου, σμύρνης, ἀνὰ οὐγγ. δ. μέλιτος λίτρα α. χυλοῦ ἠριγέροντος σκεύαζε. ἐγὼ δὲ μετὰ οἴνου ἀσκαλωνίτου οἶδα τοῦτο σκευαζόμενον.

Περὶ μελικράτου.

Ἀναγκαῖον ἡγησάμην καὶ περὶ μελικράτου μνημονεῦσαι. μεγάλα γὰρ ἐκ τοῦ χρόνου, καὶ τῆς μακρᾶς πείρας εὗρον ἐξ αὐτοῦ κατορθώματα. καὶ γὰρ τὰ ἕλκη τὰ ῥυπαρὰ, καὶ μάλιστα τὰ κακοήθη καὶ ἀνθρακώδη οἶδα δι' αὐτοῦ καὶ μόνου ἀποθεραπευθέντα, καὶ τοὺς ἤδη πῦον ἀθροίσαντας ἐν βάθει καὶ ὀδυνωμένοις ἀμέτρως, καὶ σφακελισθέντας, καὶ ὅπου στένωσίς ἐστιν, ἢ σφήνωσις γλίσχρων χυμῶν, ἢ παχυτέρων. οὐκ οἶδα δὲ εἰ τούτου κάλλιόν τις εὕρῃ, ἢ δραστικώτερον, ἢ προσηνέστερον βοήθημα. ποιεῖ δὲ μάλιστα καὶ ἐφ' ὧν τίκτονται λῆμαι πολλαί. πρὸς γὰρ τῷ καθαίρειν αὐτὰς καὶ ἀποπλύνειν ἀνωδύνως, οὐ συγχωρεῖ πάλιν τεχθῆναι ταύτας. βέλτιον δὲ κεχρῆσθαι τούτῳ ἢ σπόγγῳ, καὶ κινεῖν συνεχῶς τὸ βλέφαρον, καὶ τραχύνειν, καὶ πόνον ἐμποιεῖν. οἶδα ὅτι καὶ λημώδεις ὀφθαλμίαι ἐγένοντο, καὶ μηδὲν παραδεχόμεναι παντοίως κολλύριον,

τοῦτο

Hydrocollyrium efficax ad oculos purulentos, mirificè ualet etiam ad sordida ulcera, & myocephala.

Chalcanthi, croci, myrrhæ, singulorum unciæ quatuor: mellis libra ex succo senetionis parato. Ego autem ex uino Ascalonite noui me hoc temperasse.

De mulsa.

De mulsa quoq; mentionem facere duxi necessarium, ut ex qua magnos longo temporis usu et experientia successus sim expertus. Nam ulcera sordida, et præsertim maligna, carbunculorumq; naturam referẽtia, hac etiam sola persanasse me scio: item eos qui pus iam in alto congregarant, et immodicè dolebant, nec non illos qui in siderationem, quam Græci σφακελὸν dicunt, inciderant. Adhæc ubi uiscosi humores, aut craßiores constricti, uel impacti hærent. Ignoro autem, an quis medicamentũ hoc præclarius, aut efficacius, aut blandius inuenerit. Præcipuè uerò ualet etiam, in quibus multa pituita craßior oculis innascitur. Nam præterquàm q̃ ipsam purgat, et sine dolore eluit, non sinit eam rursus procreari: præstat hac uti, q̃ spongia continuè palpebrã mouere, ut quæ exasperet, doloreq́; faciat. Noui enim lippitudines ex craßiore pituita ortas, etiã nullũ prorsus collyriũ admisisse: Mulsæ uires.

mulsam

mulsam autem solam ipsis gratam fuisse, & collyrij usum abundè satis expleuisse. Scire autem conuenit mulsæ parandæ utendæq; præsertim rationem ac modũ, efficere, ut etiam ipsa multo his plura præstet. Non enim ipsa meraca & crassa confici debet, sed ita ut gustu exiguum obscurũq; dulcedinis sensum linguæ præbeat, præcipuè quando non solum exulceratio, sed etiam inflammatio mixta appareat. At non expedit, ut solo specillo usus mulsam instilles, sed multo adhuc satius, si etiam uitreo quodam, & angustioris uase mulsa repleto, id perficiatur. Quanto enim quis ea copiosiore usus fuerit, tanto magis opitulabitur. Quæcunq; enim in tunicis continentur, siue craßior pituita, siue etiam recrementum acre, hæc manere intus nequeũt, sed proijciuntur, & à mulsa abstergentur, utendum ea confidenter ad quodcunq; res postulat. Neque enim astrictionem habet, ut oculum denset & exasperet: neq; frigiditatem, ut torporem inducat, ac materiam constringat, aut rupturam, aut erosionem, aut aliã quampiam duritiam, aut acrem qualitatem excitet. Propter hæc etiam si collyrio quis uti uelit, confert hac primùm oculos abluere, atq; ita illud admouere, quæ unicuiq; curationi cõgruunt. Nullus enim

τοῦτο δὲ μόνον αὐταῖς προσφιλὲς ἐγένετο, καὶ ἤρκεσε τὸ τοῦ κολλυρίου ἀναπληρῶσαι τὴν χρείαν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς ὁ τρόπος τῆς σκευασίας καὶ τῆς χρήσεως μάλιστα τούτου, καὶ πλείονα τούτων παρασκευάζει δρᾶν τὸ μελίκρατον. δεῖ γὰρ αὐτὸ μὴ ἄκρατον ἢ παχὺ παρασκευάζειν· ἀπογευόμενον δὲ, ὀλίγην καὶ ἀφανῆ πάνυ τῇ γλώττῃ παρέχειν αἴσθησιν γλυκύτητος, καὶ μάλιστα ὅταν μὴ μόνον ἕλκωσις, ἀλλὰ καὶ φλεγμονὴ μεμιγμένη φαίνοιτο. οὐ δεῖ δὲ τῇ μήλῃ μόνῃ κεχρημένον, ἐγχεῖν τὸ μελίκρατον, ἀλλ' ἔτι πολλῷ κάλλιον, εἰ καὶ διά τινος ὑελίνου καὶ στενοστόμου ἀγγείου τοῦτο πράττειν ἐθέλοιτε, πληροῦντος αὐτὸ τοῦ μελικράτου. ὅσῳ γὰρ ἄν τις αὐτῷ πλείονι κέχρηται, τοσούτῳ μᾶλλον ὠφελήσει. ὅ, τι γὰρ ἂν εἴη περιεχόμενον ἐν τοῖς χιτῶσιν, εἴτε λῆμαι, εἴτε καὶ περίττωμα δριμὺ, ταῦτα μένειν ἔνδον οὐ δύνανται, ἀλλὰ διεξέρχονται καὶ ἀπορρίπτονται διὰ τοῦ μελικράτου. δεῖ οὖν αὐτῷ θαρροῦντας κεχρῆσθαι εἰς ὅ, τι δέον. οὔτε γὰρ στύψιν ἔχει, ὥστε πυκνῶσαι καὶ τραχύναι τὸ ὄμμα, οὔτε ψύξιν, ὥστε ναρκῶσαι, καὶ πιλῆσαι τὴν ὕλην, ἢ ῥῆξιν, ἢ διάβρωσιν ἐργάσασθαι, οὐδὲ ἄλλην τινὰ σκληρίαν, ἢ δριμεῖαν ποιότητα. διὰ ταῦτα εἰ καὶ κολλουρίῳ τις ἐθέλει κεχρῆσθαι, καλόν ἐστι τούτῳ πρῶτον ἀποπλύναι τὰ ὄμματα, καὶ οὕτω προσενεγκεῖν τὰ πρὸς ἑκάστην ἴασιν ἁρμόζοντα κολλούρια. οὐδεὶς γὰρ

γὰρ ἔτι φόβος ἔσται τοῦ ὄμματος ἀπερίττου διὰ τοῦ μελικράτου γενομένου. κἂν δέῃ, καὶ ἄλλας πείρας πολλάς, καὶ καλὰς ἀναγεγραμμένας εὕρῃς. ἀλλ' ἵνα μὴ μακρὸς ὁ λόγος γένηται, ἀρκεῖ καὶ ταῦτα, τοῖς γε κατανοοῦσι, τὴν δύναμιν, εἰς τὸ ἐξευρίσκειν καὶ τὰς ἄλλας πάσας αὐτῷ προσούσας ἀρετάς, οὐ μόνον αὐτὰς εἰς τῶν τοιούτων διαθέσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας θεραπείας τοῦ ὅλου σώματος.

Πρὸς σταφυλώματα κάλλιστον.

Χαλκίτεως, κρόκου, ἀνὰ δραχ. α. μέλιτος δραχμ. ε. ὕδατος τὸ ἀρκοῦν.

Κολλύριον τὸ Μαξιμιανοῦ.

Κύκνου τοῦ κολλυρίου μέρη β. ἑρμολάου τοῦ μεγάλου, καὶ τοῦ μικροῦ, ἀνὰ μέρος ἕν, λαβὼν τὰ τρία ταῦτα, λειοτρίβησον πάνυ, καὶ λεπτῷ κοσκίνῳ κατασπάσας, ἀναλάμβανε ὕδατι, καὶ πλάσας κολλύριον χρῶ, ἐπὶ πάσης περιωδυνίας οὐκ εὐθὺς ὅταν ἀρχὴν ἔχῃ ἡ ὀδύνη, ἀλλ' ὅταν σφοδροτέρα γένηται καὶ ἀκμάζῃ, καὶ ἀγρυπνίαν ἐπιφέρῃ. μετὰ γὰρ τοῦ παύειν τὴν ὀδύνην καὶ ὕπνον ἐπιφέρει. ποιεῖ καὶ πρὸς ὑποπύους, καὶ μυοκέφαλα, καὶ σταφυλώματα. ἡ χρῆσις δι' ὠοῦ. κάλλιον δὲ ποιεῖ ὑπαλειφόμενον ἢ παρεγχυματιζόμενον. δεῖ δὲ καὶ ὑπὸ βλέφαρον κεχρῆσθαι, ἐάν τις εἴη τραχύτης.

ἐπὶ δὲ

Nullus enim adhuc metus erit, ubi oculus recrementis ex mulsa liberatus fuerit. & si res exigat, etiã alia multa experimenta, & praeclara prodita inuenias: uerùm ne longius sermo protrahatur, sufficiunt haec quoque ijs, qui uires intelligunt, ut inueniant alias quoq; omnes, quae ipsi adsunt, facultates, non modò ad tales oculorum affectus, sed etiam ad alias totius corporis curationes.

Ad staphylomata excellentissimum.

Chalciditis, croci, singulorum drachma: mellis drachmae quinque: aquae quod sufficit.

Collyrium Maximiani.

Collyrij Cygni partes duae: collyrij Hermolai magni & parui singulae partes: haec tria accuratè in puluerẽ redigito, & tenui increta cribro aqua excipito; ac in collyrium redactis, in omni magno dolore non statim per morbi initia, sed ubi uehementior euaserit, & in statu sit, uigiliasque induxerit, utitor. Nam praeter id quòd dolorem finit, etiam somnum conciliat; ualet etiam ad oculos purulentos, quos Graeci hypopios appellant, myocephala, et staphylomata. Vsus eius est ex ouo: melius autem habet, si oculis sublinatur, quàm si instilletur: item sub palpebris utendum est, si quae scabricies ipsos infestet:

uerùm

uerùm in myocephalis, & purulentis, post inunctionem medicamenti oculum deligare oportet, aut panniculo lineo in aquam frigidam intincto, aut spongiam, et ipsam aqua imbutam, quæ ambiens habeat linamentum, ne oculus adustionem experiatur.

DE CARBVNCVLIS qui in oculis excitantur. Cap. 7.

Oculorũ carbũculi curatio.

QVoniam carbunculi & oculis & reliquo corpori accidũt, necesse est horum quoq; curationem explicare, qua uia et ratione administretur. Quippe cũ ex sanguine nimiũ torrefacto trahãt originẽ, meritò dolores, siderationes, et magnas inflãmationes oculis inferunt, ut periculũ sit, ne etiã toti excidãt. Interdũ uerò cõuulsiones quoq;, & deliria, propter cerebri, et membranarum eius uiciniam, pariunt. Quare uacuatio per sanguinis detractionem ante omnia in huiusmodi adhibenda est, uena cubiti potius secta, quæ humeralis nominatur: uel si fieri potest, ea quæ directè oculum respicit: per interualla autem, & paulatim. Non alienum est etiam per aluũ purgationẽ moliri, scammoniæ lachrymam pro ægri uiribus exhibẽtes: ita ut eam ex cremore ptisanæ ipse assumat. Noui enim quosdã ægros ne odorem quidẽ ipsius ferre. nam

ἐπὶ δὲ τῶν μυοκεφάλων, καὶ ὑποπύων μετὰ τὴν χρῖσιν ἐπιδεσμεῖν τὸ ὄμμα, ἢ ῥάκος λινοῦν εἰς ὕδωρ ἐμβρέχοντα ψυχρὸν, ἢ σπόγγον, καὶ αὐτὸν ὕδατι βεβρεγμένον, ἔχοντα πέριξ ῥάκος, ὥστε μὴ σύγκαυσιν ὑπομεῖναι τὸ ὄμμα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΟΦΘΑΛΜΟΙΣ συνισταμένων ἀνθράκων. ζ.

Ἐπειδὴ καὶ ἄνθρακες ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι συμβαίνουσιν, ἀναγκαῖον ἐκθέσθαι καὶ τὴν ἐμμεθόδως γινομένην περὶ τούτου θεραπείαν. οἷα δὲ ὑπερπλήσεως τοῦ αἵματος ἔχοντος τὴν γένεσιν, εἰκότως ὀδύνας καὶ σφακέλους, καὶ φλεγμονὰς μεγάλας τοῖς ὄμμασιν ἐπιφέρουσιν, ὡς κινδυνεύειν καὶ τὸν ὅλον ἐκπεσεῖν ὀφθαλμόν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ σπασμοὺς, καὶ παραφροσύνας, διὰ τὴν τοῦ ἐγκεφάλου τε καὶ τῶν μηνίγγων γειτνίασιν. διὸ πρὸ πάντων τὴν διὰ φλεβοτομίας παραληπτέον κένωσιν ἐπὶ τῶν τοιούτων, τέμνοντας τὴν ἐπ' ἀγκῶνι φλέβα τὴν καλουμένην ὠμιαίαν μᾶλλον, ἢ, εἰ δυνατὸν, τὴν κατ' εὐθὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐκ διαλειμμάτων δὲ καὶ κατ' ὀλίγον. οὐκ ἄτοπον καὶ διὰ γαστρὸς ποιεῖσθαι κάθαρσιν, δακρυδίου παρέχοντας πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, ἐκ χυλοῦ πτισάνης λαμβάνοντος. οἶδα γάρ τινας πάσχοντας, οὐδὲ τὴν ὀσμὴν * αὐτῆς φέροντας. εὐθὺς

εὐθὺς γὰρ εἰς ἔμετον ὁρμῶσιν. ὅπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμιώντων πάνυ κάκιστον, τῶν χιτώνων ἐκ τῆς διατάσεως κινδυνευόντων ῥαγῆναι. μετὰ δὲ τὰς κενώσεις ταύτας, εἴπερ σοι καὶ τὸ πᾶν σῶμα δριμύτερον εἶναι φαίνοιτο, λούειν αὐτίκα λουτροῖς εὐκράτοις τε καὶ ἀπὸ γλυκέων ὑδάτων, οὐκ ἄτοπον. καὶ ἠρέμα πάνυ τὴν κεφαλὴν σμήχειν εἰ δέοι, τοῖς λεκύθοις τῶν ᾠῶν μετὰ πτισάνης χυλοῦ, καὶ ὀλίγου ἑψήματος. τὸ γὰρ κινεῖν σφοδρῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, ῥευματίζειν ἐπίσταται, μὴ συγχωρεῖν δὲ ἐγχρονίζειν ἐν τῷ θερμῷ ἀέρι, μηδὲ πολλάκις βαπτίζειν τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν τοῦ θερμοῦ ἔμβασιν. ἀμφότερα γὰρ τοῖς ὀφθαλμοῖς βλαβερὰ καθέστηκε, τὸ μὲν ψυχρὸν, ὡς ἴστε, πυκνοῦν τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐναποκλεῖον τὰ περιττώματα, πλειόνων ὀδυνῶν αἴτιον γίνεται. τὸ δὲ θερμὸν ἀραιωτικὸν ὑπάρχον, πάνυ ῥευματίζειν εἴωθε. τὰ οὖν ἄκρα σφόδρα φεύγειν προσήκει ἐπὶ πάντων τῶν νοσημάτων, μάλιστα δὲ τῶν ὀφθαλμῶν. ὁμοίως δὲ παραιτητέον καὶ τὸ τὴν κεφαλὴν ἀλείφειν ἐλαίῳ. παρεμπλάττον γὰρ τοὺς πόρους, ἀδιαφόρητον αὐτὴν ποιεῖ. καὶ τοῦτο αἴτιον ῥευματισμοῦ γίνεται. πολλάκις δὲ καὶ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰσιὸν, ὀδύνην ἐμποιεῖ δριμύσσον αὐτούς. ἐν δὲ τοῖς σαβάνοις ἐξελθόντι εὔκρατον κέλευε μεταλαμβάνειν, ἢ πτισάνην, καθ' αὑτὴν, ἢ μετά τινος τῶν ἡδύνειν αὐτὴν δυναμένων.

λέγω δὴ

nam ad uomitum statim incitantur. quod in ijs qui lippitudine laborant, longè pessimū est, dum tunicæ in eo sint periculo, ne ex distentione rumpantur. At post has euacuationes, siquidē etiam totū corpus tibi acrioribus succis obnoxium esse appareat, lauare statim balneis temperatis, & dulcis aquæ, non abs re fuerit, et caput leniter admodum detergere, si opus sit, uitellis ouorū, cum ptisanæ cremore, & exigua sapa. Nam si oculos ipsorū uehemēter moueas, fluxionem proritabis. Ne concedas autem, ut æger diu in calido aëre moretur, neq; caput frequenter in calidæ soliū intingat: utraq; enim oculis sunt nociua. frigida sanè, ut nostis, cum superficiem denset, & recrementa includat, plurium dolorū causa efficitur: calida uerò cum rarefaciat, fluxiones admodū mouere consueuit. Summa igitur et extrema in omnibus morbis, præsertim autem oculorum, fugere oportet. similiter caue, ne caput oleo inungas. Nā cū id meatus impleat, obturetq;, efficit, ut ipsum nō perspiret, idq; fluxionis causam præbet. Subinde uerò etiā cum oculos ingreditur, cruciatū excitat, acriter ipsos rodens. At balneū egresso iubeto, ut tepidā aut ptisanā per se, aut cum aliquo eorū quæ ipsam dulcē reddere queant, assumat: dico cum

rhodome-

rhodomelite, aut hydromelo, aut chrysattico, præsertim primis diebus, si æger stomachum quoq; nimia humiditate debilitatum habeat, uel si etiam per seipsum sumere abhorreat. Domum profectus æger, per initia quidē dierum cibũ recrementi expertē edat, ut lactucas, quæ merulia et thridacinas appellãt: itē intyba, aliàs cruda, aliàs etiã decocta. Præter hæc etiã fructus, quos Græci oporas propriè, nos poma uocamus, maturos & dulces assumet. Nã adeò recentib. ex balneo omnis, ut summatim dicã, uictus refrigerãs & humectãs cõuenit: ubi aũt opportunũ tibi uisum fuerit, cibũ deinceps mutato, datoq; piscem molli carne præditũ, & assum & elixũ. Sit aũt sturnus, psitta, buglossus, & si quid eiusmodi inter pisces idoneũ inueneris. Procedente tēpore transeundũ est ad gallinã cohortalē, priusquã ad ipsius pullos, ad pectus phasiani citra pinguedinē, anserũ alas, sic ut omniũ eiusmodi decoctio sit recrementi expers, citra cõdimentũ acre, aut salsum. At cũ fluxionis tenuis cursus est, qui frequēs alimentũ desideret, admisceri debēt quædã frumentacea gallinis, ut halica, aut chõdrus, aut ptisana, aut suminalis placēta, quæ itriõ dicitur, aut similago, aut micæ panis, aut oryza: si hoc quoq; requiritur, ut etiã

uenter

λέγω δὴ ῥοδομέλιτος, ἢ ὑδρομήλου, ἢ χρυσαττικοῦ· καὶ μάλιστα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, ἐὰν καὶ ὁ κάμνων τὸν στόμαχον ἔχῃ πλαδαρὸν, ἢ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀηδίζοιτο προσφέρεσθαι αὐτήν. εἰς δὲ τὸν οἶκον παραγενόμενος, ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ἡμερῶν, ἀπέριττον ἐσθιέτω τροφὴν, οἷον ὡς καὶ *μαρούλια, καὶ θριδακίνας, καὶ ἴντυβα, ποτὲ μὲν αὔεφθα, ποτὲ δὲ καὶ ἀποζέματα. ἴσθι δὲ τούτοις καὶ ὀπώραν προσφέρεσθαι πέπειρον οὖσαν καὶ γλυκεῖαν. ἁρμόζει γὰρ τοῖς οὕτω νεαροῖς, ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐμψύχουσαν καὶ ὑγραίνουσαν εἶναι πᾶσαν τὴν δίαιταν. φανέντος δέ σοι καιροῦ, μετάβαλε λοιπὸν τὴν τροφὴν, δὸς καὶ ἰχθὺν ὀπτὸν ἁπαλόσαρκον, καὶ ἑφθόν. ἔστω δὲ κίχλαι, ψίττα, βούγλωσσον, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἐπιτήδειον ἐν ἰχθύσιν εὑρήσομεν. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, μεταβαίνειν ἐπὶ ὄρνιν κατοικιδίαν, πρότερον τῶν αὐτῆς νεοσσῶν, καὶ στῆθος φασιανοῦ χωρὶς τοῦ λίπους, καὶ χηνῶν ἄκρα, καὶ πάντων τῶν τοιούτων, τῆς ἑψήσεως ἀπερίττου γενομένης, χωρὶς ἀρτύματος δριμέος, ἢ ἁλμυροῦ. ῥεύματος δὲ λεπτοῦ φερομένου, πολλάκις *ἀνατραφῆναι δεομένου, προσπλέκεσθαι. δεῖ δέ τινα τῶν σιτωδῶν ταῖς ὄρνισιν, οἷον, ἄλικος, ἢ χόνδρου, ἢ πτισάνης, ἢ ἰτρίου, ἢ σεμιδάλεως, ἢ ψιχῶν, ἢ ὀρύζης, εἰ δέοι καὶ τοῦτο, ὅπως ἵνα καὶ τὰ

διὰ γαστρὸς

διὰ γαστρὸς παρεμποδὼν γίνοιτο, πεπαυσαμένων δὲ λοιπὸν τῶν ὀδυνῶν, καὶ τῆς ἐπιφορᾶς τοῦ ῥεύματος, εἰ συνείδῃς ὅτι καὶ τροφῆς πλείονος ὁ κάμνων δεῖται, καὶ κρεῶν χοιρείων προσένεγκε, καὶ μάλιστα ποδῶν. καὶ οἶνος δὲ λεπτὸς, καὶ ἄγαν λευκὸς, καὶ εὔοσμος, καὶ ὑδατώδης προσενεκτέος αὐτοῖς, παρακμῆς ἤδη τῆς διαθέσεως ἤδη φαινομένης, τῆς συμμετρίας ἐπί τε τροφῆς καὶ πόματος ἤδη φυλαττομένης. ταῦτα μὲν ὡς ἐν διαίτῃ παραληπτέον· βοηθήμασι δὲ χρηστέον τοῖσδε. γίνωσκε τοίνυν πρό γε πάντων, ὅτι τὴν τῶν κολλυρίων χρῆσιν μάλιστα αἱ τοιαῦται διαθέσεις κατ' ἀρχὰς οὐ φέρουσι, καὶ γὰρ ἀδικοῦνται μεγάλως ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ δεῖ τῷ ὑδαρεστάτῳ μελικράτῳ χρῆσθαι, ἢ τῷ χυλῷ τῆς τήλεως, τρίτον, ἢ τέταρτον, ἢ καὶ πλεονάκις, εἰ δέῃ τοῦ ζέματος ἀποχυλωθέντος ὀλίγου προσπλακέντος. ἔξωθεν δὲ διὰ φοινίκων καὶ κρόκου, καὶ ψιχίων καταπλάσματι χρηστέον. πυρώσεως δὲ ἀμέτρου παρούσης, καὶ ἐσχάρας οὔσης ὥστε καὶ νέμεσθαι τὰ βλέφαρα, καὶ τῷ ἀρνογλώσσῳ τῷ μικρῷ ἢ τῷ μεγάλῳ, μετὰ ψιχῶν καταπλάττε. καὶ γὰρ ἐμψύχει, καὶ τὸ σκληρὸν μαλάττει τοῦ ἄνθρακος. οὐδενὸς ἧττον καὶ ἡ περδικιὰς οἶδε ποιεῖν, μάλιστα εἰ καὶ πρόπτωσις ᾖ τοῦ ῥαγοειδοῦς, καὶ ὅλου τοῦ ὀφθαλμοῦ διάτασις, καὶ σφακελισμὸς, καὶ ὀδύνη πολλή. δεῖ δὲ τιθέντα τὴν βοτάνην, ἐπιδεσμεῖν. καὶ γὰρ οὕτω δρᾷ, ἐπεὶ καὶ τὸ ὄμμα τὴν ἰδίαν ἀπολήψεται θέσιν. ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει καὶ μυοκέφαλα, καὶ σταφυλώματα

uenter impediatur, sistaturq;. Finitis tandẽ doloribus, et fluxionis impetu, si ægrum etiam copiosiore cibo indigere intelligas, carnes suillas quoq;, præsertim pedes offerto: uinum autem tenue, bene album, odoratum, & aquosum ipsis exhiberi debet. Vbi iam affectus declinare uidetur, moderatione in cibo et potu obseruata, hæc sanè ceu in uictu assumi debent: auxilijs autem hisce utendum. Inprimis igitur cognoscendum, collyriorum usum tales quidem affectus per initia non ferre, cum plurimum ab eis offendantur: uerùm mulsa aquosissima utendum est, aut succo fœnugræci ter, quaterue, aut etiã sæpius, si succi per decoctionẽ extracti iure exiguo adiecto indigeat. Extrinsecus autem cataplasma ex palmulis, croco, et mica panis inducetur. Porro ubi immodicus ardor affligit, & crusta adest, ut etiam palpebras depascatur, plantaginem minorẽ, aut maiorem cum mica panis obducito. Etenim refrigerat, & duriciẽ carbuncunli emollit. Nihil minus etiam proficit perdicias, præsertim si membranæ rhagoidis procidentia urget, totiusq; oculi distensio, syderatio, & multus dolor. Herba autem imposita deligãda est: sic enim efficax est: quoniã etiam oculi peculiarem situm recipiunt, ubi & Myocephala, et staphylo-

Tep-ca.

phylomata in eis nasci contingit: uerùm hoc raro euenit. Nam carbunculo intereunte, totus simul oculus perit, tunicis totis diruptis, & humoribus effusis, quod in magnis carbunculis euenire solet. Sin autem hoc non comitetur, staphylomata uerò aut myocephala, quē admodum dictum est, gignantur, tum etiam collyrijs ad talia inscriptis, & præsertim magno diarrhodon utendū est, cuius scripturam hanc uobis apposui.

Collyrium diarrhodon magnum cognomento.

Rosarum uiridium quibus unguis sit detractus, drach. 2. cadmiæ combustæ & elotæ drach. 4. croci drach. 6. opij, stybis, singulorū drach. 3. æruginis drach. 4. squamæ æris drach. 2. nardi Indicæ drach. myrrhæ drach. 3. gūmi drac. 24. Aqua pluuialis additur. Nos frequenter sumus experti: confert ad magnos dolores, pustulas, ardores, staphylomata, procidentias, oculos purulentos, item ad ueteres & diuturnas fluxiones, contumacesq; affectus.

Collyrium quod ab ouis διὰ ὠῶν Græcis dicitur: opitulatur carbunculis, ulceribus, procidentijs, oculis purulentis & fluxionibus.

Spodij, croci, amyli, tragacanthæ,

φυλώματα γίνεσθαι. τοῦτο δὲ σπανίως. ἀπολλυμένου γὰρ τοῦ ἄνθρακος, καὶ τὸ πᾶν συναπόλλυται ὄμμα, τῶν χιτώνων ὅλων ῥαγέντων, καὶ τῶν ὑγρῶν ἐκχυθέντων· ὅπερ ἐπὶ τῶν μεγάλων ἀνθράκων συμβαίνειν εἴωθεν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ παρακολουθήσει, γίνονται δὲ σταφυλώματα ἢ μυοκέφαλα, καθάπερ εἴρηται, τηνικαῦτα καὶ κολλυρίοις χρηστέον τοῖς πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐγγεγραμμένοις, καὶ μάλιστα τῷ μεγάλῳ διαρρόδῳ, οὗ ὑμῖν τὴν γραφὴν ἐθέμην οὕτως.

Κολλύριον διάρροδον τὸ μέγα καλούμενον.

Ῥόδων χλωρῶν ἐξωνυχισμένων δραχ. β. καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης δραχ. δ. κρόκου δραχ. ς. ὀπίου, στίμμεως, ἀνὰ δραχ. γ. ἰοῦ δραχ. δ. λεπίδος χαλκοῦ δραχ. β. νάρδου ἰνδικῆς δραχ. α. σμύρνης δραχ. γ. κόμμεως δραχ. κδ. ὕδωρ ὄμβριον. πεπείραται πολλάκις ἡμῖν, ποιοῦν πρὸς περιωδυνίας, φλυκταίνας, ἐπικαύματα, σταφυλώματα, προπτώσεις, καὶ ὑποπύους ὀφθαλμούς, πρός τε ῥεύματα παλαιὰ καὶ χρόνια, καὶ δυσαπαλλάκτους διαθέσεις.

Κολλύριον τὸ διὰ ὠῶν, ποιοῦν πρὸς ἄνθρακας καὶ ἕλκη, καὶ προπτώσεις, καὶ ὑποπύους ὀφθαλμούς, πρός τε ῥεύματα.

Σποδίου, κρόκου, ἀμύλου, τραγακάνθης,

καδμείας, ἀνὰ δραχ. η. ἀναλάμβανε ᾠῶν ὀπτῶν τοῖς λευκοῖς ἀνθυμιώμενον. τοῦτο καὶ πρὸς μίαν ἔγχρισιν τῶν ὑμένων τῶν ὀφθαλμῶν εὔθετόν ἐστι.

Κολλούριον τὸ διάῤῥοδον ἄλλο, ποιοῦν πρὸς τοὺς ἐμπύους ὀφθαλμοὺς καὶ σταφυλώματα, καὶ μυοκέφαλα, καὶ σφακελιζούσας ὀφθαλμίας. ἐπὶ μὲν τῶν σταφυλωμάτων μετὰ γάλακτος, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων μετὰ ᾠῶν.

Καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης δραχ. η. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. δ. ῥόδων ξηρῶν δραχ. δ. ὀπίου θηβαϊκοῦ δραχ. β. κρόκου κιλικίου δραχ. δ. * ἐν ἄλλῳ δραχ. α. σμύρνης δραχ. α. λίθου σχιστοῦ δραχ. β. κόμμεως δραχ. ϛ. οἴνῳ ἀθαλάσσῳ ἢ σπαθίτῃ ἀναλάμβανε. ἱκανὰ μὲν καὶ ταῦτα πρὸς τὰς εἰρημένας διαθέσεις. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλων κολλουρίων γραφαὶ τοιαῦτα ποιεῖν δυνάμεναι, καὶ μάλιστα τοῦ καλουμένου διαθήκης τοῦ κολλουρίου, καὶ τοῦ θεοδοτίου, καὶ ὅσα παραπλησίας εἰσὶ συνθέσεως. ἀλλ' ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς ταῦτα γράφοντες, πάντων τῶν κολλουρίων μεμνημένοι τὸν λόγον μηκύνωμεν, περί τε καὶ πτερυγίων καὶ αἰγιλώπων ὀλίγα προσθέντες, τὸν περὶ τῶν ὀφθαλμῶν διαλύσομεν λόγον.

Πρὸς

canthæ, singulorum drachmæ octo. Excipito ouorum octo albuminibus. Hoc eodem die & uno illitu membranæ oculorum proficit.

Collyrium diarrhodon aliud, oculis purulentis, staphylomatis, myocephalis, & lippitudinib. in sphacelum degenerantibus utile.

In staphylomatis quidem ex lacte, in alijs autem ex ouo. Cadmiæ combustæ & elotæ drachmæ octo: æris usti drachmæ quatuor: rosarum siccarum drachmæ quatuor: opij thebani drachmæ duæ: croci Sicilicis drachma: myrrhæ drachma: lapidis schisti drachmæ duæ: gummi drachmæ sex: uino marinæ experte, aut palmulato excipiuntur. Sufficiunt sanè & hæc ad affectus commemoratos. Sunt aliorum quoq; collyriorum descriptiones, quæ eiusmodi præstare queant, præsertim collyrium Diathece, Theodotiũ, & quæ similiter componuntur. At ne etiam nos, dum hæc scribimus, omnia collyria in memoriã reuocantes sermonem producamus, ubi pauca de pterygijs et ægilopibus adiecerimus, orationẽ de oculis absoluemus.

Ad

Ad pterygia & sycoses.

Chalcanti, salis ammoniaci, gummi paria pondera, aceto læuigata in collyrium redigito, & utitor.

Aliud.

Lachrymam populi arboris, cum duplicato melle illinito.

Aliud.

Sepiæ testa cremata, læuigataq́; simul cū sale fossititio, excrescentias carnis in oculis, & pterygia consumit.

Aliud, ad palpebrarum scabricias.

Sepiæ testa ignem non experta, in collyrij modum concinnatur, et infricatur. Ita enim collyria purgātia uim suam magis ostendunt.

AD RHYADAS. Cap. 8.

Rhyas fit, angulo imminuto: interdum etiam prorsus abolito. & si hoc fieri cōtingat, talis Rhyas curationem non recipit. Inspiciendum autem est, considerandumq́; totum corpus. et si uitiosis scatet succis, purgare nimirum ipsum oportet, atque ita, quæ mediocriter astringunt, ei adhibere: commixtis illis, quæ carnē augere possunt, qualia sunt quæ ex uino parantur collyria, si contemperentur ijs quæ ex glaucio & croco constant. Puluis autem probè facit, qui diacrocu appellatur: itē aloe sola potius inspersa. Oportet autē uino eam prius

Πρὸς πτερύγια καὶ συκώσεις.

Χαλκάνθου, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, κόμμεως ἴσα, ὄξει λειώσας, ποίει κολλύριον, καὶ χρῶ. Ἄλλο.

Ὀπὸν αἰγείρου μετὰ διπλοῦ μέλιτος ἔγχει. Ἄλλο.

Σηπίας ὄστρακον καυθὲν, καὶ λειωθὲν ἅμα ἁλσὶν ὀρυκτοῖς, ἀποτήκει τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς ὑπερσαρκώσεις καὶ πτερύγια.

Ἄλλο πρὸς τὰς ἐν βλεφάροις τραχύτητας.

Σηπίας ὄστρακον καυθὲν λαβὼν, διάγλυφον παραπλήσιον κολλυρίῳ, καὶ ἀνάτριβε. οὕτω γὰρ καὶ τὰ καθαρτικὰ τῶν κολλουρίων τὴν οἰκείαν ἄμεινον ἐνδείκνυσιν ἐνέργειαν.

ΠΡΟΣ ΡΥΑΔΑΣ. κεφάλ. η.

Ἡ ῥύσις γίνεται μειωθέντος τοῦ κανθοῦ, ἔστι δὲ ὅτε καὶ τελέως ἀπολλυμένου. ἀλλ' εἰ συμβῇ τοῦτο γενέσθαι, ἀνίατος ἡ τοιαύτη ῥυὰς γίνεται. ἐπισκέπτεσθαι οὖν δεῖ καὶ κατανοεῖν τῷ ὅλῳ σώματι. καὶ εἰ κακόχυμον ὂν τύχῃ, καθαίρειν αὐτὸ δηλονότι, καὶ οὕτω προσφέρειν τὰ μετρίως στύφοντα, μετὰ τοῦ μιγνύειν μετὰ τῶν αὔξειν τὴν σάρκα δυναμένων, οἷάπερ ἐστὶ τὰ δι' οἴνου σκευαζόμενα κολλύρια, συμμιγνύμενα τοῖς διὰ γλαυκίου καὶ κρόκου συγκειμένοις. καὶ τὸ ξηρίον δὲ καλῶς ποιεῖ, τὸ διὰ κρόκου καλούμενον, καὶ ἡ ἀλόη μόνη μᾶλλον ἐπιπασσομένη, δεῖ δὲ πρὸ ἀποπλύνειν οἴνῳ, καὶ

καὶ οὕτως ἐπιπάσσειν αὐτὴν χνοώδη, κατὰ μικρὸν ποιοῦντα τὴν πρόσθεσιν.

Ἄλλο καλῶς ποιοῦν πρὸς αἰγίλωπας.

Τοῦ ὑοσκυάμου τὰ φύλλα χλωρὰ πάνυ καθεψήσας ἐν οἴνῳ, καὶ λεῖα ἐπιθεὶς κατὰ τοῦ μετώπου, καλῶς ποιεῖ. καὶ μόνος δὲ ὁ οἶνος ποιεῖ καθ' ἑαυτὸν καλῶς, εἴ τις ἀποβρέχων σπογγιὰν ἐν αὐτῷ, συνεχῶς ἅπτοιτο τοῦ μετώπου. εἰ δὲ καὶ στυπτηρίαν ἐμβάλῃς τῷ οἴνῳ, καὶ συνεψήσεις, ἔτι δραστικώτερον, καὶ ξηραίνειν δυνάμενον, καὶ ἀποκρούειν ἐπὶ πλεῖον ἐργάσῃ τὸν οἶνον.

Πρὸς αἰγίλωπας.

Τοὺς αἰγίλωπας εὐθὺς κατ' ἀρχὰς συνισταμένους, ἀδήκτοις καὶ ξηραίνειν δυναμένοις ἰᾶσθαι δεῖ βοηθήμασιν. ὑπὸ γὰρ τῶν δακνόντων ἢ δριμυτέρων φαρμάκων κακῶς διατίθεται, καὶ εἰς ὄγκον ἔρχεται πλείονα.

Πρὸς ἀρχομένους αἰγίλωπας.

Πρὸς τοὺς ἀρχομένους αἰγίλωπας καλῶς ποιεῖ γλαύκιον καὶ κρόκος, ἅμα χυλῷ περδικιάδος ἐπιχριόμενα. ἀλλάσσειν δὲ δεῖ συνεχῶς τὸ βοήθημα. ἐγὼ γοῦν ἀρχομένους ἤδη πως, καὶ μὴ φθάσαντας εἰς πῦον ῥαγῆναι, τούτοις χρησάμενος, ἐκώλυσα μεταβληθῆναι.

Ἄλλο.

Ἄλιξ ἑψηθεὶς ἐν ὄξει οὐ μόνον ἀρχομένους αἰγίλωπας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη χρονίσαντας, καὶ εἰς πῦον

φθάσαν-

prius lauare, atq; ita in pollinem redactam ipsam inspergere, sic ut paulatim admoueas.

Aliud bene faciens ad Aegylopas.

Alterci folia uiridia affatim in uino decocta, & læuia, fronti imposita, bene auxiliantur: item uinum solum per se, probè opitulatur, si quis spongiam eo imbuens, continuè frontem attingat. Quòd si alumen etiam uino inieceris, simulq; coxeris, uinum reddes adhuc efficacius, & quod magis siccare possit, nec non reprimere. Aegilopum oculorum remedia.

Ad Aegilopas.

Aegilopas statim ab initio consistentes, lenibus medicamentis, & siccantibus curare oportet. Nam à rodentibus, aut acrib. malè afficiuntur, & ad ampliorem tumorem perueniunt.

Ad incipientes Aegylopas.

Ad incipientes Aegilopas proficit glaucium & crocus, si unà cum succo perdiciadis illinantur: mutare autem continuè medicamentum oportet. Ego sanè incipientes iam, & nondum in pus conuersos, horum usu, ne in suppuratione mutarentur, prohibui.

Aliud.

Halica ex aceto cocta, non modò incipiētes Aegylopas, sed etiā inueteratos iam, & in pus con-

uersos mirabiliter sanauit. Cæterùm læuigata probè imponi debet: quòd si etiam pus inhærescēs deprehendatur, rumpit ipsum, et usq; ad os penetrat, adeò ualidum est medicamentum. Hoc solo quoque usus, non modò ægilopas, sed etiam diuturnos ægilopas curasse me noui.

φθάσαντας μεταβληθῆναι, θαυμαστῶς ἰάσατο. δεῖ δὲ λειωθέντα καλῶς ἐπιτιθέναι. εἰ δὲ καὶ πῦον εὑρεθῇ περιεχόμενον, ῥήγνυσιν αὐτὸ, καὶ ἄχρι τοῦ ὀστέου κάτεισιν. οὕτως ἰσχυρόν ἐστι βοήθημα. τούτῳ καὶ μόνῳ χρησάμενος, οὐ μόνον αἰγίλωπας, ἀλλὰ καὶ ἀγχίλωπας χρόνῳ οἶδα θεραπεύσας.

Aliud.

Ruta satiua unà cum lixiuio, quod primum destillarit, læuigata probè admodum ægilopas tollit, curatq;. [per initia quidem] hoc præsidium eis impositum modicè rodit, postea uerò non item. Ac mirum est, quemadmodum unum quoddam ex adurentibus, ita etiam hoc medicamentum usque ad os penetrare, et ne [cicatricem quidem indecoram] relinquere.

Ἄλλο.

Πήγανον ἥμερον ἅμα τῷ πρωτοστάκτῳ λειούμενον, καλῶς πάνυ ἀνασκευάζει τοὺς αἰγίλωπας, καὶ θεραπεύει. κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ὀλίγον τὸ βοήθημα παρ᾽ αὐτὰ ἐπιτιθέμενον δάκνει, ὕστερον δὲ οὐκέτι, καὶ τὸ θαυμαστὸν, καθάπερ ἕν τι τῶν καυστικῶν, οὕτω καὶ τοῦτο φάρμακον κάτεισιν ἄχρι τοῦ ὀστέου, καὶ οὐ ποιεῖ τὴν οὐλὴν ἄχημον.

Aliud usu probatum.

Internam arundinis membranam, id quod rotundum circa nodos inueniri consueuit, acceptam melli iniicito, ac particulæ affectæ imponito, mutans quotidie quater. Vbi locum probè repurgaueris, mulsa cum spongia oculari abluito. Adhæc prædictam arundinis membranam per se imponito, ac miraberis.

Ἄλλο διὰ πείρας.

Τὸν ἔσωθεν ὑμένα τοῦ καλάμου τὸ στρογγυλοειδὲς ἔσωθεν εὑρίσκεσθαι περὶ τοὺς κονδύλους, λαβὼν ἔμβαλε εἰς μέλι, καὶ ἐπιτίθει, ἀλλάσσων τετράκις τῆς ἡμέρας. καὶ ὅταν ἀποκαθάρῃς τὸν τόπον καλῶς, μελικράτῳ ἀπόπλυνε μετὰ σπόγγου ὀφθαλμικοῦ, καὶ ἐπιτίθει τὸν εἰρημένον ὑμένα τοῦ καλάμου καθ᾽ ἑαυτὸν, καὶ θαυμάσεις.

FINIS LIBRI SECVNDI.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ τρίτου τόμου.

Περὶ

CAPITA LIBRI TERTII, & appendices.

Aliud

ALEXANDRI TRALLIANI liber tertius, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE AVRIVM AFFEctibus. Cap. 1.

VRIS *multis admodum, & uarijs uitijs ſubijcitur. Etenim ex frigida ſæpe, et calida intẽperie, nonnunq̃ etiã ex uiſcoſorũ humorũ obſtructione, & ſpiritu flatulento, nec nõ inflãmatione extra ipſius meatũ, aut intus cõſtituta: adhæc ex calidi ſanguinis bilioſi influxu, & alijs de cauſis ualde multis laborat, de quibus omnib. dicetur, conuenientibus ſingulorum notis adiectis. Incipiamus igitur primum à dolore: quoniam hoc potiſſimum accidens, artem ad curationem incitat.*

Auriũ dolor.

Si do-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟῦ βιβλίον τρίτον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ τοῖς ὠσὶ παθῶν. α.

Ἀκοὴ πολλοῖς πάνυ καὶ ποικίλοις ὑπόκειται παθήμασι. καὶ γὰρ διὰ ψυχρὰν πολλάκις καὶ θερμὴν δυσκρασίαν, ἔσθ' ὅτε καὶ δι' ἔμφραξιν γλίσχρων χυμῶν, καὶ διὰ πνεῦμα φυσῶδες, καὶ φλεγμονὴν ἔξωθεν ἢ ἔνδοθεν συστᾶσαν τοῦ πόρου, καὶ δι' ἐπιῤῥοὴν θερμοῦ αἵματος χολώδους, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας πάνυ πολλὰς, περὶ ὧν ἁπάντων λεχθήσεται μετὰ τῶν προσηκόντων διορισμῶν. ἀρξώμεθα τοίνυν ἀπὸ τῆς ὀδύνης πρότερον, ἐπεὶ δὴ καὶ μάλιστα τὸ σύμπτωμα τοῦτο πρὸς θεραπείαν ἐγείρει τὴν τέχνην.

Περὶ

Περὶ τῆς διὰ ἔμφραξιν γινομένης ὀδύνης.

Ἀλλ' ἐπειδὴ γίνεται καὶ διὰ ἔμφραξιν παχυτέρου πνεύματος ἡ ὀδύνη, καὶ διὰ γλίσχρους καὶ παχεῖς χυμοὺς οὐκ ἔχοντας διέξοδον, ἀναγκαῖόν ἐστι διακρῖναι τὸ ποιοῦν αἴτιον τὴν ὀδύνην.

Διάγνωσις πότερον διὰ πνεῦμα, ἢ χυμοὺς γλίσχρους, ἢ φλεγμονὴν ἡ ὀδύνη γίνεται ἐν τοῖς ὠσί.

Στοχάσαιτο δ' ἄν τις τεχνικῶς τὸ μᾶλλον δι' ἔμφραξιν παχυτέρων καὶ γλίσχρων χυμῶν γίνεσθαι τὴν ὀδύνην, ἐκ τοῦ βάρους αἰσθάνεσθαι τὸν κάμνοντα τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰ προηγησάμενα σιτία καὶ πόματα ψυχροτέρων καὶ ὑγροτέρων εἶναι γεννητικὰ χυμῶν. εἰ δὲ διάτασις μὲν γένοιτο, βάρους δὲ μηδὲ ὅλως αἰσθάνοιτο περὶ τὴν κεφαλὴν ἢ ἀκοήν, εὔδηλον* ὡς πνεῦμα φυσῶδες καὶ παχὺ μὴ εὑρίσκον διέξοδον, ὑπολαμβάνειν δεῖ μᾶλλον τὸ τῆς ὀδύνης αἴτιον. εἰ δὲ καὶ βάρους ἅμα καὶ διατάσεως, καὶ θέρμης καὶ σφυγματώδους ὀδύνης συναίσθησις γένοιτο, φλεγμονὴν ἀκόλουθον ὑπονοεῖν εἶναι τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν τὴν ὀδύνην, ἐξ ἐπιρροῆς αἵματος ἐκθερμανθέντος ἴσχουσαν τὴν γέννησιν, καὶ χρὴ τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα πρότερον τέμνειν, εἶθ' οὕτως ἤδη τὰ τὰς φλεγμονὰς παύειν ἐπαγγελλόμενα χωρεῖν βοηθήματα.

δῆλον

Si dolor ex obstructione eueniat.

Quia uerò dolor, & à craßioris spiritus obstructione, et uiscosis craßisq; humoribus, quibus nõ patet exitus, generatur, necesse est causam doloris effectricem discernere.

Inter notio utrũ ex spiritu, an uiscosis humoribus, uel inflammatione aurium dolor excitetur.

Dolorem ex craßiorũ uiscosorumq; humorũ obstructione potius cõcitari, artificiosa quis coniectura hinc deprehenderit, quòd æger capitis sentiat grauitatem: item quòd cibi præcedentes, & potus succos frigidiores, & magis humidos procrearint. At si distentio quidem orta fuerit, grauitatẽ uerò in capite uel aure nunquam percipiat, spiritum flatuosum & crassum, qui nõ inueniat exitũ, doloris causam potius existimandũ esse manifestò cõstat. Sin autẽ grauitatis simul, & distentionis, caliditatis & doloris pulsatilis sensus oriatur, inflãmationẽ efficientẽ esse causam doloris, qui à sanguinis excalefacti influxu originem habuerit, bona ratione existimare licet. Ac uenã in cubito prius secare oportet: deinde sic ad auxilia digredi, quæ inflãmationes sedare prædicantur.

Clarum uerò est, id in alijs quoq; humoribus fieri debere: ac spectari, utrum humores quantitate, an qualitate offendant. Et si quidem copia dolorem parit, ea sanè quae biliosa esse uidentur, uictu contemperare oportet, lactuca, cucumere, intybo, pepone, malis, malua: & inter pisces; dura carne præditis, & ijs quæ biliosum calidumq; humorem permutant. Similiter autem pituitosum extenuare & cibo & medicamentis conuenit. Vbi enim sic nos agimus, humores qui superant, medicamentis purgantibus facile excutientur: et ea quæ applicantur, præsentius ostendent adiumentū.

Curatio doloris ex humorum obstructione & spiritu contracti.

Si itaq; dolor ex inflammatione propter obstructionem oriatur, constat his rectè applicari, quæ abstergere & incidere sunt idonea: quale est aphonitrum, mellis & aceti paulo ei mixto. Item fel ouillum ex oleo his admoueri conuenit. salutare etiam amygdalinum oleum fuerit.

Aliud.

Porri succus, si instilletur, per se benè facit, & cum mellis momento.

Aliud.

Cæparum succum cum melle mixtum instillato.

Aliud.

δῆλον δέ, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων χυμῶν τὸ αὐτὸ δεῖ ποιεῖν, καὶ θεωρεῖν πότερον ποσότητι λυποῦσιν οἱ χυμοί, ἢ ποιότητι. καὶ εἰ μὲν τῷ πλήθει τὴν ὀδύνην ἐργάζονται, διαιτήσαντα πρότερον, τὰ μὲν εἶναι δοκοῦντα χολώδη κατακιρνᾶν, διά τε θριδακίνης καὶ σικύων, καὶ ἰντύβων, καὶ πεπόνων, καὶ μήλων, καὶ μαλάχης, καὶ ἰχθύων τοῖς σκληροσάρκοις, καὶ τοῖς τὸν χολώδη μεταβάλλουσι καὶ θερμὸν χυμόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φλεγματώδη λεπτύνοντα διά τε τροφῆς καὶ φαρμάκων. οὕτω γὰρ πραττόντων ἡμῶν, οἱ πλεονάζοντες χυμοὶ διὰ τῶν καθαιρόντων φαρμάκων συντόμως ἐκλυθήσονται, καὶ τὰ προσφερόμενα ταχυτέραν ὠφέλειαν ἐπιδείξονται.

Θεραπεία τῆς διὰ ἔμφραξιν χυμῶν, καὶ πνεύματος γινομένης ὀδύνης.

Εἰ μὲν οὖν διὰ ἔμφραξιν ἐκ τῆς φλεγμονῆς ἡ ὀδύνη γίνοιτο, δῆλόν ἐστιν, ὡς τούτοις ἁρμόζει προσφέρειν ὅσα ῥύπτειν καὶ τέμνειν τῶν βοηθημάτων ἐστὶν ἐπιτήδεια· οἷόν ἐστι τὸ ἀφόνιτρον, ὀλίγου μιχθέντος αὐτῷ μέλιτος καὶ ὄξους. καὶ χολὴ δὲ προβατεία τούτοις ἁρμόζει, μετ᾽ ἐλαίου προσφερομένη. καλὸν δὲ καὶ ἀμυγδάλινον εἴη τὸ ἔλαιον.

Ἄλλο.

Ὁ πράσου χυλὸς ἐνσταζόμενος καθ᾽ ἑαυτὸν καλῶς ποιεῖ, καὶ μετὰ ὀλίγου μέλιτος.

Ἄλλο.

Κρομμύων χυλὸν μετὰ μέλιτος μίξας, ἔνσταζε.

Ἄλλο.

Ἄλλο.

Ὀρίγανον τρίψας μετὰ μέλιτος καὶ γάλακτος γυναικείου, ἐγχυμάτιζε.

Ἄλλο.

Χολὴν αἰγείαν μετὰ πράσου χυλοῦ πρὸς τὰς σφοδροτέρας ἐμφράξεις πρόσφερε. πολλὰ δέ εἰσι καὶ ἄλλα τοῖς παλαιοῖς εἰρημένα καὶ ἁπλᾶ καὶ σύνθετα βοηθήματα, ταῖς γινομέναις ἐμφράξεσιν ἐκ χυμῶν, ἢ πνεύματος φυσώδους ἁρμόζειν δυνάμενα. ἐξ ὧν εὐχερές ἐστι λοιπὸν ἀναλέγεσθαι πάμπολλα, τῆς λυπούσης αἰτίας γνωρισθείσης ἡμῖν. ἐκλέγεσθαι δὲ μᾶλλον, ὅσα ῥύπτειν καὶ τέμνειν, καὶ καθαίρειν ἄνευ σφοδρᾶς δήξεως πέφυκεν, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων ἁρμόζει φεύγειν τὰ τοιαῦτα, ἐφ' ὧν ἐστιν ἡ ὀδύνη μεγάλη, καὶ πλήθους ὑπόνοια. πολλάκις γὰρ τὰ τοιαῦτα, καὶ τοῦ ῥευματισθῆναι μᾶλλον αἴτια γίνεται, καὶ παροξυνθῆναι τὴν ὀδύνην ἔτι πλέον. ἐφ' ὧν δὲ ὁ πόνος οὐ πολύς, ἀλλὰ καὶ χρονία τις διάθεσις φαίνοιτο, καὶ δυσχερῶς ἀκούει τῶν λεγομένων, ἐπὶ τῶν τοιούτων οὐδέν ἐστιν ἄτοπον καὶ τοῖς ἔτι πλέον δάκνειν τε καὶ ῥύπτειν δυναμένοις κεχρῆσθαι, ἐξ ὧν ἐστι καὶ τοῦ δρακοντίου ὁ χυλὸς, ἀσάρου τε καὶ βρυωνίας, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Πρὸς τὰς ἄνευ ὀδύνης ἐμφράξεις.

Ἐλλεβόρου λευκοῦ δραχμ. β. νίτρου δραχ. ις. κρόκου δραχ. γ. ποίει τροχίσκους

Aliud.

Origanũ tritũ ex melle & lacte muliebri infundito.

Aliud.

Fel caprillum cum porri succo uehementioribus obstructionibus admoueto. Multa uerò sunt & alia à ueteribus prodita, tum simplicia, tum composita medicamẽta, quæ obstructionibus ex humoribus aut spiritu flatuoso ortis accõmodari possunt: ex quibus facile est deinceps complura deligere, ubi causa, quæ offendit, cognita nobis fuerit. Deligẽda uerò potius quæ abstergere, incidere, & purgare citra uehementẽ rosionem solent. Verùm in illis huiusmodi uitare conuenit, in quibus dolor magnus, & copiæ suspicio subest. Frequẽter enim talia etiã fluxionis excitatæ causam præbent, ut & aures magis fluxione laborẽt, & dolor amplius irritetur. In quibus aũt non multus urget cruciatus, sed diuturna quædam affectio apparet, et ea quæ dicũtur, æger difficilius audit, in huiusmodi non alienũ est etiã illis uti, quæ largius rodere et abstergere possunt: quorũ è numero est dracunculi succus, asari, & pæoniæ, atq; his similia.

Ad obstructiones sine dolore incidentes.

Veratri albi drach. duæ: nitri drac. 16, croci drac. 3. Læuigata

in pastillos ex aceto redigito, ac utitor ad obstructiones, quæ sine dolore obueniunt: item in grauiter audientibus.

Aliud.

Veratri nigri radices ex aceto & melle læuigatas instillato. Notũ uerò est, nullum frigidum medicamentum auri adhibendum esse, sed prius concalfacta, et multo magis, cum aurem densatam obstructamq; fueris suspicatus.

Aliud.

Peucedani liquor, cum irino oleo, aut amygdalino, uel betæ succus cum felle taurino læuigatus instilletur.

Aliud.

Floccum felle taurino imbutum læuigatumq; auri imponito.

Aliud.

Fel bubulũ, aut ouillum instillato, aut capræ urinam continuè infundito.

Ad grauem auditum & dolorem, compositum medicamentum.

Myrrhæ drachma: thuris drachmæ quatuor: amygdalarum amararum purgatarũ grana uiginti: aphonitri drachma: croci drachmæ quatuor: opij drachm. tres: galbani drachmæ duæ. Galbanum cum amygdalis seorsim læuigatur, excipiturq; aceto cum reliquis. utitor in magno quidem dolore ex rosaceo: in graui autem auditu, ex aceto.*

In Impresso Græco tres.

Aliud

ροχίσκους ἐν ὄξει λειώσας, καὶ χρῶ πρὸς τὰς ἄνευ ὀδύνης ἐμφράξεις, καὶ ἐπὶ τῶν βαρυηκοούντων.

Ἄλλο.

Ἑλλεβόρου μέλανος ῥίζας μετὰ ὄξους καὶ μέλιτος λειώσας, ἔνσταζε. δῆλον δὲ ὅτι οὐδὲν δεῖ ψυχρὸν προσφέρειν τῇ ἀκοῇ, ἀλλὰ προθερμανθέντα, καὶ πολὺ μᾶλλον πύκνωσιν καὶ ἔμφραξιν ὑπονοούμενον.

Ἄλλο.

* Πευκεδάνου ὀπὸς σὺν ἰρίνῳ ἐλαίῳ, ἢ ἀμυγδαλίνῳ, ἢ σεύτλου χυλὸς σὺν χολῇ ταυρείᾳ λειούμενος, ἐνσταζέσθω.

Ἄλλο.

Εἰς χολὴν βοὸς κροκίδα βρέξας καὶ λειώσας, ἐντίθει εἰς τὸ οὖς.

Ἄλλο.

Χολὴν βοείαν ἢ προβατείαν ἔνσταζε, ἢ αἰγὸς οὖρον ἐγχυμάτιζε συνεχῶς.

Πρὸς βαρυηκοΐαν καὶ πόνον σύνθετον βοήθημα.

Σμύρνης δραχ. α. λιβάνου δραχ. γ. ἀμυγδάλων πικρῶν κεκαθαρμένων κοκκία κ. ἀφρονίτρου δραχ. α. κρόκου δραχ. δ. ὀπίου δραχ. γ. χαλβάνης δραχ. β. ἡ χαλβάνη μετὰ ἀμυγδάλων λειοῦται κατ' ἰδίαν, καὶ ἀναλαμβάνεται ὄξει σὺν τοῖς λοιποῖς. χρῶ ἐπὶ μὲν περιωδυνίας, σὺν ῥοδίνῳ, ἐπὶ δὲ δυσηκοΐας, σὺν ὄξει.

Ἄλλο

Ἄλλο πρὸς πολλὰ ποιοῦν.

Πεπιστωμένον βοήθημα, καὶ μάλιστα ἰδίᾳ τῶν χρονίων ἑλκῶν καὶ νεμομένων, καὶ τῶν διὰ πνεῦμα, καὶ γλίσχρους χυμοὺς πάνυ δυσηκοούντων, ὡς καὶ εἰς κώφωσιν μέλλειν περιπεσεῖν· ποιεῖ δὲ καλῶς καὶ πρὸς τοὺς χρονίους ἤχους καὶ συριγμοὺς κεδρία ἱερατικὴ λειωθεῖσα μετὰ ὄξους. χρῶ πρὸς τὰ εἰρημένα πάντα ἐγχέων διὰ μηλωτίδος, ἢ ῥάκος χρίων, ἢ στυπίον, ἢ ἔριον, ἢ ὡς βούλει ἐπινοῶν· ἔστι γὰρ τῶν πάνυ δραστικῶν βοηθημάτων.

Περὶ ὀδύνης διὰ ψυχρὰν αἰτίαν γινομένης.

Εἰ μὲν οὖν ἡ ὀδύνη γένηται προηγησαμένων ψυχρῶν ἀνέμων καὶ ὑγροτέρων, καὶ λουτρῶν τοιουτοτρόπων, δῆλον ὡς καὶ ἡ θεραπεία τούτων εὔκολος, καὶ δεῖ τοῖς δυναμένοις θερμαίνειν βοηθήμασι κεχρῆσθαι. πολλὰ δέ εἰσι καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα, καθάπερ καὶ ἡ καλλίστη νάρδος καθ' ἑαυτὴν θερμαινομένη, καὶ τὸ πήγανον ἑψόμενον ἐλαίῳ. πρὸς δὲ τὰς μεγίστας ψύξεις καὶ τὸ πέπερι μετὰ ἐλαίου καλῶς ποιεῖ, καὶ εὐφόρβιον ὁμοίως, καὶ τὸ σκόροδον, κρόμμυόν τε, καὶ δάφνης φύλλα, καὶ στύραξ, καὶ κασία, καὶ κάλαμος ἀρωματικὸς, καὶ τὸ ἴρινον, καὶ τὸ ἀμαράκινον ἔλαιον, καὶ τὸ ὀποβάλσαμον. οὕτω μὲν οὖν ἰᾶσθαι δεῖ τὰς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένας ὀδύνας.

Περὶ

Aliud multis utile.

Probatum medicametũ, præsertim in ulceribus uetustis, & depascentibus, item in iјs qui ex flatuoso spiritu, & uiscosis humoribus admodum grauiter audiunt, ut etiam in surditatẽ prolapsuri sint. Bene autem proficit etiam ad ueteres sonitus & sibilos cedria hieratica læuigata ex aceto. Vtitor ad prædicta omnia, infundẽs per specillum, aut panniculum inungens, aut stuppã, aut lanam, aut ut uoles excogitare. Est enim medicamentum ualde efficax.

De dolore ex frigida causa nascente.

Quòd si dolor frigidis uentis, & humidioribus, balneisq́; eiusmodi prægreßis, ortus fuerit, constat etiam horum curationem facilem esse: ac iјs quæ calefaciunt medicamentis, uti oportet. Multa uerò sunt uel inter simplicia, quæ hoc præstare queant, quemadmodum et præstantißima nardus per se ex calfacta, & ruta oleo incocta. Porrò ad maximas perfrictiones piper quoque ex oleo bene facit. Item euphorbium, similiter allium, cepa, lauri folia, styrax, casia, calamus odoratus, irinum oleum, amaricinum, laurinum, & opobalsamum. Sic igitur doloribus ex frigida intemperie natis mederi conuenit. Auriũ dolor ex frigida causa.

De

De dolore ex calida intemperie.

Aurium dolor ex calida in tẽperie.

Dolorem, qui à caliditate, aut humore acri excitatur, cõtrarijs ipsum quoq; curare oportet, pro causæ effectricis magnitudine, id quod conuenit, accõmodantes. Itaq; ad mediocres intemperies optimè facit etiã oui albumẽ, quẽadmodũ in oculis, si tepidum paulatim cum lacte muliebri infundatur. Pari modo cum quodã collyrio dolorẽ sopiẽte, quod anodynon appellatur: succus quoq; perdiciadis strenuè ualet, & per se, & cũ exigua parte rosacei mixtus. Idem præstat rosa cum aceti momẽto, præsertim in feruẽte admodũ & ignea intemperie. Pari modo etiã succus solani, coriandri, et hastulæ regiæ plurimũ auxiliatur.

Aliud.

Buccina quæ carnem uiuã habeant, tria cum oleo amygdalino incoquito, ac utitor. Naturaliter aũt hoc idem præstant aselli, qui iuxta situlas inueniuntur: item terræ intestina consimiliter.

DE INFLAMMATIONE QUÆ MEATŨ AUDITORIUM INTUS OBSEDERIT. Cap. 2.

Aurium inflãmatio.

Siue meatus auris, siue alia ipsius quæpiam interna particula frequenter inflammatione laboret, acutißima pericula uicinia regionis & genere sub

Περὶ τῆς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν γινομένης ὀδύνης.

Τὴν δὲ ὑπὸ θερμασίας γινομένην ὀδύνην ἢ δριμέος χυμοῦ, τοῖς ἐναντίοις καὶ αὐτὴν ἰᾶσθαι δεῖ, πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ποιούσης αἰτίας τὸ κατάλληλον ἐφαρμόζοντα. πρὸς μὲν οὖν τὰς μετρίας δυσκρασίας ἄριστα ποιεῖ καὶ τὸ λευκὸν τοῦ ὠοῦ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιχεόμενον ἠρέμα χλιαρὸν μετὰ γάλακτος γυναικείου, ὡσαύτως μετά τινος τῶν ἀνωδύνων κολλυρίων, καὶ ὁ χυλὸς τῆς περδικιάδος καλῶς ποιεῖ, καὶ καθ' ἑαυτὸν, καὶ μετὰ ὀλίγου ῥοδίνου μιγνύμενος. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ῥόδιον μετὰ βραχέος ὄξους, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ζεουσῶν πάνυ καὶ διαπύρων δυσκρασιῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ χυλὸς τοῦ στρύχνου, καὶ τοῦ κοριάνου, καὶ τοῦ ἀσφοδέλου, μεγάλως ὠφελοῦσιν. Ἄλλο.

Κηρύκια ἔχοντα τὴν σάρκα ζῶσαν τρία συνέψησον μετὰ ἀμυγδαλίνου ἐλαίου, καὶ χρῶ. φυσικῶς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσιν οἱ ὄνοι παρὰ τὰς ὑδρίας εὑρισκόμενοι, καὶ τὰ τῆς γῆς ἔντερα παραπλησίως.

ΠΕΡΙ ΦΛΕΓΜΟΝΗΣ ἔνδον συστάσης περὶ τὸν ἀκουστικὸν πόρον. κεφ. β.

Εἴτε ὁ τῆς ἀκοῆς πόρος, εἴτε τι ἄλλο τῶν ἔνδον μερῶν αὐτῆς φλεγμαίνει πολλάκις, ὀξυτάτους κινδύνους τῇ γειτνιάσει τῆς χώρας, καὶ τῷ γένει τῆς οὐσίας

οὐσίας ἐπιφορᾶς. τὸ γὰρ νεῦρον τὸ ὑπαλεῖφον τὴν ἔνδον τῆς ἀκοῆς ἐπιφάνειαν, αἰσθητικὸν ὑπάρχον, ἰσχυρὰς ὀδύνας καὶ ὀξείας ἐργάζεται, ὥστε καὶ εἰς συμπάθειαν ἄγειν τὸν ἐγκέφαλον, ὡς πυρετοὶ καὶ παραφροσύναι τοῖς οὕτω πάσχουσιν ἐπιγίνονται. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ὀλέθριοι. καὶ οἱ μὲν νέοι ἀπόλλυνται ἀπὸ τῆς ὀξύτατης αὐτοῖς συμβαινούσης ὀδύνης, ἢ ὑπὸ παραφροσύνης, ἢ ὑπὸ τῶν γινομένων πυρετῶν. οἱ δὲ πρεσβῦται, πυρετῷ μὲν οὐχ ἁλίσκονται πολλάκις, οὐδὲ σπασμώδει διαθέσει, οὐδὲ παραφροσύναις. ὁ γὰρ χυμὸς ὁ πλεονάζων αὐτοῖς ψυχρότερος ὢν ἅμα καὶ παχύτερος, αὐτὸς ἑαυτοῦ δεσμὸς γινόμενος, ἐν τῷ πεπονθότι τόπῳ μένει. καὶ αὐτὸς χρόνῳ μακρῷ ἄρχεται ἐκπυΐσκεσθαι, καὶ κατὰ βραχὺ ἡ δύναμις ἀσθενοῦσα πρὸ τοῦ πεφθῆναι. ἐπάγει τὸν θάνατον. ἡ γὰρ ὕλη μὴ κρατουμένη λοιπὸν συρρεῖ πρὸς τὰ κυριώτερα μέρια. ἐπὶ δὲ τῶν νέων οὐ ταχέως ἐκπυΐσκεται. τὸ γὰρ ὀξὺ τῆς ὀδύνης τὴν γένεσιν τῆς ἐκπυήσεως προλαμβάνει. εἰ δὲ καί ποτε δόξει τὴν φλεγμονὴν εἰς πῦον μεταβαλεῖν, ἀπαλλάττονται τῆς ὀδύνης, καὶ σωτηρίας τυγχάνουσιν.

Θεραπεία τῆς φλεγμονῆς.

Πρὸς μὲν τὰς μετρίας οὔσας φλεγμονὰς ἁρμόζει τό, τε ῥόδινον αὐτὸ καθ' αὐτὸ καταχεόμενον, καὶ μετ' ὀλίγου ὄξους. ὁμοίως δὲ καὶ γλαύκιον * ἐπακονήσαντα, τριβόμενον μετ' ὀλίγου ὄξους, καὶ χλιαρὸν ἐπιχεόμενον. καὶ τὰ διὰ

substantiæ inducit. Etenim neruus, qui internam auris superficiem sublinit, cū sit sensibilis, ualidos dolores, acutosq; excitat, ut etiam cerebrū in consensum perducat, unde febres & deliria sic affectis oboriuntur. interim uerò etiam lætales. Ac iuuenes quidem ex acutißimo ipsis eueniente dolore, aut delirio, aut ortis febribus, intereunt: senes autem febri quidem non subinde corripiūtur, neq; affectu conuulsorio, neq; delirio. Nam cum humor qui superat frigidior ipsis pariter, et crassior existat, ipse sibi ligamentum factus, in affecta parte manet. Atque idem longo tempore suppurascere incipit, et uires paulatim debilitatæ, antequàm ille concoctus fuerit, mortem inferunt. Materia enim dum nō euincitur, tandē ad partes principaliores confluit. In iuuenibus non celeriter suppurascit: nam acumen doloris generationē puris præuertit. At si quando etiam inflammatio in pus conuerti uideatur, ægri dolore liberantur, & salutem consequuntur.

Curatio inflammationis.

Ad inflammationes moderatas sanè cōducit rosaceum ipsum & per se, & cum modico aceto infusum: similiter etiam glaucium in cote ex modico aceto detritū, tepidumq; infusum: adhæc eodem modo

modo omnia quæ ex glaucio & croco parantur, etiam ipsa moderatis inflammationibus medentur, item ramentorum quoq; cucurbitæ succus ad maximos erysipilaceos affectus, & per se, & cum rosaceo auxiliatur: adhæc glaucium æquali pōdere cum opio mixtum, & ex lacte muliebri infusum, similiter feruidas inflãmationes, maximosq; dolores lenire consueuit. Eodem modo & castoreū in magnis doloribus proficit, si æquale opio misceatur, læuigeturq; ex sapa, & auri tepidum iniectū generose lenit. Constat autem opium deligendū esse

Opii uires.

„ uctus, eo quod nos magnam ipsius in torpore inducēdo facultatem uitemus. Ego enim noui quēdam solo usum opio, et uocē et sensum ægro ademisse, ut ne opobalsamo quidē, aut alijs quibusdã calidis iniectis, homo amplius restitui potuerit. Quocirca si etiã quis ob multū dolorem opio, aut alio quodã torporis faciundi uim habente uti coactus fuerit, semel ipsum, aut iterū offerre cōuenit: postea uerò castoreū, cū oleo tepido inijcere, et extrinsecus lanã oleo calido, aut nardino, quæ adipē anserinū habeat imbutã, omni ex parte circūdare, si torporē ex frigidis contractum curare moliaris. At cum mediocris est inflammatio, & non admodum feruida, ubiq;

διὰ γλαυκίου καὶ κρόκου σκευαζόμενα πάντα τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ αὐτὰ πρὸς μετρίας φλεγμονάς. ὁ δὲ ἐκ τῶν ξυσμάτων τῆς κολοκύνθης χυλὸς, καὶ πρὸς τὰς μεγίστας ἐρυσιπελατώδεις ποιεῖ διαθέσεις, καὶ καθ᾽ ἑαυτὸν, καὶ σὺν ῥοδίνῳ. καὶ γλαύκιον δὲ μιχθὲν ἴσον ὀπίῳ μετὰ γάλακτος γυναικείου ἐγχεόμενον, ὁμοίως τὰς ζεούσας φλεγμονὰς, καὶ τὰς μεγίστας ὀδύνας οἶδε παρηγορεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ καστόριον ἐπὶ τῶν μεγάλων πόνων ἴσον ὀπίῳ μιγνύμενον, καὶ λειούμενον σὺν ἑψήματι, καὶ ἐμβαλλόμενον κατὰ τοῦ ὠτίου χλιαρὸν, παρηγορεῖ γενναίως. δῆλον δὲ ὅτι τὸ ὄπιον ἐκλέγεσθαι δεῖ τὸ παλαιὸν, διὰ τὸ φεύγειν ἡμᾶς τὸ πάνυ ναρκωτικὸν αὐτοῦ. ἐγὼ γὰρ οἶδά τινα μόνῳ τῷ ὀπίῳ χρησάμενον, καὶ ἄφωνον, καὶ ἀναίσθητον ποιήσαντα τὸν κάμνοντα, ὡς μηκέτι μηδὲ ὀποβαλσάμου, μηδὲ ἄλλων τινῶν ἐμβληθέντων θερμῶν, ἀναστῆσαι δυνηθῆναι τὸν ἄνθρωπον. διὰ τοῦτο γοῦν, εἰ καὶ διὰ πολλὴν ὀδύνην ἀναγκασθείη τις τῷ ὀπίῳ χρήσασθαι, ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν ναρκωτικὴν ἐχόντων δύναμιν, δεῖ ἅπαξ αὐτὸ προσφέρειν, ἢ δεύτερον. ὕστερον δὲ ἐμβάλλειν καστόριον, σὺν ἐλαίῳ χλιαρῷ, καὶ ἔξωθεν ἔριον βεβρεγμένον θερμῷ ἐλαίῳ, ἢ ναρδίνῳ ἔχοντι στέαρ χήνειον, περιτιθέναι πανταχόθεν, μηχανώμενον ἰᾶσθαι τὴν ἐκ τῶν ψυξάντων γινομένην νάρκωσιν. μετρίας δὲ τῆς φλεγμονῆς οὔσης, καὶ μὴ πάνυ ζεούσης, καὶ ἐπὶ

καὶ ὅπου μὴ ἔστι πυρετὸς πάνυ θερμὸς, ἢ μὴ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ βραχὺ δεῖ τετραφαρμάκου λαμβάνοντα, ἣν τινὲς καὶ βασιλικὸν καλοῦσι, μιγνύειν αὐτῷ δεῖ ναρδίνου μύρου, εἰ χειμὼν εἴη· εἰ δὲ θέρος, ῥοδίνου. καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ τὸ στέαρ τῶν χηνῶν, ἢ τῶν φασιανῶν, αὐτῷ προσπλεκόμενον. γινέσθω δὲ οὕτως, ὥσπερ καὶ ὁ θειότατος Γαληνός φησιν. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ ῥῆσις οὕτως. *Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγχέω τοῖς περιωδυνωμένοις φάρμακον οὐδὲν, οὐδὲ ἐκμάττω δι' ἐρίου, τῇ πείρᾳ διδαχθεὶς, ὡς ἄμεινόν ἐστι μηδὲ ψαύειν τοῦ πόρου τοῦ ἀκουστικοῦ, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὀδύνης. διὰ μηλωτίδος οὖν ἀμφιεσθείσης ἐρίῳ, πυριῶ τοὺς περιωδυνῶντας, ἐμβαλὼν τόδε τὸ φάρμακον ὧδέ πως κεχλιασμένον ἐν ὠτεγχύτῃ μετρίως οὕτως, ὡς πυνθανομένων ἡμῶν τοῦ κάμνοντος, εἰ χλιαρὸν αὐτῷ φαίνοιτο, καὶ ἔτι δύναιτο φέρειν αὐτὸ θερμότερον, ἄχρι τοσούτου προσφέρειν τὴν θερμασίαν, ὡς μηδέπω λυπεῖν. βάπτων οὖν εἰς τὸ οὕτω παρεσκευασμένον φάρμακον τὴν μηλωτίδα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πόρου, μετρίως ἀποτιθεὶς εἰς τὸ βάθος, ἀπορρεῖν ἐπίτρεπε, καὶ μετὰ τοῦτο, πάλιν αὖθις καὶ βάπτων τὸ αὐτὸ, μηδὲ διαλιπὼν χρόνον. εὔδηλον δὲ, ὅτι τούτου γινομένου πάντως τι καὶ ἀπορρυήσεται εἰς τοὐκτὸς, πληρωθέντος ὅλου τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου. τοῦτο τοίνυν δέχου μετρίως καθ' ὅσον οἷόν τε, μὴ ψαύων τοῦ πόρου. ἐπειδὰν

ubiq; non est febris ualde calida, æger non sit ætatis uigẽtis, etiam paulo tetrapharmaci, quod nonnulli Basilicum appellant, miscere nardinũ unguentum, si hyems fuerit: sin autem æstas, rosaceum oportet. Pulchrè uerò iuuat & adeps anserinus, aut phasianorũ, ipsi adiectus. Fiat autem, quemadmodum etiam diuinißimus Galenus docet, cuius uerba ita habẽt: Ego uerò magno dolore conflictantibus nullum medicamentum infundo, neq; lana extergo, experientia edoctus, satis esse ne attingere quidem meatũ auditorium, quo tempore dolor infestat. Specillo igitur lana inuoluto foueo dolentes, hoc medicamento moderatè adeò in clystere auriculario tepefacto, ut interrogantibus nobis ægrum, num tepidum ei uideatur, & calidius adhuc ipsum ferre poßit, eò caliditatis illud perducã, ut neutiquã offendatur. Itaq; specillũ in medicamentũ sic præparatũ intingens, & iuxta meatus initium leniter deponens, in altum fluere sinito, ac deinde iterũ atq; iterum, & subinde intingens, idẽ hoc facito, nullo tempore interposito. Notũ uerò est, quòd si hoc factum fuerit, omnino aliquid etiam foras effluxum iri, meatu auditorio toto repleto. Hoc igitur quàm licet modestè excipito, meatum non attingens. Post-

Postquam uerò abundè foueris, meatu qui medicamento repletus est, relicto, mollem extrinsecus lanam imponito ori meatus, totiq; auri. At si opus sit rursus fouere, lana quæ extrinsecus imposita est, sensim ablata, rursus similiter facito, cauens quatenus fieri possit, ne aliam quoq; corporis partem quãdam attingas. Atq; hinc mentem adhibeto, ceu maximo auriũ curationis præcepto. Hæc igitur prodidit Galenus, præcipiens nobis, ut in omni dolorifica inflammatione hac utamur, nulla distinctione apposita. Ego autem potius iuuenibus, ut dixi, & calidis temperamẽto, item in quibus admodum feruens est inflammatio, subinde uerò etiam cum febri, utendum uobis dedi: præsertim si ægrum æstatis tempore, et in regione calida, laborare contingat. Præstat autem, si fomento quoq; ob uehementiam dolorum, uti res postulat, illud in his per spongias calẽte aqua imbutas adhiberi.

Fomentum ad aurium dolorem, quod per spongias, & aquam calidam applicatur.

* Fomentis per spongias aqua calida imbutas, & abunde expressas utendum est: item ijs quæ per cucurbitulam fiunt. Hæc autem iniecta ei prius aqua calida, deinde euacuata, dolenti

ἐπειδὰν δὲ ἱκανῶς πυριάσῃς, ἐάσας τὸν πόρον πληρωθέντα τοῦ φαρμάκου μαλακὸν ἐπιθεὶς ἔξωθεν ἔριον τῷ στόματι * καὶ παντὶ τῷ ὠτίῳ. κἂν ἐὰν δεήσῃ πυριᾶσαι, πάλιν ἀτρέμα βαστάξας τὸ ἐπικείμενον ἔριον, ἔξωθεν αὖθις ὁμοίως ποίει φυλαττόμενος, ὡς οἷόν τε μηδὲ ἄλλου τινὸς μορίου τοῦ σώματος ἅψασθαι. καὶ τούτῳ γε πρόσχες τὸν νοῦν ὡς μεγίστῳ παραγγέλματι, περὶ * τῶν ὤτων ἐπιμελείας. ταῦτα μὲν οὖν ἔγραψε γαληνός, παραγγέλλων ἡμῖν ὡς ἐπὶ πάσης ὀδυνηρᾶς φλεγμονῆς δεῖ ταύτῃ κεχρῆσθαι, μηδὲν προσδιορισάμενος. ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἡμῖν, ὥσπερ εἶπον, ἐπί τε νέων καὶ θερμῶν τὴν κρᾶσιν, καὶ ἐφ᾽ ὧν ὑπὲρ ζέουσα σφοδρὰ φλεγμονή, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ πυρετοῦ, δέδωκα κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα εἰ θέρους ὥρα τυγχάνει, καὶ ἐν χωρίῳ θερμῷ νοσεῖν τὸν κάμνοντα. βέλτιον δέ, εἰ καὶ ἀναγκασθείητε τῇ πυρίᾳ κεχρῆσθαι, διὰ τὸ σφοδρὸν τῶν ὀδυνῶν, παραλαμβάνειν ἐπὶ τούτων τὴν διὰ σπόγγων ἀποβεβρεγμένων εἰς θερμὸν ὕδωρ πυρίαν.

Πυρία πρὸς ὠταλγίαν, ἡ διὰ σπόγγων, καὶ θερμοῦ ὕδατος.

Πυρίαις δὲ χρηστέον ταῖς διὰ σπόγγων εἰς θερμὸν ὕδωρ ἀποβεβρεγμένων, καὶ ἱκανῶς ἐκτεθλιμμένων, καὶ ταῖς διὰ τῆς σικύας, ἐμβληθέντος ἐν αὐτῇ πρότερον ὕδατος θερμοῦ, εἶτα κενωθέντος, καὶ

καὶ προστιθεμένης κατὰ τοῦ ἀλγοῦντος ὠτός. ἀτμὸς γάρ τις ἐξ αὐτῆς πρᾶος ἀναδυόμενος, παρηγορεῖ τὴν ὀδύνην. ἔτι δὲ καὶ ταῖς διὰ τῶν ἀτμῶν τῶν συντετρημμένων καλάμων. χρὴ δὲ τὸ μὲν ἕτερον τοῦ καλάμου μέρος συνηρμόσθαι τῇ κοιλότητι τοῦ ὠτός, τὸ δὲ ἕτερον ἐν χύτρᾳ πῶμα ἐχούσῃ τετρημμένον, καὶ πανταχόθεν ἐστεγανωμένον. ἔστω δὲ ἀψίνθιον ἐν ὕδατι ἀπεζεσμένον ἐν αὐτῇ, ὥστε τὸν ἀναφερόμενον ἀτμὸν προσπίπτειν τῷ τῆς ἀκοῆς πόρῳ. δεῖ δὲ τὸν κάμνοντα ὑποκλίνειν τὸν τράχηλον ὑπὲρ τὴν χύτραν. περὶ δὲ τὴν ἀκοὴν ἔξωθεν ἔριον ἐπιτιθέναι πανταχόθεν, καὶ ἐξασφαλίσασθαι καλῶς, ὡς μὴ περικαίεσθαι τοὺς κύκλῳ τόπους.

Περὶ καταπλασμάτων.

Εἰ δὲ καὶ τὰ ἔξωθεν φαίνοιτο φλεγμαίνοντα, οὐδὲν ἄτοπον καὶ κριθίνῳ ἀλεύρῳ καταπλάττειν, ἢ πυρίνῳ ἑψηθέντι εἰς ἕψημα, ἢ εἰς γλυκὺν οἶνον, καὶ ἄστυφον. μάλιστα δὲ τοῖς καταπλάσμασι, καὶ τοῖς σπόγγοις χρηστέον, ἐφ᾽ ὧν ἐκπυΐσκεσθαι τὴν ὕλην ὑπονοοῦμεν. εἰ γάρ τι τοιοῦτον συμβῇ, τότε καὶ τοῖς διὰ γύρεως κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ τῷ τετραφαρμάκῳ, καὶ ἄλλων ἔσθ᾽ ὅτε προσπλεκομένων αὐτῇ κηρωτῶν, διὰ στεάτων ἐχουσῶν τὴν σύνθεσιν. δεῖ δὲ μᾶλλον σπουδάζειν ἀνεκπυήτους φυλάττειν τὰς φλεγμονάς. τοῦτο δὲ δυνηθείημεν ποιῆσαι ταῖς ὑπογεγραμμέναις χρησάμενοι γραφαῖς.

Ωτικὸν

dolenti auriculæ applicatur. uapor enim quidam ex ea mitis ingrediens, dolorem ſolatur. Præterea illis uti fomentis expedit, quæ ex uaporibus per arundines perforatas adhibitis conſtant. oportet autem alteram arundinis partem auris ſinui accommodari: alteram uerò in olla quæ operculum habeat perforatum, & undique conſtrictum. Sit autem in ea abſinthiũ aquæ incoctum, ut uapor, qui ſurſum aſcendit, auris meatui occurrat: collum porrò ſuper ollam inclinare debet: auri uerò lanam foris omni ex parte ſuperimponere, & probè tueri, ne ambientes loci adurantur.

De cataplaſmatibus.

Si externa uideantur inflammatione tentari, non alienum eſt etiam farinam ordeaceã, aut triticeam ſapæ, aut uino dulci, et aſtrictionis experti incoctam, cataplaſmatis modo inducere. Maximè uerò cataplaſmatibus & ſpongijs utendũ eſt, in quibus materiam ſuppurari ſuſpicamur. Si enim eiuſmodi quippiam contigerit, tunc etiam ex farinæ polline cataplaſmatibus uti, et tetrapharmaco oportet: alijs ei ceratis, quæ ex adipibus cõponuntur, interdũ admixtis: magis aũt feſtinandum eſt, ut inflãmationes à ſuppuratione tueamur: id quod præſtare poterimus, ſubiectis uſi medicamẽtis.

Aurium cataplaſmata.

Auriculare anodynum ualde bonum, si frequenter infundatur, ubi & inflammatio, & distentio urget, & uehementes admodum dolores infestant.

Auriculare anodynum. *Adipis anserini, aut gallinacei drachm. sex: opij, myrrhæ, croci, singulorum drachmæ duæ: cum fiducia utitor: ualde bonum est.*

Aliud ad inflammationes non admodum feruentes.

Butyrum, mel, hyssopum, pari portione omnia tepida instillato: ualet etiam ad sordida ulcera, & inflammatione obsessa.

Aliud ad dolores qui ex inflammatione proueniunt, atque in hoc fere sunt, ut in pus mutentur.

Argenti spumæ, cerusæ, singulorum uncia, thuris, iridis, resinæ terebinthinæ, singulorum unciæ tres, colophoniæ unciæ quatuor: ceræ, olei, singulorum libra: adipis anserini recẽtis libræ duæ: succi lini seminis quod sufficit. Confert etiam furunculis, & podagricis affectibus.

Aliud ad inflãmationes ex ictu & fluxione ortas.

Butyrum recens liquatum instillato: nec non adipem anserinum & lac muliebre soluta.

Aliud.

Ὠτικὸν ἀνώδυνον, πάνυ καλὸν συνεχῶς ἐγχυματιζόμενον, ἐφ' ὧν ἂν καὶ φλεγμονὴ, καὶ διάτασις πάρῃ, καὶ σφοδραὶ πάνυ ὦσιν αἱ ὀδύναι.

Στέατος χηνείου ἢ ὀρνιθείου δραχ. ς. ὀπίου, σμύρνης, κρόκου, ἀνὰ δραχ. β. θαῤῥῶν χρῶ. πάνυ ἐστὶ καλόν.

Ἄλλο πρὸς τὰς μὴ πάνυ ζεούσας φλεγμονάς.

Βούτυρον, μέλι, ὕσσωπον, ἴσα ἐκ πάντων χλιαρὰ ἔνσταζε. ποιεῖ καὶ πρὸς τὰ ῥυπαρὰ ἕλκη, καὶ φλεγμαίνοντα.

Ἄλλο πρὸς τὰς διὰ φλεγμονὴν γινομένας ὀδύνας, καὶ εἰς πῦον κινδυνευούσας μεταβάλλεσθαι.

Λιθαργύρου, ψιμμυθίου, ἀνὰ οὐγγ. α. λιβάνου, ἴρεως, ῥητίνης, ἀνὰ δραχ. γ. κολοφωνίας, οὐγγ. δ. κηροῦ, ἐλαίου, ἀνὰ λιτρ. α. στέατος χηνείου νεαροῦ λιτρ. β. χυλοῦ λινοσπέρματος, τὸ ἀρκοῦν. ποιεῖ καὶ ἐπὶ δοθιήνων, καὶ ἐπὶ ποδαγρικῶν διαθέσεων.

Πρὸς τὰς ὑπὸ πληγῆς καὶ ῥεύματος φλεγμονάς.

Βουτύρου προσφάτου διεὶς, ἔνσταζε. στέαρ χηνὸς καὶ γάλα γυναικὸς διεὶς ἔνσταζε.

Ἄλλο.

Ἄλλο.

Γάλα γυναικεῖον κρόκῳ συλλειώσας, ἔξωθεν περίχριε, καὶ μάλιστα τῆς φλεγμονῆς ἐρυθρᾶς οὔσης. εἰ δὲ καὶ ἐπώδυνος εἴη, συμφέρει καὶ ὄπιον βραχὺ μίξαντα περιχρίειν.

Ἄλλο.

Λιθάργυρον, καὶ γλαύκιον, καὶ κρόκον ὕδατι λειώσας, καὶ ἑψήματι, περίχριε.

Ἄλλο.

Ψύλλιον τρίψας, μεθ' ὕδατος κατάπλαττε.

Ἄλλο.

Ψιμμύθιον, κορίου χυλὸν, ἢ στρύχνον μίξας περίχριε.

Ἄλλο.

Φακὴν ἑψήσας μετὰ ψιχῶν κατάπλαττε, ἐφ' ὧν καὶ ἕλκος ἐστὶ μετὰ φλεγμονῆς.

Ἄλλο.

Ῥοιὰς ἑψήσας μετὰ ψυχῶν, κατάπλασσε ἐπὶ τῶν αὐτῶν διαθέσεων. τὰ μὲν προειρημένα πάντα πρὸς τὰς χωρὶς ἕλκους εἰσὶ φλεγμονάς. καὶ δεῖ μᾶλλον διαφορεῖν αὐτὰς σπεύδειν. εἰ δὲ καὶ ἕλκος συμβῇ γενέσθαι, ἢ καὶ προγεγονὸς ὑπάρχον τύχῃ, ταῖς μελλούσαις λέγεσθαι δυνάμεσι χρηστέον, ἔχουσι δὲ οὕτω.

Πρὸς ὤτων ἑλκώσεις.

Γλαύκιον, λύκιον, καὶ μηκώνιον τρίψας μετὰ μέλιτος, ἐπίβαλε τοῦτο. καὶ τὰς μετὰ φλεγμονῆς ἑλκώσεις παρηγορεῖ.

Aliud.

Lac muliebre cum croco læuigatum extrinsecus illinito, præsertim ubi rubra est inflammatio: sin autem dolorem quoq; moueat, confert etiam, opium exiguum mixtum illinire.

Aliud.

Argenti spumam, glaucium, crocum ex aqua lęuigato, & sapa illinito.

Aliud.

Psyllium tritum ex aqua inducito.

Aliud.

Cerusam, coriandri succum, aut solanum mixta inungito.

Aliud.

Lenticulam coctam cum mica panis obducito, in quibus etiam ulcus est cum inflammatione.

Aliud.

Malum punicum coctum cum mica panis in ijsdem affectibus applicato. Prædicta sanè ad inflammationes quæ citra ulcus urgent, iuuant: ac festinandum, ut eas potius discutiamus. Quòd si ulcus quoq; fieri contingat, uel etiam antea acciderit, medicamentis utendum est, quæ nunc subiungam. habent aūt in hunc modum.

Ad aurium ulcera.

Glauciū, lycium, & meconiū, quod est papaueris lachryma, trita ex melle auri imponūtur, et ulcera inflāmatione obsessa leniūt.

Aliud ad diuturna aurium ulcera.

Cedria melli mixta inunctaq́; bene proficit.

Aliud ad eos qui multum puris habent.

Mysi crematum in olla, tritumq́; inspirato.

Aliud.

Cerusa cum melle utitor: sordida ualde purgat.

Aliud.

Aloe et croco aqua solutis utitor.

Aliud.

Thuris lachryma uino soluta utitor: hoc etiam carnē inducit.

Aliud.

Spodium læuigatum inspirato: prius autem mulsa, aut lenticulæ decocto aurem eluito: aut rosis ex uino coctis cum melle subluito: aut oleæ folijs contusis succo expresso cum melle utitor.

Ad ulcera ualde sordida depascentia.

Vinum urinamq́; pueri impuberis melli mixta instillato.

Aliud ad eadem admodum efficax.

Sandaracham tritam melliq́; mixtam instillato: aut penicillū è lucerna, quod ellychnium uocant, probißimè unctum, meatui demittito. Optimè facit, purgat, siccat, ad cicatricem ducit, et dolorem aufert: cum fiducia utitor.

Aliud.

Ἄλλο πρὸς ὤτων χρόνια ἕλκη.

Κεδρία σὺν μέλιτι μιγεῖσα, καὶ ἐγχριομένη, καλῶς ποιεῖ.

Ἄλλο πρὸς τοὺς ἔχοντας πολὺ πῦον.

Μίσυ καύσας ἐν χύτρᾳ, καὶ λειάνας, ἐμφύσα.

Ἄλλο.

Ψυμμυθίῳ μετὰ μέλιτος χρῶ· καθαίρει πάνυ τὰ ῥυπαρά.

Ἄλλο.

Ἀλόην καὶ κρόκον διεὶς ὕδατι χρῶ.

Ἄλλο.

Λιβανωτὸν διεὶς οἴνῳ χρῶ, τοῦτο καὶ σαρκοῖ.

Ἄλλο.

Σπόδιον λειώσας, ἐμφύσα. μελικράτῳ δὲ πρόκλυζε ἢ φακοῦ ἀφεψήματι. ἢ ῥόδα ἐν οἴνῳ ἔγκλυζε σὺν μέλιτι, ἢ ἐλαίας φύλλα τρίψας καὶ χυλίσας, σὺν μέλιτι χρῶ.

Πρὸς τὰ πάνυ ῥυπαρὰ καὶ νεμόμενα.

Οἶνον καὶ οὖρον ἀφθόρου παιδὸς μίξας, μέλιτι ἔνσταζε.

Ἄλλο πρὸς τὰ αὐτὰ πάνυ καλόν.

Σανδαράχην λειώσας, καὶ μέλιτι μίξας, ἔνσταζε, ἢ ἐλλίχνιον ποιήσας, καὶ χρίσας πάνυ καλῶς, ἔμβαλε εἰς τὸν πόρον. ποιεῖ πάνυ καλῶς, καὶ καθαίρει, καὶ ξηραίνει, ἀπουλοῖ τε, καὶ ἀνωδυνίαν ποιεῖ. θαῤῥῶν χρῶ.

Ἄλλο.

Ἄλλο.

Σκωρίαν λειοτριβήσας μετὰ ὄξους, καὶ ἑψήσας, ἠρέμα ἔνσταζε εἰς τὸ οὖς.

Ἄλλο σύνθετον.

Τῆς χλωρᾶς τοῦ φαρμάκου μέρος α. τοῦ δὲ διὰ καστορίου τροχίσκου μέρη β. καὶ ῥοδίνου ἀρκετοῦ μίξας χρῶ, προκλύσας μελικράτῳ.

Ἄλλο, πρὸς τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἑλκῶν καὶ πυοῤῥοοῦντα καὶ ὑπερσαρκοῦντα. ἔχει δὲ οὕτως.

Ἰοῦ ξυστοῦ, στυπτηρίας σχιστῆς, ἀνὰ δραχ. β. λιβάνου δραχ. α. μέλιτος κοτύλας β. ὄξους κοτύλην α. ἕψε ὡς μέλιτος σχῇ πάχος ὑγροῦ, καὶ χρῶ, ἐνστάζων, ἢ ἐλλιχνίῳ περιχρίων, καὶ προσβάλλων τῷ πόρῳ.

Ἄλλο πρὸς τὰ αὐτὰ λίαν καλόν.

Στυπτηρίαν σχιστὴν σὺν ὄξει λειοτριβήσας ἕως ἂν σχῇ πάχος μέλιτος, ἀνάλαβε μετὰ ἐρίου τρυφεροῦ, καὶ ὅταν ψυγῇ, ἐντίθει ἔνδον τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου.

Ἄλλο.

Κύφεως γρ. γ. ἀφρονίτρου γρ. β. ἐν ἄλλῳ γρ. γ. διὰ ῥόδων κολλυρίου γρ. ε. λυκίου ἰνδικοῦ γρ. δ. μετὰ οἴνου ἀναλαβὼν, ἔνσταζε, ἢ μετὰ χυλοῦ περδικιάδος. καλῶς ποιεῖ, καὶ ἀποξηραίνει, καὶ ἀφλέγμαντα καὶ ἀνώδυνα τὰ ἕλκη διατίθησι. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὁ χυλὸς τῆς περδικιάδος μετὰ μέλιτος,

χλιανθεὶς

Aliud.

Scoriam læuigatam ex aceto, coctamq́; , sensim auri instillato.

Aliud compositum.

Chloræ, hoc est, uiridis emplastri partem unam: pastilli ex castoreo partes duas: rosacei quod satis est: mixtis utitor, aure prius mulsa elota.

Ad sordida ulcera, in quib. pus effluit, & caro excrescit, in hunc modum habet.

Aeruginis rasæ, aluminis, singulorum drachmæ duæ: thuris drachma: mellis heminæ duæ: aceti hemina. incoquito, dum mellis fiat craßities, ac utitor, instillans, aut penicillum circumlitum in meatum demittens.

Aliud ad eadem ualde commodum.

Alumen scißile ex aceto læuigatum, dum mellis habeat craßitiem, excipito lana delicatiore: et cum refrixerit, intra meatum auditorium demittes.

Aliud.

Cyphios scrupuli tres: aphonitri scrupuli duo: collyrij Diarhodon *scrupuli quinq;: lycij* Indici *scrupuli quatuor: uino excepta, aut succo perdiciadis instillato.* Bene proficit, desiccat, ab inflãmatione et dolore ulcera uindicat. Idem uerò præstat etiã *succus perdiciadis cũ melle tepefactus,*

& ad

et ad craßitiem sensim redactus, si eo penicillum imbuatur, imponaturq́; meatui. Quòd si liquidius ipsum infundis, probè ualet etiam ad sanguinem ex aure prorumpentem.

Aliud ad ualde uetusta ulcera.

Myrrhæ drachma: thuris drachma: marrubij succi drachmæ quatuor: nitri Alexandrini drachmæ duodecim: urinæ apri drachmæ uiginti: nucū Ponticarum drachmæ uiginti: capnelæi, castorei, croci, opij, singulorum drachmæ quatuor: amygdala octodecim. his læuigatis, ex rosaceo & amygdalino oleo, acetoq́; modico utitor.

Ad aures diruptas contusasq́; ex ictu.

Panis calidi micam cū exiguo mellis tritam imponito.

Aliud.

Myrrham detritā ex uino tenui inungito.

Aliud.

Cochlearum ceruices tritas et myrrhæ dimidiam partem imponito.

Aliud.

Mannam thuris læuigatā inspergito. Sin autem opus sit deligare, uiolenta in his ligamina uitanda sunt, & diligenter immutanda, quæ imponuntur. Hoc enim nocet, et fluxionū causam præbet.

De

χλιανθεὶς καὶ παχυνθεὶς ἠρέμα, καὶ ἐλλυχνίου βραχέντος, καὶ ἐντεθέντος κατὰ τοῦ πόρου. εἰ δὲ καὶ ὑγρότερον ἐγχέεις αὐτό, καλῶς ποιεῖ καὶ ἐπὶ αἵματος ἐκφερομένου ἐκ τοῦ ὠτός.

Ἄλλο πρὸς τὰς πάνυ χρονίας ἑλκώσεις.

Σμύρνης δραχ. α. λιβάνου δραχ. α. πρασίου χυλοῦ δραχ. δ. νίτρου ἀλεξανδρινοῦ δραχ. ιβ. οὔρου συάγρου δραχ. κ. καρύων ποντικῶν δραχ. κ. καπνελαίου, καστορίου, κρόκου, ὀπίου, ἀνὰ δραχ. δ. ἀμύγδαλα ιη. ταῦτα λειώσας μετὰ ῥοδίνου καὶ ἀμυγδαλίνου ἐλαίου καὶ ὄξους ὀλίγου, χρῶ.

Πρὸς τὰ καταγνύμενα τῶν ὤτων, καὶ θλώμενα ἐκ πληγῆς.

Ἄρτου θερμοῦ τὸ ἐντὸς μετὰ ὀλίγου μέλιτος ῥίψας, ἐπιτίθει.

Ἄλλο.

Σμύρναν ῥίψας μετὰ οἴνου λεπτομεροῦς, ἐπίχριε.

Ἄλλο.

Κοχλιῶν τοὺς τραχήλους ῥίψας, καὶ σμύρναν, τὸ ἥμισυ μέρος ἐπιτίθει.

Ἄλλο.

Μάνναν λείαν ἐπίπασσε. εἰ δὲ γένοιτο χρεία τοῦ ἐπιδῆσαι, φεύγειν δεῖ ἐπὶ τούτων τοὺς βιαίους δεσμοὺς, καὶ τὸ σπουδάζειν ἀλλάσσειν τὰ ἐπιτιθέμενα. βλάπτει γὰρ καὶ τοῦτο, καὶ αἴτιον ῥευματισμῶν γίνεται.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΗΧΩΝ. κεφάλ. γ.

ΤΩΝ ἤχων οἱ μὲν ὧδε φυσώδεα καὶ παχεῖ πνεύματι γίνονται, οἱ δὲ καὶ διὰ χυμοῦ ἔμφραξιν, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ διὰ τῶν τόπων ἀσθενὲς, ὥσπερ ὧδε τῶν ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου συμβαίνειν εἴωθε. γίνονται δὲ καὶ διὰ πολλὴν ἀκρίβειαν αἰσθήσεως, προσέτι δὲ καὶ λόγῳ κρίσεως, ἐφ' ὧν οὐδὲν δεῖ προσφέρειν. εἰ μὲν οὖν οἱ ἦχοί ποτε μὲν γένοιντο, ποτὲ δὲ παύσοιντο, καὶ διάλειμμα ποιησάμενοι, πάλιν ἄρχοιντο, γίνωσκε διὰ πνεῦμα μὴ ἔχον ἔξοδον εὐχερῆ, γίνεσθαι τοὺς ἤχους, καὶ μάλιστα εἰ προηγήσαιντο πνεύματα τίκτειν δυναμένων ἐδεσμάτων καταχρήσεις, καὶ ἀπεψίαι πολλαί. εἰ δὲ διά τινας γλίσχρους καὶ παχεῖς χυμοὺς συμβαίνει τὸ τοιοῦτον, γνωρίσεις ἐκ τοῦ μηδὲ ἀθρόως ἐπιγίνεσθαι τοὺς ἤχους, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ τὴν αὔξησιν λαμβάνειν, καὶ προσέτι καὶ βάρους αἰσθάνεσθαι, καὶ προηγήσασθαι ἀπεψίας, καὶ λουτρῶν ἀκαίρων χρήσεις, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα χυμοὺς ἀπέπτους εἴωθε γεννᾶν. πρὸς δὲ ἤχους τοὺς ἐπιμόνους καὶ χρονίους, σὺν ὄξει καὶ μέλιτι καὶ νίτρῳ κλύζε.

Ἄλλο.

Ἐλλεβόρου λευκοῦ, καστορίου, ἀνὰ δραχ. β. κρόκου δραχ. γ. ποίει τροχίσκον, καὶ σὺν ὄξει λειώσας, χρῶ.

Ἄλλο.

DE SONITV AVRIUM. Cap. 3.

SOnitus partim ex flatuoso crassoq; spiritu creantur, partim etiã ex humore obstructo: interdum ob locorum imbecillitatem, quemadmodum in ijs qui ex morbo se recolligunt, accidere consueuit. Iam fiunt etiam ex multo sensus acumine, præterea ratione crisis, in quibus nihil adhibendũ est. Si igitur sonitus nunc excitẽtur, nunc cessent, et spacio interposito rursus reuertantur, intelligito ex spiritu, cui facilis non patet exitus, prouenire, maximè si præcesserint cibi, qui flatus generare poßint, & multæ cruditates. An uerò tale propter uiscosos crassosq; humores accidat, inde cognosces, quòd neq; repentè oboriantur sonitus, sed paulatim increscant: insuper quod etiam grauitas percipiatur, præcesserintq; cruditates, balneorum intempestiuorum usus, et alia quæ crudos humores generare solent. Ad sonitus igitur constantes et diuturnos, aures ex aceto & melle nitroq; eluito. Aurium sonitus.

Aliud.

Veratri albi, castorei, singulorum drach. 2. croci drach. 3. Redactis in pastillum, & ex aceto detritis utitor.

 Aliud.

Aliud.

Castorei, seminis cicutæ pares portiões ex aceto læuigatas, tepidas immittito. Hoc quoq; ualet, præcipuè in ijs qui ob magnã sentiendi uim ac facultatem uapores sursum ascendentes percipiunt.

Aliud.

Euphorbium ex oleo cyprino læuigatum, calfactumq; adhibeto: ualet, præsertim ad inueteratos aurium sonitus, & tinnitus.

Ad aurium sonitus, qui ex morbo prouenire consueuerunt.

In ijs autem, qui ex morbo aurium sonitus experiuntur, ubi eas absinthij decocto foueris, acetum & rosaceũ infundito, raphaniq; succũ cum rosaceo, aut ueratrum nigrum cum aceto inijcito.

De ijs quorum aures sordibus repletæ sunt.

Cardamomum & nitri paulum cum siccatis ficubus, granis exemptis, quæ Græci Cechramidas appellant, excepta, in collyria redigito, ac in auris meatum demittito: tertio quoq; die auferto: educit enim multas sordes, & abundè leuat. Hoc etiam ad excrescentias carnis conducit.

Aliud.

Nitri torrefacti puluere aurem obturato, atq; ita rursus acetum superinstillato: postero die calente hydrelæo eluito.

Ἄλλο.

Καστορίου, κωνείου σπέρματος ἴσα, λειώσας σὺν ὄξει ἔνσταζε χλιαράς. ποιεῖ δὲ καὶ τοῦτο μάλιστα ἐφ' ὧν διὰ πολλὴν αἴσθησιν τῶν ἀναδιδομένων ἀτμῶν συναισθάνονται.

Ἄλλο.

Εὐφόρβιον μετὰ κυπρινελαίου λειώσας καὶ θερμάνας, χρῶ. ποιεῖ μάλιστα πρὸς τοὺς χρονίους ἤχους, καὶ συριγμούς.

Πρὸς τοὺς ἐκ νόσου ἤχους.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ νόσου πάλιν, ἀψινθίου ἀφεψήματι πυριάσας, ὄξος καὶ ῥόδινον ἔγχει, καὶ ῥαφάνου χυλὸν μετὰ ῥοδίνου, ἢ ἐλλεβόρου μέλανος, μετὰ ὄξους.

Περὶ τῶν ἐχόντων ῥύπον ἐν τοῖς ὠσίν.

Καρδάμωμον καὶ νίτρον βραχὺ μετὰ ἰσχάδων ἀναλαβὼν, χρῶ, χωρὶς τῶν κεγχραμίδων. καὶ κολλούρια ποιήσας, ἔνθες εἰς τὸν πόρον τῆς ἀκοῆς, καὶ κόμιζε διὰ τριῶν ἡμερῶν. ἄγει γὰρ ῥύπον πολὺν, καὶ ἱκανῶς κουφίζει. ποιεῖ δὲ τοῦτο πρὸς τὰς ὑπερσαρκώσεις.

Ἄλλο.

Νίτρον ὀπτὸν λειώσας, ἔμπλασον εἰς τὸ οὖς, καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὸ ὄξος ἔνσταζον, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ κλύσον ὑδρελαίῳ θερμῷ.

Πρὸς ἐμπίπτον ὕδωρ εἰς τὴν ἀκοήν.

Εἰ δὲ συμβῇ τὸ ὕδωρ ἐμπεσεῖν εἰς τὴν ἀκοήν, ποίει τῷ ἑνὶ ποδὶ τῷ κατὰ τὸ πάσχον οὖς ἅλλεσθαι παρεγκλίνοντα πρὸς αὐτό. ἐκκρίνεται γὰρ οὕτως εὐχερῶς. ἐκσπᾶται δὲ καὶ ὁ ἐκ τοῦ στόματος ἐκμυζηθμὸς πάνυ τὸ ἐγκείμενον. καὶ διὰ καλάμου δὲ τὸ αὐτὸ γίνεται. μετὰ δὲ τὴν ἐκμύζησιν, καὶ ἔλαιον θερμὸν ἴρινον ἢ ἀμυγδάλινον ἔνσταζε.

Si aqua in aurem incidit.

Quòd si aquam auri incidere contigerit, fac ut æger uno pede, qua parte auris affecta est, subsiliat, ad eam inclinãdo. ita namq; facilè excernitur. Cæterùm extrahit etiam id quod ualde infixũ est, si quis ore aurem exugat, id quod per arundinem quoq; fieri potest. Vbi uerò exuxeris, etiam oleum calidum irinum, aut amygdalinum instillato.

Περὶ τῶν ἐμπιπτόντων εἰς τὴν ἀκοὴν λιθαριδίων, ἢ ἄλλων τινῶν.

Λιθαριδίου, ἢ κυάμου, ἢ ἄλλου τινὸς ἐμπίπτοντος εἰς τὴν ἀκοήν, εἰλύσας περὶ τὴν μηλωτίδα ἔριον, βάψον ῥητίνῃ τερεβινθίνῃ, ἤ τινι τῶν ἐχεκόλλων, καὶ καθεὶς πράως ἐκσπῶ. καὶ πταρμὸν δὲ κινῶν, ἔμφραττε τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας. κατὰ γὰρ τὴν γινομένην τοῦ πνεύματος ἔντασιν, ἐκρίπτεται τὸ ἔνδον σφηνωθέν. ποίει δὲ τοῦτο συνεχῶς, καὶ σπούδαζε ὡς ταχέως ἐκπεμφθῆναι. εἰ δὲ μή γε * ἐκπέσοι φλεγμονῆς ἐπιγινομένης, σπασμοὶ πολλάκις ἐπακολουθοῦσιν, ὡς καὶ κινδυνεύειν αὐτοὺς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν καὶ ἔλαιον πολλάκις ἐγχεῖν χλιαρόν. οὕτω γὰρ τῶν τόπων ἀφλεγμάντων γενομένων, τὸ ἐγκείμενον ῥᾳδίως ἐξελεύσεται. καὶ κλύζειν δὲ μελικράτῳ καλόν ἐστιν αὐτοὺς, ὅταν χαυνωθῶσιν αἱ φλεγμοναί.

ἀναπτύ-

Si lapilli, aut alia quædã in aurem inciderint.

Si lapillus, aut faba, aut aliud quiddam in aurem incidat, specillum lana inuolutũ in resinam terebinthinã, aut glutinosum aliquod intingito: ac ubi in aurẽ inieceris, leniter protrahito, ac sternutamentum excitans, os & nares obturato. Nam spiritus intentione, quæ ita fit, id quod intus impactum est, expellitur. Hoc autẽ continuè facito, diligentia adhibita, ut quamprimùm eximatur. Sin autem neq; sic exciderit, inflammatione oboriente conuulsiones sæpe comitantur, ut etiam ægri de uita periclitentur. Quare oleum quoq; tepidum frequenter infundere oportet. sic enim locis inflammatione liberatis, id quod insidet, facilè eximetur. Ac ubi inflammationes solutæ fuerint, mulsa eluere aures confert.

Quippe id quod incidit, subinde per liquida explicatur, & uolsella promptè extrahitur. Iam nonnulli fistula auri imposita ore exuxerunt, eoq; modo attrahentes eximere potuerunt. Ante omnia uero oleo tepido, sternutamentis, ut dixi, & mulsa utendũ est: ubi enim sic nos egerimus, facilè etiam specillo, & quocunq; tandem prædictorum uoles, ex alto id quòd inhæret, educetur.

Aduersus aurium uermes.

Vermes auriũ corrumpit quidem & oxelæum si instilletur, & capparis succus: simili modo etiã calaminthæ succus, si quid aliud, omnem dolorem, cum instillatur, mitigat. Item ueratrum album aurium uermes tollit, si cum uino læuigetur, instilleturq;.

Aliud.

Absinthio decocto ex uino aurẽ eluito, aut marrubio, et centaureo similiter: ad hæc scammoniã aceto solutam, uel absinthij succum, aut sulphur, nitrumq; cum raphani succo instillato.

De

ἀναπλύνεται γὰρ διὰ τοῦ ὑγροῦ πολλάκις τὸ ἐμπεσὸν, καὶ διὰ βελονακίου εὐχερῶς ἕλκεται. καὶ αὐλίδιόν τινων ἐμβαλόντων τῇ ἀκοῇ, εἶτα τῷ στόματι ἐκμυζησάντων, ἠδυνήθησαν τῷ τρόπῳ τούτῳ ἀντισπασάμενοι ἑλκῦσαι. δεῖ δὲ πρό γε πάντων, ἐλαίῳ χλιαρῷ κεχρῆσθαι, καὶ τοῖς πταρμοῖς, ὡς εἴρηται, καὶ μελικράτῳ. οὕτω γὰρ ἡμῶν πραξάντων, εὐχερῶς καὶ μετὰ μηλωτίδος καὶ μεθ' οἱουδήποτε βουληθείης τῶν εἰρημένων, ἐκ τοῦ βάθους ἀνενεχθήσεται.

Περὶ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς ὠσί.

Σκώληκας δὲ τοὺς ἐν τῇ ἀκοῇ φθείρει μὲν καὶ τὸ ὀξέλαιον ἐνσταζόμενον, καὶ τῆς καππάρεως ὁ χυλός. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῆς καλαμίνθης χυλὸς οἶδε παρηγορεῖν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ πᾶσαν δὲ τὴν ὀδύνην οὗτος ὁ χυλὸς ἐνσταζόμενος, ἢ ὁ ἐλλέβορος ὁ λευκὸς ἀναιρεῖ τοὺς ἐν τοῖς ὠσὶ σκώληκας, μετὰ οἴνου λειούμενος καὶ ἐνσταζόμενος.

Ἄλλο.

Ἀψινθίῳ ἀφεψηθέντι εἰς οἶνον κλύζε, καὶ πρασίον, καὶ κενταύρειον ὁμοίως, καὶ σκαμμωνίαν διέις ὄξει, ἢ ἀψινθίου χυλὸν, ἢ θεῖον καὶ νίτρον μετὰ χυλοῦ ῥαφάνου, ἔνσταζε.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟ κατάῤῥου γινομένων ὀδυνῶν. κεφ. δ'.

Εἰδέναι δὲ δεῖ τοῦτο καθόλου, καὶ σπουδάζειν αὐτὸ φυλάττειν, τὸ μὴ ταχέως τῶν ἐπὶ κατάῤῥῳ συμβαινουσῶν ὀδυνῶν τοπικὰ σπεύδειν προσφέρειν βοηθήματα. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐπισπῶνται, καὶ προτρέπουσι τὴν ὕλην ἔτι πλέον εἰς τὰ πεπονθότα φέρεσθαι μετὰ πέψιν. διὸ καὶ λούειν ἐπὶ τῶν τοιούτων χρὴ, καὶ σικύαις χρῆσθαι κατὰ τοῦ ἰνίου. καὶ μάλιστα εἰ καὶ βάρους αἰσθάνοιντο περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐρεύθους περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ εἰ οἰνοπότης ὑπάρχει. εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, ξηρὸν δὲ καὶ λεπτὸν τὸ σῶμα, καὶ τὸ ἐπιῤῥέον δριμὺ, παχυνούσῃ καὶ εὐκράτῳ κεχρῆσθαι διαίτῃ, καὶ ἀναπαύσει, καὶ ἡσυχίᾳ, μᾶλλον δὲ καὶ λουτροῖς, καὶ τοῖς ὕπνον ποιεῖν δυναμένοις, ὧν ἐστι καὶ ἡ διὰ κωδειῶν, πέψαι καὶ παχῦναι καὶ ἐπικεράσαι δυναμένη τὰ δριμέα, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν φαρμάκων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ὤτων αἱμοῤῥαγίας. κεφάλ. ε.

Ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ὤτων αἱμοῤῥαγίας γίνεσθαι, καὶ κίνδυνοί τινες ἔσθ' ὅτε ἐπακολουθοῦσιν, ἐπὰν μὴ λόγῳ κρίσεως τοῦτο γένηται, καὶ τοῦτό ἐστιν ἰδεῖν ἐπὶ τῶν πολλῶν πάντως νοσημάτων, καὶ

DE AVRIVM DOloribus ex defluxione, quæ catarrhos appellatur. Cap. 4.

Hoc scire in uniuersum, & cauere oportet, ne subitò in doloribus, qui ob defluxionem eueniunt, parti remedia adhibere festines. Nã præterquàm quòd nihil iuuãt, etiam magis adhuc materiã attrahunt, & ut copiosius ad affectas particulas post concoctionem feratur, irritant. Quare in eiusmodi, & lauandum est, & cucurbitulis in occipitio utendum: maximè si etiam grauitatem circa caput, & ruborem in facie sentiant: adhæc si æger uinũ bibere soleat. Sin autẽ nihil horũ extiterit, uerũ corpus siccũ, et gracile sit, influxioq́; acris, uictu utendũ crasso temperatoq́;, ocio et quiete. magis autẽ balneis, & ijs quæ somnũ inducunt: quorũ in numero est medicamẽtum à papaueris capitibus Diacodyon dictum, quod humores acres, si quid aliud, cõcoquere, crassiores facere, & contemperare potest.

SI SANGVIS EX AVribus profluat. Cap. 5.

Quòd uerò sanguinis ex auribus profluuia fieri contingat, & pericula quædam interdũ comitentur, idq́; non ratione crisis, hoc quoque in morbis ualde multis uidere licet, præsertim

præsertim capite robusto, et materiam foras propellente: quemadmodum etiam natura hoc per nares, & alias quasdam particulas facere cõsueuit. Si igitur post concoctionẽ id spectaueris, naturæ impetus prohiberi non debet: quoniam ægri salus est, ubi hoc ipsa tentauerit. Quòd si uires interim deijci multa uacuatione orta, aut aliàs periculum inducente contingat, tunc ægro succurrendum est, & immoderatus sanguinis cursus reprimendus. Sunt aũt multa quæ hoc efficere possunt, & præcipuè hæc.

Medicamentũ quod sanguinis profluuiũ reprimat.

℞ Rubi & gallarũ aceto incoctarum succum auri infundito.

Aliud ad idem.

℞ Succum perdiciadis tepefactum infundito.

Aliud, ne sanguis in auribus coeat in grumos.

℞ Porri succum cum aceto mixtum frequenter infundito.

DE SVRDITATE. Caput. 6.

AT si auditus in totum offensus fuerit, quam Cophosin Græci nominãt, nos surditatem, ac quibusdam sanè ipsa sine febri, quibusdam uerò etiã cũ febri superueniat: quæ ex bilioso quidem humore impetũ ad superiora capiẽte accidit, hæc

καὶ μάλιστα τῆς κεφαλῆς ἐρρωμένης καὶ ἀποθούσης τὴν ὕλην, καθάπερ καὶ διὰ ῥινῶν τοῦτο ποιεῖν εἴωθεν ἡ φύσις, καὶ διά τινων ἄλλων μορίων. εἰ οὖν τοῦτο θεωρηθείη μετὰ πέψιν, οὐ δεῖ σπουδάζειν κωλύειν τὴν ὁρμὴν τῆς φύσεως, ἐπεὶ σωτηρία τοῦ κάμνοντός ἐστιν, ὅτε τοῦτο πράττουσα ᾖ. εἰ δὲ συμβῇ τὴν δύναμιν ἔσθ' ὅτε καταβάλλεσθαι τῆς κενώσεως πολλῆς γενομένης, ἢ ἄλλως πως κίνδυνον ἐπιφερούσης, τὸ τηνικαῦτα δέον ἐστὶ βοηθεῖν τῷ νοσοῦντι, καὶ στέλλειν τὴν ἄμετρον φορὰν τοῦ αἵματος. εἰσὶ δὲ τοῦτο πολλὰ ποιεῖν δυνάμενα, καὶ μάλιστα ταῦτα.

Ἐφεκτικὸν αἱμοῤῥαγίας.

Βάτου καὶ κηκίδων ὄξει ἑψηθέντων χυλὸν ἐγχυμάτιζε.

Ἄλλο.

Τὸν χυλὸν τῆς περδικιάδος χλιάνας, ἔγχει.

Ἄλλο, ὥστε μὴ θρομβοῦσθαι τὸ αἷμα ἐν τοῖς ὠσίν.

Πράσου χυλὸν καὶ ὄξος σμίξας, ἐγχυμάτιζε πολλάκις.

ΠΕΡΙ ΚΩΦΩΣΕΩΣ. κεφάλ. ς.

ΕΑν δὲ καὶ παντελῶς βλάβη τῆς ἀκοῆς γένηται, ἣν κώφωσιν ὀνομάζουσι· καί τισι μὲν αὐτῆ ἄνευ πυρετοῦ, τισὶ δὲ καὶ μετὰ πυρετοῦ. ὅσαι μὲν διὰ χολώδη χυμὸν ἄνω ὁρμήσαντα συμβαίνουσι, αὗται

αὗται μᾶλλον εὐΐατοι γίνονται, ἢ τῆς γαστρὸς φυσικῶς κινηθείσης, ἢ φαρμάκου δοθέντος αὐτοῖς, ὅπερ τὸν χολώδη χυμὸν κενοῦν πέφυκεν. ὅσαι δὲ γίνονται διὰ γλίσχρους καὶ παχυτέρους χυμοὺς ἀποσκήψαντας, ὡς ἐπὶ ληθάργων καὶ καταφορῶν, καὶ κεφαλαίας χρονίας, καὶ ἄλλων παθῶν, αὗται πᾶσαι δύσλυτοί εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συναποθνήσκειν φιλοῦσι τοῖς κάμνουσιν. ἰσχυρῶς οὖν ἀντίστασθαι δεῖ τῷ πάθει, τὴν ἀρχὴν ἀποκαθάρσεως ποιουμένους τῆς κάτω κοιλίας, διά τε τοῦ ὀξυμέλιτος τοῦ καλουμένου ἰουλιανοῦ, καὶ διὰ τῆς ἱερᾶς. συνεχέστερον δὲ διὰ τῶν ἁλῶν τῶν ἐχόντων εὐφόρβιον, ἢ οἵπερ εἰσὶν οἱ παρ' ἡμῶν συνήθως σκευαζόμενοι, δοκοῦντες μὲν εἶναι λιτοὶ καὶ ἁπλούστεροι, μεγάλην δὲ δύναμιν κεκτημένοι, καὶ πρὸς ἄλλα ποιεῖν δυνάμενοι πολλά. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ σύνθεσις οὕτως.

Ἁλάτιον.

Ἀμμωνιακοῦ δραχ. β. πεπέρεως δραχ. α. εὐφορβίου δραχ. α. δίδου πρὸς δύναμιν γρ. δ. ἢ ς, εἰς ᾠά, ἢ εἰς μελίκρατον, ἢ εἰς λάχανον, ἢ ὅπου βούλει παρέχειν αὐτά. χρήσιμοι δέ εἰσι καὶ σκοτωματικοῖς, καὶ αἷς ἐπέχονται ἔμμηνα. μετὰ δὲ τὸ παραλαβεῖν τὰς τῆς γαστρὸς κενώσεις, ἐλθὲ λοιπὸν καὶ εἰς τοὺς ἀποφλεγματισμούς, καὶ εἰς τὰ ἔρρινα, ὅσα προτρέπειν ὑγρά, καὶ ἕλκειν δύναται, καὶ ὅσα πέφυκε πταρμοὺς κινεῖν.

Περὶ

haec facilius curationem recipit, aut uentre naturaliter moto, aut medicamēto aegris dato, quod biliosum humorem uacuare soleat. Quae uerò ex uiscosis crassisq; humorib. ad aures decūbentib. generatur, ut in lethargis, cataphoris, cephalaeis diuturnis, alijsq; affectib. accidit, ea omnis difficulter solui potest, & aegri magna parte ei cōmoriuntur. Valde igitur affectui resistendū est, initiū faciēdo ab imi uentris purgatione, quae petetur ex oxymelite Iuliano dicto, et Hiera: frequentius aūt ex salib. qui recipiūt euphorbiū, uel qui à nobis parari solēt. Vidētur quidē humiles, et simpliciores, uerùm magnas uires obtinēt; etiā ad alia multa efficaces. habet autem ipsorum compositio in hunc modum.

Halatium, quod est medicamentum ex sale.

Ammoniaci drach. 2. piperis drach. 1. euphorbij drachma. dantur pro uirib. scrup. 4. aut sex, ex ouis, aut mulsa, aut olere, aut quo modocunq; ipsos exhibere uelis. Vtiles sunt uertiginosis quoq;, & quib. menses retinentur. Vbi iam uentrē inanìueris, tandē etiā ad ea trāsito, quae saliuam per os educūt. itē ad ea quae per nares humores prouocāt, et extrahūt, Errhina dicuntur, nec nō ad ea quae sternutamenta ciere solent.

De

De apoplegmatismis.

Hi præstãtißimi sunt apophlegmatismi, qui ex herba pediculari, & sinapi constant, si ex eis fiat gargarizatio.

De ijs quæ sternutamenta mouent.

Ex sternutamenta mouentibus, ea conueniunt quæ ex pipere, strutbio, nobis dicitur herba lanaria, ueratro albo, herba ranunculo, pari portione constant. Quæ autem naribus infundũtur, ex ciclamini succo, et melle commixtis, sunto.

Aliud.

Probè facit etiã puluis hic per arundinẽ inspiratus. ista recipit: cumini sicci drac. 8. iridis drach. 4. nitri rubri drachmã: elaterij drachmã. Trita in læuorẽ narib. inspirato. Nam caput copia infestatũ egregiè leuat. Iã aures etiã bene purgat medicamentũ, ꝙ ex centaureo, colocynthide et ueratro cõficitur, si narib. infundatur.

Ad grauem auditum & surditatem.

Veratri nigri, castorei, singulæ drachmæ. Aceto exceptis utitor. Conueniunt autem his etiam quæ superius ad grauem auditũ, & obstructiones dicta sunt. Talia uerò habentur etiam quæ ex succis, nitro, & cedria componuntur. Præterea succus chamæleæ efficacißimus existit, & ad maximas surditates cõprobatus.

Quòd

Περὶ ἀποφλεγματισμῶν.

Ἀποφλεγματισμοὶ δὲ οὗτοί εἰσιν ἄριστοι, οἵτε διὰ τῆς ἀγρίας σταφίδος συγκείμενοι καὶ σινήπεως, καὶ ἀναγαργαριζόμενοι.

Περὶ πταρμικῶν.

Πταρμικὰ δὲ τά τε διὰ πεπέρεως ἔχοντα καὶ στρουθίου, καὶ ἐλλεβόρου λευκοῦ, καὶ βατραχίου τῆς βοτάνης, ἐξ ἴσου. τὰ δὲ ἐγχεόμενα τῇ ῥινὶ ἔστωσαν διὰ κυκλαμίνου χυλοῦ καὶ μέλιτος συμμεμιγμένων.

Ἄλλο.

Καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ τὸ ξηρίον τοῦτο ἐμφυσώμενον διὰ καλάμου. ἔχει δὲ ταῦτα, κυμίνου ξηροῦ δραχ. η. ἴρεως δραχ. δ. νίτρου ἐρυθροῦ δραχ. α. ἐλατηρίου δραχ. α. ῥίψας λεῖα, ἐμφύσα διὰ ῥινῶν. κουφίζει γὰρ καλῶς κεφαλὴν ὑπὸ πλήθους ὀχλουμένην. καὶ τὰ ὦτα δὲ καλῶς καθαίρει τὸ διὰ κενταυρίου, καὶ τῆς κολοκυνθίδος καὶ τοῦ ἐλλεβόρου ἐγχυματιζόμενον.

Πρὸς δυσηκοΐαν καὶ κώφωσιν.

Ἐλλεβόρου μέλανος, καστορίου, ἀνὰ δραχ. α. μετὰ ὄξους ἀναλαβὼν, χρῶ. ἁρμόζει δὲ τούτοις καὶ τὰ πρόσθεν εἰρημένα πρὸς δυσηκοΐαν καὶ τὰς ἐμφράξεις. τοιαῦτα δέ ἐστι καὶ τὰ διὰ τῶν χυλῶν συγκείμενα, καὶ νίτρου, καὶ κεδρίας. προσέτι δὲ καὶ ὁ χυλὸς τῆς χαμαιλαίας ἐστὶ δραστικώτατος, καὶ πρὸς τὰς μεγίστας κωφώσεις μεμαρτυρημένος.

ἐπιμέ

ὑπερβάλλοντος δὲ τοῦ πάθους, καὶ τοῖς ἐμέτοις κεχρήσθωσαν τοῖς ἀπὸ ἐλλεβόρου. μετὰ δὲ τὰς κενώσεις καὶ τοὺς ἐμέτους, καὶ ἔῤῥινα, καὶ τοπικὰ βοηθήματα, καὶ ἱππασίαν παραλαμβανέτωσαν, καὶ μάλιστα τὴν διὰ τῶν ἁρμάτων καὶ τόπων ἐναλλαγήν. αἱροῦ δὲ τοὺς παραθαλασσίους μᾶλλον τῶν μεσογαίων. καὶ τὰ αὐτοφυῆ λουτρὰ προτίμα τῶν γλυκέων. μὴ παρόντων δὲ τούτων, καὶ τὸ ἐν τοῖς θαλαττίοις ὕδασι σμήχεσθαι καλόν. καλὸν δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν ξηραίνειν σπουδάζειν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν βαρουμένων καὶ πληρουμένων. προσέτι δὲ καὶ βδέλλαις, καὶ σιναπισμοῖς κεχρήσθωσαν, καὶ ἀνατρίψει τῶν περὶ τὸ δέρμα. τινὲς δὲ οὐ μόνον τούτοις, ἀλλὰ καὶ ἀρτηριοτομίας ὕστερον προσήνεγκαν, καὶ σάλπιγγα προσθέντες, εἰς τὸ ἄκρον τῆς σάλπιγγος τὸν πόρον τῆς ἀκοῆς θέντες, οὕτω κατηύλισαν. ἕτεροι δὲ μετὰ μεγάλων κωδώνων ἐκτύπησαν. καὶ ἄλλοι ἄλλως ἐχρήσαντο προσεπινοοῦντες. ἐπὶ γὰρ τῶν μεγάλων παθῶν εἰ καὶ μηδὲν ἄξιον λόγου δρᾶν φαίνεται τὰ πολλὰ βοηθήματα, ὅμως δεῖ ἐπινοεῖν καὶ μὴ κατοκνεῖν εἰς τὸ βοηθῆσαι, καὶ μηδὲν καταλιμπάνειν. πολλὰ γὰρ οὐ σπανίως ἐκβαίνει παρὰ τὰ προσδοκώμενα.

ΠΕΡΙ

Quòd si affectus perseuerat, uomitu quoque utendum, qui ex ueratro moueri solet. Post euacuationes, uomitus, medicamenta, quæ per nares mouent, item quæ affectis partibus imponuntur, etiam exercitationē per equos adhibeant, præsertim eam quæ curru obiri solet: & loca mutent. deligito autem maritima potius, quàm mediterranea, & balineas naturales dulcibus præponito: harum inopia confert etiam in marinis aquis corpus abstergere. Adhæc caput, præsertim quibus graue est, & repletum, exiccare salubre est: præterea hirudinibus, sinapismis, & cutis perfricatione utendū. Quidam uerò non solum hæc, sed etiam arteriæ incisionem postea adhibuerunt, & extrema tubicinalis calami parte in auris meatum imposita, ita modulati sunt. Alij uerò per magna tintinnabula insonarūt, ac alij alijs machinis excogitatis usi sunt. Nam in magnis affectibus, etiamsi multa remedia nihil notatu dignum facere uideantur, tamē excogitanda sunt, nec labor ad succurendum detrectari, nihilq; omitti debet. Pleraque enim non rarò præter opinionem succedunt.

Balineæ naturales surditatē faciunt.

De

DE PAROTIDIBVS. Caput 7.

AVrium affectus iam persecuti, deinceps opportunè de parotidibus agemus. Scire igitur nos oportet, plurimas parotidũ esse differentias. quædã enim ipsarũ, ratione crisis, cõcoctione iã apparẽte, fiunt. quæ neq; prauæ, sed potius curatu faciles existunt, multosq; magnis periculis liberarũt. Aliæ uero ex copia cruda cõtingũt, quæ naturã grauãt, simul & nõnihil irritãt: quare etiã procedẽte tempore periclitantur, & medicis multa tentãtib. uix ad suppurationem aut concoctionẽ perueniũt. Accuratè igitur inspici debet, tũ qualitas, tum quantitas materiæ influẽtis, & parotidas excitantis. Nonnullæ siquidem ipsarum ex copioso humore, calidiore & bilioso, ut nõnullæ rursus ex crassiore & frigido generantur. Ex his ipsis rursus, quæ quidẽ ex copia calidiore cõstituũtur, magnos quibusdã, et uehemẽtes cruciatus inducunt: quæ aũt ex subtili, erysipelata, neq; grauãtes, neq; meatus arctantes: quæ aũt à crassiore sanguine originẽ traxerunt, grauant. Quæ autem à magis melancholico & crasso prouenerunt, grauant quidem, sed neq; ruborem habẽt, neq; dolorem adeò ipsæ inferũt, tumorẽ aũt scirrosum repræsen-

ΠΕΡΙ ΠΑΡΩΤΙΔΩΝ. ΚΕΦ. Ζ.

Διαλαβόντες ἤδη περὶ τῶν κατὰ τὰ ὦτα παθῶν, ἑξῆς ἀκόλουθόν ἐστι καὶ περὶ τῶν καλουμένων παρωτίδων διελθεῖν. δεῖ τοίνυν ἡμᾶς εἰδέναι πρό γε πάντων, ὡς πλεῖσται τῶν παρωτίδων εἰσὶν αἱ διαφοραί. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσι λόγῳ κρίσεως γινόμεναι, πέψεως ἤδη φανείσης· αἵ τινες οὐδὲ φαῦλαι, ἀλλὰ μᾶλλον εὐΐατοι τυγχάνουσι, καὶ πολλοὺς ἐκ μεγάλων κινδύνων ῥυσάμεναι. ἕτεραι δὲ πάλιν ὑπάρχουσιν, αἵ τινες ὑπὸ πλήθους ἀπέπτου τυγχάνουσι, βαρύνουσαι ἅμα καὶ πρὸς καιρὸν τὴν φύσιν ἐρεθίζουσαι. διὸ καὶ κινδυνεύουσι τῷ χρόνῳ, καὶ πολλὰ ποιούντων τῶν ἰατρῶν, μόλις εἰς διαπύησιν, ἢ εἰς πέψιν ἔρχονται. ἀκριβῶς οὖν ἐπισκεπτέον τό, τε ποῖον, καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐπιρρεούσης ὕλης, καὶ τὰς παρωτίδας ἐργασαμένης. τινὲς μὲν γὰρ αὐτῶν ἐκ πολλοῦ καὶ θερμοτέρου καὶ χολώδους, ὥσπερ ἔνιαι πάλιν ἐκ παχυτέρου καὶ ψυχροῦ χυμοῦ. τούτων δὲ πάλιν αἱ μὲν ἀπὸ πλήθους γινόμεναι θερμοτέρου, μεγάλας τισὶ καὶ σφοδρὰς ὀδύνας ἐπιφέρουσιν. αἱ δὲ ἀπὸ λεπτοῦ, ἐρυσιπέλατα, μήτε βαρύνουσαι, μήτε στενοχωροῦσαι τοὺς πόρους· ὅσαι δὲ ὑπὸ μελαγχολικωτέρου τὴν γένεσιν ἐσχήκασι, βαρύνουσι μὲν, ἀλλ᾽ οὔτε τὸ ἐρυθρὸν, οὔτε τὸ ἐπώδυνον οὕτως ἔχουσιν αὐταί, σκιρρώδη δὲ ὄγκον

ὄγκον, καὶ ὥσπερ οἰδηματώδεις εἰσὶν αἱ ὑπὸ φλέγματος γεννηθεῖσαι. ἐπεὶ οὖν αὐτῶν τὸ ποιὸν, καὶ τὸ ποσόν ἐστι διάφορον, ἐπισκεπτομένους ἀκριβῶς, ἐπὶ τὴν ἁρμόζουσαν ἔρχεσθαι δεῖ θεραπείαν.

Θεραπεία τῶν ἀπὸ πλήθους αἵματος συνισταμένων παρωτίδων.

Ἀρξώμεθα τοίνυν ἀπὸ τῶν ἀπὸ πλήθους αἱματικοῦ γινομένων παρωτίδων. ὅταν οὖν ἀπὸ τοῦ τοιούτου συστῶσι χυμοῦ, τοὺς ὄγκους ἀνάγκη μεγάλους καὶ ἐρυθροὺς φαίνεσθαι, καὶ συνεχεῖς ὀδύνας καὶ σφοδρὰς, καὶ κίνδυνον ἐπιφερούσας συμβαίνειν. δεῖ οὖν πρὸ πάσης ἄλλης θεραπείας τοπικῆς, ἐπὶ τὴν φλεβοτομίαν ἔρχεσθαι. ὅσοι γὰρ μὴ κενώσαντες εὐθέως, ἐπὶ τὸ καταπλάσσειν ἦλθον, ἢ ἐπ' ἄλλο τι τῶν διαφορεῖν ἢ ἕλκειν τὰς παρωτίδας δυναμένων, οἷά ἐστι τὰ διὰ ζύμης ἢ ἰξοῦ σκευαζόμενα βοηθήματα, οὗτοι φανερῶς αἴτιοι τοῦ πνιγῆναι τοὺς κάμνοντας ἐγένοντο. διόπερ εἰ μηδὲν ἄλλο κωλύει ἐπὶ τῶν ἐπὶ πλήθους αἵματος παχυτέρου συνισταμένων παρωτίδων, ἐπὶ τὴν φλεβοτομίαν ἔρχεσθαι, καὶ οὕτω θαῤῥούντως προσφέρειν, οἷον ἄν τις ὑπονοήσειεν ἁρμόζειν τῷ πάθει βοήθημα.

Περὶ

repræsentant, quemadmodum illæ quæ à pituita traxerunt originem, laxum tumorem qui οἴδημα *Græcis dicitur. Quoniam igitur ipsarum qualitas, quantitasq; diuersa est, diligenter eam inspicere, et sic ad curationem congruã uenire expedit.*

Curatio parotidum, quæ à copia sanguinis constituuntur.

Incipiamus igitur à Parotidibus, quæ à sanguinis copia generantur. Quando itaq; ex tali humore consistunt, necesse est tumores magnos, & rubros apparere, doloresq; euenire continuos, uehementes, & periculosos. Antequam igitur ullam curationem parti adhibeas, ad sanguinis missionem procedendum est. Qui enim nulla uacuatione præmissa, statim ad inducenda cataplasmata transierunt, aut ad aliud quod discutere, aut extrahere Parotidas potest, cuiusmodi sunt, quæ ex fermento & uisco parantur: hi manifestò autores extiterunt, cur ægri strangularentur. Quare si nihil aliud in Parotidibus ex craßioris sanguinis copia constitutis impedit, ad sanguinis mißionem uenire oportet: atq; ita cum bona fiducia offerre qualecunq; medicamentum, quod affectui conuenire existimaueris. Parotis ex sanguinis copia.

De cataplasmatis.

Cataplasmata igitur in maximis et dolorificis inflãmationibus cõueniũt, quæ ordeacea farina et semine lini cõstãt. Sin et durities quædã fuerit, ficus siccas, adipem suillũ, & lapathũ adijcere oportet. Constat autẽ cataplasma coqui debere ex iure fœnugræci, chamæmeli, althææ et ficuũ siccarũ. Trib. dieb. post cataplasma inductũ, emplastroq́ ad Mnasæum autorẽ refertur, admodũ leniẽti, & ad ea quæ in scirrhũ indurauerunt, discutiẽda, emolliẽdasq́; durities, bene efficaci, utitor. Hæc aũt recipit: Ceræ librã: axungiæ porcinæ librã: colophoniæ unc. 6. argenti spumæ libras duas: uini lecti heminas sex. Paratis utitor. Non minus autem hoc quoq; medicamentum quàm prædicta ualet: habent autem in hunc modum. Terebinthinæ libram: mastichæ, ceræ, singulorum uncias tres: olei gleucini, & myrtei quod satis est. Medicamentum in aquã marinam conijcito. Optimè facit etiam emplastrum diamelitos per se, & cum psyttacio. Pari modo etiam pæonia in superficiarijs parotidibus, & quæ ex sanguine originem trahunt, rectè adhibetur: uerùm in ijs quæ altius delitescunt, & in quibus cutis est densa, crassior que materia, si nitri paulum, & dracunculi

radicem

Περὶ καταπλασμάτων.

Καταπλάσματα μὲν οὖν ἐπὶ τῶν μεγίστων καὶ ἐπωδυνῶν ἁρμόζει φλεγμονῶν, τά τε διὰ τοῦ κριθίνου ἀλεύρου, καὶ λινοσπέρμου συγκείμενα. εἰ δὲ καὶ σκληρία τις εἴη, ἰσχάδων τε καὶ στεάτων χοιρείων προσπλέκεσθαι, καὶ λαπάθων. δῆλον δὲ, ὅτι εἰς τὸ ζέμα τῆς τήλεως, καὶ τῶν χαμαιμήλων, καὶ τῆς ἀλθαίας, καὶ τῶν ἰσχάδων, ἕψεσθαι δεῖ τὸ κατάπλασμα. μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας τῆς χρήσεως τοῦ καταπλάσματος, κέχρησο καὶ τῇ μνασαίου καλουμένῃ ἐμπλάστρῳ, παρηγορικῇ πάνυ οὔσῃ, καὶ διαφορεῖν τὰ ἐσκιῤῥωμένα, καὶ μαλάττειν τὰς σκληρίας καλῶς δυναμένῃ. ἔχει δὲ οὕτω· κηροῦ λιτ. α. ὀξυγγίου χοιρείου λιτ. α. κολοφωνίας οὐγγ. ϛ. λιθαργύρου λιτ. β. οἴνου καλοῦ κοτ. ϛ. σκευάσας χρῶ. οὐκ ἔλαττον δὲ τῶν προειρημένων καὶ τοῦτο ποιεῖ τὸ φάρμακον. ἔχει δὲ οὕτω, τερεβινθίνης λιτ. α. μαστίχης, κηροῦ, ἀνὰ οὐγγ. γ. ἐλαίου γλευκίνου καὶ μυρτίνου ὅσον αὐταρκές. εἰς ὕδωρ θαλάσσιον ἐπίβαλε τὸ φάρμακον. ἄριστα δὲ ποιεῖ καὶ ἡ διὰ μέλιτος καθ᾽ ἑαυτὴν καὶ μετὰ ψιττακίου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ παιωνία, ἐπὶ τῶν ἐπιπολαίων καὶ ἐξ αἵματος ἐχουσῶν τὴν γένεσιν παρωτίδων. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν βάθει, καὶ ἐφ᾽ ὧν ἐστὶ τὸ δέρμα πυκνὸν, καὶ ὕλη παχυτέρα, καὶ νίτρου βραχὺ, καὶ δρακοντίου

ῥίζαν

ῥίζης τῷ εἰρημένῳ καταπλάσματι συμμίξας, ἔτι κάλλιον ἢ διαφορητικώτερον ἐργάσῃ τὸ βοήθημα, ὥσπερ δὴ τὸ ἀμμωνιακόν.

Θεραπεία ἐφ᾽ ὧν σκιῤῥώδης ἐστὶν ὁ ὄγκος.

Ἐφ᾽ ὧν σκληρία τις εἶναι φαίνοιτο πολλὴ, χρὴ συνεχῶς ἢ πίσσαν ὑγρὰν, ἢ στέαρ ταύρειον, ἢ τράγειον, ἢ μόσχειον, ἢ ἐλάφειον, ἢ βδέλλιον, ἢ στύρακα. ταῦτα γὰρ πάντα διαφορεῖν καὶ μαλάττειν οἶδε τοὺς σκληροὺς καὶ σκιῤῥώδεις ὄγκους. δεῖ οὖν καὶ ἐκ τούτων ἐπιλέγεσθαι τὸ ἑκάστῳ κατάλληλον, ἐπειδὰν διαφορῆσαι καὶ μαλάξαι τὸν ὄγκον ἐλπίζωμεν. ἔστω δὲ τὸ ἐπιβαλλόμενον ἔλαιον ἐπὶ τῶν ἐπὶ ψυχρῷ συνισταμένων παρωτίδων, καὶ σκληροτέρων, ἢ ἴρινον, ἢ σικυώνιον, ὥσπερ πάλιν ἐπὶ τῶν θερμοτέρων, τὸ ῥόδινον ἢ χαμαιμήλινον. δῆλον δὲ, ὅτι τὰ πάνυ θερμότερα τῶν φαρμάκων, ἐφ᾽ ὧν οὐ πάρεστι πυρετὸς, ἄμεινον προσφέρειν καὶ ἐπὶ τῶν χρονίων διαθέσεων, οἷάπερ ἐστιν, ὅ τε ἀριοβαρζάνιος, καὶ τὸ διὰ στρουθίου καλούμενον. ὧν καὶ τὰς γραφὰς ὑμῖν ὑπέταξα, πρὸς τὸ μὴ δεῖσθαι ζητεῖν αὐτὰς παρ᾽ ἑτέρων εὑρίσκειν.

Ἔμπλαστρος ὁ ἀριοβαρζάνιος, ποιοῦσα πρὸς τὰς σκιῤῥώδεις διαθέσεις.

Λιθαργύρου λιτ. γ. ὀγγ. α. S. ψιμμυθίου λιτ. α. καὶ ὀγγ. ε. ὕδατος θαλασσίου ὀγγ. κε. ἐλαίου παλαιοῦ λιτ. α. S.

βυρύνης

radicem cataplasmati iam dicto admiſcueris, præſtantius adhuc, magisq; diſcutiens medicamentum efficies, quemadmodū ſi ammoniacum adiycias.

Curatio earum in quibus tumor eſt ſcirrhoſus.

Tumor ſcirrhoſus in parotidib.

In quib. magna quædā durities apparet, aut picē liquidā, aut ſeuū taurinū, aut hircinū, aut uitulinū, aut ceruinū, aut bdellium, aut ſtyracē cōtinuè addere expedit. Hæc enim omnia duros ſcirrhoſosq; tumores diſsipare, & emollire poſſunt. Deligendū igitur ex his eſt, quod unicuiq; cōpetit, ubi tumoris diſcutiēdi, molliēdiq; ſpes eſt. Cæterū oleū, quod parotidib. ex frigido ſubortis, et duriorib. ſuperaccōmodabitur, aut irinū, aut ſycioniū eſto, quemadmodū rurſus calidiorib. roſaceū, aut chamæmelinū. Clarū uerò eſt calidiora medicamēta melius adhiberi, ubi febris nō adeſt, etiā in diuturnis affectibus: qualia ſunt tū Ariobarzaniū, tum Diaſtruthiu appellatū, quorum deſcriptiones uobis ſubieci, ne eas aliunde conquirere cogeremini.

Emplaſtrum Ariobarzanium ad ſcirrhoſos affectus efficax.

Spumæ argenti libras tres, et ſeſcunciā: ceruſæ librā [et uncias 5.] aquæ [marinæ] uncias uigintiquinq; : olei ueteris ſeſquilibram:

B 2 bucci-

buccinorum combustorum uncias septem & semissem: ceræ rufæ uncias nouē: terebinthinæ uncias sex: thuris uncias tres, & scrupulos tres cum dimidio.

Medicamentum Diastruthiu, ad eadem.

Herbæ lanariæ, quæ struthiō Græcis dicitur, unciæ quatuor, ammoniaci suffiminis unciæ quatuor, spumæ argenti unciæ quinque, resinæ piceæ libra, ceræ libra, aristolochiæ [rotundæ] unciæ quatuor, galbani unciæ quatuor, squamæ æris totidem, mannæ thuris unciæ quatuor, aceti scillitici heminæ tres, olei ueteris sextarij quatuor. Oleum, argenti spumam, et acetum coquito, dum manus non inquinent: deinde lēbete humi posito, adijce herbam lanariam, ammoniacum, squamam, & galbanum: deinde rudicula agitans, adiungito mannam thuris, & aristolochiam, coquitoq; donec in craßitiem coierint. Lebete autē ab igne sublato, moueto. Quidam acetum postea superinfundunt. Hoc medicamentum confert parotidibus, & præcipuè strumis: auxiliatur etiam scirrhosis, durisq; condylomatis, neruorum uulneribus, incipientibus panis, uisceribus scirrho induratis, et stomachi absceßibus: tophos dissoluit: in summa, medicamentum est multis accommodatum.

κηρύκων κεκαυμένων οὐγγ. ζ. S. κηροῦ πυῤῥοῦ οὐγγ. θ. τερεβινθίνης οὐγγ. ϛ. λιβάνου οὐγγ. γ. γρ. γ. S.

Τὸ διὰ στρουθίου πρὸς τὰ αὐτά.

Στρουθίου βοτάνης οὐγγ. δ. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος οὐγγ. δ. λιθαργύρου οὐγγ. ε. πιτυΐνης λιτρ. α. κηροῦ λιτρ. α. ἀριστολοχίας στρογγύλης οὐγγ. δ. χαλβάνης οὐγγ. δ. λεπίδος χαλκοῦ οὐγγ. δ. μάννης λιβάνου οὐγγ. δ. ὄξους σκιλλητικοῦ κοτ. γ. ἐλαίου παλαιοῦ ξεσ. δ. ἕψε τὸ ἔλαιον, καὶ τὴν λιθάργυρον, καὶ τὸ ὄξος, ἕως ἀμολύντου. εἶτα θὲς χαμαὶ τὴν κάκαβον, καὶ πρόσβαλε τὸ στρουθίον, καὶ τὸ ἀμμωνιακὸν, καὶ τὴν λεπίδα, καὶ τὴν χαλβάνην. εἶτα κινῶν σπάθῃ, πρόσβαλε τὴν μάννην, καὶ τὴν ἀριστολοχίαν, καὶ ἕψε ἕως ἂν συστραφῇ. ἄρας δὲ τὴν κάκαβον, κίνει. τινὲς δὲ ὄξος ὕστερον ἐπιβάλλουσι. τοῦτο τὸ φάρμακον ποιεῖ καὶ ἐπὶ παρωτίδων, καὶ μάλιστα ἐπὶ χοιράδων. βοηθεῖ δὲ καὶ ἐπὶ σκιῤῥώδων, καὶ πρὸς σκληρὰ κονδυλώματα, νευροτρώτους, ἀρχομένας πανικούλας, σκιῤῥωθέντα σπλάγχνα, πρὸς ἀποστήματα τοῦ στομάχου, πώρους διαλύει, καὶ ἁπλῶς ἐπιτετευγμένον ἐπὶ πολλῶν ἐστι τὸ φάρμακον.

Διάγνωσις τοῦ μέλλειν μεταβάλλεσθαι τὸν ὄγκον εἰς πῦον.

Εἰ δὲ πρὸς τὰ διαφορεῖν δυνάμενα τῶν φαρμάκων καὶ τῶν καταπλασμάτων μηδὲν ὁ ὄγκος ἀξιόλογον μειούμενος φαίνοιτο, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ ὀδύνας ἐπιμένοι, μεταβαίνειν λοιπὸν ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπὶ τὰ διαπυΐσκειν δυνάμενα, καὶ συμπέττειν τὴν ὕλην. τοῦτο δὲ δύναται τό, τε διὰ γύρεως ἐν ὑδρελαίῳ ἑψόμενον κατάπλασμα, καὶ λαπάθου, καὶ ὀξυγγίου χοιρείου. δῆλον δέ σοι ἔσται τὸ ἤδη μεταβάλλεσθαι τὴν ὕλην εἰς πῦον, ἐκ τοῦ καὶ ῥῖγος ἄλογον, καὶ πυρετὸν ἐπιγίνεσθαι νῦν πρότερον μὴ ὑπάρχοντα, καὶ τὴν ὀδύνην μείζονα. ἐπειδὰν οὖν εἰς πῦον ἔλθῃ, μεταβαλομένης τῆς ὕλης, τότε καὶ μᾶλλον τοῖς πυοποιοῦσι δυναμένοις ἄγειν, οὐ μόνον καταπλάσμασιν, ἀλλὰ καὶ φαρμάκοις κεχρῆσθαι δεῖ. τῶν μὲν οὖν ἁπλῶν εἰσιν ἐπιτήδεια πρὸς τὰ τοιαῦτα, τό, τε εὔκρατον ὕδωρ συνεχῶς πυριώμενον, ποτὲ μὲν καθ' ἑαυτό, ποτὲ δὲ καὶ γλυκέως προσλαβὸν ἔτι μᾶλλον ἐνεργήσει. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ πύρινον σὺν τούτοις ἑψόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς ἄλυκος, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὑγροτέρων μᾶλλον ὄγκων. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ καθαρὸς ἄρτος μᾶλλον τοῦ ῥυπαροῦ πλέον. καὶ ἡ πίττα δὲ λειουμένη μετὰ ἐλαίου, καὶ τὸ μόσχειον στέαρ, καὶ τὸ ὕειον ἐκτὸς ἁλῶν συνεψημένα. τὰ γὰρ μετέχοντα ἁλῶν, εἰς τὸ διαφορῆσαι μᾶλλον.

εἰσὶ

Quomodo tumor in pus conuerti notetur.

Si tumor nihil quod notari poßit, imminui ex medicamẽtis, & cataplasmatibus discutiendi facultate præditis appareat, sed etiam dolor perseueret, necesse tandem est, ut ad ea quæ suppurationem excitare, & materiam possunt cõcoquere, digrediamur: id aũt præstat cataplasma, quod ex farinæ polline cõsit. Lapathũ & axungia porcina in hydrelæo coquuntur. Porrò materiã in pus iam mutari, inde tibi innotescit, quòd rigor præter rationẽ, & febris nũc oboriatur, quæ prius nõ erant, dolorq; maior urgeat. Post quam igitur in pus transierit, materia mutata, tunc etiã magis non modò cataplasmatis, sed etiã medicamentis, quæ puri generando sunt idonea, utendum est. Ex simplicibus igitur ad huiusmodi apta est & aqua tepida, continuè per fotum adhibita, nunc quidẽ per se, nunc autem cum sapa, magis adhuc proficiet. quinetiam triticea farina bis incocta prodest. similiter & halicæ farina, sed in humidis magis tumoribus: eadem ratione etiam panis purus plusquam sordidus præstat. Item pix læuigata ex oleo, adeps uitulinus & suillus absq; sale confecti prosunt. Nã qui salis participes sunt, ad discutiendum magis ualent.

Materiæ in pus transeuntis notæ.

 Sunt

Sunt aūt alia quoq; nō pauca simplicia, quæ suppurationi cōferūt, uerùm ad cōposita transire commodius est. Multa itaq; sunt etiā alia cataplasmata, quæ ex farinæ polline parātur, [sed nullū præstātius eo quod à nobis confectū est. Recipit aūt] axungiæ libram: oua anserina quatuor: sapæ unc. 4. farinæ pollinis librā. Hæc probè læuigata, et in panniculū illita applicato, cōtinuè immutās. Ego aūt, ubi farinæ pollinē cū sapa et axungia coxissem, ac postremò oua adiecissē, multo leuius medicamentū effeci. Insuper hoc quoque medicamentū probè, quod sequitur, adiuuat, ut celerius fiat suppuratio, et humores crudi, coctionisq; expertes concoquantur. Idē etiā humores in pus cōuersos extrahere cōsueuit. quin et humorē insidentē per tenues, et à uisu remotos meatus latenter elicere, ut cicatrices postea tenues, & quodāmodo obscuræ appareāt. Hæc aūt recipit. Fermenti librā: ceræ unc. 8. apochymatis unc. 4. salis cōmunis unc. 4. galbani unc. 4. salis floris, piperis, singulorū unciam: seui taurini unc. 4. saponis gallici unc. 3. resinæ piceæ librā. Hoc medicamētū ita præparatū nō solùm parotidibus, sed etiā alijs abscessibus accōmodatur, ubi affectum utrisque indigere putaueris: nempe ut humores in pus iam mutati excernantur: qui autem mutati non sunt, concoquantur.

εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα τῶν ἁπλῶν, συντελοῦντα πρὸς διαπύησιν. ἀλλὰ μεταβαίνειν ἄμεινον ἐπὶ τὰ σύνθετα. πολλὰ μὲν οὖν εἰσι καὶ ἄλλα τῶν καταπλασμάτων, ὅσα διὰ γύρεως σκευάζονται, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἄμεινον τοῦ ὑφ' ἡμῶν συντεθέντος οὕτως· ἀξουγγίου λιτ. α. ὠὰ χηνὸς τέτταρα, ἑψήματος οὐγγ. δ. γύρεως οὐγγ. α. ταῦτα λειώσας καλῶς, καὶ εἰς ῥάκος ἐπιπλάσας, ἐπιτίθει συνεχῶς ἀλλάσσων. ἐγὼ δὲ ἑψήσας τὴν γύρειν μετὰ ἑψήματος καὶ ὀξυγγίου, τελευταῖον ἐπιβαλὼν τὰ ὠά, πραϋντικώτερον ἐποίησα τὸ βοήθημα. συνεργεῖ δὲ καλῶς καὶ τὸ φάρμακον τοῦτο πρὸς τὸ γενέσθαι ταχυτέραν τὴν διαπύησιν, καὶ τοὺς ὠμοὺς καὶ ἀπέπτους πέψαι χυμούς. οἶδε καλῶς καὶ τοὺς ἤδη μεταβληθέντας εἰς πῦον, ἐκκρίνειν. οἶδε καὶ διὰ λεπτῶν καὶ ἀοράτων πόρων τὸ ἐγκείμενον ὑγρὸν ἀοράτως ἕλκειν, ὥστε τὰς οὐλὰς ὕστερον λεπτὰς καὶ ἀδήλους τρόπον τινὰ φαίνεσθαι. ἔχει δὲ οὕτω· ζύμης λιτ. α. κηροῦ οὐγγ. η. ἀποχύματος οὐγγ. δ. ἁλῶν κοινῶν οὐγγ. δ. χαλβάνης οὐγγ. δ. ἁλὸς ἄνθους, πεπέρεως, ἀνὰ οὐγγ. α. στέατος ταυρείου οὐγγ. δ. σάπωνος γαλλικοῦ οὐγγ. γ. πιτυΐνης οὐγγ. α. ποιήσας τὸ φάρμακον, οὐ μόνον ἐπὶ παρωτίδων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀποστημάτων, ὅπου γε νομίσεις ἀμφοτέρων χρήζειν τὴν διάθεσιν, ὥστε τοὺς μὲν ἤδη μεταβληθέντας ἐκκριθῆναι, τοὺς δὲ ἀμεταβλήτους ὄντας πεφθῆναι.

Aliud.

Ἄλλο.

Τὰ αὐτὰ δὲ τούτῳ δύναται ποιεῖν καὶ τὸ τοῦ κυμίνου λαμβανόμενον φάρμακον. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ τούτου οὕτως, ἀλεύρου κριθίνου λεπτοῦ πάνυ οὐγγ. κζ. ἁλῶν κοινῶν οὐγγ. ε. πίσσης οὐγγ. α. κηροῦ καὶ νίτρου ἀνὰ οὐγγ. ε. κυμίνου οὐγγ. ε. φρυκτῆς οὐγ. ε. ἐλαίου οὐγγ. η. ἀλθαίας οὐγγ. ε. χυλοῦ πτισάνης λιβ. α. χυλοῦ λινοσπέρμου λιβ. α. λέαινε τὰ ξηρὰ οἴνῳ, καὶ κατάχει τὰ τηκτὰ καθ᾽ αὐτῶν, τοὺς δὲ χυλοὺς τοὺς ἀπὸ λινοσπέρμου καὶ πτισάνης ἐπιμελῶς ἑψήσας, ὥστε μὴ μελανθῆναι. χρῶ τῷ φαρμάκῳ τούτῳ θαῤῥῶν κατὰ βόλου ἰδίᾳ παρωτίδων, καὶ ἰδίᾳ ἄλλων ἀποστημάτων. καὶ γὰρ πεπαίνει, διαφορεῖ, ἀμύσσει, παρακολλᾷ ταχέως, καὶ τὰ ὀδυνώμενα παρηγορεῖ.

Ἄλλο τὸ διὰ γύρεως.

Ποιεῖ δὲ καλῶς καὶ τὸ διὰ γύρεως, ἔχον οὕτως· χοιρείου στέατος οὐγγ. ς. κηροῦ οὐγγ. β. ὠῶν δύο τὰ λευκά, μέλιτος ἴσον τῶν ὠῶν, γύρεως τὸ ἀρκοῦν. τὸν κηρὸν πρῶτον σὺν τῷ στέατι τῆκε, εἶτα ἐπίβαλε μετρίως αὐτῷ μετὰ τὸ λυθῆναι χλιανθέντα τὰ λευκὰ τῶν ὠῶν, καὶ τὸ μέλι ἐμβαλὼν ἐν τῇ θυείᾳ, τρίβε καλῶς, καὶ οὕτω τὴν γύριν κατὰ μικρόν, ἕως μετρίας συστάσεως. καὶ ἐπίβαλε τὰ λυθέντα, καὶ πάλιν τρίψας καλῶς, οὕτω χρῶ θαῤῥῶν, ἐπιπλάττων.

πάνυ

Aliud.

Eadẽ quæ hoc, efficere potest etiã medicamentũ, quod cuminũ recipit, cuius scriptura ita habet. Farinæ ordeaceæ tenuis admodũ unciæ 27. salis cõmunis unc. 5. picis uncia: ceræ unc. 9. nitri, cumini, resinæ frictæ, singulorũ unc. 5. olei unc. 8. altheæ unc. 5. cremoris ptisanæ libra: cremoris seminis lini libra. Arida uino in læuorem redigito, et quæ liquari possunt, ipsis superfundito: cremoribus autem seminis lini & ptisanæ diligenter coctis, ut non adurantur, medicamẽto hoc cum fiducia generatim utitor in parotidibus, alijsq; abscessibus. Etenim maturat, discutit, rumpit, conglutinat celeriter, & dolentia lenit.

Aliud medicamentũ ex farinæ polline, quod Diagyrios dicitur.

Bene facit etiam medicamentum ex farinæ polline, quod hæc recipit. Adipis porcini uncias 6. ceræ uncias duas: ouorũ duorum albumina: mellis tantundem: farinæ pollinis quod satis est. Ceram primùm cum adipe liquefacito, deinde ubi soluta fuerint, tepefacta ouorum albumina moderatè adijcito, ac melle pilæ indito probè subigito: atque ita paulatim farinam usque ad mediocrem craßitiem, & ea quæ soluta sunt, superinijcito, rursusq; diligenter tritis, sic cum fiducia utitor, illinitoq;

 ualde

ualde enim discutit, lenit, rumpit, purgat, & in totum abolet. facit etiam angina detentis.

Aliud medicamentum diasericos.

Ad eosdem affectus ualet etiã medicamentũ quod ex serico paratur. hæc autem continet. Serici librã: olei heminas quatuor, quod est sextarij dimidiũ. coquito, dum manus nõ inquinet. ad multa efficax est medicamentũ. ne contemnas simpliciũ uilitatẽ. Iã id quod à nobis paratur medicamentũ ex melle, conducit, si cum superiori Diasericos misceatur, ut partes quinq; sint medicamenti Diasericos, duæ aũt eius ꝙ ex melle conficitur. Interdũ uerò etiam per se positũ proficit: est enim in multis cõprobatũ. habet aũt in hũc modũ. Lixiuij primarij, hoc est, piliariorũ unc. 6. corticũ nucũ unc. 2. saponis gallici unc. 6. aphonitri albi unc. 6. mellis unc. 3. olei ueteris librã: ceræ unc. 3. terebinthinæ unc. 7. hoc dissoluit, squamas educit, & multis est utile. Hæc sanè moderatis inflãmationib. conueniunt, in quib. dolor uehemens multusq; non urget, & tumores rumpere cogitamus, neque calorem magnum excitare oportet.

De parotidib. quę ex biliosa fluxione nascunt̃.

Parotis ex biliosa fluxione.

At si parotidem ex tenui feruentiq; sanguine, & in biliosam naturã conuerso generari contigerit, id

πάνυ γάρ ἐστι διαφορητικὸν καὶ παρηγορικὸν, ῥύπτει, καθαίρει, ἀποκαθιστᾶ τελέως. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς συναγχικούς.

Ἄλλο τὸ διὰ σήρικος.

Ποιεῖ καὶ τὸ διὰ τοῦ σήρικος σκευαζόμενον, πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις. ἔχει δὲ οὕτω. σήρικος λιτρ. α. ἐλαίου κοτ. δ. ὅ ἐστι ξεστ. τὸ S. ἕψε ἕως ἀμολύντου. πρὸς πολλὰ ποιεῖ τὸ φάρμακον. μὴ καταφρονήσῃς τῆς εὐτελείας τῶν εἰδῶν. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ ὑφ' ἡμῶν σκευαζόμενον φάρμακον τὸ διὰ μέλιτος, κατ' ἀρχὰς μὲν πέντε μόρια τοῦ φαρμάκου, δύο τοῦ διὰ μέλιτος, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ τιθέμενον. ἔστι γὰρ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἐπιτετευγμένον. ἔχει δὲ οὕτω. πρωτοστάκτου οὐγγ. ϛ. λεπτοκαρύων οὐγγ. β. σάπωνος γαλλικοῦ οὐγγ. ϛ. ἀφονίτρου λευκοῦ οὐγγ. ϛ. μέλιτος οὐγγ. γ. ἐλαίου παλαιοῦ λιτρ. α. κηροῦ οὐγγ. γ. τερεβινθίνης οὐγγ. ζ. τοῦτο διαλύει, καὶ λεπίδας ἀνάγει, καὶ ἐπὶ πολλῶν ὠφέλιμόν ἐστι. ταῦτα μὲν καὶ ἐπὶ τῶν μέσων φλεγμονῶν, ἐφ' ὧν οὐκ ὀδύνη σφοδρὰ πολλὴ, καὶ ῥαγῆναι θέλομεν τοὺς ὄγκους, οὔτε θερμασίαν πολλὴν ποιεῖν χρή.

Περὶ τῶν καὶ χολώδει ῥεύματι συνισταμένων παρωτίδων.

Εἰ δὲ συμβῇ γενέσθαι τὴν παρωτίδα ἐκ λεπτοῦ καὶ ζέοντος αἵματος, καὶ καὶ τὸ χολῶδες ἐκτραπέντος, ἔνεστί σοι

ἐπεί σοι καὶ τοῦτο γνωρίσαι καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων, οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ ἐκ τοῦ τὸν ὄγκον ἐρυθρότερον εἶναι καὶ πυρώδη, καὶ ἐρυσιπέλατι παραπλήσιον, καὶ οἱονεὶ φλέγεσθαι δοκεῖν τὸν κάμνοντα, καὶ τοὺς ἁπτομένους αἰσθάνεσθαι σαφοῦς θερμασίας. ἐπὶ τούτων οὖν ἁρμόζει προσφέρειν τὰ διὰ τῶν ὠῶν, καὶ χαμαιμήλου, καὶ ἑψήματος, ἅπερ εἰώθαμεν σκευάζειν ἐπὶ τῶν πυρεσσόντων, καὶ ἡ ἀλεξιπύρετος κηρωτὴ σκευαζομένη ἀμβροσία, ἧς ἡ σύνθεσίς ἐστιν αὕτη. κρόκου γρ. δ. λιθαργύρου οὐγγ. α. ῥοδίνου, κηροῦ, ἀνὰ οὐγγ. ε. στέατος χοιρείου οὐγγ. β. μέλιτος οὐγγ. α. χυλοῦ λινοσπέρμου τὸ ἀρκοῦν. καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ τοῦτο τὸ φάρμακον ἐπὶ τῶν θερμῶν διαθέσεων. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω· κηροῦ οὐγγ. ε. χαμαιμήλου οὐγγ. β. S. ῥοδίνου οὐγγ. β. S. ὠῶν πυῤῥὰ ζ. φαβατίνου ἀλεύρου οὐγγ. δ. σκευάσας χρῶ.

Ἄλλο κάλλιστον πρὸς τὸ αὐτό.

Ὑοσκίαμον καὶ λάπαθον σὺν ὀξυγγίῳ λειώσας, κατάπλαττε, ἀλλάσσων δὶς τῆς ἡμέρας, ἢ τρίς.

Ἄλλο.

Κηροῦ οὐγγ. ϛ. κολοφωνίας οὐγγ. ϛ. ἐλαίου οὐγγ. δ. τῶν φύλλων τῆς περδικιάδος οὐγγ. ϛ. ἐλαίῳ σκευάσας χρῶ. ποιεῖ δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ τὸ ψύλλιον ἑψόμενον καὶ καταπλαττόμενον. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ὠῶν προσπλεκομένων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ διὰ χυλοῦ σκευαζόμενον. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως· λιθαργύρου λειοτάτης

id quoq; tum ex alijs multis, tū nihilo minus inde licet cognoscere, quòd tumor sit rubicundior, igneus, et erysipelati persimilis, æger q; uideatur tanq̃ ardere, et tangentes manifestā caliditatē percipiant. In his igitur ea quæ ouis, chamæmelo et sapa constāt, admoueri debent, quæ in febricitantib. parare consueuim: itē ceratū febrib. abolēdis efficax, Ambrosia dicitur, cuius compositio hæc est. Croci scrup. 4. spumæ argenti uncia: olei rosacei, ceræ, singulorum unc. 5. adipis porcinæ unc. 2. mellis uncia: cremoris seminis lini quod satis est. Hoc quoq; medicamentū calidis affectib. opitulatur: scriptura eius ita habet. Ceræ unciæ quinq; S. olei chamæmelini unc. 2. S. rosacei tantundem: ouorū lutea septē: farinæ fabaceæ unc. 4. Paratis utitor.

Aliud præstantissimum ad idem.

Altercū, lapathum, cum axungia læuigata obducito: bis die, aut ter immutans.

Aliud.

Ceræ unc. 6. colophoniæ unc. 6. olei unc. 4. foliorum perdiciadis, unc. 6. Oleo paratis utitor. Iam psyllium quoque per se coctum, & applicatum, proficit: nonnunquam ouis adiectis. quinetiam medicamentum Diachylu confert, quod hæc recipit. Argēti

spumæ læuißimæ libras quatuor: olei, ceræ puræ, singulorũ libras septẽ: ceræ Tyrrhenicæ librã: resinæ piceæ uncias quatuor: succi psyllij libras três. succũ psyllij ita parabis. Psyllij uncias tres in aquæ fontanæ libras sex conijcito, & die præcedenti aqua macerato, in sequenti igne uehementi coquito, donec iuris hœdini craßitiẽ habuerit. & acceptũ percolato, quicquid subsederit: citò enim coalescit: deinde rursus in lebetem recipito, iterumq; percolato. Atque ita calefaciens parato, donec trium librarum pondus receperit: deinde sic argenti spumã per se læuigatã habeto: postea in uas æreum cum oleo & succis inijcito, mouetoq;, lento igne incoquẽs usque ad spißitudinem, quæ manus intinctas non inquinet. Inde humi ab igne positis, ceram & resinam piceam immittito: ac ubi non amplius inquinauerint, sublata in pilam defundito, & rudicula emollita, exceptaq; in pelle reponito, ac in quibus uisum fuerit utitor. Optima etiã sunt cataplasmata, quæ ex palmulis, mica panis, luteis ouorum, glaucio, croco, et farina hordeacea cõficiuntur. Etenim cõcoquũt, etiã si quæ durities igneæ inflãmationi coniuncta inueniatur. Nonnulli sanè ijs quoq; usi sunt, quæ solanũ recipiũt: ego uerò huiusmodi auersor, quemad-

λειοτάτης λιτ. δ. ἐλαίου, κηροῦ καθαροῦ, ἀνὰ λιτ. ζ. κηροῦ τυῤῥηνικοῦ λιτ. α. πιτυΐνης οὐγγ. δ. χυλοῦ ψυλλίου λιτ. γ. τὸν χυλὸν τοῦ ψυλλίου ποιήσεις οὕτως· βάλε ψυλλίου οὐγγ. γ. ὕδατος πηγαίου λιτ. ϛ. καὶ πρὸ μιᾶς ἀπόβρεχε τῷ ὕδατι, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἕψε σφοδρῷ πυρὶ, ἕως οὗ ἐρίφου ζωμοῦ τὴν σύστασιν σχῇ ὁ χυλός. καὶ διαλαβὼν, δίηθει ὅσον ἂν ὑπέλθῃ. ταχὺ γὰρ πήγνυται. εἶτα πάλιν ἀνάλαβε εἰς τὴν κάκαβον, καὶ πάλιν διήθησον, καὶ οὕτω ποίει θερμαίνων, ἕως οὗ ἀπολάβῃ τὴν συσταθμίαν τῶν τριῶν λιτρῶν. εἶθ' οὕτως ἔχε λελειωμένην τὴν λιθάργυρον καθ' ἑαυτὴν, ἔπειτα μετὰ τοῦ ἐλαίου ἔμβαλε εἰς τὸ χαλκεῖον καὶ τοὺς χυλοὺς, καὶ κίνει ἕψων μαλακῷ πυρὶ μέχρις ἀμολύντου. εἶτα κάτω χαλάσας, βάλε τὸν κηρὸν καὶ τὴν πιτυΐνην. καὶ ἐπὰν μηκέτι μολύνῃ, βαστάσας, κατακένωσον εἰς θυείαν, καὶ τῇ σπάθῃ μαλάξας, ἀνελόμενος, ἀπόθου εἰς δέρμα, καὶ χρῶ ἐφ' ὧν ἂν δόξῃ. ποιεῖ γὰρ ἐπὶ πολλῶν καὶ ἄλλων παραδόξως, ἕως οὗ ἐρίφου ζωμοῦ τὴν σύστασιν λάβῃ ὁ χυλός. κάλλιστα δὲ καὶ τῶν καταπλασμάτων εἰσὶν, ὅσα διὰ φοινίκων, καὶ ψιχῶν, καὶ κρόκων ᾠῶν, καὶ γλαυκίου, καὶ κρόκου, καὶ ἀλεύρου κριθίνου σύγκειται. καὶ γὰρ καὶ συμπέττουσιν, εἰ καί τις εὑρεθείη συνοῦσα τῇ πυρώδει φλεγμονῇ σκληρία. κέχρηνται μὲν οὖν τινες καὶ τοῖς ἔχουσι στρύχνον. ἐγὼ δὲ τὰ τοιαῦτα παραιτοῦμαι, καθάπερ

καὶ

καὶ τὰ στυπτηρίαν ἔχοντα, καὶ ἄλλο τι τῶν στυφόντων. παρακρούει γὰρ τὴν ὕλην ἐν τῷ βάθει οὐκ ἀκινδύνως.

Πρὸς τὰς οἰδηματώδεις παρωτίδας.

Μεταβαίνειν ἤδη καιρὸς πρὸς τὰς ἀπὸ φλέγματος συνισταμένας παρωτίδας, αἵ τινες οὐδὲν ἔχουσιν ὀδυνηρὸν, ἢ ἀντίτυπον. ἐπὶ τούτων τοίνυν ἁρμόζει ἡ κιμωλία γῆ καταπλαττομένη, καὶ τὸ λάπαθον ἐπιβαλλόμενον, ἐπιχριόμενον δηλονότι πρότερον βουτύρῳ. καὶ ἡ ἄσβεστος ἡ πλυτὴ ἐπιχριομένη, καλῶς τοὺς οἰδηματώδεις ὄγκους οἶδε διαφορεῖν. καὶ ὄροβοι μετὰ μέλιτος ἐπιπλαττόμενοι ἢ μελικράτου, πάνυ ξηραντικὴν καὶ διαφορητικὴν δύναμιν ἔχουσι.

Περὶ διαίτης.

Διαίτῃ δὲ κεχρήσθωσαν πρό γε πάντων ἀκολούθως μάλιστα, καὶ ἁρμοζούσῃ πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν καὶ τὴν ποιοῦσαν. * ἐπὶ γὰρ τῶν ἀπὸ χολώδους χυμοῦ γινομένων παρωτίδων, εὐκράτῳ διαίτῃ καὶ ψυχούσῃ κεχρῆσθαι προσήκει. χυλὸς τοίνυν ἁρμόζει τούτοις, καὶ μάλιστα κατ' ἀρχὰς ἔτι τῆς φλεγμονῆς οὔσης ἐπωδύνου, ὅ, τε τῆς πτισάνης καὶ τοῦ ἄλικος, καὶ σεμιδάλεως εὖ μάλα καθεψηθείσης, ὁπότερον ἐκ τῶν εἰρημένων χυλῶν ὁ κάμνων προσφέροιτο παραπλησίως, καὶ οἱ τῶν ὠῶν λέκυθοι τούτοις ἐπιτήδειοι, καὶ τῆς μαλάχης οἱ καυλοί. τῆς δὲ φλεγμονῆς παρακμαζούσης, καὶ οἱ πετραῖοι τῶν ἰχθύων, καὶ περιστερᾶς οἱ νεοσσοί, καὶ τὰ

quemadmodum & illa quæ alumen, et aliud quid aſtringens continent: quippe materiam in alto non ſine periculo repellunt.

Ad parotidas œdematodes.

Ad parotidas ex pituita prouenientes, quæ nihil habent dolorificum, aut renitens, digredi tempeſtiuum eſt. In his igitur competit terra Cymolia inducta, & lapathum iniectum, ita nimirum, ut prius butyro inungatur. Item calx lota inuncta probè tumores œdematodes diſcutit. Adhæc erui cū melle applicati, aut mulſa, ualdè ſiccantē diſcutientemq; uim obtinent.

De uictu.

Victu congruo maximè, & ſubiecto affectui, cauſæq; eius effectrici accommodato, inprimis utātur. Nam in parotidibus, quæ ex bilioſo humore concitantur, temperatus uictus, et refrigerans conuenit. Cremor itaq; his expedit, præſertim per initia inflāmationis, cum adhuc eſt dolorifica, tū ptiſanæ, tū halicæ, et ſimilaginis inſigniter decoctæ, quēcunq; ex prædictis cremorib. æger aſſumat. Similiter etiā ouorū lutea his idonea ſunt; maluæq; caules. At inflāmatione declinante, etiā piſces ſaxatiles, pulli columbini, & gal-

& gallinarum cobortalium alæ conducunt. Eisdem etiam in alijs parotidis differentijs ægros uti oportet. Qui autem sine febribus existunt, inter initia si pisciculum, aut Aphratum, aut columbum assumpserint, nihil offendentur.

DE NARIVM AFFEctibus. Cap. 8.

Narium affectus.

T*Vmores quidem præter naturam Polypi naribus obueniunt, ulcera uerò Ozænæ: nec non excretiones naturæ contrariæ, quas aut critica febrium solutio, aut copia, aut uenæ eruptio excitat. Primùm igitur de Ozæna dicturus sum, quæ ex acrium putridorumq; humorum colluuie procreantur: qui si acres tantum existant, ulcera curatu difficilia, non tamen grauiter olentia contrahere solent. Curatio sanè utriusq; huius uitij Ozænæ & Polypi est communis: nempe caput primùm resiccare, ei'que robur adijcere. Constat enim hæc ex eo propter humorū malignorum redundantiam naribus influere. Quomodo autem caput totum corroborandum sit, ne quicquam ex ipso superfluum infernis partibus influat, subinde comprehensum est. Cum igitur caput ualidū, robustūq; reddideris, tunc ipsis narib. remedia applicabis. Itaq; capiti prius deraso empla-*

καὶ τὰ ἄκρα τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων. τοῖς αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαφορῶν τῆς παρωτίδος κεχρῆσθαι δεῖ τοὺς κάμνοντας. οἱ δὲ χωρὶς πυρετῶν ὄντες κατ' ἀρχὰς, εἰ ἰχθύος, * ἢ ἀφράτου, ἢ περιστερᾶς προσενέγκωνται, οὐδὲν βλαβήσονται.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ῥινὶ παθῶν. η.

Ἐκ μὲν οὖν τοῦ γένους τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων οἱ πολύποδες ἐν ταῖς ῥισὶ γεννῶνται. κατὰ δὲ τὸ τῶν ἑλκώσεων, αἱ ὄζαιναι· κατὰ δὲ τὸ τῶν παρὰ φύσιν ἐκκρίσεων, αἱ αἱμορραγίαι γινόμεναι τοῖς ὀξέως νοσοῦσι, κατὰ τὰς καλουμένας ἰδίως παρὰ τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς ὑπερεκκρίσεις, ἐν αἷς ἡ φύσις ἐπὶ κριτικὸν ὁρμήσασα βοήθημα, τῆς συμμετρίας οὐκ ἐκράτησε. πρῶτον οὖν τῶν ὀζαινῶν ποιήσομαι τὸν λόγον, αἳ ἐξ ἐπιρροῆς ὑγρῶν δριμέων καὶ σηπεδονωδῶν, ὡς ἐάν γε μόνον ᾖ δριμέα, δυσίατα μὲν ἕλκη ποιεῖν πέφυκεν, οὐ μὴν ὄζοντα μοχθηρῶς. ἡ δὲ θεραπεία κοινὴ μὲν ἀμφοῖν τε τούτοιν, καὶ τοῦ πολύπου, ξηρᾶναι τὸ πρῶτον, καὶ ῥῶσαι τὴν κεφαλήν. εὔδηλον γάρ, ὅτι διὰ πλευσίαν ὑγρῶν μοχθηρῶν ἐπιρρεῖται ταῖς ῥισὶν ἐξ αὐτῆς. ὅπως δὲ χρὴ ῥωννύναι τὴν κεφαλὴν ὅλην, ὡς μηδὲν ἐξ αὐτῆς περίττωμα τοῖς κάτω μορίοις ἐπιρρεῖν, εἴρηται πολλάκις. ὅταν οὖν δι' ἐκείνων παρασκευάσῃς τὴν κεφαλὴν ἐρρωμένην, ἐπὶ τὴν τῆς ῥινὸς ἀφίξῃ θεραπείαν. προξύσας οὖν πρὸς τὸ ῥωννύειν τὴν κεφαλήν, ἐπιτίθει

ἐπιτίθει αὐτῇ ἔμπλαστρον τὴν διὰ ἰτεῶν, ἢ τὴν βαρβάραν, ἥτις λαμβάνει ἄσφαλτον, ἢ πίσσαν, ἢ τὸ δι' ἀνεμώνης ὑπὸ γαληνοῦ καὶ ἡμῶν πεπειρασμένον. συμφέρει δὲ καὶ τὸ διὰ κοχλιῶν οὕτως συντιθέμενον. σμύρνης, λιβανοῦ, ἀνὰ οὐγγ. α. τὸ ἐντὸς τῶν κοχλιῶν ε ὅλων. τούτοις δὲ τεθλυμμένοις τε καὶ τετριμμένοις, κηρὸν καὶ λευκὰ τῶν ὠῶν β προσμίσγε. ταῦτα δὲ ἐπιτίθει ἐν ὀθόνῃ τῇ κεφαλῇ. καὶ διὰ ἡμερῶν θ ἐμμενέτω. ὅταν οὖν δὴ ἐκείνων παρασκευάσῃς τὴν κεφαλὴν ἐρρωμένην, ἴθι τὴν τῆς ῥινὸς ἀφίξῃ θεραπείαν· πρῶτον μὲν τὸ διὰ τῶν ῥοιῶν. ἔστωσαν δὲ ἴσαι τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὸ μέγεθος, ἐκ τῶν τριῶν διαφορῶν λαμβανόμεναι. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσὶν αὐστηραὶ, τινὲς δὲ γλυκεῖαι, τινὲς δὲ ὀξεῖαι. κόπτειν οὖν αὐτὰς προσφάτους, καὶ πεπείρους, καὶ συνθλᾶν ὅλας ἀκριβῶς, ὡς ἐκθλιβῆναι δύνασθαι τὸν ἐξ αὐτῶν χυλὸν, ὃν χρὴ κατατιθέμενον ἐν ἀγγείῳ κασσιτερίνῳ φυλάττειν ἐπ' ὀλίγον ἀφεψήσαντα, εἴποτε φαίνοιτο τοῦ δέοντος ὑγρότερον· τὸ δὲ ὑπολειπόμενον αὐτῶν στερεὸν, καὶ παχὺ, κόπτειν αὖθις ἀκριβῶς, ὡς δύνασθαι μετὰ τὸ κοπῆναι, λειωθῆναι πάλιν εἰς θύαν, καὶ ἀναπλασθῆναι κολλυρίοις ὅμοια, συμμέτρως ἔχοντα πρὸς τὴν ῥῖνα τοῦ θεραπευομένου. καθίεται γὰρ εἰς τὸν πόρον τῆς ῥινὸς, ἐν ᾧ ὁ πολύπους, ὥστε ἄνευ δήξεως καὶ συμπαθείας, ὁποῖον ἐργάζεται τὰ δριμέα τῶν φαρμάκων, ἐν χρόνῳ πλείονι καθαίρειν αὐτόν. ἐὰν δὲ ὑγρό-

emplaſtrum ex ſalicibus, aut Barbarã, *quod bitumen & picem recipit, maximè à* Galeno, *aut certe à nobis probatũ, imponito. Itẽ optimum quoq; eſt, quod ex anemone cõficitur: adhæc etiã proprium medicamentum, quod ex cochlæis in hunc modum paratur.* Myrrhæ, *thuris, ſingulorum uncia: cochleæ integræ, quæ petris adhæreſcunt, numero quinque.* His *in pila tritis, cerã et albumina ouorũ duorũ addito, cõmiſcetoq;, ac medicamentum capiti cũ linteo diebus nouẽ cõtinuis inducito: & ſi malis humoribus ſit infectũ, tertiò id adhibeas: poſthæc parti remedia induces.* Malo*rum punicorũ trita ſunt genera, auſtera, dulcia & acida: quæ adhuc recentia ſigillatim cõtundere oportet, totaq; accuratè confringere, ut ſuccus ab ipſis exprimi poßit: quẽ ubi modicè decoxeris, ſi liquidior paulò appareat, ſtanneo uaſe repones.* Quod *uerò craſſum ex ipſis ſolidumq; reliqueris, rurſus in pila exquiſitißimè contundes, ut iterũ poßit læuigari, ac collyria inde fingi: quæ nariũ eius qui curatur, meatui accommodentur.* Demittentur *autem in nariũ meatũ, in quo* Polypus *deliteſcit, & citra roſionem, dolorisq; conſenſum, quem acria medicamẽta efficiũt, lõgioris temporis ſpacio ipſum abolebũt.* At *ſi humi-*

Medicamentum ex cochlæis.

Malorũ punicorũ genera tria.

humidior molliorq; Polypus tibi appareat, maiorem portionem ex austeris malis punicis iniicias: si durior, ex acidis. Quoniam uerò molestum est perpetuò collyrium sustinere, licet etiam quandoque intermittere: atq; interim succũ antea expreßũ in nares infundere, simulq; ore hiante illinire, qua parte palatũ uersus nares perforatur, pinna, aut specillo lana inuoluto. Ex aridis medicamentis noui, quandoq; diphrygi polypũ citra rosionem longiore tẽpore cõsumptũ. Adhæc nõ unũ genus pulueris existit, sed etiã quod ex quatuor metallicis cõponitur, chalcanto, chalcitide, ære cremato, & mysi. accipias hæc æquali singula põdere, et seorsim teras ex aceto, postea omnia simul misceas, ex uino subigens, donec glutinosum fiat medicamentum ad mellis spißitudinem. Deinde in ollam recentem conniicias, quam operculo imposito, lutoq; oblitam in furnum demittas, ut in carbones illa redigantur. Furno exempta cum uino teras, atq; iterum similiter torrefacias, redigasq; in puluerem, eumq; reponas, & cum neceßitas postulat, utaris. Hic puluis polypos admodum inueteratos consumit. Nec parum confert ipsis & prædictum collyrium, quod ex malis punicis componitur, aridum minutißimè tritum, & inspiratum, aut

ὑγρότερος καὶ μαλακώτερος ὁ πολύπους σοι φαίνηται, πλεῖον ἐμβάλλῃς τῶν αὐστηρῶν ῥοιῶν. εἰ δὲ σκληρότερος, τῶν ὀξέων. ἐπεὶ δὲ δύσφορόν ἐστιν ἀνέχεσθαι διὰ παντὸς τοῦ κολλυρίου, διαπαύειν προσήκει χρώμενον, ἐν αἷς οὐκ ἐντίθεται αὐτὸ τῷ τεθλιμμένῳ χυλῷ, καὶ μέντοι καὶ χαίροντα μέγα τὸν πεπονθότα διαχρίειν κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη, καθὰ συντέτρηται ἡ ῥὶς πρὸς τὸν οὐρανίσκον τῷ ὑγρῷ φαρμάκῳ ἐκθλιβέντι χρώμενον, ἢ πτεροῖς, ἢ ἐρίῳ περιβεβλημένῳ μήλῃ, ἢ πυρῆνι. τῶν δὲ ξηρῶν φαρμάκων ἀδήκτως οἶδα ποτὲ τῷ διφρυγεῖ δαπανηθέντα χρόνῳ πλέονι πολύπουν. οὐ μόνον δὲ τοῦτο τὸ γένος τῶν ξηρῶν ἐστιν ἐπιτήδειον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ τῶν τεττάρων μεταλλικῶν, οἷον χαλκάνθου, χαλκίτεως, χαλκοῦ κεκαυμένου, καὶ μίσυος. ταῦτα λαβὼν ἴσα χωρὶς λέαινε μετ' ὄξους, εἶτα πάντα σύμμισγε μετὰ οἴνου διεὶς, μέχρις ἂν μελιτώδης γένηται. χύτρᾳ δὲ καινῇ ἐμβαλὼν καὶ ἐπιπωμάσας ταύτην, καὶ κηρύτῃ περιχρίσας, εἰς κρίβανον τίθει ἄχρις ἂν ἀνθρακοῦσθαι. ἐξαιρῶν δὲ μετ' οἴνου τρίβε, καὶ εἰς χρῆσιν ἀποτίθει. τοῦτο τὸ ξηρὸν φάρμακον πολύπους μάλα χρονίους ἀναλίσκει. εὐδοκιμεῖ δὲ ἐπ' αὐτῶν, καὶ τὸ προειρημένον κολλύριον, τὸ ἐκ τῶν ῥοιῶν ἀναπλαττόμενον, ὅταν ξηρὸν γένηται, καλῶς κοπτόμενόν τε καὶ διαπττώμενον, καὶ λειούμενον, εἶτ' ἐμφυσώμενον, ἢ καὶ

διὰ

nucleo

διὰ πυρῆνος μήλης ἐντιθέμενον. ἅπαντα δὲ ταῦτα συνεχῶς δεῖ ποιεῖν, ὡς μηδέποτε λείπειν τὸ φάρμακον τῷ πεπονθότι μορίῳ. ῥαδίως γὰρ ὑπὸ τῆς ὑγρότητος ἐκκλύζεται. καθάπερ οὖν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμιώντων, οὕτω κἀπὶ τούτων, εἰ οἷόν τε διὰ παντὸς ἐπιτιθέναι χρὴ τὸ φάρμακον. ἀποπλύνεται γὰρ ῥαδίως, ὡς ἔφην, ὑπὸ τῆς ἐπιρρεούσης ὑγρότητος. * εἰ δὲ μὴ φέρει τις εὐνοῦχος, ἢ γυνὴ μηδεμιᾶς τῶν φαρμάκων τὴν προσφορὰν, ἀλλ' ὑπὸ πάντων ἐρεθίζεται, ῥόδα ξηρὰ κόψας καὶ λειώσας ἀκριβῶς, καὶ ἐπιθεὶς, ἀδήκτως τε καὶ θαυμαστῶς ὠφελήσεις. δῆλον δὲ ὅτι ταῦτα φάρμακα πολλάκις δεῖ ἐπιτιθέναι. * τὰ δὲ ἕλκη τὰ ἐν τοῖς πόροις τῆς ῥινὸς διὰ τῶν * τροχίσκων θεραπεύσεις τοῦ τε Ἀνδρωνίου, καὶ τοῦ Πασιῶνος, καὶ τοῦ Πολυείδου, καὶ τοῦ Βιθυνοῦ, καὶ τοῦ συντεθέντος ὑπ' ἐμοῦ, ποτὲ μὲν καὶ οἴνῳ γλυκεῖ λειῶν αὐτοὺς, ποτὲ αὐστηρῷ, καὶ ποτὲ μὲν συμμέτρῳ κατὰ τὴν ἡλικίαν, ποτὲ δὲ παλαιῷ, ποτὲ δὲ καὶ δι' ὄξους, ἢ οἰνώδους, ἢ ἁπλῶς ὀξέως, ἢ καὶ δριμέος πάνυ, καὶ παλαιοῦ κατὰ τὰς εἰρημένας ἐνδείξεις ἀπὸ τῶν κατὰ τὰ πάθη συμπτωμάτων, τῆς χρήσεως τῶν φαρμάκων εὑρισκομένας. ἤδη δὲ πλουσίου τινὸς ἀξιοῦντος εὐῶδες εἶναι τὸ προσφερόμενον φάρμακον ἤδη τὴν τῆς ὀζαίνης θεραπείαν ἐπινόησα χρήσασθαι τῷ καλουμένῳ ἡδυχρόῳ, δεύων αὐτὸ φαλερίνῳ παλαιῷ, καὶ θαυμαστῶς ἔπαυσ' ἐν τάχει τὸ πάθος ἐθεραπεύθη.

λέλεκτ

nucleo specilli impositum. Atque hæc omnia maximè facienda, ne unquam affectæ particulæ medicamentũ desit: facilè enim ab humiditate abstergitur. Quemadmodum igitur in lippientibus, ita in his quoq; perpetuò medicamẽtum imponere oportet: ut quod facile ab influente humiditate abluatur. At si quis eunuchus nullum medicamentum adferri sustineat, sed ab omnibus irritetur, rosas siccas contusas, tritasq; diligenter impones, ac citra rosionẽ pariter, & mirificè operabuntur. Verùm sæpe adhibenda esse ista medicamenta constat, lauandaq; studiosè ex succo nuper dicto. Porrò ulcera narium pastillis curabis, quales sunt Andronius, Passionius, Polyides, aut Bithynius, aut is quem ego composui, interim ex uino dulci ipsos diluens, interim austero, nunc ætate mediocri, nunc ueteri, aliàs ex aceto, aut uinoso, aut simpliciter acido, aut etiam acri admodum, uetusto, usu medicamẽtorum ab affectuum accidentibus secũdum prædictas indicationes inuento. Cum opulentus quidam me rogaret, ut medicamentũ quod in ozænæ curatione adhiberem, esset odoratum, hedychroo dicto uti cogitaui, falerno ueteri ipsum diluens. ac mirum est, quàm citò affectus sanitatem receperit.

Hedychroi

Hedychroi autem confectio explicata est in Theriacæ antidoti descriptione, quam Galenus memoriæ prodidit. Iam emplastrum ex pipere albo, & oleo rosaceo solutum, & naribus illitum, omnia ulcera mirabiliter persanat. Liquet autem in huiusmodi affectibus, considerata cuiusq; corporis natura, sanguinem, si nihil impediat, mittendum esse, nec non medicamentum purgans offerendum. Cæterũ uictus ratio quoq; obseruari debent, & caput radi, siccariq; medicamentis, & pituita per os educi.

Ad sanguinis profluuium ex naribus.

Sãguinis pfluuiũ ex naribus.

Platani pilulas collectas in umbra siccato: ubi desiccaueris, super asperum quendam pannũ in discum proÿcito, illiusq; extremitate confricato. Sin minus, in quodam ex pilis setis'ue confecto affricato, & semen pilularum proÿcito: lanuginem autem inde collectam, uase fictili recenti reponito: quum usus exigit, lanuginem platani impositam fistulæ arundinaceæ, cui geniculi sint adempti, excauata aũt sit, qua parte imponitur, ægro reclinato, naribus inspirato, ac statim sanguinis profluuium sistet.

Aliud.

Chalcanthũ diligenter tritum reponi-

λέλεκται δὲ ἡ τοῦ ἡδυχρόου σκευασία κατὰ τὴν τῆς θηριακῆς ἀντιδότου τοῦ γαληνοῦ γραφήν. καὶ ἡ ἔμπλαστρος διὰ πεπέρεως λευκοῦ διειμένη σὺν ἐλαίῳ ῥοδίνῳ, καὶ ἐπιχρισθεῖσα, τὰ ἐν τοῖς ῥισὶ πάντα ἕλκη θαυμαστῶς ἰᾶται. δῆλον δὲ, ὅτι ἐν τούτοις πάθεσι, κατὰ τὴν ἑκάστου σώματος φύσιν, εἰ μηδὲν ἐμποδὼν γίνεται, τὴν φλέβα τέμνεσθαι, εἶτα καθαίρειν, καὶ τὴν δίαιταν φυλάττειν, καὶ τὴν κεφαλὴν ξύειν, καὶ φαρμάκοις ξηραίνειν, καὶ ἀποφλεγματίζειν προσήκει.

Πρὸς τὴν ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγίαν.

Τὰ τῆς πλατάνης σφαιρία συλλέγων ξήραινε ἐν σκιᾷ, καὶ ξηράνας, καὶ ἐμβαλὼν ἐν δίσκῳ τινὰ χιτῶνα τραχὺν, ἐπίτριβε τὰ σφαιρία τῷ ὕφει τοῦ χιτῶνος. εἰ δὲ μή γε, ἐπί τινος τριχίνου παράτριβε. καὶ τὸ μὲν σπέρμα τῶν σφαιρίων ἀπόρριπτε, τὰ δὲ γνάφαλα συλλέγων, ἀποτίθεσο εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον καινόν. ὧδι δὲ τῆς χρήσεως, τὰ ἐριώδη τῆς πλατάνου ἐνθεὶς εἰς κάλαμον, ἀφῃρημένα τὰ γόνατα ἔχοντα, ἀπογλυφὴν δ᾽ ἔχοντα καθ᾽ ὃ μέρος ἐπιτίθεται, τῷ μυκτῆρι ἐμφύσα, συντόμως περιγίνεται τῆς αἱμοῤῥαγίας.

Ἄλλο.

Χάλκανθον τρίψας ἐπιμελῶς ἀπόθου,

ἀπόθου. ὅταν δὲ δέῃ χρήσεως, ξύσματι ὀθονίων καταβάπτων εἰς τὸ φάρμακον ἐντίθει.

Ἄλλο.

Σπόγγον καινὸν ὠμῇ πίσσῃ δεύσας κατάκαυσον, καὶ ἐκ τούτου στρεπτὸν ἀναλαβὼν ἐντίθει.

Ἄλλο.

Ὠοῦ κελύφους τετριμμένου μέρος ἕν, κηκῖδος ἀσιανῆς μέρος ἕν, λεῖα στρεπτῷ ὕδατι δεδευμένῳ, ἢ ὄξει ἀναλαμβάνων ἐντίθει. πρόσετι δὲ καὶ τὸ ξηρὸν ξανθὸν λεγόμενον ὠφελεῖ, ᾧ ἐγὼ χρῶμαι· χαλκίτεως κεκαυμένης δραχ. ρ. χαλκάνθου κεκαυμένου δραχ. ν. μίσυος ὀπτοῦ δραχ. κε. χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. ιβ. S. λείοις χρῶ.

Ἄλλο.

Σμύρνης, μίσυος κυπρίου, χαλκάνθου, ἀνὰ δραχ. ζ. φλοιοῦ πίτυος δραχ. δ. λεπίδος χαλκοῦ δραχ. δ. μάννης, λιβάνου, ἀνὰ δραχ. δ. χαλκοῦ κεκαυμένου, χαλκίτεως, ἀνὰ δρα. ιε. ἀσβέστου δραχ. η. γύψου πεφρυγμένης δραχ. δ. λείοις χρῶ.

Ἄλλο.

Στίβεως, χαλκίτιδος, ἀνὰ δρα. ϛ. μάννης λιβάνου δραχ. β. ῥητίνης τερμινθίνης φρυκτῆς δρα. δ. λείοις χρῶ. πρὸς δὲ τὰς τῶν ῥινῶν δυσωδίας, σμύρνης, ἀκακίας, ἀμώμου, ἀνὰ δραχ. α. τρίβε, καὶ μέλιτι ἑφθῷ ἀναλαβὼν, κέλευε προσκολλᾶσθαι τῷ ἄκρῳ τοῦ τῆς ῥινὸς διαφράγματος, ἢ χόνδρῳ.

reponito: in usu carptum linamẽtum in medicamen intingens, naribus demittito.

Aliud.

Spongiam nouam pice cruda imbutam comburito: eamq; linamento tortili exceptam naribus immittito.

Aliud.

Putaminis oui triti pars una: gallæ Asianæ pars una: tritas linamẽto tortili aqua perfuso, aut aceto excipiẽs imponito. Adhæc puluis Xanthos dictus, quo ego usus sum: Chalciditis combustæ drachmæ centũ: chalcanthi cremati drachmæ quinquaginta: misyos tosti drachmæ uiginti quinque: æris usti drachmæ duodecim & semis. Terito & utitor.

Aliud.

Mirrhæ, misyos Cyprij, chalcanthi, singulorum drachmæ septem: corticum pini, squamæ æris, mannæ thuris, singulorum drac. quatuor: æris cremati, chalcitidis, singulorum drachmæ quindecim: calcis uiuæ drachmæ octo: gypsi torrefacti drachmæ quatuor. Tertio & utitor,

Aliud.

Stybis, chalcitidis, singulorũ drachmæ sex: mannæ thuris drachmæ duæ: resinæ terebinthinæ frixæ drachmæ 4. In puluerem redigito, & utitor. Quòd si in narib. pessimus sit odor, mirrhæ, acaciæ, amomi, singulas drachmas teres, cernesq;, & melle cocto excepta, summo narium septo aut cartilagini agglutinari præcipies.

AD LIVORES FACIEI. Cap. 9.

Liuores faciei.

LIuores faciei meliloti & fœnugræco decocto fouebis: postea collyrio Diarhodon illines. Ad recentes autem liuores cataplasma ex farina fabæ cum melle induces. Liuores porrò cum inflammatione, aqua calida fouebis, et cataplasmate ex lenticulis decoctis obduces.

DE DENTIVM AFfectibus, ex Galeno. Cap. 10.

Dentium morbi.

DEntium affectuum alij sanè omnibus euidenter apparent, quemadmodum cum perforati fuerint, aut nigruerint, aut attriti sint, aut neq; frigida, neque calida sustinent, sed ob utrumq;, aut alterum solum dolor aliquis ipsos inuadit. alij uerò non apparent in ipsis manifestò, sicuti quum æger ipse sentire se dolorem affirmat, qui in alto dentis corpore oboritur. Aduersantur enim nonnulli, dicentes dentem, quum os sit, citra dolorem affici, quemadmodũ cum lima excessus ipsorum præsecare cogimur, aut ob aliam quampiam occasionem: de quibus paulo pòst tractabo. nunc enim citra rationalẽ naturalemq; demonstrationem cogito ijs attestari,

ΠΡΟΣ ΥΠΩΠΙΑ. κεφάλ. θ.

Υπώπια δὲ ἀφεψήματι μελιλώτε τε καὶ τήλεως πυριάσας, ἔθ᾽ ἑξῆς τὸ κολλύριον διὰ ῥόδων ἐπίχριε. πρὸς ὑπώπια δὲ πρόσφατα κατάπλασσε ὀρόβου ἀλεύρῳ μετὰ μέλιτος. ὑπώπια δὲ μετὰ φλεγμονῆς, ὕδατι θερμῷ πυρία, καὶ κατάπλασσον φακῷ ἑφθῷ λείῳ μετὰ μέλιτος ἐπιτίθει.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ τοῖς ὀδοῦσι παθῶν, ἐκ τῶν γαληνοῦ. κεφ. ι.

Τῶν ἐν τοῖς ὀδοῦσι παθῶν, ἔνια μὲν ἅπασιν ἐναργῶς φαίνεται, καθάπερ ὅταν ἤτοι τρυπηθῶσιν, ἢ μελανθῶσιν, ἢ ἐκβρωθῶσιν, ἢ μήτε τῶν ψυχρῶν ἀνέχονται, μήτε τῶν θερμῶν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀμφοτέροις, ἢ θατέρῳ μόνῳ συμβαίνῃ τις ὀδύνη. τινὰ δ᾽ οὐ φαίνεται σαφῶς ἐν αὐτοῖς παθῶν, ὥσπερ ὅταν ὁ πάσχων αὐτὸς αἰσθάνεσθαι φῇ τῆς κατὰ τὸ σῶμα τοῦ ὀδόντος ὀδύνης ἐν τῷ βάθει γινομένης. ἀντιλέγουσι γὰρ ἔνιοι φάσκοντες, ὀστοῦν ὄντα τὸν ὀδόντα χωρὶς ὀδύνης πάσχειν, ὥσπερ ὅταν τῇ καλουμένῃ ῥίνῃ τὰς ὑπεροχὰς αὐτῶν ἀναγκασθῶμεν πρίζειν, ἢ καὶ δι᾽ ἄλλην τινὰ πρόφασιν, ὧν ὀλίγον ὕστερον ἐρῶ. νυνὶ γὰρ βούλομαι χωρὶς λογικῆς τε καὶ φυσικῆς ἀποδείξεως μαρτυρῆσαι

[πιστεῦ]σαι τοῖς φάσκουσιν, τὸν αὐτὸν ἀλγεῖν ὀδόντα. καὶ γὰρ κἀγὼ ἀλγήσας ἀκριβῶς ἑαυτῷ προσεῖχον, ὡς ἂν ἤδη προακηκοὼς τῆς ἀμφισβητήσεως, ᾐσθανόμην τε σαφῶς οὐ μόνον ἀλγοῦντος, ἀλλὰ καὶ σφύζοντος τοῦ ὀδόντος, ὁμοίως ταῖς φλεγμαινούσαις σαρξὶν, ὥστε με θαυμάζειν, εἰ καὶ τοῦτο τὸ πάθος ὃ καλοῦμεν φλεγμονὴν, ἐν ὀδόντι γενέσθαι δύναται, λιθώδη καὶ σκληρὰν οὐσίαν ἔχοντι. καὶ μέντοι καὶ καθ' ἕτερον καιρὸν ἀλγήσας ὀδόντα, σαφῶς ᾐσθανόμην οὐκ αὐτοῦ τοῦ ὀδόντος, ἀλλὰ τῶν οὔλων εἶναι τὸ ἄλγημα. φλεγμαινόντων δὲ αὐτῶν, ὡς καὶ χωρὶς τῆς θλίψεως ἀλγεῖν. ἀλλὰ καὶ γειτνιάσει τῶν ὀδόντων σκληρῶν ὄντων, αὐξανομένης τῆς ὀδύνης διὰ τὴν θλίψιν, ὡς ἑκατέρας τῆς αἰσθήσεως πεπειραμένος, ἄλλης μὲν ἐνθ' τοῖς οὔλοις, ἄλλοις δὲ ἐπ' αὐτῆς τῆς τοῦ ὀδόντος οὐσίας, σαφῶς οἶδα καὶ μαρτυρῶ τοῖς λέγουσιν ἀλγεῖν αὐτοὺς τοὺς ὀδόντας ποτὲ, καὶ μέντοι καὶ τοῦ καταφυομένου νεύρου τῇ ῥίζῃ τοῦ ὀδόντος ὀδύνην γενέσθαι, ποτὲ τοῦ νεύρου φαντασίαν συγκεχυμένην, καὶ ἀδιαρθρωσιν τοῖς πολλοῖς φέροντος ὡς αὐτοῦ ὀδόντος ἀλγοῦντος οὐ λογόν ἐστιν. καὶ γὰρ καὶ τούτου σαφῶς ᾐσθόμην συμβάντος μοι, καί τε γε διαμένειν ἔτι μέρος μικρὸν τῆς ὀδύνης ἐξαιρεθέντος τοῦ ὀδόντος, ἐνθ' ἣ τοῦ νεύρου ἐγγίνεται φλεγμονὴ, κουφιζομένου μόνον ἐκ τοῦ μηκέτι μήτε

stari, qui dentē ipsum dolere pronunciant. Etenim ego quoq; dolorem passus, mentē diligenter adhibebam, ceu qui iam prius de hac controuersia audiuissem: sentiebamq; manifestò dentem non modò dolere, sed etiam pulsare, carnib. inflammatione obsessis similiter. unde etiam admiratus sum, an hic quoq; affectus, quem uocamus inflammationem, in dente qui lapideā duramq; substantiam obtinet, possit oboriri. Quin etiā alio tempore dentis dolore affectus, palàm persensi, non ipsius dentis, sed gingiuarū esse dolorē, idq; cùm inflammationē experirentur, ut etiam citra cōpressionem dolerent: imò & uicinitate dentiū, cum duri sint, augescere dolorem ob compressionē deprehendi, tanquā utriusq; doloris sensum expertus, alium sanè in gingiuis, aliū uerò in ipsorum dentiū substantia manifestò noui. et attestor ijs, qui dentes ipsos nonnunquam dolere dictitent. Præterea nerui qui dentis radici inseritur, dolorem excitari interim, rationi consentaneum est: dum ille imaginationem confusam, incertamq; multis præbeat, quasi dens ipse doleat. Etenim & hoc manifestò mihi accidisse deprehendi: & quòd exigua adhuc doloris pars dente exempto permanet, id ob nerui inflammationem contingit, qui leuatur duntaxat inde,

quòd non amplius tendatur, à cōmissura, qua oßi tendenti inhæsit, liberatus, respirationem'que nonnullā habeat, et quòd medicamina quæ adferuntur attingat.

De gingiuarum dolentium curatione.

Gingiuis aūt ex inflāmatione dolentibus, præsentißimū est medicamentū oleū lentiscinū, si calore temperatū in ore contineatur. Sit aūt recens: nam uetustū tanto recenti deterius est, quanto uetustius. Vas in quo illud calefit, in alio maiore collocetur, quod aquam abundè calidam contineat. Maximè igitur hoc gingiuarum inflammationi conuenit, nec non si in alia quoq; parte tum membranæ linguā integentis, tū eius quæ totum os succingit, dolor ob inflammationē oriatur: hunc lentiscinū mitigat. Quippe citra molestiā et asperitatē repellit, quam pleraq; austera obtinent, discutitq; citra rosionem.

De dentium doloris curatione.

Dentium dolore affecti os aceto calido, acri, cum galla colluant: aut halicacabi radice cum aceto & galla, aut tedis pinguibus in aceto feruefactis, aut tithymalli radice in uino usq; ad dimidias decocta, aut alterci radice oxymeliti incocta, colluit.

Aliud,

μήτε τείνεσθαι τῆς πρὸς τὸ τεῖνον ὀστοῦν συμφύσεως, ἐλευθερωθὲν ἀναπνοήν τέ τινα σχεῖν, καὶ τῶν προσφερομένων ἰαμάτων ψαύειν.

Περὶ οὔλων ὀδυνωμένων θεραπείας.

Οὔλων δὲ διὰ φλεγμονὴν ὀδυνωμένων ἄριστόν ἐστιν φάρμακον ἔλαιον σχίνινον εὔκρατον, κατὰ θερμότητα διακρατούμενον. ἔστω δὲ νέον, ὡς τό γε παλαιότερον εἰς τοσοῦτον τοῦ νέου φαυλότερον, εἰς ὅσον παλαιότερον. ἐνιστάσθω δὲ τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ θερμαίνεται τὸ σχίνινον, ἑτέρῳ μείζονι θερμὸν ἱκανῶς ὕδωρ ἔχοντι. μάλιστα μὲν οὖν ἁρμόττει τοῦτο τῇ φλεγμονῇ τῶν οὔλων, οὐ μὴν ἀλλὰ κἂν κατὰ ἄλλο τι μέρος τοῦ τε τὴν γλῶτταν ἀμφιεννυοῦντος ὑμένος, ὑπεζωκότος τε σύμπαν τὸ στόμα γένηταί τις ὀδύνη διὰ φλεγμονὴν, ἀνωδυνίας ἐστὶ ποιητικὸν τὸ σχίνινον. ἀποκρούεται γὰρ ἀλύπως ἄνευ τραχύτητος, ἣν ἔχει τὰ πλεῖστα τῶν αὐστηρῶν, διαφορεῖ τε ἀδήκτως.

Περὶ τῶν ὀδόντων ὀδύνης θεραπείας.

Ἀλγοῦντες δὲ ὀδόντας διακλυζέσθωσαν ὄξει θερμῷ δριμεῖ μετὰ κηκίδος, ἢ ἁλικακάβου ῥίζῃ μετ' ὄξους, καὶ κηκίδος, ἢ δαδίοις λιπαροῖς ἀναζεομένοις ἐν ὄξει. ἢ τιθυμάλλου ῥίζαν ἐν οἴνῳ μέχρι τὸ ἥμισυ λειφθῇ ἑψήσας, διακλυζέτω. ἢ ὑοσκυάμου ῥίζαν ὀξυμέλιτι ἑψήσας διακλυζέτω.

Ἄλλο

Ἄλλο, παραχρῆμα παῦον τοὺς πόνους τῶν ὀδόντων.

Σκορόδων πυρῆνας ε. λιβάνου ἄῤῥενος γ ὀβολοὺς, μυρσίνης κλωνία διπάλαιστα δύο. τούτων ἀμέλξας τὰ φύλλα, κατ᾽ ἰδίαν λέανον, ὁμοίως καὶ τὰ σκόροδα, καὶ τὸν λιβανωτόν. εἶθ᾽ ὁμοῦ πάντα ἐμβαλὼν εἰς καινὴν χύτραν, καὶ ἐπιχέας ὄξους κοτύλην α. ἕψε κινῶν συνεχῶς σπάθῃ δαδίνῃ μέχρις οὗ λειφθῇ τὸ ἥμισυ, καὶ οὕτω χλιαρῷ χρῶ. δεῖ δὲ κρατεῖν τὸ ὑγρὸν ἐπὶ τῷ ἀλγοῦντι μορίῳ πρὸς πλείονα χρόνον. τοῦτο δὲ πρακτέον ἄχρις ἂν τὸ ὑγρὸν δαπανηθῇ. ἐπὶ δὲ τῶν μεγίστων ὀδονταλγιῶν ἄκρως ποιεῖ τοῦτο. ὄφεως γῆρας κατακαύσας, καὶ μετ᾽ ἐλαίου μέλιτος ποιῶν πάχος, περιοῦ περικαθάρας περίπλασσε, καὶ τὰ κύκλῳ πάντα περίχριε, καὶ τοῖς βρώμασιν ἐντίθει. ἢ ὀρίγανον σὺν νίτρῳ τρίβε, καὶ λειωθέντα τοῖς οὔλοις ἔμπασσε, καὶ αὐτίκα ἡ ὀδύνη παύσεται. ἢ ὀπὸν κυρηναϊκὸν, καὶ πέπερι, ἴσα μετὰ χαλβάνης ἐντίθει τῷ ὀδόντι.

Aliud, quamprimùm dolorem dentium finiens.

Alliorum nuclei quinq;: thuris masculi oboli tres : myrti ramusculorum fasciculi duo. Hos *folijs ademptis priuatim terito, similiter & allia & thus: deinde hæc simul in recentem ollam conijciens, infundensq; aceti heminam coquito, tedacea rudicula continuè agitans, quo usq; ad dimidias peruenerint, & sic tepidis ututor.* Oportet autem *liquorem medicamenti supra locũ dolentẽ diutius tenere: idq; tam diu fieri debet, usq; dum ille fuerit cõsumptus.* Porrò in *maximis dentium doloribus mirificè ualet serpentis exuuium in cinerem redactum, quod ex oleo in mellis solu ti spißitudinem cogens, dentẽ purgatum, partesq; omnes ambientes circumlinito, et foramini dentis intromittito.* Item *origanum cum nitro terito, ac puluerẽ gingiuis inspergito, ac mox cessabit* dolor. Adhæc *liquorem Cyrenaicum, & piper, æquali pondere cum galbano denti imponito.*

Ἄλλο ἀνώδυνον, πρὸς τοὺς ὀδυνῶντας καὶ βεβρωμένους ὀδόντας, ἔστι δὲ καὶ βηχικὸν ἀγαθόν.

Ὀποῦ μήκωνος δραχμ. β. πεπέρεως λευκοῦ κεκομμένου, καὶ σεσησμένου δραχμ. α. σμύρνης δραχ. β. στύρακος δραχ. β. χαλβάνης δραχ. α. γλυκέος

Aliud anodynum ad dentes dolore infestatos, erososq́: est etiam tussi efficax remedium.

Liquoris papaueris drachmæ duæ : *piperis albi triti, cribratiq; drachma: mirrhæ drach. 2. styracis drach. 2. galbani drachma:*

ſapæ ad excipiendum quod ſatis eſt, contundito ſimul, & in catapotia redigito, denti circũlinens, & foramini imponito.

Alia ad dentes molares cõpoſitio, eadem hora dolorem finiens.

℞. Piperis, pyrethri, liquoris tithymalli, galbani, ſingulorũ drachma: læuigata galbano excipito, & foramini dentis eroſi imponito.

Aliud idoneum.

Liquorem aut radicem ipſam laſerpicij, aut galbanum cum pipere inſerito: aut opium cum galbano, aut opoponaco indito, inuoluitoq́, ac iuuabis.

Alia Mylice, qua utor.

Aluminis ſciſſi drachmæ quatuor, piperis albi drachmæ duæ, opoponacis oboli quatuor, ſoreos oboli quatuor, gummi macerati in aqua drachmæ duæ, ceræ totius ponderis duplicata portio. In aqua calida diſſolues ceram, & ſic uteris.

Paſtillus ad dentium dolores.

Aluminis ſciſſi drachmæ quatuor: piperis drachmæ tres: pyrethri drachmæ duæ: alterci ſucci drachmæ quatuor. Terito, et ex aceto fingito paſtillos, & in ore continendos dato.

Aliud

γλυκεῖ εἰς ἀνάληψιν ὅσον ἀρκεῖ, κόπτε ὁμοῦ καὶ ἀνάπλαττε καταπότια, καὶ περίπλαττε τὸν ὀδόντα, καὶ ἐντίθει τῷ βρώματι.

Ἄλλη μυλικὴ αὐθωρὸν παύουσα.

Πεπέρεως, πυρέθρου, τιθυμάλλου ὀποῦ, χαλβάνης, ἀνὰ δραχ. α. λεάνας, ἀναλάμβανε τῇ χαλβάνῃ, καὶ ἐντίθει εἰς τὸ βρῶμα.

Ἄλλο εὔθετον.

Ὀπὸν σιλφίου ἐντίθει, ἢ αὐτὴν τὴν ῥίζαν, ἢ χαλβάνην μετὰ πεπέρεως, ἢ ὄπιον μετὰ χαλβάνης, ἢ ὀποπάνακα ἐντίθει ἐμπλασσόμενον, καὶ ὀνήσεις.

Ἄλλο μυλικὴ, ᾗ χρῶμαι.

Στυπτηρίας σχιστῆς δραχ. δ. πεπέρεως λευκοῦ δραχ. β. ὀποπάνακος ὀβολοὶ δ. σώρεως τετρώβολον, κόμμεως βεβρεγμένου ἐν ὕδατι δραχ. β. τῆς ὅλης σταθμίας κηροῦ τὸ διπλοῦν, ἀναλύων ἐν ὕδατι θερμῷ πρόσμιξον, καὶ οὕτω χρῶ.

Τρόχισκος πρὸς ὀδόντων πόνους.

Στυπτηρίας σχιστῆς δραχ. δ. πεπέρεως δραχ. γ. πυρέθρου δραχ. β. ὑοσκυάμου χυλοῦ δραχ. δ. λειότριβε, καὶ μετ' ὄξους ποίει τροχίσκους, οὓς ἐν στόματι διακρατεῖν δίδου.

Ἄλλο

Ἄλλο πρὸς ὀδόντας σειομένους.

Κηκῖδος δραχ. β. S. σμύρνης δραχμ. β. σιδίων δραχμ. β. μετ' ὄξους χρῶ.

Ἄλλο, πρὸς ὀδόντας κεχαλασμένους καὶ μεμελασμένους, καὶ οὖλα ῥευματιζόμενα.

Κηκῖδος δραχ. β. μυρσίνης, στυπτηρίας σχιστῆς, ἀνὰ δραχ. α. ἴρεως δραχ. α. λειότριβε καὶ χρῶ.

Ἄλλο πρὸς ὀδόντας σειομένους, καὶ οὖλα βεβρωμένα, δακτύλῳ δὲ τὸν τόπον προσάψεις.

Ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, στυπτηρίας στρογγύλης, ἀνὰ δραχ. β. σμύρνης δραχ. α. λείοις χρῶ.

Ἄλλο πρὸς ὀδόντων βρώσεις.

Κέρατος ἐλαφείου κεκαυμένου, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἀνὰ λιβρ. α. μαστίχης, σχοινοῦ, ἀνὰ οὐγγ. β. πεπέρεως οὐγγ. α. κόστου οὐγγ. δ. φύλλου οὐγγ. δ. λέαινε καὶ χρῶ.

Ἄλλο, ὥστε τοῖς δακτύλοις ἆραι τὸν ὀδόντα προαποκαθαρθέντα καλῶς.

Ῥόδον, κηκῖδα, σταφίδα ἀγρίαν, σχιστὴν, θεῖον ἄπυρον, πέπερι μακρὸν, ἴσα λεῖα ποιήσας, καὶ πᾶσι ἀναμεμιγμένοις, τῆς κεδρίας οὐγγ. δ. πρόσβαλε, καὶ μετὰ κηροῦ ὀδόντι ἐπιτίθει.

Περὶ

Aliud, ad dentes mobiles.

Gallæ drachmæ duæ & semis, myrrhæ drachmæ duæ, mali punici corticum totidem. Ex aceto utere.

Aliud.

Ad laxos dētes, nigrosq́;, & gingiuas fluxione tentatas. Gallæ drachmæ duæ, myrrhæ, aluminis scißi, singulorum drachma, iridis drachma. In puluerē redigito, & utere.

Aliud, ad dētes mobiles, & gingiuas erosas, digito autem loca attinges.

Salis ammoniaci, aluminis rotūdi, singulorum drachmæ duæ, myrrhæ drachma. In puluerem redactis utitor.

Aliud, ad dentiū erosiones.

Cornu ceruini cremati, salis ammoniaci, singulorum libra: masticbæ, iunci odorati, singulorum unciæ duæ, piperis uncia, costi unciæ quatuor, folij unc. 4. In puluerem redigito, & utere.

Aliud, ut dentem digitis apprehensum tollas, antea probè purgatum.

Rosam, gallam, staphisagriā, alumen sciſſum, sulphur uiuum, piper longum, pari pondere miscebis: & redactis in puluerem cedriæ uncias quatuor addito, et cum cera denti superimpones.

Dentifricia Galeni.

Nonnulla ex dentifricijs, à me compositis, usu probata, & efficacia generosa prædita, uisa mihi sunt digna, quæ literis mandarem: ac primũ ea, quæ frigidis affectibus dentium medentur, siue ob immoderatam frigidæ aquæ potionem, siue ex fructibus pomaceis à niue refrigeratis, siue alijs quibusdam esculentis, aut poculentis, siue præterea ex humore frigido è capite in ipsos dẽtes influente contractis. Itaq; ex humore perfrigeratos, uehementer adiuuat aphlegmatismus, hoc est medicamentum pituitam per os educens. Eos autem qui citra humorem frigefacti sunt, hoc solo medicamine, quod nunc referetur, curare oportet. Eoq; etiam post apophlegmatismum uti satius est, ut non solum noxium humorem euacues, sed etiam affectum ab eo nascentem persanes. Compositio medicamenti hoc pacto habet: Duas herbas, quarum alia sideritis, alia perdicias nominatur, domi sensim citra solis obiectum siccato, ut neq; humidæ adhuc, neq; siccæ existant: et tantum urito, ut quamprimum contundi confringiq; poterint, ab urendo cesses. nam facultas earũ nimia adustione corrumpitur. in alia autem ollula comburetur sal fossititius cũ alumine rotũdo, Attico

Περὶ ὀδοντοτριμμάτων Γαληνοῦ.

Ἔνια τῶν ὑπ' ἐμοῦ συντεθέντων ὀδοντοτριμμάτων τῇ πείρᾳ δοκιμασθέντα καὶ φανέντα γενναῖον ἔχειν ἐνέργειαν, ἄξια γραφῆς ἔδοξε εἶναί μοι. καὶ πρῶτόν γε τὰς ψυχρὰς διαθέσεις τῶν ὀδόντων ἰώμενον, ἐάν τε διὰ ψυχροῦ πόσιν ὕδατος ἄμετρον, ἢ τῶν ὑπὸ χιόνος ψυχθεισῶν ὀπωρῶν, ἢ τινῶν ἐδεσμάτων, ἢ πομάτων ὦσι γεγονυῖαι. καὶ πρὸς τούτοις ἐὰν διὰ χυμὸν ψυχρὸν ἐκ τῆς κεφαλῆς εἰς αὐτοὺς καταῤῥέοντα. τοὺς μὲν οὖν διὰ χυμὸν ἐψυγμένους, μεγάλως ὀνίνησιν ὁ ἀποφλεγματισμός. τοὺς δὲ ἄνευ χυμοῦ διὰ μόνου τοῦ νῦν εἰρησομένου φαρμάκου θεραπεύειν προσήκει, χρῆσθαί τε αὐτῷ καὶ μετὰ τὸν ἀποφλεγματισμὸν ἄμεινόν ἐστιν, ὅπως ἐκκενώσῃς μὴ μόνον τὸν βλάπτοντα χυμὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γεννωμένην διάθεσιν ἐκθεραπεύσῃς. ἡ δὲ σύνθεσις τοῦ φαρμάκου, τῷδε τῷ τρόπῳ γίνεται. λαβὼν δύο βοτάνας, ὧν ἡ μὲν σιδηρίτης, ἡ δὲ περδικιὰς ὀνομάζεται, ξήρανον ἐν οἴκῳ ἀτρέμα χωρὶς ἡλίου προσβολῆς, ὡς μήτε ὑγρὰς ἔτι, μήτε ξηρὰς εἶναι. καὶ καῦσον εἰς τοσοῦτον, ὡς ὅτε πρῶτον ἐπιτήδειοι γένοιντο κοπῆναι, καὶ διατμηθῆναι παύσασθαι καίοντα. διαφθείρεται γὰρ ἡ δύναμις αὐτῶν ἐπιπλέον καυθεισῶν. ἐν ἑτέρῳ δὲ χυτριδίῳ καυθήτωσαν ἅλες ὀρυκτοὶ, μετὰ σχιστῆς στυπτηρίας ἀττικῶ

τικῷ μέλιτι φυραθέντος, εἶτα μετὰ τῶν ἄλλων ταῦτα μιχθέντα κοπτέσθωσαν. καὶ διασηθέντα καλῶς λεπτῷ κοσκίνῳ, πάλιν ἐν θυείᾳ τριβέσθωσαν. βέλτιον γὰρ ἔσται τὸ φάρμακον, εἰς ὅσον ἂν ἀκριβέστερον λειωθῇ. χρῆσθαι δὲ αὐτῷ δεῖ μόνους τοὺς ὀδόντας τρίβοντας χωρὶς τῶν περικειμένων οὔλων, εἰ μὴ τύχοι ταῦτα ὄντα πλαδαρά. ξηραντικὴν γὰρ ἔχον δύναμιν τὸ φάρμακον, ἐπιτήδειον μέν ἐστιν τοῖς ὑγροῖς οὔλοις, ἐναντίον δὲ τοῖς ξηροῖς. τὰς μέντοι μετὰ τὰ οὖλα ῥίζας τῶν ὀδόντων, ἀνατρίβειν αὐτῷ χρὴ, καθάπερ γε καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀδόντας. ἡ δὲ τῶν μιγνυμένων εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ φαρμάκου συμμετρία τοιαύτη ἐστίν. τῶν μὲν βοτανῶν μετὰ τὸ καυθῆναι δραχ. ιϛ. τῶν δὲ ἁλῶν τῶν μετὰ τῆς στυπτηρίας καυθέντων δραχ. ια. ἔστω δὲ τῶν μὲν βοτανῶν ἴσος ἑκατέρας σταθμὸς μετρούμενος πρὶν καυθῆναι, οἱ δὲ ἅλες τετραπλάσιοι τῷ σταθμῷ τῆς στυπτηρίας ἔστωσαν, τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν καιέσθω. ξηρὰ δὲ ἐμβαλλέσθω κατὰ τὴν ὑπογεγραμμένην συμμετρίαν, ὀριγάνου κόμης δραχ. β. πεπέρεως δραχ. β. ἐν ἄλλῳ δραχ. β. πυρέθρου δραχ. β. κόστου δραχ. γ. σελίνου σπέρματος δραχ. γ. ἴρεως ἰλλυρικῆς δραχ. ε. ἡδυόσμου ξηροῦ δραχ. β. κέρατος ἐλαφείου, ἢ αἰγίου κεκαυμένου δραχ. β. σεσέλεως, ὑσσώπου, ἀνὰ δραχ. β. ἐὰν εὐῶδες αὐτὸ βουληθῇς εἶναι, κασσίας ἢ ἀμώμου μίξας δραχ. β. εἰ δὲ βασιλεῖ σκευάσεις, ἐμβαλεῖς κινναμώμου δραχ. α.

Πρὸς

ticô melle subactus: deinde cũ alijs hæc mixta cõtundentur, et in creta probè tenui cribro rursus cõterentur in mortario. præstãtius enim erit medicamentum, quanto accuratius fuerit læuigatũ. uti autem eo oportet solos dentes fricando, ut uicinæ nõ attingantur, nisi hæ humiditate scateant. nam medicamentum uim habet siccatoriam: idoneum sanè est gingiuis humidis, inimicum autem siccis. Attamen radices dentiũ post gingiuas eo perfricare conuenit, quẽadmodum etiam ipsos dentes.

Cæterùm eorum quæ ad huius medicamenti compositionem spectant, talis est temperatura. Herbarum combustarum drac. 16. salis combusti cum alumine drach. 11. Sit aũt herbarum æquale pondus antequam comburantur: sal quadruplo alumen superet, aliorum uerò nullũ uratur. Arida inijciantur, prout subscripta habet tẽperatura: origani comæ drach. 2. piperis drach. 2. pyrethri drac. 2. costi drac. 3. apij seminis drac. 3. iridis illyricæ drach. 5. mentæ siccæ drach. 2. cornu ceruini, aut capræ, combusti drac. 2. seseleos, hyssopi, singulorũ drach. 2. Si odorũ ipsum esse uoles, casiæ, aut amomi drachmas duas misceto: si regi præpares, cinnamomi drachmam unam inijcias.

Ad mobiles dentes.

Callitrichi seminis usti libram: aluminis scissi & rotundi, singulorum unciæ tres, spicæ nardi unciæ duæ, folij uncia, piperis albi tantundem, pyrethri unciæ quinque: contusis læuigatisq; simul omnib. gingiuas usq; ad dentium radices attingito.

CAPITA LIBRI IIII, & appendices.

Πρὸς τοὺς σειομένους ὀδόντας.

Καλλιτρίχου καρποῦ κεκαυμένου λίτραν α. σχιστῆς καὶ στρογγύλης, ἀνὰ οὐγγ. γ. ναρδοστάχυος οὐγγ. β. φύλλου οὐγγ. α. πεπέρεως λευκοῦ οὐγγ. α. πυρέθρου δραχ. ε. κόψας καὶ λειώσας ὁμοῦ πάντα, παράπτου τῶν οὔλων ἄχρι τῶν ῥιζῶν τῶν ὀδόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ τετάρτου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον τέταρτον.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΓΧΗΣ. κεφάλ. α.

Τὸ δὲ συνάγχης πάθος, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τῶν ὀξυτάτων ἐστὶ παθῶν. δίκην γὰρ ἀγχόνης καὶ βρόγχου ἀποπνίγειν οἶδε τοὺς κάμνοντας, ὅθεν καὶ συνάγχη τὸ πάθος εἰκότως ὠνομάσθη. ἐπεὶ οὖν ὀξύτατόν ἐστι, καὶ εὐθὺς τὸν θάνατον ἐπιφέρει, ἀνάγκη καὶ ὀξέως ἤδη τὴν θεραπείαν ὁρμᾶν. ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὀρθῆς θεραπείας, ἐπειδήπερ ἀνάγκη προηγεῖσθαι τὴν διάγνωσιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπίστασθαι τήν τε οὐσίαν αὐτὴν τοῦ πάθους, καὶ τὰς αἰτίας αὐτοῦ, καὶ διαφορὰς, καὶ τὴν διάγνωσιν ἑκάστης αὐτοῦ. οἱ μὲν οὖν ἀρχαιότεροι τῶν πάλαι ἰατρῶν, ὡς ἤδη τὸ πολὺ πᾶν εἶδος φλεγμονῆς περὶ τὸν λαιμὸν, εἴτε ἔνδοθεν, εἴτε ἔξωθεν ἀπειλοῦν πνιγμὸν, συνάγχην ὠνόμαζον. οἱ ὕστερον δὲ διεῖλον τὴν φλεγμονὴν εἰς τέσσαρας διαφορὰς, καὶ τὴν μὲν ἔνδον φλεγμονὴν τῶν μυῶν τοῦ λάρυγγος, ἐκάλουν κυνάγχην· τὴν δὲ ἐκτὸς, παρακυνάγχην. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἔνδοθεν φλεγμονὴν τοῦ φάρυγγος,

ἐκάλουν

ALEXANDRI TRALLIANI liber quartus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE ANGINA. Caput I.

Angina, si quod aliud quoq; uitium, acutißimus morbus existit. Nam ægros laquei funisq; modo strangulare solet, unde etiam Græcis meritò Synanche appellata est. Quoniam igitur acutißimus est affectus, et statim mortem inducit, necesse est etiam protinus ad curationem festinare. Verùm cum in omni recta curatione internotionẽ præcedere oporteat, cõuenit tum substantiam ipsam affectus, tum causas eius, tum differentias, tum notas uniuscuiusq; cognoscere. Ex ueteribus igitur medicis antiquiores magna ex parte omnem inflammationis circa gulam speciem, siue intus, siue foris suffocatum minetur, Synanchen nominarunt. posteriores autẽ, inflammationem quadrifariam diuiserunt: ac internã quidẽ musculorũ in superiore gutturis parte inflãmationẽ Cynanchen uocabant, externam uerò Paracynanchen. pari modo internam fauciũ, quæ pharynx dicitur, inflãmationem, Anginæ quatuor species.

Synan-

Synanchen appellabant: externam uerò Parasynanchen. Quæ cum ita habeant, dicamus iam etiam curationem unicuiq; speciei conuenientem. Scire igitur in uniuersum oportet, neq; reprimentē solā medēdi ratione hisce affectibus cōferre, neq; discutientem, sed mixtā requiri: et temporū ratione habita, aliàs repellentia, aliàs discutiētia admiscenda esse. Et si quidē morbi fuerit initium, & fluere adhuc materia uideatur, tunc repellentia potius misceri debent: ac in statu, potiore ex parte discutientia: in declinatione uerò ea quæ ualentius discutiant. Qui enim sola laxatoria ratione usi sunt, siue intus, siue foris, hi insigniū malorū autores extiterūt. Vel enim suffocationē acutißimā intulerūt, uel inflāmationem auxerunt, ut his obortis æger postea uix respirauerit, seruatusq; sit. Non solū aūt temporib. animū, sed etiā facultati auxiliorum aduertere oportet. Etenim imbecilliora molliorаq; medicamenta ijs qui teneriorem delicatioremq; habitū obtinent, accommodatius quis obtulerit, nēpe eunuchis, pueris, mulieribus, & horum similibus: ualentiora autem, durioribus, & fortioribus corporibus. Etenim quemadmodū duriora corpora à refrigerantibus per sanitatē affecta nō ægrotāt:

ἐκάλουν συνάγχην· τὴν δὲ ἐκτὸς, παρασυνάγχην. τούτων οὕτως ἐχόντων, λέγωμεν ἤδη καὶ τὴν πρὸς ἕκαστον εἶδος ἁρμόζουσαν θεραπείαν. εἰδέναι δεῖ τοίνυν καθόλου, ὡς οὔτε ἡ ἀποκρουστικὴ μόνη ἀγωγὴ συμβάλλεται τοῖς πάθεσι τούτοις, οὔτε ἡ διαφορητικὴ, ἀλλὰ μικτῆς ἐστι χρεία, καὶ πρὸς τοὺς καιροὺς ἀποβλέποντας, ποτὲ μὲν τῶν ἀποκρουστικῶν, ἄλλοτε τῶν διαφορητικῶν ἐπιμιγνύειν χρή. καὶ εἰ μὲν ἀρχὴ τοῦ πάθους εἴη, καὶ ἔτι ῥευματιζόμενα φαίνοιτο, τότε τῶν ἀποκρουστικῶν πλέον δεῖ μιγνύειν, καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ μᾶλλον τῶν διαφορητικῶν· ἐν δὲ τῇ παρακμῇ, τῶν ἰσχυροτέρως διαφορεῖν δυναμένων. ὅσοι γὰρ ἐχρήσαντο χαλαστικῇ ἀγωγῇ μόνῃ, εἴτε ἔνδοθεν, εἴτε ἔξωθεν, οὗτοι μεγίστων αἴτιοι κακῶν ἐγένοντο. ἢ γὰρ εἰς πνιγμὸν ὀξύτατον ἤνεγκαν, ἢ τὴν φλεγμονὴν ηὔξησαν, ὥστε πολλῶν γενομένων ὕστερον μόλις ἀναπνεῦσαι καὶ σωθῆναι τὸν κάμνοντα. οὐ μόνον δὲ δεῖ προσέχειν τοῖς καιροῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει τῶν βοηθημάτων. τὰ μὲν γὰρ ἀσθενέστερα καὶ μαλακώτερα τοῖς ἁπαλωτέραν ἔχουσι τὴν ἕξιν οἰκειότερον ἄν τις προσενέγκοι, οἷον εὐνούχοις, παισί, γυναιξί, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων. τὰ δὲ ἰσχυρότερα τοῖς σκληροτέροις, καὶ ἰσχυροτέροις σώμασι. καὶ γὰρ ὥσπερ οὐκ ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ὑγιαίνειν ψυχόντων πάσχοντα τὰ σκληρότερα σώματα νοσοῦσιν, οὕτω πά-

πάλιν ἵνα εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέλθῃ, τῶν ἰσχυροτέρων δὲ ἀνάγκης δεῖται πάλιν· τὰ δὲ μαλακωτέραν ἕξιν ἔχοντα, τοὐναντίον ὑπομένει. τῶν μὲν γὰρ ἀσθενεστέρων βοηθημάτων, ἀβλαβῶς ἀνέχεται, ὑπὸ δὲ τῶν ἰσχυροτέρων ἀδικεῖται τῷ μὴ φέρειν αὐτῶν τὴν δύναμιν. δεῖ οὖν προσέχειν ἀκριβῶς, πῶς μὲν ἐκλῦσαι τὴν δύναμιν τῶν βοηθημάτων, ποῦ δὲ ἐντεῖναι χρὴ, ὅπως τὸ προσαγόμενον βοήθημα γένοιτο ἐναντίον μὲν τῇ κρατούσῃ διαθέσει, οἰκεῖον δὲ καὶ φίλον τῇ ἕξει τοῦ πάσχοντος. εἴπομεν οὖν ἤδη ποῖα τῶν βοηθημάτων ἐστὶν ἁπλούστερα καὶ ἀσθενῆ, ποῖα δὲ ἰσχυρότερα. καὶ ποτὲ μὲν αὐτοῖς μικτοῖς δεῖ κεχρῆσθαι, ποτὲ δὲ * ἀκράτοις.

Περὶ τοῦ διὰ μόρων.

Τὸ μὲν οὖν ἁπλούστερον βοήθημα ὑπὸ τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων καὶ τοῦ μέλιτος σκευάζεται, καὶ ποιεῖ πρός τε τὰς ἀρχομένας τῶν παρισθμίων, καὶ σταφυλῆς, καὶ φάρυγγος, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν μετρίαν τῶν περὶ τὸν λαιμὸν, καὶ μάλιστα τῶν μαλακοσάρκων, καὶ λευκοτέρων σωμάτων. τὸ δὲ σύνθετον οὐ μόνον ποιεῖ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλὰ καὶ ἀκμὴν ἐχούσης τῆς φλεγμονῆς. ἰσχυρότερον δὲ καὶ διαφορητικώτερον γίνεται, ἐὰν καὶ σμύρναν προσλάβῃ. καὶ πολλοί γε δὲ ἀρχῆς οὕτω σκευάζουσι μετὰ τῆς σμύρνης.

βέλτιον

ita rursus, ut in naturalē statū reuertātur, ualētiora necessariò remedia itē requirūt. at molliori habitu prædita contrariū experiuntur: quippe imbecilliora medicamentorū auxilia citra noxā offensamq́; tolerāt: à ualentioribus aūt lædūtur, eo quòd uires ipsorū nō ferāt. Quare diligenter attendendū est, ubi sanè uires medicamentorū remittere, ubi uerò intendere oporteat, ut quod remediū adhibetur, cōtrariū quidē superāti affectui, familiare aūt & amicū ægrotātis habitui fiat. Dicamus igitur iā quæ medicamēta simpliciora sint & imbecillia, quæ rursus ualentiora, itē quādo ipsis mixtis, quando rursus sinceris ac puris uti conueniat.

De medicamento quod à moris Diamoron Græcis dicitur.

Simplicius igitur medicamentum ex mororum succo & melle paratur, facitq́; ad incipientes tonsillarū, uuæ, fauciū, et summatim ad omnē mediocrē partiū guttur ambientiū inflāmationē, præsertim in corporibus molli carne præditis, & candidioribus. Compositū uerò non modò in principijs, sed etiā in statu inflāmationis ualet. Valentius autē magisq́; discussoriū efficitur, si myrrham quoq; receperit. Ac plerique inter initia sic cum myrrha parāt:

præstaret

præstaret aut in statu, quando et discutere, & cõcoquere oportet: tunc si etiam medicamenti Diabesasa, aut alterius quoq; cuiusdam antidoti discutientis paululum adieceris, multo efficacius medicamentum reddetur. At si inflammationis feruor iam desierit, durities autem quædã adhuc remaneat, tunc quoq; sulphuris & nitri momentum tali medicaminis misturæ adiungere conuenit: ac ad discutiendum dissipandumq; si quid crassum uiscosumq; in alto corporis hærescat, nitri drachmæ sex sufficiunt, sulphuris drachma una. Quòd si ægri rosionem non tolerent, sed & stomachum imbecillem habeãt, eumq; subuerti à medicamẽti perunctione putent, in his nitrũ & sulphur uitare oportet, contẽtos sola mixtura medicamenti Diabesasa, aut pulegio, & origano, aut calaminthe, aut hyssopo, aut pipere. Porrò ne fauces ab his exasperẽtur, confert dulcis radiculæ succum admiscere. Ita nanq; multi usus, & innocentius in omnibus erit medicamentũ. Nam in iis qui medicatas qualitates non ferunt, mitiora auxilia opitulantur. Cæterùm ne rursus aliunde compositiones quærere ij cogantur, qui illas parare cupiunt, has ipsorum compositiones in præsentia explicandas censui.

Como

βέλτιον δὲ περὶ τῶν ἀκμῶν, ὅτι καὶ διαφορήσεως καὶ συμπέψεως ἐστὶ χρεία, τότε εἰ καὶ διὰ τοῦ βησάσα τις προσπλέξει ὀλίγον, ἢ καὶ ἄλλης τινὸς ἀντιδότου διαφορητικῆς, ἔτι δραστικώτερον ἐργάσεται τὸ φάρμακον. εἰ δὲ παύσοιτο μὲν ἤδη τὸ ζέον τῆς φλεγμονῆς, ἔτι δὲ σκληρία τις ἐπιμένει, τηνικαῦτα καὶ θείου προσπλέκειν ὀλίγον δεῖ, καὶ νίτρου τῇ τοιαύτῃ συμμετρίᾳ τοῦ φαρμάκου, πρὸς τὸ διαφορῆσαι. καὶ εἴ τι παχὺ καὶ γλίσχρον ἐνὸν πρὸς τὸ βάθος τύχῃ, ἀρκοῦσι νίτρου δραχ. ϛ. θείου δραχ. α. εἰ δὲ μὴ φέροιεν τὴν δῆξιν οἱ κάμνοντες, ἀλλὰ καὶ τὸν στόμαχον ἀσθενῆ ἔχουσι, καὶ ἀνατρέπεσθαι νομίζουσιν ὑπὸ τοῦ διαχρίσματος, ἐπὶ τούτων φεύγειν δεῖ τὸ νίτρον, καὶ τὸ θεῖον, ἀρκεῖσθαι δὲ μόνῃ τῇ διὰ τοῦ βησάσα ἐπιμιξίᾳ, ἢ γλήχωνι καὶ ὀριγάνῳ, ἢ καλαμίνθῃ, ἢ ὑσσώπῳ, ἢ πεπέρεως. πρὸς δὲ τὸ μὴ τραχύνεσθαι ὑπὸ τούτων τὰ περὶ τὸν φάρυγγα, καλόν ἐστι τὸν τῆς γλυκείας ῥίζης χυλὸν ἐπὶ μιγνύειν. οὕτω γὰρ ἔσται βοήθημα πολύχρηστον καὶ ἀβλαβέστερον κατὰ πάντα. ἐπὶ γὰρ τῶν μὴ φερόντων τὰς φαρμακώδεις ποιότητας, ὠφελεῖ τὰ προσηνέστερα τῶν βοηθημάτων. σκευάζειν δὴ βουλομένοις εἰς τὸ μὴ δεῖσθαι πάλιν, ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ ζητεῖν τὰς γραφὰς, ἀναγκαῖον ἐνόμισα καὶ ταύτας ἐκθέσθαι τὰς σκευασίας αὐτῶν ἐνταῦθα.

Σκευασία

Σκευασία τοῦ διὰ μόρων.

Μόρων χυλοῦ κοτ. ϛ. κρόκου, σμύρνης τρωγλίτιδος, στυπτηρίας, ἀνὰ γρ. ϛ. ὀμφακίου γρ. ϛ. μέλιτος ξεϛ. ε. ἔασον ψυγῆναι τὸν τῶν μόρων χυλὸν, ὥραν α. καὶ μικρὸν παχυνθῆναι, καὶ οὕτω πάλιν ἐπιβαλὼν τὸ μέλι, ἕψε ἕως ἀποτριτωθῇ, καὶ τότε πάλιν μίγνυε τὰ ξηρά.

Ἄλλως τὸ διὰ μόρων ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐσκεύασεν.

Μέλιτος λιτ. α. τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων κοτ. ε. κρόκου δραχ. α. σμύρνης δραχ. α. ὀμφακίου δραχ. α. οἴνου αὐστηροῦ κοτ. ε. ἐν ἄλλῳ δραχ. ιβ. εἰ δὲ μὴ ἔχεις τὸ ὀμφάκιον, ἀντ᾽ αὐτοῦ ῥοῦ χυλὸν ἔμβαλε. προεψῆσαι δεῖ τὸν χυλὸν αὐτοῦ καθ᾽ αὑτὸν, ἄχρι γλοιοῦ πάχος σχῇ. εἶθ᾽ οὕτως πρόσβαλε τὸ μέλι. κἀπειδὰν ἑψηθῇ καὶ μέλλῃς αἴρειν τὴν κάκαβον, τότε πάλιν ἐπίβαλε τὰ ξηρὰ, καὶ ἕψε ἄχρις ἂν πάντα ἑνωθῇ καλῶς. τοιαύτη καὶ ἡ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων ἐστὶ σκευασία. καὶ τοῦ καρποῦ δὲ τῶν ἀγρίων μόρων ὁ χυλὸς σκευαζόμενος, ἄριστόν ἐστι φάρμακον, καὶ τῶν μήλων δὲ τῶν κυδωνίων ὁ χυλός. ἐν ἀπορίᾳ δὲ τούτων, καὶ ἀχράδων, καὶ μεσπίλων, καὶ βραβύλων, καὶ κρανίων, καὶ * προύνων. δῆλον δ᾽ ἐστὶν, ὅτι ἐπὶ τῶν στυφουσῶν ὀπωρῶν πλέονος δεῖ μιγνύειν τοῦ μέλιτος,

Compoſitio medicamenti ex moris, Diamoron Græcè dicitur.

Mororũ ſucci heminæ ſex. croci, myrrhæ troglodytidis, aluminis, ſingulorũ ſcrup. 6. omphacei totidẽ: mellis ſextarij dimidiũ. Sinito mororũ ſuccũ, horã unã ubi decoxeris, refrigerari, paulumq́; ſpiſſari. Poſtea adiecto melle iterũ ad tertias decoquito. Vbi refrixerint, rurſus arida miſceto.

Aliter diuiniſsimus Galenus medicamentum ex moris parauit.

Mellis libra: ſucci mororũ heminæ 5. croci drachma: myrrhæ drachma: omphacei drachma: uini auſteri heminæ 5. Quòd ſi omphaciũ tibi deſit, in uicẽ eius rhu ſuccũ immittito. Succus eius per ſe antea coqui uſq; ad ſordiũ ſpiſſitudinẽ debet, deinde ſic mel adijci: ubi coxeris, atq; lebetẽ ab igne ſublaturus es, tũc tandẽ ſicca inijcito, coquitoq́; donec omnia in unitatẽ probè coierint. Talis eſt cõpoſitio, quæ ex ſucco mororũ cõſtat. Fructus aũt mororum ſylueſtriũ ſuccus ſi paretur, præſtantiſsimũ eſt medicamentũ: itẽ malorũ cotoneorũ ſuccus. horũ uerò penuria, etiam pirorum ſylueſtrium, meſpilorum, prunorum Damaſcenorum, ſorborum, & prunorum ſylueſtrium. Clarum porrò eſt, in aſtringentibus fructibus copioſius mel admiſcendum eſſe,

in terim duplum, interim triplũ: atq; hæc omnia medicamẽta sunt stomacho amica, periculoq; uacãt: et si deuoret aliquis, etiã moderatis inflãmationib. cõueniunt. Ac licet hisce succis admiscere ea quæ in succo mororũ quoque descripsimus. At medicamentũ ex succo nucũ paulo est ualentius: imõ & quæ ex moris rubi, malo punico, & cotoneis parãtur, tum corroborantem, tum stomacho amicam uim obtinent, hunc in modum componuntur.

Confectio medicamenti ex nucibus quod Diacaryon dicitur.

Vigẽtis nucũ fructus cortices externi circũcidi, statimq; in pila cõtundi debẽt: succus per linteum colari: ubi decoxeris, mel ei moderatè misceri, ut in medicamẽto Diamoron proditũ est, & rursus usq; ad melleã spissitudinẽ incoqui. Ita nanq; ipso per se sine aliqua mixtura rectè uti licet in pueris et mulieribus, magis per initia. Sin aũt myrrhã quoq; ei admiscueris, poteris eo in statu quoque uti: et si sulphur nitrumq; adijcias, etiam in declinatione. item in quibus durities & constrictio arteriam asperam, eiusq; summã partem obsidere diximus. Huiusmodi sanè est etiam confectio, quæ ex succo nucum paratur, quemad-

ἐνίοτε μὲν διπλάσιον, ἐνίοτε δὲ καὶ τριπλάσιον. καὶ ταῦτα πάντα εὐστόμαχά εἰσι βοηθήματα καὶ ἀκίνδυνα· καὶ εἰ καταπίοι τις, καὶ μετρίαις ἁρμόζει φλεγμοναῖς. καὶ ἔξεστι τοῖς χυλοῖς τούτοις προσμιγνύειν ὅσαπερ καὶ ἐπὶ τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων ἐγράψαμεν. καὶ τὸ διὰ τοῦ χυλοῦ δὲ τῶν καρύων ἰσχυρότερόν ἐστιν ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ τὰ διὰ τῶν βατίνων, καὶ ῥοιῶν, καὶ μήλων σκευαζόμενα, καὶ τονωτικὴν καὶ εὐστόμαχον κέκτηται δύναμιν. ἔχει δὲ τούτων ἡ σκευασία οὕτως.

Τοῦ διὰ καρύων σκευασία.

Ἀκμάζοντος τοῦ καρποῦ τῶν καρύων, περιαιρεῖν δεῖ τὰ ἔξω λέπη, καὶ αὐτίκα κόπτειν ἐν ὅλμῳ, δι' ὀθονίου τε τὸν χυλὸν διηθεῖν, καὶ προσαφεψήσαντα, οὕτω μιγνύειν αὐτῷ συμμέτρως μέλιτος, ὡς γέγραπται καὶ τῷ διὰ μόρων, μέχρι συστάσεως μελιτώδους. οὕτω γὰρ ἄν τις αὐτῷ καθ' αὑτὸ * ἄνευ τινὸς ἐπιμιξίας, ἔχει δεόντως κεχρῆσθαι, ἐπί τε παιδίων καὶ γυναικῶν, καὶ ἐν ἀρχῇ μᾶλλον. εἰ δὲ καὶ τὴν σμύρναν αὐτῷ ἐπιμίξειεν, ἔξεστι καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ κεχρῆσθαι αὐτῷ, θεῖόν τε καὶ νίτρον προσπλέκοντα, καὶ ἐν παρακμῇ, καὶ ἐφ' ὧν εἰρήκαμεν, εἰς σκληρίαν, καὶ σφίωσιν ἐν τοῖς περὶ φάρυγγα καὶ λάρυγγα τόποις. τοιαύτη μὲν καὶ ἡ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν καρύων σκευασία, καθάπερ

καθάπερ καὶ τοῦ διὰ μόρων, καὶ τῶν ἄλλων καρπῶν. χρῶνται δὲ καὶ τῶν ἄλλων βοηθημάτων, ἐν οἷς καὶ τὰς μεγίστας δυνατὸν ἰάσασθαι κυνάγχας, περὶ ὧν ἐφεξῆς ἐρῶ. καὶ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὴν ἔκθεσιν ποιήσομαι καλλίστου βοηθήματος, καὶ ἰσχυροῦ πάνυ, καὶ πολλοὺς ὑπὸ πολλῶν κινδύνων ῥυσαμένου, οὗ κἀγὼ ἔσχον πεῖραν. ἔχει δὲ οὕτως. ἴρεως οὐγγ. α. βαλαυστίων οὐγγ. α. ἐν ἄλλῳ δὲ οὐγγ. γ. πεπέρεως οὐγγ. α. κρόκου οὐγγ. γ. ἐν ἄλλῳ οὐγγ. δ. ῥοῦ συριακοῦ οὐγγ. β. οἴνου ξεσ. γ. ἑψήματος ξεσ. α. μέλιτος λιτ. α. στυπτηρίας οὐγγ. α. τούτῳ τῷ βοηθήματι δυνατόν ἐστιν ἐν παντὶ καιρῷ χρήσασθαι, καὶ μάλιστα, ἐφ' ὧν καὶ διαθερμᾶναι τι ἐστὶ χρεία, καὶ λεπτῦναι τὰ ἐσφηνωμένα σφόδρα. καὶ τούτου μὲν τοῦ βοηθήματος πολλὴν ἔσχον πεῖραν, καλλίστου ὄντος. καλὸν δὲ καὶ τὸ διὰ βησασᾶ σκευαζόμενον βοήθημα. καλοῦσι δὲ αὐτὸ διὰ χελιδόνων, καὶ διὰ τῶν ἁρμαλᾶ.

Πρὸς τὰς κακοήθεις καὶ ἀπηλπισμένας ἀντίδοτος ἡ διὰ τοῦ βησασᾶ διαχριομένη.

Ἀνίσου, σελίνου σπέρματος, ἄμμεως, σχίνου ἄνθους, στυπτηρίας, ἴρεως ἰλλυρικῆς, βησασᾶ, ὃ τινὲς ἁρμαλᾶ προσαγορεύουσιν, οἱ δὲ ἄγριον πήγανον, ἀνὰ οὐγγ. α.

quemadmodum & medicamenti quod ex moris & alijs fructibus conficitur. Vsus est aliorum quoque medicamentorũ, quibus maximas Cynanchas etiam curare licet, de quibus deinceps dicturus sum. Ac primum sanè uobis exponam medicamentum præstantißimum, ualde efficax, quod plerosq; multis periculis liberauerit, id quod etiam ego sum expertus: habet autem in eum modum. Iridis uncia: balaustiorum uncia: piperis uncia: croci uncia: rhus Syriaci unc. duæ: uini sextarij tres: sapæ sextarius: mellis libra: aluminis uncia. Hoc remedio licet quouis tempore uti, præsertim in quibus etiã excalefacere aliquid oportet, & ea quæ uehementer impacta sunt, extenuare. Hoc sanè auxilium multis experimentis optimũ esse deprehendi. Iam uero salutare est etiam id quod Diabesasa, hoc est, ex ruta syluestri paratur. Vocant ipsum ab hyrundinibus Diachelidon, & à ruta, Diaharmala.

Antidotũ Diabesasa, quod ad malignas desperatasque inflammationes inungitur.

Anisi, seminis apij, ameos, iunci rotundi floris, aluminis, iridis Illyricæ, Besasa, quod nonnulli Harmala appellant, quidam uerò agrestem rutam, singulorum

 uncia:

unciа: casiæ, crocomagmatis, rosarũ siccarũ, singulorũ unc. 2. hederæ, pullorũ hirundinũ cineris recentis, singulorũ unc. 3. spicænardi, amomi, singulorũ unc. 4. croci sescũcia, gallarũ omphacitidum numero octo: læuigatis cũ melle utitor. atq; hoc solo in mediocrib. uitijs uti licet, ac remittere ipsius uim, admiscẽdo ei aut amylũ, aut rosas siccas, aut terrã Creticã, aut Lemniã, quã Græci Sphragida, hoc est, sigillũ nominant, aut farinam ordeaceã, aut alia eiusmodi quædã moderata, quomodocunq; ad præsentẽ affectum sufficere aliquis existimauerit. Itẽ augere uires ipsius possumus, ubi efficaciore medicamẽto utendũ est, adijciẽtes ei nitrũ & elateriũ: uocãt aũt ita succũ cucumeris syluatici: fimumq; hirundinum crematum, & non crematum. Quinetiam si caninum stercus album miscueris, quod canes ex oßium esu deijciunt, ualidum sic quoq; medicamentũ efficies. Quòd si humanum etiam stercus miscueris combustum, & nõ combustũ, multo ualentius adhuc medicamentũ reddes. quod ex combusto fit, imbecillius est. Cæterùm & pro temporũ ratione nõnulla medicamẽta admiscere oportet, quemadmodũ et salẽ ammoniacũ, quando non solum reprimentia, sed etiã discutientia requiruntur.

At

οὐγγ. α. κασίας, κροκομάγματος, ῥόδων ξηρῶν, ἀνὰ οὐγγ. β. κισσοῦ, νεοσσῶν χελιδόνων, σποδοῦ προσφάτου, ἀνὰ οὐγγ. γ. ναρδοστάχυος, ἀμώμου, ἀνὰ οὐγγ. δ. κρόκου οὐγγ. α. S. κηκίδων ὀμφακιτίδων τὸν ἀριθμὸν λειώσας σὺν μέλιτι χρῶ, καὶ τούτῳ μόνῳ δυνατὸν χρῆσθαι ἐπὶ τῶν μέσων διαθέσεων, καὶ ἐκλύειν αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπιμιγνύντας αὐτῷ, ἢ ἀμύλου, ἢ ῥόδων ξηρῶν, ἢ γῆς κρητικῆς, ἢ λημνίας σφραγῖδος, ἢ ἀλεύρων κριθίνων, ἢ ἄλλων τοιούτων συμμέτρων τινῶν, ὡς ἄν τις ἀρκεῖν πρὸς τὴν ἐνοῦσαν διάθεσιν ὑπονοήσειε. καὶ ἐπιτεῖναι δὲ δυνατόν, ἐφ' ὧν ἰσχυροτέρῳ δεῖ κεχρῆσθαι τῷ φαρμάκῳ, ἐπιμιγνύντας αὐτῷ νίτρου τε, καὶ ἐλατηρίου (καλοῦσι δὲ οὕτω τὸν χυλὸν τοῦ ἀγρίου σικύου) κόπρου χελιδόνων ἀκαύστου καὶ κεκαυμένης. ἀλλὰ καὶ κυνείαν κόπρον λευκὴν εἰ μίξειας, ἐπειδὰν οἱ κύνες ὀστοφαγήσωσιν ἀποπαθοῦσι, ἰσχυρὸν καὶ οὕτως ἐργάσῃ τὸ φάρμακον. εἰ δὲ καὶ ἀνθρώπου μίξειας ἀκαύστου τε καὶ κεκαυμένης, ἔτι μᾶλλον ἰσχυρότερον ἐργάσῃ τὸ φάρμακον. τὸ διὰ τῆς κεκαυμένης ἐστὶν ἀσθενέστερον. δεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς καιροὺς ἀποβλέποντας, ἐπιμιγνύναί τινα τῶν φαρμάκων, ὥσπερ καὶ ἁλῶν ἀμμωνιακῶν, ἡνίκα μὴ μόνον ἀποκρουστικῶν, ἀλλὰ καὶ διαφορητικῶν ἐστι χρεία.

εἰ δὲ

εἰ δὲ καὶ βρυωνίας ῥίζαν προσπλέξεις, ἔτι μᾶλλον διαφορητικώτερον ἀπεργάσῃ τὸ φάρμακον. δῆλον δὲ ὅτι τοῖς πάνυ διαφοροῦσιν ἐπ' ἐκείνων χρῆσθαι δεῖ, ἐφ' ὧν μηδὲν ἐπιρρεῖ, ἀλλὰ καὶ σκληραί, καὶ σκιρρώδεις εἰσὶν αἱ φλεγμοναί. πολλοὶ καὶ σινήπεως τοῦ σκευαστοῦ, ὅπερ καὶ συνεχῶς ἐσθίουσιν, ἀποβάπτοντες τὰ ὄψα, ἔμιξαν ὀξυμέλιτι, εἶθ' οὕτω χλιαρὸν ἀνακογχυλίζεσθαι παρεσκεύασαν τοὺς κάμνοντας, καὶ τότε διαχρίσαντες τὸ διὰ βησασᾶ, θαυμαστῶς ὠφέλησαν τὴν σκιρρώδη φλεγμονήν. χρὴ γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν ῥευματιζομένων, ἀναστέλλειν μὲν τὸ φερόμενον, διαφορεῖν δὲ τὸ ἐνσκῆψαν. ὅπως μὴ ἐμφραχθείσης τῆς ὁδοῦ τοῦ πνεύματος, ἀποπνιγῆναι συμβῇ τὸν κάμνοντα, ὡς ἐκ δεινῆς ἀγχόνης. ἰσχυρὸν δέ τις ποιεῖ διάχρισμα, ἐπιμιγνύων τῇ ἀντιδότῳ ταύτῃ τρία τινὰ τῇ διὰ τοῦ βησασᾶ. καὶ πολλοὺς ἔσωσεν, ὥστε μὴ φλεβοτομίας ἢ καθάρσεως δεηθῆναι τοὺς κάμνοντας. ἦσαν δὲ τὰ τρία ταῦτα, κυνεία κόπρος καὶ ἀνθρωπεία, καὶ ἐλατήριον, ἀνὰ δραχ. β. εἰς οὐγγ. α. τῆς ἀντιδότου τῆς διὰ τοῦ βησασᾶ. καὶ πλεῖον δὲ ἐξ αὐτῶν προσπλέκειν δεῖ, πρὸς τὴν τοῦ πάσχοντος δύναμιν, καὶ τὴν ἕξιν ἀποβλέποντας. εἰ δέ τινες διὰ τὸ βδελυρὸν παραιτοῦνται χρῆσθαι τῇ ἀνθρωπείᾳ κόπρῳ, ἀρκοῦσι τὰ δύο μόνα, καὶ ἐλατήριον, καὶ ἡ κυνεία κόπρος διαχριομένη. καλῶς γὰρ ποιεῖ μετὰ μέλιτος. καὶ ὅπου δὲ μὴ δυνατόν ἐστι διαχρίσαι,

διὰ

At si bryoniæ quoq; radicē adieceris, lōgè adhuc magis discutiēs medicamen effeceris. Constat autē in illis utendū esse eis quæ ualde discutiūt, in quib. nihil influit, sed inflammationes & duræ & scirrhosæ existūt. Multi etiā sinapi præparatum, quod cōtinuè edūt, obsonia in id intingētes, oxymeliti miscuerunt: deinde ita tepidū ægro gargarizandū exhibuerūt: postea illito medicamento Diabesasa mirabiliter inflammationē scirrhosam adiuuerūt. Nam in omnibus fluxionib. cursum quidem reprimere, id autem quod in partem decubuit, discutere oportet, ne spiritus uia interclusa obstructaq;, ægrū tanquam ex graui laqueo strangulari contingat. Validā autem perunctionem reddes, si antidoto huic Diabesasa tria quædam admisceas. Multos id seruauit, ut ne uenæ sectione, aut purgatione indiguerint. Erant autem tria hæc, caninum stercus, humanū, & elaterium, singula duarū drachmarū instar, in unciā antidoti Diabesasa cōtecta. Ac amplius ex eis pro ægri uiribus & habitu, adycere conuenit. Quòd si nonnulli humano stercore, ut abominando, uti recusent, duo duntaxat sufficiūt, elaterium, & caninum stercus, si illinatur. Bene enim facit cum melle: ac ubi non licet inungere,

calamo

calamo inspiratũ idem præstat. At ne stercus fœdi sit odoris, curato ut canis triduò antè ossa comedat. Ita enim & album est, & non fœdi odoris. Humanum uerò ne fœdi odoris sit, efficies, si puerum, cuius stercus sumpturus es, tribus diebus antè, ne deiectio minus cocta, sed cohærens inueniatur, lupinis coctis nutrias, quos etiam unà cum pane textuaceo probè cocto non copiosos edere solemus. Porrò stercus ex prima pueri deiectione, et secunda proijcere oportet: quod autem ex tertia descendit, accipere, eo'que uti non liquido, sed sicco cum melle. Hæc etiam sapientißimus Galenus & Philagrius, alij'que multi ueterum testantur, ac experientia nos ita edocuit. Recẽtiores aũt humano non utuntur, tanquam abominabili: canino magis, ut q nihil fœdi odoris habeat, possitq; idem præstare. Quòd si neq; hoc uti uelint, prædictis antea à nobis inunctionibus insistãt, nempe ei quæ hirundinibus constat, et quæ rhu accipit, mirifico auxilio. Miscere oportet quæ ex hirundinibus paratur, ei quæ ex succo nucum constat: quæ enim ex ipso paratur, seorsim usurpare oportet. Sciendum autem est, medicamentũ diabesasa nõ solũ ad gutturis affectus, sed etiam alios multos proficere: etenim stomachicis, cœlia-

Humani stercoris uires.

διὰ καλάμου ἐμφυσώμενον τὸ αὐτὸ ποιεῖ. ἵνα δὲ μὴ δυσώδης ἡ κόπρος ᾖ, πρὸ τριῶν ἡμερῶν ποίει τὸν κύνα ἐσθίειν ὀστᾶ. οὕτω γὰρ ἔστι καὶ λευκὴ, καὶ οὐ δυσώδης. ποιήσεις δὲ καὶ τὴν ἀνθρωπείαν μὴ εἶναι δυσώδη, τὸ παιδίον, οὗ μέλλεις τὴν κόπρον λαμβάνειν, πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ὡς μὴ ἄπεπτον, ἀλλὰ σύστασιν εὑρίσκεσθαι ἔχον τὸ διαχώρημα, δεῖ ἐσθίειν θέρμους ἑψηθέντας, οὓς καὶ συνήθως ἐσθίομεν, ἅμα καὶ καλῶς ὀπτηθέντι ἄρτῳ κλιβανίτῃ, μὴ πολλούς. δεῖ δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ πρώτῃ διαχωρήσει κόπριον ἀπορρίπτειν, καὶ τὸ ἐν τῇ δευτέρᾳ, τὸ δὲ ἐν τῇ τρίτῃ λαμβάνειν, καὶ τούτῳ κεχρῆσθαι μὴ ὑγρῷ, ἀλλὰ ξηρῷ μετὰ μέλιτος. ταῦτα καὶ ὁ σοφώτατος Γαληνὸς, καὶ Φιλάγριος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ μαρτυροῦσι τῶν παλαιῶν. καὶ ἡ πεῖρα δὲ ἡμᾶς οὕτως ἐδίδαξεν. οἱ δὲ νῦν οὐκ ἐχρῶντο τῇ ἀνθρωπίνῃ, διὰ τὸ βδελυρὸν αὐτῆς, τῇ δὲ κυνείᾳ μᾶλλον, ὡς μηδὲν ἐχούσῃ δυσῶδες, καὶ δυναμένῃ τὸ αὐτὸ ἔργον ποιεῖν. εἰ δὲ μὴ ταύτῃ βούλοιντο κεχρῆσθαι, τοῖς εἰρημένοις ἡμῖν ἔμπροσθεν διαχρίσμασι καρτερήτωσαν. τῷ τε διὰ τῶν χελιδόνων, καὶ τῷ λαμβάνοντι τὸν ῥοῦν θαυμασίῳ ὄντι βοηθήματι. δεῖ δὲ * τὸ διὰ τῶν χελιδόνων ἀναμιγνύειν διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν καρύων. τῷ γὰρ δι' αὐτοῦ σκευαζομένῳ, καθ' ἑαυτὸ δεῖ κεχρῆσθαι. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι τὸ διὰ τοῦ βησασᾶ οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸν λαιμὸν πάθη, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ὠφελεῖ, καὶ γὰρ καὶ στομαχικὰς καὶ

καὶ κοιλιακὰς ἰᾶται διαθέσεις, καὶ μάλιστα τὰς στομαχικὰς, καὶ δυσεντερικάς. καὶ ἐὰν προσλάβῃ, καὶ κυνείας κόπρου, ἥ τις καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἰᾶται δυσεντερίας, μιγνυμένη τῷ διὰ τῶν κοχλάκων ἑψηθέντι γάλακτι. οὐδὲν δὲ ἧττον ἰᾶται τὰ παρίσθμια καὶ ἀντιάδας, καὶ γαργαρεῶνα φλεγμαίνοντα, μιγνυμένη τῷ χυλῷ τοῦ ὄμφακος, καὶ καρύων λεμμάτων, καὶ κρανίων, καὶ πρίνων, καὶ ὄων, καὶ τῇ αἰγυπτίᾳ, καὶ τῇ ἀνθηρᾷ. δῆλον δὲ, ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῶν φλεγμονῶν, καὶ ἔτι ῥευματιζομένης τῆς φλεγμονῆς, μᾶλλον τῶν στυφόντων δεῖ προσπλέκειν. κώϊνα δὲ ἡ ἀκμὴ, καὶ χρεία τοῦ διαφορεῖσθαι, τὰ διαφοροῦντα. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας ἔχει ἀρετὰς καὶ ἡ κυνεία κόπρος. καὶ γὰρ καὶ ἄφθας, καὶ ἕλκη παλαιὰ, καὶ δυσούλωτα ἰᾶται, ὧν ἁπάντων οὐ δεῖ μνημονεύειν. ἀπὸ γὰρ τῶν εἰρημένων εὑρήσει τις καὶ τὰς ἄλλας ἐνεργείας αὐτῆς. εἰ δὲ μὴ εὐποροίη τούτων, τοῖς ὑποτεταγμένοις πάνυ καλοῖς οὖσι καὶ εὐπορίστοις χρηστέον.

Πρὸς συνάγχας.

Ῥαφάνου σπέρμα λεῖον ὀξυμέλιτι ἀναγαργαριζόμενον ὠφελεῖ πάνυ. καταφέρει γὰρ ὑγρασίαν πολλήν.

Αλλ

cœliacisq; affectib. medetur, præsertim stomachicis et dysentericis, etiamsi caninum stercus recepe- rit, quod & ipsum per se dysenterijs medetur, si lacti calculis marinis candẽtibus cocto admisceatur. Nihil minus faucibus, tonsillis, & uuæ inflammationem sustinentibus medetur, cum succo uuæ acerbæ, nucum corticũ, cornorum, ilignearum glandium, sorborum, item Aegyptiæ & Antheræ mixtum. Non autem obscurũ est, per initia inflammationũ, & cum inflammatio adhuc urget, magis astringentia adycienda esse: cum autem status est, & dissipare oportet, ea quæ discutiunt. Iam alias quoq; multas facultates caninum stercus habet: etenim medetur aphtis, ulceribus antiquis, & quæ cicatricem ægre recipiunt, quorum omnium mentionem facere non opus est. Nam ex prædictis alias quoq; ipsius actiones deprehẽdes. Sin horum sit inopia, subscriptis admodum bonis & paratu facilibus utendum est.

Medicamenta p tempore uariant.

Ad anginas.

Raphani semen læuigatum si ex oxymelite gargarizetur, ualde proficit: nam multam humiditatem inducit.

Aliud gargarisma, angina pressis salutare, quo Stephanus pater meus usus est, & ego.

℞. *Spinæ Aegyptiæ drachma: iridis drachma semis: dulcis radiculæ tantundem: furfuris frumēti quantum manu comprehendi potest: rosæ siccæ pauculæ: palmulæ Nicolai quinq; aut septem. Sapa, aut aqua coquantur, et ex decocti iure cum mellis momēto singulis horis æger gargarizet.*

Aliud.

Sinapi perunctū probè facit. Huius meminit Dioscorides. notum uerò est, id ualere aduersus eos qui duriore habitu sunt, inueteratoq́; non autem multum feruidas inflāmationes experiūtur.

Aliud ad eosdem affectus.

Picem liquidam, nitrum cum melle pari portione, cedriæ momentum, misceto: ac egregiè diuturnis, & iam induręscentibus inflammationibus opitulatur.

Aliud gargarisma.

Salicis folia ex aqua cocta, donec colorem mutauerint, ad gargarizandum dato. Hoc crassa auellit, iuuatq́;.

Aliud.

Furfurum & ficuum siccarum decoctum ad os colluendum dato, præsertim in quibus tonsillæ inflammationem ab initio senserint.

Aliud.

Ἄλλο ἀναγαργάρισμα συναγχικοῖς, ᾧ ἐχρήσατο Στέφανος ὁ πατήρ μου, κἀγώ, καλόν.

Ἀκάνθης αἰγυπτίας δραχμ. α. ἴρεως δραχ. S. γλυκυρρίζης δραχ. S. πιτύρου σίτου * φουκτὴν α. ῥόδα ξηρὰ ὀλίγα, νικολάου φοίνικας ε ἢ ζ. ἑψήματι ἢ ὕδατι ἕψε, καὶ τῷ ζέματι μετ᾽ ὀλίγου μέλιτος, ἀναγαργαριζέσθωσαν καθ᾽ ὥραν.

Ἄλλο.

Σίναπι διαχριόμενον καλῶς ποιεῖ. τούτου μέμνηται Διοσκορίδης. δῆλον δὲ, ὅτι πρὸς τοὺς σκληροτέραν ἔχοντας τὴν ἕξιν, καὶ χρονιωτέρας, οὐ τὰς πάνυ ζεούσας φλεγμονάς.

Ἄλλο πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις.

Πίσσαν ὑγρὰν, νίτρον, μετὰ μέλιτος ἴσα, κέδρου ἐλαχίστου παράμιξον, καὶ πάνυ καλῶς ποιεῖ ἐπὶ τῶν χρονίων καὶ ἤδη σκληρουμένων φλεγμονῶν.

Ἄλλο ἀναγαργάρισμα.

Ἰτέας φύλλα ἑψήσας μετὰ ὕδατος, ἕως οὗ μεταβάλῃ τὴν χροιὰν, δίδου ἀναγαργαρίζεσθαι. τοῦτο ἀποσπᾷ παχέα, καὶ ὠφελεῖ.

Ἄλλο.

Πιτύρων καὶ ἰσχάδων ζέμα δίδου διακλύζεσθαι, καὶ μάλιστα ἐξ ὧν τὰ παρίσθμια ἔσχον ἐξ ἀρχῆς φλεγμονήν.

Ἄλλο.

Ἄλλο.

Φακῶ, ῥόδα, φοίνικας ἀφεψήσας, τὸ ζέμα ἀναγαργαριζέσθω. τοῦτο ἐν τῇ ἀρχῇ δεῖ μᾶλλον ποιεῖν.

Ἄλλο.

Χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου δραχ. α. νίτρου ἐρυθροῦ δραχ. β. μέλιτι ἀναλάμβανε, καὶ μετρίως ἑψήσας ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ, χρῶ. πάνυ καλῶς ποιεῖ ἐν τῇ ἀκμῇ. καὶ ἀψίνθιον δὲ μετὰ μέλιτος πάνυ καλῶς ποιεῖ.

Ἄλλο, πρὸς τὰς χωρὶς ἕλκους καὶ χρονίας συνάγχας.

Εὐφορβίου δραχ. β. μέλιτος ξεσ. τέταρτον, προεψήσας καλῶς τὸ μέλι, ἐπίβαλε τὸ εὐφόρβιον, καὶ διάχριε τῷ ᾠῷ, καὶ καταπινέτω ὁ πάσχων τὸ φάρμακον, καὶ εὔλυτος ἔσται ἡ κοιλία, καὶ τοῦ πνιγμοῦ ἀπαλλαγήσεται. πάνυ δραστικόν ἐστι τὸ βοήθημα, καὶ πρὸς τὰς ὑπὸ γλίσχρων καὶ παχέων χυμῶν συνισταμένας φλεγμονὰς ἄνευ ἑλκώσεως, ἀκριβῶς ποιεῖ.

Περὶ φλεβοτομίας.

Πρὸ πάντων μὲν τὴν φλεβοτομίαν παραλαμβάνειν ἐπὶ τῶν συναγχικῶν ἀναγκαῖον, ἀλλ᾽ οὐκ ἀθρόαν. αἱ γὰρ κατὰ μέρος κενώσεις ὑποσυλλῶσι μᾶλλον δὲ αὐτῶν τῶν πεπονθότων τόπων τὸ αἴτιον, διὸ καὶ τρίτον αὖθις καὶ τέταρτον ἀφαιρεῖν δεῖ, τὴν λειποθυμίαν μόνον φεύγοντα. βλάπτει γὰρ ὡς οὐδὲν ἄλλο, τούτους ἡ λειποθυμία, πολλά-

Aliud.

Lenticulæ, rosarum, palmularum decoctarum iure gargarizent. Hoc inter initia magis faciundum est.

Aliud.

Aeris combusti & eloti drachma: nitri rubri drachmæ duæ: melle excipito, & mediocriter in uase æreo decoctis utitor. Optimè facit in statu. Item absinthium cum melle egregiè iuuat.

Aliud ad anginas ulceris expertes, & inueteratas.

Euphorbij drachmæ duæ: mellis sextarij quarta pars. ubi mel antea probè decoxeris, euphorbiũ adycito, fingitoq; catapotia, & ex ouo circũlinito, ac duo deuorãda porrigito: uentrẽ ex facili soluent, & suffocationẽ arcebunt. Valde efficax est medicamentũ, & ad inflãmationes ex uiscosis craßisq; humorib. sine ulcere contractas accuratè ualet.

De sanguinis missione.

Angina infestatis uenæ quidem sectionem ante omnia adhibere necesse est, sed non uniuersam. Nam particulares uacuationes causam potius ex ipsis locis affectis elidunt: quare etiam tertiò & quartò ipsum detrahere oportet, animi defectionem solũ uitantes. Nihil enim aliud æquè hos offendit, ut animi defectio,

quæ efficit frequēter, ut materia tota in altum cōfluat, & post mißionem sanguinis, si nullus laxitatis sensus oriatur, sed cibi & aeris transitus adhuc impediatur, etiam uenas linguæ subiectas incidere ne graueris, neq; in crastinum differas, sed eodem id die facito. Ego sanè noui me, cū usus ualde urgeret, uenam mane aperuisse: diluculo linguæ subiectas secuisse: & uesperi ex cremore ptisanæ lachrymam scammoniæ exhibuisse: atque ita laqueum ex inflāmatione ortū uix potui dissoluere. Iam alium quendam noui me, postquam duorum brachiorum in cubito uenas secuissem, repurgasse, sequenti die non expectato. Erat autē purgatio, liquor tithymalli statim ex herba expressus, humidus adhuc, & nondum exiccatus: habebat autem trium siliquarum pondus. Hæc facere oportet, in quibus uires robustæ sunt, æger ætate uiget, & affectus uehementer dominatur, ut nullas admittat inducias. Noui etiam iugulares uenas à me sectas esse, cum linguæ subiectas nō inuenirem: ac plurimum adiuuisse. In muliere autem uenas ad talum aperui, cum ipsam mensibus non purgari cognoscerem, atq; illinc potius ei morbi occasionem obuenire. ac duplex ægrotanti commodum ex eo subsequutū est, nempe

Historia ex angina curati

πολλάκις ἀθρόως συῤῥεῖν τὴν ὕλην ἀνασκευάζουσα περὶ τὸ βάθος. καὶ μετὰ τὴν φλεβοτομίαν, ἐὰν μηδεμία τις χαυνώσεως αἴσθησις γένοιτο, ἀλλ᾽ ἔτι κωλύοιτο ἡ κατάποσις, καὶ ἡ τοῦ ἀέρος πάροδος· καὶ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶτταν μὴ κατοκνήσῃς τεμεῖν φλέβας, καὶ μὴ ἀναβάλῃς εἰς τὴν αὔριον, ἀλλὰ κατ᾽ αὐτὴν πρᾶξον τὴν ἡμέραν. ἐγὼ γοῦν οἶδα κατεπειγούσης πάνυ τῆς χρείας, φλεβοτομήσας ἕωθεν, δείλης δὲ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶτταν τεμών, καὶ ἑσπέρας δεδωκὼς εἰς τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης δακρύδιον· καὶ οὕτω μόλις ἠδυνήθην λῦσαι τὸν ὑπὸ τῆς φλεγμονῆς γενόμενον βρόγχον. καὶ ἄλλον δέ τινα οἶδα, ὑποκαθάρας μετὰ τὸ τμηθῆναι τὰς ἐν ἀγκῶνι τῶν δύο χειρῶν φλέβας, οὐ περιμείνας τὴν ὑστεραίαν. ἦν δὲ τὸ καθάρσιον, ὀπὸς τιθυμάλλου παρ᾽ αὐτὰ ληφθεὶς ἀπὸ τῆς βοτάνης, ὑγρὸς ἔτι, καὶ μηδέ πως ξηρανθεὶς, εἶχε σταθμὸν κερ. γ. ταῦτα δεῖ ποιεῖν ἐφ᾽ ὧν ἔῤῥωται ἡ δύναμις, καὶ ὁ κάμνων ἀκμάζει τὴν ἡλικίαν, καὶ ἰσχυρῶς ἐπικρατεῖ τὸ πάθος, ὡς μηδεμίαν ἀναμονὴν ἐπιδέχεσθαι. οἶδα δὲ καὶ τὰς σφαγιτίδας ποιήσας τμηθῆναι φλέβας, μὴ εὑρηκὼς τὰς ὑπὸ τὴν γλῶτταν, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. καὶ ἐπὶ γυναικὸς δὲ τὰς ὑπὸ τὸν ἀστράγαλον, γνοὺς αὐτὴν μὴ καθαίρεσθαι, καὶ μᾶλλον ἐκεῖθεν αὐτῇ συμβαίνειν τὴν ἀφορμὴν τῆς νόσου. καὶ συνέβη διττὴν παρακολουθῆσαι τὴν ὠφέλειαν τῇ πασχούσῃ κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ τῶν

τῶν συνήθων κενώσεων τὴν ὑπόμνησιν, καὶ τοῦ πάθους ἀπαλλαγήν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου δεῖ ποιεῖν, ἐὰν μάθῃς αὐτοὺς διὰ αἱμορροΐδων ἀωθότα αἷμα κενοῦν.

Περὶ σικύας.

Εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο ὑμᾶς, ὅτι καὶ ταῖς σικύαις ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν παθῶν τούτων κεχρῆσθαι, ἀλλ' ὅταν ἤδη παύσηται ἡ ἐπιρρέουσα ὕλη, καὶ μήτε πάθος ὑποπτεύσωμεν εἶναι περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ ὅλον σῶμα. ἐπιρρεούσης γὰρ τῆς ὕλης καὶ τῶν τόπων ῥευματιζομένων, τῶν ἀποκρουστικῶν τι προσφέρειν δεῖ μᾶλλον, καὶ τῶν ἀπωθούντων, ἢ τῶν ἐπισπωμένων. ἐπειδὰν δὲ παύσηται τὸ ἐπιρρέον, καὶ χρεία λοιπὸν τὴν φθάσασαν ὕλην ἐκπεσεῖν εἰς τὰ πεπονθότα διαφορῆσαι, τότε δεῖ καὶ τὰς σικύας προσφέρειν, καὶ πυρίας. εἰ δὲ δεήσει, καὶ κατάπλασμα. οὐδεὶς γὰρ ἔσται φόβος ἀπερίττου τοῦ ὅλου γενομένου, μὴ ἄλλη τις ἐξ ἑτέρου ἀπορρυήσεται πρὸς τὰ πεπονθότα. δῆλον δὲ καὶ ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτὸ καὶ μόνον, τὸν κίνδυνον ἐπιφέρον ἑλκύσαι περὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ πάθους αἱ σικύαι δυνήσονται.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων.

Ἔξωθεν δὲ ἐπιβάλλειν δεῖ τῷ τραχήλῳ ἔριον ἐλαίῳ βρεχὲν, ἢ κηρωτὰς ἁπαλὰς ἀπὸ κηροῦ καὶ βουτύρου καὶ στέατος χηνείων συγκειμένας.

Περὶ

nempe cõsuetarum uacuationum admonitio, & affectus liberatio. Idem etiam in uiris tentandum est, si ipsos sanguinem per uenas in ano extantes uacuare solitos didiceris.

De cucurbitula.

Cucurbitula ad anginam

Scire hoc quoq; uos oportet, cucurbitulis in his etiam affectibus utendum esse: uerùm ubi iam materia influere desierit, neque affectũ circa caput, totumq; corpus esse suspicemur. Nam quando materia influit, & loca fluxionibus tentantur, reprimẽtia potius & repellentia, quàm attrahentia admoueri debent. Postquam uerò influxus cessauerit, opusq; tandem sit materiam, quæ in affectas partes inciderat, discutere, tunc conuenit & cucurbitulas, & fomenta applicare: quòd si res postulet, etiam cataplasma. Nihil enim metuendum erit, ubi totum corpus recrementis liberum fuerit, ne alia quædam materies aliunde ad partes affectas defluat. Constat autem cucurbitulas ipsum quod in particulis cõtinetur, et solũ discrimen adfert, ad superficiem extrahere posse.

De ijs quæ extrinsecus imponuntur.

Extrinsecus autẽ inijcere conuenit ceruici lanam oleo madidã, aut cerata tenera ex cera, butyro, et adipe anserino cõflata.

De cataplasmatis.

Cataplasmatis utendum est ijs, quæ inflammata discutiunt & concoquunt, nempe ex ordeacea farina, semine lini, palmulis ex aqua coctis, item croco, et mica panis, simul incoctis. Vitari debent cataplasmata, quæ tantum laxant, & ualidè repercutiunt. Quòd si inflammatio uetustior duriorq́; appareat, etiā confert tunc adijcere ficus siccas, lapathum, adipes, & nitri paulū. quippe materiam extrahere oportet, quod etiam natura moliri festinat.

De fomento.

Adhæc fouere inflammationes uetustas, scirrhosasq́;, alienum non est, chamæmeli, aut altheæ decoctorum aqua calida: & si laurum adieceris, præsertim in frigidis humoribus, & cōtumacibus, qui in altum desederint, multo magis proficies.

De uictu.

Victu utantur ægri primum omnium mulsa aquosa, quæ uniuersa præstare potest, nempe extenuare, & purgare, partim per urinas, partim etiam per uentrē. Dari etiam ipsa debet, quibus thorax, aut pulmo fluxionem suscepit, & thoracis pulmonisq́; regio angustia premitur, ac probè est ut inflammatio, peripneumonia, & quodammodo alia cynanche

Περὶ καταπλασμάτων.

Καταπλάσμασι δὲ κεχρῆσθαι δεῖ τοῖς δυναμένοις διαφορεῖν καὶ συμπέττειν τὰ φλεγμαίνοντα, τῷ τε διὰ κριθίνου ἀλεύρου, καὶ λινοσπέρμου, καὶ φοινίκων ἑψηθέντων εἰς ἕψημα, καὶ κρόκου, καὶ ψυχῶν συνηψημένων. φεύγειν δὲ δεῖ τὰ χαλῶντα μόνον καταπλάσματα, καὶ τὰ πάνυ ἀποκρούοντα. εἰ δὲ χρονιωτέρα καὶ σκληροτέρα ἡ φλεγμονὴ φαίνοιτο, καὶ ἰσχάδων ἐπὶ τηνικαῦτα προσπλέκειν καλὸν, καὶ λαπάθου, καὶ στεάτων, καὶ νίτρου βραχέως. ἕλκειν γὰρ δεῖ τὴν ὕλην, ὅπερ καὶ ἡ φύσις σπεύδει ποιεῖν.

Περὶ πυρίας.

Καὶ πυριᾶν δὲ τὰς χρονίας καὶ σκιῤῥώδεις οὐδὲν ἄτοπον, χαμαιμήλων, ἢ ἀλθαίας ἀποζεσθέντων θερμῷ ὕδατι, καὶ δάφνης εἰ προσπλέξεις, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐπὶ ψυχρῶν χυμῶν καὶ δυσκινήτων ἐμπεπτωκότων εἰς τὸ βάθος, ἔτι μᾶλλον ὠφελήσεις.

Περὶ διαίτης.

Διαίτῃ δὲ κεχρήσθωσαν, πρῶτον ἁπάντων, ὑδαρεῖ μελικράτῳ δυναμένῳ ἅπαντα ποιῆσαι, καὶ λεπτῦναι, καὶ καθᾶραι, τὸ μέν τι δι' οὔρων, τὸ δὲ καὶ διὰ γαστρός. διδόναι δὲ αὐτὸ δεῖ καὶ οἷς ὁ θώραξ ἢ ὁ πνεύμων ὑπεδέξατο, καὶ στενοχωρεῖται τὰ περὶ τὸν θώρακα, καὶ τὸν πνεύμονα, καὶ κινδυνεύει φλεγμονὴν γενέσθαι, καὶ περιπνευμο-

ἐνδυμενίαν, καὶ κόπον τινὰ κυνάγχην ἄλλην, ἕως ὅπου αἱ φλεγμοναὶ μετριώτεραι γένωνται, καὶ ἀναπνεύσῃ τὰ περὶ τὸν θώρακα, μὴ παύσῃ παρέχων τὸ μελίκρατον. μετὰ δὲ τρίτην ἡμέραν, καὶ χυλὸν πτισάνης ἐπιδοτέον, ἔχοντα καὶ αὐτὸν πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ τὸ ῥύπτον, καὶ τέμνον, καὶ τρέφον, καὶ τὸ ζέον ἐμψύχειν δύνασθαι τῶν φλεγμονῶν. ἤδη δὲ λεπτυνθείσης τῆς φλεγμονῆς, καὶ μετριωτέρας γενομένης, ἀναγκαῖον ἔτι καὶ τὰς λεκύθους τῶν ὠῶν ἐπιδιδόναι ἁπαλωτάτας, καὶ μὴ πολλάς. ὑπὸ γὰρ τῆς πολλῆς τροφῆς, εὐθὺς στενοχωροῦνται, καὶ πνιγῆναι πάλιν κινδυνεύουσι. δεῖ οὖν τὴν φλεγμονὴν φεύγειν ὡς μέγα κακὸν ἐπὶ τούτων. οὐ τοσοῦτο γὰρ κινδυνεύουσιν ὑπὸ τῆς ἐλαχίστης τροφῆς, ὅσον ὑπὸ πλείονος. τοιαῦτα καὶ περὶ συνάγχης εἰρήσθω. οἶμαι δὲ μηδὲν παραλελεῖφθαι, ἄλλης ἕνεκα θεραπείας, εἰ δέ τι καὶ παραλέλειπται, καὶ τοῦτο ἐξευρεῖν δυνήσῃ, ἐκ τῶν καθόλου προειρημένων.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ.

nanche oritur. Donec inflammationes moderatiores fiant, & thorax respirauerit, mulsam exhibere non desines. A tertio die etiam cremor ptisanæ offerendus est, qui & ipse omnem facultatem obtinet: quippe abstergit, incidit, nutrit, & inflammationum feruorē refrigerare potest. At inflammatione iam extenuata, & moderatiore facta, necesse est etiam lutea ouorum mollissima, non autem multa exhibere. Nam copioso alimento statim angusta premuntur, et rursus strangulatu periclitantur. Quare inflammatio, ut magnum malum in his uitari debet: non enim tantum ex parcissimo cibo, quātum à copiosiore periclitantur. Talia etiam de angina dicta sint. Puto autem nihil omissum esse alterius curationis gratia: quòd si aliquid etiam prætermissum sit, hoc quoque inuenire poteris, ex his quæ uniuersim dicta sunt, inquirens.

FINIS LIBRI QVARTI.

ΚΕΦΑ-

CAPITA LIBRI V. & appendices.

Diaco-

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ πέμπτου βιβλίου.

Η διὰ

Ἡ διὰ κωδειῶν, ὡς ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐσκεύασεν αὐτήν.	Diacodion, ut diuinissimus Galenus ipsum parauit.
Περὶ βηχὸς καὶ τῆς διὰ κωδειῶν.	De tussi & medicamento Diacodion.
Πῶς χρὴ διαιτᾷν τοὺς ὑπὸ λεπτῷ καὶ δριμεῖ ῥεύματι βήσσοντας.	Quo uictu nutriri debent, qui ex tenui & acri fluxione tussiunt.
Ὅσα τοῖς ὑπὸ παχυτέρων χυμῶν βήσσουσιν ἁρμόζει βοηθήματα.	Quæ medicamenta conueniant ijs, qui à crassioribus humoribus tussi laborant.
Ἁπλῶν βοηθημάτων ἔκθεσις.	Simplicium medicamentorũ expositio.
Σύνθετα βοηθήματα, βῆχα λεπτύνειν δυνάμενα.	Composita medicamenta ad tussim, extenuandi facultate prædita.
Ἀντίδοτος ἡ διὰ πρασίου, ποιοῦσα βηχικοῖς, φθισικοῖς, ἀγρυπνοῦσι, δυσπνοϊκοῖς, ἀνορεκτοῦσι. θαῤῥῶν δὲ πᾶσι χρῶ. ἔστι γὰρ διὰ πολλῆς πείρας.	Antidotum diaprasiu, tussientibus, phthisicis, purulẽtis, cibũ fastidientibus efficax: in omnibus cum fiducia utitor, est enim multo usu probatum.
Βηχικὸν τὸ διὰ ὀρόβων.	Bechicum, hoc est, ad tussim efficax, quod ab eruis, Diaorobon Græcis dicitur.
Ἄλλο σφόδρα δυνάμενον θερμαίνειν, ἐκ τοῦ Μάγνου.	Aliud, quod uehementer calefacit, ex commentarijs Magni.
Ὑποκάπνισμα βηχικὸν, τὸ διὰ τῆς κόπρου τοῦ λαγωοῦ.	Suffumigium ad tussim, quod ex stercore leporis paratur.
Ἄλλο βηχικὸν εὔχρηστον, εὐμετάδοτον, ποιοῦν πρὸς αἱμοπτοϊκοὺς καὶ δυσπνοϊκούς.	Aliud Bechicum utile ad participandum facile, & ad cruenta sputa, spirandiq; difficultatem efficax.
Ἄλλο ὑποκάπνισμα.	Aliud suffumigium.
Ἄλλο τῆς αὐτῆς δυνάμεως.	Aliud eiusdem facultatis.
Τροχίσκος ὑποκαπνιστὸς, ᾧ χρῶμαι πρὸς τὰς παλαιὰς καὶ τὰς ψυχρὰς διαθέσεις, διὰ χώνης.	Pastillus fumo excitando idoneus, quo utor ad ueteres frigidosq; affectus.
Βηχικὸν ἀντίδοτον, ποιοῦν πάνυ καλῶς πρὸς τὰς ψυχρὰς διαθέσεις.	Bechicum antidotũ, ad frigidos affectus saluberrimum.
Βηχικὸν πάνυ καλόν.	Bechicum ualde bonum.
Ἄλλο ποιοῦν καλῶς, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς χρονίους βῆχας.	Aliud benefaciens, præsertim ad tusses uetustas.

Ἄλλο Aliud

Aliud tußientibus, & ægrè spirantibus idoneum.
Aliud ualde egregium.
Granula bechica, hoc est tußi efficacia.
Ad tußim ueterem, & phthisim.
Emplastrum ad tußim efficax.
Aliud ualde bonum, confert etiam ægrè spirantibus.
Catapotia ad tußim.

ALEXANDRI TRALLIANI liber quintus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE TVSSI. Cap. 1.

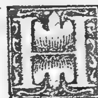

Tußis, quemadmodū spirandi quoq; difficultas, & ipsa accidens est, & diuersas causas efficientes habet. Nonnū*quam enim ex calida intēperie, nonnunquam uerò à frigida, aut sicca, aut humida sumit exordium.* Non *solùm autem ex nuda qualitate, sed etiam materia influente similiter constituitur, dum humor omnis, qui influit, aut calidam, aut frigidam, aut aliam quampiam qualitatem assumpserit.* At *scire hoc quoq; oportet, tusses nō causa tantū, sed etiam locis inuicem differre: ac alias sanè ipsarum primario affectu,*

Ἄλλο βηχικοῖς καὶ δυσπνοϊκοῖς.
Ἄλλο καλὸν πάνυ.
Βηχικὰ κοκκία.
Πρὸς βῆχα παλαιὰν καὶ φθίσιν.
Ἔμπλαστρος βηχικὴ καλή.
Ἄλλη καλὴ πάνυ, ποιεῖ καὶ δυσπνοϊκοῖς.
Καταπότια βηχικά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον πέμπτον.

ΠΕΡΙ ΒΗΧΟΣ. κεφάλ. α.

Η βὴξ, ἐστὶ σύμπτωμα καὶ αὐτὴ, καθάπερ καὶ ἡ δύσπνοια. διαφόρους δὲ καὶ αὐτὴ ἔχει τὰς ποιούσας αἰτίας. ποτὲ μὲν γὰρ ἄρχεται ἀπὸ θερμῆς δυσκρασίας, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ ψυχρᾶς, ἢ ξηρᾶς, ἢ ὑγρᾶς. οὐ μόνον δὲ κατὰ ποιότητα ψιλὴν, ἀλλὰ καὶ καθ᾽ ὕλην ἐπίρρυτον ὡσαύτως συνίσταται, παντὸς τοῦ ἐπιρρέοντος χυμοῦ ἢ θερμὴν, ἢ ψυχρὰν, ἢ ἄλλην τινὰ ποιότητα προσειληφότος. εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο, ὡς οὐ διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ βῆχες κατὰ τὴν αἰτίαν μόνην, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς τόπους, καὶ ὅτι αἱ μὲν αὐτῶν κατὰ πρωτοπάθειαν, αἱ δὲ κατὰ συμπά-

συμπάθειαν συνίστανται. ἐπεὶ οὖν οὐ μίαν αἰτίαν ἡ βὴξ, ἀλλὰ ποικίλην κέκτηται, δεῖ καὶ ἡμᾶς ἐλθεῖν μετὰ πάσης σπουδῆς ἤδη τὴν διάγνωσιν καὶ τὴν διάκρισιν τῆς ποιούσης αἰτίας. ὡμολόγηται γὰρ παρὰ πᾶσι τοῦτο, καὶ δῆλόν ἐστιν ὡς ἄνευ διαγνώσεως δύνανται θεραπεῦσαι καλῶς.

alias consortij lege prouenire. Quoniam igitur tußis non unã, sed multiplicem causam sortita est, conuenit etiam nos omni studio eniti, ut causam eius effectricẽ internoscamus discernamusq́; nam apud omnes hoc in confesso notumq́; est, citra internotionem non posse rectè curari.

Διάγνωσις τῆς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν βηχός.

Ψιλῆς τοίνυν οὔσης τῆς θερμῆς δυσκρασίας, αἰσθάνονται μὲν ἴσως διά τινος ποιότητος τοιαύτης, οἷον δυσκρασίας θερμῆς, βήσσοντες, καὶ ἀναπνεῖν ἐπιθυμοῦσι ψυχρὸν ἀέρα, καὶ ὠφελοῦνται μᾶλλον ὑπὸ τῆς εἰσπνοῆς, ἤπερ ὑπὸ τῆς τοῦ ὕδατος πόσεως, καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρὰ μᾶλλον ὁρᾶται, καὶ τὴν κεφαλήν. εἰ μὲν οὖν οὕτως εἴη μόνη ψιλὴ ποιότης, οὐδὲν ἀναπτύουσιν ἄξιον λόγου, ἢ οὐδὲ ὅλως. εἰ δὲ καὶ ἀναπτύουσιν, ἁλμυρὰν αὐτοῖς ἔχον ποιότητα τὸ πτυόμενον φαίνεται, ἢ καπνῶδες τῇ χροιᾷ, ἢ ὑπόχολον, καὶ τοῦτο σφόδρα ὀλίγον καὶ λεπτόν. οὕτω γάρ ἐστι τὴν διὰ θερμὴν δυσκρασίαν βῆχα ἀπὸ τῶν παρόντων σημείων διαγινώσκειν. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἐξ ἐγκαύσεως ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, καὶ θερμῶν βαλανείων, καὶ διαίτης θερμῆς, καὶ ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ φροντίδος τοῦτο γενέσθαι.

περὶ

Signa tusſis ex calida intemperie concitatæ.

Cum igitur sola intemperies calida urget tußientes, etiam calorem meritò per eiusmodi quandam qualitatem, utpote intemperiem calidam sentiunt, & aerem frigidum respirare desiderant, iuuanturq́; magis aeris inspiratu, quàm aquæ potione, & facies rubicunda magis, & caput apparet. Quòd si igitur sola adeò nuda qualitas fuerit, nihil penè, aut nequaquam expuunt. Sin autem expuunt, sputum salsam habere qualitatem, aut fumosum colore, aut leuiter biliosum, idq́; modicum admodum, & tenue apparet. Sic enim licet tusſim ex calida intemperie natam ex præsentibus signis internoscere. Nihil uerò minus etiam ex his quæ præcesſerunt, hoc fieri potest, nempe insolatu magna parte, balneis calidis, uictu calefaciẽte, & uoluptatibus potius quàm sollicitudine.

Tusſis ex calida intẽperie signa.

De

De tussi ex frigida intemperie procreata.

Tussis ex frigida intẽperie signa.

Qui ob frigidam intemperiẽ, nempe frigidam in thorace qualitatem tussiunt, uultu & capite longè sunt calidiores: siticulosi uerò non sunt, neque salsum expuunt: à refrigerantibus offenduntur, calefacientibus iuuãtur: acidum magis quàm amarorem magna ex parte sentiunt: ac præcedit hos potius frigiditas, q̃ ardor solis, item intempestiuorum balneorum, potuum & ciborum frigidorum usus. Ita sanè tusses, quæ ex frigida causa, aut calida obueniunt, internoscuntur.

De tussi ex sicca aut humida intemperie orta.

Tussis ex sicca aut humida intemperie notæ.

Siccæ uerò humidæque intẽperies, effectiuis similiter qualitatibus internoscuntur. Differunt autem inuicem, eo quòd efficientes qualitates euidentissima signa habeant: materiales, obscuriora, nec opus est eadem iterum repetere. Porrò tusses quæ ex influxa materia superueniunt, ea re innotescunt, quòd copiosa expuantur, uel etiã manifestæ fiũt, quòd per defluxũ ex alijs materiem transmittẽtibus, originẽ sumant. unde uerò, et ex quib. particulis materiæ transmittantur, hic quoq; distinguendũ est: obseruandumq;, nũ ex capite id quod tussim mouet, an etiam ex alijs, &

Περὶ βηχὸς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης.

Ὅσοι δὲ βήσσουσι διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἐν τῷ θώρακι, διὰ ψυχρὰν ποιότητα, μᾶλλον ὠχρότεροί εἰσιν ἤτοι τὰ περὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλήν. καὶ οὔτε διψώδεις εἰσὶν, οὔτε ἁλμυρὸν ἀναπτύουσι, καὶ βλάπτονται μὲν ὑπὸ τῶν ψυχόντων, ὀνίνανται δὲ ὑπὸ τῶν θερμαινόντων, καὶ ὀξέος μᾶλλον ἢ πικρίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἰσθάνονται. καὶ προηγεῖται μᾶλλον τούτοις ψύξις ἢ ἔγκαυσις, καὶ λουτρῶν ἀκαίρων καὶ πομάτων καὶ ἐδεσμάτων ψυχρῶν χρῆσις. οὕτω μὲν αἱ διὰ ψυχρὰν αἰτίαν ἢ θερμὴν διαγινώσκονται βῆχες.

Περὶ βηχὸς διὰ ξηρὰν ἢ ὑγρὰν δυσκρασίαν γινομένης.

Αἱ δὲ κατὰ ξηρότητα καὶ ὑγρότητα δυσκρασίαι, ταῖς δραστικαῖς ὡσαύτως διαγινώσκονται ποιότησι. διαφέρουσι δὲ τῷ μᾶλλον τὰς δραστικὰς ἔχειν ἐναργέστατα σημεῖα, τὰς δὲ ὑλικὰς ἀμυδρότερα. καὶ οὐ χρὴ ταῦτα πάλιν λέγειν. αἱ δὲ κατὰ ἐπίρρυτον ὕλην ἐπιγινόμεναι βῆχες, αὐτῷ τῷ ἀναπτύεσθαι πλῆθος εὔδηλαι, ἢ καὶ φανεραὶ τυγχάνουσιν, ὅτι κατὰ ῥευματισμὸν ἐξ ἑτέρων ἐπιπεμπόντων τὴν γένεσιν ἔχουσιν, ὅθεν δὲ καὶ ἐξ ὁποίων ἐπιπέμπονται μορίων. κἀνταῦθα διορίζεσθαι δεῖ, καὶ προσέχειν, εἴτε ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιρρεῖ τὸ κινοῦν τὴν βῆχα, εἴτε καὶ ἐξ ἑτέρων,

καὶ

καὶ ποῖα. καὶ γὰρ ὁ πνεύμων ἀδικεῖται πολλάκις· πρῶτος γάρ ἐστιν. εἶτα ὁ θώραξ, ἢ πλευρὸν, ἢ τὸ διάφραγμα, ἢ ἄλλο τι μόριον. εἴπωμεν οὖν καὶ τούτων τὰς κατὰ μέρος διαγνώσεις, ἅμα δὲ καὶ τὰς θεραπείας, ὡς πανταχόθεν ἀπαράλειπτον εἶναι τὸν περὶ τῆς βηχὸς λόγον, καὶ μᾶλλον εὑρίσκειν ἅπαν εὐχερῶς τὸν εἰς θεραπείαν ἐπειγόμενον ἰατρόν.

Διάγνωσις ὅτι ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιῤῥεῖ.

Εἰ μὲν οὖν ἐκ τῆς κεφαλῆς εἴη τὸ ἐπιῤῥέον, ἀνάγκη κατὰ τὴν σταφυλὴν ἢ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, ὀρεθισμόν τινα γίνεσθαι.

ΦΛΕΓΜΟΝΗΣ ΕΝ τῷ πνεύμονι σημείωσις. κεφ. β.

Δύσπνοιαι δὲ καὶ πυρετὸς ὀξὺς ἐπιφερόμενος, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ γλῶσσα τραχεῖα, καὶ μῆλα ἐρυθρὰ, καὶ βάρους συναίσθησις, καὶ πρὸς τούτοις, εἰ καὶ μηδὲν ἄξιον ἀναπτύεται δυσπνοούντων αὐτῶν, φλεγμονὴν δὲ ἀνάγκης ἐκ πάντων τούτων ὑπονοεῖν ἡμᾶς περὶ τὸν πνεύμονα γεγενῆσθαι προσήκει. εἰ δὲ καὶ δίψα σφοδρὰ συνέχοιτο, πρὸς τοῖς σημείοις τούτοις, καὶ θέρμης αἴσθησις αὐτῷ γένοιτο πολλὴ περὶ τὸν θώρακα, ὥστε ψυχρὸν ἐθέλειν μὲν ἀέρα ἀναπνεῖν, ἔτι καὶ μᾶλλον ὑπονοεῖν δεῖ ζέουσαν εἶναι τὴν φλεγμονὴν περὶ τὸν πνεύμονα.

εἰ δὲ

& quale influat. Nam pulmo subinde offenditur, ut qui primus sit, deinde thorax, aut latus, aut septum transuersum, aut alia quæpiam particula. Dicamus igitur, quomodo hæc quoque particulatim internoscantur, simul autem & curētur, ut sermo de tußi omni ex parte perficiatur, nihil'que omittatur: & medicus, qui ad curationem urgetur, omnia facilius inueniat.

Nota, quòd ex capite materia influit.

Si igitur ex capite defluxio fuerit, irritationē quandam in uua, uel aspera arteria concitari necesse est. Fluxiõis ex capite nota.

INDICIA INFLAMmationis in pulmone. Cap. 2.

Spirandi difficultas, et febris acuta superueniens, interdum etiã lingua scabra, genæ rubræ, grauitatis sensus. præterea si etiã nihil penē expuatur, & ægri difficulter spirēt, inflammationem necessariò in pulmone subortã esse ex his omnib. indicijs suspicari cõuenit. Sin aũt sitis quoque uehemēs præter hæc signa pariter affligat, ægerq; calorē multũ in thorace percipiat, ut frigidũ inspirare aerem desideret, adhuc magis feruidã in pulmone esse inflammationem existimabimus: Inflãmatio pulmonis.

quòd si biliosum expuatur, nō autem grauitas adeò, aut angustia, sed calor potius sentiatur, erysipelas in pulmone esse, manifestò cognoscitur. Pus sanè deprehenditur, & ex ipso solo colore, & ex alijs indicijs, unde nos illud internoscere didicimus: ab odore, si concremetur: & quòd dissoluitur, si in aquam mittatur: item quòd nō subsidit, quemadmodum pituita, crudusq; humor. Si igitur in thorace continetur, cum ex alijs quidem multis deprehēditur, tum uerò etiam quòd grauitas in pectore percipiatur, & quòd ipsum, cum in subitis conuersionibus circumfluit, strepitum elidere frequenter audimus. Hæc igitur ad ostendendum pus in thorace contineri, abundè sufficiūt. At si ad prædicta pleuritis quidem præcesserit, nihil autem notatu dignum sputo educatur, idque uiolenter fiat, pus in thorace comprehendi omnibus est manifestum.

Erysipelas pulmonis.

εἰ δὲ χολῶδες ἀναπτύοιτο, μὴ πάνυ δὲ βάρους ἢ στενοχωρίας συναίσθησις γίνοιτο, ἀλλὰ μᾶλλον θέρμης, ἐρυσίπελας εἶναι σαφῶς ἐν τῷ πνεύμονι γίνωσκε. δῆλον μὲν ἐστι τὸ πῦον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς χροιᾶς μόνης, καὶ ἐξ ἄλλων δὲ σημείων, ἐξ ὧν ἐμάθομεν τὸ πῦον διαγινώσκειν, καὶ ἀπὸ τῆς ὀσμῆς τῆς ἀποκαύσεως γινομένης, καὶ τοῦ διαλύεσθαι βαλλόμενον ἐν ὕδατι, καὶ μὴ ὑφιζάνειν, ὥσπερ τὸ φλέγμα καὶ ὁ ὠμὸς χυμός. εἰ μὲν οὖν περὶ τὸν θώρακα, δῆλον ἐκ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ βάρους συναίσθησιν γίνεσθαι περὶ τὸ τῶν στέρνων μέρος, καὶ περιῤῥέοντος αὐτοῦ ἐν ταῖς ἀθρόαις μεταστροφαῖς, ψοφοῦντος ἀκούειν πολλάκις. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ παραστῆσαι, τὸ περιέχεσθαι ἐν τῷ θώρακι πῦον. εἰ δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις προηγήσατο μὲν πλευρῖτις, μηδὲν δὲ ἀξιόλογον ἀνεπτύσθη, τὸ δὲ πτυόμενον βιαίως γινόμενον, δῆλον ὅτι ὁμολογούμενον πῦόν ἐστι τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ θώρακι.

DE TVBERCVLO quod phyma dicitur, in pulmone contracto. Caput 3.

Phyma pulmōis.

Si phyma in pulmone neglectū fuerit, accedet sanè omnino angustia, & spirandi difficultas, nunc quidem subitò, nunc autem paulatim augescit, ita ut æger ipse consueta obire poßit. Adhæc

ΠΕΡΙ ΦΥΜΑΤΟΣ ΕΝ τῷ πνεύμονι συστάντος. κεφάλ. γ.

Εἴπερ εἴη φῦμα μελετηθὲν ἐν τῷ πνεύμονι, ἔσται μὲν πάντως στενοχωρία καὶ δύσπνοια, ποτὲ μὲν ἀθρόως συμβαίνουσα, ποτὲ δὲ τὰ συνήθη πράττοντος αὐτοῦ δυναμένου, κατὰ μικρὸν αὐξανομένη. καὶ ὅτι

καὶ ὅτι ἀναπτύσσειν οὐδὲν, οὐδὲ ψόφον τινὰ, οὐδὲ κέρχνον ὑπομένουσιν. ὅτι γὰρ συμβῆναι δυνήσεται, ἔτι ἀπέπτου καὶ μηδέπω ἀποβεβλημένου τοῦ φλέγματος.

ΓΛΙΣΧΡΩΝ ΧΥΜΩΝ περιεχομένων ἐν τῷ πνεύμονι σημεῖα. κεφάλ. δ.

Ὁπηνίκα δὲ ἀθρόως ὁ κάμνων αἴσθηται στενοχωρίας ἐκτὸς ὀχλήσεως πυρετοῦ, καὶ δίψης πολλῆς, ἔχει δέ τινα κέρχνον μετὰ βηχὸς, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀναγωγὴν ὑγροῦ, δῆλον ὡς παχὺ καὶ γλίσχρον ἐστὶ τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ πνεύμονι, καὶ συῤῥεῦσαν ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς μορίου. ἔσται δέ σοι φανερὸν ἡ διάγνωσις καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὴν σταφυλὴν ἐρεθισμὸν καὶ γαργαρισμὸν προηγήσασθαί τινα, τὴν κεφαλὴν αἰτίαν εἶναι τῆς ἐπιῤῥεούσης ὕλης τῷ θώρακι, ταῦτα ἀρκεῖ πρὸς τὸ διαγινώσκειν τὰς διαφόρους ἰδέας τῆς βηχὸς, καὶ ὅσα κατὰ θώρακα ἢ πνεύμονα πάθη συνίσταται. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα περὶ ὧν ὕστερον λεχθήσεται, ἔνθα καὶ περὶ ἑλκώσεως, καὶ ῥήξεως, καὶ διαβρώσεως ἀναγκαζόμεθα γράφειν. ὃ δὲ ἐγὼ ἐθεασάμην, ἀναγκαῖον ἐνόμισα μὴ σιωπῆσαι, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἐκθέσθαι. ἔδοξε γὰρ ἐμοὶ ξένον εἶναι καὶ θαυμαστόν. ἐπτύσατο ἀνὴρ λίθον τὴν ἰδέαν ἀκριβῶς, οὐχὶ παχὺν χυμὸν καὶ γλίσχρον, ἀλλ' ὄντως λίθον, οὐ τραχὺν, ἀλλὰ καὶ πάνυ λεῖον, καὶ σκληρὸν, καὶ ἀντίτυπον,

ἤτι

Adhæc nihil is expuit, neq; strepitum aliquem, aut stridorem sustinet: ut quæ euenire nequeant, dum pituita adhuc incocta sit, et nondum reÿciatur.

INDICIA, CVM VIscosi humores in pulmone continentur. Cap. 4.

CVm uerò æger angustiã subitò citra molestiã febris, sitimq; multã percipit, stridorem aũt quendam cum tussi experitur, interdum etiã humoris eductionem, crassum uiscosumq; in pulmone humorẽ contineri, & ex capite, aut alia quadã particula eò cõfluxisse liquet. Caput uerò materiæ thoraci influentis causam existere, inde manifestò internosces, q irritatio quædã & gargarismus circa uuam præcesserit. Hæc ad internoscendũ diuersas tussis species, & affectuũ, qui in thorace, aut pulmone constituuntur, sufficiunt. Sunt autem & alÿ, de quibus postea agetur, ubi etiã de exulceratione, ruptura & erosione scribere cogemur. At quod ego spectaui, nõ prætereundũ silẽtio esse, sed uobis quoq; exponendum duxi: nam uisum mihi est peregrinũ, & admirabile. Vir quidam calculum exquisitè figuratum expuit, non crassum humorem, & uiscosum, sed reuera calculum: nõ asperum, sed etiam ualde leuem, durũ & renitentẽ,

Viscosi humores in pulmone.

Historia de uiro q calculos expuit.

ut in

ut in terram quoq; proiectus, sonum ederet. Hic uir longo tempore tußi uexatus, nō potuit, ne ualde tußiret, liberari, quousq; calculum expuisset. Vtebar autē uictu temperato, humectante, & potius refrigerante mediocriter: erat enim & curis deditus, & habitu tenuis, ut hoc etiā tabidis ipse responderet. Et nisi his usus fuissem, puto illum similiter ijs qui tabe laborarūt, interiturum fuisse.

Galenus notatur.

Meminit etiā cuiusdam diuinißimus Galenus, qui non calculum, sed grandinibus similia expuerat: item aliorum quorundam, qui similia bili colore sputa reiecerāt. Ac miror quomodo ipse nullo refrigerātium uti uoluerit, sed haec quidem uitarit, calidam autē potius curādi rationem adhibuerit. Nam & Mithridatium ipsis offerebam, inquit, pariter & Athanasiā, & quae adhuc magis siccare potest, theriacam, omniaq; alia antidota ad suspiriosos inscripta, quae acribus quibusdam & extenuantibus medicamētis constant. Atq; ea se non solum in uno uiro, sed etiā compluribus uidisse dicit. Nullus autem eorum quibus eiusmodi acciderunt, mortem effugere potuit, sed omnes cum paulo longiore tempore, aut breuiore perdurassent, interierunt. At re ipsa uerum est hoc quod ille de Archigene prodidit. difficile

ὥστε καὶ κτύπον ποιεῖν ῥιπτόμενον τῇ γῇ. οὗτος ὁ ἀνὴρ πολὺν χρόνον ὀχληθεὶς ὑπὸ τῆς βηχὸς, οὐκ ἠδυνήθη τοῦ βήσσειν ἰσχυρῶς ἀπαλλαγῆναι, ἕως ὅτου τὸν λίθον ἀνέπτυσεν. ἐχρώμην δὲ καὶ διαίτῃ εὐκράτῳ καὶ ὑγραινούσῃ, καὶ μᾶλλον ψυχούσῃ μετρίως. ἦν γὰρ καὶ φροντιστικὸς, καὶ λεπτὸς τὴν ἕξιν, ὥστε καὶ ἐοικέναι αὐτὸν τοῖς φθινώδεσι. καὶ εἰ μὴ τούτοις ἐχρησάμην, οἶμαι ὅτι ἂν ἀπώλετο παραπλησίως τοῖς φθόην νοσήσασι. μέμνηται δὲ καὶ ὁ θειότατος γαληνὸς, οὐ λίθον ἀναπτύσαντός τινος, ἀλλὰ χαλαζίοις παραπλήσια, ἢ ἄλλων τινῶν ἀναπτυσάντων ἐοικότα χολῇ τὴν χροιάν. καὶ θαυμάζω πῶς αὐτὸς οὐδενὶ τῶν ἐμψυχόντων ἠδυνήθη χρήσασθαι, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔφυγεν. ἐχρήσατο δὲ μᾶλλον τῇ θερμαινούσῃ ἀγωγῇ. τήν τε γὰρ μιθριδάτειον αὐτοῖς παρεῖχον ὡσαύτως, φησὶ, καὶ τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὴν ἔτι μᾶλλον ξηραίνειν δυναμένην θηριακὴν, καὶ πάσας τὰς ἄλλας ἀντιδότους τὰς πρὸς τοὺς ἀσθματικοὺς ἀναγεγραμμένας, διὰ δριμέων τινῶν καὶ λεπτυνόντων συγκειμένας φαρμάκων. οὐ μόνον ἐπὶ ἑνὸς ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλειόνων ἑωρακέναι αὐτά φησιν. οὐδεὶς δὲ ἠδυνήθη τῶν τὰ τοιαῦτα πασχόντων ἐκφυγεῖν τὸν θάνατον, ἀλλὰ πάντας ἀπολέσθαι, ὀλίγῳ πλείονα χρόνον ἢ ἐλάττονα διαρκέσαι δυνηθέντας. ἀλλ᾽ ὄντως ἀληθές ἐστιν ἐκεῖνο τὸ λεχθὲν ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ ἀρχιγένους. χαλεπὸν

λεπὸν γὰρ ἄνθρωπον ὄντα μὴ καὶ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ καὶ ἀμελέστερον γράψαντα. καὶ ταῦτα δὲ λέγειν οὐκ ἂν ἐτόλμησα περὶ τηλικούτου ἀνδρὸς εἰς σοφίαν, εἰ μὴ τό, τι ἀληθὲς αὐτὸ θαῤῥῆσαί με προετρέψατο, καὶ τὸ σιωπῆσαι πάλιν ἀσεβὲς νομίσαντα. καταλαμβάνων γὰρ ἰατρὸς τὸ δοκοῦν αὐτῷ, καὶ μὴ λέγων, ἀδικεῖ τὰ μεγάλα, καὶ ἀσεβεῖ, καὶ μεγάλῳ πταίσματι περιβάλλων ἑαυτὸν ἑκὼν λανθάνει. ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ πράττειν, ὅπερ, φησὶν, ἀριστοτέλης εἴρηκε, φίλος μὲν ὁ πλάτων, φίλη δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια. δυοῖν δὲ προκειμένων, προκριτέον τὴν ἀλήθειαν. πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς ἀνευρίσκειν τὰς κατὰ μέρος ὕλας τῶν βηχικῶν βοηθημάτων, καὶ ἁρμόζειν δύνασθαι πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς διαγνώσεως ὑπαγορευομένην διάθεσιν, ἀκόλουθον ἐνόμισα, μετὰ τὰς διαγνώσεις, καὶ τὴν καθόλου ἀγωγὴν, καὶ τὰς διαφορὰς, ὑμῖν ἐκθέσθαι τῶν βοηθημάτων καὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς αὐτῶν συσταθμίας, ὥς τε μὴ παρ' ἑτέρου δεῖσθαι μανθάνειν, ἀλλ' ἐντεῦθεν ἀναλέγεσθαι τὸ ζητούμενον.

Βηχικὰ οἷς δεῖ κεχρῆσθαι.

Ἐφ' ὧν λεπτὸν ἐστὶ καὶ δριμὺ τὸ ἐπιῤῥέον, καὶ ὁ θώραξ οὐκ ἔστιν ἔχων περιττώματος πλῆθος, στύρακι καὶ σμύρναν, μέλιτι ἀπηφρισμένῳ, καὶ

cile enim est, homo quum sit, non etiam in multis aberrare, qui non nulla prorsus ignorauerit, nonnulla etiam negligentius conscripserit. Atq; *hæc dicere de tam sapiente uiro ausus non fuissem, nisi ueritas confidenti me esse animo incitasset: atq; ego rursus impium esse silere censuissem. Nam medicus, quum id quod sibi uidetur, arripit, & non explicat, ualde alios offendit, & impietatem exercet, magnoq; errori imprudens seipsum sponte implicat.* Verùm il*lud agendum est, quod (inquit)* Aristoteles dixerit: Amicus quidem Plato, amica uerò etiam ue*ritas: duobus autem propositis, ueritas præferri debet. Cæterùm ut particulares medicamẽtorum in tussim efficacium materias facilè inuenire, & affectui quem signa tibi suggerunt, accõmodare possis, consentaneum putaui, post notationes & generalem medendi rationem, etiam auxiliorum differentias uobis interpretari, adiecto exquisito ipsorum põdere, ne opus sit ab alio ea discere, sed hinc id quod quæritur, colligatur.*

Bechica, hoc est, ad tussim idonea, quibus utendum sit.

In quibus id quod ex supernis influit, tenue est, et acre, thoraxq; recrementi copiam non habet Styrace, myrrha, melle despumato, &

uino exceptis, utitor: fingito etiā catapotia eruorū instar, utitorq; noctu, pilulas duas, aut tres, aut unam exhibens, uiriū ratione semper habita. Nam cum moderatè offeruntur, præstantißima sunt, utilißimaq;, & ueteres tusses à tenui fluxione concitatas persanant.

Aliud.

Papaueris lachrymæ, myrrhæ, galbani, pari singulorum pōdere melle excepto utitor.

Aliud.

Galbani, castorei, opij, piperis, paria pondera contusa excipito, fingitoq; catapotia, ac eodē modo utitor, in quibus non admodum tenuis est influxus, sed etiam thorax recrementa continere uidetur, & non admodum opus est torporem inducere.

Aliud.

Styracis unciam: opij drachmam: galbani semunciam: terebinthinæ semunciam: redigito in catapotia, ac similiter ipsis utitor.

Aliud bechicum, in quibus acris influxus est, & thorax mediocrem repurgationem postulat.

℞ Nucleorum pini unciam: palmularum carnis uncias duas: iridis sescūnciam: amygdalarū dulcium uncias duas: tragacanthæ unciam: melle Attico excipito, & utitor, cochlearium exhibens.

Aliud.

οἴνῳ ἀναλαβὼν χρῶ. ποίει καὶ καταπότια ὀροβιαῖα, καὶ χρῶ, εἰς νύκτα διδοὺς κόκκια β, ἢ γ, ἢ α, πρὸς τὴν δύναμιν ἀεὶ ἀποβλέπων. πάνυ γάρ ἐστι συμμέτρως διδόμενα κάλλιστα, καὶ ὠφελιμώτατα, καὶ παλαιὰς βῆχας ἀπὸ λεπτοῦ ῥεύματος γινομένας ἰώμενα.

Ἄλλο.

Ὀποῦ μήκωνος, μύῤῥης, χαλβάνης ἴσα, μέλιτι ἀναλαβὼν, χρῶ.

Ἄλλο.

Χαλβάνης, καστορίου, ὀπίου, πεπέρεως ἴσα, κόψας ταῦτα, ἀνάλαμβανε, καὶ ποίει καταπότια, καὶ χρῶ ὡσαύτως, ἐφ' ὧν μὴ πάνυ λεπτόν ἐστι τὸ ἐπιῤῥέον, ἀλλὰ καὶ περιττώματα φαίνεται περιέχων ὁ θώραξ, καὶ οὐ πάνυ χρεία ἐστὶ τοῦ ναρκῶσαι.

Ἄλλο.

Στύρακος οὐγγ. α. ὀπίου δραχ. α. χαλβάνης οὐγγ. S. τερεβινθίνης οὐγγ. S. ποίει καταπότια, καὶ ὡσαύτως χρῶ.

Ἄλλο βηχικόν.

Ἐφ' ὧν ἐστι καὶ τὸ ἐπιῤῥέον δριμὺ, καὶ ὁ θώραξ δεῖται συμμέτρου ἀνακαθάρσεως, στροβίλων οὐγγ. α. φοινίκων τῆς σαρκὸς οὐγγ. β. ἴρεως οὐγγ. α. S. ἀμυγδάλων γλυκέων οὐγγ. β. τραγακάνθης οὐγγ. α. μέλιτι ἀττικῷ ἀνάλαμβανε, καὶ χρῶ, διδοὺς κοχλιάριον.

Ἄλλο.

Ἄλλο.

Ῥόδων χλωρῶν δραχ. η. στροβίλων δραχ. α. τερεβινθίνης δραχ. α. σταφίδων γλυκέων δραχ. δ. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν.

Ἄλλο πρὸς τὸ πάνυ λεπτὸν καὶ δριμὺ ῥεῦμα.

Ὑοσκυάμου σπέρματος δραχ. β. στροβίλων δραχ. ς. κρόκου δραχ. β. ἑψήματι γλυκεῖ ἀναλάμβανε, καὶ ποίει ὀροβιαῖα, καὶ δίδου εἰς νύκτα.

Ἄλλο ποιοῦν ἐπὶ μικτῆς διαθέσεως, καλεῖται δὲ ὑγεία.

Ἀμμεως οὐγγ. α. ἀνίσου οὐγγ. α. S. ὀπίου δραχ. β. τραγακάνθης, στροβίλων πεφρυγμένων ἀνὰ δραχ. δ. τὰ ξηρὰ λεία, καὶ μίσγε μετὰ τραγακάνθης. προβρέχειν δὲ τὴν τραγακάνθαν εἰς ὕδωρ, καὶ τὸ ὄπιον, εἶτα λειώσαντα, καὶ μίξαντα ἀναπλάττειν τροχίσκους, ἄγοντας ἀνὰ δραχ. α. καὶ ξηράναντα ἐν σκιᾷ, οὕτω διδόναι μετὰ μελικράτου.

Βηχικὸν ἄλλο.

Στύρακος, κρόκου, χαλβάνης, ὀπίου, ἀνὰ δραχ. α. στροβιλίων δραχ. δ. ποίει καταπότια κυάμου τὸ μέγεθος ἔχοντα αἰγυπτίου, καὶ δίδου κόκκον α. εἰς νύκτα, καὶ μετὰ μίαν δὲ ἄλλο ἕν, εἰ ἄρα χρεία. οὕτω γὰρ ἰσχυρὸν καὶ ὠφελιμώτατον πρὸς τὰ δριμέα καὶ ῥυπαρὰ ῥεύματα, ὥστε πολλοὺς οἶδα ἀπὸ μιᾶς ἰαθέντας,

Aliud.

Rosarum uiridium drachmæ octo: nucleorum pini drachma: terebinthinæ drach. duæ: uuarũ passarum dulcium drachm. quatuor: mellis quod sufficit.

Aliud ad tenuem admodũ, & acrem influxionem.

Alterci seminis drachm. duæ: nucleorũ pini drachmæ sex: croci drachmæ duæ: sapa dulci excipito, fingitoq; catapotia eruorum instar, & dato noctu.

Aliud, quod in mixto affectu ualet, uocatur autem Hygia.

Ameos uncia: anisi sescuncia: opij drachmæ duæ: tragacãthæ, nucleorum pini torrefactorũ, singulorum drachmæ quatuor. Arida læuigato, miscetoq; cum tragacantha. Hanc autem & opium prius aqua macerare oportet, deinde læuigata mixtaq; in pastillos cõformare, qui singuli drachmam pendeant. Siccatos in umbra cum mulsa exhibeto.

Bechicum aliud.

Styracis, croci, galbani, opij, singulæ drachmæ: nucleorũ pini drachmæ quatuor: finguntur catapotia fabæ Aegyptiæ instar, ac datur pilula in noctem, ac una nocte interposita, altera exhibetur, si utiq; usus postulat. Ita namq; ualens & utile medicamentum est ad acres & tenues fluxiones, ut multos ex uno curatos nouerim,

quamuis longo tempore fluxionibus laborassent. Hoc medicamentum dandũ non est, nisi solis probis, & prudenter artem exercentibus.

Aliud ad plura efficax.

Myrrhæ troglodytidis drach. sex: alterci drach. quatuor: opij totidem: cynoglossæ herbæ corticis drach. quatuor, semis. Corticem in sole bene siccato, misceatoq; cũ reliquis: opium uerò aqua macerato, fingitoq; pastillos, & pro uiriũ ratione exhibeto. Confert etiã cruenta spuentibus, dentium fluxionibus, urinarum stillicidijs, uesicæ doloribus, summatim ijs qui uehementi fluxione laborant, colicis, & lienosis.

Aliud bechicum, quod Mysterium dicitur.

Croci, castorei, seminis alterci, opij, styracis, singulorũ drachmæ quatuor: melle exceptis utitor: præstantius autem fit, si pro quaternis, duas alterci misceas. Facit etiam cœliacis: nam continuas fluxiones impedit.

Ad tusses, in quibus multus acrisq; influxus est: præstat etiam, ne in bilem ille conuertatur.

Dulcis radiculæ bene purgatæ & elotæ unc. 3. semis: tragacanthæ unciæ 3. succi dulcis radiculæ unciæ

καί τοι πολὺν χρόνον ῥευματισθέντας. καὶ οὐ δεῖ τὸ βοήθημα τοῦτο διδόναι, εἰ μὴ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τὴν τέχνην ἀσκοῦσιν ἐμφρόνως.

Ἄλλο πρὸς πλείονα ποιοῦν.

Σμύρνης τρωγλοδύτιδος δραχ. ς. ὑοσκυάμου δραχ. δ. ὀπίου δραχμ. δ. κυνογλώσσου τῆς βοτάνης τοῦ φλοιοῦ δρα. δ. S. τὸν φλοιὸν ξήρανον ἐν ἡλίῳ καλῶς, καὶ μίγνυε μετὰ τῶν λοιπῶν. τὸ δὲ ὄπιον ὕδατι ἀπόβρεχε, καὶ ποίει τροχίσκους, καὶ δίδου πρὸς δύναμιν. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς αἱμοπτοϊκοὺς, καὶ ὀδόντας ῥευματιζομένους, καὶ πρὸς στραγγουρίαν, καὶ κύστιν ἀλγοῦντας, καὶ καθόλου ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων σφόδρα, καὶ κωλικῶν, καὶ σπληνικῶν.

Ἄλλο βηχικὸν τὸ μυστήριον καλούμενον.

Κρόκου, καστορίου, ὑοσκυάμου σπέρμα, ὀπίου, στύρακος, ἀνὰ δραχ. δ. μέλιτι ἀναλαβὼν χρῶ. κάλλιον δὲ γίνεται, ἀντὶ τῶν τεσσάρων ἐὰν δύο μίξῃς τοῦ ὑοσκυάμου. ποιεῖ δὲ καὶ κοιλιακοῖς. κωλύει γὰρ τοὺς συνεχεῖς ῥευματισμούς.

Πρὸς βῆχας ἐφ᾽ ὧν πολὺ καὶ δριμὺ τὸ ἐπιῤῥέον. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ ἐκχολοῦσθαι.

Γλυκυῤῥίζης κεκαθαρμένης καλῶς καὶ πεπλυμένης οὐγγ. γ. S. τραγακάνθης οὐγγ. γ. χυλοῦ γλυκυῤῥίζης οὐγγ. α.

οὐγγ. α, ἀμύλου οὐγγ. γ. χυλοῦ θρίδακος οὐγγ. β. *. βάλλε τε ῥίζης ἥμισυ γο α, τῆς γλυκυῤῥίζης εἰς χύτραν, καὶ ὕδατος καθαροῦ ξε ζ, καὶ ἕψε ἕως ἂν ἀποτριτωθῇ, εἶτα ἐάσας ψυγῆναι, ἐπίβαλλε ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἰς μέγα καθαρὸν πατέλλιον, καὶ οὕτω τὰς οὐγγ. γ. τῆς τραγακάνθης, καὶ ποίει αὐτὰς ἑψυθῆναι, ἕως πρωῒ, καὶ βαλὼν εἰς θυείαν καθαρὰν, καὶ προσθεὶς τὸν χυλὸν τῆς γλυκυῤῥίζης, καὶ τῆς θρίδακος, κόψας καὶ σινιάσας, ἕωθεν τὰ ἀμφότερα μίσγε, εἶτα εἰ γίνεται παχύτερον, προστίθει χρυσαττικὸν, καὶ μάλασσε, ἕως οὗ γένηται μέλιτος πάχος, καὶ δίδου νήστει κοχλιάρια γ. θαῤῥῶν, εἴτε ἀπὸ ξηρότητος, εἴτε ἀπὸ ἄλλου τινὸς ἐστὶ τὸ αἴτιον. τοῦτο τὸ φάρμακον ἰακώβου τοῦ ψυχρηστοῦ ὀνομάζουσι, μεγάλου ἀνδρὸς καὶ θεοφιλεστάτου περὶ τὴν τέχνην γενομένου. ἐκαλεῖτο δὲ ψύχρηστος, ὅτι ὑγραινούσῃ ῥοφῇ ἐκέχρητο. καὶ τοῦτο ποιεῖν ἐφαίνετο, ἐπειδὴ τοὺς πολλοὺς ἑώρα τῶν ἀνθρώπων φιλοπράγμονας ὄντας καὶ φιλαργύρους, καὶ ἀεὶ ἐν λύπαις καὶ φροντίσιν ὅλον αὐτῶν ζῶντας τὸν βίον, τοσαῦτα περὶ τῶν ὑπὸ λεπτοῦ ῥεύματος καὶ δριμέος ὀχλουμένων, καὶ διὰ τοῦτο βησσόντων. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ τῷ θειοτάτῳ γαληνῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναγεγραμμένα. ἀλλ' ἀρκεῖν ἐνομίσαμεν, μὴ πλῆθος ἐκτίθεσθαι, ἀλλ' ὅσα δόκιμα διὰ πολλῆς πείρας ἐστὶν ἡμῖν εὑρημένα. ἡ οὖν διὰ κωδειῶν ἀντίδοτος καλουμένη οὐδενὸς ἧττον

uncia: amyli unciæ tres: ſucci lactucæ unciæ duæ, ſemis. Conijcito tres ſemuncias dulcis radiculæ in ollam, in qua ſint aquæ puræ ſextarij ſeptem, & coquito uſq; ad tertias: deinde ubi refrigeraueris ex aqua, in quandam puram patellã conijcito, atq; ſic uncias tres tragacanthæ addito, curatoq; ipſas uſq; ad matutinũ tempus incoqui, & puro mortario indita, adiectoq; ſucco dulcis radiculæ & lactucæ, cõtundito incernitoq; cribro. Mane utraq; miſceto: poſtea ſi craſſius euadit, Chryſatticũ uinũ addito, emollitoq; donec mellis craſſities fiat. Dato cũ fiducia ieiuno cochlearia tria, ſiue ſiccitas, ſiue aliud quidpiam fluxionis cauſa extiterit. Hoc medicamentũ Iacobo Pſychreſto aſcribũt uiro magnifico, & Dei in arte obſeruantiſsimo. uocabatur aũt Pſychreſtus, quia alimẽto humectante uteretur: atq; hoc facere uidebatur, cũ uulgus hominũ rerũ ad ſe nõ pertinentiũ curioſum eſſe, pecuniæ deditũ, & ſemper in triſtitia & curis per totã ipſorũ uitã agere uideret. Hactenus de ijs qui tenui fluxione et acri infeſtantur, eoq; tuſsiũt. Porrò ſunt et alia multa tũ à diuiniſsimo Galeno, tũ alijs prodita: uerũ ſatis eſſe putauimus, nõ copiã medicamentorũ, ſed quæ lõgo uſu à nobis ſunt cõprobata, explicare. Itaq; antidotũ quod diacodyõ uocatur, nihil minus

Medicamentum Iacobi Pſychreſti.

eos qui acribus tenuibusq; fluxionibus molestantur, iuuare solet: quare huius quoq; scripturam exponendam esse duxi.

Diacodyō, ut diuinissimus Galenus ipsum parauit.

Diacodyon Galeni.

Papauerum capita decem in aquæ sextarium cōiecta prius macerato, siquidem fuerint humidiora mollioraq;, usq; ad unum diem noctemq;: sin autem duriora & sicca fuerint, longiore tempore, quàm uno die: satius autē est nondum dura accipere: & humida admodū etiam reijcienda esse constat. Quippe sicciora succum modicū habent, humidiora uerò multum quidem, sed nō coctum, aquosum & imbecillem: quare etiam ea quæ ex humidis ualdè locis petuntur, repudiāda esse liquet. Coctionis finis esto non cum tertia, aut quarta, aut omnino huiusmodi quæpiam aquæ portiuncula relicta fuerit, uerùm quàmprimum tota imbuerint, succus exprimi debet, & non amplius incoqui: atque dimidia mellis pars ei admisceri, & igne fumi experte usque ad mellis Attici spißitudinem decoqui. Coctio ex aqua pluuiali, aut fontana fieri. usus autem ipsius ijs qui somno indigent, accommodatus est, quibus etiam ea quæ ex opio parantur, frequenter offerre cogimur. Requirunt autem eiusmodi potißimum me-

Vsus diacodyon.

dicos

ὠφελεῖν οἶδε τοὺς ὑπὸ δριμέων καὶ λεπτῶν ἐνοχλουμένους ῥευμάτων. ἀναγκαῖον οὖν ἐνόμισα καὶ ταύτης ἐκθέσθαι τὴν γραφήν.

Ἡ διὰ κωδειῶν, ὡς ὁ θειότατος γαληνὸς ἐσκεύασεν αὐτήν.

Ἐμβαλὼν εἰς τὸν ἕνα ξέστην τοῦ ὕδατος κωδείας ι. πρόβρεχε αὐτὰς ἐὰν μὲν ὦσι μαλακώτεραι, ἄχρι πρώτης ἡμέρας καὶ νυκτός. εἰ δὲ σκληρότεραι καὶ ξηραὶ τυγχάνουσιν οὖσαι, πλείονα χρόνον τῆς πρώτης ἡμέρας. ἄμεινον δέ ἐστι, τὰς μήπω σκληρὰς λαμβάνειν. εὔδηλον δὲ ὅτι καὶ τὰς πάνυ ὑγρὰς ἀποβάλλειν δεῖ. αἱ μὲν γὰρ ξηρότεραι τὸν χυλὸν ὀλίγον ἔχουσιν. αἱ δὲ ὑγρότεραι, πολὺν μὲν, ἀλλὰ ἄπεπτον, καὶ ὑδατώδη, καὶ ἄτονον, διὸ καὶ τὰς ἐξ ὑγρῶν λίαν χωρίων παραιτεῖσθαι δεῖ. τῆς δὲ ἑψήσεως ὅρος ἔστω σοι, μὴ τὸ τρίτον, ἢ τὸ τέταρτον, ἢ ὅλως τοιοῦτόν τι μόριον ἀπολειφθῆναι τοῦ ὕδατος. ἀλλ' ὅταν ὅλαι πρῶτον τακεραὶ γένωνται, δεῖ τὸν χυλὸν ἐκθλίβειν, καὶ μὴ ἐπὶ πλέον ἕψειν, καὶ οὕτω μιγνύναι αὐτῷ μέλιτος μέρος ἥμισυ, καὶ ἕψεσθαι ἐπὶ ἀκάπνου πυρὸς ἄχρι συστάσεως ἀττικοῦ μέλιτος. ποιεῖσθαι δὲ τὴν ἕψησιν ἐν ὀμβρίῳ ὕδατι, ἢ πηγαίῳ. ἡ χρῆσις δὲ αὐτοῦ τοῖς ὕπνου δεομένοις ἐστὶν ἐπιτήδειος. οἷς καὶ τὰ διὰ ὀπίου σκευαζόμενα πολλάκις ἀναγκαζόμεθα διδόναι. χρήζουσι δὲ τοιούτων μάλιστα

φαρμάκ

φαρμάκων, οἷς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὴν τραχεῖαν καταῤῥεῖ ῥεῦμα λεπτὸν, οὐκ ἐπιτρέπον κοιμᾶσθαι, διὰ τὰς ἑπομένας βῆχας. ἐπὶ τούτων ἐγὼ τὴν σκευασίαν τοῦ φαρμάκου διὰ ἑψήματος εἴωθα ποιεῖν. αὐτάρκης δὲ ἕψησις εἰς τὰ τοιαῦτά ἐστιν, ὅταν εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ὕδατος ἑψηθῶσιν αἱ κωδειαί. καὶ διὰ τοῦ γλυκέος Θηβαίου τε καὶ κρητικοῦ κάλλιον, ἤπερ διὰ μέλιτος ἕψειν, ὅταν ᾖ ῥεῦμα πάνυ λεπτὸν ἔχει, λεπτυντικῆς γὰρ δυνάμεως τὸ μέλι ἐστί. καί ἐστι φυγεῖν αὐτὸ τηνικαῦτα τοὺς λεπτοὺς ἐπιτείνον καταῤῥοῦς. μιγνύσαι δὲ ἑψομένῳ τῷ φαρμάκῳ καὶ γλυκυῤῥίζης ῥίζαν, ὥστε συνέψεσθαι. μὴ παρούσης δὲ ἐκείνης τὸν ἀπὸ τῆς κρήτης κομιζόμενον χυλόν. ἐὰν δὲ περιέχηται πλῆθος ἐν τῷ θώρακι ἐκ τῆς κεφαλῆς συῤῥυὲν, ἡ διὰ τοῦ μέλιτος σκευασία βελτίων. ὡς γὰρ ὕπνου χρῄζουσιν, οὕτω καὶ τοῦ ἀναπτύειν, ὅπερ διὰ τοῦ μέλιτος γίνεται. πρὸς τὸ κατεπεῖγον οὖν ἐνιστάμενος, εἰς ὕπνον τρεπομένου τοῦ κάμνοντος, ἤτοι τοῦ διὰ μέλιτος ἢ τοῦ χωρὶς αὐτοῦ σκευασθέντος δώσεις τοῦ φαρμάκου, ἐνίοτε μιγνύειν ἄμφω, σκοπὸν ἔχων κατὰ τὴν μίξιν ἐμβαλεῖν πλέον θατέρου, πρὸς τὸ κατεπεῖγον. ἡ δὲ σύμμετρος δόσις ἔστω σοι δυοῖν κοχλιαρίοιν ἀξιόλογον τὸ μέτρον. αὔξησεις τε αὐτὴν ὡς πρὸς τὸ τοῦ νοσή-

dicamenta illi, quibus fluxio tenuis à capite in asperam arteriam defluit, quæ propter tusses insequentes dormire non permittit. In his ego medicamenti confectionem ex sapa parare consueui: ad talia uerò abundè coctum est medicamentum, cum papauerum capita usque ad aquæ dimidias incocta fuerint: ac præstat ipsum, ubi fluxio admodum subtulis tußim fecerit, ex passo Thebano & Cretico, quàm melle decoquere, ut quod extenuantem uim obtineat: uitaríq; debet ipsum tunc, cum tenues defluxiones, quæ græcè catharrhi dicuntur, intendat, augeatq;. Dulcis autem radicula medicamento, dum coquitur, miscéda est, ut simul incoquatur: uerùm illius inopia, succus eius qui ex Creta adfertur. At si in thorace copia, quæ ex capite fluxerit, contineatur, confectio quæ ex melle paratur, utilior existit. Nam ut ægri somnum, ita etiam sputi eductionem requirunt, quæ melle efficitur. Quapropter ei quod magis urget, insistens, cum æger in somnum inciderit, uel id quod ex melle, uel illud quod absq; eo constat, exhibebis: interim ambo miscebis, huc spectans in mistura, ut ex altero amplius, eo quod urget, postulante, inijciatur. At moderatus medicamenti modus esto, insignis duorum cochlearium mensura, augebis que ipsum, aut minues, pro morbi

Dosis

morbi magnitudine, & aegri cui offers, aetate, anni tempore, et regione. Si enim ad frigidius uergãt, paucissimũ exhibebis: sin aũt ad calidius, copiosius. Porrò quòd ad defluxionis quantitatem & qualitatem respiciens, plus minus exhibebis, cuius manifestum existit. Hoc enim in omnibus praesidijs est commune.

De tussi, & medicamento diacodyon.

Diacodyon quando exhibebitur, & quib.

Tanta etiã de medicamento diacodyon à nobis dicta sint, quod alijs quoq; multis affectibus cõducit. Nam ardore febrili aestuantibus prodest: itẽ si immodica sitis urget: si uigiliae infestãt: si sudores ob tenues acresq; humores affligunt, ut propè in syncopen aeger incidat: adhaec si erysipelas in thorace existit. Praeterea ijs opitulatur, quibus uertigines ob calidos uapores ex uentre, aut corde, aut iocinore ascendentes oboriuntur: necnõ quibus gingiuae, fauces & tonsillae, ex acribus humoribus fluxiones experiũtur, dẽtesq; dolẽt: insuper ijs quos uehemẽtes lippitudines, sideratio, dolores, uigiliae, et fluxiones ex tenuis et acris humoris cursu excitatae torquent, praesens est remediũ, si pro uirium ratione exhibeatur. Nam gargarisatu ad multa admodum ualet, quorum numerum memoria tenere difficile est, sed tantum

νοσήματος μέγεθος, ᾧ προσφέρεις καὶ τὴν ἡλικίαν, καὶ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, καὶ τὸ χωρίον ἀφορῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ῥέπουσι, δώσεις ἐλάχιστον· εἰ δὲ ἐπὶ τὸ θερμότερον πλέον. πρὸς δὲ τὸ τοῦ καταῤῥου ποσόν τε καὶ ποιὸν ἀποβλέπων, ἢ πλέον, ἢ ἔλαττον δώσεις. εὔδηλον δὲ ὑπάρχει. κοινὸν γὰρ τοῦτο ἐστὶ πάντων.

Περὶ βηχὸς, καὶ τῆς διὰ κωδειῶν.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς διὰ κωδειῶν ἡμῖν εἰρήσθω. ποιεῖ δὲ καὶ εἰς ἄλλα πολλά. ἐπὶ γὰρ καυσουμένοις ἐμπυρετοῖς, καὶ διψῶσιν ἀμέτρως καὶ ἀγρυπνοῦσι, καὶ ἱδροῦσι ἐπί τε λεπτοῖς καὶ δριμέσι χυμοῖς, ὡς κινδυνεύειν συγκοπῆναι, καὶ ἐρυσίπελας ἔχουσιν ἐν τῷ θώρακι, καὶ σκοτουμένοις δὲ ἐπὶ θερμοῖς ἀτμοῖς ἀναδιδομένοις ἐκ τῆς γαστρὸς, ἢ ἐκ τῆς καρδίας, ἢ δὲ ἥπατος, καὶ ῥευματιζομένοις τὰ οὖλα ἐκ δριμέων χυμῶν, καὶ φάρυγγα, καὶ παρίσθμια κάλλιστον βοήθημα, καὶ ὀδοῦσιν ἀλγοῦσι. πρόσεστι δὲ καὶ ὀφθαλμιῶσι σφοδρῶς, καὶ σφακελιζομένοις, καὶ ὀδυνωμένοις, καὶ ἀγρυπνοῦσι, καὶ ῥευματιζομένοις. καὶ λεπτοῦ καὶ δριμέως φερομένου τοῦ ῥεύματος, ἀγαθόν σοι βοήθημα, παρεχόμενον πρὸς τὴν δύναμιν. ἱκανῶς γὰρ ἀναγαργαριζόμενον ποιεῖ πρὸς πολλὰ, ὧν τὸν ἀριθμὸν μεμνῆσθαι δυσχερές. ἀλλ' ἀρκεῖ τό γε τοσοῦτον

σῦτορ γιγνώσκειν, ὅτι ἐπὶ πάσης δυσκρασίας θερμῆς, συμμέτρως καὶ δεόντως διδομένη, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι βοηθεῖν ὀξύτατα δύναται, ὥσπερ καὶ ἀναιρεῖν πολλάκις ἀσθενεῖ πάνυ δυνάμει ἐπιδοθεῖσα, καὶ ἐφ' ὧν πλῆθος περιττωμάτων ἐν τῷ θώρακι περιέχεται. διὸ δεῖ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ διαγνώσεως αὐτὴν ἐνδιδόναι. κάλλιον δέ ἐστιν ἐφ' ὧν ὑπόνοια τοιαύτη εἴη, οἷον, πλήθους ἕνεκεν, ἢ ἀσθενείας, μήτε πολλὴν ἐπιδιδόναι τὴν δόσιν, μήτε καθ' ἑαυτήν. καὶ γὰρ εἰ παρ' αὐτὰ δόξειε τὴν βῆχα παρηγορεῖν, καὶ ὕπνον ἐπιφέρειν, ἀλλ' οὖν ἐπιτείνει τὴν στενοχωρίαν τοῦ θώρακος, ὡς πολλοὺς ἀγχόνης δίκην ἀπόλλυσθαι. διὸ κάλλιόν ἐστιν ἔλαττον ἀεὶ σπουδάζειν διδόναι, καὶ προσέτι μιγνύειν τῶν λεπτυνόντων ἢ ῥυπτόντων, οἷον, ὀξυμέλιτος, ἢ τοῦ διὰ πρασίου. καὶ τότε μάλιστα, ἐφ' ὧν τὸ λεπτόν ἐστιν, ὡς εἴρηται, καὶ δριμὺ τὸ ἐπιρρέον. εἰ γάρ τι τοιοῦτον εἴη, οὐδὲν βλάψεις κατ' αὐτὴν, εἰπερ δώσεις τὴν ἀντίδοτον, παχύνει γὰρ μετρίως τὰ λεπτὰ, καὶ ἐπικιρνᾷ, καὶ παύει τὴν ἐξ αὐτοῦ γινομένην ὀδύνην.

Πῶς χρὴ διαιτᾶν τοὺς ὑπὸ λεπτῷ καὶ δριμεῖ ῥεύματι βήσσοντας.

Δεῖ δὲ τοῖς ἐπὶ λεπτῷ καὶ δριμεῖ ῥευματιζομένοις τὸν θώρακα πτισάνην ἐπιδιδόναι, καὶ τοὺς λεκίθους τῶν ᾠῶν, καὶ τῶν ὀρνίθων τὰ ἄκρα, καὶ τοὺς διδύμους τῶν ἀλεκτρυόνων, καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς

tum intelligere satis est, in omni calida intẽperie, si moderatè, et ut res postulat, propinetur, ceu aliud etiã quoddã, præsentißimũ adferre præsidiũ potest: quemadmodũ & uitã frequenter adimere, si uiribus ualde infirmis porrectũ fuerit: cumq; recrementorũ copia in thorace cõtinetur. quare magna diligentia, & animaduersione ipsum præbere cõuenit. Præstat autem, ubi talis suspicio fuerit, nempe abundantiæ, aut imbecillitatis causa, neq; copiosum, neq; per se ipsum exhibere. Etenim licet ipsa tußim lenire uideantur, ac somnũ accersire, attamen thoracis angustiam adaugent, ut multi ceu laqueo strangulentur. Quare præstat minus ex eo semper dari, & præterea extenuantia, aut abstergentia ei miscere, ut oxymeli, aut quod ex marrubio conficitur: & tunc potißimũ, in quibus id quod influit, tenue est, ut diximus, et acre: si enim tale quid sit, nihil inde nocebis, si antidotũ dederis. Nam ea quæ tenuia sunt, mediocriter crassa reddit, & cõtemperat, doloremq; hinc prouenientem finit.

Quo uictu nutriri debeant, qui ex tenui & acri fluxione tussiunt.

In quibus tenuis acrisq; fluxio thoracem infestat, ijs ptisana, lutea ouorum, gallinarum alæ, testiculi gallorum, pisces, dura

Victus tussientium.

dura carne præditi, et præsertim Isicia ex ipsis confecta, nempe orpho, glauco, sepia, & buccino, dari debent: sin autem pectines adsint, etiã hi offerentur. Nã hunc cibum bonũ habere succum, uim contemperantẽ, & mediocriter spissantẽ cũ dulcedine, etiã deprẽhẽdes. Inter olera, malua et cocta et nõ cocta his est aptißima: itẽ lactucarũ caules similiter, & intybi. Hæc autem largius exhibere conuenit, ut quæ etiam subamarum aliquid habeãt, unde tum refrigerare, tum obstruere possunt: adhæc carnes quoq; ipsos assumere, quales uelint, alienum non est: item pectora boum, ouium uentres, pedes, & rostra, anserumq; alas & uentres. Inter legumina præponi debet halica cum aliqua aue, aut carnibus, item fabæ coctæ: quòd si etiam tempus ferat, uirides dare alienum non est. quippe hæ spissant, & contemperare infinitis modis possunt. Ex fructibus autem pomaceis dulcia mala præbere, magis que à balneo conducit: sic enim, si assumantur, magis iuuant. Assa uerò super cibum comedere commodius est. In mensis secundis castaneæ alijs præferri debent. Nam utcumque ipsas esse uelis, affectus hos iuuant, magisq; coctæ. palmulas aũt, et uuas passas, si dulces sint, neq; multas, neq; frequenter largiri oportet. Quòd si ger-

τοὺς σκληροσάρκους, καὶ μάλιστα τὸν δὲ αὐτῶν ἰσικὸν, ὅσον ὀρφοῦ, γλαύκου τε καὶ σηπίας, καὶ κήρυκος. εἰ δὲ καὶ κτένια παρείη, καὶ ταῦτα. εὑρήσεις γὰρ τὸ εὔχυμον, καὶ ἐπικεραστικὸν καὶ μετρίως παχῦνον, μετὰ καὶ τῆς ἡδέος, ἔχουσαν τὴν τροφὴν ταύτην. καὶ λαχάνων δὲ τούτοις ἡ μαλάχη καὶ ἑφθὴ καὶ ἄνεφθός ἐστιν ἐπιτηδειοτάτη, καὶ οἱ καυλοὶ τῶν θριδακίνων ὁμοίως, καὶ ἴντυβα. ταῦτα δὲ πλέονα διδόναι δεῖ. ἔχουσι γάρ τι καὶ ὑπόπικρον, ὅθεν μετὰ τοῦ ψύχειν καὶ ἐμφράττειν δύνανται. οὐδὲν δὲ ἄτοπον καὶ κρεῶν αὐτοὺς λαμβάνειν οἷα βούλονται, καὶ στέρνα βοῶν τε, καὶ προβάτων τὰς κοιλίας, καὶ πόδας, καὶ ῥύγχη, καὶ τῶν χηνῶν τὰ ἄκρα, καὶ τὰς κοιλίας. τῶν δὲ ὀσπρίων προτιμᾶν τὸν ἄλικα μετά τινος τῶν ὀρνέων, ἢ κρεῶν, καὶ τοὺς κυάμους ἑφθούς. εἰ δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἔχει, καὶ τῶν χλωρῶν οὐδὲν ἄτοπον. καὶ γὰρ τὸ παχῦναι, καὶ ἐπικεράσαι μυρίως οὗτοι δύνανται. τῶν δὲ ὀπωρῶν τὰ γλυκέα τῶν μήλων ἐπιδιδόναι, καὶ μᾶλλον ἀπὸ λουτροῦ. πλέον γὰρ οὕτως ὠφελοῦσι λαμβανόμενα. τὰ δὲ ὀπτὰ κάλλιόν ἐστιν ἐπάνω τῆς τροφῆς ἐσθίειν. ἐν δὲ τοῖς τραγήμασι τὰ κάστανα τῶν ἄλλων προτιμᾶν. καὶ γὰρ ὡς ἂν βούλοιτό τις ἐσθίειν, τὰς διαθέσεις ταύτας ὠφελοῦσι, καὶ πλέον ἑφθά. φοινίκων δὲ καὶ σταφίδων, εἴπερ ἡδέως ἔχοιεν, μήτε πολλάς, μήτε πολλάκις ἐπιδιδόναι. τοὺς δὲ βλα-

ςοὺς

mina

τοὺς δὲ τελέως, εἰ καὶ συνεχέστερον αὐτοῖς δοίης, οὐ βλάψεις μᾶλλον. οἱ γὰρ περὶ τὸν θώρακα δυσχερείας ἔχουσί τι ἀνακαθαίρειν δυνάμενον. πόματι δὲ τῷ εὐκράτῳ χρηστέον. εἰ μὲν καὶ θερμὸς εἴη ὁ κάμνων, εἰ δὲ καὶ ψυχρὸς τὴν κρᾶσιν, καὶ ψυχρὸν πίνειν αὐτοὺς ἐπιτρέπειν θαῤῥούντως. πρὸς δὲ τὸν οἶνον εἴπερ ἡδέως ἔχουσιν, ἐπιδίδου καὶ χρυσαττικὸν ὀλίγον, καὶ βιθυνὸν, καὶ μᾶλλόν τινα τῶν γλυκέων οἴνων. λουτροῖς δὲ κεχρήσθωσαν ὡς δέχονται χλιαρωτάτοις. καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς δεχέσθωσαν σίτλας ἐκ τοῦ χλιαροῦ πλείονας, καὶ ἀλειφέσθωσαν τὸ μὲν πᾶν σῶμα ὑδρελαίῳ, τὴν δὲ κεφαλὴν ῥοδίνῳ, καὶ εἰς τὴν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος δεξαμενὴν χρονιζέσθωσαν. οὕτω γὰρ ἡμῶν πραττόντων καὶ τὸ φθάσαν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν θώρακα, ταχέως ἀναχθήσεται, καὶ οὐδὲν ἄλλο τοῦ λοιποῦ ἐπιῤῥεύσει, τῆς κεφαλῆς ἀποθεμένης τὸ παρὰ φύσιν θερμὸν, ὥστε μηκέτι τοῦ ἐπιῤῥέοντος ὑγροῦ καὶ ἐρεθίζοντος τὴν βῆχα ἐπιῤῥεῖν μετρίως παχυνθέντος.

Ὅσα τοῖς ὑπὸ παχυτέρων χυμῶν βήσσουσιν ἁρμόζει βοηθήματα.

Εἰρηκότες ἤδη περὶ τῶν ὑπὸ λεπτῶν χυμῶν ῥευματιζομένων τὸν θώρακα καὶ τὸν πνεύμονα, διαλάβωμεν καὶ περὶ τῶν ὑπὸ γλίσχρων, καὶ παχέων χυμῶν ὀχλουμένων τὰ ἀναπνευστικὰ μέρη. διττὴ δὲ βοηθημάτων ἔνθεσις

mina fœnugræci etiam frequentius ipsis dederis, non magis offendes, ut quod uim quandam humoris qui pertinaciter thoraci inhærescit, repurgandi obtineat. Potione temperata utendum est, si æger quoq; calidus fuerit: sin autem frigidus temperamento, frigidam quoque bibere ipsis audacter permittendum. Quòd si uinum eis gratum est, propina etiam Chrysatticum modicum, & Bithynũ, & magis dulce aliquod uinum. At balneis utantur quàm licet tepidissimis, & in caput plures ex tepida situlas recipiant, unganturq; totum quidem corpus hydrelæo, caput autem rosaceo: & in aquæ frigidæ solio diutius immorentur. Cum enim sic nos agimus, tum id quod iam in thoracem incidit, celeriter educetur, tum nihil aliud in posterum influet, cum caput calorem præter naturam deposuerit, & humor qui influebat, tussimq; irritabat, mediocriter crassus sit effectus.

Quæ medicamenta cõueniant ijs qui à crassioribus humoribus tussi laborant.

Cum iam de ijs quibus tenues humores in thoracẽ & pulmonẽ defluũt, tractauerimus, de uiscosis etiã crassisq; humorib. respirationis partes infestãtib. persequamur. Duplici autẽ modo auxilia

hoe

hoc in commentario uobis interpretatus sum, uno quidem simplicia, & paratu facilia, ut naturā uiresq; eorū accuratè intelligentes, nos ipsi quoq; medicamenta componere possimus, quæ magnitudini & qualitati infestātis morbi conueniant: altero uerò cōposita, quæ longo nos usu & experientia comprobauimus.

Simplicium medicamentorum expositio.

Strobilus uiridis mulsæ incoctus, piceaq; fructus, & dulcis radicula, ipsa similiter cocta, castorei suffimen in carbonibus excitatum, & per inspirationem attractū. Maximè *enim iuuat pulmonis, thoracis, cerebriq; affectus.* Humidos *& frigidos capitis, ac thoracis morbos etiam spica nardi sanat, eo quòd siccare potest. item adianthum, uel amygdala amara, pulegium, satureia, & ficus pingues.* His *omnibus utendum est, in quibus thoracem & respirationis particulas uiscosi humores & craßi obstruūt, infestantq;: cauenda autem quæ his ualentiores uires obtinent.* Hæ *namq; particulæ non requirunt ea quæ efficacem habent actionem, præsertim in quibus pus expuitur: talia enim ecōtrario desiccant. quare etiam quæ urinam mouent, inimica sunt, cum sputi eductionem è thorace impediūt.*

Nam

ἐκθέσθαι ὑμῖν κατὰ τὸ παρὸν ἐποιήσαμεν σύγγραμμα· μίαν μὲν, ἁπλῶν τε καὶ εὐπορίστων, ἵνα τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἀκριβῶς ἐθισάμενοι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ δυνηθῶμεν συντιθέναι βοηθήματα, πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ποιὸν τῆς ὀχλούσης δυνάμεως ἁρμόζειν δυνάμενα, καὶ ἑτέραν σύνθεσιν, τὴν ἐκ πολλῆς ἡμῖν δεδοκιμασμένην πείρας.

Ἁπλῶν βοηθημάτων ἔκθεσις.

Στρόβιλος χλωρὸς ἑψόμενος ἐν μελικράτῳ πιτυΐδες καὶ γλυκύρριζα, καὶ ταῦτα ἑψόμενα ὁμοίως. καστορίου ἐπ' ἀνθράκων θυμιωμένου καὶ ἑλκομένου διὰ τῆς εἰσπνοῆς. ὠφελεῖ γὰρ μάλιστα τὰ κατὰ τὸν πνεύμονα καὶ θώρακα πάθη, καὶ ἐγκέφαλον, καὶ ὅσα ὑγρὰ, καὶ ψυχρὰ νοσήματα, καὶ ναρδόσταχυς, τῷ ξηραίνειν δύνασθαι, κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ θώρακα ἀδίαντον, ἢ ἀμύγδαλα πικρὰ, γλήχων, θύμβρα, ἰσχάδες λιπαραί. τούτοις ἅπασι χρηστέον ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἔμφραξιν εἰς τὸν θώρακα, καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ * μόρια γλίσχρων χυμῶν καὶ παχέων ἐνοχλούντων. παραιτητέον δὲ ὅσα τούτων ἰσχυροτέραν ἔχει τὴν δύναμιν. οὐ γὰρ δεῖται τὰ μόρια ταῦτα τῶν δραστικὴν ἐχόντων τὴν ἐνέργειαν. καὶ μάλιστα πύον ἐφ' ὧν ἀναπτύεται. τοὐναντίον γὰρ ξηραίνουσι τὰ τοιαῦτα. διὸ καὶ πάντα πολέμια τὰ διουρητικὰ ταῖς ἐκ θώρακος ἀναπτύσεσιν ἐμποδίζοντα.

τοῦ

τοῦ γὰρ ὀῤῥώδους ἑλκομένου διὰ τῶν οὔρων, τὰ ἐγκείμενα περιττώματα τοῖς ἀναπνευστικοῖς μορίοις δυσανάγωγα γίνεται, μᾶλλον ὑποφρυττόμενα καὶ καταξηραινόμενα. διὸ συμβουλεύω ἐφ' ὧν ἐστὶ σφήνωσις, ἢ πῦον περιεχόμενον ἐν τῷ θώρακι, τμητικὸν μὲν ἐπιδιδόναι φάρμακον, ἐκκόψαι δὲ αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ὥστε μὴ πάνυ θερμαίνειν καὶ ξηραίνειν, ἐπιμιγνῦντας αὐτὸ τισὶ χυλοῖς, ἢ ὑγροῖς ἄλλοις συνέψοντας, ἢ κεραννῦντας. καὶ μᾶλλον εἰ ὁ κάμνων ξηροτέραν τὴν κρᾶσιν καὶ τὴν ἕξιν λεπτοτέραν ἔχων φαίνοιτο, προσέτι δὲ καὶ πυρετὸς εἴη, τηνικαῦτα ὑγρότερα χρὴ καὶ μετρίως θερμαίνοντα. τοιούτου δὲ γενομένου τοῦ συνδιδομένου βοηθήματος, τὰ ἐν τοῖς ἀναπνευστικοῖς ἐγκείμενα περιττά, πρὸς τὴν ἀναγωγὴν εὔκολα καὶ ἀνεμπόδιστα γενήσεται. διαίτης τε διὰ ὑσσώπου καὶ γλήχωνος, ἢ θύμου κορύμβοις ξηροῖς ἢ καταποτίοις οὐ δεῖ κεχρῆσθαι, εἰ μὴ μόνον ἐπ' ἐκείνων, ἐφ' ὧν ψυχροὶ χυμοὶ καὶ γλίσχροι, καὶ παχεῖς περιέχονται, καὶ προσέτι τὴν κρᾶσιν ὑγροτέραν καὶ ψυχροτέραν ὁ κάμνων φαίνοιτο ἔχων, καὶ ἀδδηφαγίᾳ, καὶ λουτροῖς ἀκαίροις ἔμπροσθεν χρησάμενος εἴη. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιούτων, καὶ τοῖς διὰ σινήπεως καὶ ἀφρονίτρου καὶ θείου συγκειμένοις ἐχρήσαντο, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἅπαντες ἰατροὶ, ὧν καὶ τὰς συνθέσεις πρὸς τὴν προκειμένην διάθεσιν ἀποβλέποντας ἀκριβῶς, καὶ μάλιστα τῇ κράσει, καὶ τῷ ἔθει,

Nam ubi serosum per urinã trahitur, excremẽta respirationis partib. infixa ægrè sursum educi possunt, præsertim ubi magis q̃ par est torrẽtur, et desiccescũt. Quapropter cõsulo, in quib. infarctus humor est, aut pus in thorace continetur, incisoriũ quidem medicamentũ exhibere, restinguere autẽ ipsius uim, ne ualde calefaciat, siccetq́; admiscẽdo ipsum succis quibusdã, aut liquorib. alijs simul incoquẽdo aut contemperando, magisq́; si æger sicciore tẽperaturã habitumq́; tenuiorẽ habere uideatur: præterea si febris adfuerit, tũc humidiora, & modicè calefacientia offerre conuenit. Cũ medicamentũ quod exhibebitur, tale euaserit, superflua excremẽta respiratorijs inhærentia, facilè & citra impedimentũ eductioni parebunt. uictu ex hyssopo, & pulegio, uel thymi turionib. siccis, uel catapotijs uti nõ oportet, nisi tantum in illis, qui frigidis, uiscosis, craßisq́; humorib. scatent. adhæc qui temperamẽto humidiore & frigidiore præditi uidentur: etsi cibo copiosiore balneisq́; intempestiuis antea usi fuerint. In talibus enim omnes qui nos præcesserunt medici, ex sinapi, aphonitro, & sulphure composita adhibuerũt: quorũ etiam confectiones ad propositum affectum accõmodari licet, maximè si pro tẽperamento, consue-

cōsuetudine, & ægri uiribus accuratè auxilij facultatem & intendamus & remittamus.

Composita medicamēta ad tussim, extenuantia.

Marrubij succi sextarius: mellis Attici tantundē. In duplici uase coquuntur usq; ad unum sextarium, parataq; uitreo uase conseruantur, & cochlearia duo manè & uesperi exhibentur. Hoc remedium tussim sanat, etiamsi inueterata sit, & pus in thorace contineatur.

Aliud.

Spicænardi, croci, piperis, marrubij, singulæ unciæ: gingiberis sescuncia: mellis, uini, utriusq; sextarius. Marrubiū cum uino usq; ad dimidias coquito, deinde reliqua mixta incoquito, donec mellis fiat spißitudo, ac manè & uesperi utitor.

Antidotū διὰ πρασίου, tussientibus, phtisicis, purulentis, cibū fastidientibus efficax: in omnibus cum fiducia utitor: est enim multo usu probatum. scriptura eius habet in hunc modum.

Hyssopi Cretici scrupuli 6. apij unciæ sex: citrij medullæ unc. 6. calaminthæ unciæ sex: iridis Illyricæ unciæ 4. rosarum siccarum libra una, semis: dulcis radiculæ succi tantundem: pulegij libra: capitum

ἕξει, καὶ τῇ δυνάμει τοῦ κάμνοντος δυνατὸν ἡμᾶς ἐπιτείνειν τε καὶ ἀνιέναι τοῦ βοηθήματος τὴν δύναμιν.

Σύνθετα βοηθήματα πρὸς βῆχα λεπτύνειν δυνάμενα.

Πρασίου χυλοῦ ξεσ. α. μέλιτος ἀττικοῦ ξεσ. α. ἕψε ἐν διπλώματι ἄχρι γένηται ξεσ. α. καὶ σκευάσας φύλαττε εἰς ὑέλινον ἀγγεῖον, καὶ δίδου κοχλιάρια δύο πρωὶ καὶ ὀψέ. θεραπεύει, κἂν εἴη χρονία ἡ βήξ, καὶ πῦον εἴη τὸ περιεχόμενον.

Ἄλλο.

Ναρδοστάχυος, κρόκου, πεπέρεως, πρασίου, ἀνὰ οὐγγ. α. ζιγγιβέρεως οὐγ. α. S. μέλιτος, οἴνου, ἀνὰ ξεσ. α. ἕψε τὸ πράσιον μετὰ οἴνου, ἕως οὗ τὸ ἥμισυ καταλειφθῇ, εἶτα τὰ λοιπὰ μίξας, ἕψε, ἕως μελιτώδες γένηται, καὶ χρῶ πρωὶ καὶ ὀψέ.

Ἀντίδοτος ἡ διὰ πρασίου, ποιοῦσα βηχικοῖς, φθισικοῖς, ἐμπυϊκοῖς, ἀνορέκτοις. θαῤῥῶν ἐπὶ πάντων χρῶ. ἔστι γὰρ διὰ πολλῆς πείρας. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ οὕτως.

Ὑσσώπου κρητικοῦ γρ. ϛ. σελίνου οὐγγ. ϛ. κίτρου τοῦ ἐντὸς, οὐγγ. ϛ. καλαμίνθης οὐγγ. ϛ. ἴρεως ἰλλυρικῆς οὐγγ. δ. ῥόδων ξηρῶν λιτ. α. S. γλυκυῤῥίζης χυλοῦ λιτ. α. S. γλήχωνος λιτ. α. κωδειῶν

ἀκαθαρῶν ἀγρίων οὐγγ. ι. πρασίου χλωροῦ οὐγγ. ϛ. φοινικας νικολάους ν. ἰσχάδας λιπαρὰς κε. ἐν ἄλλῳ ν. καὶ στροβίλους χλωροὺς ε. ἑψόματος πρωτείου ξεστ. α. μέλιτος πρωτείου ξεστ. γ. ὕδατος πηγαίου ξεστ. ιϛ. ἕψε ἕως ἀποβληθῇ τὸ ὕδωρ. εἶθ' οὕτω ῥίψας τὰ βοηθήματα, πρόσβαλε τὸ μέλι καὶ τὸ ἕψημα, καὶ ἕψε ἕως μέλιτος πάχος σχῇ, καὶ ἀνελόμενος χρῶ θαῤῥῶν ἐπὶ τὰ εἰρημένα. πάνυ γάρ ἐστι δόκιμον, καὶ δέδωκε πολλοῖς τὸ ἔργον τὸ βοήθημα.

capitum papaueris syluatici unc. 10. marrubij uiridis unc. 6. palmulæ Nicolai quinquaginta: ficus pingues 25. nuclei pini uirides 5. sapæ primariæ sextarius: mellis primi meriti sextarij tres: aquæ fontanæ sextarij 16. Coquito ad aquæ tertias, deinde medicamentis sic proiectis, mel & sapā adijcito, coquitoq; ad mellis spißitudinem. Exceptis utitor ad prædictā audacter. Nam ualde nobile est, et multo usu probatū remedium.

Βηχικὸν τὸ διὰ ὀρόβων.

Φοινικῶν λιπαρῶν δραχ. α. S. ἴρεως, δραχ. α. κρόκου δραχ. α. πεπέρεως δραχ. α. ὀρόβου δραχ. α. S. μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. κόψας, σήσας, ἀναλάμβανε τῷ μέλιτι, καὶ δίδου νήστει κοχλιάριον α. εἰ δὲ πλεῖον ἐνοχλεῖται, δίδου καὶ ἕτερον ἕν.

Bechicū, hoc est, ad tusim efficax, quod ab eruis διὰ ὀρόβων Græcis dicitur.

Palmularum pinguium sesquidrachma: iridis drachma: croci drachma: piperis drachma: erui sesquidrachma: mellis despumati quod satis est. Contusa incretaq; melle excipito, datoq; ieiuno cochlearium: quòd si amplius infestetur, porrige etiam alterum.

Ἄλλο.

Σινήπεως πεφωγμένου καὶ πεπλυμένου ἴσα μέλιτι ἀπηφρισμένῳ ἀνάλάμβανε, καὶ χρῶ πρὸς τὰς χρονίως κατεψυγμένας βῆχας.

Aliud.

Sinapis torrefacti & eloti paria pondera melle despumato excipito, ac ad tußes diuturnam per frictionem expertas utitor.

Ἄλλο τῆς αὐτῆς ὑπάρχον δυνάμεως.

Σινήπεως πεπέρεως κοινοῦ, ἀνὰ γρ. ζ. μέλιτος ξεστ. τὸ δ. κόπτε ταῦτα. εἶτα τὸ μέλι ✱ μαστελώσας ἕνωσον, καὶ ποιήσας κοκκία, δίδου πρωῒ καὶ ὀψέ. ἰσχυρόν ἐστι τὸ βοήθημα καὶ κάλλιστον. ὡς

Aliud eiusdem facultatis.

Sinapis, piperis communis, singulorum scrupuli septem: mellis sextarij quatuor. Hæc contundito, deinde melle emollito, in unitatē cogito, fingitoq; pilulas manè & uesperi exhibeto. Valens est medicamentū, & præstantißimū, ut pro

Theodotum medicamentum, hoc est, à Deo datum.

ut propterea ipsum à Deo datum esse, sermone sit celebratum.

Aliud.

Costi uncia: cardamomi, castorei, opopanacis, singulorũ drachmæ duæ: croci, galbani, piperis albi, singulorum drachma: mellis quod satis est: datur fabæ Aegyptiæ instar ex aqua. Confert hoc etiam ijs qui pus iam educere meditantur.

Aliud quod uehemẽter calefacit, ex Commentarijs Magni.

Eruorũ farinæ semuncia: seminis lini torrefacti uncia: pulegij unc. 2. nucleorũ pini, altheæ radicis, hyssopi, singulorũ uncia: uuarum passarũ quibus acini sint exempti, unc. duæ semis. Dulcis radiculæ decocto excipito, & cũ fiducia etiã in febricitantib. utitor.

Aliud, hoc ipsum similiter insigne.

Nucleorũ pini uncia: tragacanthæ uncia: palmularũ carnis unc. 2. iridis uncia: amygdalarũ dulciũ unc. 2. mellis Attici quod satis est: excipito, datoq; cochleare.

Suffimen ad tussim, quod ex stercore leporis paratur.

Resinæ terebinthinæ, auripigmenti, stercoris leporini pares modos in collyrium redigito, & carbonibus abiegnis & terebinthinis fumum excitato ad triduum, si uires permiserint, & affectus ex

ὡς θεόδοτον αὐτὸ φημισθῆναι διὰ τοῦτο. Ἄλλο.

Κόστου οὐγγ. α. καρδαμώμου, καστορίου, ὀποπάνακος, ἀνὰ δραχ. β. κρόκου, γαλβάνου, πεπέρεως λευκοῦ, ἀνὰ δραχ. α. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. ἡ δόσις κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος μεθ' ὕδατος. ποιεῖ τοῦτο καὶ τοῖς ἤδη πῦον ἄγειν μελετῶσιν.

Ἄλλο σφόδρα δυνάμενον θερμαίνειν, ἐκ τῶν μάγνου.

Ὀρόβων ἀλεύρου οὐγγ. S. λινοσπέρμου πεφρυγμένου οὐγγ. α. γλήχωνος οὐγ. β. στροβίλων, ἀλθαίας ῥίζης, ὑσσώπου, ἀνὰ οὐγγ. α. σταφίδων ἐκγιγαρτισμένων οὐγγ. β. S. ἀναλάμβανε γλυκυρρίζης ἀφεψήματι, καὶ χρῶ θαῤῥῶν, καὶ ἐπὶ πυρεσσόντων.

Ἄλλο καὶ αὐτὸ ὁμοίως μέγα.

Στροβίλων οὐγγ. α. τραγακάνθης οὐγγ. α. φοινίκων τῆς σαρκὸς οὐγγ. β. καὶ ἴρεως οὐγγ. α. ἀμυγδάλων γλυκέων οὐγγ. β. μέλιτος ἀττικοῦ τὸ ἀρκοῦν ἀναλάμβανε καὶ δίδου κοχλιάριον α.

Ὑποκάπνισμα βηχικὸν τὸ διὰ τῆς τοῦ λαγωοῦ κόπρου.

Ῥητίνης τερεβινθίνης, ἀρσενικοῦ, λαγωοῦ κόπρου ἴσα λαβὼν, ποίει κολλύριον, καὶ ὑποκάπνιζε ἄνθραξιν ἐλατίνοις καὶ τερεβινθίνοις ἐπὶ ἡμέρας γ, ἐὰν ἡ δύναμις ἐπιτρέπῃ, καὶ ἡ διάθεσις ἐκ

ἐκ πάντων φανέη σοι ψυχροτάτη, καὶ τὸ ἐπιῤῥέον ἀκριβῶς ὑπάρχον τοιοῦτον. ἐπισφαλὲς γὰρ ἐφ' ὧν ἐστι θερμὴ διάθεσις κεχρῆσθαι τοιούτοις.

Ἄλλο βηχικὸν, εὔχρηστον, εὐμετάδοτον, ποιοῦν πρὸς αἱμοπτοϊκοὺς καὶ δυσπνοϊκούς.

Ἴρεως ἰλλυρικῆς δραχ. ιδ. σμύρνης τρωγλωδύτιδος δραχ. β. στύρακος καλαμίτου οὐγγ. α. σταφίδων ἐκγιγαρτισμένων δραχ. η. θαῤῥῶν χρῶ. δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος.

Ἄλλο ὑποκάπνισμα.

Λιβάνου, σανδαράκης, μυελοῦ ἐλαφείου, ἅπαντα λειώσας, ποίει τροχίσκους, καὶ ὑποκάπνιζε διὰ χώνης, ἡμέρας γ. φύλαττε ἔνδον οἴκου τὸν πάσχοντα, διαιτῶν τοῖς εὐώδεσι. καλῶς δὲ ποιήσεις εἰ ἐν τῇ πρώτῃ τρίτον ὑποκαπνίσεις, τῇ δευτέρᾳ δὶς, καὶ τῇ τρίτῃ α. εἰς ῥάκος ἐὰν ἐμβαλὼν τὸν τροχίσκον ὑποκαπνίσῃς, ἔτι κάλλιον ἐργάσῃ. τὸ βοήθημα τοῦτο πολλὴν δέδωκε πεῖραν.

Ἄλλο τῆς αὐτῆς δυνάμεως.

Λιβάνου ἄῤῥενος, μαστίχης, μυελοῦ ἐλαφείου, σανδαράκης, στύρακος, πάντα ἴσα βαλὼν, ὑποκάπνιζε, πρότερον ἄκρατον ποιήσας πιεῖν.

Τροχί-

ex omnibus notis apparuerit frigidißimus: atque id quod influit, tale ad amußim exiſtat. Nam in quibus calidus eſt affectus, talibus uti periculoſum eſt.

Aliud bechicum utile, ad impertiendum facile, & ad cruenta ſputa, ſpirandiq; difficultatem efficax.

Iridis Illyricæ drachmæ quatuordecim: myrrhæ Troglodytidis drachmæ duæ: ſtyracis calamitis uncia: uuarū paſſarum acinis purgatarum drachmæ octo. cū fiducia utitor, fabæ Aegyptiæ magnitudinem exhibens.

Aliud ſuffimen.

Thuris, ſandaracæ, medullæ ceruinæ, paria pondera. Omnia læuigata in paſtillos cogito, & per infundibulū dies tres ſuffito, ſeruatoq; ægrū domi, odorata ei adhibens: recte autē facies, ſi primo die ter ſuffitum excites, ſecundo bis, & tertio ſemel. Si paſtillo in panniculum coniecto fumū excites, longe præſtantius hoc reddes medicamentum. Multis experimentis eſt probatum.

Aliud eiuſdem facultatis.

Thus maſculū, maſtichen, medullam ceruinam, ſandaracā, ſtyracem, omnia pari portione ad fumum excitandum incēdito, ubi prius uinum merū propinaueris.

Paſtillus

Pastillus fumo excitãdo idoneus, quo utor ad ueteres frigidosq; affectus.

Dauci, cardamomi, sinapis, abrotani, sandaracæ, omniũ pares portiones sumito, ac cum fiducia per infundibulum utitor.

Bechicum antidotũ, ad frigidos affectus saluberrimum.

Piperis, baccarũ lauri, thymi, singulorũ uncia: mellis quod suffi cit. dantur duo cochlearia manè.

Bechicũ ualde bonum.

Pulegij, mastichæ, singulorum drachmæ quatuor: piperis drachmæ duæ: mellis despumati quod satis est.

Aliud benefaciens, præsertim ad tusses uetustas.

Marrubij succi libram: olei omphacini libram: mixta pro uirib. dato. ualet etiã insigniter ad sputa cruenta.

Aliud.

Vbi porrorum succo admiscueris mellis despumati libram, dulcis radiculæ succi, hyssopi, singulorum uncias duas: amygdalarũ expurgatarũ uncias duas, & semissem: pistaceorũ purorum & torridorum unc. 2. nucleorũ pini purgatorum & torridorum uncias 2. seminis urticæ unciam: seminis lini torrefacti semunciam. Valet

Τροχίσκος ὑποκαπνιστός, ᾧ χρῶμαι πρὸς τὰς παλαιὰς καὶ ψυχρὰς διαθέσεις.

Δαύκου, καρδαμώμου, νάπυος, ἀβροτόνου, σανδαράκης, ἴσα πάντα βαλὼν χρῶ θαῤῥῶν διὰ χώνης.

Βηχικὸν ἀντίδοτον, ποιοῦν πάνυ καλῶς πρὸς τὰς ψυχρὰς διαθέσεις.

Πεπέρεως, δαφνίδων, θύμου, ἀνὰ οὐγ. α. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, δίδου κοχλιάρια δύο ἕωθεν.

Βηχικὸν πάνυ καλόν.

Γλήχωνος, μαστίχης, ἀνὰ δραχ. δ. πεπέρεως δραχ. β. μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν.

Ἄλλο ποιοῦν καλῶς καὶ μάλιστα πρὸς τὰς χρονίους βῆχας.

Πράσου χυλοῦ λιτ. α. ἐλαίου ὀμφακίνου λιτ. α. μίξας δίδου πρὸς τὴν δύναμιν. ποιεῖ πάνυ καλῶς καὶ ἐπὶ αἱμοπτοϊκοῖς.

Ἄλλο.

Προσμίξας τῷ χυλῷ τῶν πράσων μέλιτος ἀπηφρισμένου λιτ. α. γλυκυῤῥίζης χυλοῦ, ὑσσώπου, ἀνὰ οὐγ. β. ἀμυγδάλων κεκαθαρμένων οὐγ. β. S. πιστακίων καθαρῶν καὶ πεφρυγμένων οὐγ. β. στροβίλων καθαρῶν καὶ πεφρυγμένων οὐγ. β. κνιδοσπέρμου οὐγ. α. λινοσπέρμου πεφρυγμένου οὐγ. S. ποιεῖ

ποιεῖ πρὸς βήσσοντας, καὶ μάλιστα πρὸς ἀναφορικούς.

Ἄλλο βηχικὸν καὶ δυσπνοϊκόν.

Νάρδου κελτικῆς κόψας πρόσβαλλε μέλιτι, καὶ δίδου νήστει καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος.

Ἄλλο πάνυ καλόν.

Σταφίδος ἡμέρου οὐγγ. β. σταφίδος ἀγρίας γρ. β. πεπέρεως γρ. δ. ποίει καταπότια, καὶ χρῶ πρὸς τὰς τῆς μήτρας ψύξεις.

Βηχικὰ κοκκία.

Ὀπίου, στύρακος, καστορίου, τερεβινθίνης, θείου ἀπύρου, ἀνὰ οὐγγ. α. ἡ δόσις κόκκος α, ἢ β, ἢ γ. πρὸς τὴν δύναμιν. τούτοις ἀεὶ δεῖ κεχρῆσθαι, ἐφ' ὧν χρονία ἐστὶν ἡ βήξ, καὶ ἀγρυπνίαν ἐπάγουσα πολλήν.

Πρὸς βῆχα παλαιὰν καὶ φθίσιν.

Πρασίου ἁπαλοῦ χυλοῦ ξεστ. η. ἕψε ἕως ἀναλωθῇ τὸ ἥμισυ. εἶτα ἐπίχει πίσσης ὑγρᾶς ξεστ. α. καὶ ὅταν ἑνωθῇ, λειώσας νάρδου συριακῆς οὐγγ. α. πρόσβαλλε καὶ κρόκου ὀβολὸν α. πομφόλυγος κυπρίου ὀβολὸν α. λιβάνου οὐγγ. α. πεπέρεως *μακροῦ, λίθου αἱματίτου, ἀνὰ δραχ. β. καὶ ποιήσας ἔκλειγμα, δίδου πρὸς δύναμιν ἐκλείχειν. ἱκανῶς ὠφελεῖ τοὺς ἐν τῷ πνεύμονι ἕλκος ἔχοντας, καὶ τοὺς διὰ πάσης βηχὸς πῦον ἀναπτύοντας, καὶ

Valet ad tußientes, & præsertim ijs qui uiscosa educunt.

Aliud tussientibus & ægrè spirantibus idoneum.

Nardum Gallicā contusam melli adijcito, & nucis auellanæ instar ex ea dato.

Aliud ualde egregium.

Vuæ passæ domesticæ uncias duas: staphidis agriæ scrupula duo: piperis scrup. quatuor. Fingito catapotia, & utitor ad uuluæ perfrictiones.

Pilulæ bechicæ, hoc est, tussi efficaces.

Opij, styracis, castorei, terebinthinæ, sulphuris uiui, singulæ unciæ. Datur pilula una, aut duæ, aut tres, pro uiribus. His semper uti conuenit, in quibus tußis est diuturna, multasque uigilias inducit.

Ad tussim ueterem, & phtisim.

Marrubij teneri succi sextarij 8. usq; ad dimidias coquātur, deinde picis liquidæ sextarius superfundatur, ac ubi unitas facta fuerit, nardi Syriacæ læuigatæ unciam adijcito: croci obolū: pompholygis Cypriæ obolum: thuris unciā: piperis lōgi, lapidis hæmatitis, singulorū drachmas duas. In eclegma redactum, lingendū pro uiribus dato. Admodū prodest ijs qui in pulmone ulcus experiūtur, et qui p totā tußim pus excreant: item

item ſtomachi & inteſtinis affectibus opitulatur. Cæterum ad eiuſmodi affectus etiam ſuperfuſionibus & emplaſtris uti, nõ eſt alienum, à ſimplicioribus primùm incipiendo. Abundè auxiliatur oleum chamæmelinum, ſi thoraci inungatur, nunc per ſe, nunc anethino ei addito, adipe anſerino, butyro, œſypo liquido, & rutæ turionibus. Quòd ſi uſus requirat, etiã lanas ſordidas ipſis imbutas pectori imponere uincit. Atque hæc ſatis opitulari poſſunt, craſsis uiſcoſisq; humoribus thoraci tuſſientium infixis. Si emplaſtris indigeant, etiam horum ſcripturas exponam; quæ & ipſe in eiuſmodi affectibus uarijs modis ſum expertus.

Emplaſtrum ad tuſſim efficax.

Terebinthinæ unciæ ſex: œſypi liquidi unciæ quinq;: ceræ unciæ duæ: iridis contuſæ unc. tres: olei Cyprini unciæ tres.

Aliud ualde bonum: cõfert etiam ægrè ſpirantibus.

Butyri unciæ ſex: adipis anſerini uncia: adipis taurini unc. 6. œſypi unc. 4. galbani unc. 4. opopanacis unciæ 5. caſtorei unciæ tres: ceræ unciæ ſex: euphorbij unciæ quinque: adipis ſuilli ueteris unciæ duæ. In emplaſtri formam redacta, thoraci imponito.

Bene

καὶ περὶ τὸν στόμαχον, καὶ τὰς ἐν βάθει διαθέσεις. οὐκ ἄτοπον δὲ καὶ ἐπιβροχαῖς, καὶ ἐμπλάστροις κεχρῆσθαι πρὸς τὰ τοιαῦτα πάθη, πρότερον ἀπὸ ἁπλουστέρων ἀρχομένους. ἱκανῶς βοηθεῖν οἶδε χαμαιμήλελαιον ἀλειφόμενον περὶ τὸν θώρακα, ὁτὲ μὲν καθ᾽ αὑτὸ, ὁτὲ δὲ καὶ ἀνήθινον μιγνύμενον αὐτῷ, καὶ στέαρ χηνῶν, καὶ βουτύρου, οἰσύπου ὑγρὸν, πηγάνου κλῶνας. εἰ δὲ χρεία τις εἴη, καὶ ῥυπαρὰ ἔρια βραχέντα ἐν αὐτοῖς ἀποτίθεσθαι κατὰ τοῦ στέρνου. καὶ ταῦτα ἱκανὰ βοηθεῖν τοὺς παχεῖς καὶ γλίσχρους χυμοὺς τοὺς ἐγκειμένους εἰς τὸν θώρακα τῶν βησσόντων. εἰ δὲ καὶ ἐμπλάστρων δέοιντο, καὶ τούτων ἐκτίθεμαι γραφὰς, ὧν καὶ αὐτὸς ἔχω πεῖραν διαφόρως ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων.

Ἔμπλαστρος βηχικὴ καλή.

Τερεβινθίνης οὐγγ. ϛ. ὑσσώπου ὑγροῦ οὐγγ. ε. κηροῦ οὐγγ. β. ἴρεως κεκομμένης οὐγγ. γ. κυπρίνου ἐλαίου οὐγγ. γ.

Ἄλλη καλὴ πάνυ, ποιεῖ καὶ δυσπνοϊκοῖς.

Βουτύρου οὐγγ. ϛ. χηνείου στέατος οὐγγ. α. ταυρείου στέατος οὐγγ. ϛ. ὑσσώπου οὐγγ. δ. χαλβάνης οὐγγ. δ. ὀποπάνακος οὐγγ. ε. καστορίου οὐγγ. γ. κηροῦ οὐγγ. ϛ. εὐφορβίου οὐγγ. ε. ὀξυγγίου χοιρείου παλαιοῦ οὐγγ. β. ποιήσας ἔμπλαστρον ἐπιτίθει κατὰ τοῦ θώρακος.

καλῶς

καλῶς ποιεῖ καὶ ἡ πηγανηρὰ, καὶ ἡ ἀνήθινη, καὶ ἡ διὰ δαφνίδων.

Καταπότια βηχικά.

Στύρακος, ὀπίου, σμύρνης ἀνὰ οὐγγ. S. ὀποβαλσάμου, κρόκου ἀνὰ δραχ. β. * ἀνάπλαττε ὀροβιαῖα, καὶ χρῶ εἰς κοίτην.

Ἄλλο.

Ζιγγιβέρεως οὐγγ. α. πεπέρεως λευκοῦ οὐγγ. α. χαλβάνης, καστορίου, κρόκου, ὀπίου ἀνὰ οὐγγ. α. στύρακος οὐγγ. S. δίδου εἰς κοίτην πλάσας ὀροβιαῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ἕκτου βιβλίου.

ΑΛΕΞ-

Benè facit etiam emplastrum Peganera, & Anethine, & *quod à baccis lauri* Diadaphnidon *Græcis dicitur.*

Catapotia ad tussim.

Styracis, *opij, myrrhæ, singulorum semuncia:* opobalsami, *croci, utriusq; drachmæ duæ.* Fingito *catapotia ad magnitudinem erui, dormituro deglutienda dato.*

Aliud.

Gingiberis *uncia:* piperis *albi uncia:* galbani, *castorei, croci, opij, singulorum uncia : styracis semuncia.* Fingito *catapotia eruorum instar, & dormituro exhibeto.*

CAPITA LIBRI SEXTI, & appendices.

ALEXANDRI TRALLIANI liber sextus IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βίβλιον ἕκτον.

DE PLEVRITIDE. Cap. I.

Pleuritis uera.

PLeuritidem uoco, quæ propriè Pleuritis est: nō enim omnis lateris dolor, Pleuritis nominatur. Nam quæ propriè Pleuritis existit, membranæ costas succingentis inflammatio est: unde etiam febrim inducit acutā, utpote corde uicino, & consortij lege cōdolescēte. Si igitur febrim acutā, spirādi difficultatē, dolorē punctoriū, & tussim deprehenderis, tunc illū exquisitè Pleuriticū esse dicito, cui omnia hæc acciderint. Febricitāt aūt spirātq; difficulter etiā qui iecoris inflammatione laborāt: latere distenduntur, indolescunt, et ex cōsensu tussiunt: uerùm punctionē nō ita percipiunt, neq; pulsum durū habēt.

Quomodo Pleuritici ab Hepaticis discernantur.

Discernes autē eos tum peculiari dolore, tum pulsibus potissimū. Etenim Pleuritici pulsum habēt, qui serræ modo tactū secet, et durū: iecore aūt affecti, nequaq̄: sicut nec qui pulmone laborāt, ob particularū mollitiē nihil tale obtinent:

ΠΕΡΙ ΠΛΕΥΡΙΤΙΔΟΣ. κεφ. α.

Πλευρῖτις, ἡ κυρίως πλευρῖτις. οὐ γὰρ πᾶσα ὀδύνη πλευροῦ, πλευρῖτις ὀνομάζεται. ἡ γὰρ κυρίως πλευρῖτις, φλεγμονή ἐστι τοῦ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένος. ὅθεν καὶ πυρετὸν ἐπιφέρει ὀξὺν, ὡς ἐγγὺς οὔσης τῆς καρδίας, καὶ συμπάσχειν ἑτοίμως δυναμένης. εἰ οὖν σὺ εὕρῃς ὀξὺν πυρετὸν καὶ δύσπνοιαν, καὶ νυγματῶδες ἄλγημα, καὶ βῆχα, τότε λέγε ἀκριβῶς εἶναι πλευριτικὸν ἐκεῖνον, ᾧ ταῦτα πάντα συμβέβηκε. πυρέττουσι δὲ καὶ δυσπνοοῦσι καὶ οἷς τὸ ἧπαρ φλεγμαίνει, καὶ διατείνονται τὸ πλευρὸν, καὶ ὀδυνῶνται, καὶ βήσσουσι κατὰ συμπάθειαν, ἀλλὰ τὸ νυγματῶδες οὐκ ἔχουσιν οὕτως, οὐδὲ τὸ σκληρὸν τοῦ σφυγμοῦ.

Διακρίνης δ' αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τῆς ἰδιαζούσης ὀδύνης, καὶ ἀπὸ τῶν σφυγμῶν μάλιστα. ἐμπρίοντα μὲν γὰρ καὶ σκληρὸν ἔχουσιν οἱ πλευριτικοί, οἱ δὲ τὸ ἧπαρ πάσχοντες, οὐδαμῶς. ὥσπερ οὐδὲ οἱ τὸν πνεύμονα, διὰ τὸ μαλθακὸν τῶν μορίων οὐδὲν ἔχουσι τοιοῦτον.

ἀλλ' οὐδὲ αἱ βῆχες ὅμοιαι τοῖς πλευριτικοῖς, καὶ τοῖς ἡπατικοῖς. τοῖς μὲν γὰρ πλευριτικοῖς καὶ ἡ βὴξ σφοδροτέρα, καὶ αὐτίκα πτύει. ὕστερον δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου, πάντα ἀναπτύεται κεχρωσμένα, ὅπερ καὶ σημαίνει τὸν ἐργασάμενον τὴν φλεγμονὴν χυμόν. καὶ ἐρυθρὸν μὲν γὰρ ὂν αἱματικὸν σημαίνει χυμόν, ὥσπερ καὶ πᾶν τὸ ὑπόξανθον, χολῶδες, καὶ τὸ λευκὸν καὶ γλίσχρον, φλεγματικόν, τὸ δὲ μέλαν, μελαγχολικόν. οἱ δὲ ἡπατικοὶ ἐρεθίζονται μὲν εἰς βῆχα, οὐδὲν δὲ ἀναπτύουσι. γινώσκειν δέ σε βούλομαι ὅτι πλευριτικοί τινες βήσσουσι, καὶ οὐδὲν ἀναπτύουσιν. οὐ δεῖ δὲ ἐκ τούτου τὸν βήσσοντα μέν, μὴ πτύοντα δέ, πάντως νομίζειν ἡπατικὸν εἶναι. ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ δύσπεπτον εἶναι πλευρῖτιν, ἥτις ἂν μάλιστα καὶ ἐπικίνδυνος. ἐγχωρεῖ δὲ καὶ κατὰ τὰς νόθους εἶναι πλευρὰς κάτω τὴν φλεγμονήν, ὥστε μηδὲν φθάνειν διικνεῖσθαι ἐν τῷ θώρακι, ὥσπερ καὶ ἡ φλεγμονὴ ἔξωθεν. οὐδὲν γὰρ ἐπὶ τούτων ἀναπτύεται τῶν παθῶν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἰ μὴ διαφορηθῶσιν, εἰς ἀπόστημα ῥέπονται, καὶ σπάνιόν ἐστι. πρόσεχε οὖν ἅμα πᾶσι, καὶ τῇ χροιᾷ τοῦ προσώπου. ὠχροὶ γάρ εἰσιν, ὡς ἐπίπαν τὸ ἧπαρ πάσχοντες, ὅπερ τοῖς πλευριτικοῖς οὐ πάνυ συμβαίνειν εἴωθεν. οὕτω μὲν διαγινώσκειν χρὴ τοὺς πλευριτικούς.

imò neq; tusses pleuriticis & iocinorosis similes existunt. Etenim Pleuritici & tußi uehementiore premuntur, & statim excreant: temporis autẽ processu, omnia deinde colorata expuunt, quod etiã humorem, qui inflammationem pepererit, indicat. Nam rubrum cum est, sanguineum humorem notat, quemadmodum etiam omne subflauum, biliosum: album uiscosumq;, pituitosum, nigrum autem melancholicum testatur. At Hepatici irritantur quidẽ ad tussim, sed nihil excreant. Scire autem te uolo, etiã Pleuriticos nonnullos tußire, & nihil emoliri: uerùm hinc non censere omnino eũ esse Hepaticum oportet, qui tussit quidem, nõ autem excreat. Nã Pleuritis quoq; contumax concoctuq; difficilis esse potest, quæ maximè etiã periculosa existit. Iam inflammatio quoq; inferius in mẽdacibus costis subsistere potest, ut nihil ad thoracẽ pertingat, quemadmodũ etiam inflammatio externa. Nihil enim in his affectib. excreatur, sed magna ex parte, nisi humores, qui inflammationem excitarunt, fuerint discußi, in abscessum conuertuntur, rarumq; est. Animum igitur aduerte simul omnibus, & faciei colori. Pallidi nanque sunt plurimũ iecore affecti, quod Pleuriticis non adeò accidere consueuit. Hoc sanè modo Pleuritici internoscendi sunt.

Curatio

Curatio Pleuriticorum.

Cæterùm curare ipsos oportet, ad uires, & naturam ipsam morbi respiciendo. Si nanq; sanguineū esse, qui inflammationē fecerit humorē, indicia suggerunt, ad uenæ sectionē uenito, præsertim si in supernis partibus cōstiterit, ut iugulū quoq; detrahat uehemēter. Si nihil horū fuerit, sed etiā dolor imā septi trāsuersi regionē affligat, aluū purgare cōuenit, ut diuinissimus Hippocrates nos docuit. Ne igitur temerè sanguinē dimittas, neq; purges, ut uulgò faciūt, nisi exquisitè didiceris humorē, qui inflammationē pepererit, copiosum esse, & in toto corpore superare. Etenim cùm alia quoq; multa copiā tibi indicabūt, tum uerò maximè fomentū, quod loco admouetur.

Fomenta copiā in Pleuriticis indicans.

Si igitur fomentorum & sacculorum usu dolor moderatior euadit, ut etiam æger manifestò recreationē sentiat, copiam nō esse intelligito, ac cum fiducia fomento utitor, & auxilia parti inducito: discuties enim id quod offendit, quodq; inflammationē excitarit. Quòd si nihil horū euenerit, sed dolor magis præterquam quòd nihil cedit, adhuc etiam ualidior appareat, constat copiam existere, quam particulæ incalescentes ad se attrahūt. Hoc igitur ubi manifestum fuerit, ne differas, sed potius nulla mora interposita, uacuationem adhibeas, qualem

Θεραπεύειν δὲ αὐτοὺς πρὸς τὴν δύναμιν ἀφορῶντας, καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ πάθους. εἰ μὲν γὰρ αἱματικὸν εἶναι τὸν χυμὸν ἡ διάγνωσις ὑπαγορεύει σοι τὸν ποιήσαντα τὴν φλεγμονήν, ἐπὶ τὴν φλεβοτομίαν ἐλθὲ, μάλιστα ἐὰν καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω μέρη συστῇ, ὥστε καὶ τὴν κλεῖν κατασπᾶσθαι σφόδρα. εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, ἀλλὰ καὶ ὀδύνη περὶ τὰ κάτω τοῦ διαφράγματος, καθαίρειν διὰ τὴν κοιλίαν, ὡς ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ θειότατος ἱπποκράτης. μήτε οὖν φλεβοτομήσῃς, μήτε καθάρῃς προπετῶς, ὡς οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ἐὰν μὴ μάθῃς ἀκριβῶς ὅτι ὁ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενος χυμὸς πολύς ἐστι, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι πλεονάζει. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα ἐνδείξεταί σοι τὸ πλῆθος, μάλιστα δὲ ἡ πυρία ἡ κατὰ τὸν τόπον προσφερομένη. εἰ μὲν οὖν πυριῶντί σοι καὶ κεχρημένῳ τοῖς μαρσίπποις, ἡ ὀδύνη μετριωτέρα γίνεται, ὥστε τὸν κάμνοντα σαφῶς εὐφορίας αἰσθάνεσθαι, γίνωσκε μὴ εἶναι πλῆθος, καὶ θαρρῶν τῇ πυρίᾳ καὶ τοῖς τοπικοῖς κέχρησο βοηθήμασιν. διαφορήσεις γὰρ τὸ λυποῦν, καὶ τὸ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενον. εἰ δὲ μηδὲν τούτων γένοιτο, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ὀδύνη μετὰ τοῦ μηδὲν εἴκειν, ἔτι καὶ ἰσχυροτέρα φαίνεται, δῆλον ὅτι πλῆθός ἐστιν, ὅπερ θερμαινόμενα τὰ μόρια εἰς ἑαυτὰ ἐπισπᾶται. τούτου οὖν φανέντος, μὴ ἀναβάλλου, ἀλλὰ μᾶλλον κένωσιν παραλάμβανε, μηδὲν ὑπερτιθέμενος,

ὁποίαν ἂν ὑπονοήσῃς δὴ ὧν εἰρήκαμεν ἔμπροσθεν. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν νῦν ἰατρῶν φεύγουσι τὸ καθαίρειν ποτὲ πλευριτικόν, εἰς δὲ τὴν φλεβοτομίαν ὡς ἄμεμπτον καὶ ἀσφαλεστέραν ἐπιτρέχουσιν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι πολλούς, μάλιστα ἐφ᾽ ὧν μήτε πάνυ πλῆθος ἐν ταῖς φλεψὶ φαίνοιτο πλεονάζον αἵματος, ὠφέλησε τὸ κατασχάσαι καλῶς ὀξυτάτῃ σμίλῃ τὸν τόπον. δεῖ δὲ καὶ σικύᾳ χρήσασθαι μετὰ τὴν τομήν, ὥστε ἐκ βάθους ἑλκυσθῆναι τὸ περιεχόμενον. καὶ τούτου γενομένου θαυμάσαι ἐστὶ πῶς παραυτὰ καὶ ἡ ὀδύνη ὁποία ἂν εἴη, εἰ καὶ σφοδροτάτη, παύεται, ὡς μὴ δεηθῆναι μήτε πυρίας, μήτε ἄλλου βοηθήματος. τούτῳ οἱ ἐν Ἀρμενίᾳ ἰατροὶ καὶ ἰδιῶται πάντες κέχρηνται, ἐκ τῆς πολλῆς πείρας τοῦτο μεμαθηκότες, καὶ ὠφελοῦσι. κάλλιον δέ ἐστι καὶ ἀσφαλέστερον ἐφ᾽ ὧν τὸ πλῆθός ἐστι μικρὸν ἀποκενοῦν, ταύτῃ κεχρῆσθαι τῇ θεραπείᾳ, ἰσχυροτάτῃ οὔσῃ. καὶ ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς βοηθήμασιν οὕτω πράττειν κάλλιον. κέχρησο δὲ πυρίαις ταῖς οἰκείαις πρὸς τὸν πλεονάζοντα χυμόν. εἰ μὲν γὰρ αἱματικὸς εἴη, ταῖς διαφορεῖν δυναμέναις, καὶ ξηραίνειν, ἄνευ τοῦ θερμαίνειν πάνυ, οἷα ἐστὶν ἡ ἐκ κέγχρων πυρία. εἰ δὲ χολώδης, τοῖς σπόγγοις τοῖς ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ὕδατος μόνοις μετὰ τῆς χαμαιμήλου βοτάνης. εἰ δὲ φλεγματικώτερος εἴη, τοῖς τε ἅλσι, καὶ φύλλοις δάφνης,

qualemcunque ex his quæ superius commemorauimus, expedire suspiceris. Vulgares autem nostri temporis medici cauent, ne Pleuriticum aliquando purgent: ad sanguinis autem missionem, tanquam inculpatam & tutiorem confugiunt. Verùm sciendum est plerosque, præsertim in quibus non adeò magna sanguinis copia in uenis superare uideatur, iuuisse, locum acutissimo scalpello probè scarificasse. Conuenit autem cucurbitula quoq; post cutem incisam uti, ut quod in ea continetur, ex alto extrahatur: atque hoc facto mirari licet, quomodo inde etiam dolor, qualiscunque fuerit, licet uehementissimus, conquieuerit, ut neque fomento, neque alio præsidio indiguerit. Hoc medici priuatiq; omnes usi sunt, longa id experientia edocti, & iuuant. Commodius autem est, & tutius, in quibus parua copia est euacuanda, hac uti curatione, utpote ualidissima: atque in omnibus auxilijs sic agere præstat, utitor autem fomentis humori superanti familiaribus. Si namque sanguineus fuerit, ijs quæ discutiunt siccant que, ita ut non calefaciant admodum, quale est ex milijs fomentum. sin autem biliosum, spongijs ex aqua calente solis cum herba chamæmelo utendum: quòd si pituitosior fuerit, ex sale, & folijs lauri,

aut

aut eruis torrefactis, aut lanis oleo anethino imbutis: sin melancholicus abundet, fomento potius ex furfuribus in iure chamæmeli decoctis. Hoc fomentum excellentissimum est, et propè ad omnem dolorem conuenit. Nam licet ipsum etiam calidius efficere, admiscendo, si usus postulet, amplius, uel altheam, uel anethinũ oleum loco chamæmeli, & intendere ipsum: item lenire quomodocunque uelis, pro affectus propositi ratione. At fomenta ex posca, & præcipuè quæ rodens aliquid continent, uehementer auersor: siquidẽ materiam repellunt: quæ autem ualde sunt acria, inflammatis fluxionem excitant. Ceratis ex adipibus, & fomentis lenibus admodum, quatenus licet, inter initia potissimum utitor. ubi uerò concoctio apparuerit, nihil nocebis, si etiam emplastro calefaciente utaris, quale est, quod ex melle paratur, per se, & cũ adipe suillo adhibitũ. Similiter etiã Peganera dictũ intestinos affectus admodũ discutit, & per se, & alicui horum admixtũ. Bibant omniũ maximè aquosam admodũ mulsam: nullũ enim aliud auxilium ita Pleuriticis accõmodatum inuenias. At si febris uehemẽs admodũ fuerit, ne sic quidẽ, si ualde sit aquosa, quicquam nocebit. Similiter autem loco mulsæ, utitor apomelite, quemadmodum etiam mulsa, paululum,

Mulsa aquosa Pleuriticis.

ἢ ὀρόβοις πεφρυγμένοις, καὶ ἐρίῳ βεβρεγμένῳ ἐς ἀνήθινον ἔλαιον. μελαγχολικοῦ δ' ὄντος, μᾶλλον τῇ πυρίᾳ τῇ ἀπὸ τῶν πιτύρων τῶν ἑψηθέντων εἰς τὸ ζέμα τοῦ χαμαιμήλου. αὕτη ἡ πυρία καλλίστη, καὶ σχεδὸν πρὸς πᾶσαν ὀδύνην ἁρμόζουσα. δυνατὸν γὰρ αὐτὴν καὶ θερμοτέραν ποιῆσαι, προσπλέκοντας, εἴ που χρεία, πλέον, ἢ ἀλθαίαν, ἢ ἀνήθινον ἔλαιον ἀντὶ χαμαιμήλου, καὶ ἐπιτεῖναι τὴν αὐτὴν, καὶ πραΰναι, ὡς ἂν βούλοιτο πρὸς τὴν προκειμένην διάθεσιν. τὰς δὲ δι' ὀξυκράτου πυρίας, καὶ μάλιστα τὰς ἐχούσας δηκτικόν τι, σφόδρα παραιτοῦ. αἱ μὲν γὰρ ἀποκρούονται τὴν ὕλην, τὰ δὲ πάνυ δριμέα ῥευματίζει τὰ φλεγμαίνοντα. καὶ κηρωταῖς διὰ στεάτων κέχρησο, καὶ πυρίαις ἀδήκτοις πάνυ ὡς ἐνδέχεται, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς. πέψεως δὲ φανείσης, οὐδὲν βλάψεις, εἰ καὶ θερμαινούσῃ χρήσῃ ἐμπλάστρῳ, οἷα ἐστὶν ἡ διὰ μέλιτος καθ' ἑαυτὴν καὶ μετὰ τοῦ χοιρείου στέατος. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πηγανηρὰ καλουμένη πάνυ τὰ ἐν τῷ βάθει διαφορεῖν δύναται καθ' ἑαυτὴν, καὶ προσπλεκομένη τινὶ τούτων. πινέτωσαν δὲ πλέον πάντων τὸ ὑδαρὲς πάνυ μελίκρατον· οὐδὲν γὰρ εὕρῃς οὕτως ἄλλο κατάλληλον πλευριτικοῖς βοήθημα. εἰ δὲ πάνυ σφοδρὸς πυρετὸς εἴη, οὐδὲ οὕτω μὲν, ἐὰν ᾖ πάνυ ὑδαρὲς, βλάψει τι. ὁμοίως δ' ἀντὶ μελικράτου, κέχρησο ἀπομέλιτι, ὥσπερ καὶ τῷ μελικράτῳ ὀλίγον,

quoti-

ἀνάκις ἂν δυσχεραίνῃ ἰδὲ τὴν ἀνάπτυσιν, ἐπιῤῥοφεῖν δὲ αὐτοῦ κελεύων χλιαρόν. εἰ δὲ ἐπὶ πλέον πάλιν κάμνει ἐπὶ τὴν ἀναγωγὴν τοῦ πτυέλου, κέχρηται καὶ τῷ ὀξυμέλιτι, μάλιστα τῷ ἔχοντι τὸ πράσιον συνεψημένον. φεῦγε δὲ τὴν διὰ κωδειῶν καὶ τὴν φιλώνειον, καὶ ἄλλο τι τῶν παρηγορικῶν φαρμάκων. κινδύνους γὰρ μεγίστους ἐπιφέρουσι, δυσανάγωγα πάντα τὰ ὑγρὰ ἐργαζόμενα, μετὰ τοῦ καταβάλλειν καὶ νεκροῦν καὶ τὴν δύναμιν. εἰ δὲ ἡ ὀδύνη σφοδρὰ καὶ ἀπαρτίζει τις, ἢ καὶ ἀγρυπνία πολλὴ τῆς δυνάμεως ἐῤῥωμένης, τοῖς προειρημένοις χρήσασθαι οὐδὲν ἄτοπον, ὥστε τὴν δύναμιν ἀνακαλέσασθαι ἀπὸ τῆς ἄγαν ἀγρυπνίας κινδυνευούσαν. εἰ δὲ ἀσθένεια δυνάμεως εἴη, φεῦγε παντελῶς τὰ ναρκωτικὴν ἔχοντα δύναμιν.

Περὶ τροφῆς.

Τροφῇ δὲ κεχρήσθω, χυλῷ τῆς πτισάνης ἐπὶ πολὺ ἑψηθέντι καὶ ἀποθεμένῳ τὸ φυσῶδες. ἐὰν γὰρ μὴ καλῶς ἑψηθῇ, φυσᾷ τὰ ὑποχόνδρια καὶ αὐτὴ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ὀσπρίων. εἰ δὲ δυσανάγωγον εἴη τὸ ὑγρὸν, ἀμύγδαλα καθαρὰς καὶ λειώσας πρόσπλεκε τῇ πτισάνῃ συνέψεσθαι. τότε γάρ ἐστιν εὐανάγωγον μᾶλλον τὸ ἐν τῷ θώρακι φερόμενον ὑγρόν. εἰ δὲ μὴ πάνυ πυρέττοι σφοδρῶς, καὶ τῆς φλεγμονῆς τὸ ζέον φαίνοιτο παυσάμενον,

quotiescunque æger grauiter tolerat excreationem, tepidum ex eo superforbere præcipiens. Quòd si magis rursus in sputo educendo laboret, utitor etiam oxymelite, præsertim quod marrubium habeat incoctum. Fugito autem diacodyon, & Philonium, aut aliud quoddam leniens medicamentũ. Maxima nanque pericula inducunt, dum omnia humores eductioni contumaces reddunt, præterquam quòd etiam uires prosternant, reddantq; emortuas. Sin autem dolor uehemens & intolerabilis urgeat, uel etiam uigiliæ multæ uiribus robustis torqueãt, prædictis uti alienum non est, ut uires ipsæ nimijs uigilijs periclitantes recolligantur. Sin imbecillitas uirium fuerit, uitato prorsus torporis inducendi efficacia.

De uictu.

Cibo utatur cremore ptisanæ largiter decocto, donec id quod flatuosum est, deposuerit. Nisi enim probè coctus fuerit, præcordia ipsa quoq; inflat, quemadmodũ etiã alia legumina. Quòd si humor ægre educatur, amygdala purgata, læuigataq; ptisanæ incoquenda commisceto. Tunc enim humor, qui in thoracem fertur, magis eductioni parebit. Sin autem æger non uehementer admodum febricitet, & inflammationis feruor cessasse uideatur, Pleuriticorum uictus.

cum

cum fiducia etiam urticæ semen cum hyssopo simul ptisanæ incoquendũ adijcito. Nam hæc crassiora, & uiscosa magis recrementa largius extenuare possunt: cremorem autem amygdalarum per se exhibeto, paulum ei mellis adijciens. Commodius est, manè ptisanæ cremorem, uesperi amygdalarum succum offerre. At si uires imbecilliores appareant, panis quoq; puri micas ex apomelite, aut hydromelo, aut hydrorosato porriges. Nam quod Cyberiacũ uocatur, uitabis, ut quod febres irritet, & caput feriat, ut etiam faciat deliria. Multo satius esset, si uires admodum imbecillæ uideantur, paulum Cnidij uini dare, aut hydromeli, quod à Cybara affertur. Sin autem micæ panis ægro sint ingratæ, dulces potiones sunt assumendæ, & iusculũ, quod sine oleo paratur, ex sola gallina, & modicis panis micis, si uires infirmæ sint, & æger cibum fastidiat. Assumat etiam pisciculum, præsertim turdum, uiriũ ratione habita: est autem piscis & tener, & humidus, concoctu facilis: & si fortè ipsum ptisanam marinam nomines, nõ erraueris: adeò recrementi expers est alimẽtum, quod ex ea capitur. Pectines autem dictos, ac omnia testacea cute prædita fugito, ut crassi succi, et sputi eductionem uehementer

impe-

θαῤῥῶν καὶ τὸ τῆς ἀκαλήφης σπέρματος προσπλέκει τῇ πτισάνῃ, μετὰ ὑσσώπου συνεψῆσθαι ποιῶν. τὰ γὰρ παχύτερα καὶ γλισχρότερα τῶν περιττωμάτων οὗτοι πλέον λεπτύνειν δύνανται. τὸν χυλὸν δὲ καθ' αὑτὸν τῶν ἀμυγδάλων πάρεχε, μικρὸν αὐτῷ προσπλέκων μέλιτος. ἔστι δὲ κάλλιον, πρωῒ μὲν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης, ἑσπέρας δὲ τὸν χυλὸν τῶν ἀμυγδάλων. εἰ δὲ ἡ δύναμις ἀσθενεστέρα σοι φαίνοιτο, καὶ ἄρτου καθαροῦ ψίχας πάρεχε εἰς τὸ ἀπόμελι, ἢ ὑδρόμηλον, ἢ ὑδροροσάτον. τὸ γὰρ καλούμενον κιβυριακὸν φεῦγε, καὶ γὰρ τοὺς πυρετοὺς παροξύνει, καὶ τῆς κεφαλῆς ἅπτεται, ὥστε καὶ παραφροσύνας ἐργάζεσθαι. καὶ πολλῷ βέλτιον εἴη, εἰ πάνυ ἀσθενὴς ἡ δύναμις φαίνοιτο, διδόναι βραχὺ κνιδίου, ἢ τὸ ἀπὸ τῆς κιβύρας ὑδρόμελι. εἰ δὲ μὴ ἔχει ἡδέως πρὸς τὰς ψίχας ὁ κάμνων, δεῖ τῶν γλυκέων πομάτων λαμβάνειν, εἰς ζωμὸν ἐκτὸς ἐλαίου γινόμενον ἀπὸ μόνης ὄρνιθος, καὶ μικρῶν ψιχῶν, ἐφ' ὧν ἡ δύναμις ἀσθενής ἐστι, καὶ ἀνόρεκτος εἴη ὁ κάμνων, παραλάμβανε, ὥστε καὶ ἰχθύος, μάλιστα κίχλης, ἀποβλέποντα εἰς τὴν δύναμιν. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἰχθὺς καὶ ἁπαλὸς, καὶ ὑγρὸς, καὶ εὔπεπτος, καὶ ἴσως πτισάνην αὐτὴν ὀνομάζων θαλασσίαν οὐκ ἂν ἁμάρτοις. οὕτως ἐστὶν ἀπέριττος ἡ ἐξ αὐτῆς τροφή. τὰ δὲ κτένια καλούμενα καὶ πάντα τὰ ὀστρακόδερμα φεῦγε, ὡς παχύχυμα καὶ σφόδρα

παρεμ-

παρεμποδίζοντα τῇ ἀναγωγῇ τοῦ πτυέλου. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ λάχανα παραιτοῦ, εἰ μὴ ἡ γλῶσσα τραχεῖα φαίνοιτο καὶ διψώδης, καὶ πυρετὸς ἄγαν. τηνικαῦτα γὰρ οὐδὲν ἄτοπον, ἢ μαλάχης ἀποζέματος δοῦναι, ἢ ἰντύβων. ὁμοίως δὲ καὶ μῆλον γλυκὺ δοτέον. ῥοιὰς δὲ καὶ πᾶν ὅτι ἂν εἴη στύφον, ὡς πολέμια τῷ θώρακι παραιτοῦ, καὶ ψυχρὸν εἴ τι κατ' ἐνέργειαν ὑπάρχον, ἅτε ὀπώραν παραιτοῦ. εὔκρατον δὲ πάρεχε, καὶ μὴ, ὡς οἱ πολλοὶ, νομίσῃς αὐτὸ χολῶδες εἶναι. καταγέλαστον γὰρ τοῦτο. καὶ καταμέμφονται σαφῶς ἱπποκράτους, μὴ εἰδότες πῶς εἴρηται.* τοῖς οὖν θερμὴν ἔχουσι, καὶ σφόδρα καταξήροις, καὶ πυρετῷ κάμνουσι, τίς ἂν τούτου εὕροι κάλλιον τῇ χολῇ, καὶ μάχεσθαι, καὶ νικᾶν αὐτῇ δυνάμενον; εἰ καὶ τροφὰς τις ἐπιδώσει τὰς θρέφειν δυναμένας, ἐπεὶ καὶ καθ' ἑαυτὸ τὸ εὔκρατον, ἅτε δὴ ἁπλοῦν ὂν, οὔτε θρέψαι, οὔτε ὑγραίναι τὸν κάμνοντα κυρίως δύναται, ἀλλὰ καὶ ξηρὸν καὶ πικρὸν ἀποτελέσει μᾶλλον αὐτὸν, τῷ λόγῳ τῆς ἀτροφίας. συγκρίνων οὖν αὐτὸ πρὸς οἶνον καὶ μελίκρατον καὶ τὰς ἄλλας τροφὰς, τοῦτο εἶπεν, ὥστε τὸ εὔκρατον οὐ δεῖ μέμφεσθαι. αὐτὸ γάρ ἐστι τὸ καὶ τὰς ἄλλας τροφὰς καὶ πέττεσθαι, καὶ ἀναδίδοσθαι ταχύτερον παρασκευάζον. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ λέγει, ὑγρασίη τροφῆς ὄχημα. ὥστε μὴ παύσῃ διδοὺς εὔκρατον, μεταξὺ τροφῆς καὶ τῶν ἄλλων πομάτων. καὶ τοῦτο

γὰρ

impedientia. Similiter etiā olera uitabis, niſi lingua ſcabra, ſiticuloſaq́;, & febris ingens appareat: tūc enim abſurdū nō eſt, aut maluæ, aut intybi decoctū exhibere. Similiter & malū dulce dari debet: malū aūt punicū, et quodcūq; aſtringens fuerit, ceu thoraci inimica repudiato. Item frigidum, ſi quod actione exiſtat, fructusq́; pomaceos uitato. Tepidam uerò exhibeto, & non, ut uulgo, bilioſam ipſam eſſe putato: quippe hoc ridiculū exiſtit. Accuſant manifeſtò Hippocratē, ignorātes, quomodo hoc dictū ſit: Calorē igitur ex- "
perientibus, uehementer ſiccis, et febri laborantibus, quis hac præſtantius inuenerit, quæ & bili reſiſtere, & euincere eam queat, ſi quis cibos etiam ad nutriendū efficaces offerat: quoniam ipſa per ſe, ut quæ ſimplex exiſtat, neq; nutrire, neq; humectare propriè ægrum poteſt, ſed tum ſiccum, tum amarum ipſum inediæ potius ratione efficit. Itaq; cum uino, mulſa, & alijs cibis ipſam conferens hoc dixit. quare tepida reprehendi non debet. ipſa nanque eſt, quæ efficit ut & alij cibi tum concoquantur, tum celerius in corpus diſtribuantur. Atq; hoc eſt quod dicit, humiditas, alimenti uehiculum. Quare non deſinas tepidam "
exhibere, interea dum cibus, & "
aliæ potiones exhibentur. Id nāq; "

Tepida aqua bilē domat.

s ipſe

ipse docuit, ubi dixerit, mixtā quidem mulsam, uel apomeli commodius exhiberi, quoniam per se sola non alit, neq; medicamentum esse potest: omnia autem præstat cum alijs cibis, omniumq; ciborum uehiculum existit. Nihil enim siccū, neq; medicamentum sine humore in altum peruenire potest, sed in superficie permanet, nullā actionem ostendens: ubi uerò humidiorum alicui cōmixtum fuerit, tunc etiam in altum penetrare potest, ac frigiditatem aut caliditatem largitur. Quare aqua, etiamsi aliqui eam non ut alimentum existimarint, eo quòd simplex existat, attamen ipsa etiam sola uniuersa nutrienda curat, & in corpus alimentum deducit, diuisa continet, & in unitatem redigit. Si enim & terram siccam & dispersam adunit, continuamq; hanc reddit, ut diuersa perficiantur uasa: ad hæc si panē ipsum, qui comeditur, cum farina est, cōponit, maximā uim obtinet, & nihil adeò cōtulerit aut animantibus, aut stirpibus, ut humor, ut ex quo etiā generatio existat, atq; id semper obseruandū est, quod et alia ipse potissimū unit, & continet. Hoc igitur uictu pleuritici tractandi sunt, si aliud nullū accidens adfuerit. Sin autem superuenerit aliquod, huic quoq; occurrēdū est: uerbi causa, si cū dolore etiā inflammationē latus infestare cōtingat, & uenter nō

γὰρ αὐτὸς ἐδίδαξεν εἰπὼν, μίσγεσθαι μὲν μελικράτῳ ἢ ἀπομέλιτι ἐπιδιδόναι κάλλιον. ἐπεὶ καθ᾽ ἑαυτὸ μόνον οὐ τρέφει, οὔτε φάρμακον εἶναι δύναται. πάντα δὲ γίνεται σὺν ταῖς ἄλλαις τροφαῖς, καὶ πασῶν τῶν τροφῶν ὄχημα. οὐδὲν γὰρ ξηρὸν, οὔτε φάρμακον ἄνευ ὑγροῦ εἰς τὸ βάθος ἀφικνεῖσθαι δύναται, ἀλλὰ μένει περὶ τὴν ἐπιφάνειαν, μηδεμίαν ἐνέργειαν ἐπιδεικνύμενον. ὅταν δὲ συμπλακῇ τινὶ τῶν ὑγροτέρων, τότε καὶ δύναμιν ἔχει, καὶ σημείωσιν, ἢ ψύξιν, ἢ θερμότητα ἐν τῷ βάθει χαρίζεται, ὥστε τὸ ὕδωρ εἰ καὶ οὐχ ὡς τροφήν τινὲς ἔδοξαν, τῷ ἁπλοῦν αὐτὸ εἶναι, ἀλλὰ πάντα τρέφει αὐτὸ καὶ μόνον ποιεῖ καὶ ὁδοποιεῖ, καὶ κατέχει καὶ ἑνοποιεῖ τὰ διῃρημένα. εἰ γὰρ καὶ τὴν γῆν ξηρὰν οὖσαν καὶ διεσκορπισμένην ἑνοῖ, καὶ συνεχῆ ταύτην ἀπεργάζεται, ὡς διάφορα ἀποτελεῖσθαι σκεύη, καὶ τὸν αὐτὸν ἄρτον ἐσθιόμενον ἢ ἄλευρον ὑπάρχοντα, μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ μηδὲν αὐτῷ συμβαλλέσθω τις, ἢ ζώοις, ἢ φυτοῖς, ὡς τὸ ὑγρόν. ἐξ ὑγροῦ γὰρ καὶ ἡ γένεσις. καὶ τοῦτο δεῖ φυλάττειν ἀεί. διότι καὶ τὰ ἄλλα αὐτὸ μάλιστα ἑνοῖ καὶ κατέχει. οὕτως οὖν διαιτᾶν δεῖ τοὺς πλευριτικοὺς, εἰ μηδὲν ἄλλο τι παρείη σύμπτωμα. καὶ τοῦτο εἰ δεῖ καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐνίστασθαι, οἷον εἰ συμβῇ μετὰ τοῦ ὀδύνην εἶναι καὶ φλεγμονὴν περὶ τὸ πλευρὸν, μὴ

secundum

κατὰ φύσιν ἐκκρίνειν τὴν γαστέρα, ἀλλ' ἀτάκτως, ὥστε καὶ τὴν δύναμιν καταβάλλεσθαι, ἀνάγκη τότε καὶ τῆς γαστρὸς πρόνοιαν ποιήσασθαι, καὶ μήτε φλεβοτομῆσαι προπετῶς, μήτε ἄλλῳ τινὶ χρήσασθαι βοηθήματι, εἰ μή τι κατὰ τῆς γαστρὸς διὰ τὸ ῥωννύειν αὐτὴν καὶ ἐπέχειν δυναμένων ἐπιβροχῶν τε καὶ ἐπιθεμάτων. εἰ δὲ καὶ ἡ ὀδύνη τοῦ πλευροῦ κατεπείγει, οὐδ' αὐτοῦ ἀμελεῖν χρή, ἀλλ' ἀμφοτέρων προνοεῖσθαι. κατὰ μὲν οὖν τοῦ στομάχου καὶ τῆς γαστρὸς τὰ τοιαῦτα, κατὰ δὲ τοῦ πλευροῦ, τὰ θερμαίνειν καὶ χαλᾶν δυνάμενα. οὕτω δὲ δεῖ πράττειν ὡς μηδὲν ὅλως ἅπτεσθαι τῶν χαλώντων, ἢ τοῦ ἥπατος, ἢ τῆς γαστρός.

Περὶ ὀδύνης καὶ φαρμάκων.

Ὀδύνης μὲν οὖν ἀμέτρου οὔσης, καὶ πυρετοῦ, τὰς ἐπιβροχὰς καὶ πυρίας τὰς πραεῖς καὶ ἀδήκτους ἔξωθεν παραλαμβάνειν ἀεί. μὴ οὔσης δὲ σφοδρᾶς τῆς ὀδύνης, τὰς κηρωτὰς καὶ ἐπιθέματα. καλὰ δὲ εἰσιν εἰς τὰ τοιαῦτα φάρμακα, τὸ διὰ στεάτων καλούμενον, καὶ ἡ χεὶρ καθ' ἑαυτήν, καὶ μιγνυμένη μετὰ τῆς διὰ μελίτου. πραείας δὲ γενομένης, καὶ ζεούσης πάνυ μηκέτι τῆς φλεγμονῆς, ποιεῖ καλῶς καὶ ἡ πηγανηρὰ καλουμένη, καὶ ὅσα γε διαφορεῖν ἐπὶ πᾶσι καὶ ἕλκειν τὰ ἐν βάθει ὄντα δυνατά.

καὶ

secundum naturam, sed inordinatè excernat, ut uires quoque deijciantur, tunc & uentri prospicere necesse est, neque temerè uenam secare, neque alio quodam auxilio uti, nisi uentri: tum superfusiones, tum epithemata, quæ ipsum cõfirmare, & retinere possunt, accommodari. Si dolor etiã lateris urgeat, nec is negligi, sed amborum ratio haberi debet. Stomacho igitur & uentri ea quæ corroborant, lateri autem quæ calefaciunt & laxant, imponentur. Ita agendum est, ut nihil planè laxans, aut iecur, aut uentrem attingant.

De dolore & medicamentis.

Itaque si dolor immoderatus est, & febris urget, superfusiones, & fomenta lenia, quæq; non rodunt, extrinsecus semper accommodare oportet: sin autem is non est uehemens, cerata & epithemata. Salutaria sunt ad huiusmodi medicamenta, tum quod ab adipibus diasteatõ appellatur, & quod à manu χὲιρ uocatur, tum per se, cum eo quod diamelilotum dicitur, mixtum. Vbi uerò declinauerit inflammatio, & non amplius admodum ferueat, benè facit etiam peganera dictum, & quæcunque discutere omnino & extrahere possunt, quæ in alto hærescunt.

Præcipuè, ubi febris non est, calidioribus omnibus & epithematis & potionibus utendum est. Itaq; caules braßicæ cum radicibus cremati, optimè laterum doloribus faciunt. In cinerem igitur redacti, adipe suillo ueteri excipi, atque sic affectæ particulæ imponi debent. Proinde ubi febris non urget, hisce medicamentis uti consilium est: potionibus autē ex costo & bdellio Arabico.

καὶ μάλιστα ἐφ᾽ ὧν οὐκ ἔστι πυρετὸς, κεχρῆσθαι δεῖ τοῖς θερμοτέροις ἅπασι, ἐπιθέμασί τε καὶ πόμασιν. οἱ οὖν τῆς κράμβης καυλοὶ καέντες, ἄριστα ποιοῦσι πρὸς τὰς τῶν πλευρῶν ὀδύνας. δεῖ οὖν αὐτοὺς μετὰ τὸ τεφρωθῆναι, ἀναλαμβάνειν στέατι παλαιῷ χοιρείῳ, καὶ οὕτως ἐπιτιθέναι πεπονθότι. φαρμάκοις μὲν οὖν ἐφ᾽ οἷς οὐκ ἔστι πυρετὸς, τούτοις δεῖ κεχρῆσθαι, καὶ πόμασι, τῷ τε κόστῳ, καὶ τῷ βδελλίῳ τῷ ἀραβικῷ.

De decoctu.

Decocta ad pituitam educendam prosunt.

Quandoquidem cùm pleriq; omnes, tum diuinißimus etiam Hippocrates ptisana, alij uerò mulsa, oxymelite & ptisanæ cremore ad sputum educendum usi fuerint, scire conuenit quibus singula exhiberi debeant. Si igitur biliosi sunt ægri, solo etiam ptisanæ cremore contenti esse, & crebrius copiosius que ipsum assumere debent. sin autem auersentur ptisanæ cremorem, & non libenter capiant, alio quoque utentur, præsertim auenato. Vim enim quæ humores ex thorace & pulmone purget, & educat, haud minorem quam ptisana, si non etiam aliquanto ampliorem, obtinet. Tepida uerò his idonea est, eò q; humoris siccitatē humectet:

Auenatū quod prestat.

Περὶ ἀποζεμάτων.

Ἐπειδὴ καὶ ἀποζέμασιν ἅπαντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κέχρηνται, καὶ ταῦτα τοῦ θειοτάτου ἱπποκράτους μὲν τῷ περὶ πτισάνης ἀρκουμένου, οὗτοι δὲ μελικράτῳ καὶ ὀξυμέλιτι, καὶ πτισάνης χυλῷ πρὸς τὴν ἀναγωγὴν τοῦ πτύελου, ἀναγκαῖον εἰδέναι καὶ προσδιορίζεσθαι καὶ περὶ ταύτων. εἰ μὲν οὖν χολώδεις εἰσὶ, καλόν ἐστι καὶ μόνῳ τῷ τῆς πτισάνης χυλῷ ἀρκεῖσθαι, καὶ συνεχέστερον αὐτὸν ἐπιδιδόναι καὶ πλείονα. εἰ δὲ ἀποδιώκοιτο, καὶ μὴ δέχοιτο τὸν τῆς πτισάνης χυλὸν ἡδέως, καὶ ἄλλῳ χρῆσθαι δεῖ, καὶ μάλιστα τῷ ἀπὸ τοῦ βρώμου. οὐ γὰρ ἔλαττον τῆς πτισάνης, εἰ μή τι γε καὶ πλέον ἔχει, τὸ δύνασθαι καθαίρειν καὶ εὐανάγωγα ποιεῖν τά τε ἀπὸ τοῦ θώρακος καὶ πνεύμονος ὑγρά. καὶ τὸ εὔκρατον δὲ τούτοις ἐπιτήδειόν ἐστι, τῷ ὑγραίνειν τὸ ξηρὸν τοῦ χυμοῦ, καὶ

καὶ τὸ ἀπόμελι, μᾶλλον καὶ τὸ μελίκρατον, καὶ καθόλου γε πάντη περ ἀσυγχύνειν, μετὰ τοῦ μήτε ψύχειν ἢ θερμαίνειν σφοδρῶς, ἀλλ' ἔχειν τι ῥυπτικόν. οὐδὲν γάρ ἐστι κάλλιον ἐπὶ πλευριτικῶν, τοῦ ὑγραίνειν ἅμα καὶ ῥύπτειν δυναμένου φαρμάκου. εἰ δὲ φλεγματῶδες εἴη τὸ διαπτυόμενον γλίσχρον, ὥστε διὰ τοῦτο δυσανάγωγον εἶναι, καὶ μετὰ πολλῆς ἀνάγεσθαι βηχὸς, ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖόν ἐστι κεχρῆσθαι καὶ τῷ διὰ τῆς ἴρεως καὶ γλυκυῤῥίζης ζέματι, καὶ τῷ διὰ πρασίου καὶ ὀξυμέλιτος, καὶ τῷ μελικράτῳ, πρός γε τὴν δύναμιν ἀποβλέποντα καὶ τὴν ποσότητα, καὶ δύναμιν τοῦ πτυομένου καὶ ἀναγομένου.

Περὶ καθάρσεως.

Καὶ ὑπάγειν δὲ τὴν γαστέρα δεῖ μὴ μόνον κλύσμασιν, ἀλλὰ καὶ ὑπηλάτοις χρωμένους, εἰ καὶ τὸ σῶμα φαίνοιτο κακόχυμον ὑπάρχον καὶ περιττωματικόν. ὥστε διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τῶν βοηθημάτων παροξύνεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐλάττονα γίνεσθαι τὴν ὀδύνην, καὶ περὶ τὰ κάτω μέρη τὸ ἄλγημα γίνεσθαι. δεῖ δὲ καὶ τὴν κάθαρσιν ποιεῖσθαι, εἰ μὲν χολῶδες εἴη, τὸν ὀπὸν παρέχων τῆς σκαμμωνίας. οὐδὲ γὰρ ἔχει πάνυ τὸ θερμὸν, ὥσπερ τὰ ἄλλα καθάρσια. διδόναι δὲ δεῖ συμμέτρως αὐτῆς, καὶ κατὰ μέρος ἀποβλέποντα πρὸς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ποσότητα τῆς πλεοναζούσης ὕλης. εἰ δὲ μὴ ὑπάρχει χολῶδες, ἀλλὰ

μᾶλλον

item apomeli, magis etiam quàm mulſa: & in ſumma quodcunque humectat, ita ut neq; refrigeret, aut calefaciat uehementer, ſed abſterſorium quippiã obtineat. Nihil enim commodius eſt pleuriticis, quàm medicamentũ, quod humectare ſimul & abſtergere poteſt. Sin autem id quod expuitur, uiſcoſum, pituitoſumq́ fuerit, ut ob id ægrè educatur, idq́; magna tuſsi, in his decocto ex iride, & dulci radicula, nec non eo quod ex marrubio fit, & oxymelite, adhæc mulſa utendum eſt, ægri uirium, & eius quod excreatur educiturq́; copiæ & facultatis ratione habita.

De purgatione.

Aluus non modò clyſterijs, ſed etiam medicamentis ad eam molliendam efficacibus ſubducẽda eſt, ſi corpus uitioſis quoque ſcatere ſuccis, & recrementis plenum appareat, ut hinc etiam dolor, antequam auxilia ſint admota, intendatur magis quàm decreſcat, & circa imas particulas cruciatus excitetur. Fieri autem debet purgatio, ſi corpus bilioſum fuerit, ex lachryma ſcammoniæ: neque enim calida eſt admodum, ſicut alia purgantia. Dari autem debet modicum ex ea, & paulatim, uires & materiæ redundantis quantitatem obſeruando. Quòd ſi bilioſum non ſit, ſed

pituitosum potius, tunc illis uti conuenit, quibus diuinißimus Hippocrates præcepit, aut peplio, aut ueratro nigro, interim puluerem ex ptisanæ cremore exhibendo, ut etiam nos subinde fecimus.

Compositio ipsius in hunc modum habet. Veratri nigri sine medulla drachmæ quatuor: scammoniæ drachma: gummi drachma: braßicæ succo excipito, fingitoq́; catapotia, quæ ciceris magnitudinem habeant. Pueris dato pillulas quinque, robustis septem, ætate uigentibus quindecim, mulieribus undecim. Scire autem oportet, hæc etiam lippitudine, & regio morbo laborantibus exhiberi, ac bene facere, ita ut stomachum omnino non subuertant. Danda autem ea sunt à cibo potius. Ita nanque citra noxam molestiam'que purgationem molientur.

CAPITA LIBRI SEPTIMI, *& appendices.*

DE SANGVINIS REIECTIONE. Cap. I.

μᾶλλον φλεγματικὸν, τότε δεῖ καὶ χρῆσθαι ἐκείνοις, οἷς ἐκέλευσεν ὁ θειότατος ἱπποκράτης, ἢ πεπλίῳ, ἢ τῷ μέλανι ἐλλεβόρῳ, ποτὲ μὲν ὡς πτισάνης χυλὸν ξηρίον ποιοῦντα, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν πολλάκις. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σύνθεσις οὕτως, ἐλλεβόρου μέλανος, χωρὶς δὲ ἐντεριώνης δραχ. δ. σκαμμωνίας δραχ. α. κόμμεως δραχ. α. ἀναλάμβανε χυλῷ κράμβης, καὶ ποίει καταπότια μέγεθος ἔχοντα ὀρεβίνθου. καὶ δίδου παιδίοις κόκκους ε. τοῖς δὲ ἔχουσι δύναμιν κόκκους ζ. τοῖς δὲ ἀκμάζουσι κόκκους ιε. γυναιξὶ δὲ κόκκους ια. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι καὶ ὀφθαλμιῶσιν ἐπιδίδονται ταῦτα, καὶ ἰκτερικοῖς, μετὰ τοῦ μηδεμίαν ἀνατροπὴν στομάχου ποιεῖν. διδόναι δὲ αὐτὰ μᾶλλον δεῖ μετὰ τροφήν. οὕτω γὰρ ἀβλαβῆ καὶ ἄλυπον ποιοῦσι τὴν κάθαρσιν.

ΚΕΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ἑβδόμου βιβλίου.

ΠΕΡΙ ΑΙΜΑΤΟΣ ἀναγωγῆς. α.

Περὶ

Περὶ

ΠΕΡΙ ΑΝΟΡΕΞΙΑΣ. κεφάλ. ε.

Πῶς δεῖ ποιεῖν ἐμέτους τοῖς ἔχουσι λεπτὸν καὶ χολώδη ἐν τῷ στομάχῳ περιεχόμενον χυμόν.

Καθαρσίου τοῦ διὰ μήλων ἡ σκευή.

Καθαρτικὸν ἄλλο τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων, πεπειραμένον.

Καθαρσίου τοῦ διὰ ῥοδομέλιτος ἡ γραφή.

Περὶ τῆς διὰ γλίσχρους χυμοὺς γενομένης ἀνορεξίας.

Στομαχικὸν τὸ λεγόμενον βάιον.

Τὸ εὐῶδες.

Περὶ ἀνορεξίας διὰ θερμὴν δυσκρασίαν.

Περὶ τῶν δι᾽ ἄμετρον ψύξιν ἀνορεκτούντων.

ΠΕΡΙ ΔΙΨΗΣ. κεφ. ς.

Πρὸς τὸν ἔχοντα τὸν στόμαχον διακαιόμενον καὶ σφόδρα διψῶντα.

Ἄδιψα καταπότια.

Ἄλλο πρὸς πυρέττοντας, οἷς ὀλιγοποτεῖν συμφέρει, καὶ εἰς τὰς ἐγκαύσεις, καὶ τὰς ἀνύδρους ὁδοιπορίας.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων τοῖς διακαιομένοις τὸν στόμαχον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΟΛΗΝ γεννώντων μέλαιναν, ἢ φυσωμένων τὸν στόμαχον. κεφάλ. ζ.

Η διὰ

DE CIBI FASTIDIO, quod Græci anorexian appellant. Cap. 5.

Quomodo uomitiones in illis solicitari debeant, quib. humor tenuis & biliosus in stomacho continetur.

Medicamenti purgantis Dia melon, hoc est, ex malis cotoneis temperatura.

Aliud purgans ex malis cotoneis comprobatum.

Medicamenti purgantis dia rhodomelitos descriptio.

Si cibi fastidiũ ex uiscosis humoribus nascatur.

Stomachicum, quod dicitur Baium.

Euodes.

De cibi fastidio ex calida intemperie.

De ijs qui ob immoderatam frigiditatem cibos fastidiunt.

DE SITI. Cap. 6.

Ad eum qui stomachum ardore æstuantem habet, & uehementi siti conflictatur.

Catapotia ad sitim arcendam.

Aliud ad febricitantes, quibus parum bibere conducit: item ad insolatus & profectiones, ubi sitis urget.

De ijs quæ ad ardorem stomachi extrinsecus imponuntur.

DE IIS QVI ATRAM bilem colligunt, & inflatione stomachi laborant. Cap. 7.

Medicamentum Dia oporon, hoc est, ex fructibus pomaceis confectum, ad subuersioné stomachi, cœliacos & dysentericos efficax.

Epithema ad stomachum fluxione tentatum: febri æstuantibus, & colicis, qui stomacho consortij lege laborant, & cibum reijciunt idoneum.

Aliud ad eos qui stomachũ habent imbecillem, quiq; cibũ retinere nequeunt.

Aliud epithema, similiter stomachum corroborans.

Aliud ad stomachum fluxione laborantem, & uentrem.

De antidotis ad eos qui ob frigidam intemperiem cibum non concoquunt.

Aliud ad eosdem affectus, dia melon.

Aliud dia melon.

Ad stomachum cibum uomitu reiicientem.

AD INFLATIONEM stomachi, & intestinorum, item ad eos qui cibum non cõcoquunt, iecorarios, tussi uexatos, præsertim quos frigida causa infestat. Cap. 8

Aliud ad inflationem, doloré, omnemq; stomachi cruciatum efficax.

Stomachicum, quod etiam ad colum proficit.

Aliud ad alia quoque uitia salutare.

Anti-

Η διὰ τῶν ὀπωρῶν, ποιοῦσα πρὸς ἀνατροπὴν στομάχου, καὶ κοιλιακοὺς, καὶ δυσεντερικούς.

Ἐπίθεμα πρὸς στόμαχον ῥευματιζόμενον, καὶ ἐμπυρέτοις, καὶ κωλικοῖς, οἷς τὰ τοῦ στομάχου συμπάσχει, καὶ ἀπορρίπτουσι τὴν τροφήν.

Ἄλλο ποιοῦν πρὸς τοὺς ἀτονοῦντας τὸν στόμαχον, καὶ τοὺς μὴ δυναμένους κατέχειν τὴν τροφήν.

Ἄλλο ἐπίθεμα στομάχου ὁμοίως τονωτικόν.

Ἄλλο πρὸς στόμαχον ῥευματιζόμενον, καὶ κοιλιακόν.

Περὶ ἀντιδότων, πρὸς τοὺς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἀπεπτοῦντας τὴν τροφήν.

Ἄλλο πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις, τὸ διὰ μήλων.

Πρὸς στόμαχον ἀφεμοῦντα τὴν τροφήν.

ΠΡΟΣ ΕΜΠΝΕΥΜΑΤΩσιν τοῦ στομάχου καὶ ἐντέρων ποιοῦν, πρὸς ἀπεπτοῦντας, ἡπατικοὺς, βηχικοὺς, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ψυχρότερον τὸ αἴτιον.

Ἄλλο ποιοῦν πρὸς ἐμπνευμάτωσιν καὶ πόνον, καὶ πᾶσαν ὀδύνην στομάχου.

Στομαχικὸν, ποιοῦν καὶ πρὸς κῶλον.

Ἄλλο, ποιοῦν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πάθη.

Ἀντίδο-

Περὶ De

Epithema Ἐπίθεμα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον ἕβδομον.

ΠΕΡΙ ΑΙΜΑΤΟΣ ἀναγωγῆς. κεφ. α.

Ὑκ οἶδα πάθος εἰ οὕτως ἄλλο χαλεπὸν ἐστιν, ὡς ἡ τοῦ αἵματος πτύσις. οὐ γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὴν κίνωσιν ἄμετρον ἐπιφόρον ἀναιρεῖν πέφυκεν, ἀλλὰ κακίστων καὶ χρονίων αἴτιον γίνεται νοσημάτων ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. σπουδάζειν οὖν δεῖ διὰ ταῦτα διαγινώσκειν τὸ πάθος τοῦτο πρότερον πόθεν ἔσχε τὴν αἰτίαν, καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ συμβέβηκε, καὶ οὕτω

ALEXANDRI TRALLIANI liber septimus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE SANGVINIS REIEctione. Cap. 1.

Haud noui, an alius æque difficilis sit affectus, ut sanguinis excreatio. Nō enim ipsa per se, dum immoderatam uacuationem inducit, uitā adimere consueuit, sed peßimorum longorum que morborum magna ex parte causa redditur. Quare incumbendum est, ut uitiū hoc prius internoscamus, unde causam traxerit, & quo in loco inciderit: atq;

atq; ita curationẽ tentemus, neq; eã differamus. Quippe mora & dilatio cùm in omnibus morbis nociua est, tum uerò magis in sanguinis eductione plurimũ nocet. Scire igitur hoc ante omnia conuenit, sanguinis reiectionem tribus de causis palàm excitari, uasorũ ruptura, erosione, et cum ora illorũ adaperiũtur: cognosces autẽ singulos dolores hoc pacto.

Quomodo sanguinis reiectionẽ ex uasorum ruptura fieri deprehendamus.

Qui igitur ex ruptura uasorum sanguinis reiectionẽ experti sunt, primùm sanè inde cognoscere poteris, quòd causa aliqua primaria antecesserit, utpote aut uox uiolenta, aut casus, aut ictus uehemens, aut si pōdus aliquod graue æger sustinuerit, aut etiã in uehementi frigore uersatus sit, aut cōpiam sanguinis congregarit, aut flatus multi eũ distenderint: hæc enim frequẽter uasorum rupturam in particulis excitare abundè possunt.

Signa reiectiōis sanguinis, quæ exeso uase accidit.

At quæ sanguinis reiectiones exeso uase eueniunt, quod κατὰ διάβρωσιν Græci uocant, primũ sanè inde cognosces, ꝙ excreationes paulatim fiant: deinde cũ uasa magis exeduntur, multus simul uacuetur:

καὶ οὕτω τὴν θεραπείαν ἐπιχειρεῖν, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι. ἐπὶ μὲν γὰρ πάντων τῶν νοσημάτων ὀξεῖα ἡ ἀναβολὴ κακὸν πάνυ, πολὺ δὲ πλέον ἐπὶ τῆς τοῦ αἵματος ἐξαγωγῆς. εἰδέναι τοίνυν χρὴ τοῦτο πρὸ πάντων, ὡς διὰ τρεῖς αἰτίας ἡ τοῦ αἵματος ἀνάπτυσις ἐγνώσθη γινομένη, διά τε ῥῆξιν ἀγγείων, δι' ἀνάβρωσιν, καὶ δι' ἀναστόμωσιν. γνωρίσεις δὲ ἕκαστον τῶν πόνων οὕτως.

Ὅπως ἂν γνοίημεν εἰ διὰ ῥῆξιν ἡ τοῦ αἵματος ἀναγωγὴ γίνεται.

Τοὺς μὲν οὖν διὰ ῥῆξιν τὴν ἀναγωγὴν τοῦ αἵματος ἐσχηκότας γνωρίσαι δυνήσῃ, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ προηγήσασθαί τι τῶν προκαταρκτικῶν αἰτίων, οἷον, ἢ φωνὴν βιαίαν, ἢ πτῶμα, ἢ πληγὴν σφοδράν, ἢ καὶ προσάρασθαί τι φορτίον βαρύ, ἢ καὶ προσομιλῆσαι κρύει σφοδρῷ, ἢ τῷ ἀθροισθῆναι πλῆθος αἵματος, ἢ πνευμάτων ἔνστασιν πολλῶν. ἱκανὰ γὰρ καὶ ταῦτα γίνεται πολλάκις ἀγγείων ῥῆξιν ἐν τοῖς μορίοις ἐργάσασθαι.

Σημεῖα τῆς κατὰ διάβρωσιν γινομένης αἵματος ἀναγωγῆς.

Γνωρίσεις δὲ καὶ τὰς κατὰ διάβρωσιν γινομένας τοῦ αἵματος ἀναγωγάς, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ κατὰ βραχὺ τὰς ἀναπτύσεις γίνεσθαι, εἶτα μείζονος γινομένης δὲ ἀναβρώσεως, ἀθρόως τὸ πολὺ κε-

γίνηται. λοιπὸν δὲ καὶ τῷ προηγήσασθαι ἢ κατάῤῥουν, ἢ ἁλμυρῶν καὶ πάνυ δριμέων προσφοράν, ἢ λύπας ἀμέτρους, ἢ ἀσιτίαν. εἰ δὲ καὶ σὺν τῷ αἵματι φαίνοιτο σαρκώδη τινὰ μόρια, ἔτι ὑμενώδη ἀναμεμιγμένα, ἀναμφιλέκτως ὑπολαμβάνειν δεῖ κατὰ διάβρωσιν τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων γίνεσθαι τὴν τοῦ αἵματος τὴν ἀναφοράν.

Περὶ τῆς κατὰ ἀναστόμωσιν.

Εἰ δὲ καὶ κατὰ ἀναστόμωσιν ἡ ἀνάπτυσις, γνωρίζεται. πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ μηδὲν προηγῆσθαι ὧν ἐπὶ τῆς κατὰ διάβρωσιν εἰρήκαμεν γίνεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ὑγροτέραν καὶ θερμοτέραν δίαιταν, καὶ λουτρῶν πολλῶν κατάχρησιν. καὶ ἐκ τοῦ ἐν οἰκήμασι θερμοτέροις διατρίψαι παρὰ τὸ σύνηθες, ἢ χωρίῳ θερμοτέρῳ. εἰ γάρ τι τούτων παρῇ, καὶ ὀλίγη καὶ κατὰ βραχὺ γίγνοιτο ἡ τοῦ αἵματος πτύσις, γίνωσκε διὰ ἀναστόμωσιν ἀγγείων γενέσθαι τοῦ αἵματος τὴν φοράν. οὕτω μὲν οὖν ἄν τις δυνηθείη διαγνῶναι τὸ αἴτιον, ὅθεν ἡ ἀναφορὰ τοῦ αἵματος ἴσχει τὴν ἀρχήν. τὸν δὲ τόπον ὅθεν, διαγνώσῃ οὕτω.

Περὶ τοῦ ἐπιγνῶναι τὸν πεπονθότα τόπον.

Εἰ μὲν πολὺ καὶ ἀθρόον ἐκχυθῇ τὸ αἷμα, καὶ ὑπόξανθον μᾶλλον, καὶ ἀφρῶδες, καὶ χωρὶς ὀδύνης, γινέ-

uacuetur: postea uerò, & quòd praecesserit aut distillatio, aut salsorum, & ualde acrium esus, aut tristitia immoderata, aut inedia. Quòd si etiam cum sanguine carnosae quaedā particulae, siue membranosae permixtae apparēāt, sine dubio sanguinis reiectionem particulis, quae respirationi seruiunt, exesis, fieri existimandū est.

Si sanguis ore uasis patefacto erumpit.

Sin aūt ore uasis adaperto sanguinis expuitio euenerit, primū sanè inde notatur, quod nihil praecesserit, ut cū uase exeso, sanguis reycitur, fieri diximus. sed potius humidioris calidiorisq; uictus, et frequentiū balneorū abusus: item ex eo quòd aeger in calidioribus aedificys praeter cōsuetudinem, aut loco calidiore immoratus fuerit. Nam si horum praedictorum aliquod adfuerit, sputūq; sanguinis modicum, & paulatim fiat, sanguinis cursum patefacto uasorū ore accidisse cognoscito. Hac igitur ratione causam, unde sanguinis eductio initiū traxerit, internoscere potueris: locū uerò unde profluit, in hunc modū notabis.

Quomodo locus affectus agnoscatur.

Siquidem sanguis multus & uniuersus, una que uice eductus fuerit, subflauus magis, spumosus que, & citra dolorem, hic

his indicijs ex pulmone reiectionẽ eius fieri noſcendum eſt.

Signa cum ex thorace effertur.

Quòd ſi dolor aliquis circa thoracem oriatur, neq; exiẽs ſanguis flauus fuerit, neq; copioſus admodum, & uniuerſus feratur, thoracem affectum eſſe putabimus. Effertur autem ſanguis ad ſuperiora per pulmonẽ, quemadmodum in ſuppuratis, quibus inter thoracem & pulmonem continetur.

Signa, cum ex faucibus erumpit.

Cognoſces autem non ex infernis partibus, ſed ex faucibus, & arteria reijci, ſi execrando ſolum ægri, & ualidè tußiendo expuatur: quemadmodũ rurſus ex ore reijci teſtatur, ſi ſpuendo ſolum, & ex gula euomendo, nõ tußiendo, neq; ſcreando effertur. Ita igitur cauſam, unde ſanguinis fiat eductio, & locos affectos internoſcere licet: deinceps autem de curatione ipſorum tractare nos oportet.

Curatio reiectionis ſanguinis, quæ propter rupturam accidit.

Cum igitur ſanguis ob rupturã uaſorum ſurſum eruperit, uena cubiti omni modo ſecari debet:

uacua-

γινώσκειν δεῖ ἐκ τούτων ἀπὸ τοῦ πνεύματος τὴν ἀναγωγὴν γίνεσθαι τοῦ αἵματος.

Περὶ τοῦ ὅτι ἐκ τοῦ θώρακος.

Εἰ δὲ ἄλγημά τι περὶ τὸν θώρακα γίγνοιτο, καὶ μήτε ἀπερχόμενον ἂν ξανθὸν, μήτε πολὺ πάνυ καὶ ἀθρόως φερόμενον, ἡγεῖσθαι χρὴ τὸν θώρακα πεπονθέναι. καὶ ἀναφέρεται δὲ τὸ αἷμα διὰ τοῦ πνεύμονος, ὥσπερ ἤδη τῶν ἐμπυϊκῶν, ἐφ' ὧν μεταξὺ θώρακός τε καὶ πνεύμονος ἐμπεριέχεται.

Περὶ τοῦ ὅτι ἐκ τῶν περὶ τὸν φάρυγγα.

Γνωρίσεις δ' ὅτι οὐκ ἐκ τῶν κάτωθεν μερῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ περὶ τὸν φάρυγγα καὶ τὴν ἀρτηρίαν, ἐκ τοῦ μόνον ἀναχρεμπτομένοις αὐτοῖς καὶ βήσσουσι πάνυ ἀναπτύεσθαι, ὥσπερ πάλιν τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος πτυόντων μόνον, καὶ ἀπὸ τοῦ στομάχου, ἐμούντων οὐ βησσόντων, οὐδὲ χρεμπτομένων. οὕτω μὲν οὖν δυνατόν ἐστι διαγινώσκειν τὴν αἰτίαν, ὅθεν ἡ ἀναγωγὴ γίνεται, καὶ τοὺς πεπονθότας τόπους. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν ἐστὶ ἀναγκαῖον εἰπεῖν.

Περὶ θεραπείας τῆς διὰ ῥῆξιν γινομένης ἀναγωγῆς.

Τῆς μὲν οὖν διὰ ῥῆξιν γινομένης ἀναγωγῆς τοῦ αἵματος, προσήκει παντὶ τρόπῳ τέμνειν τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα.

χρὴ

χρὴ δὲ πειρᾶσθαι τὴν κένωσιν μὴ ἀθρόαν, ἀλλὰ δύο καὶ τρεῖς ὥρας ἀφελεῖν, καὶ μάλιστα εἰ καὶ πλῆθος αἵματος εἴη τὸ προηγησάμενον αἴτιον, ἢ πνεύματος πολλοῦ καὶ φυσώδους ἐνστασις. εἰ δὲ καὶ ὁ νοσῶν ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ ἡ δύναμις ἐρρωμένη φαίνοιτο, καὶ πλείονος ἀφαιρεῖν δεῖ θαῤῥοῦντας. ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς οὐδὲν ἧττον καὶ ἡ ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἀφαίρεσις. οἶδα δὲ ἐγὼ, διὰ τὸ μὴ ὑποπεσεῖν τὰς ἐν ἀγκῶνι φλέβας, καὶ ἐκ τῶν περὶ τὸν ἀστράγαλον ποιησάμενος τὴν ἀφαίρεσιν, καὶ πολὺ μᾶλλον ὠφελήσας. ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ πορρωτέρω μέρη προτροπὴ τῆς ὕλης, βεβαιοτέραν πολὺ τὴν ἀντίσπασιν ἀπεργάζεται. μετὰ δὲ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ αἵματος, ἀνάγκαζε σιγηλὸν εἶναι τὸν κάμνοντα, καὶ σπουδάζειν βιάζεσθαι μὴ μεγάλην γίνεσθαι τὴν ἀναπνοὴν, καὶ ἐπειδὰν δὲ ἀναπνεύσῃ, τὸ ὑδαρὲς ὀξύκρατον ἐπιτρέπειν αὐτὸν ἐπιῤῥοφεῖν. ἅμα γὰρ ἀναλύεσθαι συμβαίνει, διὰ τοῦτο καὶ τοὺς θρόμβους ἀποκρούεσθαί τε καὶ κωλύεσθαι τὴν πολλὴν ἐπιφορὰν τοῦ αἵματος.

uacuatio autem non una uice, uerùm duabus tribus'ue horis interpositis tentari: præsertim si primaria copia sanguinis fuerit, aut spiritus multi, & flatulenti collectio. Sin aũt ætas quoq; ægri floreat, & uires appareant robustæ, cũ fiducia plus sanguinis auferendũ est. Iuuat ipsos nihil minus etiã ex imis corporis partib. sanguinis detractio. Noui autem ego me, cũ uenæ cubiti in cõspectum non uenissent, etiam ex uenis in talo sectis sanguinem dimisisse, & multo magis profecisse. Nam materiæ ad longinquiores partes prouocatio, firmiorẽ multo reuulsionem efficit. Sanguine detracto ægrum conquiescere cogito, compellitoq;, ne magnã respirationem edat: ubi uerò respirauerit, aquosam poscam ipsi supersorbere præcipito. Simul enim hinc accidit, ut et grumi dissoluãtur, cursusq; sanguinis tum repellatur, tum impediatur.

Περὶ τροφῆς.

De cibo.

Ἔστω δὲ πᾶσα τροφὴ, μετὰ τοῦ ὑποστύφειν, μέτριον ἔχουσα, καὶ τὸ παρεμπλαστικόν. χυλὸς τοίνυν ἄλικος τούτοις ἐπιτήδειος, ἢ πτισάνης. ἔσται δὲ κάλλιον πολλῷ καὶ ἰσχυρότερον τὸ ῥόφημα, ἐὰν ἀμύλου σιτίνου, καὶ μήλου βραχὺ συνεψήσῃς τοῖς χυλοῖς. οὕτω γὰρ ἔσται καὶ παρεμπλαστικώτερον, καὶ ὑποστύφειν δυνάμενον, ὃ καὶ

Sit autem omnis cibus, qui et leuiter astringat, & mediocrem obturandi uim habeat. Cremor igitur halycæ, aut ptisanæ his est idoneus. longè autem melior ualentior'que erit sorbitio, si amyli frumẽtacei, & mali cotonei paulum cremoribus simul incoquas. Hoc nãq; modo & obturabit magis, & leuiter astringere poterit: quod

t

quod etiam maximè in ijs requirimus, qui ob rupturam uasorum sanguinem expuunt. Inopia uerò ptisanæ, etiã eo utantur, qui apud Romanos uocatur Farris cremor, uel eo qui ex similagine ipsa ualenter decocta factus est. Item micæ panis tepida aqua imbutæ, & ouorum lutea, si quid aliud, his sunt accommoda. At neq; sorbitiones, neque aliorum ciborum quippiam calidum offerre conuenit, sed omnia potius sint temperata, & ad frigidius declinãtia. Item placenta suminalis, nõ alienus his cibus est, sed & ipsa opitulari potest, si absq; sale & multo oleo confecta fuerit. Ex oleribus assumãt ægri maluam, antea citra salem probè elotam: item lactucam decoctã, in poscã aquosam ipsam intingentes: similiter & intybũ, & portulacam. Horũ inopia, post septimũ diem etiam gallinas nõ admodum pingues sumant: quin & perdicũ, attagenarumq; pectora comedant: necnon gallorum testiculos. Etenim præterquam quòd ualenter breui tempore nutriant, augeantq; uires, adhuc etiam læuigandi, obturandiq; facultatẽ obtinent. Quòd si uẽter copiosiora excernat, aßi quoq; citra salem sumantur. Sic namq; comesti uentrem nõ perturbant, cũ id quod serosum in eis est, inter assandum abiecerint: & præ-

ὃ καὶ μάλιστα χρήζομεν ἐπὶ τῶν διὰ ῥῆξιν ἀναπτυόντων αἷμα. μὴ παρούσης δὲ τῆς πτισάνης, καὶ χυλῷ κεχρήσθω τῷ παρὰ ῥωμαίοις καλουμένῳ φαριχύλῳ, ἢ τῷ ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως, ἰσχυρῶς καθεψηθείσης αὐτῆς. καὶ αἱ ψυχαὶ δὲ οἱ εἰς τὸ εὔκρατον, καὶ τῶν ὠῶν οἱ λέκυθοι, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τούτοις εἰσὶν ἐπιτήδειοι. δεῖ δὲ μήτε τῶν ῥοφημάτων, μήτε τῶν ἄλλων τροφῶν θερμόν τι προσφέρειν. ἀλλὰ πάντα μᾶλλον ἔστωσαν εὔκρατα, καὶ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ῥέποντα. καὶ τὸ ἴτριον δὲ αὐτοῖς οὐκ ἔστιν ἀνοίκειον ἔδεσμα, ἀλλ᾽ ὠφελεῖν καὶ αὐτὸ δυνάμενον, εἴπερ ἐκτὸς ἁλῶν σκευασθείη, καὶ ἐλαίου πολλοῦ. καὶ τῶν λαχάνων δὲ προσφερέσθωσαν, τήν τε μαλάχην προπλυθεῖσαν καλῶς ἐκτὸς ἁλῶν, καὶ τὴν θριδακίνην ἑψηθεῖσαν, εἰς ὀξύκρατον ὑδαρὲς αὐτὴν ἀποβάπτοντες. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἴντυβον, καὶ ἡ ἀνδράχνη. μὴ παρόντων δὲ τούτων, μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν λαμβανέτωσαν καὶ τῶν ὀρνίων μὴ τῶν λιπαρῶν πάνυ. ἐσθιέτωσαν δὲ καὶ περδίκων καὶ ἀτταγίνων τὰ στήθη. προσφερέσθωσαν δὲ καὶ τοὺς ὄρχεις τῶν ἀλεκτρυόνων. μετὰ γὰρ τοῦ τρέφειν ἰσχυρῶς ἐν ὀλίγῳ καὶ αὔξειν τὴν δύναμιν, ἔτι καὶ τὸ λεῖον ἔχουσι, καὶ τὸ παρεμπλαστικόν. εἰ δὲ πλείονα ἡ γαστὴρ ἐκκρίνει, καὶ ὀπτοὶ προσφερέσθωσαν χωρὶς ἁλῶν. οὕτω γὰρ ἐσθιόμενοι τὴν γαστέρα οὐ ταράττουσιν, ἀποβαλόντες τὸ ὀρρῶδες αὐτῶν ἐν τῇ ὀπτήσει, καὶ προ-

καὶ προσέτι καὶ εὐλυτώτεροι γίνονται. καὶ τῶν χηνῶν τῶν μὴ πάνυ παλαιῶν προσφερέσθωσαν τὰ ἄκρα, καὶ τὰς κοιλίας, καὶ τὰ ᾠὰ αὐτῶν χωρὶς τῶν λευκῶν. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ καλῶς τρέφειν, καὶ τὸ παρεμπλαστικὸν ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ τὸ δύσπεπτον, ὥς τινες διαβάλλουσι. παυσαμένης δὲ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ αἵματος, καὶ πόδας ὑῶν προσφερέσθωσαν, καὶ τῶν πετραίων ἰχθύων, προσεπιβαλλομένου ὄξους ἐν τῇ ἑψήσει. τῶν δὲ ὀσπρίων προσφερέσθωσαν ἄλυκα καὶ χόνδρον, πάνυ κατεψηθέντων, καὶ τούτων αὐτῶν ἐκ διαλειμμάτων πλειόνων, καὶ ὅτε μὴ πυρέσσειεν σφοδρῶς. ἀπυρέτοις γὰρ αὐτοῖς οὖσιν, εἰ καὶ γάλα αὐτοῖς συνεψῶν δοίης, οὐδὲν βλάψεις· καὶ μάλιστα τοὺς ἔχοντας αὐτῶν ἔθος καὶ ἐν τῇ ὑγείᾳ προσφέρεσθαι γάλα. τῶν δὲ ὀπωρῶν προσφερέσθωσαν ὅσα ὑποστύφουσι μετρίως, οἷον, μήλων, καὶ μάλιστα τῶν κυδωνίων ἀποζεσθέντων, καὶ ἀπίων, καὶ οὔων, καὶ μεσπίλων, καὶ εἰ πάνυ διψώδεις εἴησαν, καὶ τῶν πεπόνων, καὶ τῶν σικύων τὴν ἐντεριώνην, καὶ κρεμαστῆς αὐτοῖς ἐπιδιδόναι σταφυλῆς. τῶν δὲ σύκων ἀπεχέσθωσαν, καὶ ῥαγημάτων, πιστακίων μάλιστα, καὶ ἀμυγδάλων, καὶ ῥοιᾶς. σπανίως δὲ προσφερέσθωσαν στροβιλίων καὶ σταφίδων, ἅμα καὶ τούτων αὐτῶν μετὰ τὴν τοῦ αἵματος ἀναγωγήν.

Περὶ πόματος.

Πόμα δὲ διὰ πάσης τῆς νόσου προσφερέσθωσαν τὸ εὔκρατον,

& praeterea etiã suauiores redduntur. Iam anserum non adeò ueterum alae offerantur, necnon uentriculi ouaq; ipsorum abiectis albuminibus. Etenim quum probè nutriunt, tum obturandi facultatem habent: sed non aegrè concoquuntur, ut quidam calumniantur. Vbi sanguis expui desierit, etiam pedes suum, & pisces saxatiles, aceto inter coquendum adiecto, offerantur: ex leguminibus autem halyca, & chidron admodum decocta, eaq; ipsa ex longiore interuallo, & cum non uehementer aegri febricitant. Nam ubi febris abest, etiamsi lac simul incoctum ipsis dederis, nihil nocebis, praesertim ijs, qui etiam per sanitatem lac assumere consueuerunt. Ex fructibus pomaceis exhibeantur, qui modicè astringant, ut mala, praecipuè cotonea decocta, pyra, sorba, mespila: & si admodum siticulosi fuerint aegri, etiam pepones, & cucumerum medulla, uuaq; pensilis exhiberi debet. A ficubus, bellarijs, pistaceis, maximè amygdalis, & malo punico abstineant: rarò autem nucleos pini, et uuas passas simul assumant, eaq; ipsa post sanguinis reiectionem.

De potu.

Potui aũt aqua tepida per totum morbi curriculũ exhibeatur,

eaq; non calida, sed temperata, quemadmodum etiam dicetur. Quòd si diu tepidæ potioni insistere nequeant, imbecille se uentriculi os habere dicentes, concedendum ipsis etiam paulum omphacomelitis, aut hydrorosati, aut hydromeli ex cotoneis, semel aut bis assumere: in alijs horis rursus tepidã, aut poscam aquosam.

De medicamentis.

Talis sanè est uictus ratio: adhibeantur autẽ ipsis auxilia, præsertim ijs qui exquisitum obseruare nequeunt: ac primùm simplicioribus utendum, deinde etiã ualentibus, si opus fuerit: & ut absolutè dicam, remedia pro affectus magnitudine, & ægri uiribus metiemur: atque ita eis exhibebimus. Sunt porrò medicamenta eiusmodi, quæ & ratio & experientia contestantur. Habent in hunc modum: Symphyti radicum decoctum, sanguinis ex ruptura uasis reiectiones cohibet. Portulacæ succus epotus, præstantißimum est, & efficax remedium. Quòd si herbam ipsam assumere sustineant, ita quoque adiuuantur. Adhæc rubi fructus, & flos, necnon quercus liber, qui cortici subest, & tunica glãdis putamini subiecta. At propter potiõis eius asperitatẽ ne substantiã quidem ipsam assumere, sed

καὶ τοῦτο μὴ θερμὸν, ἀλλ' εὔκρατον, ὥσπερ καὶ λέγεται. εἰ δὲ μὴ ἐθέλοιεν πολὺ ἔχοντες προσκαρτερεῖν τῇ εὐκράτῳ ποσίᾳ, φάσκοντες ἀσθενῶς ἔχειν καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, συγχωρητέον αὐτοῖς καὶ ὀλίγου λαμβάνειν ὀμφακομέλιτος, ἢ ὑδροροσάτου, ἢ τοῦ διὰ κυδωνίων ὑδρομήλου προσάπαξ ἢ δίς. ἐν ταῖς ἄλλαις ὥραις δὲ πάλιν τὸ εὔκρατον, ἢ τὸ ὑδαρὲς ὀξύκρατον.

Περὶ βοηθημάτων.

Τοιαύτη μὲν ἐστὶν ἡ δίαιτα. προσφερέσθωσαν δὲ αὐτοῖς τὰ βοηθήματα, καὶ μάλιστα τοῖς γε μὴ τὸ ἀκριβὲς δυναμένοις φυλάττειν, καὶ πρῶτόν γε τοῖς ἁπλουστέροις χρηστέον, εἶθ' οὕτω καὶ τοῖς ἰσχυροῖς, εἰ δεήσει, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, μετροῦντας τὰ βοηθήματα, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ πάθους, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, καὶ οὕτως αὐτῷ ἐπιδιδόντας. ἔστι δὲ τὰ βοηθήματα τοιαῦτα, ἃ καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ πεῖρα ἐμαρτύρησεν. ἔχει δὲ οὕτω, συμφύτου τὸ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν ζέμα ἐπέχει τὰς ἐκ ῥήξεως ἀναγωγὰς τοῦ αἵματος. ἀνδράχνης ὁ χυλὸς πινόμενος ἄριστόν ἐστι καὶ δραστικὸν βοήθημα. εἰ δὲ ἀνέχοιντο καὶ αὐτὴν προσφέρεσθαι τὴν πόαν, καὶ οὕτως ὠφελοῦνται, καὶ βάτου ὁ καρπὸς, καὶ τὸ ἄνθος, καὶ τῆς δρυὸς τὸ ὑπὸ τῷ φλοιῷ ὑμενῶδες, καὶ τὸ ὑπὸ τῷ κελύφει τῆς βαλάνου. διὰ δὲ τὸ τραχὺ τῆς πόσεως αὐτοῦ, κάλλιόν ἐστι μήτε τὴν οὐσίαν αὐτὴν λαμβάνειν, ἀλλὰ

ἀλλὰ ἀφέψοντα μᾶλλον ὕδατι, τὸ ζέμα αὐτοῦ ἐπιδιδόναι πίνειν. ῥοῦν καὶ αὐτὸ πάνυ συμφέρει. σχίνου τῶν ἁπαλῶν φύλλων πάνυ πεποίηται ὁ χυλός. ἰσχυρῶς δὲ πεποίηται καὶ τῆς πολυγόνου ὁ χυλὸς, οὐ μόνον πρὸς τὰς ἐκ ῥήξεως αἱμοῤῥαγίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάσας σχεδὸν, καὶ καθ' ἑαυτὸν, καὶ μετὰ λημνίας σφραγῖδος. σάμιος ἀστὴρ καὶ οὗτος πρὸς πάσας ποιεῖ τὰς αἱμοῤῥαγίας μετὰ ὕδατος, ἢ μετά τινος τῶν εἰρημένων ἀποζεμάτων πινόμενος. πράσου χυλὸς μετὰ ἀνδράχνης χυλοῦ δὲ ἴσου καὶ ὀλίγου ὄξους πινόμενος, ἐπέχει καλῶς τὰς ἀπὸ ῥήξεως αἱμοῤῥαγίας. τούτοις μὲν οὖν καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων δεῖ κεχρῆσθαι πρὸς τὴν τοῦ αἵματος ἀναφορὰν ἐπιτηδείοις. ἔστι δὲ κάλλιστον, πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ αἵματος, καὶ μετὰ τὴν ἀναγωγὴν, ἐπιδιδόσθαι αὐτῷ μὴ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, καὶ τότε μάλιστα, ἐφ' ὧν κατεπείγει συνεχῶς ἐνοχλοῦσα ἡ τοῦ αἵματος ἀναγωγή.

sed illius ex aqua potius decoctius propinare uincit. Rhus ipse quoq; ualde cōducit. Lentisci tenerorū̃ foliorū̃ succus admodum cōmendatur. Polygonij succus, nō modò ad sanguinis ex ruptura fluorē̃, sed etiā̃ ad omnes propemodū̃, & per se, & cū̃ Lemnia terra, quā̃ sigillū̃ dicunt, insigniter prodest. Samia quoq; terra, quæ aster dicitur, aduersus omnes sanguinis reiectiones, aut cū̃ aliquo prædicto decocto potu conducit. Porri succus cū̃ portulacæ succo æquali modo, & aceti modico, potus, sanguinis ex ruptura fluxiōes pulchrè cohibet. His igitur, eorumq; similib. ad sanguinis reiectionē̃ idoneis utendū̃ est: uerùm cōmodissimū̃ est ea ante sanguinis eductionē̃, & post eam nō modò semel, sed etiā̃ sæpius exhiberi, & tunc potissimū̃, in quibus sanguinis reiectio continuè molesta negotium facessit.

Περὶ τῶν ἔξωθεν προσφερομένων.

Ἐπιβαλλέσθωσαν δὲ καὶ ἔξωθεν πρὸς τῷ θώρακι καὶ ἐπιβροχὰς διὰ ἐρίων, ἢ ῥοδίνου, ἢ μηλίνου, ἢ μυρσινίνου, μετ' ὄξους ὀλίγου, ἢ οἴνου αὐστηροῦ, μὴ πάνυ παλαιοῦ. ἀλλασσέσθωσαν δὲ συνεχέστερον. ἐπικείμεναι γὰρ ἐπιμόνως, οὐ δύνανται μὴ ἀναθερμαίνεσθαι, καὶ πάλιν διὰ τοῦτο κίνησιν, καὶ ὀρεθισμόν τινα τοῦ αἵματος ἐπιγίνεσθαι, διὰ τοῦτο ἀλλάσσεσθαι δεῖ.

De ijs quæ extrinsecus admouentur.

Extrinsecus aūt thoraci accōmodētur etiā̃ superfusiōes per lanas ex rosaceo, aut melino, aut myrteo, cū̃ aceti modico, aut uino austero, nō nimis ueteri: immutentur aūt crebrius. Nā perseueranter impositæ, nō possunt nō excalfieri: atq; hinc rursus sanguinis cōmotio & irritatio quæpiā̃ oriretur: quapropter eas mutare cōuenit.

De medicamentis.

Vbi ſanguis reijci deſierit, dolor autem thoracem affligat, nõ abſurdum eſt medicamenta applicare, quæ leniunt ſimul, & leuiter exiccant. Præcipuè aũt ad eiuſmodi affectus conferunt, quæ ex metallicis & aceto parantur: quale eſt tum Ambroſia, quod etiam crebrò parare cõſueuimus: tum quod à ſalicibus Diaiteon dicitur, & Barbara. Ad teneriora corpora, & quæ dura medicamenta ferre nequeunt, etiã phœnecine, quod eſt Palmulatum, cum cera modica, roſaceo, & aceto ſolutum: adhæc medicamentum quod ad Mnaſſeũ refertur: atque ipſa iam dicta medicamenta & Barbara, & Diaiteon, ſi probè ſoluta fuerint, fiãtq; ſic cerata, lenia & ualde idonea tenerioribus imbecillioribusq; corporibus erunt auxilia.

De compoſitis medicamentis, quæ ad ſanguinis ex ruptura profluuium per os ſumuntur.

Quòd ſi & dolorem urgere contingat, & ſanguinis reiectio non ceſſauerit, compoſitis etiam utere medicamentis, quæ & ſanguinis profluuio accõmodari poſſunt, dolorẽ lenire, uigilias tollere, & aluũ citatiorem cohibere. Propter hoc enim medicamenta etiam

Περὶ φαρμάκων.

Παυσαμένης δὲ τῆς τοῦ αἵματος ἀναγωγῆς, ὀδύνης δὲ προσούσης ἐπὶ τὸν θώρακα, οὐδὲν ἄτοπον τῶν παρηγορεῖν ἅμα καὶ ὑποξηραίνειν δυναμένων φαρμάκων προσφέρειν· μάλιστα δὲ εἰς τὰς τοιαύτας διαθέσεις, ὅσα διὰ τῶν μεταλλικῶν καὶ ὄξους ἔχει τὴν σκευασίαν, οἷά ἐστιν ἥ τε ἀμβροσία, ἣν καὶ συνεχῶς κατασκευάζειν εἰώθαμεν, καὶ ἡ διὰ ἰτεῶν, καὶ ἡ βαρβάρα. πρὸς δὲ τὰ ἁπαλώτερα τῶν σωμάτων, καὶ μὴ δυνάμενα φέρειν τὰ σκληρὰ τῶν φαρμάκων, καὶ ἡ φοινικίνη μετὰ κηροῦ ὀλίγου, καὶ ῥοδίνου, καὶ ὄξους ἀναλυομένη, καὶ ἡ μνασαίου. καὶ αὐτὰ δὲ τὰ προειρημένα φάρμακα, ἥ τε βαρβάρα καὶ ἡ διὰ τῶν ἰτεῶν, εἴπερ ἀναλυθεῖεν καλῶς καὶ γένοιντο κηρωταί, προσηνεῖς γε ἂν οὕτω καὶ ἐπιτήδειαι πάνυ πρὸς τὰ ἁπαλώτερα καὶ ἀσθενέστερα τῶν σωμάτων ἔσονται βοηθήματα.

Περὶ συνθέτων βοηθημάτων διὰ στόματος, πρὸς τὰς ἀπὸ ῥήξεως αἱμορραγίας.

Εἰ δὲ συμβῇ καὶ ὀδύνην εἶναι, καὶ τὴν τοῦ αἵματος ἀναγωγὴν μὴ παύσασθαι, κέχρησο καὶ συνθέτοις βοηθήμασι τοῖς δυναμένοις καὶ πρὸς αἱμορραγίαν ἁρμόσαι, καὶ τὴν ὀδύνην πραΰναι, ἀγρυπνίαν τε παῦσαι, καὶ γαστέρα φερομένην ἐπὶ πλέον ἐπισχεῖν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ πολυσύνθετα τῶν

τῶν βοηθημάτων εὕρηται τοῖς παλαιοῖς, ὥστε δύνασθαι πρὸς τὰ ἀεὶ γινόμενα διάφορα συμπτώματα ἄλλοτε ἄλλο ἐφαρμόζειν καὶ ἡμᾶς βοήθημα. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ σύνθεσις οὕτω, λιβάνου οὐγγ. α. κόψας, σήσας, καὶ χνοώδη ποιήσας, δίδου κοχλιάριον α. μετὰ ὀξυκράτου, ἢ εἰς ἀφέψημα σχίνου, ἢ μύρτου, ἢ φακοῦ, ἢ χυλοῦ ῥοιᾶς.

Ἄλλο.

Τῆς σαμίας δρα. ιδ. τραγακάνθης δρα. ιδ. ἀμύλου δρα. ιδ. κόμμεως δρα. ιβ. ὀπίου δρα. α. διὰ χυλοῦ ἀρνογλώσσου ἢ πολυγόνου, πυρέττουσιν δίδου ἀπυρέτοις δὲ ὀξυκράτου. ἔστι ὁ τροχίσκος οὐ μόνον πρὸς αἵματος ἀναγωγήν, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὧν ἡ ὀδύνη σφοδρά ἐστι περὶ τὸν θώρακα, καὶ ἡ γαστὴρ ἤδη πλέον φέρεται. καὶ εἰς ἄλλα δὲ πολλὰ ποιεῖ καλῶς.

Ἄλλος τροχίσκος πρὸς αἵματος ἀναγωγήν.

Λημνίας σφραγῖδος, λιβάνου, ἀμύλου, γῆς ἀστέρος, κοραλλίου, κόμμεως, στυπτηρίας σχιστῆς, ἀνὰ δραχ. δ. συμφύτου, ἀκακίας πυῤῥᾶς, ἀνὰ δραχ. γ. χυλῷ πράσου ἀναλάμβανε, ποιῶν τροχίσκους, ἀνὰ γρ. γ. καὶ δίδου τοῖς κάμνουσιν, ἀποβλέπων μὴ μόνον πρὸς τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν. ἀνάλυε δὲ τὸν τροχίσκον, ἢ εἰς φούσκαν, ἢ εἰς ἀπόζεμα συμφύτου, ἢ βάτου.

etiam multæ misturæ à ueteribus inuenta sunt, ut ad diuersos casus oborientes aliàs aliud medicamentum nos quoq; applicare possimus. Compositio ipsorū ita habet: Thuris uncia contusa, increta, & in tenuissimum pollinem redacta, cochleari dato ex posca, aut decocto lentisci, aut myrti, aut lenticulæ, aut succi mali punici.

Aliud.

Terræ Samiæ drachmæ quatuordecim: tragacanthæ drachmæ quatuordecim: amyli totidem: gummi drach. duodecim: opij drachma. Ex succo plantaginis, aut polygonij exhibetur, si febris urget: sin autem febris abest, ex posca. Datur hic pastillus non solum ad sanguinis reiectionem, sed etiam in quibus dolor uehemens thoracem affligit, & aluus citatior est: item ad alia etiā multa bene facit.

Alius pastillus ad sanguinis reiectionem.

Terræ Lemniæ, quæ sphragis, hoc est, sigillum dicitur, thuris, amyli, terræ quæ Aster uocatur, corallij, gūmi, aluminis scissilis, singulorum drach. 4. symphyti, acaciæ rufæ, singulorū drach. 3. Succo porri excipito, fingens pastillos, qui scrupula tria singuli pendeant, datoq; ægris, respiciens non modò affectū, sed etiā ad uires. Dissoluito aūt pastillum, aut ex posca, aut symphyti rubi úe decocto.

Hoc medicamentum est ad sanguinem reprimẽdum, admodum usu probatum, ipsoq́; cum fiducia ad implicatos affectus uti conuenit.

Aliud ualde bonum.

Gummi, acaciæ, singulæ unciæ: aluminis unciæ quatuor: decocto cotoneorum excipito, fingitoq́; catapotia, & sub lingua tenenda dato. Hoc potißimũ confert ad eos qui sanguinem ex faucibus & aspera arteria reijciunt. Sin autem hoc læuigatum ijs etiam qui ex thorace & pulmone sanguinem reijciunt, exhibeas, nihil minus auxilij cõferre ipsis potest.

Cum sanguis exeso uase reijcitur.

//. Quòd si reiectionem sanguinis uase exeso fieri, ex quibuscunque tandem partibus, uel pulmone, uel thorace, uel faucibus contingat, non amplius medicamentis aut cibis astringentibus admodum, aut acidis, sed potius ijs qui contemperare, mutare, & alterare humoris, qui erosionem excitarit, acrimoniam possunt. Vitanda autẽ est sanguinis mißio: nam magna ex parte corpus eorum qui sic ex erosione sanguinẽ reddunt, gracile, persiccũ, & habitum eius assamentorũ similem, huicq́; uitio, necnon phtisico affectui opportunum deprehendes.

De

αἱμοστατικὸν πάνυ διὰ πείρας ὄν, καὶ δεῖ θαῤῥοῦντας κεχρῆσθαι αὐτῷ πρὸς τὰς ἐπιπεπλεγμένας διαθέσεις.

Ἄλλο πάνυ καλόν.

Κόμμεως, ἀκακίας, ἀνὰ οὐγγ. α. στυπτηρίας οὐγγ. δ. ἀποζέματι κυδωνίων ἀναλάμβανε. ποίει καταπότια, καὶ δίδου κρατεῖν ὑπὸ τὴν γλῶτταν. τοῦτο μάλιστα ποιεῖ πρὸς τοὺς ἐκ φάρυγγος καὶ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ἀνάγοντας. εἰ δὲ δοίης τοῦτο λειωθὲν, καὶ πρὸς τοὺς ἐκ θώρακος καὶ πνεύμονος, οὐδὲν ἧττον ὠφελεῖν δύναται.

Περὶ τῆς κατὰ διάβρωσιν ἀναγωγῆς.

Εἰ δὲ συμβῇ κατὰ διάβρωσιν γίνεσθαι τὴν τοῦ αἵματος ἀναγωγὴν ἀφ' οἵων δή ποτε μορίων, ἢ τῶν περὶ τὸν πνεύμονα, ἢ τὸν θώρακα, ἢ τὸν φάρυγγα, οὐκέτι δεῖ τοῖς στύφουσι πάνυ ἢ ὀξώδεσι φαρμάκοις ἢ ἐδέσμασιν ἰᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἐπικιρνᾶν καὶ μεταβάλλειν, καὶ ἀλλοιοῦν τὸ δριμὺ δυναμένοις τοῦ τὴν διάβρωσιν ἐργασαμένου χυμοῦ. φεύγειν δὲ δεῖ τὴν φλεβοτομίαν. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ εὑρήσεις τῶν οὕτω κατὰ διάβρωσιν ἀναδιδόντων τὸ σῶμα λεπτὸν καὶ κατάξηρον, καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος σανιδώδη καὶ ἐπιτηδείαν εἶναι τῷ πάθει τούτῳ, καὶ εἰς φθισικὴν μεταπεσεῖν διάθεσιν.

Περὶ

Περὶ τροφῆς.

Τρέφειν δὲ δεῖ τούτους μᾶλλον τῇ πτισάνῃ, ὥστε καὶ τοὺς κόκκους ἔχειν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἄλικα μηδὲν ἔχοντα ἢ ἁλμυρὸν, ἢ ὀξῶδες, ἀλλὰ μηδεμιᾶς ἄλλης λεπτομεροῦς ποιότητος, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐχέτω ὅσα ἐμπλαστικώτερον αὐτὸν ποιεῖν δύναται, οἷον, ἀμύλου σιτίνου, ἢ μαλάχης. εἰ δὲ μὴ πυρέττοιεν, καὶ γάλακτος, καὶ τραγακάνθης. καὶ τῶν λαχάνων ἐσθιέτωσαν ὅσα ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν πέφυκεν, οἷον, τὸ ἴντυβον, τὸ τρώξιμον, τὴν θριδακίνην, καὶ τὴν μαλάχην. μετὰ δὲ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἀσθενῆ τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ὀρνέων προσφέρειν ἐκτὸς ἁλῶν, καὶ μάλιστα τῶν κατοικιδίων τὰ στήθη. σπάνιον γὰρ μὴ καὶ θερμασίαν ἐπιγενέσθαι τοῖς κατὰ διάβρωσιν ἀναπτύουσιν αἷμα, καὶ μάλιστα τοῖς διὰ λύπην, ἢ φροντίδας τινὰς, ἢ ἀσιτίαν, καὶ κόπον πλείονα, ἢ ἀγρυπνίαν, ἢ κατάῤῥουν, ἀπὸ λεπτοῦ καὶ δριμέως τὴν ἀρχὴν ἐσχηκόσι τοῦ ῥεύματος. εἰ γὰρ εἴη τι τούτων προηγησάμενον, οὐ μόνον ὀρνίθων, ἀλλὰ καὶ βόλβιον καὶ στόρνιον τούτοις ἐπιτήδειον, καὶ οἱ σκληρόσαρκοι ἰχθύες καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἰσικός. ὁμοίως καὶ οἱ ἀστακοὶ δὶς ἑψηθέντες ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ ὕδατι, καὶ χοίρειοι πόδες ἑψηθέντες, καὶ πάντα ἁπλῶς παχύνειν καὶ ἀμβλύνειν τὸ δριμὺ δυνάμενα τοῦ ἐπιῤῥέοντος εἰς τὸν θώρακα καὶ πνεύμονα χυμοῦ.

διὰ

De cibo.

Hos ptisana potius alere conuenit, quæ grana quoque habeat: similiter etiam halyca, cui nihil adsit, aut salsum, aut acidum, imò nulla alia tenuis qualitas, sed è cõtrario, quæ magis implentem obturantemq; ipsam reddere queant, ut amylum frumentaceum, aut maluam. Quòd si ægri non febricitent, & lac, & tragacantha dabitur. Ex olerib. edant, quæ refrigerare & humectare solẽt, ut intybum, troxymum, lactucã, et maluam. A' septimo die ijs qui infirmas habent uires, etiam ex gallinis, præsertim cohortalibus, pectora citra salem offerre expedit. Rarum siquidem est, non etiã calorem ijs oboriri, qui sanguinẽ uase exeso expuent, præcipuè qui fluxionis originẽ ex tristitia, aut curis quibusdã, aut inedia, & labore ampliore, aut uigilijs, aut distillatione tenui et acri habuerũt. Si enim horum aliquod præcesserit, non modò gallinæ, sed etiam uuluula & pectusculum bis conueniunt: item pisces dura carne præditi, & isicium ex ipsis paratum: similiter astaci quoq; bis in alia atque alia aqua cocti: item pedes suilli cocti: & omnia summatim, quæ humoris thoraci, & pulmoni influentis acrimoniã obtundere, et crassiorẽ efficere possunt.

Quapropter his etiã pomacei fructus humectare potentes, dandi sunt, ut peponum caro, uua pensilis, mala nõ astringentia. A cucumeribus autem omnino abstineant.

Quid agendum sit in ijs, qui sanguinem ob acris humoris destillationem expuunt.

Sanguis ex acri catharro profluẽs.

Prospiciendum etiam capiti est, præsertim ubi acris influxus sanguinis reiectionem pepererit. Fieri enim nequit, ut tussis desinat, aut affectæ particulæ nõ exedantur, nisi acris tenuisq; ex capite influxus cessauerit: id quod probè fiet, si quæ refrigerare & humectare possunt, capiti admouerimus. Ita nanque calor ipsius desinit, ut etiam acria recrementa in subiectas partes defluere nequeant. Cum enim ipsum adeò frigidam intemperiẽ obtineat, tam acre & calidum influere, & respirationis uas, aut particulam aliquam exulcerare nequit. Injciatur itaque his in caput rosaceum, & per se, & cum frigida aqua modica, quò in altum penetret. finiet autem calorem, qui ex inferioribus materiem elicit, attrahit, & gurgulioni, thoraci, & pulmoni transmittit. Ad balneum ægri ducendi sunt, cum hoc agendum est, rosaceumq;, uel oxyrrhodinum frigidũ superfundendum, &

διὰ τοῦτο οὖν τούτοις καὶ ὀπώρας δοτέον τὰς ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένας, οἷον, πεπόνων τὴν σάρκα, καὶ σταφυλῆς τῆς κρεμαστῆς, καὶ μήλων τῶν ἀστύφων. τῶν δὲ σικύων παντελῶς ἀπεχέσθωσαν.

Τί δεῖ ποιεῖν ἐπὶ τῶν διὰ καθαρὸν δριμέος χυμοῦ αἷμα ἀναπτυσάντων.

Προνοητέον δὲ καὶ τῆς κεφαλῆς, μάλιστα ἐφ' ὧν τὸ ἐπιῤῥέον δριμὺ αἴτιον γίνεται τῆς τοῦ αἵματος ἀναγωγῆς. ἀμήχανον γὰρ τὴν βῆχα παύσασθαι, ἢ τοῦ μὴ διαβιβρώσκεσθαι τὰ πεπονθότα μόρια, εἰ μή γε τὸ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιῤῥέον δριμὺ καὶ λεπτὸν παύσεται. γενήσεται δὲ τοῦτο καλῶς, ἐὰν τῇ κεφαλῇ τὰ ψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυνάμενα προσφέρωμεν. οὕτω γὰρ παύεται τὸ θερμὸν αὐτῆς ὥστε μὴ δύνασθαι καὶ τὰ δριμέα περιττώματα, ῥευματίζειν τὰ ὑποκείμενα. οὕτω γὰρ αὐτῆς ἐχούσης ψυχρὰν δυσκρασίαν, ἀδύνατον οὕτω δριμὺ καὶ θερμὸν ἐπιῤῥεῦσαι, καὶ ἑλκῶσαί τι τῶν ἀναπνευστικῶν ἀγγείων ἢ μορίων. ἐπιβαλλέσθω τοίνυν τούτοις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τό, τε ῥόδινον καθ' ἑαυτό, καὶ μετὰ ψυχροῦ ὕδατος ὀλίγου, πρὸς τὸ διαδῦναι τὸ ῥόδινον εἰς τὸ βάθος. παύσεται δὲ τὴν θερμασίαν τὴν ἑλκουσαν ἐκ τῶν κάτωθεν, καὶ ἐπισπωμένην καὶ ἐπιπέμπουσαν τῷ γαργαρεῶνι, καὶ τῷ θώρακι, καὶ πνεύμονι. χρὴ δὲ καὶ ἐπὶ λουτρὸν ἄγειν αὐτούς, ὅτε δεῖ τοῦτο πράττειν,

ἐπιχέειν

ἐπιχέειν τε καὶ τοῦ ῥοδίνου ἢ ξυροδίνου ψυχρόν. καὶ ἐν τῇ δεξαμενῇ δὲ, κἂν μάλιστα τύχῃ αὐτὴν εἶναι θερμοτέραν, ψυχρὸν ὕδωρ πρὸς λόγον τῆς κρατούσης δυσκρασίας ἐπιβάλλειν τῇ κεφαλῇ συμμέτρως. ἀλλὰ τοῦτό γε δεῖ πράττειν ἐφ' ὧν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπινοήσομεν τὸ αἷμα καταφέρεσθαι, καὶ ἐφ' ὧν διὰ δριμὺν χυμὸν ἀναβιβρώσκοντα γίνεται ἐκ τῶν οὔλων ἡ τοῦ αἵματος ἔκπτυσις. δεῖ δὲ τούτους αὐτοὺς ἐπιτρέπειν διακρατεῖν ῥόδινον, ἢ σχίνινον, ἢ ὀξύκρατον, καὶ τοῖς διακλύσμασι κεχρῆσθαι τοῖς ἀπὸ τοῦ ὑοσκυάμου, ῥίζης τε στρύχνου, ἢ ἀειζώου ἢ ῥόδων, ἢ ὑδροροσάτου, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως οἶμαι ἰᾶσθαι σπουδάζειν τοὺς ἐσχηκότας κατάρρουν ἐπὶ θερμῇ δυσκρασίᾳ, καὶ ἀναπτύσαντας αἷμα, διὰ τὸ εἶναι δριμὺ καὶ ἀναβρωτικὸν τὸ ἐκ τοῦ θώρακος ὑγρόν. θαυμάζω δὲ πῶς ὁ θειότατος γαληνὸς οὐδενὶ τῶν ὑγραίνειν καὶ ψύχειν δυναμένων ἐχρήσατο, ἀλλὰ τοὐναντίον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, τοῖς ξηραίνειν τε καὶ θερμαίνειν δυναμένοις. καίτοιγε τὴν αἰτίαν τὴν κατὰ διάβρωσιν ἀναγωγῆς ἀκριβῶς ἐπιστάμενος. εἰ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, ἆρά γε οὐκ ἦν κάλλιον, πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν ἐνστῆναι; καὶ μᾶλλον τοῖς ὑγραίνειν τε καὶ ψύχειν δυναμένοις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς χρήσασθαι; εἶτα οὕτως, εἰ καὶ πλῆθος ὑπονοήσει κακοχυμίας εἶναι, κενῶσαι διὰ τῶν τὰ δριμέα καὶ χολώδη περιττώματα καθαίρειν δυναμένων,

καὶ

& in solio, etiamsi maximè calidum esse contigerit, frigida aqua pro ratione intemperiei superantis, capiti superinijcere moderatè oportet. Verùm hoc agere conuenit, in quibus sanguinem è capite deferri considerauerimus: item in quibus sanguinis sputum ex gingiuis ob humorem acrem exedentem accidit. Hi ipsi admonendi sunt, ut in ore contineant rosaceum, aut lentiscinum, aut poscam: item collutionibus utantur ex alterco, & radice solani, aut semperuiuo, aut rosis, aut hydrorosato, & horum similibus. Ego itaque in hunc modum curandos esse censeo, qui destillatione ob calidam intemperiem laborant, & sanguinem expuunt: quòd humor qui è thorace fertur, acris sit, & erodens. Miror autem quomodo diuinissimus Galenus nullo humectante & refrigerante medicamento usus sit, sed contrà statim ab initio siccantibus, & calefacientibus: etsi causam reiectionis, quæ ob erosionem fit, accuratè nouerit. Si igitur hæc ita habent, an non etiam præstaret efficiēti causæ resistere, & potius humectantibus refrigerantibusque statim inter initia uti? deinde ita, si copiam quoque uitiosi humoris esse suspicetur, uacuare per ea quæ acribus & biliosis recrementis purgandis sunt idonea,

&

& caput intemperatum, nõ adhuc intemperatius reddere, & ea quæ in thorace sunt, acriora efficere, tũ theriaca, tũ thapsia, tum columbarũ stercore, et balneis siccis usum, ut neq; capiti uel paucissimũ oleũ, neq; corpori iniici permittat? Hæc enim omnia acrem qualitatẽ adaugẽt, & erosionẽ magis intendunt quàm curent. Nam quæ contemperare & lenire possunt, immoderationemq; rodendi, & exedendi particulas prohibere, etiam tussim mitigare poterunt, atq; omne temperatum conseruare. Quid autem corpori, quàm hoc, est præstantius? ubi namque temperatum totum euaserit, & acrimoniam influxus abiecerit, etiam iis quæ celerrimè erosionem lenire possunt, modicè siccantibus, & ad cicatricem ducentibus uti licet. Ego sanè noui frequenter me sine Theriaca aliisque preciosis antidotis multos curasse, lenibus usum medicamẽtis, & præsertim lapide hæmatite. Vsus autem eo sum in his, qui largius sanguinem reiiciebant, cum succo mali punici, & granis, uel cum succo polygonii. in quibus autem sanguis non copiose euacuabatur, etiam ex aqua sola tepida. At læuigare ipsum curiose oportet, ut in tenuissimum puluerẽ redigatur, sitq; aereus, et uento persimilis. Dedi ex eo scrupula quatuor, & paulò amplius minus'ue.

καὶ μὴ δύσκρατον ἔτι καὶ δυσκρατώτερον ἀποτελέσαι τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰ περὶ τὸν θώρακα, δριμύτερα, τῇ τε θηριακῇ, καὶ τῇ θαψίᾳ, καὶ τῇ τῶν περιστερῶν κεχρημένον τῇ κόπρῳ, καὶ ξηροῖς λουτροῖς, ὡς μήτε τὸ βραχύτατον ἔλαιον συγχωρεῖν ἐπιβάλλεσθαι ἐν τῇ κεφαλῇ, μήτε μὴν ἐν τῷ σώματι; πάντα γὰρ ταῦτα τὴν δριμεῖαν ἐπαύξει ποιότητα, καὶ ἐπιτείνουσι μᾶλλον τὴν διάβρωσιν, ἢ θεραπεύουσι. τά τε γὰρ ἐπικιρνᾶν καὶ πραΰνειν δυνάμενα, καὶ τὸ ἄπειρον κωλῦσαι τοῦ δάκνειν καὶ διαβιβρώσκειν τὰ μόρια, καὶ τὴν βῆχα πραΰνειν δυνήσεται, καὶ τὸ πᾶν εὔκρατον διαφυλάξαι. σώματι δὲ τί τούτου κάλλιον; εὐκράτου γὰρ γενομένου τοῦ ὅλου, καὶ τοῦ ἐπιῤῥέοντος ἀποβαλόντος τὸ δριμὺ, καὶ τοῖς τάχιστα φθάσασι συμβαίνειν διάβρωσιν, τοῖς ὑποξηραίνουσι, καὶ εἰς οὐλὴν ἄγουσι δυνατόν ἐστι χρήσασθαι. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλάκις ἄνευ τῆς θηριακῆς καὶ τῶν ἄλλων τῶν πολυτελῶν ἀντιδότων ἰασάμενος πολλοὺς, τοῖς ἀδήκτοις χρησάμενος φαρμάκοις, καὶ μάλιστα τῷ λίθῳ τῷ αἱματίτῃ. ἐχρησάμην δὲ αὐτῷ ἐπὶ τῶν πλεῖον αἷμα ἀναγόντων, μετὰ χυλοῦ ῥοιᾶς καὶ κοκκίων, ἢ μετὰ χυλοῦ πολυγόνου. ἐφ' ὧν δὲ μὴ πολὺ τὸ κενούμενον ἦν, καὶ μεθ' ὕδατος μόνου χλιαροῦ. λειοῦσθαι δὲ αὐτὸν πάνυ δεῖ, ὥστε χνοώδη γίνεσθαι καὶ ἀερώδη, καὶ πνεύματι παραπλήσιον εἶναι. ἐδίδουν δὲ ἐξ αὐτοῦ γρ. δ. καὶ μικρῷ πλέον, ἢ ἔλασσον.

Exhibui

ἐχρησάμην δὲ αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρξαμένων ἀναπτύειν πῦον, καὶ θαυμαστόν τι πῶς ἀνεξήρανε τὸ ἕλκος, καὶ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἔτι μὴ τίκτεσθαι τὸ πῦον, μήτε ὑπὸ βηχὸς ὀχλεῖσθαι τὸν κάμνοντα. ἐθεασάμην δὲ καὶ ἄλλον τινὰ τῶν ὑπομεινάντων διάβρωσιν, οὐ μόνον μόριά τινα ἐκ τῶν περὶ τὸν φάρυγγα, ἀλλὰ καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ἀναπτύοντα, καὶ θαυμαστόν που πῶς καὶ ἐπὶ τούτου μεγίστην ἐνέργειαν ἔδειξεν ὁ λίθος οὗτος. ἐθεραπεύθη γὰρ καὶ οὗτος, μὴ πάνυ καὶ προσδοκησάντων ἡμῶν. παρεῖχον δὲ αὐτῷ πίνειν τὸ βοήθημα συνεχέστερον. διὰ τὸ κάλλιον ἀναδίδοσθαι. ὥστε πολλάκις πεπωκὼς αὐτὸ, ἀπεστρέφετο λοιπὸν τὴν δόσιν αὐτοῦ. ἐπινοήσας δὲ τρόπον τοιοῦτον, ποιήσας πάνυ χνοῶδες τὸ ξηρίον γενέσθαι, εἰς ῥάκος λινοῦν ἐνέβαλον αὐτὸ, καὶ περισφίγξας αὐτὸ πάντοθεν ἀκριβῶς, ἀφῆκα κρεμασθῆναι ἐν ποτηρίῳ μικρὸν ἔχοντι οἴνου εὐωδίαν. ἐποίουν δὲ τοῦτο ἀπὸ ἑσπέρας διὰ πάσης τῆς νυκτός. διεδίδουν δὲ τὸ λεπτομερές τε καὶ ἀερῶδες σῶμα, ὡς μόνης αἰσθάνεσθαι τὸν πίνοντα τῆς τοῦ οἴνου ποιότητος, ἐκ τούτου πίνειν αὐτὸν ἐπέτρεπον, ὅσον ἂν ἡδέως εἶχεν ἕωθεν. καὶ δὴ τοῦτο ἔπραττε, καὶ συνεχῶς πίνων ὑγίανεν. ἀπαλλαγεὶς δὲ τούτου, προφυλακῆς χάριν ἔμενεν αὐτὸ πράττων καὶ πίνων, ἕως οὗ καὶ τοῦ σώματος ἀνατραφέντος καλῶς, τὰ συνήθη πράττων, ᾐσθάνετο δυνατὸς εἶναι τοσαῦ-

Exhibui etiam ijs, qui pus expuere inceperãt. ac mirũ est, quomodo ulcus exiccarit, sanaueritq;, ut nõ amplius pus generaretur, neq; æger à tußi infestaretur. Spectaui aũt & alium quendã ex his quibus uas exesum erat, nõ modò particulas quasdã ex faucibus, sed etiam asperam arteriam expuentem: ac mirum, quomodo in hoc quoq; lapis hic maximã efficaciã indicauerit. Nam & hic curatus est, nobis non admodum etiam sperantibus. Exhibui autem ægro potui medicamentum frequentius, ut cõmodius distribueretur. Quare cum crebrò ipsum bibisset, tandem sumere ipsum fastidiuit. Excogitaui aũt huiusmodi rationẽ, redactum in tenuißimũ puluerẽ panniculo lineo impo sui, & diligenter ipsum undiquaq; constrictũ, colligatũq; in poculo, quod uinum odoratũ modicũ haberet, suspendere permisi, idq; per totã noctem iam inde ab ipso uespero: extraxi autẽ tenuem aereamq; eius partem, ut æger solam uini qualitatem perciperet. Ex hoc bibere, quantum manè libenter habebat, ei præcepi: atq; hoc sanè agendo, bibendoq; cõtinuè, sanitatẽ recepit. Hoc autẽ morbo liberatus, idẽ præseruationis causa facere pergebat, bibebatq; donec etiã corpore probè refecto, cõsueta agendo uiribus se constare sentiret.

Reiectio sanguinis curata sæpius hematite

Hæc

Hæc de lapide hematite hactenus à me uisa, & usu cõprobata conscripsi: itẽ quòd medicamenta calefacientia, uel siccantia, et acriora ijs qui sanguinẽ aut pus ex destillatione propter calidã intemperiẽ expuũt, offerre nõ oporteat, sed lenib. potius medicamentis ad curandos eos sit utendũ. Quòd si hæmatitis lapis alicui nõ suppetat, utatur Armenia bolo præstãtissima, aut Samia terra, aut Lemnia, quæ sphragis, hoc est, sigillum dicitur, si sit germana. Qui enim nunc lutũ macerãt, deinde pastillos formãt, tanquã Lemniã sphragidẽ medicis exhibent. Hi aũt successu eius frustrati, antiquos tanquã de eo mẽtitos accusant. Sunt & alia medicamenta simplicia, & cõposita, quibus ij curiose uti debẽt, qui siccã & acrẽ qualitatẽ sustinent. Quamuis enim tantũ nõ possunt opitulari, quantũ hæmatitis, tamẽ erosionẽ adhuc latius serpere non permittũt. Porrò exhibeas etiã ægro illa, ut longiore tẽpore uiuere possit, qui nõ admodũ à morbo afflictus sit, & debilitatus. Quin nec hoc exiguũ beneficiũ est, robur aliquod ægro accõmodare, et ne qd deterius experiatur. Quid igitur, dixerit aliqs, quãdo medicamẽto ex uiperis utendũ erit? Pronunciamus igitur manifestò illis rectè exhiberi, quos ob frigidã intẽperiẽ, nõ aũt salsam qualitatẽ præpollentẽ destillatio infestat.

τοσαῦτα περὶ τοῦ λίθου τοῦ αἱματίτου θεωρηθέντα μοι καὶ πειραθέντα, ἀνεγραψάμην, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὰ θερμαίνειν ἢ ξηραίνειν δυνάμενα, καὶ δριμύτερα τῶν βοηθημάτων προσφέρειν τοῖς ἀπὸ κατάρρου διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἀναπτύουσιν αἷμα ἢ πῦον, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἀδήκτως δυναμένοις ἰᾶσθαι φαρμάκοις κεχρῆσθαι. εἰ δὲ μὴ εὐποροίη τις τοῦ λίθου τοῦ αἱματίτου, κεχρήσθω τῇ ἀρμενίᾳ βώλῳ, καλλίστῃ οὔσῃ, ἢ τῇ σαμίᾳ, ἢ τῇ λημνίᾳ σφραγίδι, ἐὰν ᾖ γνησία. οἱ γὰρ νῦν πηλὸν φυρῶντες, εἶτα τροχίσκους ἀναπλάττοντες, ὡς λημνίαν σφραγίδα, παρέχουσι τοῖς ἰατροῖς. οἱ δὲ ἀποτυγχάνοντες, ὡς ψευσαμένων περὶ αὐτὴν καταμέμφονται τῶν ἀρχαίων. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα βοηθήματα, ἁπλᾶ καὶ σύνθετα, οἷς ἂν δέῃ σπουδάζειν κεχρῆσθαι τοῖς ξηρὰν καὶ δριμεῖαν ἔχουσι τὴν ποιότητα. εἰ γὰρ καὶ μὴ τοσοῦτον ἰσχύουσι βοηθεῖν ὅσον ὁ αἱματίτης, ὅμως οὐ συγχωροῦσι τὴν διάβρωσιν ἔτι νέμεσθαι. παράσχῃς δὲ καὶ τῷ κάμνοντι πλείονα δυνηθῆναι βιῶσαι χρόνον, μὴ πάνυ καταπονουμένῳ ὑπὸ τοῦ πάθους. οὐ μικρὸν δὲ καὶ τοῦτό ἐστιν ἀγαθόν, τὸ εὐτονίαν τινὰ περιποιῆσαι τῷ κάμνοντι, καὶ τὸ μηδὲν χεῖρον παθεῖν. τί οὖν ἄν τις εἴποι, πότε δεῖ κεχρῆσθαι τῷ διὰ τῶν ἐχιδνῶν φαρμάκῳ; φαμὲν οὖν ὅτι δῆλόν ἐστιν ἐφ' ὧν διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ὁ κατάρρους ἐστί,

καὶ τὸ ἐπιῤῥέον ψυχρόν τε καὶ φλεγματῶδες, καὶ μηδὲν ἁλμυρὸν φαίνεται, ἀλλὰ μηδὲ δὴ ἁλυκὴν ποιότητα ἐπικρατοῦσαν. ἐνθάδε γὰρ τούτων οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι καὶ τῇ θηριακῇ κεχρῆσθαι, προφυλακῆς χάριν, καὶ ἔξωθεν τοῖς ἀμύσσειν καὶ ξηραίνειν τὴν ἐπιφάνειαν δυναμένοις, ὥστε μὴ ῥευματιζόμενα τὰ μόρια, καὶ βῆχας ἰσχυρὰς φέροντα, ἔσθ᾽ ὅτε καὶ ῥῆξιν ἐργάσασθαι. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα τῶν τοιούτων ῥευματιζομένων τὸν θώρακα, καὶ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἐπιτρέψας, καὶ διαπύρῳ καυστῆρι χρήσασθαι κατὰ κεφαλῆς. καὶ δὴ τοῦτο πράξαντος ἑτοίμως τοῦ κάμνοντος, θαυμαστὸν ὅπως πάντα ἅμα ἐπαύσαντο, καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἐπιῤῥέον τὸ ὑγρὸν, καὶ ἡ βήξ. τοῦ λοιποῦ δὲ ἔμεινεν ἀῤῥευμάτιστον ἔχων τὸν θώρακα. τούτοις εἰσὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν θερμῶν ὑδάτων ὠφελιμώτατα, ὥσπερ τοῖς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ὑπομένουσι τὸν κατάῤῥουν, πολέμια, καὶ πάντα, ὡς προείρηται, τὰ θερμαίνειν δυνάμενα καὶ ξηραίνειν. προφυλαττέσθωσαν δὲ πάντες οἱ ἀναπτύσαντες αἷμα, ὥστε μὴ πάλιν τοῖς αὐτοῖς περιπεσεῖν, τὸ βαδίζειν ἐπὶ πλέον, καὶ γυμνάζειν τὸ σῶμα, τό, τε ἀναβοᾶν, καὶ τὸ ἐκχολοῦσθαι, καὶ τὸ ἀφροδισίοις πλείοσι κεχρῆσθαι, καὶ τὸ ἐσθίειν σέλινον καὶ τὸν καλούμενον μακεδόνιον, ἢ τάριχον, ἢ παλαιὸν τυρόν. ταῦτα γὰρ μάλιστα τοῖς κατὰ διάβρωσιν ἀναπτύσασιν αἷμα, πολέμια ὥσπερ

festat, & id quod influit, frigidum, pituitosum, non autem salsum apparet. In his enim theriaca etiam uti præseruationis gratia alienum non est: item ijs quæ extrinsecus exasperare, & uellere cutem, siccareq́; possunt, ut ne particulæ fluxionem experientes, ualidamq́; adferentes tussim, interdum rupturam quoque pariant. Ego itaq; noui me cuidam talium, qui eiusmodi fluxionem in thorace etiam ex frigida intemperie sustinerent, candenti quoq; ferro in capite uti præcepisse: ac cum æger id prompte fecisset, mirum, quomodo omnia simul cessauerint, & copia quæ influebat, humida, & tussis. In posterum uero æger à fluxionibus in thoracem liber, ac immunis permansit. His sunt aquæ calidæ naturales utilissimæ: quemadmodum etiam illis, qui ex calida intemperie destillationem sustinent, aduersæ: & omnia, ut prædictum est, quæ calefaciunt & desiccant. Præcaueant autem omnes, qui sanguinem expuerunt, ut ne rursus in eadem incidant, ambulationem largiorem, corporisq́; exercitium, exclamationem, iracundiam, copiosiorem uenerem, esum apij, quod uocatur Macedonicum, aut salsamentum, aut caseum ueterem. Hæc enim maxime ijs qui sanguinem exeso uase reijciunt, inimica: quemad-

Theriaca quando utendũ in reiectione sanguinis.

Aquę naturales reiectioni sanguinis quando aptæ.

quemadmodũ rursus satietas, cruditas, uinum meracum, cibi flatulenti, indignari, pondera manibus attollere, & uentrem cohiberi, uel consuetas sanguinis euacuationes, omnibus quibus ob rupturam sanguis reijcitur, aduersantur. Insolatum uerò, & in calida domo conuersari, aut caput largius in aquam calidam intingere, aut inungere, aut ipsum contegere, illi potissimum deuitent, quibus sanguis ex naribus, aut per palatum copiosus erumpere solet. Pari modo etiam quibus ore uasis adaperto sanguis erumpit, caueant balneum magis continuum, ebrietatem, & calidiores cibos. Omnes autem lacte utantur, mollíq; & recenti caseo, præsertim caprillo, aut bubulo. Neq; enim medicamẽtum, aut cibus, aut aliud quidpiam adeò accõmodum ipsis est, aut utile, atq; lac. Et qui per initia solo ipso constanter longiore tempore usi sunt, omnes in totum consanuerunt. Noui autem quendam, qui cum toto anno ipsum et bibisset, & comedisset, interim cum frumentaceo aliquo, aut simiIagine, aut libo suminali, aut halyca, aut lẽte, aut panico incoquẽs: cumq; ita agendo à uino abstinuisset, liberatus fuerit, et puris sputu, & ne postea in phtisim incideret. Tantum etiam de sanguinis reiectione dictum à nobis sit, putoq; abundè sufficere.

Lac reiectioni sanguinis idoneum.

ὥσπερ γε πάλιν ἡ πλησμονὴ καὶ ἡ ἀπεψία, καὶ ὁ ἄκρατος οἶνος, καὶ ὅσα φυσώδη τῶν ἐδεσμάτων εἰσί, καὶ τὸ θυμοῦσθαι, καὶ βάρη ταῖς χερσὶν αἴρειν, καὶ τὸ ἐπέχεσθαι τὴν γαστέρα, ἢ τὰς συνήθεις τοῦ αἵματος κενώσεις ἅπασι τοῖς διὰ ῥῆξιν ἐσχηκόσι τὴν ἀναγωγὴν τοῦ αἵματος, πολέμια. τὴν δὲ ἡλίωσιν, καὶ τὸ θερμῷ οἰκήματι προσομιλεῖν, ἢ θερμῷ ὕδατι βαπτίζειν ἔθει πλέον τὴν κεφαλήν, ἢ ἀλείφεσθαι, ἢ σκέπειν αὐτήν, ἐκεῖνοι μάλιστα φυλαττέσθωσαν οἷς ἂν ἐκ τῶν ῥινῶν ἢ διὰ τῆς ὑπερώας αἷμα πολὺ εἴωθε φέρεσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ δι' ἀναστόμωσιν, φυλαττέσθωσαν τὸ βαλανεῖον μᾶλλον τὸ συνεχές, καὶ μέθην, καὶ τὰ θερμότερα τῶν ἐδεσμάτων. πάντες δὲ τῷ γάλακτι κατακεχρήσθωσαν, καὶ τῷ ἁπαλῷ, καὶ νέῳ τυρῷ, καὶ μάλιστα τῷ αἰγείῳ ἢ βοείῳ. οὔτε γὰρ φαρμακόν, ἢ ἔδεσμα, ἢ ἄλλο τι οὕτω χρήσιμόν ἐστιν αὐτοῖς ἢ ὠφέλιμον, ὡς γάλα. καὶ ὅσοι δὲ ἀρχῆς ἐπέμειναν αὐτῷ μόνῳ κεχρημένοι ἐπὶ πλείονα χρόνον, πάντες τελέως ὑγίαναν. οἶδα δέ τινα ὅστις ὅλον ἐνιαυτὸν διετέλεσε πίνων αὐτὸ καὶ ἐσθίων, ποτὲ μὲν συνεψῶν μετά τινος τῶν σιτωδῶν, ἢ σεμιδάλεως, ἢ ἰτρίου, ἢ ἄλυκος, ἢ φακῆς, ἢ ἐλύμου. καὶ οὕτω ποιῶν, ἀπεσχόμενός τε οἴνου, ἀπηλλάγη τε καὶ πῦον ἀναπτύσαι, καὶ περιπεσεῖν μετὰ τοῦτο καὶ φθίσει. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς τοῦ αἵματος ἀναγωγῆς εἰρήσθω ἡμῖν, καὶ ἀρκούντως ἔχειν οἶμαι.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΥΗΜΑτικῶν. κεφ. Β.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν τοῦ αἵματος ἀναφορὰν εἴωθεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κατὰ τὸν ἱπποκράτειον λόγον, ἡ τοῦ πύου πτύσις ἐπακολουθεῖν, διὰ μέσης συστάσεως φλεγμονῆς, ἀναγκαῖον ἡμᾶς ἑπομένους τῇ συνεχείᾳ τοῦ λόγου, διαλαβεῖν περί τε τῆς ἐν τῷ πνεύμονι καὶ τοῖς ἀναπνευστικοῖς μορίοις συνισταμένης φλεγμονῆς.

Σημεῖα τοῦ μεταβάλλεσθαι τὴν φλεγμονὴν εἰς πῦον.

Ἅπαντα καθολικῶς τὰ σημεῖα τῆς ἐκπυήσεως ὑπάρχει τοιαῦτα. πυρετὸς σφοδρότερος τοῦ πρόσθεν, ῥῖγος ἄλογον, καὶ βαρεῖας συναίσθησις μᾶλλον, ἤπερ ὀδύνης πολλῆς. ὅταν σοι ταῦτα φανῇ, γίνωσκε τὴν φύσιν μεταβαλεῖν τὴν ὑποκειμένην ὕλην εἰς πύου γένεσιν. καὶ εἰ μὲν ἐρρωμένη τετύχηκεν οὖσα ἡ ποιοῦσα δύναμις, καὶ τὸ πῦον εὑρεθήσεσθαι μὴ πάνυ γλίσχρον, καὶ τὸ τηνικαῦτα τὴν ῥῆξιν ἔσω τοῦ θώρακος γενέσθαι περὶ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἡμέραν. εἰ δὲ καὶ παχύτερον εὑρεθείη τὸ πῦον περαιτέρω τῶν εἰρημένων ἡμερῶν, καὶ ἡ τοῦ κάμνοντος δύναμις ἀσθενεστέρα τετύχηκε, καὶ περὶ τὴν μʹ ἢ ξʹ. καὶ μακρότερον δεῖ προσδοκᾶσθαι τὴν ῥῆξιν γενέσθαι. καὶ ἁπλῶς πρός τε τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῆς ὕλης, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος,

DE PVRVLENTIS. Cap. 2.

Quoniam uerò post sanguinis reiectionem puris sputum, magna ex parte interuentu inflammationis, secundum Hippocratis sententiã, comitari solet: necesse est nos cõmunionem orationis sequentes, de inflammatione, quæ in pulmone, & particulis respiratorijs constituitur, pertractare.

Signa, cum inflammatio in pus conuertitur.

Omnia in uniuersum indicia suppurationis talia existunt. Febris uehementior quàm antea: rigor præter rationem, & grauitatis potius quàm doloris multi sensus. Vbi hæc tibi apparuerint, naturam materiem subiectam in pus mutare scito: & si quidem facultas efficiens robusta fuerit, etiam pus non adeò uiscosum repertum iri, & uomicam tunc intra thoracem circa decimũquartum diem futuram esse. Sin autem craßius quoq; pus ultra dies prædictos inuentum fuerit, et ægri uires infirmiores, etiam circa quadragesimum, aut sexagesimum, & longius, uomicæ eruptio expectanda est. Summatim pro copia, & qualitate materiæ, ægri que uiribus uomicæ

eruptionem futuram expectato. Et si quidem intra thoracem pus illapsum, diutius intus manserit, & non fuerit usque ad quadraginta dies expurgatum, ut diuinissimus ait Hippocrates, in phthisim peruenit, pulmone ipsis antea puris acrimonia exulcerato, & computrescente. Internosci autem debet locus affectus, si æger interrogatus dicat, dextram thoracis partem esse calidiorem, magisq; grauitatem sentire, tanquam aliquid ex ea pẽdeat, quando in alterum latus inclinauerit.

De uictu.

Victus igitur omnibus purulentis uarius conuenit, pro diuersitate puris eius quod expuitur, & craßitie ipsius & tenuitate, item pro uomicæ eruptionis modo: ad hæc pro particulæ ipsam comprehendentis natura, & ægri uiribus, alijs aliter transmutatis, si id quod expuitur, succosum fuerit. Qui igitur biliosum pus expuunt, his etiam cremor idoneus est ptisanæ, si supersorbeatur, cremor que auenæ. Quòd si uires imbecillæ sint, cremor halicæ, aut typhæ, aut zeæ: sin autem nihil eiusmodi fuerit, neque aluus citata, etiam succus amygdalarum, uel per se, uel cum prædictorum cremorum aliquo mixtus. Aluo autem citata, nihil prorsus exhibeatur

ex ijs

προσδέχου τὴν προθεσμίαν τῆς ῥήξεως τοῦ ἀποστήματος γενομένην. καὶ εἰ μὲν τὸ ἐμπεσὸν ἔνδον τοῦ θώρακος πῦον ἐγχρονίσει μεῖον ἔνδον, καὶ μὴ ἀνακαθαρθείη ἄχρι τῶν μ ἡμερῶν, ὥς φησιν ὁ θειότατος Ἱπποκράτης, εἰς φθίσιν ἔρχεται τοῦ πνεύμονος αὐτοῖς πρότερον τῇ τοῦ πύου δριμύτητι ἑλκωμένου καὶ διασηπομένου. διαγνωστέον δὲ καὶ τὸν πεπονθότα τόπον, καὶ ἐρωτώμενον τὸν κάμνοντα λέγειν, εἰ τύχοι καὶ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ θώρακος εἶναι θερμότερον, μᾶλλον καὶ βάρους συναίσθησιν ἔχειν, ὡς κρεμαμένου τινὸς ἐξ αὐτοῦ, ὁπηνίκα πρὸς τὸ ἕτερον μέρος ἀνακλιθείη.

Περὶ διαίτης.

Δίαιτα τοίνυν ἁρμόζει πᾶσι τοῖς ἀναπτύουσι πῦον, ποικίλη πρὸς τὸ διάφορον πῦον τοῦ ἀναπτυομένου, καὶ πρὸς τὴν παχύτητα, καὶ λεπτότητα αὐτοῦ, καὶ τὸν τρόπον τῆς ῥήξεως, καὶ πρὸς τὴν φύσιν τοῦ περιέχοντος αὐτὴν μορίου, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, ἄλλην ἄλλως μετασχηματιζομένην, ἐὰν χολῶδες εἴη τὸ ἀναπτυόμενον. τοῖς μὲν οὖν χολῶδες πῦον ἀναπτύουσι, ἐπιτήδειός ἐστι καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης ἐπιρροφούμενος, καὶ ὁ χυλὸς τοῦ βρώμου. εἰ δὲ καὶ ἀσθενὴς, καὶ ὁ χυλὸς τοῦ ἄλυκος, ἢ τίφης, ἢ ζέας. εἰ δὲ καὶ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, μηδὲ ἡ γαστὴρ φέροιτο, καὶ ὁ χυλὸς τῶν ἀμυγδάλων, ἢ καθ᾽ ἑαυτὸν, ἢ μετά τινος τῶν εἰρημένων χυλῶν μιγνύμενος. διὰ δὲ γαστρὸς φερομένης, μηδὲν ὅλως ἐπιδιδόσθω

τῶν

τῶν ἐπὶ πλέον αὐτὴν προτρέπειν δυναμένων, μηδὲ ποτὸν ἢ ἔδεσμα τοιοῦτον. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιούτων διαθέσεων χαλεπὸν τὴν γαστέρα ῥευματίζεσθαι. διὸ καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης, πλέον τῶν ἀμυγδάλων, καὶ τὸ μελίκρατον, καὶ τὸ ζέμα τῆς γλυκυρρίζης, καὶ τῆς ἴρεως, καὶ τῆς τήλεως, καὶ τὸ ὀξύμελι πλέον πάντων ῥευματίζει. ἔχει γάρ τι καὶ ξυστικὸν τοῦ ἐντέρου. ἐπιδιδόναι δὲ δεῖ μᾶλλον τοὺς ζωμοὺς εἰς σύγκρατον, ἢ τοῦ ἄλικος, ἢ σεμιδάλεως, ἐὰν μὴ πάνυ πυρέττοιεν. αἰσθόμενος δὲ ὅτι παχύτερον ἐγένετο τὸ ἀναπτυόμενον, καὶ τὸ χολῶδες ἀπέθετο, καὶ δυσανάγωγον ἤρξατο γίνεσθαι, τότε πάλιν συμφέρει μεταβαίνειν ἐπὶ τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον, ἢ ἀπόμελι, παρέχων αὐτὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἀθρόως. οὕτω γὰρ ἀβλαβὴς ἔσται ἡ χρῆσις αὐτοῦ, καὶ ὠφελεῖν δυναμένη τὰ μέγιστα, καὶ πλέον, εἰ καὶ δυσῶδες εἴη καὶ ῥυπαρὸν ἀναπτυόμενον πῦον. εἰ δὲ τοιοῦτον εἶναι φαίνεται, τὸν τῆς τήλεως χυλὸν ἀφεψηθέντα μετὰ φοινίκων λιπαρῶν. μὴ παρόντων δὲ τούτων, καὶ ἰσχάδας ὀλίγας συνεψεῖν. καὶ συναπορρίπτουσι καλῶς, καὶ εὐανάγωγον ποιοῦσι τὸ ὑγρὸν, ἅμα τῷ καὶ πραΰνειν τὰ φλεγμαίνοντα τὸ ἕλκος. δῆλον δὲ, ὅτι εἰς τὸ τρίτον τῆς τήλεως ζέμα συνεψεῖν δεῖ τοὺς φοίνικας, ἢ ἰσχάδας. κάλλιον δὲ εἰ καὶ μέλι βραχὺ προσπλέξεις· μέλλων δὲ ἐπιδιδόναι τὸν χυλὸν,

ex iis, quæ amplius ipsam irritare possunt, neque potus, neque cibus eiusmodi. Nam id genus affectibus aluum fluxione tẽtari molestum est: quare etiam cremor ptisanæ, plus quàm amygdalarum, item mulsa, decoctum dulcis radiculæ, iridis, & fœnugræci, nec non oximeli, magis quàm omnia alui fluorem citat. Habet enim aliquid quod etiam intestinum abradat. Iuscula autem ex aqua tepida, aut halycæ, aut similaginis, nisi admodum febricitent, exhiberi magis expedit. At cum sputum fieri craßius, & biliosum abiecisse, nec nõ reiectioni contumax fieri incœpisse deprehendis: tunc rursus ad aquosam mulsam, aut apomeli trãsire conducit, exhibendo ipsum paulatim, & non uniuersum. Vsus namque ipsius innoxius erit, & plurimum iuuare poterit: magisq; si etiam pus quod expuitur, fœdi odoris & sordidum fuerit. Sin autẽ tale illud esse appareat, fœnugræci cremorem cum palmulis pinguibus decoctum dare cõfert: horum inopia, ficus quoq; siccas modicas incoquere. Etenim et humorẽ simul egregiè proiiciunt, & eductioni facilẽ reddunt, necnõ etiã quæ ulcus inflãmant, leniunt. Constat autem, palmulas, aut ficus siccas, in tertio fœnugræci iure incoquendas esse. Præstat, si etiã mellis paulum admisceas, ubi cremorẽ exhibiturus es.

Hunc quidem ante cibum potius dato: mulsa uerò quouis tempore exhibita, nihil ægrum offendit.

Viribus infirmis quid agendum sit.

Vires quoq; maximè attendendæ sunt. Nam ob earum imbecillitatem accidit, ut humor ægrè reijciatur, dum ipsæ, quæ in thorace hærent, exprimere nequeũt. Cura igitur illarum habenda est maior, inijciendo ptisanæ cremori aut columbam, aut pullum. Exhibeto autem ægris etiam gallorũ testiculos, ut ne uires deijci permittas. Imbecilles enim, in ualde facilibus quoq; concoctu distribuendis, & probè conficiendis, laborant. Quia uerò ex facili coquũtur, & uentrem ipsi perturbãt, habent aũt nonnihil etiam quod stomacho aduersetur, assos exhibere conuenit, ut quod serosum in eis est, effluat: id quod probè fit, si quis ipsos, dum assantur, acu pungat. Sic etiam cerebella porcellorũ assa præbere satius est, sale modico ipsis asperso: quoniã & ipsi stomacho aduersantur, uentrẽq; perturbant. Quare ijs qui uires habẽt infirmas, solis ipsi exhibẽdi sunt: præterea anserũ alæ, suũ pedunculi, halyca cocta cũ amygdalis, pistaceis, uuis paßis, et quæ alia probè nutrire ægros possunt. Auctis aũt uiribus contrà, ad solidiorem cibum transeundum est.

Quòd

δίδου μᾶλλον αὐτὸν πρὸ τροφῆς. τὸ δὲ μελίκρατον ἐν παντὶ καιρῷ παρεχόμενον οὐδὲν βλάπτει τὸν πάσχοντα.

Ἐὰν ἀσθενὴς ἡ δύναμις εἴη, τί δεῖ ποιεῖν.

Πρόσεχε δὲ καὶ τῇ δυνάμει μάλιστα. συμβαίνει γὰρ διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς, δυσανάγωγον τὸ ὑγρὸν γίνεσθαι, ἀτονούσης ἐκθλίψαι τὰ ἐν τῷ θώρακι. φροντιστέον αὐτοὺς οὖν πλέον ἐμβαλόντας εἰς τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ἢ περιστερὰν, ἢ πῶλον. παρέχε δὲ αὐτοῖς καὶ τοὺς διδύμους τῶν ἀλεκτρυόνων, ὡς μὴ συγχωρῆσαι καταβληθῆναι τὴν δύναμιν. ἀσθενοῦσα γὰρ, καὶ τὰ πάνυ εὔπεπτα κάμνει διοικῆσαι, καὶ κατεργάσασθαι καλῶς. διὰ δὲ τὸ εὔπεπτον, καὶ φθαρτικοὺς αὐτοὺς εἶναι γαστρὸς, ἔχειν δέ τι καὶ κακοστόμαχον, ὀπτοὺς δεῖ παρέχειν, ὥστε τὸ ὀρρῶδες αὐτῶν ἀπορρυῆναι. γίνεται δὲ τοῦτο καλῶς, ἐάν τις αὐτοὺς ὀπτουμένους βελόνῃ ἐκκεντρίσῃ. οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἐγκεφάλους τῶν μικρῶν χοίρων ὀπτοὺς παρέχειν ἐστὶ κάλλιον, ἁλῶν ὀλίγων προσπαττομένων αὐτοῖς, ὅτι καὶ αὐτοὶ κακοστόμαχοί τε καὶ φθαρτικοὶ γαστρός. διὰ τοῖς ἠσθενηκόσι τὴν δύναμιν μόνοις αὐτοῖς παρέχειν δεῖ. καὶ ἔτι δὲ τὰ τῶν χηνῶν ἄκρα, καὶ τῶν ὑῶν τοὺς πόδας, καὶ ἄλικα ἑφθὸν μετὰ ἀμυγδάλων, καὶ πιστακίων, καὶ σταφίδων, καὶ ὅσα ἄλλα καλῶς τρέφειν οἶδε τοὺς κάμνοντας. αὐξηθείσης δὲ τῆς δυνάμεως, ἀντιμεταβαίνειν δεῖ αὖθις τὸ πρόσφορον.

εἰ δὲ

εἰ δὲ χρονιώτερον εἴη τὸ πάθος, καὶ ἄτροφον, ἄρξεται φανερῶς συντήκεσθαι τὸ πᾶν σῶμα, καὶ μηδὲ πολὺ πῦον ὁ θώραξ ἔχει, καὶ τὸ γάλα δοτέον αὐτοῖς μόνον, εἰ μὴ πυρέττοιεν σφοδρῶς. εἰ γὰρ ἐπιδοθείη πολλῆς οὔσης τῆς θερμασίας, οὐκέτι τρέφειν ἢ ὑγραίνειν δυνήσεται. νικᾶται γὰρ ὑπὸ τοῦ παρὰ φύσιν, καὶ εἰς ἀλλόκοτον καὶ φθαρτικὴν τρέπεται ποιότητα. μετριωτέρας οὖν γενομένης τῆς πυρώδους θερμασίας, οὕτως ἐπιδοτέον αὐτοῖς τὸ γάλα.

Quòd si diuturnior affectus fuerit, & corpus totum alimentum non sentiens, contabescere manifesto incœperit, neq; thorax multum puris contineat, etiam solum ipsis lac dari debet, si non uehementer febricitent: si enim multo infestante calore exhibeatur, nõ item nutrire, aut humectare poterit. Nam ab eo quod contra naturam est, uincitur, & in alienã, corruptricemq; qualitatem mutatur. ubi calor febrilis moderatior euaserit, lac ipsis exhiberi debet.

Ποῖον γάλα δεῖ προσφέρειν, καὶ πότε.

Εἰ μὲν ἀνακαθάρσεως ἔτι χρῆζον φαίνοιτό σοι τὸ ἀναφερόμενον, καὶ οὐ μόνον ῥυπαρὸν καὶ δυσῶδες ὑπάρχον, πάντων τῶν ἄλλων προτιμᾶται τὸ ὄνειον. καὶ γὰρ εἰς ἅπαντα πλεονεκτεῖ καὶ τῷ καθαίρειν καλῶς. καὶ τὸ ἵππειον αὐτοῖς ἐπιδοτέον, τῷ ὄνου παραπλήσιον ὑπάρχον εἰς ἅπαντα. διὸ καὶ δυσπνοϊκοὺς ὠφεληθέντας ἐθεασάμην πολλάκις, αὐτοῦ δοθέντος εὐκαίρως. εὐανάγωγα γὰρ πάντα τὰ προσπεπλεγμένα τοῖς βρόγχοις τοῦ πνεύμονος ἐργάζεται. πρόσκειται δὲ τὸ εὐκαίρως, ἵνα ἐπὶ τούτοις πυρετὸς μὴ παρενοχλῇ, μηδὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ παροξυσμοῦ δοθείη. εἰ δὲ μὴ βούλοιντο τῶν ζώων τούτων λαμβάνειν τὸ γάλα οἱ κάμνοντες, δοτέον αὐτοῖς κατὰ δευτέραν τάξιν τὸ βόειον, ἢ αἴγειον.

Quale lac, & quando offerendum sit.

Sin id quod reijcitur, expurgatione adhuc indigere tibi uideatur, & non modò sordidum, & fœdi odoris existat, asininum omnibus alijs antecellit: quippe etiam eo quòd probè purgat, omnia uincit. Item equinum ipsis propinandum est, quod asinino ad omnia sit persimile. Quare etiam ægrè spirantes eo adiutos subinde cõspexi, cum opportunè esset datum. Omnia enim, quæ pulmonis cauernis infixa sunt, reiectioni reddit morigera. Adiectum autem est opportunè, ut cũ hos febris non infestat, neque accessiõis tẽpore exhibeatur. Quòd si ægri horum animantiũ lac nolint assumere, dabitur ipsis secundo loco bubulum, aut caprillum.

Purulẽtis lac quãdo dandũ.

Etsi enim lac horum non adeò purgantem uim obtineat, tamen nutriendo amplius quiddam alijs præstare potest. Porrò ne lactis potio ægri uentriculum corrumpat, satius est ipsum supra carbones incoquere: sic enim decoctio bonam serosi partem auferet, ut etiam ipsum ad uentrem retinendum magis quàm alia efficax euadat. Sin autem calculos fluuiales candentes, excussosq; ut puluerem nõ contineãt, inijcias, aut ferramenta eodem modo ignita, commodius adhuc, & utile efficies. Cæterùm uarijs modis lac ipsum comedant, interim cum similagine, aliàs cum libo suminali, aut oryza, aut halyca cum ouorum luteis. Sic enim appetitus quoq; cõseruabitur, et usus lactis, qui omnia potest, fastidiosus nõ erit. Etenim ulcus purgare, carne obducere, & totũ corpus plus quàm uniuersa, nutrire poterit.

De pane.

Panis offeratur textuaceus, calidus: si id quod expuitur, humidum ualde & aquosum existit. Sin autem contumax ad reiectionem fuerit, etiam in uinum dulce, aut mulsum intingent: si febris urget uehemens, in hydromelum, aut mulsum. sin autem ægri dulce fastidiant, etiam quædam tenuia uina, aut Sareptinum, aut Gnidium, aut Sabinũ sincerum, aut

εἰ γὰρ καὶ μὴ οὕτως τὸ καθαρτικὸν ἔχει τὸ γάλα τούτων, ἀλλ' οὖν ἐν τῷ δύνασθαι τρέφειν ἔχει τι πλέον τῶν ἄλλων. ὅπως δὲ μὴ φθείρῃ τὴν τῶν καμνόντων γαστέρα τὸ γάλα πινόμενον, κάλλιόν ἐστιν αὐτὸ ἕψειν ἐπ' ἀνθράκων. οὕτω γὰρ ἀφέλοιτο πολὺ τοῦ ὀῤῥώδους ἡ ἕψησις, ὥστε καὶ ἐφεκτικὸν αὐτὸ μᾶλλον τῶν ἄλλων γενέσθαι γαστρός. εἰ δὲ καὶ κόχλακας ἐπιμβάλλεις ποταμίους, πυρώσας τε καὶ ἀποτινάξας, ὥστε μὴ κατέχειν κονίας, ἢ σιδήρια τὸν αὐτὸν τρόπον, ἔτι κάλλιον καὶ ὠφέλιμον τοῦτο ποιήσεις. ἐσθιέτωσαν δὲ ποικίλως αὐτῷ, ποτὲ μὲν μετὰ σεμιδάλεως, ἄλλοτε δὲ σὺν ἰτρίῳ, ἢ ὀρύζῃ, ἢ ἄλυκι μετὰ πυῤῥῶν ὠῶν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ ἡ ὄρεξις φυλαχθήσεται. καὶ οὐ προσκορὴς ἔσται ἡ τοῦ γάλακτος χρῆσις πάντα δυναμένη. καὶ γὰρ καθᾶραι καὶ σαρκῶσαι τὸ ἕλκος, καὶ θρέψαι τὸ πᾶν σῶμα, πλείω τῶν ἁπάντων δυνήσεται.

Περὶ ἄρτων.

Τὸν δὲ ἄρτον προσφερέσθωσαν τὸν κλιβανίτην θερμὸν, εἰ ἔστιν ὑγρὸν πάνυ καὶ ὑδατῶδες τὸ ἀναπτυόμενον. εἰ δὲ δυσανάγωγον εἴη, καὶ εἰς γλυκὺν οἶνον, ἢ οἰνόμελι βρέχοντας· πυρετοῦ δὲ σφοδροῦ παρενοχλοῦντος, εἰς ὑδρόμηλον, ἢ οἰνόμελι. εἰ δὲ πρὸς τὸ γλυκὺ ἀνορέκτως ἔχοιεν οἱ κάμνοντες, καὶ τινα τῶν λεπτῶν οἴνων, ἢ σαρεφθινὸν, ἢ κνίδιον, ἢ σαβῖνον γνήσιον, ἢ ἀδριανὸν

ἢ ἀδριανὸν εἰς σύγκρατον, εἰ καὶ μάλιστα διψώδεις ὦσι καὶ κατάξηροι.

Περὶ λαχάνων.

Τῶν δὲ λαχάνων αἱ μὲν ῥίζαι ἐμβληθεῖσαι καθᾶραι καὶ παχῦναι δυνήσονται τὸ πῦον. λαμβανέτωσαν δὲ τῶν πράσων εἰς οἶνον, εἶτα εἰς οἰνόμελι δὶς ἑφθῶν γενομένων. λαμβανέτωσαν δὲ καὶ τὸ καλούμενον σιναπίδιον πρὸ τροφῆς. εἰ δὲ παχὺ φαίνοιτο, καὶ πολὺ, καλὸν μὲν ἀπέχεσθαι τῆς λαχανώδους τροφῆς πάσης, διὰ τὸ ὑγρὸν αὐτὴν καὶ περιττωματικόν. εἰ δὲ ἄρα ὅμως προσφέροιντο, καὶ τὴν κράμβην δὶς ἑφθὸν γενομένην, καὶ τὸν ἕλειον ἀσπάραγον, καὶ μάλιστα τὸν ἄγριον· πλέον γάρ ἐστιν ὠφέλιμος. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, σφοδρότερον δὲ ὁ κάμνων φαίνοιτο, καὶ ξηρὸν, ἢ χολῶδες, ἢ ἁλμυρὸν ἀναπτύων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑγροτέρᾳ κεχρῆσθαι τροφῇ, καὶ πλέον ἐν λαχάνοις τὸ ἴντυβον ἢ τὴν μαλάχην. καὶ γὰρ ἔχουσα τὸ ὀλισθηρὸν, τὴν ἀρτηρίαν λεαίνει, καὶ τῇ γλισχρότητι τὸ προσηνὲς καὶ μετρίως λεπτῦνον, εὐανάγωγον ἐργάζεται τὸ ἀναπτυόμενον, μετὰ τοῦ καὶ εὐκρασίαν παρέχειν τῷ σώματι. παυσαμένου δὲ τοῦ πυρετοῦ, ἢ καὶ μειωθέντος, οὐ δεῖ καταπεχρῆσθαι τοῖς ψύχουσιν. ἐγχρονίζειν γὰρ ἐπὶ τὸ ἀναπτύειν τὸ πῦον ἐν τῇ τοιαύτῃ διαίτῃ οὐκ ἐπιτήδειον.

Περὶ ὀρνέων.

Ὀρνέων δὲ ἐσθιέτωσαν τήν τε κατοικίδιον ὄρνιν, καὶ τῶν φασιανῶν τὰ μὲν κα-

aut Adrianū ex tepida propinabitur, si illi maximè etiam siticulosi sint, et sicci.

De oleribus.

Olerum radices quidē iniectæ purgare pus, & crassius reddere poterunt. Sumantur autem radices porrorum ex uino, deinde ex mulso bis percoctorum. Assumatur etiam Sinapidion dictum, ante cibū. Si crassū et copiosum pus appareat, ab omni oleraceo nutrimēto abstinere cōfert, eo quod humidum ipsum sit, & recrementitium. Sin autem ægri libenter assumant, etiā brassicam percoctā, et palustrē asparagū, præsertim agrestem comedant: magis enim proficit. Quòd si nihil huiusmodi fuerit, æger aūt uehemētius siccū, aut biliosum, aut salsum expuere uideatur, necesse est humidiore uti cibo, & magis inter olera intybo, uel malua. Etenim cum lubricitatē habeat, arteriam læuiget, lentore blanda sit, & mediocriter extenuet, sputum ad reijciendum facilè reddit, præterquam quòd corpori etiam temperiem conciliet. Finita autē febri, uel etiam imminuta, refrigerantibus utendum nō est: quippe ad sputum emoliendum educendumq; in eiusmodi uictu diu persistere non expedit.

De auibus.

Ex auibus comedant ægri gallinam cohortalem, phasianos non

Aues purulētis aptę.

non pingues, perdices similiter, attagenas, turdos, & alios rurales passeres ex decocto. Nam iura ulcera magis detergent, uentremque humidiorem efficiunt, & febres intendũt: uerùm cum omnes non diu eiusmodi cibum tolerent, pro uiribus laborandum est, ut neque multum olei, neque salis inijciatur: ea uerò quæ ad usum præsentem conueniunt, iusculis misceamus. Si namque sanguis qui expuitur sordidus fuerit, etiam mel & porrum adijciendum est. Sin autem purus tibi appareat, tunc ex glandibus quoque castaneæ, & libum suminale, aut balyca, aut similago indetur: quemadmodũ si etiã ulcus appositione uel impositione opus habeat, cibo misceatur lens Aegyptiaca excorticata, uel braßica per cocta, uel quod ab Alexãdria adfertur phasiolũ exiguũ, uel quod dicitur zyzola, uel panicum.

De piscibus.

Pisces purulẽtis accõmodati

Inter pisces præponantur, si quidẽ uomicæ factæ rupturã promouere uoluerimus, & id quod expuitur, fœdi odoris sit, & sordidũ, indigeatque repurgatione, pisces muria conditi, & præcipuè quæ Encathera dicitur, semel aut bis loco medicamenti dari debet. Nã si quis immoderatius ipsis utatur, magis os uasorũ adaperit, et humidiora excrementa efficit. Quòd

μὴ λιπαρὰ, καὶ περδίκων ὁμοίως καὶ ἀτταγηνῶν καὶ κιχλῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀγρίων στρουθῶν, ἀπὸ ζέματος. οἱ γὰρ ζωμοὶ ῥύπτουσι μᾶλλον τὰ ἕλκη, ὑγροτέραν τε τὴν γαστέρα ποιοῦσι, καὶ τοὺς πυρετοὺς ἐπιτείνουσι, πλὴν ἐπειδὴ πάντες οὐκ ἐπὶ πολὺ τῆς τοιαύτης τροφῆς ἀνέχονται, σπουδάζειν δεῖ, ὡς ἐνδέχεται, μήτε ἐλαίου πολλοῦ, μήτε ἁλῶν ἐμβαλεῖν. τὰ δὲ ἁρμόζοντα πρὸς τὴν ὑποκειμένην χρείαν μιγνύειν τοῖς ζωμοῖς. εἰ μὲν γὰρ ῥυπαρὸν εἴη τὸ αἷμα πτυόμενον, καὶ μέλιτος προσπλέκειν δεῖ, καὶ πράσου. εἰ δὲ καθαρόν σοι φαίνοιτο, τηνικαῦτα καὶ βαλανοκαστάνων, καὶ ἰτρίου, ἢ ἄλυκος, ἢ σεμιδάλεως. ὥσπερ εἰ καὶ παραθέσεως, ἢ καὶ ἐπιθέσεως χρείαν ἔχοιτο ἕλκος, μιγνύσθω τῇ τροφῇ, φακὴ αἰγυπτία λελεπισμένη, ἢ κράμβη δίεφθος, ἢ τὸ ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας μικρὸν φασίολον, ἢ τὸ λεγόμενον ζιζουλᾶν, ἢ ἔλυμον.

Περὶ ἰχθύων.

Εν δὲ τοῖς ἰχθύσι προτιμάσθωσαν, εἰ μὲν συνεργῆσαι τῇ ῥήξει βουληθείημεν τοῦ γεναμένου ἀποστήματος, δυσώδους ὄντος καὶ ῥυπαροῦ τοῦ ἀναπτυομένου, καὶ ἀνακαθάρσεως δεομένου, ἰχθύων τῶν εἰς ἅλμην ταριχευθέντων, καὶ μάλιστα τῆς καλουμένης ἐγκατηρᾶς, προσάπαξ ἢ δὶς δοτέον, ὡς ἐν τάξει φαρμάκου. τὸ γὰρ ἀμετρότερον αὐτοῖς κεχρῆσθαι, πλέον ἀναστομοῖ καὶ περιττώματα ὑγρότερα διατίθησιν. εἰ δὲ

εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, χολῶδες δὲ φαίνοιτο, φείδεσθαι μὲν χρὴ τῶν ἁλμυρῶν πάντων ἐδεσμάτων, ἐσθιέτωσαν δὲ πλέον ἁπάντων πετραίων ἰχθύων ἀπὸ ζέματος, ἀνήθου μόνον προσειληφότα. εἰ δὲ παχὺ καὶ γλίσχρον φαίνοιτο τὸ φερόμενον, προσέστι δὲ καὶ ἀνορεξία τις πάρεστι, διὰ ὀξυμέλιτος ἡ ἕψησις.

Περὶ ὀστρακοδέρμων.

Τροφὴ τῶν ὀστρακοδέρμων οὐ πάνυ τοι χρήσιμός ἐστι τοῖς περὶ θώρακα μερίοις, ἕλκος ἔχουσι καὶ πῦον ἀναπτύουσιν, ὅμως ἁλμυροῦ τοῦ ὑγροῦ τυγχάνοντος, καὶ χολώδους, οὐδὲν ἄτοπον τηνικαῦτα διδόναι κτενίων, ἢ κηρυκίων, ἢ ἀστακοῦ, ἢ τῶν λεγομένων καραβίδων. εἰ δὲ τὸ ἕλκος ῥυπαρὸν εἴη, καὶ κατ' ὀλίγον τὸ πῦον φερόμενον, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τελείαν τὴν ῥῆξιν τοῦ περιχυθέντος, καὶ ἐχίνου μὴ κώλυε λαμβάνειν ὀλίγον, ἔχει γάρ τι καὶ ἀναστομοῦν καὶ ἀνακαθαίρειν δυνάμενον.

Περὶ ὀσπρίων.

Ὀσπρίων δὲ πυρέττουσι μὲν δῆλον ὡς τὴν πτισάνην διδόναι προσήκει, τὸ ῥυπτικὸν ἔχουσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν βρῶμον. εἰ δὲ τὰ τῆς θερμασίας οὐ παρενοχλεῖ, καὶ ἄλικος ἔχοντος, ἢ πιστακίων, ἢ ἀμυγδάλων, ἢ σταφίδων ἢ στροβιλίων. εἰ δὲ ῥυπαρὸν καὶ ῥευματιζόμενον φαίνοιτο τὸ ἕλκος, καὶ κυάμων, ἢ φασιόλων

ἢ φασ

Quòd si nullum tale fuerit, sed biliosum appareat, ab omnibus quidem salsis cibis cauendum est: edant autem maximè omnium saxatilem piscē ex iure, aneto tantum assumpto. Sin autē crassum & uiscosum id quod effertur, existat, præterea nausea etiam quædam ægrum torqueat, ex oxymelite decoctio parabitur.

De testacea cute præditis.

Alimentum ex testaceis non ualde ijs qui in thoracis regionibus ulcus habent, et pus expuūt, utile existit: tamen cum salsus humor est, & biliosus, tūc pectines, aut buccina, aut astacū, aut locustas, quæ Græcis καραβίδες dicūtur, dare non est alienū. Sin autē sordidum ulcus fuerit, & paulatim pus efferatur, eo quòd perfecta eruptio circumfusi humoris facta non sit, etiam erinaciū modicum sumere non prohibeto. habet enim aliquid, quod & aperire, & repurgare potest.

De leguminibus.

Inter legumina ptisanā, quæ uim habet abstersoriam, similiter & auenam, febricitantib. quidē rectè dari constat: sin autē calor nō infestet, etiam halycā quæ habeat aut pistacea, aut amygdala, aut uuas passas, aut nucleos pineos. Si ulcus sordidū et fluidū appareat, fabas quoq;, aut phasiola,

aut lentem interim per se, interim uerò cum ptisana decoctam, optimè nimirum exhibes, quemadmodum prædictum est, febri in totum propè finita.

De fructibus pomaceis.

Quòd huiusmodi affectib. fructus pomacei admodũ utiles sint, nõ medicis tantùm, sed etiam omnibus idiotis est in confesso. Veruntamen cum cibi quoq; fastidiũ ægros comitatur, paulo deteriora ex pomis deligere cogimur: quare etiã mala & pira admodum matura, cucumerum medullam, aut peponem, si febris potissimũ, aut sitis affligat, sputumq; biliosius inueniatur, exhibere cõmodũ est. Nã medulla peponis nonnihil abstersorium obtinet.

De bellarijs.

Bellaria puruletis apta.

Bellariorum cibus utilis est, ut qui thoracis affectibus abstergendis uim quandam habeat idoneã. Itaq; amygdala, aut pistacia, aut uuæ passæ, aut nuclei pinei, & quæ ex his cõficiũtur placentæ, assumãtur: uerùm nõ copiosius ex his cibus dari debet. Nã etsi abstergere poßint, ægrè tamẽ cõcoquũtur, et propter oleosam ipsorum partem alios cibos in uetriculo corrũpunt. Tantũ etiã de uictu ipsis idoneo, dictum esto: deinceps autem persequi oportet, quæ item medicamenta composita, ijs qui pus in thorace habent, bene

ἢ φακῆς, ποτὲ μὲν καθ' αὑτήν, ἄλλοτε δὲ μετὰ πτισάνης κατεψηθείσης, εὖ μάλα παρέχει δηλονότι, καθὰ προείρηται, τοῦ πυρετοῦ τελέως σχεδὸν ἀποπαυσαμένου.

Περὶ ὀπώρας.

Ὅτι δὲ ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ὡς πάνυ τοι χρήσιμος ἡ ὀπώρα, πρόδηλον οὐ μόνον ἰατροῖς, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἰδιώταις ὑπάρχει. πλὴν ἐπεὶ δὴ καὶ ἀνορεξία παρέπεται τοῖς κάμνουσιν, ἀναγκαζόμεθα τὰς μικρῷ χείρονας ἐν ὀπώραις ἐπιλέγεσθαι. διὸ καὶ μήλων ἐπιδιδόναι, καὶ ἀπίων πάνυ πεπείρων, καλόν, σικύων δὲ ἐντεριώνης, ἢ πέπονος, εἰ μάλιστα πυρετὸς ἐνοχλεῖ, ἢ δίψα, καὶ χολωδέστερον τὸ ἀναπτυόμενον εὑρεθείη. ἡ γὰρ ἐντεριώνη τοῦ πέπονος ἔχει τι ῥυπτικόν.

Περὶ τραγημάτων.

Ἡ δὲ τῶν τραγημάτων τροφὴ χρήσιμός ἐστι. ἔχει γάρ τι καὶ ῥυπτικὸν τῶν κατὰ τὸν θώρακα παθῶν. ἀμυγδάλων οὖν λαμβανέτωσαν, ἢ πιστακίων, ἢ σταφίδων, ἢ στροβίλων, καὶ τὰς ἐκ τούτων συγκειμένας κοπτάς. δεῖ δὲ μὴ πολλὴν τροφὴν ἐκ τούτων ἐπιδιδόναι. καὶ γὰρ εἰ τὸ ῥύπτειν ἔχει, ἀλλ' οὖν δύσπεπτοί εἰσι καὶ φθαρτικαὶ τροφῶν τῶν ἄλλων ἐν τῇ γαστρί, διὰ τὸ ἐλαιῶδες αὐτῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ὠφελούσης αὐτοῖς εἰρήσθω διαίτης. λοιπὸν δέ, ὅσα καὶ ἐν φαρμάκοις σύγκειται, καλῶς ἁρμόζειν δυνάμενα τοῖς ἔχουσι πῦον ἐν τῷ θώρακι, ἀναγκαῖον

ἀναγκαῖόν ἐστι γράφειν. εἴρηται μὲν οὖν ἅπαντα σχεδὸν ἐν τῷ περὶ βηχὸς λόγῳ, καὶ τὰς πλείστας τῶν ἐκεῖ γεγραμμένων ἀντιδότων εὑρήσεις καὶ πρὸς ἐμπυϊκοὺς ποιεῖν δυναμένας. ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα μνημονεύσομεν τῶν κυρίως πρὸς ἐμπυϊκοὺς ἁρμοζόντων βοηθημάτων, πρότερον τὰς ἁπλουστέρας ἐκτιθέμενοι δυνάμεις· εἶθ' οὕτω καὶ τῶν συνθέτων μνημονεύσομεν. ὕσσωπον τοίνυν μετὰ μέλιτος καλῶς ποιεῖ. ὁμοίως δὲ καὶ θύμος, ἢ ἶρις κεκομμένη, ἢ ὄροβοι φρυγέντες εἰς βούτυρον, ἢ γλήχων. καὶ πάντα ταῦτα κατ' ἰδίαν κοπέντα, ἢ μετὰ μέλιτος μιγέντα, καλῶς ποιεῖ παρεχόμενα. γενναίως γὰρ ἀνακαθαίρει.

Πρὸς ἐμπυϊκούς.

Καὶ πάντα τὰ περὶ τὸν θώρακα καὶ τοὺς φθόῃ κατεχομένους, καὶ οἷς ἀρτηρία πέπονθε, πάνυ καλὸν καὶ ἡδὺ φάρμακον, κινναμώμου δράχ. δ. λιβάνου δραχ. α. γλυκυῤῥίζης οὐγ. α S, σμύρνης δράχ. δ. τραγακάνθης οὐγ. ϛ. νάρδου ἰνδικῆς δράχ. α. ἀμμωνιακοῦ δραχ. δ. κρόκου δράχ. α. μέλιτι ἀναλάμβανε.

Πρὸς τὰ ἐν τῷ θώρακι, καὶ περιττὰ πάντα.

Στρόβιλον λαβὼν πολλὴν ἔχοντα ἰδίαν περικειμένην ῥητίνην, ἕψησον μετὰ πρασίου προσφάτου, εἶτα τῷ ἀφεψήματι μίγνυε μέλι σύμμετρον,

καὶ

bene sint accommodata. Dicta igitur sunt uniuersa propè, ubi de tussi egimus, plurimaq; illic scripta antidota reperies, purulētis quoq; efficacia. Sed hic etiam eorum mentionem faciemus, quæ propriè ad purulentos conueniunt, ita ut prius simpliciora auxilia exponamus, deinde sic composita quoq; in memoriam reuocemus. Hyssopum igitur cum melle benefacit: similiter etiam thymum, aut iris contusa, aut erui fricti ex butyro, aut pulegium, omniaq; hæc seorsim contusa, aut cū melle mixta, si exhibeatur, bene faciūt: nā generosè repurgāt.

Ad purulentos.

Ad omnia thoracis uitia, et eos qui tabe detinentur, quibusq; arteria affecta est, admodū salutare et suaue medicamentum est, quod sequitur. Cinamomi, myrrhæ, singulorum drachmæ quatuor: thuris drachma: dulcis radiculæ sescuncia: tragacanthæ unciæ sex: nardi Indicæ drachma: ammoniaci drachmæ quatuor: croci drachma: melle excipito. Cóposita purulétorum remedia.

Ad ea quæ in thorace hærent, & omnia recrementa.

℞ Nucem pineam, quæ copiosam resinam peculiarem sibi circundatam habeat, cum marrubio recēti coquito: deinde mellis modicum decocto misceto:

&

& rursus hoc usque ad melleam craßitiem incoquito. Ac ad thoracis pulmonis'que affectus utitor.

καὶ ἕψησον πάλιν τοῦτο μέχρι μελιτώδους συστάσεως, καὶ χρῶ πρὸς τὰς τοῦ θώρακος καὶ πνεύμονος διαθέσεις.

Ad purulentos, phthisicos, & eos qui ex pulmone, aut thorace, aut membrana septi transuersi, feculenta & sordida expuunt. item ad eos qui iam phthisim sentiunt, optimum presidium. habet autem in hunc modum.

Πρὸς ἐμπυϊκοὺς καὶ φθισικοὺς, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ πνεύμονος ἢ θώρακος, ἢ τοῦ ὑμένος τοῦ διαφράγματος ἀναπτύοντας ῥυπώδη καὶ ῥυπαρὰ, καὶ τοὺς ἤδη φθίσιν μελετῶντας, ἄριστον βοήθημα. ἔχει δὲ οὕτως.

Semperuiui succi, paßi Cretici, mellis Attici, singulorum cyathi duo, urticæ seminis cõtusi uncia, cucumeris satiui seminis uncia, cupreßi seminis uncia. Omnia simul usque ad dimidias coquito, sorditiesq; proijcito. iuri decocti picis liquidæ cyathũ addito, coquitoq; ad mellis spißitudinem: nec non nardi Syriacæ drachmam admisceto, thuris drachmas tres, croci drachmas duas, piperis albi drachmas duas. Fabæ instar lingendum dato. Quòd si affectus prædicti uehementer increscant & intendantur, nucem pineam torridam adhuc, probè contusam, coniectam'que in ollam recentem, aquæ quod satis est ei superfundens, incoquito usque ad tertias, & percolato. iure in uicem reliquæ aquæ utitor.

Ἀειζώου χυλοῦ, γλυκέος κρητικοῦ, μέλιτος ἀττικοῦ, ἀνὰ κυ. β. κνιδοσπέρματος κεκομμένου οὐγγ. α. σικύου ἡμέρου σπέρματος οὐγγ. α. κυπαρίσσου σπέρματος οὐγγ. α. ἕψε πάντα ὁμοῦ, ἕως καταλειφθῇ τὸ ἥμισυ, καὶ τὸ πιτυρῶδες ῥίψον. εἰς δὲ τὸ ὑγρὸν πρόσθες πίσσης ὑγρᾶς κυ. α. καὶ ἕψε ἕως συστάσεως μελιτώδους, καὶ πρόσβαλλε νάρδου συριακῆς δραχ. α. λιβάνου δραχ. γ. κρόκου δραχ. β. πεπέρεως λευκοῦ δραχ. β. ἡ δόσις, κυάμου τὸ μέγεθος ἐκλεικτόν. ἐὰν δὲ σφοδραὶ ὦσιν αἱ ἐπιτάσεις τῶν προειρημένων παθῶν, στροβίλινον ὀπτὸν ἔτι γενναίως θλάσας, καὶ βαλὼν εἰς χύτραν καινὴν, ἐπιχέων ὕδωρ τὸ ἀρκοῦν, ἕψε ἕως οὗ καταλειφθῇ τὸ τρίτον, καὶ διηθήσας, χρῶ τῷ ὑγρῷ ἀντὶ τοῦ λοιποῦ ὕδατος.

Antidotum

Ἀντίδοτος

Ἀντίδοτος καλὴ πάνυ, πρὸς στομάχου ῥευματισμὸν, ἀναφορικοὺς, βηχικοὺς, καὶ περιπνευμονικούς. βοηθεῖ διὰ τάχους, καὶ ἀλύπως.

Κρόκου, φύλλου ἀνὰ δραχ. α'. πρασίου, ἴρεως, πεπέρεως λευκοῦ, γλήχωνος, ὑσσώπου ἀνὰ δραχ. β'. ὀροβίνου ἀλεύρου ξε. α'. ἀμυγδάλων πικρῶν ξε. α'. μέλιτος καλοῦ ξε. α'. χρῶ ὡς πάνυ καλλίστῳ βοηθήματι.

Antidotũ ualde efficax ad ſtomachi fluxionem, & eos qui difficulter glutinoſa excreant, tuſsi laborantes, & peripneumonicos: opitulatur celeriter, etiam ſine noxa.

Croci, folij, ſingulæ drachmæ: marrubij, iridis, piperis albi, pulegij, hyſſopi, ſingulorum drachmæ duæ: erui farinæ ſextarius: amygdalarum amararum ſextarius: mellis exquiſiti ſextarius. Vtitor ut longè optimo remedio.

Ἀντίδοτος ἡ διὰ πρασίου, καλῶς πάνυ ἀνακαθαίρουσα τὰ ἐν τῷ θώρακι, καὶ πάντα ὡς ἡ προτέρα.

Ὑσσώπου οὐγ. β. πρασίου, γλήχωνος, καλαμίνθης ἀνὰ οὐγ. β. γλυκυῤῥίζης οὐγ. γ. ἴρεως, σκίλλης, ἑλενίου ἀνὰ οὐγ. β. στροβιλίων οὐγ. β. ἀπόβρεχε ὕδατι ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἕψε ἕως ἀποτριτωθῇ, καὶ ἐπιβαλὼν μέλιτος, ἕψε ἕως συστάσεως. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἀνακαθαιρόντων τὰς χρονίας διαθέσεις τοῦ θώρακος, καὶ πνεύμονος. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι μετὰ τὴν ἀνακάθαρσιν ξηραίνειν δεῖ σπουδάζειν τὰ ἕλκη οὖντα. τῶν γὰρ ἀπερίττων αὐτῶν γενομένων, παρατίθενται καὶ σαρκοῦνται. ἁρμόζουσι δὲ τούτοις λοιπὸν καὶ ἀέρων μεταβολαὶ, καὶ πλοῦς, καὶ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων αἱ χρήσεις, εἴπερ εἰσὶν εὔσαρκοι, καὶ μὴ φθάσαντες ἀμέτρως ὑπὸ τοῦ νοσήματος λεπτυνθῆναι.

τηνικαῦτα

Antidotum dia praſsiu, hoc eſt ex marrubio, optimè humores thoraci infixos, omniaq; ut prius repurgat.

Hyſſopi, marrubij, pulegij, calaminthæ, ſingulorũ unciæ duæ: dulcis radiculæ unciæ tres, iridis, ſcillæ, helenij, ſingulorum unciæ duæ: nucleorũ pini tantundẽ. Triduũ aqua macerato, coquitoq; ad tertias, melle adiecto uſq; ad craſſitiẽ incoquito. Tantũ etiã de medicamẽtis, diuturna thoracis & pulmonis uitia repugnãtibus. Scire autem licet, poſt purgationem ulcera ſtudioſè ſiccanda eſſe. Nã ubi recremẽtis libera fuerint, coaleſcũt, & carne replẽtur. In poſterũ his cõueniunt aeris mutationes, nauigatio, & naturaliũ aquarum uſus, ſi ſint corpulẽti, et nõ immodicè à morbo extenuati.

Tunc

Tunc enim, præterquam quòd nihil iuuantur, etiam magis à siccante offenduntur. Quare satius est dulcibus uti balneis, unctione, oleo Sabino, & adipe. Ita namque ex eiusmodi uniuersis particulas infirmas, & extenuatas, præcipuè si lactis potu utantur, recolligunt, reficiuntq́.

De affectibus oris uentriculi.

Cap. 3.

Oris uẽtriculi affectus

Os uentriculi, quòd sanè etiam stomachum, quidam autem ueterum cor appellarunt, ubi offensionem acceperit, infinita & uaria accidentia hominibus inferre solet. Nam morbum comitialem, conuulsiones, grauem soporem, qui caros dicitur, tristitiam intempestiuam, metum, melancholiam, alienam appetentiam, cibi fastidium, nauseamq́, uomitus, ciborum corruptiones, intestinorum tormina, uteri & uesicæ dolores, interim etiam uigilias, mentis alienationes, curas intempestiuas, & extremorum frigiditatem inducit. Adeò est sensile, uocat'que in doloris consortium, uicinitate quidem, cor: cognatiõe autem, cerebrũ. Quoniã igitur stomachus talium & tot uitiorũ autor efficitur, obseruandum est, qui'nam stomachi ipsius propriè sint affectus, quæ uerò per acci-

τετηκῦτα γὰρ μετὰ τοῦ μηδαμῶς ὠφελεῖσθαι, καὶ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ξηραίνοντος βλάπτονται. βέλτιον οὖν τοῖς γλυκέσι κεχρῆσθαι λουτροῖς, καὶ τῇ ἀλοιφῇ, τῷ τε σαβίνῳ ἐλαίῳ, καὶ στέατι. οὕτω γὰρ ἐκ τῶν τοιούτων ἁπάντων τὰ ἠσθενηκότα καὶ λεπτυνθέντα μόρια, καὶ μάλιστα εἰ τῇ τοῦ γάλακτος πόσει κατακεχρήσονται, ἀναλαμβάνουσιν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ στόματι τῆς γαστρὸς παθῶν. γ.

Τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ὃ δὴ καὶ στόμαχον, οἱ δὲ καρδίαν τῶν παλαιῶν ὠνόμασαν, ἐπειδὰν ὑπομένῃ βλάβην, ἄπειρά τε καὶ ποικίλα τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφέρειν οἶδε συμπτώματα. ἐπιληψίας γὰρ, καὶ σπασμοὺς, καὶ κάρους, καὶ λύπας ἀκαίρους, καὶ φόβους, καὶ μελαγχολίας, καὶ ἀλλοκότους ὀρέξεις, καὶ ἀνορεξίας, καὶ ναυτίας, καὶ ἐμέτους, καὶ φθορὰς, καὶ δήξεις ἐντέρων, καὶ μήτρας, καὶ κύστεως· ἔστιν ὅτε καὶ ἀγρυπνίας ἐπιφέρει, καὶ παραφροσύνας, καὶ φροντίδας ἀκαίρους, καὶ ἄκρων ψύξεις. οὕτως ἐστὶν αἰσθητικὸν, καὶ καλοῦν εἰς συμπάθειαν, τῇ μὲν γειτνιάσει, τὴν καρδίαν, τῇ δὲ συγγενείᾳ, τὸν ἐγκέφαλον. ἐπεὶ οὖν τοιούτων καὶ τοσούτων παθῶν ὁ στόμαχος αἴτιος γίνεται, προσέχειν δεῖ ποῖα μὲν αὐτοῦ τοῦ στομάχου κυρίως ἐστὶ πάθη.

πάθη, ποῖα δὲ κατὰ συμβεβηκὸς· καὶ διορίσαντα ἀκριβῶς, οὕτω ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν.

Περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Τὴν ψυχρὰν τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς δυσκρασίαν ἔστι διαγνῶναι σαφῶς ἐκ τοῦ ἄδιψον εἶναι τὸν κάμνοντα, καὶ ὀρέγεσθαι μᾶλλον σιτίων, ἢ ποτῶν. εἰ δὲ μὴ μόνον ἡ ποιότης ἡ λυποῦσα, ἀλλὰ καὶ χυμῶν τινων ψυχροτέρων ἐστὶ δυσκρασία, ἔσται μὲν ταυτὰ πάντα τοῖς ἐν τῇ ψυχρᾷ ποιότητι συμβαίνουσι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἕτερα. καὶ γὰρ ἐμοῦσι φλέγμα, καὶ τὴν τροφὴν προσφερόμενοι, κατέχειν οὐ δύνανται, καὶ μετὰ τὸν ἔμετον εὐθὺς ἑτέρας ἐφίενται τροφῆς, ὥσπερ οἱ κύνες. διόπερ καὶ κυνώδη ὄρεξιν ἔχειν τοὺς τοιούτους ὠνόμασαν. οὕτω μὲν οὖν εἴτε ψυχρά τις εἴη δυσκρασία, μόνη λυποῦσα τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, εἴτε καὶ ποσότης ὕλης, συντόμως ἔστιν εἰπεῖν διαγινώσκειν, ὅτι καὶ κυνώδης ὄρεξις. ἐπειδὴ δὲ οὐ μία τις αἰτία τὴν κυνώδη ὄρεξιν ἐργάζεται, ἀλλ᾽ εὑρίσκομεν ὅτι διάφοροι, καὶ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν, ὡς εἰρήκαμεν, καὶ διὰ φλεγματώδη χυμὸν ἐμπεριεχόμενον ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ διὰ θερμότητα πάνυ πολλὴν, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καθεκτικῆς δυνάμεως, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑμᾶς πρότερον διαγινώσκειν, τίς

accidens: Vbi hi accuratè diſtincti fuerint, ad curationem ita ueniendum eſt.

De frigida intemperie.

Frigidam oris uentriculi intemperiem manifeſtò licet inde cognoſcere, ſi æger nō ſitiat appetatq́; magis cibos, quàm potus. Si uerò non ſolùm qualitas, quæ offendat, ſed etiam humorū quorundam frigidorum intemperies exiſtit, omnia ſanè eadem ipſis accident, quæ in frigida qualitate eueniunt: præter hæc autem etiam alia. Etenim in hac ægri uomūt pituitam, & cum cibum aſſumunt, retinere nequeunt: poſt uomitum ſtatim alium appetunt, quemadmodum canes: quare etiam tales caninum habere appetitum dixerunt. Hac igitur ratione, ſiue intemperies quædam frigida ſola os uentriculi offendat, ſiue etiam copia materiæ, caninum quoque eſſe appetitum ſtatim licet internoſcere. Quoniam uerò non una quædam cauſa caninum appetitum efficit, ſed diuerſæ, nēpe frigida intemperies, ut diximus, et humor pituitoſus, qui in ſtomacho continetur, multaq́; admodū caliditas, et retētricis in toto corpore facultatis imbecillitas, internoſci antea debet, quæ

Ventriculi intēperies frigida.

quæ prior immoderatam nunc ciborum appetentiā pariat. Nam curatio inueniri nequit, nisi causa morbi effectrix prius sit comperta. Si igitur immoderatum ciborum desiderium ex multa caliditate oriatur; cōtraria magis ijs qui ob frigiditatem immodica appetunt, euenire uidentur. Neque enim siti carent, neq; acidum humorem uomunt. quippe immoderata caliditas tale quid accidere nō permittit, ut quæ omnia facilè in uaporem dissoluat, & per latentem perspiratum dißipet, digeratq́; unde etiam aluus his magis astricta est quàm citata. At ijs qui ob retentricis in uniuerso corpore facultatis infirmitatem laborant, cibi minimè cocti, copiosi, & subinde alterationem non experti, excernuntur. Quare etiam tales continuis illorum corruptionibus laborant.

Curatio canini appetitus ex frigiditate proueniētis.

Appetitus canini ex frigiditate curatio.

Qui igitur ob frigiditatem, aut pituitæ abundantiam immoderatius appetunt, curabis nimirum contrarijs utendo, nempe calidioribus, præsertim uino mero, cibis pinguibus, & omnibus oleosis: phasianorum quidem femoribus, & carnibus suillis. Hæc enim comesta prius exaturant ipsos, & immodicam eorum appetentiam obtundunt, ut

in

τίς προτέρα ἐστὶν ἡ τῶν σιτίων νῦν ἐργαζομένη ἄμετρον ὄρεξιν. ἀδύνατον γάρ ἐστιν εὑρεῖν τὴν θεραπείαν, τὴν αἰτίαν μὴ διεγνωκότας πρότερον τὴν νοσοποιόν. εἰ μὲν οὖν διὰ θερμότητα πολλὴν ἡ ἄμετρος τῶν σιτίων ἔφεσις γένοιτο, τὰ ἐναντία φαίνεται μᾶλλον συμβαίνοντα τοῖς ἐπὶ ψύξει. οὐδὲ γὰρ ἄδιψοι γίνονται, οὔτε ἐμοῦσι τὸν ὀξώδη χυμόν. ἡ γὰρ ἄμετρος θερμότης οὐ συγχωρεῖ τοιοῦτόν τι συμβῆναι, πάντα ῥᾳδίως ἐξατμίζουσα καὶ ἀπολεπτύνουσα διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς. ὅθεν καὶ ἡ γαστὴρ ἐπέχεται τούτοις μᾶλλον, ἢ φέρεται. τοῖς δὲ διὰ ἀσθένειαν τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καθεκτικῆς δυνάμεως, ἄπεπτα καὶ πολλὰ καὶ ἀναλλοίωτα πολλάκις ἐκκρίνεται τὰ σιτία. διὸ καὶ φθοραῖς συνεχέσιν ἁλίσκονται μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι.

Θεραπεία τῆς διὰ ψύξιν γινομένης κυνώδους ὀρέξεως.

Τοὺς μὲν οὖν διὰ ψύξιν ἢ φλέγματος περιουσίαν ἀμετρότερον ὀρεγομένους, θεραπεύσεις δηλονότι τοῖς ἐναντίοις χρώμενος τῶν θερμοτέρων, καὶ μάλιστα τῷ ἀκράτῳ οἴνῳ, καὶ τοῖς λιπαροῖς τῶν ἐδεσμάτων, καὶ πᾶσι τοῖς ἐλαιώδεσι, φασιανῶν μὲν τοὺς μηροὺς, καὶ κρεῶν χοιρείων. ταῦτα γὰρ ἐσθιόμενα πρότερα, κορεννύουσιν αὐτοὺς, καὶ ἀμβλύνουσι τὴν ἄμετρον αὐτῶν ὄρεξιν, ὡς

τοῦ

τοῦ λοιποῦ μὴ δύνασθαι πλείονα θέλειν λαμβάνειν τροφὴν.

in posterum copiosiorem cibum nolint assumere.

Θεραπεία τῆς διὰ θέρμην γινομένης κυνώδους ὀρέξεως.

Curatio canini appetitus ex caliditate nascentis.

Caninę appetētiæ ex calore curatio

Εἰ δὲ διὰ θερμότητα πολλὴν γένοιτο κυνώδης ὄρεξις, οἶνον μὲν αὐτοῖς οὐ χρὴ διδόναι, τροφὰς δὲ δυσκατεργάστους. τούτοις γὰρ τὰ πάνυ θερμὰ πολέμια, οἷον πέπερι, καὶ ὅσα διὰ πιπέρεως σκευάζεται, ὑδρόγαρόν τε καὶ κονδῖτον. ὅσα δὲ ἄλλα ἔχει μετὰ τοῦ ψύχειν καὶ τὸ δυσκατέργαστον, οἷον στέρνιον, καὶ βόλβιον, καὶ δαμαλῶν πόδας.

Quòd si canina cibi cupiditas, ob multam caliditatem ægros teneat, uinum quidem ipsis dādum nō est, sed cibi qui ægrè conficiātur. His namq; calida ualde inimica sunt, ut piper, & quæ ex eo parantur, hydrogarum, conditū. Alia uerò quæ præterquā quòd refrigerant, etiam difficulter cōfici possunt, dari debent: ut sternium, uuluula, et uaccarū pedes.

Πῶς δεῖ θεραπεύειν τὴν κυνώδη ὄρεξιν τὴν γινομένην δι' ἀσθένειαν τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως.

Curatio canini appetitus ex retentricis facultatis imbecillitate.

Εἰ δὲ δι' ἀσθένειαν τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως γίνεται, καὶ ἅπασαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, δυσκρασίαν, διαγνοὺς πρότερον τίς ἐστιν ἡ λυποῦσα αἰτία, ἔρχου λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἀκόλουθον θεραπείαν. τὸ γὰρ θέλειν ἀεὶ τὰ στύφοντα προσφέρειν, ἀμαθῶν ἐστιν ἰατρῶν. μάλιστα μὲν οὖν ἐπὶ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ, καὶ καταλύεσθαι πέφυκεν ἡ καθεκτικὴ δύναμις. καὶ διὰ τοῦτο δεῖ μᾶλλον ἐργάζεσθαι πρὸς ταύτην. ἔστι δὲ ὅτε καὶ διὰ ξηρότητα καταβάλλεται ἡ καθεκτικὴ δύναμις, καὶ ἔστιν αὐτὴ δυσθεράπευτος.

Sin autem ex retentricis facultatis imbecillitate nascatur, omniq;, ut ita dicam, intemperie, ubi notaueris antea quæ caussa offendat, tandem ad curationem congruam uenito. Nam astringētia semper offerre uelle, ad indoctos medicos pertinet. Maximè igitur ob frigidam intemperiem retentrix facultas dissolui consueuit, atque ideo aduersus hanc magis insistendum est: interdum uerò etiam ob siccitatem retentrix facultas deijcitur, estq; ipsa curatu difficilis.

Θεραπεία τῆς διὰ ψύξιν ἀσθενούσης καθεκτικῆς δυνάμεως.

Curatio retentricis facultatis ex frigiditate infirma.

Εἰ τοίνυν φανῇ σοι ψυχρὰ δυσκρασία ἡ παρε-

Si igitur frigida intemperies nego-

negotiũ uetriculo facessere, ex ijs indicijs, unde eã internosci debere diximus, appareat, patet omnino calefaciẽtib. esse utendũ, nõ modò cibis eiusmodi, sed etiã medicamẽtis. Cõuenit igitur ipsis inter olera quidẽ, braßica ter cocta ex uino, comestaq́; necnõ artytica, caulis & rapa similiter: ex frumentaceis, polẽta, puls, halyca cũ uino, typhe, olyra, zea. Inter aues, perdices, attagene, anates: ex carnib. paucæ, ut caprina, et leporina. Fructus aũt pomaceos maiori ex parte deuitẽt. Inter bellaria uerò uuas passas, ut maximè salutares assumant: reliqua omnia repudiẽt. Victus igitur, ut breuiter dicã, talis esto. Porrò unctiones, et epithemata accõmodẽtur, quæ cõstant ladano, masticha, myrrha, aloe, & absynthio: potiões aũt quæ ex spica nardi et rheo fiũt: itẽ quæ ex malis cõstat, gingiber recipiẽs: ad hæc antidotum Esdra et theriaca potißimũ. nã ipsa omniũ maximè eiusmodi affectus cõcoquere, & sanare potest. Ex balneis cõueniũt, quæ aerẽ calidiorẽ, et soliũ habeãt: reliquo uerò tẽpore procedẽte, & morbo iã decrescẽte, etiã naturales aquæ calidæ ad pfectã liberationẽ adhibẽdæ, præsertim q̃ mediocrẽ habẽt astrictionẽ. Exercitia his sunt utilißima, gestatiões, nauigatio, et lõga peregrinatio.

Hæc

ἡ παρενοχλοῦσα, ἐξ ὧν εἴπομεν σημείων διαγινώσκειν, εὔδηλον ὅτι τοῖς θερμαίνουσι δεῖ κεχρῆσθαι παντὶ τρόπῳ, οὐ μόνον ἐδέσμασι τοιούτοις χρωμένους, ἀλλὰ καὶ φαρμάκοις. ἁρμόζει γοῦν αὐτοῖς ἐν μὲν λαχάνοις, ἡ κράμβη τρίσεφθος ἐσθιομένη μετὰ οἴνου, καὶ ἀρτυτικὰ, καὶ καυλὸς ὁμοίως, καὶ ἡ γογγυλὶς, καὶ σιτωδῶν ἄλφιτα, πόλτος, ἄλιξ μετὰ οἴνου, τύφη, ὄλυρα, ζέα. τῶν δὲ ὀρνέων, πέρδικες, ἀτταγῆνες, νῆσσαι, καὶ τῶν κρεῶν ὀλίγα, οἷον αἴγεια, καὶ ἐλάφεια. τῶν δὲ ὀπωρῶν τὰ πλεῖονα φευγέτωσαν· τραγημάτων δὲ τὰς σταφίδας, ὡς τὰ μέγιστα ὠφελούσας προσφερέσθωσαν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα παραιτείσθωσαν. ἡ μὲν οὖν δίαιτα, συντόμως εἰπεῖν, ἔστω τοιαύτη· χρίσματα δὲ καὶ ἐπιθέματα γινέσθωσαν τὰ διὰ λαδάνου καὶ μαστίχης, σμύρνης τε καὶ ἀλόης, καὶ ἀψινθίας· καὶ πόματα δὲ τὰ διὰ τοῦ ναρδοστάχυος καὶ ῥέου, καὶ τὸ διὰ μήλων τὸ ἔχον ζιγγιβέρεως· καὶ ἀντίδοτος, ἡ ἔσδρα, καὶ ἡ θηριακὴ μάλιστα. πλεῖον γὰρ ἁπάντων οἶδεν αὐτὴ συμπέττειν, καὶ ἰᾶσθαι τὰς τοιαύτας διαθέσεις. τῶν δὲ λουτρῶν, τὰ θερμότερον ἔχοντα τὸν ἀέρα, καὶ τὴν ἔμβασιν. λοιπὸν δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος, καὶ τοῦ νοσήματος ἤδη μείωσιν εἰληφότος, καὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν θερμῶν ὑδάτων πρὸς τελείαν ἀπαλλαγὴν μεταλαμβάνειν, καὶ μάλιστα ὅσα μετέχει μετρίας στύψεως. καὶ τὰ γυμνάσια τούτοις ὠφελιμώτατα, καὶ αἰῶραι, καὶ πλοῦς, καὶ ἀποδημία μακρά.

ταῦτα

ταῦτα γὰρ πάντα μετασυγκρίνει, καὶ ἀναῤῥώννυσιν εἰς τὸ ἀρχαῖον τὴν ὅλην ἕξιν τοῦ σώματος, ὥστε κατέχειν καλῶς καὶ πέττειν δύνασθαι τὴν τροφὴν, καὶ συμμέτρων ἐδεσμάτων ἐφίεσθαι.

Θεραπεία δὲ διὰ θέρμην ἀσθενούσης καθεκτικῆς δυνάμεως.

Ἄρτος μὲν οὖν τούτοις ὠφελιμώτατος εἰς ἄκρατον παραλαμβανόμενος, καὶ ὠὰ σκληρὰ περὶ ὥραν τρίτην προσφερόμενα, καὶ λαχάνων ἴντυβα, καὶ θριδακίναι, καὶ μαλάχαι· καὶ τῶν ὀρνίθων ὅτε κατοικίδιος ὄρνις, καὶ μὴ πάνυ ἑφθὴ, καὶ τῶν χηνῶν μάλιστα τὰ ἄκρα καὶ τὰ στήθη, καὶ τῶν φασιανῶν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα παραιτείσθωσαν. τῶν δὲ ἰχθύων ἐσθιέτωσαν τοὺς σκληροσάρκους, οἷον ὀρφὸν, γλαῦκα, κηρίδα, κόκκυγα, καὶ ὀκτάποδα, καὶ σηπίας· καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων, ἀστακοὺς, καὶ κηρύκια, καὶ κτένια, καὶ κοχλίας. τῶν δὲ ὀσπρίων, φασίολον, κύαμον, ὄρυζαν· τῶν δὲ ὀπωρῶν, μῆλα γλυκέα, κίτρια, σταφυλὴν σκληρόσαρκον, καὶ τῶν πεπόνων τὴν σάρκα, καὶ τῶν σικύων τὴν ἐντεριώνην, καὶ συκάμινα, καὶ ῥοδάκινα, καὶ περσικὰ, καὶ λουτρὰ γλυκέων ὑδάτων. τὰ γὰρ αὐτοφυῆ τούτοις πολέμια. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως, διὰ θερμὴν δυσκρασίαν παθούσης.

Περὶ βουλίμου. δ.

Ὁ βούλιμος καλούμενος, ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ, μέγας ἐστὶ λιμὸς, γίνεται δὲ, ὡς ὁ

Hæc enim omnia totũ corporis habitũ in pristinũ statũ recolligũt, corroborãtq́; ut alimentũ probè continere, & concoquere possit, moderatosq́; cibos appetat.

Curatio retentricis facultatis ob calorem imbecillæ.

Panis igitur in his commodissimus est, si ex mero assumatur: itẽ oua dura circa horã tertiam assumpta. inter olera, intybus, lactuca, & malua, ex auibus gallina cohortalis, non admodum cocta: anserum præsertim alæ et pectora, item phasianorũ: reliqua autem omnia deuitent. Ex piscib. edant dura carne præditos, ut orphum, glaucum, ceridem, cuculum, octapedem, & sepias. Ex testaceis, astacos, buccina, pectines & cochleas. Ex leguminib. phasiolũ, fabam, oryzam. Ex fructibus pomaceis mala dulcia, citria, uuam dura carne præditam, peponũ carnem, cucumerũ medullã, sycomora, rhodacina, et persica. Item balineæ dulcis aquæ cõferunt: nã naturales his sunt inimicæ. Tantũ etiã de retẽtrice facultate à calida intẽperie affecta.

De grandi fame, quæ Bulimos Græcè dicitur.

Cap. 4.

Bulimos Græcè dictus, ut etiã nomẽ indicat, magna est fames. Fit autem, ut

 ratio

ratio subindicat, ab immoderato oris uẽtriculi calore, & imbecillitate: unde nisi alimẽtum immodicè assumant ægri, animo deficiunt, conciduntq;. Hoc igitur cũ etiam pleriq; idiotæ sciant, statim ijs quæ odorem mouent, utũtur ad uitalem facultatẽ, quæ dissipatur, recreandam, recolligendamq;. Ex ijs autem quæ odoratum mouent, panẽ potissimũ uino imbutũ, carnes porcinas assas, hœdinas, et summatim ea quæ nidorosum odorẽ habent, et bene cõditũ, offerũt. Continẽt aũt eorum extrema, et pũgũt undiquaq;, aures perfricãt, & maxillas: ex capillis attrahũt. Reuersis ad se, & defectione animi finita, panis uino imbutus ante omnia dari debet: deinde sic etiã alij cibi. Reliquo tẽpore celerius nutrire, & quicqd ægrè mutatur cõficiturq;, ipsis exhiberi oportet: necnõ quod refrigerare et cõfirmare potest. Ab eiusmodi nãq; adiuuãtur, & tẽporis processu ad bonã temperiem reuertũtur. Nonnulli etiam opium grandi fame laborantib. cum aqua frigida exhibuerũt, ut excedentem calorẽ restinguerẽt. Verũ talia uos cauere adhortor: cibis aũt qui ægrè elaborãtur, mutãturq;, potius utamini. Noui mulierẽ quãdã, q̃ cũ multa et immodica assumeret, omniaq; cõcoqueret, et nũquã saturari se diceret, ro-

Historia mulieris, que uermẽ proiecerit.

ὡς ὁ λόγος ὑποδείκνυσιν ἀπὸ ἀμέτρου θερμότητος καὶ ἀσθενείας τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς, ὅθεν εἰ μὴ προσφέροιντο τροφὴν ἀμέτρως, λειποθυμοῦσι, καὶ πίπτουσι. τοῦτο τοίνυν εἰδότες καὶ οἱ πλείους τῶν ἰδιωτῶν, εὐθὺς ὀσφραντικοῖς κέχρηνται, πρὸς τὸ ἀνακαλέσασθαι καὶ ἀναλαβεῖν διαφορουμένην τὴν ζωτικὴν δύναμιν. τῶν δὲ ὀσφραντῶν, μάλιστα προσφέρουσι τόν τε ἄρτον εἰς οἶνον βεβρεγμένον, καὶ κρέα χοίρεια ὀπτηθέντα, καὶ ἐρίφεια, καὶ καθόλου τοῖς ὀσμὴν ἔχουσι κνισσώδη καὶ εὐάρτυτον. διακρατοῦσι δὲ αὐτῶν τὰ ἄκρα, καὶ νύττουσι πανταχόθεν, καὶ ἀνατρίβουσι τὰ ὦτα, καὶ τὰς σιαγόνας, καὶ ἐκ τῶν τριχῶν ἀνασπῶσιν. ἀνακτησαμένοις δὲ αὐτοῖς, καὶ παυσαμένης τῆς λειποθυμίας, ἄρτον εἰς οἶνον βραχέντα διδόναι τροφὴν πρό γε πάντων, εἶτα οὕτω καὶ τῶν ἄλλων τροφῶν. δεῖ δὲ τοῦ λοιποῦ ταχύτερον αὐτοὺς τρέφειν, καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ᾖ δυσμετάβλητον, ἐκεῖνο παρέχειν αὐτοῖς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐμψύχειν καὶ ῥωννύειν δυνάμενον. ὑπὸ γὰρ τοιούτων ὠφελοῦνται, καὶ τῷ χρόνῳ εἰς εὐκρασίαν ἀνέρχονται. καί τινες ὄπιον τοῖς βουλιμιῶσιν ἤδη δεδώκασι μετὰ ὕδατος ψυχροῦ, ἐπὶ τὸ κατασβέσαι τὸ ὑπερβάλλον θερμόν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα φεύγειν ὑμᾶς παραινῶ, ταῖς δὲ δυσμεταβλήτοις μᾶλλον κεχρῆσθαι τροφαῖς. ἔγνων δέ τινα γυναῖκα πολλὰ καὶ ἄμετρα προσφερομένην, καὶ πέπτουσαν ἅπαντα, καὶ μηδέποτε κορεσθεῖσαν φάσκουσαν αὐτήν. διὰ

διὰ δὲ τὸ λῆξις ὑπομένειν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγεῖν, ἐπίπαστον ἐδέξατο καθάρσιον. ἦν δὲ τὸ καθάρσιον, ἡ ἱερά. γενομένης δὲ τῆς κενώσεως, ἀπέρριψεν ἕλμινθα, ὡς τὸ διάστημα νομίζειν πηχῶν δώδεκα ἔχειν, καὶ πλέω, καὶ τότε τῆς ἀμέτρου καὶ μανιώδους ὀρέξεως ἐπαύσατο. ἐγνώσθη οὖν ὡς οὐκ ἦν βούλιμος, ἀλλὰ τὸ ἀναγκάζον καὶ ἀναλίσκον ἅπαντα τὸ θηρίον ἦν.

rosionem uerò in stomacho experiretur, & capite doleret, puluerem purgatorium accepit: erat aūt is hiera. Facta igitur euacuatione, uermē proiecit, qui lōgitudine 12 cubitos, et plures habere putaretur. Atq; tūc immoderata et furiosa appetētia cōquieuit. Innotuit igitur, non bulimū, sed bestiā fuisse, quæ ad cibū sumendū cōpelleret, omniaq; consumeret.

Περὶ ἀνορεξίας. ε.

De cibi fastidio, quod Græci Anorexian appellāt. Cap. 5.

Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὡς καὶ ἡ ἀνορεξία γίνεται ἢ διὰ δυσκρασίαν τινά, ἢ διὰ τὸ περιέχεσθαι χυμὸν ἐν τῷ στομάχῳ. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν ἕν τι τῶν τριῶν διαπράξασθαι, ἢ κενῶσαι τοὺς χυμούς, ἢ περικιρρᾶσαι, ἢ μετασυγκρῖναι καὶ λεπτῦναι, παχυτέρων αὐτῶν ὄντων. κενώσεις μὲν οὖν αὐτούς, ἢ δι' ἐμέτων, ἢ διὰ γαστρός. εἰ μὲν οὖν εὐεμὴς ὁ κάμνων εἴη, διὰ τῶν ἄνω· μάλιστα δὲ πρὸς τὸ τοιοῦτον ὁρμᾶν δεῖ, ἐὰν ὦσι καὶ οἱ χυμοὶ λεπτοί, καὶ μὴ πάνυ παχεῖς, καὶ προσπεπλασμένοι φαινόμενοι.

Sciēdū est cibi quoq; fastidiū aut ex intēperie quadā, aut humorib. in stomacho cōtētis excitari. Necesse igitur est unū è trib. perficere: aut humores euacuare, aut contēperare, aut mutare, et cum ipsi craßiores existūt, extenuare. Quapropter ipsos aut uomitu, aut per aluū euacuabis. si itaq; æger ad uomitū procliuis fuerit, per superiora. Maximè uerò ad huiusmodi remedium confugiendū est, si humores tenues, & non admodum craßi fuerint, uideātur q; affixi et adhærescere.

Πῶς δεῖ ποιεῖν ἔμετον τοῖς ἔχουσι λεπτὸν καὶ χολώδη ἐν τῷ στομάχῳ περιεχόμενον χυμόν.

Quō uomitus sollicitari debeat, quibus humor tenuis & biliosus in stomacho cōtinet̄.

Εἴπερ οὖν φαίνοιτό σοι δι' ἐμέτων κενῶσαι τοὺς λυποῦντας χυμούς, φεῦγε τισὶ χρήσασθαι φαρμάκοις ἔμετον δυναμένοις κινῆσαι, ἀλλὰ τοῖς ὑγραίνουσι μᾶλλον σιτίοις,

Quòd si humores noxij per uomitus euacuandi tibi uideantur, caue ne medicamentis ad uomitum ciendum efficacibus utaris: sed humectantib. potius cibis,

bis, et potionibus, utpotè copiosa aqua tepida, idq; frequenter. Sic namq; recremẽtitius humor facilè supernatabit, educeturq;. Etenim mulsa etsi uomitũ moueat, tamẽ in eiusmodi ipsa uitari debet, ut quæ intemperiẽ aliquã latentem corpori insinuet: quare rectius ages, si tepida sola utaris. Sin aũt ægrũ quoq; luteis ouorũ, aut cremore ptisanæ nutrias, priusquam tepidã exhibueris, deinde exiguo tẽpore interposito ita uomitũ potius prouocaueris, is sine noxa erit, et utilissimus. Eo sanè modo uomitus, si æger ad illũ inclinatior fuerit, accõmodari debet: sin aũt difficulter uomat, cauendũ est ne stomachus plurimũ uellicetur, uel ad id cõpellatur. nã si largius uellices, distẽdasq;, magis appetitũ subuertes. Satius igitur est in eiusmodi materiam ad uentrem prouocare, humectãdo primũ liberaliore & temperato cibo. ita nãq; materia purgantibus prõptè obedire poterit. At medicamentũ aliquod purgãs ex ijs quæ corroborare possunt, paulatim exhibere oportet: utpote picrã, aut unũ ex his antidotis, uel quod malis cotoneis constat, uel quod rhodomelite, cum sint medicamẽta absq; noxa, & stomacho idonea. Ne autem ipsa apud alios quærere grauemini, descriptiones eorum hic quoque exponendas putaui. Habent porrò in hunc modum.

οις, καὶ πόμασιν, οἷον εὐκράτῳ πολλῷ, καὶ πολλάκις. οὕτω γὰρ ἀνωχόρως ἐπιπλεύσει καὶ ἀναχθήσεται τὸ περιττόν. τὸ γὰρ μελίκρατον εἰ καὶ ἐμετικὸν, ἀλλ' οὖν φεύγειν ἐπὶ τῶν τοιούτων αὐτὸ δεῖ· δυσκρασίαν γάρ τινα λανθάνουσαν ἐπιτίθησι τῷ σώματι. βέλτιον οὖν πράξεις, εἰ τῷ εὐκράτῳ μόνῳ χρήσῃ. εἰ δὲ καὶ θρέψεις αὐτὸν λεκύθοις ὠῶν, ἢ χυλῷ πτισάνης, πρὶν ἢ ἐπιδοῦναι τὸ εὔκρατον, εἶτα μικρὸν διαστήσας, οὕτως ἐρεθίσεις τὸν ἔμετον μᾶλλον. ἔστι ὁ ἔμετος ἄλυπος ἔσται, καὶ ὠφελιμώτατος. οὕτω μὲν ἄνπερ ἐπιτήδειος ὁ κάμνων εἴη πρὸς ἔμετον, ἁρμόζεσθαι δεῖ. εἰ δὲ δυσεμὴς εἴη, φυλάττεσθαι δεῖ τὸ ἐπὶ πολὺ σπαραγμοῦ, ἢ ἀναγκάζειν τὸν στόμαχον. τὸ γὰρ ἐπὶ πλέον σπαράττειν, καὶ διατείνειν, μᾶλλον ἀνατρέπειν οἶδε τὴν ὄρεξιν. βέλτιον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐπὶ γαστέρα προτρέπειν τὴν ὕλην, ὑγραίνοντα πρῶτον πλέονι καὶ εὐκράτῳ ῥοφήματι. οὕτω γὰρ ἑτοίμως τοῖς καθαίρουσιν ὑπακούουσα ἡ ὕλη δυνήσεται. δεῖ δὲ ἠρέμα καὶ τῶν ῥωννύειν δυναμένων τὸ καθαρτικόν τι προσφέρειν φάρμακον, οἷον εἰ τὴν πικρὰν, ἢ μίαν τῶν ἀντιδότων τούτων, ἢ τὸ διὰ μήλων, ἢ τὸ διὰ ῥοδομέλιτος, ἄλυπα καὶ εὐστόμαχα ὄντα φάρμακα. ὅπως δὲ μὴ δυσχεραίνητε ζητοῦντες αὐτὰς παρὰ ἄλλοις, καὶ τὰς γραφὰς αὐτῶν ἐξεθέμην. ἔχουσι δὲ οὕτω.

Καθαρσίου τοῦ διὰ μήλων ἡ σκευή.

Μήλων κυδωνίων λι. α. κιτρίου φλοιοῦ οὐγ. ϛ. μέλιτος λι. α. S. σκαμμωνίας οὐγ. β. πεπέρεως οὐγ. α. ὕδατος ὀμβρίου ξε. γ. πεπέρατι. ἕψε δίκην ὀξυμέλιτος, καὶ πρόσβαλε τελευταῖον τὴν σκαμμωνίαν, καὶ τὸ πέπερι πάσσων, καὶ δίδου κοχλ. α. ἢ β.

Ἄλλο καθαρτικὸν, τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων, πεπειραμένον.

Λαβὼν μῆλα κυδώνια η. βάλλε σκαμμωνίας οὐγ. α. καὶ περίπλασσε ἔξωθεν ζύμη, ὡς μὴ διὰ τῶν πόρων τὴν σκαμμωνίαν διελθεῖν δυνηθῆναι. καὶ μετὰ τὸ ὀπτηθῆναι καλῶς, τὴν μὲν σκαμμωνίαν σὺν τοῖς μήλοις δίχα τῆς ζύμης λείου, καὶ πρόσβαλε μέλιτος, καὶ πάλιν λειώσας, βάλλε εἰς βυκίον, καὶ δίδου κοχλ. α. ἢ β. πρὸς ὃ θέλεις καθᾶραι.

Καθαρσίου τοῦ διὰ ῥοδομέλιτος ἡ γραφή.

Ῥόδων χυλοῦ λι. α. σκαμμωνίας οὐγ. α. ἀγαρικοῦ δραχ. δ. S. πεπέρεως γρ. β. μέλιτος οὐγ. ϛ. ἕψε μαλθακῷ πυρὶ, καὶ ὅταν συστραφῇ, τότε ἐπίβαλλε τὴν σκαμμωνίαν, καὶ τὸ πέπερι, καὶ τὸ ἀγαρικὸν, καὶ χρῶ. ἡ δόσις πρὸς τὴν δύναμιν, κοχλ. ε. ἢ ϛ.

Περὶ τῆς διὰ γλίσχρους χυμοὺς γινομένης ἀνορεξίας.

Εἰ δὲ διὰ γλίσχρους χυμοὺς γένηται ἡ ἀνορεξία.

Medicamēti purgātis, Diamelō, hoc est, ex malis cotoneis confectio.

Malorum cotoneorū libra: citrij corticis unciæ sex: mellis sesquilibra: scammoniæ unciæ duæ: piperis uncia: aquæ pluuialis puræ sextarij tres: usu probatū est. Instar oxymelitis coquito: postremò scammoniam adijcito, piper inspergendo, datoq; cochleare unum, aut duo.

Aliud purgās ex malis cotoneis cōprobatum.

Mala cotonea octo: scāmoniæ uncia. Mixta *fermento extrinsecus obducito, ne scammonia per meatus penetrare poßit. Vbi assa probè fuerint, scāmoniā cū malis citra fermentum læuigato, adijcitoq; mel, ac rursus læuigata uase uitreo recondito, ac dato cochleare unum, uel duo, prout purgare uolueris.*

Medicamēti purgātis Diarhodomelitis descriptio.

Rosarum succi libra: scāmoniæ uncia: agarici drachmæ quatuor et semißis: piperis scrupuli duo: mellis unciæ sex. Lēto igne coquito, et cū in craßitiē coierint, tūc scāmoniam, piper, agaricū adijcito, & utitor. Dētur pro uirib. cochlearia quinque, aut sex.

Si cibi fastidium ex uiscosis humoribus nascatur.

Sin autem ex uiscosis humorib.

 cibi

cibi fastidiũ ortũ fuerit, necesse est deinceps ad cõtraria respicere, q̃ extenuẽt, et incidãt, præterea etiã abstergãt: atq; ex his, ut accipiãt ægri, adhortãdi sũt. Capparis igitur ad huiusmodi salutare est remediũ, elota probè, et ex oxymelite parata. Prosunt etiam oliuæ omnes, quæ ex muria, aut oxymelite cõdiũtur. At sinapi his uehemẽtius extenuat, cũ oxymelite et aceto comestũ: summatim q̃ ex oxymelite, aut muria, aut garo probè offerũtur. Porrò quib. stomachus nimiũ refrigeratus est: etiã medicamẽta ex pipere et gingibere cõfecta porrigere necesse est: ex quorũ numero etiã id habetur, quod ex malis cotoneis paratur, adiectũ habẽs piper, myrrhã, aut ligusticũ, aut costum, aut pulegiũ. Alij aliter ipsum parãt: omniũ uerò optima cõpositio est, qua etiã diuiniß. Galen. usus est, quã in capite reperies, ubi de cibi fastidio ex frigida intẽperie nascẽte agitur. Quòd si largius detergere uolueris, etiã oxymelite Iulianio dicto utitor: quidã uerò ipsum Lõchino philosopho ascribũt. Hoc oxymeli ualde mirificũ est, ut nõ solum quæ in stomacho hærent, detergere, sed etiam quæ iecori, lieni, thoraci & capiti infixa sunt, amoliri poßit: morbum quoque comitialem, aliosq; multos diuturnos affectus sanet, uerùm

ἡ ἀνορεξία, ἀνάγκη λοιπὸν ἀφορᾶν εἰς τὰ ἐναντία, ὅσα λεπτύνειν οἶδε, καὶ τέμνειν, ἔτι δὲ καὶ σμήχειν, καὶ τούτων αὐτοὺς προτρέπειν λαμβάνειν. κάππαρις οὖν ἀγαθόν ἐστι φάρμακον εἰς τὰ τοιαῦτα, πληθεῖσα καλῶς, καὶ εἰς ὀξύμελι συντεθεῖσα. καλὸν δὲ καὶ αἱ ἐλαῖαι πᾶσαι, ὅσαι δι' ἅλμης ἢ ὀξυμέλιτος σύγκεινται. καὶ τὸ σίνηπι δὲ σφοδρότερον τούτων ἀπολεπτύνει, μετὰ ὀξυμέλιτος καὶ ὄξους ἐσθιόμενον. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσα δι' ὀξυμέλιτος, ἢ ἅλμης, ἢ γάρου, καλῶς προσφέρεται. τοῖς δὲ ἐπὶ πλέον ἔχουσι καταψυχθέντα τὸν στόμαχον, καὶ τὰ διὰ πεπέρεως καὶ ζιγγιβέρεως συγκείμενα προσφέρειν ἐστὶν ἀναγκαῖον. ἐξ ὧν ἐστι καὶ τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων σκευαζόμενον, ἔχον καὶ πέπερι, καὶ σμύρνης, ἢ λιβυστικοῦ, ἢ κόστου, ἢ γλήχωνος. ἄλλοι γὰρ ἄλλως τὸ αὐτὸ σκευάζουσι. καλλίων δὲ πασῶν ἐστιν, ᾗ κέχρηται καὶ ὁ θειότατος Γαληνός, ἣν εὑρήσεις ἐν τῷ περὶ τῆς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης ἀνορεξίας κεφαλαίῳ. εἰ δὲ ὡδὶ πλέον ἀποσμῆξαι βουληθείης, καὶ τῷ ὀξυμέλιτι κέχρησο τῷ Ἰουλιανίῳ καλουμένῳ. τινὲς δὲ αὐτὸ καλοῦσι, Λογγίνου φιλοσόφου. τοῦτο τὸ ὀξύμελι θαυμασιώτατόν ἐστιν, ὥστε μὴ μόνον τὰ ἐν τῷ στομάχῳ δύνασθαι σμήχειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ἥπατι καὶ σπληνί, καὶ θώρακι, καὶ κεφαλῇ, ὥστε καὶ ἐπιληψίας δύνασθαι ἰᾶσθαι, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν χρονίων παθῶν. ἀλλὰ

ἀλλὰ καὶ τὴν σκευασίαν, καὶ τὰς ἐνούσας ἀρετὰς αὐτῷ τὰ νῦν παρέντες, τῶν ἑξῆς ἐχόμεθα. καὶ γὰρ ἐν ἑτέροις κεφαλαίοις, καὶ τὴν γραφὴν καὶ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ ὀξυμέλιτος εἰρήκαμεν. τούτοις μὲν οὖν δεῖ διὰ στόματος κεχρῆσθαι βοηθήμασιν· ἔξωθεν δὲ, τοῖς θάλπειν δυναμένοις ἀλείμμασι καὶ ῥωννύειν, οἷόν ἐστι καὶ τὸ μαρκιάτον καλούμενον. λοιπὸν δὲ καὶ ἐπιθέμασι, τῷ τε βαΐῳ καὶ τῷ εὐώδει καλουμένῳ. καλλίστων δὲ σφόδρα ὄντων καὶ δυσπορίστων, τὴν σκευασίαν αὐτῶν καὶ τὴν ὕλην ὑπεθέμην ὧδε.

Στομαχικὸν τὸ λεγόμενον βάϊον.

Κασσίας δρ. δ. ἴρεως γρ. η. σχοίνου ἄνθους γρ. ιη. τῆς βοτάνης βράθυος γρ. η. βδελλίου γρ. λβ. μαστίχης οὐγ. β. κηροῦ οὐγ. ϛ. τερεβινθίνης οὐγ. γ. πιτυΐνης πεφρυγμένης λι. α. S. ἀμώμου γρ. λβ. νάρδου οὐγ. ϛ. οἰνανθαρίου οὐγ. η. ἀλόης οὐγ. α. καρδαμώμου οὐγ. β. καρυοφύλλου οὐγ. α. βαλσάμου οὐγ. β. λειώσας τὰ ξηρὰ ἐπίβαλλε τὰ τηκτὰ, εἶτα τὰ ξηρὰ, ὑγρῶν ἔτι ὄντων, καὶ ἀνάλαμβανε.

Τὸ εὐῶδες.

Καὶ τοῦτο κάλλιστον καὶ διὰ πείρας πολλῆς. κρόκου οὐγ. α. S. βδελλίου γρ. θ.

uerùm & cōfectionem, et uires quæ ipsi insunt, in præsentia omittentes, reliqua persequamur. Etenim in alijs capitibus, tum descriptionē oxymelitis, tum quæ titulo promittat, explicauimus. His igitur per os medicamētis utendum est: extrinsecus autē: unctionibus quæ cōcalefacere ipsum, et corroborare possunt: quale est etiam, quod Marciatū uocatur, deinde uerò epithematibus, tū Baio, tum eo quod Euodes à grato odore dicitur. Porrò cū lōgè optima sint, & paratu difficilia, confectionē ipsorū, et materiā hic subieci.

Stomachicum quod dicitur Baium.

Casiæ drachmæ quatuor: iridis scrupuli octo: iūci rotūdi floris scrupuli octodecim: herbæ sabinæ scrupuli octo: bdellij scrupuli triginta duo: masticæ unciæ duæ, ceræ unciæ sex: terebinthinæ unciæ tres: piceæ resinæ torrefactæ sesquilibra: amomi scrupuli triginta duo: nardi unciæ sex: œnantharij unciæ octo: aloes uncia, cardamomi unciæ duæ: gariophylli uncia: balsami unciæ duæ. Leuigatis aridis, ea quæ liquari possunt adijcito: deinde arida ipsis, cū liquida adhuc sunt, inspergito excipitoq́.

Euodes.

Hoc quoq; præstantissimū est epithema, lōgo usu probatū. Croci sescuncia: bdellij scrupuli nouem:

aloes unciæ duæ: myrrhæ totidẽ: folij uncia: propoleos unciæ tres: terebinthinæ totidem, thuris unciæ duæ: styracis uncia, masticbæ unciæ duæ, semißis: spicæ nardi uncia: cardamoni unciæ duæ: magmatis, hoc est fecis unguenti Hedychroi sescuncia: ammoniaci unciæ sex: ceræ libra: colophoniæ libræ duæ: opobalsami unciæ sex: palmularũ totidẽ. cõfectis utitor.

De cibi fastidio ex calida intemperie.

Cibi fastidio ex calida intẽperie excitato, uictũ, qui refrigerãtibus constat, profuturum esse liquet, præsertim illa quæ aceto parantur, poscam, oxygala, et quæ apud Romanos uocatur Melca, lactucas, intybum, et aquam per se frigidã, si moderatè bibatur, & quæ ecõtrariò intẽperiei calidæ superãti resistũt. Nã immoderata frigiditas uires corporis emortuas reddit, et deijcit: unde etiam cibi fastidij causa efficitur.

De ijs qui ob immoderatam frigiditatem cibos fastidiunt.

Qui igitur ob frigiditatem cibos fastidiũt, his hydrogarũ dari, uinum uetus, conditum, decocta rutæ, & anisi, & sæpe allia esui offerri debẽt: potui uerò antidota quæ ualidè calefaciunt: ex quorũ numero est etiã theriaca potissimũ, cũ stomacho sit idonea, & maligna

ἀλόης οὐγ. β. σμύρνης οὐγ. β. φύλλου οὐγ. α. προπόλεως οὐγ. γ. τερεβινθίνης οὐγ. γ. λιβάνου οὐγ. β. στύρακος οὐγ α. μαστίχης οὐγ. β. S. ναρδοστάχυος οὐγ. α. καρδαμώμου οὐγ. β. ἡδυχρόου μάγματος οὐγ. α. S. ἀμμωνιακοῦ οὐγ. ϛ. κηροῦ λι. α. κολοφωνίας λι. β. ὀποβαλσάμου οὐγγ. ϛ. φοινίκων οὐγγ. ϛ. σκευάσας χρῶ.

Περὶ ἀνορεξίας διὰ θερμὴν δυσκρασίαν.

Τὰς δὲ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἀνορεξίας δῆλον ὅτι ἡ δίαιτα ἡ διὰ τῶν ψυχόντων ὠφελήσει, καὶ μάλιστά γε ἐκεῖνα ὅσα διὰ ὄξους ἔχει τὴν σκευασίαν, καὶ πόσκαν, καὶ ὀξύγαλα, καὶ ἡ παρὰ ῥωμαίοις καλουμένα μέλκα, θρίδακές τε καὶ ἴντυβα, καὶ ὕδωρ καθ' αὑτὸ ψυχρὸν πινόμενον συμμέτρως, καὶ δὲ ἐναντίας τῆς κρατούσης δυσκρασίας θερμῆς. ἡ γὰρ ἄμετρος ψύξις νεκροῖ καὶ καταβάλλει τὴν ἐν τῷ σώματι δύναμιν, ὅθεν καὶ ἀνορεξίας αἰτία γίνεται.

Περὶ τῶν διὰ ἄμετρον ψύξιν ἀνορεκτούντων.

Τούτοις οὖν τοῖς ἀνορεκτοῦσι διὰ ψύξιν, ὑδρόγαρον διδόναι, καὶ οἶνον παλαιὸν καὶ κονδῖτον, καὶ ζέματα διὰ πηγάνου καὶ ἀνίσου. καὶ πολλάκις σκόρδα φαγεῖν, καὶ πίνειν ἀντιδότους ὅσαι πάνυ τὸ θερμαίνειν ἔχουσιν. δὲ ὧν ἐστι μάλιστα καὶ ἡ θηριακὴ τὸ εὐστόμαχον ἔχουσα, καὶ τὸ ἀντικειμενικὸν

τῶν

τῶν κακοήθων, ὅθεν καὶ τοῖς ἔχουσιν ὑγρὰ περιττώματα καὶ κακοήθη, καὶ μοχθηρά, καλῶς αὕτη δίδοται ἡ ἀντίδοτος, ὥστε καὶ ἐν μιᾷ δόσει πολλάκις ἀπολλυμένην ἀνεκαλέσατο ὄρεξιν. καὶ δὴ καὶ τὸν ζωμὸν δὲ περιστερᾶς καὶ τῶν σταφίδων. ἔχουσαι γὰρ καὶ αὗται τὸ εὐστόμαχον καὶ τὸ ἐπικρατητικὸν τῶν κακοήθων, καὶ πεπτικὸν ἀπέπτων, καὶ πρὸς τὸ μὴ διαφθείρεσθαι ταχέως, καὶ τρέφουσιν. οὐδὲν δὲ τούτου κάλλιον, ἢ ὥστε καὶ τρέφειν δύνασθαι τὸ αὐτό, καὶ τὰς οὔσας ἅμα ἰᾶσθαι δυσκρασίας.

Περὶ δίψης. ς.

Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ πίνειν συμβαίνει. ἀμετρότερον γὰρ ὀρέγονται, καὶ διψῶσι σφόδρα, ἢ διὰ ξηρότητα τοῦ στομάχου, ἢ διὰ θερμότητα πολλήν. ἔσθ' ὅτε δὲ οὐ διὰ τὸ στόμα μόνον τῆς γαστρὸς ἡ δίψα συμβαίνει τισίν, ἀλλὰ καὶ διὰ θέρμην ἥπατος, καὶ πνεύμονος, καὶ νήστεως. ἡ μὲν γὰρ διὰ πνεύμονα δίψα οὐ τοσοῦτον ὑπὸ τῶν ψυχόντων ὠφελεῖται, ὅσον ὑπὸ τῆς τοῦ περιέχοντος εἰσπνοῆς. καὶ οἱ καυσώδεις δὲ τῶν πυρετῶν ἐπιφέρουσι πλείονα πόματος ὄρεξιν, διὰ τὴν ἄμετρον θερμασίαν. ὥσπερ οὖν διὰ δυσκρασίαν τινὰ γίνεται πολλάκις ἄμετρος δίψα, οὕτως εἰδέναι δεῖ ὅτι καὶ διά τινα γίνεται κακοχυμίαν ἀναπεπωμένην ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς

[illegible]

maligna cõtemperet, unde etiam ijs quos humida recremẽta, maligna et praua infeſtãt, recte hoc antidotũ exhibetur, ut una quoq; uice datũ, appetitum abolitũ frequẽter reuocauerit. Quin etiã ius colũbæ, & uuarum paſſarũ conducit. Cum enim & ipſæ ſtomacho ſint gratæ, contẽperentq; maligna, et cruda cõcoquant, etiam præter id quòd non ſubitò corrũpũtur, nutriũt. Nihil aũt hoc eſt præſtantius, quàm ut idem & alere, & intemperies, quæ ſtomachum exercent, curare poßit.

De ſiti. Cap. 6.

Sciendũ eſt eodẽ quoq; modo accidere, ut bibere ægri diſiderẽt. Nã uel propter ſtomachi ſiccitatẽ, uel multã caliditatẽ immoderatius potũ appetunt, ſitiũtq; uehemẽter: interim uerò ſitis nõ propter uẽtriculi os tãtum quibuſdã, ſed etiã ob calorẽ iecoris, pulmonis et ieiuni inteſtini accidit. Etenim quæ pulmonis uitio contingit, non tantum à refrigerantibus, quantum aeris ambientis inſpiratu adiuuatur: ac ardentes febres maiorem potus appetentiam, ob immoderatũ calorem inferũt. Quẽadmodũ igitur immoderata ſitis ex intemperie quadã frequenter oritur: ita ſciẽdũ eſt etiã propter uitioſos quoſdã humores in ore uentriculi putreſcentes, qui ſurſum exhalent,

[illegible]

eam excitari. Itaq; superantē humorē qui in uētriculo cōtinetur, nō modò refrigerātibus, sed etiā alijs ad illū idoneis medicamētis abstergere et repurgare cōuenit. Si igitur humor qui in illo habetur, biliosus fuerit, aliquod refrigerāshumectāsq; adhibeto: quēadmodū etiā, si pituitosus fuerit, et id quod redūdat, facitq; sitim, salsum ea quæ huiusmodi humorem repurgēt & abstergāt, offerto. Ego sanè noui huiusmodi sitim à salsa pituita ortā, per salsos cibos finitā fuisse, ut salsamēta, coryacū, encatherā, & capparē. Quare nō semper refrigerātib. humectātibusq; utendū est, sed ubi causam accuratè distinxeris atq; internoueris, ita tandem cōgrua adhibēda curatio est. Proinde ijs qui ex siccitate sitiūt, humectātia, illis aūt q ob caliditatē, refrigerātia, alijs uerò qui ob salsam pituitā, detergētia cōueniūt.

Ad eum qui stomachū æstuantem habet, & uehementer sitit.

Archigenes igitur diuiniss. si quis alius, cū ea quæ ad medicinæ tractationē pertinent, reipsa docere studuisset, eis qui ardorē in stomacho sentiunt, aquam frigidā superbibere præcipit: præsertim etiam si rosionem in eo experiantur, & animo ex calore nimio, cibiq; fastidio deficiunt: aut

σηπομένην. δεῖ οὖν οὐ μόνον τοῖς ἐμψύχειν δυναμένοις ἀποσμήχειν καὶ ἀποκαθαίρειν τὸν ἐν τῇ γαστρὶ περιεχόμενον χυμόν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις τοῖς πρὸς τὸν πλεονάζοντα χυμὸν ἐπιτηδείοις φαρμάκοις. εἰ μὲν οὖν χολώδης εἴη ὁ περιεχόμενος χυμός, πρόσφερέ τι τῶν δυναμένων ἐμψύξαι τε καὶ ὑγρᾶναι, ὥσπερ καὶ εἰ φλεγματώδης εἴη, καὶ ἁλμυρὸν τὸ πλεονάζον, καὶ ποιοῦν τὴν δίψαν, διὰ τῶν καθαίρειν καὶ σμήχειν δυναμένων τὸν τοιοῦτον χυμόν. ἐγὼ γοῦν οἶδα τοιαύτην δίψαν ὑπὸ ἁλμυροῦ φλέγματος γενομένην, ὑπὸ τῶν ἁλμυρῶν παυσαμένην ἐδεσμάτων, οἷον, ταρίχου, καὶ κοριάξου, καὶ ἐγκατηρᾶς, καὶ καππάρεως. δεῖ οὖν μὴ πάντοτε τοῖς ἐμψύχουσι καὶ ὑγραίνουσι κεχρῆσθαι· ἀλλὰ διορίσαντας ἀκριβῶς, καὶ διεγνωκότας, οὕτω κεχρῆσθαι τῇ καταλλήλῳ θεραπείᾳ. τοῖς μὲν οὖν διὰ ξηρότητα τὰ ὑγραίνοντα, τοῖς δὲ διὰ θερμότητα τὰ ἐμψύχοντα, τοῖς δὲ δι᾽ ἁλμυρὸν φλέγμα τὰ σμήχοντα.

Πρὸς τὸν ἔχοντα τὸν στόμαχον διακαιόμενον, καὶ σφόδρα διψῶντα.

Ἀρχιγένης μὲν οὖν ὁ θειότατος, εἴπερ τις ἄλλος, ἐκμαθεῖν ὄντως τὰ κατὰ τὴν ἰατρικὴν θεωρίαν σπουδάσας, ἤδη τῶν διακαιομένων τὸν στόμαχον, ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιρροφεῖν παρακελεύεται, μάλιστα καὶ τοῖς δακνομένοις αὐτόν, καὶ λειποθυμοῦσι μετὰ θέρμης ἄρα ἀνορεξίας, καὶ

ἢ ὀμφακος χυλὸν, ἢ μήλων κυδωνίων, ἢ σικύου ἡμέρου σπέρμα μετὰ ψυχροῦ ἢ ῥοιᾶς γλυκείας ἢ ὀξείας χυλὸν, ἢ μεθ᾽ ὕδατος ἐξ ἴσου, ἢ κλώνιον ἡδυόσμου λειώσας ἐν ὕδατι ψυχρῷ. ἢ ῥόδινον ἔλαιον ὁμοίως μετὰ ψυχροῦ, ἢ μετὰ περσικῶν ὤμων χυλοῦ, ἢ ῥόδων ξηρῶν ἀφέψημα, ἢ θρίδακος λευκῆς σπέρμα μεθ᾽ ὕδατος κυ. δ. ἡμεῖς δὲ καὶ συνθέτοις ἐχρησάμεθα, καὶ πεῖραν αὐτῶν οὐ μετρίαν ἐσχήκαμεν. ὧν καὶ τὰς γραφὰς ἀφθόνως ὑμῖν ἐκθήσομεν, συνέχουσαν ἐχούσας οὕτως.

Αδιψα καταπότια.

Σικύου ἡμέρου σπέρματος δραχ. η. τραγακάνθης δραχ. ς. διάλυε τὴν τραγάκανθαν ὠῶν προσφάτων τῷ λευκῷ, καὶ ῥίψας, ἐπίβαλλε τὸ σπέρμα τοῦ σικύου, καὶ μίξας, ἀνάπλαττε καταπότια. καὶ ξηραίνων εἰς σκιὰν, δίδου ὑπὸ τὴν γλῶτταν κατέχειν, καὶ τὸ διαλυόμενον ὑγρὸν καταπινέτω. Αλλο.

Γλυκυῤῥίζης, σικύου ἡμέρου σπέρματος, ἀνδράχνης ἀνὰ δραχ. β. ὠῶν τὰ λευκὰ ἀναλάμβανε, καὶ ποίει ὀροβιαῖα μεγέθη, καὶ τίθει κάτωθεν ὑπὸ τὴν γλῶτταν.

Αλλο πρὸς πυρέττοντας, οἷς ὀλιγοποτεῖν συμφέρει, καὶ εἰς τὰς ἐγκαύσεις, καὶ τὰς ἀνύδρους ὁδοιπορίας.

Γλυκυῤῥίζης χυλοῦ δραχ. ς. σικύου ἡμέρου σπέρματος δρ. δ. τραγακάν-

uuæ acerbæ succũ, aut malorum cotoneorũ, aut cucumeris satiui semẽ cũ aqua frigida, aut mali punici dulcis, aut acidi succi cũ aqua pari mẽsura, aut ramusculũ mentæ læuigatũ ex aqua frigida, aut rosaceũ oleum similiter cũ frigida, aut persicorũ immaturorũ succo, aut rosarũ siccarũ decoctũ, aut lactucæ semen albæ cũ aquæ frigidæ cyathis quatuor. Nos aũt cõpositis quoq; usi sumus, nõ mediocri ipsa usu experti, quorũ etiã descriptiones ampliter uobis exponemus. Ordine ita habent.

Catapotia ad sitim arcẽdã.

℞ Cucumeris satiui seminis drachmæ octo: tragacanthæ drachmæ sex. Tragacanthũ ouorũ recẽtium albumine dissoluito: ac semẽ cucumeris tritũ ei adijcito, miscensq; in catapotia redigito. Siccata in umbra, sub lingua tenẽda dato, et humor qui inde dissoluitur, deuoretur. Aliud.

℞ Dulcis radiculæ, cucumeris satiui seminis, portulacæ, singulorum drachmæ duæ. Quorum albumine excipito, formatoq; catapotia erui magnitudinis, ac linguæ submittito.

Aliud ad febricitãtes, quib. parum bibere conducit, item ad insolatus, & profectiones, ubi sitis urget.

℞ Dulcis radiculæ succi drachmæ sex, cucumeris satiui seminis drachmæ quatuor, tragacanthæ dra-

thæ drachmæ duæ. Læuigata in unũ misceto, et albuminib. ouorũ adiectis subigito, fingitoq; catapotia, & utitor, sub lingua continenda exhibens. Aliud.

Portulacæ seminis, cucumeris satiui seminis, portulacæ radicis corticis, singulorũ drachmæ quatuor: dulcis radiculæ succi drachmæ duæ: tragacanthæ drachmæ quatuor. Ouorum albuminibus excipito, formatoq; pastillos, qui singuli drachmã pendeãt, datoq; unum sub lingua tenendum.

De ijs quæ ad ardorem stomachi extrinsecus imponuntur.

Extrinsecus aũt uesicam aqua frigida aut niue repletã, uel cucurbitæ ramẽta inijcito: aut sesamum aqua maceratũ, læuigatũq; cum oleo rosaceo misceto, ac febricitantib. applicato: aut mali folia uiridia, aut mala cotonea, aut palmularum glandes, quas Phœnicobalanos uocant, aut mespilum cum cerato, aut caseum recentem cum polenta inducito: in summa, omnibus ut in cardiacis utitor.

De ijs qui atram bilem colligunt, & inflatione stomachi laborant. Cap. 7.

Quibus præcordia & stomachus inflãtur, melãcholicis in eũ recrementis confluentibus, spongias aceto quàm acerrimo imbutas impo-

θης δραχ. β. λειάνας καθ' ἓν μίσγε, καὶ παραχέων τὰ λευκὰ τῶν ὠῶν φύρα, καὶ ἀνάπλαττε καταπότια, καὶ χρῶ, ὑποβαλὼν τῇ γλώττῃ, καὶ ποίει διακατέχειν.

Ἄλλο.

Ἀνδράχνης σπέρματος, σικύου ἡμέρου σπέρματος, ἀνδράχνης ῥίζης φλοιοῦ ἀνὰ δραχ. δ. γλυκυρρίζης χυλοῦ δραχ. β. τραγακάνθης δρ. δ. ὠῶν τοῖς λευκοῖς ἀναλάμβανε, καὶ ποίει τροχίσκους ἀνὰ δραχ. α. καὶ δίδου ἵνα ὑπὸ τὴν γλῶτταν διακρατῇ.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων τοῖς διακαιομένοις τὸν στόμαχον.

Ἐπιτιθέναι δὲ δεῖ ἔξωθεν, πληρώσας φῦσαν ὕδατος ψυχροῦ, ἢ χιόνος ἐπίβαλλε, ἢ κολοκύνθης ξέσματα, ἢ σήσαμον ὕδατι βρέξας καὶ λειώσας, ἕνωσον μετὰ ἐλαίου ῥοδίνου, καὶ κατάπλαττε πυρέττουσιν, ἢ μήλου φύλλα χλωρά, ἢ μῆλα κυδώνια, ἢ φοινικοβαλάνους, ἢ μέσπιλον μετὰ κηρωτῆς, ἢ τυρὸν ἁπαλὸν μετὰ ἀλφίτων κατάπλαττε, καὶ καθόλου πᾶσιν ὡς ἐπὶ τῶν καρδιακῶν κέχρησο.

Περὶ τῶν χολὴν γεννώντων μέλαιναν, καὶ φυσωμένων τὸν στόμαχον. ζ.

Τοῖς φυσωμένοις τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὸν στόμαχον, ἀναρρεομένων τῶν μελαγχολικῶν περιττωμάτων, σπόγγους ἐν ὄξει δριμυτάτῳ βεβρεγμένους

ἐπιτίθει, καὶ ἃ μετὰ τοῦ τοὺς ἐπιμένοιεν, στυπτηρίαν ὑγρὰν μετὰ χαλκάνθου λείου, καὶ μέλιτι ὀλίγῳ ἀναλαβὼν ἐπιτίθει. ἢ κισσοῦ φύλλοις ἑφθοῖς ἐν οἴνῳ κατάπλαττε, ἢ βόλβιτον ἀγελαίας ξηρὸν ἑψημένον ἐν οἴνῳ. τῷ δὲ ἐμπνευματωμένῳ μάλιστα τὸν στόμαχον, καλαμίνθης ἀφέψημα διαφρισμένου τοῦ ὕδατος, μίξας ὀλίγον μέλιτος καὶ πεπέρεως, δίδου ποτόν. πνεῦμα μὲν διαλύει, οὐ ποιεῖ δὲ πρὸς θερμὰς δυσκρασίας, καὶ τὰ ἐξ ὑποκαύσεως γινόμενα, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τοὺς τὸν μελαγχολικὸν γεννῶντας χυμόν.

imponito: & si post has malum remanserit, alumen liquidũ cum chalcanto læui, melle modico exceptum applicato: aut hædere folijs in uino coctis stomachum obducito: aut stercore bouis armentariæ sicco ex uino cocto. At ei qui inflationem stomachi potissimum experitur, calaminthæ decoctum ex aqua, modico mellis despumati & piperis adiecto, potui dato, flatus sanè discutit. non confert autem ad calidas intemperies, & ea quæ ex nimia adustione generantur, uitia: sed potius illis qui melancholico humore laborant, opitulatur.

Ἡ διὰ τῶν ὀπωρῶν, ποιοῦσα πρὸς ἀναστροφὴν στομάχου, καὶ κοιλιακοὺς καὶ δυσεντερικούς.

Μῆλα κυδώνια ι. ῥοῦ ἐρυθροῦ ξε. α. ὕδατος χο. ζ. οὖα ν. μέσπιλα ν. τὰς ὀπώρας θλάσας, καὶ βαλὼν εἰς τὸ ὕδωρ, ἕψε φιλοπόνως. καὶ ὅταν διαλυθῇ, ἔκθλιβε τὸ ὑγρὸν, καὶ πάλιν ἕψε, ἐκβαλὼν τὸ ἀχυρῶδες τῶν ὀπωρῶν. καὶ ὅταν τὸ τρίτον ὑπολειφθῇ, ἐπίβαλε μέλιτος ἀττικοῦ λι. δ. καὶ ἕψε ἐπ' ἀνθράκων, κινῶν συνεχῶς. καὶ ὅταν συστραφῇ, ἄρας ἀπόθου. ἡ χρῆσις, πρὸ τροφῆς κοχλ. α. ἢ β.

Medicamentum Diaoporon, hoc est, ex fructibus pomaceis confectum, ad subuersionẽ stomachi, cœliacos & dysentericos efficax.

Mala cotonea decem: rhus rubri sextarius, aquæ congij septem. sorba quinquaginta, mespila totidem. Fructus contusi, coniectiq; in aquam coquentur curiose: ac ubi dissoluti fuerint, liquor exprimetur, rursusq; incoquetur, abiectis fructuum sordibus: & cum tertia liquoris pars relicta fuerit, adijcito mellis attici libras quatuor: coquito que in prunis, ac moueto continuè. ubi spissitudinem acceperint, sublata reponito. Dato ante cibum cochleare unum, aut duo.

Epithema ad stomachũ fluxione tentatũ, febri ęstuantibus & colicis, qui stomacho cõsortij lege laborant, & cibum reijciunt idoneum.

Myrrhæ, croci, aloes, mastichæ, absynthij succi, styracis, singulæ unciæ: ceræ, nardini olei, palmularũ patetarũ, singulorum sesquilibra: uini Adriani quod ad palmulas irrigãdas satis est. Quidã aũt ceræ & nardini singulorũ libras tres inijciunt, & siccis in læuorẽ detritis unà cũ styrace liquata miscẽt, ac læuigatis utuntur: nos aũt singulorũ sesquilibrã inijcimus, ac fit præstantius.

Aliud ad eos qui stomachũ habent imbecillem, quiq́ cibum retinere nequeunt.

Palmularũ patetarum unciæ tres: œnãthæ, ceræ, singulorũ libra: mastichæ, thuris infecti, singulæ unciæ: uini quod satis est. Palmulas ex uino læuigato. arida simul terito: deinde ubi cerã liquefeceris, cũ nardini uncijs trib. ceratum efficiens, arida in pulverem redacta excipito, atque in unum cogito.

Aliud epithema similiter stomachũ corroborãs.

Oenãthæ, omphacij, rosarũ florũ, aloes hepaticæ, acaciæ, gallæ, balaustiorũ, mali punici, phœnicoba-

Ἐπίθεμα πρὸς στόμαχον ῥευματιζόμενον, καὶ ἐμπυρετοῖς, καὶ κωλικοῖς, οἷς τὰ τοῦ στομάχου συμπάσχει, καὶ ἀποῤῥίπτουσι τὴν τροφήν.

Σμύρνης, κρόκου, ἀλόης, μαστίχης, ἀψινθίου χυλοῦ, στύρακος ἀνὰ οὐγ. α. κηροῦ, νάρδου, φοινίκων πατητῶν ἀνὰ λι. α. S. οἴνου Ἀδριανοῦ τὸ αὔταρκες, εἰς τὴν τῶν φοινίκων ἀποβροχήν. τινὲς δὲ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ νάρδου ἀνὰ λι. γ. βάλλουσι, καὶ τοῖς ξηροῖς λελειωμένοις ἅμα τῷ στύρακι τήξαντες, μίσγουσι, καὶ ἐκλειώσαντες χρῶνται. ἡμεῖς δὲ ἀνὰ λι. α. S. βάλλομεν, καὶ γίνεται κάλλιον.

Ἄλλο ποιοῦν πρὸς τοὺς ἀτονοῦντας τὸν στόμαχον, καὶ τοὺς μὴ δυναμένους κατέχειν τὴν τροφήν.

Φοινίκων πατητῶν οὐγ. γ. οἰνάνθης, κηροῦ ἀνὰ λι. α. μαστίχης, λιβάνου ἀτόμου ἀνὰ οὐγ. α. οἴνου τὸ ἀρκοῦν. τὸν οἶνον μετὰ τῶν φοινίκων ἐκλειώσας, τὰ ξηρὰ συνεκλέαιου, ἔπειτα τήξας τὸν κηρὸν μετὰ νάρδου οὐγ. γ. ποιήσας κηρωτήν, ἀναλάμβανε τὰ ξηρὰ λεῖα, καὶ ἕνου.

Ἄλλο ἐπίθεμα στομάχου ὁμοίως τονωτικόν.

Οἰνάνθης, ὀμφακίου, ῥόδων ἄνθους, ἀλόης ἡπατίτιδος, ἀκακίας, κηκῖδος, βαλαυστίων, ῥοιᾶς, φοινικοβα-

κοβαλαίνου, κηροῦ ῥάκτου, ἐλαίου σχινίνου ἀνὰ οὐγ. ϛ. οἴνου σπαθίτου τὸ ἀρκοῦν, μήλων κυδωνίων πεπλασμένων στέατι, καὶ ὠπτημένης τῆς σαρκὸς οὐγ. γ. κρόκου, ἀψινθίου, ἀνὰ οὐγ. α. S. μυρομηλίνου οὐγ. η. οἴνῳ εὐώδει φυράσας, χρῶ.

Ἄλλο πρὸς στόμαχον ῥευματιζόμενον, καὶ κοιλιακόν.

Κηκῖδος ὀμφακίτιδος δραχ. δ. νίτρου δραχ. ϛ. ἀλκυονίου δραχ. δ. στέρεως οὐγγ. γ.

Ἄλλο.

Σταφίδων ἀφέψημα δὸς πίνειν, καὶ τὰς σταφίδας δὸς φαγεῖν.

Περὶ ἀντιδότων, πρὸς τοὺς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἀπεπτοῦντας τὴν τροφήν.

Ἄριστόν ἐστι βοήθημα καὶ διὰ στόματος διδόμενον τοῦτο, καὶ πλείστην δεδωκὸς πεῖραν· ἑλενίου οὐγ. δ. μαράθρου σπέρματος οὐγ. γ. πεπέρεως οὐγ. β. πετροσελίνου σπέρματος οὐγ. α. μέλιτος ἀττικοῦ ὠμοῦ καλλίστου λι. β. ἐὰν δὲ μὴ παρῇ, ἑτέρου ἀπηφρισμένου. ἐγὼ δὲ προσέθηκα καὶ εὐζώμου σπέρματος οὐγγ. β. καὶ κατὰ πάντα μοι ἀπέβη κάλλιστα. ἔμιξα δὲ καὶ σίνωνος συριακοῦ δραχ. β. σεσέλεως δραχ. β. καὶ τοῦ μέλιτος οὐγ. ϛ. ἢ *περισσοτέρας. μέγιστόν ἐστι πως τὸ βοήθημα, καὶ εἰς πολλὰ χρήσιμον. οὐ μόνον γὰρ τοῖς φυσωμένοις τὸν στόμαχον καὶ ἀπεψίας ὑπομένουσι πεποίηται, ἀλλὰ καὶ τῶν γυναικῶν ἄγει τὰ καταμήνια.

cobalani, ceræ tractæ, olei lentiſcini. ſingulorum unciæ ſex: uini ſpathitis, quod ſatis eſt: malorũ cotoneorum adipe inuolutorum, carnis aſſæ unciæ tres: croci, abſynthij, ſingulorum ſeſcuncia: unguenti melini unciæ octo. Vino odoro ſubactis utitor.

Aliud ad ſtomachum fluxione laborantẽ, & uentrẽ.

Gallæ omphacitidis drachmæ quatuor, nitri drachmæ ſex: alcyonij drachmæ quatuor: ſereos unciæ tres.

Aliud.

Vuarum paſſarum decoctũ potui, ipſasq; uuas eſui dato.

De antidotis, ad eos qui ob frigidam intemperiẽ cibũ non concoquunt.

Præſtantiſsimum hoc eſt medicamentũ, quod per os exhibetur, plurimis experimentis probatũ. Helenij unciæ quatuor: fœniculi ſeminis unciæ tres, piperis unciæ duæ, petroſelini ſeminis uncia: mellis attici crudi exquiſiti libræ duæ: huius penuria, alterius deſpumati. Ego autem adieci etiam erucæ ſeminis uncias duas: atque in omnib. mihi optime ſucceſsit: nec non miſcui ſinonis Syriaci drachmas duas: ſeſeleos totidem, mellis uncias ſex, uel etiam plures. Maximum hoc eſt præſidiũ, & ad multa utile. Non enim ſolũ inflationem ſtomachi, & cruditatem ſentientibus confert, ſed mulierum quoque menſes educit.

Ego uerò usus sum etiã in ægrè spirãtibus, et præter opinionem profecit. Dãtur cochlearia duo manè et uesperi dormituro, ex diluta uini potione: præstat aũt diluta potio idẽ, quod nectar: manè uerò ex aqua. Facit enim ructus suaues, et omni tußi cõfert: itẽ ijs, qui à capite in thoracẽ fluxiones experiũtur: summatim omnib. intestinis affectibus. Reddit etiã appetentiã ciborũ ampliorẽ, quibus ipsa interierat: nec nõ qui in uenerijs offensionem experti sunt, ijs desiderium illorum excitat, si cõstanter illo utantur.

Aliud ad eosdem affectus Diamelon.

Malorũ cotoneorũ purgatorũ, et postquã cõtusa fuerint, expressorũ succi sextarij quatuor: gingiberis unciæ quatuor, piperis albi unciæ tres: piperis nigri unciæ duæ, mellis sextarij quatuor. Succus cũ melle usq; ad huius spißitudinem incoqui debet: deinde sic arida contusa, & tenui cribro increta adijci. Eo in uicem Rhodomelitis utor. Aliud Diamelõ.

Cotoneorũ succi sextarij duo, mellis tãtundẽ: aceti sextarius et s. Hæc ad prunas moderatè coquantur, despumenturq́;: deinde gingiberis in puluerẽ redacti unciæ tres adijciantur, piperis albi unciæ duæ, & rursus ad mellis craßitiem lento igne incoquantur. Quòd si purgans hinc medicamentum efficere uelis, lachrimæ scammonij

ἐχρησάμην δὲ ἐγὼ καὶ ἐπὶ δυσπνοϊκῶν, καὶ παραδόξως ἐποίησε. ἡ δόσις κο. β. ὄρθρῳ, καὶ εἰς κοίτην δίδοται, καὶ διὰ κράματος. ποιεῖ δὲ τὸ κρᾶμα ὡσανεὶ νέκταρ· πρωὶ δὲ δι᾽ ὕδατος. ποιεῖ γὰρ τὰς ἐρυγὰς ἡδίστας, καὶ ἐπὶ πάσης βηχὸς, καὶ τοῖς ἀπὸ κεφαλῆς εἰς τὸν θώρακα ῥευματιζομένοις, καὶ καθόλου ἐπὶ πασῶν τῶν ἐντὸς διαθέσεων. ποιεῖ καὶ ὄρεξιν ἐπιτεταμένην, οἷς τὰ τῆς ὀρέξεως ἀπώλετο. καὶ τοῖς τὰ ἀφροδίσια παραβεβλαμμένοις, διεγείρει τὰς ὀρέξεις τοῖς ἐπιμόνως αὐτῇ χρωμένοις.

Ἄλλο πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις, τὸ διὰ μήλων.

Μήλων κυδωνίων καθαρθέντων, καὶ ἐκπεπιεσμένων μετὰ τὸ κόψαι χυλοῦ ξε. δ. μέλιτος ξε. δ. γιγγιβέρεως οὐγ. δ. πεπέρεως λευκοῦ οὐγ. γ. πεπέρεως μέλανος οὐγ. β. Δεῖ ἑψῆσαι τὸν χυλὸν μετὰ τοῦ μέλιτος ἄχρι συστάσεως μελιτώδους. εἶθ᾽ οὕτως ἐπιβαλεῖν τὰ ξηρὰ κεκομμένα, καὶ κεκοσκινισμένα λεπτῷ κοσκίνῳ. Ἄλλο.

Μήλων κυδωνίων χυλοῦ ξε. β. μέλιτος ξε. β. ὄξους ξε. α. γιγγιβέρεως οὐγ. γ. πεπέρεως λευκοῦ οὐγ. β. χυλὸν μετὰ μέλιτος καὶ ὄξους προεψήσας ἐπ᾽ ἀνθράκων μετρίως, καὶ προαφρίσας μίξεις τὸ γιγγίβερι καὶ πέπερι λεωθέντα, καὶ αὖθις ἑψήσεις ἐπὶ μαλακοῦ πυρὸς ἄχρις συστάσεως μελιτώδους. Εἰ δὲ καθαρτικὸν σκευάζειν βούλει, προσμίξαι δεῖ τοῦ δακρύου σκαμμω-

νίας οὐγ. γ. τοῦτο δὲ φάρμακον ἄνευ σκαμμωνίας εὖ ποιεῖ τοῖς γαστρὸς ἀτονίαν ἔχουσι. καὶ γὰρ χρησιμώτατόν ἐστι τοῖς τε ἧπαρ καὶ στόμαχον πάσχουσι. προσφέρεσθαι δὲ χρὴ μάλιστα ἴσον πλῆθος ἂν ἦ κοχλιαρίου νηστὴν ὄντα, ἢ εἰς κοίτην. βλάπτει δὲ οὐδὲν, οὐδὲ ἐὰν μετὰ τροφήν τις αὐτὸ λαμβάνῃ. κάλλιον δὲ, εἰ πρὸ δυοῖν ἢ τριῶν ὡρῶν τῆς τροφῆς λαμβάνῃ. ποιεῖ γὰρ πρὸς ἀνορέκτους τε καὶ δυσπεπτοῦντας, ποτὲ μὲν οὕτω, ποτὲ δὲ ἄνευ ξηρῶν, τὸν χυλὸν τῶν μήλων μετ' ὄξους καὶ μέλιτος ἑψήσας μόνον, ὡς ἔμπροσθεν. ἐπὶ δὲ τῶν θερμῶν δυσκρασιῶν ἀντὶ ῥοδομέλιτος αὐτῷ χρῶμαι, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν εὐλαβούμεθα τὸν οἶνον ἐπιδιδόναι.

Πρὸς στόμαχον ἀφεμοῦντα τὴν τροφήν.

Ἀλόης ῥόδων ξηρῶν ἀνὰ δρ. ι. λειώσας δίδου κοχλ. γ. ἢ δ. εἰ δὲ ἀποκαθᾶραι θέλεις τὸν ἐν τῷ στομάχῳ χυμὸν, πρόσπλεξον σκαμμωνίου καὶ μαστίχης ἀνὰ οὐγ. S. ἀποκαθαίρει γὰρ πάνυ καλῶς καὶ ἀλύπως.

Πρὸς ἐμπνευμάτωσιν τοῦ στομάχου καὶ ἐντέρων ποιοῦν, πρὸς ἀπεπτοῦντας, ἡπατικοὺς, βηχικοὺς, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ψυχρὸν τὸ αἴτιον. η.

Πεπέρεως οὐγ. γ. λιβυστικοῦ, ἄμμεως ἀνὰ

monij uncias tres adiūgas: ſin autem abſq; ſcāmonia paretur, imbecillitate uentris laborantib. auxiliatur. Nā iecore & uentriculo affectis utiliſsimū exiſtit. Dari aūt debet maximè cochlearij mēſura ieiuno, aut ueſperi ante ſomnū. nihil offendit etiāſi à cibo exhibeatur. præſtat aūt duabus aut trib. horis ante cibū: cōfert enim ad cibi faſtidiū, & eos qui nō bene concoquūt. Nūc quidem ſic, nunc abſq; ſiccorū puluere, ſucco malorū cum aceto & melle ſolum coctо ut prius. in calida intēperie loco rhodomelitis ipſo utor, præſertim ubi uinum dare cautio eſt.

Ad ſtomachū cibum uomitu reijcientem.

Aloes, roſarum ſiccarum, ſingulorū drach. decē: terūtur, danturq; coclearia tria aut quatuor. quòd ſi humorem ſtomacho inſidentem, repurgare uelis, ſcammoniæ et maſtichæ, ſingulorum drachmas quatuor admiſceto. repurgat enim optimè et ſine moleſtia.

Ad inflationem ſtomachi, & inteſtinorum: item ad eos qui cibum non concoquunt, iecorarios, tuſsi uexatos, præſertim, quos frigida cauſa infeſtat. Cap. 8.

Piperis unc. 3. liguſtici, ameos, ſine

singulorũ sescuncia: epithymi puri seminis, pulegij sicci, singulorũ uncia, mellis despumati quod satis est. Quidam uerò etiã apij seminis unciam adiecerũt: rutæ seminis semũciã. Datur cochleare.

Aliud ad inflationem, dolorem, omnemq́ stomachi cruciatum efficax.

Lachrymæ papaueris drachmæ duæ: piperis, castorei, singulæ drachmæ: petroselini seminis drachmæ quatuor: nardi Syriacæ drachma. Ex his in tenuißimum puluerem redactis, cochleare unum aquæ calidæ sesquicyatho inspergito, addito que mellis quod sufficit. Hoc antidotum tepidum, *manè & uesperi propinato.* Robustis autem *copiosius dato. nam ad leniendum dolorem, & humores concoquendos efficax est, præsertim ad mulieres uirosq; cœliacos, inflationes et cruditates, itẽ ad febres, et præcordiorum dolores: nec nõ ad febres ex cruditatib. cõtractas, tusses, laterũ dolores, cõuulsa, ac ad urinam mouendam conducit.*

Aliud antidotũ optimum.

Spicæ nardi, piperis, singulorũ uncia: casiæ fistulæ, costi, singulorum unciæ duæ. Datur ex aqua manè, & noctu: non modò stomachicis, sed etiam iecorosis, & nephriticis cõfert. utitor hoc medicamento cum fiducia.

Aliud

ἀνὰ οὐγ. α. S. ἐπιθύμου καθαροῦ σπέρματος, γλήχωνος ξηροῦ ἀνὰ οὐγ. α. μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. τινὲς δὲ αὐτῷ καὶ σελίνου σπέρματος οὐγ. α. προσέπλεξαν, καὶ πηγάνου σπέρματος οὐγ. S. ἡ δόσις κοχλ. α.

Ἄλλο ποιοῦν πρὸς ἐμπνευμάτωσιν, καὶ πόνον, καὶ πᾶσαν ὀδύνην στομάχου.

Ὀποῦ μήκωνος δραχ. β. πεπέρεως, καστορίου ἀνὰ δραχ. α. πετροσελίνου δραχ. δ. νάρδου συριακῆς δραχ. α. χνοώδη ποιήσας, ἐπίπλασσε ἴσον κοχλ. α. ὕδατος θερμοῦ κυ. α. S. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, σύγκρατον δὲ ποιήσας, πότιζε πρὸ κοίτης, καὶ εἰς κοίτην. τοῖς δυνατοῦσι δὲ πλεῖον δίδου. ἀνώδυνός τε γάρ ἐστι καὶ πεπτική, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς κοιλιακὰς γυναῖκας, καὶ ἄνδρας κοιλιακούς, ἐμπνευματώσεις τε καὶ ὠμότητας, καὶ πρὸς τὰς τῶν πυρετῶν καὶ ὑποχονδρίων ἀλγηδόνας, καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ὠμότητων πυρετούς, καὶ βῆχας, πλευρῶν ἀλγήματα, καὶ σπάσματα, καὶ εἴπου χρὴ οὖρα κινῆσαι.

Ἄλλη ἀντίδοτος καλλίστη.

Ναρδοστάχυος, πεπέρεως ἀνὰ οὐγ. α. κασίας σύριγγος, κόστου ἀνὰ οὐγ. β. δίδου διὰ ὕδατος, πρωῒ καὶ νυκτός, καὶ ποιεῖ οὐ μόνον στομαχικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἡπατικοῖς καὶ νεφριτικοῖς, καὶ χρῶ θαῤῥῶν τῷ βοηθήματι.

Ἄλλη

Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό.

Πεπέρεως, πετροσελίνου ἀνὰ οὐγ. α. κυμίνου οὐγ. S. δίδου μετὰ βαλανεῖον.

Στομαχικὸν ποιοῦν καὶ πρὸς κῶλον.

Ἶριν ἰλλυρικὴν κόψας, καὶ σήσας, δὸς πιεῖν νήστει μετὰ ὕδατος θερμοῦ· δειπνήσαντι δὲ, μετὰ οἴνου κεκραμένου. ἔστω δὲ ἡ δόσις δρ. γ. μὴ αὐτοῦ καταφρονήσῃς· καλῶς γὰρ ποιεῖ.

Ἄλλο ποιοῦν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πάθη.

Λιβυστικοῦ, ἄμμεως, σελίνου σπέρματος, κάρου ἀνὰ δραχ. γ. πεπέρεως κόκκοι λ. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. δίδου νήστει, καὶ εἰς ὕπνον τρεπομένῳ.

Ἀντίδοτος στομαχικὴ ἡ πικρά.

Σχοίνου ἄνθους, ξυλοβαλσάμου, μαστίχης, ναρδοστάχυος, ἀσάρου, κρόκου ἀνὰ δραχ. α. S. κινναμώμου ἀληθινοῦ δραχ. ϛ. κασίας δραχ. γ. ἀλόης ἡπατίτιδος πεπλυμένης καὶ ξηρανθείσης δραχ. ρ.

Ἄλλο στομαχικὸν, ποιοῦν καὶ πρὸς ἐμπνευμάτωσιν.

Πετροσελίνου μακεδονικοῦ σπέρματος, κυμίνου ἀνὰ οὐγ. δ. λαμβανέτω νῆστις καὶ ἑσπέρας μετὰ ὀλίγου εὐκράτου.

Περὶ καρδιακῆς διαθέσεως. θ.

Καὶ ἡ καρδιακὴ διάθεσις, τοῦ στομάχου πάθος ἐστί. συμβαίνει δὲ τοῦτο, εἰ μοχθηροὶ καὶ

Aliud ad idem.

Piperis, petroselini, singulæ unciæ, cumini semuncia, datur à balneo.

Stomachicū, quod etiā ad colum proficit.

Iridē Illyricā cōtusam, incretāq; ex aqua calida potui ieiuno dato: post cœnā aūt ex uino diluto. Modus eius est, drach. 3. Ne ipsū cōtēnas: nā probè auxiliatur.

Aliud ad alia quoque uitia salutare.

Ligustici, ameos, apij seminis, cari, singulorū drachmæ tres: piperis grana triginta: mellis quod satis est. dato ieiuno, et ante sōnū.

Antidotum stomachicum, quod picra dicitur.

Iunci rotundi floris, xylobalsami, masthichæ, spicæ nardi, asari, croci, singulorum drachma una, & semißis: cinamomi ueri drachmæ sex: casiæ drachmæ tres: aloes hepaticæ lotæ & siccatæ drachmæ centum.

Aliud stomachicū, etiam ad inflationem utile.

Petroselini Macedonici seminis, cumini, singulorum unciæ quatuor. Aeger ieiunus, et uesperi ex modica aqua tepida sumat.

De affectu cardiaco. Cap. 9.

Cardiacus quoque affectus stomachi uitium est: quod accidit, ubi humores praui roden-

rodētes, et uirulēti in ore uētricu li collecti fuerint, aut eò confluxerint. Si igitur quidā os uētriculi sensibile habere deprehendantur, statim intereūt, dū immodicā humorum rosionem sustinere nō potuerint. frequēter etiam lūbrici sursum ad os uentriculi ascendentes, cardiacos affectus, immodicas animi defectiones, & syncopas excitant, ut nōnulli statim cum à lumbricis rodūtur, intereant. Quapropter non semper repentinas oris uentriculi syncopas à prauis humoribus fieri cēsendum est, sed etiam lumbricorū indicia requirenda. Nam hæ bestiæ adeò repentinam mortē, & syncopas non minus quàm perniciosi humores inferunt.

καὶ δακνώδεις καὶ ἰώδεις ἀθροισθῶσιν ἢ συῤῥεύσωσιν ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς χυμοί. ἐὰν οὖν εὑρεθῶσί τινες ἔχοντες τῆς γαστρὸς αἰσθητικὸν τὸ στόμα, παραυτίκα ἀπόλλυνται, μὴ δυνηθέντες ὑπενεγκεῖν τὴν ἄμετρον δῆξιν τῶν χυμῶν. πολλάκις δὲ καὶ ἑλμινθες ἐκ τῶν κάτω μορίων ἀναδραμόντες ἐπὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, ἐργάζονται καρδιακὰς διαθέσεις, καὶ λειποθυμίας ἀμέτρους, καὶ συγκοπὰς, ὥστε τινὰς παραυτίκα ὑπὸ ἑλμίνθων δακνομένους ἀπόλλυσθαι. διὰ τοῦτο οὖν χρὴ μὴ πάντοτε νομίζειν, ὑπὸ μοχθηρῶν χυμῶν γίνεσθαι αἰφνιδίους συγκοπὰς τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἑλμίνθων σημεῖα ζητεῖν. οὕτω γὰρ καὶ τὰ θηρία ταῦτα θανάτους αἰφνιδίους ἐργάζονται, καὶ συγκοπὰς, οὐδὲν ἧττον τῶν ὀλεθρίων χυμῶν.

De Cardialgia, quasi dicas cordis dolore.

Cap. 10.

Qvi ergo prauos, rodētesq; humores in ore uētriculi continent, atq; ideo propè in syncopen incidunt, his primùm omnium illos cibos offerre cōuenit, qui præterquàm quòd refrigerāt, etiam particulam resolutā poßint confirmare. Itaque probè refrigerant, corroborātq;, tum mali punici grana comesta, tum succus eorū: adhæc mala nō admodū dulcia, sed mediocriter astringentia, pira, persica, rhodacina, uua quæ austerum frigidum'que succum obtinet,

Περὶ καρδιαλγίας. ι.

Τοῖς οὖν ἔχουσι μοχθηροὺς καὶ δακνώδεις ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς χυμοὺς, καὶ διὰ τοῦτο συγκοπῆναι κινδυνεύουσιν, ἁρμόζει πρῶτον αὐτοῖς ἁπάντων ἐκεῖνα τῶν ἐδεσμάτων προσφέρειν, ὅσα μετὰ τοῦ ψύχειν, ἔτι τε καὶ τὸ ῥωννύειν δύναται τὸ μόριον ἐκλυόμενον. ἐμψύχουσι τοίνυν καλῶς καὶ ῥωννύουσιν οἵ τε τῆς ῥοᾶς κόκκοι ἐσθιόμενοι, καὶ ὁ χυλὸς αὐτῶν· καὶ μῆλα δὲ τὰ μὴ πάνυ γλυκέα, ἀλλὰ μετρίως στύφοντα· καὶ οἱ ἄπιοι, καὶ περσικὰ, καὶ ῥοδάκινα, καὶ ἡ αὐστηρὸν καὶ στῦφον ἔχουσα σταφυλὴ,

σταφυλὴ, καὶ ἄρτος εἰς ὕδωρ ψυχρὸν καὶ εἰς σύγκρατον, εἴπερ οἱ πάσχοντες ἦσαν τῇ κράσει θερμοὶ πάνυ, καὶ οἱ περιεχόμενοι χυμοὶ δακνώδεις καὶ δριμεῖς ἄγαν. τούτοις μὲν οὖν κατ' ἀρχὰς δεῖ κεχρῆσθαι πρὸς τὴν καρδιαλγίαν. λοιπὸν δὲ δεῖ προστιθέναι κατὰ μέρος αὐτοῖς, ὅσα δυσμετάβλητά εἰσι, καὶ δύνανται πρὸς τὰ δακνώδη ἀντέχειν καὶ δριμέα τῶν λυπούντων χυμῶν, οἷόν ἐστιν ἥτε βόλβα καλουμένη, καὶ τὸ στέρνιον, καὶ ἀστακοί, καὶ ἰσίκια, καὶ κτένια, καὶ κηρύκια, καὶ κοιλίαι χηνῶν, καὶ πόδες συῶν, καὶ ἁπλῶς ὅσα δύνανται μὴ διαφθείρεσθαι ταχέως, ἀλλὰ καὶ μάχεσθαι καὶ νικᾶν τὴν κρατοῦσαν κακοχυμίαν. δεῖ δὲ τούτοις καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τῆς ἐπεχούσης διαθέσεως, ἀεὶ ταχύτερον συμβουλεύειν ἐσθίειν. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς οὕτω συμβάλλεται, ὡς τὸ μὴ βραδυσιτεῖν, ἀλλὰ περὶ ὥραν τρίτην ἢ τετάρτην ἄρτον εἰς σύγκρατον λαμβάνειν, ἢ εἰς ὕδωρ ψυχρὸν, ἢ μῆλον, ἢ κίτρον, ἐκτὸς τοῦ λέπους αὐτοῦ. ταῦτα μὲν ἁρμόζει τοῖς τὴν καρδιαλγίαν ὑπομένουσι. τῶν δὲ βοηθημάτων ἐστὶν αὐτοῖς ἐπιτήδειον τὸ γλυκὺ λεγόμενον φάρμακον, ὅπερ ἡ σκευασία ἔχει οὕτως· ὄξους ξε. α. S. μαράθρου οὐγ. ϛ. ἀλόης οὐγ. γ. μέλιτος ἀττικοῦ λι. α. S. ἡ δόσις κοχλ. β. ἢ γ. μαλάττει καὶ τονοῖ τὴν γαστέρα. τοῦτο τὸ βοήθημα κάλλιστόν ἐστιν. οὐ μόνον γὰρ ἰᾶται καρδιαλγίαν, ἀλλὰ καὶ ἀρχομένας ἐπιληψίας, καὶ ὑποχονδριακὰς διαθέσεις, καὶ ἄλλα

obtinet, et panis ex aqua frigida tepidaq́; sumptus, si ægri tẽperamento ualde calido fuerint, et humores qui continẽtur, rodẽtes nimiũ et acres existant. His igitur inter initia ad cardialgiam utendum est: reliquo autẽ tẽpore paulatim ipsis offerri debent, quæ ægrè concoquũtur, et noxiorũ humorum rosioni et acrimoniæ resistũt: cuiusmodi sunt bulbiũ, sterniũ, astaci, isicia, pectines, buccina, uẽtriculi anserũ, suum ungulæ ac petioli: in summa, quæ non citò corrũpuntur, sed etiã uitiosum humorẽ superantem oppugnant, euincuntq́;. Cæterùm his quoq;, cum affectus cessauerit, ac conquiescit, semper ut citius cibũ sumant, consulendũ est. Nihil enim adeò ipsis cõfert, ut si nõ tardè cibũ capiant, sed circiter tertiam horam, aut quartam, panem ex tepida aut frigida aqua sumãt, aut malũ, aut citrium absq; ipsius cortice. Hæc sanè cardialgiã expertis conueniũt. Ex medicamentis idoneum est, quod Glycy dicitur, cuius confectio in hũc modũ habet. Aceti sesquisextarius: corticis radicũ fœniculi unciæ 6. aloes hepaticæ unciæ tres: mellis attici sesquilibra. dãtur cochlearia duo aut tria. Hoc medicamentũ emollit, et cõfirmat uentrẽ, præstantissimũq; est, ut quod nõ solum cardialgiæ, sed etiã incipientibus epilepticis, & hypochondriacis, alijsq́;

plurimis affectib. medeatur, quorum nūc meminisse, tēpestiuū nō est. Noui aūt antidotū quoq; Dia anacardion dictū, et Picrā, eiusmodi uitijs auxiliari: sed nullū æquè, ut hoc medicamentū. Tantū de Cardiaco affectu, qui ex rodētium prauorūq; humorū acrimonia nascitur, dictū sit: deinceps autem de alijs quoq; agamus accidentibus, quæ in ore uentriculi, aut humorum superantium qualitate, aut copia eueniunt.

De nausea & uomitu. Cap. 11.

Vomitus quoq; ut nausea stomacho accidere uidetur: uerùm singula ipsa à diuersis causis procreātur, nēpe à copia, et praua rodētiq; qualitate. At copia quidē naturā ad uomitū grauādo irritat, praui aūt humores rodēdo, affligendoq;. Huc itaque cōsiliū dirigas, ut copiosos quidē euacues, prauos aūt & uitiosos contēperes, mitigesq;, & malignitatē ipsorū imbecilliorē reddas: præsertim ubi biliosi fuerint, et melāncholici: pituitosos aūt extenues, si craßi uiscosiq; tibi appareāt. Proinde, si crudi humores in solo uētriculo redūdēt: & non ex toto corpore influāt, medicamētis purgādi nō sunt. Quippe solus etiā uictus absolutā ipsis curationē præstare abūdè potest, et humores in ipso cōtētos immutare. Sin

πλεῖστα, ὧν οὐκ ἔστι καιρὸς μνημονεύειν νῦν. οἶδα δὲ, ὅτι καὶ ἡ διὰ ἀνακαρδίων πρὸς τὰ τοιαῦτα ποιεῖ, καὶ ἡ πικρά. ἀλλ᾽ οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ βοήθημα τοῦτο. τοσαῦτα περὶ τῆς καρδιακῆς διαθέσεως εἰρήσθω, τῆς γινομένης διὰ δῆξιν τῶν δακνόντων καὶ μοχθηρῶν χυμῶν. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων εἴπωμεν τῶν συμβαινόντων ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς συμπτωμάτων, ἢ διὰ ποιότητα, ἢ διὰ ποσότητα πλεοναζόντων χυμῶν.

Περὶ ναυτίας καὶ ἐμέτου. ια.

Ἓν μέντοι σύμπτωμα καὶ ὁ ἔμετος εἶναι δοκεῖ, καὶ ἡ ναυτία. γίνεται δὲ ὑπὸ διαφόρου αἰτίας ἕκαστον αὐτῶν, καὶ γὰρ ὑπὸ πλήθους, καὶ ὑπὸ μοχθηρᾶς καὶ δακνώδους ποιότητος. ἀλλὰ τὸ μὲν πλῆθος κινεῖ τὴν φύσιν εἰς ἔμετον, τῷ βαρύνειν· οἱ δὲ μοχθηροὶ χυμοὶ, τῷ δάκνειν καὶ ἀνιᾶν. γινέσθω οὖν σοι σκοπὸς, τοὺς μὲν πολλοὺς κενῶσαι, τοὺς δὲ μοχθηροὺς καὶ κακοχύμους ἐπικεράσαι καὶ πραΰναι, καὶ ἀσθενεῖς αὐτοὺς ποιῆσαι τῆς ἑαυτῶν κακίας· καὶ μάλιστα, ἐὰν ὦσι χολώδεις καὶ μελαγχολικοί· τοὺς δὲ φλεγματικοὺς λεπτῦναι, ἐὰν σοι παχεῖς καὶ γλίσχροι φαίνωνται. εἰ μὲν οὖν ἐν τῇ γαστρὶ μόνῃ πλεονάζουσιν ὠμοὶ χυμοὶ, καὶ μὴ καθ᾽ ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρέουσι, οὐ δεῖ τούτους φαρμακεύειν. ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς καὶ μόνη δίαιτα τελείαν παρασχεῖν θεραπείαν, καὶ μεταβαλεῖν τοὺς ἐν αὐτῇ περιεχομένους χυμούς. εἰ δὲ

εἰ δὲ ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρεῖ τῇ γαστρί, τηνικαῦτα χρὴ βοηθημάτων μειζόνων. ἔσθ' ὅτε γὰρ καὶ φλεβοτομίας χρεία, εἰ φαίνοιτό σοι πλεονάζειν αἷμα, καὶ καθάρσεως, ἐὰν ὑπάρχῃ κακοχυμία πολλή. εἰ δὲ ἀμφότερα φαίνοιτο πλεονάζοντα, καὶ φλεβοτομεῖν καὶ καθαίρειν. εἴπωμεν οὖν πρότερον περὶ τῶν ἐν τῇ γαστρὶ περιεχομένων, εἶθ' οὕτω περὶ τῶν ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρεόντων ἐν αὐτῇ.

Θεραπεία ἐμέτου καὶ ναυτίας.

Διαγινώσκειν οὖν δεῖ πρότερον, εἴτε προσπεπλασμένοι εἰσὶν οἱ χυμοί, εἴτε περὶ τοὺς πόρους ἀναπεμπόμενοι, εἴτε περὶ τὸ κύτος ἐμπεπλασμένα. εἰ μὲν ὀξώδους ὁ κάμνων αἴσθησιν ἔχει ποιότητος, γινώσκειν δεῖ μᾶλλον ψυχρὸν εἶναι τὸν λυποῦντα χυμόν. πότερον δὲ ἐν τοῖς πόροις ἀναπεμφθέντα, ἢ ἐν τοῖς χιτῶσι προσπεπλάσθαι, ἢ ἐπιπολάζειν καὶ νήχεσθαι περὶ τὸ κύτος τῆς γαστρὸς, πολυπραγμονεῖν δεῖ, καὶ γινώσκειν τὸν τρόπον τῆς ἐκκρίσεως. εἰ μὲν γὰρ φαίνοιτό σοι μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ναυτίαν, τὸν ἔμετον ἐπακολουθοῦντα εὐθέως καὶ ἀβιάστως, ἀναμφιβόλως γίνωσκε περὶ τὴν εὐρυχωρίαν εἶναι τῆς γαστρὸς τὸν λυποῦντα χυμόν. εἰ δὲ ναυτία μὲν γένοιτο, μηδὲν δὲ ἀναφέροιτο διὰ ἐμέτων ἄξιον λόγου, γίνωσκε κατὰ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἀναπεπῶσθαι τοὺς λυποῦντας χυμοὺς, ἢ χολώδεις ὄντας, ἢ ὀρρώδεις, ἢ προσπεπλάσθαι γλίσχρους ὄντας

Sin autem ex toto corpore uētriculo influant, tunc medicamētis utendum maioribus. Interdum enim & sanguinis mißio requiritur, si is superare uideatur: et purgatio, si magna humoris prauitas existat. Quòd si ambo uideantur abūdare, tum uenam secare, tum purgare oportet. Dicamus igitur prius de ijs quæ in uentriculo continentur: deinde sic de illis quæ ex toto corpore ipsi influunt, tractabimus.

Curatio uomitus & nauseæ.

Internoscendū igitur est antea, humores ne sint infixi, an ad meatus remittātur, an ad fundū sint impliciti. Siquidē æger acidā qualitatē percipit, scire licet humorē noxium, frigidū potius existere: utrum uerò ad meatus transmissus, uel tunicis adhærescat, uel in fundo uētriculi fluitet, innatetque, id curiosè inquirendum est, & quomodo excerni debeat, cognoscendum. Si etenim uomitus statim post nauseam obortā, etiam citra uiolentiam comitetur, humorem noxium in lato uentriculi spacio esse, non dubiè censendū. Sin autē nausea quidem excitata fuerit, nihil autem notatu dignū per uomitiones efferatur, humores noxios, uel cum biliosi sunt, uel serosi, in ore uentriculi absorptos esse, uel cum uiscosi sunt,

ipsi ori uentriculi infixos esse intelligito: quoniam subinde accidit, ut uenter quidem nihil habeat recrementi, sed id ab alijs particulis, aut iecore, aut liene, aut alia quadam in ipsum recipiatur: deinde cum grauatur, aut roditur, ad uomitionem incitetur. Necesse aũt est hoc quoque discernere.

ἐν αὐτῷ τῷ στόματι τῆς γαστρός. ἐπειδὴ πολλάκις συμβαίνει τὴν μὲν γαστέρα μηδὲν ἔχειν περιττὸν, εἰς αὐτὴν δὲ ἐπιδέχεσθαι ἐξ ἑτέρων μορίων, ἢ ἥπατος, ἢ σπληνὸς, ἢ τινος ἄλλου, εἶτα βαρυνομένην ἢ δακνομένην, ἐπεγείρεσθαι πρὸς ἔμετον. ἀναγκαῖον δέ ἐστι καὶ τοῦτο διακρίνειν.

Quomodo internoscatur humor qui euomitur, utrum in uentriculo gignatur, an aliunde influat.

Διάγνωσις πότερον ἐν τῇ γαστρὶ τίκτεται ὁ ἐμούμενος χυμός, ἢ ἑτέρωθεν ἐπιῤῥεῖ.

Si quidem uomitus crebrior, & intensus, nullo insigni spacio interposito urget, humorem qui per illum reijcitur, in uentriculo potius generari sciendum est. Sin autem spacium notatu dignum intercedere uideatur, neq; uomitus frequentius infestet, id quod reijcitur, ex alijs potius influere existimandum. Considera igitur totum corporis habitum, aliaq; indicia, atque sic curationem aggredere, siue sanguinis mißionem, siue purgationem adhibens. Fieri enim nequit, ut aut humor superueniens, aut uomitus, aut quæ infestat nausea conquiescat, nisi totum corpus recrementis liberum prius reddideris: siquidem ipsum caussam influxionis præbet.

Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὡς εἰ μὲν ἐμεῖται συνεχέστερον καὶ μετὰ ἐπιτάσεως, μηδὲν ἀξιόλογον διάλειμμα ἔχων, τὸν ἐμούμενον χυμὸν μᾶλλον ἐν τῇ γαστρὶ λαμβάνειν τὴν γένεσιν. εἰ δὲ διάλειμμα φαίνοιτο ἀξιόλογον, καὶ οὐδὲ πυκνότερον ἐνοχλῶν, δεῖ μᾶλλον ἐξ ἑτέρων ὑπονοεῖν τὸ ἐμούμενον ἐπιῤῥεῖν. σκόπει οὖν τὴν ὅλην ἕξιν τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα, καὶ οὕτω πρὸς τὴν θεραπείαν ἔρχου, εἴτε φλεβοτομίαν, εἴτε κάθαρσιν παραλαμβάνων. ἀμήχανον γὰρ ἢ τὸν ἐπιγινόμενον χυμὸν, ἢ ἔμετον, ἢ τὴν ἐνοχλοῦσαν παύσασθαι ναυτίαν, εἰ μὴ τὸ πᾶν ἀπέριττον ἐργάσῃ τὸ σῶμα πρότερον, ἐπεὶ περ αὐτὸ τὴν αἰτίαν ἔχει τῆς ἐπιῤῥοῆς.

Θεραπεία τοῦ χολώδους ἢ μελαγχολικοῦ αἰτίου, ποιοῦντος τὸν ἔμετον ἢ τὴν ναυτίαν.

Ἐπειδὰν οὖν ἀκριβῶς θεωρήσας εὕρῃς εἶναι χολῶδες τὸ τικτόμενον ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ τὴν ναυτίαν, ἢ τὸν ἔμετον ποιοῦν, ἐπικρατικῇ κεχρῆσθαι ἀγωγῇ πρῶτον. εἶτα μετὰ τὸ ἐπικεράσαι, δεῖ πραΰνειν τὸ δριμὺ τοῦ μοχθηροῦ χυμοῦ, καὶ οὕτως ἔρχεσθαι ἤδη τὸ ἀπορρίπτειν αὐτόν, ἢ διὰ γαστρός, ἢ δι' ἐμέτων κενοῦντα. δίδου τοίνυν αὐτοῖς τὸν τῆς πτισάνης χυλόν, ἀμφότερα ποιεῖν δυνάμενον, καὶ πραΰναι τὸ δριμύ, καὶ ἀποκαθᾶραι καὶ ῥύψαι. κενοῖ μὲν γὰρ καὶ ὑδαρὲς μελίκρατον, καὶ ἀπορρίπτει τὰ ἐν τῷ στομάχῳ, ἀλλ' ἔχει τί θερμόν. εἰ μὲν οὖν ἡ κακοχυμία φαίνεται εἶναι μᾶλλον ζέουσα καὶ δριμυτέρα, ὥστε καὶ πυρετὸν ἐπιφέρειν, φεῦγε μὲν τὸ μελίκρατον, καὶ εἴ τι ἄλλο θερμόν ἐστι, καὶ ῥύπτειν δυνάμενον. κέχρησο δὲ τῷ τῆς πτισάνης χυλῷ, ἢ τῷ εὐκράτῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ τὸ ῥυπτικὸν ἔχει, ἀλλ' οὖν ὑγραίνει καὶ χαλᾷ τοὺς πόρους, καὶ εἰς εὐκρασίαν ἄγει, καὶ ἀμβλύνει αὐτῶν τὸ δριμύ, κατὰ τοῦτο οὖν μεγάλως ὠφελεῖ. λοιπὸν δὲ οὐ καθ' ἑαυτὸ ἐμεῖται, ἀλλὰ πάντως, ἢ τῆς ποιότητος αὐτῶν, ἢ τῆς οὐσίας μετειληφὸς ἀναφέρεται. καὶ τοῦτο δὲ ὁρῶμεν ἐπὶ τῆς ῥυπαρωτάτης σπογγίας γινόμενον.

Curatio, cum biliosus aut melancholicus humor uomitum, aut nauseam excitat.

Postquam igitur diligenti obseruatione deprehenderis, biliosum esse, quod in stomacho gignitur, nauseã aut uomitũ faciẽs, primum contemperãti medendi ratione utendũ: deinde ubi contemperaueris, humoris praui acrimonia lenienda est: atq; sic ad abstergendũ eum trãsibis, uel per aluum, uel per uomitus euacuando. Dato igitur ipsis ptisanæ cremorẽ, qui utraq; præstare potest, tum acrimoniam lenire, tum repurgare & abstergere. Etenim aquosa quoque mulsa uacuat, & quæ stomacho inhærent abstergit, sed calidum quippiam obtinet. Quòd si igitur uitiosus humor feruens magis esse & acrior apparet, ut etiam febrim inducat, fugito quidem mulsam, & si quid aliud calidum est, quod abstergere posit: utitor autem ptisanæ cremore, aut tepida. Etsi enim uim abstersoriam non habeat, tamen humectat, meatus dilatat, in bonam temperiem deducit, & acrimoniam ipsorum obtũdit: qua ratione plurimum iuuat. reliquũ autẽ non per se uomitu reijcitur, sed omnino aut qualitatis ipsorũ, aut substãtiæ particeps factum educitur: atq; hoc in sordidißima spongia fieri cernimus.

Etenim aqua non probè eam purgaret, simulq; ipsa attraheretur, nisi præterquam quòd meatus conniuentes laxet, dilatet'que, recrementi etiam siccitatem humectare posset atque dissoluere. Quare in quibus id quod affligit, biliosum fuerit, & melancholicum, tepidæ potio maximè omnium succurrit. Si enim uiscosum, & uehementer affixum existit, exiguo indiget adiumento intus, ut citius reijciatur: quippe aqua tepida etiam sola crassos humores dissoluit: eoq; propinari debet, si pituita affixa sit, & ualenter inhærescat, præsertim salsa & uetusta, siccisq; medicamentis & calidis intempestiuè datis, ut uulgò faciunt, torrida duraq; euaserit. At si humores non admodum biliosi sint, febris autem infestare uideatur, tunc mulsa utitor, & ijs quæ plenius possunt abstergere. Quòd si humor uictum contemnere uideatur, deinceps etiam medicamentis utitor, aut antidoto quod Picra dicitur. Nam ualenter ipsum biliosa q̄ tenacius impacta sunt, & melancholica recremēta purgare potest. At qui medicamentum aliquod exhibiturus est, diligenter considerare debet, ne quandoque calida intemperies in solidis particulis præpolleat. Nam si quid tale fuerit, & antidotum ipsum tunc exhibueris, cum calidæ & siccæ particulæ existūt,

καὶ γὰρ καὶ αὐτὴν οὐ καλῶς ἀποκαθαίρει τὸ ὕδωρ, καὶ συνεφέλκεται αὐτό, εἰ μὴ τὸ ὑγραίνειν καὶ τὸ διαλύειν τὸ ξηρὸν τοῦ περιττώματος εἶχεν, ἅμα τῷ χαλᾷν καὶ ἀνευρύνειν μεμυκότας τοὺς πόρους. ὥστε ἐφ' ὧν χολῶδες εἴη καὶ μελαγχολικὸν τὸ ὀχλοῦν, ὑπὲρ ἅπαντα δύναται ἡ τοῦ εὐκράτου δόσις. εἰ γὰρ γλίσχρον καὶ ἰσχυρῶς προσπεπλασμένον, μικρᾶς προσδεῖται προσθήκης ἔσωθεν εἰς τὸ ταχύτερον ἀποδιωθῆναι. καὶ γὰρ μόνον τὸ εὔκρατον τὰ παχέα λύει, εἰ τὸ προσπεπλασμένον καὶ ἰσχυρῶς ἐνισχόμενον φλέγμα, καὶ μάλιστα εἰ ἁλμυρὸν εἴη, καὶ χρόνιον, καὶ ἀπὸ ἀκαίρου δόσεως ξηρῶν φαρμάκων καὶ θερμῶν, ὡς ποιοῦσιν οἱ πολλοί, κατοπτώμενον, καὶ σκληρὸν γινόμενον. εἰ δὲ μὴ ὦσιν ἄγαν οἱ χυμοὶ χολώδεις, πυρετὸς δὲ ἐνοχλῶν φαίνοιτο, τηνικαῦτα τῷ μελικράτῳ χρῶ, καὶ τοῖς ἤδη πλέον ἀποσμήχειν δυναμένοις. εἰ δὲ καταφρονῶν τῆς διαίτης ὁ χυμὸς φαίνοιτο, λοιπὸν καὶ βοηθήμασι κέχρησο, ἢ τῇ πικρᾷ λεγομένῃ ἀντιδότῳ. ἰσχυροτέρως γὰρ αὐτὴ καθαίρειν δύναται τὰ ἤδη πλέον ἐσφηνωμένα χολώδη καὶ μελαγχολικὰ περιττώματα. ἀκριβῶς δὲ κατανοεῖν δεῖ τὸν μέλλοντα παρέχειν τι φάρμακον, μήποτε ἄρα θερμὴ δυσκρασία ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς στερεοῖς μορίοις. εἰ γάρ τι τοιοῦτον εἴη, καὶ θερμῶν ὄντων καὶ ξηρῶν τῶν μορίων, ἐπιδώσει τις αὐ-

becticorum

τὴν, ἑκτικῶν διαθέσεων καὶ μαρασμῶν αἴτιος γίνεται. δεῖ οὖν αὐτὴν διδόναι τοῖς ἔχουσι μοχθηρὰν ἀναπεμπομένην ὕλην, ἐκτὸς τοῦ εἶναι τὰ στερεὰ φύσει ξηρά.

Θεραπεία φλέγματος προσπεπλασμένου ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ ποιοῦντος ναυτίαν.

Οὕτω μὲν εἰ χολῶδες εἴη καὶ μελαγχολικὸν, δεῖ ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν· εἰ δὲ ὀξῶδες καὶ γλυκὺ φλέγμα προσπεπλασμένον φαίνοιτο, τηνικαῦτα δηλονότι τοῖς λεπτύνουσι δεῖ κεχρῆσθαι φαρμάκοις, καὶ μάλιστα τῷ ὀξυμέλιτι, καὶ ῥαφανίσι, καὶ καππάρει, καὶ σινήπει, καὶ κοριάξῳ, καὶ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων ἔχοντι τὸ ζιγγίβερι, καὶ μακεδονικὸν πετροσέλινον. ὑπὸ γὰρ τῶν τοιούτων συμπέττεται πᾶς ὁ φλεγματώδης καὶ ὠμὸς χυμός. τούτοις καὶ ἡ σύμμετρος ἀσιτία συμμεταβάλλεται, καὶ ὕπνος, καὶ ἡσυχία. πολλάκις γὰρ διαιτωμένων αὐτῶν, οὐ μόνον ἀλλοιοῦται καὶ λεπτύνεται, ἀλλὰ καὶ εἰς αἷμα εὔχρηστον συμμεταβάλλεται, ὥστε καὶ τρέφειν ἐν ἀπορίᾳ τὸν τοιοῦτον δύνασθαι χυμόν. εἰ γὰρ ὀξώδης εἴη, καὶ γλυκέα προσφέρεσθαι· εἰ δὲ ἁλμυρὸν εἴη τὸ προσπεπλασμένον φλέγμα, σκόπει πάλιν, πόθεν ἐστὶν ἁλμυρόν. φαίνεται γὰρ ἐστὶ ὅτε καὶ διὰ ἐπιμιξίαν ὀῤῥώδους οὐσίας ἁλμυρόν. ἔστι δὲ ὅτε οὐ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ θερμὴν δυσκρα-

hecticorũ affectuũ et tabis, quae marasmus dicitur, autor euadis. Quare illis dãda est, in quib. materia praua stomacho aliũde remittitur: ita ut solidae particulae natura calidae et siccae nõ sint.

Curatio pituitae stomacho affixae, & nauseam excitantis.

Hoc modo si recrementum biliosum et melancholicum fuerit, curatio tentãda est. Sin autẽ acida et dulcis pituita affixa uideatur, tunc nimirũ extenuantib. utendum medicamẽtis, praesertim oxymelite, raphani radicib. cappari, sinapi, coryaco, & medicamẽto ex malis cotoneis, quod recipit gingiber, & petroselinum Macedonicum. Nã ab eiusmodi omnis humor pituitosus et crudus concoquitur. His etiam moderata inedia confert: itẽ somnus et quies. Hoc enim uictu pituita nõ solum alteratur, extenuaturq;, sed etiam in sanguinẽ benignum, probumq; conuertitur, ut eiusmodi quoq; humor per inopiam alimenti nutrire poßit. Si enim acida fuerit pituita, etiam dulcia offerri debent: sin autem salsa fuerit, quae inhaerescit, considerato rursus, unde salsa existat. Quippe uidetur interdum etiam ex serosae substãtiae commixtione salsa: interdum uerò non propterea, sed ob calidam quoque intempe-

intemperiem, quæ ipsam torrefacit. Nam pituita incalescens, & salsa, & crassa perpetuò redditur. Quòd si igitur ob calidā intemperiem salsa tibi facta appareat, humectante & tepida potius curandi ratione utitor. Etenim non à calefacientibus, sed humectantibus, refrigerantibus'que dissoluitur: sicut etiam sal, & nitrum. Hæc enim, ut à caliditate concretionem sortita, non igne, sed aqua resolui possunt. Hoc sanè pacto, si pituita affixa fuerit, auxiliari oportet.

Curatio serosi tenuisq; humoris stomacho infixi.

Si fuerit serosus, tenuisq;, & non nimiū uentriculo impactus, haud curiosum esse oportet, ac sollicitū: uerùm satis est etiā solo uomitu ex liberaliore tepidæ potu uti, uel cremore ptisanæ uentrem recrementis liberare. Si uerò à multa humiditate imbecillius et resolutū os uentriculi tibi uideatur, eoq; fastidire, magisq; cibum uomere cupiat: tunc ijs quæ sensim exiccāt, astringuntq; leuiter, utitor. quale est & malum cotoneum tostum, fermento circundatum, si per se comedatur: itē medicamentum quod ex ipso conficitur, quo placentæ loco omnes utuntur, & multifariam ipsius compositionem præparant.

Nonnul-

δυσκρασίαν δηλῶσαν αὐτοῦ· πάντοτε γὰρ τὸ φλέγμα θερμαινόμενον, καὶ ἁλμυρὸν καὶ παχύτερον γίνεται. εἰ μὲν οὖν ἁλμυρόν σοι φαίνοιτο διὰ θερμὴν δυσκρασίαν γεγονὸς, ὑγραινούσῃ καὶ εὐκράτῳ μᾶλλον ἀγωγῇ κέχρησο. ὑπὸ γὰρ τῶν θερμαινόντων οὐ διαλύεται, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων, καὶ ψυχόντων, ὥσπερ καὶ ἅλας, καὶ νίτρον. ταῦτα γὰρ ὡς ὑπὸ θερμότητος ἐσχηκότα τὴν πῆξιν, οὐχ ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀναλύεσθαι δύνανται. οὕτω μὲν εἰ φλέγμα πεπλασμένον εἴη, ἀρήγεσθαι δεῖ.

Θεραπεία ὀρρώδους καὶ λεπτοῦ χυμοῦ ἐμπλασθέντος ἐν τῷ στομάχῳ.

Εἴπερ ὀρρῶδες εἴη καὶ λεπτὸν, καὶ μὴ ἄγαν ἐμπεπηγὸς ἐν τῇ γαστρὶ, οὐ χρὴ πολυπραγμονεῖν, ἀλλ᾽ ἀρκεῖ καὶ μόνῳ χρήσασθαι ἐμέτῳ διὰ πλείονος εὐκράτου πόσεως, ἢ χυλῷ πτισάνης ἀπόρρυτον ἐργάσασθαι τὴν γαστέρα. εἰ δὲ ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρότητος ἀσθενέστερόν σοι φανείη, καὶ ἔκλυτον γεγονὸς τὸ στόμα ἀποστρέφειν τῆς κοιλίας, καὶ διὰ τοῦτο καὶ πλεῖον ἐθέλειν ἐμεῖν τὴν τροφὴν, τηνικαῦτα τοῖς ἠρέμα ὑποξηραίνουσι κέχρησο, καὶ στύφειν ἠρέμα δυναμένοις. οἷόνπερ ἐστὶ καὶ τὸ κυδώνιον μῆλον αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ ἐσθιόμενον ὀπτὸν, περιπλασθὲν ζύμῃ, καὶ τὸ σύνθετον ἐξ αὐτοῦ σκευαζόμενον, ὅπερ ἀντὶ πλακοῦντος ἅπαντες κέχρηνται, καὶ διαφόρως αὐτοῦ σκευασίας ποιοῦσιν.

οἱ μὲν

οἱ μὲν γὰρ μόνον ἐπιβάλλουσι πέπερι, οἱ δὲ καὶ ζιγγίβερι καὶ πετροσέλινον καὶ κόστον, ἄλλοι δὲ καρυόφυλλον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πλέον τοῦ δέοντος φαρμακώδη. χρήσιμον δὲ τὸ λαμβάνον πέπερι, καὶ ζιγγίβερι. ἀρκεῖ γὰρ καὶ ταῦτα ῥῶσαι καὶ θερμᾶναι τὸ μόριον, ὧνπερ ἀμφοτέρων τὸ θερμὸν ἔστι καὶ δριμὺ τὸ ἐπισημαῖνον ἐν τῷ στομάχῳ καὶ ἐν τῇ γαστρὶ περίττωμα. εἰ δὲ λεπτὸν ἄγαν καὶ δριμὺ φαίνοιτό σοι τὸ πλεονάζον εἶναι, φεῦγε μὲν τῶν θερμῶν, πειρῶ δὲ προσφέρειν ὅσα ῥωννύειν καὶ στύφειν οἶδε, μηδὲν ἔχοντα σαφῶς θερμαίνειν δυνάμενον. οἷόν ἐστι τὸ διὰ κυδωνίων μήλων τὸ ἁπλοῦν, ὅπερ ἀπὸ τοῦ χυλοῦ μόνου τοῦ κυδωνίου μήλου καὶ μέλιτος σκευάζεται. πάνυ γὰρ οἶδε τοῦτο καὶ ῥωννύειν καὶ ἐπικιρνᾷν ἅπαντα τὰ χολώδη καὶ δριμέα περιττώματα. καὶ διὰ τοῦτο κατάλληλον ἀτονοῦντι, καὶ θερμῷ, καὶ εἰς χολὴν μεταβάλλοντι. τούτοις καὶ τὰ κάστανά ἐστιν ἐπιτήδεια, καὶ μέσπιλα, καὶ οὖα πάνυ πέπειρα, καὶ κύαμοι ἑψηθέντες ἐν ὀξυκράτῳ, καὶ ἄλιξ, καὶ ἁπλῶς τὰ ῥωννύειν ἠρέμα καὶ ὑποστύφειν σὺν τὸ ὑποξηραίνειν δυνάμενα, οὐ μόνον ἐν τροφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν φαρμάκοις.

Πρὸς φλεγμονὴν στομάχου. ιβ.

Περὶ μὲν οὖν διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῆς κατὰ ψιλὴν δυσκρασίαν ἐμπιπτόντων ἐν τῇ

Nõnulli enim solũ piper misturæ ipsius adyciũt: nõnulli etiã gingiber, petroselinũ, & costũ: alÿ uerò gariophyllũ. Verùm hæc quidem plus quàm oportet medicata sunt. Iam utile est etiã, quod recipit piper et gingiber. Nam hæc quoq; particulã imbecillẽ abũdè firmare & calefacere possunt: quorũ utrorũq; calor et acrimonia recrementũ in stomacho & uẽtre immutat. At si id quod superest recrementũ, tenue nimiũ, et acre uideatur, caueto quidẽ à calidis, adhibeto aũt quæ corroborãt et astringũt, nihil quod manifesto calefaciat habẽtia, quale est simplex antidotũ ex malis cotoneis cõfectũ, quod ex succo solo mali cotonei, & melle paratur. Quippe hoc & multũ corroborare, & omnia biliosa acriaq; recremẽta contẽperare potest: atq; idcirco infirmo et calido stomacho, humoresq; in bilẽ cõmutanti accõmodatum est. His etiã castaneæ sunt idoneæ, mespila, sorba ualde matura, fabæ elixæ ex posca, halica, et Phasÿ pissariũ: in summa, q̃ corroborare sensim, et leuiter astringere, necnõ exiccare modicè non solũ in cibo, sed etiã inter medicamenta possunt.

De inflammatione stomachi. Cap. 12.

Quomodo igitur humores, tũ qui sola intemperie uitiati

in uentriculo cōtinentur, tum qui aliunde influunt, internosci & curari debeant, abundè hactenus explicatum est: reliquum uerò est, ut de alijs humoribus deinceps agamus. Vbi stomachus inflammationem sustinuerit, magna opus est diligentia: quoniam maximum morbum, & necessitatem corpori adfert. Mixta igitur curatio in ipso potissimū tentanda est, & non quemadmodū in minus principalibus, resoluente & laxatoria medendi ratione utendum. Nam periculū non exiguum comitabitur, neq; æger alimentum sentiet, neq; appetere id amplius poterit. Adijciatur igitur unà cum laxantibus etiam corroborans aliquod, nempe absynthij paulum, aut masthichæ. Attēdendū autem, quo'nam opus sit, atq; eius copia intendi magis debet. Si igitur laxantia requirantur, adijcito fotui etiam chamæmelum: sin aūt ægri nō uehementer febricitēt, etiam gleucinū, adipem anserinū, & sapā. Quòd si imbecillitas quædam fuerit, & resolutio, nō adeò laxantiū aliquod fotui addito: sed potius curationē ex melino: et uino tētato, absynthiū, rosas, œnanthē, mala, palmulas in uino macerās. Summatim ad id quod urget, roborātia et laxantia, aliàs aliter augemus. Non solū autem fotus, sed etiam cataplasmata, & medicamenta in hunc modum excogitare oportet.

ἐν τῇ γαστρὶ χυμῶν, ἢ ἐπιῤῥεόντων, ἱκανὰ ταῦτα. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐγκων ἐφεξῆς ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ἐπειδὰν ὁ στόμαχος ὑπομένῃ φλεγμονὴν, ἀκριβείας χρήζει πολλῆς· ὅτι πλείστην νόσον καὶ μεγίστην χρείαν παρέχει τῷ σώματι. μικτὴν οὖν τὴν θεραπείαν ἐπ' αὐτοῦ μάλιστα δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀκυρωτέρων, ἐκλύτῳ καὶ χαλαστικῇ δεῖ κεχρῆσθαι ἀγωγῇ. κίνδυνος γὰρ οὐ μικρὸς ἀκολουθήσει, καὶ ἀτροφία, μηκέτι ὀρέγεσθαι δυναμένου τοῦ κάμνοντος. προσπλεκέσθω τοίνυν ἅμα τοῖς χαλῶσι καὶ τῶν τονούντων τι, οἷον ἀψινθίου μικρὸν, ἢ μαστίχης. δεῖ δὲ προσέχειν, τίνος ἐστὶ χρεία, καὶ αὐτοῦ μᾶλλον ἐπιτείνειν τὴν ποσότητα. εἰ οὖν τῶν χαλώντων χρεία, πρόσπλεκε τῇ καταβροχῇ καὶ χαμαίμηλον. εἰ δὲ πυρέττοιεν οὐ σφοδρῶς, καὶ γλεύκινον, καὶ στέαρ χήνειον, καὶ ἕψημα. εἰ δὲ καὶ ἀτονία τις εἴη καὶ ἔκλυσις, μὴ πάνυ τι τῶν *χαλώντων προσπλέκειν τῇ καταβροχῇ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ μηλίνου καὶ οἴνου τὴν ἐπιμέλειαν ποιοῦ, εἰς τὸν οἶνον ἀποβρέχων τὸ ἀψίνθιον, καὶ τὰ ῥόδα, καὶ τὴν οἰνάνθην, καὶ μῆλα, καὶ φοίνικας, καὶ ἁπλῶς πρὸς τὸ κατεπεῖγον τὴν ἐπίτασιν τῶν τονούντων καὶ χαλώντων, ἄλλοτε ἄλλην ποιούμεθα. οὐ μόνον δὲ ἐπιβροχῶν, ἀλλὰ καὶ καταπλασμάτων καὶ φαρμάκων οὕτως ἐπινοεῖν δεῖ.

De

Περὶ ἐπιθεμάτων φαρμάκων, τὸ γαληνεῖον.

Μετρίας μὲν οὔσης τῆς φλεγμονῆς, ἀρκεῖ καὶ ἡ γαληνοῦ κηρωτὴ, λαμβάνουσα ταῦτα. ναρδίνου χειμῶνος οὐγ. η. θέρεως οὐγ. ζ. κηροῦ λευκοῦ οὐγ. η. μαστίχης οὐγγ. α. ἀλόης οὐγγ. S. εἰ δὲ χρεία ἐστὶ τῶν τονούντων ἐπὶ πλέον, καὶ σὺ τὴν ἀλόην ἐπίτεινον, οὐγγίαν ἐκ ταύτης ἐμβάλλων. ἢ χυλὸν ἀψινθίου πρόσπλεκε, ἢ οἰνάνθης, ἢ χυλὸν ἑλίκων ἀμπέλων. εἰ δὲ μὴ πάνυ φαίνοιτο καταβεβλημένος ὁ στόμαχος, ἢ ἄτονος, τὸ νείλεως, ἢ τὸ φιλάγριον καθ᾽ ἑαυτὸ, ἢ μετὰ τῆς διὰ ψιχῶν ἐπίβαλλε. εἰ δὲ σκληροτέρα φαίνοιτό σοι ἡ φλεγμονὴ, καὶ τῶν ἔτι μαλαττόντων χρῄζουσα, καὶ τὴν διὰ μελιλώτων. τονοῦντι δὲ ἅμα καὶ μαλάσσοντι κέχρησο τῷ ὑπ᾽ ἐμοῦ συνήθως σκευαζομένῳ φαρμάκῳ. ἔχει δὲ οὕτως ἡ γραφὴ αὐτοῦ· λιβάνου, ἀψινθίου ἀνὰ οὐγγ. δ. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος οὐγγ. ς. στύρακος οὐγγ. ς. κηροῦ λι. α. ναρδοστάχυος λι. α. οἴνου φαλερίνου ὅσον ἂν * ἐπιδέχηται. τὰ ξηρὰ πρὸ μιᾶς εἰς τὸν οἶνον ἀπόβρεχε. εἶτα τρίψας εὐτόνως, μετὰ ταῦτα ἐπίβαλλε τῇ νάρδῳ καὶ τῇ κηρωτῇ, καὶ χρῶ ὡς θαυμαστῷ φαρμάκῳ, καὶ μαλάττειν ἅμα καὶ τόνον ἐντιθέναι τῷ στομάχῳ δυναμένῳ.

De medicamentis quæ extrinsecus imponuntur, epithemata Græci uocant, Galenicum.

Cum moderata quidē est inflāmatio, sufficit etiā Galeni ceratū, quod hæc recipit. Olei nardini per hyemem uncias octo, per æstatē uncias septem: ceræ albæ uncias octo, masthichæ unciā, aloes semunciā. Sin autē stomachus magis corroborari postulet, etiā aloen augeto, unciam ex ea injiciens, aut succū absynthij, aut œnanthen, aut succum capreolorū uitis admisceto. Quòd si stomachus nō admodū deiectus uideatur, aut imbecillis, epithema Nilei applicato, aut philagrium per se, aut cum mica panis inducito. Sin durior uideatur inflāmatio, et emolliētia adhuc requirere, etiā hoc quod Diamelilotu dicitur, applicandū est. Corroborātī aūt simul, & emollienti utitor, eo quod à me solet parari, cuius descriptio in hunc modum habet: Thuris, absynthij, singulorū unciæ quatuor: ammoniaci suffiminis unciæ sex, styracis unciæ sex, ceræ libra: olei nardini libra, uini phalerni quantum satis est. Arida pridiè uino macerato, deinde trita ualidè, nardino & cerato adjcito, ac utitor ut medicamento admirabili, ut quod emollire simul, & robur stomacho adhibere queat.

Epithemata stomachi.

Aliud, quod idem præstare potest.

Mastichæ, aloes, croci, myrrhæ, singulorũ uncia, ceræ unciæ sex: succi absynthij unciæ duæ: styracis semuncia: olei nardini libra. Quòd si inflammationem stomachi diuturniorem esse contigerit, utitor ijs q̃ uocantur copta. Hæc enim ad inueteratas inflammationes magis commendantur.

Copta ad stomachi duritiem.

Propolis unciæ sex: styracis unciæ duæ, mastichæ uncia, terebinthinæ semuncia: fecis nardini quod satis est.

Aliud malagma bonum, ad stomachi duritiem, fluxionem, & dolorem faciens, ut æger tribus horis eo leuetur sentiatq́ manifestò adiumentum. habet autem eius scriptura hoc pacto.

Ceræ Ponticæ unciæ sex: terebinthinæ unciæ tres: myrrhæ, opoponacis singulorũ unciæ duæ, aloes unciæ tres, aluminis scißi uncia, galbani uncia. Myrrhã uino læuigato, et arida ijs quæ liquari possunt inspergito: spleniũ autem sit digitorum quatuor.

De ijs qui inflãmationem à frigido humore experiuntur.

Ad stomachi perfrictiones simul

Ἄλλο τὰ αὐτὰ ποιεῖν δυνάμενον.

Μαστίχης, ἀλόης, κρόκου, σμύρνης ἀνὰ οὐγγ. α. κηροῦ οὐγγ. ς. ἀψινθίου χυλοῦ οὐγ. β. στύρακος οὐγ. S. ναρδίνου λι. α. εἰ δὲ συμβῇ χρονιωτέραν εἶναι τὴν ἐν τῷ στομάχῳ φλεγμονήν, κέχρησο τοῖς καλουμένοις κοπτοῖς. ταῦτα γὰρ εὐδοκιμεῖ μᾶλλον πρὸς τὰς χρονιωτέρας φλεγμονάς.

Κοπτὸν πρὸς σκληρίαν στομάχου.

Προπόλεως οὐγ. ς. στύρακος οὐγγ. β. μαστίχης οὐγ. α. τερεβινθίνης οὐγ. α. S. τρυγὸς νάρδου τὸ ἀρκοῦν.

Ἄλλο μάλαγμα καλόν, ποιοῦν πρὸς σκληρίαν στομάχου, καὶ ῥευματισμόν, καὶ ὀδύνην, ὥστε εἰς τρεῖς ὥρας ἀνώδυνον γίνεσθαι τὸν κάμνοντα, καὶ σαφῶς αἰσθάνεσθαι ὠφελείας. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω.

Κηροῦ ποντικοῦ οὐγ. ς. τερεβινθίνης οὐγ. γ. σμύρνης, ὀποπάνακος ἀνὰ οὐγ. β. ἀλόης οὐγ. γ. σχιστῆς οὐγ. α. χαλβάνης οὐγ. α. τὴν σμύρναν οἴνῳ λείωσον, καὶ τοῖς τηκτοῖς περίπασσε τὰ ξηρά. τὸ δὲ σπληνίον ἔστω τετραδακτυλιαῖον.

Περὶ τῶν ἐχόντων ἀπὸ ψυχροῦ χυμοῦ φλεγμονήν.

Πρὸς τὰς ἐν τῷ στομάχῳ ψύξεις ἅμα

ματα καὶ φλεγμονὰς κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τὸ εὐῶδες καλούμενον, οὗπερ αἱ σκευασίαι εἰσὶ πολλαί. ἀλλ' ἧς ἐγὼ ἔσχον πεῖραν, ἔστιν αὕτη· κρόκου οὐγ. α. S. κολοφωνίας λι. β. S. ὀποβαλσάμου, φοινίκων ἀνὰ οὐγ. ϛ. ἀλόης, σμύρνης ἀνὰ οὐγ. β. φύλλου οὐγ. α. τερεβινθίνης, λιβάνου ἀνὰ οὐγ. β. προπόλεως, στύρακος ἀνὰ οὐγ. γ. ναρδοστάχυος οὐγ. α. καρδαμώμου οὐγ. β. ἡδυχρόου μάγματος οὐγ. α. S. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος οὐγ. ϛ. κηροῦ λι. α. S. τούτου δὲ μηδὲν προτιμήσῃς, ἐφ' ὧν ἐστι ψυχρὰ δυσκρασία πολλὴ, καὶ σκληρία τις ἐνοχλοῦσα, καὶ φλέγμα, καὶ ὀδύναι, καὶ διατάσεις γίνονται. οὐ μόνον δὲ κατὰ τοῦ στομάχου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἥπατος καὶ ἐντέρων φυσωμένων καὶ κοιλιακὰς ὀδύνας ὑπομενόντων ἐστὶν ἐπιτήδειον.

Περὶ τοῦ διὰ μελιλώτου καὶ ἱερατικοῦ φαρμάκου.

Καὶ τούτου τὴν γραφὴν ἐξεθέμην ἐνταῦθα, διὰ τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν τοὺς ζητοῦντας, ἅμα δὲ καὶ παρὰ τὴν τῶν πλειόνων παραθέσεως ἀναλέγεσθαι τὸ οἰκειότερον πρὸς τὴν κρατοῦσαν χρείαν. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω· νάρδου κελτικῆς, κυπέρου, σμύρνης ἀνὰ δραχ. ι. καρδαμώμου δρ. η. μελιλώτου δραχ. μ. κρόκου δραχ. η. ἀμώμου δρ. ν. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος δρ. μ. κύφεως ἱερατικοῦ δρ. ιϛ.

mul & inflammationes, optimũ est medicamentum, quod à grato odore euodes appellatur: cuius cõfectiones uariæ sunt, sed cuius ego experientiam habui, hæc est. Croci sescuncia, colophoniæ libræ duæ semis: opobalsami, palmularum, singulorum unciæ sex: aloes, myrrhæ, terebinthinæ, thuris, singulorum unciæ duæ: folij uncia: propoleos, styracis, singulorum unciæ tres: spicænardi uncia, cardamomi unciæ duæ: fecis hedychroi sescuncia, ammoniaci suffiminis unciæ sex: ceræ sesquilibra. huic autem nullum præponas, in quibus frigida magna intemperies, duritia quædam, et pituita est, item dolores & distensiones fiunt. Nõ solum autem ad stomachũ, sed etiã iecur, & intestina inflata, et ad eos q cœliacos dolores sustinent, idoneũ existit.

De medicamento Dyameliloto, & Hieratico.

Huius quoq; descriptionem hic exposui, ut qui requirunt, facilè inueniant: simul autem pluribus appositis, id quod ad usum urgentem commodius est, deligant. Descriptio eius in hunc modum habet. Nardi gallicæ, iunci angulosi, myrrhæ, singulorum drachmæ decẽ, cardamomi drachmæ octo, meliloti drach. 40. croci drachmæ octo, amomi drachmæ 50. ammoniaci suffiminis drach. 40. cyphios hieratici drach. sexdecim:

terebinthinæ drach. octo: ceræ mina, uini odorati hemina. Confert hoc quoq; non modò stomachicis, sed etiã iecoris doloribus, alijsq; multis affectibus.

τερεβινθίνης δραχ. η. κηροῦ μ. α. ἐλαίου κυπρίνου, οἴνου εὐώδους ἀνὰ κο τύλη α. ποιεῖ καὶ τοῦτο οὐ μόνον στομαχικοῖς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τοῦ ἥπατος ὀδύνας, καὶ πρὸς ἄλλα πολλά.

Aliud malagma polyarchium, prodest peripneumonicis, iecorosis, hydropicis, lienosis, nephriticis, uesicę & uuluæ affectibus, & omni neruorum dolori.

Ἄλλο μάλαγμα πολυάρχιον, ποιεῖ περιπνευμονικοῖς, ἡπατικοῖς, ὑδρωπικοῖς, σπληνικοῖς, νεφριτικοῖς, πρὸς τὰς περὶ κύστιν καὶ μήτραν διαθέσεις, καὶ πρὸς πᾶσαν νευρικὴν συμπάθειαν.

Ceræ, resinæ terebinthinæ, bdellij, cardamomi, singulorũ mina, iunci angulosi, myrrhæ, croci, cinamomi, meliloti, thuris ammoniaci suffiminis, singulorum drachmæ uiginti quinq;, nardi Indici drachmæ sex, olei cyprini hemina. uini Italici quod satis est. utitor interim meraco, interim cerato ex cyprino soluto.

Κηροῦ, τερεβινθίνης, βδελλίου, καρδαμώμου ἀνὰ μνᾶ α. κυπέρου, σμύρνης, κρόκου, κινναμώμου, μελιλώτου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, λιβάνου, ἀνὰ δραχ. κε. νάρδου ἰνδικοῦ δραχ. ϛ. ἐλαίου κυπρίνου ξε. α. οἴνου ἰταλικοῦ ὅσον ἐξαρκεῖ. χρῶ ποτὲ μὲν ἀκράτῳ, ποτὲ δὲ ἀνειμένῃ κηρωτῇ διὰ κυπρίνου.

Aliud.

Absynthij succi, œnanthæ, nardi, singulorum unciæ tres. masthichæ unciæ quatuor, ceræ unciæ sex. Ceram liquefacito: nardum, atque alia læuigata cerato raso excipito.

Ἄλλο.

Ἀψινθίου χυλοῦ, οἰνάνθης, νάρδου ἀνὰ οὐγγ. γ. μαστίχης οὐγ. δ. κηροῦ οὐγ. ϛ. τῆκε κηρὸν, νάρδον, καὶ τὰ ἄλλα λειάνων, ἀνάλαμβανε κηρωτῇ ξεομένῃ.

Aliud epithema ad dolorem stomachi.

Ἄλλο ἐπίθεμα ὀδύνης στομάχου.

Sulphuris uiui, masthichæ, singulorum unciæ duæ: ceræ sesqui libra, olei irini tantundem. sulphur & masthichem in læuorem trita, & ea quæ liquari possunt liquefacta, pilæ demittito, et rursum emollitis utitor.

Θείου ἀπύρου, μαστίχης ἀνὰ οὐγ. β. κηροῦ λι. α. S. ἐλαίου ἰρίνου λι. α. S. τὸ θεῖον καὶ τὴν μαστίχην λειοτριβήσας, τὰ τηκτὰ τήξας, καταῤῥαινε τῇ θυίᾳ, καὶ ἀναμαλάξας χρῶ.

Πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν στομάχου, καὶ πᾶσαν σκληρίαν, καὶ μάλιστα ἐφ᾽ ὧν κατάψυξις, καὶ ὑδερικὴ μελετᾶται διάθεσις, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐφ᾽ ὧν ἐμπνευμάτωσις γίνεται ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις.

Στύρακος ἰσαυρικοῦ, ἀλόης ἡπατίτιδος ἀνὰ οὐγγ. γ. τερεβινθίνης οὐγ. δ. λαδάνου οὐγ. β. βδελλίου διαυγοῦς οὐγ. γ. εὐφορβίου νεαροῦ οὐγ. α. ἀξυγγίου νεαροῦ, χηνείου καθαροῦ οὐγγ. γ. ἀφροῦ οὐγ. γ. νάρδου λιβύου οὐγ. β. κηροῦ ποντικοῦ οὐγ. ιβ. σκορόδων καθαρῶν οὐγ. γ. εὐώδους οἴνου τὸ ἀρκοῦν.

Ad omnem stomachi inflãmationem, duritiem, & præsertim in quibus perfrictio & hydropicus affectus incipit: in summa, in quibus inflantur præcordia.

Styriacis Isaurici, aloes hepaticæ, singulorum unciæ tres, terebinthinæ unciæ quatuor: ladani unciæ duæ: bdellij pellucidi unciæ tres, euphorbij recẽtis uncia: item adipis suilli recẽtis, aut adipis anserini purgati unciæ quatuor: croci Afri unciæ tres: nardi ni lybici unciæ duæ, ceræ põticæ unciæ duodecim, alliorũ purgatorum unciæ tres: uini odorati quod sufficit.

Περίχρισμα στομάχου, καὶ ἄλειμμα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν, τὸ μαρκιάτον.

Πολλὰ μὲν οὖν εἰσὶ καὶ ἄλλα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν εὐδοκιμοῦντα βοηθήματα, καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς, καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις, ἀλλ᾽ ἔχει τί πλέον καὶ τὸ καλούμενον μαρκιάτον, καὶ ὑπὲρ τὸ δεκάμυρον, καὶ πεντάμυρον, εὐωδέστερόν ἐστι, μετὰ τοῦ μαλάττειν, εἴπου τίς εἴη σκληρία, καὶ τονοῦν τὸν στόμαχον. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτω· στύρακος καλαμίντου οὐγ. γ. κηροῦ οὐγ. γ. μυελοῦ ἐλαφείου οὐγγ. β. S. τερεβινθίνης οὐγ. α. ὑσσώπου ὑγροῦ οὐγ. α. ὀποβαλσάμου οὐγ. α. S. ἐὰν ᾖ νέον.

εἰ δὲ

Illitus stomachi, & unguentum ad frigidam intemperiem, Marciatum.

Multa igitur sunt etiã alia ad frigidam intemperiẽ celebrata medicamẽta, tũ simplicia, tum composita: uerùm præstat omnibus quod Marciatũ appellatur, et odoratius est, quàm Decamyron, et Pentamyron, præterquã quòd emollit, si fortè duricies quæpiã extiterit, corroboratq; stomachũ. cõfectio eius hæc recipit. Styriacis, calamitis, ceræ, singulorũ unciæ tres: medullæ ceruinæ unciæ duæ semis: terebinthinæ uncia, hyssopi unguẽti liquidi uncia, opobalsami sescũcia, si recens sit:

Marciatũ ad frigidã stomachi intẽperiem.

sin minus, etiam duæ misceri debent: olei nardi unciæ sex.

ει δὲ μή γε, καὶ δύο. δεῖ δὲ μιγνύειν καὶ νάρδου οὐγ. ς.

Compositio Marciati generosi.

Σκευασία μαρκιάτου καλοῦ.

Styracis calamitis unciæ tres, medullæ ceruinæ unciæ tres, aloes hepaticæ unciæ duæ, mastichæ unciæ duæ, olei nardi unciæ tres, opobalsami unciæ tres, ceræ unciæ quinque. Parato, ac utitor longè optimo, & paucis cognito medicamento.

Στύρακος καλαμίτου οὐγ. γ. μυελοῦ ἐλαφείου οὐγ. γ. ἀλόης ἡπατίτιδος οὐγ. β. μαστίχης οὐγ. β. νάρδου οὐγ. γ. ὀποβαλσάμου οὐγ. γ. κηροῦ οὐγ. ε. σκεύαζε καὶ χρῶ καλλίστῳ πάνυ βοηθήματι, καὶ ὀλίγοις ἐγνωσμένῳ.

Vnguentum Myracopon.

Ἄλειμμα μυρόκοπον.

Idem bis præstare Myracopō istud potest, maiorem autem calefaciendi uim obtinet. Quare ubi frigida intemperies magis præpollet, hoc potius uti cōuenit. Parandum autem est ipsum hoc pacto. Croci, unguenti Syriaci, opobalsami, singulæ unciæ, mellis unciæ tres: myrrhæ, ammoniaci suffiminis, ceræ ponticæ, singulorum unciæ tres, terebinthinæ sescuncia, euphorbij uncia.

Ἐστὶ μὲν οὖν ταὐτὸ τούτοις ποιεῖν δυνάμενον τὸ μυρόκοπον τοῦτο. πλέον δὲ τὸ δύνασθαι θερμαίνειν ἔχει, ὥστε ὅπου μᾶλλον ἐπικρατεῖ ψυχρὰ δυσκρασία, τούτῳ μᾶλλον ἁρμόζει κεχρῆσθαι. δεῖ δὲ σκευάζειν καὶ αὐτὸ οὕτως, κρόκου, μύρου συριακοῦ, ὀποβαλσάμου ἀνὰ οὐγ. α. μέλιτος οὐγ. γ. σμύρνης οὐγ. γ. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, κηροῦ ποντικοῦ ἀνὰ οὐγ. γ. τερεβινθίνης οὐγ. α. S. εὐφορβίου οὐγ. α.

Ad stomachum perfrictionem expertum intinctus, qui Embamma Græcis dicitur.

Πρὸς κατεψυγμένον στόμαχον ἔμβαμμα.

Baccarum iuniperi, piperis, singulorum unciæ duæ: gingiberis unciæ quatuor, petroselini uncia, mellis quod satis est. Vtitor ut præstantissimo.

Ἀρκευθίδων, πεπέρεως ἀνὰ οὐγ. β. ζιγγιβέρεως οὐγ. δ. πετροσελίνου οὐγ. α. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. χρῶ ὡς καλλίστῳ.

De Antidotis stomachicis. Pastillus Amazonum.

Περὶ ἀντιδότων στομαχικῶν. τροχίσκος ὁ τῶν ἀμαζόνων.

Hic pastillus multo usu probatus

Οὗτος ὁ τροχίσκος πολλὴν πεῖραν δέδω-

δελακρον, ἐφ' ὧν ὀδύναι περὶ τὸν στόμαχον ἰσχυραὶ γίνονται, καὶ σπῶνται. παραμυθεῖται γὰρ αὐτὰς ἱκανῶς πινόμενος, μετὰ καὶ τοῦ ὠφελεῖν. ἔχει δὲ οὕτω· σελίνου σπέρματος δρ. ς. ἀνίσου δραχ. ς. ἀψινθίου δρ. δ. σμύρνης δραχ. β. κινναμώμου, πεπέρεως μακροῦ ἀνὰ δραχ. β. καστορίου δραχ. β. ὀπίου δρ. β. ἀνάπλαττε δὲ ὕδατος, καὶ ποίει τροχίσκους ἄγοντας ἀνὰ δρ. α. καὶ δίδου στομαχικοῖς, μετὰ προπόματος κυ. γ. χολερικοῖς, καὶ τοῖς ἐμοῦσι τροφὴν, μετὰ ψυχροῦ· κοιλιακοῖς, καὶ δυσεντερικοῖς, μετὰ μύρτων ἀφεψήματος· τοῖς δὲ σπληνικοῖς, μετὰ ὀξυμέλιτος. καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ ποιεῖ οὗτος ὁ τροχίσκος. καὶ μάλιστα τοῖς ἐμοῦσι, καὶ δακνομένοις ὑπὸ μοχθηρῶν τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν παθῶν ἀρκεῖ, καὶ ταῦτα κάλλιστα πολλὴν δεδωκότα πεῖραν. λοιπὸν δὲ καὶ τοῦτο χρὴ γινώσκειν εἰς πᾶσαν σκληρίαν, εἴτε στομάχου, ἢ ἥπατος, ἢ σπληνὸς, ἢ ἄλλου τινὸς μορίου, ὑπὸ διαφόρων, καὶ οὐχ ὑπὸ μιᾶς αἰτίας γινομένην. καὶ γὰρ ξηρότης ἢ θερμότης προηγησαμένη, καὶ παχύνουσα τοὺς χυμοὺς, σκληρότερον τὸν ὄγκον ἐργάζονται, καὶ ψύξις ὡσαύτως. δεῖ οὖν ἀκριβῶς περιεργαζομένους, εἶτα διαγνόντας ἐκ τῶν προηγησαμένων καὶ τῶν συνεδρευόντων σημείων, καὶ μάλιστα τῆς κράσεως, οὕτω προσφέρειν τὰ βοηθήματα.

batus est, in quibus dolores ualidi, & conuulsiones stomachum exercent. nam abundè ipsas mitigat potus: necnon auxiliatur. Habet autem in hunc modum. Apij seminis drachmæ sex, anisi totidē, absynthij drachmæ quatuor, myrrhæ, piperis longi, cinamomi, castorei, opij, singulorum drachmæ duæ. Læuigato ex aqua, fingitoq; pastillos, qui singuli pēdeant drachmam. dato stomachicis cū uini facticij, quod πρόπομα Græcis dicitur, cyathis ternis: cholericis, & cibum uomentib. ex frigida: cœliacis & dysentericis cum myrtorū decocto: lienosis autem ex oxymelite. Itē ad alia multa ualet hic pastillus, et præsertim uomentibus, quiq; rosionem ex prauis stomachi et uētris humorib. sentiunt, satis respōdet. Atque hæc sunt nobilissima, quæ multis experimētis cōprobauimus. Cæterùm hoc quoq; sciēdum est, omnem duritiē aut stomachi, aut iecoris, aut lienis, aut alterius cuiusdam particulæ, à diuersis causis, & non ab una excitari. Etenim siccitas, aut caliditas, si præcesserit, humoresq; reddat crassos, tumorem duriorem efficit, & perfrictio similiter. Accuratè igitur incumbendum est, ut ex signis præcedentibus, et ijs quæ assident, præcipuè temperamento internoscamus, atque ita medicamenta adhibeamus.

Si enim præcesserint tristitiæ, curæ, labores, animi deiectiones, pauci cibi, et calidiores, potusq; huiusmodi duritiem ex nimia humorũ adustione potius factã esse cognoscemus. Necesse igitur est in talib. affectib. ut medicamẽtis ægros curemus, quæ tepidã aut temperatam qualitatem obtineant, non autem calefaciant, et emollire posse titulo admodum promittant. hæc enim ijs qui tumorem ex frigiditate in scirrum coactum habent, contulerunt: nec de huiusmodi ambigere dubitare'que oportet. Dictum namque est ab Aristotele, alijs'que præstantissimis uiris antiquis, singula quæ concreta, & in scirrum indurata sunt, à contrario eius quod concretionem peperit, dissolui: nempe quod à calore et siccitate concretum est, ab humectantibus ipsum & refrigerantibus dissolui oportere, quemadmodum in nitro & sale fieri cernimus. Omnia namque hæc à caliditate magis torrentur atq; indurantur, ex aqua uerò dissoluuntur: quemadmodum rursus, quæ à frigiditate cõcreuerint, ab igne resoluũtur: id quod uidere in glacie & niue fieri licet, dum ab sole & igne dissoluuntur. Quare adhortor, ut animum adhibeatis, & ne ut plerique medici citra iudicium remedia adhibeatis, titulis ipsorum solis acquiescentes.

εἰ μὲν γὰρ λῦπαι καὶ φροντίδες προηγήσαντο, καὶ κόποι, καὶ ἀθυμίαι, καὶ ὀλιγοσιτίαι, καὶ θερμότεραι ῥοφαὶ, καὶ πόματα, γινώσκειν δεῖ τοιαύτην σκληρίαν, ὅτι μᾶλλον ὑπὸ ὀπτήσεως χυμῶν γέγονεν. ἀνάγκη γοῦν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσι χλιαρὰν ἢ εὔκρατον ἔχουσι ποιότητα, σπουδάζειν ἰᾶσθαι βοηθήμασι, καὶ μὴ τοῖς θερμαίνουσι, καὶ ἰσχυρὰν ἔχουσιν ἐπαγγελίαν εἰς τὸ μαλάττειν δύνασθαι. ταῦτα γὰρ τοῖς ἀπὸ ψύξεως ἐσκιρρωμένον ἔχουσι τὸν ὄγκον πεποίηται, καὶ οὐ δεῖ τὸ τοιοῦτον ἀμφιβάλλειν· εἴρηται παρὰ ἀριστοτέλους καὶ ἄλλων ἀρίστων ἀνδρῶν παλαιῶν, ὡς ἕκαστον τῶν παγέντων καὶ σκιρρωθέντων, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου τὴν πῆξιν ἐργασαμένου διαλύεται. οἷον, ἀπὸ θερμότητος παγὲν καὶ ξηρότητος, ἀνάγκη ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων αὐτὸ, καὶ ψυχόντων διαλυθῆναι, καθάπερ ἐστὶν ἰδεῖν ἐπί τε νίτρου καὶ ἁλῶν γινόμενον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα μᾶλλον ὑπὸ θερμότητος ὀπτῶνται, καὶ σκληρύνονται, ὑπὸ δὲ ὕδατος διαλύονται. ὥσπερ πάλιν ὅσα τὴν πῆξιν ὑπὸ ψύξεως ἔσχεν, ὑπὸ πυρὸς διαλύεται. ἔνεστι δὲ τοῦτο θεάσασθαι γινόμενον ἐπί τε κρυστάλλου καὶ χιόνος, ἀπό τε ἡλίου καὶ πυρὸς διαλύεσθαι. διόπερ παραινῶ προσέχειν, καὶ μὴ ὡς πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἀκρίτως προσφέρειν τὰ βοηθήματα, ταῖς ἐπαγγελίαις αὐτῶν μόναις προσέχοντες.

Ego

ἐγὼ γοῦν οἶδα σκληρίαν σπλάγχνων τοῖς ὑγραίνουσι καὶ εὐκράτοις ἰασάμενος, οἷον λουτροῖς καὶ ὑδρελαίῳ, καὶ ἐλαίῳ ῥοδίνῳ, καὶ χαμαιμηλίνῳ χρησάμενος. ὁμοίως δὲ καὶ λουτροῖς εὐκράτοις, ὥσπερ ἐπὶ ἄλλων, ταῖς διὰ νάρδου καὶ γλευκίνου καὶ ἀνηθίνου ἐλαίου ἐπιβροχαῖς, καὶ μαρκιάτου, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων. καὶ διαίτῃ θερμαινούσῃ, οἷον, πέπερι ταῖς τροφαῖς ἐμβαλὼν, καὶ ἄνισον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τῆς αὐτῆς εἰσὶ δυνάμεως, καὶ πόματος διὰ ναρδοστάχυος, καὶ ἀσάρου, καὶ τῶν ἄλλων ἀντιδότων ὅσαι τὸ λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν ἔχουσιν. ἐπεὶ οὖν δὴ ὀλίγα ὑπὸ τῶν ἐναντίων συμβαίνειν εἴωθε, προσέχειν ἀκριβῶς δεῖ. καὶ γὰρ ὀξίδες ἐν τῷ στομάχῳ πολλάκις γίνονται, οὐ μόνον διὰ ψύξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ θερμότητα. ἴσμεν δὲ ὅτι πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ὑπὸ ψύξεως ἅπασαν ὀξίδα δοξάζουσι γίνεσθαι μόνον, ὅθεν ἀεὶ τὰ θερμαίνοντα τούτοις προσφέρουσιν. ὁρῶ δὲ πολλοὺς ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ἐμψυχόντων ἐδεσμάτων ὠφελήθησαν, ὑπὸ τῶν θερμαινόντων ἰσχυρῶς βλαπτόμενοι πρότερον. ὁ γὰρ οἶνος ὠξύνετο μᾶλλον αὐτοῖς ἤδη πλέον, ἢ τὰ θερμότερα τῶν προπομάτων, ὅσα διὰ πεπέρεως ἢ ἀνίσου, ἢ ἄλλης τινὸς τοιούτου τρόπου δυνάμεως τὴν σκευασίαν ἔχοντα. διὸ παραιτησάμενοι τὰ τοιαῦτα, τοῖς ἐναντίοις χρησάμενοι, εὐκράτῳ πλέονι, καὶ τροφαῖς εὐχύμοις, καὶ δυσμεταβλήτοις, οἷον βολβῷ καὶ στερνίῳ,

Ego sanè noui uiscerum duritiem humectantibus & tẽperatis me curasse, nempe balneis et hydrelæo usum: necnon rosaceo oleo et chamæmelino: similiter etiã balneis temperatis, quemadmodum in alijs superfusionibus ex nardino, gleucino & anethino oleo: item Marciato, & horum similibus: adhæc uictu calefaciẽte, utpote pipere cibis iniecto, & aniso, & alijs quæ eiusdem sunt facultatis: insuper potione ex spica nardi, asaro, & id genus antidotis, quæ extenuare & calefacere possunt. Quoniam igitur non pauca à contrarijs euenire solẽt, attendendum est diligenter: etenim acores in stomacho subinde non solum ex frigiditate, sed etiã calore oriuntur. Nouimus autem plerosq; medicos putare, omnem acorem à sola frigiditate prouenire: qua de causa semper his calefacientia adhibent. Video rursus multos etiam à refrigerantibus cibis adiutos fuisse, qui antea à calefaciẽtibus plurimum offenderentur. Nam uinum potius ipsis magis acescebat, quàm calidiores potiones factitiæ, quæ ex pipere aut aniso, aut alio quodam huiusmodi parantur medicamẽto. Quare talib. repudiatis, contrarijs usi, temperata aqua largiore, cibis boni succi, & qui ægrè confici possunt, ut bulbio et sternio

Acidus uictus.

sternio, aut anserum uentriculis, iuuencæ pedib. ex posca: et ex pisculẽtis, orpho, isicijs, pectinibus, ostreis non coctis, celerrimè tali affectu liberati sunt, ut neq; acidos ructus, neq; aliam cruditatem in posterum sustinerent. Ex talibus igitur uniuersis cõiectura aßequi licet, idem accidens à cõtrarijs sæpe causis oboriri. Quẽadmodum autẽ in acido ructu, ita rursus cura habẽda est, ubi æger amaritudinem causatur, & non statim humidis in totum & refrigerantibus utẽdum. Fieri namq; potest, ut uiscosi abundent humores, in quib. bilis, dum ad superiores partes effertur, huiusmodi cõsensum, etiamsi non admodũ copiosa fuerit, ægro præbet. Omnes igitur arquatos amaritatem percipientes uidere licet, attamẽ non omnes à refrigerantibus adiuuantur. Multi siquidem etiã allijs liberalioribus usi, arquato liberati sunt, ita ut neq; reliquo tẽpore amaritudinẽ perceperint: id quod meritò accidit, cum neq; ab eadem causa arquati fiant, sed alij ob iecoris inflammationem, alij ex uentriculi intemperie, alij à uiscosis humoribus: sed hi curari nequeunt, nisi extenuantibus & calefacientibus, quemadmodum rursus considerandũ est, etiã in ijs qui copiosiora expuũt, et frigidũ putantur stomachũ habere.

Arquati nõ una est causa.

Non

στερνίῳ, ἢ χηνῶν κοιλίαις, καὶ δαμαλοποδίοις σὺν ὀξυκράτῳ, καὶ ὀρφῷ, ἰσικίοις, καὶ κτενίοις, καὶ ὀστρέοις ἀνέψθοις, τάχιστα δὲ τοιαύτης διαθέσεως ἀπηλλάγησαν, ὡς μηδὲ ὀξυρεγμίαν, μηδὲ ἄλλην ἀπεψίαν ὑπομεῖναι τοῦ λοιποῦ. ἐκ τῶν τοιούτων οὖν ἁπάντων ἐστὶ στοχάσασθαι, ὡς τὸ αὐτὸ σύμπτωμα πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐναντίων αἰτίων γίνεται, καθάπερ ὑπὸ δὲ ὀξώδους ἐρυγῆς, οὕτω πάλιν δεῖ πολυπραγμονεῖν καὶ ἐφ᾽ ὧν πικρίαν ὁ κάμνων αἰτιᾶται, καὶ μὴ πάντως εὐθὺς τοῖς ὑγραίνουσι καὶ ἐμψύχουσι χρήσῃ. καὶ γὰρ ἐνδέχεται γλίσχρους πλεονάζειν χυμοὺς, ἐφ᾽ ὧν ἡ χολὴ βασταζομένη πρὸς τὰ ἄνω μέρη, τοιαύτην συναίσθησιν, εἰ καὶ μὴ πολλή τις εἴη, πάνυ παρέχει τῷ κάμνοντι. πάντας οὖν τοὺς ἰκτεριῶντας ἐστὶ θεάσασθαι πικρίας αἰσθανομένους, ἀλλ᾽ ὅμως οὐχ οἱ πάντες ὑπὸ τῶν ἐμψυχόντων ὠφελοῦνται. πολλοὶ γὰρ καὶ σκόρδοις χρησάμενοι πλείοσιν, ἀπηλλάγησαν τοῦ ἰκτέρου, καὶ τοῦ πικρίας ἔχειν τοῦ λοιποῦ συναίσθησιν. εἰκότως δὲ τοῦτο συμβαίνει. οὐδὲ γὰρ ὑπὸ δὲ αὐτῆς αἰτίας γίνονται, ἀλλ᾽ οἱ μὲν διὰ φλεγμονὴν τοῦ ἥπατος, οἱ δὲ ὑπὸ τῆς δυσκρασίας τῆς γαστρὸς, ἕτεροι δὲ ὑπὸ γλίσχρων χυμῶν. ἀλλ᾽ ἀδύνατον ἰάσασθαι, εἰ μὴ τοῖς λεπτύνουσι καὶ θερμαίνουσιν, ὥσπερ πάλιν δεῖ λογίζεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἀποπτυόντων πλείονα, καὶ ψυχρὸν οἰομένων ἔχειν τὸν στόμαχον.

οὐ γὰρ

οὐ γὰρ πάντως ὑπὸ πολλῆς ὑγρότητος γίνεται τὸ τοιοῦτον. ἐνδέχεται γὰρ καὶ διὰ θερμότητα συμβαίνειν. νηστεύοντες γὰρ καὶ ὀλιγοσιτοῦντες πάσχουσι τοῦτο πολλάκις, καὶ οὐ παύονται σιελίζοντες καὶ ἀποπτύοντες πολλά, ἕως οὗ τροφὴν προσενέγκωνται. δῆλον δέ, ὅτι διὰ θερμασίας ἀναλυούσης τὰ ἐν τῷ βάθει ὑγρὰ συνέβαινε τοῦτο. ἐπειδὰν γὰρ ἡ φύσις ἡ πέττουσα τὴν τροφὴν ἀναλώσῃ τὴν προσενεχθεῖσαν, ἀναγκάζεται τηνικαῦτα πάλιν ἀναλύειν ἃ προσέθηκε. καὶ διὰ τοῦτο πλείονα πτύουσι, τηκομένης αὐτῆς τῆς ἐν τῷ βάθει ὑγρότητος. ὅτι δὲ διὰ θερμότητα γίνεται τὸ πτυαλίζειν αὐτοὺς πλεῖον, ἔνεστιν ἰδεῖν κἀπὶ τῶν καιομένων ξύλων. ἀποστάζουσι γὰρ καὶ αὐτὰ ὑγρόν, δηλονότι τοῦ πυρὸς ἐκκενοῦντος τὸ ἐν τῷ ξύλῳ περιεχόμενον ὑδατῶδες. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὀπτωμένων κρεῶν μάλιστά ἐστι συμβαῖνον θεάσασθαι.

Περὶ θεραπείας.

Θεραπεύειν οὖν χρὴ τοὺς διὰ θέρμην πολλὰ πτύοντας, διά τε τῶν ἐμψυχόντων καὶ δυσκατεργάστων τροφῶν, ὥσπερ πάλιν τοὺς δι' ὑγρότητα, τοῖς θερμαίνουσιν. ἀνδρὸς οὖν τετριμμένου κατὰ τὴν τέχνην χρεία πανταχοῦ, τοῦ δυναμένου τὴν ἀκριβῆ κρῖναι αἰτίαν. καὶ γὰρ ὑπὸ τῶν ἐναντίων αἰτιῶν, ὡς εἰρήκαμεν, τὸ αὐτὸ γίνεται σύμπτωμα. ῥιγοῦσιν οὖν οἱ πολλοὶ καὶ ψύχονται τὸ σῶμα, τινὲς

μὲν

Non enim eiusmodi à copiosa in totum humiditate accidit, cùm etiam ob caliditatem euenire possit. Nam cùm ieiunant, & cibo modico utuntur, hoc sæpe experiuntur, nec desinunt saliuam emittere, & copiosa expuere, donec cibum aßumant. Clarum aūt est id accidere, dum caliditas humores qui in alto latent, dissoluit. Postquam enim natura cibum cōcoquens, oblatum insumpserit, tunc rursus quæ apposuit, dissoluere cogitur: atque idcirco copiosiora spuunt, humiditate quæ in alto hæres cit, liquescente. Quòd autem ob calorem crebrius expuere ipsos accidit, uidere licet in lignis cùm comburuntur: quippe humor ex eis destillat, nimirum igne, id quod aquosum in illis continebatur, euacuante. Idē etiā in carnib. dum assantur, potißimum euenire cernimus.

De curatione.

Curandi ergo sunt, qui ob calorem copiosa expuunt, cibis refrigerantib. & qui difficulter cōfici possunt: quemadmodum rursus eos qui ob humiditatem, calefacientibus. Opus igitur uiro est in arte omnifariā exercitato, qui exquisitè causā dijudicare queat. Etenim idem accidens à contrarijs, ut diximus, causis oritur. Quare plerique rigorem et frigus in corpore sentiunt: quidam

sanè

sanè à crudis humoribus, qui in eo superant: quidam uerò ob siccitatem, et inediam: alij propter bilē, quemadmodū alij rursus in externis partib. ob magnam inflammationē, quæ calidum sanguinem totum ad se attrahit, perfrigescūt. Multa sanè etiam alia exempla licet adducere, quòd eadem res à contrarijs, ut dictum est, subinde causis efficitur: uerùm hæc quoq; sufficiunt. Nam in febrium curationibus copiosius de hac re agetur: quia medici plurimùm ab eis decipiuntur, errantq́;.

De singultu.

Cap. 13.

CVm singultus etiā stomachicus sit affectus, his coniungere eū decet, ut omnis stomachicorum disputatio in idem sit collecta. Nam totus stomachus conuulsorio more, dum nonnulli mouentur, affici uidetur, ubi facultas ipsius expultrix illic largius ad recrementa quæ insident, grauant & rodunt, expellenda incitatur. Non rarò in euacuatione etiam ipsa ob siccitatem comitatur, nimirum ut in dysentericis, uel quocunq; alio modo largius euacuatis, et febri tētatis immodica, tale fieri spectamus. Fit aūt, ut etiā ob acrem quampiam qualitatem homo singultiat, sicut qui hydrogarū aßumpserit,

Singultus causæ.

aut

μὲν ὑπὸ τῶν πλεοναζόντων ὠμῶν χυμῶν, ἕτεροι δὲ διὰ ξηρότητα καὶ ἀσιτίαν, καὶ ἄλλοι διὰ χολήν. καθάπερ ἄλλοι πάλιν ψύχονται τὰ ἐκτὸς διὰ φλεγμονὴν μεγάλην, ὡς ἑαυτὴν ἐπισπωμένην πᾶν τὸ θερμὸν αἷμα. πολλὰ γοῦν καὶ ἄλλα παραδείγματα παρέχειν ἐστίν, ὅτι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὡς εἴρηται, πολλάκις αἰτιῶν ἀποτελεῖται. ἀλλ᾽ ἀρκεῖ καὶ ταῦτα. ἐπὶ πλέον γὰρ ἐν ταῖς τῶν πυρετῶν θεραπείαις ῥηθήσεται. καὶ γὰρ ὑπ᾽ αὐτῶν ἡ μεγίστη γίνεται πλάνη τοῖς ἰατροῖς.

Περὶ λυγμοῦ. ιγ.

ΚΑὶ τὸν λυγμὸν στομαχικὸν ὑπάρχοντα πάθος, ἐνταῦθα προσήκει συνάπτειν, ἵνα πᾶς ὁ τῶν στομαχικῶν συνειλεγμένος πρὸς αὐτὸν εἴη λόγος. φαίνεται γὰρ σπασμωδῶς ὅλος ὁ στόμαχος κινουμένων τινῶν σπώμενος, ὡς ἔοικε, τῆς ἐκεῖσε ἀποκριτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἐπὶ πλέον ἐπεγειρομένης, εἰς τὸ ἀπώσασθαι τὰ ἐγκείμενα καὶ βαρύνοντα καὶ δάκνοντα περιττώματα. σπανίως δὲ καὶ ἐπὶ κενώσεως ἑπομένη αὐτῇ, δηλονότι ὑπὸ ξηρότητος· καθάπερ ἐπὶ τῶν δυσεντερικῶν, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἐπὶ πλέον κενωθέντων, καὶ τῶν ἀμέτρως πυρεξάντων ἐστὶ θεάσασθαι τὸ τοιοῦτον γινόμενον. συμβαίνει δὲ ὑπό τινος δριμείας ποιότητος λύζειν τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἐπὶ τῶν προσαραμένων ὑδρόγαρον,

ἢ ἄλλο τι τί τοιοῦτον δῆξιν φέρον, καὶ μᾶλλον ἐφ' ὧν ἐστι καὶ ὁ στόμαχος αἰσθητικώτερος. καὶ αὗται μὲν αἱ αἰτίαι τοσαῦται καὶ τοιαῦται τοῦ λυγμοῦ. θεραπευτέον δὲ αὐτὸν οἰκείως πρὸς τὴν ποιοῦσαν διάθεσιν. εἰ μὲν γὰρ γλίσχρα καὶ παχέα τυγχάνοιεν ὄντα τὰ αἴτια, δῆλον ὅτι τοῖς λεπτύνουσιν καὶ τέμνουσι χρηστέον. τέμνει δὲ καλῶς καὶ μόνον ὄξος ὀλίγον ἐπιρροφούμενον, καὶ μάλιστα τὸ σκιλλητικὸν καλούμενον, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ κιρνώμενον ὀξύμελι. παρεθέμην δὲ καὶ τούτου τὴν σύνθεσιν καλλίστην, ἀνάγουσαν πρὸς πᾶσαν, καὶ πολλὰ ποιεῖν δυναμένην διάθεσιν, καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν στόμαχον παθήμασι, καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις, καὶ ὀξυρεγμίας. ἔστι δὲ αὕτη.

aut aliud quid eiusmodi rosionem inferens, ac magis ubi stomachus quoq; est sensibilior. Atq; hæ sanè singultus causæ, tot et tales existunt: curari aũt ipsæ remedijs ad causam eum facientẽ propriè accõmodatis debet. Si enim causæ fuerint uiscosæ et crassæ, extenuantibus, et incidentib. utendum esse cõstat. Incidit aũt probè acetũ quoq; solũ, si modicè sorbeatur, et præcipuè quod uocatur scilliticũ: itẽ oxymeli, quod ex eo tẽperatur. Adieci autem huius quoq; cõpositionem optimã, quæ multis cõferre potest, præsertim stomachi affectib. et inflationib. acidisq; ructibus: est autem hæc.

Ὀξυμέλιτος σκευασία.

Σκίλλης τῶν ἐντὸς τῶν ἁπαλῶν λιτ. β. ὄξους δριμέος λευκοῦ ξε. ιε. πεπέρεως οὐγ. β. δαύκου κρητικοῦ σπέρματος δραχ. δ. μαράθρου σπέρματος δραχ. δ. κυμίνου δραχ. δ. σελίνου σπέρματος δραχ. η. πετροσελίνου μακεδονικοῦ οὐγ. β. σιλφίου οὐγ. β. ζιγγιβέρεως οὐγ. α. πυρέθρου οὐγ. α. νάρδου κελτικῆς δραχ. δ. λιβυστικοῦ δραχ. δ. ὑσσώπου δρ. α. γλήχωνος δραχ. α. ἡδυόσμου χλωροῦ δέσμην α. σελίνου χλωροῦ, δέσμην α. καρδαμώμου δραχ. β. πηγάνου χλωροῦ κλῶνας ε. μέλιτος ξε. α. φύλλου δραχ. δ. κόστου οὐγ. α. ἑψήματος ξε. β. ἀγαρικοῦ οὐγ. α. ναρδοστάχυος, ἀμώμου ἀνὰ οὐγ. α.

Oxymelitis confectio.

Scillæ partis internæ tenerioris libræ duæ: aceti acris albi sextarij quindecim: piperis unciæ duæ, dauci Cretici seminis, fœniculi seminis, cumini, singulorũ drachmæ quatuor, apij seminis drachmæ octo, petroselini Macedonici unciæ duæ, laseris unciæ duæ: gingiberis uncia: pyrethri uncia, nardi gallicæ drachmæ quatuor, ligustici drachmæ quatuor, hyssopi Cretici drachma, pulegij drachma, mentæ uiridis fasciculus, apij uiridis fasciculus, cardamomi drachmæ duæ, rutæ uiridis turiones quinq;, mellis sextarius, folij drachmæ quatuor, costi uncia, sapæ sextarij duo, agarici, spicæ nardi, amomi, singulorum uncia.

Omnia hæc contusa diligenter, seorsim habeto, et scillam in acetum coniectã per dies septem macerari sinito, deinde ea sublata, reliqua omnia contusa, ubi validè læuigaueris unà, acetoq; indideris, alios dies septem sinito, deinde per linteolũ densum expressis etiã ad affectũ prædictũ utitor. Cæterũ et raphani radices in ipsũ tingere cõuenit, uomitũq; ciere. Adhæc mulsa, et spicæ nardi rutæq; decoctum potu ipsis auxiliatur: nec non panis ex condito comestus. Omnia namq; hæc adhibui, & in magno adeò singultu, ut æger è lecto exilire cogitaret, perfeci. Vsus autem sum præter hæc etiam extrinsecus in stomacho, castoreo, styrace et mastiche, oleo ipsa incoquens, et stomachum uehemẽter ex eo fouẽs. agitabam autem inter coquẽdum oleum ruta. Porrò castoreum, et potum & olfactum in his probè opitulatur: item nardus gallica, asarũ, spica nardi, anisum, cuminum, & ligusticum. Quòd si recrementa rodentia & corrupta fuerint, ijs utendum esse constat, quæ contemperant, & simul id quod rodit, abstergere possũt. Vinum his circumcidendum est, atque omnia acria decocta: tẽperata autem aqua utendũ, et pane ea imbuto, ptisanáque copiosa, pisciculo qui aceti paulum habeat, &

πάντα ταῦτα κόψας, ἐπιμελῶς ἔχε κατ᾽ ἰδίαν. καὶ βαλὼν εἰς τὸ ὄξος τὴν σκίλλαν, ἔασον ἐμβραχῆναι ἡμέρας ἑπτὰ, ἔπειτα λαβὼν τὴν σκίλλαν, ῥίπτε. τὰ ἄλλα δὲ πάντα τὰ κοπέντα συλλειώσας ἰσχυρῶς, καὶ βαλὼν εἰς τὸ ὄξος, ἔασον ἄλλας ἡμέρας ζ. ἔπειτα διὰ ὀθονίου πυκνοῦ ἐκθλίψας χρῶ, καὶ πρὸς τὴν εἰρημένην διάθεσιν, λοιπὸν καὶ ῥαφανίδας ἐμβάπτειν εἰς αὐτό. προσσήκει καὶ ἔμετον ποιεῖν. καὶ τὸ μελίκρατον δὲ, καὶ τὸ ζέμα τοῦ ναρδοστάχυος καὶ τοῦ πηγάνου πινόμενον ὠφελεῖ, καὶ ἄρτος εἰς κονδῖτον ἐσθιόμενος. πάντα γὰρ ἐποίησα ταῦτα καὶ ἐπὶ μεγάλου λυγμοῦ τοσοῦτον, ὡς ὑπονοεῖν ἐκτὸς κλίνης ἐξάλλεσθαι τὸν κάμνοντα. ἐχρώμην δὲ καὶ κατὰ τοῦ στομάχου πρὸς τούτοις ἔξωθεν καστορίῳ, καὶ στύρακι, καὶ μαστίχῃ, συνεψῶν ἐλαίῳ, καὶ πυριῶν αὐτοῦ τὸν στόμαχον σφόδρα. ἐκίνουν δὲ ἐν τῷ ἕψεσθαι τὸ ἔλαιον πηγάνῳ. τὸ καστόριον καὶ πινόμενον, ἢ ὀσφραινόμενον ἐπὶ τούτων καλῶς ποιεῖ, ἢ νάρδος κελτικὴ, ἢ ἄσαρ, ἢ ναρδόσταχυ, ἢ ἄνισον, ἢ κύμινον, ἢ λιβυστικόν. εἰ δὲ δακνώδη ἢ διεφθαρμένα εἴη τὰ περιττώματα, δῆλον ὅτι τοῖς ἐπικιρνῶσι ἢ ἅμα ἀπορρίπτειν τὸ δακνῶδες δυναμένοις ἀναγκαῖον κεχρῆσθαι. τὸν δὲ οἶνον ἐπὶ τούτων ἀνακοφίζειν δεῖ, ἢ πάντα τὰ δριμέα ἀποζέματα. τῷ δὲ εὐκράτῳ καταχρηστέον ἢ ἄρτῳ ἀποβεβρεγμένῳ ἐν αὐτῷ, καὶ πτισάνῃ πολλῇ, ἢ ἰχθύϊ ὀλίγον ὄξος ἔχοντι, καὶ

ἔχουσι, καὶ νεοττοῖς περιστερῶν, καὶ μὴ καθαίρειν τούτους οὐδὲν ἄτοπον. εἰ δὲ καὶ διὰ κένωσιν ἢ πυρετὸν ὁ λυγμός ἐστι, δηλονότι καὶ ἐπιμόνως εἴη γεγενημένος. τηνικαῦτα γὰρ ὑπὸ ξηρότητι συμβαίνει τὸ πάθος ἀμέτρως· κινδυνώδης μὲν εἰκότως ὁ τοιοῦτος. δεῖ οὖν τοῖς ὑγραίνουσι καὶ ψύχουσιν ὑπὸ τῶν τοιούτων κεχρῆσθαι βοηθήμασι, καὶ μάλιστα συνεχεστάτῳ εὐκράτῳ καὶ ἀλοιφῇ, καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ κενώσει. οἶδα δέ τινας τῶν ὑπὸ ταύτῃ τῇ δυσκρασίᾳ λυζόντων, ψυχρὸν ἐπιρροφήσαντα καὶ σωθέντα. ἀλλ' ὑπὸ φλεγμονῆς φεύγειν δεῖ τὰ ἐνεργείᾳ ψυχρά. μᾶλλον δὲ τὸ συνεχεῖ κεχρῆσθαι χλιαρῷ, κατ' ὀλίγον ἐπιρροφοῦντα. βρέχειν δὲ δεῖ θερμοτάτων χειρῶν ἄκρα συνεχέστερον, καὶ τοὺς πόδας ἐπιδεσμεῖν, καὶ διακατέχειν οὐδὲν ἄτοπον, καὶ πταρμοὺς ἐπιτηδεύειν, ἐφ' ὧν μάλιστα τῷ στομάχῳ ἐμπέπλασται ὑγρά. οὕτω γὰρ ἀπωθεῖται τὸ πνεῦμα στενοχωρούμενον, καὶ βίᾳ προσπταῖον, περιεχόμενον κατὰ τὸν στόμαχον, * καὶ καταιονήσεσιν. ἐφ' ὧν μάλιστα καὶ φλεγμονὴν ἐν ἥπατι ἢ στομάχῳ κατανοήσεις εἶναι, προφλεβοτομήσας, εἰ μὴ παντελῶς τὰ τῆς δυνάμεως ἀντικράττει. τοῖς τοιούτοις οὖν χρηστέον ἐμμεθόδως καὶ τεχνικῶς προσέχοντα καιρῷ, καὶ τάξει, καὶ ποιότητι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οἷς οἱ δοκιμώτατοι τῶν ἰατρῶν προσεῖχον.

& pullis columbarũ: atq; huiuſmodi ſingultientes purgãdi non ſunt. Sin aũt ob euacuationẽ aut febrim ſingultus accedat, nõ dubiè etiam firmiter perſeuerans, tunc enim ob ſiccitatem immodicam affectus oritur, talis meritò quidem periculoſus eſt. Quare in eiuſmodi humectantibus & refrigerantib. auxilijs, præſertim temperata aqua creberrima, unctione, et omnibus, quæ euacuatis adhibẽtur, utendũ. Noui autẽ quẽdam ex ijs qui ob hanc intemperiem ſingultiũt, frigida ſorbitione conſeruatũ. At in inflãmatione ea quæ actu frigida ſunt, uitari debent: magis etiam continuẽ tepida utendũ, paulatim eam ſorbendo: extremas autẽ manus calidiſsimas frequentius madefacere oportet: et pedes deligare, cõtinereq;, non eſt alienũ. Inſuper ſternutamenta accommodare, in quibus maximè humida ſtomacho infixa ſunt. Ita namq; ſpiritus, dum in anguſtias redigitur, et uiolentia incidit, humorem qui in ſtomacho cõtinetur, propellit. Adhæc ſuperfuſionib. ad ſtomachũ uti confert, in quibus potiſsimum etiam inflammationẽ illius aut iecoris eſſe conſideraueris, uena prius ſecta, niſi omnino uires diſſuadeant. Talib. igitur ratione et artificio utendũ eſt, ita ut animũ aduertas tẽpori, ordini, qualitati, et alijs omnibus, quib. celeberrimi medici aduertendum eſſe putarunt.

At ſi

At si multis atq; multis tentatis, æger nihil sentiat adiumenti solatijq;, dũ nihil ex ijs quæ ab arte suppeditantur, morbi difficultati succurrere potest, etiam naturalibus, quæ alligantur, uti alienum non est, ut ægrum conseruemus. Etenim impium est talem desere re, & prohibere ea quæ ægro ad salutem conferunt, cum etiam diuinißimus Galenus, & qui eum præcesserunt, his sint usi. Quare sapientißimus ille Didymus in libro qui Octaiomus uocatur, scri ptum reliquit.

εἰ δὲ πολλῶν καὶ πολλῶν γιγνομένων, ἀπαραμύθητος ὁ κάμνων εἴη, μηδενὸς τῶν ἀπὸ τῆς τέχνης ἰσχυόντων βοηθῆσαι τῇ δυστροπίᾳ τοῦ νοσήματος, καὶ τοῖς φυσικοῖς περιάπτοις οὐδὲν ἄτοπον κεχρῆσθαι, χάριν τοῦ σῶσαι τὸν κάμνοντα. καὶ γὰρ ἀσεβὲς ἐστι τοιοῦτον παραλιπεῖν, καὶ γίγνεσθαι κώλυσιν τῶν εἰς σωτηρίαν συντελούντων τῷ κάμνοντι, ὁπότε καὶ ὁ θειότατος γαληνὸς, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ τούτοις ἐχρήσαντο. ὁ μὲν οὖν σοφώτατος δίδυμος εἶπεν ἐν τῇ ὀκτατόμῳ αὐτοῦ βίβλῳ οὕτω καλουμένῃ.

Aliud.

Festucam, aut lapillum, aut fimum ex terra sublatum singultientis capiti, ipso ignorante, imponito, ac statim singultus desinit. In Cyrene hoc quoq; didici.

Ἄλλο.

Κάρφος, ἢ λιθάριον, ἢ κόπριον ἐκ τῆς γῆς ἄρας, ἔνθες ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ λύζοντος, λαθὼν αὐτὸν, καὶ εὐθέως παύεται. ἐν δὲ κυρήνῃ καὶ τοῦτο ἔμαθον.

Aliud.

Singultiens contineat manu sinistra calculos suffragiorum quadraginta, & capiti superim ponat, ac statim singultire desinet. Castoreum autem alligatũ citò singultum finit. Adhæc cuminum quoque panniculo lineo inditũ brachiali sinistræ manus alligato: hoc Aethiopes ad austrũ habitantes facere dictitant. Cretẽses tessarã manib. cõtinere, Γ ϱ ς γ & narib. offerre. Nõnulli uerò panis fracti micã auri singultientis tacitè imponũt, et fragmentũ olfaciunt, liberanturq;: alij

Ἄλλο.

Λύζων κρατείτω ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ψήφους μ. καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐπιτιθέτω, καὶ εὐθέως παύσεται. καστόριον δὲ περιαπτόμενον παύει ταχέως. πρὸς τούτοις δὲ καὶ κύμινον δήσας ῥάκει λινῷ, περίαψον ὧδε τὸν καρπὸν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. τοῦτο λέγουσι ποιεῖν τοὺς πρὸς νότον αἰθίοπας. κρῆτας κρατεῖν ψῆφον ταῖς χερσὶ, γ ϱ ς γ'. καὶ προσφέρειν τοῖς μυκτῆρσι. τινὲς δὲ καὶ κλάσαντες ἄρτον, καὶ ψιχίον λαμβανόμενοι εἰς τὸ οὖς ἐπιτιθέασι τοῦ λύζοντος σιγῇ, καὶ ὀσφραίνονται τοῦ ἀποκλάσματος, καὶ ἀπαλλάσσονται. ἄλλοι

ἄλλοι δὲ πήγανον μετὰ οἴνου ἑψήσαντες, ἢ μελικράτου, πίνειν διδόασιν. ἕτεροι σέλινον, ἢ καστόριον, ἢ δαῦκον κρητικὸν, ἢ ἄσαρ, ἢ νάρδον κελτικὴν, ἕκαστον ἰδίᾳ ἢ ὁμοῦ παρακελεύονται σὺν μελικράτῳ, ἢ ἀποζέσαντας διδόναι πίνειν, ἢ σίλφιον ὀσφραίνεσθαι. ἐξαιρέτως δὲ ποιεῖ καὶ ἀναγαργαρισμὸς, καὶ κατοχὴ τῶν ὤτων, καὶ τοῦ στόματος. πολλὰ δὲ μὴ καταφρονεῖν, ἀλλὰ πάντα προσάγειν μετὰ καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας, ἣν ἡ τέχνη παρακελεύεται πράττειν.

Περὶ χολέρας. ιδ.

Ὅτι μὲν ἡ χολέρα τῶν ὀξυτάτων ἐστὶ παθῶν, καὶ συγκοπὴν ἀξίαν ἐπιφέρουσα, καὶ κατάλυσιν ἄμετρον τῆς δυνάμεως, ἅπασιν ὡμολόγηται. διὰ τοῦτο οὖν εἰκότως ἀκριβοῦς τε διαγνώσεως καὶ ταχίστης θεραπείας χρεία. ἀναβολὴ μὲν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν ὀξέων νοσημάτων κακόν. ἐπὶ δὲ τοῦ πάθους τούτου ἡ τυχοῦσα τῆς θεραπείας ὑπέρθεσις οὐχ ἁπλῶς βλαβερὰ, ἀλλὰ καὶ παντελῆ φθίσιν ἐπιφέρει πολλάκις. χρὴ οὖν γινώσκειν, ὅτι χολέρα ἐστὶν ἡ ἄμετρος ἐκτάραξις ἡ διὰ γαστρὸς καὶ ἐμέτων γινομένη, ἐπ' ἀναρροπῇ καὶ κακώσει τοῦ στομάχου. μὴ ὑπολάβῃ δέ τις χολέραν καλεῖσθαι τὸ πάθος, ὅτι ὑπὸ χολῆς εἴωθε γίνεσθαι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τῶν ἐντέρων ἐθεώρουν ἐκκρινομένην τὴν διὰ γαστρὸς προσφερομένην ὕλην, τὰ δὲ ἔντερα, χολάδας ἐκάλουν οἱ παλαιοί,

alij uerò rutam ex uino, aut mulsa coctã potui præbent: alij apiũ aut castoreum, aut daucum Creticum, aut asarum, aut nardum Gallicam, singula priuatim, aut simul cũ mulsa, uel decocta potui, aut laser olfaciendũ exhibent. Eximiè facit etiam gargaryzatio, et auriũ orisq; detẽtio. Nõ autem oportet pleraq; contemnere, sed omnia etiã cum alia curatione, quã ars præstare iubet, adhibere.

De cholera. Cap. 14.

QVòd cholera sanè acutissimus sit affectus, syncopen insignẽ, immodicamq; uiriũ resolutionem inducens, omnibus in cõfesso est. Idcirco accuratè internosci, et celerrimè curari, meritò postulat. Etenim dilatio in omnibus acutis morbis nociua est: in hoc autẽ affectu etiam exigua ac leuis curandi mora, haud simplicem offensam, sed etiam absolutam subinde tabẽ, quæ phthisis dicitur, cõciliat. Cholerã itaq; immoderatã esse pturbationẽ, quæ per aluũ & uomitũ propter stomachi subuersionẽ, offensionẽq; proueniat, intelligẽdũ est. Ne autem quis affectũ hunc ideo Cholerã uocari putet, quòd à bile omnino fieri cõsueuerit, sed quia materia quæ per uentrem adfertur, ex intestinis uidetur excerni: intestina uerò choladas ueteres

appellabant, ut etiam Homerus testatur his uerbis, κέχυντο χαμαὶ χολάδες. quod est, Fusa erãt humi intestina. huius gratia etiam affectum choleram nuncuparunt. At non solum de una fit causa, sed etiam multis, nempe ob copiosiorem cibum assumptum, & quia concoqui non potuerit, corruptum: item ob prauorum humorum, aut ciborum, aut potionum, præsertim stomachum offendẽtium qualitatem, qualis est & pepon, & pingues dulcesq; & oleosi cibi. Gignitur etiam ex copia bilis, naturam sursum, aut infra ad exercendum irritantis: nec non ob nonnulla frigida applicata, ut epithemata quædam, aut frigidarum aquarum usum, si eas bibant, aut in eis diu natauerint. Quæ cum ita habeant, necesse est etiam de curatione tractare, quæ ad unamquamq; huiusmodi causam accommodetur.

Cholerę causę uarię

Curatio eorũ qui ex copia ciborũ cruditate laborarũt, inciderũtq; in cholerã.

Si igitur ciborũ corruptio per initia tibi appareat, & æger nihil ferè per uentrẽ aut uomitũ excernat, sed nauseet uelliceturq;, tũc ipsis exhibere conabimur quæ potius uomitũ prouocare largius possunt, qualis est mulsa, quæ ambo sine noxa præstare potest, nẽpe & aluum et uomitũ incitare.

Quòd

παλαιοὶ, ὥς φησι καὶ Ὅμηρος, λέγων· Κέχυντο χαμαὶ χολάδες. τούτου χάριν καὶ τὸ πάθος χολέραν ἐκάλεσαν. γίνεται δὲ οὐ μόνον μιᾶς χάριν αἰτίας, ἀλλὰ πολλῶν ἕνεκα. καὶ γὰρ διὰ πλείονα τροφὴν προσενεχθεῖσαν, καὶ τῷ μὴ δυνηθῆναι πεφθῆναι διαφθαρεῖσαν, καὶ διὰ ποιότητα δὲ μοχθηρῶν χυμῶν ἢ ἐδεσμάτων, ἢ πομάτων, καὶ μάλιστα τῶν κακούντων τὸν στόμαχον, οἷός τέ ἐστιν ὁ πέπων, καὶ τὰ λιπαρὰ, καὶ γλυκέα, καὶ ἐλαιώδη τῶν ἐδεσμάτων. γίνεται δὲ καὶ διὰ πλῆθος χολῆς ἄνω ἢ κάτω πρὸς ἔκκρισιν ἐρεθιζούσης τὴν φύσιν, καὶ διά τινας ψυχούσας προσφορὰς, οἷον ἐπιθεμάτων τινῶν ψυχρῶν ἢ ὑδάτων κατάχρησιν, πινόντων, ἢ νηξαμένων ἐπὶ πολύ. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ περὶ τῆς θεραπείας εἰπεῖν πρὸς ἑκάστην αἰτίαν τῶν τοιούτων ἁρμοζομένης.

Θεραπεία τῶν διὰ πλῆθος σιτίων ἀπεπτησάντων, καὶ ἐμπεπτωκότων εἰς τὸ τῆς χολέρας πάθος.

Εἰ μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ φαίνοιτό σοι τὰ τῆς φθορᾶς, καὶ μηδὲν ἀξιόλογον ὁ κάμνων ἐκκρίνων διὰ γαστρὸς, ἢ δι᾽ ἐμέτων, ἀλλὰ ναυτιῶν τε καὶ σπαραττόμενος, σπουδάζειν δεῖ τηνικαῦτα παρασχεῖν αὐτοῖς ὅσα μᾶλλον προτρέψαι τὸν ἔμετον ἐπὶ πλέον δύναται, οἷόν ἐστι τὸ μελίκρατον ἀμφότερα ποιεῖν δυνάμενον ἀλύπως, καὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὸν ἔμετον παρορμᾶν.

εἰ δὲ

εἰ δὲ μὴ ἔχοιεν ἡδέως τὸ μελίκρατον, εὔκρατον αὐτοῖς ἐπιδοτέον πλεῖον. καὶ ἀναγκάζειν δεῖ αὐτοὺς ἐμεῖν, ἢ τοὺς δακτύλους, ἢ πτερὰ χηνῶν εἰς ὑδρέλαιον καθιέντας, ἕως ἂν τῶν διαφθαρέντων ἱκανὴ δόξῃ σοι γεγονέναι κένωσις. καὶ εἰ μὲν οὕτω σοι φανῇ, ὡς μηδὲν οὐδὲ πολὺ διαλιμπάνεσθαι περιττὸν ἐκ τῶν ἤδη φθασάντων ἐν τῇ γαστρὶ διαφθαρῆναι, ὕπνον τούτοις ἐπιτρέπειν ἐστὶν ἀναγκαῖον, ἡσυχίαν τε καὶ θάλψιν τῶν καθ' ὑποχόνδρια μορίων. ἀσθενούντων οὖν τούτων, γλυκὺ ἔλαιον θερμὸν ἐπιβαλλόμενον ὠφελήσει, εἰ γε χειμὼν εἴη, καὶ νάρδινον, ἢ γλεύκινον, ἢ μαρκιάτον. παυσαμένης δὲ τῆς κενώσεως μετὰ τὸν ὕπνον, μηδὲ πυρετοῦ παρόντος, οὐδὲ τὸ λουτρὸν ἄγειν σπουδάζειν αὐτούς, ἀνατρέφειν τε αὐτοὺς κατ' ὀλίγον, φυλαττομένους ἀπεψίαν μόνον. εἰ γάρ τι μὴ συμβῇ γενέσθαι παρεμποδίων, τάχιστα πάλιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέρχονται, οἷα μηδὲ τοῦ στομάχου πεπονθότος, ἀλλὰ διὰ πλῆθος σιτίων φθορᾶς ἐπιγενομένης. ὅθεν οὐδὲ κυρίως ὀνομάζουσι τὸ τοιοῦτον εἶδος χολέραν.

Quòd si uerò mulsam non libenter sumant, tepida aqua ipsis liberalior dari debet, atque uomitus sollicitari aut digitis, aut pennis anserum ex hydrelæo in os inditis, donec corrupta abundè euacuata tibi esse uideantur. Et si quidem ita tibi apparuerit, ut nullum recrementum ex ijs quæ iam in uentre corrupta fuerant, copiosum remanserit, somnum ægris præcipere oportet, quietemq́; & præcordiorum fotum. Cum igitur hæc imbecillia sunt, dulce oleum calidũ iniectum adiuuabit: per hyemem autem etiam nardinum uel gleucinum, uel marciatum. At uacuatione post somnum finita, neque febri urgente, ad balneum duci debẽt, paulatimque cibo refici, ita ut cruditas tantum uitetur. Nisi enim quid impedimenti fuerit, celerrimè rursus ad naturalem statum reuertuntur, qualia neque stomacho affecto accidũt, sed corruptione ob copiam ciborũ oborta: unde neq; huiusmodi propriè choleram nominant.

Θεραπεία τῆς διὰ κάκωσιν στομάχου συμβαινούσης χολέρας.

Curatio choleræ ex uitiato stomacho prouenientis.

Εἰ δὲ μὴ διὰ πλῆθος σιτίων, ἀλλὰ διὰ κένωσιν, ἢ δι' ἀτονίαν γένοιτο τοῦ στομάχου προηγησαμένην, ἥτις καὶ

At si non ex ciborum copia, sed inanitione, aut imbecillitate stomachi prægressa euenerit, quæ etiam

etiã propriè Cholera uocatur, cũ sit immoderata per uentrẽ uomitumq; ut diximus, euacuatio, stomachus uitiatus atq; imbecillis reficiis deuoratis, si fieri potest, debet, quæ corroborent, et recreare queãt, nẽpe uictu et medicina. Dicamus igitur prius de uictu, qui hoc præstare possit, atq; ita tãdem de unctionibus quæ extrinsecus imponuntur.

De uictu.

Panis igitur his ante omnia idoneus est, si ex uino detur, aut myrteo, aut omphacomelite, aut palmatiano, siue sareptino, præsertim si æger non febricitet, sed etiam perfrixisse uideatur, & imbecillis sit uiribus, copiosoresq; pepones comederit. Hi enim cũ stomacho pluscululum aduersentur, uomitumq; immoderatius comesti moueant, choleræ affectũ gignunt. Quòd autem uomitum cieant, & stomacho sint inimici, experientia id licet cognoscere. Nam si duos sicci seminis scrupulos illi, qui uomitu opus habet, potui offeras, uidebis eum qui deuorauerit ex ipsis nauseare, uellicari que, & statim in uomitum prorumpere. At si æger febricitet quidem, ætate autem floreat, neque stomachus eius à frigidis, sed potius pinguibus, aut dulcibus, aut oleosis subuersus fuerit, & ructus nidorosi oriantur, his panis

καὶ κυρίως χολέρα καλεῖται, κένωσις ἄμετρος οὖσα διὰ γαστρὸς καὶ ἐμέτων, ὡς εἰρήκαμεν, κακωθέντα καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα τὸν στόμαχον τοῖς ῥωννῦσι καὶ ἀνακαλεῖσθαι δυναμένοις, εἰ δύνασαι, καταπεπωκότα προσαναπτήσασθαι, διά τε διαίτης καὶ φαρμακείας τοῦτο πράττοντα. εἴπωμεν οὖν πρότερον περὶ διαίτης, ἥτις τοῦτο ποιεῖν πέφυκε· καὶ οὕτω περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων ἀλειμμάτων.

Περὶ διαίτης.

Ἄρτος μὲν οὖν ἐπιτήδειος τούτοις πρό γε πάντων εἰς οἶνον διδόμενος, ἢ μυρτίτην, ἢ ὀμφακομέλι, ἢ παλματίαν, χωρὶς σαρεφθίνου, καὶ μάλιστα εἰ μὴ πυρέττοι ὁ κάμνων, ἀλλὰ καὶ κατεψυγμένος εἶναι φαίνοιτο, καὶ ἀσθενὴς τὴν δύναμιν, καὶ βεβρωκὼς πλείονας πέπονας. οὗτοι γὰρ ἔχοντες ἐπὶ πλεῖον τὸ κακοστόμαχον, καὶ ἐμετικὸν, ἀμέτρως βρωθέντες, τὸ τῆς χολέρας ἐργάζονται πάθος. ὅτι δὲ τὸ ἐμετικὸν ἔχουσι καὶ κακοστόμαχον, ἔνεστι τῇ πείρᾳ τοῦτο γνῶναι. εἰ γὰρ ξηροῦ σπέρματος ἐπιδώσεις δύο γε. πιεῖν τῷ γε χρείαν ἔχοντι ἐμέτου, θεάσῃ παρ' αὐτὰ τὸν πεπωκότα, ναυτιῶντα καὶ σπαραττόμενον, καὶ εἰς ἔμετον εὐθὺς ῥιπτόμενον. εἰ δὲ πυρέττει μὲν ὁ κάμνων, ἀκμαστικὸς δὲ τὴν ἡλικίαν, καὶ μήτε ἀπὸ ψυχρῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ λιπαρῶν, ἢ γλυκέων, ἢ ἐλαιωδῶν ἀνατραπεὶς τὸν στόμαχον, καὶ ἐρυγαὶ κνισώδεις ἐπιγίνονται, οὐ δεῖ τὸν ἄρτον

ἄρτον αὐτοῖς εἰς οἶνον παρέχειν, ἀλλ' εἰς ὀμφακόμελι, ἢ εἰς τὸ κιβυρειακὸν ὑδρόμηλον, ἢ εἰς ὀξύκρατον, ἢ εἰς ὑδροροσάτον, ἐπιτρέπειν τε ἐπιρροφᾶν κατ' ὀλίγον ἐκ τούτων. εἰ δὲ ἐπιμένει τὰ τῶν ἐμέτων ἐπὶ πλεῖον γινόμενα, καὶ τοῦ ἡδυόσμου ζέμα δοτέον αὐτοῖς, ὡς μέγιστον βοήθημα. καὶ γὰρ πρὸς τῷ εὐστόμαχον εἶναι καὶ φυσικὴν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὸ πάθος τοῦτο κέκτηται. εἰ δὲ κατεπείγει τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τῶν ἄκρων καταψύξεις τε καὶ σπασμοὶ καὶ συστολὴ γένοιτο, καλόν ἐστι καὶ οἴνου προσπλέκειν τῷ ζέματι. πλέον γὰρ ἁπάντων ὀξέως τε καὶ ταχέως ἀνακαλεῖσθαι οἶνος οἶδε καταπεπτωκυῖαν δύναμιν· καὶ πολλοὺς εἶδον ἐκ μόνης τῆς τοῦ οἴνου πόσεως ὑπὲρ ἐλπίδα τὸν τοῦ θανάτου κίνδυνον ἐκφυγόντας.

panis nõ ex uino, ſed omphacomelite, aut cibyriaco hydromelo, aut poſca, aut hydroroſato dari debet, permittiq; ut paululũ ex his ſorbeat. Quòd ſi uomitus perſeueret diutius, etiam mentæ decoctũ, ut ſaluberrimum medicamentũ, ipſis dãdũ eſt. Etenim præterquã quòd ſtomacho illa grata ſit, etiam naturaliter ad hunc affectũ accommodata eſt. Sin aũt uires urgeãt, et extremorũ perfrictiones, conuulſionesq; & animi defectio oriatur, ſalutare eſt etiã uinum decocto admiſcere. Nam uinum omnium maximè ſubitò & celeriter uires collapſas refocillare poteſt, ac multos noui, ex ſola illius potione præter ſpem mortis periculum euaſiſſe.

Περὶ ἀλείμματος.

Χρὴ δὲ καὶ ἀνατρίβειν τὰ κατεψυγμένα μόρια, ἰρίνῳ μύρῳ, ἢ γλευκίνῳ, ἢ ναρδίνῳ, ἢ αἰγειρίνῳ, ἢ σικυωνίῳ, ἢ τινι τῶν ἐχόντων μάλιστα τὸ καστόριον, καὶ τὸν ἐλάφειον μυελόν. ταῦτα γὰρ ἅπαντα τοῖς τε σπωμένοις καὶ καταψύχεσθαι κινδυνεύουσιν, εἰσὶ πάνυ κατάλληλα.

De unctione.

Particulas autem refrigeratas perfricare irino unguento cõuenit, aut gleucino, aut nardino, aut populeo, aut ſicyonio, aut quodã alio quod recipit præſertim caſtoreum, & medullam ceruinam. Hæc enim omnia ijs qui conuelluntur, & propè perfrigeſcunt, admodum ſunt conuenientia.

Περὶ ἐπιπλασμάτων.

Δεῖ δὲ καὶ ἐπιπλάσμασι κεχρῆσθαι. εἰσὶ μὲν οὖν ἐπιτήδεια, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς μὴ κατέχοντας τὴν τροφήν, ὅ,τε ἄρτος ὁ σιλιγνίτης εἰς οἶνον ἑψόμενος, ἐσβαλλομένου ἐλαίου μηλίνου. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλφιτα εἰς

De Epiplaſmatis, ſiue Cataplaſmatis.

Vtendum etiam eſt epiplaſmatis, quæ ad eos præſertim idonea ſunt, qui cibũ nõ cõtinẽt, panis ſiligineus ex uino coctus, oleo melino adiecto, & polenta ſimiliter

Epiplaſmata idẽ q̃ cataplaſmata.

ex uino myrteo incocta. Quòd si desideretur myrteũ, ex uno prædictorum, aut palmatiano, aut Tyrio, aut Sareptino. Prius autẽ decoquatur in eo absynthiũ Ponticũ, rosæ, mala cotonea, palmulæ, iuncus rotundus siccus, & œnanthe: si tempus autem patitur, etiam capreoli uitis. deinde sic polenta coquatur: inter coquẽdum adijciatur etiam mastiche, et melinum oleum. Hæc enim omnia sunt apta, tum ad corroborandum, tum ad prohibendum ne aliud in ipsum influat.

De epithematis.

Multa sunt ad huiusmodi affectus prodita: quorũ autẽ nos habemus experientiam, hæc sunt.

Epithema dia œnanthes laudatissimum.

Oenanthæ drachmæ duæ, omphacij drachmæ quatuor, styracis itẽ drachmæ quatuor: acaciæ drachmæ octo, rosarũ siccarum drachmæ octo: gallæ omphacitidis drach. quatuor: palmularum drach. sex: uini austeri, olei myrtei, picis, singulorum drachmæ sedecim. Hoc medicamentum ad hepaticas, dysenterias, uomitiones, & eos qui cibũ retinere nequeunt, præstantissimum existit.

Epithema quod ex malis constat, Diamelon Græcè dictum.

At si multis in uentre collectis flatibus

εἰς τὸν μυρτίτην οἶνον ἑψόμενα. εἰ δὲ μὴ παρῇ μυρτίτης, εἰς ἕνα τῶν εἰρημένων, ἢ παλματιανὸν, ἢ τύριον, ἢ σαρεφθινόν. προαποζεννύσθω δὲ τὸ ποντικὸν ἀψίνθιον, καὶ ῥόδα, καὶ μῆλα, καὶ κυδώνια, καὶ φοίνικες καὶ σχοινάνθια ξηρὰ, καὶ οἰνάνθη. εἰ δὲ ἔχει ὁ καιρὸς, καὶ οἱ ἕλικες τῶν ἀμπελῶν, εἶθ' οὕτως ἑψέσθωσαν τὰ ἄλφιτα, ἐπιβαλλέσθω δὲ ἐν τῇ ἑψήσει καὶ μαστίχη καὶ μήλινον ἔλαιον. ταῦτα γὰρ εἰσιν ἅπαντα ἐπιτήδεια καὶ ῥῶσαι, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἕτερον εἰς αὐτὴν ἐπιῤῥεῖν.

Περὶ τῶν ἐπιθεμάτων.

Πολλὰ μὲν εἰσιν εἰρημένα πρὸς τὰς τοιαύτας διαθέσεις. ὧν δὲ ἡμεῖς ἔχομεν πεῖραν, εἰσὶ ταῦτα.

Ἐπίθεμα τὸ δι' οἰνάνθης κάλλιστον.

Οἰνάνθης δραχ. β. ὀμφακίου δρ. δ. στύρακος δραχ. δ. ἀκακίας δρ. η. ῥόδων ξηρῶν δραχ. η. κηκῖδος ὀμφακίτιδος δραχ. δ. φοινίκων δρ. ς. οἴνου αὐστηροῦ, ἐλαίου μυρσινάτου, πίσσης ἀνὰ δραχ. ις. τοῦτο καὶ πρὸς τὰς ἡπατικὰς δυσεντερίας ἄριστον, καὶ πρὸς τοὺς ἐμοῦντας, καὶ τὴν τροφὴν μὴ δυναμένους κατέχειν.

Ἐπίθεμα τὸ διὰ τῶν μήλων.

Εἰ δὲ στρόφοι καὶ διατάσεις ἐπιτείνονται πολλῶν ἀθροισθέντων ἐν τῇ γαστρὶ πνευμάτων,

πνευμάτων, εὔλογόν ἐστι καὶ σικύας ἐπιβάλλειν. αὗται γὰρ οὐ παραμυθοῦνται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελοῦσι. συμβάλλονται δὲ καὶ τοῖς μὴ κατέχουσι τὴν τροφὴν, εὐθὺς μετὰ τὸ τραφῆναι τὸν κάμνοντα τιθέμεναι κατὰ τοῦ στομάχου. βιαίως γὰρ ἀνθέλκουσαι κωλύουσιν ἐπιγίνεσθαι ἔμετον. ἔτι δὲ καὶ χρονίζουσαι καὶ πέττεσθαι ποιοῦσι, καὶ τὴν γαστέρα δὲ πλείονα φερομένην ἐπέχουσι. καλὸν δὲ θερμοτέραις κεχρῆσθαι, ἐκτὸς κατασχασμοῦ. εἰ δὲ φλεγμονή τις εἴη χρονία καὶ σκιῤῥώδης περὶ τὰ ὑποχόνδρια γινομένη, τότε μετὰ κατασχασμοῦ κεχρῆσθαι οὐδὲν ἄτοπον.

flatibus tormina et distentiones oboriantur, ratio est etiam cucurbitulas admouere: hæ enim nō solum leniunt, sed etiam plurimum iuuant: ijs etiam conferunt, qui cibum non retinent, si statim cum æger illum assumpserit, stomacho adglutinentur. Nam ualidè retrahendo, uomitum fieri prohibent: præterea si diutius adhærent, etiam concoctionem iuuāt, & uentrem, ne amplius profluat, cohibent. At calidioribus citra scarificatū uti conducit. sin autē inflammatio quædā diuturna, & scirrosa circa præcordia orta fuerit, tunc cum scarificatu eas admouere non est absurdum.

Περὶ τῶν διὰ χολῆς πλῆθος ὑπομεινάντων τὸ τῆς χολέρας πάθος. ιε.

Εἰ δὲ πλεονάσασα ἡ χολὴ, καὶ φερομένη ποτὲ μὲν ἄνω, ποτὲ δὲ κάτω, τὸ τῆς χολέρας ἐργάζοιτο πάθος, ἔσται σοι δῆλον ἐκ τε τοῦ δήξεως καὶ θερμότητος περί τε τὴν γαστέρα καὶ τὰ ὑποχόνδρια πολλῆς αἰσθάνεσθαι. εἶναι δὲ καὶ τὰ διὰ γαστρὸς φερόμενα καὶ διὰ τῶν ἐμέτων ἅπαντα χολώδη, καὶ διψᾶν σφοδρῶς, καὶ τὴν γλῶτταν ἔχειν τραχεῖαν. εἰ δὲ θέρος εἶναι τύχοι, καὶ τὸν νοσοῦντα νέον, τῇ θερμοτέρᾳ διαίτῃ πρῶτον χρησάμενον, πολὺ πλέον ἐκ τούτων ἡ διάγνωσις ἀληθεστέρα καὶ φανερὰ, ὡς διὰ τὸ πλεονάζειν τὸν χολώδη χυμὸν, τεχθῆναι συνέβη τὸ προκείμενον πάθος.

De ijs qui ob bilis copiam choleram sunt experti.

Cap. 15.

Quòd si bilis copiosior nunc sursum, nunc infrà choleræ affectum excitet, clarum tibi erit, eam ex rosione & caliditate circa uentrem ac præcordia ampliore percipi: ea uerò quæ per aluum & uomitus efferuntur, omnia etiam esse biliosa, ægrum uehementer sitire, & linguā habere scabram. Si æstas fuerit, & æger iuuenis, calidiore uictu primùm usus, multo magis ex his ueram notionem, manifestamq; consequêris, quòd affectus prædictus ex biliosi humoris abundantia procreatus fuerit.

Curatio.

Causam itaque efficientem obseruans, per contraria semper curabis, quæ refrigerare & humectare possunt, cibos, potus, & epithemata, quæ eiusdem sint facultatis. Proinde ptisanæ cremor refrigeratus his est idoneus: item lactuca eodem modo refrigerata, paulo aceti adiecto: similiter etiam intybus & troxymus: item panis ex aqua assumptus. inter testacea, pectines & buccina, lota sæpius: item bulbium & sternium, astacus discoctus, & pisces duri, quodq; ex ipsis fit isicium: necnon anserum & gallinarum cohortalium uentriculi.

De fructibus pomaceis.

Ex fructibus conducunt, qui non admodum maturuit, & mediocrem habet astrictionem: præsertim mala, pira, mala punica, & uua pensilis.

De bellariis.

Ex bellarijs, castaneæ et uuæ passæ expediunt.

De potione.

Aqua frigida cholerijs.

Potus his omnium maximè aqua frigida conuenit, quæ nō uniuersa, sed paulatim, & in cibi sumendi medio tempore bibatur. Quòd si ex symptomatis nimium infestātib. uires imbecilliores fieri cōtingat, nō alienū est hydromelū et omphacomeli eis exhibere, aut paulum uini, uel Sabini, uel

Θεραπεία.

Θεραπεύειν οὖν χρὴ πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν ἀποβλέποντα, τοῖς ἐναντίοις ἀεὶ χρώμενον, τοῖς ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένοις, καὶ σιτίοις καὶ πόμασι, καὶ ἐπιθέμασι τῆς αὐτῆς οὖσι δυνάμεως. πτισάνης τοίνυν χυλὸς ψυχρανθεὶς, ἐπιτήδειός ἐστι τούτοις, καὶ θριδακίνη ὡσαύτως ψυχρανθεῖσα, καὶ προσλαβοῦσα ὄξους βραχέος. ὁμοίως δὲ καὶ ἴντυβον, καὶ τρώξιμον, καὶ ἄρτος ἐξ ὕδατος, καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων τὰ κτένια, καὶ τὰ κηρύκια πλυθέντα πολλάκις, καὶ βοῦλβα, καὶ στόρνιον, καὶ ἀστακὸς δίεφθος, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ σκληροὶ, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἰσικὸς, χηνῶν τε καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνέων αἱ κοιλίαι.

Περὶ ὀπωρῶν.

Καὶ τῶν ὀπωρῶν ἡ μὴ πάνυ πέπειρος, καὶ μετρίαν ἔχουσα στύψιν, καὶ μάλιστα μῆλα καὶ ἄπιοι, καὶ ῥοιαὶ, καὶ κρεμαστὴ σταφυλή.

Περὶ τραγημάτων.

Τῶν δὲ τραγημάτων τὰ κάστανα, καὶ ἡ σταφίς.

Περὶ πόματος.

Πόμα δὲ τούτοις ἁρμόζει πλέον ἁπάντων, τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, πινόμενον μὴ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, καὶ ἐν μέσῳ τροφῆς. εἰ δὲ ἐκ τῶν ὀχλησάντων ἐπὶ πολὺ συμπτωμάτων, ἀσθενεστέραν συμβῇ γενέσθαι τὴν δύναμιν, οὐδὲν ἄτοπον, καὶ ὑδρόμελον, καὶ ὀμφακόμελι τούτοις ἐπιδιδόναι, ἢ βραχέος οἴνου, ἢ σαβίνου,

ἢ

ἢ κνιδίου. εἰ δὲ καὶ ἀγρυπνία πολλὴ παρενοχλείη διὰ τὴν ἐκ τῶν κενώσεως συμβαίνουσαν ξηρότητα, δέον ἐστὶ καὶ τὸ διὰ κωδειῶν αὐτοῖς διδόναι, τὸ διὰ τοῦ κρητικοῦ σκευαζόμενον, εἰς δὲ ὕπνον τρεπομένοις, ἐπιμιγνύντας ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ, τοῖς εἰρημένοις πόμασι.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων.

Ἐπιτιθέσθωσαν δὲ κατὰ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ὑποχονδρίων, ἀείζωόν τε καὶ θριδακίνη, μετὰ ψιχῶν καὶ ῥοδίνου ἀναληφθέντα. καὶ κηρωτὴ δὲ καλῶς σκευασθεῖσα τὰ μέγιστα ὠφελεῖ. εἰ γὰρ ὁ καιρὸς ἔχει, ἐπιμιγνύειν αὐτῇ χυλὸν ἐκ τῶν ἑλίκων τῶν ἀμπέλων, ἢ ὄμφακος, ἢ πολυγόνου. κάλλιον γὰρ ἔσται καὶ ἰσχυρότερον πρὸς ἅπερ βουλόμεθα, καὶ γὰρ ἐμψύξαι καὶ τονῶσαι καὶ ἀποκροῦσαι τὸ συῤῥέον ἐν τῷ στομάχῳ, ἐπισχεῖν τε τὴν κάτω γαστέρα, καὶ εἰς εὐκρασίαν μεταβάλλειν τὸ πᾶν, καὶ τὴν ὄρεξιν ἐπεγεῖραι, ταῦτα πάντα, καὶ ἄλλα πλείονα ποιῆσαι δύναται. οὕτω μὲν οὖν αὐτοὺς θεραπεύειν δεῖ, ἐφ' ὧν εἴτε ἔμετοι πλείονές τε καὶ συνεχέστεροι γίνονται, καὶ ἡ γαστὴρ ἀμετρότερα ἐκκρίνουσα φαίνεται, σπασμούς τε καὶ συγκοπὰς ἐπιφέρουσα, ὥστε κινδυνεύειν ἀπολέσθαι τὸν κάμνοντα, τῆς τε διὰ τῶν ἐμέτων καὶ διὰ γαστρὸς ἐκκρίσεως ἀμετροτέρας γινομένης.

uel Cnidij. Sin aũt uigiliæ quoque multæ infeſtauerint propter ſiccitatem, quæ ex inanitione accidit, diacodyon, quod ex ſapa Cretica paratur, dare ipſis quoque commodum eſt; & cum ſomnum capturi ſunt, paululum ex eo prædictis potionibus admiſcendo.

De ijs quæ extrinſecus imponuntur.

Imponantur autem ſtomacho, & præcordijs, ſemperuiuum, & lactuca, cum mica panis, roſaceo'que excepta: item ceratum probè confectum, optimè & maximè iuuat: ſi tempus ferat, capreolorum uitis, aut uuæ acerbæ, aut polygonij ſuccus ei miſcebitur. Præſtantius enim erit, & ad ea quæ uolumus efficacius. Etenim refrigerat, corroborat'que, & id quod in ſtomachum influit, repellit: necnon inferiorem uentrem cohibet, totum'que corpus ad bonam temperiem mutat, & appetentiam excitat. hæc omnia alia'que plura præſtare poteſt. Hac igitur ratione ipſos curare oportet, in quibus & uomitus copioſiores, crebrioresq; fiunt, & uẽter immoderatius excernere, atq; conuulſiones ſyncopasq; inducere uidetur, ut æger de uita periclitetur, dũ immoderatior per uomitus & aluum excretio accidit.

De cholera, quæ citra noxam excitatur. Cap. 16.

QVòd si bilis ad excretionem procliuis, naturam irritare uideatur, nihil autem mẽtione dignum uel per aluum descendat, uel per uomitũ erũpat, nõ absurdũ est, tũc etiã medicamẽto purgante uti, quod humorẽ biliosum purgare queat, præcipuè si æger iuuenis fuerit, & priori tẽpore purgari cõsueuerit, nũc autẽ cessauerit. Maximè igitur hoc *efficere potest citra noxam scammoniæ liquor ex pòsca, cum exiguo admodum mentæ succo, aut hydrorosato, aut hydromelite datus. At si bilis in uentriculi tunicas absorpta fuerit, etiã picra ipsis exhiberi debet, adiecta ei scãmoniæ lachryma, pro ut ægri uires permittunt. His igitur ad corpus purgandum uti debemus. Vbi uacuatio facta fuerit, & totũ corpus deinceps recrementis uacuum, ut nihil in uentrem posit influere, nauseæ statim cessabũt, & cibus qui offertur non corrũpetur, prauitate humoris iam euicta, minoreq́; facta: & in totũ corpus distribuetur, ipsumq́; probè nutriet, ut æger sequẽti tempore immunis à morbo, & sanus conseruetur. Cæterùm nosse oportet, frictionem per manus adhibitam, quietam, calidam*

Περὶ τῆς ἀλύπως κινουμένης χολέρας.

Εἰ δὲ ὀργῶσα μὲν ἡ χολὴ φαίνοιτο, καὶ ἐρεθίζουσα τὴν φύσιν, μηδὲν δὲ ἄξιον λόγου ὑποχωρῇ, μήτε διὰ τῆς κάτω γαστρὸς, μήτε διὰ τῶν ἐμέτων, οὐδὲν ἐστιν ἄτοπον τηνικαῦτα καὶ καθαρσίῳ κεχρῆσθαι τῷ δυναμένῳ καθαίρειν τὸν χολώδη χυμὸν, καὶ μάλιστα εἰ καὶ νέον εἶναι συμβῇ τὸν κάμνοντα, καὶ εἰωθότα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον καθαίρεσθαι· νῦν δὲ παυσάμενος εἴη. μάλιστα οὖν τοῦτο ποιεῖν δύναται ἀλύπως ὁ τῆς σκαμμωνίας ὀπὸς εἰς φοῦσκαν ἐπιδιδόμενος, μετὰ ὀλίγου πάνυ ἡδυόσμου, ἢ ὑδροροσάτου, ἢ ὑδρομέλιτος. εἰ δὲ καὶ δόξει ἀναπεπῶσθαι ἐν τοῖς γαστρὸς χιτῶσι τὴν χολὴν, καὶ τὴν πικρὰν αὐτοῖς ἐπιδοτέον, προσπλέκοντας αὐτῇ τὸ δακρύδιον, πρὸς τὴν δύναμιν ἀφορῶντας τοῦ κάμνοντος· τούτοις δεῖ κεχρῆσθαι πρὸς τὴν κάθαρσιν. κενώσεως οὖν γενομένης, καὶ τοῦ ὅλου λοιπὸν ἀπερίττου ὄντος, καὶ μηδενὸς ὑποῤῥεῖν δυναμένου περὶ τὴν γαστέρα, ταχέως αὐτε ναυτίαι παύσονται, καὶ ἡ προσφερομένη τροφὴ ἀδιάφθορος ἔσται, τῆς κακοχυμίας ἤδη νικηθείσης, καὶ ἐλάττονος γενομένης, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀναδοθήσεται σῶμα. καὶ θρέψει χρηστῶς αὐτὸ, ὥστε τὸ λοιπὸν ἄνοσόν τε καὶ ὑγιεινὸν φυλαχθῆναι τὸν κάμνοντα. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς πλεῖον ἁπάντων τοῖς τὴν χολέραν ὑπομένουσιν ἡ διὰ τῶν χειρῶν ῥῖψις συμβάλλεται, ἡσυχῆ καὶ θερμὴ

καὶ πραεῖα. προσέτι καὶ ἡ ἐπίδεσις τῶν ἄκρων· καὶ εἰ μετὰ τῆς γαστρὸς κατεπείγει, πλείονες ἐπὶ τοὺς βραχίονας καὶ καρποὺς ἐπιβαλλέσθωσαν οἱ δεσμοί. εἰ δὲ τὰ τῶν ἐμέτων, οἵ τε μηροὶ καὶ τὰ σφυρὰ ἀποσφιγγέσθωσαν, καὶ πρὸς βραχὺ λύοντα αὐτοὺς, πάλιν ἐπιδεσμεῖν δεῖ. εἰ δὲ θεάσῃ ψυχομένους τοὺς πόδας ἢ σπωμένους, καὶ εἰς θερμὸν αὐτοὺς καὶ ὕδωρ ἐπιτρέπειν ἐμβαλεῖν, καὶ αὐτλεῖν μέχρις οὗ θερμανθῇ τὰ μόρια, καὶ σφόδρα ἐρυθρὰ γένηται. μετὰ δὲ τὴν προσάντλησιν, καὶ ἐρίοις ἐπιβαλλέσθωσαν, ὡς μὴ ἀποψύχεσθαι. μᾶλλον δὲ ταῦτα ποιητέον ἐστὶ μᾶλλον, ὅταν καὶ τὰ τῶν ἐμέτων κατεπείγῃ, καὶ ἡ ὕλη πρὸς τὰ ἄνω ὁρμῶσα φαίνοιτο, ὥσπερ εἴπομεν, τοὺς βραχίονας σφοδρῶς δεῖ πάλιν ἐπιδεῖν καὶ καταντλεῖν, κἂν ἡ τὰ τῆς γαστρὸς κατεπείγῃ. ἵνα ἀεὶ πρὸς τὸ ἐναντίον ἀντισπῶμεν τὴν ὕλην. καὶ τὰ ἄλλα δεῖ πράττειν ἐπιμελῶς ἅπερ εἴρηται. καὶ οὕτω μὲν οὐκ ἀποτεύξῃ τοῦ τὴν χολέραν θεραπεύειν. ὀξυτάτη γὰρ εἰ τυγχάνει, ἀθρόως ἐπιφέρει κίνδυνον.

Τέλος.

ΚΕΦΑ-

& mitem, ijs omnium maximè qui choleram sustinent cõducere: præterea etiam extremorum deligaturam. & si quidem aluus urget, plura brachijs & iuncturis, quibus illa cum manibus committuntur, uincula inijciēda esse: sin autem uomitus, tum femora, tum talos constringi, & paululum ipsa dissoluendo, rursus deligari oportere. Si pedes refrigerari aut cõuelli spectaueris, etiam permittes, ut calidæ ipsos aquæ imponant, ac fouebis, quousque particulæ incaluerint, uehementerq; rubescãt. A fotu lanis quoque obtegentur, ne refrigescant. atque hæc potius fieri debent, cũ etiam uomitus urget, & materia sursum erũpere uidetur, quẽadmodũ diximus, brachia uehementer uincire, & superfundere iterum oportere, si aluus item urserit: ut materiam semper in contrarium reuellamus: nec non alia, ut dictum est, diligenter administrari decet. atque eo pacto choleræ curatione non frustraberis. acutißima namque si oboritur, subitò periculum inducit.

LIBRI SEPTIMI
Finis.

CAPI-

CAPITA LIBRI octaui, & appendices.

ΚΑΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ὀγδόου βιβλίου.

Ἀντίδοτος ἡπατικὴ πρὸς τὰς μεγάλας ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος, καὶ σκιῤῥώδεις διαθέσεις, διὰ πείρας.	Antidotum hepaticũ ad magnas iecoris obstructiones, & scirrosos affectus usu comprobatum.
Πρὸς ἥπατος ἔμφραξιν, ξηρίον δόκιμον, ὅπερ πολλάκις δέδωκα.	Ad iecoris obstructionẽ puluis nobilis, quem frequenter dedi.
Πρὸς ἥπατος καὶ σπληνὸς μεγάλην ἔμφραξιν, ὥστε καὶ σκληρίας μαλαχθῆναι μεγάλας.	Ad magnam iecoris & lienis obstructionem, ut etiã insignes duritias emollierit.
Πρὸς ἥπατος ἔμφραξιν.	Aliud ad iecoris obstructionẽ.
Ἄλλο διὰ πείρας, τὸ διὰ λαγωοῦ.	Aliud cõprobatũ, quod à lepore dia lagou dicitur.
Ἄλλο τὸ διὰ τοῦ βακάνου.	Aliud dia bacanu.
Ὅσα πρὸς ἧπαρ ἁπλᾶ βοηθήματα.	Simplicia ad iecur medicamẽ(ta.
ΠΕΡΙ ΑΤΟΝΙΑΣ ΗΠΑτικῆς καὶ δυσεντερίας. κεφ. γ.	DE IMBECILLITATE, & dysenteria hepatica. Cap. III.
Διάγνωσις.	Notæ.
Περὶ θερμῆς δυσκρασίας.	De calida intemperie.
Περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.	De frigida intemperie.
Περὶ ξηρᾶς δυσκρασίας.	De sicca intemperie.
Περὶ ὑγρᾶς δυσκρασίας.	De humida intemperie.
Περὶ θεραπείας θερμῆς δυσκρασίας ἥπατος.	Quomodo calida iecoris intemperies curetur.
ΠΕΡΙ ΗΠΑΤΙΚΗΣ ΔΥσεντερίας, ἀπὸ ψυχρᾶς δυσκρασίας. κεφ. δ.	DE HEPATICA DYsenteria ex frigida intemperie. Cap. IIII.
Ὅσα συμφέρει τῇ ἀπὸ θερμῆς δυσκρασίας ἡπατικῇ δυσεντερίᾳ.	Quę hepaticæ dysenteriæ ob calidam intemperiem ortæ conferant.
Περὶ ἀντιβροχῆς πρὸς θερμὴν τοῦ ἥπατος δυσκρασίαν.	De fotu ad calidam iecoris intemperiem.
Ἀντίδοτος κυφοειδής, ποιοῦσα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν ἥπατος.	Antidotum cyphoides, ad frigidas iecoris intemperies utile.
Περὶ ἐπιβροχῆς καὶ καταπλάσματος.	De fotu & cataplasmate.
Ἐπίθεμα τονωτικὸν ἥπατος, συμπέττον φλεγμονάς.	Epithema tonoticõ, quod iecur corroboret, & inflammationes concoquat.

Ποτὸν Potio

Signa

Διάγνωσ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον θ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΠΑΤΟΣ φλεγμονῆς. κεφ. α.

Ὅτι μὲν ὥσπερ ἅπασα φλεγμονὴ ἐκ ζέοντος αἵματος ἔχει τὴν γένεσιν, οὕτω καὶ ἡ ἐν τῷ ἥπατι, ἅπασιν ὁμολόγηται. ὅπως δὲ χρὴ διαγινώσκειν αὐτὴν, ἐπιβλέψειν δεῖ, καὶ διακρίνειν αὐτὴν, εἴτε κυρίως αὐτῷ συμβέβηκε γενέσθαι τὴν φλεγμονὴν τῷ ἥπατι,

εἴτε

ALEXANDRI TRALLIANI liber octauus, IOANNE GVINTERIO Andernacho interprete.

DE INFLAMMATIONE iecoris. Cap. I.

Quod sanè, ut omnis inflammatio ex feruẽti sanguine trahit originem, ita etiã ea quæ in iecore oboriri solet, exordiũ sumat, oẽs fatentur. Quomodo aũt ipsa internosci debeat, discerniq́; nũ ipsi iecori propriè acciderit,

an tunicis ipsius, uel musculis extrinsecus ambientibus, considerare oportet. Et si iecur inflammatur, inspiciendum rursus est, & inquirendum, gibba'ne potius, an caua ipsius pars, uel etiam utraq; simul affecta sit. Si enim id cognitum discretúq; probè fuerit, curatio quoq; celeriter, sineq; impedimento administrari poterit.

Notæ, an gibbā iecoris partem inflāmatio obsideat.

Si igitur inflammatio in gibbis cōstiterit, facilè internosci potest, præsertim si magna sit. Nā secundum ambitū circumscriptū inflāmationis species ferri tunc uidetur: ac febrim inuehit ardentem, uomitum biliosum & erugínosum: frequenter iugulum detrahit, tussiculam mouet: septum transuersum coarctat: & grauitatis potius quàm inflammationis sensum infert. Si enim in tunicis aut ambientibus uasis constiterit, acriorem dolorem excitat. Quare si uniuersa iecoris inflammatio magna fuerit, ita ipsam nosse tum oculis ipsis, tum tactu, tum alijs prædictis indicijs expedit. Quòd si inflammationē non magnam, sed exiguam esse contigerit, ægrè ipsa internosci potest. Neq; enim febrim statim inducit, nisi insignem quandam magnitudinem acquisierit: neq; oculis hæc spectari, neq; tactu mani-

festò

ἄτε ἐν τοῖς χιτῶσιν, ἄτε ἐν τοῖς ἔξωθεν περικειμένοις μυσί, εἰ δὲ καὶ φλεγμαίνει τὸ ἧπαρ, ἐπισκέπτεσθαι δεῖ πάλιν, καὶ ζητεῖν ἆρά γε τὰ κυρτὰ πεπόνθασι μᾶλλον ἢ τὰ σιμὰ, ἢ καὶ τὸ συνάμφοτερον. ἐὰν γὰρ γνωσθῇ καὶ διακριθῇ καλῶς, καὶ ἡ θεραπεία ταχεῖα καὶ ἀνεμπόδιστος γενήσεται.

Διάγνωσις τοῦ εἶναι εἰς τὰ κυρτὰ τὴν φλεγμονήν.

Εἰ μὲν οὖν ἡ φλεγμονὴ περὶ τὰ κυρτὰ συστῇ, ῥᾳδίαν ἔχει τὴν διάγνωσιν, καὶ μάλιστα ἐὰν ᾖ μεγάλη. κατὰ περιγραφὴν γὰρ ὁρᾶται τηνικαῦτα τὸ εἶδος τῆς φλεγμονῆς ἄλλο φερόμενον, καὶ πυρετὸν ἐπιφέρει καυσώδη, καὶ ἔμετον χολώδη, καὶ ἰώδη πολλάκις, καὶ κατασπᾷ τὴν κλεῖν, καὶ βηχία κινεῖ, καὶ συγχωρεῖ τὸ διάφραγμα, καὶ μᾶλλον βάρους ἢ ὀδύνης συναίσθησιν ποιεῖ. εἰ γὰρ ἐν τοῖς χιτῶσιν, ἢ τοῖς πέριξ ἀγγείοις συστῇ, ὀξυτέραν τὴν ὀδύνην ἐργάζεται. εἰ μὲν οὖν μεγάλη σύμπασα περὶ τὸ ἧπαρ φλεγμονὴ, οὕτως αὐτὴν διαγινώσκειν δεῖ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῖς, καὶ τῇ ἁφῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς εἰρημένοις σημείοις. εἰ δὲ μὴ μεγάλην τύχῃ εἶναι τὴν φλεγμονὴν, ἀλλὰ μικρὰν, δυσδιάγνωστος γίνεται. οὔτε γὰρ πάντα εὐθὺς ἐπιφέρει, εἰ μή τι ἀξιόλογον ἐπικτήσεται μέγεθος, οὔτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα θεάσασθαι, οὔτε τῇ ἁφῇ σα-

φῶς

φῶς ἐπιτεῦναι δυνατὸν, ἀλλ' ἔστιν αὐτὴν γνωρίζειν ἐξ ἄλλων. ἐὰν γὰρ ἐπιτρεψάντων ἡμῶν ἀναπνοῦσαι μεγάλως τῷ κάμνοντι, φαίη τινὸς αἰσθάνεσθαι βάρους καὶ ὀδύνης, γινώσκειν δεῖ φλεγμονὴν μικρὰν ἔνδοθεν εἶναι περὶ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἥπατος.

Περὶ τοῦ εἶναι εἰς τὰ σιμὰ τὴν φλεγμονήν.

Εἰ δὲ περὶ τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος συστῇ φλεγμονὴ, διαγινώσκεις ἐκ τοῦ πρῶτον περὶ τὰ κάτω μᾶλλον ὁρᾶσθαι τὸν ὄγκον, ἢ ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι, καὶ ἐκ τούτου λειποθυμίας ἐπιγίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀτροφεῖν τὸ σῶμα, καὶ ἄχροον καὶ λεπτὸν φαίνεσθαι, ὥστε τῷ χρόνῳ καταψυχομένου αὐτοῦ, καὶ ὑδερικὴν λοιπὸν παρέγχυσιν ὑφίστασθαι. οὕτω μὲν καὶ τὴν ἐν τοῖς σιμοῖς φλεγμονὴν διακρίνειν δεῖ τὴν ἀπὸ τῶν κυρτῶν.

τὴν δὲ ἐν τοῖς μυσὶν, εὐκαίρως γνωρίζειν ἐστίν. οὐδὲν γὰρ ὑποφέρουσι τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων, καὶ προσέτι κατ' εὐθεῖαν ὁρᾶται σχηματιζομένη τοῖς μυσὶν ἡ φλεγμονὴ, καὶ ἔξωθεν φανερῶς ὑποπίπτει, οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς σιμοῖς ἔνδον ἐγκειμένη. θεραπεύειν δὲ δεῖ τοῦ ὅλου σώματος προνοουμένους. εἰ γὰρ αἷμα πλεονάζει ἐν τῷ παντὶ σώματι, χρὴ συντόμως ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν, καὶ

festò cognosci, sed ex alijs ipsa animaduerti potest. Si namq; æger, ubi nos præceperimus, ut magnam respirationem edat, grauitatem se quandam, et dolorem percipere dixerit, inflãmationẽ exiguã interius in iocinore, aut circa eius gibba existere sciendũ est.

Signa inflãmationis cauam iecoris partem occupãtis.

At si in caua iecoris parte inflammatio constituta fuerit, inde cognoscitur, quòd tumor primum in imis potius, quàm in supernis partibus conspiciatur: atq; hinc animi defectio succedat, imò etiam corpus alimentum non sentiat, pallidum et tenue appareat, ut tandem ipso refrigescẽte etiam aquæ subter cutem suffusio deinceps sequatur. Ita sanè inflammationem caua iecoris infestantem, ab ea quæ gibba exercet, discernere conuenit. At in musculis inflammationem tempestiuè cognoscere licet. Nullum enim ex prædictis accidentibus ægri sustinent: & præterea inflammatio è directo musculorum figurata conspicitur: necnon extrinsecus manifestò conspectui se offert, non quemadmodũ in caua iecoris parte intus delitescens. Curare aũt eam oportet ita, ut toti corpori prospiciamus. Si namq; sanguis in uniuerso eo superet, curatio protinus administrãda est, &

et nō differenda (periculosum enim) sed uena axillaris incidi debet. Quòd si hæc secari non potest, ex supernis uacuatio omnino tentanda est. Qui enim uacuationem adhibere, & totum corpus recrementis liberare neglexerunt, hi maximorum malorū ægris autores fuerunt. Vel enim accidit, ut materia in pus ex medicamentis intempestiuè adhibitis conuertatur, aut temporis spacio scirrhosa, & ad discutiēdum contumax fiat. Propter hæc igitur omnia cauendum est, ne cataplasmata, et superfusiōes inducamus, priusquàm totum corpus à recrementis liberum fecerimus. Itaq; sanguis mitti debet: post missionem uictus instituì, recrementorum expers, mitis, qui nihil habeat acre, præsertim inter initia. Nā feruēs inflāmatio nihil huiusmodi tolerat: quare cōmodius est ab id genus decoctis abstinere, ac non uti ijs q̄ uidētur aperire, eo q̄ partes inflāmatæ fluxiones inde magis experiantur & augescāt. Itaq; cremor ptisanæ his est idoneus, qui habet uim & aperiendi & abstergendi, præterquam quòd affectas partes non affligit aut calefacit. Similiter etiam auenæ cremor accommodus est. Iis autem qui hæc auersantur, & chytron & amygdala dari debent; oua autem prohibenda, eò quòd crassi sint succi, & flatuosi:

καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι· χαλεπὸν γάρ. ἀλλὰ τέμνειν δεῖ τὴν φλέβα τὴν ἐν ἀγκῶνι τὴν ὑπὸ μασχάλην. εἰ δὲ μὴ δυνατόν ἐστί σοι ταύτην τέμνειν, ἐκ τῶν ἄνω ποίει τὴν κένωσιν πάντως. ὅσοι γὰρ ἠμέλησαν τοῦ ποιήσασθαι κένωσιν, καὶ τὸ ὅλον ἀπέριττον ἐργάσασθαι, οὗτοι μεγίστων αἴτιοι κακῶν ἐγένοντο τοῖς κάμνουσιν. ἢ γὰρ εἰς πῦον συνέβη μεταβληθῆναι τὴν ὕλην ἐκ τῶν ἀκαίρως προσφερομένων βοηθημάτων, ἢ σκιρρώδη καὶ δυσδιαφόρητον γενέσθαι, χρονίσασαν. διὰ ταῦτα οὖν πάντα φεύγειν δεῖ, καὶ καταπλάττειν καὶ καταιονεῖν, πρὶν τὸ ὅλον σῶμα ἀπέριττον ἐργάσασθαι. φλεβοτομεῖν οὖν δεῖ, καὶ μετὰ τὴν φλεβοτομίαν, τὴν δίαιταν ἐργάσασθαι ἀπέριττον καὶ πραεῖαν, μηδὲν ἔχουσαν δριμὺ, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχαῖς. ζέουσα γὰρ ἡ φλεγμονὴ οὐδὲν ἀνέχεται τοιοῦτο· διὸ κάλλιον ἀπέχεσθαι καὶ ζεμάτων τοιούτων, καὶ μὴ θέλοντα χρήσασθαι τοῖς δοκοῦσιν ἐκφράττειν διὰ τὸ ῥευματίζειν καὶ ἐπαύξειν μᾶλλον τὰ φλεγμαίνοντα. χυλὸς τοίνυν πτισάνης τούτοις ἐστὶν ἐπιτήδειος, ἔχων καὶ τὸ ἐκφράττον, καὶ τὸ ῥύπτον, μετὰ τοῦ μηδὲν ἀνιᾶν, ἢ θερμαίνειν τὰ πάσχοντα. ὁμοίως δὲ ὁ τοῦ βρώμου ἐπιτήδειος. τοῖς δὲ ἀνορέκτως ἔχουσι πρὸς ταῦτα, καὶ τοῦ χόνδρου, καὶ τῶν ἀμυγδάλων. τὰ δὲ ὠὰ παραιτεῖσθαι δεῖ, διὰ τὸ παχύχυμον αὐτῶν καὶ φυσῶδες.

micæ

τοὺς δὲ χῖχας ἢ ἑψηθέντας, ἢ πλυθέντας λαμβάνειν, ἀλλὰ μὴ πολλούς. τὰ δὲ ἄλλα πάντα σιτώδη παραιτεῖσθαι δεῖ, οἷον, σεμίδαλιν, ἴτριον, καὶ τὸν καλούμενον πολτὸν, καὶ τοὺς πλακοῦντας, καὶ τὰ λιπαρὰ, καὶ τὰ ὀστρακόδερμα, πλὴν ἐχίνου, καὶ ὀλιγάκις πάνυ κτενίων, καὶ τότε διδόναι ἡνίκα χολώδης εἶναι φαίνοιτο καὶ διψώδης, καὶ ἀγρυπνητικὸς, καὶ ἡ φλεγμονὴ ζέουσα, καὶ ἐρυσιπελατώδης. τούτοις καὶ τὰ ἴντυβα καὶ τὰ τρώξιμα ἐπιτήδεια, καὶ κιχώρια, καὶ σόγχοι, καὶ ἁπαλὰ σεῦτλα, καὶ περιστερὰ, καὶ ἰχθῦς ἀπὸ ζέματος. τὰ δὲ γλυκέα πάντα καὶ τὰ περιττωματικὰ παραιτοῦ, αὐξανόμενα γὰρ ἰδεῖν πλέον ἐκ τούτων, αἰρόμενα εἰς ὄγκον ἔστι θεάσασθαι τὰ σπλάγχνα, οὐ μόνον ἐπὶ ὀρνίθων καὶ συῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἀλόγων ζώων· ὥστε διὰ τοῦτο φεύγειν τὰ γλυκέα καὶ τὰ στύφοντα ὁμοίως δεῖ. καὶ γὰρ τὸ πιλεῖν καὶ συνάγειν τοὺς ὄγκους δυσφορήτους ἐργάζεται, ὥστε οὐδὲ ῥοιὰς οὐδὲ ἄλλην ὀπώραν, ἀλλ' οὐδὲ οἶνον μάλιστα, διὰ τὸ παντοίως πάσῃ ζεούσῃ φλεγμονῇ ἐναντιώτατον εἶναι. ὁ δὲ ἄστυφος ὠφελιμώτατός ἐστιν, ἐφ' ὧν ἔμφραξις μόνη ἄνευ φλεγμονῆς ὑπάρχει. τοσαῦτα περὶ διαίτης βοηθήματα. δεῖ οὖν προσφέρεσθαι πρότερόν τινα τῶν ἁπλουστέρων, ἐξ ὧν ἐστι τὸ ἀπόβρεγμα τῆς ῥίζης τοῦ σελίνου,

micæ uerò panis, aut coctæ, aut elotæ, uerùm nõ copiosæ assumi. Reliquis omnib. frumentaceis interdicendũ est, ut similagine, libo suminali, pulte, quæ græcè poltos dicitur, et placentis item pinguibus & testaceis, præter erinaciũ, & rarò admodũ pectines: atq; tunc dare cõuenit, cũ æger biliosus esse apparet, sitiq; & uigilijs cõficitur, inflãmatione feruẽti et erysipelacea torquetur. His et intybi & troxymi, et cichoria, et sonchi, & teneræ betæ: nec nõ colũbus, et pisciscum iure decocti cõueniũt. Dulcia uerò omnia, & recrementitia prohibeto. Nã uiscera largius hinc augescentia, in tumorẽ attolli uidere licet, non solũ in gallinis et suib. sed etiam omnibus brutis animalib. quare dulcia & astringentia similiter cauere oportet. Nam eo quòd constringunt contrahuntq; tumores, ad discutiendũ difficiles ipsos reddunt: ob quod neque malum punicum, neq; alium fructũ pomaceum, imò neque uinum maximè competit: ut quod omni feruenti inflammationi in totum sit aduersarium. Quòd autem astrictionis expers est, magis proficit, in quibus sola obstructio citra inflammationem existit. Tantum de uictu dixisse sufficiat. Offerenda igitur prius sunt quædam simpliciora], ex quorum numero est radicis apij dilutum,

& oxymeli, cum inflammatio concoqui incipit. Nam per urinas materia subtrahitur, tumorque imminuitur. Si igitur & febris mitior fieri, & concoctionis signa tutiora appareant, cum fiducia etiam ea quæ largius incidere, & obstructa aperire possunt, exhibeto: cuius generis est asarum, maum, & nardus Gallica. Cõposita autem probè faciũt hæc, quæ soluere simul inflãmatiões, et dura emollire possunt: itẽ quæ magnas citra febrim obstructiones possunt discutere, quorum etiam confectiones exponere est necessarium.

De obstructione iecoris. Cap. 2.

Obstructiones iecoris uniuersæ hinc innotescũt, quòd neque febris, neque feruor in locis affectis adsit: grauitas aũt, & sola distẽtio in cauis iecoris partib. sensu percipiatur. Cum igitur obstructionem esse animaduerteris, cũ fiducia medicamẽtis utitor, quæ incidunt & extenuãt, quib. etiã in particulis scirro indurescere incipientibus uti cõsulo. Ac scirri ubi materia quæ particulis impacta est, prius emollita, dissolutaque fuerit, medicamẽtis tũc indigent, quæ obstructa liberare possũt. Qui enim ad ea quæ reserare solẽt descẽderũt, priusquàm tumor fuerit emollitus, hi adiumentum

quidem

καὶ τὸ ὀξύμελι δέ, ἀρχομένης πέττεσθαι τῆς φλεγμονῆς. καὶ γὰρ διὰ οὔρων ὑποκλέπτεται, καὶ σμικρύνεται ὁ ὄγκος. ἐὰν οὖν φαίνηταί σοι καὶ τὰ τοῦ πυρετοῦ πραΰτερα γινόμενα, καὶ τὰ τῆς πέψεως σημεῖα ἀσφαλέστερα, θαρρῶν παρέχε καὶ τὰ ἤδη πλέον τέμνειν καὶ ἐκφράττειν δυνάμενα, ἐξ ὧν ἐστι καὶ τὸ ἄσαρ, καὶ τὸ μαῖον, καὶ ἡ νάρδος ἡ κελτική. σύνθετα δέ εἰσι πεποιημένα καλῶς ταῦτα, λύειν τε ἅμα τὰς φλεγμονὰς, καὶ τὰ σκληρὰ διαμαλάττειν δυνάμενα, καὶ τὰς μεγάλας ἐμφράξεις τὰς ἄνευ πυρετοῦ διαλύειν. ὧν καὶ τὴν σκευασίαν ἀναγκαῖον ἐκθέσθαι.

Περὶ ἐμφράξεως ἥπατος. β.

Αἱ δὲ ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος ἅπασαι δῆλαι γίνονται, ἐκ τοῦ μήτε πυρετὸν παρεῖναι, μήτε ζέσιν ἐν τοῖς τόποις· βάρους δὲ συναίσθησιν γίνεσθαι καὶ διατάσεως μόνης ἐν τοῖς περὶ τὰ σιμὰ μέρεσι τοῦ ἥπατος. διαγνοὺς οὖν ἔμφραξιν εἶναι, θαρρῶν τοῖς τέμνουσι καὶ λεπτύνουσι δυναμένοις κέχρησο βοηθήμασιν, οἷς καὶ ἤδη τῶν ἀρχομένων σκιρροῦσθαι μορίων συμβουλεύω κεχρῆσθαι. καὶ οἱ σκίρροι μετὰ τὸ προμαλαχθῆναι καλῶς, καὶ διαλυθῆναι τὴν ἐσφηνωμένην ἐν αὐτοῖς ὕλην, δέονται τῶν ἐκφράττειν δυναμένων τηνικαῦτα φαρμάκων. ὅσοι γὰρ ἦλθον ἤδη τὰ ἐκφράττειν δυνάμενα πρὶν μαλάξαι τὸν ὄγκον, οὗτοι παρ' αὐτὰ

μὲν

μὲν ἔδοξαν ὠφελεῖν, εἴ τι λεπτὸν ἦν, διαφορήσαντος μόνον, ὕστερον δὲ ἔβλαψαν. ὑποξηρανθέντος γὰρ οἱ χυμοὶ καὶ ὑπεροπτηθέντος, ἐνέμειναν ὥσπερ λίθοι, καὶ εἰς τὸ μηκέτι δύνασθαι διαφορηθῆναι κατέστησαν. λέγωμεν οὖν περὶ ἑνὸς ἑκάστου, ποῖα μὲν ἁρμόζει πρὸς φλεγμονὴν μόνον, ποῖα δὲ πρὸς ἔμφραξιν, τίνα δὲ τὰ σκληροῦσθαι ἀρχόμενα διαλύειν καὶ μαλάττειν δύναται.

Περὶ θεραπείας φλεγμονῆς ἥπατος.

Κατάπλασσον δὲ τοὺς ἔχοντας φλεγμονὴν ἐν τῷ ἥπατι, μήλοις κυδωνίοις μετὰ ἀλεύρου κριθίνου καὶ τήλεως ἑψημένοις. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ τόνον ἐντιθέναι, καὶ διαφορεῖ, καὶ μαλάττει σκληρίας, πρὸς δὲ τὰς μεγίστας φλεγμονάς, ἐφ' ὧν καὶ ὁ στόμαχος πέπονθε, καὶ αἱ πλευραὶ διατεταμέναι εἰσί, φοίνικας δίχα τῆς ἐντεριώνης κόψαντας ἐπιμελῶς μετὰ ἴσης κηρωτῆς ῥοδίνης, ἐν ὅλμῳ γνησίως ἑνώσας, μικρὸν προσεπιστάξας ῥόδινον, ἐπιτίθει. καὶ ἡ κηρωτὴ δὲ καλῶς ποιεῖ, λαμβάνουσα ταῦτα· ἀμμωνιακοῦ καὶ κηροῦ ἀνὰ δραχ. π. κρόκου δραχ. δ. κυπρίνου κοτύλη ς. ὄξους κοτύλη α. τὴν κηρωτὴν ἀναξύσας, πρόσπλεκε τοῖς ἄλλοις.

Ἄλλο πρὸς τὰς μὴ πάνυ ζεούσας φλεγμονάς.

Σαμψύχου χλωροῦ δρ. κδ. λιβάνου δ. δ.

κηροῦ

quidem ex eis attulisse uisi sunt, tenui solo, si quod est, discusso: postea autem obfuerunt. Nam humores nimium exiccati, assatiq́;, lapidum instar concreuerunt, adeò ut non amplius discuti potuerint. Dicamus igitur de unoquoque, qualia sanè ad inflammationē tantum, qualia item ad obstructionē conueniant: quæ rursus indurescentia dissoluere & emollire queant.

De inflammationis iecoris curatione.

Laborantes inflãmatione iecoris, malis cotoneis, farina hordeacea, et fenugræco decocto obducito. Etenim præterquã quòd robur insinuant, etiam durities discutiunt, emolliuntq́;. Ad maximas inflammationes, in quibus etiam stomachus affectus est, & latera distenta sunt, palmulas citra medullam contusas diligenter, & cum pari cerato rosaceo, in pila legitimè unitas, paulo rosacei superfuso, applicato. Iam ceratum bene facit, quod recipit hæc: ammoniaci, ceræ, singulorum drachmas octoginta, croci drachmas quatuor: olei Cyprini heminam: ceratum derasum reliquis admisceto.

Aliud ad inflãmationes nō admodum feruentes.

Sãpsuci uiridis drach. uiginti quatuor: thuris drach. quatuor:

 cera.

ceræ, resinæ piceæ, singulorũ drachmæ sedecim: olei Cyprini heminæ sex: mellis heminæ quatuor. Quæ liquari possunt, liquefacito, & aridis in pila probè læuigatis addito.

Aliud.

Epithema ad inflammationes feruentes, non modò musculorum, sed etiam ipsius iecoris, multis admodũ experimentis cõprobatum. Absynthij comæ, nardi Gallicæ, asari, croci, singulæ unciæ: iridis, myrti, styracis, bdellij, suffiminis ammoniaci, singulorum unciæ duæ: medullæ uitulinæ unciæ quatuor: cerati lentiscini libræ quatuor. Adhæc Apollophanis epithema optimè facit, si quis ipsum commodè parauerit: habet autem in hũc modum.

Apollophanis malagma ad iecorarios.

Ceræ, iridis Illyricæ, bdellij, singulorum drachmæ octuaginta: ammoniaci suffiminis totidẽ: resinæ terebinthinæ drachmæ quadraginta: mannæ thuris totidem. Contundito, & irino pilã subungito.

Epithema ad inflammationem iecoris.

Aloes unciæ 3. mastichæ uncia: ceræ unciæ 3. olei nardini siue melini totidẽ. Sin aũt uoles, ut magis

κηροῦ, πιτυΐνης ἀνὰ δραχ. ις. κυπρίνου κοτύλη. ς. μέλιτ© κοχ. δ. τὰ τηκτὰ κατὰ τῶν ξηρῶν λεαθέντων καλῶς ἐν τῇ θύᾳ. ἄλλο πρὸς δὲ τὰς ζεούσας φλεγμονὰς ὁ μόνον τῶν μυῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἥπατ© αὐτοῦ. πάνυ διὰ πολλῆς πείρας ἐστιν, ἀψινθίου κόμης, νάρδου κελτικῆς, ἀσάρου, κρόκου ἀνὰ οὐγ. α. ἴρεως, μυρσίνης, στύρακ©, βδελλίου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματ© ἀνὰ οὐγ. β. μυελοῦ μοσχείου οὐγ. δ. κηρωτῆς σχινίνης λι. δ. καὶ τὸ ἀπολλοφάνους δὲ ἐπίθεμα καλῶς πάνυ ποιεῖ, εἴ τις αὐτὸ δεόντως κατασκευάσειεν. ἔχει δὲ οὕτως.

Ἀπολλοφάνους μάλαγμα, πρὸς ἡπατικούς.

Κηροῦ, ἴρεως ἰλλυρικῆς, βδελλίου ἀνὰ δραχ. π. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματ© δραχ. π. ῥητίνης τερεβινθίνης δραχ. μ. μάννης λιβάνου δραχ. μ. ἰρίνῳ ἀνάκοπτε, καὶ ὑπάλειφε τὸν ὅλμον.

Ἐπίθεμα πρὸς φλεγμονὴν ἥπατ©.

Ἀλόης οὐγ. γ. μαστίχης οὐγ. α. κηροῦ οὐγ. γ. ἐλαίου ναρδίνου ἢ μηλίνου οὐγ. γ. εἰ δὲ μᾶλλον τονωτικώτερον βουληθείης εἶναι, μίγνυε τὴν ἀλόην ἴσον τῇ μαστίχῃ, οὕτω καὶ στομάχῳ καὶ ἥπατι μετρίαν ἔχοντι φλεγμονὴν ἐστὶ κατάλληλον βοήθημα,

corrobores, misceto aloen pari mastichæ pondere: ita & stomacho & iecori, quæ mediocrẽ sustinet inflãmationẽ cõueniẽs est medicamẽtũ,

quem

ὥσπερ καὶ ἡ διὰ ψιχῶν, καὶ ἡ ἀνηθίνη, καὶ ἡ ἀμβροσία, καὶ ἡ διὰ μελιλώτων, μιγνυμένη τούτοις. καὶ ἡ διὰ χαμαιμήλων.

quemadmodũ etiam, quod micas panis recipit: item Anethine, & Ambrosia: necnon quod Diamelilotu dicitur, si his misceatur: ad hæc q; diachamæmelu uocatur.

Πρὸς τὰς σκιῤῥώδεις φλεγμονάς.

Ad inflammationes scirrhosas.

Πρὸς δὲ τοὺς ἄνευ πυρετῶν ὄγκους, καὶ μάλιστα χρονίους καὶ σκιῤῥώδεις, καλῶς ποιεῖ καὶ ἡ ἀνεμώνη τὸ φάρμακον, καὶ ἡ ἀριοβαρζάνειος, καὶ τὸ καλούμενον ἑλλαδικὸν, καὶ τὰ κοπτὰ πάντα. καὶ τούτων τὰς γραφάς ἐστιν εὑρεῖν ἐν πολλοῖς κειμένας. διὰ δὲ τὸ εὑρίσκειν ἑτοίμως τὸν ἀναγινώσκοντα, καὶ μὴ εἰς ὑπέρθεσιν ἔρχεσθαι, καὶ ὧδε τὰς γραφὰς ὑμῖν ἐξεθέμην, καὶ μάλιστα ἐκείνων ὧν πεῖραν ἀνειλήφαμεν.

Ad tumores sine febribus, præcipuè diuturnos et scirrhosos etiam Anemone medicamentum ualet, & Ariobarzaniũ, et quod uocatur Helladicũ, omniaq; copta bene faciũt. Atq; horũ scripturas apud multos proditas inuenire licet. Vt aũt lector prõptè inueniat, nec differre cogatur, hic quoque exponenda uobis censui, maximè illa, quorum experientiam accepimus.

Ἡπατικὸν κάλλιστον, ποιεῖ καὶ σπληνικοῖς, καὶ τοῖς τὸν στόμαχον διατεταμένον ἔχουσιν. ἄριστόν ἐστι φάρμακον, καὶ προσηνῶς μαλακτικόν, ὡς μὴ ἔχειν σύγκρισιν.

Hepaticũ optimũ, facit etiã lienosis, & quibus stomachus est distentus, nobilissimũ medicamentũ & blãdè emolliens, adeò ut nullum ei comparari queat.

Κηροῦ δραχ. οε. σαμψύχου δρ. ν. τήλεως πεφωγμένης δραχ. ν. πεπέρεως λευκοῦ οὐγ. α. τερεβινθίνης δρ. οε. κυπρίνου λι. οἴνου κοτ. α. κόψας, σήσας τὰ ξηρὰ καὶ φυράσας ἐν οἴνῳ ἕνωσον ἄχρι τριῶν. εἶτα τήξας τὰ τηκτὰ, κατάχει κατὰ τῶν ἐν τῇ θυείᾳ, καὶ μαλάξας ἐπιμελῶς, ἀπόθου. ἐπὶ δὲ

Ceræ drach. septuaginta quinque, sampsuci quinquaginta: fœnugræci torrefacti totidẽ, piperis albi uncia, nitri octo: terebinthinæ drac. 75. cyprini libra, uini hemina. Sicca cõtundito, incernitoq;, et ad triduũ usq; in uino macerata simul unito: deinde ea quæ liquari possunt, liquefacta, ijs quæ in pila sunt, superfundito: emollita'que diligẽter reponito. Cùm

Cum usus postulat, medicamenti partem unam misceto: atque ita imponito.

Epithema odoratū, quod Euodes dicitur, ad iecoris & stomachi inflammationes egregium.

Croci sescūcia: bdellij drachmæ nouem: aloes, myrrhæ, singulorū unciæ duæ, folij uncia: propoleos unciæ tres: thuris unciæ duæ: styracis unciæ tres: mastichæ unciæ 2. semis, nardi uncia, cardamomi unciæ duæ, fecis hedychroi sescūcia: ammoniaci suffiminis unciæ sex, ceræ libra: colophoniæ libræ duæ: opobalsami unciæ sex: palmularū totidē. Haud *noui an in duris & frigidioribus affectibus medicamētum hoc sit præstantius.*

Copron ad duritiem & stomachi iecorisq; resolutionem insigne.

Propoleos unciæ sex: styracis unciæ duæ, mastichæ uncia: terebinthinæ semuncia: fecis nardini quod satis est.

De antidotis hepaticis.

Tantum de medicamentis. reliquum est ut eorum quæ experti sumus, antidotorum, & puluerum mentionem faciamus.

Hepaticū Athanasia dictū, ad nephriticos & arquatos ualet: itē sudores mouet.

Croci drach. 2. cinamomi, nardi,

ἐπὶ δὲ τῆς χρείας μίγνυε τοῦ φαρμάκου μέρος ἕν, καὶ οὕτως ἐπιτίθει.

Ἐπίθεμα τὸ εὐῶδες, ποιοῦν πρὸς ἥπατος φλεγμονὰς καὶ στομάχου, καλόν.

Κρόκου οὐγ. α. S. βδελλίου δρ. θ. ἀλόης, σμύρνης ἀνὰ οὐγ. β. φύλλου οὐγ. α. προπόλεως οὐγ. γ. λιβάνου οὐγ. β. στύρακος οὐγ. γ. μαστίχης οὐγ. β. S. νάρδου, οὐγ. α. καρδαμώμου οὐγ. β. ἡδυχρόου μάγματος οὐγ. α. S. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος οὐγ. ς. κηροῦ λι. α. κολοφωνίας λιτ. β. ὀποβαλσάμου οὐγ. ς. φοινίκων οὐγ. ς. οὐκ οἶδα εἰ τούτου κάλλιόν ἐστιν ἐπὶ σκληρῶν καὶ ψυχροτέρων διαθέσεων.

Κόπρον πρὸς σκληρίαν καλόν, καὶ διαλύσεων στομάχου καὶ ἥπατος.

Προπόλεως οὐγγ. ς. στύρακος οὐγ. β. μαστίχης οὐγ. α. τερεβινθίνης οὐγ. S. τρυγὸς νάρδου τὸ ἀρκοῦν.

Περὶ ἀντιδότων ἡπατικῶν.

Τοιαῦτα περὶ φαρμάκων. λοιπὸν δὲ καὶ ὧν πεῖραν ἔχομεν ἀντιδότων καὶ ξηρίων μνημονεύσωμεν.

Ἡπατικὴ ἀθανασία καλουμένη, ἥτις πρὸς νεφριτικοὺς καὶ ἰκτερικοὺς ποιεῖ, κινεῖ δὲ καὶ ἱδρῶτας.

Κρόκου δραχ. β. κινναμώμου, νάρδου,

δου, κασίας, σμύρνης, σχοίνου ἄνθους ἀνὰ δρ. α. μέλιτι ἀναλάμβανε ἀττικῷ· ἡ δόσις κυάμου ἑλληνικοῦ τὸ μέγεθος, πυρέσσουσι μεθ' ὑδρομήλου. οὐχ ἁρμόττει ταῖς θερμαῖς δυσκρασίαις, ἀλλὰ μᾶλλον ταῖς ψυχραῖς ἅμα καὶ ὑγραῖς.

Τροχίσκος ἡπατικὸς ποιῶν ἅμα καὶ ἰκτερικοῖς.

Ἀνίσου, σελίνου σπέρματος, ἀσάρου, ἀμυγδάλων πικρῶν κεκαθαρμένων, ἀψινθίου ἀνὰ δραχ. δ. συνδύαζε δι' ὕδατος καὶ ἀνάπλαττε, καὶ δίδου δραχ. α. μεθ' ὕδατος. πρὸς τούτοις δὲ χαμαίμηλον μετ' οἴνου καὶ μέλιτος διδόμενον, αὐτίκα τὴν τοῦ ἥπατος φλεγμονὴν ἰᾶται.

Ἀντίδοτος ἡπατικὴ πρὸς τὰς μεγάλας ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος, καὶ σκιῤῥώδεις διαθέσεις, διὰ πείρας.

Πεπέρεως οὐγ. α. S. ναρδοστάχυος γρ. γ. ἀλόης γρ. ς. τήλεως γρ. ς. εὐπατορίου οὐγ. α. S. μαστίχης γρ. γ. ἀμμωνιακοῦ, κόστου ἀνὰ γρ. ς. ἀσάρου γρ. ς. μέλιτος λι. α. S. ἡ δόσις κο. α. μετὰ κονδίτου. τοῦτο ποιεῖ ἐφ' ὧν μὴ ἔστι θερμὴ δυσκρασία, ἀλλὰ καὶ γλίσχροι χυμοὶ μᾶλλον τὴν ἔμφραξιν εἰργάσαντο.

Πρὸς ἥπατος ἔμφραξιν ξηρίον δόκιμον, ὅπερ πολλάκις δέδωκα.

Κόστου, εὐπατορίου ἀνὰ μέρη

di, casiæ, myrrhæ, iūci odorati floris, singulæ drachmæ : melle attico excipiuntur. fabæ græcanicæ instar febricitantibus ex hydeomelo datur. Non conuenit autem calidis intemperiebus, sed potius frigidis, simul & humidis.

Pastillus hepaticus, qui etiam simul arquaticis auxiliatur.

Anisi, apij seminis, asari, amygdalarū amararum purgatarum, absynthij, singulorum drachmæ quatuor. Parantur ex aqua, formanturq́; pastilli, & datur drachma ex aqua. Adhæc chamæmelū cū uino et melle datū, subitò iecoris inflāmationem sanat.

Antidotū hepaticū ad magnas iecoris obstructiones & scirrosos affectus, usu comprobatum.

Piperis *sescuncia: spicæ nardi scrupuli tres, aloes scrupuli sex: fœnugræci scrupuli sex: eupatorij sescuncia: mastichæ scrupuli tres: ammoniaci, costi, singulorū scrupuli sex: asari scrupuli sex, mellis sesquilibra. Datur cochleare unum ex condito.* Hoc ualet *ijs, quos calida intemperies infestat, imò in quib. etiā uiscosi humores obstructionē pepererint.*

Ad iecoris obstructionem puluis nobilis, quem frequenter dedi.

Costi, *eupatorij, singulorū partes*

tes duæ, piperis pars una. Datur *ad triduũ ex uino Ascalonite dimidium. Qui autem assumit, in dextrũ latus ad horam dimidiam decũbat. Vesperi similiter capiet: abstineat autem qui medicamento utitur, aceto, glandibus, leguminibus, oleribus, rapa, & alijs quæ flatus pariunt.*

Ad magnam iecoris & lienis obstructionem, ut etiam insignes duritias emollierit.

Ammoniaci suffiminis scrupuli quatuor: thuris scrupulus. datur ex cõdito per triduum, beneq; facit. Nam causas per uentris euacuationẽ educit, & eos qui aqua inter cutem laboraturi sunt, ne morbo corripiãtur, prohibet. hoc ego subinde sum expertus.

Aliud ad iecoris obstructionem.

Capparis radicis partes duæ: costi pars una. datur ijs qui febri carent ex uino: febricitantibus autem ex tepida.

Aliud comprobatũ, quod à lepore διὰ λαγωῦ dicitur.

Costi, fœnugræci, piperis, leporini stercoris, omnium paria pondera contundes, incernesq;, & probè læuigabis. Datur *cochlearium, si febris absit ex uino: febricitantibus autem ex tepida. Iubeto ægris, ut in dextrum decumbant latus.*

Aliud

ρη β. πεπέρεως μέρ☉ α. δίδοται ἐπὶ ἡμέρας γ̄, εἰς οἶνον ἀσκαλωνίτην τὸ ἥμισυ. ὁ δὲ λαμβάνων ἀνακλιθήτω εἰς τὸ δεξιὸν πλευρὸν, ὅσον ὥρας τὸ ἥμισυ. καὶ ἑσπέρας ὁμοίως λαμβανέτω. ἀπεχέσθω ὁ λαμβάνων τὸ βοήθημα, ὄξους, βαλλάνων, ὀσπρίων, λαχάνων, γογγύλης, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα πνεύματα τίκτειν δύνανται.

Πρὸς ἥπατ☉ καὶ σπληνὸς μεγάλην ἔμφραξιν, ὥστε καὶ σκληρίας μαλαχθῆναι μεγάλας.

Ἀμμωνιακοῦ θυμιάματ☉ γρ. δ. λιβάνου γρ. α. δίδοται εἰς κονδῖτον ἐπὶ ἡμέρας γ. καὶ ποιεῖ καλῶς. ἄγει γὰρ αἴτια διὰ τῆς γαστρὸς κινήσεως, καὶ ὑδροπιᾶν μέλλοντας ἐκφεύγειν ἁλῶναι τῇ νόσῳ. τούτου πεῖραν ἔσχον ἐγὼ πολλάκις.

Πρὸς ἥπατ☉ ἔμφραξιν.

Καππάρεως ῥίζης μέρη β. κόστου μέρ☉ α. δίδου ἀπυρέτοις μετὰ οἴνου, πυρέττουσι δὲ, μετὰ εὐκράτου.

Ἄλλο διὰ πείρας τὸ διὰ λαγωοῦ.

Κόστου, τήλεως, πεπέρεως, λαγωοῦ κόπρου, πάντα ἴσα διακόψας, σήσας τε καὶ λειώσας καλῶς, δίδου κοχ. α. ἀπυρέτοις μετ' οἴνου, πυρέττουσι δὲ, εἰς εὔκρατον· κέλευε δὲ εἰς τὸ δεξιὸν ἀνακεῖσθαι πλευρόν.

Ἄλλο

Ἄλλο τὸ διὰ βακαίου.

Βακαίου ἀνὰ οὐγ. α. φύλλου γρ. η. πεπέρεως λευκοῦ γρ. ϛ. ναρδοστάχυος γρ. ϛ. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. δίδου κο. μετὰ κράσεως κονδίτου ἐν λουτρῷ. καὶ τοῦτο διὰ πείρας, μάλιστα πρὸς τὰς ὑπὸ γλίσχρων καὶ παχέων γεννωμένας ἐμφράξεις. ὅπως δέ ἐστι καὶ δυνατὸν συντιθέναι φάρμακον, οἷον βούλεται ἁρμόζειν δυνάμενον πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν, καὶ κρᾶσιν, καὶ ἡλικίαν, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων ἀποβλέπων, ἃς ὅσα καὶ ὁ σοφὸς γέρων ἐδίδαξεν ἀποβλέπειν, ἐξεθέμην ἁπλᾶ βοηθήματα, ὡς καὶ αὐτῶν εὐπορεῖν συντόμως, καὶ ἄλλα δὲ συντιθέναι ἐξ αὐτῶν, ὡς ἂν ἕλοιτό τις εὐχερῶς δύνασθαι.

Aliud Diabacanu.

Costi, bacani, singulæ unciæ, folij scrupuli octo: piperis albi scrupuli sex: spicænardi totidem: mellis quod satis est. Datur cochleare cum mistura conditi in balneo, atque hoc est comprobatum, præsertim ad obstructiones à uiscosis, & crassis humoribus conflatas. Vt autem medicamentum quodcunque uelis, ad subiectum affectum accommodatum componere queas, ægri uires, temperamentum, ætatem, & singula alia, quæ etiam sapiens ille senex obseruare docuit, respiciens, simplicia exposui medicamenta, ut & eorũ facultas tibi citò suppetat, & alia ex eis facilè quomodocunq; uelis conficias.

Ὅσα πρὸς ἧπαρ ἁπλᾶ βοηθήματα.

Ἄγνου σπέρμα ἧπαρ ἐσκιρρωμένον ὠφελεῖ, καὶ ἐμπεφραγμένον. κενταυρίου τοῦ μικροῦ χυλὸς πινόμενος, καὶ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενος, ἀρνογλώσσου ξηροῦ ῥίζαι καὶ τὰ φύλλα, καὶ πολὺ μᾶλλον ὁ καρπός, ἀσπάραγος μυακάνθινος, καὶ μάλιστα αἱ ῥίζαι, καὶ τὸ σπέρμα γλυκυσίδης, ἡ ῥίζα ὁμοίως, δάφνης τῆς ῥίζης ὁ φλοιὸς ἐν οἴνῳ εὐώδει πινόμενος, στρόβιλος, ἐρέβινθοι, ἐρυθροδάνου ἡ ῥίζα, εὐπατορίου, μετὰ τοῦ καὶ τόνον ἐντιθέναι αὐτῷ μορίῳ. θέρμων πικρῶν τὸ ἀφέψημα μετὰ πηγάνου

καὶ πε-

Simplicia ad iecur medicamenta.

Viticis semen iecori scirrho, et obstructioni obnoxio opitulatur: cẽtaurij minoris succus potus, & extrinsecus impositus: plantaginis radicis siccæ et folia, multoq; magis semẽ: asparagus myacanthinus, præsertim radices & semen: glycyzidiæ radix similiter, lauri radicis cortex ex uino odorato potus: itẽ nucleus pineus, cicera, erythrodani radix, et eupatoriũ: prætereà robur particulæ ipsi insinuat: adhæc lupinorum amarorum decoctum, cum ruta,

et pipere potũ, et extrinsecus impositum: insuper iris, pistacei semen, marrubiũ, amygdala, et dracunculi radix, uiscera purgant, crassos & uiscosos humores extenuant. Iam carpesium, polium et chamædrys obstructa aperiunt, & crassitiem humorum extenuãt: ampeloprasson, similiter agaricũ & anthemisium, quod etiã dicitur chamæmelum, præcordijs utilissimum, si quid aliud, existit.

De imbecillitate iecoris & dysenteria.

Cap. 3.

CVm dixerimus, quomodo inflãmatio et obstructio uel scirrus curari debeant: exponamus etiam, qua ratione ei medendum sit, atque internoscendum, quando nihil horum experitur, sola autem intemperie infirmatur.

Notæ.

Quòd si igitur attractrix facultas est imbecillis, ea quæ per aluum deijciuntur, in cremorẽ, quẽ chylum uocant, probè quidẽ redacta, eo quòd uẽter nullo affectu laboret: liquidiora aũt inueniũtur, quia distributio in iecur minus perfecta fuerit. At si facultas alteratrix infirma existat, deiectiones carniũ recentiũ loturæ similes uidebis: atq; hic affectus hepatica dysenteria uocatur. Itaq;

Dysenteria hepatica.

καὶ πεπέρεως πινόμενον, καὶ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενον. ἶρις, πιστακίου ὁ καρπὸς, πράσιον, ἀμύγδαλα, δρακοντίου ἡ ῥίζα, καθαίρει τὰ σπλάγχνα, τούς τε παχεῖς καὶ γλίσχρους λεπτύνει χυμοὺς. καρπήσιον, πόλιον, χαμαίδρυς ἐκφράττει, καὶ πάχος ἐκτέμνει. ἀμπελόπρασον, ὁμοίως ἀνθεμίσιον. ὃ λέγεται καὶ χαμαίμηλον, ὑποχονδρίοις ὠφελιμώτατον, εἴπερ τι καὶ ἄλλο.

Περὶ ἀτονίας ἡπατικῆς καὶ δυσεντερίας. γ.

Εἰρηκότων ὅπως δεῖ θεραπεύειν φλεγμονὴν καὶ ἔμφραξιν, ἢ σκίρρον, εἴπωμεν καὶ ὅταν τούτων μηδὲν ἔχει, ἀσθενὲς δὲ μόνον εἴη διὰ δυσκρασίαν, ὅπως δεῖ θεραπεύειν αὐτὸ, καὶ διαγινώσκειν.

Διάγνωσις.

Εἰ μὲν οὖν ἡ ἑλκτικὴ δύναμις ἐστὶν ἀσθενὴς, τὰ διαχωρηθέντα εὑρίσκεται χυλοποιηθέντα μὲν καλῶς, διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν πάθος τὴν γαστέρα, ὑγρότερα δὲ, διὰ τὸ τὴν ἀνάδοσιν ἐλλιπεστέραν εἰς τὸ ἧπαρ γεγενῆσθαι. εἰ δὲ καὶ ἡ ἀλλοιωτικὴ δύναμις ἀσθενήσει, ὅμοια ἀποπλύματι κρεῶν νεοσφαγῶν ὄψει τὰ διαχωρούμενα. καὶ καλεῖται τὸ πάθος τοῦτο, ἡπατικὴ δυσεντερία. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ἐπειδὰν θεάσωνταί τι τοιοῦτον, μηδὲν πολυπραγμονοῦντες,

uulgares medici, ubi eiusmodi quippiam conspexerint, nihil sollicitũ,

nec

μήτε διαγινώσκειν δυνάμενοι, ὅθεν ἡ ἀσθένεια γίνεται, εὐθὺς ὅσα πρὸς ἧπαρ εἰσιν ἀναγεγραμμένα βοηθήματα προσφέρουσι, καὶ μάλιστα τόνον ἐντιθέναι καὶ ῥωννύειν δυνάμενα, ἔξω μὲν ὅσα διὰ ἀλόης καὶ βαλαυστίων, καὶ σιδίων, καὶ σμύρνης, καὶ οἰνάνθης καταπλάσματα. ἔσωθεν δὲ, τὸ ῥέον τὸ βαρβαρικὸν, καὶ τὸ ξυλομάκερ λεγόμενον, τήν τε θηριακὴν, καὶ ἄλλας τινὰς τῶν ἀντιδότων. τινὲς δὲ αὐτῶν θεραπεύουσι τὴν γαστέρα δὴ ὀκνοῦσι, στύμμασι καὶ τροχίσκοις ἔξωθεν τὰ μέγιστα βλάπτοντες. διαφθείρουσι γὰρ μᾶλλον διὰ τῶν τοιούτων, καὶ ἀσθενέστερον ἀποτελοῦσι καὶ δύσκρατον τὸ σπλάγχνον. οὐχ οὕτω δὲ δεῖ, ἀλλὰ πρότερον χρὴ ζητεῖν καὶ ἐρευνᾶν, τίς ἐστιν ἡ ποιοῦσα τὴν αἰτίαν δυσκρασία· καὶ ταύτην ἀκριβῶς διεγνωκότα, οὕτω ποιεῖσθαι τὴν δίαιταν πρὸς τὴν ὑπαγορευομένην ὑπὸ τῆς διαγνώσεως διάθεσιν. καὶ γὰρ οὐ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν μόνον, ἄτονον γίνεται τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ διὰ ψυχρὰν καὶ ὑγρὰν ποιότητα, καὶ διὰ τὸ συναμφότερον. πολλάκις δὲ καὶ διὰ μοχθηρὰν ὕλην βαρυνόμενον κακοῦται, καὶ διὰ ἔμφραξιν. ἔσθ' ὅτε καὶ φλεγμονὴ συναναμίγνυται τῇ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ, καὶ γίνεται μικτὴ διάθεσις καὶ ποικίλη. λέγωμεν οὖν οὕτως, ὅπως ἕκαστον αὐτῶν χρὴ διαγινώσκειν τὸν ἄριστον ἰατρόν.

nec internoscere ualentes, unde imbecillitas oriatur, statim quæ ad iecur sunt inscripta medicamenta adhibent, præsertim quæ robur adijcere et cõfirmare possunt: extrinsecus quidem cataplasmata quæ ex aloe, balaustio, malicorio, myrrha, & œnanthe cõstãt: intus autem rheum barbaricum, & Xylomacer dictum, nec non theriaca, atq; alia quædam antidota. Nonnulli autem ipsorum uentrem extrinsecus, spissamentis & pastillis curare non dubitant, maximè offendentes. Nam ex huiusmodi corrumpunt magis uiscus, magisq; infirmum & intemperatum reddũt. uerùm non ita conuenit: sed prius inquirendum ac inuestigandum est, quæ intemperies causæ sit effectrix. Atq; hac diligenter animaduersa, ita uictus institui aduersus affectum debet, qui ab internotione suggeritur. Quippe iecur non ex calida solum intemperie, sed etiam ex frigida & humida qualitate, item ex utraque simul infirmum redditur. Subinde uerò ob prauam quoque materiem ingrauescens, & propter obstructionẽ læditur. Interdum etiam inflammatio unà cũ frigida intemperie miscetur, mixtusq; affectus & uarius efficitur. Dicamus igitur in eum modum, quo optimus medicus singula internoscere debeat.

De calida intemperie.

Ex calida intemperie iecorario affectu laborantes internoscere multis indicijs licet; præsertim quòd æger ualde sitit, bilemq́; uomit: sæpe uerò etiam æruginosa, & quòd deiectiones eiusmodi apparent: linguam habet scabram: corpus siccum & gracilius uidetur, tanquam iecore colliquescente, & in cruentas sanies contabescente, temporis autem spacio etiam ex ipsa substantia tandem particulæ longè fœditissimæ deferri cernuntur. His igitur notis calida intemperie laborantes animaduertere conuenit. Cæterùm ex temperamento ægri, ætate, anni tempore, et prægresso uictu, reliquum licet firmioris cognitionis gratia capere, atque hinc internoscere. Nam temperamento calidi sunt, & tenues habitu, pilosq́; densos habẽt, curis dediti, & animo iracundi.

De frigida intemperie.

Qui uerò ex frigida iecinoris intẽperie laborãt, neq; sitiũt uehemẽter, neq; bilẽ uomũt, neq; amaritudinẽ in ore, sed potius acorem sentiunt: itẽ deiectionẽ alui neq; biliosum, neq; fœdi admodũ odoris, neq; colliquatiõis aliquid, sed ueluti sanguinem craßiorem, & nigro similem continẽt. His etiam uultus nõ collabitur, & reliquũ corpus

Περὶ θερμῆς δυσκρασίας.

Τοὺς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν νοσοῦντας τὴν ἡπατικὴν διάθεσιν ἔστι διαγινώσκειν διὰ πολλῶν, μάλιστα δὲ ἔκ τε τοῦ διψᾶν πάνυ τὸν κάμνοντα, καὶ ἐμεῖν χολὴν, πολλάκις δὲ καὶ ἰώδη, καὶ τὰ διαχωρήματα τοιαῦτα φαίνεσθαι, καὶ γλῶσσαν τραχεῖαν ἔχειν, καὶ τὸ σῶμα ξηρὸν καὶ λεπτότερον ὁρᾶσθαι, ὡς συντηκομένου τοῦ ἥπατος καὶ συμφθειρομένου εἰς ἰχῶρας αἱματώδεις. χρονίζουσι δὲ αὐτοῖς, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τελευταῖον ὁρᾶται καὶ μόρια καταφερόμενα δυσωδέστατα πάνυ. οὕτω μὲν οὖν διαγινώσκειν δεῖ τοὺς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν. δεῖ δὲ κοινὸν καὶ ἐκ τῆς κράσεως τοῦ κάμνοντος, καὶ τῆς ἡλικίας, καὶ τῆς ὥρας, καὶ τῆς προηγησαμένης διαίτης, ἔνεστι λοιπὸν πρὸς ἀσφάλειαν λαμβάνειν, καὶ ἐκ τούτου διαγινώσκειν. θερμοὶ γὰρ τὴν κρᾶσιν εἰσὶ, καὶ λεπτοὶ τὴν ἕξιν, καὶ τὰς τρίχας ἔχουσι δασείας, καὶ φροντιστικοὶ, καὶ ὀργίλοι τὴν ψυχήν.

Περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν, οὔτε διψῶσι σφοδρῶς, οὔτε χολὴν ἐμοῦσιν, οὐδὲ πικρίας αἰσθάνονται, ἀλλὰ μᾶλλον ὀξέος, καὶ τὰ διαχωρούμενα οὔτε χολώδη, οὔτε δυσώδη ἔχουσί τι πάνυ, οὔτε συντήξεώς τι, ἀλλ᾽ οἷον αἷμα παχύτερον καὶ μέλανι ἐοικός. τούτοις καὶ ἡ ὄψις ἀσύμπτωτος, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα

σῶμα μᾶλλον ὁρᾶται, καὶ ἡ κρᾶσις ἤδη τὸ ψυχρότερον ῥέπουσα. καὶ ἡ προλαβοῦσα δίαιτα διασκοποῦντί σοι ἀνευρίσκεται τοιαύτη, καὶ ἀργότερος ὁ βίος, καὶ λουτρὰ πλείονα, καὶ ἄκαιρα, καὶ μετὰ τροφήν. ἐκ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν συστοίχων τούτοις τὴν ψυχρὰν διαγινώσκειν δυνήσῃ δυσκρασίαν τοῦ ἥπατος.

Περὶ ξηρᾶς δυσκρασίας.

Η δὲ ξηρὰ δυσκρασία ξηρότερον τὸ σῶμα δείκνυσι, καὶ λεπτότερον, καὶ δίψαν ἐργάζεται μᾶλλον, καὶ τὰ διαχωρήματα ὀλίγα καὶ παχύτερα φαίνεται.

Περὶ ὑγρᾶς δυσκρασίας.

Η δὲ ὑγρὰ δυσκρασία οὔτε δίψαν ἐργάζεται, οὔτε ξηρότητα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ὑγρότητα τῆς γλώττης. ἄδιψοί γάρ εἰσι καὶ ἀσύμπτωτοι ἄχρι πολλοῦ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ πᾶν σῶμα. ὕστερον δὲ τούτοις διαχωρήματα πλεῖστα φαίνεται. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι μετὰ τῶν δραστικῶν ποιοτήτων ἀναμιγνύμεναι αἱ ὑλικαὶ ποιότητες, ταῦτα τὰ σημεῖα ἤδη δείκνυνται.

Περὶ θεραπείας θερμῆς δυσκρασίας ἥπατος.

Τὴν μὲν θερμὴν δυσκρασίαν ἰᾶσθαι δεῖ διὰ τῶν ἐμψυχόντων. ἐπιλέγεσθαι δὲ πάντως ἐκεῖνα τὰ ψύχοντα, ὅσα μετὰ τοῦ ψύχειν καὶ τοῦ ῥύπτειν, ἔτι καὶ ἐκφράττειν καὶ ῥωννύειν τὸ ἧπαρ δύνανται, καὶ τὴν ἀνάδοσιν ταχεῖαν ἐργάζονται. χυλὸς τοίνυν πτισ-

corpus temperamentumq; ad frigidius magis inclinare uidetur. ad hæc præcedens uictus talis, si perspicias, deprehẽditur: itẽ uita ociosior, balnea copiosiora, & intempestiua, eaq; post cibum. Ex his atq; alijs cõsimilibus indicijs frigidã intemperiem iecoris notare ac internoscere poteris.

De sicca intemperie.

Sicca iecoris intẽperies corpus siccius testatur, et tenuius: sitim magis cõciliat, et deiectiones alui paucæ & craßiores apparẽt.

De humida intemperie.

At humida iecoris intemperies neq; sitim efficit, neq; siccitatem, sed magis etiam linguæ humiditatem. Nam nulla sitis urget, & uultus totumq; corpus diu nõ collabitur: postea autem deiectiones uentris plurimæ apparent. Scire porrò licet, quòd materiales qualitates, si cum effectricibus misceantur, hæc indicia demonstrent.

Quomodo calida iecoris intemperies curetur.

Calida igitur iecinoris intemperies refrigerantib. auxilijs curari debet: illa uerò in totum remedia deligenda sunt, quæ præterquàm quòd refrigerant et abstergũt, etiã aperire iecoris meatus, & corroborare præterea ipsum poßunt, efficiuntque ut alimentum celeriter per totum corpus distribuatur. Itaq; cremor ptisanæ

ptisanæ his est idoneus: ac panis, cui adiecta sit inter coquendum radix apij, intybus, cichorium, sonchus, & his adhuc magis troximum. Quoniam uerò in prædictis oleribus uis amara, & aperiundi obstructos iecinoris meatus existit, uti his oportet. Nam hæc facultas etiam calidas iecoris intemperies admodum iuuat, & frigidas non offendit. Non enim intẽsam habet frigiditatem, sed mitẽ, & quæ mediũ iam attingat, ut quis citra noxam ea, & cũ fiducia uti possit. Omnia namq; recipit, quorum maximè usus est in ijs qui imbecillum adeò iecur habent, ut neq; cõtineat alimentum, neq; exactè inalteret, uel etiam in corpus distribuat. Ego sanè noui multos, qui hepaticas dysenterias euaserint, hoc adeò usos olere. Neq; enim semel tantum, sed etiam sæpe ipsum comedere eodẽ die conuenit, et manè & uesperi, tũ ex decocto, tum ex condimento. coriandrum autem ipsi inter coquendum miscere oportet. Quòd si quædã obstructionis suspicio in gibba aut caua parte iecoris fuerit, tunc etiã apium simul incoquere præstat. Nam præterquàm quòd suaue est, & gratum, concoquitur etiam, & in iecur magis distribuitur. At oua in omnibus huiusmodi affectibus, præsertim dura, uitari debent: et halica, nisi propter uires

Multi hepatici seros olere curati.

πτισάνης ἐπιτήδειος τοῖς τοιούτοις, καὶ ἄρτος ἔχων ῥίζαν σελίνου ἐν τῇ ἑψήσει, ἴντυβόν τε, καὶ χώριον, καὶ σόγχος, καὶ ἔτι μᾶλλον τούτων τὸ τρώξιμον, ἐπειδὴ καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὸ ἐκφρακτικὸν ἔστιν ἐν τοῖς λαχάνοις, τούτοις κεχρῆσθαι δεῖ· τοῦτο γὰρ καὶ τὰς θερμὰς δυσκρασίας ὠφελεῖ πάνυ, καὶ τὰς ψυχρὰς οὐ βλάπτει. οὐ γὰρ ἐπιτεταμένην ἔχει τὴν ψύξιν, ἀλλὰ πραεῖαν καὶ ἁπτομένην ἤδη τοῦ μέσου, ὥστε ἀβλαβῶς αὐτῷ καὶ θαρρούντως δύνασθαί τινα χρῆσθαι· πάντα γὰρ ἔχει ὧν μάλιστα χρεία ἐστὶ τῶν ἐχόντων τὸ ἧπαρ ἀσθενὲς οὕτως, ὡς μηδὲ κατέχειν, μηδὲ ἀλλοιοῦν ἀκριβῶς, ἢ καὶ ἀναδίδοσθαι τὴν ἀναδιδομένην τροφήν. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλοὺς ἡπατικὰς διαφυγόντας δυσεντερίας, τούτῳ πάνυ χρησαμένους τῷ λαχάνῳ. οὐ γὰρ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐσθίειν δεῖ αὐτοῦ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν δεῖ, καὶ πρωῒ, καὶ δείλης, καὶ ἀπὸ ζέματος, καὶ ἀρτυτὸν γενόμενον. δεῖ δὲ καὶ κορίανον αὐτοῦ ἐν τῇ ἑψήσει μιγνύειν. εἰ δὲ καὶ ἐμφράξεώς τις ὑπόνοια εἴη περὶ τὰ κυρτὰ ἢ τὰ σιμὰ, συνεψεῖν τότε κάλλιόν ἐστι καὶ σέλινον· μετὰ γὰρ τοῦ ἡδέος πέττεται, καὶ ἀναδίδοται μᾶλλον εἰς τὸ ἧπαρ. τὰ δὲ ὠὰ φεύγειν δεῖ ἐπὶ πασῶν τῶν τοιούτων διαθέσεων, καὶ μάλιστα τὰ σκληρὰ, καὶ τὴν ἄλικα, εἰ μή τις διὰ

κατάπλωμα, ἢ διὰ ἀνορεξίαν, ἀνάγκη παρασκευάσει κεχρῆσθαι. καὶ τοῦτο δὲ τηνικαῦτα καλὸν συνεψῆν ῥίζαν τοῦ σελίνου. βέλτιον μὲν οὖν, ἐὰν μή τις ἀνάγκη παρέικ, μηδέποτε διδόναι τὸν ἄλικα, μηδὲ χίδρον, ἢ τύφον, ἀλλὰ πάντων ἐδεσμάτων προτιμᾶν τὴν πτισάνην, καὶ τὸν ἄρτον, καὶ τὰ προειρημένα λάχανα. εἰ δὲ μὴ παρείη τι τῶν προλεχθέντων λαχάνων, καὶ τὴν θριδακίνην διδόναι χρὴ καὶ ἀπὸ ζώματος, καὶ ἀρτυτήν, μετὰ ῥίζης σελίνου καὶ σεύτλου δίεφθον γινομένην. χρήσιμον γάρ ἐστι καθ' αὑτό, καὶ μετὰ μαλάχης ἡδύτερον γίνεται καὶ ὠφελιμώτερον, προσλαμβάνον καὶ ὄξους ἐν τῇ ἑψήσει. τῶν δὲ πτηνῶν ἡ ὄρνις ἡ κατοικιδία μᾶλλόν ἐστιν αἱρετωτέρα, καὶ ἀπὸ ζώματος ἐσθιομένη, καὶ σὺν τοῖς λαχάνοις ἑψομένη. τοὺς δὲ πολλοὺς ζωμοὺς ἀεὶ φεύγειν, μάλιστα τοὺς λιπαροὺς, καὶ ἔχοντας ἢ κυμίνου, ἢ ὀρύζης, ἢ ἄλλης τινὸς καρυκείας. ἐμποδίζουσι γὰρ αἱ τοιαῦται σκευασίαι καὶ τῇ ἑψήσει καὶ τῇ ἀναδόσει, ἢ ἔτι χολώδους χυμοῦ πλεονάζοντος. καὶ ἡ τοῦ πέρδικος τροφὴ τούτοις ἐπιτηδεία, καὶ τῶν φασιανῶν τὰ μὴ λιπαρὰ, καὶ χηνῶν αἱ κοιλίαι. καὶ τῶν ἀγρίων τινὰ, οἷον ἀτταγῆναι, καὶ ὀλιγάκις κίχλαι ἢ τρυγόνες, καὶ τῶν μικρῶν στρουθίων τινά. τὰς δὲ νήσσας φεύγειν δεῖ καθόλου, καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς ἕλεσι διαιτώμενα, καὶ ὅσα ξηρὰν καὶ μελαγχολικὴν ἔχει

uires collapſas, aut faſtidium refectione utendum ſit, atq; tunc apij radicē cum ea incoquere conuenit. Commodius igitur eſt, niſi neceſsitas quædam urgeat, nunquam halicam tali morbo laborantibus dari, neq; chydron aut typhen: uerùm omnibus cibis ptiſana & panis, prædictaq; olera præferenda ſunt. inopia uerò olerum, lactuca quoque dabitur, & ex iure, & ex condimento, cum radice apij & betæ percocta. Vtilis enim eſt per ſe, & cū malua ſuauior euadit, commodiorq;, ſi acetum inter coquendū recipiat. Ex ijs quæ uolatu nituntur, gallina cohortalis deligi potius debet, quæ & ex iure comedatur, et cum oleribus coquatur. Multa uerò iura, præſertim pinguia, & quæ habent aut cuminum aut oryzam, aut aliud quoddam condimentum, uitare ſemper oportet. Nam eiuſmodi confectiones impediunt & concoctionem & diſtributionem, cum humor adhuc bilioſus ſuperat. Iam ex perdice alimentum his conuenit, phaſiani non pingues, & anſerum uentres: ex ſylueſtribus nonnulla, ut attagenæ: rarò turdi, aut turtures, aut ex paruis paſſerculis aliqui. Anates in totum fugere oportet, ac omnia quæ in paludib. degūt, quæque ſiccam & melancholicam

 carnem

carnem obtinent, rarò, aut nequaquam offerri debent. At calidas intemperies nihil ex his comestum iuuat. Ex piscibus, præcipuè marinis, saxatiles offerendi sunt, in puro mari degentes, utpote turdus piscis, scarus, psitta, mulus, chrysophrys. Qui uerò calorem habent leniorem, ualidasq; uires, ijs lupus, orphus, ceris, & isicium ex ea paratum exhiberi debet, quòd nihil habet gari aut urticæ, aut alia quædã. Nam isicium ita confectum, præterquàm quòd nihil iuuat, adhuc etiam magis eos qui copiosissimè uescuntur lædit. Ex quadrupedibus pulmones dandi sunt, et crassa ouium intestina: quæ Græci institores ea uendentes, chordas appellant. uerùm illi etiam lienem & cor eis admiscẽt, ut quæ ægrè corrumpantur, & calidæ intemperiei queant resistere. Vbi non admodum magna est intemperies & biliosa, humor'que citra aliquam obstructionem magnam, aut inflammationem uitiosus, ibi cibos offerre conuenit, qui ægrè conficiantur, & ualidos. Cæterùm dare his quoque oportet, si tempus permiserit, fructus pomaceos, peponum dulcium carnem, admodum dulcia mala, & cotonea bene matura, ea'que assa probè, aut

ἔχει τὴν σάρκα, σπανίως, ἢ οὐδ' ὅλως δεῖ προσφέρεσθαι. τὰς δὲ θερμὰς δυσκρασίας, οὐδὲν τούτων ἐσθιόμενον ὠφελεῖ. τῶν δὲ ἰχθύων μάλιστα τῶν θαλαττίων προσφέρεσθαι δεῖ τοὺς πετραίους, ἐν καθαρᾷ θαλάσσῃ διαιτωμένους, οἷον κίχλαν, σκάρον, ψίτταν, φύγλαν, χρύσοφρυν. τοῖς δὲ ἔχουσι καὶ ἐλαφροτέραν τὴν θερμασίαν, καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν, καὶ λάβρακα, καὶ ὀρφὸν, καὶ κυρίδα, καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν ἰσικὸν προσφέρεσθαι δεῖ, μὴ μέντοι γάρου, ἢ κνίδης, ἢ ἄλλων τινῶν. ὁ γὰρ ἰσικὸς οὕτως μετὰ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν, ἔτι μᾶλλον βλάπτει τὰ μέγιστα τοὺς ἐσθίοντας. τῶν δὲ τετραπόδων προσφέρεσθαι δεῖ τοὺς πνεύμονας καὶ χόρδας. οὕτω γὰρ αὐτὰ καλοῦσιν οἱ πιπράσκοντες τῶν κάπηλοι. ἀλλ' ἐκεῖνοι καὶ σπλῆνα, καὶ καρδίας αὐτοῖς προσμιγνύουσιν, ὡς δύσφθαρτα καὶ ἀπομάχεσθαι δυνάμενα πρὸς θερμὴν δυσκρασίαν, ὅπου οὐκ ἔστι πολλὴ δυσκρασία πάνυ καὶ χολώδης, καὶ κακοχυμία δίχα τινὸς ἐμφράξεως μεγάλης ἢ φλεγμονῆς, ἐκεῖ τούτων δεῖ προσφέρειν τὰς δυσμεταβλήτους, καὶ ἰσχυρὰς τροφὰς πάνυ. διδόναι δὲ δεῖ τούτοις, ἄνπερ εἴη καιρὸς ὀπώρας, καὶ τῶν πεπόνων τῶν γλυκέων τὴν σάρκα, καὶ τὰ πάνυ γλυκέα τῶν μήλων, καὶ τῶν κυδωνίων τῶν πάνυ πεπείρων. δεῖ δὲ καὶ ὀπτηθέντα καλῶς, ἢ ἑψηθέντα μετὰ ὀρνιθίου παρέχειν. ὅπως δὲ τὰ ὀπτώμενα μῆλα μήτε καίεσθαι μέλλει,

cocta cum gallina. Ne autem mala, dum assantur, adurentur, sed

diutius

ἀλλὰ πλείονα χρόνον ἐξαρκεῖν τῇ ὀπτήσει, ζύμην ἔξωθεν αὐτοῖς περιπλάττειν πανταχόθεν, καὶ οὕτω βάλλειν ἐν τῷ φούρνῳ. καὶ τῶν ῥοιῶν δὲ τοὺς κόκκους διδόναι δεῖ, καὶ πρὸ τροφῆς ὀλίγους, καὶ μετὰ ἄρτου. πάνυ γὰρ ἀσθενὲς ἧπαρ, καὶ καταπεπτωκότα στόμαχον ῥωννύειν εἰσὶν ἱκανοί, εἰ καὶ μάλιστα διψώδης ὁ κάμνων εἴη. τηνικαῦτα γὰρ καὶ σταφυλὴν τὴν σκληρόσαρκον, καὶ κίτριον ἁπαλὸν αὐτοῖς διδόναι, καὶ κερασίων συμφέρει, καὶ ἀπιδίων, ἢ μεσπίλων, ἢ ἅπαξ ἢ δίς. ἡ γὰρ συνεχὴς χρῆσις τῶν στυφόντων ἁπάντων καὶ ξηραίνειν πέφυκε, καὶ τὴν κάτω κοιλίαν ἐμφράττειν. κωλύειν τε τὸ κόπριον εὐκόλως φέρεσθαι. φεύγειν οὖν τὰ στύφοντα λόγῳ τροφῆς προσφέρειν συνεχῶς, καὶ ἔξωθεν καταπλάττειν. ἰδοὺ πολὺ δὲ τῶν πραγμάτων πρόσφερε τὰς σταφίδας, μάλιστα τὰς λεγομένας λαρισσηνάς. οὐδὲν γὰρ οὕτως ταῖς ἡπατικαῖς δυσεντερίαις ἐπωφελές, ὡς ἡ σταφὶς ἔχουσα ἅπαντα τὰ ἀγαθά, τὸ ἄσηπτον, καὶ τὸ ῥωστικόν. καὶ πρὸς τῷ εἶναι φάρμακον ἀγαθόν, καὶ τρέφειν δύναται, καὶ μεταβάλλειν εἰς χρηστόν, ὅπερ ἂν εὕρῃ μοχθηρὸν καὶ κακόηθες. τὰ δὲ ἄλλα πάντα, κάρυα, καὶ πιστάκια, καὶ στροβίλους φεύγειν δεῖ, ὡς πολέμια. καὶ κάστανα δὲ προσφέρεσθαι δεῖ οὐδὲν ὑφορώμενον. καὶ γὰρ εὔχυμά εἰσι, καὶ οὐ διαφθείρονται ταχέως ὑπὸ τῶν θερμῶν δυσκρασιῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ ἡπατικῆς δυσεντερίας εἰρήσθω

διὰ

diutius ad assationē sufficiāt, durentq́; fermentum extrinsecus undiq; ipsis obducetur, atq; sic ipsa furno demittentur. Malorum punicorū grana, et ante cibum modicum, & cum pane dare conuenit. Nam iecur admodum imbecille, et stomachū collapsum firmare possunt, etiā si æger maxima siti cōficiatur. Tunc enim uuā quoq; dura carne præditam, & citriū molle ipsis porrigere oportet: item cerasia, pira uel mespila conferunt, aut semel, aut bis exhibita. Nam cōtinuus omniū astringentium usus, & siccare, & uentrem inferiorē obstruere, cobibereq́; potest, ne stercus facilè efferatur. Quare astringētia cibi ratione crebrò offerre, et extrinsecus obducere cautio est. Ex bellarijs plurimū exhibeto uuas, præsertim quæ uocantur Larissenæ. Nihil enim hepaticis dysenterijs adeò opitulatur, ut uua passa, quæ omnia bona cōtinet, ut nō putrescat, ut corroboret, ut præter boni medicamēti facultatē etiā nutrire poßit, & quodcunq; prauū uitiosumq́; inuenerit, in benignū conuertet. Reliqua uerò omnia, nuces, pistacea, et nucleos pineos uitare oportet, ut inimica. castaneæ uerò tutò sumētur: nam boni succi sunt, et non citò à calidis intemperieb. corrumpuntur. Tantum etiā de hepatica dysenteria,

que

quæ ex calida intemperie nascitur, dictũ esto. In uniuersum autem illi cibi magis sunt deligendi, qui probè distribuuntur, & robur temperiemq; inducunt, & uim abstergendis uisceribus aperiendisq; efficacem habent: qualem si non obtineant, aliàs autem temperati sint, adijcere eis hunc oportet, ut probè iecoris meatus pertrãseant. Dicamus igitur cremorem ptisanæ ad hoc idoneum esse: subinde uerò & grana ipsius & olera, maximè intybus, et his adhuc magis troxyma ad idem congruunt. quare etiam per se, & cum gallina aut perdice, aut uentriculo anseris dari possunt: aut cum carne, quadam gratia simul incoqui. Cæterùm olera iam commemorata, elixa aut cruda offeruntur, prout æger bene afficitur, & usus morbi postulat.

De hepatica dysenteria ex frigida intemperie.

Cap. 4.

QVòd uniuersalis curatio per calefaciẽtia adhibeatur, omnibus est manifestum: uerùm quæ potius ex particularib. deligi debeat, hæcquoq; medicũ scire cõuenit: ac faciemus sanè hoc, à uictu exorsi. Cũ igitur frigida intẽperies affligit, et panẽ calidũ exhibere comedẽdũ p se et ex uino Tyrio, aut Berytio, aut Sareptino aut

διὰ θερμὴν δυσκρασίαν γινομένης. καθόλου δὲ μᾶλλον ἐπιλέγεσθαι δεῖ τῶν ἐδεσμάτων ἐκεῖνα, ὅσα ἀναδίδοται καλῶς, καὶ τόνον οἷόν τε ἐνθεῖναι καὶ εὐκρασίαν, καὶ τῶν σπλάγχνων ἔχει τὸ ῥυπτικὸν ἐγκρατέστερον ἐν ἑαυτῷ. εἰ δὲ μὴ ἔχει τοιοῦτον, ἄλλως δὲ εὔκρατόν ἐστι, προσπλέκειν αὐτῷ δεῖ τοῦτο, ὥστε διεξέρχεσθαι καλῶς τῶν ἐν τῷ ἥπατι. εἴπωμεν δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ἐπιτήδειον εἶναι, πολλάκις δὲ καὶ τοὺς κόκκους αὐτοῦ, καὶ τὰ λάχανα. μάλιστα δὲ καὶ ἴντυβα, καὶ ἔτι μᾶλλον τούτων τὰ τρώξιμα. διὸ καὶ καθ' ἑαυτὰ, ἢ μετὰ ὄρνιθος, ἢ πέρδικος, ἢ κοιλίας χηνὸς. εἰ δὲ καὶ μετὰ κρέατός τινος δεήσει συνεψεῖν αὐτοῖς, δεῖ τὰ λάχανα ταῦτα καὶ προσφέρειν ἑψηθέντα, ἢ ἄνεφθα, πρὸς ὃ ἢ ὁ πάσχων ἡδέως ἔχει, καὶ ἡ χρεία καλεῖ.

Περὶ ἡπατικῆς δυσεντερίας ἀπὸ ψυχρᾶς δυσκρασίας. δ.

ΟΤι ἡ καθόλου ἴασίς ἐστι διὰ τῶν θερμαινόντων, ἅπασι τοῦτο δῆλον. ἀλλὰ καὶ ποῖα ἐπιλέγεσθαι δεῖ μᾶλλον τῶν κατὰ μέρος, ἐπίστασθαι δεῖ ταῦτα τὸν ἰατρόν. καὶ δὴ ποιοῦμεν τοῦτο ἀπὸ τῶν κατὰ δίαιταν ἀρξάμενοι. ψυχρᾶς τοίνυν τῆς δυσκρασίας οὔσης, ἁρμόζει καὶ ἄρτον θερμὸν διδόναι καθ' ἑαυτὸν, ἢ μετ' οἴνου προσεσθίειν, τυρίου, ἢ βηρυτίου, ἢ σαρεφθίνου, ἢ κνι-

ἢ κνιδέως. πολλάκις δὲ καὶ μετὰ ἀρυσίνου, ἡνίκα καὶ πυρέττει ὁ κάμνων, καὶ ψυχρὰ δυσκρασία πολλὴ φαίνοιτο, ἥπατός τε καὶ στομάχου κατακρατήσασα. ἐγὼ γοῦν οἶδα ἐπί τινος στοχασάμενος κατεψυχθέντος τὰ σπλάγχνα, καὶ τὸν στόμαχον, κονδῖτον δεδωκὼς μετὰ ἄρτου, ἢ τίφης, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. δεῖ οὖν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τῶν θερμαινόντων πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐπικρατούσης ψύξεως ὁρίζειν. τῶν δὲ λαχάνων ἁρμόζει μᾶλλον ἐσθίειν τὴν κράμβην τρίσεφθον γενομένην, ποτὲ εἰς οἶνον ἀποβρέχοντα, ἄλλοτε αὐτὴν ἐσθίοντα, ἢ καθ' αὑτήν, ἢ μετὰ τοῦ ἰντύβου, ἢ τρωξίμου. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μετὰ ὄρνιθος, ἢ πέρδικος, ἢ ἀτταγήνων, ἢ κιχλῶν. ἐσθίειν δὲ δεῖ καὶ τὰς κοιλίας τῶν χηνῶν. καὶ ἰσικὸν, καὶ κρέας ὀπτὸν, ἀλλὰ σπανίως, ὅταν ἀνορέκτως ἔχοιεν πρὸς τὰ ἄλλα τῶν ἐδεσμάτων οἱ κάμνοντες. φεύγειν γὰρ δεῖ τὰ πάνυ δυσμετάβλητα τῶν ἐδεσμάτων προσφέρειν ἐπὶ τῶν ἐχόντων ψυχρὰν δυσκρασίαν. κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ ἡ κέγχρος πολὺ ἑψηθεῖσα, καὶ ὁ πολτὸς ὁμοίως ἐπιτήδειος. τὰ δὲ ὀστρακόδερμα τούτοις οὐ δεῖ προσάγειν· ταῖς γὰρ θερμαῖς κράσεσι τὰ τοιαῦτά εἰσιν ἐπιτήδεια. τῶν δὲ ἰχθύων συμφέρει διδόναι κίχλαν, κόσσυφον, κηρίδα, χρύσοφρυν, καὶ πλέον πάντων τρίγλαν. αὗται γὰρ καὶ ὀπταὶ προσφερόμεναι, πᾶσιν ἐπιτήδειαι, καὶ μᾶλλον ἐπὶ κβισάλων ὀπτηθεῖσαι. καὶ τὰ κάστανα δὲ ὀπτὰ συμμέτρως ἐσθιόμενα, καὶ μὴ πάνυ συνεχῶς, ὠφελοῦσιν.

οὐδὲν

aut Cnidio expedit, frequẽter etiam ex Aryſino, cum & æger febricitat, & frigida intemperies magna apparet, quæ iecur et ſtomachum obſederit. Ego ſanè noui me alicui, cuius uiſcera & ſtomachum refrigerata coniecturis deprehẽderam, conditũ cum pane aut typhe dediſſe, & plurimum adiuuiſſe. Oportet autem remedia magis, minus 've calefacientia pro frigiditatis obtinentis magnitudine accommodare. Ex oleribus braßicã ter coctam eſſe potius conuenit, interim ex uino aliàs conditam, uel per ſe, uel cum intybo, aut troxymo, interim cum gallina aut perdice aut attagena, aut turdis: item uentriculos anſerum, iſicium, & carnem aſſam, ſed rarò, cum ægri alios cibos faſtidiunt. Non enim offerendi ſunt frigida intẽperie laborantibus cibi, qui ægrè conficiuntur. Secunda ratione etiam milium affatim coctum, & puls ſimiliter idonea eſt. Teſtacea uerò his exhibenda non ſunt: nam calidis temperaturis talia conueniunt. Ex piſcibus utiliter datur turdus, coßyphus, ceris, chryſophrys, & omnium maximè mulus. Hi namq; etiam aßi adhibiti omnibus conducunt, & magis ſuper prunas aßi. Caſtaneæ mediocriter aſſæ, ſi non admodũ crebrò edantur, iuuant.

ita

ita namq; comestæ nihil frigidũ obtinent, & præterea fluxiones obtundunt, ut quæ mediocrẽ crassitiem rosionis expertem possideant. Dato autẽ & uuas passas: quoniam omni, ut summatim dicam, quacunq; tandem intemperie citra inflammationem infirmo familiares cibi existunt, ut quæ iecur confirment, et si malignum quid in eo contineatur, in benignum commutent. Pistacea autẽ & amygdalæ in hepaticis dysenterijs caueri debẽt, eo quòd facilè corrumpantur, & oleosa sint, prompteq; in bilem mutentur, & recrementũ asperius reddant, ut hinc uenter magis, crebriusq; irritetur. Hæc etiã de hepatica dysenteria quæ ex frigida intemperie prouenit, dicta sunto. At materiales qualitates, ut siccitas & humiditas, eisdem cibis curari possunt: si illos studeamus exhibere, qui neq; manifestò calefacere, neque refrigerare solent, sed medij quodammodo cum sint, etiam secundum efficientes qualitates humectare aut siccare solent. Dicamus autem, quæ inter medicamenta aut antidota hoc præstare queant.

Quæ hepaticæ dysenteriæ ob calidam intemperiem ortæ conferant.

Citrij succi cyathũ cum mulsa dato, aut serios succum similiter, aut

οὐδὲν γὰρ ἔχουσι ψυχρὸν, οὕτως ἐσθιόμενα. καὶ προσέτι τοὺς ῥευματισμοὺς ἀμβλύνουσιν, ἔχοντα τὸ μέτριον παχύχυμον καὶ ἄδηκτον. δίδου δὲ καὶ τὰς σταφίδας· ἐπειδὴ καθόλου παντὶ ἀσθενοῦντι καθ' οἱανδήποτε δυσκρασίαν, ἐκτὸς φλεγμονῆς, οἰκεῖόν ἐστιν ἕψημα, ῥωννύουσας τὸ ἧπαρ, καὶ εἰ κακόηθές τι περιεχόμενον ἐν αὐτῷ εἴη, εἰς χρηστὸν μεταβαλλούσας. τὰ δὲ πιστάκια, καὶ τὰ ἀμύγδαλα φεύγειν δεῖ ἐπὶ τῶν ἡπατικῶν δυσεντεριῶν. εὔφθαρτα γὰρ καὶ ἐλαιώδη εἰσὶ, καὶ ἑτοίμως εἰς χολὴν τρέπεται, καὶ τὸ περίττωμα τραχύτερον ἐργάζεται, ὥστε διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἐρεθισμοὺς τοὺς εἰς τὴν γαστέρα, πλέονας καὶ συνεχεστέρους γίνεσθαι. τοιαῦτα καὶ περὶ ἡπατικῆς δυσεντερίας εἰρήσθω, διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης. τὰς δὲ ὑλικὰς ποιότητας, οἷον ξηρότητας ἢ ὑγρότητας, διὰ τῶν αὐτῶν ἰᾶσθαι δυνατὸν ἐδεσμάτων, ἐὰν ἐκεῖνα ζητῶμεν προσφέρειν, ὅσα μήτε θερμαίνειν σαφῶς, μήτε ψύχειν πέφυκεν, ἀλλὰ μέσα πως ὄντα, καὶ κατὰ τὰς δραστικὰς ποιότητας ὑγραίνειν ἢ ξηραίνειν. εἴπωμεν δὲ καὶ ὅσα ἐν φαρμάκοις ἢ ἐν ἀντιδότοις τοῦτο ποιεῖν δύνανται.

Ὅσα συμφέρει τῇ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἡπατικῇ δυσεντερίᾳ.

Κιτρίου χυλὸν δίδου κύαθον α. μετὰ τοῦ μελικράτου, ἢ σέρεως χυλὸν ὁμοίως, ἢ κιο

ἢ κιχωρίου. εἰ δὲ μὴ ἔστι θερμὴ δυσκρασία πάνυ, καὶ μετ' οἴνου λεπτοτέρου δίδου πίνειν τοὺς χυλοὺς τῶν λαχάνων. ἔχουσι γὰρ καὶ τὸ ῥυπτικὸν, καὶ ἐκφράττουσι γενναίως. διὸ εἰ μὴ παρείη χυλὸς ὑγρὸς, ξηρὸν ἐπιπάττων. καταπότια δὲ ἐξ αὐτῶν δεῖ ποιεῖν πρὸς τὰς τοιαύτας διαθέσεις. ἔχουσι δὲ οὕτω. κιχωρίου ῥίζης δραχ. δ. χαμαιπίτυος ῥίζης δραχ. δ. κόπτε καὶ ἀναλάμβανε μέλιτι ἑφθῷ, καὶ δίδου καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος καὶ ὕδατος θερμοῦ ἐπιπίνειν κυ. γ. τοῖς δὲ πάνυ ἔχουσι θερμὴν δυσκρασίαν ἐν τῷ σπλάγχνῳ, καὶ ῥόδινον, ἢ μήλινον δίδου πίνειν, ἢ ὑδρορόσατον, ἢ σέρεως χυλὸν ποτιζέτω, ὅσον κυ. β. καθ' ἡμέραν.

aut cichorij. Sin autem intemperies non admodum calida est, etiam succos olerum cum uino tenuiori dato. Nam & abstersoriam uim obtinent, & generosè aperiunt. Quare si humidus succus non adfuerit, siccum inspergito: catapotia autem ex eis contra huiusmodi affectus fingere oportet, quæ hæc recipiunt. Cichorij radicis drachmas quatuor, chamæpyteos radicis drachmas quatuor. Tundito, excipitoq; melle cocto, & nucis ponticæ instar dato, et aquæ calidæ cyathos tres superbibendos præbeto. Iis autẽ qui ualde calida uisceris intemperie laborant, rosaceum, aut melinum, aut hydrorosatum, aut serios succi cyathos duos quotidie potui dato.

Περὶ ἐπιβροχῆς πρὸς θερμὴν τοῦ ἥπατος δυσκρασίαν.

De fotu ad calidam iecoris intemperiem.

Ἐπιβροχὴ πρὸς θερμὴν τοῦ ἥπατος δυσκρασίαν καλλίστη δι' ἐλαίου χαμαιμηλίνου καὶ ναρδίνου. καὶ γὰρ πρὸ τοῦ καταπλάσσειν μᾶλλον ὠφελεῖ. κατάπλασμα δὲ οὕτω σκευάσας. κρόκου πεφυραμένου ἐν οἴνῳ ἀσκαλωνίτῃ, καὶ τετριμμένου δρ. δ. ἀρνογλώσσου ξηροῦ τριμμένου καὶ κοσκινισθέντος δραχ. β. φακοῦ ἀλεύρου οὐγγ. δ. ἢ ἀλφίτου. ἕψε πυρὶ κούφῳ ἐν ὕδατι καὶ ῥοδίνῳ. χλιαρὸν οὕτω μάλιστα, ἥπατι καὶ στομάχῳ ἐπιτίθει.

Fotus ad calidam iecoris intemperiem optimus adhibetur ex oleo chamæmelino & nardino. Nam ante cataplasmata omnino melius proficit. Cataplasma autẽ in hunc modum conficies. Croci macerati in uino Ascalonio, & triti drachmæ quatuor: plantaginis sicci, triti, incretiq; drachmæ duæ: lẽticulæ farinæ unciæ quatuor, aut polentæ. Coquantur igne lento in aqua, & oleo rosaceo. Tepidißimum sic iecori & stomacho superimponitur.

Antidotum Cyphoides ad frigidas iecoris intemperies utile.

Croci, cinamomi, singulorum drachmæ quatuor: myrrhæ drachmæ duæ: bdellij drachmæ quatuor: bituminis drachmæ tres: iũci odorati floris drach. tres, calami drachmæ duæ, casiæ drachma, nardi drachma: terebinthinæ drachmæ sedecim, mellis heminæ dimidium: uuæ passæ carnis drachmæ centum sexaginta. Vino uuam passam, bdellium & myrrham macerato: resinam liquefactam melli misceto: deinde omnia comixta, læuigataq; reponito. Excellentißimum hoc est medicamentum, & plurimũ id in hepaticis dysenterijs expertus sum. Etenim siccat, corroborat, discutit, & prauas sanies putridasq; emendat, corrigitq;. cõstat enim aromatis, et uua passa, quæ & nutrit, & naturalem habet ad iecur proprietatem.

De fotu & cataplasmate.

His fotũ ex oleo anethino, aut sampsuchino adhibeto. post fotũ cataplasma ex ruta cõtusa, melãthio, cymino, et aristolochia lõga. Adhæc puluis horum coquatur cũ melle et uino modico Arysino, oleoq; Cyprino. Sit autẽ mel diutius cum aromatis coctũ, uino simul adiecto, ut pastillus fiat, atque

Ἀντίδοτος κυφοειδὴς, ποιοῦσα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν ἥπατος.

Κρόκου, κινναμώμου, ἀνὰ δραχ. δ. σμύρνης δραχ. β. βδελλίου δραχ. δ. ἀσφάλτου δραχ. γ. σχοίνου ἄνθους δρ. γ. καλάμου δραχ. β. κασίας δραχ. α. νάρδου δραχ. α. τερεβινθίνης δραχ. ις. μέλιτος κοχ. ἥμισυ, σταφίδος σαρκὸς δραχ. ρξ. οἴνῳ χρῶ εἰς τὸ βρέξαι τὴν σταφίδα, καὶ τὸ βδέλλιον, καὶ τὴν σμύρναν, καὶ τὴν ῥητίνην τήξας, μίξον μέλιτι. εἶτα συμμίξας πάντα, καὶ λειώσας, ἀπόθου. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τοῦτο, καὶ πλείστην αὐτοῦ ἔσχον πεῖραν ἐπὶ τῶν ἡπατικῶν δυσεντεριῶν. καὶ γὰρ ξηραίνει, καὶ ῥωννύει, καὶ διαφορεῖ, καὶ τῶν ἐπανορθουμένων ἐστὶ τοὺς μοχθηροὺς ἰχῶρας καὶ σηπώδεις. σύγκειται γὰρ ἐξ ἀρωμάτων, καὶ σταφίδος, ἥτις καὶ τρέφει, καὶ τὴν φυσικὴν ἔχει πρὸς τὸ ἧπαρ ἐπιτηδειότητα.

Περὶ ἐπιβροχῆς καὶ καταπλάσματος.

Τούτοις ἐπιβροχὴ δὲ ἐλαίου ἀνηθίνου ἢ σαμψυχίνου συμφόρει. μετὰ ἐπιβροχὴν καταπλάσσεις τῷ πηγάνῳ τεθλιμμένῳ, ἢ μελανθίῳ, ἢ κυμίνῳ καὶ ἀριστολοχίᾳ μακρᾷ. ταῦτα δὲ καὶ ξηρὰ ἔξεστιν ἕψειν σὺν μέλιτι καὶ οἴνῳ ὀλίγῳ ἀρυουσίῳ, καὶ ἐλαίῳ κυπρίνῳ. ἑψέσθω δὲ τὸ μέλι χρονιώτερον μετὰ τῶν ξηρῶν, οἴνου ἐμβαλλομένου πρὸς τὸ γενέσθαι πόλτον, εἶτα

εἶτα τούτῳ ἔλαιον πρόσμισγε. εἰ δὲ μεγάλη ἄγαν ἡ ἀτονία τοῦ ἥπατος εἴη, ἐπιβροχὴ πρῶτον διὰ ἀψινθίου, ἐπιθύμου, καὶ ἐλαίου προειρημένου γενέσθω, ὡσαύτως καὶ κατάπλασμα, ᾧ τινι πρόσβαλλε τὰ ῥόδα ξηρὰ, καὶ ἀντὶ ἀλόης φοίνικας καὶ κυδώνια ἐπιτιθέναι προσήκει.

atq; sic oleũ postea misceto. Quòd si nimia sit iecoris imbecillitas, fotus primùm ex absynthio, epithymo et oleo suprà dicto adhiberi debẽt. Similiter & cataplasma, cui addendus est rosarum siccarum puluis, & pro aloe palmulæ & cotonea inducenda.

Ἐπίθεμα τονωτικὸν ἥπατος, συμπέπτον φλεγμονάς.

Epithema tonoticũ, quòd iecur corroboret, & inflammationes concoquat.

Ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, μελιλώτου ἀνὰ οὐγ. γ. οἰνάνθης, κασίας, σμύρνης, κρόκου, ἀλόης, ἀψινθίου χυλοῦ, νάρδου φύλλου ἀνὰ οὐγ. α. χίας οὐγ. β. στύρακος οὐγ. β. ἀμώμου οὐγ. β. κηροῦ λι. β. ναρδίνου τὸ ἀρκοῦν.

Ammoniaci suffiminis, meliloti, singulorũ unciæ tres: œnãthæ, casiæ, myrrhæ, croci, aloes, absynthij succi, nardi, folij, singulæ unciæ: mastichæ chiæ, styracis, amomi, singulorũ unciæ 2. ceræ libræ duæ, nardini quod satis est.

Πότον ἐφ᾽ ὧν ἀσθένειαι ἐστὶ μετὰ ἐμφράξεως.

Potio ad eos quos imbecillitas cum obstructione infestat.

Κράμβης ἀπόζεμα, καὶ ῥοῦν συριακὸν λειοτριβήσας εἰς λεπτὸν, καὶ μίξας, δὸς πιεῖν, καὶ θαυμάσεις.

Braßicæ decoctum, et rhus Syriacum tenuiter læuigatum, mixtumq; potui dato, & miraberis.

Περὶ κοιλιακῆς φιλομένου.

De cœliacis Philumenis. Cap. 5.

Ἡ κοιλιακὴ διάθεσις γίνεται γαστρὸς ἀτονούσης πέπτειν τε καὶ ἀναδιδόναι τὰ σιτία, ὅθεν ἀποκρίσεις ποικίλαι κατὰ τὴν χρόαν, καθυγραί, ἄπεπτοι, ἔτι αἱματώδεις, οἷον δὴ ἀγγείου καταστάσει διαχωροῦνται. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, εἰ τὸ αἷμα διὰ τελείας κατεργασίας ἀποτυχὸν εἰς τὴν κοιλίαν ἀναπίπτει, τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως ἀπολωλυίας, ἢ κακωθείσης, δι᾽ ἣν πάσ συχνὴ γαστρὸς ἀνάλυσις, μετὰ συνεχοῦς διαχωρήσεως, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ

Cœliacus affectus generatur, dũ uẽter præ imbecillitate cibum cõcoquere, et corpori distribuere nequit. Quare liquidæ, & nõ bene cõcoctæ, uarij coloris, necnõ cruẽtæ feces, uelut ex uase destillantes per aluũ excernũtur. Nihil igitur mirum est, quod sanguis non probè concoctus in uentrem recidat, retentrice facultate amissa aut uitiata: unde lõgo tẽpore

Cœliacus affectus.

tempore frequens uentris resolutio cum aßidua deiectione perdurat, corpus extenuatur, uigilijs consumptum: cruditas rosioq́;, et tormina uentris, & cibi fastidium comitantur.

Curatio.

Cœliaci ita curantur, ut qui uentris profluuium, quod Græci diarrhœā appellāt, experti sunt. Cibi eis conueniunt, qui non nimis aluum reprimunt, sed qui astringentes facilè concoqui, & in totum corpus distribui poßint: qualis est panis bene elaboratus, in textu probè coctus, uinoq́; astringenti intinctus: nec non lenticulæ & oryzæ sorbitiones. Pisces autem dura carne præditi exhibeantur. Ex auibus quæ non sunt pingues, præter palustres. Quin & panem cum malis cotoneis, & myrtis coctum, damus: item uitella ouorum assa, & aceto intincta: adhæc lac scißile exhibemus. Prosunt etiā carnes leporinæ, aut ferinæ, ac alia quæ in fluidis affectibus enumerauimus. Hic morbus curatione initiò adhibita facilè tollitur, postea uerò difficilius: ubi aūt inueterauerit, tardè remouetur. Primis duobus tribus'ue diebus à cibo abstinere oportet: præcordijs fomenta quæ modicè astringant, corroborent'que, ex uino, & oleo rosaceo, aut myrtheo, aut

meli-

χρόνῳ διαμένει. τὸ δὲ σῶμα λεπτύνεται τῇ ἀγρυπνίᾳ ἀναλισκόμενον. ἀπεψία δὲ καὶ δῆξις, καὶ στροφοὶ τῆς γαστρὸς, καὶ ἀνορεξία, τούτῳ τῷ πάθει συνακολουθοῦσι.

Θεραπεία.

Κοιλιακοὶ θεραπεύονται, ὡς καὶ διαρροϊκοί. τροφαὶ αὐτοῖς προσήκουσι, αἳ τὴν γαστέρα οὐκ ἄγαν ἀναστέλλουσι, ἀλλὰ αἳ στύφουσαι, ῥαδίως τε πέπτεσθαι καὶ ἀναδίδοσθαι δυνάμεναι, οἷον ὁ ἄρτος κατειργασμένος καλῶς, καὶ διὰ κριβάνου ὀπτηθεὶς, καὶ οἴνῳ στυπτικῷ ἐμβραχείς, καὶ ῥοφήματα διὰ φακῆς, καὶ ὀρύζης σκευαζόμενα. τῶν δὲ ἰχθύων οἱ σκληρὰν σάρκα ἔχοντες προσφερέσθωσαν. τῶν δὲ ὀρνίθων τὰ μὴ λιπαρὰ, πλὴν τῶν ἐν λίμνῃ διαιτωμένων. Καὶ μὴν καὶ ἄρτον σὺν κυδωνίοις, καὶ μυρσίναις ἑφθέντα δίδομεν, καὶ λεκύθους ὀπτηθέντας τε καὶ ὄξει ἐμβαφθέντας, ἔτι καὶ γάλα σχιστὸν προσφέρομεν. πρὸς τούτοις συμφέρει κρέα τῶν λαγώων, ἢ ἄγρια, καὶ ἄλλα τὰ ἐν τοῖς ῥευματικοῖς πάθεσιν εἰρημένα. ἡ δὲ οὖν διάθεσις κατ' ἀρχὰς μὲν ῥαδίως θεραπεύεται, ὕστερον δὲ χαλεπώτερον, ἐγχρονίσασα δὲ βραδέως αἱρεῖται. πρώταις οὖν δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις ἀσιτεῖν χρὴ, καὶ τοῖς ὑποχονδρίοις προσφέρειν ἐμβροχάς τε κατ' ὀλίγον στυφούσας, καὶ τονούσας διὰ οἴνου, καὶ ῥοδίνου, ἢ μυρσίνου, ἢ

μη-

μηλίνου, ἢ σχινίνου. εἶτα καταπλάσματα διὰ φοινικῶν, ἀλφίτου, κυδωνίων, ἀλόης, καὶ ἀψινθίου. Εὖ ποιεῖ καὶ ἀρνόγλωσσον, σχῖνος καὶ πολυγόνιον, λειωθέντα τῷ τοῦ πυροῦ ἀλεύρῳ, ἢ ἀλφίτῳ ἀναμεμιγμένα. πρὸς ὀδύνας δὲ σὺν καύματος, ὅπερ οὐ πολλάκις συμβαίνειν πέφυκε, ὀξυμέλιτι χρῶ, καὶ καταπλάσματι διὰ τῶν φοινικῶν, καὶ λινοσπέρμου, σκευασμένῳ οὕτως· τοὺς φοίνικας οἴνῳ βρέξας κόψεις, λινόσπερμον δὲ ἢ ἄλφιτα σὺν μέλιτι καὶ ἐλαίῳ μικρῷ ἑψεις, καὶ πάντα ἑνωθέντα ὅλμῳ, ἐν ᾧ οἱ φοίνικες εἰσὶν, ἐμβαλεῖς τούτοις, καλῶς ἀναμεμιγμένοις. ἐν βαλανείῳ χρήσῃ θερμοῖς. καὶ κηρωτὴν ἐλαίῳ μυρσινίνῳ, καὶ φοίνιξι ἀναμικτὴν ἐπιθήσεις. αὐτὴ γὰρ καὶ τὸ ῥεῦμα ἀναξηραίνει. ἔμπλαστρα δὲ διὰ ἰτεῶν, πανακεία, ἱκέσιον, καὶ πάντων μάλιστα τὸ διὰ οἰνάνθης, καὶ κλείδιον, οὗτινος σκευασίαν ἐν τῷ περὶ τοῦ τῆς γαστρὸς ῥευματισμοῦ διελεύσομεν. καὶ ταῦτα περὶ τῶν ἔξωθεν βοηθημάτων εἰρήσθω. νῦν δὲ περὶ πομάτων διερξόμεθα.

Πόματα τοῖς κοιλιακοῖς χρήσιμα.

Πενταφύλλου ῥίζης ἀπόζεμα πότιζε, ἢ βάτου ῥίζης ὁμοίως, ἢ τῆς ἰτέας δένδρου, ἢ τῶν ἀμιναίας σταφυλῆς ξηρῆς γίγαρτα ἐπὶ ποτῷ ἔμπασσε.

ἔνιοι

melino, aut lentiſcino imponere: deinde cataplaſmata ex palmulis. polẽta, malis cotoneis, aloe & abſynthio. Bene facit etiã plãtago trita: lẽtiſcus et polygonium cũ tritici farina, aut polẽta mixta. Ad dolores autẽ cum ardore excitatos, quod rarius ſolet accidere, oxymeli præparetur. atque ſic utaris cataplaſmate, quod ex palmulis & lini ſemine confectũ eſt, hoc pacto. Palmulæ ex uino maceratæ terũtur: lini ſemen aut farinam cũ melle et oleo modico coques, & cum in uinũ coierint, pilæ in qua palmulæ habẽtur, inijcies: ubi iam probè commixta fuerint, in balneo uteris calidis. Itẽ ceratum oleo myrteo & palmulis mixtum applicabis. Hoc quoq; profluuium deſiccat. Emplaſtra his proficiunt dia iteon, panacæa, iceſion, & maximè omnium diaœnãthes: adhæc clidion, cuius confectionẽ in capite de profluuio uẽtris explicauimus. Atq; de externis remedijs hæc à nobis dicta ſint. Cæterùm de potionibus nũc agendum eſt.

Potiones cœliacis accommodæ.

℞ Quinquefolij radicis decoctũ potui dari debet: item rubi radicis ſimiliter: necnon ſalicis arboris. uuæ autem Amineæ ſiccæ acini potioni inſpergantur.

Nonnul-

Nonnulli etiam hypocistidis succum, acacian rufam, lycium Indicum, & mala punica utriusque generis adiecerunt: alij balaustium quoque tritum potui inspergunt: alij gallæ, aut malicorij puluerem. His autem ad dysentericos uti solemus. Sistunt quidem ea uentrem, sed penè omnia stomacho aduersantur, cibiq; fastidium mouent, & concoctionem impediunt: qua de causa rarius ad hæc uitia dari debent. Nos in hoc affectu cataplasmata inducimus, & eodem die potionē hanc exhibemus. Siliqua Græca, semen plantaginis, & uuæ domesticæ siccæ acini, in aqua decoquuntur, ac ius ipsorum potui conuenit. Quin & pastillos ad hunc morbum propriè dicatos dare licet.

Pastillus ad cœliacos optimus.

Semen apij in lenticulæ decocto tribus diebus maceratur, postea teritur, gūmiq; ei adijcitur: & ex succo plantaginis pastilli formantur, qui ex quinquefolij, aut rubi radicis decocto exhibentur. Seminis plantaginis, lapathi syluestris seminis, singulorum sesquidrachma: hypocystidis succi, acaciæ, singulæ drachmæ, gummi oboli duo. Teruntur omnia, et ex papaueris decocto pastilli fiūt, qui ex aqua potui dantur, & ab inferioribus partibus inijciuntur.

ἔνιοι δὲ καὶ ὑποκυστίδος χυλὸν, ἀκακίαν πυῤῥὰν, λύκιον ἰνδικὸν, καὶ ῥοιὰς ἀμφοτέρου γένους προσέπλεξαν. ἄλλοι καὶ βαλαύστιον λειωθὲν ποτῷ ἐμπάσσουσι. ἄλλοι δὲ κηκίδος, ἢ σιδίων ῥίμμα. τούτοις οὖν πρὸς δυσεντερικοὺς χρώμεθα, τὴν γαστέρα μὲν ἐπέχουσι, ἀλλὰ πᾶσιν ὀλίγου δεῖν κακοστομάχοις, καὶ ἀνορεξίαν ποιοῦσι, καὶ πέψιν ἐμποδίζουσι, δι᾽ ἣν αἰτίαν αὐτὰ πρὸς τάδε πάθη ἀραιότερον δοῦναι κελεύουσι. ἡμεῖς μὲν κατ᾽ αὐτὴν ἡμέραν καταπλάσματά τε καὶ τὴν πόσιν προσφέρομεν. ἔτι κεράτια ἑλληνικὰ, ἀρνογλώσσου σπέρμα, ῥαγίγαρτα σταφυλῆς ἡμέρας ξηρᾶς διὰ ὕδατος ἀποζέσαντες, ζωμὸν αὐτῶν ποτίζομεν.

Τροχισκὸς πρὸς κοιλιακοὺς κάλλιστος.

Σπέρμα σελίνου ἐν φακῆς ἀποζέματι τρεῖς ἡμέρας ἐμβρέξας, κόπτε, καὶ τοῦ κόμμεως αὐτῷ ἀναμεμιγμένου, ποίει τροχίσκους χυλῷ ἀρνογλώσσου, οὓς διὰ πενταφύλλου ἢ βάτου ῥίζης ἀποζέματος πρόσφερε. σπέρματος ἀρνογλώσσου, ὑποκυστίδος χυλοῦ, ἀκακίας ἀνὰ δραχ. α. κόμμεως ὀβολοὶ β. πάντα κόψας ποίει τροχίσκους, μηκωνίου ἀφεψήματι, καὶ σὺν ὕδατι πότιζε, καὶ ἐνίει.

Pastil-

Τροχίσκος πρὸς κοιλιακούς, αὐτίκα τὴν γαστέρα στύφων.

Μυρίκης καρποῦ δραχ. δ. ἀκακίας πυῤῥᾶς, ὀπίου ἀνὰ δραχ. α. ῥοῦς συριακοῦ, μυρσίνης μελαίνης φύλλων ἀνὰ δραχ. δ. μέλιτος δρ. α. τροχίσκους ποίει, καὶ σὺν ᾠοῦ ὀπτηθέντος λεκύθῳ χρῶ. ποτίζων δὲ δίδου σὺν ἀποζέματι βάτου ῥίζης, φλοιοῦ μυρσίνων καὶ κυδωνίων. προσέτι καὶ ἀφέψημα τούτων πίνειν ἔξεστι.

Περὶ κεχρονισμένης κοιλιακῆς διαθέσεως.

Τῆς κοιλιακῆς διαθέσεως κεχρονισμένης τὰ μετασυγκριτικὰ βοηθήματα, ἢ μόνας ἀνατρίψεις ἐκτὸς ἐλαίου διὰ τραχέων ὀθόνων προσφέρειν δεῖ τοῖς ἐπιτηδειοτέροις μέρεσι, οἷον σκέλεσί τε καὶ βραχίοσι. Ἔπειτα νίτρον τοῖς μορίοις ἐπεμπάσσειν, ἀναμεμιγμένου ἴσου σταθμοῦ τοῦ λίθου ἀσίου, ἢ πυρίτου, ἢ ῥίμματος ὀστρακοῦ παλαιοῦ ὀπτηθέντος. ὕστερον δὲ χρῖσμα δρωπάκιον, ἐνίοτε αὐτὸν δρώπακα προσφερόμενον, πρῶτον μὲν σκέλεσι, εἶτα δὲ βραχίοσι, ἔπειτα ἀκάνθῃ νώτου, τελευταῖον στήθει καὶ ὑποχονδρίοις. ὡσαύτως καὶ σιναπισμὸν δεῖ ἐπιτιθέναι, καὶ ταχέως ἡ νόσος θεραπεύσεται.

Περὶ τεινεσμοῦ. ς.

Τεινεσμὸς τοῦ ἀπευθυσμένου πάθος ἐστί, ᾧ συνέπεται ἐπιζήτησις, καὶ

Pastillus ad cœliacos, statim aluum astringens.

Myricæ fructus drac. quatuor: acaciæ rufæ, opij, singulæ drachmæ: rhus Syriaci, myrti nigræ foliorũ, singulorũ drachmæ quatuor: mellis drachma. Fingito pastillos, et cum oui aßi uitello utere. Cũ aũt potui daturus es, ex rubi radicis corticũ, myrtorũ et cotoneorũ decocto propinato. Iam ipsum decoctum bibere licebit.

De inueterato cœliaco affectu.

Cum cœliacus affectus inueterauerit, aut remedia quæ ex alto noxiũ humorem euocare solent, aut solæ frictiones sine unctione tunc adhiberi debẽt, quibus commodius auxilia administrãtur, ut coxis brachijsq; citra oleum per aspera lintea: deinde nitrũ particulis superinspergi debet, admixto lapidis Asij, aut Pyritis, aut testæ ueteris assæ puluere, æquali nitri põdere. Postea unguentũ dropacinũ, & aliquãdo ipse dropax particulis accõmodabitur, primum quidem coxis, deinde brachijs, postea spinæ dorsi, postremò pectori & præcordijs. Similiter etiã Sinapismus in eum modum imponi debet, ac celerius ad sanitatem peruenitur.

De tenesmo. Cap. 6.

T*Enesmus recti intestini affectus est, quem comitatur conatus,*

& implacabilis desidendi cupiditas cum flatibus. Descendunt autem per aluum mucosa, cum graui distensionis sensu: necnon aquosa, & interdum post recrementa sanguis destillat.

Curatio.

Tenesmus curatur fomentis, & fœnugræci, altheæq; radicũ decocti iure in aluum dato. Quin etiam anus huius uaporem ex uase supposito pannis circũdata suscipiet. Vtimur etiam oleo rosaceo, butyro & adipe anserino cum modica cera solutis, & anum interius inungimus. Item ex pice brutia suffitum ei accommodamus. Inijci autem debet lac cum melle, ut mucosa expurgentur, aut lenticulæ decoctum cum melle. post hæc astringentia inijcies, ut rosæ, myrtorum & corticis pini decoctum. item ericæ semen ex rosarum decocti cyathis duobus, cum butyro, oleo rosaceo, aut myrteo per aluum inijcies. Adhæc penicillum tetrapharmaco ex oleo rosaceo soluto illitum: aut puluerem plumbi ex oleo rosaceo tritum, cum modico ceræ, & lentiscino oleo calido ano indes. Cæterùm sacculos calentes pectini, lumbis, uel ano subijcies. Cibos autem boni succi, cõcoctu faciles, et leuiter astringentes adhibebis.

καὶ προθυμία πρὸς ἔκκρισιν, ἀπαραίτητος μετὰ πνευμάτων. ὑποχωρεῖ δὲ μυξώδη, παρεχόμενα αἴσθησιν χαλεπῆς διατάσεως, καὶ αἱματώδη, ἐνίοτε μετὰ κόπρον αἷμα διαστάζει.

Θεραπεία.

Τεινεσμὸς θεραπεύεται ἐμβροχαῖς διὰ τήλεως, καὶ ἀλθαίας ῥιζῶν ἀφεψήματι ἐνιεμένῳ, καὶ ἡ ἕδρα τούτου ἀτμὸν ἐξ ἀγγείου τινὸς ὑποτεθέντος ἀναδέξεται, ῥακοῖς περιεχομένη. Καὶ ῥοδίνῳ, βουτύρῳ καὶ στέατι χηνείῳ σὺν ὀλίγῳ κηρῷ λυθεῖσιν, τὴν ἕδραν ἔνδοθεν ἐγχρίομεν, καὶ θυμίαμα διὰ πίσσης βρυτίας αὐτῇ παρασκευάζομεν. γάλα δὲ σὺν μέλιτι ἐνίεμεν, ὥστε τὰ μυξώδη ἐκκαθαίρεσθαι, ἢ φακῆς ἀφέψημα σὺν μέλιτι. μετὰ ταῦτα ἐνίεσθαι χρὴ τὰ στυπτικὰ, ὡς ῥόδου, μυρσίνης καὶ φλοιοῦ πίτυος ἀπόζεμα, ἢ ἐρίκης σπέρμα διὰ ἀφεψήματος ῥοδῶν κυαθῶν β. σὺν βουτύρῳ, ῥοδίνῳ, ἢ μυρσινίνῳ ἔνιε. προσέτι κολλούριον ἐγχρισθὲν τετραφαρμάκῳ, διὰ ῥοδίνου ἀνιεθὲν, ἢ ῥίμμα μολίβδου διὰ ῥοδίνου κόψας σὺν ὀλίγῳ κηρῷ, καὶ σχινίνῳ θερμῷ εἰς ἕδραν ἐνίεται. πρὸς τούτοις σακκοὺς θερμοὺς ἥβῃ, ὀσφύϊ καὶ ἕδρᾳ ὑποτιθέναι χρή. τροφὴν δὲ εὔχυμον, εὔπεπτον καὶ ὑποστύφουσαν προσφέρειν.

Περὶ ῥευματισμοῦ τῆς γαστρός, ἐκ Φιλουμένου. ζ.

Ἡ γαστὴρ ῥευματίζει ἐν τοῖς πυρετοῖσι, καὶ ἀπυρέτοις. Ἐμ πυρετῷ μὲν ἡ ἴασις αὐτοῦ χαλεπωτέρα ἐστὶν, καὶ ἐπιμελείας καὶ στοχασμοῦ ἀκριβοῦς δεῖται. πρῶτον γὰρ αὐτὴ ἀλλότρια καὶ βλαβερὰ κενοῦν πειρᾶται τῆς φύσεως, δηλονότι πρὸς τὸ ταῦτα ἐκκρίνειν πανταχοῦ ἐπειγομένης, ποτὲ μὲν ἐν τῇ ἀκμῇ, ποτὲ δὲ ἐν τῇ παρακμῇ. καὶ ἐνίοτε μὲν σὺν μεγάλῃ καὶ ἀθρόᾳ, καὶ κριτικῇ τῶν περιττωμάτων διαῤῥοίᾳ, τοὺς πυρετοὺς λυομένη, πολλάκις δὲ κατ' ὀλίγον πολλαῖς ἐφεξῆς ἡμέραις ὁ ῥευματισμὸς διαμένει, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παρακμῇ ποτὲ συνίστασθαι. καὶ τότε δὲ οὐ δεῖ ῥευματισμὸν τῆς γαστρὸς μετρίως γινόμενον ἐπέχεσθαι, ἤτοι προσαύξειν, τῆς φύσεως πάσας ἑαυτῆς δυνάμεις ἐπιτεινούσης. ὁ μὲν οὖν τὴν γαστέρα συστύφειν βουλόμενος, μεγάλα νοσήματα ἐγείρει. ἑωράκαμεν γὰρ τὴν γαστέρα κατ' ἀρχὴν τοῦ πάθους διαῤῥυμένην διὰ τέτταρα ἢ πέντε ἡμερῶν, εἶτα αὐτομάτως, ἢ διὰ φαρμάκων ἀνεσταλῆναι, καὶ ἐντεῦθεν τὸν νοσοῦντα σφοδρῶς κινδυνεῦσαι, ὡς ἐμπεσεῖν εἰς τὴν φρενῖτιν, ἢ λήθαργον, ἢ κεφαλαίαν, ἢ κακοηθεῖς παρωτίδας. Ἐν ἀρχῇ τοίνυν τοῦ ῥευματισμοῦ τὰ ἐπὶ τῷ ἀγαθῷ τοῦ σώματος ἐκκρινόμενα, οὐ

χρὴ

De alui profluuio quod ῥευματισμὸς Græcis dicitur, ex libris Philumenis. Cap. 7.

Aluus tum in febribus, tum citra febres profluuio laborat. In febri autem difficilior eius est curatio, animaduersionemq; & coniecturam diligentem requirit. Nam inter initia naturæ aliena & noxia salubriter euacuare conatur, ipsa nimirũ natura ad superfluos incõmodosq; humores reyciẽdos undiquaq; cogẽte. Idq; aliàs in statu febris, aliàs in declinatione: nunc quidẽ cum magna profusione humorũ, subitaq; & critica, qua febres soluuntur: sæpe uerò paulatim et multis perseuerat diebus, & penè in ipsa declinatione cõsistit. At tunc profluuiũ aut sisti nõ debet, quia natura omnes suas uires intendit: aut motus eius adiuuari. nam si quis uentrem constringere uolet, magnam excitabit ægritudinem. Vidimus enim uẽtrem initio affectus ad quartũ quintum'ue diẽ profluxisse, & postea fluorem aut per se, aut medici auxilio substitisse: unde ægri in magnum periculum inciderunt, ita ut phrenetici aut lethargici efficerentur, doloresq; capitis, aut perniciosæ in eis parotides excitarentur. Quare initio ea quæ corporis commodo atque utiliter excernuntur, minimè reprimere Venter non statim sistẽdus.

D 2 con-

conuenit, ne materia sursum educta humorum, supradictos affectus generet, sed ad statum usque contēperari cibis debent. Vbi uerò diutius iam profluuium perseuerarit, non modò superflua euacuās, sed etiam habitū colliquās, uiresq; consumēs, tūc sanè ei resistere medicamētis expedit. Attendendum autē, num aluus nimium an modicè, aut certè non profluat: magna quidem resolutio coerceri, parua leuius cōtineri debet. Astricta autem aluus relaxanda est, aut ijs quæ per os assumūtur, aut quæ per anum immittuntur, aut quæ extrinsecus imponūtur, donec criticus dies superuenerit. Nam biliosus humor solis cibis mollientibus, magis ut descendat, quàm in corpore retineatur, est sollicitandus. Si enim biliosum aut in uentre, aut in intestino collectum retineatur, exituq; prohibeatur, loca ambientia offendit, stomachum subuertit, caput replet, uiscera inflammat, febres magis accendit, sitim auget, omniaq; prædicta symptomata in capite excitat: summatim totū morbū grauiorē efficit.

χρὴ ἐπέχειν, ὅπως μὴ ἡ τῶν χυμῶν ὕλη εἰς τὰ ἄνω φερομένη, προειρημένα πάθη τίκτῃ· ἀλλὰ κατακιρνᾶν τοῖς σιτίοις μέχρι τῆς ἀκμῆς προσήκει. εἰ δὲ ὁ ῥευματισμὸς χρονιώτερος εἴη, οὐ μόνον τὰ περιττὰ ἐκκρίνων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἕξιν συντήκων τε, καὶ τὰς δυνάμεις ἀναλίσκων, ἀντέχειν αὐτῷ δεῖ φαρμάκοις. ἐπιζητεῖν δὲ δεῖ ἆρά γε πλέον τοῦ δέοντος ἡ γαστὴρ, ἢ ὀλίγον, ἢ μηδαμῶς φέρηται. εἰ μὲν πλέον, ἀντιβαίνειν χρὴ σφοδρῶς, εἰ δὲ ὀλίγον ἢ ὅσον ἐπέχειν δεῖ. ἐστομμένην δὲ ἀναλύειν, ἢ τοῖς διὰ στόματος προσλαμβανομένοις, ἢ τοῖς ἐνιεμένοις, ἢ τοῖς ἔξω προσεπιπλεκομένοις, ἄχρις ἂν ἡ κριτικὴ ἡμέρα ἐπέλθῃ. τὸν γὰρ πικρόχολον χυμὸν ὑπαγωγεῖν διὰ τῶν μαλαττόντων ῥοφῶν προσήκει μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ σώματι μένειν. εἰ δὲ χυμὸς ἐν τῇ γαστρὶ, ἢ τῷ νήστει ἐντέρῳ ἀθροισμένος ᾖ, καὶ τῆς ἐξόδου ἐμποδίζηται, τοὺς ἐγγὺς τόπους βλαβεῖ, καὶ τὸν στόμαχον ἀνατρέπει, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀναπληροῖ, καὶ τὰ σπλάγχνα φλέγει, καὶ τοὺς πυρετοὺς πλέον ἐπιτείνει, καὶ τὴν δίψαν ἐπαυξάνει, καὶ πάντα τὰ προειρημένα συμπτώματα ἐν τῇ κεφαλῇ ἐξεγείρει, καὶ ἅπαξ εἰπεῖν, ὅλην τὴν νόσον χαλεπωτέραν ποιεῖ.

De lacte.

Lac in profluuio alui.

Lac igitur in tali affectu, si febris non urget, caprinū aut bubulum tepidū, siue recens mulctum, siue coctum ad ignem, ita ut

Περὶ γάλακτος.

Γάλα μὲν οὖν ἐν τοιαύτῃ διαθέσει, εἰ μὴ πυρετὸς πάρεστιν, αἴγειον, ἢ βόειον ἀρήγει πινόμενον, χλιαρὸν, εἴτε νεωστὶ ἠμελγμένον, εἴτε ἀφεψημένον ὑπὸ τοῦ πυρὸς, σὺν τῷ

κινεῖ

κινεῖσθαι συχνῶς, μεχρὶς ἂν δαπανηθῇ τὸ τρίτον μέρος αὐτοῦ, ἢ τὸ διὰ τῶν διαπύρων κοχλάκων, ἢ σιδηρίων προπυρωθέντων κατασβέσεως πεπυρωμένον ὠφελεῖ. Ἄλλοι δὲ γάλα μέλιτος ἐν αὐτῷ ἑψημένου προσφέρουσιν, ἄλλοι δὲ μέλι ἑψημένον αὐτῷ ἐμβάλλουσι. δεῖ δὲ τὸ γάλα ἐν τῷ ἕψειν ἀφρίζειν πτερῷ, ἢ κοχλιαρίῳ, καὶ τούτου οὐκ ἔστι κρεῖττον βοήθημα ἐπὶ χολωδῶν τῶν κατὰ γαστέρα ῥευματισμῶν. οἷς δὲ πολλάκις ἡ γαστὴρ ῥευματίζειν εἴωθε, τούτοις τὸ γάλα ἄκρατον μᾶλλον βλάβειν, ἢ ἀρήγειν πέφυκε. διὸ ὕδατος τέταρτον μέρος μίσγεσθαι χρὴ, καὶ ἕψειν μεχρὶς τοῦ ἡμίσεος. τοιοῦτο γὰρ πινόμενον ὠφελεῖ. ταῦτ᾽ οὖν πρὸς τοὺς δριμεῖς ῥευματισμοὺς ἐπιτήδειά ἐστιν. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους προσήκουσι πρῶτον μὲν αἱ ἐμβροχαὶ διὰ τοῦ ἐλαίου καὶ οἴνου προστιθέμεναι. ἔστω δὲ ἔλαιον ὀμφάκινον, ἢ ῥόδινον, καὶ μήλινον, κρεῖσσον δὲ τὸ μυρσίνινον, σὺν τρίτῳ ἢ τετάρτῳ μέρει οἴνου μεμιγμένῳ. στυπτικώτεραι δὲ ἐμβροχαὶ διὰ τοῦ μυρσινίνου, ἐναφεψημένης ἐν αὐτῷ κηκῖδος, ἢ ψιδίων, ἢ ῥίζης ἁπαλῆς πενταφύλλου, ἢ κυπαρίσσου σφαιρίων, καὶ ἔριον ξηρὸν ἐπιβαλλόμενον ὑποχονδρίοις, θερμαίνει τὴν γαστέρα, καὶ ξηραίνει. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔριον ἐλαίῳ καθαρῷ ἐμβραχὲν, κυμίνου λείου, ἢ τοῦ σπέρματος σελίνου ἐμπεπασμένου, ἢ ἀμφοτέρων τούτων ἴσων προσμεμιγμένων, βοηθεῖ. καὶ γὰρ τὸ οὖρον ἐξάγον τοὺς ῥευματισμοὺς μεταφέρει. ταῦτα μὲν πρὸς τὴν τῶν ῥευ-

ſemper agitetur, donec ad tertias redigatur, potu auxiliatur: aut quod per ſilices fluuiales ignitos, aut candentes ferri laminas in ipſo extinctas, coctum fuerit, iuuat. Alij etiam mel in eo coquũt. alij mel coctum ei iniiciũt, atq; ſic propinant: ſpuma uerò dũ lac coquitur, pinna aut cochleari auferri debet. Hoc nullũ præſentius remedium ad biliosas uentris fluxiones inuenire licet. Quibus autem uenter ſæpe profluere ſolet, his lac merum plus nocere quàm auxiliari ſolet. Quare quarta pars aquæ lacti miſcenda eſt, coquiq; una ad dimidias debẽt, atq; hoc modo exhiberi. Hæc quidem ad bilioſas fluxiones conueniũt. Ad alias uerò ubi prodeunt, fotus ex oleo & uino adhibeatur: ſit autẽ oleum omphacinũ, aut roſaceum, aut melinum. Efficacius his eſt myrteũ, tertia aut quarta uini parte admixta. fotus aũt magis aſtringentes ſunt ex myrteo, in quo decoctæ ſint gallæ, mali coriũ, quinquefolij radices teneræ, cupreſſi pilulæ, lanaq; ſicca præcordijs impoſita uentrẽ calefacit, & deſiccat. Nec non lana oleo puro imbuta, aut cumini puluere inſperſo, aut apij ſemine, aut utriuſq; æquis partib. mixtis iuuat. nam urinã prouocat, & fluxiones eò diuertit. Hæc ſanè pro-

fluuio ab intestinis deriuãdo conueniunt. Præterea fomenta illis, siue dolores experiantur, siue eo careant, adhibebis. Nam fluxiones desiccant maximè sacculi ex milio, aut panico facti mirificè: aũt faciunt etiam ex sale: compositi, & ordeo torrefacto. Quòd si profluuium sit immoderatius, sacculi ex sale uentri imponãtur, ex ordeo autem ad dorsum: si uerò non immodicum, neque frequens urgeat, contrà, sacculos ex ordeo uentri, ex sale factos dorso applicabis. Cæterùm etiam anus his sacculis foueri debet, aut luto pauimenti calefacto æger insideat, aut cymoleæ terræ calenti, uinoq; restinctæ, aut sordibus balneorum uino dilutis, molli lana circũdata. Nam calor ipse introrsum administratus, opitulatur. Item spongia aqua calente madefacta & expressa subijciatur, ut quæ uapore suo anum adiuuet. ut etiam lanæ oleo imbutæ, anoq; subiectæ, auxiliantur. Post primos dies exactos, siquidem dolores in intestinis consistentes urgeant, necesse est inflammationem ibidem, aut tumorem existere. Tunc igitur cataplasma ex tritici & lini seminis, aut milij, aut panici farina adhibendũ: mellis, uini et aceti modico adiecto. Astringens aũt fiet, melle cum modico uini & aceti admixto: postea

Cataplasma ad tumorem ani.

μάτων μετοχέτευσιν προσήκει, προσέτι δὲ πυριάματα τῇ γαστρὶ ἤτοι ὀδυνωμένῃ ἢ μὴ ὀδυνωμένῃ παρέξεις. καὶ γὰρ ῥευματισμοὺς ξηραίνει, ἄλλως τε ἐν μαρσυπίῳ διὰ κέγχρου ἢ ἐλύμου. θαυμασίως δὲ καὶ βοηθοῦσι τὰ διὰ ἁλός, καὶ τὰ διὰ κριθῆς πεφρυγμένης. εἰ μὲν ὁ ῥευματισμὸς πολλῷ τοῦ μετρίου ᾖ μείζων, τὰ μὲν διὰ ἁλὸς τῇ κοιλίᾳ, τὰ δὲ διὰ κριθῆς τῷ νώτῳ ἐπιθήσεται. εἰ δὲ μικρὸν, καὶ οὐ πολλάκις ἐπείγει, ἐναντίως, τὰ μὲν διὰ κριθῆς τῇ γαστρὶ, τὰ δὲ διὰ ἁλός, τῷ νώτῳ. τούτοις δὲ καὶ ἡ ἕδρα πυριᾶσθαι χρή, ἢ ὁ νοσῶν τῷ τοῦ ἐδάφους γλοιῷ θερμανθέντι ἐγκαθίσῃ, ἢ κιμωλίᾳ κρήτῃ θερμανθείσῃ, καὶ οἴνῳ ἀπεσβεσμένῃ. ἢ τοῖς τῶν βαλανείων γλοιοῖς οἴνῳ διειμένοις, ἄλειφε τὴν ἕδραν, ἐρίου μαλακοῦ περιβεβλημένου. τὸ γὰρ θερμὸν ἔσω ἀναληφθὲν, ὠφελεῖ. πρὸς τούτοις δὲ καὶ σπόγγον ὕδατι θερμῷ βρέξας καὶ ἐκπιέσας ὑπόθου, ἐπεὶ τῷ ἀτμῷ αὐτοῖς ἀρήγει, ὡς καὶ ἔρια ἐλαίῳ βρέξας, καὶ τῇ ἕδρᾳ ὑποθεὶς, ὠφελήσεις. πρώτων δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν εἰ ὀδύνη ἐν τοῖς ἐντέροις συνιστῇ, τὴν φλεγμονὴν, ἢ ὄγκον ἐν αὐτοῖς εἶναι σημαίνει. τότε οὖν κατάπλασμα διὰ πιτύρων, πυροῦ καὶ λινοσπέρματος ἢ κεγχρίου, ἢ ἐλύμου, προσμεμιγμένου ὀλίγου τοῦ μέλιτος, οἰνού τε καὶ ὄξους. στυπτικὸν δὲ γενήσεται εἰ μέλι σὺν ὀλίγῳ οἴνου τε καὶ ὄξους ἀναμίξεις, καὶ

καὶ ἔπειτα ἑψηθέντι μικρὸν μάννης, λιβάνου, ἢ ψιδίων, ἢ κηκῖδος ἐμπάσσεις. ὅταν δὲ ὀδύνη οὐ πάρεστι, στυπτικώτερα χρὴ προσέχειν ἐπιθέματα, οἷον τὰ ἐκ τῶν φοινίκων, καὶ ἀκακίας, ἢ στυπτηρίας, ἢ ὑποκυστίδος, ἢ τὰ ἐκ τῶν βαλαυστίων, ἢ σιδίων ἑψημένων. προσέτι δὲ κηρωτὴ διὰ ἐλαίου μυρσινίνου, προσλαβοῦσα ἐκ τῶν προειρημένων μάννην, ἢ κηκῖδα. Ἄλλοι δὲ καὶ ἔμπλαστρα στυπτικὰ σκευάζουσι. κάλλιστα δὲ ἐπιθέματα, τό τε κλειδίον μνασαίου, καὶ τὸ διὰ οἰνάνθης. τὸ κλειδίον μὲν οὕτως σκευάζεται· κηκῖδος, ὀμφακιτίδος, ὑποκυστίδος, στυπτηρίας στρογγύλης, ἀκακίας, ῥοῦ τοῦ ἐπὶ τὰ ὄψα, σιδίων ξηρῶν, σελίνου σπέρματος ἀνὰ οὐγ. α. ἰξοῦ δρυΐνου, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ ἀνὰ δραχ. δ. πίσσης ξηρᾶς, κηροῦ ἀνὰ οὐγγ. β. ἐλαίου μυρσινίνου ἢ σχοινίνου οὐγ. β. κηκῖδας καὶ σιδία κεκομμένα, καὶ σησθέντα ἕψε ἐν οἴνου κυάθοις ἐννέα μέχρις τριτώσεως, συνεχῶς κινῶν, εἶτα ἐμβαλὼν εἰς τὴν θυΐαν τρῖβε, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως λειωθέντα ἔμπασσε. ἀμμωνιακὸν δὲ ἐν ὄξει βρέξας, τὸν ἰξὸν σὺν ὀλίγῳ ἐλαίου μαλάξας, εἶτα αὐτὰ τῇ πίσσῃ καὶ κηρῷ διὰ τοῦ λοιποῦ ἐλαίου τηχθεῖσι, καὶ ἀπὸ πυρὸς ἀφαιρεθεῖσι μίσγε, καὶ πάντα εἰς ἓν συμμίξας τοῖς λειωθεῖσι πρόσχυε, καὶ κόψας ἀκριβῶς, χρῶ.

postea ubi coctum fuerit, paulum mannæ, thuris, aut malicorij, aut gallam insperges. Cum uerò nullus dolor affligit, magis astringentia adhiberi debent epithemata: cuiusmodi palmulis cōstāt, cum acacia, aut alumine, aut hypocistide, aut quæ balaustia recipiant, aut coctum malicorium. Adhæc ceratum cum oleo myrteo, quod ex supradictis, uel mannam thuris, uel gallam adiectam habeat. Alij quoq; emplastra astringentia conficiunt. optima uerò sunt epithemata, clidium Mnasæi, & diaœnanthes. Clidium sanè hoc modò conficitur. Gallæ omphacinæ, hypocistidis, aluminis rotundi, acaciæ, rhus culinarij, malicorij sicci, apij seminis, singulorum uncia: uisci quercini, ammoniaci thymiamatis, singulorum drachmæ quatuor: picis siccæ, ceræ, singulorū unciæ duæ: olei myrtei, aut lentiscini unciæ duæ. Gallam & malicoriū contusa cribrataq; in uini cyathis nouem decoquito usque ad tertias, aßiduè agitans: deinde in mortarium coniecta terito, ac reliqua similiter in puluerem redacta inspergito. Ammoniacum uerò aceto dilutum, uiscum cum modico oleo emollitum, pici ac ceræ ex reliquo oleo liquatis, ab igneq; sublatis adijcito, ac in unum cogito: necnon ijs quæ contriueris affundito, tunditoq; fortiter, ac utitor.

Epithema ex œnanthe, mediã inter cataplasma & emplastrũ naturam obtinet, ad intestinorũ fluxiones, stomachi fastidia, & resolutiones ardoresq́ efficaciter opitulatur.

Oenãthæ siccæ, gallæ, acaciæ, rosarũ siccarũ, omphacij, singulorum uncia: aluminis rotundi, aloes, singulorũ unciæ duæ: rhus Syriaci unciæ quatuor: olei myrtei, ceræ, picis, singulæ libræ: uini Falerni, aut Aminæi quod satis est. Sicca ex uino terito, deinde quæ liquari possunt adijcito. Ad uentris igitur profluuia medicamenta & simplicia & cõposita hæc sunto. Cæterùm extremas corporis partes, nẽpe brachia & crura fasceis lineis aut laneis deligari debẽt: fouerique, si frigidæ sunt, calidis unguentis et oleis, ut sycionio, & oleo ueteri, cui adiectũ sit pyrethrum, piper, nitrum, & baccæ lauri: itẽ ceræ solutæ modicũ, ut sit acopũ, quinetiam ex oleo cõmuni hoc medicamentũ conficere licet. Huc faciunt etiã medicamẽta quæ Græci à laßitudine acopa appellãt, ex euphorbio et ligustico parata. Calefaciunt enim, et rosionem in articulis, cum illinuntur, excitant.

De cibis.

Ciborum alij aluum astringunt, alij humores crassos reddunt, alij contemperant, alij siccant, con-

Ἐπίθεμα δι' οἰνάνθης, μέσως ἔχων τοῦ καταπλάσματος καὶ ἐμπλάστρου πρὸς ῥευματισμοὺς ἐντέρων, ἀνορεξίας, ἀναλύσεις στομάχου καὶ καύματα δραστικῆς βοηθεῖ.

Οἰνάνθης ξηρῆς, κηκίδων, ἀκακίας, ῥόδων ξηρῶν, ὀμφακίου ἀνὰ οὐγ. α. στυπτηρίας στρογγύλης, ἀλόης ἀνὰ οὐγ. β. ῥοῦς συριακοῦ οὐγ. δ. ἐλαίου μυρσινίνου, κηροῦ, πίσσης, ἀνὰ λιτ. α. οἴνου φαλερίνου, ἢ ἀμιναίου τὸ αὐταρκοῦν. τοῖς ξηροῖς σὺν οἴνῳ λειωθεῖσιν τὰ τηκτὰ πρόσβαλε. φάρμακα δὲ ἁπλᾶ τε καὶ σύνθετα πρὸς τοὺς τῆς γαστρὸς ῥευματισμοὺς ταῦτα ἔστω. τὰ ἄκρα δὲ τοῦ σώματος, οἷον βραχίονα καὶ σκέλη διαδεῖν χρὴ δεσμοῖς ἐκ τοῦ λίνου, ἢ ἐρίου, καὶ θάλψειν, εἰ ψυχρὰ εἶεν, μύροις, καὶ ἐλαίοις θερμοῖς, οἷον συκιωνίῳ τε καὶ παλαιῷ, ἔχοντι πύρεθρον, πέπερι, νίτρον, δαφνίδας. καὶ κηροῦ τηχθέντος ὀλίγον, ὡς ἄκοπον γίνεσθαι, τοῦτο φάρμακον καὶ δι' ἐλαίου κοινοῦ σκευάζειν ἔξεστι. Εἰς ταῦτα προσήκει ἄκοπα δι' εὐφορβίου καὶ λιγυστικοῦ, ἐπεὶ θερμαίνει τε καὶ δῆξιν ποιεῖ ἐν ἄρθροις ἀλειβόμενα.

Περὶ διαίτης.

Τῶν τροφῶν αἱ μὲν τὴν κοιλίαν στύφουσιν, αἱ δὲ τοὺς χυμοὺς παχύνουσι. ἄλλαι κατακεράννυσι, ἄλλαι ξηραίνουσι

τὴν ὕλην, καὶ ἀναλίσκουσι, ὧν δυνάμεις διαγινώσκειν προσήκει. τῶν σιτῶν μὲν ἡ ὄρυζα διὰ ὕδατος σὺν φοίνιξιν ἑψημένη, τὴν κατακοιλίαν ἐμφράττει. πυρετοῦ δὲ ἀπόντος, διὰ οἴνου ὑδαρώδους, καὶ αὐστηροῦ. ὁμοίως καὶ πόλται δὲ ὀρύζης, καὶ δὲ ἀλικὸς, οἷς ἔνιοι κηκίδας ξηρὰς, ἢ σιδία ἐν τῷ ἕψειν συμμίσγουσι. ἡμεῖς δὲ ῥοῦν τὸν ἐπὶ τὰ ὄψα, ἢ μῆλα κυδώνια προσβάλλομεν, καὶ ἅμα τῷ πόλτῳ ὑπίειμεν. ἔστι πόλτος διὰ ἄρτου ἀλεξανδρίνου τετριμμένου, καὶ σηθέντος ἀφεψημένος τὴν κοιλίαν ἐπέχειν δύναται. καὶ μὴν καὶ ἄλφιτα ἐξ ἀλεύρου τοῦ κέγχρου ἐπὶ πλεῖον ἑψημένα. βοηθεῖ δὲ καὶ ἡ φακὴ δισεφθὸς, καὶ μετ' ὀλίγου ἁλὸς, ὄξους καὶ ἐλαίου ἀρτυτὴ, καὶ ἐσθιομένη. γίνεται δὲ ὠφελιμωτέρα, καὶ ἡδίων τὴν γεῦσιν προσλαμβάνουσα κυδωνίων, ἢ ὀρύζης.

consumuntq; materiã, quorũ facultates discernere conuenit. Ex frumentis oryza aluum magis retinet, si ex aqua adiectis palmulis decoquatur: si febris abest, ex uino aquoso & austero. Similiter et pultes ex ea factæ, et ex halica. quib. aliqui gallinæ, aut malicorij puluerẽ inter coquendũ admiscent: nos autẽ rhun culinariũ, aut mala cotonea adijcimus, simulq; cum pulte subigimus. Iã fit etiam pulticula ex pane Alexandrino trito incretoq;, & sic cocta ad uentrem retinẽdum efficax est: nec non polenta ex milij farina diutius decocta. Iuuat etiã lẽticula bis cocta cum modico salis, aceti & olei condita, assumptaq;. fit autem melior suauiorq;, si mala cotonea, aut oryzam admisceas.

Περὶ λαχάνων.

Τῶν λαχάνων προσήκει ὁ ἴντυβος, ἢ ἀρνόγλωσσον, ἢ βλίτον μέλαν. ταῦτα γὰρ καὶ καθ' αὐτὰ καὶ σὺν φακῇ, ἢ ὀρύζα καλῶς ὠφελεῖ. καὶ μὴν δὴ καὶ ἡ κράμβη δισεφθὸς, προσμεμιγμένου ὀλίγου ὄξους ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτῆς ἑψήσει, εὖ ποιεῖ τοῖς πάθεσι ῥευματικοῖς.

De oleribus.

Ex oleribus expediunt intybus, aut plantago, aut blitũ nigrum. Hæc enim & per se, & cũ lenticula cocta, aut cum oryza bene iuuant. Quin & braßica bis cocta, ita ut secunda uice aceti momentum adijciatur, multũ in fluidis affectibus proficit.

Ἔμβαμμα.

Ἔμβαμμα οὕτως γίνεται. κύμινον μετ' ὀλίγου ἁλὸς, ὄξους καὶ ἐλαίου συμμίσγεται. τὸ ἐδώδιμον, εἰς τάδε ἐμβάπτειν χρή.

Intinctus.

Intinctus hoc modo conficitur: Cuminum cum salis momento, aceto & oleo præparato. Id quod edendum est, bis intingi debet.

De piscibus.

Pisces aluum astrin-gentes.

De piscibus mentionem facere opus non est, cum omnes ferè aluum citent, paucis quibusdam exceptis: quales sunt mænides, mulus, scarus, & erythinus, supra carbones aßati: nec non scorpio piscis assus, & cũ cumini intinctu assumptus: præterea ostrea cum testis suis assata, exhibitaq́, aluum comprimunt.

De auibus.

Ex auibus maritimæ potius, & syluestres solæ deligentur, ut merulæ, turdi, perdices, turtures & colũbæ: ex domesticis aũt gallinarũ pulli aßi, sed prius elixi, uẽtrem astringunt. Magis etiam astringentes sunt, si myrtorũ aut sorborum puluis carni superinspergatur: aut ex fructib. autumnalibus qui ὀπῶραι Græcis dicuntur, corna uel omphaciũ simul incoquatur: adhæc medicamẽtum quod à fructib. pomaceis Diaoporon Græci uocãt, quẽadmodũ ea quæ ex cotoneis, aut sorbis, aut immaturis piris, item ex malo punico præparãtur: præterea uuæ quæ fictilibus recondũtur, aut cũ suis folijs inuoluũtur, aut quæ ex fune suspendũtur. Cibi igitur ad uentris profluuium tales exhibeantur.

De potu.

Potui uerò aqua pluuialis bene cocta exhibeatur: sed neq; ante cibum, neq; cũ hunc æger assumit,

sed

Περὶ ἰχθύων.

Ἰχθύων μεμνῆσθαι οὐκ ἔδει, ἐπεὶ πάντων ὀλίγου δεῖν τὴν κοιλίαν ταράττουσι, πλὴν τινῶν οὐ πολλοί, ὡς μαινίδων, τρίγλαι, σκάρος, ἐρυθινός, ἐπὶ ἀνθράκων ὀπτηθέντων. πρὸς τούτοις καὶ σκόρπιος ἰχθὺς ὀπτός, καὶ μετὰ τοῦ κυμίνου ἐμβάμματος προσφερόμενος, ἔτι δὲ καὶ ὄστρεια σὺν ὀστράκοις αὐτῶν ὀπτὰ ἐσθιόμενα τὴν κοιλίαν ἐπέχει.

Περὶ ὀρνίθων.

Τῶν ὀρνιθῶν δὲ αἱ θαλάσσιαι, καὶ ἄγριαι μᾶλλον εἰσὶ αἱρετώτεραι· οἷον κόττυφοι, κίχλαι, περδίκων, τρυγόνων, καὶ περιστεραί. τῶν δὲ κατοικιδίων ὀρνιθῶν οἱ νεόττοι ὀπτηθέντες, πρότερον δὲ ἑψημένοι, τὴν κοιλίαν μᾶλλον στύφουσι. πλέον δὲ στυπτικώτεροι εἰσίν, εἰ τὰ μυρτά, ἢ οὖα λειωθέντα κρέατι αὐτῶν ἐπιπάσσηται, ἢ τῶν ὀπώρων τὰ κράνεια, ἢ ὀμφάκιον συνεψέσθω. πρὸς τούτοις δὲ καὶ φάρμακον τὸ διὰ ὀπώρων ἐγγραφόμενον, καθάπερ καὶ τὰ διὰ κυδωνίων, ἢ οὔων, ἢ ἀπίων ὀμφακινῶν, καὶ ῥόας σκευαζόμενα. καὶ μὴν καὶ σταφυλαὶ αἱ ἐν ταῖς χύτραις ἀποτεθεῖσαι, ἢ ἐν τοῖς φύλλοις αὐτῶν ἐνειλημέναι, ἢ τοῦ σχοινίου κρεμασθεῖσαι. τοιαῦτα μὲν οὖν σιτία πρὸς τοὺς τῆς γαστρὸς ῥευματισμοὺς παρέχεσθαι προσήκει.

Περὶ ποτοῦ.

Πότον δὲ ὕδωρ ὄμβριον εὖ ἑψημένον, οὐ μὴν πρὸ τοῦ σιτίου, οὐδὲ ἐν τῷ

δια-

διαπνέω, ἀλλὰ μετά τι τοῦ χρόνου διάστημα· οὐδὲ ἀθρόως, ἀλλὰ δι᾽ ὀλίγου, εἰ δὲ βοτάνης πενταφύλλου ῥίζαι συνεψημέναι, κάλλιστα ὠφελοῦσι, καὶ αἱ τοῦ βάτου ῥίζαι συνεψημέναι τὴν γαστέρα μᾶλλον στύφουσι. ἔνιοι σπέρμα ἀρνογλώσσου τετριμμένον, καὶ γίγαρτα ξηρὰ λειωθέντα, καὶ διηθημένα, ἢ οὖα λεῖα ὁμοίως προσμίσγουσι. πολλαὶ δὲ ἔτι πόσεις ἁπλαῖ τε, καὶ συνθετοὶ πρὸς τὸν τῆς γαστρὸς ῥευματισμὸν ἐπιτήδειαι εἰσί. ἀλλὰ ταύτας ἐν τῷ νῦν παρερχόμεθα, ὕστερον περὶ αὐτῶν διαμνημονευσόμενοι, ὅταν περὶ τῶν δυσεντερικῶν λέξωμεν. οἶνον δὲ ἐν τῇ παρακμῇ τῆς φλεγμονῆς τοῦ πυρετοῦ θαρσαλεώτερον δίδου αὐστηρὸν, συῤῥεντῖνον, ἀλβανὸν, τυγρίανον, μαρσικὸν, καὶ ἐκ τῆς ἰταλίας ἀμιναῖον, ἢ ἄλλους στυπτικοὺς ἐν διαφόραις χώραις γινομένους, καὶ τῇ χρήσει δοκιμασθέντας.

Περὶ βαλανείου.

Βαλανεῖον διὰ νίτρου χωρὶς ἐλαίου προσήκει. καὶ γὰρ τοῦ νίτρου κεκαυμένου ῥίμμα τῷ σώματι ἐν τῷ βαλανείῳ ἐπιπεπασμένον ὠφελεῖ ὀλίγως, φοινισσον, καὶ δάκνον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐκ τοῦ βάθους τὸ ῥεῦμα μετασυγκρίνον. οὕτως πεφοινισμένην τὴν ἐπιδερμίαν διαχρίσεις, ὡς τῶν πόρων διανοιγμένων, τὸν ῥευματισμὸν εἰς ἐναντίον ἀντισπάσεις, καὶ ἀνέλκεις.

sed aliquod spacium intercedet. neq; uerò uniuersa, ac una uice, sed paulatim ac modicè dari debet. Quòd si quinquefolij herbæ radices simul incoquantur, præstantißimum fiet auxilium: item si rubi radices unà coquātur, magis aluum astringent. Nonnulli plantaginis semen contritum, et acinos siccos in puluerem redactos, incretosq;, aut sorba detrita similiter admiscent. Multæ igitur aliæ quoq; potiones & simplices & compositæ ad uentris profluuium idoneæ habentur, sed eas nunc prætermittimus. Nam de ijs quæ dysentericis potiones expediunt, posterius agetur, ubi de dysenteria tractabimus. Vinū in declinatione, hoc est inflāmatione remittente, & febri, confidentius dandum est austerū, Surrentinum, Albanū, Tygrinum, Marsicum, et ex Italia Aminæū, uel alia astringentia, quæ diuersis locis nascuntur, experimentisq; probata sunt.

De balneo.

Balneū ex nitro absq; oleo cōuenit. Iuuat enim nitri usti puluis corpori in balneo superinspersus, ut modicū ruborē inducat, summaq; uellicet, & fluxionē ex alto ad se attrahat: atq; ita cutem uellicatā in balneo perunges, ut meatib. adapertis, profluuiū alui in diuersum reuellas, retrahasq;.

De dysenteria ex uentris profluuio excitata, rheumatica dicitur. Cap. 8.

Rheumaticā dysenteriam, humorum ex meseraicis uenis ad intestina cursum dicimus. Nā ciborum ingestorum chylus, hoc est cremor, dum in sanguinem ibi mutatur, ad intestina refunditur, atq; ita unà cum bile mixtus excernitur: nec potest ob huius acrimoniam in uentre retineri, sed ab intestinis foràs propellitur. atq; hæc est causa dysēteriæ rheumaticæ, cuius hæ sunt notæ.

Notæ dysenteriæ rheumaticæ.

Acres uariiq; humores per aluum excernūtur, sitis magna urget, corpus colliquescit, et cibi fastidiū torquet. Aliquādo etiam rosiones intestina & uentrē affligunt. quòd si hic affectus diutius perseuerauerit, ad exulcerationē intestinorum perueniet, quæ propriè dysenteria dicitur.

Curatio.

Ventris & intestinorum profluuium astringentibus cataplasmatis curabis, & lac ad dimidias coctum potui dabis. sit autem non minus quàm hemina. Quin & aqua pluuialis modica propinari debet: nec non panis ex aqua aut lacte maceratus dari: post tertium diem pani adiicias uuas quæ in uasis fictilibus, aut

uitreis

Περὶ δυσεντερίας ῥευματικῆς ἐκ τοῦ τῆς γαστρὸς ῥευματισμοῦ γενομένης. η.

Δυσεντερίαν ῥευματικὴν ὀνομάζομεν, τὴν τῶν χυμῶν ἐκ τῶν μεσαραϊκῶν φλεβῶν εἰς ἔντερα καταφοράν. ὁ γὰρ χυλὸς ἐκ τῶν προσληφθέντων σιτίων ἐν ἐκείναις αἱματοποιούμενος, αὖθις εἰς ἔντερα ἀναρρύεται, καὶ οὕτως τῇ χολῇ συμμιχθεὶς ἅμα ἐκκρίνεται, καὶ οὐ δύναται ἐν γαστρὶ διὰ τὴν δῆξιν ἐκείνης διαμένειν, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐντέρων ἔξω διωθεῖται. καὶ τοῦτο δυσεντερίας ῥευματικῆς αἴτιον ἐστίν, ἥτις διὰ τούτων σημείων διαγινώσκεται.

Διάγνωσις.

Τὴν ῥευματικὴν δυσεντερίαν σημαίνει τὰ διαχωρήματα δριμέα τε καὶ διάφορα, μεγάλη δίψα, τοῦ σώματος σύντηξις καὶ ἀνορεξία. ἐνίοτε δὲ καὶ δήξεις τῶν ἐντέρων καὶ τῆς κοιλίας. εἰ δὲ τοῦτο πάθος ἐγχρονίζει, τῶν ἐντέρων ἕλκωσιν ποιήσει, ἥτις ἰδίως δυσεντερία λέγεται.

Θεραπεία.

Τῆς κοιλίας καὶ τῶν ἐντέρων διάρρυσιν θεραπεύσεις καταπλάσμασι στυπτικοῖς, καὶ γάλα εἰς τὸ ἥμισυ διεφθὲν ποτίζεις. ἔστω δὲ οὐκ ὀλιγότερον τῆς κοτύλης. καὶ ὕδωρ ὄμβριον ὀλίγον διδόναι χρή, ἄρτον δὲ τῷ ὕδατι ἢ γάλακτι βρεχθέντα. μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν τῷ ἄρτῳ πρόσβαλε σταφυλάς, τὰς ἐν χύτραις ἢ

ὑαλίνοις

ὑαλίνοις ἀγγείοις ἀναθήσας, ἢ ἄπια, ἢ μῆλα κυδώνια ἑφθέντα, ἢ οὖα, ἢ μέσπιλα. Καὶ μὴν καὶ τροχίσκους γάλακτι προσμιγνύειν ἔξεστι. εἰ δὲ οἱ κάμνοντες τὸ γάλα πίνειν μὴ θέλωσιν, πόλτους δὲ ὀρύζης, ἢ βρώμου, ἢ κέγχρου, ἢ ἄρτου ἀλεξανδρίνου κατασκευασμένους παρέξεις, καὶ πτισάνην, ἢ φακῆν, ἢ ὠὰ ἐν ὀξυκράτῳ ἑφθέντα, καὶ τὴν λέκυθον αὐτῶν ὀπτηθεῖσαν ἐπὶ ἀνθρακῶν, μετὰ ῥόος καὶ ὄξους δίδου. προσέτι λάχανα δίσεφθα, καὶ ἄρτον δίσεφθον, καὶ ὄρνιθας, ὡς ἐν τοῖς ἄνω λέλεκται, καὶ οἶνον στυπτικὸν παραπλησίως. εἰ δὲ ἡ διάθεσις ἐγχρονίζουσα, κακοήθης γίνεται, καὶ αἱ δυνάμεις ἀναλίσκωνται, θεραπεία προσήκει, ἢ τὸ σῶμα θρέψουσα, καὶ τὰς δυνάμεις ἀνακομίζουσά τε καὶ εὐτονίζουσα.

Διάγνωσις δυσεντερίας ῥευματικῆς κατὰ τὸν τόπον παθόντα καὶ τὰς ἐκκρίσεις διαφερούσης.

Πάντες ὀλίγου δεῖν ἰατροὶ παλαιοὶ ὁμολογοῦσιν, δυσεντερίαν ῥευματικὴν κατὰ τὸν τόπον παθόντα καὶ τὰς ἐκκρίσεις διαφέρεσθαι. εἰ μὲν τὰ ἔντερα ἕλκωσις ἢ φλεγμονή τι ἔχει, τάδε σημεῖα προηγεῖται. κατ᾽ ἀρχὰς οὖν τοῦ πάθους αἱματώδη, εἶτα ἰχωροειδῆ, καὶ πολλοῖς πρῶτον ξύσματα, ὕστερον πιμελώδη διαχωρεῖ. εἰ δὲ κακόηθες εἴη πάθος, τρυξώδη, καὶ δυσώδη, καὶ ἐπὶ τέλει ἐς καρκίνον μεταστραφέντα ποικίλα διαχωρήματα, καὶ μέλανα σὺν τισὶ

σαρ

uitreis reponuntur: uel pira uel mala cotonea cocta, uel sorba uel mespila. Quin et pastillos lacti admiscere licet: sin autem ægri lac bibere recusent, pulticulas ex oryza, aut auena, aut milio, aut pane Alexandrino exhibebis. Ptisanam quoq; aut lenticulam, aut oua in posca cocta, nec non uitella ouorũ assa super prunas cum rhu & aceto porrigito. Quin etiã olera bis cocta, panẽq; bis coctum, & auiculas, ut suprà dictum est: necnon uinum astringens similiter exhibeto. Quòd si affectus inueterescat, malitiosusq; euadat, & uires consumãtur, curatio adhibẽda est, quæ corpus nutriat, et illas reficiat, cõfirmetq;.

Signa dysenteriæ rheumaticæ, quæ pro loco affecto & excrementis uariat, Philomenis.

Dysenteriam rheumaticam locorum & recrementorum expulsionis ratione uariare, omnes propè antiqui medici consentiũt. Si intestina, ulcus aut inflãmatio quædã obsideat, hæ notæ præcedunt. Inter initia morbi cruenta, deinde saniosa excernuntur: multis primò ramenta, postea pinguia descendunt: & si malignus fuerit affectus, fœculẽta, fœdi odoris: postremò ubi in cancrũ iam degenerauerint, uaria excrementa, & nigra, cum quibusdam

putri

putridarum carnium laminis per aluum redduntur. Quinetiam febris cũ multa siti comitatur: nec non cibi fastidium, unde corpus emacrescit: tormina quoq; cum sonitu intestina exercent, dolorq; ingens, & uigiliæ ægrum infestant.

Curatio.

Dysentericorum curatio.

Dysentericus affectus diuturnus est, & magna parte tenasmus eum præcedit. Quòd si fiat, intestinorum exulceratio fiet acrior. plurimum autem in recto intestino, aut colo, aut certè in tenuioribus intestinis excitatur, modò cum febre, modò sine febre, nunc cum dolore, nunc sine dolore. Cum febris affligit, curationem impedit, ulcera reddit putrida sordidaq;: nec non inflammationes et cãcros excitat, quando diuersis ipsa curatur modis, cibisq; tum qualitate tum quãtitate accõmodis, maximè quãdiu febris augescit. In declinatione aũt cibi neq; nimis sicci, neq; plus æquo humidi sunto. Sicci augẽt febrim, humidi profluuiũ mouent: ideo in utroq; animaduersio est adhibẽda. Nam quantũ exhiberi debeat, ex uiribus ægri maximè æstimandũ est. Dysentericus enim propter intestinorũ et uẽtris imbecillitatẽ haud multũ potest cõcoquere, præsertim cũ febricitat. In inflãmatione, cũ maximus excru-

σαρκῶν σηπεδονωδῶν μορίοις διὰ κοιλίας ἐκκρίνεται. τούτοις δὲ πυρετὸς, καὶ μεγάλη δίψα καὶ ἀνορεξία συνακολουθοῦσι, δι' ἥνπερ τὸ σῶμα λεπτύνεται, τά τ' ἔντερα στροφοῦσι καὶ ἠχοῦνται, πάνυ τε ὀδυνᾶται ὁ πάσχων, καὶ ἀγρυπνεῖ.

Θεραπεία.

Τὸ πάθος δυσεντερικὸν, χρόνιον ἐστὶ, καὶ τὸ πολὺ τῷ τεινεσμῷ ἑπόμενον. διὰ τοῦτον δὲ ἑλκώσεις τῶν ἐντέρων δριμυτέρα γίνεται, μάλιστα δὲ ἐν ἀπευθυσμένῳ, ἢ κώλῳ, ἢ πού ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις, ὅτε μὲν μετὰ πυρετοῦ, ὅτε δὲ ἄνευ τούτου, καὶ πότε μὲν μετ' ὀδύνης, πότε δὲ ἄνευ ταύτης. εἰ μὲν οὖν ὁ πυρετὸς πάρεστι, τὴν θεραπείαν ἐμποδίζει, τὰ ἕλκη σηπεδονώδη, καὶ ῥυπαρὰ ποιεῖ, φλεγμονάς τε καὶ καρκίνους, ὅταν διαφόρως αὐτὴ θεραπεῦται, φαρμάκοις τε καὶ σιτίοις κατὰ τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα καταλλήλοις, μάλιστα δὲ ἄχρις ἂν ὁ πύρετος αὐξάνεται. Ἐν παρακμῇ δὲ σιτία ἔστω οὔτε ἄγαν ξηρὰ, οὔτε τοῦ συμμέτρου ὑγρότερα. τὰ ξηρὰ γὰρ αὐξάνει τὸν πυρετὸν, ὑγρὰ δὲ τὸ ῥεῦμα κινεῖ, διόπερ τοῖς ἀμφοτέροις προσέχειν τὴν κατάνοιαν δεῖ. ὅσον γὰρ διδόναι χρὴ ἐκ τῶν δυνάμεων τοῦ κάμνοντος, μάλιστα στοχάζεσθαι προσήκει. ὁ γὰρ δυσεντερικὸς διὰ τὴν τῶν ἐντέρων καὶ τῆς γαστρὸς ἀτονίαν οὐ πολὺ συμπέπτειν δύναται, ἄλλως τε πυρέττων. ἐπεὶ δὲ τὰ ἔντερα φλεγμαίνεται, καὶ πλεῖστα ὀδυνᾶ-

ἑλκοῦται, καταπλάσματι θερμῷ χρῆσθαι μὴ ἀπολέγει, ὅτι ἐνίοτε ἐκείνην ἀφαιρεῖ, καὶ τὸ ῥεῦμα ἀναστέλλει, ὥσπερ τοῖς ἕλκωσιν μετρίαν ἔχουσιν ὠδιφαίνειν πέφυκε. ἡμεῖς οὖν κατ᾽ ἀρχὰς τὸν κάμνοντα προσελθόντες, τοῦ πυρετοῦ ἀπόντος τοιαύτην θεραπείαν παρέχομεν. ταῖς πρώταις δυσὶν ἡμέραις ἀποσιτίαν ἐπιτάττοντες. καὶ εἰ ὁ κάμνων νέος εἴη, καιρὸς δὲ καὶ δυνάμεις συγχωροῦσι, φλέβα ἐν τῷ βραχίονι τέμνοντες ἀρηγοῦμεν, οὐκ ὀλιγώτερον ἢ κοτύλας β. αἵματος ἀφαιροῦντες. σιτία δὲ δίδομεν εὔκρατα, δηλονότι μετὰ τρεῖς ἡμέρας γάλα. εἰ δὲ ἡ φλεβοτομία παραληφθείη, γάλα μετὰ δύο ἡμέρας πίνειν δίδομεν, ὅταν τὸ πάθος ἀπὸ τυχόντος τινὸς αἰτίου γεγένηται.

excruciat dolor, ne pigeat cataplasmate calente uti, ut quod interdum & illam tollit, & fluxũ reprimit: quemadmodum illis solet cõtingere, quos mediocris torquet exulceratio. Nos igitur initiò ægrum accedentes, præsertim si febris non adsit, talem adhibemus curationẽ. Primis duobus diebus abstinentiam indicimus: & si iuuenis ille fuerit, tempusq; & uires permittant, uenæ sectione in brachio adhibita succurrimus, non minus sanguinis quàm heminas duas detrahentes: his etiam cibos præbemus temperatos, nempe tribus diebus transactis lac propinamus. Quòd si uerò sectio uenæ prætermissa fuerit, post duos dies exactos lac potui damus. Hæc autem facimus, cum malum à leui occasione sumpserit originem.

Περὶ γάλακτος.

Πρῶτον οὖν γάλακτος θερμοῦ, καὶ ἐν τῷ ἑψηθῆναι πολλάκις κεκινημένου κυάθους τρεῖς δίδομεν, καὶ μετὰ δύο ὥρας αὖθις τρεῖς παρέχομεν. ἐνίοις καὶ τὸ τρίτον δίδομεν. ὡς ὅλην κοτύλην ἐκδαπανηθῆναι. καὶ εἰ ἐν ταύτῃ ἡμέρᾳ πληρωθεὶς δοκῇ, τῶν σιτίων ἀπέχειν κελεύομεν. οὕτως οὖν ἡ χολὴ ἐκκρίνεται, καὶ οἱ χυμοὶ πονηροὶ ὀλίγως καθαίρονται, καὶ πραΰνονται. ὕστερον δὲ τὸ ἥμισυ τῆς κοτύλης διχῶς διαιροῦμεν, καὶ

De lacte exhibendo.

In primis igitur lactis calefacti, & inter coquendum sæpius agitati cyathos tres exhibemus, & post horas duas tantundẽ rursus potui damus. Quibusdam etiam tertiò offerimus, ut integra hemina absumatur: & si eo die repletus æger uideatur, cibo eum abstinere iubemus. Hoc igitur modo bilis educitur, et humores corrupti modicè purgantur, mitigantur'que. Postea mediam heminam in duas partes diuidimus,

&

& similiter ut suprà exhibemus, duabus horis interpositis: atq; sic iterum tertiò duas heminæ partes, aut tres una uice præbemus. Tribus horis post lactis potionẽ interpositis, pulticulam, aut panem siccũ, aut palmulas Thebaicas, aut micas panis cum lacte exhibemus. Lac igitur quouis morbi tempore eligi debet caprillum: huius autem penuria uaccinũ. Asininũ uerò, & equinũ minus, utpote magis serosa. Manè igitur cyathi tres exhibentur, deinde uiridis caseus hoc modo cõfectus cibi loco datur. Exprimitur is manibus fortiter, & aqua feruẽs ei superfunditur. Id autem fit ter quaterúe melle admixto, præsertim cocto: cum inspissatur, esui exhibetur. nam uentrem admodum cõstringit, et ulcera purga, sanatq;. Verùm ijs dari debet, qui febri carent, magnumq; ex eo senties adiumentum. Febricitantibus non tam facilè lac dandum est, ut quod in uentriculo acescat & corrumpatur, aut ex calore in caseum coalescat: unde maiores cruciatus, uiscerum tensiones, capitis dolorem, & cibi fastidium excitat. Quare ut citra noxam febricitantibus exhiberi queat, præsertim pueris, magisque iuuenibus, quàm ætate iam prouectis, exactius à nobis dicendum est. Miscemus igitur lacti, aquæ pluuialis, aut fon-

καὶ ὡς πρότερον διαστήσαντες δύο ὥρας παρέχομεν, καὶ οὕτως αὖθις τὸ τρίτον δύο κοτύλης μέρη, ἢ τρία ἀθρόως δίδομεν. τρισὶ δὲ ὥραις μετὰ τὴν τοῦ γάλακτος πόσιν, πόλτον, ἢ ἄρτον ξηρὸν, ἢ φοίνικας θηβαΐους, ἢ ψίχια ἄρτου μετὰ γάλακτος προσφέρομεν. γάλα οὖν αἴγειον διὰ ὅλης τῆς νόσου αἱρεῖσθαι δεῖ. τούτου δὲ ἀπόντος, βόειον. ὄνειον δὲ καὶ ἵππειον, ὡς ὀρρωδέστερα ὄντα, φεύγειν. ἕωθεν οὖν κυαθοὺς τρεῖς, εἶτα τυρὸν νεαρὸν οὕτως κατασκευασμένον, ἀντὶ τοῦ σιτίου δοῦναι προσήκει. ἐκθλίψεται ἐκεῖνος χερσὶν ἰσχυρῶς, καὶ ὕδωρ ἀποζεσμένον αὐτῷ ἐπιχύσεται, καὶ τοῦτο τρὶς ἢ τετράκις γενήσεται, τοῦ μέλιτος ἀναμεμιγμένου, ἄλλως τε ἑφθοῦ. ὅταν οὖν αὐτὸς παχύνεται, πρὸς ἐδωδὴν διδόσθω. στύφει γὰρ τὴν γαστέρα μάλα, καὶ ἕλκη καθαίρει, καὶ ἰᾶται. ἀλλὰ τοῖς ἀπυρέτοις μόνον διδόναι χρὴ, καὶ οὗτοι μεγάλως παρ' αὐτοῦ ὠφελήσονται· τοῖς δὲ πυρέττουσιν οὐχ οὕτω ῥαδίως παρέχειν δεῖ, διότι ἐν τῇ κοιλίᾳ ὀξύνεται, καὶ διαφθείρεται. ἢ ὅτι διὰ τὴν θερμασίαν τυρεῖται, ὅθεν καὶ μείζονας ὀδύνας, καὶ τῶν σπλάγχνων διατάσεις, καὶ κεφαλαλγίαν καὶ ἀνορεξίαν ποιεῖ. τούτων ἕνεκα ἀκριβέστερον περὶ αὐτοῦ λέγειν δεῖ, ὅπως ἂν τοὺς πυρέττοντας ἀβλαβῶς πίνειν, μάλιστα δὲ τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς νέους μᾶλλον ἢ τοὺς πρεσβυτέρους. Μίγνυμεν οὖν τῷ γάλακτι τοῦ ὀμβρίου, ἢ πη-

γάλ' ὕδατος τέταρτον μέρος, καὶ ἐκεῖνο ἐπὶ ἀνθράκων κούφων, ἢ σποδίων, ἢ μαλακοῦ πυρὸς εἰς τὸ ἥμισυ ἀφέψομεν, ἀδιαλείπτως κινοῦντες τὸ. ἐκ τούτου δὲ κυάθους, ἢ τέσσαρας ποτίζομεν. ὅπως δὲ τοῖς πυρέττουσι τὸ γάλα ἄνευ τυροῦ δίδοται, ἄλλοτε ἐνδείξομεν. οὕτως γὰρ ἐκείνοις ἄχρηστον ἐστί. τοῖς δὲ ἀπυρέτοις, καὶ χωρὶς ὕδατος προσμιχθέντος ἑψημένον παρέξομεν. ἕψειν δὲ χρὴ, ἄχρις ἂν τὸ ὀῤῥῶδες αὐτοῦ ὅλον ἐκδαπανῆται. Ἔνιοι καὶ εἰς τὸ τρίτον ἕψεσθαι βούλονται. ἡμεῖς δὲ, μέχρις ἂν δὶς ἢ τετράκις ἀναφράξῃ, καὶ τότε ἀπὸ πυρὸς αἴρειν κελεύομεν. καὶ μέντοι καὶ κόχλακας τρεῖς στρογγύλους, καὶ στεριώδεις ἐκ ποταμοῦ συνειλεγμένους εἰς τὸ πῦρ ἐκ ξύλων δρυΐνων ξηρῶν σκευασμένον ἐμβάλλομεν, καὶ πυρωθέντας μάλα εἰς σκεῦός τι περιέχον τὸ γάλα, κατὰ μέρος ἐντίθεμεν, ἵνα ὅταν εἷς αἰρεθῇ, ἄλλος ἐμβάλληται. ὀνομάζεται δὲ γάλα οὕτως ἀφεψημένον, σχιστόν. τοῖς μὲν δυσεντερικοῖς, καὶ τῇ γαστρὶ ῥευματικοῖς καὶ κοιλιακοῖς ἐπιτήδειον. ποιήσασθαι δὲ χρὴ τοῦτο τετράκις, ἢ πεντάκις. ὅτι δὲ γάλα ἐκφράζειν παύσηται, οὐ μόνον τοῖς ἀπυρέτοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς πυρέττουσι δώσεις. ταὐτὸ καὶ σιδήρια προπυρωθέντα, καὶ εἰς τὸ γάλα ἐμβεβλημένα δραστικώτερον ἢ κοχλάκες ποιοῦσιν. τοῦτον οὖν τρόπον γάλα τοῖς δυσεντερικοῖς δοῦναι χρή.

νυνὶ

tanæ bonæ quartã partẽ, ac illud ad leues prunas ac cineres aut lẽto igne ad dimidias incoquimus, sine intermißione agitantes. Ex hoc cyathos tres aut quatuor potui damus. quemadmodũ autẽ febricitãtib. citra caseum dari expediat, alias indicabimus. Nã is febribus omnino est inutilis: illis porrò qui febri carent, lac etiam citra aquæ admixtionẽ coctũ porrigemus: coquemus autem, donec totũ in eo serum cõsumatur. Nonnulli etiam usq; ad tertias coquendũ putãt: nos uerò donec ter quaterq; ebulliat, atq; tunc ab igne tolli præcipimus. Quin & calculos tres rotundos, solidósq; ex fluuio collectos, in ignem ex lignis quernis siccis extructũ cõijcimus, ac candentes admodũ in uas quod lac cõtinet paulatim demittimus, ita ut cũ unus tollitur, alius inijciatur. atq; lac ita coctũ Græci schiston, hoc est scißile nominãt. Hoc igitur modo cõfectũ dysentericis, uentris fluxũ expertis, & cœliacis exhibetur. facies autem hoc quater aut quinquies. ubi ebullire desierit, nõ solum ijs qui febri carent, sed etiam febricitantibus propinabis. Idem hoc ferrei orbiculi candentes in lac demißi, non segnius, immò etiam efficacius quàm calculi præstant. Hac igitur ratione lac dysentericis propinari debet.

Lac scissile alui profluuio aptum.

nunc autem cibus à nobis ægro præscribendus est.

De cibo.

Ex frumẽto igitur pultes exhiberi conuenit. halyca uerò plus omni alimẽto nutrit, magisq́; concoquitur: oryza minus quàm halyca, sed plus uentrem astringit. Hinc etiam pultes magis reprimunt, quàm quæ ex farre conficiuntur. ad hæc ex milio & panico paratæ ualentius nutriunt, & recrementa crassa reddũt: item ex Alexandrino pane contuso, cretoq́;, huc referri debẽt: similiter ex chidro torrefacto pultes faciunt, atque hæ duæ species ex posca cum sale modico & oleo anethino parentur. Porrò omnibus pulticulis in uicẽ olei adipes anserinos aut gallinaceos, aut caprinos immittes. Quòd si rosiones uenter experiatur, & biliosa sint quæ excernantur, ex lacte pulticulas parabis: uerùm in primis halyca, aut oryza, aut far in aqua decoquatur: quæ deinde excoletur, exprimaturq́;: postea lactis modico addito, leuiter illa prunis coquãtur. Vbi succus consumptus fuerit, lac iterum paulatim adiunges, & tertiò et quartò, donec percoquantur: quibus momentum salis addes, & sine oleo comedenda porriges. admiscebis autem pultib. si libet, rhun Syriacũ, grana mali punici acidi trita,

νυνὶ δὲ τὴν διαίτην τῷ νοσοῦντι διατάξομεν.

Περὶ διαίτης.

Πόλτους οὖν διὰ σίτου προσφέρειν δεῖ, ἄλιξ δὲ τροφιμώτερός ἐστι, καὶ δυσπεπτότερος, ὄρυζα δὲ ἧττον τρόφιμος τῆς ἄλικος, ἀλλὰ στυπτικωτέρα τῆς γαστρός ἐστι, καὶ οἱ διὰ ταύτης πόλτοι μᾶλλον στύφουσι, ἢ οἱ διὰ φάῤῥου. προσέτι οἱ διὰ κέγχρου καὶ οἱ διὰ ἐλίμου, ἐκείνων τροφιμώτεροί εἰσιν, καὶ τὰ περιττώματα παχύνουσι. τούτου γένους εἰσὶ καὶ οἱ διὰ ἄρτου ἀλεξανδρίνου τετραμμένους καὶ σεσησμένους. ὡσαύτως οἱ διὰ χίδρου πεφρυγμένου πόλτοι, καὶ ταῦτα δύο εἴδη, διὰ ὀξυκράτου μετ' ὀλίγου ἁλὸς, καὶ ἐλαίου ἀνηθίνου σκευάζεται. πᾶσι δὲ πόλτοις τούτοις στέατα χηνῶν, καὶ ἀλεκτορίδων, ἢ τὸ αἰγεῖον ἀντὶ τοῦ ἐλαίου ἀναμίξεις. εἰ δὲ ἡ γαστὴρ δάκνηται, καὶ χολώδη διαχωρεῖ, πόλτους διὰ γάλακτος ποιήσεις. ἀλλὰ πρῶτον ἡ ἄλιξ ἢ ὄρυζα, ἢ φάρ ἐν ὕδατι προεψήσεται, ὅπερ αὐτίκα διηθήσεται, καὶ ἐκθλίψεται, εἶτα ἐκεῖνα ὀλίγου γάλακτος ἀναμεμιγμένου αὖθις κατὰ μικρὸν ἐπὶ ἀνθράκων ἑψήσεται. ἐπειδὴ δὲ ὁ χυλὸς ἀνηλωμένος εἴη, δεύτερον γάλα κατ' ὀλίγον προσπλέξεις, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον, ἕως πάντα διεψήσωνται, εἶς μικρὸν ἁλὸς προσβαλεῖς, καὶ ἄνευ ἐλαίου ἐσθίειν δώσεις. ἀναμίξεις δὲ τοῖς πόλτοις, εἰ δοκῇ, ῥοῦν συριακὸν, πυρῆνας τῆς ῥόας ὀξυίας λείους.

λάτε, καὶ μήλου κυδωνίου σφαιρίδια ἀνακεκαθαρμένα, οὖα ξηρὰ λεανθέντα, ὀμφάκιον ξηρὸν, καὶ γίγαρτα λεῖα. Ἔνιοι κηκῖδα λείαν ἐμπάσσουσιν, ἀλλὰ ταῦτα τῷ στομάχῳ ἐναντία. ἄλλοι δὲ ταῦτα τῷ ὕδατι ἐμβάλλουσι, δι' οὗ οἱ πόλτοι ἀφεψήσωνται. κρεῖττον δὲ οὖα, ἢ ἄπια ὠμά τε καὶ πέπειρα, ἢ μῆλα κυδώνια, ἢ μέσπυλα, ἢ κεράτια, ἢ φοίνικας θηβαϊκοὺς κεκομμένους ἅμα ἀφεψῆσαι. ἔτι τούτοις δὲ κόμμι, ἄμυλον, καὶ κηρὸς νεαρὸς ὥσπερ μέλι τοῖς πόλτοις ἀναμίξεται, ὁμοίως πόλτον διὰ τυροῦ νεαροῦ κοσκίνῳ ἰσχυρῶς σεσησμένον πρόσφερε.

Περὶ ἀνορεξίας.

Τοῖς δὲ διὰ πάθος ἀνορεξοῦσι, καὶ τοὺς πόλτους ἀποτρεπομένοις, δίδου πλὴν ἄλικα ἢ ὄρυζαν δι' ὕδατος κατασκευασμένην, τῶν φοινίκων, ἢ δαμασκηνῶν, ἢ οὔων, ἢ μεσπύλων, ἢ κερατίων, ἢ μήλων κυδωνίων, ἢ ἀπίων ὠμῶν ἐν αὐτῷ προεψημένων.

Περὶ ὀσπρίων.

Τῶν ὀσπρίων φακὸς στυπτικώτερος μέν ἐστι· ἀλλὰ προαπολεπισθεὶς. τὸ λέπος γὰρ αὐτοῦ ἄπεπτον, καὶ λυτικὸν τῆς κοιλίας. διὰ τοῦτο ἔνιοι αὐτὸν κατὰ βραχὺ ἀποβρέχοντες ἀπολεπίζουσι, καὶ οὕτως ἐν ὅλμῳ καταφυραθέντα λεπτοτέρῳ κοσκίνῳ σήθουσι. ἔνιοι δὲ θερμῷ ὕδατι ἐμβάλλοντες, κατὰ μικρὸν χερσὶ ἀνατρίβουσι, ἕως ὅλος ὁ

φλοιὸς

trita, & mali cotonei orbiculos repurgatos, sorba sicca cõtusaq́;, omphacium siccatum: nec nõ acinos uuæ tritos. sunt qui etiã gallam detritam inspergant, uerùm ea stomacho aduersatur: alij uerò aquæ hæc inijciunt, in qua pultes decoquentur: sed præstat in aqua, unde pultes fiũt, sorba, aut pira cruda, matura'ue, aut mala cotonea, aut mespila, aut siliquas, aut palmulas Thebaicas contusas simul incoquere. Præterea pultibus indetur gummi, amylum, & cera recens instar mellis: similiter puls ex caseo recenti, cribro ualidè percolato cõfecta, esui offertur.

De cibi fastidio.

Qui uerò malè affecti cibum fastidiũt, pultesq́; auersantur, ijs dato halicã, aut oryzam ex aqua paratã, in qua prius palmulã, aut pruna damascena, aut sorba, aut mespila, aut siliquas, aut mala cotonea, aut pira immatura decoxeris.

Legumina.

Ex leguminibus lenticula magis astringit: sed cortex eius auferri debet, eo quòd cruditatem & profluuium incitet. Quidam enim modicè eam macerantes, corticem detrahunt, atque sic in pila subactam tenuiore cribro incernunt: quidam aquæ calidæ immittentes, paulùlum manibus confricant, donec totus

cortex decidat. Cōmodius autem fiet, si, ubi semel atq; iterū ea ebullierit, in pilā demittatur, ac postquam refrixerit manib. conteratur. sic enim accuratius purgatur. Vbi cortex fuerit detractus, rhun Syriacū, & adipes supradictos olei uice, nec nō aceti momētum adijcies, aut mali punici acidi grana cōtrita, salisq; modicū. At lenticulā ad sorbitionē decoquēs, plantaginē aut betam nigrā aut intybum simul misces, bis decoctū, interdū cum oryza aut farre, aut malis cotoneis coctis tritisq;, et bene permixtis, pultis modo inspissam esui exhibebis. Nōnulli cum cortice ipso lenticulam decoctā ualidè terūt, succūq; exprimūt: hunc linteo puro diligenter percolāt, et cū pane Alexandrino, aut chydro bene cocto in pila terunt, atq; inde pultes conficiunt, aceto ipsas condientes.

De ptisana.

Ptisana per se quidē uentrē nō astringit: ut quæ illū magis laxet, et facilè acescat, melle præsertim cōdita, quādo etiā largius aluum subducit. oportet igitur ipsam diu torrefactā cū aqua pluuiali, uesperi in ollā recentē demittere: hanc bene coopertā in furnū prunis ardētib. plenū collocare, atq; ijs inuolutā p totā noctē sinere. Quippe soluitur ptisana ex ipso uapore, pinguisq; et glutinosa efficitur. manè

φλοιὸς ἀποπέσῃ. κάλλιον δὲ γενήσεται, εἰ ἅπαξ, ἢ δὶς ἀποφραθεὶς εἰς ὅλμον ἐμβάλληται, καὶ ἀναψυχθεὶς χερσὶ συντρίβηται. οὕτως γὰρ καθαρεῖται ἀκριβέστερον. ἀπολεπισθέντι δὲ ῥοῦν συριακὸν καὶ στέατα προειρημένα ἀντὶ ἐλαίου, καὶ ὀλίγον ὄξους προσπλέξεις, ἢ ῥόας ὀξείας κηρῆνας λειωθέντας, καὶ τοῦ ἁλὸς ὀλίγον. ἀφεψῶν δὲ τὸν φακὸν εἰς ῥόφημα, ἀναμίξεις αὐτῷ ἀρνόγλωσσον, ἢ σευτλὸν μέλαν, ἢ ἴντυβον. Ἐνίοτε ἀφέψημα αὐτοῦ σὺν ὀρύζῃ, ἢ φάρρει, ἢ μήλοις κυδωνίοις ἑφθοῖς, καὶ τετριμμένοις παχύνων, ὡς πόλτον παρέξεις. ἔνιοι τὸν φακὸν σὺν τῷ λέπει ἀφεψημένον μάλα τρίβουσι, χυλὸν ἐκθλίβοντες. τοῦτον δὲ διὰ ὀθόνης καθαρᾶς ἀκριβῶς διηθοῦσι, καὶ σὺν ἄρτῳ ἀλεξανδρίνῳ, ἢ χόνδρῳ εὖ πεπομμένῳ ὅλμῳ τρίβουσι, καὶ ἐκ τούτων πόλτους παρασκευάζουσιν, ὄξει αὐτοὺς ἀρτύοντες.

Περὶ πτισάνης.

Πτισάνη καθ' αὑτὴν μὲν γαστέρα οὐ στύφει, ἀλλὰ μᾶλλον λύει, καὶ ῥαδίως ὀξύζει, μάλιστα δὲ τῷ μέλιτι ἀρτυομένη, ὅτε καὶ πλέον τὴν γαστέρα ὑπάγει. δεῖ οὖν αὐτὴν χρονιώτερον πεφρυγμένην μεθ' ὕδατος ὀμβρείου εἰς χύτραν νέαν τῆς ἑσπέρας ἐμβάλλειν, καὶ ταύτην εὖ πεπωμένην εἰς κλίβανον ἀνθράκων διαπύρων ἀναπλήρη ἐντιθέναι, καὶ τούτοις περιληφθεῖσαν δι' ὅλης νυκτὸς ἐᾶν. ἡ πτισάνη γὰρ δι' αὐτοῦ ἀθμοῦ λύεται, παχύς τε καὶ γλισχρὰ γίνεται. ἕωθεν δὲ

δὲ μέλι χωρὶς αὐτῷ ἀναμίξεις, καὶ κούφῳ πυρὶ ἑψήσεις, καὶ χύδρου παραπεπλεγμένου, αὖθις συνεψήσεις δυσὶν ὥραις ἢ τρισί. καὶ τοῦτον τρόπον κατεσκευασμένη, ἐν σιτίων προσφέρεται. τροφὴ γὰρ ἅμα καὶ φάρμακον εἶναι δοκεῖ.

Περὶ λαχάνων.

Τῶν λαχάνων στυπτικωτέρων καὶ ξηροτέρων προσήκουσιν ὁ ἴντυβος ἀμφότερος, ἀρνόγλωσσον, ἑφθὰ, καὶ καλῶς ἐκπιεσμένα καὶ τετριμμένα, καὶ δι' ὄξους ἀρτυτά. τὰ δὲ ὠμὰ προσφέρεσθαι δυνάμενα, μετ' ἄρτου λαμβανέτωσαν. Κράμβη δισεφθὸς περιττώματα παχύνει. διδόσθω οὖν δι' ὄξους, ἁλὸς, καὶ ἐλαίου ἀρτυτή. ἔνιοι δεύτερον αὐτῆς ἀφέψημα διὰ ὀξυκράτου ποιοῦσι.

Περὶ ἰχθύων.

Τῶν θαλασσίων ἰχθύων οὐ πολλοὶ τοῖς δυσεντερικοῖς προσήκουσι. ἔνιοι δὲ ὑγιεινοῖς ἀνθρώποις τὴν κοιλίαν στύφουσι, ταύτης δὲ διαρρεούσης οὐκ ἐπιτήδειοι. σκάρος οὖν ἑφθὸς, καὶ δι' ὄξους καὶ κυμίνου ἀρτυτὸς προσφέρεται. μαινίδες δὲ καὶ ἐρυθρῖνος, λεπτῷ ἁλὶ ἐπιπασμένοι, ὀπτάσθωσαν κατὰ μικρὸν ἐν κρατῆρι καθαρῷ, καὶ οὕτως διδόσθω. ἔνιοι δὲ κεστρεῖς ὁμοίως κατασκευασμένας προσφέρουσιν. ἀλλ' αὗται διαφόρους χυμοὺς τίκτουσι, καὶ φύσιν τὴν γαστέρα ἀσθενούντων ταράττειν πεφύκασιν. ὄστρεα δὲ σὺν τοῖς αὐτῶν ὀστράκοις ὀπτηθέντα, τὴν σύμπεψιν ὠφελεῖ, καὶ τὴν κοιλίαν ἵστησι.

mane uerò mel seorsim ei misce-bis, & leniter coques: item chydro addito iterum simul incoques horis duabus, tribus'ue. Atque hoc modo parata esui dabitur. nam tum cibus tum medicamentum esse uidetur.

De oleribus.

Olera magis astringẽtia, sicciora'que conueniunt, intybus uterque, plantago, beta nigra cocta, & bene expressa, tritaq́;, & aceto condita. Ea uerò quæ cruda edi possunt, cum pane sumantur. Braßica bis cocta recrementa inspissat. Detur itaque ex aceto, sale & oleo condita. Aliqui secundam eius coctionem in posca moliuntur. Olera ad dysẽteriã.

De piscibus.

Ex marinis piscibus haud multi dysentericis conueniunt, aliqui uerò sanis hominibus astrictionem alui pariunt, profluenti autem aluo non expediunt. Scarus igitur coctus, & aceto cuminoq́; conditus assumitur. Mænides autem & erythinus tenui sale aspersi, modicè assentur in cratere mundo, & sic exhibeantur. Nonnulli etiam mulos similiter paratos offerunt: sed hi humores uarios generãt, naturamq́; in ijs turbare solent, qui imbecilli sunt uentre præditi. Ostrea uerò cum suis testis assata, concoctionẽ iuuant, & uentrem reprimunt.

De carnibus.

Carnes uniuersæ dysentericis sunt inutiles, eo quòd multum nutriant, et tardè concoquãtur. Ex *auibus maximè syluestribus exhiberi poßunt turdi, perdices, turtures, merulæ, sturnus, interdum & columbæ, præsertim earum pulli: uerùm nihil pingue, aut cõcoctu difficile dari debet. coquentur autem primùm in posca, deinde assabuntur: præstat, si ipsis euisceratis inijciatur myrta, aut sorba sicca, tritaq́; aut minutim incisa, aut mespila, aut pira uiridia, aut mala cotonea, & postea consuantur, coquanturq́; ac deinde assentur.* Q*uadrupedum carnes uitandæ sunt: porcini tamen lumbi, aut hœdini in aceto macerati, uoluptatis gratia sumi possunt.* Sic *oua gallinacea in posca elixa, donec indurescãt, prosunt: magis autem astringũt uitelli ex eis super prunas aßi, contusiq́; cũ aceto, & rhu* Syriaco. *His rhus, aut malicorij modicum, aut galla, aut omphacium rectè miscebitur. hæc enim uentrem ualidè contrahunt.* Nonnulli *etiam pedes uitulinos in ptisana per totam noctem incoquunt, donec ungulæ dissoluantur. unde cremor ptisanæ spissus fit, & glutinosus: qui modico aceto cõditus esui exhibetur, ac uentrẽ egregiè supprimit. uerùm illis dari debet,*

qui

Περὶ κρεῶν.

Πάντα κρέα τοῖς δυσεντερικοῖς ἀσύμφορά ἐστιν, ὡς πολὺ τρέφοντα, καὶ βραδέως συμπεττόμενα. τῶν ὀρνέων δὲ ἀγροικῶν προσφέρεσθαι δύνανται κίχλαι, πέρδικες, τρυγόνες, κόσσυφοι, ψάροι, ἐνίοτε καὶ αἱ περιστεραὶ, μάλιστα δὲ οἱ τούτων νεοσσοί. ἀλλ' οὐδὲν λιπαρὸν, ἢ δύσπεπτον δίδοσθαι χρή. ταῦτα δὲ ἑψήσεται δι' ὀξυκράτου, εἶτα ὀπτήσεται. κάλλιον δὲ, εἰ αὐτοῖς ἐξεντερισθεῖσι ἐμβάλληται μύρτα, ἢ οὔα ξηρά τε καὶ λεῖα, ἢ κατὰ μέρος διατετμημένα, ἢ μέσπιλα, ἢ ἄπια χλωρά, ἢ μῆλα κυδώνια, καὶ ὕστερον συῤῥαπτέσθω, καὶ ἑψείσθω, τελευταῖον ὀπτηθέσθω. τῶν δὲ τετραπόδων κρέα φεύγειν δεῖ, ἢ μὴν χοίρειοι ὀσφύες, ἢ ἐρίφειοι δι' ὄξους βραχέντες ἡδονῆς ἕνεκα δίδονται. οὕτως ὠὰ τῶν ἀλεκτορίδων δι' ὀξυκράτου ἑψηθέντα, ἕως ἂν σκληρύνηται, ὠφελεῖ. μᾶλλον δὲ στύφουσιν οἱ λέκυθοι αὐτῶν ἐπὶ ἀνθράκων ὀπτηθέντες, καὶ μετ' ὄξους καὶ ῥοῦ συριακοῦ κεκομμένοι. τούτοις ἀναμίξεται ὀλίγον τοῦ ῥοῦ τοῦ ἐπὶ τὰ ὄψα ἢ τῆς ῥόας, ἢ κηκὶς, ἢ ὀμφάκιον. ταῦτα γὰρ τὴν γαστέρα ἰσχυρῶς ἵστησι. ἔνιοι καὶ πόδας μοσχείους διὰ πτισάνης ὅλην νύκτα ἑψοῦσι, ἕως ἂν αἱ ὁπλαὶ διαλύωνται. ὅθεν ὁ χυλὸς πτισάνης παχὺς καὶ γλισχρὸς γίνεται, ὅσπερ δι' ὀλίγου ὄξους ἀρτυτὸς προσφέρεται, καὶ τὴν κοιλίαν γενναίως ἀναστέλλει. οὐ πᾶσι δὲ, ἀλλὰ

τοῖς

τοῖς τὴν πεπτικὴν δύναμιν ἰσχυρὰν ἔχουσι δίδοται. τὸν γὰρ ἀσθενῆ στόμαχον πλέον ταράττει, καὶ ῥευματίζειν ποιεῖ. καὶ ταῦτα περὶ τῶν ζώων.

Περὶ τῶν ὀπωρῶν.

Ὀπῶραι οὖν γλυκεῖς πνεύματα τίκτουσι, καὶ διὰ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν ῥαδίως ὀξύζουσι. οὗτινος χάριν αὐτῶν ἀπέχειν δεῖ, στυπτικαὶ δέ, εἰσὶν οὖα, κράνεια, ἄπια χλωρά, μέσπιλα, μῆλα κυδώνια, ἢ σταφυλαί, ἐν ἀγγείοις ὀστρακίνοις ἀνατιθέμεναι, ἢ μετὰ τῶν φύλλων ἐκ σχοινίων κρεμασθεῖσαι, ἄχρις ἂν γίγαρτα αὐτῶν μειῶνται. ἄρτον δὲ σὺν πάσαις ὀπώραις ἐσθίειν χρή, διὰ τὸ ῥαδίως ἐκείνας διαφθαρῆναι. εἰ μὲν γὰρ ῥοίας πυρῆνες τοῖς ὑγιαίνουσι κοιλίαν ἵστασι. νοσοῦσι δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλὰ γλυκεώτεραι ἐν στομάχῳ γίνονται, καὶ διαφθείρονται. φοίνικες δὲ θηβαϊκοὶ σὺν ἄρτῳ τὴν κοιλίαν ἀναστέλλουσι. ταῦτα περὶ τροφῶν ἀρκεῖ.

Πόσεις ἁπλαῖ πρὸς τὸ τὴν γαστέρα ἵστασθαι ἐπιτήδειαι.

Αἱ δὲ πόσεις συμφέρουσι, νάρδος ἰνδικὴ ποθεῖσα τὴν κοιλίαν ἵστησι. ἡ δὲ σμύρνη γενναία τοῦ κυάμου μέγεθος ἐν καταποτίοις ταὐτὸ ποιεῖ, καὶ σπέρμα τοῦ λαπάθου ἀγρίου δι᾽ ὕδατος τετριμμένον ὁμοίως δρᾷ, καὶ τῆς πυτίας λαγωοῦ δραχμὴ ποθεῖσα ὠφελεῖ, καὶ κέρατος ἐλαφείου κεκαυμένου τε καὶ πεπλυμένου κοχλιάρια δύο μετὰ τραγακάνθης ποτίζεται, ὡσαύτως

qui concoquendi facultatem ualidam obtinent. Nam imbecillem stomachum perturbat magis, & amplius profluuium excitat. Atque hactenus de animalibus.

De fructibus pomaceis.

Pomacei igitur fructus dulces flatus generant, & ex humiditate sua facilè acescũt, eoq; prohiberi debent: dabũtur autem astringẽtes, cuiusmodi sunt sorba, corna, pira uiridia, mespila, mala cotonea, aut uuæ in uasis fictilibus reconditæ, aut cum folijs ex fune suspensæ, donec acini ipsarum comminuantur. At cum omnibus pomaceis fructibus panis mandi debet, eo quòd facilè corrumpantur. Mali punici grana sanis aluum astringunt, ægris autem non itẽ, sed dulciora in stomacho euadunt, corrumpũturq;. Palmulæ Thebaicæ etiam fortiter mãsæ cum pane, uentrẽ reprimunt. De cibis hæc sufficiunt.

Potiones simplices uentri tenendo idoneæ.

Cæterùm hæ potiones dari possunt. Nardus Indica pota uentrem comprimit: myrrha electa fabæ instar in catapotijs data idem præstat: nec non semen lapathi syluestris, ex aqua tritũ similiter facit: itẽ coaguli leporis drachma potu iuuat. Cornu ceruini usti loti que cochlearia duo cum tragacantho potui dantur.

ad hæc galla, malicorium & polygonium. coquãtur autem ex aqua usq; ad tertias. Ladanũ ex uino austero potui similiter dato: præterea acaciam rufam, hypocistidem, lyciũ Indicum, *terram* Samiã, *terramq; astera dictam,* Lemniam *sphragidem, & balaustia trita.* Decoctũ *ipsorum stomacho aduersatur: eoq; uiriũ ratione habita, ualido exhiberi debet, non autem febricitanti, aut dolorem experto, aut imbecilli stomacho.*

De falsa imperitorum medicorum opinione, & pastillis.

Pleriq; *imperiti medici mox inter initia pastillos, uel antidota ex opio, aut alterco, aut nigro papauere, aut mandragora dare nõ dubitãt, eo quòd somno dolorẽ leuare dicũtur: falluntur autem ipsi, dum ægros accepta potione tota nocte dormire, & uentrem retineri conspiciunt. quia cũ dies illuxerit, inutilis labor deprehenditur. talia enim humores in unum congregantia, sine intermissione excernunt: capitaq; grauãtia, & uires offendentia, uẽtrem reddunt fluentiorem: nunquam ea medicamenta dari debent, nisi fortè necessitas urgeat.* Post *simplicia uerò, composita exhibeantur, quorum cõfectiones trademus, quæ à nobis usu sunt probatæ.* Pastil-

λακὶς, σίδια, καὶ πολυγόνιον. ἀφεψέσεται δὲ δι' ὕδατος, ἄχρις τοῦ τρίτου. προσέτι καὶ λάδανον δι' οἴνου αὐστηροῦ ποτίζεται. πρὸς τούτοις ἀκακία πυῤῥὰ, ὑποκιστὶς, λύκιον ἰνδικὸν, γῆ σάμια, καὶ ἀστὴρ λεγομένη, καὶ λημνία σφραγὶς, καὶ βαλαύστια τετριμμένα. Ἀφέψημα τούτων τῷ στομάχῳ ἐναντίον ἐστὶ, καὶ διὰ τοῦτο ἀποβλέπων τὴν δύναμιν τῶν νοσούντων τοῖς μὲν ἰσχυροῖς παρέξεις, τοῖς δὲ πυρέττουσι ἢ ὀδυνωμένοις, ἢ τὸν στόμαχον ἀσθενοῦσιν οὐδαμῶς.

Περὶ ψευδῆς τῶν ἀπείρων ἰατρῶν δόξης, καὶ τροχίσκων.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπείρων ἰατρῶν, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τοῦ πάθους, τροχισκοὺς ἢ ἀντίδοτα διὰ ὀπίου, ἢ ὑοσκυάμου, ἢ μήκωνος μέλανος, ἢ μανδραγόρας διδόναι τολμῶσιν, τῷ ὕπνῳ ἐπωδυνίαν πραΰνεσθαι φάσκοντες. σφάλλονται δὲ, ὁρῶντες τοὺς νοσοῦντας προσληφθείσης πόσεως ὅλην νύκτα ὑπνοῦν, καὶ τὴν γαστέρα ἀναστέλλεσθαι. τῆς δὲ ἡμέρας ἀνατελλομένης, σπουδὴ μάταιος καταλαμβάνεται. τοιαῦτα γὰρ φάρμακα τοὺς χυμοὺς εἰς ἓν ἀθροίζοντα, ἀδιαλείπτως ἐκκρίνει, καὶ τὴν κεφαλὴν βαρύνοντα, καὶ τὰς δυνάμεις βλάπτοντα, τὴν κοιλίαν πλέον ῥευματίζειν ποιεῖ, καὶ ἀνορεξίαν μείζονα ἐπιφέρει. τούτοις οὖν πάνυ κεχρῆσθαι οὐ συμβουλεύω δίχα πολλῆς ἀνάγκης. τὰ δὲ ἁπλᾶ παραλείποντες, συνθέσεις τῶν ὑπ' ἐμοῦ πολλάκις διὰ πείρας δοκιμασθέντων ἀναγράψομεν.

Τροχίσκος πρὸς ταῦτα.

Βαλαυστίου, κηκίδος, ὑποκιστίδος, λυκίου, γῆς λημνίας, γῆς ἀστέρας λεγομένης, ὀπίου ἀνὰ ἴσα, διὰ χυλοῦ ἀρνογλώσσου τροχίσκους τριωβολαίους ἀνάπλαττε, δίδου ἕωθεν δυσὶν ὥραις πρὸ τοῦ σιτίου, ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν κοίτην σὺν τρισὶν ὕδατος κυάθοις. καὶ τροχίσκοι διὰ κοραλλίου, καὶ δι᾽ ἠλέκτρου, καὶ διὰ πιτύας, θαυμασίως τὸν ῥευματισμὸν ἀναστέλλουσι, καὶ τὴν γαστέρα ἱστᾶσι, τοῖς αἱμαπτοϊκοῖς καὶ φθισικοῖς χρήσιμοι.

Τροχίσκος διὰ κοραλλίου.

Ἀκακίας πυῤῥῆς δραχ. γ. ὑποκίστιδος δρ. δ. ἀρνογλώσσου σπέρματος δραχ. γ. βαλαυστίου δρ. δ. κόμμεως, λιβάνου, ἀμύλου ἀνὰ δρ. ε. ῥόδου φύλλων δραχ. β. ῥόδου σπέρματος δραχ. α. ὀπίου δραχ. β. κοραλλίου δραχ. β. ψυλλίου ἀφεψήματος κύαθος α. ταῦτα πάντα κόψας, τροχίσκους ἀνάπλαττε δραχμιαίους, καὶ δίδου δι᾽ οἴνου μετὰ πενταφύλλου βοτάνης ἀφεψήματος.

Τροχίσκος διὰ ἠλέκτρου.

Ἠλέκτρου, ἴρεως ἰλλυρικῆς, κρόκου, μαστίχης ἀνὰ δραχ. λέ. ὀπίου δραχ. γ. ψυλλίου παγέντος δραχ. με. οὕτω σκευάζεται. ψυλλίου βοτάνης σπέρματος κυάθους τρεῖς εἰς ὕδατος καθαροῦ ξέστας ἰταλικοὺς ε.

ἐν-

Pastillus ad eosdem.

Balaustium, acacia, hypocistidem, lyciũ, terrã Samiã, terram quæ Aster dicitur, opiũ, æquali singula pondere ex succo plantaginis in pastillos rediges, qui tres obolos pendeant: unũ manè duabus horis ante cibũ, et interdum dormituro cũ ternis aquæ cyathis exhibebis. Iam pastilli diacorallíu, dielectru, et diapythias mirificè fluorẽ reprimũt, et uentrem constringunt, sanguinem quoq; reijcientibus & tabidis utiles.

Pastillus diacoralliu.

Acaciæ rufæ drachmæ tres: hypocistidis drachmæ quatuor: plãtaginis seminis drach. tres: balaustij drach. quatuor. gummi, thuris, amyli, singulorum drach. quinq;: rosæ foliorum drachmæ duæ: rosæ seminis drachma: opij drachmæ duæ: corallij totidem: psyllij decocti cyathus. His omnibus simul tusis, pastillos drachmæ ponderis effinges, dabisque ex uino cum quinquefolij herbæ decocto.

Pastillus diaelectru.

Succini, iridis Illyricæ, croci, mastichæ, singulorum drachmæ triginta quinq;: opij drach. tres: psyllij concreti drac. quadraginta quinq;, sic cõficito. Psyllij herbæ seminis cyathos tres in aquæ puræ sextarios Italicos quinq;,

con-

conijcito, coquitoq; ad tertias, et ab igne tollito: ubi decoctum refrixerit, medicamēta in ipsius sextario triduum macerato, pastillosq; formato, qui drachmam pendeant, ac singulos ex aquæ tribus cyathis offerto.

ἀπόβαλλε, καὶ ἑψήσας ἕως ϕιτῶσιν ἀπὸ πυρὸς αἶρε. ἐν ξέστῃ τοῦ ἀφεψήματος ἀναψυχθέντος, ἡμέρας τρεῖς κατάβρεχε, καὶ τροχίσκους πλάττε δραχμιαίους, καὶ ἑκάστους μετὰ τριῶν ὕδατος κυάθων πρόσφερε.

Pastillus ex coagulo, qui Diapythias dicitur.

Gallæ, hypocistidis, acaciæ rufæ, singulorū drachmæ duæ: opij drachma: coaguli leporis aut hinnuli, terræ Samiæ, singulorū drachmæ duæ: aquæ pluuialis quod satis est. Pastillos fingito, datoq; singulos ex aquæ ternis cyathis.

Τροχισκὸς διὰ πιτύας.

Κηκῖδος, ὑποκιστίδος, ἀκακίας πυῤῥῆς ἀνὰ δραχ. β. ὀπίου δραχ. α. πιτύας λαγώου ἢ νεβροῦ, γῆς σαμίας ἀνὰ δραχ. β. ὕδατος ὀμβρίου τὸ ἀρκοῦν. τροχισκὸς πλάττε, καὶ δίδου ἑκάστῳ μετὰ τριῶν κυάθων ὕδατος.

Pastillus ex seminib. Diaspermaton dicitur.

Anisi, fœniculi seminis, ameos, papaueris albi seminis, singulorū drachmæ tres: opij Thebaici, malicorij, singulorū drachma: alterci seminis drachmæ duæ, apij seminis drachmæ tres: croci, florum rosarum, gallæ, singulorum drachmæ quatuor. Arida in puluerem redigito: opium uerò in aqua macerato, fingitoq; pastillos, qui sesquiscrupulum pendeant. Dato autem ad tussim ex mulsa ad diarrhœam cum cremore oryza: ijs uerò qui cum tusse sanguinem reijciunt, ex posca: ad profluuium sanguinis, ex decocto lentisci: ad nauseam, ex aqua absynthij: ad intestinorum termina, & stomachi inflammationem

Τροχισκὸς ὁ διὰ σπερμάτων.

Ἀνίσου, μαράθρου σπέρματος, ἄμεως, μήκωνος λευκοῦ σπέρματος, ἀνὰ δραχ. γ. ὀπίου θηβαϊκοῦ, σιδίων, ἀνὰ δραχ. α. ὑοσκυάμου σπέρματος δραχ. β. σελίνου σπέρματος δραχ. γ. κρόκου, ἀνθῶν ῥόδων, κηκῖδος ἀνὰ δραχ. δ. τὰ ξηρὰ λεάνας, ὄπιον δὲ ἐν ὕδατι βρέξας, πλάττε τροχισκοὺς ἡμιδραχμιαίους. δίδοται μὲν ἕκαστος πρὸς βῆχα διὰ μελικράτου, διαῤῥοίαις δὲ μετὰ χυλοῦ ὀρύζης. τοῖς δὲ μετὰ βηχὸς αἷμα ἀναπτύουσι, δι' ὀξυκράτου. πρὸς δὲ τὴν αἱμοῤῥαγίαν, δι' ἀφεψήματος τοῦ σχίνου, πρὸς ναυτίαν δὲ δι' ὕδατος ἀψινθίου. πρὸς τῶν ἐντέρων στρόφους, καὶ στομάχου φλεγμονὴν,

μονὴν, διὰ μελικράτου, πρὸς δυσεντερικοὺς, καὶ κοιλιακοὺς διὰ ῥοδῶν ἀφεψήματος. δώσεις δὲ τροχισκὸν αὐτοῖς πρωῒ καὶ ὀψέ.

Τροχισκὸς κροκώδης.

Καστορίου, σμύρνης, ἀνὰ δρ. β. κρόκου, ὀπίου, ἀνὰ δρ. γ. ἀνίσου, ὑοσκυάμου σπέρματος, σελίνου ἀνὰ δρ. η. δαύκου κρητικοῦ, στύρακος ἀνὰ δρ. δ. ὄπιον καὶ σμύρναν τῷ ὕδατι βρέξας, τὰ λοιπὰ λέαινε, στύρακα δὲ ὕδατι διάλυε, ἐν ᾧ ὄπιον καὶ σμύρνη διεβράχησαν. εἶτα στύρακα μετὰ τῶν βραχθέντων ἀνακόψεις, καὶ τῶν ξηρῶν ἀναμιχθέντων τροχισκοὺς πλάττε διωβολιαίους, ἢ τριωβολιαίους. δίδου τούτους νηστοῖς, καὶ ἐν τροφῇ, καὶ μετὰ ταύτην. ἐν τροφῇ δὲ συνεχέστερον, καὶ πρὸ ἐκείνης. μάλα γὰρ θαυμάσιοί εἰσι. τὴν γὰρ τοῦ στομάχου ὀδύνην παρηγοροῦσι, τὰς ὀξείας ἐρυγὰς παύουσι, ἀπεψίας διαφοροῦσι, τὴν γαστέρα στύφουσι, κοιλιακοὺς καὶ στροφοῦντας πραΰνουσι, καὶ μὴν καὶ κεφαλαλγίαν ἀφαιροῦσι μετ᾽ ὄξους καὶ ῥοδίνου τῷ προσώπῳ ἐπιχριόμενοι. πρὸς τούτοις τὰς ὠταλγίας, καὶ τῶν ὀδόντων ὀδύνας σὺν χυλῷ περδικιάδος βοτάνης τοῖς τρήμασιν ἐκείνων ἀναληφθέντες ὠφελοῦσι, τῆς χαλβάνης ἀναμεμιγμένης. ὀφθαλμίας δὲ μετὰ τετραφαρμάκου θεραπεύουσι, καὶ εἰς κοίτην ὕπνον ἡδὺν ἐν πότῳ τίκτουσι, καὶ ῥευματισμὸν ἀναστέλλουσι, ὁμοίως καὶ τῶν ἄρθρων ὀδύναις ἀρή-

mationem ex mulsa ad dysentericos, & cœliacos, ex rosæ decocto. Dabis autem singulos pastillos manè & uesperi.

Pastillus Crocodes.

Castorei, myrrhæ, singulorum drachmæ duæ: croci, opij, singulorũ drachmæ tres: anisi, alterci seminis, apij, singulorum drachmæ octo: dauci Cretici, styracis, singulorum drachmæ quatuor. Opiũ et myrrhã in aqua macerabis, cætera in puluerẽ rediges, styracem aqua dilues, in qua opiũ et myrrha maduerint, deinde styracem cum ijs quæ macerata sunt, subiges, & puluere siccorũ adiecto pastillos formabis, qui obolos duos aut tres pendeãt. Dantur ieiunis, & in cibo, & post cibum: in cibo autẽ sæpius, & ante illũ. Valde enim sunt mirabiles: stomachi dolorẽ leniunt: acidos ructus finiunt: cruditates discutiũt: uentrem astringunt: cœliacos & alui tormina mitigãt. Quin & dolorẽ capitis tollũt, si cum aceto & oleo rosaceo fronti illinãtur, adhæc auriũ affectus, et dentiũ cruciatus cũ succo perdiciadis herbæ in foramen illorũ demißi adiecto galbano persanãt: nec nõ lippitudines addito tetrapharmaco discutiũt. Quin & cubitũ eunti somnũ suauẽ potu conciliãt: defluxionẽ reprimũt. similiter etiam articularijs doloribus suc-

succurrunt: menses si nimiũ fluant, reprimunt. Præterea cum myrti decocti ternis drachmis poti, narium fluorem sistunt, necnon hæmorrhoidas, omniaq; profluuia. ad destillationẽ capitis, et strangulatum uteri, cholericosq; affectus cum rubi decocto, aut uino austero, in quo anisum, aut myrtũ, aut sorba macerata sint, exhibetur. Cõmodè datur etiam in morbis qui circuitu repetunt, præsertim cũ rigore. Sumantur autem hora ante accessiones, ex aquæ ternis cyathis. Conferunt quoq; cibos uomẽtibus, & ijs qui tußiunt, ex sapa aut melle cocto dati. item phreniticis inter initia adhibiti. Stomachicis autem cum tragorigano triti, ex rosarũ decocto, aut uino myrteo, aut mentæ succi drac. ternis potis. Dysentericis prodest cum sorborũ, aut cotoneorũ, aut rubi decocto. Iam in puluerem redactus, cũ ouo sorbili exhibetur. similiter & cœliacis, uel omni uentris, aut aliarum partium profluuio cõducit. Confert ex hoc etiã uuam propendentem cum aqua gargarizare. Ad uesicæ dolorem, cum aquæ calidæ cyathis duobus: & ad sanguinem spuentes cum aceti cyatho uno, et aquæ frigidæ duobus potu conducit. Hoc etiam pastillo poto uesicæ exulceratione liberatos nouimus.

ἀρήγει, τὴν δὲ ἔμμηνον κάθαρσιν ἀμετρὰν ἐπέχουσι, ἔτι καὶ πρὸς τὴν τοῦ αἵματος ῥύσιν ἐκ τῶν ῥινῶν σὺν μυρσίνης ἀφεψήματος δραχμαῖς τρισὶ προπίνοντι, καὶ πάσας αἱμοῤῥαγίας στέλλουσι. ὠφελοῦσι δὲ τούτοις καὶ πρὸς κατάῤῥουν, καὶ πνιγὰ ὑστερικὴν, καὶ διαθέσεις χολώδεις, μετὰ βάτου ἀφεψήματος, ἢ οἴνου αὐστηροῦ ἐν ᾧ ἄνισον, ἢ μυρσίνη, ἢ οὔα ἐβράχθη. εὖ ποιοῦσι δὲ καὶ τοῖς νοσήμασι περιοδεύουσι, μάλιστα μετὰ φρίκης. διδότω δὲ πρὸ ὥρας ἐπισημασίας μετὰ τριῶν κυάθων ὕδατος. συμφέρουσι καὶ τοῖς τὴν τροφὴν ἐμοῦσι, καὶ τοῖς βήχουσι διὰ ἑψήματος ἢ μέλιτος ἑφθοῦ δοθέντων, καὶ τοῖς φρενιτικοῖς κατὰ τὰς τῆς νόσου ἀρχὰς. τοῖς στομαχικοῖς δὲ μετὰ τραγοριγάνου ἀνακοφθέντων, διὰ ῥόδων ἀφεψήματος, ἢ οἴνου μυρσίνης, ἢ ἡδυόσμου χυλοῦ τριῶν δραχμῶν ποθέντων. τοῖς δὲ δυσεντερικοῖς ὠφελοῦσι διὰ οὔων, ἢ κυδωνίων, ἢ βάτου ἀφεψήματος. προσέτι τρίμμα τοῦ κεραμώδους τροχίσκου σὺν ὠῷ ῥοφητῷ προσφέρεται, ὁμοίως καὶ τοῖς κοιλιακοῖς, ἢ παντὶ γαστρὸς ἢ ἄλλων μορίων ῥευματισμῷ συμφέρει. χρήσιμον δὲ καὶ τὴν σταφυλὴν κεχαλασμένην διὰ τούτου σὺν ὕδατι γαργαρίζειν. πρὸς κύστεως δὲ ὀδύνην, σὺν δυσὶ κυάθοις θερμοῦ ὕδατος. πρὸς αἱμαπτοϊκοὺς δὲ μετὰ κυάθου α. ὄξους, καὶ δυοῖν ὕδατος ψυχροῦ εὖ ποτίζεται, καὶ τὴν τῆς κύστεως ἕλκωσιν ἔχοντας τούτου τροχίσκου πόσει ἀπαλλαγμένους οἴδαμεν.

Pastil-

Τροχισκὸς κλείδιον.

Νάρδου ἰνδικῆς, κρόκου ἀνὰ δρ. η. ἀλόης, λιβάνου, ἀνίσου, ῥοδῶν ξηρῶν, ἴρεως ἀνὰ δρ. β. ἀκακίας, σμύρνης, ὑποκιστίδος, λυκίου ἰνδικοῦ, τραγακάνθης, ὀπίου, πεπέρεως ἀνὰ δραχ. δ. ἄλλοι δὲ ἐμβάλλουσι ὀπίου δρ. α. ὕδατος τὸ ἀρκοῦν. πλάττε τροχισκοὺς διωβολαίους, ἢ ὀβολαίους, καὶ δίδου διὰ οἴνου μυρτίτου.

Pastillus clidion.

Nardi Indicæ, croci, singulorũ drachmæ octo: aloes, thuris, anisi, rosarũ siccarum, iridis, singulorũ drachmæ duæ. acaciæ, myrrhæ, hypocistidis, lycij Indici, tragacanthi, opij, piperis, singulorũ drachmæ quatuor: alij autẽ inijciunt opij drachmam unã, aquæ quod satis est. Pastillos finges, qui obolos duos aut unũ pendeãt, dabisq; ex uino myrteo.

Τροχισκὸς πρὸς δυσεντερικοὺς, αἱμοπτοϊκοὺς, καὶ ὑστέραν αἱμοῤῥαγοῦσαν.

Ὑποκιστίδος, ψυλλίου, γῆς σαμίας, κηκῖδος ὀμφακίτιδος, ἀκακίας πυῤῥῆς ἀνὰ δραχ. η. διὰ ὕδατος ὀμβρίου τροχισκοὺς πλάττε καὶ χρῶ. δυσεντερικοῖς μὲν δραχ. β. σὺν χυλῷ ὀρύζης, ἢ φακῆς, ἢ ὁμοίων ἔνιε. τοῖς δὲ αἱμοπτοϊκοῖς δραχ. α. μετὰ κοτύλης ὕδατος ψυχροῦ πότιζε. ἐν δὲ τῇ αἱμοῤῥαγίᾳ τῇ ὑστέρας ὡσαύτως αὐτὸν σὺν χυλῷ ἄλικος τοῖς γυναικείοις ἐγχυμάτιζε, ἢ πεσσὸν δι' ὀρίου εἰς χυλὸν τοῦ στρύχνου, ἢ ὁμοίας τινὸς βοτάνης ἐμβαφθέντα ἐντίθει.

Pastillus ad dysentericos, sanguinem spuentes, & muliebrem sanguinis fluxum.

Hypocistidis, psyllij, terræ Samiæ, gallæ omphacinæ, acaciæ rufæ, singulorũ drach. octo, ex aqua pluuiali pastillos fingito, & utere. dysẽtericis drachmas duas cum cremore orizæ, aut lenticulæ, aut horum similiũ per anum inijcies. Spuentib. uerò sanguinem, drachmam cum aquæ frigidæ hemina potui dato. In muliebri sanguinis fluxu similiter eum cum halicæ cremore naturalib. infundes. aut pessum ex lana, solani, aut similis cuiusdã herbæ succo diluto intinctum inseres.

Καταπότια πρὸς δυσεντερικούς.

Σμύρνης, ὀπίου ἀνὰ δραχ. β. κηκῖδος ὀμφακίτιδος δραχ. δ. ἄλλως β. διὰ ὕδατος καταπότια πλάττε, καὶ εἰς κοίτην δίδου τρία, καὶ ἕωθεν τοσαῦτα.

Catapotia ad dysentericos.

Myrrhæ, opij, singulorũ drachmæ duæ: gallæ omphacinæ drachmæ quatuor, aliàs duæ: ex aqua catapotia fingito, datoq; nocte terna, & manè totidem.

Κατα- Cata-

Catapotia ad dysentericos, & omnem uentris resolutionem.

Gallæ omphacinæ non perforatæ, opij, singulorum oboli tres: ex aqua finges catapotia erui magnitudinis. Noctu ex uitello oui, aut myrti succi bina aut terna dabis. Alij ex gallis duplũ inijciũt.

Potio ad dysentericos.

Quercus corticis recentis drachmas sex in ollam nouam conijcito, additoq; uini austeri sextarios duos, & coquito usq; ad dimidias: & sublato cortice, cyathos duos potioni ieiuno dato.

Glans quæ ano subijcitur, ad tenesmum & dysenteriam.

Myrrhæ, thuris, opij, croci, æqualia põdera ex aqua terito, colatoq;, & glandes formato nuclei pinei magnitudinis, aut paulo maiores, & ano subijcito.

Alia glans siue collyrium, ad dolores mitigandos.

Galbani, styracis, singulorũ drach. 2. opij drachma. Collyria fingito ut suprà, & ano subdito.

Aliud collyriũ quod subijciatur, ad tenesmum & dysenteriam ualde efficax.

Opij drachmæ quatuor: myrrhæ drachmæ octo. croci, castorei, singulorũ drach. sex: thuris drach. quatuor: ex uino Attico collyria fingito. Quæ

Καταπότια πρὸς δυσεντερικοὺς, καὶ πᾶσαν γαστρὸς παράλυσιν.

Κηκῖδος ὀμφακίτιδος ἀτρήτου, ὀπίου, ἀνὰ ὀβολοὶ τρεῖς, διὰ ὕδατος ποιεῖ καταπότια ὀροβιαῖα, δίδου εἰς κοίτην διὰ λεκύθου, ἢ χυλοῦ μυρσίνης δύο ἢ τρία, ἄλλοι διπλοῦν δὲ κηκῖδος ἐμβάλλουσι.

Πόσις πρὸς δυσεντερικοὺς.

Ὀμφακίδος νεαρᾶς εἰς χύτραν νέαν ἐμβληθείσης δραχμαὶς ἓξ προσχυθεὶς οἴνου αὐστηροῦ ξεστὰς δύο, καὶ ἕψε εἰς τὸ ἥμισυ, καὶ ἀφαιρεθείσης ὀμφακίδος κυάθους δύο ἐν ποτῷ νηστοῖς δίδου.

Ὑπόθετον πρὸς τεινεσμὸν καὶ δυσεντερίαν.

Σμύρνης, λιβάνου, ὀπίου, κρόκου ἀνὰ ἴσα, διὰ ὕδατος κόψας, καὶ διηθήσας, ὑπόθετα ποίει τὸ μέγεθος πυρῆνος κώνου, ἢ ὀλίγῳ μείζονα, καὶ ὑποτίθει.

Ἄλλο ὑπόθετον, ἢ κολλύριον πρὸς τὸ παρηγορεῖν ὀδύνας.

Χαλβάνης, στύρακος, ἀνὰ δρ. β. ὀπίου δραχ. α. κολλύρια ποίει, ὡς πρότερον, καὶ ὑποτίθει.

Ἄλλο κολλύριον πρὸς τεινεσμὸν καὶ δυσεντερίαν μάλα δραστικόν.

Ὀπίου δρ. δ. σμύρνης δρ. η. κρόκου, καστορίου ἀνὰ δρ. ς. λιβάνου δρ. δ. διὰ οἴνου ἀττικοῦ κολλύρια ποίει.

Περὶ ἐνεμάτων.

Στέαρ αἴγειον τεθεραπευμένον τήξας ἔνιε. γάλα βόειον μετὰ μυελοῦ καὶ ἐλαίου ἐγχυμάτιζε. χυλὸν πτισάνης χλιαρὸν ἔνιε, καὶ γάλα ὁμοίως εὔκρατον, καὶ ῥόδινον μετὰ βουτύρου. ῥόδινον καὶ βούτυρον σὺν τῷ λευκῷ τοῦ ᾠοῦ, ἢ ὕδωρ τοῦ λινοσπέρμου ἐν αὐτῷ ἀφεψημένου. εἰ δὲ οἱ νοσοῦντες ἀγρυπνοῦνται, ῥόδων φύλλα διὰ ὕδατος ἕψε, καὶ τούτων ἀφέψημα μετὰ λεκύθων ᾠῶν ἔνιε. τραγακάνθην διὰ ῥόδων ἀφεψήματος λυθεῖσαν σὺν ὀλίγῳ χυλῷ ὀρύζης ἔνιε. ἢ ἀκακίας μέρη δύο, χυλοῦ ὀρύζης τρία. ἐν τούτοις μυρσίνας ἅμα ἄχρις τοῦ μελιτώδους πάχους ἕψε, καὶ πάντων ἀναμεμιγμένων δραχ. δ. ἔνιε. Δυσεντερικοῖς δὲ τοῖς ἄνευ ῥευματισμοῦ, λυκίου ἰνδικοῦ διὰ γάλακτος αἰγείου λυθέντος δραχ. β. ἐνιέναι προσήκει.

Ἄλλο κάλλιον.

Γάλακτος αἰγείου κυάθους ζ. ἢ η. ἀμύλου δραχ. δ. λυκίου δραχ. β. μίξας ἅμα ἔνιε.

Ἄλλο.

Διὰ στέατος τραγείου σὺν ὀρύζῃ, ἢ φάρει ἑψημένῳ ἔνεμα ποίει, καὶ ταῦτα κατ' ἀρχὰς ἐνίεσθαι χρή. εἰ δὲ ὁ καρκίνος

τὰ

Quæ per inferiora injiciuntur ad dysentericos, magnosq́ue dolores uel inflammationes: Enemata Græci uocant.

Sæuum caprinũ curatum liquato, & per inferiora injicito. Lac uaccinum cũ medulla & oleo infundito. Cremorẽ ptisanæ tepidũ indito, & similiter lac tepidum, et oleũ rosaceũ cum butyro: oleũ rosaceũ & butyrũ cum albumine ouorũ: uel aquã in qua lini semen decoctum sit. Quòd si uigiliæ urgeant, rosarum folia in aqua decoquantur, atq; huius decocti ius cum ouorũ uitellis injicito. Tragacanthum ex rosarum decocto solutum, cum tãtillo cremoris oryzæ p inferiora injicies. Item acaciæ partes duas, cremoris oryzæ tres: in ea simul myrta ad mellis spißitudinem coquito, ac omnibus mixtis per anum drachmas quatuor indito. Ad dysentericos, eos potius qui profluuio non laborant, injicere conuenit Lycij Indici lacte caprino soluti drachmas duas.

Aliud melius.

Lactis caprini cyathos septẽ, aut octo: amyli drachmas quatuor: lycij drachmas duas: mixta simul injicito.

Aliud.

Ex seuo hircino cũ oryza aut farre cocto injicies. Hæc sanè per initia injici debent. Quòd si cancer

intesti-

intestina occupet, succus lenticulæ cũ melle optimo præsertim pōtico proficiet. interim alumen rotundum admiscebis: nam illa purgare, hoc siccare potest. Sin autem latius cancer serpat, ut etiam putridæ particulæ descendant, in his muria ex sale ammoniaco uentrem subluere conuenit: deinde pastillum Faustinuum inijcito, qui recipit, calcis uiuæ, sandaracæ, auripigmenti, singulorum drachmas quinq;, chartæ cōbustæ drach. triginta. Pastillos ex uino fingito, qui drachmas quatuor singuli pendeant: inijcito autem cum myrti, lenticulæ, aliorumq; similium decocto, aut cum uino.

Pastillus Faustinus.

Pastillus Marcelli magnificus.

Chartæ combustæ drachmæ duæ, auripigmēti drachmæ quatuor: squamæ æris cremati totidē: opij drachmæ duæ: croci drachma: calcis drach. quinq;, aluminis scißi drach. quatuor: sandarachæ drac. sex. omphacij dra. tres. Ex uino myrteo aut sapa Cretēsi pastillos formato, qui singuli drachmam pendeant, & cum myrti decocto in aluum dato.

Pastillus sine opio & calce, dysentericis accommodus. purgat enim, & cicatricem inducit.

Malicorij drachma. gũmi, hypocistidis,

τὰ ἔντερα καταλαμβάνῃ, χυλὸς φακῆς, μετὰ μέλιτος καλλίστου, μάλιστα δὲ ποντικοῦ ὠφελεῖ, ἐνίοτε συϛπτηρίαν ϛρογγύλην μίξεις. ἡ μὲν γὰρ ξηραίνειν, ἡ δὲ καθαίρειν δύναται. τοῦ δὲ καρκίνου πλατύτερον νεμομένου, ὡς καὶ τὰ σηπτὰ μόρια διαχωρεῖσθαι, ὀξάλμῃ διὰ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τὴν γαστέρα κλύζειν προσήκει. ἔπειτα τροχισκὸν φαυστῖνον ἐνιέσθαι, ὃς ταῦτα ἔχει τιτάνου ἀσβέστου, σανδαράχης, ἀρσενικοῦ ἀνὰ δραχ. ε. χάρτου κεκαυμένου δραχ. λ. τροχισκοὺς οἴνῳ ποίει τετραδραχμιαίους. τούτους σὺν μυρσίνης, φακῆς, καὶ ἄλλων παραπλησίων ἀποζέματι, ἢ σὺν οἴνῳ ἐνίει.

Τροχισκὸς μαρκέλλου γενναῖος.

Χάρτου κεκαυμένου δραχ. β. ἀρσενικοῦ δραχ. δ. λεπίδος χαλκοῦ κεκαυμένου δραχ. δ. ὀπίου β. κρόκου δραχ. α. τιτάνου δραχ. ε. στυπτηρίας σχιστῆς δραχ. δ. σανδαράχης ϛ. ὀμφακίου δραχ. γ. οἴνῳ μυρτίτῃ, ἢ ἑψήματι κρητικῷ ἀναλαβὼν, ποιεῖ τροχισκοὺς δραχμιαίους, καὶ σὺν μυρσίνης ἀφεψήματι ἐνίει.

Τροχισκὸς ἐκτὸς ὀπίου καὶ τιτάνου, δυσεντερικοῖς χρήσιμος, καθαίρων καὶ ἀπουλωτικός.

Σιδίων δραχ. α. κόμμεως, ὑποκίστιδος,

κισίδος, ῥοῦς συριακοῦ ἀνὰ δρ. α. λυκίου ἰνδικοῦ, ἀμύλου ἀνὰ δρ. δ. ἀκακίας δραχ. α. ταῦτα πάντα κόψας διὰ ὕδατος, ἐν ᾧ μυρσίνη ἀφεψήθη, τροχίσκους ποίει, ἐν χρήσει διὰ χυλοῦ ὀρύζης, ἢ φακοῦ ἐνίει. εἰ δὲ τὸ πρῶτον φάρμακον τὸν ὀδυνῶντα οὐδὲν ὠφελήσῃ, σκόπει, εἰ τὸ πάθος ἐκ μελαίνης χολῆς γίνεται, ὅπερ κάκιστον καὶ κινδυνῶδες ἐστί. δεῖ οὖν καὶ τὸ φάρμακον ἰσχυρότερον ποιεῖν οὕτως· ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρος ἓν, ἀκάνθης αἰγυπτιακῆς μέρη τρία, ἐλλεβόρου μέλανος μέρος ἕν. ἄκανθαν καὶ ἐλλέβορον ἐν ὕδατι ἕψε, ἔπειτα ἅλας τῷ ἀφεψήματι ἀναμεμιγμένον ἐνίει. εἰ δὲ κίνδυνος θανατώδης ἐνίστασθαι δοκῇ, σανδαράχην καὶ ἄσβεστον ἴσῳ σταθμῷ ἀναμίξεις. ταῦτα γὰρ ὠφελεῖ, ὅταν ἀμετρότερα σῆψις γίνηται, ὡς κατὰ μικρὸν εἰς ἰχῶρα μεταστρέφεσθαι. ἔτι καὶ ὁ μούσα τροχίσκος σὺν μέλιτι καὶ οἴνῳ προσφερόμενος ἀρήγει. εἰ δὲ τὸ ἀπευθυσμένον φλεγμαίνῃ, διὰ γάλακτος, χύλου ἄλικος, πτισάνης, καὶ φάῤῥος ἔνεμα ὀδύνας καὶ φλεγμονὴν παρηγορεῖ. εἰ δὲ οὐ μέγαν τὸ τῆς κοιλίας ῥεῦμα εἴη, ἔλαιον ἐνιέμενον πραΰνειν πέφυκε. τοῦτο δὲ γίνεσθαι χρὴ ἐν τοῖς τὰ ἐνέματα κρατεῖν ἀδυνάμουσι. τοῖς δὲ ἐπέχουσι, πλεῖστοι ὀξάλμην, ἄλλοι ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ κοτύλην πλεῖον

cistidis, rhus Syriaci, singulorum drachma: lycij Indici drachmæ quatuor: amyli totidē, acaciæ drachma. Hæc omnia cōteres, et ex aqua, cui myrtum incoxeris, pastillos finges: cū usus postulat, ex cremore oryzæ, aut lenticulæ aluo infundes. Quòd si primum medicamentum nihil dolentē iuuerit, considerato num ex nigra bile affectus sit cōcitatus, qui pessimus est, & periculosus. Oportet igitur medicamentum quoq; fortius efficere, quod recipiat salis ammoniaci partem unam, spinæ Aegyptiæ partes tres: ueratri nigri partē unam. spinam & ueratrū in aqua decoques: & sic postea salem decocto adijcies, anoq; infundes. Si mortis periculū instare uideris, sandaracham postea, & calcē uiuam æquali pōdere admiscebis. Hæc enim prosunt, ubi nimia putredo oborta fuerit, ut paulatim in saniē cōuertatur. Quin et Musæ pastillus cū melle & uino adhibitus opitulatur. Quòd si inflāmatio rectū intestinū obsideat, lactis et cremoris halycæ, ptisanæ, farrisq; iniectio dolores, illāq; mitigat. Si nō magna fuerit alui profluxio, oleū ano inditū lenire solet. Hoc aūt in ijs fieri debet, qui enemata cōtinere nequeūt. In illis uerò qui retinēt, muriam pleriq; inijciūt: alij salis ammoniaci heminam, uel

E plus

plus minusˈue medicamento admiscent. Nos muriæ, in qua oliuæ albæ cõditæ sunt, heminam iniicimus, atq; rursus dimidiæ horæ spacio, aut paulo maiori post deiectionem interposito, pastillũ in anum damus: qui sic retinetur, quamuis nuda ulcera inueniat. Hæc dysentericorum, qui ex uentris profluuio fiunt, curatio tota existit.

De intestinorum exulceratione, quæ propriè Dysenteria Græcis dicitur.

Cap. 9.

VEteres Dysentericos illos uocare consueuerunt, in quibus neq; iecur est affectum, neq; alia quæpiã particula quæ morbum hunc efficiat, sed ipsorũ tantum intestinorum exulceratio existit: quæ si negligatur, etiã ulcera corpus depascẽtia, Græci Nomas uocant, interdũ putredinẽ quoque generare solẽt, & interitus periculũ ægro inducere. ubi uerò accuratè internoueris, quibus in particulis morbus hic cõstiterit, ita ad cõuenientẽ affectus curationẽ uenire oportet. Nõ parũ autem interest, tenuia ne intestina an crassa exulcerata sint. Nam superiorib. affectis, curatio quæ per os adhiberi solet, cõmodior existit: quẽadmodũ rursus humiliorib. infestatis, uel si circa rectũ intestinũ noxa inciderit, illa medendi ratio cõpetit, quæ medicamẽtis

πλεῖον ἢ ἧττον τῷ φαρμάκῳ προσεπλέκουσι. ἡμεῖς ὀξάλμης, ἐν ᾗ φοίνικοι λευκαὶ ἀρτύονται, κοτύλην ἐνιέμεν. καὶ αὖθις ὥρας διαστήματι, ἢ πλείονι, ὀλίγῳ μετὰ διαχώρησιν τροχισκὸν ἐνίεμεν. οὕτως δὲ ἐπέχεται, εἰ καὶ γυμνὰ τὰ ἕλκη εὕρῃ. ταύτῃ μὲν οὖν δυσεντερικῶν τῶν διὰ τὸ τῆς γαστρὸς ῥεῦμα θεραπεία ὅλη ἐστί.

Περὶ δυσεντερίας. θ.

ΔΥσεντερικοὺς ἐκείνους εἰώθασιν οἱ παλαιοὶ καλεῖν, ἐφ᾽ ὧν οὐδὲ ἧπαρ ἐστὶ τὸ πεπονθὸς, οὐδὲ ἄλλο τι μόριον, ὅπερ τὴν διάθεσιν ταύτην ἐργάζεται, ἀλλ᾽ αὐτῶν μόνων ἐστὶ τῶν ἐντέρων ἕλκωσις, ἢ τις ἀμελουμένη, καὶ νομὴν, ἔσθ᾽ ὅτε καὶ σῆψιν, ἀποτελεῖν πέφυκε, καὶ κίνδυνον ἀπωλείας ἐπιφέρειν τῷ κάμνοντι. περὶ ποῖα δὲ μέρη τούτων τὸ νόσημα γέγονε, πρότερον ἀκριβῶς διαγνόντας, οὕτως ἐπὶ τὴν κατάλληλον τοῦ πάθους θεραπείαν ἰέναι προσήκει. οὐ μικρὰ γάρ τις διαφορὰ, τὸ τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων τὴν ἕλκωσιν ἔχειν, ἢ τὰ παχέα. τῶν γὰρ ὑψηλοτέρων πασχόντων, ἡ διὰ στόματος ἐπιτηδειοτέρα μᾶλλον θεραπεία· καθάπερ πάλιν τῶν ταπεινοτέρων, ἢ εἰ περὶ τὸ ἀπευθυσμένον συμβῇ γενέσθαι τὴν βλάβην, ἡ διὰ τῶν ἐνιεμένων καὶ ὑποτιθεμένων φαρμάκων ἁρ-

μόδιος

per

μένος ὑπάρχει θεραπεία. πρότερον οὖν ἀρξόμεθα τῆς διαγνώσεως. ὁ γὰρ ἄριστα διαγνοὺς, ἄριστα θεραπεύσει.

Διάγνωσις τοῦ εἶναι ἐν τοῖς παχέσιν ἐντέροις τὴν ἕλκωσιν.

Τῶν ἕλκωσιν τῶν παχέων ἐντέρων ἐχόντων σημεῖα γίνονται τάδε. δήξεις περὶ τοὺς κάτω τόπους, καὶ τεινεσμοί. ἅμα δὲ τούτοις παρακολουθεῖ ἔκκρισις. οὐδαμῶς γὰρ ἐν τοῖς διαχωρήμασιν ἐστὶ τούτων ἀναμέμικται ξύσματά τε καὶ αἷμα. ἐπάνω δὲ τῆς κόπρου οἱ σταγόνες, μᾶλλον τοῦ αἵματος, καὶ τῶν ἐντέρων ἐκφέρεται ἡ φυσικὴ πιμελή. προσέτι δὲ καὶ σαρκώδη τὰ ἐκκρινόμενα φαίνεται, διότι καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ἐντέρων οὐ λεπτὴ καὶ ὑμενώδης, ἀλλὰ σαρκωδεστέρα μᾶλλον ὑπὸ τῆς φύσεως γέγονε. κατανόει δὲ καὶ τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης, καὶ αὐτὸ γὰρ μέγα σοι συμβάλλεται πρὸς τὴν διάγνωσιν. ἀμβλυτέρα γὰρ, καὶ οὐκ ὀξεῖα τοῖς τὰ παχέα πάσχουσι τῶν ἐντέρων ὑπάρχει.

Διάγνωσις τῶν ὑψηλῶν πασχόντων ἐντέρων.

Ἐπὶ δὲ τῶν λεπτῶν, τὰ ἐναντία τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει γίνεσθαι. τῆς γὰρ δήξεως γινομένης, οὐκ εὐθέως, ἀλλὰ μετά τινας ὥρας ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν ὁ κάμνων ἐπείγεται. προσέτι δὲ καὶ τὸ τοῦ

ῥαί-

per aluum inditis, subiectis'que administratur. Prius igitur ab internotione auspicabimur. Nã qui optimè internoscit, optimè medetur.

Notæ exulcerationis in crassis intestinis.

Notæ eorum quibus crassa intestina exulcerata sunt, hæ cõtingunt. Rosiones in imis partibus, & crebra desidendi cupiditas, quæ Græcè Tenesmos dicitur: simul autem cum hac excretio comitatur. Nequaquam enim in his ramenta, & sanguis, in deiectionibus permixta sunt: uerùm supra stercus guttæ potius sanguinis, et natnralis intestinorum pinguedo effertur. Præterea etiam quæ excernuntur, carnosa apparent: quoniam intestinorum quoque structura non tenuis & membranosa, sed carnosior potius à natura condita est. Cæterùm considerato doloris quoque magnitudinem, ut quæ & ipsa multum ad internotionem conducat: obtusior enim, & nõ acutus dolor eos infestat, qui crassis intestinis laborãt.

Notæ superiorum intestinorum affectorum.

In tenuibus contraria horum magna ex parte eueniũt. Nã rosione infestãte, nõ statim, sed post aliquot horas æger ad excernendum urgetur. Præterea etiam

 ulce-

uulneris sanguis, deiectionibus permixtus est, & dolor multo acrior existit: itẽ quæ p aluũ procedunt, neq; pinguia, neq; crassa apparẽt, sed tenuia & mẽbranosa accuratè obseruãtib. uidẽtur.

Si in medijs intestinis exulceratio existat.

Cũ neq; deiectiones ijs quæ ab ulcere emanãt, admodũ permixtæ, neq; omnino discretæ apparẽt, conijciendũ est, in medijs potius intestinis affectũ existere. Similiter etiã ex tẽpore excretionis et dolore, si non statim post rosionem æger, neq; multis horis interpositis ad deiectionẽ exurgat, neq; dolor uehemẽs sit admodũ, neq; rursus insensilis, exulcerationem ad media potius intestina pertinere notandũ est. Quæ cũ ita habeãt, reliquũ est, ut quomodo curatio fieri debeat, perscribamus. Sed cõsiderandũ est, num morbus hic ex primario ipsius intestini exulcerati affectu, an alterius particulæ affectæ consensu prouenerit. Nã accidit etiã, ut ex toto corpore frequẽter excremẽta ferãtur, uel propter colliquationẽ, uel ob humorũ uitiositatis abundantiã natura expellẽte: in quib. negotiũ ægris facessere nõ expedit, ut quæ à facultate nos dispensante pulchrè fiãt, prohibere festinemus. Indicium autẽ huius est, quòd æger excretione

τραύματος αἷμα, ἀναμεμῖχθαι τοῖς διαχωρήμασι, καὶ τὸ τὴν ὀδύνην μᾶλλον ὀξυτέραν ὑπάρχειν, καὶ τὸ μήτε πιμελώδη μήτε σαρκώδη τὰ προχωρούμενα φαίνεσθαι, ἀλλὰ λεπτὰ καὶ ὑμενώδη τοῖς κατανοοῦσιν ἀκριβῶς ὁρᾶσθαι.

Περὶ τοῦ εἶναι ἐν τοῖς μέσοις τῶν ἐντέρων τὴν ἕλκωσιν.

Ὅταν δὲ μηδὲ ἀναμεμιγμένα πάνυ φαίνηται τὰ διαχωρήματα τοῖς ἀπὸ ἕλκους φερομένοις, μήτε πάντη διακεκριμένα, στοχάζεσθαι μᾶλλον ἐν τοῖς μέσοις ἐντέροις εἶναι τὴν διάθεσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐκκρίσεως, πόνου, ἐὰν μὴ μετὰ τὴν δῆξιν εὐθέως, μήτε διὰ πλήθους ὡρῶν ἐπὶ τὴν διαχώρησιν ὁ νοσῶν ἐξανίσταται, μήτε τὴν ὀδύνην σφοδρὰν ἄγαν, ἢ πάλιν ἀνεπαίσθητον εἶναι, διαγνωστέον ὅταν μέσων μᾶλλον τῶν ἐντέρων τὴν ἕλκωσιν. τούτων οὕτως ἐχόντων, λοιπὸν ὅπως δεῖ ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν γράψομεν. ἀλλὰ δεῖ σκοπεῖν, ἆρά γε κατὰ πρωτοπάθειαν αὐτοῦ τοῦ ἐντέρου ὑπομείναντος ἕλκωσιν ἡ δὲ διάθεσις γέγονεν, ἢ διὰ συμπάθειαν ἑτέρου μορίου πεπονθότος. συμβαίνει γὰρ καὶ ἐκ τοῦ παντὸς φέρεσθαι πολλάκις, ἢ διὰ σύντηξιν, ἢ διὰ πλεονασμὸν κακοχυμίας ἀπωθουμένης τῆς φύσεως. ἐφ' ὧν οὐ δεῖ πράγματα παρέχειν τοῖς κάμνουσι, σπουδοῦντας κωλύειν τὰ παρὰ τῆς διοικούσης ἡμᾶς δυνάμεως καλῶς γινόμενα. σημεῖον δὲ τούτου, τὸ καὶ τῆς ἐκκρίσεως γινο-

γινομένης, ἑαυτοῦ ῥωμαλεωτέρου * τοῦ κάμνοντος αἰσθάνεσθαι, καὶ τοῦ βουλομένου ἰατροῦ ἐπέχειν τὰ διαχωρούμενα, σπουδάζοντος μὲν πρὸς ὀλίγον ἀνύσαι. πάλιν δὲ οὐ μετὰ πολὺ διπλασιώτερα μᾶλλον καθαίρει τὰ ἐκκρινόμενα, διὸ δεῖ πλέον ἐπαμύνειν τῇ φύσει ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων. ἐὰν γὰρ διὰ πλῆθος τὸ τοιοῦτον γένηται, τηνικαῦτα καὶ φλεβοτομίαν παραλαμβάνειν οὐκ ἄτοπον, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ κάθαρσιν. καὶ ἡ μὲν τοῦ αἵματος κένωσις κατὰ βραχὺ παραλαμβανέσθω, καὶ μήτε ἀθρόως μήτε πολὺ τὸ κενούμενον ἔστω, ἵνα μὴ ἐκ τούτου τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν ἀσθενεστέραν ἀποτελέσωμεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν κάθαρσιν μὴ ἀθρόαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν κατ' ὀλίγον ποιησόμεθα. πρὸς οὖν τὸ τοιοῦτον ἐπιτήδειος ἡ θεοδώρητος, ἱκανὴ καὶ ἰᾶσαι, καὶ ἐκφράξαι τὸν κάμνοντα, ἔχουσα γρ. δ. ἢ ς. πλέον ἢ ἔλαττον, πρὸς τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν, τὸ πᾶν θεωροῦντας, καί ποτε μὲν καθ' ἑαυτήν, ἄλλοτε δὲ μετὰ δακρυδίου κε. ς. ἢ ζ. κἀνταῦθα πάλιν πρὸς τὴν ἰσχὺν ἀποβλέποντας τοῦ νοσοῦντος, οὕτω καὶ τὴν μίξιν τοῦ καθαρσίου δεῖ ποιεῖσθαι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ ἀλόη καλῶς πλυθεῖσα, καλῶς ποιεῖν πάνυ πεπίστευται, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ῥῶσαι τὸ ἧπαρ βουλόμεθα. συμβαίνει γὰρ ἀσθενοῦντος καὶ τοῦ μορίου τούτου, ἢ φλεγμαίνοντος, τὴν διάθεσιν ταύτην γίνεσθαι, καθάπερ καὶ

facta seipsum robustiorem sentiat: & cum medicus deiectiones cohibere cogitat, uideatur quidem paululum proficere: uerùm non longè pòst duplo copiosiora excrementa defluunt. quare in huiusmodi affectibus naturæ auxiliari oportet. Si enim propter copiam tale euenerit, tunc etiam sanguinis mißionem adhibere non est alienum, interdum etiam purgationem. Ac sanguinis quidem euacuatio paulatim administretur: & id quod euacuari debet, neque uniuersum, neque copiosum educatur, ut ne ægri uires imbecilliores hinc reddantur. Similiter etiam purgationem nõ uniuersam, sed & ipsam per uices tentabimus. Ad huiusmodi conuenit Theodoretum, quod & sanare ægrum, & obstructione liberare abundè potest. Dantur scrupula quatuor, aut sex, plus aut minus, pro ægri uiribus, totum corpus respiciendo, & nonnunquam per se, aliàs cum scammoniæ lachryma, siliquis sex aut septem: atq; hic rursus ægri uiriũ ratione habita purgatiõis mistura fieri debet. adhæc etiã aloe probè lota, bene facere admodũ creditur, præsertim in quib. iecur corroborare uolumus. accidit enim ut affectus hic, etiã particula ista infirmãte, aut inflãmationẽ experiunte, quẽadmodũ

& liene, & uentriculo, et uenis meseraicis tali morbo affectis dysenteria excitetur. Conuenit igitur, sicut diximus, ut ubi prius internouerimus accuratè, nũ morbus ex cõsensu prouenerit, ita tãdem conuenienter curemus.

Quid agendum sit, cum ulcus in recto intestino excitatum fuerit.

Vlcere rectum intestinum ex acribus biliosisq; excremẽtis, aut aliunde missis, aut in ipsum intestinum absorptis, infestãte, necesse omnino est tenesmos comitari, & crebras desidẽdi sine stercore cupiditates, ita ut deiectiones ramẽtosæ, aut cruentæ existant. Tali ergo mederi uictu potius humectante, hoc est inter olera quidem intybo et malua cõuenit: uentrẽ horũ facilem ad deijciendum retinere, ut stercus citra impedimentũ trãsiens, ceu medicamẽ aliquod salutare, ulcera siccare purgareq; possit. Curare igitur oportet, ne deiectio admodũ acris, neq; dura existat: ac potiones eiusmodi unctionesq; in talibus uitijs admouendæ sunt, ut uenter omni ex parte facilè soluatur. Noui enim quosdam damascenorum copiosiore esu dysenteria absolutè curatos fuisse, stercore citra impedimentũ ab ipsis per aluum deiecto. Item alios quàm plurimis uuis assumptis.

καὶ σπληνὸς, καὶ κοιλίας, καὶ μεσαραϊκῶν φλεβῶν τοιαῦτα πασχόντων τὴν δυσεντερίαν ἀπεργάζεσθαι. δεῖ οὖν, ὡς εἰρήκαμεν, διαγνόντας ἀκριβῶς πρότερον, εἰ κατὰ συμπάθειαν ἡ διάθεσις γέγονεν, εἶθ' οὕτω τὴν κατάλληλον ἴασιν ἐργάζεσθαι.

Ἐὰν περὶ τὸ ἀπευθυσμένον εἴη τὸ ἕλκος γεγονός, τί ποιητέον.

Ἕλκους συστάντος περὶ τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον ἐκ δριμέων καὶ χολωδῶν περιττωμάτων, ἢ πεμφθέντων ἐξ ἑτέρων μορίων, ἢ περὶ αὐτὸ τὸ ἔντερον ἀναπεμπομένων, ἀνάγκη πάντως τεινεσμοὺς ἐπακολουθεῖν, καὶ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις, χωρὶς κόπρου, ξυσματωδῶν ἢ αἱματωδῶν τῶν διαχωρημάτων ὑπαρχόντων. θεραπεύειν οὖν προσήκει τὸν τοιοῦτον ὑγραινούσῃ μᾶλλον διαίτῃ, τουτέστιν ἐν τοῖς λαχάνοις ἴντυβον ἔστω τε καὶ μαλάχη. δεῖ γὰρ εὔλυτον ἔχειν τὴν γαστέρα τούτων, ἵνα τὸ κόπριον ἀκωλύτως διεξιὸν, ὥσπερ τι φάρμακον ἀγαθὸν, ὑποξηραίνῃ καὶ καθαίρῃ τὰ ἕλκη δυνάμενον. σπουδάζειν οὖν δεῖ, μήτε πάνυ δριμὺ, μήτε σκληρὸν εἶναι τὸ διαχώρημα. καὶ πόματα τοιαῦτα προσάγειν δεῖ καὶ χρίσματα ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων, ὡς πανταχόθεν εὔλυτον εἶναι τὴν γαστέρα. οἶδα γάρ τινας δαμάσκηνα φαγόντας πλείονα, καὶ τελέως ἀποθεραπευθέντας, ἀβιάστως αὐτοῖς τῆς κόπρου διαχωρηθείσης, καὶ ἄλλους δὲ σταφυλαῖς παμπόλλαις χρησαμένους.

ἀλλὰ χρὴ προσέχειν ἀσφαλῶς. οὐ γὰρ δεῖ τῆς γαστρὸς προχωρούσης δεόντως, τὰ φθείροντα παρέχειν, ἀλλὰ μέσῃ κεχρῆσθαι διαίτῃ. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ ἴντυβον, καὶ ἄνεφθον καὶ ἑφθὸν ἐσθιόμενον, εἰ καὶ μάλιστά που ρέττοιεν, καὶ ἄρτος εἰς ὔκρατον, ἢ ὑδαρέστερον ἄγαν οἶνον, ἐὰν τὰ τῆς δυνάμεως ἀσθενέστατα δόξῃ φαίνεσθαι. λεκύθοις δὲ μήτε πάνυ ἁπαλαῖς ἢ σκληραῖς, καὶ ἀποζέματος. μετὰ δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας, καὶ χοίρειοι πόδες ἐπιτήδειοι, μετὰ τρωξίμων ἢ ἰντύβων, ἢ κράμβης δίεφθου, ἢ τρίου λεπτοῦ, ἢ ἄλικος καλῶς ἑψηθέντος. ὁπηνίκα δὲ καὶ τῶν διαχωρουμένων ὑγροτέρων αἰσθανόμεθα, ἢ σικύου λαβεῖν αὐτοὺς ἐπιτρέπου, ἢ ἀπὸ τῆς ὄρνιθος ἐκτὸς ἁλῶν πλειόνων, ἢ γάρου. εἰ δέ τις εἴη πολλὴ θερμασία, καὶ ἀκμάζων τὴν κρᾶσιν, τηνικαῦτα καὶ τὸν ἀπὸ ἰχθύος ἰσικὸν αὐτῷ δοτέον· ὠφελήσει γὰρ πλέον. ἔστω δὲ μᾶλλον ἀπὸ σκληροσάρκων ἰχθύων τὸ ἔντερον, οἷον ὀρφοῦ, ἢ γλαύκου, ἢ κηρίδος. δεῖ δὲ τὰ διαχωρήματα πᾶσιν ἐπιτήδεια φυλάττειν, παχύνοντα τὸ ἐπιρρέον, καὶ ἀμβλύτερον ἀπεργαζόμενα. ἔξωθεν δὲ κεχρῆσθαι δεῖ τῷ σχινίνῳ, καὶ μάλιστα διατάσεως περὶ τὸ ὑπογάστριον οὔσης πνευμάτων, καὶ ῥευματισμοῦ τινος τῶν διαχωρημάτων μὴ πάνυ χολωδῶν ἢ δριμέων ὑπαρχόντων. εἶναι δὲ δεῖ τὸ ἔλαιον τοῦτο μὴ πάνυ παλαιόν.

εἰ δὲ

uerùm tutò expendendũ est. aluo namq; cõmodè descendẽti, ea quæ corrũpunt, exhiberi nõ debent, sed medio utendũ uictu, qualis est intybus, si coctus et nõ coctus edatur, etiãsi ægri maximè febricitent: item panis ex aqua tẽperata, aut uino ualde aquoso, si uires imbecillimæ esse uideantur. Luteis aũt ouorũ, neq; admodũ mollibus, aut duris etiã, ex decocto uescendũ. Post primos dies etiã suũ petioli idonei sunt, cũ troxymis, aut intybis, aut braßica percocta, aut libo suminali tenui, aut halica bene cocta. Quando uerò deiectiones liquidiores sentimus, uel cucumerẽ sumere ipsos permittito, uel gallinã absq; sale copiosiore, aut garum. Sin aũt multa quædã fuerit caliditas, et æger temperamento iuuentutis uigeat, tunc etiam isicium ex pisce, ipsi dandũ est: iuuabit enim amplius. Sit autem intestinum ex piscibus dura potius carne præditis, ut orpho, aut glauco, aut ceride. Porrò deiectiones omnibus idoneas seruare cõuenit, craßius id quod influit, & obtusius reddendo. extrinsecus autem utendum est lentiscino, præsertim flatibus imum uẽtrem distendentibus, & profluuio quodam deiectionum non adeò biliosarum, aut acrium urgente. Oleum hoc eße debet, non admodum uetustum.

 sin

ſin autem fuerit, adijciatur huic ſapa, aut uinũ odoratum, tenue. ſimiliter etiã ſtomachus uino melino irrigãdus eſt. Adhæc utatur æger maximè inter initia balneo crebriore, & calidiore ſolio, magisq́; ſi aquæ potio & frigidorum ciborum eſus præceſſerit, ac pituitæ ſuſpicio ſit. Hoc ſi contigerit, paulum ad calidiorem uictus rationem inclinandum eſt: & uinum exhibendum Sareptinum, aut Tyrium, aut ex his quæ in Campania naſcuntur, Britianum aut Palmatianum. At ne te decipiant ea quæ deijciuntur, quemadmodũ uulgares pituitam illa eſſe putãtes: ſæpe enim eiuſmodi deſcendunt, interim ſanè à raſura, aliàs ab acrimonia albedinem nitoremq́; inteſtinorũ deradente, ac uocãt eiuſmodi ignorantes pituitam, & frigidum humorem: qui meritò cum in notatione decipiantur, etiam calidiorib. ægrum cibis uti potius cõpellunt. atq; euenit multo magis, inteſtinum ob malam medicantium rationem deradi & intumeſcere. Idcirco non ſolum ab excrementis, ſed etiam prægreſſo uictu & natura ægri accuratè internoſcas, quòd pinguedo reuera excernatur, uel à raſura. Ita etiam ipſe totum uictum inſtituito, nũc ad calidius, nunc ad frigidius, ea quæ adhibentur, conuertens.

Hæc

εἰ δὲ εἴη, προσπλεκέσθω τούτῳ σίραιον ὃ λέγεται καὶ ἕψημα, ἢ οἶνος εὐώδης λεπτός. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν στόμαχον οἴνῳ μηλίνῳ καταβρεκτέον. κεχρήσθω δὲ μάλιστα κατ' ἀρχὰς συνεχεστέρῳ λουτρῷ, καὶ τῇ ἐμβάσει θερμοτέρᾳ μᾶλλον εἰ ψυχροποσία τις εἴη προηγησαμένη, καὶ ψυχρῶν ἐδεσμάτων προσφορά, καὶ φλέγματος ὑπόνοια εἶναι. τούτου γὰρ συμβάντος, μικρὰ δεῖ ῥέπειν ἐπὶ τὸ θερμότερον, καὶ οἴνου παρέχειν σαρεφθίνου, ἢ τυρίου, ἢ τῶν ἐν καμπανίᾳ γινομένων οἴνων, βριττιανοῦ, ἢ παλματιανοῦ. μὴ ἐξαπατάτω δέ σε καθάπερ τοὺς πολλούς, οἰομένους εἶναι τὰ διαχωρούμενα φλέγματα. πολλάκις γὰρ τὰ τοιαῦτα προχωρεῖ, ποτὲ μὲν ὑπὸ ξύσεως, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ δριμύτητος ἀναξυούσης τὸ γάνωμα τῶν ἐντέρων. καὶ καλοῦσι τὸ τοιοῦτον ἀγνοοῦντες, φλέγμα καὶ ψυχρὸν χυμόν, οἵτινες εἰκότως ἀπατώμενοι περὶ τὴν διάγνωσιν, καὶ θερμοτέροις ἀναγκάζουσι κεχρῆσθαι μᾶλλον ἐδέσμασι τὸν κάμνοντα, καὶ συμβαίνει μᾶλλον διὰ τὴν κακὴν τῶν ἰατρευόντων ἀγωγὴν ἐπὶ πλέον ἀναξύεσθαί τε καὶ ὀγκοῦσθαι τὸ ἔντερον. διὰ τοῦτο γοῦν μὴ μόνον ἀπὸ τῶν ἐκκρινομένων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς προηγησαμένης διαίτης καὶ φύσεως τοῦ κάμνοντος, ἀκριβῶς διαγνώσῃ, ὅτι πιμελῶδες ἐκκρίνεται ταῖς ἀληθείαις, ἢ ὑπὸ ξύσεως, οὕτω καὶ αὐτὸς τὴν ὅλην ποιοῦ δίαιταν, ποτὲ μὲν ἐπὶ τὸ θερμότερον, ἄλλοτε δὲ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον μεταβάλλων τὰ προσαγόμενα.

τοσαῦτα

τοσαῦτα περὶ διαίτης εἰρήσθω, μόνον ἁρμόζειν δυναμένης ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἕλκωσιν, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀπευθυσμένου ἐντέρου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης δυσεντερίας.

Ποίοις ἐνέμασι χρηστέον ἐπὶ τῶν τὸ ἀπευθυσμένον παθόντων.

Εἰ μὲν νεαρὸν εἴη τὸ ἕλκος, καὶ καθάρσεως δεόμενον, κλύζειν δεῖ μελικράτῳ μόνῳ. εἰ δέ τις εἴη ὑπόνοια ῥευματισμοῦ, προσπλεκέσθω τῷ ὕδατι φακῇ καὶ ῥόδα, καὶ βάτου ῥίζα, καὶ οὕτω κλυζέσθω. καθαροῦ δὲ τοῦ ἕλκους γενομένου, τοῖς ἁπλουστέροις κέχρησο πρῶτον, οἷον ἀμύλῳ καὶ τῇ λημνίᾳ σφραγίδι, καὶ τῷ χυλῷ τῆς ὀρύζης, εἰ δὲ τὸ ἕλκος ἐπιρρεόμενον φαίνοιτο, ἐπιμιγνύσθω τῷ ἀμύλῳ καὶ ἀκακία μετὰ οἴνου βραχεῖσα, καὶ τοῦ χυλοῦ τοῦ ἀρνογλώσσου. καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ ὁ σάμιος ἀστὴρ ἐπὶ τῶν τοιούτων. εἰ δὲ χρεία σαρκώσεως, προσβαλλέσθω καὶ ὁ λιβανωτός. γίνεται γὰρ κάλλιστον βοήθημα, σαρκῶσαι, καὶ εἰς οὐλὴν τὰ ἕλκη παράγειν δυνάμενον. ἔχει δὲ τὴν σύνθεσιν οὕτω, λημνίας σφραγίδος, γῆς σαμίας, πομφόλυγος, ἀκακίας, λιβανωτοῦ, κόμμεως ἀνὰ οὐγγ. α. λειώσας οἴνῳ παράπεμπε κρᾶσιν μίαν. ποιεῖ γὰρ καλῶς.

Ὑποθετὰ κάλλιστα πολλὴν ἡμῖν πεῖραν δεδωκότα.

Ἐφ' ὧν δὲ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις, καὶ ἀγρυπνία πολλή, ὡς καὶ διὰ

Hæc ſolum de uictu dicta ſint, qui exulceratione͂ ſuſtinentib. cõuenire poteſt, nõ ſolum in recto inteſtino, ſed etiam in omni dyſenteria.

Quibus enematis in recti inteſtini affectu utendũ ſit.

Si recens ſit ulcus, & purgatione indigeat, eluere ſola aqua mulſa per clyſterem oportet: ſin autẽ ſuſpicio quædã fluxionis extiterit, adijciatur aquæ lẽticula, roſæ, rubi radix, atq; ita per clyſterẽ eluatur. Puro aũt ulcere facto, ſimplicioribus primũ utitor, ut amylo, lemnia ſphragide, hoc eſt ſigillo, et cremore oryzæ. Quòd ſi ulcus fluxionẽ experiri uideatur, amylo etiã acacia uino macerata, & ſucco plantaginis admiſceatur. Probè aũt facit etiam terra Samia quæ dicitur aſter, in eiuſmodi affectibus. At ſi carnem inducere opus ſit, lachryma thuris quoq; adijciatur. fit enim optimũ medicamentũ, quod carnem generare, & ulcera ad cicatricem perducere poßit. Cõponitur aũt in hunc modũ. Lemnij ſigilli, terræ Samiæ, põpholygis, acaciæ, lachrymæ thuris, gũmi, ſingulæ unciæ. trita uino una miſtura inſpergito: nã bene proficit.

Præſtãtiſsima quæ ano ſubijciũtur, longo uſu à nobis comprobata.

In quib. crebra deſidendi cupiditas, multaq; uigiliæ urgẽt, ut etiã hinc

hinc uires infirmētur. Bene quoque faciunt quæ Græci Hypotheta appellant, ex quib. & hæc multis adeò experimentis probauimus. scriptura ipsorum in hūc modum habet: Croci, thuris, myrrhæ, glaucij, singulæ unciæ, acaciæ unciæ duæ, uini quod satis est ad læuigandum. Penicilla nucleis pineis similia, paulo oblongiora formato, ac dextrè subijcito.

Alia glans, quæ etiam Clidion nominatur, ad tenesmos & alui profluuia efficax: nam doloris leuationē adfert quam primùm apponitur, somnū suauem inducens.

Myrrhæ troglodytidis, glaucij, opij, singulorum drachmæ duæ. uino modico odorato excipito, ac nucum pini magnitudine formato, subijcitoq́. Eximiè confert ijs qui tenesmo infestantur.

Cataplasma ad recti intestini inflammationem.

Micarū panis siliginei aqua maceratarum, croci, olei rosacei, oui tosti, palmularum Nicolai sapa maceratarū, purgatarumq́, omnium æqualem modum probè læuigatū, duplici pāniculo illinito: ac ubi calefeceris, tepidū ano subijcito. Confert etiam rosaceū per se stuppa iniectum, impositūq́: itē in balneo illitum. Similiter decoctum rosarum, & lenticulæ tepidum

διὰ τοῦτο τὴν δύναμιν ἀποκάμνουσι. καλῶς ποιοῦσι καὶ τὰ ὑποθετὰ καλούμενα, ὧν εἰσι καὶ ταῦτα πολλὴν πάνυ δεδωκότα πεῖραν. ἔχει δὲ τούτων ἡ γραφὴ οὕτω· κρόκου, λιβάνου, σμύρνης, γλαυκίου ἀνὰ οὐγ. α. ἀκακίας οὐγ. β. οἴνου τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν λείωσιν, ποιήσας κολλύρια στροβιλίοις παραπλήσια, μικρὸν ὑπομηκέστερα, εὐφυῶς παρατίθει.

Ἄλλο ὑποθετὸν, ὃ καὶ κλειδίον ὀνομάζεται, ποιοῦν πρὸς τεινεσμοὺς, καὶ ῥευματισμοὺς κοιλίας. ἀνωδύνους γὰρ ποιεῖ, ἅμα τῷ προστεθῆναι ὕπνον ἡδὺν ἐπάγον.

Σμύρνης τρωγλίτιδος δραχ. β. γλαυκίου δρ. β. ὀπίου δρ. β. οἴνῳ βραχεῖ εὐώδει ἀναλάμβανε. καὶ ποίει πυρήνων ἢ στροβιλίων μεγέθει, καὶ ὑποτίθει. ποιεῖ ἐξαιρέτως τοῖς ὑπὸ τεινεσμοῦ ὀχλουμένοις.

Κατάπλασμα ἐπὶ τῶν ἐχόντων φλεγμονὴν εἰς τὸ ἀπευθυσμένον.

Ψιχῶν σιλιγνίτου βραχέντων εἰς ὕδωρ, κρόκου, ῥοδίνου, ὠοῦ ὀπτηθέντος, φοινίκων νικολάου εἰς ἕψημα βραχέντων καὶ καθαρθέντων, πάντων ἴσως, καλῶς λειώσας ἐπίπλασσε εἰς ῥάκος διπλοῦν, καὶ θερμάνας, χλιαρὸν ὑποτίθεσο. ποιεῖ καὶ τὸ ῥόδινον καθ᾽ ἑαυτὸ ἐν στυπίον ἐμβαλλόμενον καὶ ἐπιτιθέμενον, καὶ ἐν λουτρῷ χριόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ζέμα τῶν ῥόδων καὶ τῆς φακῆς

χλιαρὸν ἀποσπογγιζόμενον, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν τὸ ἀπευθυσμένον ἐχόντων ἡλκωμένον καὶ φλεγμαῖνον, καὶ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς παχέσιν ἢ μέσοις ἐντέροις ἕλκος ἐχόντων.

Εἰ δὲ συμβῇ τὴν ἕλκωσιν ἀνωτέρω τοῦ ἀπευθυσμένου γίνεσθαι, καὶ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις, καὶ ἰχῶρας σηπεδονώδεις φαίνεσθαι, τηνικαῦτα καὶ τοῖς δραστικοῖς χρηστέον, καὶ ἐνέμασι, καὶ ὑποθετοῖς, καὶ ἔξωθεν ἐπιπλάσμασιν. ἀλλ' ἔστωσαν ἐν μὲν ὑποθετοῖς καὶ τὰ προειρημένα, καὶ ταῦτα δὴ πεῖραν ἱκανὴν δεδωκότα.

Ὑποθετὸν ἐπὶ δυσεντερικῶν.

Προαπολύσαντας τὸ ἔντερον τῷ προειρημένῳ ζέματι τῆς τε φακῆς, καὶ τῶν ῥόδων, καὶ τῶν ἄλλων στυμμάτων, καὶ οἷον ἀποσπογγίσαντας, ὑποτιθέναι ὑποθετὸν τοῦτο, τὴν σκευασίαν ἔχον ταύτην· κρόκου, σμύρνης, ὀπίου μήκωνος, λιβάνου ἄρρενος, ἐξ ἴσου βαλόντες, καὶ ὁμοίως τοῖς προτέροις σκευάσαντες, ὑποτίθεται. τοῦτο καὶ πρὸς κωλικοὺς ποιεῖν πεπίστευται.

Τροχίσκος δυσεντερικός.

Ἐφ' ὧν ἕλκος ἐν τοῖς ἐντέροις, καὶ νομὴ μεγάλη τις ἐστὶν, ἀνάγκη τοῖς διὰ ἀρσενικοῦ καὶ σανδαράχης καὶ τιτάνου κεχρῆσθαι τροχίσκοις. εἰσὶ δὲ πολλοὶ πρὸς τοιαύτας διαθέσεις

αὐτῶν

tepidum per spongiam, & quae his sunt similia adhibeto. Haec sanè recto intestino exulcerato, inflammatoq;, & crebris desidendi cupiditatibus conducunt.

Si crassa aut media intestina exulcerata sint.

Si exulcerationē superius quàm rectum intestinum est, & crebram desidendi cupiditatem fieri contingat, saniesq; putridae appareant, tum etiā efficacibus utendum & iniectionib. & glandibus, nec nō iis quae extrinsecus inducuntur: uerùm illa etiā quae praedicta sunt, glandium numero ascribantur. Atq; haec sanè usu satis sumus experti.

Medicamentū quod in dysentericis ano subiicitur.

Vbi intestinum praedicto lenticulae rosarum, & aliorum spissamentorum decocto antea per clysterem elueris, & ueluti spongia absterseris, hoc ano subiiciendum est, quod ista recipit. Croci, myrrhae, lacbrymae papaueris, thuris masculi, pares portiones. Hoc prioribus similiter paratum, ano subiicitur: item colicis bene facere creditum est.

Pastillus dysentericus.

In quib. ulcus, & nome quaedam magna intestina affligit, necesse est pastillis uti ex auripigmēto, sandaracha, et calce. Sunt aūt plerique ad huiusmodi affectus

inscripti.

inscripti, è quibus est & Faustinus, et dia arnoglossu dictus. sed nullus adeò ualidè ulcera depascētia lenire solet, ut qui à me paratur pastillus, cuius uim pleriq; præstantissimi medici in ipsis operibus admirati sunt: recipit autem hæc. Auripigmenti, sandarachæ, squāmæ æris, singulorū drachmas quatuor. Leuigatis ipsis collyriorū instar per æstum caniculæ, ita adijcito opij drachmam, calcis uiuæ drachmas duodecim: balaustij, hypocistidis succi, chartæ cōbustæ, singulorum drachmas decē. Læuigato rursus ex uino myrteo, aut spatithe, aut aminæo ad dies uiginti. excepta in pastillos redigito, datoq; uiris drachmas tres, mulierib. duas, pueris unam, ac refrigerato in umbra, utitorq;. præstantior aūt pastillus fit, si uetustescat. Porrò in hunc modū ipso utitor: postquam ex decocto lenticulæ clysterē ægro prius inieceris, tēpore interposito sic cū cremore oryzæ pastillū cū modico adipe hircino immittas, ex uino generoso antea læuigatū. Modus aūt esto eius quod immittetur, misturæ dimidiū. Cæterùm ægrū prius nutrito, atq; ita medicamentū ei indito, ac continendū permittito. Post hunc pastillū, alterius meminisse superfluū est. Tantū de dysenteria ob exulcerationē crassiorū, aut mediorū intestinorū proueniēte dictū esto.

ἀναγεγραμμένοι, ὧν ἐστιν ὁ, τε Φαυστῖνος λεγόμενος, καὶ ὁ διὰ ἀρνογλώσσου. ἀλλ' οὐδεὶς οὕτως ἰσχυρῶς οἶδε παύειν νομὰς, ὡς ὑπ' ἐμοῦ σκευαζόμενος τροχίσκος, οὗ τὴν δύναμιν ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων οἱ πολλοὶ τῶν ἀρίστων ἰατρῶν. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως, ἀρσενικοῦ, σανδαράχης, λεπίδος χαλκοῦ ἀνὰ δρ. δ. λειοτριβήσας αὐτὰ δίκην κολλουρίων ἐν τοῖς καύμασιν, οὕτως ἐπίβαλε, ὀπίου δραχ. α. ἀσβέστου ζώσης δραχ. ιβ. βαλαυστίου δραχ. ι. ὑποκυστίδος χυλὸν δραχ. ι. χάρτου κεκαυμένου δραχ. ι. καὶ λεάνας πάλιν σὺν οἴνῳ μυρτίτῃ ἢ σπαδίτῃ, ἢ ἀμιναίῳ, ἐπὶ ἡμέρας κ. καὶ ἀναλαβὼν ποίει τροχίσκους, ἀνδρείους μὲν δραχ. γ. γυναικείους δραχ. β. παιδικοὺς δὲ δραχ. α. καὶ ψύχειν σκιᾷ, καὶ χρῶ. κάλλιων δὲ γίνεται ὁ τροχίσκος ἐγχρονίζων. ποιοῦ δὲ αὐτοῦ τὴν χρῆσιν οὕτω, προκλύσας τὸν πάσχοντα τῷ ζέματι τῆς φακῆς, καὶ διαστήσας, οὕτω παράπεμπε μετὰ χυλοῦ ὀρύζης, καὶ ὀλίγου στέατος τραγείου τὸν τροχίσκον προλειώσας μετὰ οἴνου καλοῦ. τὸ δὲ μέτρον ἔστω τοῦ παραπεμπομένου, κράσεως ἥμισυ. προτρέφε δὲ τὸν κάμνοντα, καὶ οὕτως ἐνίει τὸ βοήθημα· καὶ συγχώρει κρατεῖν. μετὰ τοῦτον τὸν τροχίσκον περιττόν ἐστιν ἄλλου μεμνῆσθαι. τοσαῦτα περὶ τῆς δι' ἑλκώσιν ἐν τοῖς παχέσιν ἢ μέσοις ἐντέροις γινομένης δυσεντερίας εἰρήσθω.

Περὶ δὲ ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις συνισταμένης δυσεντερίας.

Εἰ δὲ συμβῇ γενέσθαι τὴν διάβρωσιν περὶ τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων, τὰ διὰ στόματος ἁρμόζει μᾶλλον διδόναι βοηθήματα. τοιαῦτα δέ εἰσιν ἐν μὲν ἁπλοῖς, ἥ τε λημνία σφραγὶς ἐν ὀξυκράτῳ πινομένη, καὶ τὸ τυρῶδες γάλα κάλλιστόν ἐστιν ἐπὶ πάντων τῶν κατὰ γαστέρα δριμέων ῥευμάτων. χρὴ δὲ προαφεψημένῳ διαπύρους κόχλακας ἐμβάλλειν, καὶ πάλιν ἕψειν ἠρέμα, μέχρις ἂν ἐκδαπανηθῇ τὸ πολὺ τὸ ὀρῶδες αὐτοῦ περίττωμα. τινὲς δὲ καὶ σιδήρια προπυρώσαντες μᾶλλον ἀντὶ τῶν κοχλάκων, ἐνέβαλον τῷ γάλακτι. στυπτικὸν γὰρ ἔχων ὁ σίδηρός τι, μεταδίδωσιν αὐτῷ, καὶ πλέον ἐφεκτικώτερον ἀπεργάζεται. τινὲς δὲ καὶ κυνείαν κόπρον αὐτῷ λεπτοτάτην προσέμιξαν. ἀλλ᾽ οὐκ εὔλογον τοῦτο ποιεῖν, ἀφθόνως ἡμῖν διδομένων ὑπὸ τῆς φύσεως ἐδεσμάτων τε καὶ βοηθημάτων, καὶ βοτανῶν, ἅτινα σὺν ὄξει ἑψηθέντα καὶ ποθέντα, ξηραίνει τὰ κατὰ γαστέρα ῥεύματα. κάλλιον δ᾽ ἂν γένοιτο, προσμιχθέντος αὐτῷ τινος τῶν πρὸς δυσεντερίαν καὶ κοιλιακὰς διαθέσεις ἁρμοζόντων, καὶ ἐπὶ ἀκάπνου πυρὸς τηγανισθέντων. τὰ δὲ βαλλόμενα, ῥοῦς ἐστιν ὁ ἐρυθρὸς, ὅ, τε χυλὸς αὐτοῦ, καὶ ὀμφάκιον, καὶ σίδια, καὶ κηκὶς, καὶ ἡ τέφρα τῶν ὀπτηθέντων κοχλιῶν. ἐπιτήδεια δὲ καὶ γίγαρτα σταφυλῶν, καὶ

Si dysenteria in tenuibus intestinis constituatur.

Quòd si erosionem in tenuib. intestinis fieri contingat, medicamēta potius quæ per os aßumuntur, dare cōuenit. Eiusmodi autē sunt, inter simplicia quidē Lemnium sigillū ex pōsca potū: item lac caseosūm in omnibus uentris fluxionib. acribus saluberrimum est remedium. oportet autē prius decocto candentes calculos marinos inijcere, ac rursus sensim coquere, donec maior serosi recrementi portio consumpta fuerit: nonnulli etiam ferramēta potius candentia prius calculorum uice lacti iniecerunt. Cùm enim ferrū astringens quippiam habeat, hoc impertit ei, ac magis ad retinendum uentrē efficax reddit. Nonnulli etiā caninū stercus tenuissimū ei admiscuerunt. uerùm hoc ratio nō exigit ut faciamus, cùm & cibi et medicamenta à natura nobis donentur, nec non herbæ quæ cum aceto coctæ potæq; uentris fluorem desiccent. Commodius autem erit, admixto ei quodam ex ijs quæ dysenteriæ et cœliacis affectibus conueniunt, et in igne fumi experte frixa sunt. Quæ uerò inijciuntur, sunt hæc: rhus rubrum, succusq; eius, omphacium, malicorium, galla, & cochlearum tostarum cinis. Apti uerò sunt etiam acini uuarum, myrta,

myrta, meſpila, corna, & cotonea. Portulaca uerò dyſentericis ſalutaris cibus eſt, ſuccus ipſius potus efficacior. Plantago ſimiliter, caloribus potiſſimum conuenit: item rubi ſemen & flores, nec non lenticula bis aut ter decocta, exhibitaq́;. Iã in quercu liber qui cortici et ligno intercedit, aut tunica putamini glandis ſubiecta, potui ægris propinantur. Mori fructus ſubitò exiccatus, medicamentum fit abundè aſtrictoriũ, ut etiam dyſenteriæ & cœliacis affectibus opituletur. Contunditur autem, miſceturq́; obſonijs, quemadmodum rhois ſemen, ſi ex aqua ipſum, aut uino, aut ut dilutum quis bibere uoluerit, cœliacos & dyſentericos adiuuat. Porrò etſi aliorum complurium ſimplicium medicamentorum meminiſſe liceat, ſatis tamẽ eſt ad ſubiectam materiam iſta deligere, & contra præſentem affectum eadem componere. Non abſurdum autem eſt etiam ea nos meminiſſe, quæ frequenter ſumus experti.

Medicamẽta compoſita ad dyſentericos & cœliacos.

Medicamentum quod ex fructibus pomaceis conſtat, prædicto affectui eſt commodiſſimum: in quibus etiam potiſſimum intemperies uentris, iecoris, aut ſtoma-

καὶ μύρτα, καὶ μέσπιλα, καὶ κράνια, καὶ κυδώνια. ἀνδράχνη δὲ δυσεντερικοῖς ἀγαθὸν ἔδεσμα. δραστικώτερος δὲ αὐτῆς ὁ χυλὸς πινόμενος. ἀρνόγλωσσον ὁμοίως ἁρμόζει μάλιστα ταῖς θερμαῖς, βάτου καρπὸς, καὶ τὰ ἄνθη, φακὴ δὶς ἢ τρὶς ἀποζεσθεῖσα καὶ προσφερομένη, δρυὸς τὸ ὑπὸ τὸν φλοιὸν τοῦ πρέμνου τὸ ὑμένωδες, ἢ τὸ κέλυφος τῆς βαλάνου, ἀποζεννύμενα, καὶ τὸ ζέμα πινόμενον. μορέας ὁ καρπὸς ἀθρόως ξηρανθεὶς, στυπτικὸν ἱκανῶς γίνεται φάρμακον, ὥστε καὶ πρὸς δυσεντερίαν ἁρμόζειν, καὶ κοιλιακὰς διαθέσεις. κόπτεται δὲ, καὶ τοῖς ὄψοις μίγνυται, καθάπερ ὁ τοῦ ῥοῦ καρπὸς, εἰ δὲ ὕδατός τις αὐτὸν θέλει πίνειν, ἢ οἴνου, ἢ οὕτως ὡς ἀπόβρεγμα. κοιλιακοὺς γὰρ καὶ δυσεντερικοὺς ὀνίνησι. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἔστι μεμνῆσθαι ἁπλῶν βοηθημάτων, ἀλλ᾽ ἀρκεῖ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν ὑποκειμένην ὕλην ἀναλέγεσθαι τῷ βουλομένῳ, καὶ συντιθέναι πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν. οὐκ ἄτοπον δὲ καὶ ἡμᾶς τῶν ἐκ πείρας πολλάκις ἀνυσάντων μνημονεῦσαι γραφῶν.

Πρὸς δυσεντερικοὺς καὶ κοιλιακοὺς σύνθετα βοηθήματα.

Τὸ διὰ τῶν ὀπωρῶν σύνθετον βοήθημα, χρησιμώτατον πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν, ἐφ᾽ ὧν ἡ μάλιστα δυσκρασία γαστρὸς ἢ ἥπατος, ἢ στο-

τοῦ στομάχου πάρεστι, ῥευματίζεσθαι μᾶλλον τὰ ἔντερα παρασκευάζουσα. ῥοιαὶ ὁλόκληροι, καὶ μῆλα κυδώνια ἀνὰ κ. ῥόδων ξηρῶν ξε. α. προύμνων ἀγρίων ξε. β. οὔων ἐφεκτικῶν ξε. β. ἀπίους καὶ μῆλα λ. ῥοῦ συριακοῦ ξε. γ. ξυλοκέρατα μ. μύρτων μελάνων ξε. α. γλεύκους ἀμιναίου τὸ ἀρκοῦν, ἀφεψημένα εἰς ὄστρακον, ἢ εἰς κάκαβον, ἕως οὗ σχῇ μέλιτος πάχος, καὶ βάλε εἰς κεράμιον, καὶ παρέχε.

Καταπότια κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς πεποιημένα.

Κηκίδος ὀμφακίτιδος ἀτρήτου, ὀπίου ἀνὰ οὐγγ. β. πετροσελίνου οὐγ. α. ἀναλάμβανε ὕδατι, καὶ ποίει καταπότια, καὶ δίδου ὀρεβίνθου μέγεθος, πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέπων, καὶ τὸ ποσὸν στοχάζου. τοῦτο τὸ βοήθημα ἐπὶ τὰς πάνυ θερμὰς δυσκρασίας καλῶς ποιεῖ. πρὸς δὲ τὰς ἤδη πλέον θερμὰς καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης μετὰ ἀλφίτων καὶ οἴνου ποτιζόμενος. ἐφ᾽ ὧν δὲ τὸ ἧπαρ πάνυ ἀτονεῖ, καὶ ῥευματίζει τὴν γαστέρα, ἢ ἔμφραξιν ἔχον ἐμποδίζει τῇ ἀναδόσει, καλῶς ποιεῖ καὶ ἡ πικρά, πλέον πάντων ἡ ἀλόη πλυνομένη, καὶ γενομένη καταπότια. πρὸς δὲ τὴν διὰ ψύξιν δυσεντερίαν, οἱ ὄλυνθοι δὲ συνεχῶς πινόμενοι, καὶ θαυμασίως πῶς συντελοῦσι.

δεῖ

stomachi existit, quae intestina magis fluxionib. opportuna reddit. Mala punica integra, mala cotonea, singula uiginti: rosarum siccarum sextarius: prunorũ syluestrium sextarij duo: sorborum aluum astringentiũ sextarij duo: pira & mala triginta: rhus Syriaci sextarij tres: siliquae, quas Graeci Xylocerata dicunt, quadraginta: myrtorum nigrorum sextarius: musti Amynaei, quod satis est. decoquito omnia testa, aut cacabo, donec mellis habuerint spißitudinem, conijcitoq; in uas fictiles: & cum usus postulat, exhibeto.

Catapotia ad dysentericos & cœliacos.

Gallae omphacytidis nõ perforatae, opij, singulorũ unciae duae: petroselini uncia. Excipito aqua, fingitoq; catapotia, ac dato ciceris instar: ad uires respiciens, etiam modum conijcito. Hoc medicamentum calidis admodum intemperamentis opitulatur, calidioribus autem etiam cremor ptisanae cum polenta & uino potus. At in quibus iecur ualde infirmum est, & uentri fluxionem trãsmittit, aut obstructione laborans distributionem impedit, bene facit etiam picra: omnium maxime aloe elota, & in catapotia redacta. Porrò ad dysenteriam ex frigiditate contractam, großi potae mirũ est quàm cõueniant.

opor

oportet aũt ipsas uase æreo cõburere, atq; ita ex eis quod tribus digitis comprehendi potest, exhibere: atq; id tertiò facere. Detur autem ex uino generoso, præsertim in diuturnis affectib. ac ualidiorib. agricolarũq; corporibus.

Dysentericus pastillus per os datus ad omnia interna, omnemq́; fluxionem ualet.

Anisi drach. duæ: alterci drachmæ quatuor: apij seminis totidem, opij drachmæ duæ: febri carentibus ex uino: febricitantibus autem, & superioribus intestinis affectis, si multæ uigiliæ urgẽt, ex aqua datur. Potus uerò ante medicamenta quæ inferius indũtur, stomachũ ab enematis subuerti iam sinit.

De epithematis & unctionibus.

In dysentericis affectibus ab illis, unde morbus excitatus sit, per totam curationem incipiendum est, & ægro succurrendum. Solet enim mortis periculum comitari, tum copia excrementorum, tum frequentia desidendi, et quæ ex his sequitur uirium imbecillitate & cibi fastidio. Vnde non solum contentum esse oportet ijs quæ per os exhibentur, & per Enemata inijciuntur: sed etiam per ea quæ extrinsecus imponuntur, opitulari conandum est.

Con•

δεῖ δὲ καίειν αὐτοὺς ἐν ἀγγείῳ χαλκῷ, καὶ οὕτω παρέχειν ἐξ αὐτοῦ ὅσον τοῖς τρισὶ δακτύλοις δυνατόν ἐστι λαβεῖν, καὶ τοῦτο ποιεῖν ἐκ τρίτου. διδόσθω δὲ μετὰ οἴνου καλοῦ, μάλιστα ἐπὶ τῶν χρονίων διαθέσεων, καὶ ἰσχυροτέρων, καὶ γεωργικῶν σωμάτων.

Δυσεντερικὸς τροχίσκος διὰ στόματος διδόμενος, ποιεῖ πρὸς πάντα τὰ ἐντὸς, καὶ πᾶν ῥεῦμα.

Ἀνίσου δραχ. β. ὑοσκυάμου δρ. δ. σελίνου σπέρματος δραχ. δ. ὀπίου δραχ. β. ἀπυρέτοις μετὰ οἴνου, πυρέττουσι δὲ καὶ τὰ ἄνω πεπονθόσιν ἔντερα, καὶ ἀγρυπνοῦσι πολλὰ, μετὰ ὕδατος. προπινόμενος δὲ τῶν κλυστηρικῶν, οὐκ ἐᾷ τὸν στόμαχον ὑπὸ τῶν ἐνεμάτων ἀνατρέπεσθαι.

Περὶ ἐπιθεμάτων καὶ χρισμάτων.

Ἐπὶ δὲ τῶν δυσεντερικῶν διαθέσεων ὅθεν ἂν εἴη γεγονὸς τὸ νόσημα, διὰ πάσης προσήκει θεραπείας ἄρχεσθαι, καὶ σπουδάζειν βοηθεῖν τῷ κάμνοντι. κίνδυνος γὰρ ἐπακολουθεῖν εἴωθε θανάτου, καὶ διὰ τοῦ πλήθους τῶν ἐκκρινομένων, καὶ τὴν πυκνότητα τῶν ἐξαναστάσεων, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἑπομένην τῆς δυνάμεως ἀσθένειάν τε καὶ ἀνορεξίαν. ὅθεν οὐ μόνοις ἀρκεῖσθαι δεῖ τοῖς διὰ στόματος παρεχομένοις, καὶ δι' ἐνεμάτων ἐνιεμένοις, ἀλλὰ διὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων πειρᾶσθαι βοηθεῖν.

ἀσὶν

ἀσὶν οὖν ἐπιτήδεια τά τε πόματα καὶ ἐπιθέματα, ὧν τὰς συνθέσεις ἀναγκαῖον ὑμῖν ἡγησάμην ἐκθέσθαι.

Ἐπίθεμα δυσεντερικοῖς καὶ κοιλιακοῖς.

Ὑοσκυάμου λευκοῦ σπέρματος οὐγ. δ. ἀνίσου, ῥόδων ἄνθους, ῥοῦ συριακοῦ, ὑποκυστίδος χυλοῦ, βαλαυστίων ἀνὰ οὐγ. β. ὀπίου, κρόκου ἀνὰ οὐγ. α. τούτων ἕκαστον λειώσας μετὰ οἴνου μυρτίτου, καὶ μίξας ὁμοῦ, ἀνάπλασον τροχίσκους, καὶ ψύχε ἐν σκιᾷ. ἐν δὲ τῇ χρήσει κόπτων καὶ σήθων ὅσον ἐξαρκεῖ, ἀναλάμβανε φοίνιξι πατητοῖς. καὶ ἐπιπλάσας εἰς ὀθόνιον, ἐπίθες.

Κηρωτὴ καλλίστη.

Ἐφ' ὧν δὲ μάλιστα ὁ στόμαχος ἀσθενῶν ῥευματίζει τὰ ἔντερα, κέχρησο καὶ τῇ κηρωτῇ ταύτῃ ἐχούσῃ ταῦτα· φοινίκων λιπαρῶν οὐγ. α. μαστίχης οὐγ. α. στυπτηρίας ὑγρᾶς οὐγ. ς. ἀλόης οὐγ. α. οἴνου καὶ ῥοδίνου τὸ ἀρκοῦν. σκευάσας ἐπιμελῶς, ἐπίθες.

Τὸ διὰ οἰνάνθης ἐπίθεμα.

Καλῶς ποιεῖ καὶ τοῦτο τὸ φάρμακον πρὸς δυσεντερίαν, ἐφ' οἷς καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς πέπονθε, καὶ ῥευματίζει τὰ ἔντερα· οἰνάνθης δρ. β. ὀμφακίου δραχ. δ. στύρακος δρ. δ. ἀκακίας δραχ. η. ῥόδων ξηρῶν δραχ. η. κηκίδος ὀμφακίτιδος δραχ. δ. φοινίκων δραχ. ς. οἴνου

Conueniunt igitur potiones, & epithemata, quorum compositiones exponendas uobis censui.

Epithema dysentericis & cœliacis efficax.

Alterci albi seminis unciæ quatuor: anisi, rosarũ floris, rhus Syriaci, hypocistidis succi, balaustiorum, singulorũ unciæ duæ: opij, croci, singulæ unciæ. Hæc singula ex uino myrteo læuigata mixtaq; simul in pastillos redigito, atque in umbra refrigerato. Cum usus postulat, contundes & incernes quantum satis est. Palmulis patetis excipito, ac in linteolum illita imponito.

Ceratum optimum.

At in quibus stomachus potissimum infirmus fluxionem intestinis transmittit, hoc quoq; utitor cerato, quod ista recipit. Palmularum pinguium unciam: mastichæ tantundem: aluminis liquidi uncias sex: aloes unciam, uini & rosacei quod satis est: confecta diligenter imponito.

Epithema diaœnanthes.

Hoc quoq; medicamentum ad dysenteriam bene facit, in quib. etiam os uentriculi affectum est, et intestinis fluxionem transmittit. Oenãthes drachmæ duæ, uuæ immaturæ succi drach. quatuor: styracis totidem: acaciæ drach. octo: rosarum siccarum totidem: gallæ omphacitidis drachmæ quatuor, palmularum drachmæ sex:

uini austeri, & olei myrtei quod satis est: picis drachmæ sex, ceræ drachmæ sedecim. Mirabiliter confert.

οἴνου αὐστηροῦ, καὶ μυρσίνου ἐλαίου τὸ ἀρκοῦν, πίσσης δραχ. ϛ. κηροῦ δραχ. ιϛ. ποιεῖ θαυμασίως.

Epithema ad tenesmos potissimũ, & cruentas excretiones cũ frigiditate.

Ἐπίθεμα πρὸς τεινεσμοὺς μάλιστα, καὶ αἱματώδεις ἐκκρίσεις μετὰ ψύξεως.

Ceræ unciæ sex: picis, croci, aloes, acaciæ, amomi, anisi, singulæ unciæ: styracis sescũcia: adipis unciæ quatuor: carpobalsami totidẽ: gleucini unciæ duodecim.

Κηροῦ οὐγ ϛ. πίσσης, κρόκου, ἀλόης, ἀκακίας, ἀμώμου, ἀνίσου ἀνὰ οὐγ. α. στύρακος οὐγ. α. S. στέατος οὐγ. δ. καρποβαλσάμου οὐγ. δ. γλευκίνου οὐγ. ιβ.

Vnctio dysenterica.

Χρίσμα δυσεντερικόν.

Rhei drachmæ quatuor, omphacij drach. duæ: hypocistidis, gallarum, myrtorum, singulorũ unciæ quatuor. Vino myrteo excipito: bene facit illitum, & iecori robur adijcit. Item oryzam ex uino tritã oblinito, et antè & pòst. Hoc ad tenesmos ex frigiditate contractos omniũ maximè ualet: adhæc Masuchas cũ malicorijs, gallis, acacia, myrrha, ladano, aloe, iunci rotundi floribus, rosis, spica nardi, & horum similibus conuenire admodum ad huiusmodi affectus creditur. Oportet autem artificem ad dysenteriæ speciem etiã remedij misturã accommodare: ut si uitiũ ex calida quidem intemperie prouenerit, frigidorum facultas præpolleat. Sin autem ex frigida causa, calefacientium roborantium que modus intendatur. Talis porrò est materia omnium odoratorum,

Ῥέου δραχ. δ. ὀμφακίου δραχ. β. ὑποκύστιδος, κηκίδων, μύρτων ἀνὰ οὐγ. δ. οἴνῳ μυρτίτῃ ἀναλάμβανε. καλῶς ποιεῖ ἐπιχριόμενον, καὶ *τὸ ἥπατι τόνον ἐντιθέναι. καὶ ὄρυζαν δὲ ῥίψας μετ' οἴνου, ἐπίπασσε καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. τοῦτο πρὸς τοὺς ὑπὸ ψύξεως τεινεσμοὺς καλῶς ποιεῖ παντὸς πλέον, καὶ ὁ μάσουχας σὺν σιδίοις, καὶ κηκίσι, καὶ ἀκακίᾳ, καὶ σμύρνῃ, λαδάνῳ, ἀλόῃ, σχοινανθίοις, ῥόδοις, ναρδοστάχυϊ, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων, ἁρμόζειν πεπίστευται πάνυ πρὸς τὰς τοιαύτας διαθέσεις. δεῖ δὲ τὸν τεχνίτην πρὸς τὸ τῆς δυσεντερίας εἶδος, καὶ τὴν μίξιν τοῦ βοηθήματος ποιεῖσθαι. ἵνα εἰ μὲν ἐκ θερμῆς δυσκρασίας εἴη τὸ πάθος γεγονὸς, ἡ τῶν ψυχροτέρων ἐπικρατῇ δύναμις. εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν αἰτίαν, ἡ τῶν θερμαινόντων καὶ τονούντων ἐπιτείνηται κρᾶσις. τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ τῶν ἀρωματιζόντων πάντων ὕλη

τουτέστι, κάλαμος ἀρωματικὸς, σχοίνου ἄνθος, ναρδόσταχυς, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια καταπλάσματα. ἐφ' ὧν δὲ τῶν ἐντέρων μάλιστα ῥευματισμὸς, κρίθινον ἄλευρον, ἕψημα, ὄξος ἕψε πάνυ καὶ κατάπλασσε. τοῦτο καὶ πρὸς αἱμόρῥοιαν θαυμασίως, καὶ τὸ ὑπὸ τῶν ἀλφίτων, καὶ τῶν εἰρημένων ἀρωματικῶν καταπλασμάτων, ὁμοίως ποιεῖν πεπίστευται. δεῖ δὲ σὺν οἴνῳ στύφοντι, οἷον σχινίνῳ, ἢ μηλίνῳ ἑψήσαντας, τιθέναι χλιαρόν. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὡς οὐκ ἐνδέχεταί ποτε τὴν τῶν ἐντέρων ἕλκωσιν ἰαθῆναι, εἰ μὴ πρότερον κωλύσει τις τὴν ἐπιῤῥέουσαν ὕλην ἐξ ἑτέρων μορίων. συμβαίνει γὰρ, ὡς εἴρηται, καὶ σπλάγχνων ἐκκαθαιρομένων, ἢ φλεγμαινόντων, ἢ ἀτονούντων, ῥευματίζεσθαι τὰ ἔντερα, καὶ ἑλκοῦσθαι. καὶ δὴ ὅλον δὲ τὸ σῶμα συντηκόμενον, ἔσθ' ὅτε καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιπέμπουσαν, καὶ τὸν στόμαχον ῥευματιζόμενον. ἐπὶ γὰρ τῶν κατὰ συμπάθειαν δυσεντεριώντων κατὰ παντὸς σώματος συντηκομένου, φεύγειν προσήκει τοῖς ἀπὸ σανδαράχης, καὶ * τιτάνεως, καὶ τῶν τοιούτων κατασκευαζομένους τροχίσκους, δύσκρατον μᾶλλον ἀποτελοῦντας τὸ σῶμα, καὶ μᾶλλον αὐτὸ συντήκοντας. ἐπ' ἐκείνων δὲ χρηστέον αὐτοῖς μόνον, ἐφ' ὧν ἐκνεμομένους καὶ σηπεδονώδους ἕλκους τὰ διαχωρήματα φαίνεται φερόμενα. ἐγὼ γοῦν τινας

ut calamus aromaticus, iunci odorati flos, spica nardi, atq; his similia cataplasmata. In quibus intestinorum maximè fluxio molesta est, ordeaceam farinam, sapā & acetū coquito plurimùm, et obducito. Hoc et ad sanguinis profluuium mirificè cōfert: item ex polenta et prædictis odoratis medicamentis cataplasma similiter facere creditur. Oportet autē ex uino astringenti, ut lentiscino, aut melino coctū tepidum apponere. At scire licet, fieri non posse unquam, ut intestinorum exulceratio curetur, nisi quis materiā ex alijs particulis influentem prius coerceat. Accidit enim, ut dictū est, etiam dum uiscera expurgantur, aut inflammationem, aut imbecillitatem experiuntur, intestina fluxione laborare, exulcerariq; ad hæc ob totum corpus contabescens, interdum quoque ob caput materiam transmittens, & stomachum fluxioni obnoxium id euenit. Nam in ijs qui dysenteria per consensum totius corporis contabescentis laborant, uitandi sunt pastilli, qui ex sandaracha, calce & similibus parantur, intemperatum magis corpus reddentes, magisq; ipsum colliquantes. In illis autem utendum ipsis tantum est, in quibus deiectiones depascentis & putridi ulceris efferri uidentur. Ego sanè

quendam conspicatus ex ijs qui contabuerant, à pastillis ei oblatis magis irritari, iussi hæc quidem abijcere, balneis autem potius uti, & cibis refrigerantibus, ut pepone sine medulla, intybis, bulbio & isicio: atque hoc uictu citra medicamentū, ægrum morte ipsi expectata liberaui. Ac multos alios qui ulcerib. curatu difficilibus & magnis infestarentur, uictu etiam solo ad superantem intemperiem accommodato curatos noui. Non igitur festinandum est, ut dixi, ulcus depascens, cùm foris, tum intrinsecus & antidotis & pastillis medicari.

De lienis affectibus, ex libris Philagrij.

Cap. 10.

QVemadmodum & reliqua corporis uiscera, ita & lien intemperies experitur. Nam refrigescit, calefit, siccescit & humectatur. Deinde ut omnibus intemperierum generibus affligitur, ita & alios sæpe morbos sustinet. Nam obstruitur, augescit, & inæqualiter intumescit, extenuatur, ad partes aliquas protenditur, inflammatur, indurescit, & scirro obducitur. Nunc igitur singulas eorum notas & curationes persequemur.

τινα θεασάμενος τῶν συντηξιν ἐσχηκότων, καὶ ὑπὸ τῶν προσφερομένων αὐτῷ τροχίσκων ἔτι πλέον παροξυνόμενον, ἐκέλευσα ταῦτα μὲν ἀπορρίψαι, λουτροῖς δὲ μᾶλλον καταχρήσασθαι, καὶ ἐμψυχοῦσιν ἐδέσμασιν, οἷον πέπονι χωρὶς τῆς ἐντεριώνης, καὶ ἰντύβοις, καὶ βολβῷ, καὶ ἰσικῷ. καὶ οὕτω διαιτηθέντα χωρὶς φαρμακείας ἀπήλλαξα τὸν κάμνοντα τοῦ προσδοκηθέντος αὐτῷ θανάτου. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἐκ διαίτης καὶ μόνης οἶδα θεραπευθέντας, ἐσχηκότας ἕλκη δυσίατα καὶ μεγάλα, πρὸς τὴν κρατοῦσαν ἁρμοσάμενος δυσκρασίαν. οὐ δεῖ οὖν, ὡς εἴρηται, σπουδάζειν, εἰ μὴ νεμόμενον εἴη τὸ ἕλκος ἔξωθεν, ἀλλὰ καὶ ἔσωθεν καταφαρμακεύειν ἀντιδότοις τε καὶ τροχίσκοις τὸ σῶμα.

Περὶ τῶν τοῦ σπληνὸς παθῶν, ἐκ τῶν τοῦ φιλαγρίου. ι.

ΩΣπερ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος σπλάγχνα, οὕτω καὶ ὁ σπλὴν δυσκρασίαις ἐνοχλεῖται. καταψύχεται γὰρ, καὶ θερμαίνεται καὶ ξηραίνεται, καὶ ὑγραίνεται. εἶτα καθάπερ πάσαις δυσκρασίαις ἁλίσκεται, οὕτω καὶ ἄλλα νοσήματα πολλάκις ὑπέχει, ἐμφραττόμενος, καὶ πλέον τοῦ δέοντος αὐξανόμενος, καὶ ἀνίσως ἐξοιδούμενός τε καὶ λεπτυνόμενος, καὶ εἰς μέρη τινὰ προσοτεινόμενος, φλεγμαινόμενος, σκληρούμενος, καὶ σκιρρούμενος. νῦν δὲ πάσας ἑκάστων διαγνώσεις καὶ θεραπείας διεξελεύσωμεν.

Διάγνωσις περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Ὁ σπλὴν τῶν δυσκρασιῶν τῇ ψυχρᾷ καὶ ὑγρᾷ πολλάκις ἀσθενεῖ, μάλιστα δὲ διὰ τροφήν τε ὁμοίαν, καὶ πότον, οἷον ὕδωρ ψυχρὸν, ὄστρεα, βόλβιον, κρέα χοίρεια, ὀπώρας πλείστας, καὶ ποικίλας, ἄλλως τε θέρους. τὸ γὰρ θερμὸν τοῦ σπληνὸς διὰ ταῦτα, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς ὑγροῖς χώροις γινόμενα μειοῦται, καὶ διὰ χρῆσιν βαλανείου μετὰ τροφὴν, καὶ ἀφροδίσια, οὐ μόνον σύχνα, καὶ πλείονα τοῦ δέοντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ στομάχου σιτίων καὶ ποτοῦ πληρωθέντος, καὶ ἀπεπτεύοντος ἔτι γινόμενα, ἐπεὶ ἡ ψυχρὰ δυσκρασία, ῥᾷδιον ἢ θερμὴ ὡς εἴρηται, αὐξάνεται ἐν σπληνὶ, ἄλλως τε ἐν τοῖς πληθωρικοῖς σώμασιν ὀδυνωμένοις καὶ ἐνοχλουμένοις ὄγκῳ τοῦ μορίου ἐκείνου παρὰ φύσιν αὐξηθέντος. χρῶμα δὲ οὐ παντελῶς μέλαν, ἀλλὰ ὑποπέλιδνον καὶ μολιβδαῖον συμβαίνει.

Διάγνωσις περὶ θερμῆς δυσκρασίας.

Ἡ θερμὴ τοῦ σπληνὸς δυσκρασία, διὰ τοὺς πυρετοὺς, καὶ τὴν ἄγαν ἔγκαυσιν γίνεται. ἐπειδὴ δὲ ὁ σπλὴν τὴν φύσιν ἀραιὸς καὶ χαῦνος ὢν τυγχάνει, τῷ αἵματι ἐν πυρετῷ ἐγκαυθέντι καὶ ζέσαντι εἰς αὐτὸν καταῤῥέοντι μεγάλως ἐξογκοῦται, καὶ διατείνεται. θέρος γὰρ καὶ θερμὴ τοῦ περιέχοντος κατάστασις τὸν σπλῆνα βλά-

Notæ frigidæ intemperiei.

Lien frequẽter intẽperie, præsertim frigida & humida laborat. idq́; magna parte ex cibo & potu frigido subinde assumpto, qualia sunt aqua frigida, ostrea, bulbium, caro porcina, fructus pomacei copiosi, uarijq́;, præcipuè per æstatem. Quippe calor in liene ex his, præsertim si locis humidis proueniant, imminuitur: nec non balnei usu post cibũ, & uenere nõ modò frequẽti, & amplíore quàm res postulat, uerùm cũ stomacho cibis potu'ue repleto, & crudo adhuc exercetur. Nam frigida intẽperies facilius quàm calida (ut dictũ est) in liene augescit: præsertim autẽ in illis corporibus, quæ humoribus redundant, cruciantur, dolentq́;, tumore partis præter naturalem modũ adaucto. His color nõ ex toto niger, sed subliuidus & plumbeus accidit.

Signa calidæ intemperiei.

Calida lienis intemperies maximè ex febribus, & nimio solis æstu contrahitur. In febrib. enim sanguine accenso lien extenditur & intumescit. Et quia natura rarus est, ideo sanguis adustus feruens'que in eum defluens, in magnum tumorem ipsum extollit, distendit'que. Aestas enim, & calida aeris constitutio, lienem of-

offendunt, cū homo plus iusto fuerit calefactus. Quemadmodum igitur in hyeme frigidi aeris, ita & humidi & sicci qualitates facere consueuerunt. Quae ex praecedentib. aere, cibo & potu proueniunt, à prudēte cognosci possunt: quia hinc defluxiones augentur, flatus generantur, & morbi increscunt.

Curatio calidæ & siccæ intemperiei.

Calida & sicca intemperies frigidis et humidis adiuuatur auxilijs, siue extrinsecus, siue intus per cibos et potus adhibitos. Ex oleribus cōueniunt lactuca, blitum, atriplex, cucurbita: itē cremor ptisanæ. Balneū autē aquæ dulcis admoueatur. Extrinsecus oleum rosaceū, melinumq́; & ex eis epithemata confecta prosunt. Ad hæc etiā succus uuæ immaturæ, aut portulacæ, aut semperuiui, et teneri uitis turiones.

Curatio frigidæ & humidę intemperiei.

Frigidæ humidæq́; intemperiei calida & sicca præsidia conueniūt: uerùm sicca et frigida intemperies magis quàm humida & frigida cōsiderari debet: quibus illa extrinsecus adhiberi oportet medicamēta, quæ cū butyro, cera noua, œsypo, oleo cyprino uel irino conficiuntur: aut horū similibus, cum adipe anserino, uel

βλάπτει, τῷ πλέον τοῦ δέοντος ἐκθερμαίνοντα. καθάπερ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ ψυχροῦ ἀέρος, καὶ ὑγροῦ, καὶ ξηροῦ ποιότητος, ἱκανὴ ποιεῖν αὐτὸν πεφύκασιν. τὰ δὲ ἐκ τῶν προηγουμένων, οἷον ἀέρος ἡμᾶς περιέχοντος, ῥοφῆς καὶ πότου γινόμενα παρὰ συνετοῦ ἰατροῦ διαγινώσκεσθαι δύναται, ἐπεὶ καταῤῥεύσεις διὰ ταῦτα αὐξάνονται, πνευματώσεις γίνονται, καὶ τὰ πάθη παροξύνονται.

Θεραπεία τῆς θερμῆς καὶ ξηρᾶς δυσκρασίας.

Ἡ θερμὴ καὶ ξηρὰ δυσκρασία, ψυχροῖς καὶ ὑγροῖς βοηθήμασι θεραπεύεται, εἴτ' ἔξωθεν, εἴτ' ἐντὸς διὰ σιτίων καὶ ποτῶν. τῶν μὲν λαχάνων προσήκει ἡ θριδάκινη, βλῖτον, ἀτράφαξις, κολοκύνθη, καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης. βαλανεῖον δὲ, δι' ὕδατος γλυκέος παραλαμβανέτω. ἔξωθεν ῥόδινον καὶ μήλινον ὠφελεῖ, τά τε δι' αὐτῶν ἐπιθέματα. πρὸς τούτοις καὶ ὀμφακίου, ἢ χυλὸς ἀνδράχνης, ἢ ἀειζώου, ἢ ἀμπέλου ἁπαλῆς ἀκρεμόνων.

Θεραπεία τῆς ψυχρᾶς καὶ ὑγρᾶς δυσκρασίας.

Τῇ ψυχρᾷ καὶ ὑγρᾷ δυσκρασίᾳ συμφέρει θερμά τε καὶ ξηρὰ βοηθήματα, ἀλλὰ τὴν ξηρὰν καὶ ψυχρὰν δυσκρασίαν, πλέον κατανοεῖν δεῖ ἢ τὴν ὑγρὰν καὶ ψυχράν. ἔξωθεν δὲ προσφέρεσθαι χρὴ τὰ διὰ βουτύρου, κηροῦ νεαροῦ, οἰσύπου, ἐλαίου κυπρίνου, ἢ ἰρίνου σκευαζόμενα, ἢ τούτοις παραπλήσια σὺν στέατι χηνείῳ,

ἢ

ἢ χοιρείῳ προσφάτῳ, στύρακι καὶ θυμιάματι ἀμμωνιακῷ λιπαρῷ, οἷς ἀναμίξεται ὁ χυλὸς τῆς βοτάνης βουγλώσσου ἢ γλυκυρρίζης. καὶ μὴν καὶ βαλανείων χρῆσις, καὶ ἐλαιῶν ἐγχειομένων ὠφελεῖ. ἔτι νάρδινον μετὰ τῶν προειρημένων, καὶ κρόκου ὀλίγον προσφέρεσθαι δεῖ, ὡς τοῦ σπληνὸς δυνάμεις ἀναρρωννύεσθαι. περὶ μὲν οὖν τῶν ἔξωθεν βοηθημάτων θερμαίνειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένων αὐτάρκως εἴρηται. φυλάττειν δὲ προσήκει, ὡς μὴ τὸ σῶμα πληθωρικὸν ᾖ, καὶ τῷ θερμαίνεσθαι τὸν σπλῆνα, τοὺς χυμοὺς ἐν αὐτῷ αὐξαίνεσθαι. εἰ μὲν οὖν ἐναργῆ τοῦ πλήθους γνωρίσματα ἐπιφαίνει, πρῶτον μὲν ὁ νοσῶν κενώσεται. εἶτα δὲ ἡ δυσκρασία θεραπεύσεται. τροφαὶ δὲ χρήσιμαι, αἳ χρηστὸν αἷμα γεννᾶν πεφύκασι, ὡς ἡ κατοικίδιος ὄρνις, φασιανοὶ, πέρδικες, καὶ πάντα ὄρνεα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἄγοντα, καὶ τῶν περιστερῶν οἱ νεοσσοί. τῶν δὲ τετραπόδων εὐδοκιμεῖ τὸ κρέας τοῦ χοίρου τὴν ἡλικίαν μέσου, καὶ ὁ ἔριφος, καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν ἡλικίαν μέσος. ἔτι χυλὸς τῆς πτισάνης σὺν μέλιτι καλλίστῳ, καὶ πεπέρει κατὰ μικρὸν ἀρτυτὸς ὠφελιμώτατός ἐστι. συμφέρει δὲ, τὰ σπλάγχνα ἀφλέγμαντα εἶναι, ὅπως μὴ ἀπὸ τοῦ μέλιτος θερμότητος, ἢ ξηρότητος βλάπτηται. τὰ γὰρ γλυκέα πάντα τοῖς ὑποχονδρίοις καὶ σπλάγχνοις ἐναντιοῦσθαι πέφυκε. διὰ ταῦτα καὶ τῶν οἴνων θερμαινόντων τε καὶ ὑγραινόντων, ἄλλως τε τῶν κατὰ φύσιν γλυκέων ἀπέχεσθαι προσήκει,

uel porcino recenti, addito styrace, & ammoniaco pingui: quib. admisceatur herbæ buglossi, aut dulcis radiculæ succus. Quin & balneorum usus, & oleorũ si inungantur, prodest: item oleũ nardinum cum prædictis medicamẽtis, & croci modicum, unde lienis uires instaurentur, adhibendum est. De ijs quæ extrinsecus calefacere et humectare possint, abundè sit dictum. Obseruãdum autem, ne fortè corpus humoribus plenum sit: & dum ipsum incalescit, humor in liene augescat: & si tibi manifesta copiæ signa apparuerint, æger euacuari debet, & sic tandem sanari intemperies. Cibi utiles sunt, qui optimum sanguinem generant, gallinæ domesticæ, phasiani, perdices, & omnes aues quæ in montibus degunt, pulliq; columbarum. Ex pedestribus probatur caro porci, qui mediæ fuerit ætatis: hœdus, et ipse mediocris: ptisanæ cremor cum melle optimo, et pipere modicè conditus, utilißimus est. At conuenit, ut uiscera omni inflammatione uacent, ne à mellis calore aut siccitate offendãtur. Nam dulcia omnia naturaliter præcordijs & uisceribus sunt inimica: eoq; etiam uinis calidis & humectantibus, præsertim natura dulcibus, abstinere conuenit.

Curatio calidæ & humidæ intemperiei.

Itaq; ad calidam nunc & humidam intemperiẽ transeamus. Externa eius curatio utilißima est, quæ medicamẽtis constat siccãtibus, nempe ex alumine, pice liquida, aceto, folijs rosarũ, oleo rosaceo, mãna thuris, œnanthe, et gallis omphacinis cõpositis. Huiusmodi enim astringentia adhiberi debẽt. intus aũt curabitur intemperies cibis nõ pinguibus, qui sanguinẽ sicciorẽ frigidioremq; reddant, qualis est caro ceruina. Lenticula uerò, quia melancholica est, & sanguinem crassum generat, prohibenda est. oryza & nux auellana rectè assumuntur: nec non panis ex similagine lota confectus: caseus recẽs, & lactaria: carnes recẽtes, hœdina, et anserina. Item ex herbis, spõdilium, asparagus, bryonia, & salsamenta omnia. Verũm his non crebrò uti cõuenit, ut quæ spacio temporis melancholiam procreent, & sanguinẽ crassum manifestè producant. Vinum autem sit astringens, calida temperatum. De cõpositis intemperiebus hæc dicta sint: nunc de simplicis intemperiei curatione agemus.

De simplicis intemperiei curatione.

Simplex intemperies aut calida, aut sicca, aut frigida, aut humida,

Τῆς θερμῆς καὶ ὑγρᾶς δυσκρασίας θεραπεία.

Νῦν δὲ πρὸς τὴν θερμὴν καὶ ὑγρὰν δυσκρασίαν μετέλθωμεν. ἡ ἔξωθεν οὖν αὐτῆς θεραπεία ὠφελιμωτάτη ἐστὶν, ἡ διὰ τῶν φαρμάκων ξηραινόντων συναγομένη, οἷον στυπτηρίας, πίσσης ὑγρᾶς, ὄξους, φύλλων ῥόδων, ῥοδίνου, μάννης, οἰνάνθης καὶ κηκίδος ὀμφακίτιδος. τὰ γὰρ τοιαῦτα στυπτικὰ προσφέρεσθαι συμφέρει. Ἐντὸς δὲ ὠφελοῦσι τροφαὶ μὴ λιπαραὶ, τὸ αἷμα ξηρότερον καὶ ψυχρότερον ποιοῦσαι, οἷον τὸ κρέας ἐλάφειον. φακὴ δὲ, ὡς μελαγχολικὴ, καὶ αἷμα παχὺ γεννῶσα, ἀπαγορευέσθω. ὄρυζα καὶ κάρυον εὖ ποιοῦσι, καὶ ἄρτος ὁ ἐκ σεμιδάλεως πεπλυμένης συναχθεὶς, τυρὸς νεαρὸς, καὶ τὰ γαλακτώδη, τὰ δὲ κρέα νεαρὰ, ἐρίφειόν τε καὶ χήνειον. τῶν δὲ βοτανῶν σπονδύλιον, ἀσπάραγος, βρυωνία, καὶ ταρίχη πάντα. ἀλλὰ μὴν τούτοις οὐ πολλάκις χρῆσθαι δεῖ, ὡς τῷ χρόνῳ μελαγχολίαν γεννῶσι, καὶ αἷμα ἐναργῶς παχύνουσι. ὁ δὲ οἶνος ἔστω στυπτικὸς, τῷ θερμῷ κεκραμένος. ταῦτα μὲν περὶ τῶν συνθέτων δυσκρασιῶν λελέχθω. νῦν δὲ τῶν ἁπλῶν θεραπείαν διεξίωμεν.

Τῆς ἁπλῆς δυσκρασίας θεραπεία.

Ἡ ἁπλῆ δυσκρασία ἢ θερμὴ, ἢ ὑγρὰ, ἢ ξηρὰ, ἢ ψυχρά ἐστι. ταύτης

ταύτῃ δὲ ἐκ τῶν συνθετῶν θεραπείας προσφέρεσθαι χρὴ σιτία καὶ πόματα, ἁπλᾶ τε καὶ σύνθετα, ἢ φάρμακα χρηστοὺς χυμοὺς καὶ μετρίους τίκτοντα.

Τῆς ὑγρᾶς δυσκρασίας θεραπεία.

Τῆς ὑγρᾶς δυσκρασίας κάλλιστόν ἐστι φάρμακον, τὸ ἁλὸς ἄνθος, εἴτε καθ' αὑτὸ, εἴτε μετά τινος ἁπλῆς κηρώτης ἐπιτιθέμενον. μόνον γὰρ θερμανθὲν, καὶ ἔν τινι κύστει ἀναληφθὲν τῷ σπλῆνι προσφέρεται. ἅλμη δὲ καὶ ἀφρὸς ἁλὸς σὺν κηρωτῇ τινι καὶ ὀλίγῳ ὄξει ἀναμιγμένη, διὰ τῆς σπληνὸς διαθέσεως ὑγρᾶς χρήσιμα βοηθήματα ἐστίν. συμφέρει καὶ ἡ τοῦ πενταφύλλου ῥίζα, καὶ τὸ ἀρνόγλωσσον ξηρὸν, καὶ ἡ στυπτηρία σχιστὴ ἐν ὀστρακῷ ὀπτηθεῖσα, ὡς τὸ αὐτῆς στυπτικὸν ἀποβάλλεσθαι. ἔξεστι σοὶ καὶ διὰ ἀρνογλώσσου φύλλων καὶ πενταφύλλου ῥιζῶν, καὶ ἁλὸς ἄνθους ἀνὰ ἴσων ἢ ἀνίσων ἀναμεμιγμένων, καὶ ἀναληφθέντων συντιθέναι φάρμακον, ὄξους αὐτάρκους προσπλεχθέντος, καὶ πίσσης ξηρᾶς διὰ ὀξυκράτου λυθείσης, καὶ κηροῦ λευκοῦ, καὶ θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, καὶ ὀλίγου ῥοδίνου. Γαληνὸς τὸν τοῦ σπληνὸς σκίῤῥον, διὰ ἁλὸς ἄνθους θεραπεύεσθαι ἔλεξε, καὶ τοῦτο καλῶς. οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὰς δυσκρασίας ποιεῖν δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ ὄγκους τοὺς τοῖς χυμοῖς παχέσι καὶ γλισχροῖς σκληρωθέντας ὠφελεῖν πέφυκε, τὰς

mida, cui ex cõpositis supradictis intẽperiebus, cibi & potus simplices & compositi, uel medicamenta, quæ bonos & mediocres humores gignant, offerri debent.

Curatio humidæ intemperiei.

Humidæ intemperiei optimum est medicamentum, salis flos, siue per se solus, siue cum aliquo simplici cerato imponatur. Solus enim calefactus, & in uesica aliqua exceptus, lieni adhibetur. Quin & salsugo, & salis spuma cum cerato quodam ac modico aceto permixta commodum humidi lienis affectui medicamentum præstabunt. Proderit et quinquefolij radix, & plantago sicca, & alumen scißile adeò in testa ustum, ut quod in ea adstringens est, abijciat. Poteris etiam ipse medicamẽtum ex plantaginis folijs, radicibusq; quinquefolij, ac floris salis pari uel impari modo permixtis, exceptisq; cõponere medicamẽtũ, aceto quod satis est adiecto, & pice sicca in posca liquata: nec non cera alba, & suffimine ammoniaco, et modico rosaceo additis. Galenus lienis scirrũ flore salis sanari dixit, idq; bene. Nõ enim ad intẽperiem solum facere cẽsendus est, sed etiã tumores ex craßis humorib. et uiscosis induratos iuuare solet.

Cõsumit durities, & fortiter extenuat. Eã uerò de qua diximus, intemperiẽ desiccari tantũ oportet. ad quod optimè facit medicamentum, ex salicis succo confectum. Incisus enim salicis arboris cortex lachrymã emittit, quam uni aut alteri ex prædictis medicamentis admiscebis, ac efficacius medicamentum reddes. Verùm ante medicamentũ fricationes optimè cõueniunt, ut quæ humidam lienis intemperiem possint discutere.

Curatio siccæ intẽperiei.

Sicca intemperies frictione adhibita dissolui poterit, nutriri, et humida effici. Huic prodest balneum dulcis aquæ: item unctio ex dulci oleo applicata: præterea ptisanæ cremor ad ungẽdum est utilissimus. Vel si quæ est talis frictio corporis, qualem in podagræ curatione dicemus.

Curatio frigidæ intemperiei.

Frigidæ lienis intemperiei quæ adhiberi debẽt nõ sũt exigua, præsertim quæ iam dicta sunt. Licet etiã unguẽta calida, et epithemata applicare: similiter & cerata, & myracopa. Talia sunt etiã acopa, quæ siccitatẽ et frigiditatẽ oleo simplici mixta persanant.

Curatio calidæ intemperiei.

Calidã intemperiẽ oleũ rosaceũ solum,

τὰς σκληρίας διαλύων, καὶ ἰσχυρῶς λεπτύνων. τὴν δὲ ἄρτι προειρημένην δυσκρασίαν, ξηραίνεσθαι μόνον δεῖ, ὅπερ κάλλιστα ποιεῖ φάρμακον τὸ διὰ ἰτέας χυλοῦ σκευασθέν. ἐντεμνόμενος γὰρ ὁ φλοιὸς τοῦ δένδρου ἰτέας ὀπὸν ἐκχέει, ὃν παραμίξας ἑνὶ ἢ δυσὶ τῶν εἰρημένων φαρμάκων, δραστικώτερον βοήθημα ποιήσεις. πρὸ δὲ τούτου αἱ ἀνατρίψεις ὠφελιμώταται, ὡς ἂν διαφορεῖν δυνάμεναι.

Τῆς ξηρᾶς δυσκρασίας θεραπεία.

Ἡ ξηρὰ δυσκρασία διὰ τὴν ἀνάτριψιν ἀναλύεσθαι, τρέφεσθαι, καὶ ὑγραίνεσθαι δύναται. συμφέρει δὲ καὶ ταύτῃ βαλανεῖον ὕδατος γλυκέος, καὶ χρίσις διὰ ἐλαίου γλυκέος προσφερομένη. πρὸς τούτοις ὁ χυλὸς πτισάνης εἰς χρίσιν ἐστὶ χρησιμώτατος. ἢ εἴ τις ἐστὶ τοιαύτη ἀνάτριψις, οἵαν ἐν τῇ τῆς ποδάγρας θεραπείᾳ δηλώσομεν.

Τῆς ψυχρᾶς δυσκρασίας θεραπεία.

Τὰ δὲ πρὸς τὴν ψυχρὰν δυσκρασίαν προσφερόμενα, οὐκ ἔστιν ὀλίγα, ἄλλως τε τὰ ἄρτι προειρημένα. ἔξεστι δὲ καὶ ἐγχρίσματα θερμὰ καὶ ἐπιθέματα προσπλάττειν. ὡσαύτως καὶ κηρωτὰς καὶ μυράκοπα, οἷα καὶ ἄκοπα, ἐλαίῳ ἁπλῷ μεμιγμένα, τὴν ξηρότητα καὶ ψυχρότητα ἰᾶται.

Τῆς θερμῆς δυσκρασίας θεραπεία.

Τὴν θερμὴν δυσκρασίαν ῥόδινον μόνον

μόνον, ἢ μήλινον, ἢ τὰ διὰ τούτων συντιθέμενα κηρωτά τε καὶ ἐπιθέματα διαφορεῖσι. πρὸς τούτοις δὲ ὀμφάκιον, ἀνδράχνη, ἀείζωον, καὶ ἁπαλῆς ἀμπέλου ἕλικες, καὶ παραπλήσια.

Περὶ πνευματώσεως τοῦ σπληνός. ια.

Η πνευμάτωσις τοῦ σπληνὸς ὑπὸ πνεύματι γεννᾶται, καὶ καθάπερ ἐν ἄλλοις σώματος μορίοις, οὕτως καὶ ἐν ἐκείνῳ, ὄγκος παρὰ φύσιν συνίσταται, διὰ χρῆσιν ὀσπρίων, ἢ βολβῶν, ἢ φοινίκων, ἢ καστανῶν, ἢ συκῶν, ἢ μήλων, ἢ μέλιτος καὶ οἴνου γλυκέος. ταῦτα γὰρ πάντα οὐ μόνον τὸν σπλῆνα πνεύματι ἐμφυσᾷ, ἀλλὰ καὶ τὸ κῶλον, μεσεντέριον, γαστέρα καὶ στόμαχον ταῖς φύσαις διατείνει. ῥαδίως δὲ διαγινώσκεται, εἴπερ ἐκ τῶν σιτίων μόνον ἡ πνευμάτωσις γίνεται. εἰ γὰρ οὐδὲν τούτων προσληφθείη, εἰς ἄλλην τινὰ αἰτίαν τὸ νόσημα ἀναφέρεσθαι χρή. εἰ μὲν οὖν ὁ σπλὴν πνεύμασι διατείνηται, καὶ μεγάλως ὀγκοῦται, καὶ ὁ νοσῶν ἐρωτηθεὶς λέγῃ, τοῦτο ἑαυτὸν ἄνευ βαρύτητος χωρίου ὑπομένειν, ἐκ βρωμάτων ψυχρῶν τὸ πάθος γεγονέναι γνώσῃς. ὁπότε γὰρ πνεύμασι πληρωθῇ ὁ σπλὴν, τὰ πολλὰ κλυδῶνας πάσχει, ἄλλως τε εἰ πόμα ὀλίγῳ πλεῖον παραληφθῇ. ὡς γὰρ ὕδωρ ἐν ἀσκῷ τινι,

οὕτω

solũ, aut melinũ, et quæcunq; ex his cõponuntur medicamenta, tum cerata, tũ epithemata discutiunt. Præter hæc succus omphacei, portulacæ, semperuiui, et teneræ uitis palmites, similiaq;.

De lienis inflatione. Cap. 11.

INflatio ex spiritu generatur: et quemadmodum in aliis corporis partibus, ita in liene tumor naturæ cõtrarius excitatur: id quod accidit ex leguminum, aut bulborum, aut palmularum castanearum'ue esu, aut ficuũ, uel malorum, uel mellis, dulcisq; uini usu. Hæc enim omnia non modò lienem inflant spiritu, sed etiam colum, mesenteriũ, uentrem & stomachum flatibus distendunt. Facilè autem deprehendere licet, an ex cibis tãtum inflatio excitetur. Nam si ex his nihil assumptum fuerit, ad aliam causam morbus referri debet. Quòd si lien flatib. distendatur, & in amplum tumorem attollatur, ægerq; interrogatus id se citra pondus, & loci ipsius grauitatem sustinere dixerit, tunc ex cibis frigidis malũ accidere cognosces. Quando enim lien ex toto flatib. repletur, fluctuationes, Græci κλυδῶνας appellant, ubi paulo liberaliorem potum aßumpserit, experitur. Vt enim in utre aqua,

ita

ita in uentre copiosior potio sonitum elidit, cum agitatur. Si autem qui inflantur, frigidos cibos assumant, frequenter eructant: postea autem singultiunt. Quòd si nihil horum in uentre contingat, lien autem tendatur, pungaturq́;, citra aliquam grauitatem, flatuosos spiritus esse putato.

Curatio inflationis.

His igitur qui intumescunt, medicamentum diospoliticum dari debet. Piper enim & cuminum calefaciũt: ruta flatus discutit, et partem affectã iuuat, humoresq́; pituitosos imminuit: nitrum uentrem subducit: mel similiter purgat, calefacitq́;, & humores extenuat. Pari modo etiam medicamenta faciunt diacalamynthes, et dia trion pepereon. Epithema uerò quod ex seminibus constat, unde Dia spermaton Græci uocant, huic malo auxiliatur. Iam melanthium, apij semen, anisum & petroselinum trita, pani apud pistores inspergi debent. Eadem ex uino pota lienis inflationẽ tollunt. His etiam cestrum, adianthum, et polypodiõ modicè adijcietur, præsertim cũ lien indurescit. Tunc scolopendriũ quoq; et splenidion herbæ ex uino potui dantur utiliter. Itaq; liene inflato prædictis potionibus, & epithemate diaspermaton uteris. hæc

οὕτω πλείων πότος ἐν γαστρὶ ἠχεῖ κινούμενος. εἰ δὲ οἱ πνευματούμενοι ψυχρὰ σιτία παραλαμβάνωσι, πολλάκις ἐρυγοῦσι ὀξώδη, μετὰ δὲ ταῦτα λύζουσι. εἰ δὲ οὐδὲν τούτων ἐν γαστρὶ συμβαίνει, ὁ σπλὴν δὲ τείνηται, καὶ ἄνευ βαρύτητός τινος νύττηται, φυσώδη πνεύματα εἶναι ἡγητέον.

Θεραπεία ἐμπνευματώσεως.

Τοῖς οὖν ὀγκουμένοις τὸ διοσπολιτικὸν διδόναι συμφέρει. τὸ γὰρ πέπερι καὶ κύμινον θερμαίνουσι, πήγανον πνεύματα διαφορεῖ, καὶ τὸ πεπονθὸς μέρος ὠφελεῖ, καὶ τοὺς φλεγματικοὺς χυμοὺς μειοῖ, νίτρον τὴν γαστέρα ὑπάγει, μέλι ὡσαύτως καθαίρει καὶ θερμαίνει, καὶ τοὺς χυμοὺς λεπτύνει, παραπλησίως ποιεῖ φάρμακα, τό τε διὰ καλαμίνθης, καὶ τὸ διὰ τριῶν πεπέρεων. ἐπίθεμα δὲ τὸ διὰ σπερμάτων τούτῳ τῷ πάθει ἀρήγει. ἔτι μελάνθιον, σπέρμα σελίνου, ἄνισον καὶ πετροσέλινον λειωθέντα ἄρτῳ ἐμπάσσεσθαι συμφέρει. ταῦτα δὲ οἴνου ποθέντα τὴν τοῦ σπληνὸς ἐμπνευμάτωσιν αἱρεῖ. ὡσαύτως ποιεῖ καὶ κέστρον, ἀδίαντον καὶ πολυπόδιον κατ' ὀλίγον ἀναμεμιγμένα, ἄλλως τε καὶ ὅταν ὁ σπλὴν σκληραίνηται, τότε καὶ σκολοπένδριον καὶ σπληνίδιον βοτάναι δι' οἴνου χρησίμως ποτίζονται. τοῦ σπληνὸς οὖν ἐμφυσουμένου, τοῖς προειρημένοις ποτοῖς, καὶ ἐπιθέματι τῷ διὰ σπερμάτων χρῆσθαι, τά-

ἔστι. τάδε γὰρ προσήκει, εἰ ὁ ὕδρωψ οὐκ αὐτίκα ἐντεῦθεν τυγχάνει. εἰ δὲ ἐξαίφνης γίγνηται, τότε οὐδαμῶς ταῦτα συμφέρει. ὕδρωψ γὰρ τυμπανίτης τὸ πολὺ κατ' ἀρχὰς γίνεσθαι πέφυκε, οὗ συμβάντος φάρμακα τά τε τὴν ἐμπνευμάτωσιν διαφοροῦντα, καὶ τὰ θερμὰ προσφερόμενα τὴν διάθεσιν πλέον αὐξάνει. πολλοὶ γὰρ φαρμάκοις αὐτὴν ξηραίνειν βέλοντες πλέονα σκληρότητα ἐποίησαν. ἐν πότῳ δὲ αὐτοῖς δοῦναι τὸ τοῦ ἄγνου σπέρμα πεφρυγμένον, πετροσέλινον, μελάνθιον, ἄνισον καὶ σίσον χρή. τούτων γὰρ ἑκάστης ἡ τοῦ σπληνὸς σκληρότης καὶ σκίρρος ἐν αὐτῷ γεγενημένος θεραπεύεται. καὶ εἰ πνευμάτων ὁ σπλὴν ἀναπλήρης εἴη, δίδοται ἐκεῖνα ἢ διὰ ὄξους, ἢ ὀξυμέλιτος, ἢ ὀξυκράτου. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα χρήσιμα τούτῳ πάθει, ὡς ἕρπυλλον, θύμον, δάφνης φλοιὸς, ὀρίγανον, καλαμίνθη ξηρά τε καὶ χλωρὰ, πέπερι, πηγάνου μάλιστα ἀγρίου σπέρμα, πευκέδανον ἄλλως τε ὁ ὀπὸς αὐτοῦ, κόστον, καρδαμῶμον, πράσιον, ἠρύγγιον, κενταύριον μεῖον, μάλιστα δὲ αὐτοῦ χυλὸς, χαμαίδρυς καὶ χαμαίπιτυς. τούτων γὰρ ἢ ἓν μόνον, ἢ δύο, ἢ τρία, ἢ καὶ πάντα ὁμοῦ ἐμπνευματουμένοις ποτιζόμενα ὀνίνησι.

Περὶ φλεγμονῆς σπληνὸς ἀπὸ μόνου αἵματος γινομένης. ιβ.

Εἰ δὲ πλῆθος αἵματος εἰς τὸν σπλῆνα ἐμπέσῃ, φλεγμονὴ

hæc enim adhibebis, si hydropicus morbus inde, non subitò accidat. Sin autē repentè prouenerit, tunc nullo modo hæc conueniūt. Nā hydrops tympanites plerūq; inter initia oriri solet: quod ubi acciderit, medicamēta tum quæ inflationē tollunt, tum quæ calefaciunt, si adhibētur, affectū magis augent. Nam multi dū medicamentis eum desicare uellent, maiorem duritiem excitarūt. Potui uerò dare eis uiticis semen torrefactū, petroselinū, melāthium, anisum, et sison, expedit. His enim singulis lienis duritia, & scirrus in eo factus curatur: & si flatib. plenus sit lien, dantur illa aut ex aceto, aut oxymelite, aut posca. Porrò sunt & alia huic uitio accommoda: ut serpillum, thymus, lauri cortex, origanū, calaminthe sicca & uiridis, piper, rutæ maximè syluestris semē, peucedanum, præsertim ipsius liquor, costum, cardamomū, marrubium, eryngiū, centauriū minus, præsertim ipsius succus, chamædrys & chamæpitys. Ex his enim medicamētis, aut unū duntaxat, aut duo tria ue, aut simul etiā omnia inflationi potu benefaciunt.

Indicia inflammationis lienis ex solo sanguine.

Cap. 12.

QVòd si sanguinis copia in lienē cōfluxerit, et ex eo inflāmatio

matio indidē orta fuerit, dolorq́; cum tumore & tēsione, & multa grauitate uehementer urgeat, interim obstructio mēbri excitatur, unde scirrum & inflammationem plerunq́; cōtrahit: interdum etiam sine dolore augescit, durusq́; efficitur, quod tactu subinde cognoscere possumus. Quippe tangentibus facilè apparet: item cum ex duritie in mollitiem largiorem deductus fuerit, attolliturq́; adeò, ut super musculos qui extrinsecus incumbunt, excrescat. Ego enim sæpius uidi, nō solū uentrem & stomachū, sed etiam dextram præcordiorū partem, et pubis pectinē lienis tumore occupari. Hippocrates memoriæ prodidit, sanguinis in liene abundantia uentrem indurescere, corpus humoribus uigiliisq́; extenuari, & faciē emacrescere. Nā ex liene ipso carnes colliquescūt, & magna sitis urget. In primis enim lienis tumor apparet humidior, dum scilicet humor adhuc fluit. Vbi uerò collectione facta induruerit, necesse est ut iugulū non sentiat alimentum, & uenæ in musculis foras prodeāt, color melācholicus aut pallidus fiat, et aqua subter cutem subsequatur.

Signa inflammationis ex humore bilioso.

Vbi biliosus fluxus in lienem decumbit, totū corpus calidū esse, & non sine febri esse uidetur, oculi

μονὴ καὶ ὀδύνη σφοδρὰ σὺν ὄγκῳ καὶ τάσει, καὶ πολλῇ βαρύτητι. ἐνίοτε δὲ ἔμφραξις τοῦ μέρους γίνεται, ὅθεν σκίρρος καὶ ἐμπνευμάτωσις. ἔστιν ὅτε καὶ ὁ σπλὴν αὐτὸς ὀδύνης αὐξάνεται καὶ σκληραίνεται, ὅπερ τῇ ἁφῇ ῥαδίως καταλαμβάνομεν. καὶ μὴν καὶ ἐκ σκληρότητος εἰς μαλακότητα πλείονα μεταχθεὶς ὀγκοῦται, ὡς ὑπὲρ τοὺς ἔξωθεν μῦς ἐκβαίνειν. ἐγὼ πολλάκις ἑώρακα οὐ μόνον τὴν κοιλίαν καὶ στόμαχον, ἀλλὰ καὶ δεξιὰ ὑποχόνδρια, καὶ τὴν ἥβην τῷ τοῦ σπληνὸς ὄγκῳ ὑπερέχεσθαι. ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἔγραψε, τῷ τοῦ αἵματος πλήθει κατὰ τὸν σπλῆνα ἐχομένῳ τὴν κοιλίαν σκληραίνεσθαι, καὶ χυμοὺς αὐξάνεσθαι, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα καὶ ἰκμάδας λεπτύνεσθαι. αἱ σάρκες γὰρ διὰ σπλῆνα συντήκονται, καὶ μεγάλη δίψα ἐνοχλεῖ. κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ ὄγκος τοῦ σπληνὸς μαλακὸς φαίνεται, τῶν χυμῶν ἔτι ἐπιρρεόντων. σκιρροῦται δὲ τούτων ἤδη εἰς αὐτὸν ἀποσκηψάντων, αἱ κλεῖδες δ' ἀνάγκης ἀτροφοῦνται, καὶ αἱ τῶν μυῶν φλέβες ἔξω ἀναφαίνονται. χρῶμα δὲ γίνεται μέλαν, ἢ ὠχρὸν, καὶ ὕδρωψ ἐπακολουθεῖ.

Διάγνωσις τῆς ἀπὸ τῆς χολῆς φλεγμονῆς.

Τῆς χολῆς εἰς τὸν σπλῆνα κατασκηψάσης, ὅλον τὸ σῶμα θερμαίνεσθαι καὶ πυρέττειν φαίνεται. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τῆ

tincti

χολῇ βάπ]ονται, οὖρα χολωδέςερά τε καὶ δριμύ, ἢ ξανθὰ, ἢ ἐρυθρά ἐστιν, οἱ δὲ νοσοῦντες διὰ δίψαν τὸ ψυχρὸν πίνειν αἰτοῦσι, καὶ μικρόψυχοι γίνονται ταχέως μαίνονται. στόμα δὲ ἔχουσι πικρὸν, ἀνορεξίαν, ἀγρυπνίαν, τὴν γαστρὸς ταραξιν, τὴν γλῶσσαν ξανθὴν. καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια, τὴν χολὴν δηλοῦντα.

Διάγνωσις τῆς ὑπὸ χυμῶν μελαγχολικῶν φλεγμονῆς.

Χρῶμα ἐν τούτοις κατ' ὀλίγον μελαγχολικὸν γίνεσθαι φαίνεται, ἄλλως τε τῆς φλεγμονῆς ἤδη γεγενημένης. δέρμα, καὶ οὖρον μελάντερον. ἡ δὲ μελαινὴ χολὴ ἐν ὅλῳ σώματι πλεονεκτεῖ. αἱ δὲ οὖλιδες μέλαιναί εἰσιν, οἱ κάμνοντες διψῶσι, καὶ τὸ ψυχρὸν παραλαμβάνοντες πλέον ὀρέγονται.

Διάγνωσις τῆς ὑπὸ χυμῶν φλεγματικῶν φλεγμονῆς.

Εἰ δὲ ὁ χυμὸς φλεγματικὸς, ἐν τῷ σπληνὶ ἀθροισθεὶς φλεγμονὴν ἐγέννησε, ἡ χροία τοῦ σώματος ὠχρὰ, ἢ τοιαύτη παραπλησία εὑρίσκεται. οἱ δὲ νοσοῦντες οὐ διψῶσι, ἀλλὰ τῶν σιτίων ὀρέγουσι, εἰ φλέγμα οὐχ ἁλικὸν ἐν τῷ σπληνὶ εἴη. τοῦτο δὲ γνῶναι ἔξεστι, ὅτι διὰ τὸ φλέγμα καθ' ἑκάστην ἡμέραν πυρέττουσι. διὰ δὲ τὴν χολὴν, διὰ τρίτης· διὰ δὲ τὴν μελαγχολίαν, διὰ τετάρτης.

Θεραπ-

tincti sunt, urinæ coloratiores, acresq;, aut flauæ, aut rubræ existunt: ægri sitibundi frigidam bibere appetunt, animo sunt abiecto, citò furiunt, os habent amarum, cibum fastidiunt, uigilijs torquentur, & uentris turbatione: linguam habent flauam, atque alia id genus similia, quæ bilem testantur.

Signa inflammationis ex humore melancholico.

Paulatim in his color melancholicus fieri uidetur, præsertim facta iam inflammatione, cutis & urina nigrior efficitur. In toto corpore bilis atra abũdat, gingiuæ nigræ apparent, sitis urget. & si ægri frigidam potionem assumpserint, magis cibum appetunt.

Indicia inflammationis ex humore pituitoso.

At si humor pituitosus in liene collectus inflammationem pepererit, color pallidus, aut eius naturæ similis inuenitur, oculorum, linguæ & cutis corporis: ægri non sitiunt, sed cibos appetunt, si pituita non salsa in liene fuerit. Hoc ergo scire licet, quòd ex pituita quotidie febricitant: ex bile, tertio die: ex melancholia quarto.

Cura-

Curatio inflammationis.

Nunc de inflammatione lienis curanda agendum est. Ac primùm uniuscuiusque humoris signa considerari, atque sic tandem curatio adhiberi debet. Recidiuæ autem gratia, non magna sollicitudine, nec pluribus uerbis opus est. Nam ubi illa semel curata fuerit, non facilè reuertitur: rarius enim quàm alia uiscera, lien inflammatione conflictatur. Hoc autem curandum est, ut prō humoris natura, ex quo generata est, conueniens, non autem contraria adhibeatur curatio. Num enim cibi potus'ue aliqui morbo occasionem dederint, aut aliquid extrinsecus accesserit, omnia internoscere oportet. Similiter ociosi'ne ægri fuerint, an exercitio ac labore se fatigauerint, an balneis frequenter aut nunquam usi sint, aut ex accidenti'ne, an à parentibus hunc affectum sustineant. His diligenter examinatis, si inflammatio lienem exercet, primùm sanguis detrahi, deinde purgationes adhiberi, postea medicamenta extrinsecus imponi debent. Primùm sanè ijs utendum, quæ aluum subducunt, Græci uocant Epilata: nec non clysterijs. Vomitu autem tentanda purgatio est, cum humores in uentriculum influunt, ibiq; supernatant.

Tunc

Θεραπεία τοῦ σπληνὸς φλεγμονῆς.

Νῦν δὲ περὶ θεραπείας τοῦ σπληνὸς φλεγμονῆς λεκτέον ἐστί. πρῶτον οὖν τὰ γνωρίσματα ἑκάστου τῶν χυμῶν διανοεῖσθαι, καὶ οὕτως ποτὲ τὴν θεραπείαν παρέχειν δεῖ. τῆς δὲ ὑποστροφῆς ἕνεκα, οὐ μεγάλης δεῖ φροντίδος, ἢ πλειόνων ῥημάτων. ἅπαξ γὰρ ἡ φλεγμονὴ τεθεραπευμένη, οὐ ῥαδίως ὑποστρέφεται. ὁ γὰρ σπλὴν τῶν ἄλλων σπλάγχνων σπανιώτερον φλεγμονεῖ. τοῦτο δὲ ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὡς κατάλληλον κατὰ τὸν χυμὸν, ἐξ οὗ γέγονε, θεραπείαν οὐκ ἐναντίαν αὐτῇ προσφέρεσθαι. εἰ γὰρ αἱ τροφαὶ καὶ πόματά τινα τῇ νόσῳ πρόφασιν, ἢ ἔξωθέν τι προσελθὸν παρέχουσι, διαγινώσκειν ἀκριβῶς προσήκει. ὡσαύτως εἰ οἱ παθόντες, ἐν ἀργῇ, ἢ ταλαιπωρίᾳ, καὶ πόνοις διακτήσαντες ἐτύχωσιν, εἴτε καὶ βαλανείοις πολλάκις, ἢ ἀλουσίᾳ ἐχρήσαντο, εἴτε κατὰ συμβεβηκὸς, ἢ ἀπὸ τῶν γονέων τόδε νόσημα παραλάβωσιν, τούτων οὖν ἀκριβῶς ἐξετασμένων, εἰ φλεγμονὴ τὸν σπλῆνα ἔχῃ, πρῶτον μὲν τὴν φλεβοτομίαν προσφέρειν δεῖ, εἶτα τὸ σῶμα καθαίρειν, ἔπειτα φάρμακα αὐτῷ ἔξωθεν ἐπιτίθεσθαι. καὶ κατ' ἀρχὰς τοῖς ἐπηλάταις καὶ κλυστηρίοις χρῆσθαι, καθάρσει δὲ διὰ ἐμέτου τῶν χυμῶν εἰς τὴν κοιλίαν ἐπιῤῥυόντων, καὶ ἔνθα ὑπερπλεόντων.

τότε

τότε γὰρ αὐτοὺς ἀνυπερθέτως καθαίρειν δεῖ. εἰ δὲ ἡ φλεβοτομία, πάντων τῶν σπλάγχνων φλεγμαινόντων, χρησιμώτατόν ἐστι βοήθημα, μάλιστα δὴ ἐν τῇ τοῦ σπληνὸς φλεγμονῇ παρέχεσθαι προσήκει, εἰ μηδὲν ἐναντιοῦται. οἷον ἡλικία, ἢ δυνάμεις, ἢ χωρίον, ἢ ἔθος, ἢ τοῦ περιέχοντος κατάστασις, ἢ προηγοῦσα σιτίων ὠμότης, ἢ μεγάλη γαστρὸς διάρρυσις· ταῦτα γὰρ μόνα ἐν τοιῷδε νοσήματι ἀναφορὰν πειθεῖ. εἰ δὲ ἡλικία, ἢ δύναμις μὴ κωλύει, τὴν τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος ἔνδον φλέβα τμήσεις. εἰ δὲ αὕτη μὴ φαίνηται, τὴν μέσην. εἰ δὲ μηδ᾽ αὕτη φαίνοιτο, τὴν ὠμιαίαν. εἰ δὲ μηδ᾽ ἐκείνη, τὴν παρὰ τὸν μικρὸν δάκτυλον. Κἂν δὲ ἧττον τοῦ αἵματος ἀπὸ τῆσδε ἀφαιρεῖσθαι δύνηται, ἡ τυχοῦσ᾽ ὅμως κένωσις, μεγάλως εἰς τὴν τοῦ σπληνὸς θεραπείαν ἀρήγει. τὸ δὲ ῥέον αἷμα κατανοεῖσθαι δεῖ, εἰ μάλα ἐρυθρὸν καὶ καθαρόν, ἢ πελιδνὸν ὂν τυγχάνει. τοῦ γὰρ πελιδνοῦ, ἢ ἐρυθροτέρου πλέον ἀφαιρετέον, τοῦ δὲ καθαροῦ καὶ εἰλικρινοῦς ἧττον. οὕτως δὲ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ, ὡς μὴ τὸν ζωτικὸν τόνον ἀπολείπεσθαι.

Περὶ τῶν ὑπακτικῶν γαστρός.

Μετὰ τὴν φλεβοτομίαν κοιλίας ὑπακτικὰ προσφέρεσθαι δεῖ, ὧν γραφὴν ἔχεις ἐντιθεμένην ἐν τῷ ἔμπροσθεν. ἔστι δὲ πρᾶα φάρμακα

Tunc enim citra ullă moră purgare eos oportet. Quòd si uenæ sectio omnibus uisceribus inflammatis præsentissimum est remedium, maximè certè in lienis inflammatione adhibenda est: si nihil contrà suadeat, nempe ætas, aut uires, aut locus, aut cōsuetudo, aut aeris constitutio, aut praecedens ciborum cruditas, aut magnum uentris profluuiū. Hæc enim in sola ista causa dilationem suadent. Sin autem ætas, aut uires non prohibeant, uenam brachij sinistri interiorem secabis: si ea non appareat, media ferienda est: si ne ipsa quidē in conspectum proueniat, humeraria incidenda est: si nec ipsa quoq; cōspiciatur, ea quæ minimo digito uicina est, aperiri debet. Etsi uerò hinc minus sanguinis euacuetur, tamen quantulacunque inde tentata inanitio, præcipuum lieni ad sanitatem adiumentum est. Cum sanguis fluit, attendendus est, ualde ne rubens sit, & purus, an liuidus. Nam si liuidus est, aut æquo rubentior, copiosior auferri: si purus ac syncerus, paucior debet. uerùm sic extrahēdus est, ne uitalis facultas deficiat.

De ijs quæ aluū subducūt.

Post sanguinis missionem ea dari oportet, quæ aluum solent ducere, quorum formam habes superius expressam. Sunt enim

leuia medicamēta alui ducendæ idonea, ut herba mercurialis, polypodium, cnicus, atq; his similia.

De fomentis.

Tempestiuum igitur est, ut de astringentib. medicamentis nūc dicamus, quæ corpori iam euacuato rectè accōmodantur. Quare conuenit post euacuationē fomenta ex eis adhiberi, primùm quæ humores influentes reprimant, deinde quæ hos particulæ impactos discutiant, digerantq;, ita tamen ut etiam quæ alienis robur, quo actionem suam obit, cōseruent, admisceantur. Siquidem modicus fluxionis sit impetus, mediocria præsidia: si ualidus, ualida applicabuntur, quæ citra noxam calefaciant. Vbi igitur non uehemens urget inflammatio, uino austero & oleo quodam tenui, ut lentiscino aut melino, lienem fouebimus. Sin autem uehementior urgeat, omphacino, aut rosaceo: quæ si non adsint, turiones oleæ aut rubi, aut mespili, aut mali, aut mala ipsa, ex oleo lentiscino aut melino cum uino mixto coquentur: & si hoc non satis proficiat, thymus, origanum, & nardinum oleum imponetur. At si humores ualde calidi lieni influxerint, aut febris quædam superueniat, alnam succidam tenui quodam oleo cum uino mixto copioso imbutam superimpones.

μανικὰ τὰ ὑπήλατα, οἷον λινόζωστις βοτάνη, πολυπόδιον, κνῖκος, καὶ τούτοις παραπλήσια.

Περὶ ἐμβροχῶν.

Καιρὸς οὖν ἐστὶ περὶ τῶν στυφόντων φαρμάκων λέγειν, ἅτινα τοῦ σώματος ἤδη κενωθέντος καλῶς προστίθεται. πρῶτον μὲν ἐμβροχαὶ, αἱ τῶν χυμῶν ἐπιῤῥυέντων ἀποκρουστικαὶ, εἶτα αἱ τούτων ἐν τῷ μορίῳ σφηνωθέντων διαφορητικαὶ, ἅμα δὲ ταύταις ἀναμίξεταί τινα στυπτικὰ, τὸν τοῦ σπληνὸς τόνον φυσικὸν φυλάττοντα· εἰ μὲν μέτρια τοῦ ῥεύματος ἡ ὁρμὴ, μέτρια· εἰ δὲ μεγάλη, ἰσχυρὰ, ἄνευ βλάβης θερμαίνοντα. διὰ μὲν οὖν φλεγμονῆς οὐ σφοδρᾶς οὔσης, οἴνῳ αὐστηρῷ, καὶ τῶν ἐλαίων λεπτομερῶν τινι, οἷον σχινίνῳ, ἢ μηλίνῳ τὸν σπλῆνα ὑποπυριάσομεν. σφοδροτέρας δὲ ἐπειγούσης, ὀμφακίνῳ, ἢ ῥοδίνῳ. τούτων δὲ μὴ παρόντων, βλάσται δὲ ἐλαίας, ἢ βάτου, ἢ μεσπίλου, ἢ μηλέας, ἢ αὐτὰ τὰ μῆλα δι᾽ ἐλαίου σχινίνου, ἢ μηλίνου σὺν οἴνῳ μεμιγμένου ἀφέψονται. εἰ δὲ μάλα θερμοὶ χυμοὶ εἰς τὸν σπλῆνα ἐπιῤῥύωσι, ἢ πυρετός τις ἐπιβαίνῃ, ἔριον αἰσυπηρὸν τῶν λεπτῶν ἐλαίων τινὶ σὺν οἴνῳ πλείονι ἀποβρέξας ἐπιθήσεις. τοῦτο

εἰ δὲ

Hanc

εἰ ἀπαιτεῖ ἡ νόσος, ὀμφακίῳ προσμίξεις ῥόδα, ἢ κύπερον, ἢ οἰνάνθην, ἢ ἀκάνθης αἰγυπτιακῆς σπέρμα. οὕτως ἡ μετρία φλεγμονὴ θεραπεύεσθαι προσήκει. μεγάλην δὲ τοῖς προειρημένοις ἐλαίοις σὺν ὄξει καὶ οἴνῳ, ἢ αὐστηρὸν δή που οἶνον τοῖς ἐλαίοις ἀναμίξεσθαι δεῖ, καὶ προνοεῖσθαι, ὅπως μὴ οὕτως τῆς κεφαλῆς ἅπτῃ, ἥτις ῥαδίως ἐν πυρετῷ πάνυ καύσῳ δεῖ βλάπτηται. διόπερ ἕψημα ἢ οἴνου γλυκέως ὀλίγον ἐλαίοις ἀναμίξεσθαι προσήκει. εἰ δὲ παχύτερον ἢ τὸ ἕψημα, ὕδωρ προσπλέξασθαι. εἰ δὲ ψυχρὸς χυμὸς ἐν τῷ σπλῆνι σφηνωθεὶς τὴν φλεγμονὴν ἐποίησε, προσλαβέσθαι δεῖ γλήχωνα, θύμον καὶ ὀρίγανον, ὡς δύναμίν τινα διαφορητικὴν καὶ τονωτικὴν ἔχοντα. τούτοις δὲ οὐ πολλάκις, ὡς οἴνῳ καὶ ἐλαίοις, χρησόμεθα.

Περὶ κλυστῆρος.

Πρὸς δὲ τὴν κένωσιν τῆς γαστρὸς κατ᾽ ἀρχὰς τῆς νόσου, ἢ ἐν αὐξήσει τοὺς κλυστῆρας παρέχειν δεῖ, ἄλλως τε θερμότητος οὐκ ἄγαν διακαοῦς ἐνοχλούσης. σκευάζονται δὲ διὰ μελικράτου, νίτρου, ἀφρονίτρου καὶ ἁλός, καὶ ταῦτα οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ δὶς, ἢ τρὶς, καθ᾽ ἡμέραν ἐνιέσεται. πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅταν ἡ φλεβοτομία παραληφθῇ.

Περὶ

Hanc nolentibus, omphacio admiscebis rosarum flores, aut cyperum, aut œnanthem, aut spinæ Aegyptiæ semen. Mediocris sanè inflammatio per initia hoc modo curanda est. Sin autem nimius calor infestet, admouenda sunt olea, qualia diximus: & acetum cum uino, aut certè uinum austerum oleis est admiscendum. Et attẽdendum, ne caput feriat: ut quod facilè huius sensu in febri admodum ardenti offendatur. Quare sapam, aut uinum dulce modicum, oleis admiscere conuenit. Sin autem crassior sapa existat, aqua miscenda est. Porrò si frigidus humor inflammationem excitauerit, adijcienda sunt pulegium, thymus, & origanum, ut quæ uim quandam euacuantem corroborãtemque habeant. His autem non adeò frequenter ut uino & oleis utemur.

De clysteri.

Ad euacuandum autem uentrẽ per morbi initia, uel in augmento clysteria adhibenda sunt: atque tunc magis, quando calor non nimium ardens urget. Ex mulsa autem & nitro, nec non aphonitro & sale euacuatio tentari debet. uerùm iniectio medicamentorum ab inferioribus partibus non semel tantum, sed bis ter'ue singulis diebus fiet: multo autem magis, quando sanguinis detractio prætermissa fuerit.

De cibo.

His temporib. solo ptisanæ cremore æger nutriēdus est: illius penuria, aqua & solo pane: ipsamq; aquam calidam bibat, et oxymeli. Si calore æstuet, aqua non ex toto calida, sed modicè refrigerata offeretur. Hæc per initia ad statum usq; fieri debent.

De statu.

Cum morbus iam in statu est, post fomēta cataplasmata eis inducemus, ubi prius euacuati fuerint. Noxa enim omnino sequetur, si corporibus nondum humorum copia liberatis, calida medicamenta adhibeantur: uel si crudus aliquis humor ex nimia crapula, uel copia ciborum collectus fuerit, aut si ægri craßis cibis repleti, ut cōchylijs, aut purpuris, aut sepijs, aut pectunculis, aut polypis, aut ostreis, aut uuluis porcinis, uel agninis, aut carnib. porcinis, aut salgamis & congelatis pinguioribus, & multum frigidis: adhæc si in ocio degerint, & post cibum lauarint: præterea si pauperes, pane copioso, lēticulis, uel carnibus bouillis, uel ouillis: item piscib. qui humorem melancholicum, et copiosum sanguinem generant, usi fuerint. Qui igitur tali cibo nutriti uenæ sectionē, subductionemque uentris detrectant, ijs talia cataplasmata adhiberi non debent.

Nam

Περὶ τροφῆς.

Ἐν τούτοις τοῦ πάθους καιροῖς ὁ νοσῶν μόνῳ τῷ πτισάνης χυλῷ τρέφεται. τούτου μὴ παρόντος, ὕδατι, καὶ μόνῳ ἄρτῳ. πινέτω δὲ ὕδωρ θερμὸν, καὶ ὀξύμελι. εἰ δὲ τῇ θερμότητι καυσῶται, οὐ πάντως θερμὸν, ἀλλὰ ὀλίγως ἀνεψυγμένον προσφερέσθω, καὶ ταῦτα κατ᾽ ἀρχὰς, μέχρι τῆς ἀκμῆς γίνεσθαι προσήκει.

Περὶ τῆς ἀκμῆς.

Νόσου δὲ ἤδη ἀκμαζούσης, μετὰ τὰς ἐμβροχὰς, τὰ καταπλάσματα ἐπιθήσομεν τοῖς προκενωθεῖσι. εἰ γὰρ τῶν σωμάτων ἀκαθάρτων ἔτι ὄντων, θερμὰ φάρμακα προσφέρηται, μεγάλη πάντως βλάβη ἐπακολουθήσει· ἢ ὠμοῦ τινος χυμοῦ διὰ τὴν ἄγαν κραιπάλην, ἢ σιτίων πλῆθος συναθροισμένου, ἢ τοῦ σώματος παχῶν τροφῶν πληρωθέντες, οἷον κογχυλίων, ἢ πορφύρων, ἢ σηπίων, ἢ κτενιδίων, ἢ πολυπῶν, ἢ ὀστρέων, ἢ βουλβίων χοιρείων, ἢ ἀρνείων, ἢ κρεῶν χοιρείων, ἢ πημμάτων ἢ ἰσικίων λιπαρωτέρων, καὶ πάνυ ψυχρῶν. πρὸς τούτοις, εἰ ἐν ἀσχολίᾳ διατρίψασιν οἱ κάμνοντες, καὶ μετὰ τροφὴν λουτροῖς κεχρώμενοι ὦσιν, προσέτι εἰ διὰ πενίαν ἄρτῳ πλείονι, ἢ φακῇ, ἢ κρέατι βοῶν, καὶ προβάτων, ἢ ἰχθύσι μελαγχολικὸν καὶ πολὺ αἷμα γεννῶσι, διῄτωνται. τοῖς μὲν οὖν οὕτω τροφεῖσι, εἰ φλεβοτομίαν καὶ κάθαρσιν ἀπαιτοῦσι, οὐ χρὴ τοιάδε καταπλάσματα προσφέρεσθαι.

εἰ γὰρ

ὁ γὰρ χυμὸς πλείων διὰ τούτων θερμό τητα συνειλεχθεὶς, τὸν νοσοῦντα ἀποκτείνει. νόσου οὖν ἀκμαζούσης, ἐνέματι χρηστέον. πυρετοῦ δὲ παρακμάζοντος, ἀψινθίῳ δὲ ἐλαίου ἀφεψημένῳ τὸν σπλῆνα πυριάσεις. Ἐν τῇ τοῦ ἐλαίου, τὰ οὐκ ἄγαν πικρὰ, ἢ στυπτικὰ παρεχέσθω, οἷον ῥόδινον, ἢ μήλινον. εἰ δὲ τάσις ἢ ὀδύνη ἄνευ θερμότητος ἐν σπλῆνι ᾖ, ἴρεως καὶ κυπέρου ὀλίγον, ἢ παραπλήσιόν τι ἐλαίῳ ἀναπλέξεται. ταῦτα γὰρ τὰς τοῦ σπληνὸς δυνάμεις φυλάττειν δύναται, καὶ ὠφελιμώτατόν ἐστι καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐτὰ ἅπαξ ἢ δὶς, καὶ χρονιώτερον προσφέρεσθαι. ἐπεὶ τὸ τρίτον δὲ ἐλαίου πυριάζειν, οὐ συμφέρει, ὅπερ καὶ περὶ καταπλάσματος παρεχομένου φυλαττέον.

Περὶ καθαρτικοῦ ἀποζέματος, ἢ ἐνέματος.

Ὅταν οὖν ὁ πάσχων κάλλιον ἔχῃ, μεταβάλλειν δεῖ τὰ βοηθήματα, καὶ τὴν γαστέρα φαρμάκοις ἁδροτέροις, διὰ στόματος προσφερομένοις ὑπάγειν, ἅτινα διὰ πτισάνης ἢ ὕδατος ποτίζεται, καὶ μὴν καὶ ὀξύμελι πρὸς τοῦτο ἐπιδεξίως προσφέρεται, τὸ σὺν ὕδατι μετρίως κεκραμένον. χρήσῃ οὖν καὶ μελικράτῳ ἅμα, καὶ ἀπομέλιτι, καὶ διουρητικοῖς πόμασι, οἷον σελίνου καὶ ἀσπαράγου ῥιζῶν, μετὰ ὕδατος ἀφεψημένων ζωμιδίοις. ἔνεμα

Nam humor horum caliditate collectus copiosior, hominem occidit. Cum igitur morbũ in statu esse uideris, clystere aluus ducenda est: ubi autem febris iam declinauerit, absynthij decocto ex oleo lienem fouebis: huius penuria, ea quæ non nimium amara sunt, aut astringẽtia adhibebũtur, quale est oleum rosaceũ, aut melinum. At si tensio uel dolor sine ardore partem exerceat, iridis quoque & cyperi modicum, aut simile quippiam oleo iniectum conuenit. Nam hæc uirium lienis conseruandarum facultatem obtinent. Optimũ uerò est, ut quotidie semel aut bis, satisq; diu adhibeantur. Tertiò enim ex oleo fouere uitandum est, id quod de cataplasmate quoque adhibendo obseruare oportet.

De medicamento purgante, aut decocto, aut iniectionibus.

Cum æger meliusculè habuerit, mutanda sunt auxilia, uenter lenibus medicamentis per os assumptis subduci debet, quæ ex ptisana cocta, aut ex aqua potui dantur. Quin & oxymeli ad hoc commodè accipitur, ut quod mediocriter cum aqua temperatum sit. Vteris igitur & mulsa simul, et apomelite, & ad urinam ciẽdam idoneis potionibus: qualia sunt apij & asparagi radicũ cum aqua decoctarũ iuscula.

At per aluũ iniicies ptiſanæ cremorem, cui incoxerit polypodion, thymum, origanum, medullam cucurbitæ ſylueſtris: nec non ueratrum nigrum, centaurium minus, cnicum, capparis cortices & alypum. deinde nitrum, mel, & oleum admiſceri debet. Cucurbita ſylueſtris pituitam educit: cnicus & ueratrum nigrum atram bilem: thymus, alypum & centaurium flauam. Per initia modicè his uteris: proceſſu autẽ temporis ualidiores purgationes, non ſolum per aluum, ſed etiam per os exhiberi, nempe epithymum, cnicum, polypodium, alypi ſemen, & granum cnidium. Cnicus coctus flauam bilem educit: polypodium humores mixtos, quemadmodum & capparis cortex, & centaurium. Verùm iſta paulatim adiecta potioni ex ptiſanæ cremore, aut ozymelite dare ratio eſt. admiſceantur autem ptiſanæ inter coquẽdum cnicus, polypodium, & ueratrum nigrum. Quòd ſi loco ptiſanæ halycam in cibum, aut alia craſsi ſucci aſſumere præceperis, lien prorſus in ſcirrum obdureſcet, nulloq; modo, aut certè uix ſanari poterit. At lien & iecur per initia inflammationis, & dum ipſa cõfirmata eſt, fortiore medicamento purgari ſine periculo non poſſunt. Nam iecur ex inflammatione intumeſcens, anguſtos mea-

ἔνεμα δὲ σκευάζεται διὰ πτισάνης χυλοῦ, πολυποδίου ἐν αὐτῷ ἀφεψημένου, καὶ θυμοῦ, καὶ ὀριγάνου, καὶ κολοκυνθίδος, καὶ ἐλλεβόρου μέλανος, καὶ κενταυρίου μείονος, καὶ κνίκου, καὶ καππάρεως φλοιῶν, καὶ ἀλύπου. εἶτα νίτρον, μέλι καὶ ἔλαιον δεῖ αὐτοῖς ἀναπλέκεσθαι. κολοκυνθὶς μὲν τὸ φλέγμα ἐξάγει. κνίκος δὲ καὶ ἐλλέβορος μέλας χολὴν μέλαιναν. θυμὸς δὲ, ἄλυπον καὶ κενταύριον, τὴν ξανθήν. ἐν ἀρχῇ οὖν τῆς νόσου κατ' ὀλίγον τούτοις χρήσῃ. χρόνου δὲ προϊόντος, ἰσχυροτέρας καθάρσεις οὐ μόνον διὰ γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ διὰ στόματος παρέξεις, δηλονότι ἐπίθυμον, κνίκον, πολυπόδιον, ἀλύπου σπέρμα, καὶ κόκκον κνίδιον. κνίκος δὲ ἀφεψημένος χολὴν πυῤῥὰν, πολυπόδιον δὲ ἀναμίκτους χυμοὺς, καθάπερ καὶ καππάρεως φλοιὸς, καὶ κενταύριον. ταῦτα δὲ κατὰ μέρος προσβεβλημένα διὰ πτισάνης χυλοῦ, ἢ ὀξυμέλιτος ποτίζειν προσήκει. κνίκος δὲ, πολυπόδιον, καὶ ἐλλέβορος μέλας ἐν τῷ ἀφέψεσθαι τῇ πτισάνῃ ἀναπλεκέσθω. ἂν δὲ ἀντὶ πτισάνης ἄλικα, ἢ ἄλλα παχύχυμα ἐν τροφῇ προσλαμβάνειν κελεύσῃς, σπλὴν ὅλως σκιῤῥωθήσεται, καὶ μηδενὶ τρόπῳ, ἢ γοῦν χαλεπῶς ὑγιάσεται. ὁ μὲν οὖν σπλὴν, καὶ τὸ ἧπαρ κατ' ἀρχὴν, καὶ κατάστασιν τῆς φλεγμονῆς φαρμάκῳ ἰσχυροτέρῳ οὐκ ἀκινδύνως καθαίρεσθαι δύναται. τὸ γὰρ ἧπαρ διὰ φλεγμονὴν ἐξογκούμενον,

ſub

πέρους πλέον προσκαταλαμβάνῃ. τὸ δὲ φάρμακον καθαρτικὸν χυμοὺς ἐν αὐτῷ συνηθροισμένους ἐξάγειν ἀδυναμεῖ. ὁ δὲ σπλὴν κατ' ἀρχὰς καθαίρεσθαι δύναται. περιττοὺς γὰρ χυμοὺς ἐξ ὅλου τοῦ σώματος προσέλκει, καὶ τὸ πάθος διὰ καθάρσεως διαφορεῖται, ἢ μειοῦται, ἰσχυροῖς δὲ καθάρσεσι ὁ σπλὴν πρὸ τῆς ἀκμῆς καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν ἐρεθίζεται, ἀλλ' οὐδὲ ἔξωθεν ἐν ἀκμῇ τῆς φλεγμονῆς ἰσχυροτέροις χρῆσθαι φαρμάκοις συμφέρει, ὥστε τὸ πάθος μεταβάλλεσθαι, ἢ διαφορεῖσθαι. ὅλη γὰρ αὐτοῦ οὐσία οὐκ εἰς κρεῖττον, ἀλλὰ εἰς τὸ κάκιον ῥέπει, καὶ σκληροτέρα γίνεται. διόπερ ἐν ἀκμῇ διὰ ἐμβροχῶν τε καὶ καταπλασμάτων, πρᾳέσι δεῖ φαρμάκοις χρῆσθαι, ἅπερ ὀλίγον θερμαίνει μὲν καὶ ὑγραίνει, οὐ ξηραίνει δέ. τούτοις γὰρ τὸ σῶμα προκενωθὲν ὠφελεῖται, ἡνίκα χυμὸς ἐπιρρυεὶς θερμαίνεται. τοῦτο μὲν οὖν διαγνώσας, ἐν ἀκμῇ τῆς νόσου καταπλάσματα ἐπιθήσεις.

Περὶ σκευάσεως καταπλάσματος.

Ἀκμάζει οὖν τὸ πάθος διαγινώσκων, κατάπλασμα παρέξεις. εἰ μὲν ἡ φύσις τοῦ νοσοῦντος θερμὴ, καὶ ὁ χυμὸς χολώδης ᾖ, κατάπλασμα διὰ φαρμάκων μετρίως θερμῶν κατασκευάσεις· οἷον λινοσπέρμου καὶ ἐλαίου χαμαιμηλίνου, προσβεβλημένου αὐτοῖς τοῦ τῆς κριθῆς, ἢ τῶν κυάμων ἀλεύρου. ταῦτα γὰρ κατ' ὀλίγον θερμαίνει.

πολλά

ius obtinet, & medicamentū purgans humores in eo collectos nequit educere. Lien inflammatus inter initia purgari potest. Nam ex toto corpore superfluos humores attrahit, & affectus purgatione discutitur, uel minuitur: ualidis autem purgationibus lien ante statum & pòst iritatur: imò neq; extrinsecus in statu inflāmationis ualentioribus uti medicamentis expedit, ut affectus mutetur, aut discutiatur. Nam tota eius substantia non in melius, sed in deterius magis uergit, duriorq; euadit. Quare dum morbus in statu est, lenib. uti medicamentis oportet: qualia sunt quæ modicè calefaciūt, & humectāt, non ea quæ desiccant. Cataplasmata igitur, & fomenta quæ diximus, adhiberi debēt. Corpus antea euacuatū his adiuuatur, quando humor qui in eo supernatat, incalescit. quod ubi cognoueris, & morbus in statu est, cataplasmata inducenda sunt.

De parando cataplasmate.

Cum ergo morbū in statu esse deprehenderis, cataplasma applicabis. Si natura ægri calida, & humor fuerit biliosus, cataplasma ex medicamētis mediocriter calidis parari debet: ut ex lini semine, & oleo chamæmelino. cui adijciatur ordei, aut fabarū farina: hæc enim modicè calefaciūt.

Sæpius autẽ, ut nosti, artomelite cum aqua in liene usi sumus: interim acetũ quoq; addimus. Quòd si pars inflammata non multum incalescat, & necesse sit humorem discuti, tutò fœnugræcũ sine aqua prædictis admiscere licet: & si quæ scirrosa inflammatio fuerit, aut craßi humores in liene generati, aceto uteris: nec non amara lienosis admiscebis. Nam lien ex iecore crassum in se humorem recipit, ob quod ei absynthiũ, & cappares in cataplasmate, & acetum, ubi morbus declinauerit, expediunt: quãdo etiam purgans medicamentum augere conuenit.

De cibo & potu.

Cibi leuiores, & uinum tenue albumq; exhibebitur. Hæc enim aluum subducunt, & uires lienis corroborant: nec nõn febrim per urinas discutiũt. Suillæ autẽ carnes, & ouillæ, item balyca, oua, pisces pelagij & palustres, adhæc aues quæ in paludibus et aquis degunt, probiberi debẽt: nõ autem illæ, quæ siccis locis aluntur. Quos enim liene craßis infarcto humoribus laborantes, medici imperiti carnibus quadrupedum nutriunt, & in statu morbi ouis sorbilibus & balyca, nonnunquam etiã sorbitionib. ex tritico aut balyca, ijs plus noxæ ex cibis, quàm adiumenti afferunt. Nam

πολλάκις δὲ, ὡς οἶσθα, ἀρτομέλιτι σὺν ὕδατι ἐν τῷ σπλῆνι ἐχρησάμην ἐνίοτε καὶ τὸ ὄξος προσβάλλων. εἰ μὲν τὸ μόριον φλεγμαῖνον οὐ πάνυ ἐκθερμαίνεται, καὶ τὸν χυμὸν διαφορεῖσθαι χρὴ, τὴν τῆλιν χωρὶς ὕδατος τοῖς προειρημένοις ἀσφαλῶς ἀναπλέκειν ἔξεστι. εἰ δὲ σκιῤῥώδης τις φλεγμονὴ, ἢ παχεῖς χυμοὶ ἐν τῷ σπλῆνι γεγενημένοι ὦσιν, ὄξει χρήσῃ, καὶ τὰ πικρὰ τοῖς σπληνικοῖς ἀναμίξεις. ὁ γὰρ σπλὴν παχὺν χυμὸν ἐκ τοῦ ἥπατος πρὸς ἑαυτὸν ἀναλαμβάνει, διόπερ ἀψίνθιον καὶ κάππαρις ἐν καταπλάσματι, καὶ ὄξος ἐν τῇ παρακμῇ τοῦ πάθους αὐτῷ συμφέρουσιν. ὅτε καὶ τὸ καθαρτικὸν φάρμακον αὐξάνειν προσήκει.

Περὶ σιτίου καὶ ποτοῦ.

Σιτία ὀλιγότροφα, καὶ οἶνος λεπτός τε καὶ λευκὸς, τοιαύτοις συμφέρει. ταῦτα γὰρ τὴν γαστέρα ὑπάγει, καὶ τὰς τοῦ σπλῆνος δυνάμεις τονεῖ, καὶ τὸν πυρετὸν δι' οὔρων διαφορεῖ. τῶν κρεῶν δὲ χοίρεια, καὶ προβάτεια, ἔτι ἄλιξ, καὶ ὠὰ, τῶν ἰχθύων πελάγιοι καὶ λιμνώδεις, τῶν ὀρνέων ὁμοίως τὰ ἐν τῇ λίμνῃ διαιτώμενα παραιτείσθωσαν. τὰ δὲ ἐν τοῖς ξηροῖς χωρίοις, οὐκ ἔτι. οὓς γὰρ σπληνικοὺς ἤδη παχέσι χυμοῖς σφηνωθεῖσι νοσοῦντας, οἱ τυχόντες ἰατροὶ κρέασι τετραπόδων τρέφουσι, καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ πάθους ὠοῖς ῥοφητοῖς, καὶ ἄλικι. ἐνίοτε καὶ ῥοφήμασι διὰ πυροῦ, ἢ ἄλικος, τούτους πλέον βλάπτουσιν, ἢ ὠφελοῦσιν.

ὁ γὰρ

ὁ γὰρ ἄλιξ ἐν παρακμῇ μόνον ὠφέλιμός ἐστι. ἀκμῆς δὲ οὔσης, σιτία τε καὶ πόματα παρέχειν δεῖ, τὰ τοὺς παχεῖς χυμοὺς ἐν φλεγμονῇ ηὐξημένους λεπτύνοντα, τοὺς γλισχροὺς τέμνειν καὶ διαφορεῖν, τοὺς ἐσφηνωμένους διαλύειν, ἢ σπλῆνα αὐτὸν συντομεῖν δυνάμενα, οἷον σκολοπένδριον, καὶ καππάρεως φλοιὸς, ἢ ἄλλα μετ᾽ ὀλίγον ὑφ᾽ ἡμῶν λεχθησόμενα, ὅταν περὶ τοῦ σκίρρου διαγράψωμεν. γαληνὸς γὰρ περὶ δυοῖν τούτοιν βοτανοῖν οὕτως διελέξατο· οἷον ἀψίνθιον τῷ ἥπατι φάρμακον, τοῖον καὶ τῷ σπληνὶ ὁ τῆς καππάρεως φλοιὸς. οἷον αὖθις εὐπατώριον ἥπατι, τοῖον σκολοπένδριον σπληνί. ἄμφω γὰρ σπλάγχνα παραπλησίων τὰς δυνάμεις φαρμάκων ἐνδέονται.

Περὶ ἐπιθεμάτων.

Ἐν ἀκμῇ, ἢ παρακμῇ τὸ Νείλου ἐπίθεμα ὠφελίμως προσφέρεται. πλέον δὲ κηροῦ ἐν ἀκμῇ προσβλητέον, ἄλλως τε ἐν μαλακῷ σώματι. Ἐπίθεμα δὲ ὑφ᾽ ἡμῶν κατεσκευασμένον, λαμβάνει βδέλλιον, ἀλόην, λίβανον, κρόκον, οἴσυπον, κηρὸν, καὶ ἄλλα φάρμακα ἐνθάδε γεγραμμένα. Ἐν παρακμῇ δὲ πλεῖστα καὶ ἄλλα ἐπιθέματα παρέχεσθαι δύναται, διὰ θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, καὶ βδελλίου παρασκευασθέντα. ἐν ἀκμῇ οὖν δὴ φλεγμονῆς ζεούσης τοῦ Νείλου ἐπίθεμα, δι᾽ ἐλαίου χαμαιμηλίνου καὶ κηρώτης ἀναλύεσθαι χρὴ,

ὀλίγου

Nam balyca nisi in declinatione utilis nō est. In hoc aūt tempore non solum ea, sed etiam potiones exhiberi debent, quæ crassos humores per inflammationem auctos extenuent, uiscosos incidant, discutiantq;, obstructos aperiant, lieni infixos relaxent, & ipsum lienē corroborēt: cuiusmodi sunt scolopendriū, & capparis cortex, uel alia quæ postea à nobis dicētur, cum de lienis scirro agemus. Nā de his duabus herbis Galenus hoc modo scriptū reliquit. Quale medicamentū iocinori est absynthium, tale est lieni capparis cortex: quale rursus iocinori quod uocant eupatorium, tale est lieni scolopendrium: siquidem similibus genere medicamentis utrunq; uiscus indiget.

De epithematibus.

In statu uel declinatione, Nili epithema commodè admouetur. Plus aūt ceræ in statu adijciendum est, præsertim in molli corpore. Epithema quod à me confectū est, recipit bdellium, aloen, thus, crocū, œsypū, cerā, ac alia medicamēta, quæ ibidem scripta habētur. In declinatione uerò inflammationis plurima sunt & alia epithemata, quæ adhiberi possunt, ex ammoniaco & bdellio cōposita. In statu ergo cū inflammatio æstuat, Nili epithema oleo chamæmelino, & cerato,

H 5 cui

cui aceti modicum adiectum sit, dissoluere oportet. Consulimus etiam adhuc, ut hoc cerato sicut oxelæo utaris cum lanis succidis, & lieni imponas: ac si tensione laboret, liberabitur. Itaque per initia oleo tenui, non aqua, particulam superfundes, neque si æger in accessione desideret, sed ex aceto, uino & oleo, quibus ceræ modicum interim sit admixtum, fouebis: item hyssopo cerato interdum utimur, & furfuribus ex uino aut aceto, aut posca, aut aceto & melle, aut hydrelæo decoctis. Admiscemus etiam cataplasmati pulegium, thymum, origanum, folia lauri, saluiam, artemisiam, salem & nitrum. At si ea quæ dixi negligentius adhibeantur, inflammatio in scirrum degenerabit, de quo nunc uerba faciemus.

De lienis scirrho.

Cap. 13.

Post lienis inflammationẽ magnus contra naturam tumor & durus accidit, tangenti resistens, nec nõ intẽperies quædam in eo apparet, uerùm copia substãtiæ scirrũ lienis excitat. uel enim humor ei infixus, aut flatuosus spiritus, aut utrique simul mixti, unde lien præter modum augetur, & à naturali recedit magnitudine. Internosces autem humorem & flatum his indicijs.

ὀλίγου ὄξους αὐτοῖς προσπλεχθέντος. καὶ νῦν ἔτι συμβουλεύομεν ταύτῃ κηρωτῇ καὶ ὀξελαίῳ σὺν ἐρίοις οἰσυπηροῖς χρῆσθαι, καὶ τῷ σπληνὶ ἐπιτίθεσθαι. καὶ εἰ διάτασις ἐν αὐτῷ ᾖ, διαλύσεται. ἐλαίῳ μὲν οὖν λεπτομερεῖ ἀπαρχῆς, οὐχ ὕδατι τὸ μόριον ἀπαντλεῖν, οὐδὲ εἰ ὁ νοσῶν ἐν τῷ παροξυσμῷ ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ ἐμβρέχειν δι' ὄξους, οἴνου καὶ ἐλαίου, ἀναμεμιγμένου ἐνίοτε κηροῦ ὀλίγου. ἔστιν ὅτε δι' ὑσσώπου κηρωτῇ χρώμεθα, καὶ πιτύροις δι' οἴνου, ἢ ὄξους, ἢ ὀξυκράτου, ἢ ὄξους καὶ μέλιτος, ἢ ὑδρελαίου ἀφεψημένοις. ἀναμίγνυμεν τῷ καταπλάσματι καὶ γλήχωνα, θύμον, ὀρίγανον, φύλλα δάφνης, ἐλελίσφακον, ἀρτεμισίαν, ἅλας καὶ νίτρον. εἰ δὲ τὰ προειρημένα ἀμελέστερον προσφέρηται, ἡ φλεγμονὴ εἰς σκίρρον μεταβάλλεται, περὶ οὗ ἤδη διαλεξόμεθα.

Περὶ σπληνὸς σκιρρουμένου. ιγ.

Μετὰ σπληνὸς φλεγμονὴν μέγας ὄγκος παρὰ φύσιν καὶ σκληρὸς ἐπιγίνεται, ἁπτομένῳ ἀντίτυπος, καὶ δυσκρασία μέν τις ἐν αὐτῷ εἶναι δοκεῖ. πλῆθος δὲ τῆς οὐσίας σκίρρον τίκτει. ἢ γὰρ χυμὸς αὐτῷ ἐμπεπηγμένος, ἢ πνεῦμα φυσῶδες, ἢ ἄμφω ἀναμικτά, ὅθεν σπλὴν ἀμέτρως αὐξάνεται, καὶ τοῦ φυσικοῦ μεγέθους ἀφίσταται.

Γνωρίσματα.

Διακρινώσκεται τούτοις γνωρίσμασιν,

τοῖς, εἰ μὲν πνεῦμα ἐστιν ὁ ὄγκος τοῦ σπληνὸς, ἀφῇ ἀντιτύπεῖ αὐθαδῶς σπλὴν αὐτὸς νύττεται καὶ τείνεται. εἰ δὲ βαρύτης σὺν ἄχθει ἐν ὑποχονδρίοις ἀριστεροῖς καταλαμβάνεται, πνεύματα τοῖς χυμοῖς ἀναμεμιγμένα ἐν σπληνὶ εἶναι ἴσθι, καὶ ταῦτα κατ' ἀρχάς. ὕστερον γὰρ τοῦ νοσήματος παλαιωθέντος, χυμοὶ διὰ ψυχρότητα ἄμετρον, ἢ ξηρότητα σκληρυνθέντων, σκίρρον γεννῶσι. ἐνίοτε δὲ συμβαίνει τὸν σπλῆνα ἐκτὸς φλεγμονῆς μεγάλως ἐξογκοῦσθαι, καὶ ταῦτα οὕτως γίνεσθαι πέφυκε. σκληρότητος δὲ μὴ ἐπιβαινούσης, τάσις, βαρύτης τε καὶ νυγμοὶ ἰσχυροὶ γίνονται. ὁ μὲν οὖν σκίρρος ἐκ χυμοῦ καὶ φυσήματος ἀναμικτῶν εἶναι δοκεῖ, καθάπερ καὶ τὸ οἴδημα ἅμα καὶ νυγμοὺς ἰσχυροὺς ἐν τῷ σπληνὶ, μόνοι οἱ χυμοὶ ποιοῦσι.

Θεραπεία σκίρρου.

Οἶδα στρατιώτην ὑπ' ἐμοῦ θεραπευθέντα, ὃς ὅλον τοῦ σπληνὸς χωρίον βαρβαρικοῖς σιδηρίοις διαπύροις ἐγκεκαυμένον εἶχε. τούτῳ γὰρ δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις διὰ ὑπηλάτων καθαρθέντι, [...]ματα κατάλληλα βοηθήματα προσφέρων.

Περὶ σιτίου.

Πτισάνης χυλὸν καθ' ἡμέραν ἐν ἐδέσματι παρεῖχον, ὀξυμέλιτι ἀρτυτὸν, καὶ τῶν ἰχθύων πετραίους· τῶν ὀρνίθων δὲ, ἀλεκτορίδας, περδίκας, καὶ ἄλλα εὔπεπτα, εὔχυμα, καὶ εὖ διαβραχέντα.

ἐκώλυε

Si flatus est, tactui resistit pertinaciter, & lien punctionem tentionemq; experitur: sin autem grauitas cum pondere in præcordijs sinistris percipiatur, ex prædictis signis flatus cum humore mixtos in liene esse scias, idq; per initia. Nam postea morbo inueterato, humorib. frigore nimio aut sicci tate induratis, scirrus generatur. Aliquando accidit, ut lien etiam citra inflammationẽ in magnum tumorẽ attollatur. Hæc enim eo modo solent euenire. Duritia autem non accedente, tensio, grauitasq; simul & punctiones ualidæ oriuntur. Scirrus igitur ex humore & flatu mixtis esse uidetur, quemadmodũ etiam soli humores tumorẽ laxũ simul et punctiones ualidas in liene efficiunt.

Curatio scirri.

Nouisti curatum à me fuisse militẽ, qui dum ad me ueniret, totã lienis regionẽ barbaricis ferramẽtis cãdentib. inustã habebat; quẽ duob. tribusúe dieb. medicamẽtis per os datis purgabã, & deinde diligentem ei curã in singulis cõuenientib. remedijs offerẽdis adhibebam.

De cibo.

Ptisanæ cremorem quotidie in cibo porrigebam oxymelite conditum, & pisces saxatiles. Ex auibus autem gallinas, perdices, ac alia cõcoctu facilia, boni succi, & probè macerata.

Pro-

Prohibebā ei quæcunq; uiscosos et crassos humores generāt: similiter et carnes bouillas, suillas, ouillas, caprinas et hœdinas: item aues quæ in aquis pallustrib. degunt, omnesq; pisces palustres, et pelagios, præsertim qui duras et crassas, nō albas carnes obtinēt: adhæc polypos, mulos, sepias, orphos, ostrea, cōchas, bulbos, placētas ex melle et chidro, & quæcunq; inflant, duraq; & crassa, uel quæ cruda sunt. Vinū improbatur crassum, nigrū, et astringēs: dandū aūt est, quale Hippocrates præcipit, quod neq; crassū, neq; ualde frigidū, neq; calidū existat. Hoc igitur modo cibus est administrandus.

De potu.

Potui uerò dabā uinū, in quo capparis radicē, scolopendriū, et myricæ radicū corticem decoxeram: initiò quidem singulas herbas per se exhibebam, deinde ex posca, aut oxymelite, aut solo aceto coctas: interdū etiam in puluerem redactas cum supradictis liquorib. citra coctionem per interualla dabā, idq; non plus quàm duobus, uel ternis diebus. Quin et oxymeli purum per totā hyemē propinabam, nonnunquam cum aqua calida, in qua prædictæ herbæ decoctæ fuerant, ante et post cibum, die & noctu, quandocunque uolebat æger, potui offerebam.

ἐκώλυσα δὲ πάντα τὰ γλισχροὺς καὶ παχεῖς χυμοὺς γεννῶντα. ὡσαύτως καὶ τὰ κρέα βόεια, χοίρεια, προβάτεια, αἴγεια καὶ ἐρίφεια, καὶ τῶν ὀρνίθων τὰ ἐν λιμνώδεσιν ὕδασι διαιτώμενα. καὶ τῶν ἰχθύων πάντας ἑλεώδεις καὶ πελαγίους, ἄλλως τε τοὺς σκληρὰς καὶ παχεῖς, οὐ λευκὰς σάρκας ἔχοντας. προσέτι πολύπον, τρίγλην, σηπίαν, ὄρφον, ὄστρεα, κόγχας, βολβόν, πλακοῦντα διὰ μέλιτος καὶ χίδρου, πάντα ἐμφυσοῦντα, σκληρὰ καὶ παχῆ, ἢ ὠμά. οἶνον δὲ ἀπαιτοῦμεν παχὺν, μέλανα, καὶ στύφοντα. ἐδίδουν δὲ, οἷον ὁ Ἱπποκράτης ἐπιτάττει, οὔτε παχὺν, οὔτε πάνυ ψυχρὸν, οὔτε θερμὸν ὄντα. τοῦτον οὖν τρόπον τὸ σιτίον δοτέον.

Περὶ ποτοῦ.

Ἐπότισα δὲ οἶνον, ἐν ᾧ καππάρεως ῥίζην, σκολοπένδριον, καὶ μυρίκης ῥίζης φλοιὸν ἐφεψησάμην. ἀπαρχῆς μὲν ἑκάστας βοτάνας καθ' ἑαυτὰς ἁπλῶς παρεῖχον, εἶτα δὲ ὀξυκράτου ἢ ὀξυμέλιτος, ἢ μόνου ὄξους ἀφεψηθείσας. ἐνίοτε καὶ εἰς ῥίμμα λειώσας σὺν προειρημένοις χυλοῖς, ἐκτὸς ἑψήσεως κατὰ διαστήματα ἐδίδουν, καὶ ταῦτα οὐ χρονιώτερον τῶν δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν. καὶ μὴν καὶ ὀξύμελι ἄκρατον δι' ὅλου χειμῶνος ἐπότισα, ἐνίοτε σὺν ὕδατι θερμῷ, ἐν ᾧ βοτάναι προειρημέναι ἀφεψήθησαν, πρὸ καὶ μετὰ τροφὴν, νυκτός τε καὶ ἡμέρας προσέφερον, καθ' ὅντινα καιρὸν ὁ νοσῶν ἐπεθυμεῖτο.

Περὶ φλεβοτομίας.

Εἰσβάλλοντος πρώτου ἦρος, ἐπειδὴ ὁ παθὼν ἀνεκτήσατο αὐτὸν, καὶ ὁ σπλὴν ἐμειώθη, ἔδοξέ μοι ἰσχυρότερα φαρμάκων πόματα δοθῆναι προσήκειν, τὰ τὸν σπλῆνα κενῶσαι δυνάμενα. πρὸς ὃν καὶ δραστικώτερα παρεῖχον φάρμακα, ὅσῳ ἂν μείων αὐτὸς ἐγένετο, καὶ αὐτίκα κατ' ἀρχὴν τοῦ ἦρος αἷμα πολὺ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος ἀφῄρουν. μετὰ εἴκοσι πέντε ἡμέρας τούτῳ φαρμάκῳ ἐχρησάμην, ὃ λαμβάνει, νάρδου στάχυος, καππάρεως ῥίζης φλοιῶν, μυρίκης φύλλων, ἀσπλήνου βοτάνης, λεπίδος στομώματος σιδήρου ἀνὰ δραχ. ιη. μυροβαλάνων δραχ. ι. θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ δραχ. ιη. πολυτρίχου δραχ. ς. στοίχαδος δραχ. δ. σκολοπενδρίου δρ. γ. τροχίσκους δὲ ὀξυμέλιτος δραχμιαίους ἐποίουν, καὶ ἕνα ὀξυμέλιτι ἀνιεθέντα ἐπότιζον. ἔπειτα δὲ, ὅτε σπλὴν ἤδη ἐκφράχθη ἂν, φάρμακα ὑπακτικὰ ἐδίδουν. καὶ περιττωματικοὺς χυμοὺς ἰσχυροτέροις, οἷον ἱερᾷ διὰ κολοκυνθίδος τρισὶ δραχμαῖς ἐκένουν. ἀρχομένου ἤδη θέρους, τέτταρας δράχμας προσέφερον τῶν προειρημένων φαρμάκων, μηδεμιᾶς ἡμέρας ἀφιστῶν. ἤδη δὲ ὑγείας ὀλίγου δεῖν ἀναληφθείσης, κυκλαμίνου ῥίζης δραχ. α. διὰ μελικράτου ὕστερον προσάπαξ ἢ δὶς μετὰ ἑκάστας πόσεις παρεῖχον.

αὕτη

De missione sanguinis.

Vere primùm ineũte, cum æger multum se recollegisset, & lien decreuisset, uidebatur mihi potiones medicaminũ efficaciores præstari debere, quæ lienem euacuare poßint: qui cum magis imminueretur, fortiora medicamina exhibebã. Ac mox inter initia ueris sanguinem ex brachio sinistro copiosè detrahebam, & post dies uiginti quinq; hoc medicamẽto quod sequitur, utebar. spicæ nardi, capparis radicũ corticũ, myricæ foliorũ, aspleni herbæ, squamæ ferri. singulorũ drach. octodecim: myrobalani drach. decẽ: ammoniaci suffiminis drac. octodecim: polytrichi drac. sex: stœchados drach. quatuor: scolopẽdrij drachmæ tres. Ex oxymelite pastillos drachmã pendentes singulos fingebã, ac unũ oxymelite dilutũ potui dabã. Postea uerò cum lien probè esset explicatus, medicamenta ad ciendã aluũ dabam. ac ociosos humores ualidioribus, nempe Hieræ diacolocynthidos drachmis trib. euacuabam. Inchoante iã æstate nõ tres drachmas, sed quatuor exhibebam, ita ut à prædictis medicamentis nullo die discederẽ. Vbi sanitati propemodum esset restitutus, cyclamini radicis drachmã ex mulsa deinceps, semel aut bis, post singulas potiones offerebã.

Nam

Nam ea uitiosos humores ex liene per sudores expurgat, calidis extrinsecus operimentis admotis, ut medicamentũ fieret efficacius.

De ijs quæ lienem corroborant.

Lienem sæpe potione quidem ex scolopendrio & cappare, epithemate uerò ex auripigmẽto, alumine et similibus corroboramus. Nam hoc medicamentũ mediũ inter frigidũ & calidum existit, cuius et aliorũ utiliũ confectiones hic subiungemus.

Potio ad lienosos probata.

Ammoniaci suffiminis, pulegij, singulas drachmas, cum aceto potui dato.

Alia potio.

Salicis corticem medium, & folia eius cum duobus aquæ sextarijs ad dimidias coquito, datoq; potui ad triduum.

Epithema malacticum.

Hoc medicamentũ mollíẽdi facultate præditum est, cõmune iocinori, lieni, abscessibus, strumis, parotidibus, articulis, calcibus quoque suppuratis, aut aliter dolentibus, item torsionibus uentris. Conficitur autem hoc modo. Bdellij Scythici, adipis porcini, ammoniaci suffiminis, iridis illyricæ, singulorum drachmæ sedecim: opoponacis, cachryos, styracis, thuris, galbani, singulorum drachmæ octo: pipe-

αὕτη γὰρ κακοὺς χυμοὺς ἐκ τοῦ σπληνὸς διὰ ἱδρῶτα ἐκκαθαίρει, σκεπασμάτων θερμῶν ἔξωθεν περιβεβλημένων, ὡς τὸ φάρμακον γίνεται δραστικώτερον.

Περὶ τῶν τοῦ σπληνὸς τονωτικῶν.

Ποτῷ μὲν διὰ σκολοπενδρίου καὶ καππάρεως τὸν σπλῆνα, ἐπιθέματι δὲ διὰ ἀρσενικοῦ, στυπτηρίας, καὶ παραπλησίων συντονοῦμεν. τοῦτο γὰρ βοήθημα μέσον ἐν τῷ ψυχρῶν καὶ θερμαίνειν ἐστὶ, ἔστιν καὶ ἄλλων συμφερόντων σκευασίας ἔνθα ὑπογράψομεν,

Πόσις πρὸς σπληνικοὺς δοκιμασθεῖσα.

Θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, γλήχωνος, ἀνὰ δρ. α. διὰ ὄξους πότιζε.

Ἄλλη πόσις.

Ἰτέας φλοιὸν μέσον, καὶ φύλλα αὐτῆς σὺν δυσὶ ξέσταις ὕδατος, εἰς ἥμισυ ἑψήσας, πότιζε τρεῖς ἡμέρας.

Ἐπίθεμα μαλακτικόν.

Τοῦτο φάρμακον μαλακτικόν ἐστι, κοινὸν τῷ ἥπατι, σπληνὶ, ἀποστήμασι, χοιράσι, παρωτίσι ἄρθροις τε καὶ πτέρναις ὑποπυήσασι, ἢ ἄλλως ὀδυνωμένοις, καὶ στρόφοις τῆς γαστρὸς. σκευάζεται οὕτως, βδελλίου σκυθινοῦ, στέατος χοιρείου, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, ἴρεως ἰλλυρικῆς ἀνὰ δραχ. ιϛ. ὀποπάνακος, κάχρυος, στύρακος, λιβάνου, χαλβάνου ἀνὰ δρ. η.

πιπέ-

πεπέρεως κοκκία ρ ξ. κηροῦ δρ. μ η. τερεβινθίνης δραχ. μη. μάγματος ἐλαίου ἰρίνου τὸ αὔταρκες. τοῦτο φάρμακον κόπτεται, μαλακτικὸν ὄν· οὐ γὰρ ἄλλο αὐτοῦ πλέον μαλάττον τὰς σκληρίας ἐξευρεῖν ἔστι. σκευάζεται δὲ οὐ παραπλησίως ἄλλοις ἀνιέμενον. ἐν ὅλμῳ γὰρ τὰ ξηρὰ κόπτεται, κηροῦ καὶ ἄλλων τηκτῶν προσβεβλημένων, ὕπερον δὲ ἐν τῷ κόπτεσθαι ῥύπου ἰρίνου χρίσεις, ἕως ἂν ὅλη σύνθεσις ἀποτελῆται. ἔστω δὲ πρόσφατον ἀμμωνιακὸν, στύραξ λιπαρὸς, βδέλλιον σκυθικὸν, καὶ ὀποπάνακα αὐτοῖς ἀναμίξεις, πάντα τε ἅμα ἀνακόψας χρῶ.

Μάλαγμα ἀμυθάωνος.

Τοῦτο πρὸς ὑποχονδρίων τάσεις καὶ ἀγκύλας ποιεῖ, σπλῆνα ἐκτήκει, σκληρότητας μαλάττει καὶ διαφορεῖ. σύνθεσις δὲ αὐτοῦ οὕτως ἔχει. θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ δραχ. ι ϛ. κηροῦ δραχ. ι ϛ. λιβάνου δραχ. δ. σμύρνης δραχ. δ. χαλβάνης, βδελλίου, τερεβινθίνης, ἀνὰ δραχ. η. ἐλαίου κυπρίνου κότυλαι ϛ. σμύρναν, βδέλλιον, λίβανον οἴνῳ προφυράσας, ἀμμωνιακὸν ὄξει διαλύσεις. πάντα ἐν ὅλμῳ σύγκοπτε, ὕπερον ἰρίνῳ ὡς προείρηται ἐγχρίων, ταῦτα δύο μαλάττει.

Ἄλλο ἐπίθεμα.

Τοῦτο προειρημένου πολλῷ δραστικώτερον, καὶ ἰσχυρότερον πρὸς τὸ διαφορεῖν,

piperis grana centū sexaginta: ceræ drach. quadraginta octo: terebinthinæ, fecis olei irini & uini, singulorū quod satis est. Hoc medicamentū contunditur, emolliẽdi uirib. donatū. Neq; enim aliud magis eo emolliens duritias, reperies. Paratur aūt non dilutius, sicut alia. nam in pila tunditur, cera alijsq; medicamentis adiectis. Inter tundendū pistillū fecib. olei irini illinitur, donec tota mixtura perficiatur. Sit aūt ammoniacū recens, styrax pinguis, bdelliū Scythicū: opoponacẽ eis admisceto, omnia simul cōterẽs, et utitor.

Malagma Amythaonis.

Hoc ad præcordiorū tensiones conducit, nec non articulis prodest, qui difficulter mouentur: liẽ cōsumit, duritias emollit, et discutit: recipit autem hæc. Ammoniaci suffiminis drachmas sedecim, ceræ totidem: terebinthinæ drachmas octo, bdellij totidẽ: thuris drach. quatuor: myrrhæ totidem: galbani drachmas octo: olei cyprini heminas sex. Myrrham, bdelliū, thus in uino prius macerabis: ammoniacum aceto dissolues: omnia in pila contundes, oleo cyprino, ut suprà dictū est, ipsam inungens. Hæc duo malagmata emolliunt.

Aliud epithema.

Quod nūc subiungā, prædicto est longè efficacius, fortiusq; ad discu-

discutiendum, & extenuandum, tollendũq; duritias: quẽadmodũ quod ex stercore caprillo, & opoponace simul cũ aceto paratur. Nam id quoq; dissoluit et extenuat, uacuatq; nõ modò inspissatos humores, & uiscosos, sed etiã ipsas partes corporis solidas: quoniã caprillum stercus ex aceto, ut Galenus memoriæ prodidit, scirrosis tumoribus, qui ex craßis fiunt humoribus, utilißimum existit. Altera igitur confectio inscribitur,

Malagma Asclepiadæ.

Ceræ sesqui libra: colophoniæ unc. 6. galbani unc. 3. opoponacis unc. 6. propoleos unc. tres: ammoniaci suffiminis unc. 6. olei heminæ duæ: aceti sextarij duo: stercoris caprilli unc. 3. thuris totidẽ: myrrhæ unc. 3. Ammoniacum ex aceti sextario teres: huic adijcies thus, myrrhã, opoponacem, stercus caprillũ, teresq; iterum: propolim uerò cum galbano in pila tundes. cerã & resinã ex olei heminis duabus liquabis: ubi coierint, propolim adijcies, agitabisq; frequenter, et cum in unum omnia coacta fuerint, ab igne sublata, refrigerari sines, et derades: deinde ijs quæ in puluerẽ redacta sunt, inspersis, miscebis uniuersa, & in usum cõdes. Hæc enim sunt medicamẽta discutiendi emolliendiq; uiribus prædita.

Epithe-

φορεῖν, καὶ λεπτύνειν, καὶ ἀφιλεῖν σκληρότητας, καθάπερ καὶ τὸ διὰ αἰγείου κόπρου, καὶ ὀποπάνακος σὺν τῷ ὄξει συνυαζόμενον. ὅπερ καὶ αὐτὸ διαλύει, λεπτύνει, καὶ κενοῖ οὐ μόνον χυμοὺς πεπαχυσμένους καὶ γλισχροὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ στερεὰ τοῦ σώματος μόρια. ἐπεὶ ὁ κόπρος αἰγεῖος διὰ ὄξους, ὡς γαληνὸς ἔγραψεν, τοῖς σκιρρωμένοις ὄγκοις ἁρμόττει οὐ σπληνὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων μερῶν. ἑτέρα οὖν σύνθεσις οὕτως ἐπιγράφεται,

Μάλαγμα Ἀσκληπιάδου.

Κηροῦ λι. α. S. κολοφωνίας οὐγ. ϛ. χαλβάνης οὐγ. γ. ὀποπάνακος οὐγ. ϛ. ῥίζης πάνακος οὐγ. ϛ. προπόλεως οὐγγ. γ. θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ οὐγγ. ϛ. ἐλαίου κότυλαι β. ὄξους ξε. β. κόπρου αἰγείου οὐγγ. γ. λιβάνου οὐγγ. γ. σμύρνης οὐγγ. γ. ἀμμωνιακὸν διὰ ὄξους κόπτε, προσβάλλων αὐτῷ λίβανον, σμύρναν, ὀποπάνακα, κόπρον αἴγειον, καὶ ἀνάκοπτε. πρόπολιν δὲ σὺν χαλβάνῃ ἐν ὅλμῳ κόψεις. κηρὸν καὶ ῥητίνην διὰ ἐλαίου τήξεις, μετὰ τὸ συστρέφειν πρόπολιν προσπλέξας, καὶ κινήσεις συχνῶς. πάντα δὲ ἑνώσας, καὶ ἀπὸ πυρὸς ἄρας ἀναψυγῆναι ἔασον, καὶ ἀναξύσας τοῖς λειωθεῖσιν πρόσβαλλε, καὶ πάντα ἀναμίξας χρῶ. ταῦτα γὰρ ἐστὶ φάρμακα διαφορητικὰ καὶ μαλακτικά.

Ἐπι-

Ἐπίθεμα τὸν σπλῆνα ἀσθενῆ συντονοῦν.

Φάρμακον τὸ διὰ ἀρσενικοῦ καὶ στυπτηρίας συνίστασθαι προειρημένον, ὅπερ στρατιώτῃ πολλάκις ἀφ' ἐμοῦ διαμνημονευθέντι ἐπίθηκα, ταῦτα λαμβάνει. κηροῦ τυῤῥηνικοῦ δραχ. ϟϛ. ῥητίνης πιτυίνης δραχ. ιϛ. ῥητίνης φρυκτῆς, ἀρσενικοῦ δρ. ιϛ. στυπτηρίας σχιστῆς δραχ. ιβ. τὰ μεταλλικὰ δὲ ὄξει δριμεῖ λεάνας, τὰ δὲ τηκτὰ δὲ ἐλαίου ὀλίγου τῆξε, καὶ ψυγεῖσι τὰ ξηρὰ πρόσβαλλε. μίξας χρῶ. ταῦτα γὰρ ἐστὶν ἅπερ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ παρεῖχον.

Ἐπίθεμα σπληνικὸν καὶ ἡπατικὸν ἀμφοτέρων σπλάγχνων ἐμφράξεις διαφοροῦν.

Κηροῦ, τερεβινθίνης, ὑσσώπου ἀττικοῦ, ἴρεως ἰλλυρικῆς ἀνὰ δραχ. ϛ. τὰ τηκτὰ τῆξε, καὶ τὰ ξηρὰ αὐτοῖς ἐπιπάσας χρῶ. εἰ δὲ ἱδρὼς ἐπιγίνηται, καὶ ἀφαιρεῖν αὐτὸν βούλῃ, ἀπόνιπτε, καὶ τὸ μέρος ἐλαίῳ ἀψινθίτῃ ἔγχριε. ἱδρῶτος ἀφαιρεθέντος, ἐπιθέματι χρῶ.

Θεραπεία σπληνὸς πνεύματι διατεινομένου, καὶ ἐξογκουμένου.

Εἰ ὁ σπλὴν διὰ πνεύματος τείνεσθαι ἢ σκιῤῥοῦσθαι, νύττεσθαι καὶ ἐκτὸς ὀδυνίας τοῦ πεπονθότος μέρους βα-

Epithema lienem imbecillem corroborans.

Medicamentum quod supra ex auripigmento & alumine fieri diximus, ad lienis imbecillitatem ualere dixi, quod militi, cuius mētionem feci sæpius, imposui. recipit autem hæc. Ceræ Tyrrhenicæ drachmas nonaginta sex: resinæ piceæ drachmas sedecim: resinæ frixæ drachmas nonaginta sex: auripigmenti scißi drachmas sedecim, aluminis scißilis drachmas duodecim. Metallica terito ex aceto acri: quæ liquari poßūt, ex modico oleo liquato, ac refrigeratis sicca adycito, mixtis utitor. Hæc enim sunt, quæ homini illi exhibueramus.

Epithema lienosum & hepaticum, quod utriusq; uisceris obstructiones discutit.

℞ Ceræ, terebinthinæ, hyssopi Attici, iridis Illyricæ, singulorū drachmæ sex. Quæ terēda sunt, terito: & quæ liquefieri possunt, liquato: sicca superinspergito, ac utitor. Quòd si sudor superueniat, & tollere eū uoles, detergito, et absynthino oleo partem perunges: ac sudore sublato, illo uteris.

Si lien flatu distenditur & intumescit.

Quòd si lien ex prædictis signis flatu tēdi, aut durus scirri modo pungi, et citra ullā affectæ partis

grauitatē dolere cognoscatur, mirificè auxiliatur electuariū diospoliticum, quod in hūc modum paratur. Rutæ uiridis pridie decerptæ, piperis, cumini, singulæ drachmæ, nitri drachma semis, aut quarta eius pars. Si aluus astricta fuerit, nitri drachmā inijcies: cuminū uerò ex aceto per triduū macerabis: postea siccatū in puluerem rediges: omnia cum melle bono & despumato misce bis, et in uase uitreo repones. Datur ex eo cochleare unū. Facit enim ad inflationes uentris, uiscerumq; appetentiā uentriculi excitat: concoctionē promouet: pituitam extenuat: aluū emollit: acidos ructus aufert: uitia pectoris, lateris, iecoris, lienis & renū mitigat. Simili modo accōmodata sunt uentris, stomachi, iecoris et lienis affectib. medicamenta dia calaminthes, et dia triō peperiō: nec nō diaspermaton. Adhæc cucurbitulæ in uentrē defixæ adiuuant. præterea utilißima sunt, melanthiū, petroselinū, anisum, & cuminū, si pani cōmisceātur, uel cū alijs dētur cibis, præsertim infantibus. Magis aūt ex uino dari debēt, uel in puluerē redacta inspergi. Cōuenit etiā cestrū, adianthum, & polypodiū, præcipuè cū magna lienis durities apparet: tūc etiam scolopendrium, & asplenon uino admiscere expedit.

Porrò

βαρύτητος ὀδυνᾶσθαι ἐκ προειρημένων σημείων γινώσκεται, θαυμαστῶς ὠφελεῖ τὸ διοσπολιτικὸν ἔκλειγμα, οὗ σύνθεσις ἐστὶν ἥδε. πηγάνου χλωροῦ πρὸ τῆς ἡμέρας ἀπολεχθέντος, πεπέρεως, κυμίνου ἀνὰ δραχ. α. νίτρου τὸ τῆς δραχμῆς ἥμισυ, ἢ τέταρτον. εἰ δὲ ἡ γαστὴρ σκληραίνεται, νίτρου δραχ. α. πρόσβαλε, κύμινον δὲ δι' ὄξους τρεῖς ἡμέρας ἀποβρέξεις. εἶτα ξηράνας λειώσας πάντα σὺν μέλιτι καλῷ, καὶ ἀπαφρονισμένῳ μίξας ἀγγείῳ ὑαλινῷ ἀνατίθει, καὶ δίδου κοχλιάριον α. ποιεῖ πρὸς τὴν ἐμπνευμάτωσιν τῆς γαστρὸς καὶ σπλάγχνων, τὴν ὄρεξιν στομάχου κινεῖ, καὶ πέψιν ποιεῖ, τὸ φλέγμα λεπτύνει, τὴν κοιλίαν μαλάττει, ὀξώδεις ἐρυγὰς αἴρει· τὰ πάθη τοῦ στήθους, ἥπατος, σπληνὸς καὶ νεφρῶν παρηγορεῖ. ὡσαύτως ἐπιτήδειόν ἐστι πρὸς τὰς γαστρὸς, στομάχου, ἥπατος καὶ σπληνὸς διαθέσεις τὰ διὰ καλαμίνθης, διὰ τριῶν πεπέρεων, διὰ σπερμάτων. πρὸς τούτοις καὶ σικύαι τῇ γαστρὶ ἐπιτιθέμεναι ὠφελοῦσι. προσέτι ὠφελιμώτατά ἐστι μελάνθιον, πετροσέλινον, ἄνισον, κύμινον, τῷ ἄρτῳ ἀναμεμιγμένα, ἢ σὺν ἄλλοις ἐδέσμασιν διδόσθω, ἄλλως τε τοῖς παιδίοις. μᾶλλον δὲ δι' οἴνου προσφέρειν δεῖ, ἢ λειωθέντα ἐμπάσσειν. συμφέρει καὶ κέστρον, ἀδίαντον καὶ πολυπόδιον, μάλιστα ὅτε μεγάλη τοῦ σπληνὸς σκληρότης φαίνεται. τότε καὶ σκολοπένδριον καὶ ἄσπληνον οἴνῳ ἀναμίξαι προσήκει.

νῦν

νῦν δὲ τινὰ ἐκ τῶν γαληνοῦ θεραπευτικῆς περὶ σπληνὸς ἐμπνευματώσεως προσγράψω, ὡς αὐτῷ τῇ νόσου αἰτίῳ κατάλληλα ἀντίδοτα, ἢ τροχισκοὺς, ἢ ἐπιθέματα, ἃ δείκνυσιν αὐτῷ πεῖραν, καὶ διὰ χρήσεις ἡμῶν ἐδοκιμάσθη.

Σπλῆνα μὲν τοι σκιρρούμενον οὐ μόνον ἔξωθεν ἰσχυροῖς φαρμάκοις θεραπεύειν προσήκει, ἀλλὰ καὶ διὰ πομάτων ἰσχυροτάτων. ἀνέχεται γὰρ καὶ τούτων ἀλύπως. ἄριστα δὲ ἐστὶν αὐτῶν καππάρεως ῥίζης φλοιὸς, καὶ σκολοπενδρίου καὶ μυρίκης αὐτή τε ῥίζα καὶ οἱ ἀκρέμονες. ἕψειν δὲ τὰ τοιαῦτα πάντα προσήκει, ἐν ὄξει τε καὶ ὀξυμέλιτι. πολλάκις δ' ἁπτομένῳ φαίνεται μὲν ἀντίτυπος ὁ σπλὴν, οὐ μὴν σκιρρώδης ἐστὶν ὁ ὄγκος, ἀλλὰ πνευματώδης μᾶλλον. ἐφ' οὗ προαποβρέξαντα δὲ ἀψινθίου φάρμακον ἔμπλαστον ἐπιτιθέναι χρὴ μικτῆς δυνάμεως, ὁποῖον ἐστὶ τὸ διὰ θείου τε καὶ στυπτηρίας. ἐστὶ δὲ ἀμέλει τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τοῖς φαρμάκων βιβλίοις γεγραμμένων φαρμάκων τοιαῦτα. πρόσεχε δὲ οὐχ ἁπλῶς τῇ δυνάμει τῶν μεμιγμένων φαρμάκων, ἀλλὰ καὶ τῷ ποσῷ τῆς μίξεως. ἐπὶ γὰρ τῶν πνευματώδη τὸν ὄγκον ἐχόντων σπληνῶν, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν οἰδημάτων, κἂν πολὺ τῆς στυπτηρίας ἐμβάλλῃς οὐδὲν βλάψεις, ἐπὶ δὲ τῶν σκιρρωδῶν προσήκει ἐπικρατεῖν

Porrò nũc de lienis inflatione ex Galeni opere de ratione medendi quædam excerpta adscribam, ut ipsi morbi causæ accõmoda antidota, uel pastillos, uel epithemata, quæ ipse expertus est, & nos usu & periclitatione comprobauimus, adscribamus.

Galeni uerba de lienis scirrho & inflatione.

Lienẽ scirrho obnoxiũ nõ modò extrinsecus medicamẽtis efficacibus, sed etiã potionibus ualidißimis curare cõuenit, ut quæ citra molestiã toleret: ex quorũ numero optima habentur, capparis radicis cortex, scolopendrij & myricæ tum radix tum germina: omnia uerò eiusmodi in aceto et oxymelite coquere conuenit. At sæpenumero lien tangenti quidẽ resistere uidetur, nõ tamẽ scirrosus, sed flatuosus potius tumor existit, cui medicamentũ emplasticũ mixtæ facultatis, quod prius absynthij oleo madefeceris, imponere oportet: quale est, quod ex sulphure et alumine cõstat. Sunt deniq; plurima huiusmodi ex ijs quæ in medicamẽtarijs libris prodita sunt, huc accõmodata. Attẽde aũt nõ solum mixtorũ medicaminũ facultatẽ, sed etiã misturæ copiam. Nam si lieni flatuoso humori obnoxio, magisq; in œdematibus, etiãsi multũ aluminis adbiberis, nihil offendes. uerùm in scirrosis, discutiendi facultatem supe-

rare conuenit: paulum autẽ eius quae astringit, admisceri. Cũ igitur ex numero simpliciũ, & spõte nascentium medicamentorum flos salis tali sit natura praeditus, lienes scirro obductos sanat, si extrinsecus ipsis in uesica applicetur.

Epithema iecoris & lienis.

Epithema iecoris et lienis haec recipit. *Aluminis liquidi uncias sex: sulphuris uiui totidem: nitri rubri, ammoniaci suffiminis, mannae thuris, capparis radicis corticis, singulorum uncias sex: picis siccae, resinae aridae picrae, singulas libras: olei cyprini uncias sex: aceti quod satis est. Hoc ad tales uiscerum affectus efficacia nobile est.*

Epithema Hypotherion.

Sunt alia quoque epithemata lienosis & hydropicis accommodata, quae uocantur Hypotheria. Haec enim humiditates ex alto eliciunt, dolores & scirros discutiunt. Resinae aridae librae quatuor: cerae librae duae: picis siccae totidem: aluminis liquidi, nitri rubri, sulphuris uiui, mannae thuris, singulorum libra: aloes unciae sex: pyrethri, aristolochiae, cardamomi, uisci quercini, ammoniaci suffiminis, bdellij, uuae amomi, cucumeris syluatici radicis, liquoris sycomori, singulorũ quadrãs: aceti sesquisextarius.

κρατεῖν τὴν διαφορητικὴν δύναμιν, ὀλίγον δ' αὐτῇ μεμίχθαι τῆς στυφούσης. ἐν γοῦν τῶν ἁπλῶν τε καὶ αὐτοφυῶν φαρμάκων τοιοῦτον ὑπάρχον ἅλος ἄνθος, ἰᾶται σκιῤῥουμένους σπλῆνας, ἐπιτιθὲν ἔξωθεν αὐτοῖς ἐν κύστει.

Ἐπίθεμα ἥπατος καὶ σπληνός.

Στυπτηρίας ὑγρᾶς, θείου ἀπύρου, νίτρου ἐρυθροῦ, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, μάννης, καππάρεως ῥίζης φλοιοῦ ἀνὰ οὐγ. ς. πίσσης ξηρᾶς, ῥητίνης φρυκτῆς, πιτυΐνης ἀνὰ λι. α. ἐλαίου κυπρίνου οὐγ. ς. ὄξους τὸ αὔταρκες. τοῦτο πρὸς τοιαύτας διαθέσεις σπλάγχνων ἐνεργείᾳ δόκιμόν ἐστι.

Ἐπίθεμα ὑποθήριον.

Ἔστιν καὶ ἄλλα ἐπιθέματα πρὸς τοὺς σπληνικοὺς καὶ ὑδρωπικοὺς ἐπιτετευγμένα, τὰ ὑποθήρια λεγόμενα. ταῦτα γὰρ τὰς ἐν βάθει ὑγρασίας ἀναπίνει, ὀδύνας τε καὶ σκίῤῥους διαλύει. ῥητίνης φρυκτῆς λιτ. δ. κηροῦ λι. β. πίσσης ὑγρᾶς λι. β. στυπτηρίας ὑγρᾶς, νίτρου ἐρυθροῦ, θείου ἀπύρου, μάννης λιβάνου, ἀνὰ λι. α. ἀλόης οὐγ. ς. πυρέθρου, ἀριστολοχίας, καρδαμώμου, ἰξοῦ δρυΐνου, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, βδελλίου ἀμώμου βότρυος, σικύου ἀγρίου ῥίζης, ὀποῦ συκομόρου ἀνὰ οὐγγ. γ. ὄξους ξε. α. S.

στυπτη-

Alu-

συπτηρίαν, θεῖον, νίτρον, ὄξει φύρασον, καὶ τὰ τηκτὰ κατὰ τῶν ξηρῶν λειωθέντων ἔμβαλε. κατανοεῖν δὲ χρὴ καὶ τὸ φάρμακον διὰ συπτηρίας καὶ θείου, αὐτὸ τοῖς προειρημένοις ποιεῖν. καὶ μὴν καὶ ἐπίθεμα τὸ διὰ σπερμάτων, τὴν τοῦ σπληνὸς φλεγμονὴν ἰᾶται, καθ' αὑτό τε ἐπιτιθὲν, καὶ σὺν συπτηρίας καὶ θείου ἀναμικτὸν ὠφελεῖ. τὸ δὲ μάλαγμα διὰ τῶν σπερμάτων τὴν τῶν ἐμφυσημάτων οὐσίαν ὠφελεῖ, συνειλεγμένα διαλύει, τὰ λοιπὰ καθαίρει ἢ διαφορεῖ. προσεγράψαμεν δὲ δύο μαλάγματος προειρημένου σκευασίας.

Alumen, sulphur, nitrum terito: ammoniacum ex aceto diluito: siccis in puluerem redactis, liquida superinijcito. Obseruare autem in his oportet, & medicamẽtum ex alumine & sulphure idem quod superiora præstare: nec non epithema Diaspermaton lienis inflãmationi medetur, tum per se impositũ, tum cum alumine & sulphure mixtum auxiliatur. Ipsum uerò malagma diaspermaton flatuum substantiã tollit, collecta dißipat, reliqua purgat & discutit. Ascripsi autem duas malagmatis prædicti cõfectiones.

Πρώτη σκευασία τοῦ διὰ σπερμάτων.

Καρδαμώμου, μελιλώτου, βράθυος, δαφνίδων, νάρδου κελτικῆς, σαμψύχου, ἴριδος, ῥίζης πάνακος, ῥίζης κυπέρου, νίτρου, κασίας, τήλεως, σπέρματος σελίνου, ἀνίσου, λιβάνου, στύρακος, σμύρνης, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, τερεβινθίνης ἀνὰ οὐγ. γ. κηροῦ, μέλιτος, ἐλαίου κυπρίνου, στέατος ταυρίου ἀνὰ λι. α. οἴνου τὸ αὔταρκες. ποιεῖ πρὸς στομάχου, ἥπατος καὶ σπληνὸς ἐμπνευμάτωσιν.

Prima confectio Diaspermaton.

Cardamomi, meliloti, herbæ sabinæ, baccarũ lauri, nardi Gallicæ, sampsuci, iridis, radicis panacis, radicis cyperi, nitri, casiæ, fœnugræci, seminis apij, anisi, thuris, styracis, myrrhæ, ammoniaci suffiminis, terebinthinæ, singulorum unciæ tres: ceræ, mellis, olei cyprini, seui taurini, singulorum libra: uini quod satis. Facit ad stomachi, iecoris, & lienis inflationem.

Ἕτερον ἐπίθεμα διὰ σπερμάτων πρὸς αὐτό.

Καρδαμώμου, ἴρεως, κυπέρου, σαμψύχου, νίτρου, ἄμεως, σελίνου σπέρματος, τήλεως, δαφνίδων, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, ἀνὰ

Alterum epithema diaspermaton ad idem.

Cardamomi, iridis, cyperi, sampsuchi, anisi, nitri, ameos, apij seminis, fœnugræci, baccarũ lauri, ammoniaci suffiminis, singulo-

gulorum unciæ tres: seu taurini hemina: ceræ unciæ decē: colophoniæ hemina: mellis libra. cōficito, & utitor. Licet autem & æquale pondus, aut paulo amplius medicamenti ex alumine et sulphure confecti admisceri.

Potiones ad lienem scirro induratum.

Quibus lien in scirrū durescit, & calorem, siccitatemq; sustinet, his utiliter dātur myricæ folia, aut turiōes ipsius, aut radices: itē asplenon herba, & anchusa. Hæc enim neque ipsæ calorē in se uehementem obtinent, neq; lienē magis excalfaciunt, præsertim si cum oxymelite exhibeantur. Per initia earum decoctum, procedēti autem tempore tritas ipsas ex posca dare oportet. Huius generis sunt & salicis folia, cortex, radixq;: quin & calipis squama, quam illa in fabrilibus officinis, dum ignitur & malleo tunditur, abiicit, ex aquæ mistura potu cōuenit. hæc enim lienem fortiter imminuit, reprimitq;. Vinum autem, et posca, in qua candens ferrum extinctum sit, ijs qui tenerā carnem habent, & febri carent, cōueniūt. Postea uerò etiam agrestioribus hominibus, qualis miles ille fuit. Mentionem ergo faciemus potionum, in quibus ferrum extinguitur. Itaq; inter initia magnis affectibus, & minus

duris

ἀνὰ οὐγ. γ. στέατος ταυρείου μνᾶ, κηροῦ οὐγ. ι. κολοφωνίας μνᾶ α. μέλιτος λι. α. σκεύαζε καὶ χρῶ. ἔξεστι δὲ καὶ φαρμάκου τοῦ διὰ στυπτηρίας καὶ θείου, ἢ τὸ ἴσον, ἢ μεῖζον μέτρον ἀναμίξαι.

Πότα πρὸς ἐσκιῤῥωμένον σπλῆνα.

Τοῖς ἐσκιῤῥωμένοις σπλῆνα μετὰ θερμότητος καὶ ξηρότητος, δίδοται μυρίκης φύλλα ὠφελίμως, ἢ ἀκρέμονες αὐτῆς, ἢ ῥίζαι καὶ ἄσπληνον βοτάνη, καὶ ἄγχουσα. ταῦτα γὰρ οὔτε αὐτὰ θερμότητα σφοδρὰν ἔχει, οὔτε τὸν σπλῆνα μᾶλλον ἐκθερμαίνει, ἄλλως τε δὲ ὀξυμέλιτος προσφερόμενα. κατ᾽ ἀρχὰς μὲν τὸ ἀπόζεμα αὐτῶν, προϊόντος δὲ χρόνου λειωθέντα δι᾽ ὀξυκράτου διδόναι χρή. τοιαῦτα δέ ἐστιν καὶ ἰτέας φύλλα, φλοιὸς, ῥίζη, καὶ μὴν καὶ στομώματος λεπὶς, ἣν ἐκεῖνο ἐν χαλκείοις πυρούμενόν τε καὶ σφύρᾳ κοπτόμενον ἀποβάλλει, σὺν ὕδατι ἀναμιγμένη ἐν ποτῷ συμφέρει. ταύτη γὰρ σπλῆνα ἰσχυρῶς μειοῖ, καὶ καταστέλλει. οἶνος δὲ καὶ ὀξύκρατον ἐν ᾧ πολλάκις ἐναπεσβέσθη σίδηρος ἐκπυρωθεὶς, τοῖς μαλακὴν σάρκα ἔχουσιν καὶ ἀπυρέτοις ἀεὶ οὖσι. εἶτα δὲ καὶ ἀγροικοτέροις ἀνθρώποις, οἷος στρατιώτης ἐκεῖνος ἦν. διόπερ καὶ μεμνήσομαι πομάτων, ἐν οἷς ὁ σίδηρος ἐναποσβέννυται. κατ᾽ ἀρχὰς σὺν μεγάλοις πάθεσι, καὶ ἧττον

σκλη

σκληροῖς σώμασιν συμφέρουσι, ταῖς δὲ ἔπειτα ἡμέραις πλείσταις ἐφεξῆς διδόναι αὐτὰ προσήκει. ἔνιοι ἀναμίγνυσι λεπίδι στομώματος ἀψινθίου κόμην, καὶ πεπέρεως ὀλίγον, ὅπως μὴ πόμα τὸν στόμαχον βλάβῃ, κρεῖττον δὲ ἔσται, πελεκῖνον καὶ ἡμιονῖτιν βοτάνας ἐν τοιᾷδε δυσκρασίᾳ ἀναμίγνυσθαι, ὥσπερ ἐν ψυχρᾷ πάλιν κασίαν, κόστον, ἕρπυλλον, ἄνισον, καὶ τούτοις παραπλήσια ἐμβάλλεσθαι. θερμῇ οὖν δυσκρασίᾳ προσήκουσι δύο προειρημέναι βοτάναι. ἀμφότεραι γὰρ δραστικαί εἰσι, ὡς τὸν μέγιστον σπλῆνα ἐκτήκουσαι, δυσκρασίαν ὅλως ἀπομειῶσαι, οὐδὲ αὐξάνειν ἐᾶσαι. ψυχρᾷ δὲ καὶ ξηρᾷ δυσκρασίᾳ χαμαίπιτυς, χαμαίδρυς, γεντιανή, μυροβάλανοι, καλαμίνθη, πευκέδανον, ἄκορον, σκόρδιον, τρίφυλλον, ὑπερικόν, ἄγνος, ὀπὸς πευκεδάνου, κενταύριον ἀμφότερον ξηρὸν, καὶ τούτοις παραπλήσια, οἷον σκολοπένδριον, καὶ θέρμου ἄλευρον. ἄλλα δὲ διὰ οἴνου, ὕδατος καὶ ὀξυμέλιτος ποτίζεται. φοινικοβάλανος δὲ, ὃν καὶ μυροβάλανον ὀνομάζουσι, εἰ μὴ διὰ ὀξυκράτου πίνεται, αὐτίκα ἐμέτῳ ἀναβάλλεται. τοῦτον τὸν τρόπον ἕκαστα χρὴ προσφέρεσθαι.

Περὶ τροχίσκων.

Τῶν πλείστων τροχίσκων στόμαχον μὴ λυπούντων τούτους τρεῖς ἀπελεξάμεθα, καὶ πρῶτος τῷ στομάχῳ ὠφελι-

duris corporibus expediunt: insequentibus autē diebus plurimis ordine dari debēt. Nōnulli admiscēt squamæ calipis ferri, absinthij comas, et piperis modicū, ne potio stomachū offendat. Melius autē erit, si pelecinum, & hemionitis herbæ in tali intemperie misceantur: quemadmodum in frigidis contrà, casia, costum, serpyllum, anisum, & his similia inijcietur. In calida ergo intemperie duæ illæ herbæ superius dictæ præberi debent. Nam ambæ efficaces sunt, ut quæ maximū lienē consumant, intemperiem minuant omnino, nec augeri permittant. Frigidæ aūt & siccæ intemperiei, chamæpitys, chamædrys, gentiana, myrobalani, calaminthe, peucedanum, acorum, scordium, trifolium, hypericum, uitex, liquor peucedani, centaurium utrumque siccum, eis'que similia, scolopendrium, & farina lupinorum medentur. Alia uerò ex uino, aqua, & oxymelite bibuntur. Phœnicobalanus autem, quem & myrobalanum nominant, nisi ex posca bibatur, mox reuomitur. Hoc modo singula, ut dixi, adhiberi debent.

De pastillis.

Ex plurimis pastillis, qui stomachū non offendunt, hosce três selegimus. Ac primus stomacho ideo-

idoneus est: utitor autem eo ad omnem lienis affectũ. facit & ad conuulsiones, tormina, inflationes, & muliebria uitia. Myrrhæ drachmæ sex: nardi Indicæ drachmæ quatuor: aut pro nardo Indica, inijcies nardi Gallicæ drachmas sex: costi totidem: opopanacis, dictamni, peucedani radicis corticis, capparũ radicis corticis, periclymini radicis corticis, ammoniaci suffiminis, singulorũ drach. quatuor: nõnulli inijciunt etiã iridis drach. duas. & semissem. Ex oxymelite pastillos fingito, qui obulos duos pendeãt, ac dato singulos cum oxymelitis uncia. Noster aũt pastillus, de quo aliàs dictũ est, ualde efficax est, ac mirificè omnib. lienosis affectibus, præcipuè ubi tumor eximius et ingẽs durities infestet, utilis: dabis hunc quoq; pueris, præsertim si mellis multũ admisceatur. Tertius iam pastillus subiungetur, quo melior inueniri nequit: nos eũ frequẽti usu probauimus. Capparis radicis corticis, myricæ foliorũ, aspleni herbæ, squamæ ferri calipis, seminis pelecini, singulorũ drach. sex: myrobalani drach. decem: ammoniaci suffiminis drac. octo, stœchados drachmæ decẽ: absynthij Põtici drachmæ tres, scolopendrij totidem. Fingito pastillos, qui drachmam singuli pendeant, ac dato unum ex oxymelite.

ἐπιτετευγμένος ἐστι, χρῶ δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς πᾶσαν διάθεσιν σπληνός. ποιεῖ καὶ πρὸς σπασμοὺς, στρόφους, ἐμπνευματώσεις, καὶ γυναικεῖα πάθη. σμύρνης δραχ. ϛ. νάρδου ἰνδικῆς δραχ. δ. ἢ ἀντὶ νάρδου ἰνδικῆς ἔμβαλε νάρδου κελτικῆς δρ. ϛ. κόστου δραχ. ϛ. ὀποπάνακος, δικτάμνου, πευκεδάνου ῥίζης φλοιοῦ, καππάρεως ῥίζης φλοιοῦ, περικλυμένου ῥίζης φλοιοῦ, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ ἀνὰ δραχ. δ. ἔνιοι δὲ προσπλέκουσι καὶ ἴρεως δραχ. β. S. ὀξυμέλιτι πλάττε τροχισκοὺς διωβολιαίους, καὶ δίδου ἑκάστους σὺν ὀξυμέλιτος οὐγ. α. ἡμέτερος δὲ τροχισκὸς περὶ οὗ ἐν τοῖς ἄνω προείρηκα, πάνυ δραστικός ἐστι, καὶ θαυμαστῶς πάσαις διάθεσιν σπληνὸς ὠφέλιμος, ἄλλως τε μετὰ ὄγκου μεγάλου καὶ σκληρότητος ἐπιγινομέναις. δώσεις τοῦτον καὶ παιδίοις, ἄλλως τε εἰ πολὺ μέλιτος ἀναμίγνυται. τρίτος τροχισκὸς ἤδη ὑπογράφεται, οὗ κρείττων εὑρεθῆναι οὐ δύναται, ἀφ' ἡμῶν συνεχῆ πειρᾷ δοκιμασθείς. καππάρεως ῥίζης φλοιοῦ, μυρίκης φύλλων, ἀσπλήνου βοτάνης, λεπίδος σιδήρου στομώματος, πελεκίνου σπέρματος ἀνὰ δραχ. ϛ. μυροβαλάνου δραχ. ι. θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ δραχ. η. στοίχαδος δραχ. ι. ἀψινθίου ποντικοῦ δραχ. γ. σκολοπενδρίου δραχ. γ. ποίει τροχισκοὺς δραχμιαίους, καὶ δίδου διὰ ὀξυμέλιτος.

Ἐπίθε-

Epi-

Ἐπίθεμα πρὸς τὰς ψυχρὰς δυσκρασίας.

Ἐπίθεμα ὑπ᾽ ἐμοῦ κατασκευασθὲν ὑπογράψω, πρὸς χρονίας καὶ ψυχροτέρας διαθέσεις σπληνὸς κάλλιστον· μυροβαλάνου, οἰνάνθης, θυμιάματος ἀμμωνιακοῦ, βδελλίου σκυθικοῦ, καππάρεως ῥίζης φλοιοῦ, ἁλὸς ἄνθους ἀνὰ δραχ. μ η. ὀποπάνακος λιπαροῦ δραχ. η. στύρακος, μάννης λιβάνου ἀνὰ δραχ. α. ἰξοῦ δρυΐνου δραχ. ι β. κηροῦ δραχ. κδ. ἀμμωνιακὸν ἁλὸς ἄνθει διάλυε. κάππαριν δὲ, μυροβάλανον καὶ μάννην δι᾽ ὄξους κόπτε, λοιπὰ δὲ κατὰ πυρὸς μάλαττε, καὶ ἐν θυΐᾳ κόπτε, τὰ λειωθέντα αὐτοῖς πρόσβαλε, καὶ ἑνώσας χρῶ. τοῦτο φάρμακον εὖ ποιεῖ σπληνικοῖς. τὰς γὰρ σκληρότητας σπληνὸς, καὶ ὄγκους πεπαίνει, ἐκτήκει, διαλύει, καὶ σκιῤῥὸν διαφορεῖ. καὶ μὴν καὶ αὐτοὶ μυροβάλανοι μόνοι ἐν ὅλμῳ συντετριμμένοι, καὶ ἐπιτιθέντες κάλλιστως ὠφελοῦσι. ἔτι χαμαίδρυς, καὶ περιστέρεων μετὰ ἀξουγγίας παλαίας ἐπιτιθέντα ἀρηγοῦσι.

Epithema.

Epithema à me confectũ hic tibi subijcio, ad diuturnos & frigidiores lienis affectus optimum. Myrobalani, œnanthes, ammoniaci suffiminis, bdellij Scythici, capparis radicis corticis, floris salis, singulorum drachmæ quadraginta octo: opoponacis pinguis drachmæ octo, styracis, mãnæ thuris, singulorum drachma: uisci quercini drachmæ duodecim: ceræ drachmæ uiginti quatuor. Ammoniacum cum salis flore dissoluito: capparim uerò, myrobalanum, ac mannam cum aceto tundito: reliqua autem iuxta ignem emollito, et in pila tundito. trita eis adijcito, unito, & utitor. Hoc medicamentum bene facit lienosis: nam duritias & tumores eius maturat, consumit, dißipat, et scirrum digerit. Quin & ipsi myrobalani soli in pila cõtriti impositiq; iuuant optime. Item chamædrys & uerbenaca, cum axungia ueteri impositæ opitulantur.

Περὶ βηχὸς τῶν σπληνικῶν.

Τὴν δὲ βῆχα ἐκ λεπτοῦ καὶ δριμοῦς καθάῤῥου τοῖς σπληνικοῖς ἐπιγινομένην, διὰ φαρμάκου τοῦ διὰ κωδύων, ἢ τροχίσκου τρυγώνου δεῖ ἀντίστασθαι. πρὸς τούτοις ἐπιθέματα σπληνὶ προσφέρεσθαι, λεπτύνειν αὐτὸν δυνάμενα. εἰ δὲ αἰτία τις κωλύει

Di tussi lienosorum.

Si tußis ex tenui & acri defluxione facta lienosos superueniat, medicamẽto diacodyon, aut pastillo trygono probiberi debet. Adhæc epithemata lieni applicãda sunt, quæ extenuari poßũt. Quòd si his uti, causa quædam impe

impediat, syncipiti fomentum ex pastillo quodam, aceto & oleo rosaceo ad mellis spißitudinẽ tẽperato, inducendum est. Optimè huc cõferet pastillus crocodes ex aceto et oleo rosaceo dilutus, syncipitiq; impositus. Nam tenuem fluxionem ardentem, acremq; refrigerando contemperat, et tussim finit, somnumq; conciliat.

OCTAVI LIBRI
Finis.

CAPITA LIBRI NONI, *& appendices.*

κωλύῃ τούτοις χρῆσθαι, ἐμβροχὴν διὰ ῥοχίσκου τινὸς ὄξει καὶ ῥοδίνῳ κεκραμένην ἄχρις τοῦ μελιτώδους πάχους τῷ βρέγματι ἐπιτιθέναι προσήκει. κάλλιστα δὲ πρὸς τοῦτο συμφέρει ῥοχισκὸς κροκώδης ὄξει καὶ ῥοδίνῳ ἀνιέμενος, καὶ τῷ βρέγματι ἐπιτιθείς. λεπτὸν γὰρ καὶ καίοντα ῥευματισμὸν τῷ ψυχραίνειν συγκιρνᾷ, τὴν βῆχα παύει, καὶ ὕπνον ποιεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ἐννάτου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝ-

Alexan-

ALEXANDRI TRALLIANI liber nonus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE AQVA INTER cutem. Cap. I.

Aqua inter cutẽ, quæ Græcè Hyderos dicitur, et ipsa longus quidam affectus est, iecore adeò refrigerato proueniens, ut ipsum non amplius deinceps cibos in sanguinem, sed in alienam qualitatẽ, aut in aquam aut pituitam, aut flatum transmutare possit. atq; [illegible] trifariam aquam inter cutem constitui diximus: ac uocant eam sanè, quæ à tenui & seroso humore contrahitur, Asciten: quæ uerò à flatu in toto corpore generatur, tympaniam: quæ rursus à pituitoso humore per totum corpus excitatur, Anasarca, alij Leucophlegmatiam appellarũt. Notum uerò est, has quoq; curandas esse, ubi prius internouerimus: siquidem internotio rectæ curationis fundamentum est.

De ascite. Cap. 2.

Ascites igitur inde internosci debet, quòd fluctuationes excitãtur ex humore, qui ueluti in utre quodã cõtentus circumuoluatur.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον ι.

ΠΕΡΙ ΥΔΕΡΟΥ. κεφ. α.

Ὕδερος, ἕν τι ἐστὶ καὶ αὐτὸς τῶν χρονίων παθῶν, ἤδη καταψύξει τοῦ ἥπατος γινόμενος, ὡς μηκέτι δύνασθαι αὐτὸ μεταβάλλειν τὸ λοιποῦ εἰς αἵματος γένεσιν, ἀλλ' εἰς ἀλλόκοτον ποιότητα, ἢ εἰς ὕδωρ, ἢ εἰς φλέγμα, ἢ εἰς πνεῦμα. καὶ διὰ τοῦτο τριττὸν εἰρήκαμεν ὕδερον συνίστασθαι· καὶ καλοῦσι τὸν μὲν ὑπὸ λεπτοῦ καὶ ὀρρώδους γινόμενον, ἀσκίτην· τὸν δὲ ὑπὸ πνεύματος ἐν ὅλῳ τῷ σώματι συνιστάμενον, τυμπανίαν. καὶ τὸν ὑπὸ φλεγματικοῦ χυμοῦ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι συνιστάμενον, ἀνὰ σάρκα· οἱ δὲ λευκοφλεγματίαν ὠνόμασαν. δῆλον δὲ, ὅτι καὶ τούτους θεραπεύειν δεῖ, διαγινώσκοντας πρότερον· εἴπερ ἄρα ὀρθῆς θεραπείας πηδάλιόν ἐστιν ἡ διάγνωσις.

Περὶ ἀσκίτου. β.

Τὸν μὲν οὖν ἀσκίτην διαγινώσκειν χρὴ ἔκ τε τοῦ κλύδωνας γίνεσθαι, διὰ τὸ ὡς ἐν ἀσκῷ τινι περικυκλεῖσθαι τὸ περιε-

περιεχόμενον ὑγρόν. τὸν δὲ τυμπανίαν, διὰ τὸ πληττόντων ἡμῶν, κτύπον τινὰ δοκεῖν ἀποτελεῖσθαι, ὥσπερ ἐπὶ τῶν τυμπάνων. τὸν δὲ κατὰ σάρκα, διὰ τὸ παραπλησίας ἔχειν τὰς σάρκας νεκρῷ σώματι, ὡς ὅλον τὸ σῶμα οἰδαίνειν, καὶ πιεζόντων ἡμῶν τῷ δακτύλῳ, κοιλότητα ἐπιγίνεσθαι, καὶ παυσαμένων οὐκ αὖθις ἐπανέρχεσθαι. γίνεται τούτων ἕκαστος τῶν ὑδέρων, ἢ κατὰ πρωτοπάθειαν, ἢ κατὰ συμπάθειαν. καὶ γὰρ ἐπὶ σπληνὶ κακοχύμῳ ὄντι, καὶ κακοπραγοῦντι, καὶ κώλῳ, καὶ μεσεντερίῳ, ὑστέρᾳ τε καὶ νεφροῖς, καὶ κύστει, καὶ γυναικείῳ ῥῷ, καὶ ἐπισχέσει καταμηνίων, καὶ καταψύξει τοῦ πνεύμονος, καὶ διαφράγματι, καὶ ἐπὶ πολλοῖς ἄλλοις μορίοις, ὧν ἕκαστον διαγινώσκειν χρὴ πρότερον, εἶτα οὕτως ἐπιχειρεῖν ἐθέλειν θεραπεύειν. τοῖς μὲν οὖν ἐπὶ καταψύξει τοῦ ἥπατος ἢ πνεύμονος γενομένοις ὕδροις, ὡς ἐπίπαν συνεισβάλλουσι βῆχες, καὶ ἀναπτύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἀλλὰ προθυμοῦνται μόνον. συμβαίνει δὲ καὶ ἐπίσχεσις τῆς γαστρός, διὰ τὸ τὴν φλεγμονὴν τοῦ σπλάγχνου ἀναικμᾶσθαι τὴν τῆς γαστρὸς ὑγρότητα. κύστεως δέ τε καὶ μεσεντερίου, διὰ τῶν ἰδίων ἔσται σημείων, τὸ τὴν γαστέρα μᾶλλον διαρροίαις ἁλίσκεσθαι καὶ φθοραῖς συνεχέσι, καὶ δήξεσι τῶν ἐντέρων. καὶ γὰρ ἕπονται δήξεις, χο-

λῆς

natur. Tympanias autē, quòd ubi nos ferimus uentrem, tympani modo strepitum quendam elidere uideatur. Anasarca uerò hinc deprehenditur, quòd æger carnes habeat emortuo corpori similes, & totum corpus intumescat: ac ubi nos digito id imprimimus, cauitas oboriatur: cumq; imprimere desierimus, nō statim in pristinū reuertatur. Cæterùm singulæ hæ aquæ inter cutē species, aut primario affectu, aut cōsortij lege fiunt. Nam ob lienem uitiosis humoribus præditum, maleq; affectum, item ob colū, mesenterium, uterum, renes, uesicā, muliebrem fluxum, mensium retentionem, pulmonis refrigerationem, septum transuersum, & multas alias particulas superuenit, quæ singula prius internoscere cōuenit, deinde sic curationem aggredi. Quib. igitur aqua inter cutem refrigerato iecore aut pulmone oborta fuerit, hos simul tussis magna ex parte inuadit, ipsiq; nihil notatu dignum expuūt, sed irritantur tantum. Accidit etiam alui retentio: quòd inflammatio uisceris humiditatem uentris exhauriat. Vesicæ autem & mesenterij propria indicia erunt, nempe uentrem magis profluuijs infestari: nec non corruptionibus continuis, & intestinorum rosionibus. Nam hæ, dum bilis ex-

cernitur,

cernitur, comitantur: gignuntur autē ipsis meritò etiā bilis recrementa, dum cibi ab inflāmatione intestina exercente euacuantur. At eorū qui ob pulmonis affectum aqua inter cutem laborant, indicia sunt, quòd tußis potißimum excitetur, cor refrigeretur, totumq; corpus & pedes omnium maximè intumescāt. Atque hæ aquæ inter cutem species tabidis potißimum obueniunt. Discernes autem eos, qui ob lienem malè affectū hoc morbo laborant. Iam alios quoq; ob tabem hydropicos fieri, facilè deprehendes, si internoscēdi uias ac rationes frequenter sequaris.

De curatione.

Omnium curatio à uacuatione incipienda est: sed ascitis quidem dicti, aut tympaniæ, à sola purgatione. Cui autem anasarca nomen est, ea uenæ sectionem interdū requirit, ut quæ ex sanguinis frigidi copia nascatur. Ac frigiditatis quidē ratione, illa nō indiget: sed quoniam copiæ detractio naturam leuat, ut hæc minorem illam effectam facilè superet, non alienum, sed rationi consentaneū est, hic quoq; uenæ sectione uti. Videmus enim, quòd etiam ignis externus, cum à lignis uiridib. propemodum extinguitur, refocillatur rursus, si illa quæ ipsum suffocabant, auferantur.

Hydro-

λῆς ἐκκρινομένης. τίκτεται δὲ αὐτοῖς εἰκότως καὶ χολῆς περιττώματα, ἐκκενουμένων τῶν σιτίων ὑπὸ δὴ ἐν ἐντέροις φλεγμονῆς οὔσης. τῶν δὲ ὧδε πνεύμονι πασχόντων σημεῖα, τὸ μάλιστα βῆχας γίνεσθαι καὶ καταψύχεσθαι τὴν καρδίαν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα, καὶ τοὺς πόδας οἰδαίνειν πλέον ἁπάντων. γίνονται δὲ οὗτοι οἱ ὕδεροι μάλιστα τοῖς φθινώδεσι. διαγνώσῃ δὲ τοὺς ὧδε σπληνὶ κακοπραγοῦντι, ἑτοίμως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ὧδε φθίσει γινομένους ὑδρώσεις, ἀκολουθῶν ἑκάστοτε ταῖς διαγνωστικαῖς μεθόδοις.

Περὶ θεραπείας.

Θεραπεύειν δὲ χρὴ πάντας, ἀπὸ κενώσεως ἀρχομένους, ἀλλὰ καὶ τὸν μὲν ἀσκίτην καλούμενον, ἢ τὸν τυμπανίαν, διὰ μόνης καθάρσεως· τὸν δὲ ἀνὰ σάρκα, διὰ φλεβοτομίας, ἔσθ' ὅτε χρῄζει. διὰ πλῆθος γὰρ αἵματος ψυχροῦ γίνεται. καὶ ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ ψύξει, οὐ χρῄζει φλεβοτομίας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφαιρούμενον τὸ πλῆθος ἐπικουφίζει τὴν φύσιν, ὥστε τοῦ ἐλάττονος αὐτὴν ἑτοίμως περιγίνεσθαι, οὐκ ἄτοπον, ἀλλ' εὔλογον ἐνταῦθα καὶ φλεβοτομίᾳ χρῆσθαι. ὁρῶμεν γὰρ, ὅτι καὶ τὸ ἐκτὸς πῦρ ἀπὸ χλωρῶν ἀποσβεσθῆναι κινδυνεῦον ξύλων, ἀναλάμπει πάλιν, ἀφαιρουμένων ἐκείνων τῶν καταπνιγόντων αὐτό. τὸ μὲν οὖν

αὐ-

τὰ σάρκα, καὶ φλεβοτομεῖν ἐσθ' ὅτε δεῖ, καὶ καθαίρειν. λέγωμεν οὖν αὐτῶν καὶ τὴν κατὰ μέρος ἐπιμέλειαν, καὶ πότε ἀνατρίβειν δεῖ, καὶ καταβρέχειν, καὶ ἐπιπλάττειν, καὶ πότε δεῖ κεχρῆσθαι φαρμάκοις, καὶ ὁποίοις· μετὰ φλεβοτομίαν οὖν, πρὸ πάσης γὰρ τῆς ἄλλης θεραπείας αὐτὴν, ὡς εἶπον, παραλαμβάνειν δεῖ, ἐὰν τὰ τῆς δυνάμεως ἐπιτρέπῃ. εἰ γὰρ ἀσθενὴς εἴη, φεύγειν δεῖ τὴν τοιαύτην τὴν τοῦ αἵματος ἀφαίρεσιν, εἰ καὶ ἄλλως φαίνοιτο χρήζων. δυνατὸν γάρ ἐστιν ὕστερον συναίρως ἀφαιρεῖν, ἀναρρωσθείσης τῆς δυνάμεως, καὶ τοῦ μοχθηροῦ πλήθους ἐπικουφισθέντος ὑπ' ὀλίγου διὰ ἑτέρων τινῶν, καὶ μάλιστα διὰ τῆς πικρᾶς καλουμένης. Τὸ γὰρ φάρμακον τοῦτο ἅμα τε τὸ ἐκφράττειν ἔχει, καὶ τὸ ῥωννύειν τὰ σπλάγχνα δυνάμενον, ὃ καὶ μάλιστα χρῄζομεν. μετὰ δὲ τὴν χρῆσιν τῶν ἐκφράττειν δυναμένων, καὶ ἀναπετᾶν ἐργάζεσθαι τοὺς πόρους, καὶ εὔρουν ποιῆσαι τὴν ὕλην, ἐλθεῖν λοιπὸν ἐπὶ τὰ κατὰ μικρὸν ἰσχυρότερον καθαίρειν δυνάμενα. δεῖ δὲ μὴ ὑφ' ἓν τοῦτο ποιεῖν, ὥστε μὴ καταβληθῆναι τὴν δύναμιν. καὶ γὰρ εἰ καὶ περιττὸν ἐστὶ τὸ κενούμενον, ἀλλ' εἰς τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν, μᾶλλον βλάπτει. βέλτιον οὖν ἐστι κατὰ μικρὸν καὶ ἀσφαλῶς κενῶσαι, ἢ σπουδάζοντα καὶ θορυβούμενον ἅμα τῇ νόσῳ συναναιρεῖν καὶ τὸν κάμνοντα. καλῶς μὲν οὖν καθαίρουσιν ὅ, τε τῆς ἀκτῆς χυλὸς

Hydropem igitur anasarca & uena secta interdum, & purgatione curare oportet. Dicamus autem particularem quoq; ipsorum curationem, & quãdo perfricare, madefacere, cataplasmatis obducere, et quando medicamentis, & quibus post sanguinis dimissionẽ uti oportet. Nam ante omnem aliã curationẽ ipsa uenæ sectio, ut dixi, adhibenda est, si uires permittant. Si enim imbecilles sint, tunc sanguinis detractio uitari debet, etiam si aliàs indigere uideatur. Licet enim postea commodè sanguinem detrahere, ubi uires recreatæ fuerint, & copia uitiosi humoris paulatim alijs quibusdam, præsertim picra dicta, leuata. Nam hoc medicamentum simul & aperire, & corroborare uiscera potest, qua etiam re maximè indigemus. Post usum uerò eorum quæ aperiunt, & meatus ampliores efficiunt, materiamq; fluxilem reddũt, transito deinceps ad ea quæ paulo ualentius purgare queant. At hoc non una uice faciundum est, ne uires deijciãtur. Etenim, quamuis id quod uacuatur, recrementicium est, tamen uniuersa ac subita mutatione magis offendit. Satius igitur est paulatim & tutò euacuare, quàm festinando perturbandoq; unà cum morbo etiam ægrum è medio tollere. Pulchrè igitur purgant sambuci succus

cum

cum condito potus: item lathyrides, et æris squama: uerùm nullũ adeò, ut illud quod recipit chameleæ foliorum, squamæ æris, et anisi, singulorum drachmã. Dato ex aqua per initia quidem drachmam unam: uirib. aũt recollectis, etiam duas drachmas exhibeto, plus minus'ue paulo, ac totum medicamenti modũ, absolutumq́; ad uires respiciens, metire. Rursus à purgatione illa porrigito, quæ aperire possunt: maximè pastillum, qui ex amygdalis conficitur. Adeò enim hũc incipientes hydropicos aperire citra noxam uidi, ut cõtinuò potus, iecoris scirros dissoluerit. In hũc autem modum paratur.

Confectio pastilli ex amaris amygdalis.

Anisi, seminis apij, amygdalarum amararum, absynthij, gummi, singulorũ drachmæ quatuor: aquæ quod satis est. Hoc sanè pastillo ad obstructiones ex crassis uiscosisq́; humoribus contractas, & in quibus non uehemens aliquis dolor uiscus affligit, utitor. Sin autem dolores aliqui intestina, uentrem, & præcordia exerceãt, etiam pastillum Amazonũ dictũ præbeto. Etenim dolorem lenit, et uim aperiẽdi mitigandiq́; obtinet. Crebrius aũt in huiusmodi decocto seselios utitor, aut casiæ, aut spicæ nardi, aut asari, &

μετὰ κονδίτου πινόμενος, καὶ λαθυρίδων, καὶ ἡ τοῦ χαλκοῦ λεπίς. ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ λαμβάνειν καὶ τῆς χαμελέας φύλλα, χαλκοῦ καὶ ἀνίσου ἀνὰ δρ. ε. δίδου σὺν ὕδατι, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς δρ. α. μετὰ δὲ τὸ ἀναλαβεῖν τὴν δύναμιν, καὶ δύο δίδου δρ. καὶ πλέον, καὶ ἔλασσον κατὰ μικρόν· καὶ ὅλην τὴν δόσιν, καὶ ἁπλῶς πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέπων στάθμιζε, καὶ τὴν δόσιν τοῦ βοηθήματος. καὶ πάλιν μετὰ τὴν κάθαρσιν, πάρεχε τὰ ἐκφράττειν δυνάμενα, καὶ μάλιστα τὸν διὰ τῶν ἀμυγδάλων τροχίσκον. οὕτω γὰρ ἀλύπως ἐκφράττειν ἀρχομένους οἶδα, ὅτι ποθεὶς συνεχῶς διέλυσε σκίρρους ἥπατος. ἡ δὲ σκευασία ἐστὶ τοιαύτη.

Σκευασία τοῦ διὰ τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων.

Ἀνίσου, σελίνου σπέρματος, ἀμυγδάλων πικρῶν, ἀψινθίου, κόμμεως ἀνὰ δρ. δ. ὕδατος αὐτάρκους. τούτῳ μὲν τῷ τροχίσκῳ κέχρησο πρὸς τὰς τῶν παχέων χυμῶν καὶ γλίσχρων ἐμφράξεις, καὶ ἐφ' ὧν οὐ σφοδρά τις ὀδύνη γίνεται περὶ τὸ σπλάγχνον. εἰ δέ τινες ὀδύναι εἶεν περὶ τὰ ἔντερα, καὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὰ ὑποχόνδρια, καὶ τῷ τῶν ἀμαζόνων καλουμένῳ· καὶ γὰρ ἀνώδυνός τέ ἐστι, καὶ τὸ ἐκφράττειν ἔχει, καὶ τὸ παρηγορικόν. συνεχέστερον δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων, καὶ τῷ ζέματι κέχρησο τῆς σεσέλεως, ἢ τῆς κασίας, ἢ τοῦ ναρδοστάχυος, ἢ ἀσάρου. καὶ

καὶ καταπλάσμασι τοῖς ἔχουσι τὸ τήλινον ἄλευρον καὶ κρίθινον, καὶ ἀψινθίαν πλείστην κεκομμένην. ὑπὲρ πάντα γὰρ αὕτη ὠφελεῖ. καὶ γὰρ τόνον ἐντίθησι τῷ σπλάγχνῳ, καὶ ἀδήκτως ὑποξηραίνει τὰ ἐν τῷ βάθει ὑγρά. ἐχέτω δὲ καὶ κύμινον κεκομμένον, καὶ ἄνισον, καὶ μαστίχην, νάρδον κελτικὴν, καὶ τὸ τοῦ πηγάνου σπέρμα, καὶ μέλι. ἐν οἴνῳ δὲ ἑψήσθω τὰ σπέρματα. οὕτω γὰρ ἔσται πολλῷ κάλλιον. προμαλαχθέντων δὲ τῶν σπλάγχνων, καὶ ἀραιωθέντων ἤδη ἡμέρας ε, ἢ ζ, κέχρησο καὶ ἐπιθέματι μικτὴν ἔχοντι δύναμιν, ὡς καὶ ῥωννύειν καὶ μαλάττειν δύνασθαι τὸ σπλάγχνον· ἐξ ὧν ἐστι καὶ τοῦτο, λαμβάνον οὕτω· κρόκου δραχ. ι. ἀλόης, μαστίχης, ἀμμωνιακοῦ, βδελλίου ἀνὰ δραχ. η. στύρακος δραχ. δ. κηροῦ δραχ. ϟγ. στέατος χηνείου δραχ. ιϛ. ὑσσώπου ὑγροῦ δραχ. λβ. κυπρίνου τὸ ἀρκοῦν. εἰ δὲ θέρος εἴη, καὶ πυρέττοι ὁ ἔχων τὸν ὕδερον, καὶ ῥοδίνου καὶ οἴνου προσβαλέσθω πρὸς τὴν τῶν ξηρῶν ἕνωσιν. εἰ δὲ μὴ μόνον τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ ὁ σπλὴν καὶ ὁ στόμαχος ὄγκον σοι φαίνοιτο καὶ σκληρίαν ἔχειν, ἄφελε θαῤῥῶν ὀλίγου αἵματος, καὶ μάλιστα εἰ καὶ πλῆθος ὑπάρχοι ἐν ταῖς φλεψὶ μοχθηρὸν, καὶ μηδὲν ἡ δύναμις ἀντιπράττοι, ἀλλὰ καὶ ὁ πάσχων ἀκμάζων φαίνοιτο τὴν ἡλικίαν, καὶ ὁ καιρὸς εἴη μὴ σφόδρα ψυχρός. οὕτω

& cataplasmatis quæ recipiunt farinam fœnugræci et ordei, absynthiumq́; plurimum cōtusum. Hoc namq; super omnia auxiliatur. Nam robur uisceri insinuat, & humores in alto hærentes citra rosionem leuiter desiccat: habeat aūt & cuminū contusum, anisum, masticben, nardum Gallicam, rutæ semen, & mel. Semina in uino coquantur: sic enim multo cōmodius erit. Vbi iam uiscera emollita & rarefacta ad dies quinq; aut septem fuerint, utitor etiā epithemate, quòd mixtam habet facultatem, ut uiscus posit & firmare & emollire: ex quorum numero est & hoc, quod ista recipit. Croci drach. decem: aloes, mastiches, ammoniaci, bdellij, singulorum drach. octo: styracis drachmas quatuor: ceræ drachmas nonaginta tres: adipis anserini drach. sedecim, hyssopi liquidi drach. triginta duas: cyprini quod satis est. Sin autem æstas fuerit, & laborans aqua inter cutem febricitet, etiā rosaceū & uinum siccis in unitatem cogendis adijciātur. At si nō solum iecur, sed etiam lien & stomachus tumorem & duritiem habere uideātur, detrahito cum fiducia paulū sanguinis, præsertim si praui quoq; humoris copia in uenis subsistat, et uires nō aduersentur. Sed & æger uigētis sit ætatis, et tēpus nō admodū frigidū.

Sic uacuatio tentanda est, & adeò sensim, ut natura quæ à copia grauatur, respiret. Etenim animi defectiones, præterquam quòd uires deijciant, etiam aliam frigiditatem uisceri imponunt. Quare magnam & accuratã obseruationem habere cõuenit, atq; ita sanguinem hydropicis iuuandi gratia detrahere audendum. Etenim intempestiua sanguinis mißio in alijs quoq; periculũ inducit: in hydropico aũt interdum etiam mortem. In quibus igitur et maxima est obstructio, & inflãmatio scirrosa, uiresq; robustæ, in his uacuationem sanguinis ante omnia alia præsidia, præsertim ualẽtia, adhibeto, ex quorum numero etiam hoc existit.

Ad lienis & iecoris duritiem ualidum medicamentum.

Ammoniaci suffiminis, bdellij, Iridis Illyricæ, singulorum drachmæ sedecim: styracis drachmæ octo: adipis uitulinæ drach. duodecim: opoponacis drachmæ octo: piperis grana centum sexaginta: ceræ drachmæ quadraginta octo: irini fecis quantum satis est: uini quod sufficit. Non oportet aũt emollientib. tantum medicamentis uti, neq; discutientibus, sed etiam ijs quæ tumorem reprimere possunt: scriptura eorum in hunc quoque modum habet.

Ceræ

οὕτω δεῖ ποιεῖν τὴν κένωσιν, καὶ οὕτω κατὰ βραχὺ, ἵνα ἀναπνεύσῃ ἡ φύσις βαρυνομένη ὑπὸ πλήθους. αἱ γὰρ λειποθυμίαι, μετὰ τοῦ καταβάλλειν τὴν δύναμιν, ἔτι καὶ ψύξιν ἄλλην ἐναποτίθενται τῷ σπλάγχνῳ. διὸ πολλὰ δεῖ καὶ ἀκριβῶς ἐπισκεψάμενον, οὕτω τολμᾶν εἰς τὸ ὠφελεῖν ὑδεριῶντος αἷμα. φέρει μὲν γὰρ κίνδυνον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἡ ἄκαιρος φλεβοτομία. ἐπὶ δὲ ὑδεριῶντος ἔσθ' ὅτε καὶ θάνατον. ἐφ' ὧν οὖν καὶ ἔμφραξίς ἐστι μεγίστη, καὶ φλεγμονὴ σκιρρώδης, καὶ ἡ δύναμις ἔρρωται, ἐπὶ τούτων παραλάμβανε κένωσιν αἵματος, πρό γε πάντων τῶν ἄλλων βοηθημάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἰσχυρῶν, ὧν ἐστι καὶ τοῦτο.

Πρὸς σπληνὸς καὶ ἥπατος σκληρίαν ἰσχυρὸν φάρμακον.

Ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, βδελλίου, ἴρεως ἰλλυρικῆς ἀνὰ δραχ. ιϛ. στύρακος δραχ. η. στέατος μοσχείου δραχ. ιβ. ὀποπάνακος δραχ. η. πεπέρεως κόκκους ρξ. κηροῦ δραχ. μη. ἰρίνου ὑποστάθμης ὅσον ἐξαρκεῖ, καὶ οἴνου τὸ ἀρκοῦν. οὐ δεῖ δὲ μόνον τοῖς μαλακτικοῖς κεχρῆσθαι φαρμάκοις, οὐδὲ τοῖς διαφορητικοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς τὸν ὄγκον προστέλλειν δυναμένοις. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ γραφὴ οὕτω·

κηροῦ

κηροῦ δραχ. ρϟε. πίσσης ξηρᾶς δρ. ρϟϛ. στυπτηρίας ὑγρᾶς δραχ. ϟϛ. ἀλόης δραχ. μϛ. νίτρου, μάννης ἀνὰ δρ. ϟϛ. πυρέθρου, δρ. κη. ἀριστολοχίας δραχ. κδ. ἀμμωνιακοῦ δρ. κδ. καρδαμώμου δραχ. κη. ἰξοῦ δραχ. κδ. ἐλαίου δραχ. κδ. ὄξους τὸ ἀρκοῦν. τὰ μὲν οὖν καταπλάσματα καὶ ἐπιθέματα τοιαῦτα ἔστωσαν ἐπὶ τῶν ἐχόντων τὸν ἀνὰ σάρκα ὕδρωπα, ἅμα τῷ διατετᾶσθαι, καὶ ἔμφραξιν καὶ σκληρίαν ἔχειν μεγίστην τὰ σπλάγχνα. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μετρίαν ἐχόντων ἔμφραξιν, καλῶς εἰρήκαμεν, τῷ διὰ τῶν ἀμυγδάλων τροχίσκῳ. ἐπὶ δὲ τῶν μεγίστων, καὶ ταῖς ἰσχυροτέραις ἀντιδότοις κεχρῆσθαι.

Πρὸς τὰς σκιῤῥώδεις τοῦ ἥπατος διαθέσεις.

Κρόκου, ναρδοστάχυος, κόστου, σχοίνου ἄνθους, κινναμώμου ἀνὰ δρ. β. ζιγγιβέρεως δραχ. α. μέλιτος ἀττικοῦ ἀπηφρισμένου δραχ. κε. δίδου δραχ. α. μετὰ οἰνομέλιτος. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τοῦτο, καὶ διακαθαῖρον ἰσχυρῶς τὰ σπλάγχνα.

Περὶ ἀσκίτου καὶ τυμπανίτου. γ.

Ἁρμόζουσι μὲν γὰρ πάντα τὰ εἰρημένα βοηθήματα καὶ τοῖς ἄλλοις ὑδε-

Ceræ drac. cẽtũ nonaginta quinque: picis aridæ drac. centũ nonaginta sex: alumini liquidi drach. nonaginta sex: aloes drach. quadraginta sex: nitri, mannæ thuris, singulorũ dra. nonaginta sex: pyrethri drac. uiginti octo: aristolochiæ drac. uiginti quatuor: ammoniaci totidẽ: cardamomi drach. uiginti octo: uisci quercini drac. 24. olei totidẽ: aceti quod satis est. Itaq; cataplasmata et epithemata huiusmodi ijs adhibeantur, qui aqua inter cutem, quæ anasarca dicitur, laborãt, ita ut uiscera eorum distenta sint, et obstructionem duritiemq; maximã experiantur. In quib. igitur moderata est obstructio, bene facere diximus pastillum ex amygdalis: in maximis autem, etiam ualentioribus antidotis utendum est.

Ad scirrosos iecoris affectus.

Croci, spicæ nardi, costi, iunci odorati floris, cinamomi, singulorũ drach. duæ: gingiberis drachma: mellis attici despumati drachmæ uiginti quinq;. Dato drachmam ex mulso. Præstantißimum hoc est remedium, & uiscera ualenter expurgat.

De ascite & tympanite. Cap. 3.

Omnia cõmemorata medicamẽta etiam alijs aquæ inter cutem

cutẽ speciebus, nempe ascitæ & tympaniæ citra sanguinis detra-ctionem cõueniunt. Nam his purgationes potius, & quæ aquam per aluum repurgare solent, omnia congruunt. Nihil minus etiã perfricationes, quæ sale, oleo immaturo, sicyonio & cyprino, adhibentur. At frictio moderata fieri debet, ne alia materia ex alto ui attrahatur: sed quæ in superficie corporis tantum continentur, discutiantur. Vtendũ aũt ad hæc est medicamẽtis, quæ non modò dißipare, sed etiam reprimere tumorem poßunt. Græci hæc à iecore uocant ἡπατήρια. Itaq; ueteres multa prodiderunt, ac licet hæc apud plerosq; descripta inuenire. Cæterùm præstantißimũ ualidißimumq; inter ea etiã hoc est, cuius compositio recipit: Resinæ torrefactæ drach. tercentũ octuaginta quatuor: ceræ, picis siccæ, singulorũ drac. centũ nonagintaduas: aluminis liquidi, nitri, sulphuris, mannæ thuris, singulorum drac. nonaginta sex, pyrethri drachmas uiginti octo: bdellij drac. uiginti quatuor: ammoniaci suffiminis totidẽ: cardamomi drac. uiginti octo: uisci totidẽ, olei drach. uiginti quatuor: aloes drach. quadraginta sex: aristolochiæ drac. uiginti quatuor: aceti quod satis est. Nihil autem minus ualet etiam hoc ad discutiendum, & comprimendum.

ὑδέροις, τῷ τε ἀσκίτῃ καὶ τῷ τυμπανίᾳ, χωρὶς φλεβοτομίας. τούτοις γὰρ μᾶλλον αἱ καθάρσεις ἁρμόζουσι, καὶ πάντα ὅσα διὰ γαστρὸς οἶδε κενοῦσθαι ὑδρωπικὰ. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ ἀνατρίψεις αἱ διὰ τῶν ἁλῶν, καὶ τοῦ ὠμοτριβοῦς ἐλαίου, καὶ σικυωνίου, καὶ κυπρίνου. τὴν δὲ ἀνάτριψιν δεῖ μετρίαν ποιεῖσθαι, ὥστε μὴ βίᾳ ἐκ τοῦ βάθους ἑτέραν ἐπισπᾶσθαι ὕλην, ἀλλὰ μόνας τὰς ἐπιπολαίους ἐν τῷ σώματι διαφορῆσαι περιεχομένας. δεῖ δὲ καὶ τοῖς φαρμάκοις ἐπὶ τούτων κεχρῆσθαι, μὴ μόνον τοῖς διαφορεῖν, ἀλλὰ καὶ προστέλλειν τὸν ὄγκον δυναμένοις. καλοῦσι δὲ ταῦτα ἡπατήρια, ἔρηται μὲν οὖν τοῖς παλαιοῖς πολλὰ, καὶ ἔστι ταῦτα εὑρεῖν ἐν πολλοῖς κείμενα, κάλλιστον δὲ ἐστὶν αὐτῶν καὶ ἰσχυρότατον καὶ τοῦτο. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτω· ῥητίνης φρυκτῆς δραχ. τπδ. κηροῦ δραχ. ϱϟβ. πίσσης ξηρᾶς δραχ. ϱϟβ. στυπτηρίας ὑγρᾶς δραχ. ϟϛ. νίτρου δραχ. ϟϛ. θείου δραχ. ϟϛ. μάννης δραχ. ϟϛ. πυρέθρου δραχ. κη. βδελλίου δραχ. κδ. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος δραχ. κδ. καρδαμώμου δραχ. κη. ἰξοῦ δραχ. κη. ἐλαίου δραχ. κδ. ἀλόης δραχ. μϛ. ἀριστολοχίας δραχ. κδ. ὄξους τὸ ἀρκοῦν. οὐδὲν δὲ ἧττόν ἐστιν εἰς τὸ διαφορεῖν δύνασθαι καὶ προστέλλειν καὶ τοῦτο.

Ἄλλο.

Aliud

Ἄλλο.

Χαλκάνθου, νίτρου, ἀφροῦ, ἀλόης ἀνὰ οὐγ. γ. ψιμμυθίου, ἐλαίου ἀνὰ οὐγ. ι. ὄξους δριμυτάτου τὸ ἀρκοῦν. λαβὼν τὰ ξηρὰ μετ᾽ ὄξους, λέαινε ἕως μελιτώδη γένηται. τὸ δὲ ψιμμύθιον μετὰ τοῦ ἐλαίου ἕψε, ἕως ἂν συστάθῃ, καὶ ἀμόλυντον γένηται. τότε ἐπίβαλε τὸν κηρὸν, καὶ οὕτω κατὰ μέρος ἐν τῇ θυίᾳ μαλάξας, χρῶ. ἔστι διὰ πείρας πολλῆς τοῦτο τὸ φάρμακον, οὐ μόνον πρὸς ὑδεριῶντας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα πάθη πολλὰ χρήσιμόν ἐστι. καὶ γὰρ τὸν σπλῆνα ὑπεκτήκει, καὶ ἀποστήματα ἐκπυεῖ, δοθιῆνάς τε καὶ τὰ ἐν ἄρθροις ὑγρά. καὶ ὑδροκεφάλοις δὲ, καὶ ἀθερώμασι, καὶ σκίρροις, καὶ παρωτίσιν ἁρμόζει, καὶ πρὸς ἄλλα πλείονα θαυμαστῶς ἄξια. μὴ οὖν διὰ εὐτελείας τῶν ἁπλῶν καταφρονήσῃς εἰς τὸν ἀσκίτην, καὶ ἐφ᾽ ὧν μὴ ἔστι πολλὴ σκληρία περὶ τὰ σπλάγχνα καὶ τὸ ἧπαρ. εἰ δὲ εἴη σκληρία, κέχρησο καταπλάσματι δυναμένῳ τὰ σπλάγχνα διαφορεῖν, καὶ μαλάττειν ἅπαντα τὰ ἐν βάθει τοῦ τε ἐπιπλόου καὶ περιτοναίου κείμενα ὑγρά. κέχρησο δὲ αὐτῷ καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ συμβαλλέσθαι δυναμένῳ. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτως· κηροῦ, πιτυΐνης, πίσσης *βρυττίας, νίτρου ἐρυθροῦ, δαφνίδων ξηρῶν, στέατος ταυρείου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, μάννης λιβάνου,

Aliud.

℞. Chalcanti, nitri spumæ, aloes singulorũ unciæ tres: cerusæ, olei, singulorum unciæ decem: aceti acerrimi quod satis est. Sicca ex aceto læuigato, dũ mellis fiat crassities. Cerusam autem cũ oleo coquito, usq; dum spissescat, ut manus intinctas nõ inquinet: tũc ceram inijcito, atq; ita particulatim in pila emollitis utitor. Est hoc medicamentum multis experimentis probatum, nõ solum ad aquam inter cutem, sed etiam alios plerosq; affectus utile existit. Etenim lienem consumit, abscessus ad suppurationem perducit, furunculos, & humores in articulis contentos. itẽ hydrocephalis, atheromati, scirris, & parotidibus conducit; nec non ad alia plura grandia uitia mirabiliter ualet. Ne igitur simplicium medicaminum uilitatem ascitæ congruentium contemnas, etiam in quibus non magna durities uiscera & iecur affligit. Sin autẽ durities in eis extiterit, utitor cataplasmate, quod possit uiscera emollire, & omnes humores qui in penitiore omenti et peritonæi regione habentur, discutere. Porrò utitor eo quod etiam ad alia multa proficit, confectio eius ita habet. Ceræ, resinæ piceæ, picis brytiæ, nitri rubri, baccarum lauri siccarum, adipis taurini, ammoniaci suffiminis, mannæ

thuris, singulorum libra. ubi ea quæ liquari possunt liquefeceris, arida liquidis inspergito, & utraque miscens pilæ indito, ac tritis diligenter utitor.

λιβάνου, ἀνὰ λι. α. τὰ τηκτὰ τήξας, ἔμπασσε τὰ ξηρὰ τοῖς ὑγροῖς, καὶ ἑκάτερα μίξας ἐπίβαλε, καὶ ῥίψας ἐπιμελῶς χρῶ.

Ad tympanicos, & quibus iecur scirro induratũ est.

Ad tympanicos, & quibus iecur scirro induratũ est, medicamentũ etiam antè scriptũ ualet: Multo autem magis illa parari debent, quæ & flatus discutere, & duros affectus emollire probè possunt: habet scriptura huius in eum modũ. Resinæ aridæ libra: picis, ceræ, singulorũ drac. duodecim: aluminis liquidi, sulphuris, nitri, singulorum libra: mannæ thuris unciæ tres: olei ueteris unciæ duæ. Ex aceto læuigato, donec sordium habeant crassitiẽ: atq; sic, ubi liquefeceris quæ liquari possunt, & utraq; in pila paululum subagitaueris, mannam inspergito, & læuigatis plurimum utitor. Hæc de medicamentis, & alia curatione dicta sunto. Deinceps autem de uictu agamus, qui & primas & supremas curationis partes in omnibus potissimum affectibus, maximè uerò etiam in periculosissimis obtinet: in quorum numero aqua inter cutem quoque habetur. Siue enim primario affectu, siue aliarum partiũ cõsensu hæc contracta fuerit, non sine iecoris uitio unquam constitui potuit.

Πρὸς τυμπανικοὺς καὶ σκιῤῥώδεις ἔχοντας τὸ ἧπαρ.

Πρὸς δὲ τοὺς τυμπανικοὺς καὶ σκιῤῥῶδες ἔχοντας τὸ ἧπαρ, ποιεῖ μὲν καὶ τὸ προγεγραμμένον βοήθημα. πολὺ δὲ μᾶλλον ἐκεῖνα δεῖ σκευάζειν, ὅσα δύναται καλῶς καὶ πνεῦμα διαφορεῖν, καὶ μαλάσσειν τὰς σκληρὰς διαθέσεις. ἔχει δὲ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω· φρυκτῆς λι. α. πίσσης, κηροῦ ἀνὰ δραχ. ιβ. στυπτηρίας ὑγρᾶς, θείου, νίτρου, ἀνὰ λι. α. μάννης ὀγ. γ. ἐλαίου παλαιοῦ ὀγ. β. μετὰ ὄξους λείου, ἕως γλοιώδη σύστασιν ἔχῃ, καὶ οὕτω τήξας τὰ τηκτὰ, καὶ ἑκάτερα ἐν τῇ θυίᾳ ὑποκινήσας ὀλίγον, ἐπίπασσε τὴν μάννην, καὶ ἐκλειώσας ἐπὶ πολὺ, χρῶ. τοσαῦτα περὶ φαρμάκων καὶ τῆς ἄλλης εἰρήσθω θεραπείας. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ διαίτης ὑπογράψομεν, ἥτις καὶ πρώτην καὶ κυριωτάτην ἔχει τὴν θεραπείαν ἐπὶ πάντων μάλιστα τῶν παθῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κινδυνωδεστάτων, ὧν εἰσι καὶ οἱ ὕδεροι. εἴτε γὰρ κατὰ πρωτοπάθειαν, εἴτε κατὰ συμπάθειαν ἂν γεγονὼς ὕδερος, οὐκ ἄνευ τοῦ πεπονθέναι τὸ ἧπαρ, δύναται συστῆναί ποτε.

ἐπειδὴ ἐν τῷ ἧπαρ ἐστὶ τὸ ἐξαιματοῦν τὴν τροφὴν, καὶ ὅλῳ τῷ σώματι πέμπον, διὰ τοῦτο ἅμα δεῖ προνοεῖσθαι παντοίως, ὥστε καὶ τὴν εἰς αὐτὸ μέλλουσαν ἔρχεσθαι τροφὴν, εὐανάδοτον εἶναι, καὶ μηδαμῶς ἐμποδίζεσθαι πρὸς τὴν ἀνάδοσιν. ἀρίστη δὲ ἐν αὐτοῖς ἔσται τροφὴ, ἄρτος ὁ κλιβανίτης, ἔχων τῶν ἀφύσων σπέρματα, οἷον ἀνίσου, ἢ κυμίνου, ἢ μαράθρου, ἢ σίνωνος ὁμοίως. παραιτητέος δὲ αὐτοῖς καὶ ὁ πολὺς ἄρτος. ὅπως γὰρ ἂν εἴη ἐζυμωμένος καλῶς, οὐ δύναται τὸ παχὺ καὶ ἐμφρᾶττον μὴ ἔχειν. λαχάνων δὲ δεῖ λαμβάνειν, εἰ μὲν ἀπύρετος εἴη, τὰ θερμαίνειν καὶ λεπτύνειν δυνάμενα, οἷόν ἐστι σέλινον, πετροσέλινον, δαῦκος, εὔζωμον, γλήχων, γιγγὶς, καυκαλὶς, καὶ ὅσα τούτων λεπτομερῆ καὶ θερμὰ τετύχηκεν ὄντα, τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα. τῶν δὲ ὀρνέων προτιμᾶν δεῖ τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων, οἷον φάσσαν, τρυγόνα, κίχλαν· καὶ τῶν μικρῶν στρουθίων, ὅσα μὴ λιπαρά· ἰχθύων δὲ τοὺς πετραίους. ἔστω δὲ καὶ τούτων ὁ ζωμὸς ἀπέριττος, ἄνισον ἐν τῇ ἑψήσει, ἢ πεπέρεως ὀλίγον προσλαμβάνων. τῶν δὲ κρεῶν ἐσθιέτωσαν συμμέτρως, καὶ τούτων μᾶλλον ὅσα μὴ λιπαρὰ, καὶ μάλιστα τὰ ἄγρια, οἷον ἐλάφεια, συάγρεια, αἴγεια, δορκάδεια· τὰ δὲ λαγῷα παραιτείσθωσαν. γινέσθω δὲ αὐτῶν ὁ ζωμὸς μετά τινος τῶν λεπτυνόντων

ἰδιω-

Quoniã igitur iecur cibũ in sanguinem conuertit, totiq; corpori transmittit, id circo simul prospiciendum prorsus est, ut et alimentum quod ad ipsum peruenit, facilè sit ad distribuendũ, & nequaquam impediatur, quò minus in corporis partes dispẽsetur. Quare optimũ ipsis alimentum est panis furnaceus, qui semina flatibus discutientidis apta cõtineat, ut anisi, aut cumini, aut fœniculi, aut sinonis similiter: interdici autẽ ipsis etiam copiosus panis debet. Si enim probè fuerit fermẽtatus, non potest craßitiem, & id quod obstruit, continere. At olera sumi debent, si febris absit, quæ calefacere et extenuare queãt: quale est apium, petroselinum, daucus, eruca, pulegium, rapa, caucalis, & quæ ex his tenuia & calida extiterint, alia magis, alia minus in id efficacia. Ex auibus præponi debent feræ mansuetis, ut palumbus, turtur, turdus: & ex minutis passerculis, qui non sunt pingues. Inter pisces conueniunt saxatiles: at horum ius sit excremẽti expers, quod inter coquẽdũ assumat anisum, aut piperis paululum. Ex carnib. moderatè comedãt, et eas potius quæ nõ sunt pingues, præcipuè ferinas, ut ceruinas, aprinas, et caprearũ. leporinæ uerò prohiberi debẽt. paretur aũt earum ius cum cibo quodam

extenuate. Assas maximè, si gratæ sunt, assumere ipsos alienũ nõ est. Testacea, ut astacum, uel buccina, uel pectines, rarò & modicè solius uoluptatis gratia offerre conuenit. Quantum enim ad affectum attinet, & præcipuè in quibus calida nõ est intemperies, aut febris, cõtinuus ipsorum usus interdici debet. At leguminibus ipsos, maximè tympanicos, abstinere oportet: similiter etiã placentis omnibus, quæ ex lacte & similagine parantur. Bellaria uerò assumere nõ est absurdum, amygdala, aut pistacea: uuas autem passas, & palmulas rarò: castaneæ uerò, & nuces in totum prohibendæ sunt. Vinum assumant Tyrium, uel Ascaloneum, præsertim uetus, & senium resipiẽs: hoc uerò etiam urinas prouocat. Quod autem medicamentum hoc præstantius cõmodiusq; ad aqua inter cutem laborantes inuenire poteris? Ex facticijs uinis sumant absinthites, præcipuè quod spicam nardi copiosiorem recipiat, uel apiatum: alijs autẽ abstineant. Porrò motus, si quid aliud, hydropicis conducit: præcipuè qui fit per mare, equum, et lecticam. ijs autem qui uiribus constant, etiam itio est utilißima. At perfricatio hydropicis adhiberi debet potißimum, ut externos corporis meatus rarea

ἐδεσμάτων. καὶ ὀπτῶν δὲ μάλιστα εἰ ἡδέως ἔχοιεν, οὐδέν ἐστιν ἄτοπον αὐτοὺς λαμβάνειν. τῶν δὲ ὀστρακοδέρμων, οἷον ἀστακοὺς, ἢ κηρύκια, ἢ κτένια, σπανίως τε καὶ δὴ ὀλίγου δεῖ προσφέρειν ἡδονῆς ἕνεκα μόνης. ὅσον γὰρ πρὸς τὴν διάθεσιν, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν οὐκ ἔστι θερμὴ δυσκρασία, ἢ πυρετὸς, παραιτεῖσθαι δεῖ αὐτῶν τὴν συνεχῆ χρῆσιν. τῶν δὲ ὀσπρίων ἀπέχεσθαι δεῖ αὐτοὺς δὴ μάλιστα τοὺς τυμπανικούς. ὁμοίως δὲ καὶ πλακούντων ἁπάντων, ὅσα διὰ γάλακτος ἔχει τὴν σκευασίαν, καὶ ἀπὸ σεμιδάλεως. τῶν δὲ τραγημάτων οὐδὲν ἄτοπον λαμβάνειν, ἀμυγδάλων, ἢ πιστακίων· σταφίδων δὲ καὶ φοινίκων, σπανίως. καστάνων δὲ, ἢ καρύων, εἰς τὸ παντελές. οἶνον δὲ προσφερέσθωσαν τὸν τύριον, ἢ ἀσκάλωνα, καὶ μάλιστα τὸν παλαιὸν καὶ γεροντίζοντα. ἔτι δὲ καὶ τὰ οὖρα προτρέπει. τί δὲ ἂν τις εὕρῃ τούτου τοῖς ὑδεριῶσι κάλλιον βοήθημα; τῶν δὲ προπομάτων λαμβανέτωσαν, ἀψινθιάτου, καὶ μάλιστα τοῦ ἔχοντος καὶ ναρδοστάχυος πλέονος, ἢ τοῦ * ἀπίου. τῶν δὲ ἄλλων ἀπεχέσθωσαν. κίνησις δὲ εἴπερ τι ἄλλο, τοῖς ὑδεριῶσι συμβάλλεται, καὶ μάλιστα ἡ διὰ θαλάσσης, καὶ ἵππου, καὶ λεκτικίου. τοῖς δὲ δυναμένοις καὶ ἡ διὰ τῶν ποδῶν ἐστι χρησιμωτάτη. τὴν δὲ ἀνάτριψιν λαμβάνειν δεῖ μάλιστα ὡδὶ τῶν ὑδεριώντων, ὡς τοὺς πόρους ἀραιοῦσαν, καὶ

καὶ ἀπολεπτύνουσαν τὰ ὑγρὰ, καὶ διαφοροῦσαν. οὐδὲν γὰρ οὕτω βλάπτει τοὺς ὑδεριῶντας, ὡς ἡ τῶν πόρων πύκνωσις, οὐ συγχωροῦσα διαφορεῖσθαι τὰ συναγόμενα πνεύματα καὶ ὑγρά, ἀλλὰ πάλιν ἀνατρέχουσαν εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὸ περιτόναιον. ἀνατρίβειν οὖν τούτους δεῖ, ποτὲ μὲν ξηραῖς ταῖς χερσίν, ἄλλοτε δὲ μετὰ ἁλῶν καὶ ἐλαίου, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μετὰ σικυωνίου, ἢ κυπρίνου. δεῖ δὲ τὰς τῶν λουτρῶν εἰδέναι χρήσεις βλαβερὰς τοῖς ὑδεριῶσι, καὶ μάλιστα τοῖς ψυχρὰν ἔχουσι δυσκρασίαν. ἐπειδὴ καὶ αὗται, ὡς μεμαθήκαμεν, τοῦ ψύχειν μᾶλλον καὶ θερμαίνειν δυναμένων εἰσίν. λούονται οὖν λούονται, συμφέρει κατὰ τῶν σπλάγχνων ἐπιβαλεῖν ὅσα διαφορεῖν δύνανται, καὶ λεπτύνειν, οἷόν ἐστι τὸ ὀρόβινον ἄλευρον, καὶ οἱ ἅλες, ἢ νίτρον, ἢ ἄλλο τι τῶν διαφορεῖν δυναμένων. πολλὰ δέ εἰσι καὶ ἄλλα τοῖς παλαιοῖς κείμενα, διαφορεῖν δυνάμενα. ἃ δεῖ ἐπινοεῖν τοιαῦτα, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀναλέγεσθαι τὰ χρησιμώτατα. οὕτω μὲν δεῖ τοὺς ἄνευ πυρετῶν ὑδεριῶντας σπουδάζειν διαιτᾶσθαι.

Περὶ τῶν μετὰ πυρετοῦ ὑδεριώντων.

Εἰ δὲ καὶ πυρέττουσιν οἱ ἔχοντες τὸν ὕδερον, οὐ δεῖ πάνυ τοῖς θερμαίνουσι κεχρῆσθαι, οὔτε ἐπὶ τῶν σπλάγχνων, οὔτε ἐπὶ τῶν ἐδεσμάτων, ἢ

refaciat, humores extenuet & discutiat. Nihil enim adeò hydropicos offendit, ut densitas meatuum, quæ flatus & humores cõgregatos non sinit dißipari, sed ipsi in uentrẽ, & mẽbranã (quæ quòd omnib. intestinis circumtẽdatur, Græcis dicitur Peritoneos) recurrũt. Itaq; fricare hos conuenit interim siccis manibus, interim cum sale & oleo, interdum etiam cum sicyonio, aut cyprino. Balneorum usus hydropicis, præsertim frigida intemperie præditis, noxios esse, scire licet: quoniã et ipsa, ut didicimus, refrigerare magis quàm calefacere possunt. Cum itaq; lauantur, utile est uiscerib. inijcere medicamẽta quæ discutere queãt, et extenuare: qualis est erui farina, atque sal, aut nitrũ, aut aliud quid ad discutiendũ efficax. Multa uerò sunt etiam alia à ueterib. medicamenta tradita, quæ discutere possunt: ac licet eiusmodi examinare, et utilißima quæq; ex ipsis deligere. Talis sanè uictus ijs qui aqua inter cutem sine febri laborant, præscribi debet.

De ijs qui aqua inter cutem cum febri laborant.

Quòd si aqua inter cutẽ laborantes etiã febricitẽt, admodũ calidis auxilijs utendũ non est, neque in uisceribus, neque in cibis, aut

aut potibus, aut antidotis, aut purgationibus: sed abundè est ex oleribus assumere intibum, & troximum, aut caucalidem, aut rapam his mixtã: item cichorium maximè, aut apiorũ radices. Dato autem ipsis & porra decocta subinde, & palustres asparagos. Ita uerò etiam continuum antidotorũ usum, præsertim sicciorum & acriorum, in hydropicis uitare oportet: item ex purgantibus similiter calida admodum medicamenta prohibere. Nullum enim ualde calefaciens, ipsos iuuare potest. Nam eiusmodi medicamenta sitim ipsorũ augent, & febrim incendunt, & causas inflammantes magis adhuc exurunt, intẽduntq; malum. Quare aqua inter cutem ex acutis morbis profecta, nõ potest non inflammationes habere in ipsa perseuerantes. Nihil enim adeò interuallorum expers est, ut febris: ac mirum, quòd neq; aqua inter cutem ipsis oboriens, calorem ægrorum extinguat, neq; febris omnem aquam inter cutem exhauriat, sed ab aqua simul & igne ambo contineantur, ut undiquaq; dubia fiat curatio, siue calefacere, siue refrigerare quippiam uelis. Quippe necesse est, ut refrigerãtia omnino aquã inter cutẽ adaugeant: calefaciẽtia rursus febrim. Satius igitur est in huiusmodi

ἢ πομάτων, ἢ ἀντιδότων, ἢ καθαρτηρίων, ἀλλ' ἀρκεῖ τῶν μὲν λαχάνων λαμβάνειν τό, τε ἴντυβον καὶ τὸ τρώξιμον, ἢ καυκαλίδια, ἢ γιγγίδια μιγνυμένην τούτοις, καὶ κιχώριον δὲ μάλιστα, ἢ σελίνων ῥίζας. δίδου δὲ αὐτοῖς καὶ πράσων ἀποζεσθέντων πολλάκις, καὶ τῶν ἑλείων ἀσπαράγων. οὕτω δὲ καὶ τῶν ἀντιδότων φεύγειν δεῖ τὴν συνεχῆ χρῆσιν, καὶ μάλιστα τῶν ξηροτέρων, καὶ δριμυτέρων, καὶ καθαρτηρίων ὁμοίως τὰ πάνυ θερμὰ παραιτεῖσθαι. οὐδὲν γὰρ τῶν πάνυ θερμαινόντων αὐτοὺς ὠφελεῖν δύναται, τήν τε γὰρ δίψαν αὐτῶν ἐπιτείνουσι τὰ τοιαῦτα, καὶ τὸν πυρετὸν ἐξάπτουσι, καὶ τὰ φλεγμαίνοντα τῶν αἰτίων ἔτι μᾶλλον ἐκκαίουσι, καὶ ἐπαύξουσι τὰ κακά, ὥστε ἀπὸ τῶν ὀξέων νοσημάτων ὕδεροι οὐ δύνανται μὴ τὰς φλεγμονὰς ἔχειν παραμενούσας αὐτοῖς. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀδιάλειπτον, ὡς ὁ πυρετός. καὶ θαυμαστὸν ἔτι οὐδὲ ὁ ὕδρος αὐτοῖς ὁ τικτόμενος ἀποσβεννύει αὐτῶν τὴν θερμασίαν. οὐδὲ ὁ πυρετὸς ἐξατμίζει πάντα τὸν ὕδερον, ἀλλ' ὑπό τε ὕδατος ἅμα καὶ πυρὸς συνέχονται, ὥστε πανταχόθεν ἄπορον γενέσθαι τὴν θεραπείαν, εἴτε θερμαίνειν, εἴτε ψύχειν βούλοιντό τι. ἀνάγκη γάρ ἐστι, τὰ ψύχοντα πάντως ἐπιτείνειν τὸν ὕδερον, τὰ θερμαίνοντα πάλιν τὸν πυρετόν. βέλτιον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων

μικτὴν

di

μικτὴν ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν, καὶ πρὸς τὸ κατεπεῖγον μᾶλλον ἐνίστασθαι, ὡς οἷόν τε, καὶ ὅπου γε σφοδρότεροι φαίνοιντο οἱ πυρετοί, τηνικαῦτα δεῖ ἐγχειρεῖσθαι τοῖς ψύχουσι μᾶλλον, καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὰ ψύχοντα τότε διδόναι· πῶς γὰρ ἂν παύσεται ὁ πυρετὸς, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν ἐναντίων; ἀλλ᾽ οὐδὲ ὁ ὕδρωψ ἂν παύσαιτό ποτε, εἰ μὴ παύσαιτο πρῶτον ἡ παρὰ φύσιν θερμασία. καὶ γὰρ αὐτὴ χρονίζουσα δύναται τίκτειν ὕδρωπα. πᾶσα γὰρ εἴτε θερμὴ δυσκρασία, εἴτε ψυχρὰ χρονίζουσα καὶ ἐπικρατοῦσα, καταβάλλει τὴν δύναμιν καὶ τὴν τροφήν. ἀνάγκη τοίνυν αὐτῶν μηκέτι μεταβαλλόντων εἰς αἱματώδη τὴν ἀναδιδομένην τροφήν, εἰς ἀτμώδη τινὰ καὶ ὑδατώδη καὶ μοχθηρὰν οὐσίαν τρέπεσθαι. ὅτι δὲ καὶ διὰ τὴν σύντηξιν ὕδρωψ γίνεται, καὶ τῷ θειοτάτῳ γαληνῷ ὁμολόγηται. ὁρῶμεν δὲ καὶ τὴν σύντηξιν γένεσιν ὑπὸ θερμασίας, ἤπερ ὑπὸ ψύξεως μᾶλλον γινομένην. δεῖ οὖν θεωρεῖν καὶ τὰ προηγησάμενα πάντα, καὶ τὰ παρόντα νῦν, καὶ τὴν παροῦσαν δυσκρασίαν διεγνωκότα, οὕτω τολμᾶν ἔρχεσθαι πρὸς τὴν θεραπείαν, καὶ μὴ τῇ τῶν πολλῶν ἕπεσθαι δόξῃ, ὡς δεῖ τοὺς ὑδεριῶντας παντὶ τρόπῳ θερμαίνειν. οὐδὲ γάρ ἐστι τοῦτο ἀληθές. ἐγὼ

di mixtam curationẽ adhibere, et ei quod magis urget, quatenus licet, insistere. At ubi febres uehementiores apparẽt, tunc refrigerantib. potius utendũ est, nec metuendum ea tunc exhibere. Quomodo enim finietur febris, nisi à contrarijs? Imò neq; aqua inter cutem cessaueritunquã, nisi prius calor præter naturam desierit. Etenim ijs si diutius immoretur, aquam inter cutem parere potest. Omnis namque siue calida intemperies, siue frigida longius protrahat, superetq;, uires deijcit & nutritionem. Itaque cum ægri alimentum, quod distribuitur, non amplius in sanguinem trasmutant, necesse est, ut in uaporosam quandam, & prauam substantiam conuertatur. Porrò quòd aqua inter cutem etiam ex colliquatione nascatur, diuinissimus quoque Galenus confitetur. Videmus autem colliquationem à calore potius, quàm frigiditate oboriri. Quare omnia, & quæ præcesserunt morbum, & quæ nunc adsunt, obseruanda puto: ac ubi præsentem intemperiem internoueris, ita ad curationem audacter accedas, nõ autem uulgarium opinionem sequaris: nempe aqua inter cutẽ laborantes quouis modo calefaciẽdos esse. neque enim hoc uerum est. Nam

Nam ego plerosq; etiam à refrigerantib. medicamētis interdum adiutos esse conspexi, atq; id euenire posse constat. Cum enim omnes particulæ à caliditate cōtrà naturam orta ad bonam temperiem reuertantur, necesse est, ut etiā iecur probum sanguinem generet, nullatenus impeditū. Quēadmodū igitur dixi, sempet conādum est, ut speciem morbi inuestigemus, et causam quæ aquam inter cutem efficit, accuratè deprehendamus. Nam quæ Hippocraticæ artis methodi uocantur, hæ sunt: nempe contraria cōtrariorū semper esse remedia. Postquam igitur omnibus aqua inter cutem laborantibus uictum unicuiq; aptum et conuenientē præscripseris, ita ad ea accedito, quæ ipsos purgare possunt, non uniuersim et una uice, sed paulatim, ut diximus. Ex frigida quidē intemperie aquam inter cutem expertos, calefacientibus: imò neq; hos cibis nimium siccantibus, aut medicamentis acrioribus statim curare, sed per uices, & à mediocrib. primùm incboari oportet: deinde sic ad ualentiora, & ea quæ magis calefacere & extenuare possunt, progredi. Nā calefaciētia nimium, si uniuersa ac una uice assumantur, totum potius habitum colliquāt, quàm abundantem humorem euacuent.

ἐγὼ μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ ὑπὸ τῶν ἐμψυχόντων ὠφεληθέντας ἔσθ' ὅτε βοηθημάτων ἑώρακα, καὶ τοῦτο δῆλον ὅτι δυνατόν ἐστι συμβαίνειν. εἰς εὐκρασίαν γὰρ ἐπανερχομένων ἁπάντων τῶν μορίων, ἀπὸ τῆς παρὰ φύσιν γενομένης θερμασίας, ἀνάγκη ὡς καὶ τὸ ἧπαρ αἷμα χρηστὸν γεννᾷν, μηδαμόθεν ἐμποδιζόμενον. ὥσπερ οὖν εἶπον, δεῖ σπουδάζειν ἀεί, τὸ εἶδος ἀνιχνεύειν, ἀκριβῶς καταλαμβάνειν τὴν αἰτίαν τὴν τὸν ὕδερον ἐργαζομένην. αἱ γὰρ καλούμεναι μέθοδοι τῆς ἱπποκράτους τέχνης, αὗταί εἰσιν, ὡς ἀεὶ τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων εἰσὶν ἰάματα. πάντας οὖν τοὺς ὑδέρους διαιτήσας καταλλήλως ἑκάστῳ καὶ πρεπούσῃ διαίτῃ, οὕτως ἔρχου ἤδη τὰ καθαίρειν αὐτοὺς δυνάμενα, μὴ ἀθρόως, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ὡς εἰρήκαμεν. τοὺς μὲν διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν συνισταμένους ὑδέρους, διὰ τῶν θερμαινόντων. ἀλλὰ μηδὲ τούτους διὰ τῶν ἄγαν ξηραινόντων ἐδεσμάτων, ἢ φαρμάκων δριμυτέρων εὐθὺς θεραπεύειν, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ διὰ τῶν μετρίων ἄρχεσθαι πρῶτον. εἶθ' οὕτως ἤδη τὰ ἰσχυρότερα, καὶ μᾶλλον θερμαίνειν δυνάμενα, καὶ λεπτύνειν. αἱ γὰρ ἀθρόαι διὰ τῶν ἄγαν θερμαινόντων προσφοραὶ συντήκουσι μᾶλλον ὅλην τὴν ἕξιν, ἤπερ ἀποκενοῦσι τὸ ἄγαν πλεῖον ὑγρόν.

οὕτω δὲ καὶ εἰ δεήσει χρῆσθαι τοῖς ἐμψύχουσι, πειρῶ διὰ τῶν κατὰ μέρος προσεθίζειν τῇ φύσει, καὶ οὕτως ἔρχου ἐπὶ τὰ μᾶλλον ἐμψύχοντα. καθάρας οὖν αὐτοὺς ὡς δεῖ, οὕτως ἔρχου καὶ ἐπὶ λουτρὰ, καὶ κινήσεις συμμέτρους. ἀλλὰ τοὺς φλεγματικοὺς καὶ ψυχροτέρους τὴν κρᾶσιν, ἄμεινόν ἐστιν ἀπάγειν ἐπὶ λουτρὸν αὐτοφυές. τοὺς δὲ λεπτοὺς καὶ ξηροὺς, καὶ πυρέττοντας, διὰ τῶν ποτίμων καὶ γλυκέων ὑδάτων, καὶ ἀλοιφῆς, καὶ μεταβολῆς ἀέρων, καὶ εὐθυμίας ἁπάσης ἄγειν. οὕτω γὰρ αὐτοὺς συμβήσεται προσφόρως διαιτωμένους, εἰς τὴν ἀρχαίαν πάλιν ἐπανελθεῖν εὐκρασίαν, ὥστε καὶ τὸ ἧπαρ μηκέτι ὕδωρ, ἀλλὰ χρηστὸν αἷμα τοῦ λοιποῦ δύνασθαι γεννᾶν.

Ita uerò etiamsi refrigerantibus uti oportebit, à mediocribus incipiens, particulatim naturæ adijcere conator, atq; hoc pacto ad magis refrigerantia accedito. Postquam igitur ipsos purgaueris, ut conuenit, etiam ad balnea & motus mediocres ducito. Sed pituitosos & temperatura frigidiores satius est naturali balneo committere. Graciles autem, siccos, & febricitantes, potabilis et dulcis aquæ lauacro, unctiõe, mutatione aeris, & omni hilaritate recreare oportet. Ita namq; accidit, ut congruo utentes uictu, ad pristinam rursus temperiem reuertantur: ut etiam iecur non amplius aquam, sed benignum sanguinem in posterum generare queat.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς νεφροῖς συνισταμένων παθῶν. δ.

Οἱ τικτόμενοι περὶ τοὺς νεφροὺς λίθοι, ὑπὸ γλίσχρων χυμῶν καὶ παχέων ὑποβεβλημένων τὴν γένεσιν ἔχουσι, τῆς ἐν τοῖς νεφροῖς θερμασίας πυρώδους ὑπαρχούσης. ἔστιν οὖν ὑλικὸν αἴτιον, ἡ παχυτέρα ὕλη· ποιητικὸν δὲ, ἡ πυρώδης θερμασία, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς ὁρωμένων. ἐκ πυρὸς γὰρ καὶ τοιαύτης δὲ ὕλης ἐπιτηδείας οὔσης, οἱ τὰς κεράμους ἐργαζόμενοι, οὕτως ἅπαντα ποιοῦσιν, ὡς μηδὲ ὑπὸ ὕδατος δύνασθαι διαλυθῆναί ποτε. τούτων οὕτως ἐχόντων, φροντιστέον ἐστὶ μήτε ὕλην παχυτέραν γεννᾶ-

De affectibus renum. Cap. 4.

Calculi qui in renib. generantur, à uiscosis crassisq; humoribus igneo renum calore nimium assis gignuntur. Est itaq; materialis calculorum causa, humor crassior: efficiẽs autem, ignea caliditas: sicut etiam in externis uidemus. Nam ex igne & tali materia idonea figuli omnia uasa cõficiunt, ita ut ne ab aqua quidem unquã dissolui possint. Quæ cum ita habeant, procurandum est, ne materia in renibus crassior gene-

generetur, neque ipsi ignei, & intemperati fiant. Nisi enim horum aliquod extiterit, nunquam calculus constitui poterit.

Notę calculi.

An autem reuera calculus sit, qui dolorem pariat, in hunc modum diligenter internoscito. Etenim eadem accidunt indicia, cùm colico cruciatis, tum renum calculo affectis, & præsertim circa initia signis ægrè discernũtur. Etenim in utrisque uomitus excitantur, uentris retentio, flatus & distensiones usque ad stomachum & iecur pertingunt. Etsi uerò eadem utrisq; accidãt, tamen artificē medicũ non latuerint. Siquidē in colicis multo plures uomitus, et crudi, & pituosi oriũtur, aluus & flatus magis retinentur: in nephriticis non adeò, sed etiam inter curandum sæpe excernunt: interdum citra curationem quoq; flatus erumpunt, & aluus deijcit, quod nequaquã in colico dolore contingit. Cæterùm urinas quoq; diligenter considerare conuenit. Nam maximam in his discretionem ad amussim inuenire licet. Quippe in colicis pituitosius copiosiusq; sedimentũ, in nephriticis minus redditur. et si accuratè cõsideres, arenosa quædã in urinis deprehēdes, quæ colico tētatis non eueniunt: &

γεννᾶσθαι περὶ τοὺς νεφροὺς, μήτε πυρώδεις αὐτοὺς καὶ δυσκράτους γίνεσθαι. εἰ γάρ τι τούτων εἴη, οὐ μὴ συσταίη λίθος ποτέ.

Περὶ διαγνώσεως.

Διαγίνωσκε δὲ ἀκριβῶς οὕτως, εἰ τῷ ὄντι λίθος ἐστὶν ὁ ποιῶν τὴν ὀδύνην. καὶ γὰρ τὰ αὐτὰ συμβαίνει σημεῖα καὶ τοῖς κωλικευομένοις, καὶ τοῖς ἔχουσι λίθον ἐν νεφροῖς. καὶ μάλιστα περὶ τὰς ἀρχὰς διακρίνεται δυσχερῶς. καὶ γὰρ ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν παθῶν ἔμετοι γίνονται, καὶ ἐποχὴ γαστρὸς, καὶ πνευματώσεις καὶ διατάσεις, ἄχρι τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἥπατος. εἰ δὲ καὶ συμβαίνει τὰ αὐτὰ ἀμφοτέροις, ἀλλὰ τὸν τεχνίτην ἰατρὸν οὐκ ἂν λάθοι. μᾶλλον γὰρ καὶ πλείονες οἱ ἔμετοι ἐπὶ τῶν κωλικῶν, καὶ ἄπεπτοι, καὶ φλεγματώδεις, ἐν ἐποχῇ τε γαστρὸς καὶ πνευμάτων. ἐπὶ δὲ τῶν νεφριτικῶν, οὐ τοσοῦτον. ἀλλὰ καὶ θεραπευόμενοι πολλάκις ἐκκρίνουσιν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ χωρὶς τοῦ θεραπευθῆναι, πνευμάτων ἔκκρισις γίνεται, καὶ τῆς γαστρὸς ὑποχώρησις· ὅπερ οὐδὲ ὅλως τοῖς κῶλον ἀλγοῦσι συμβαίνει. δεῖ δὲ καὶ τὰ οὖρα κατανοεῖν ἐπιμελῶς. τὴν γὰρ μεγίστην διάγνωσιν ἐν τούτοις ἀκριβῶς ἐστιν εὑρεῖν. φλεγματικωτέρα γὰρ καὶ πλείων ἡ ὑπόστασις γίνεται τοῖς κωλικοῖς, ἐλάττων δὲ τοῖς νεφριτικοῖς. καὶ εἰ κατανοήσεις ἀκριβῶς, ψαμμώδη τινὰ εὑρήσεις ἐν τοῖς οὔροις, ἅπερ τοῖς κωλικευομένοις οὐ συμβαίνουσι· καὶ

καὶ μᾶλλον ὀδύνη βαρεῖα καὶ ὀρέδουσα καθ' ἕνα τόπον τοῖς νεφριτικοῖς, ὅπερ τοῖς κωλικοῖς οὐ συμβαίνει. οὕτω μὲν οὖν διαγινώσκειν δεῖ, καὶ διακρῖναι ἀπ' ἀλλήλων, νεφριτικοὺς τε λίθον ἔχοντας καὶ κωλικούς.

Θεραπεία λιθιώντων.

Θεραπεύειν δὲ δεῖ τοὺς ἔχοντας λίθον, ἐν μὲν τοῖς παροξυσμοῖς, διὰ τῶν χαλᾶν καὶ παρηγορεῖν δυναμένων, καὶ προσέτι θρύπτειν, καὶ ὑπεξάγειν τὸν λίθον. ἄριστον οὖν ἁπάντων τὸ λουτρόν. οὐ γὰρ μόνον παρηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ θεραπεύειν δύναται. τοὺς μὲν γὰρ κωλικοὺς μόνον παρηγορεῖ πολλάκις· τοὺς δὲ νεφριτικοὺς κατ' ἀμφότερα ὠφελεῖ. ἀλοιφῇ δὲ κατὰ τὸν τόπον, τῷ χαμαιμήλῳ κεχρήσθωσαν ἐν τῷ λουτρῷ, καὶ ἐν θερμῷ πλείονι, καὶ ἐν τῇ ἐμβάσει ὧδε πλείονα χρόνον διατριβέτωσαν. δεῖ δὲ οὐ μόνον ἅπαξ λούειν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον. πολλάκις καὶ εἰς τὸ ψυχρὸν, εἰ θέρος εἴη, ἀναβιβαζέσθωσαν. μετὰ δὲ τὸ λαβεῖν τὰ σάβανα, πινέτωσαν τὸ ζέμα τῶν κολυμβάδων, μετὰ σελίνου, ἢ βραχέος ἀνίσου. εἰ δ' ἐπιμένοι τὰ τῆς ὀδύνης, καὶ μηδ' ὅλως ἔκκρισις τοῦ λίθου γίνοιτο, πινέτωσαν καὶ τὸ ζέμα τῆς ῥίζης τῆς πενταφύλλου βοτάνης, ἔτι περιβεβλημένοι τὰ σάβανα. πάνυ γὰρ μετὰ τοῦ ἡδέος καὶ τὸ δραστικὸν ἔχει. ἐκτὸς δὲ τοῦ λουτροῦ δεῖ λαμβάνειν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ μετὰ τοῦ ὀξυμέλιτος. εἰ δὲ μὴ εὐπορήσεις τῆς πενταφύλλου τὴν ῥίζαν εὑρεῖν, καὶ τοῦ ἠρυγγίου ἢ ἐρυσίμου καὶ πριονίτιδος, πάνυ μεγάλως τὸ ζέμα ποιεῖ πινόμενον.

ἔξω-

& dolor magis grauis, et uno in loco infixus nephriticis apparet, quod colicis non accidit. Hoc igitur pacto nephriticos laborantes calculo, & colicos internoscere & discernere inuicem oportet.

Curatio calculosorum.

Calculo affecti in accessionibus quidem medicamentis curari debent, quæ laxare, lenire, & præterea comminuere, & calculum educere possunt. Omnium igitur optimũ est balneũ, ut quod non solum mitiget, sed etiam curare poßit. Nam colicos frequenter solummodò lenit, nephriticos aũt utraq; ratiõe iuuat. Porrò ad loci unctionẽ chamæmelo ægri utãtur in balneo, & in calida copiosiore, solioq; diutius immorentur: non semel tantum die, sed etiã bis et ter lauare expedit. Sæpe etiam in frigidam, si æstas sit, descendant. linteis aũt iam inuoluti, decoctum cardui cum apio, aut anisi momento bibant. Sin autem dolor perseueret, & calculi excretio nequaquam successerit, etiam decoctum radicis quinquefolij herbæ adhuc lintheis circundati bibant. Nam ualde gratum & efficax existit: uerùm extra balneũ per se, et cũ oxymelite sumi debet. Quòd si quinquefolij radicis copia nõ detur, eryngij decoctũ, aut erysimi et prionitidis plurimum potu proficit.

Ex-

extrinsecus autem sacculi ex farinis frumētaceis, maximè etiā decocto chamæmeli, altheæ, sertulæ campanæ, & oleo chamæmelino admoueantur, sed ita ut frequentius mutentur. At si farinæ desint, panniculis laneis, & ipsis interdum oleo dulci, aliàs chamæmelino imbutis, utendum est: atque ita calefaciendo uariare illos crebrius oportet. Cæterùm aluus clysterijs duci debet, non admodum acribus, sed potius quæ copiosius oleum recipiāt, possintq; laxare, & comminuere citra acrimoniam. Tale est altheæ decoctum, fœnugræci, ficuum siccarum, furfurum, chamæmeli, & oleum chamæmelinum. in calidioribus admodum etiam ptisanæ cremores cum rosaceo, chamæmelo, & luteis ouorum compositi. Mitigant enim, & bonam locis temperiem inserunt: et morbi causam minuentes, eos qui cōtinuè calculosi sunt, ne affectu corripiantur, prohibent. Sin dolor permaneat, et calculus ægrè excernatur, ad ualentiora medicamenta trāsito. Eiusmodi est sanguis hircinus, quem probè refrigerare, refrigeratum tundere, cribro incernere, atque sic calculo laborantib. exhibere conuenit. Item cicadas similiter siccatas cōtusasq; dare expedit: uerùm alæ & pedes ab eis tolli debent: atq;

ἔξωθεν δὲ κεχρήσθωσαν μαρσίπποις, διὰ τῶν πιτύρων τῶν σιτίνων, μάλιστα καὶ τοῦ ζέματος τοῦ χαμαιμήλου καὶ ἀλθαίας, καὶ μελιλώτου, καὶ ἐλαίου χαμαιμηλίνου. συνεχέστερον δὲ ἀμειβέσθωσαν. εἰ δὲ μὴ πάρεισι πίτυρα, τοῖς ῥάκεσι τοῖς ἐρινοῖς χρηστέον, ἀποβρέχοντας αὐτά ποτε εἰς ἔλαιον γλυκὺ, ἄλλοτε εἰς χαμαιμήλινον, καὶ οὕτω θερμαίνοντας, ἀλλάσσειν συνεχέστερον. ὑπάγειν δεῖ καὶ τὴν γαστέρα κλύσμασι, μὴ τοῖς πάνυ δριμέσιν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἔχουσιν ἐλαίου πλείονος, καὶ τοῖς δυναμένοις χαλᾶν καὶ θρύπτειν, ἐκτὸς τοῦ δριμύσσειν. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ τῆς ἀλθαίας ζέμα, τήλεως τε καὶ ἰσχάδων, καὶ πιτύρων, καὶ χαμαιμήλων, καὶ τὸ ἔλαιον τὸ χαμαιμήλινον. ἐπὶ δὲ τῶν θερμοτέρων πάνυ, καὶ οἱ τῆς πτισάνης χυλοὶ μετὰ ῥοδίνου, καὶ χαμαιμήλου, καὶ κρόκων ᾠῶν συγκείμενοι. παρηγοροῦσι γὰρ καὶ εὐκρασίαν ποιοῦσι τοῖς τόποις, καὶ πρὸς τὸ παθεῖν φρουρούμενοι, κωλύουσιν ἁλίσκεσθαι τῇ διαθέσει τοὺς λιθιῶντας συνεχῶς. εἰ δὲ ἐπιμένει τὰ τῆς ὀδύνης, καὶ ὁ λίθος δυσέκκριτος, ἔρχου ἤδη τὰ ἰσχυρότερα τῶν βοηθημάτων. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ τράγου αἷμα. δεῖ δὲ αὐτὸ ψύχειν καλῶς, καὶ μετὰ τὸ ψυχῆναι κόπτειν καὶ σήθειν, καὶ οὕτω διδόναι τοῖς ἔχουσι λίθον. καὶ τοὺς * τέττιγας δὲ ὁμοίως ψύξαντα, καὶ κόψαντα, διδόναι, δεῖ δὲ * αὐτῶν λαμβάνειν τὰ πτερὰ, καὶ τοὺς πόδας, καὶ

καὶ οὕτω παρέχειν τῷ πάσχοντι, κάτω ἐν λουτρῷ ἐν τῇ τοῦ ψυχροῦ δεξαμενῇ. κάλλιον δὲ ἂν εἰς οἰνόμελι ἢ κονδῖτον λειώσῃς τὸ βοήθημα· μὴ οὖν καταφρονήσῃς· ἔστι γὰρ ἰσχυρόν. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλᾶ. τῶν δὲ συνθέτων ἄριστόν ἐστι τόδε, ναρδοστάχυος, πεπέρεως ἀνὰ οὐγ. α. κασίας, σύριγγος, κόστου ἀνὰ οὐγ. β. δι' ὕδατος δίδου νυκτὸς καὶ πρωΐ. δραστικώτατον δὲ, καὶ σφόδρα ἰσχυρότατόν ἐστι βοήθημα τὸ διὰ τοῦ τραγείου αἵματος οὕτω διδόμενον, ὅταν ἄρξηται περκάζειν ἡ σταφυλή, λαβὼν λοπάδα καινὴν, βάλε εἰς αὐτὴν ὕδωρ, καὶ ἀπόζεσον, ὥστε τὸ γεῶδες ἀποβαλεῖν, καὶ σφάξας τὸν τράγον, βάλε τοῦ αἵματος αὐτοῦ τὸ μέσον, ὥστε μήτε τὸ πρῶτον μήτε τὸ ὕστερον λαβεῖν. καὶ ἐάσας παγῆναι, κατάτεμε εἰς λεπτὰ, μόνον ἐν τῇ λοπάδι. σκεπάσας δὲ δικτύῳ λεπτῷ, ἢ ὀθόνῃ ἀραιᾷ, εἰς ὑπαίθριον τόπον τίθει, ὥστε ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης καταλάμπεσθαι, καὶ ξηρανθῆναι, καλῶς φυλαττόμενος μὴ βραχῇ. καὶ λειώσας ἐπιμελῶς ἔχε ἐν πυξίδι, καὶ ἐπὶ τῆς χρήσεως δίδου κοχλιάριον ἐν πλῆρες μετὰ γλυκέος κρητικοῦ. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτόν ἐστι. καὶ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν τούτου πεῖραν εἰλήφαμεν. προσήκει δὲ ἀκμαῖον εἶναι τῇ ἡλικίᾳ τὸν σφαζόμενον τράγον. εἴη δ' ἂν ὁ τοιοῦτος περὶ τὸ τέταρτον ἔτος. φύλλα δὲ τοῦ μαράθρου δεῖ προπαραβάλλειν τῷ τράγῳ, εὐωδίας χάριν, ἀμώμου τε

καὶ

atque ita ipsas ægro exhiberi in balneo, quando iam is in frigidæ solium descendit. Cõmodius autem erit, si medicamentũ ex mulso, aut condito læuiges. Ne igitur contemnas: est enim ualidũ. Hæc quidem simplicia existunt, ex cõpositis autem hoc est præstantissimum. Spicæ nardi, piperis, singulorum uncia: casiæ fistulæ, costi, singulorum unciæ duæ. Ex aqua noctu & manè dato. At efficacissimum, longeq; ualidissimũ est medicamentum, quod ex hircino sanguine hoc pacto exhibetur. Cũ uua maturescere incœperit, ollæ recẽti aquã iniicito, eãq; decoquito, ut quod terrestre est, abiiciat: ac hirco iugulato, sanguinis eius mediũ olla excipito: ita ut neq; eũ qui primus effluxit, neq; postremũ accipias. Ac ubi coalescere permiseris, minutim in olla solũ incidito: reticulo aũt tenui, aut raro linteo cõtectũ sub dio exponito, ut à sole & luna illuminetur, ac siccescat, cura adhibita ne madefiat: læuigatum diligenter in pixide adseruato. Cum usus postulat, cochleare plenũ ex passo Cretico datur. Hoc igitur tale est, et nos non pauco tempore id sumus experti. Cæterùm hircus qui iugulatur, ætate uigenti esse debet. Erit autem talis circa annum quartũ. Cæterùm folia fœniculi, grati odoris gratia, amomũ,

& huiusmodi hirco antequã occidatur, comedẽda obijci debent. Ego aũt myrrha troglodytide cremata in maximis doloribus noui me exhibuisse, et calculũ grandẽ quẽ cõminuerat, per urinã expulisse. Indicabat aũt copia segmentorũ concretã ipsam particulam per lotiũ fuisse redditã. Hoc medicamentũ præterquã quòd cõminuit calculos, etiam dolorẽ lenit: nec alios sinit generari, unde etiã Manus Dei appellatur. At si hircinum sanguinẽ desideras, utitor medicamẽto quod ex cõdito paratur, habet autẽ in hunc modum.

Conditũ nephriticum.

Spicæ nardi, phu, saxifragæ, betonicæ, asari, lini seminis, petroselini, singulæ unciæ: costi, folij, singulorũ semũcia, cochlearũ pulueris in cõditũ mittito, ac ante horã prãdij propinato. Comminuit calculos, et per urinã proijcit, ut nõ amplius alios renasci ꝑmittat.

De anodynis.

His et similibus, cũ dolor urget, & calculi impacti sunt, sanitatis tẽpore utendũ nõ est, ne renes fiãt intemperati. Quòd si dolor remanet, & magnum imminet periculum, ne uires à uigilijs et constanti dolore deijciãtur, accedito etiã ad antidota: quæ præterquã quòd mitigãt, etiã somnũ inducere possũt: itẽ quæ extenuãt, et calculos cõminuũt, quale est Philonis,

nis,

καὶ τῶν τοιούτων. ἐγὼ δὲ μίξας σμύρνης τρωγλῖτιν κεκαυμένην, εἰς τὰς μεγάλας ὀδύνας, οἶδα ἐξουρήσαντα παμμεγέθη λίθον, ὃν διαθρύψας ἐξέωσε. ἐδείκνυε δὲ τὸ πλῆθος τῶν τμημάτων, τὸ συνεστὸς ἐξουρηθὲν αὐτὸ μόριον. τοῦτο τὸ φάρμακον μετὰ τοῦ θρύπτειν, καὶ ἀνώδυνόν ἐστι, καὶ ἄλλους οὐκ ἐᾷ συνίστασθαι λίθους, ὅθεν καὶ θεοῦ χεὶρ καλεῖται. εἰ δὲ μὴ ἔχεις τὸ αἷμα τοῦ τράγου, κέχρησο τῷ διὰ τοῦ κονδίτου. ἔχει δὲ οὕτω.

Κονδῖτον νεφριτικόν.

Ναρδοστάχυος, φοῦ, σαξιφράγου, βετ]ονίκης, ἀσάρου, λινοσπέρμου, πετροσελίνου ἀνὰ οὐγ. α. κόστου, φύλλου ἀνὰ οὐγ. S. κοχλιάριον βάλλε τοῦ ξηρίου εἰς κονδῖτον, καὶ πινέτω πρὸ ὥρας ἀρίστου, θρύπτει λίθους, καὶ ἀπουρεῖσθαι ποιεῖ, ὡς μηκέτι συγχωρεῖν συνίστασθαι λίθους.

Περὶ ἀνωδύνων.

Τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων ἐν ταῖς περιστάσεσι κεχρῆσθαι, καὶ τῶν λίθων ἐσφηνωμένων, οὐ κατὰ τὸν τῆς ὑγείας χρόνον, διὰ τὸ μὴ δυσκράτους γίνεσθαι τοὺς νεφρούς. εἰ δὲ ἐπιμένῃ ἡ ὀδύνη, καὶ μέγας κίνδυνος καταβληθῆναι τὴν δύναμιν ὑπό τε τῶν ἀγρυπνιῶν, καὶ τῆς ἐπιμόνου ὀδύνης, ἔρχου καὶ ἐπὶ τὰς ἀντιδότους, ὅσαι μετὰ τοῦ παρηγορεῖν, καὶ ὕπνον ἐμποιεῖν ἔχουσι, καὶ τὰ λεπτύνοντα, καὶ θρύπτειν δυνάμενα λίθους· οἷα ἐστίν, ἥ τε φίλωνος,

καὶ

καὶ ἡ πανάκεια καλουμένη, καὶ ἡ θηριακὴ μὴ παλαιὰ ὅσα καθ' ἑαυτὴν, ἢ μετὰ τῆς φίλωνος μιγνυμένη. βέλτιον γάρ ἐστι παρηγορῆσαί τε, καὶ ἀνακαλεσάμενον τὴν δύναμιν, ἔτως ἐπὶ τὰ ἰσχυρότερα καὶ λίθυς θρύπτειν δυνάμενα πάλιν ἔρχεσθαι.

Περὶ φλεβοτομίας.

Εἰ δὲ καὶ πλῆθος ὑπολάβοις εἶναι, ἢ φλεγμονὴν ἅμα τῇ τοῦ λίθου ἐμφράξει, τὴν φλεβοτομίαν πάντως παραλάμβανε πρότερον. οὕτω γὰρ οὐκ ἂν ἁμάρτῃς, προσφέρων βοήθημα. χαλάσεως γὰρ γενομένης, καὶ τῶν πόρων ἀραιωθέντων, ἔτι μᾶλλον τὰ προσφερόμενα βοηθήματα τὸ ἴδιον ἐπιδείξονται ἔργον. οἶδα μὲν οὖν καὶ ἓν μόνον τῶν γεγραμμένων βοηθημάτων ἀρκοῦν πρὸς τελείαν θεραπείαν τοῦ πάθους. ἐμνημόνευσα δὲ διαφόρων, διὰ τὸ ἀπορήσαντα ἑνὸς, ἑτέρῳ δυνηθῆναι χρήσασθαι. λοιπὸν δὲ καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς νόσου, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἕξιν τοῦ κάμνοντος, ἐξευρίσκειν ἐκ τῶν διαφόρων ἐστὶ δυνατὸν τὸ κατάλληλον. ἐν δὲ τῷ τῶν βοηθημάτων πλήθει, τινὰ μὲν θραύειν τοὺς ἤδη τεχθέντας λίθους, ἄλλους δὲ γεννᾶσθαι πλείονας παρασκευάζουσι. τὴν γὰρ ποιητικὴν αἰτίαν αὔξουσι τῶν λίθων, δυσκράτους αὐτοὺς καὶ πυρώδεις διὰ τῶν θερμαινόντων ἀπεργαζόμενοι, ὡς εὐχερῶς ἑτέρους ὀπτᾶν δύνασθαι λίθους. ὅπως οὖν μὴ τοῦτο γένοιτο, σπουδάζειν χρὴ φεύγειν τὰ πάνυ θερμὰ καὶ δριμέα τῶν βοηθημάτων. εἰ δὲ

nis, item panacaea dicta, & theriace nõ antiqua per se, uel cum Philonio mixta. Præstat enim lenire dolorem: & uiribus ita recreatis, ad ualentiora, quæ calculos confringere queant, rursus accedere.

De sanguinis misione.

At si copiam subesse, aut inflammationem unà cum calculi obstructione suspiceris, uenæ omnino sectionem prius adhibeto. Ita namque haud delinques, si medicamentum offeras. Laxatione enim facta, & meatibus rarefactis, multo magis auxilia quæ adhibentur, propriam uim ostendent. Noui igitur etiam unum solum ex prædictis auxilijs ad absolutam morbi curationem sufficere. Memini autem diuersorum, ut penuria unius altero uti possis. Cæterùm licet etiam ex diuersis id quod congruit pro magnitudine morbi, uiribus, & ægri habitu inuenire. At in præsidiorum copia, quædam calculos sanè iam factos comminuunt, aliorum uerò plurium generationem promouent. Nam effectricem calculorum causam adaugent, dum renes intemperatos igneosque per calefacientia reddunt, ut promptè alios assare calculos poßint. Ne igitur hoc fiat, studiosè uitari debent admodum calida, & acria medicamenta.

At si neceßitas quædã incidat, semel aut bis hisce usus, & consecutus id quod tẽdebas, desistere rursus ab ipsis debes: & nõ, ut uulgò factitãt, uti ipsis per sanitatẽ præseruatiõis gratia uelle, ne crassior aut frigidior materia, quæ ad calculorũ generationẽ idonea est, cõgregetur: sed cõtrà studendum est, ut bonã temperiẽ cõciliemus, et extenuantib. citra magnũ calorẽ utamur, quale oxymeli est, adianthũ, decoctũ palustris asparagi et graminis, radix apij et eryngij, et quinquefolij herbæ: item plãtaginis radix et folia, magisq; adhuc semẽ ipsius, et cicerũ ius, glycyzidis semẽ, et amygdala Verùm neq; his cõtinuè utẽdum, sed tũc solũ, cum suspicio quædã fuerit, materiã craßiorẽ in renib. cõgregari. Bibere aũt oportet ante omnẽ cibũ aquã tepidã. Nihil enim renes adeò recremẽtis uacuos, tẽperatosq; reddit, ut nõ amplius calculos procreare poßint. Nam tẽporis spacio igneus ipsorum calor à tepore aquæ extinguitur. Quare probè faciũt, qui bibunt etiam in medio cibi aquam, aut uinum refrigeratum, aut rosaceum, aut uiolatũ. Nam conditum quouis modo prohiberi debet, quemadmodum etiam hydrogarum, atque omnia quæ ex pipere constant: & nõ solum acres, sed etiam craßi succi cibi uita-

εἰ δὲ ἀνάγκη τὶς συμβῇ, ἅπαξ ἢ δὶς τούτοις χρησάμενον καὶ ἐπιτυχόντα τοῦ σκοποῦ, δεῖ πάλιν ἀφίστασθαι αὐτῶν, καὶ μὴ, ὡς οἱ πολλοὶ ποιοῦσι, καὶ χρῆσθαι θέλειν αὐτοῖς ἐν τῷ τῆς ὑγείας χρόνῳ, προφυλακῆς χάριν, ὥστε τὸ μὴ συνάγεσθαι παχυτέραν ἢ ψυχροτέραν ὕλην, ἐπιτηδείαν οὖσαν πρὸς τὴν τῶν λίθων γένεσιν. ἀλλὰ τοὐναντίον δεῖ σπουδάζειν, καὶ εὐκρασίαν ἐμποιεῖν, καὶ τοῖς λεπτύνουσιν ἄνευ τοῦ πάνυ θερμαίνειν κεχρῆσθαι, ὥσπερ τὸ ὀξύμελι, καὶ τὸ ἀδίαντον, καὶ τὸ ζέμα τοῦ ἑλείου ἀσπαράγου, καὶ ἀγρώστεως, καὶ ἡ ῥίζα τοῦ σελίνου, καὶ ἠρυγγίου, καὶ τῆς πενταφύλλου ῥίζης, καὶ τοῦ ἀρνογλώσσου τῆς ῥίζης, καὶ τῶν φύλλων. καὶ ἔτι μᾶλλον τοῦ καρποῦ καὶ τῶν ἐρεβίνθων ὁ ζωμὸς, γλυκυσίδης ὁ καρπὸς, ἀμύγδαλα. ἀλλὰ μηδὲ τούτοις συνεχῶς, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅτε τὶς ὑπόνοια συνάγεσθαι παρείη παχυτέραν ὕλην ἐν τοῖς νεφροῖς. πίνειν δὲ δεῖ πρὸ πάσης τροφῆς εὔκρατον. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀπερίττους ἐργάζεται καὶ εὐκράτους τοὺς νεφροὺς, ὡς μὴ δύνασθαι ἔτι τίκτειν λίθους. τῷ γὰρ χρόνῳ τὸ πυρῶδες αὐτῶν ὑπὸ τῆς εὐκρασίας ἀποσβέννυται. διὸ καλῶς ποιοῦσιν οἱ πίνοντες καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τροφῆς, ὕδατος ἢ οἴνου ψυχθέντος, ἢ ῥοσάτου ἢ ἰάτου. τὸ γὰρ κονδῖτον παντὶ τρόπῳ παραιτεῖσθαι δεῖ, ὥσπερ καὶ τὸ ὑδρόγαρον, καὶ πάντα τὰ διὰ πεπέρεως. καὶ οὐ μόνον δὲ τὰ δριμέα, ἀλλὰ καὶ παχύχυμα τῶν ἐδεσμάτων φεύγειν

φεύγειν δεῖ, οἷον ἄλικα, ἴτρίον, σεμίδαλιν, ὠὰ σκληρὰ, πλακοῦντας, καὶ ὅσα διὰ γάλακτος ἔχει τὴν σκευασίαν, καὶ αὐτὸ τὸ γάλα, καὶ τὸν τυρόν. παραιτείσθωσαν δὲ καὶ τοὺς πάνυ μέλανας καὶ αὐστηροὺς τῶν οἴνων, καὶ τὸ ἐπὶ στρωμνῆς καθεύδειν ἐχούσης πτερὰ τῶν χηνῶν. πάνυ γὰρ ἐκθερμαίνει ταῦτα τοὺς νεφρούς, καὶ τὸ ἵστασθαι ἐπὶ πολὺ φυλάττεσθαι δεῖ· σπουδάζειν δὲ μᾶλλον, ἢ κινεῖσθαι, ἢ καθέζεσθαι. φεύγειν δὲ δεῖ καὶ τὴν βραδυσιτίαν, καὶ τὸ μὴ πεπτόμενον ἐσθίειν, καὶ τὸν πολὺν ἰσικὸν, καὶ τὸν τῶν ἰχθύων τὰ κητώδη, οἷον θύννους, πηλαμίδας, σκόμβρους, κεφάλους, καὶ τὰ ὀστρακόδερμα, πλὴν κτενὸς καὶ ἐχίνου. τῶν δὲ ἐχίνων καὶ συνεχῶς δεῖ λαμβάνειν, ἐὰν ᾖ δυνατόν. μετὰ γὰρ τοῦ εὐκρασίαν περιποιεῖν, καὶ τὸ διουρητικὸν ἔχει. ἀστακοῦ δὲ καὶ κηρυκίου σπανίως δεῖ λαμβάνειν, τὰ δὲ ὄστρεα καθόλου παραιτεῖσθαι, καὶ τῶν κρεῶν τὰ λιπαρὰ, καὶ τῶν ὀρνίων. ὁμοίως καὶ τῶν ἐν λίμνῃ διαιτωμένων συνεχῶς ἐσθίειν. προσφερέσθωσαν δὲ καὶ χηνῶν τὰ ἄκρα, καὶ τῶν ὀρνίων μὴ λιπαρὰ, καὶ τῶν στρουθίων, χλωροὺς πυργίτας, καὶ τὰ ὅμοια. τῶν δὲ ὀπωρῶν ἐσθιέτωσαν καὶ τῶν σικύων, τὴν ἐντεριώνην πρώτην μάλιστα, καὶ πεπόνων. σῦκα δὲ ξηρὰ καὶ χλωρὰ προσφερέσθωσαν, καὶ σταφυλὴν, καὶ μῆλα, καὶ ῥοδάκινα, καὶ ἀπίδια, μήτε πολλὰ μήτε συνεχῶς. τοσαῦτα καθόλου καὶ κατὰ μέρος εἰρήσθω σοι κατὰ μέθοδον ἐπιστημονικὴν ἐκτιθέντα.

uitabūtur: ut halica, libū suminale, similago, oua dura, placentæ, et quæ ex lacte parātur, ipsumq́; lac et caseus: itē uina admodū nigra et austera. Adhæc cauendū, ne ægri culcitris indormiāt ex anserū plumis cōfectis. hæ siquidem renes ualdè calefaciūt: præterea ne multū stent. magis uerò studēdum, ut uel moueātur, uel cōsideant. Vitandū aūt est, ne tardè cibū sumant, nec eū qui nō cōcoquitur, copiosum isiciū, et ex piscib. cetacea, ut tynnos, pelamidas, scōbros, cephalos, & testacea præter pectinē, et echinū. Ex hoc uerò etiā frequenter sumendū est, si fieri poßit. Nā præterquā quòd bonā temperiē inducit, etiam urinæ citādæ uim obtinet. Astacum uerò & buccinū rarò assumere præstat. ostreis in totū, et pinguibus carnibus, & auib. interdicēdū: similiter etiā earū quæ in palude degūt, cōtinuus esus prohiberi debet. Assumi uerò & anserū alæ, & ex auiculis non pingues, passerculi uirides, qui à turribus in quib. nidificantur, Pyrgitæ uocantur, et similia. Ex fructib. comedāt, et cucumerū primā maximè medullā, peponūq́;. Ficus aūt siccas & uirides assumant, uuamq́;, mala duracina, pira, nec copiosè, nec cōtinuè. Hæc generatim mēbratimq́; secundū methodū scientificā exposita tibi sunto.

Quoniā uerò aliqui etiā ueterū, qui naturalia de cōtraria rerū facultate scripserunt, nōnulla quæ calculos iā factos præter opinionem abstergere promittāt, & in posterū nō amplius gigni cōcedāt, prodiderūt: necessariū duxi, quædā eorū enumerare, præsertim uirtutis studiosorū gratia, ut hominē conseruēt, morbūq; superare possint. Honestum enim est morbū uincere, et omni machina ægris succurrere. Præterea etiam diuiniss. Galenus, qui ne esse quidem incātationes putauit, ex longo tēpore multoq; usu plurimū ipsas posse deprehēdit. Audi igitur uerba ipsius, quæ de medica Homeri tractatione reliquit. habent aūt ea in hunc modū. Nōnulli igitur putāt incātationes anicularū fabulis esse persimiles, quēadmodū ego quoq; diu existimaui: tēporis autē processu ab his quæ euidēter apparēt, persuasus sum, uim in ipsis esse. Nā in percussis à scorpio, adiumentū sum expertus. nihil aūt minus etiā in ossibus gutturi infixis, quæ incātatione statim expuebātur. Ac multa præclara singulæ habent incantationes, cum institutū consequuntur. Si igitur diuiniss. Galenus, et alij pleriq; ueterū testātur, q̄d prohibet nos quoq;, q̄ experiētia cognouimus, et q̄ ab amicis sinceris accepimus, hæc uobis cōmunicare?

Mul-

ἐπειδὴ δὲ καί τινες τῶν ἀρχαιοτέρων, καὶ τῶν τὰ φυσικὰ περὶ ἀντιπαθείας γραψάντων, ἐξέθεντό τινα καὶ τοὺς ἤδη τεχθέντας ἐπαγγελλόμενα ῥύπτειν παραδόξως λίθους, καὶ τοῦ λοιποῦ μηκέτι τίκτεσθαι συγχωρεῖν, ἀναγκαῖον ἐνόμισα καὶ τούτων ἐκθέσθαι τινά, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς φιλαρέτους, ἕνεκα τοῦ σῶσαι ἄνθρωπον, ἢ δυνηθῆναι νικῆσαι πάθος. καλὸν γὰρ νικᾶν, καὶ πάσῃ μηχανῇ βοηθεῖν. ἔτι δὲ καὶ ὁ θειότατος γαληνὸς μηδὲ νομίσας εἶναι τὰς ἐπῳδάς, ἐκ τοῦ πολλοῦ χρόνου καὶ τῆς μακρᾶς πείρας εὗρε, μεγάλως δύνασθαι αὐτάς. ἄκουσον οὖν αὐτοῦ λέγοντος, ἐν ᾗ περὶ τῆς καθ' ὅμηρον ἰατρικῆς ἐξέθετο πραγματείας. ἔχει δὲ οὕτως· Ἔνιοι γοῦν οἴονται τοῖς τῶν γραῶν μύθοις ἐοικέναι τὰς ἐπῳδάς· ὥσπερ κἀγὼ μέχρι πολλοῦ. τῷ χρόνῳ δὲ ὑπὸ τῶν ἐναργῶς φαινομένων ἐπείσθην εἶναι δύναμιν ἐν αὐταῖς. ἐπί τε γὰρ τῶν ὑπὸ σκορπίου πληγέντων ἐπειράθην ὠφελείας, οὐδὲν δ' ἧττον, κἀπὶ τῶν ἐμπαγέντων ὀστῶν ἐν τῇ φάρυγγι, δι' ἐπῳδῆς εὐθὺς ἀναπτυομένων, καὶ πολλὰ γενναῖα καθ' ἕκαστόν εἰσι, καὶ ἐπῳδαὶ τυγχάνουσαι τοῦ σκοποῦ. εἰ οὖν καὶ ὁ θειότατος γαληνὸς μαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν παλαιῶν, τί κωλύει καὶ ἡμᾶς ἅπερ ἔγνωμεν ἐκ πείρας, καὶ ὅσα ὑπὸ φίλων γνησίων, ταῦτα ἐκθέσθαι ὑμῖν; πολλὰ μὲν οὖν

εἰσι

ἐσι καὶ ἄλλα, οὐδὲν δὲ οὕτως, ὡς ὁ ἐκ τοῦ κυπρίου χαλκοῦ δακτύλιος. ἔχει δὲ οὕτω.

Φυσικά.

Λαβὼν χαλκὸν νικαιανὸν ἢ κύπριον, πυρὶ τὸ σύνολον μὴ συνομιλήσαντα, τὸ ἐν αὐτῷ τῷ μετάλλῳ τοῦ χαλκοῦ εὑρισκόμενον ποίησον γενέσθαι ὡς ψηφίδα, ὥστε φαίνεσθαι ἐν δακτυλίῳ. καὶ γλύψας ἐπ' αὐτῇ λέοντα, καὶ σελήνην, καὶ ἀστέρα, κύκλῳ τούτου γράψον τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, καὶ ἐγκλείσας χρυσῷ δακτυλιδίῳ, φόρει παρὰ τῷ μικρῷ ἰατρικῷ δακτύλῳ.

Περὶ φλεγμονῆς τῆς ἐν νεφροῖς. ε.

Ὅτι μὲν ἡ φλεγμονὴ συνίσταται καθόλου πλῆθος ὕλης ἐπιρρυείσης ἐν τοῖς μορίοις, καὶ μάλιστα τοῖς σαρκώδεσιν, ἅπασιν ὡμολόγηται, καὶ χρὴ τοῦτο ἐπιστημόνως σκοπεῖν, ἆρα τὸ ἐπιρρυὲν τῷ πλήθει μόνῳ λυπεῖ, ἢ ποιότητι μόνῃ, ἢ τῷ συναμφοτέρῳ. πλήθει μὲν, ὡς ὅταν αὐτὸ χρηστὸν ὑπάρχον τὸ αἷμα, διὰ μηδὲν ἄλλο, ἢ διὰ πλῆθος αὐτὸ μόνον τὴν ἔμφραξιν ἐργάσηται, καὶ διατείνῃ, τε καὶ εἰς ὕψος ἐπαίρῃ τὸ μόριον· ποιότητι δὲ μόνῃ, ὡς ὅταν μὲν ὀλίγον ὑπάρχῃ χολῶδες καὶ ἄγαν δριμὺ, ἢ παχὺ καὶ γλίσχρον, ἢ γεῶδες καὶ μελαγχολικόν. ἐὰν δὲ καὶ πολὺ ὑπάρχῃ τὸ ἐπιρρυὲν καὶ κακόχυμον, συμβαίνει τηνικαῦτα κατὰ ἀμφότερα λυπεῖσθαι τὸ μόριον, καὶ διατεινόμενον ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ

Multa igitur sunt et alia, sed nullum ita ut annulus ex ære Cyprio confectus: habet autem in hunc modum.

Naturalia.

Aes Nicanum, aut Cyprium, quod igni in totũ non admotũ fuerit, accipito: quod in ipso metallo æris inuenitur, ueluti tessaram facito, ut in digito appareat. & ubi in ea insculpseris leonem, & semilunam, et stellã, huius circulo nomẽ bestiæ cõscribito, et inclusam aureo annulo gestato in minore digito medico, iuxta minimum.

De inflammatione renum. Cap. 5.

Quòd sanè inflãmatio in uniuersum ex copia materiæ in particulas præsertim carnosas influentis generetur, omnib. in confesso est: ac conuenit hoc scienter perpendere, num id quod influxerit, sola copia, an qualitate tantum, aut utroq; simul offendat: copia quidem, ut cum ipse sanguis probus est, et ob nihil aliud quàm solam abundantiam, obstructionem excitat, particulam distendit, & in sublime attollat: qualitate aũt sola, ut cũ exiguus existit, biliosus et nimis acer aut crassus uiscosusq;, aut terrestris et melãcholicus. Sin aũt etiã copiosum sit, quod influxit, maliq; succi, tũc particulam utroque modo offendi contingit, & à copia distẽdi,

& à qualitate ipsam infestante affligi. Quare considerandũ est, num ex toto corpore influat, an à quadam superiore particula, ut liene, iecore, aut alia. hinc enim maximè uariat curatio. Nam si totum corpus uideatur plethoricum, hoc est omnib. ex æquo succis repletũ, toti prospicere prius oportet, deinde parti. Siquidem sanguis superare uidetur, uenæ sectione: sin autem uitiosus quidam humor, purgatione quæ humorẽ præpollentẽ educere potest. Hæc autem fieri debet, ubi tutò illum cibo antea tractaueris, & solutu facilem paraueris, ptisana, piscibus, intybis, & omnibus humectantibus contemperãtibusq;. sin autem crassus sanguis fuerit, & nihil habens acre, cibis ex oxymelite, & decoctis extenuantib. incidentibusq;. Verùm cum magna ex parte ea quæ incidunt, etiã rodant, partesq; inflammatas irritent; curandũ est omnino, ut quæ rosionis expertia sunt, deligantur. Sunt itaq; et alia incidentia, quæ nihil acre neq; molestũ obtinent: uerũ nullũ adeò, ut aquosa mulsa. Postquã igitur crassa prius ita extenuaris, uel acria contẽperaueris, tũc eorum purgationem quæ offendunt molitor, si tibi utraq; ratione peccare uideatur, & sola uirtus uitiosum humorẽ euincere ac superare nequeat. Fuge-

καὶ ἀνιώμενον ὑπὸ τῆς ὀχλούσης αὐτῷ ποιότητος. σκοπεῖν οὖν δεῖ, πότερον ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρεῖ, ἢ ἀπό τινος ὑποκειμένου μορίου, οἷον σπληνός, ἢ ἥπατος, ἢ ἄλλου μορίου. μεγίστη γὰρ ἐκ τούτου γίνεται διαφορὰ τῆς θεραπείας. εἰ γὰρ ὅλον τὸ σῶμα φαίνοιτο πληθωρικόν, ὅλου δεῖ προνοεῖσθαι πρότερον, εἶτα τοῦ μέρους· εἰ μὲν αἷμα πλεονάζον φανείη, διὰ φλεβοτομίας· εἰ δὲ κακοχυμία τις, διὰ καθάρσεως τῆς τὸν κρατοῦντα χυμὸν καθαίρειν δυναμένης. ποιοῦ δὲ τὴν κάθαρσιν, προδιαιτήσας αὐτὸν ἀσφαλῶς, καὶ εὔλυτον προκατασκευάσας τῇ τε πτισάνῃ, καὶ ἰχθύσι, καὶ ἰντύβοις, καὶ πᾶσι τοῖς ὑγραίνειν καὶ εὐκρατεῖν δυναμένοις· εἰ δὲ παχὺ εἴη, καὶ μηδὲν ἔχον δριμύ, ταῖς διὰ ὀξυμέλιτος τροφαῖς, καὶ ἀποζέμασι τοῖς λεπτύνειν καὶ τέμνειν δυναμένοις. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ τέμνοντα καὶ δακνώδη ὑπάρχει, καὶ παροξύνει τὰ φλεγμαίνοντα μόρια, σπουδάζειν δεῖ παντοίως ἐπιλέγεσθαι ὅσα τὸ ἄδηκτον ἔχει. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλα λεπτύνειν δυνάμενα, μηδὲν δριμὺ μηδὲ ἀνιαρὸν κεκτημένα, ἀλλ᾽ οὐδὲν οὕτως, ὡς τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον. οὕτως οὖν προλεπτύνας τὰ παχέα, ἢ ἐπικεράσας τὰ δριμέα, τότε τῶν λυπούντων ποίει τὴν κάθαρσιν, εἰ φαίνοιτό σοι κατὰ τὸ συναμφότερον λυποῦν, *καὶ μὴ δύνασθαι μόνη ἡ δύναμις εἰς τὸ περιγενέσθαι τῆς κακοχυμίας.

φεύγειν

φεύγειν γὰρ δεῖ ταῦτα πάντα φλεγμαίνειν δυνάμενα, καὶ καθαίρειν, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἀρχῇ, ἔτι ἀπέπτων ὄντων τῶν χυμῶν, καὶ τῆς φλεγμονῆς τὸ ζέον ἐχούσης, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς τὰ περὶ νεφροὺς καὶ κύστιν. δέχονται γὰρ τὰ περιττώματα ἑτοίμως εἰς αὐτὰ μᾶλλον, ἢ διαφορεῖταί τι ἐξ αὐτῶν, ἐὰν μὴ πέψις αὐτοῦ τοῦ φλεγμαίνοντος καὶ πάσης τῆς ὕλης εὑρεθῇ γινομένη. οὕτω μὲν ἐὰν πολλὴ καὶ κακόχυμός σοι ἡ ὕλη φαίνοιτο, πράττειν δεῖ· εἰ δὲ μὴ φαίνοιτό σοι πολλή τις οὖσα ἡ ὕλη καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ἀλλὰ μᾶλλον ὀλίγη καὶ δριμεῖα, καὶ ζέουσα, φεύγειν δεῖ τὰ διουρητικά, κἂν ἄδηκτα ᾖ, καὶ τὸ μελίκρατον, κεχρῆσθαι δὲ μᾶλλον εὐκράτῳ πλείονι. καὶ γὰρ τὸ δριμὺ ἀμβλύνει, καὶ τὸ δακνῶδες ἀποπλύνει· ὕδωρ ἐμμένον τήν τε θερμότητα ἐπισπᾶται, καὶ ὀδύνην πραΰνει. ἡ δὲ ὀδύνη οἶδε πλέον τὰ πεπονθότα ῥευματίζειν μόρια. ὥστε ἐὰν ᾖ δριμύτης ἡ λυποῦσα, οὐ δεῖ φοβεῖσθαι τὴν πλείονα προσφορὰν τοῦ πόματος. καὶ γὰρ τοῦτο πλέον ὠφελεῖ τὰς ἐκ δριμύτητος γινομένας φλεγμονάς. τὰς γὰρ διὰ πλῆθος ὕλης γινομένας, τὰ διουρητικὰ πάνυ οὐκ ὠφελεῖ. συνεφέλκονται γὰρ καὶ ἄλλην ὕλην παχυτέραν ἅμα τοῖς οὔροις εἰς τὰ πεπονθότα, ἥτις οὐχ εὑρίσκουσα διέξοδον, ἐν αὐτοῖς ἐμμένει τοῖς πάσχουσι.

Περὶ

Fugere nāq; omnia hæc oportet, quæ inflāmare possunt, ~~& purgare~~. partes inflāmatas purgare, quia cautio est, præsertim inter initia, et cū humores adhuc sunt crudi, & inflāmatio feruet. At nullā adeò partē offendere possunt, ut renes & uesicā. Nā recrementa prōptè in ipsa potius recipiunt, quàm aliquid ex eis discutiatur: nisi cōcoctio eius quod inflāmatur, et totius materiæ fieri deprehēdatur. Ita sanè ubi multa ac uitiosa materia tibi appareat, agendū est. Sin aūt non multa in toto corpore esse uideatur, sed potius exigua & acris, feruēsq;, uitari debēt urinā cientia, etiāsi nō rodāt, & mulsa. utendū aūt magis aqua tepida copiosiore: quæ acrimoniam obtundit, & rosionem eluit: atq; in corpore diutius remanens caliditatem extrahit: & dolorē mitigat, qui magis fluxionem promouere solet. Quare si acrimonia offendat, non uerendum est liberaliorē potum offerre. Nam hæc copiosior inflāmationes ex acrimonia prouenientes iuuat. Eas enim quæ ex copia materiæ contrahūtur, urinæ mouendæ efficacia non admodū opitulantur. Quippe alia quoq; materiam craßiorem cum urinis simul in affectas partes attrahūt: quæ cū transitū non inuenit, in ipsis affectis locis immoratur.

De auxilijs loco inducẽdis.

Extrinsecus sanè refrigerãtia admouere, præsertim inter initia, & feruente adhuc inflãmatione, conuenit: siquidem id quod inflãmationem excitat, biliosum fuerit. Multa igitur sunt quæ hoc præstare queãt: sed nullum adeò efficax, ut ceratum, quod recipit rosaceum, & aceti paulũ, succumq; polygonij, aut portulacæ. At in morbi incremento etiã discutiens aliquod admiscendũ est, ut chamæmelum, aut recentes adipes, aut medicamẽti diachylu modicum. Declinatione autem facta, etiã ea miscebuntur, quæ plus discutiant. At si materia quæ inflammationẽ excitauit, crassior tibi appareat, iuuandum est extenuantib. citra rosionem, & extrinsecus chamæmelo, & cataplasmate ex ordeacea farina, et lini semine decoctis in iure chamæmeli, sertulæ cãpanæ, absynthij, altheæ, et momẽto sapæ. Caue autem, ne multo fotu partem calefacias, sed mitiore calefactione utitor. Quemadmodũ igitur multa calefactio uitanda est, ne materia quæ in parte inflãmata cõtinetur, in pus cõuertatur: ita etiã renum inflãmationes ijs quæ multum refrigerant, sæpe quàm primũ indurantur. Quare omnia extrema ubiq; fugiẽda sunt, præsertim in renib. inflãmatiõe tẽtatis.

Bal-

Περὶ βοηθημάτων τοπικῶν.

Ἔξωθεν μὲν δεῖ προσφέρειν, εἰ μὲν χολῶδες εἴη τὸ τὴν φλεγμονὴν ἐργαζόμενον, τὰ ψύχειν δυνάμενα, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ ζεούσης ἔτι τῆς φλεγμονῆς. πολλὰ οὖν ἐστιν τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα· ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς ἡ κηρωτὴ ἡ λαμβάνουσα ῥοδίνου, καὶ βραχέος ὄξους, καὶ πολυγόνου χυλοῦ, ἢ ἀνδράχνης. ἐν δὲ ταῖς ἀναβάσεσι, καὶ τῶν διαφορητικῶν τι δεῖ προσφέρειν, οἷον χαμαιμήλου, ἢ τῶν νεαρῶν στεάτων, ἢ τοῦ διὰ χυλοῦ βραχύ, παρακμῆς γενομένης, καὶ τῶν ἔτι πλέον διαφορεῖν δυναμένων. εἰ δὲ παχυτέρα φαίνοιτό σοι ἡ τὴν φλεγμονὴν ἐργασαμένη ὕλη, δεῖ βοηθεῖν τοῖς ἀδήκτως λεπτύνουσι, καὶ ἔξωθεν τῷ τε χαμαιμήλῳ, καὶ καταπλάσματι διὰ κριθίνου καὶ λινοσπέρμου ἑψηθέντων εἰς τὸ ζέμα τοῦ χαμαιμήλου, καὶ μελιλώτων, ἀψινθίου, καὶ ἀλθαίας, καὶ ὀλίγου ἑψήματος. τὸ δὲ ἄγαν πολὺ πυριᾶν παραιτοῦ, ἀλλὰ πραοτέρᾳ τῇ θερμασίᾳ κέχρησο. ὥσπερ οὖν τὸ ἄγαν πολὺ θερμαίνειν δεῖ παραιτεῖσθαι, διὰ τὸ μὴ εἰς πῦον μεταβληθῆναι τὴν ἐν τῇ φλεγμονῇ περιεχομένην ὕλην, οὕτω καὶ τοῖς ψύχουσιν ἐπὶ πολύ, καὶ πολλάκις τάχιστα σκληροῦνται τῶν νεφρῶν αἱ φλεγμοναί. πάντα οὖν τὰ ἄκρα φεύγειν δεῖ ἄγαν πάντων, μάλιστα δὲ ἐπὶ νεφρῶν ἐχόντων φλεγμονήν.

λουτροῖς

λουτροῖς μὲν πρὶν ἐκκενῶσαι τὸ πλῆθος, οὐ δεῖ σπεύδειν· ἐπιχρῆσθαι δὲ μετὰ τὴν τοῦ ὅλου πρόνοιαν καὶ λουτροῖς ἐκθερμαίνουσιν, ἀσφαλῶς ἄν τις χρήσαιτο.

Περὶ φλεγμονῆς νεφρῶν εἰς πῦον μεταβαλλούσης.

Τὴν δὲ φλεγμονὴν μέλλουσαν εἰς πῦον μεταβάλλεσθαι, διαγινώσκε πρότερον ἐκ τοῦ μηδεμιᾶς προφάσεως γενομένης, πυρετοὺς ἢ περιψύξεις τινὰς ἀλόγως ἐπιγίνεσθαι, καὶ ἀτάκτως. περὶ γὰρ τὰς γενέσεις τοῦ πύου, οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι μᾶλλον, ἢ γενναμένου. ἔπειτα δὲ πρὸς τοῦτο, ἀνακλινόμενον αὐτὸν εἰς τὸ ὑγιαῖνον μέρος ἐκ τοῦ πεπονθότος, φάρους πολλοῦ μᾶλλον αὐτὸν αἰσθάνεσθαι λέγειν, ἢ πρὸ τοῦ εἰς ἀπόστασιν ἄρχεσθαι τὴν φλεγμονήν. λοιπὸν δὲ καὶ εἰ πῦον φανείη, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ ἐκκρίνεσθαι ὑπολάβῃς, εἰ μὴ ἐκ τῶν νεφρῶν. καὶ γὰρ ἡ προλαβοῦσα ὀδύνη, καὶ ἡ τοῦ βάρους συναίσθησις, ἀκριβῆ τὴν διάγνωσιν καὶ ἀναμφίβολον ἔχειν ἀποδείκνυσιν ὁμοίως. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐξ ἄλλων τόπων πλειόνων ἐκκρίνεται πῦον, ἅπαντά σοι σαφῶς ἐκτίθημι τὰ σημεῖα, δι' ὧν δυνήσεταί τις αὐτὸ καταλαβεῖν, ἐξ ὧν ἐκκρίνεται τόπων τὸ πῦον, εἴτε ἀπὸ νεφρῶν, εἴτε ἀπὸ κύστεως, ἢ οὐρητικῶν πόρων, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ πνεύμονος, ἢ ἄλλου τινὸς μορίου, εἴτε ἀναπνευστικῶν, ἢ θρεπτικῶν.

Balneis sanè, priusquam copiam uacuaueris, uti properandũ non est: ubi uerò toti corpori prospexeris, etiam balneis excalefaciẽtibus tutò utêris.

De inflammatione renum in pus conuersa.

Inflammationem quæ in pus conuertetur, prius hinc internosces, quòd nulla occasione oborta febres, aut perfrictiones quædam citra rationem, & inordinatè superueniant. Nam dum pus generatur, dolores febresq; magis eueniunt, quàm cum generatum est. deinde ad hoc, quòd æger, cum in sanam partem inclinat, grauitatem magnã ex affecta potius sentire se dicat, ac anteaquam inflãmatio in abscessũ peruenisset. Cæterùm etiam si pus apparuerit, non aliunde ipsum excerni suspiceris, nisi ex renibus. Etenim dolor qui antecessit, & grauitatis sensus, exquisitam internotionẽ, & indubitatam demonstrationẽ similiter repræsentant. Quandoquidem uerò ex alijs quoq; locis compluribus pus excernitur, omnia tibi signa manifestè exponam, quib. id deprehendere licebit, ex quib. nã illud, à renibus ne an uesica, an urinarijs meatibus, an etiam à pulmone, uel alia quadam particula siue respirationi, siue nutritioni dicata prodeat.

etsi enim rarò, tamē ex ipsis quoque pus excernitur. Quod igitur pus à superiorib. partibus effertur, omnino cum urina ipsa accuratè permixtum inuenitur. Sin autem ab inferiorib. excernatur, etiā sedimentū in fundo matulæ potius subsidere deprehendes. At si ex medijs particulis feratur, media quoq; puris mistura, & non exquisitè permixta apparet. Obseruato aūt ea q̄ urinis permixta sunt, et in eis ferūtur: ut quæ prorsus locū affectū tibi indicent. Si namq; ex uesica proueniant, particulas laminis similes in urina ferri reperies: sin à renib. carnosas. Cæterùm etiā dolor peculiaris, & quæ præcesserunt, & omnia quæ simul comitantur, tum locū affectū, tum morbū indicabunt, reddentq; ualde manifestum.

De curatione.

Qui pus excernunt, lenibus & abstergentib. curādi sunt: ex quorum numero est etiam mulsa aquosa, & cremor ptisanæ cū modico melle. Item adianthum, & semē cucumeris cum chrysattico. Adhæc pastillus diaphyssalidon, hoc est ex uesicarijs, & lac asininum, præsertim ijs qui ulcere in uesica laborant, nec non bolus Armenius potu proficiunt: insuper equisetum, & præterea gramen, ualde conferunt. Vrinarij uerò meatus ulcera granulis, uel

καὶ γὰρ εἰ σπανίως, ἀλλ' ὅμως δὲ αὐτῶν ἐκκρίνεται πῦον. ἄνωθεν μὲν οὖν τὸ πῦον φερόμενον, εὑρίσκεται πάντως σὺν τῷ σχήματι τοῦ οὔρου ἀναμεμιγμένου ἀκριβῶς. εἰ δὲ ἐκ τῶν κάτωθεν ἐκκρίνοιτο, καὶ τὴν ὑπόστασιν ὑφισταμένην εὑρήσεις ἐν τῷ πυθμένι * τῆς ἀμίδος μᾶλλον. εἰ δὲ ἐκ τῶν μέσων μερῶν φέροιτο, μέση καὶ ἡ μίξις τοῦ πύου εὑρίσκεται, καὶ οὐκ ἀκριβῶς ἀναμεμιγμένη. πρόσεχε δὲ καὶ τοῖς ἀναμεμιγμένοις καὶ ἐμφερομένοις ἐν οὔροις. πάντως γὰρ μηνύουσί σοι τὸν πεπονθότα τόπον. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κύστεως, εὑρήσεις ἐμφερόμενα μόρια πεταλώδη· εἰ δὲ σαρκώδη, ἀπὸ τῶν νεφρῶν. λοιπὸν δὲ καὶ ἡ ἰδιάζουσα ὀδύνη, καὶ τὰ προηγησάμενα, καὶ πάντα τὰ συνεδρεύοντα, καὶ τὸν τόπον τὸν πεπονθότα καὶ τὴν διάθεσιν δηλώσει, καὶ φανερὰν ποιήσει πάνυ.

Περὶ θεραπείας.

Θεραπεύειν δὲ δεῖ τοὺς ἐκκρίνοντας πῦον, τοῖς ἀδήκτοις καὶ ἀποῤῥύπτειν δυναμένοις. ὧν ἐστὶ καὶ τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον, καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης μετὰ ὀλίγου μέλιτος, τό, τε ἀδίαντον, καὶ σπέρμα τοῦ σικύου μετὰ χρυσαττικοῦ· καὶ ὁ διὰ φυσαλίδων τροχίσκος, καὶ τὸ γάλα τὸ ὄνειον πινόμενον, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσι τὸ ἕλκος περὶ τὴν κύστιν, καὶ ἡ ἀρμενία βῶλος πινομένη, καὶ ἵππουρις, καὶ ἄγρωστις ἔτι μάλα. τὰ δὲ περὶ τὸν οὐρητικὸν πόρον, διὰ κοκκίων, ἢ τρο-

ἢ τροχίσκων ἀδήκτως ξηραινόντων μᾶλλον, ἤπερ διὰ τῶν λεπτυνόντων θεραπεῦσαι.

Νεφριτικὸν ξηρίον πρὸς δυσουρίαν καὶ λιθίασιν.

Ἀλθαίας σπέρματος, λινοσπέρμου ἀνὰ οὐγγ. S. κνίδης σπέρματος γρ. ϛ. ναρδοστάχυος, καρποβαλσάμου, ἀνὰ γρ. ϛ. παλιούρου σπέρματος οὐγ. S. ὑέλου οὐγγ. α.

Ἄλλο, ᾧ καὶ αὐτὸς κέχρημαι.

Ἀγαρικοῦ οὐγ. α. ἀλθαίας σπέρματος οὐγ. S. λινοσπέρμου οὐγ. S. κνίδης σπέρματος, καρποβαλσάμου, παλιούρου σπέρματος, ὑέλου ἀνὰ γρ. ϛ. δίδου ἐκ τοῦ ξηρίου γρ. α. μετὰ χρυσαττικοῦ, ἢ ζέματος ἠρυγγίου, καὶ ἀγρώστεως, καὶ σικύου σπέρματος, καὶ ἀτρακτυλίδος βοτάνης. προσέχειν δὲ δεῖ πάντως καὶ τῇ διαίτῃ, καὶ μή, ὡς οἱ πολλοί, τοῖς φαρμάκοις μόνοις καταπιστεύειν. ἐπιτήδειος οὖν ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης, καὶ τοῦ βρόμου μόνος μετὰ χρυσαττικοῦ, ἢ ῥοσάτου, ἢ οἰνομέλιτος, ἢ τοῦ γλυκέος τοῦ κρητικοῦ, ἢ λαδακηνοῦ, ἢ σκυθοπολίτου. εἰ δὲ μὴ ἔχει ἡδέως γλυκὺν πιεῖν ὁ πάσχων οἶνον, ἢ ὑδρόμηλον, ἢ κνίδιον, ἢ σαρεφθῖνον, ἢ τύριον λαμβανέτω, ὀλίγον μέντοι. ὁ γὰρ πολὺς καὶ ῥευματίζεσθαι παρασκευάζει τὰ ἕλκη, καὶ φλεγμαίνειν. κάλλισται δὲ τούτοις εἰσὶ σταφίδες ἐσθιόμεναι, καὶ ἀμύγδαλα, καὶ στρόβιλοι μετὰ γλυκέος,

uel paſtillis citra roſionem ſiccantibus magis quàm extenuantibus curantur.

Puluis nephriticus, ad urinæ difficultatem & calculum.

Altheæ ſeminis, lini ſeminis, utriuſq; ſemũciæ: urticæ ſeminis ſcrupuli ſex: ſpicæ nardi, carpobalſami, ſingulorũ ſcrupuli ſex: palyuri ſeminis ſemuncia: uitri uncia.

Aliud, quo etiam ipſe uſus ſum.

Agarici uncia: altheæ ſeminis ſemũcia: lini ſeminis tantundẽ: urticæ ſeminis, carpobalſami, paliuri ſeminis, uitri, ſingulorũ ſcrupuli ſex. Dato ex puluere ſcrupulum cũ chryſattico: aut eryngij, graminis, cucumeris ſeminis, & atractylidis herbæ decocto.

De uictu.

Obſeruari etiam uictus omnino debet: et nõ, ut uulgo, ſolis medicamentis confidendũ. Idoneus igitur eſt cremor ptiſanæ, et auenæ, ſolus cũ chryſattico, aut roſato, aut mulſo, aut paßo Cretico, aut Ladaceno, aut Scythopolito. Quòd ſi uerò æger nõ libẽter dulce uinũ bibat, aut hydromelũ, aut Cnidiũ, aut Sareptinũ, aut Tyriũ aſſumat, ſed modicũ. Copioſum enim ulceribus fluxionem inflammationemq; excitat. Vtilißimæ his ſunt uuæ paſſæ comeſtæ, amygdala, nuces pineæ cũ paſſo,

si calculis nō laborant: solet enim in renibus eos generare. item oua gallinarū cohortalium tepida et mollissima si edantur, ualde proficiūt. Ego sanè noui quendā, qui oua quamprimùm essent posita, sorbebat citra coctionē: dicebatq; se plurimū adiuuari, et rosiones ac dolores qui circa uesicam oriebātur, mitiores fieri, ut ferre posset, affirmabat. Adhæc erinacius lotus, si per se, aut cū chrysattico, aut hydromelo dulci comedatur: item pectines elotæ, et astacus in alia atq; alia aqua, postquàm purgatus fuerit, decoctus, utilissimè sumitur. Ex olerib. aūt intybus, & brassica ter cocta, ex uino comesta: nisi id quod effertur pus, acrius fuerit & rodens. Iam lupini salis expertes conducunt, cum uim calculi cōfringendi, ulceraq; abstergēdi habeant. itē germina fœnugræci esu prosunt: adhæc cuminū satiuū modicè sumptum. Castaneæ aūt elixæ, aut assæ, ualde cōferūt: præsertim cū id quod effertur, tenue & biliosum extiterit: cum uerò crassum & impactum, ut uix excerni queat, à cibis crassi succi abstinendum.

Quomodo urinę stillicidiū agnoscatur, cureturq;.

Cap. 6.

SI acrimonia quædam in urinis & totus habitus ad acriorem biliosioremque fuerit conuersus, con-

εἰ μὴ λίθους ἔχουσιν. ἔθος γὰρ τίκτειν εἰς τοὺς νεφροὺς, καὶ τὰ ὠὰ δὲ τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων ἐσθιόμενα χλιαρὰ καὶ ἁπαλώτατα πάνυ ὠφελεῖ. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα, ὃς ἅμα τῷ τεχθῆναι τὰ ὠὰ, κατερρόφα αὐτὰ ἄνευ ἑψήσεως, καὶ ἔφασκε τὰ μέγιστα ὠφελεῖσθαι, καὶ τὰς δήξεις, καὶ τὰς ὀδύνας τὰς γινομένας περὶ τὴν κύστιν ἐκ τοῦ ῥᾴονος τούτου φέρειν δύνασθαι πρᾴως ἔφασκε. καὶ ὁ ἐχῖνος δὲ ὁ πεπλυμένος ἐσθιόμενος, καθ᾽ ἑαυτὸν ἢ μετὰ χρυσαττικοῦ, ἢ ὑδρομέλιτος γλυκέος, καὶ κτένια πεπλυμένα, καὶ ἀστακὸς δίεφθος ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ ὕδατι, μετὰ τὸ καθαρθῆναι ἑψηθεὶς, ὠφελιμώτατός ἐστι. τῶν δὲ λαχάνων, τὸ ἴντυβον, καὶ ἡ κράμβη, τρίεφθος ἐσθιομένη εἰς οἶνον. εἰ μὴ τὸ φερόμενον πῦον δριμύτερον καὶ δακνῶδες εἴη. καὶ οἱ θερμοὶ ἄναλοι χρήσιμοι, τὸ θρύπτειν ἔχοντες, καὶ τὸ σμηκτικὸν τῶν ἑλκῶν, καὶ οἱ βλαστοὶ τῆς τήλεως ἐσθιόμενοι, καὶ τὸ δύστομον κύμινον συμμέτρως. καὶ τὰ κάστανα δὲ ἑψόμενα, ἢ ὀπτὰ συμβάλλονται πάνυ, καὶ μάλιστα ὅταν λεπτὸν καὶ χολῶδες εἴη τὸ φερόμενον. ὅτε δὲ παχὺ καὶ ἐσφηνωμένον ὑπάρχει, ὡς μόλις ἐκκρίνεσθαι, τῶν παχυχύμων ἐδεσμάτων φείδεσθαι.

Περὶ στραγγουρίας διαγνώσεως καὶ θεραπείας. ς.

Εἰ μὲν δριμύτης τις εἴη ἐν τοῖς οὔροις, καὶ ἡ ὅλη ἕξις ἐπὶ τὸ δριμύτερον καὶ χολωδέστερον εἴη τετραμμένη, δεῖ

στοχάσ

τεκμαίρεσθαι πάντως, διὰ τὴν δῆξιν τὴν ἐκ τῆς δριμύτητος γίνεσθαι τὴν στραγγουρίαν. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, ἀλλὰ τοὐναντίον, καὶ τὸ οὖρον λευκὸν φαίνοιτο μᾶλλον, καὶ τὰ προηγησάμενα ψυχρότερα μᾶλλον, καὶ δίαιτα, καὶ λουτρὰ ψυχρότερα, δεῖ μᾶλλον ψυχρὰν δυσκρασίαν αἰτιᾶσθαι τῆς κύστεως, ἥτις οὐκ ἐᾷ κρατεῖσθαι τὸ οὖρον. αὗται μὲν αἱ αἰτίαι τῆς στραγγουρίας. ἡ θεραπεία δὲ συμφώνως γινέσθω τῇ ποιούσῃ αἰτίᾳ. τοῖς μὲν γὰρ ὑγραίνουσι καὶ ἐπικιρνῶσι δεῖ κεχρῆσθαι, εἰ δριμύτης εἴη, καὶ μηδενὶ θερμῷ ἢ ἁλμυρῷ. παντάπασιν οὖν πτισάνη τούτοις χρησίμη καθ' ἑαυτὴν, καὶ μετὰ ὀλίγου ὑδρομέλιτος, ἢ χρυσαττικοῦ. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μετὰ γάλακτος, μετὰ τὸ παύσασθαι τὸ πολὺ τῆς δριμύτητος· ἐπεὶ διαφθείρεται κἂν πάνυ ἐπικρατούσης τῆς ξηρᾶς καὶ δριμείας ποιότητος, ἐπιδοθείη τὸ γάλα. τούτοις καὶ τὰ συνεχῆ λουτρὰ ἐπιτήδεια, καὶ τὸ εὔκρατον πρὸ τροφῆς, καὶ σικύων ἡ ἐντεριώνη, καὶ πέπων, καὶ οἱ βλαστοὶ τῆς τήλεως, καὶ γλυκεῖα σταφυλὴ, καὶ οἶνος γλυκὺς, οἷός ἐστιν ὁ Βιθυνὸς, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσα ἐπικιρνᾶν δύναται, καὶ παύειν δριμύτητα.

Περὶ τῆς διὰ ψύξιν στραγγουρίας.

Εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν συμβῇ γίνεσθαι τὸ τῆς στραγγουρίας πάθος, ἀναγκαῖον ἐπὶ τοῖς θερμαίνειν δυναμένοις κατά τε δίαιταν καὶ φαρμακείαν κεχρῆσθαι. οἶνος τοίνυν θερμότερος τούτοις ἐστὶν ἐπιτή-

ἐπιτή-

conijciendum prorsus est, stillicidium ob rosionem, quæ ex acrimonia prouenit, excitari: sin autem nihil tale fuerit, sed contrà, & urina magis alba appareat, & ea quæ præcesserunt, frigidiora, tum uictus, tum balnea, frigida potius intemperies uesicæ causari debet, quæ urinam non sinit euincere. Hæ quidem stillicidij causæ sunt, quibus illud efficientibus curatio cõuenienter adhibenda est. Siquidem acrimonia fuerit, humectantibus & contemperantibus, nullo calido, aut salso utendum est. Omnino igitur ptisana his utilis est per se, & cum modico hydromelo, aut chrysattico: interdum etiam cum lacte, ubi magna pars acrimoniæ finierit: quoniam lac corrumpitur, si qualitate sicca & acri præpollente multum exhibeatur. His apta sunt etiam continua balnea, & aqua tepida ante cibum, et cucumerum medulla, & pepon, & germina fœnugræci, & uua dulcis, uinũq; dulce, quale est Bithynũ. In summa, quæ contemperare possunt, & obtundere acrimoniam.

De stillicidio ex frigiditate.

At *si stillicidij uitiũ ob frigidã intemperiem fieri contingat, ijs quæ calefacere possunt, et in uictu, & in medicina uti necesse est. Vinum igitur calidius his est* idoneum,

idoneum, mulsum absinthites & anisatum potu & esu. Inter olera apium, porrum decoctū, daucus, & quicquid citra rosionē calefacit: unctione uerò utantur anethino, aut gleucino, aut martiato, & aquis naturalibus. Interdū scordij, et artemisiæ decoctū ad stillicidiū, et difficultatem urinæ bene facit: ubi non est multa acrimonia, aut inflammatio.

Quomodo difficultas urinæ agnoscatur, cureturq́ʒ.

Vrinæ difficultas partim cum dolore, partim sine dolore oritur. Si igitur urina uix, & cū dolore excernitur, scire licet, uesicam morbo laborare: sin aūt cum rosione uehementi etiam pus excernatur, et citra grauitatem, ulcus esse in uesica suspicandū est. Si uerò grauitatis sensus quidā fuerit obortus, suspicabimur magis aut inflāmatione, aut abscessu ipsam infestari. At si absq; grauitate dolor aut distētio sola in uesica percipiatur, cognoscito retentionis causam esse spiritum copiosum, ac flatulentum. Si æger nullum dolorem, aut tumorē, aut distentionem circa uesicā sentiat, scito obstructionem, aut inflammationem, aut calculum in renibus, uel meatib. urinarijs existere. Quomodo aūt internosci omnia & curari debeāt, antea explicatum est, cum de renum inflāmatione, ab-

ἐπιτήδειος, καὶ οἰνόμελι, καὶ ἀψινθάτον, καὶ ἀνισάτον πινόμενον, καὶ ἐσθιόμενον. καὶ ἐν λαχάνοις, σέλινον καὶ πράσον δίεφθον, καὶ δαῦκος, καὶ πᾶν ὃ θερμαίνειν οἶδε χωρὶς τοῦ δάκνειν. ἀλοιφῇ δὲ κεχρήσθω, τῷ ἀνηθίνῳ, ἢ γλευκίνῳ, ἢ μαρκιάτῳ, καὶ τοῖς αὐτοφυέσιν ὕδασιν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ σκορδίου, καὶ ἀρτεμισίας ἀπόζεμα πινόμενον ποιεῖ καλῶς πρὸς στραγγουρίαν καὶ δυσουρίαν, ὅπου μή ἐστι πολλὴ δριμύτης, ἢ φλεγμονή.

Περὶ δυσουρίας διαγνώσεως καὶ θεραπείας.

Τῆς δυσουρίας ἡ μέν ἐστι μετ' ὀδύνης, ἡ δὲ ἄνευ ὀδύνης. εἰ μὲν οὖν μόλις ἐκκρίνοιτο τὸ οὖρον, καὶ μετὰ ὀδύνης, εἰδέναι δεῖ τὴν κύστιν ἔχειν τὸ πάθος. εἰ δὲ μετὰ δήξεως σφοδρᾶς καὶ πύου ἔκκρισις γένοιτο, καὶ χωρὶς βάρους, ἕλκος εἶναι περὶ τὴν κύστιν ὑπονοεῖν χρή. εἰ δὲ βάρους συναίσθησίς τις εἴη γεγενημένη, δεῖ μᾶλλον ὑπονοεῖν, ἢ φλεγμονὴν αὐτὴν ἔχειν, ἢ ἀπόστημα. εἰ δὲ ἄνευ βάρους ἡ ὀδύνη, ἢ διάτασις μόνης αἰσθάνοιτο περὶ τὴν κύστιν, γίνωσκε φυσῶδες πολὺ πνεῦμα εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ἐπισχέσεως. εἰ δὲ μηδεμιᾶς αἰσθάνοιτο περὶ τὴν κύστιν ὁ κάμνων ὀδύνης, ἢ ὄγκου, ἢ διατάσεως, γίνωσκε περὶ τοὺς νεφροὺς ἢ τοὺς οὐρητῆρας εἶναι τὴν ἔμφραξιν, ἢ φλεγμονὴν, ἢ λίθον. ὅπως δὲ καὶ διαγινώσκειν ἅπαντα δεῖ, καὶ ἰᾶσθαι, εἴρηται πρόσθεν, ὅταν περὶ τῆς τῶν νεφρῶν φλεγμονῆς, καὶ

καὶ ἀποστήματος, καὶ τῶν ἄλλων γινομένων ἐν αὐτοῖς διαθέσεων διελεγόμεθα. καὶ ταῦτα νῦν γράφειν περιττόν. ὅμως πρὸς τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν, καὶ ἐνταῦθα τινῶν μνημονεύσωμεν. πρὸς μὲν τὴν διὰ γλίσχρους χυμοὺς γινομένην ἔμφραξιν τῶν οὔρων, καλῶς ποιεῖ καὶ τὸ σύνθετον ὀξύμελι, καὶ τὸ μελίκρατον, καὶ τὸ ἀπόζεμα τῆς ῥάμνου τὸ ἀπὸ τῆς ῥίζης, καὶ τοῦ ὀριγάνου τὸ ζέμα θαυμασίως. καὶ ἔτι μᾶλλον, εἴπερ ἡ ἔμφραξις εἴη μεγάλη, ὥστε τὰ οὖρα ἐπέχεσθαι. ποιεῖ καλῶς καὶ τέμνει, καὶ ἐκφράττει τὸ ζέμα τοῦ φλοιοῦ τοῦ τιθυμάλου. ὅπου δὲ ἐστὶ φλεγμονὴ, τούτων ἀπέχεσθαι δεῖ. τοῖς δὲ ἀδήκτοις κεχρῆσθαι καὶ συμπεπτικοῖς, οἷόν ἐστι καὶ τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον, καὶ ὅσα συμπέττειν οἶδε τὰς φλεγμονὰς, ἔξωθεν προσφερόμενα. πρὸς δὲ τοὺς ἐν νεφροῖς λίθους, ἐὰν ὦσι μεγάλοι, ὥστε δι' αὐτῶν γενέσθαι τὴν τῶν οὔρων ἐπίσχεσιν, καλῶς ποιεῖ ἥ τε παιονίτις βοτάνη, πινομένη μετὰ οἰνομέλιτος. διδόναι δὲ ὅσον β. ἢ γ. γρ. ἐκ αὐτῆς τῆς ῥίζης. καὶ τῆς πενταφύλλου τὸ ζέμα μᾶλλον ποιεῖ, καὶ τοῦ ἐρυσίμου, καὶ ἑρπύλλου ξηροῦ, καὶ τὸ διὰ τοῦ τραγείου αἵματος, καὶ τῶν τεττίγων. πάντα δὲ ταῦτα καὶ τοὺς ἐν κύστει κατὰ μέρος πεπίστευται θρύπτειν λίθους. καὶ συνθέτων δὲ ἐμνημονεύσαμεν βοηθημάτων.

Περὶ τῶν ἐν τῇ κύστει κτωμένων λίθων. ζ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν τῇ κύ-

abscessu, atq; alijs eorũ affectib. disserebamus, atq; eadẽ nunc repetere superuacuũ: attamẽ ut facilè inuenias, hic quoq; nonnullorũ mẽtionẽ faciemus. Ad obstructionẽ urinarum, quæ ex uiscosis humorib. nascitur, benefacit etiã compositum oxymeli, & mulsa, & decoctum rhamni, quod ex radice ipsius fit: item origani decoctum mirificè iuuat: ac magis adhuc, si magna obstructio fuerit, ut urinæ retineantur. efficax est corticis tithymali decoctũ: incîdit, et aperit. ubi uerò inflãmatio est, his abstinendũ: lenib. autẽ & concoquentib. utẽdũ est, qualis habetur etiã aquosa mulsa, et quæ inflãmationes, si extrinsecus applicẽtur, maturare solent. Ad renũ calculos, si magni sint, ut per eos urinarũ facta sit retẽtio, pulchrè auxiliatur pæonia herba ex mulso pota. Datur autem ex radice ipsius scrupulorũ duorũ, aut trium instar: itẽ quinquefolij decoctũ magis proficit, & erysimũ, & serpyllũ siccũ, & medicamentũ quod ex hircino sanguine, & cicadis conficitur. omnia uerò hæc etiã uesicæ calculos peculiariter cõfringere credita sunt. Cõpositorũ quoque mentionem iam fecimus.

De calculis in uesica nascentibus. Cap. 7.

EOdem modo calculi in uesi-

ca nascentes, quo etiam ij qui in renibus proueniunt, per circuitus infestant. Veruntamen uesicæ calculi pueris magis quàm uiris generantur: neq; à tanta caliditate, sed materia potius craßiore, et ad gignẽdos calculos, prompteq; ab insita caliditate concrescendos, idonea. Proinde craßitiei potius per extenuãtia occurrendũ est, ne multa materia crassa congregetur: quam meritò parit colligitq;, & uoracitas inordinata, & commotiones corporis post cibum factæ.

Indicia calculi ex urinis.

Vrinæ crudæ, & colore subalbidæ conspiciuntur: sedimentũ est arenosum, & scabiei simile: præterea ægri naturalia scalpere, aut ea uiolenter & sæpe distendere solent: atque tunc magis, cum ad urinarum excretionem urgentur.

Curatio.

Medicamenta igitur ualida ad uesicæ calculos etiã antea sũt explicata: dicentur aũt nũc quoque efficaciora adhuc, longoq; tempore & experientia prius inuenta & comprobata. Sanguis caprillus si extrinsecus illinatur calidus maximè, confert: commodius autem est, si etiam super uesicã sanguinẽ hirci imponas: lõgè uerò optimũ, si in calido balnei aere illinas, atq; ita deliges.

Valet

στει τικτόμενοι λίθοι, ὥσπερ καὶ οἱ ἐν τοῖς νεφροῖς περιοδεύοντες. πλὴν ὅτι οἱ ἐν τῇ κύστει λίθοι, παιδίοις μᾶλλον τίκτονται, ἤπερ ἀνδράσι, καὶ ὅτι ὑπὸ τοσαύτης θερμότητος, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ παχυτέρας ὕλης, καὶ ἐπιτηδείας εἰς τὸ τίκτειν λίθους καὶ πήγνυσθαι ἑτοίμως ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμότητος. πρὸς τὴν παχύτητα οὖν δεῖ ἐνίστασθαι μᾶλλον διὰ τῶν λεπτυνόντων, ὥστε μὴ πολλὴν ἀθροίζεσθαι ὕλην παχεῖαν, ἣν τίκτουσιν εἰκότως καὶ ἀθροίζουσιν ἀδδηφαγίαι τε ἄτακτοι καὶ μετὰ τροφὴν διακινησίαι.

Σημεῖα λιθιάσεως ἐκ τῶν οὔρων.

Μάλιστα μὲν ἄπεπτα καὶ ὑπόλευκα τούτοις ὁρᾶται τὰ οὖρα κατὰ τὴν χροιάν, καὶ ὑπόστασις ψαμμώδης καὶ ψωροειδής· καὶ προσέτι φιλοῦσι κνᾶσθαι τὸ αἰδοῖον, ἢ διατείνειν αὐτὸ βιαίως καὶ πολλάκις. καὶ τότε πλέον, ἡνίκα πρὸς τὴν τῶν οὔρων ἔκκρισιν ἐπείγονται.

Θεραπεία.

Εἴρηται μὲν οὖν καὶ ἔμπροσθεν ἰσχυρὰ βοηθήματα πρὸς τοὺς ἐν κύστει λίθους· εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἔτι δραστικώτερα, καὶ χρόνῳ πολλῷ καὶ πείρᾳ προσεξευρεθέντα, καὶ μαρτυρούμενα, τό, τε αἴγιον αἷμα ἐπιχεόμενον ἔξωθεν θερμὸν μάλιστα ποιεῖ· κάλλιον δὲ, εἰ καὶ ἐπάνω τῆς κύστεως θήσεις τὸ τοῦ τράγου αἷμα· καὶ ἔτι κάλλιστον, εἰ ἐν τῷ θερμῷ ἀέρι τοῦ βαλανείου χρίσεις, καὶ οὕτως ἐπιδήσεις.

ποίει

ποιεῖ δὲ αὐτὸ οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις καὶ ἐκ διαλειμμάτων.

Ψωριώσης κύστεως διάγνωσις.

Διαγίνωσκε τὴν ψωρίασιν τῆς κύστεως ἐκ τοῦ πιτυρώδη τινὰ μόρια κατὰ τὸ χῦμα τῶν οὔρων φαίνεσθαι. διακρινεῖς δὲ αὐτὰ ἀπὸ τῶν φερομένων ἀπὸ τῶν φλεβῶν. καὶ γὰρ καὶ αἱ φλέβες εἰσὶν ὅτε καὶ ὅλον τὸ σῶμα πολλάκις, ὥσπερ τινὰ ψωρίασιν ὑπομένουσιν ἐν τοῖς ἀμέτροις καύσοις, καὶ φέρεται δὲ αὐτῶν πιτυρώδη. εἰ μὲν οὖν τὸ οὖρον λεπτὸν ἂν κατὰ τὴν σύστασιν, καὶ μᾶλλον δριμὺ, γίνωσκε πιτυρώδη ἐκ τῶν φλεβῶν εἶναι. εἰ δὲ τὸ οὖρον παχὺ κατὰ τὴν σύστασιν ἦν, γίνωσκε τὴν ψωρίασιν τῆς κύστεως εἶναι. θεραπεύειν δὲ δεῖ τοῖς δυναμένοις καθαίρειν, καὶ τελευταῖον τοῖς ξηραίνουσι, καὶ εἰς οὐλὴν ἄγουσι τὸ ἕλκος. ἔστι μὲν οὖν δυσχερὲς, καὶ ἐγγὺς ἀνίατον, ὡς μηδὲν ἰσχύειν πρὸς τὸ πάθος βοήθημα. ὅμως δὲ δεῖ βοηθεῖν, καὶ μὴ ἀποκάμνειν, ἀλλὰ διαίτῃ, καὶ φαρμακείᾳ, καὶ παντὶ τρόπῳ βοηθεῖν. τὸ γάλα τοίνυν τὸ ὄνειον πάνυ συνεχῶς διδόμενον τούτοις ὠφέλιμον. εἰ δὲ μὴ παρῇ, καὶ τὸ αἴγειον διδόμενον, καὶ πίνειν καὶ ἐσθίειν μὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετά τινος τῶν σιτωδῶν, ἢ μετὰ ἄρτου, ἢ μετὰ σεμιδάλεως, ἢ ἰτρίου, ἢ ἄλικος, ἢ χόνδρου. ὠφελεῖ τούτοις καὶ ὠὰ ἁπαλώτατα, καὶ πεπόνων καὶ σικύων τὰ ἐντός. ἐν τροφῇ δὲ στρόβιλοι νεαροὶ, καὶ σταφίδες, καὶ σπέρμα τοῦ σικύου πινόμενον, καὶ ὅσα διὰ τῶν τοιούτων σκευάζεται,

Valet aũt ipsum nõ modò semel, sed etiã sæpe, & per interualla.

Scabiosæ uesicæ indicia.

Scabiẽ uesicæ indè notato, ꝙ furfuraceæ quædã particulæ in urinarũ liquore appareant: discernes aũt eas ab ijs quæ ex uenis deferuntur. Etenim et uenæ, nõnũquã etiã totũ corpus, subinde tãquam scabiẽ quãdã in febribus immoderatis, quas causos dicũt, sustinẽt: ac efferuntur ex eis furfuracea. Si quidẽ igitur urina tenuis substãtiæ fuerit, et magis acris, scito uesicæ scabiẽ esse. Curari debet purgãtib. et postremò siccãtibus, ulcusq; ad cicatricem perducẽtibus. Est igitur affectus difficilis, et propè insanabilis, ut nullũ aduersus ipsum ualeat medicamẽtũ. Attamẽ auxiliari oportet, et nõ desperare, sed uictu, medicina, et omni modo succurrere cõuenit. Itaq; lac asininũ cõtinuè datũ, his admodũ opitulatur. Huius aũt inopia, etiã caprillũ datũ, et potu et esu nõ solũ, sed etiã cũ quodã frumẽtaceo, aut pane, aut similagine, aut libo suminali, aut halica, aut chidro. Prosunt his etiã oua mollissima, et peponum cucumerumq; medulla. In cibo autem nuces pineæ recentes, uuæ passæ, & semen cucumeris: item quæ ex huiusmodi parãtur,

ita ut participent etiã anodyna, aut cicutam, aut opiũ propter immodicũ dolorem. Verùm nõ utẽdum est adeò frequenter anodynis, nisi pro uirium ratione.

Medicamentum ad scabiosos uesicæ affectus, difficultatem urinæ, & inflammationes efficax.

Nuces pineæ uiginti: cucumeris satiui seminis grana quadraginta: amyli, spicænardi, singulæ drachmæ: apij seminis drach. decem. In aquæ sextario nardus & apium coquuntur: deinde decoctum miscetur prædictis. Dãtur cochlearia duo.

De diabete. Cap. 8.

Diabetes appellatur, cũ urina immoderatius excernitur, frequenter simulatq; potus assumitur: quale etiam lienteria affectis accidit, ut cibi excernãtur, et ne paululũ quidẽ in uentriculo euinci alterariq; & corpus nutrire poßint. Quare aliqui nõ Diabeten modò affectum nominant, sed etiam in urinas profluuium, eo quòd potus statim profluit. Quoniam uerò immoderatè ægri sitiunt, cũ humidũ omne excernatur, affectũ etiã Dipsacũ nuncuparunt. Talis igitur est, & uariã appellationẽ sortitur. Fit aũt ob retentricis renũ facultatis imbecillitatẽ, et propter attractricis robur, quæ

μετέχοντα καὶ τῶν ἀνωδύνων, ἢ κωνείου, ἢ ὀπίου, διὰ τὴν ἄμετρον ὀδύνην. οὐ δεῖ δὲ συνεχῶς τοῖς ἀνωδύνοις πάνυ κεχρῆσθαι, εἰ μὴ πρὸς δύναμιν.

Βοήθημα ποιοῦν πρὸς τὰς ψωρώδεις διαθέσεις τῆς δυσουρίας καὶ φλεγμονάς.

Στροβίλια κ. σικύου ἡμέρου σπέρματος κόκκοι μ. ἀμύλου, ναρδοστάχυος ἀνὰ δραχ. α. σελίνου σπέρματος δραχ. ι. εἰς ὕδατος ξε. α. ἕψεται ἡ νάρδος καὶ τὸ σέλινον, εἶτα τοῦ ἀφεψήματος μίγνυνται τοῖς προγεγραμμένοις. ἡ δόσις κο. β.

Περὶ διαβήτου. η.

Ὁ Διαβήτης καλούμενος ἐστὶν, ὅταν ἀμετρότερον ἐκκρίνεται τὸ οὖρον αὐτοῖς, πολλάκις ἅμα τῷ πίνειν: οἷόν τι καὶ τοῖς λειεντεριώδεσι συμβαίνει τὸ τὰ σιτία ἐκκρίνεσθαι, μηδὲ βραχὺ δυνάμενα κρατεῖσθαι ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ ἀλλοιοῦσθαι καὶ τρέφειν τὸ σῶμα. διό τινες οὐ διαβήτην μόνον καλοῦσι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ εἰς οὖρα διάῤῥοιαν, διὰ τὸ διαῤῥεῖν εὐθὺς τὸ πόμα. ἐπειδὴ δὲ ἀμέτρως διψῶσι τοῦ ὑγροῦ παντὸς ἐκκρινομένου, καὶ διψακὸν τὸ πάθος ὠνόμασαν. τοιοῦτον μὲν οὖν ἐστι, καὶ διαφόρου τετύχηκεν ὀνόματος. γίνεται δὲ δι' ἀσθένειαν τῆς ἐν τοῖς νεφροῖς καθεκτικῆς δυνάμεως, καὶ διὰ ῥώμην τῆς ἑλκτικῆς, ἥτις

ἐστὶς διὰ θερμασίαν, ἀμετρότερον ἕλκειν ἀναγκάζεται οὐ μόνον τὰ ἐν φλεψὶν, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ ὅλου σώματος ὑγρά. διὸ καὶ πρὸς ταύτην ἐνίστασθαι δεῖ τὴν δυσκρασίαν, καὶ οὕτω ποιεῖσθαι τὴν πᾶσαν θεραπείαν, ψύχοντας μὲν τὸ σῶμα, καὶ ῥωννύοντας, ἐπικιρνῶντας δὲ τὸ ὅλον σῶμα καὶ ὑγραίνοντας, ἐπειδήπερ ἐξ ἀνάγκης ξηρὸν εὑρίσκεται γινόμενον τὸ σῶμα, διὰ τὴν πολλὴν τῶν οὔρων ἔκκρισιν. δεῖ οὖν καὶ πόμα τούτοις πλέον διδόναι τοῦ συνήθους, ὥστε μηδὲ ὅλως δίψαν συγχωρεῖν γίνεσθαι, καὶ τροφὰς δυσμεταβλήτους, ὥστε μὴ εὐχερῶς ἐξουρεῖσθαι, καὶ λεπτοποιεῖσθαι τὴν τροφήν. τὸ γὰρ ἧπαρ θερμότερον γινόμενον καὶ δριμύτερον, τὴν γαστέρα ξηροτέραν ἐργάζεται, ἑλκομένων καὶ ἐκβοσκομένων τῶν σιτίων τὴν ὑγρότητα. δεῖ οὖν διδόναι τούτοις ἐξ ἀνάγκης πλείονα τροφὴν καὶ παχυτέραν, ὥστε δύνασθαι ἐπαρκεῖν. ἄλιξ τοίνυν τούτοις ἐπιτηδειότατος μετὰ ῥοσάτου ἢ χρυσαττικοῦ λαμβανόμενος, ἢ ῥοδομέλιτος, ἢ ὑδρομέλιτος, ἢ ὀλίγου σαπερδίνου, ἢ τυρίου, ἢ κνιδίου. καὶ λαχάνων ἴντυβα, ἢ τρώξιμα, ἢ θριδακίνη. καὶ τῶν κρεῶν, βόλβιον, καὶ στέρνιον, καὶ πόδες μάλιστα τῶν βοῶν, ἢ ῥύγχη· καὶ τῶν ἰχθύων, ἰσίκιος, ὀρφὸς, ἢ ἄλλος τις τῶν σκληροσάρκων· καὶ τῶν πεπόνων ἡ σὰρξ ἐκτὸς τοῦ σπέρματος, καὶ μῆλα τὰ πάνυ γλυκέα. φεύγειν δὲ δεῖ τὰ ἁλμυρὰ πάντα καὶ δριμέα. καὶ μηδεὶς εἰς τοὺς ζωμοὺς ἐμβάλλῃ ἢ ἄνισον,

quæ ob caliditatē nō humores solùm uenarum, sed etiā totius corporis immoderatius attrahere cōpellitur. Quapropter aduersus hanc quoq; intēperiem pugnandum est, atq; sic tota curatio tentanda, refrigerando quidem partem, & confirmando: contēperando autem totū corpus, & humectando: quoniā id necessariò siccū ob largā urinarū excretionē deprehenditur. Conuenit igitur potionem his ampliorem solita dare, ut neq; in totū sitim fieri permittamus: & cibi, qui difficulter conficiuntur, ut ne facilè in urinā cōuertātur, attenuenturq;. Nā iecur calidius acriusq; euadens, uentrem sicciorem efficit, dum ciborū humiditatē attrahit, et exhaurit. Quare his necessariò datur copiosior cib. et crassus, ut perdurare poßit. Itaq; halica his aptißima, si cum rosato, aut chrysattico, aut rhodomelo, aut hydromelo, aut modico sareptino, aut tyrio, aut cnidio sumatur. Ex olerib. intybi, aut troxyma, aut lactuca. Inter carnes uulua, et omazum, pedes præsertim bubuli, aut rostra. Ex piscib. Isiciū, orphus, aut alius quidā dura carne præditus: item peponum caro semine eiecto, & mala admodum dulcia. Fugere autem oportet salsa omnia, et acria, nullusq; in iuscula conijciat aut anisum,

anisum, aut cuminum, aut omnino eiusmodi aliquod semen, uel ea quæ urinas prouocant. Item erinacium assumere cauendum est, aut amygdala, aut pistacea, aut ficus siccas, aut palmulas: castaneas uerò comedere, alienum non est.

De seminis profluuio. Cap. 9.

SEminis profluuiũ accidit interim à copia ipsius, facultatẽ retentricẽ in uasis seminarijs contẽtã grauante, ut semen nõ amplius retinere possit: interim ex seminis acrimonia, & tenuitate. Inquirendus igitur est & seminis color, & ipsius substãtia, adhæc causæ prægressæ, tum uictus, tum superior uita. Si igitur uenerẽ exercere consueuerit, & crebriore uti cõcubitu, nunc aũt continẽtius, et purius, innocentiusq́; degat, sine dubio à copia id sustinet, dum particulæ illam ferre nequeant. Si aũt nihil tale fuerit, semen autẽ quod excernitur, bilosius multoq́; acrius esse appareat, scito geniturã magis ob tenuitatẽ irritari, & defluere: magna aũt ex parte etiã ob retentricis facultatis imbecillitatẽ ipsos comitatur.

Curatio.

Cum igitur genituræ profluuiũ ex copia prouenit, omnino abstinendum est copiosis cibis, præ-

ἀνίσου, ἢ κυμίνου, ἢ ὅλως τι τῶν τοιούτων σπερμάτων, ἢ τῶν οὖρα προτρεπόντων. φευγέτω δὲ καὶ ἐχίνου μεταλαμβάνειν, ἢ ἀμυγδάλων, ἢ πιστακίων, ἢ ἰσχάδων, ἢ φοινίκων. τῶν δὲ καστάνων λαμβάνειν οὐδὲν ἄτοπον.

Περὶ γονοῤῥοίας. θ.

Γονόῤῥοια γίνεται ποτὲ μὲν ὑπὸ πλήθους σπέρματος βαρύνοντος τὴν δύναμιν τὴν καθεκτικὴν, τὴν οὖσαν ἐν τοῖς σπερματικοῖς ἀγγείοις, ὡς μὴ κατέχειν ἤδη πλέον ἔτι δύνασθαι τὸ τεχθὲν σπέρμα. ἔστιν ὅτε καὶ διὰ δριμύτητα καὶ λεπτότητα τοῦ σπέρματος. ἐρωτᾶν οὖν χρὴ καὶ περὶ τῆς χρόας τοῦ σπέρματος, καὶ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὰ προηγησάμενα αἴτια, τήν τε δίαιταν, καὶ τὸν προλαβόντα βίον. εἰ μὲν γὰρ ἦν εἰωθὼς ἀφροδισιάζειν, καὶ πλείοσι κεχρῆσθαι μίξεσι, νῦν δὲ μετέβαλεν ἤδη τὸ σωφρονέστερον* καὶ καθάριον, ὁμολογουμένως ὑπὸ πλήθους τοῦτο ὑπομένει, τῶν μορίων μὴ δυναμένων φέρειν τὸ πλῆθος. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, χολωδέστερον δὲ καὶ δριμύτερον μᾶλλον φαίνοιτο εἶναι τὸ ἐκκρινόμενον σπέρμα, γίνωσκε μᾶλλον ἐρεθίζεσθαι τὴν γονὴν, καὶ φέρεσθαι διὰ λεπτότητα. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ, καὶ διὰ ἀσθένειαν αὐτοῖς ἕπεται τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως.

Θεραπεία.

Ἐπὶ τῆς μὲν οὖν ὑπὸ πλήθους γινομένης γονοῤῥοίας, πάντων ἀπέχεσθαι σπουδάζειν τῶν πολλῶν τροφῶν,

φῶν, καὶ μάλιστα τῶν γεννώντων χολὴν καὶ πλείονα πνεύματα, καὶ ἐρεθιζόντων τὴν ὕλην προπετέστερον φέρεσθαι πρὸς τὰ ἐκτός. πολλὰ δὲ ἐστι τοιαῦτα καὶ ἐν τροφαῖς, καὶ ἐν φαρμάκοις. ἐν μὲν τροφαῖς, κῶνοι, κύαμοι, ἐρέβινθοι, βολβοί, εὔζωμα, γογγύλη, καὶ μάλιστα τὸ σπέρμα αὐτῆς πινόμενον. ὥσπερ καὶ τῆς δαύκης τῆς μεγάλου ἡμέρου τὸ σπέρμα, καὶ τὸ ἡδύοσμον.

Ὅσα ἐν φαρμάκοις γεννᾷ σπέρματα καὶ παρορμᾷ.

Ἐν δὲ φαρμάκοις, ἀκαλύφης τὸ σπέρμα πινόμενον, καὶ κόστος παρορμᾷ μετ᾽ οἰνομέλιτος, ὄρχεως ἡ ῥίζα, ἣν τινες κυνὸς ὄρχιν λέγουσιν, ἡ μείζων, παρορμᾷ πινομένη* σατύριον, σκίγκων τὰ περὶ τοὺς νεφρούς, ὡς ἐντατικὰ τῶν αἰδοίων πίνεται.

Ὅσα ξηραίνει τὴν γονήν.

Ταῦτα οὖν, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια φεύγειν δεῖ ἢ ἐν ἐδέσμασι βάλλειν, ἢ πίνειν ὅλως. ἐσθίειν δὲ τὰ ἀντιπαθῶς ἔχοντα πρὸς τὸ τὴν γονὴν τίκτεσθαι πλείονα, καὶ σβεννύντα μᾶλλον τὸ σπέρμα. ἐξ ὧν ἐστιν ὅ, τε τῆς ἄγνου καρπὸς πεφρυγμένος καὶ ἄφρυκτος· καὶ τὰ φύλλα δέ, καὶ τὰ ἄνθη ὑποστρωννύμενα, τὰ αὐτὰ ποιεῖν δύναται. θρίδακος σπέρμα μεθ᾽ ὕδατος πινόμενον τὰ αὐτὰ ποιεῖν εἴωθε, καὶ ἐπέχειν γονόρροιαν. ὅθεν καὶ τοῖς ὀνειρώττουσι δίδοται. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῆς ἀγρίας κανάβεως καρπός, εἰ πλείων ποθεὶς εἴη, ξηραίνει τὴν γονήν.

præſertim qui generant bilē, & ampliores flatus, irritantq́; materiā, ut procliuius foras efferatur. Multa aūt eiuſmodi ſunt tū inter cibos, tū inter medicamenta: inter cibos quidem nuclei pinei, fabæ, cicera, bulbi, eruca, rapa, et præſertim ſemen ipſius potum: quemadmodum & dauci maioris ſatiui ſemen, & menta.

Quæ medicamenta ſemen gignant.

Quæ inter medicamēta ſemen gignunt, etiā ad uenerē incitāt. Vrticæ ſemen potū, et coſtus ex mulſo, uenerem mouet: orcheos radix, quam nōnulli teſticulū canis appellant, maior, potu libidinē promouet: itē ſatyriū, et ſcyncorū partes, quæ circa renes habentur, tanquam naturalib. arrigendis efficacia bibuntur.

Quæ ſiccent genituram.

Hæc igitur, eorūq́; ſimilia, uel in cibū conÿcere, uel omnino bibere cauēdū eſt: eſſe aūt oportet, quæ naturali ui copioſioris ſeminis procreationi aduerſantur, ſemēq́; potius extinguunt: ex quorū grege eſt uiticis ſemen torridum, & non torridū: nec non folia et flores ſubſtratu idē præſtare poſſunt: lactucæ ſemē ex aqua potū eadē efficere, et genituram cohibere ſolet, unde etiā uenerē ſomniantib. exhibetur. Similiter canabis quoq; ſyluatici ſemen geniturā deſiccat, ſi ſubinde potetur.

Orchis quã nõnulli canis testiculũ uocant, minor radix, potu semẽ cohibet: plũbũ lũbis impositũ uenerẽ somniãtes iuuat: nymphϾ radix, et semẽ, ueneris insomnijs opitulatur. Quib. aũt immoderatius profluit, ijs ex uino nigro austero pota prodest. Itẽ periclymini folia et semen, geniturã desiccant, ac nõnullos aiunt multo huius potu infœcundos fieri. In uniuersum igitur refrigerãtia & siccãtia, in quib. & seminis copia, et facultas retẽtrix infirma, deligi debẽt tũ in cibis, tũ in medicamẽtis: uitari aũt flatuosa, quæ etiã calefaciant. Flatus expertia cõmendantur, quæ simul nõ ualde calefaciũt. At si tenue & acre semen esse contigerit, danda quidẽ ex prædictis medicamẽtis quæ refrigerant, siccãtq;, maximè uerò cibus obseruãdus est. Nã hi contẽperatia refrigerantiaq;, et balnea tẽperata requirũt, ut genitura sẽsim crassior et tẽperata reddita, nõ amplius effluat. Rutã quoq; cũ calida sit, geniturã crassam reddere compertũ est. Quare etiã ad continua ueneris insomnia, et semen cõsumẽdũ prodest: et tota ipsius substantia, non solum temperamẽto, peculiariter ad hoc ualet.

De priapismo. Cap. 10.

EAdem etiã in priapismo laborantib. tentãda sunt, abstinendumq;

ὄρχις ὃν τινὲς* ὄρχιν λέγουσιν, ἡ ἐλάττων ῥίζα πινομένη ἐπέχει τὸ σπέρμα. μόλυβδος ταῖς ψόαις ἐπιτιθέμενος, τοὺς ὀνειρώττοντας ὀνίνησι. νυμφαίας ἡ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα τοῖς ὀνειρωγμοῖς καλῶς ποιεῖ. ἀμφότερον δὲ φερομένοις, ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ πινομένη, καὶ περικλυμένου τὰ φύλλα, καὶ ὁ καρπὸς ξηραίνει τὸ σπέρμα, καί τινάς φασιν ἀγόνους γενέσθαι τοὺς ἐπὶ πολὺ πίνοντας. καθόλου οὖν τὰ ψύχοντα καὶ ξηραίνοντα, ἐφ᾽ ὧν καὶ πλῆθός ἐστι σπέρματος, καὶ ἀσθενὴς ἡ καθεκτικὴ δύναμις, ἐπιλέγεσθαι δεῖ καὶ ἐν τροφαῖς, καὶ ἐν φαρμάκοις. παραιτεῖσθαι δὲ τὰ φυσώδη, μετὰ τοῦ θερμαίνειν· τὰ δὲ ἄφυσα ἐπιλέγεσθαι, μετὰ τοῦ μὴ πάνυ θερμαίνειν. εἰ δὲ λεπτὸν καὶ δριμὺ τὸ σπέρμα τύχῃ εἶναι, διδόναι μὲν δεῖ καὶ τῶν εἰρημένων ὅσα ψύχειν καὶ ξηραίνειν δύνανται βοηθήματα, μάλιστα δὲ τῇ τροφῇ προσέχειν. δέονται γὰρ οὗτοι τῶν ἐπικιρνώντων καὶ ἐμψυχόντων πάνυ, καὶ λουτρῶν συγκράτων· ὥστε παχυνθεῖσαν ἠρέμα τὴν γονήν, καὶ εὔκρατον γενομένην, μηκέτι φέρεσθαι τὸ πήγανον, καὶ θερμὸν ὑπάρχον παχύνειν τὴν γονὴν μεμαρτύρηται. διὸ καὶ ὠφελεῖ πρὸς τὸ μὴ συνεχῶς ὀνειρώττειν τε, καὶ ἐκτήκειν τὴν γονήν, καὶ τὴν ὅλην δὲ αὐτοῦ οὐσίαν, οὐ μόνον τὴν κρᾶσιν, οἰκείως πρὸς τοῦτο ἔχειν.

Περὶ πριαπισμοῦ. ι.

ΤΑ αὐτὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐχόντων πριαπισμὸν δεῖ ποιεῖν, καὶ ἀπέχεσθαι

χεσθαι μὲν τῶν θερμοτέρων ἐδεσμάτων, καὶ ἀναλύειν δυναμένων τὴν ὕλην εἰς πνεύματα, καὶ ἀναστομᾶν τὰς ἀρτηρίας τὰς ἐσβαλούσας εἰς τὸ αἰδοῖον συραγγῶδές τε ὂν, καὶ ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς τὸ ὑποδέχεσθαι τὰ διατείνειν αὐτὸ καὶ φυσᾶν δυνάμενα πνεύματα, ὥστε οὐ μόνον τῶν θερμαινόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν γλίσχρον χυμὸν τίκτειν δυναμένων, ἢ καὶ πολυσπέρμων φείδεσθαι δεῖ τὸν πάσχοντα, πάσης τε θέας αἰσχρᾶς, καὶ ὁμιλίας, καὶ φαντασίας πάσης. ὥστε πανταχόθεν ἐκκόπτεσθαι πᾶσαν κίνησιν ὑπομιμνήσκειν δυναμένην τὴν φύσιν ἐπεγείρεσθαι. πολλοὶ οὖν τοῦτο φυλαξάμενοι, τελέως ἀπηλλάγησαν τοῦ πάθους. ὅσοι δὲ μετὰ τοῦ τὴν δίαιταν ἔχειν θερμὴν καὶ ὑγρὰν, ὥστε τίκτεσθαι πάλιν τὸ σπέρμα, καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν αἰσχρῶν οὐκ ἐπαύσαντο, οὗτοι καὶ μετὰ θάνατον ὀρθὸν εὑρέθησαν ἔχοντες καὶ ἐντεταμένον τὸ μόριον. κηρωτὴ οὖν ῥοδίνη καλῶς τούτοις ποιεῖ μετὰ ψυχροῦ ὕδατος ἀνακοπτομένη, καὶ ὀλίγου ὄξους. τὰ δὲ πάνυ ψύχοντα παραιτεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὰ στύφοντα καὶ ναρκωτικὰ, διὰ τὸ μὴ τὸ πάθος δυσδιαφόρητον γίνεσθαι. πινέτωσαν δὲ πάντα τὰ δυνάμενα μαραίνειν τὴν γονὴν, καὶ μάλιστα τῆς νυμφαίας τὸ σπέρμα καὶ τὴν ῥίζαν. πάνυ γὰρ ἀντιπαθῶς ἔχειν πρὸς ταῦτα τετήρηται. καὶ οὐ μόνον κράσει τινὶ δρᾷ, ἀλλὰ καὶ ὅλῃ τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς. κινήσει δὲ

κεχρή-

dumq; à cibis calidioribus, qui materiam in spiritus resoluunt, & aperiunt arterias tendentes in pudẽdum, quod fistulosum existit, & spiritibus, qui ipsum distendere & inflare possunt, suscipiendis aptum. Quare nõ solum calefacientibus, uel etiam uiscosum humorem parientibus, aut multi seminis efficacib. ægrũ abstinere conuenit: nec non omni spectaculo, turpi consuetudine & imaginatione, ut omnis motus qui naturã ad memoriam renouandam incitare potest, undiquaque circuncidatur. Multi igitur hoc cum obseruassent, in totum affectu liberati sunt. Qui uerò præter uictum calidum humidumq;, quo semen rursus gignebatur, etiam à turpib. desiderijs non cessarunt, hi quoq; post mortẽ, rectam intensamq; habere particulam deprehensi sunt. Itaque ceratum rosaceum cum aqua frigida, et paulo aceti subactum his auxiliatur. Valde autẽ frigida, præsertim quæ astringunt, & torporem inducunt, cauere oportet, ne affectus difficilis ad discutiendum reddatur. Bibãt uerò, quæ geniturã infirmare possint, præsertim nympheæ semẽ et radicẽ: nã naturali ui his aduersari nõ solum temperamento quodã, sed etiã tota ipsius substantia obseruatum est. Motu

 utantur

utantur ægri, & frictione partium superiorum: item alteribus, & sphæra exerceantur, quò materia in diuersum retrahatur, & spiritus flatulentus digeratur.

CAPITA LIBRI DEcimi, & appendices.

Aliud

κεχρήσθωσαν, καὶ ἀνατρίψει τῶν ἄνω μερῶν, καὶ διὰ τῶν ἁλτήρων ἢ σφαίρας γυμναζέσθωσαν, ἀντισπᾶσθαι τὴν ὕλην, καὶ τὸ φυσῶδες πνεῦμα διαφορεῖσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ δεκάτου βιβλίου.

Ἄλλο

Ἄλλο Aliud

Aliud alligatorium.
Idem rursus.
Aliud ualde efficax.
Aliud.
Annulus ad idem.
Aliud naturale ad colum efficax, usu probatum.

ALEXANDRI TRALLIANI liber decimus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE COLICO AFFECTU. Cap. I.

Rauis quidā morbus, & dolorificus, colicus affectus existit: præterea etiā difficulter internosci potest. Ac quòd quidē uehementes cruciatus inducit, meritò id pleniori intestino, quod colū dicitur, accidit: quia densum sit, crassum, et neruosum, ac nihil quod in illud confluit, facilè discuti poßit, quēadmodum in tenuioribus intestinis. Aegrè uerò internoscitur rursus, eo quòd alijs etiam particulis eiusmodi accidentia, cuiusmodi colo dolentibus, eueniant. Ne igitur in curatione quispiā aberrādo fallatur, necesse est nouisse nos, et prius discernere, colum

Ἄλλο περίαπτον.
Τὸ αὐτὸ πάλιν.
Ἄλλο λίαν δραστικόν.
Ἄλλο.
Δακτύλιος πρὸς τὸ αὐτό.
Ἄλλο φυσικὸν, ποιοῦν πρὸς κῶλον, διὰ πείρας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον δέκατον.

ΠΕΡΙ ΚΩΛΙΚΗΣ διαθέσεως. κεφ. α.

Εινόν τι πάθος καὶ ὀδυνηρόν, ἡ κωλικὴ διάθεσις, πρὸς τούτοις καὶ τὸ δυσδιάγνωστον ἔχουσα. καὶ τὸ μὲν ἐπιφέρειν τὰς ὀδύνας σφοδρὰς, εἰκότως τῷ κώλῳ προσγίνεται, διὰ τὸ πυκνὸν εἶναι καὶ παχὺ, καὶ νευρῶδες τὸ κῶλον, καὶ μηδὲν τῶν ἐκεῖ συῤῥεόντων εὐχερῶς διαφορεῖσθαι δυνατὸν, καθάπερ ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἐντέρων. τὸ δὲ διαγνωστικὸν ἔχει πάλιν, ἐκ τοῦ καὶ ἄλλοις μορίοις τοιαῦτα συμπτώματα συμβαίνειν, οἷα τοῖς τὸ κῶλον ἀλγοῦσιν. ὅπως οὖν μὴ πλανᾶσθαί τις μέλλων τυφλώττῃ περὶ τὴν θεραπείαν, ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰδέναι καὶ διακρίνειν ἡμᾶς πρότερον, εἰ τὸ

εἰ τὸ κῶλόν ἐστι τὸ πάσχον, ἢ ἄλλο τί μόριον, καὶ τίνες εἰσὶν ἐν αὐτῷ συμβαίνουσαι διαθέσεις, καὶ ὅπως ἑκάστην αὐτῶν διάθεσιν κατ᾽ ἰδίαν δεῖ διαγινώσκειν. οὐδὲ γὰρ μία τίς ἐστιν ἐν αὐτῷ συνισταμένη διάθεσις, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ ποικίλαι. καὶ γὰρ διὰ ψυχροὺς χυμοὺς καὶ χολώδεις ἤτοι φλέγματος περιουσίαν τικτομένην ἐν αὐτῷ, ἢ ἑτέρωθεν ἐπιρρέοντος, καὶ διὰ φλεγμονὴν, καὶ διὰ ξηρὰν κόπρον ἰσχομένην, καὶ πνευμάτων πλειόνων καὶ παχυτέρων ἔνστασιν, καὶ δι᾽ ἄλλα μυρία, οὐ μόνον διὰ *πρωτοπάθειαν τὸ τοιοῦτον γίνεται πάθος, ἀλλὰ καὶ κατὰ συμπάθειαν τῶν ἐγγυώντων αὐτῷ μορίων. καὶ γὰρ καὶ κύστεως φλεγμαινούσης, καὶ νεφρῶν, καὶ ἥπατος, καὶ σπληνὸς, καὶ διαφράγματος, καὶ κοιλίας, καὶ λαγόνος. ἀλλὰ τὰς μὲν κατὰ συμπάθειαν συμβαινούσας ἐπισχέσεις τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ἐντέρων, οὐδὲ κωλικὰς δεῖ καλεῖν διαθέσεις, περὶ ὧν ἐν τῷ περὶ εἰλεῶν, ὅπερ τινὲς καὶ χορδαψὸν εἰώθασι καλεῖν, ἐκεῖσε δηλωθήσεται. νῦν γὰρ περὶ τῶν κατὰ πρωτοπάθειαν ἐν αὐτῷ μόνῳ συνισταμένων πρόκειται διαλαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὰ συμβαίνοντα πάθη τοῖς τὸ κῶλον ἀλγοῦσι, καὶ τοὺς νεφροὺς, πολλὴν ἔχουσιν ὁμοιότητα, ὥστε πρὸς τὴν διάκρισιν αὐτῶν κάμνειν ἔσθ᾽ ὅτε καὶ τοὺς ἐπιστήμονας ἰατροὺς, ἔστιν ἀναγκαῖον περὶ τούτου διαλαβεῖν πρῶτον, ὅπως μὲν ἐοίκασιν ἀλλήλοις, κατὰ τί δὲ διαφέρονται,

colum ne sit, quod afficitur, an alia quædam particula: & qui in eo affectus contingant: et quo modo singuli priuatim debeant internosci. Neq; enim unus quidam affectus in eo constituitur, sed multi & diuersi. Nã huiusmodi morbus ex frigidis humoribus, & biliosis, uel pituita in substantia ipsius prouenicnte, aut aliunde influente, item ob inflammationem, sicci stercoris retentionem, flatuum copiosiorũ crassiorumq; peruicaciam, & ob alia infinita, non modò primario affectu, sed etiam uicinarum ei particularum consensu generatur, nempe uesicæ inflammationem experiuntis, renum, iecoris, lienis, septi transuersi, uentriculi, & ilium. Verùm alui & intestinorum retentiones cõsortij lege incidẽtes, colicos affectus nominare nõ cõuenit, quorũ ubi de ilio, quod nonnulli etiam cordapsum appellare cõsueuerunt, mẽtionem faciemus. Nunc enim institui morbos, qui primario affectu in ipso solo cõstituuntur, persequi. Quoniã uerò affectus qui colo & renib. dolentib. incidũt, magnam habent similitudinem, ut nõnunquam etiam eruditi medici in discernẽdis ipsis laborent: necessarium est de hoc primùm tractare, quomodo sanè inter se respondeant, qua autem re differant

rant, ut discreto ac notato utroque affectu, nullum in curando errorem committamus.

Quomodo colicos à nephriticis discernamus.

Primùm sanè colicis dolores magis continui, & ualidiores quàm nephriticis incidunt: deinde etiã uomitus copiosiores, magis continui, & pituitosi: item uenter his multo magis quàm nephriticis astringitur, ut neq; flatus omnino transire possit. Non enim dolor circa ipsum colum modò in eo affectu excitatur, sed etiam alias uicinas particulas comprehendit: interdum uerò totum quoque uentrem, quod in nephriticis non accidit. Nam dolor in ipsis incitatus, non alios atque alios locos inuadere conspicitur. Quapropter manifesta etiã hinc differẽtia, quam cũ nephriticis habent, esto. Cæterùm urinæ simul crassiores quidem in colicis, aquosæ uerò in nephriticis per initia uidentur: processu autẽ temporis arenosæ, quod in colicis non accidit. Ad hæc in colicis quidem simulatque uentrem excernere contigerit, protinus etiam dolor conquiescit, quod in nephriticis non comitatur, sed etiam post excretionem nihil minus remanere uidetur. Atque hoc sanè modò ipsi discernuntur, cõuenitq; ut

τῇ, ὥστε διαγνωσθέντος ἑκατέρου τοῦ πάθους, μηδεμίαν περὶ τὴν θεραπείαν πλάνην ἡμᾶς ὑπομένειν.

Πῶς διακρινοῦμεν τοὺς κωλικοὺς ἀπὸ τῶν νεφριτικῶν.

Πρῶτον μὲν αἱ ὀδύναι τοῖς κωλικοῖς συνεχέστεραι, καὶ ἰσχυρότεραι τῶν νεφριτικῶν εἰσιν. ἔπειτα δὲ καὶ οἱ συμβαίνοντες ἔμετοι πλείονές εἰσι, καὶ συνεχέστεροι, καὶ φλεγματώδεις, ἥ τε γαστὴρ ἐπέχεται τούτοις πολὺ πλέον, ἢ τοῖς νεφριτικοῖς, ὥστε μήτε φῦσαν ὅλως διεξιέναι δύνασθαι. οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τῶν κωλικευομένων γίνεται ἡ ὀδύνη περὶ αὐτὸ τὸ κῶλον, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ ἕτερα περικείμενα μέρη, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ τὴν γαστέρα πᾶσαν, ὅπερ ἐπὶ τῶν νεφριτικῶν οὐ συμβαίνει. ἀπερεισμένη γὰρ ἐν αὐτοῖς ἡ ὀδύνη, οὐ μεταβαίνουσα τόπους ἄλλους καὶ ἄλλους ὁρᾶται· ὥστε σαφὴς καὶ ἐκ τούτων ἔστω σοι ἡ διαφορὰ πρὸς νεφριτικούς. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ οὖρα παχύτερα μὲν ἐπὶ τῶν κωλικῶν, ἐπὶ δὲ τῶν νεφριτικῶν ὑδατώδη μὲν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ψαμμώδη, ὅπερ ἐπὶ τῶν κωλικῶν οὐ συμβαίνει. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν κωλικῶν, εὐθὺς μετὰ τὸ συμβῆναι τὴν γαστέρα ἐκκρίνεσθαι, παραυτίκα καὶ ἡ ὀδύνη παύεται, ὅπερ ἐπὶ τῶν νεφριτικῶν οὐκ ἀκολουθεῖ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἔκκρισιν οὐδὲν ἧττον ἐπιμένουσα φαίνεται. καὶ αὕτη μὲν αὐτῶν ἡ διάκρισις.

καὶ

καὶ δεῖ προσέχοντας, καὶ διεγνωκότας ἀκριβῶς, οὕτως ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἔρχεσθαι. τὸ γὰρ ὡς ἔτυχεν ἐπὶ τηλικούτων παθῶν κατατολμᾶν προσφέρειν βοηθήματα, μεγίστων κακῶν ἐσθ' ὅτε καὶ θανάτων αἴτιον γίνεται. γνωριεῖς δὲ καὶ τὰς διαφόρως συμβαινούσας περὶ τὸ κῶλον διαθέσεις οὕτως.

Περὶ κωλικῆς ὀδύνης διὰ ψυχρὸν χυμὸν γινομένης.

Ψυχροῦ τοίνυν τοῦ νοσήματος ὄντος, ἢ φλέγματος ἐγκειμένου περὶ τὸ ἔντερον, βάρους συναίσθησις ἐπιγίνεται περὶ αὐτό, ἀπύρετοί τε διατελοῦσι, τό τε κόπρον αὐτοῖς ἐπειδὰν ἐκκριθῇ, βολβίτῳ παραπλήσιον ὁρᾶται, οὐχ ὑφιζάνον ἐν τῇ ἀμίδι, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ πνεύματος βασταζόμενον. καὶ οἱ πλεῖστοι δὲ αὐτῶν τὸν φλεγματώδη καὶ τὸν ὑαλώδη μᾶλλον ἐκκρίνουσι χυμόν. ταῦτα μὲν ἐστιν αὐτῶν τὰ γνωρίσματα. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα πρὸς τούτοις αἴτια βεβαιοτέραν παραστήσει σοι τὴν διάγνωσιν. ὡς ἐπίπαν γὰρ προηγεῖται αὐτῶν ψυχρῶν ἐδεσμάτων καὶ πομάτων συνεχὴς προσφορά, καὶ λουτρῶν ἀκαίρων χρῆσις, καὶ ἀργίαι καὶ πλησμοναί. αὕτη μὲν ἡ διάγνωσις τῶν ἐπὶ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ κωλικευομένων. λοιπὸν δὲ περὶ τῆς διαίτης αὐτῶν καὶ διὰ πάσης θεραπείας ἀναγκαῖον διαλαβεῖν. ἄρτος μὲν ἐν τούτοις ἐπιτηδειότατος ὁ σιλιγνίτης ἑψόμενος ἐς ζέμα ῥίζης σελίνου,

ut animaduertẽtes ea, et accuratè internoſcentes, ita ad curationem perueniamus. Nam ſi in tantis affectib. temerè medicamenta adhibere audeamus, maximorum malorum, interdum etiam mortis autores erimus. Cognoſces autem hoc pacto, qui colo quoq; diuerſis rationibus incidunt.

De colico dolore ex frigido humore contracto.

Cũ igitur frigidus morbus exiſtit, aut pituita inteſtino inſidet, grauitatis circa ipſum ſenſus oboritur: ægri citra febrim degunt, et ſtercus ipſis cũ excretũ fuerit, bubulo ſimile uidetur, non ſubſidens in matula, tanquã à ſpiritu geſtatũ: ac pleriq; ipſorũ humorẽ excernunt pituitoſum, & potius uitreũ. Hæ ſanè ipſorum ſunt notæ. Cæterũ cauſæ etiam prægreſſæ, adhuc firmiorẽ exhibebũt tibi internotionẽ. Nã magna ex parte præcedit ipſos continuus frigidorũ ciborũ, & potionũ, balneorũq; intempeſtinorũ uſus: nec nõ ocium & repletio. Hæc ſanè notatio eorum eſt, qui ob frigidam intemperiem colico laborãt. Deinceps autem de uictu ipſorum, tota que curatione pertractare oportet. Panis itaque his aptiſsimus eſt ſiligineus, qui ex iure radicis apij, uel

uel anethi, uel cumini, uel anisi coquatur, recipiatq; uini modicum, quod tenuis sit substantiæ. Nam dulcia omnia et astringentia multa, aduersissima ipsis sũt, & nocentissima. Noui autẽ me panem ex condito, quod plurimum piperis haberet, exhibere iussisse, ac maximum attulisse iuuamentum.

De oleribus.

Ex oleribus, esse ipsis conducit apiũ, et porrorũ coctorũ capita. Salutaris his est etiã caucalis, & palustris asparagus: item porra ualdè copiosa. Norunt autem hoc omnes, & ipsa edocti experientia, nõ paruam ex ipsis utilitatem prouenire. atque ideo uulgus quamprimum dolorem aliquem in uentre percipit, ne interrogans quidem medicos, statim hæc offert: præsertim agricolæ loco maximi medicamenti hoc cibo utuntur.

De auibus.

Ex auibus columba, perdix, et gallina cohortalis conuenit: breuiter, quæ non sunt excremẽticia, nec pinguia, ea mediocriter esse conuenit. Habeat autẽ horũ ius anisum, aut cuminũ modicum, aut porrum, aut apium incoctum, aut piper.

De piscibus.

Pisces prosunt saxatiles, qui &

ἢ ἀνήθου, ἢ κυμίνου, ἢ ἀνίσου, καὶ προσλαμβάνων ὀλίγον οἴνου, τῶν λεπτομερῶν τινος. οἵ τε γὰρ γλυκεῖς ἅπαντες, καὶ οἱ στρυφνοὶ πολλοὶ ἐναντιώτατοι καὶ βλαβερώτατοι αὐτοῖς εἰσιν. οἶδα δὲ ὡς κονδῖτον ἔχον * πλεῖον τοῦ πεπέρεως ἐπιδοθῆναι τὸν ἄρτον κελεύσας, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας.

Περὶ λαχάνων.

Τῶν δὲ λαχάνων ἐσθίειν αὐτοὺς συμφέρει, τῶν τε σελίνων, καὶ τῶν πράσων ἑφθῶν τὰς κεφαλάς. καλὴ δέ ἐστιν ἐπὶ τούτων καὶ ἡ καυκαλὶς, καὶ ὁ ἕλειος ἀσπάραγος, καὶ τὰ σκόρδα πλείονα πάντων. ἴσασι δὲ τοῦτο πάντες ἐξ αὐτῆς μεμαθηκότες τῆς πείρας, ὅ, τί περ οὐ μικρὸν τὸ ἐξ αὐτῶν ὄφελός ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπειδὰν αἴσθωνταί τινος ὀδύνης οἱ πολλοὶ περὶ τὴν γαστέρα, μηδὲ ἐρωτῶντες ἰατροὺς, εὐθὺς ταῦτα προσφέρονται, καὶ μάλιστα οἱ γεωργοὶ ἀντὶ μεγίστου τινὸς φαρμάκου ταύτῃ κέχρηνται τῇ τροφῇ.

Περὶ ὀρνέων.

Τῶν δὲ ὀρνέων ἡ περιστερὰ καὶ ἡ πέρδιξ, ἥτε κατοικίδιος ὄρνις, καὶ ἁπλῶς ὅσα ἐστὶν ἀπέριττα καὶ μὴ λιπαρὰ, ταῦτα ἐσθίειν συμμέτρως ἀκόλουθόν ἐστιν. ἐχέτω δὲ καὶ τούτων ὁ ζωμὸς ἄνισον, ἢ κύμινον βραχὺ, ἢ πράσον, ἢ σέλινον καθεψηθὲν, ἢ πέπερι.

Περὶ ἰχθύων.

Καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πετραῖοι, ἔχοντές τι καὶ

τι καὶ αὐτοὶ τῶν ἀφύσων σπερμάτων. εἰ δὲ καὶ μετὰ σκόρδων ἡδέως ἔχοιεν προσφέρεσθαι, ἐπιτρέπειν αὐτοῖς. ἔσται γὰρ οὕτως ἄφυσός τε καὶ μᾶλλον ἀβλαβὴς ἡ ἐξ αὐτῶν τροφή.

Περὶ κρεῶν.

Τῶν δὲ κρεῶν, εἰ ἐνδέχεται, ἕως παντελοῦς θεραπείας ἀπεχέσθωσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὀσπρίων. τὴν μέντοι πτισάνην αὐτοὺς λαμβάνειν οὐδὲν ἄτοπον, ἐπειδάν τι συνεψηθῇ τῶν ἀφύσων, οἷον ῥίζα σελίνου, ἢ κόμη πράσου, ἢ γλήχωνος, ἢ ὀριγάνου, ἢ ἄνισον, ἢ πέπερι, ἢ ἀμύγδαλα. οὕτω γὰρ ἑψομένη, καὶ τὸ δύνασθαι ψύχειν ἀπόλλυσι, καὶ τὸ ἄφυσον προσλαμβάνει, καὶ τὸ ῥύπτειν καὶ λεπτύνειν ἐπὶ πλέον τὰ περιττώματα.

Περὶ τραγημάτων.

Τῶν δὲ τραγημάτων ἁρμόζει τούτοις τὰ ἀμύγδαλα προσφέρειν, καὶ μάλιστα τὸν χυλὸν αὐτῶν προσλαμβάνοντα ὀλίγου μέλιτος καὶ πεπέρεως. οὕτω γὰρ τὰ παχέα καὶ γλίσχρα τῶν περιττωμάτων ἔτι μᾶλλον λεπτύνειν δυνήσεται.

Περὶ οἴνου.

Ὁ δὲ οἶνος ἔστω λευκὸς καὶ εὐαδάλωτος, ἄστυφος. καὶ διδόσθω μάλιστα, ἐφ᾽ ὧν καὶ πλῆθος πνευμάτων αἴτιον εἶναι τῆς σφοδρᾶς ὀδύνης ἐπινοήσομεν. ἐπεὶ γὰρ τούτων, εἰ καὶ ἀκρατέστερον ἐπιδοίη τις αὐτὸν, ἐπεὶ πλέον ὠφελεῖ.

Περὶ

& ipsi semen aliquod flatib. digerendis idoneū adiectū habeāt. Si uerò etiam cum allijs libenter ægri assumant, permittendū ipsis est. Hoc enim modo alimentū ex eis proueniens, à flatibus alienum, & minus noxium erit.

De carnibus.

Carnib. si fieri potest, donec in totum curati fuerint, abstineant: similiter etiā leguminibus. Ptisanā uerò ipsos assumere alienum non est, ubi aliquod flatib. discutiendis efficax simul concoctū fuerit: ut radix apij, aut coma porri, aut pulegiū, aut origanū, aut anisum, aut piper, aut amygdala. Vbi enim sic coquitur, uim refrigerandi amittit: discutiendi aūt flatus, abstergendiq;, & extenuandi largius excrementa assumit.

De bellarijs.

Inter bellaria conuenit his, amygdala assumere, præsertim succū ipsarum, adiecto paulo mellis & piperis. Sic enim crassa uiscosaq; recrementa magis adhuc extenuari poterunt.

De uino.

Vinum sit album, quod facilè in corpus distribuatur, astrictionis expers. deturq; potißimum, quibus flatuum copiā uehementem dolorē excitasse considerauimus. His enim, etiāsi ipsum meracius exhibeas, magis opitularis.

N De ui-

De uinis facticijs, quæ pro pomata dicuntur.

Ex facticijs uinis, quæ promomata appellant, præstantißimū est, conditū, et apiatū, aut anisatū, aut ligusticatū, aut absinthatū, aut citratū, aut mastichatū. Omnia enim hæc ob frigidos humores dolētib. mederi poßūt.

De balneo.

Continua dulcis aquæ balnea nihil adeò dolorib. ex frigiditate, aut craßis humorib. excitatis conferunt. Nā huiusmodi aquis illi mitigantur tantum, non curantur. Didicimus autem dulcium aquarum facultatem, refrigeratoriam qualitatem, & humectantē potius obtinere. Quare etiam aer calidior præparari debet, & calentis aquæ solium: item affecti loci calidioribus unguentis illiniri, aut anethino, aut gleucino, aut marciato, et super inspergi nitrum, aut sinapi: partesq; affectas, & totum corpus sensim perfricari decet. Sin aūt oblectentur ægri, permittēdum etiam, ut marmoribus ignitis foueantur. nam hoc faciendo, & iuuantur simul, et leniuntur dolores. Quòd si in naturalib. quoque aquis lauare uelint, magis adhuc curātur, et in totū consanescūt, præsertim si fuerint sulphurata, et bituminosa: ac ut ex eiusmodi aquis bibāt, ipsis cōcedēdū.

Habent.

Περὶ προπομάτων.

Τῶν δὲ προπομάτων ἄριστόν ἐστι τὸ κονδῖτον, καὶ τὸ ἀπιάτον, ἢ ἀνισάτον, ἢ λιβυστικάτον, ἢ ἀψινθάτον, ἢ κιτράτον, ἢ μαστιχάτον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τοὺς ἀπὸ ψυχρῶν χυμῶν ὀδυνωμένους ἰᾶσθαι δύνανται.

Περὶ λουτροῦ.

Λουτρὰ δὲ συνεχῆ τὰ διὰ τῶν γλυκέων ὑδάτων, οὐδέν τι χρήσιμα τοῖς διὰ ψύξιν, ἢ παχεῖς χυμοὺς ὀδυνωμένοις. παραμυθοῦνται γὰρ μόνον ὑπὸ τῶν τοιούτων ὑδάτων, οὐ θεραπεύονται. ἐμάθομεν δὲ, ὡς ἡ δύναμις τῶν γλυκέων ὑδάτων, ψύχουσάν τε καὶ ὑγραίνουσαν μᾶλλον ἔχει ποιότητα, διὸ καὶ τὸν ἀέρα πειρᾶσθαι θερμότερον παρασκευάζειν, καὶ τὴν τοῦ θερμοῦ δεξαμενήν· καὶ τοὺς πάσχοντας ἀλείφειν τόπους θερμοτέροις ἀλείμμασι, ἢ ἀνηθίνῳ, ἢ γλευκίνῳ, ἢ μαρκιάτῳ· ἐπιπάσσειν τε καὶ νίτρον, ἢ νάπυ, καὶ ἀνατρίβειν ἠρέμα τὰ πεπονθότα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα. εἰ δὲ καὶ ἡδέως ἔχοιεν, συγχωρεῖν αὐτοὺς πυριᾶν ἐν τοῖς διαπύροις μαρμάροις. ὠφελοῦνται γὰρ ἅμα καὶ παραμυθοῦνται τοῦτο ποιοῦντες. εἰ δὲ δύναιντο καὶ ἐν τοῖς αὐτοφυέσιν ὕδασι λούεσθαι, ἔτι μᾶλλον θεραπεύονται, καὶ τελέως ὑγιαίνουσι· καὶ μάλιστα εἰ τύχοι εἶναι θειώδη, καὶ ἀσφαλτώδη. καὶ πίνειν ἐπιτρεπτέον αὐτοῖς τῶν τοιούτων ὑδάτων.

ἔχουσι

ἔχουσι γὰρ τὸ ῥύπτειν καὶ ἐκκαθαίρειν, εἴ τι γλίσχρον ἐνέστι τῇ γαστρὶ καὶ τοῖς ἐντέροις εὑρεθῇ προσπεπλασμένον. ἀνασκευάζει τε πολλάκις, καὶ ὅλην τὴν νόσον ἀποθεραπεύει εἰς τὸ παντελές. τοσαῦτα περὶ διαίτης εἰρήσθω, καὶ οἶμαί γε ἀρκεῖν αὐτὰ πᾶσι τοῖς σωφρονοῦσιν. εἰ γάρ τι καὶ παραλέλειπται παρ' ἡμῶν ἐκ τῶν εἰρημένων, ἐπὶ τὰς παραπλησίους δυνάμεις μεταβαίνειν εὐχερῶς τις δυνήσεται. εἴπωμεν δὲ λοιπὸν καὶ ὅσα τῶν βοηθημάτων ἴσμεν ἐκ τῆς μακρᾶς πείρας, ὠφελεῖν τε καὶ παρηγορεῖν δυνάμενα, καὶ θεραπεύειν τελείως τὸ πάθος. πυρίαι μὲν οὖν μᾶλλον ἐπὶ τῶν ψυχροτέρων εἰσὶν ἐπιτηδειόταται, διά τε ἁλῶν καὶ κέγχρων, καὶ κριθῶν σκευαζόμεναι. ἐφ' ὧν δὲ μὴ πάνυ διαφορῆσαι καὶ ξηρᾶναι χρῄζομεν, ἐπὶ τούτων εἰσὶ καὶ οἱ διὰ τῶν πιτύρων σάκκοι χρήσιμοι. χρὴ μέντοι ἐν τῷ ὕδατι ἐν ᾧ μέλλουσιν ἕψεσθαι τὰ πίτυρα, προαποζεννύειν ἄνηθα πλεῖνα, καὶ χαμαίμηλα, καὶ ἀλθαίαν, καὶ γλήχωνα, καὶ δάφνης τόν τε καρπὸν καὶ τὰ φύλλα, καὶ ἀρτεμισίαν, καὶ σάμψυχον, καὶ εἴ τι ἄλλο τούτοις ὅμοιον εὑρίσκεται. χρὴ οὖν καὶ χαμαιμήλου, ἢ ἀνήθου, ἢ κυπρίνου ἐλαίου προσεμβάλλειν τῇ ἑψήσει, καὶ τούτοις αὐτοῖς δεῖ ὑπαλείφειν τοὺς ἀλγοῦντας τόπους. ἀγαθὸν γάρ ἐστιν. ὀνίνησι δὲ αὐτοὺς καὶ ἡ διὰ τοῦ πενταμύρου,

ἢ μάρο

Habent enim uim abstergendi et expurgãdi, si quid uiscosum tum uentriculo, tum intestinis infixũ deprehendatur: ac subindè restituunt, totumq; morbum prorsus persanant. Tantum de uictu dictum sit, putoq; hæc ipsa omnibus prudentibus sufficere. Si enim quippiam à nobis quoq; ex prædictis omissum sit, licebit facile ad similia medicamẽta transire. Dicamus autem deinceps etiam, quæ auxilia longis experimentis affectum iuuare, lenire, & in totum curare posse nouerimus.

Fomenta.

Itaq; fomenta in frigidioribus longè sunt accommodatißima, quæ ex sale, milio, & ordeo parantur: in quibus autem non adeò opus est discutere, et siccare, his conueniunt etiam sacculi ex furfuribus. Verùm in qua aqua furfures coqui debent, anetũ prius ebulliet copiosius, chamæmelũ, althea, pulegiũ, lauri & baccæ & folia, artemisia, sampsuchus, et si quid aliud his simile inuenitur. Adijciẽdũ igitur coctioni etiã chamæmelinũ, aut anethinum, aut cyprinum oleum. Atque his ipsis loca dolentia inungi debent: salutare enim est. Cæterùm iuuat ipsos maximè etiam unctio ex Pentamyrio,

aut Marciato. prætereà magis ex eo quod uocatur pissełæum: quo etiã rustici apud nos utuntur, et ualde iuuantur. Oportet aũt nõ solũ pubem et lumbos inungere, sed etiam tomentũ eo repletum ano demittere: ac multos hac ratione usos celeriter sanari, nõ solum uiros, sed etiã mulieres, & pueros, nouimus. Alexãdrini raphanino oleo utuntur, & multũ adiuuantur. Scire aũt licet, nisi dolores fomentis adhibitis discutiantur, non diutius calefacere oportere, neq; uehemẽtiorib. uti fomẽtis. Quippe humores magis siccantur, uiscosiq; fiunt, flatulentos spiritus & distensiones pariunt, multoq; uehementiores adhuc dolores efficiunt. Quòd aũt largius calefacta spissescunt, sal, nitrũ, alumen, aliaq; multa testantur. Itaq; si dolores calefacientib. non soluuntur, sed inualescunt, tunc uehementiorib. quidem fomentis abstinere: ijs autẽ quæ uiscosa & crassa recrementa extenuãt, repurgantq;, uti cõuenit. Probantur in his, quæ ex euphorbio conficiuntur: etenim nisi aliquid ex his quæ celeriter penetrare queant, admisceatur, periculum est, ut quippiã posit quod datur efficere. Multa igitur sunt, quæ id præstare queãt: sed nullũ adeò, ut catapotia, quæ à nobis

ἢ μαρκιάτῳ ἀλοιφῇ τὰ μέγιστα, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ καλούμενον πισσέλαιον, ᾧτινι καὶ οἱ παρ' ἡμῖν ἄγροικοι χρῶνται, καὶ μεγάλως ὠφελοῦνται. δεῖ δὲ μὴ μόνον τὸ ἦτρον, καὶ τὰς ψόας ἀλείφειν, ἀλλὰ καὶ κρονίδα πληρώσαντας διὰ τοῦ δακτυλίου παραπέμπειν. καὶ πολλοὺς θεραπευθέντας τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ χρησαμένους οἶδα διὰ ταχέων, οὐ μόνον ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας. οἶδα ἀλεξανδρεῖς τῷ ῥαφανίνῳ ἐλαίῳ χρωμένους, καὶ μεγάλως ὠφελουμένους. εἰδέναι δὲ χρή, ὡς ἄγε μὴ λυθεῖεν ὑπὸ τῶν προσφερομένων πυριῶν αἱ ὀδύναι, οὐ δεῖ πλείονα χρόνον θερμαίνειν, οὐδὲ σφοδροτέραις κεχρῆσθαι ταῖς πυρίαις. ξηραίνονται γὰρ αὐτοῖ πλέον οἱ χυμοί, καὶ καταγλίσχροι γίνονται, καὶ φυσώδη τίκτουσι πνεύματα, καὶ διατάσεις, καὶ ὀδύνας σφοδροτέρας ἔτι μᾶλλον ἐργάζονται. ὅτι δὲ τὰ ἐπὶ πλέον θερμαινόμενα παχύνεται, δηλοῦσιν οἵ τε ἅλες καὶ νίτρα, καὶ στυπτηρία, καὶ ἄλλα πολλά. ἂν οὖν αἱ ὀδύναι μὴ λύονται διὰ τῶν θερμαινόντων, ἀλλὰ καὶ ἰσχυραὶ γίνονται, συμφέρει τηνικαῦτα φείδεσθαι μὲν τῶν σφοδροτέρων πυριῶν, κεχρῆσθαι δὲ τοῖς λεπτύνουσι καὶ ὑποκαθαίρουσι τὰ γλισχρὰ καὶ παχέα τῶν περιττωμάτων δυναμένοις. εὐδοκιμοῦσι δὲ αὐτῶν τούτων ὅσα τὰ διὰ εὐφορβίου σκευάζεται. καὶ γὰρ εἰ μή τι τῶν ὀξέως δυναμένων διικνεῖσθαι μίγνυται κίνδυνος, μὴ δυνηθείη τι δρᾶσαι τὸ διδόμενον. πολλὰ μὲν οὖν εἰσὶ τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως, ὡς τὰ ὑφ' ἡμῶν

ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ τούτων σκευαζόμενα συνήθως καταπότια. καὶ ἐπὶ ἄλλων οἶδα χρησάμενος, καὶ εὐδοκιμήσας. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ γραφὴ οὕτως· ἀλόης, εὐφορβίου, κνιδοκόκκων τῆς σαρκὸς, σκαμμωνίας ἀνὰ οὐγγ. α. ἐγὼ μὲν οὕτω χρησάμενος ἐπέτυχον. ἔστω δὲ αὐτῶν ἡ δόσις γρ. β. καὶ πλείω. τινὲς δὲ προσέθηκαν καὶ ἀγαρικοῦ, καὶ οὕτως ἐπέδωκαν. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ σύνθεσις οὕτως· ἀλόης οὐγ. S. δακρυδίου οὐγ. S. ἀγαρικοῦ γρ. δ. κνιδοκόκκων τῆς σαρκὸς γρ. γ. εὐφορβίου γρ. η. ἀψινθίας χυλῷ ἀναλάμβανε. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ ἐπὶ ψυχροτέρων κράσεων, καὶ ἐφ' ὧν φλέγμα πολὺ περιεχόμενον ἐν τοῖς ἐντέροις, τήν τε ὀδύνην καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς γαστρὸς ἐργάζεται. χρὴ δὲ μηδὲ ἐν ταῖς ἀρχαῖς σπουδάζειν αὐτοὺς καθαίρειν, ἀλλ' ἐπειδὰν αἴσθῃ προλεπτυνθέντας καὶ διαλυθέντας τοὺς χυμοὺς, καὶ μηδεμίαν ἔτι φλεγμονὴν οὖσαν ἐν τοῖς ἐντέροις. οὕτω γὰρ χρησάμενος, οὐκ ἂν ἁμάρτοις, οὐδὲ φοβηθήσῃ τινα κίνδυνον ἐσόμενον, ἤδη τῆς ὕλης πεφθείσης, καὶ ἐπιτηδείως ἐχούσης πρὸς κένωσιν. ὅσοι γὰρ ἐτόλμησαν καθαίρειν ὠμῶν ὄντων τῶν χυμῶν, ἢ φλεγμονῆς οὔσης ἐν τῷ κώλῳ, ἢ δραστηρίοις χρήσασθαι, οὗτοι οὐ συνίασιν αἴτιοι καὶ κινδύνων καὶ θανάτου τοῖς κάμνουσι γινόμενοι.

Περὶ

à nobis ad hæc parari solent: ac in ilio me usum noui, laudemq́; reportasse. Habet autem scriptura ipsorum in hunc modum. Aloes, euphorbij, granorũ cnidiorum carnis. scammoniæ, singulæ unciæ. Ego aũt sic usus, id quod uolui, sum assecutus. Detur scrupuli duo, aut plures: quidã adiecerunt etiam agaricũ, atq; ita exhibuerunt. Horum compositio in eum modum habet. Aloes, lachrymæ scammonij, singulæ semunciæ: agarici scrupuli quatuor: granorũ cnidiorum carnis scrupuli tres, euphorbij scrupuli octo: absinthij succo excipiantur. His, eorumq́; similibus utendum est etiam in frigidioribus temperaturis, & in quibus multa pituita intestinis contenta, tum dolorem, tum alui retentionem efficit. At per initia purgandi ipsi non sunt, uerùm ubi, humores prius extenuatos dissolutosq́; senseris, et nullã amplius inflammationem intestina urgere. Ita enim illis usus, non erraueris, neq; metues ullum periculum futurum, materia iam concocta, & ad euacuationem idonea. Qui enim ausi sunt humores, dum crudi sunt, aut inflammatio colum exercet, purgare, uel efficacibus uti: hi ignorant, se ægrotantibus autores fieri et periculorum, & mortis.

De insessibus.

Aquæ insessus optimum est horũ remedium. etenim affecta mitigat, curatq́; præsertim si aliquod semen, aut herba flatibus discutiẽdis efficax, simul incocta fuerit, ut apiũ, anisum, cuminũ, althea, lauri folia, ruta, sampsuchus, & artemisia. Ita enim si aqua præparata fuerit, ad omnia utilis erit, siue alueo insidentes ægri superfũdi uelint, siue in solia descendere possint.

De epithematis.

Post fomenta, superfusiones, & inunctiones, confert tandem his etiam epithematum usus, ex quibus est diamelilotu dictum, diaspermatõ, diasampsuchu, atque his magis polyarchium. Hoc autem in calidioribus temperamento utendum est, non mero, sed diluto, cui cerati modicum et chamæmeli sit adiectum. Ita namque intolerabilis ipsius acrimonia, blandior temperatiorq́; euadet, & in totum multo utilius medicamentum reperietur.

De iniectionibus.

Iniectionib. quoq;, si dolor perseueret, uti necesse est: ubi mediocris quidem urget, simplicioribus: sin ualidior, iis quæ magis adhuc

Περὶ ἐγκαθισμάτων.

Καὶ τὸ ἐγκαθίζεσθαι τούτοις ἐν τῷ θερμῷ, κάλλιστόν ἐστι βοήθημα. καὶ γὰρ παρηγορεῖ καὶ θεραπεύει τὰ πεπονθότα, καὶ μάλιστα ἐὰν συνεψηθῇ τῶν ἀφύσων τι σπερμάτων, ἢ βοτανῶν, οἷον σελίνου, ἀνίσου, κυμίνου, ἀλθαίας, δάφνης φύλλων, πηγάνου, σαμψύχου, ἀρτεμισίας. οὕτω γὰρ εἰ παρασκευασθείη τὸ ὕδωρ, χρήσιμον ἔσται πρὸς ἅπαντα, εἴτε προσαντλεῖσθαι βούλοιντο ἐγκαθήμενοι εἰς τὴν σκάφην, εἴτε ἐμβιβάζεσθαι εἰς τὰς καλουμένας τιτίλας δύνανται.

Περὶ ἐπιθεμάτων.

Μετὰ δὲ τὰς πυρίας, καὶ διαβροχὰς καὶ ἀλείμματα, ὠφελεῖ τούτοις λοιπὸν καὶ ἡ τῶν ἐπιθεμάτων χρῆσις, ἐξ ὧν ἐστι καὶ τὸ διὰ μελιλώτων, καὶ τὸ διὰ σπερμάτων, καὶ τὸ διὰ σαμψύχου, καὶ ἐπὶ πλέον τούτων τὸ πολυάρχιον καλούμενον. χρὴ δὲ τούτῳ ἐπὶ τῶν θερμοτέρων τὴν κρᾶσιν, μὴ ἀκράτῳ, ἀλλὰ μᾶλλον λελυμένῳ κεχρῆσθαι τῷ βοηθήματι* καὶ κηρωτῆς ὀλίγον ἐχούσης καὶ χαμαιμήλου, μιγνύντας αὐτῇ. οὕτω γὰρ ἀνεκτῶς τὸ δριμύττειν, καὶ προσηνέστερον, καὶ εὐκρατότερον ἔσται, καὶ κατὰ πᾶν χρησιμώτερον εὑρεθήσεται πολλῷ τὸ φάρμακον.

Περὶ ἐνεμάτων.

Καὶ τοῖς ἐνέμασιν, εἰ ἐπιμένει τὰ τῆς ὀδύνης, ἀνάγκη κεχρῆσθαι, μετρίας μὲν οὔσης, τοῖς ἁπλουστέροις· ἰσχυροτέρας δὲ, τοῖς ἔτι μᾶλλον

παρηγορεῖν καὶ ἀπολεπ]ύνειν τὸν ἐγκείμενον χυμὸν δυνάμενοις. ἁπλούστερον μὲν ὂν ἐστι τὸ ἔλαιον αὐτὸ τὸ καθ' αὐτὸ θερμαινόμενον, καὶ προσλαμβάνον δέ τι τῶν ἀφύσων σπερμάτων, καὶ στέατος χηνείου, προσηνέστερον ἔσται. δεῖ δὲ αὐτὸ συνάζειν οὕτω· λαβὼν ἔλαιον λεπτομερὲς, ἕψησον ἐν αὐτῷ τῶν ἀφύσων τινὰ σπέρματα, οἷον ἀνίσου, σελίνου, κυμίνου, ἢ μαράθρου, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις. εἶτα διηθήσας τὸ ἔλαιον διὰ ὀθόνης, τῆξον ἐν αὐτῷ στέαρ χήνειον ἄναλον. εἰ δὲ μὴ παρείη, οὐδὲν ἄτοπον καὶ ὄρνιθος, μίξας οὕτως αὐτῷ κεχρῆσθαι τῷ ἐνέματι. κινείσθω δὲ τὸ ἔλαιον μετὰ πηγάνου κλωνίων, οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον. εἰ δὲ ἔτι μένει ἡ ὀδύνη, προσφέρειν καὶ ἰσχυρότερον βοήθημα, ὧν ἐστι καὶ τὸ διὰ τῶν χυλῶν βοτανῶν συγκείμενον. ἔχει δὲ οὕτω· τήλεως, μελιλώτου, ἀνήθου, ἀλθαίας, * σελινοσπέρμου, κριθῶν ὠπτημένων, χαμαιμήλου ξηροῦ, γλήχωνος ἀνὰ λιτ. α. ἐμβαλὼν τὰς βοτάνας εἰς χύτραν καινὴν, ἢ εἰς κάκαβον, βάλλε ὕδατος ξε. ιβ. καὶ ἐάσας ἡμέρας ιε. ἐμβρέχεσθαι, οὕτως ἑψηθῆναι ποίησον αὐτά. εἶτα διηθήσας τοὺς χυλοὺς, καὶ ῥίψας τὰς βοτάνας, βάλλε τοῦ χυλοῦ λιτ. β. στέατος χηνείου, μυελοῦ ἐλαφείου, στύρακος, μανδραγόρου χυλοῦ, βουτύρου, τερε-

adhuc lenire, & humorem infixum extenuare possunt. Simplicius igitur est oleũ ipsum per se calefactum: ubi autem semen aliquod ad flatus efficax, & adipem anserinum receperit, blandius existet. Parabitur autem ipsum hoc pacto. In oleo tenui semina quadã flatibus discutiendis apta, ut anisum, apium, cuminum, aut fœniculum, et his similia coquito, deinde ubi oleum per linteolum colaueris, adipem anserinum salis expertem in eo liquato. Huius autem inopia, etiam gallinaceo ei mixto, iniectione sic uti alienum non est. Agitetur oleum rutæ ramusculis, nõ modò semel, sed etiã iterum, & tertiò. Quòd si dolor remanet, ualidius quoque medicamentum adhibere oportet, ex quorum numero est etiam, quod succis herbarũ conficitur: habet autem in hunc modũ. Fœnugræci, sertulæ campanæ, aneti, althea, seminis lini, ordei torrefacti, chamæmeli sicci, pulegij, singulæ libræ. Herbis in ollã recentẽ, aut in cacabum coniectis, aquæ sextarios duodecim misceto: ac ubi dieb. quindecim macerari sineris, sic ipsa coqui curato. deinde succis percolatis, herbisq; proiectis, sumito succi lib. duas: adipis anserinæ, medullæ ceruinæ, styracis, mãdragoræ succi, butyri,

terebinthinæ, singulorũ uncias sex: thuris masculi, alterci seminis, aloes, cyclamini succi, singulas uncias. Parato quemadmodũ decet, et seruato: ubi usus postulat, medicamenti cochlearia duo, aut tria, oleo anethino mixta inijcito. Siue enim inflãmatio quæpiam fuerit, siue humor qualiscunque, hunc adimit, & subducit, doloresq́; excindit.

Alia, ueheměter generosa.

Aloes, castorei, singulorũ uncia: cyclamini succi recentis semuncia: opij tãtundem. Parato, ut dictum est. Cum autem usus postulat, cum oleo anethino etiã adipis anserini paululum inijcito. Validum est medicamentum, ne contemnas propter simplicium uilitatem.

Alia, ad uitreos frigidosq́ humores efficacissima.

Terebinthinæ, medicamenti diachylu, butyri, castorei, latioris cumini, singulorũ unciæ sex: basilici unciæ duæ: baccæ lauri quinquaginta: allij spicæ tritæ & læuigatæ totidem: rutæ manipulus: olei cyprini libræ quinque. Simplicia quidem hæc sunt: conficiantur autem in istum modum. Cyprinum oleum, & Sabinũ in cacabũ mittito, et admixto eis uini sextario, castroreũ, latius cuminum, baccas lauri, allium, &

τερεβινθίνης ἀνὰ οὐγ. ϛ. λιβάνου ἄρρενος, ὑοσκυάμου σπέρματος, ἀλόης, κυκλαμίνου χυλοῦ ἀνὰ οὐγγ. α. σκεύαζε κατὰ τρόπον, καὶ ἔχε. ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως, ἐν ἐλαίῳ ἀνηθίνῳ βαλὼν ἐκ τοῦ βοηθήματος κοχλιάρια β. ἢ γ. ἔνιει. εἴτε γὰρ φλεγμονή τις ἐστιν, εἴτε χυμὸς οἱοσδήποτε, ὠφελεῖ καὶ ὑπεξάγει τοῦτον, καὶ τὰς ὀδύνας ἐκκόπτει.

Ἄλλο σφόδρα γενναῖον.

Ἀλόης, καστορίου ἀνὰ οὐγ. α. κυκλαμίνου χυλοῦ προσφάτου οὐγ. S. ὀπίου οὐγ. S. σκεύαζε κατὰ τρόπον. ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως, ἔνιε μετὰ ἐλαίου ἀνηθίνου, καὶ στέατος χηνείου ὀλίγου. ἰσχυρὸν ἐστι τὸ βοήθημα· καὶ μὴ καταφρονήσης, διὰ τὸ εὐτελὲς τῶν ἁπλῶν.

Ἄλλο πρὸς τοὺς ὑαλώδεις καὶ ψυχροὺς χυμοὺς ἄριστα ποιεῖν δυνάμενον.

Τερεβινθίνης, διὰ χυλοῦ, βουτύρου, καστορίου, πλατυκυμίνου ἀνὰ οὐγ. ϛ. τοῦ βασιλικοῦ οὐγ. β. δαφνόκοκκα ν. σκόρδων σκελίδας ν. τριβείσας καὶ λειωθείσας, πηγάνου χειροπληθὲς δέσμιον α. ἐλαίου κυπρίνου λιτ. ε. τὰ μὲν εἴδη ταῦτα· ἡ δὲ σκευασία ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον· βάλε εἰς τὸν κάκαβον τὸ κύπρινον ἔλαιον, καὶ τὸ σαβῖνον, καὶ προσπλέξας αὐτοῖς ξε. α. οἴνου, εἰς τοῦτο ἀπόβρεχε τὸ καστόριον, καὶ τὸ πλατυκύμινον, καὶ

καὶ τὰ δαφνόκοκκα, καὶ τὰ σκόρδα, καὶ τὸ πήγανον, ἄχρι τριῶν ἡμερῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἕψησον μαλακῷ πυρὶ, ἕως ἂν ἀναλωθῇ ὁ οἶνος. καὶ ἐξελὼν ἀπὸ τοῦ πυρὸς, διήθησον τὸ ἔλαιον. εἶτα λαβὼν τὴν τερεβινθίνην, καὶ τὸ βασιλικὸν, καὶ τὸ βούτυρον, καὶ τὴν διὰ χυλοῦ, καὶ ἠρέμα θερμάνας, ἕως οὗ μιγῶσιν, ἀπόθου ἐν βυκίῳ, καὶ χρῶ, λαμβάνων ἐξ αὐτοῦ κοχλιάρια β. ἢ γ. καὶ στέατος βραχύ. θαυμαστόν ἐστι βοήθημα. πάνυ γὰρ τὰς σφοδρὰς ὀδύνας καὶ παρηγορεῖ, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν ναρκωτικόν.

Ἄλλο κάλλιον ἔνεμα, καθαῖρον τοὺς παχεῖς καὶ γλίσχρους χυμούς.

Ἀριστολοχίας κεκομμένης, ἁλῶν πεφρυγμένων καὶ λελειωμένων, μούου βοτάνης καὶ αὐτῆς κεκομμένης, ἐλαίου τηλίνου, ἐλαίου πηγανίνου, ἐλαίου ἀνηθίνου, εἰς τὸ ἔλαιον ἔμβαλε πρὸς ἓν κοχλιάριον τῶν βοτανῶν, καὶ τῶν ἁλῶν κοχλιάριον ἕν. τοῦτο πάνυ λύει φλέγμα, καὶ οὐ μόνον κωλικοὺς, ἀλλὰ καὶ ἰσχιαδικοὺς ὠφελεῖ γενναίως.

Ἄλλο ποιοῦν καὶ ἐπὶ εἰλεῶν.

Λαβὼν νίτρου ἀλεξανδρινοῦ ὅσον οὐγγ. S. ἢ καὶ πλέον, πρόσμιξον ἔλαιον καὶ ὕδωρ θερμὸν, καὶ πάντα ἀναμίξας ὅσον κοτύλης πλῆθος, ἔνιε, καὶ θαυμάσεις ὅπως ἐκκρί-

et rutā usq; ad dies tres in eo macerato, et post hæc lento igne coquito, donec uinum absumptum fuerit. ubi aūt ab igne sustuleris, oleū percolato: deinde accepta, terebinthinam, basilicum, butyrum, & medicamentum diachylu sensim calefacito, quousq; misceantur: deinde uase reponito, ac utitor, cochlearia duo, aut tria, cum modico adipis ex eo capiens. Mirabile est auxilium: ut quod dolores uehementes admodum etiam mitiget, præterquàm quòd nihil habet torpori inducendo accommodatum.

Aliud præstantius enema, crassos uiscososq; humores purgans. Recipit

℞ Aristolochiam rotūdam contusam, salem torrefactum & læuigatum, meu herbam, ipsam quoq; cōtusam, oleum fœnugræci, oleum rutaceū, oleum anethinum. Ad herbarum autem cochleare unum, etiam salis tantundem in oleum conijcies. Hoc admodum pituitam soluit, & non modò colicos, sed etiam ischiadicos strenuè iuuat.

Alia iniectio, ileis quoque efficax.

Nitri Alexādrini instar semūciæ, uel etiā ampliori, oleum & aquam calidam admisceto. Omnia permixta heminæ mensura inijcito, ac miraberis quomodo

excernat quodcunque inuenerit stercus durũ, siue uiscosum crassumq; humorẽ pituitosum, intus contentum. Ego etiam in iliosis ea usus sum, ac successit, ut omnes simplicitatẽ & efficaciam medicamenti admirarentur.

Alia admodum benefaciens.

Styracis, castorei, myrrhae, opij, singulae unciae. Omnib. mixtis, cum usus postulat fabae Aegyptiae magnitudinem capito, et cum oleo rutaceo, adipeq; modica inijcito. Haec etiam somnũ conciliat, & uehementes dolores, siquid aliud, mitigare potest: plurib. ipsam experimentis probaui.

Quae per os dentur, etiam ijs qui ex frigido & pituitoso humore dolent.

Quoniam autem multi per anum curari non sustinent, partim metu, partim etiam prae multo dolore erubescentes: necesse est his potui exhibere, quae ad colicos dolores facere creduntur. Multa igitur ab omnibus ueteribus prodita sunt: quorum autem nos quoque experientiam habuimus, optimè ualentium, horum omnium scripturas uobis exponam, à simplicioribus, & quae ad mediocres dolores facere inscribuntur, auspicatus.

Sim-

ἐκκρίνεσθαι παρασκευάζει ὅσον ἂν εὕρῃ, εἴτε κόπρον σκληρὰν, εἴτε γλίσχρον καὶ παχὺν χυμὸν φλεγματώδη περιεχόμενον. ἐγὼ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπὸ εἰλεοῦ κατεχομένων ἐχρησάμην αὐτῷ, καὶ ἐπέτυχον, ὥστε θαυμάσαι πάντας τὸ ἁπλοῦν καὶ τὸ δραστικὸν τοῦ βοηθήματος.

Ἄλλο ποιοῦν λίαν καλῶς.

Στύρακος, καστορίου, σμύρνης, ὀπίου ἀνὰ οὐγ. α. τὰ πάντα μίξας, ἐπὶ τῆς χρείας, λαβὼν ὅσον κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος, ἐνίει μετὰ πηγανίνου ἐλαίου, καὶ ὀλίγου στέατος. τοῦτο καὶ ὕπνον ἐμποιεῖ, καὶ τὰς σφοδρὰς ὀδύνας, εἴπερ τι ἄλλο παρηγορεῖν δύναται, καὶ πλείστην αὐτοῦ πεῖραν εἴληφα.

Περὶ τῶν διὰ στόματος διδομένων ἐπὶ τοῖς διὰ ψυχρὸν καὶ φλεγματώδη χυμὸν ὀδυνωμένοις.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τὴν γαστέρα θεραπεύεσθαι οὐκ ἀνέχονται, τὰ μὲν δεδοικότες, ἔστι δ' ὅτε δὲ καὶ ὑπὸ πολλῆς ἀνίας ἐρυθριῶντες, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἤδη τούτων ἐκδιδόναι αὐτοῖς πίνειν ὅσα πρὸς τὰς κωλικὰς ὀδύνας ποιεῖν πεπίστευται. πολλὰ μὲν οὖν ἅπασιν εἴρηται τοῖς παλαιοῖς· ὧν δὲ καὶ ἡμεῖς ἔσχομεν πεῖραν ἄριστα ποιεῖν δυναμένων, τούτων ἁπάντων ἐκθήσομαι τὰς γραφὰς, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων, καὶ πρὸς μετρίας ὀδύνας ποιεῖν δυναμένων τὴν ἀναγραφὴν ποιούμενος.

Ἁπλοῦν

Ἁπλοῦν βοήθημα πεπειραμένον.

Πράσιον βοτάνην ἀποζέσας, δίδε μετὰ οἰνομέλιτος πίνειν, ἢ δαφνίδας λελεπισμένας θ, ἢ ιδ. καὶ λεπίσας καλῶς, δίδου πιεῖν μετ' οἴνου κυάθους γ. δεδοκίμασται.

Ἄλλο ποιοῦν καὶ ἐπὶ νεφριτικῶν.

Λαβὼν φύλλα τῆς ῥάμνου χύλισον, καὶ εἰς μίαν κρᾶσιν τοῦ χυλοῦ ἀνάμιγνυε κόκκους πεπέρεως ζ. ἢ θ. καὶ μέλιτος ὅσον κοχ. β. καὶ χλιάνας, δὸς πιεῖν τῷ κάμνοντι ἐν τῇ ἐμβάσει τοῦ λουτροῦ. καὶ θαυμάσεις, ὅπως μετὰ βραχὺν χρόνον ὁ πάσχων ἀνώδυνος γίνεται. τοῦτο καὶ πρὸς νεφριτικοὺς ποιεῖ, ἔχοντας ἔμφραξιν ἢ λίθον, ἢ παχύτερον χυμόν. πολίου τὸ ζέμα δίδου μετ' οἴνου πιεῖν, ὁμοίως καὶ ὑσσώπου, καὶ δικτάμνου καλῶς ποιεῖ, καὶ πετροσελίνου, καὶ ἀνίσου.

Ἄλλο σφόδρα γενναῖον.

Ὀριγάνου γρ. α. δίδου ἐμβαλεῖν εἰς μίαν κρᾶσιν ἀσκαλωνίτου, ἢ ἄλλου λεπτοῦ οἴνου. πεπείραται τὸ βοήθημα, πολλοὺς ἐκ μεγάλων ὀδυνῶν ῥυσάμενον.

Ἄλλο καὶ αὐτὸ λίαν καλόν.

Καστορίου μέρη β. ὀριγάνου μέρος α. δίδου ἀπυρέτοις μετ' οἰνομέλιτος, πυρέττουσι δὲ μετὰ μελικράτου.

Ἄλλο

Simplex mèdicamentum usu compertum.

Marrubij herbæ decoctum potui cũ mulso dato: aut baccas lauri læuigatas nouem, aut quatuordecim, & cortice bene detracto, ex uini cyathis tribus propinato. usu approbatum est.

Aliud, quod etiam nephriticis confert.

Ex rhamni folijs succum extrahito, ac in unam succi misturã grana piperis septem, aut nouẽ indito: mellis cochlearia duo. Tepida ægro in balnei solio potioni dato, ac miraberis, quomodo post exiguum tempus æger dolore liberetur. Hoc etiam ad nephriticos ualet, qui laborant obstructione, aut calculo, aut crassiore humore. Polij decoctũ ex uino bibendum dato: similiter etiam hyssopi, & dictamni, item petroselini & anisi conducit.

Aliud ualde generosum.

Origani scrupulum dato ex una mistura ascalonitis, aut alterius uini tenuis. Comprobatũ est auxilium, multos magnis doloribus liberasse.

Aliud, & ipsum ualde bonum.

Castorci partes duæ: origani pars una. Datur febri carentib. ex mulso: febricitantibus autem, ex mulsa.

Aliud

Aliud ad idem.

Feniculi seminis, anisi, spicæ nardi, singulæ unciæ: apij seminis, ameos, casiæ, singulæ semūciæ. Hoc *&* *nephriticis, &* *colicis, &* *hydropicis salutariter datur.*

Aliud præstantißimum, etiam ad aliud efficax.

Cardamomi interioris seminis uncia: amomi uuæ uncia: spicænardi, fœniculi corticis, aut foliorū papaueris albi, costi albi, nardi gallici. piperis albi, cumini Aethiopici, mētæ siccæ, seminis asari, singulæ unciæ. myrrhæ troglodytidis drac. 4. scāmonij totidē: mellis despumati quod satis est. Mixta *excipito, datoq; nucis auellanæ magnitudinē arquatis deuorandā: colicis autem cū hydromelitis frigidi cochlearijs duobus.* Scire licet, *medicamenti pōdus nō solū nucis auellanæ, sed etiā iuglandis instar dandū esse, præsertim iliosis, &* *qui seipsos* propter immoderatos dolores *huc et illuc proijciūt.* Vt *aūt semel dicā, in quibus uires robustæ sunt, et dolor uehemens urget, nihil reueritus, cū fiducia etiā maius q̄ nucis auellanæ pōdus dato.* Nihil enim habet quod ad torporē inducat, ut philoniū, *&* *alia quædā antidota: sed quia noxiū humorem purgat, &* *subducit, doloris mitigationem conciliat.*

Item

Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό.

Μαράθρου σπέρμα, ἀνίσου, ναρδοστάχυος ἀνὰ οὐγ. α. σελίνου σπέρματος, ἄμμεως, κασίας ἀνὰ οὐγγ. S. τοῦτο καὶ νεφριτικοῖς, καὶ κωλικοῖς, καὶ ὑδερικοῖς καλῶς δίδοται.

Ἄλλο κάλλιστον, καὶ πρὸς ἄλλο ποιεῖν δυνάμενον.

Καρδαμώμου ἐξεντερισμένου οὐγ. α. ἐν ἄλλῳ οὐγ. α. ἀμώμου βότρυος οὐγ. α. ναρδοστάχυος, μαράθρου φλοιοῦ ἢ φύλλων, μήκωνος λευκῆς, κόστου λευκοῦ, νάρδου κελτικῆς, πεπέρεως λευκοῦ, κυμίνου αἰθιοπικοῦ, ἡδυόσμου ξηροῦ, τοῦ καρποῦ ἀσάρου ἀνὰ οὐγ. α. σμύρνης τρωγλίτιδος δρ. δ. σκαμμωνίας δρ. δ. μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν, προσμίξας ἀναλάμβανε, καὶ δίδου καταπίνειν καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος ἐπὶ τῶν ἰκτεριώντων, ἐπὶ δὲ τῶν κωλικῶν, μετὰ ὑδρομέλιτος ψυχροῦ κοχ. β. εἰδέναι δὲ δεῖ τὸ ποσὸν τῆς δόσεως, καὶ διδόναι μὴ μόνον καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ καὶ βασιλικοῦ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν εἰλεῶν, καὶ ῥιπτόντων ἑαυτοὺς διὰ ἀμέτρους ὀδύνας. ὡς δὲ εἰπεῖν, ἐφ᾽ ὧν ἔρρωται ἡ δύναμις, καὶ ἡ ὀδύνη σφοδρὰ οὖσα κατεπείγει, μηδὲν ὑφορώμενος, καὶ μεῖζον τὸ μέγεθος τοῦ βασιλικοῦ καρύου δίδου. οὐ γὰρ ἔχει τί ναρκωτικόν, ὡς ἡ φίλωνος, καὶ ἄλλαι τινὲς τῶν ἀντιδότων, ἀλλὰ τὸ καθαίρειν καὶ ὑποκλέπτειν τὸν λυποῦντα χυμόν, τὴν ἀνωδυνίαν χαρίζεται.

καὶ

καὶ ἡ θηριακὴ δὲ ἀντίδοτος μεγάλως ποιεῖ πρὸς τὰς ἀπὸ φλέγματος καὶ ὑαλώδους χυμοῦ γινομένας ὀδύνας. ἡ δόσις, καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος μετὰ μελικράτου. ἐγὼ πολλάκις ἐπὶ τούτων δεδωκὼς ἐπέτυχον. εἰ δέ τις αὐτὴν καὶ ἐν τοῖς διαλείμμασι πίνει ἅπαξ τοῦ μηνὸς, εἰς τέλεον ὑγιής ἐστι, καὶ ἀπαρέξωστος τοῦ λοιποῦ. ἡ δὲ φιλώνειος ἀντίδοτος παρηγορεῖ μὲν τοὺς διὰ ψυχρὰν αἰτίαν ὀδυνωμένους, οὐκ ἰᾶται· τοὺς δὲ ἤδη χολώδει καὶ κακοχυμίᾳ πάσχοντας, οὐ μόνον παρηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελεῖ, συμμέτρως ἐπιδιδομένη, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν. ἔτι δὲ καὶ ἡ μαρκελλία ἀντίδοτος παρηγορεῖ, μετὰ τοῦ πάνυ ἔχειν ναρκωτικόν. ἔχει δὲ αὐτῆς ἡ γραφὴ οὕτω, κρόκου δραχ. η. θείου ἀπύρου δραχ. β. ὀπίου δραχ. S. κινναμώμου δραχ. α. πεπέρεως λευκοῦ δραχ. κ. μέλιτος ἀττικοῦ τὸ ἀρκοῦν. δίδου καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος, μετὰ θερμοῦ ὕδατος. ταῦτα περὶ ἐνεμάτων καὶ ἀντιδότων εἰρηκότας, ἐπειδὴ πολλὰ τούτων εἰσὶ διὰ ὀπίου, καὶ τῶν ἄλλων ναρκωτικῶν, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ περὶ τούτων διαλαβεῖν, πότε, καὶ πῶς, καὶ ἐπὶ ποίοις αὐτοῖς κεχρῆσθαι χρή.

Περὶ ἀνωδύνων ἐνεμάτων, καὶ τροχίσκων, καὶ ἀντιδότων.

Τὰ ναρκωτικὰ τῶν φαρμάκων,

ἅπα

Item theriacæ antidotum ad dolores ex pituita, & uitreo humore nascentes, magnificè facit. Datur auellanæ modo ex mulsa. Ego subinde cũ his illã obtulissem, successum consecutus sum. Sin autem quis eam etiam per interualla semel mense bibat, sanus ex toto euadit, & in posterum malo nõ tentatur. At philonium antidotum dolores sanè ex frigida causa contractos mitigat, nõ medetur: biliosa autem, et cacochymia, quæ humorum prauitas est, affectos non solum lenit, sed etiã maximè iuuat, si modicè exhibeatur, & pro uirium ratione. Præterea Marcellium antidotum, præterquã quod magnã torporis inducendi uim obtinet, dolores sedat. scriptura ipsius ita habet. Croci drachmas octo: sulphuris uiui drachm. duas: opij drachmam semis, cinamomi drachma: piperis albi drachmæ uiginti: mellis attici quod satis est. dato nucis auellanæ magnitudinem, ex aqua calida. Hæc de enematis & antidotis interpretatos, cum multa eorum opio atq; alijs torporem inducentib. constent, necesse est etiam de his tractare, quãdo, & quomodo, et in quibus ipsis uti oporteat.

De anodynis enematis, pastillis & antidotis.

Torporẽ faciẽtia medicamẽta

quæ

quæ & ex opio & alterco componuntur, non temerè admouere properandum est: uerùm, siquidem humores qui dolorē pariunt, tenues & acres fuerint, cum fiducia adhibere oportet, nullam inde noxam fore suspicantes: sin autē crassi sint, & uiscosi, torporem inferentium usus uitari debet. Etsi enim doloris ea leuationem adferre uideantur, tamen efficiunt, ut dolor postea diutius permaneat: putoq́; bona ratione ipsa non conferre. Nam cum meatus ex medicamētorum quæ torporem faciunt, frigiditate cōdensentur, constringanturq́; & recrementa spissescant, necesse est etiam totum affectum magis adaugeri, et ad discutiendū difficilem reddi. Multi igitur cum in eiusmodi affectibus ea iterum atq; tertiò dedissent, effecerunt ut partes læsæ emorerentur, resolueretūrq́; interdum uerò etiam mortem omnino induxerunt. Propter hæc omnia, ut dixi, medicamenta torporē facientia temerè colicis ex frigida intemperie infestatis offerre properandum non est, nisi magnus quidam dolor & uehemens, qui syncopes periculū minetur, id nos facere compellat. Si igitur uires tibi robustæ appareant, & dolor grandis admodum, urgensq́;, tunc solùm exhibere, id'que semel oportet.

ὅσα καὶ δὶ ὀπίου καὶ ὑοσκυάμου τὴν σύνθεσιν ἔχει, οὐ δεῖ σπουδάζειν ὡς ἔτυχε προσφέρειν. ἀλλʼ εἰ μὲν λεπτοὶ καὶ δριμεῖς εἶεν οἱ τὴν ὀδύνην ἐργαζόμενοι χυμοί, θαῤῥοῦντα δεῖ προσφέρειν, μηδεμίαν ὑποπτεύοντα ἔσεσθαι βλάβην. εἰ δὲ παχεῖς εἶεν καὶ γλίσχροι, φεύγειν δεῖ τὴν τῶν ναρκωτικῶν χρῆσιν. εἰ γὰρ καὶ παραυτὰ δόξουσιν ἀνωδυνίαν προσφέρειν, ἀλλʼ οὖν γε τὴν ὀδύνην ἐς ὕστερον ἐπὶ πλείονα χρόνον παραμένειν παρέχουσι, καὶ οἶμαί γε εἰκότως αὐτὰ μὴ συμφέρειν. πυκνουμένων γὰρ τῶν πόρων διὰ τὴν ἐκ τῶν ναρκωτικῶν φαρμάκων ψύξιν, καὶ παχυνομένων τῶν περιττωμάτων, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τὴν ὅλην διάθεσιν ἐπαύξεσθαι μᾶλλον, καὶ δυσδιαφόρητον γίνεσθαι. πολλοὶ γοῦν ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου δεδωκότες ἤδη τῶν τοιούτων διαθέσεων, νέκρωσιν καὶ παράλυσιν εἰργάσαντο, ἔσθʼ ὅτε δὲ καὶ θάνατον ἐπήγαγον παντελῆ. διὰ ταῦτα πάντα οὐ δεῖ σπουδάζειν ἡμᾶς, ὡς εἴρηται, τὰ ναρκωτικὰ τῶν φαρμάκων ὡς ἔτυχεν ἐπὶ τῶν κωλικευομένων διὰ ψυχρὰν διάθεσιν, εἰ μὴ μεγάλη τις ὀδύνη καὶ σφοδρὰ, καὶ κίνδυνον ἀπειλοῦσα συγκοπῆς, εἴη τὸ ἀναγκάζον ἡμᾶς τοῦτο πρᾶξαι. ἐὰν οὖν ἡ δύναμις ἐῤῥωμένη σοι φανῇ, καὶ ἡ ὀδύνη μεγάλη πάνυ καὶ κατεπείγουσα, τηνικαῦτα χρὴ μόνον ἐπιδιδόναι, καὶ τοῦτο πρὸς ἅπαξ.

ἤδη γὰρ τῶν ἐχόντων θερμοτέραν τὴν κρᾶσιν, καὶ διὰ λεπτὸν καὶ δριμὺν ὀδυνωμένων χυμόν, πρὸς τὸ μηδὲν βλάπτειν τὰ ναρκωτικὰ τῶν φαρμάκων, ἔτι καὶ μᾶλλον ὠφελεῖ παχύνοντα, καὶ εἰς πέψιν ἄγοντα, καὶ εἰς εὐκρασίαν μεταβάλλοντα τὸν λεπτὸν καὶ δριμὺν καὶ χολώδη χυμόν.

Περὶ ἐμέτου.

Ὁ δὲ ἔμετος ὠφελιμώτατός ἐστι τοῖς διὰ ψυχρὸν χυμὸν ὀδυνωμένοις, καὶ μάλιστα ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων, καὶ ἁλμυρῶν, καὶ γλυκέων, ἢ πλειόνων ἐδεσμάτων παραλαμβανόμενος. ἅμα γὰρ τῷ ἐμέτῳ, καὶ εἴ τι γλίσχρον ἐστί, καὶ παχὺ, καὶ φλεγματῶδες, συναναφέρεται, καὶ οὐ συγχωρεῖται πολὺ συναγόμενον αὖθις τοῖς ἐντέροις ἐπιρρεῖν καὶ ἑτέρων πάλιν ὀδυνῶν αἴτιοι γίνονται. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐν τῇ νόσῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς διαλείμμασι τοῦτο πράττειν.

Περὶ σιναπισμοῦ καὶ δρώπακος.

Ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς διὰ νάπυος φοινιγμοὺς, καὶ δρωπακισμοὺς ἁρμόζειν ἡγοῦμαι, μάλιστα ἤδη τῶν ἤδη χρονισάντων ἐν τῇ τοιαύτῃ νόσῳ. ἀναθάλποντα γὰρ ἐκ διαλειμμάτων, εἴ τις αὐτοῖς χρήσαιτο, τὰ πεπονθότα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἀνέλκει τὰ περιττά. εἰ δὲ καὶ φλυκταίνας συμβῇ γενέσθαι μικρὰς, καὶ ψυδράκια, οὐ δεῖ ταράττεσθαι.

τὰ

Nā calidiore temperatura præditis, et ob tenuem acremq; humorem dolentibus, torporem excitantia medicamenta, præterquam quòd nihil nocent, adhuc etiam magis opitulantur, dum tenuem, acrem & biliosum humorem crassum reddunt, ad con concoctionem perducunt, ad bonamq; temperiem conuertunt.

De uomitu.

Vomitus ob frigidum humorem dolentib. utilißimus est, præsertim qui à raphani radicibus, itē cibis salsis, dulcibus, et copiosioribus petitur. Simul enim cum uomitu etiā si quid uiscosum est, crassum et pituitosum, educitur, nec sinit copiosum collectū rursus intestinis influere, qui aliorū iterū dolorū autor fiat. Oportet autem non solum in ipso morbo uomitū ciere: sed etiam quando conquiescit, id faciundum est.

De sinapismo, & dropace.

Similiter & cutis uellicatus, cruentationesq; sinapi excitatos, & dropacismos conuenire arbitror, præsertim in tali morbo iam inueterato. Nam cum affectas partes calefaciant, si quis per interualla ipsis usus fuerit, recrementa in extimam cutem eliciunt. Sin autem pustulas exiguas, & bullas aquæ plenas, quas psydracia Græci appellāt, fieri contingat, terreri nō debes.

At diu

At diuturnos affectus, & perseuerantes, ijs potius solui medicamentis accidit, quae uiolentiora esse uidentur. Haec autem non in accessionibus, sed interuallis, magis praeseruationis gratia adhibere cōueniebat, ne permittant adhuc aegrum ad affectus admonitionem reuerti.

τὰ δὲ χρόνια τῶν παθῶν καὶ ἐπίμονα ὑπὸ τῶν δοκούντων εἶναι βιαιοτέρων βοηθημάτων, φιλεῖ μᾶλλον τὴν λύσιν ἐπιδέχεσθαι. ταῦτα δὲ οὐκ ἔδει πράττειν ἐν τοῖς παροξυσμοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς διαλείμμασι, προφυλακῆς χάριν, ὥστε μὴ συγχωρεῖν ἔτι τοῦ πάθους πρὸς ὑπόμνησιν ἐλθεῖν τὸν πάσχοντα.

De motu.

Motus quoq;, & omnis exercitatio insigniter ijs conferunt, qui diutius tali morbo laborarunt, & frequentius eo corripiūtur, siue pedibus, siue per equū, siue etiam nauigio mouere corpus uelint: item palaestra, & totius corporis perfricatio, lociq; mutatio, et longa peregrinatio. Haec enim omnia exteuāt, discutiūtq;, & totum corpus excrementis liberum reddunt, uniuersum habitum corroborantia, ut in posterum affectae partes frigidum humorem colligere nequeant: imò, neq; aliunde influentem promptè in se recipiant.

Περὶ κινήσεως.

Καὶ ἡ κίνησις δὲ καὶ πᾶσα γυμνασία τὰ μεγάλα συμβάλλονται τοῖς κεχρονικόσιν ἐν τῇ τοιαύτῃ νόσῳ, καὶ συνεχέστερον ἁλισκομένοις, εἴτε διὰ ποδῶν, εἴτε διὰ ἵππου, εἴτε καὶ διὰ πλοῦ κινεῖν τὸ σῶμα βούλοιντο· καὶ παλαίστρα, καὶ ἀνάτριψις ὅλου τοῦ σώματος, καὶ τόπων μεταβολή, καὶ ἀποδημία μικρά. ταῦτα γὰρ πάντα λεπτύνει καὶ διαφορεῖ, καὶ τὸ πᾶν ἀπέριττον διατίθησιν, ἀναρωννύντα τὴν ὅλην ἕξιν, ὡς τοῦ λοιποῦ μηκέτι τὰ πεπονθότα δύνασθαι ψυχρὸν ἀθροίζειν χυμόν, ἀλλὰ μηδὲ τὸν ἐξ ἑτέρου ἐπιρρέοντα, ἑτοίμως ἐπιδέχεσθαι πρὸς ἑαυτά.

De colico dolore ex flatibus contracto.

His igitur qui ob copiam flatuum cruciantur, cōgruunt fomenta, quae ex milio, et furfuribus modicè adhibentur: quae oleis tenuibus, et calidioribus adiecto aliquo flatib. discutiendis medicamento, uel semine constant. Nam

Περὶ τῶν ἐπὶ πνεύμασι κωλικευομένων.

Ἁρμόζουσι μὲν οὖν καὶ τοῖς διὰ πλῆθος πνευμάτων ὀδυνωμένοις αἵτε διὰ κέγχρων καὶ πιτύρων συμμέτρως πυρίαι προσφερόμεναι, καὶ τὰ συγκέμενα διὰ τῶν λεπτομερῶν καὶ θερμοτέρων ἐλαιῶν, ἐχόντων τι τῶν ἀφύσων φαρμάκων, ἤτοι σπερμάτων. ἐνε-

των. ἐνεθέντος γάρ τινος τούτων, εὐθὺς ἐκκρίνουσι πλῆθος πνευμάτων, καὶ παραυτὰ παύονται τῆς ὀδύνης. ὀνίνησι δὲ αὐτοὺς μάλιστα καὶ σικύα περὶ τὸν ὀμφαλὸν εὐμεγέθης τεθεῖσα, ὥστε θαυμάσαντάς τινας τὸ τάχος τῆς θεραπείας, μαγείᾳ τινὶ, καὶ οὐ λόγῳ τέχνης ἐπινοῆσαι τὴν ἀνωδυνίαν αὐτοῖς ἐπιγίνεσθαι. δῆλον δὲ, ὅτι καὶ ἐπὶ τούτου τὴν θερμοτέραν προσήκει ἔτι μᾶλλον προτιμᾶν δίαιταν.

Περὶ τῶν διὰ ἔμφραξιν σκληρᾶς κόπρου ὀδυνωμένων τὸ κῶλον.

Τοὺς δὲ διὰ ἔμφραξιν σκληρᾶς κόπρου ὀδυνωμένους τὸ κῶλον, σπουδάζειν χρὴ μάλιστα πολλῷ τῷ ὑδρελαίῳ καὶ μελικράτῳ θεραπεύειν, καὶ ποτίζειν δὲ τοῖς αὐτοῖς. οὕτω γὰρ ὑγραινόμενον τὸ φθάσαν ξηρανθῆναι, καὶ σκληρυνθῆναι σκύβαλον ὑπὸ τῆς συνεχοῦς τῶν ἐνεμάτων χρήσεως, ὀλισθαίνειν τε περὶ τὰ κάτω, καὶ ἐκκριθῆναι δυνήσεται. καὶ πᾶσα ὑγρὰ δίαιτα δῆλον ὅτι τούτοις συμφέρει. καὶ μάλιστα ἡ ὑπάγειν τὴν γαστέρα πεπιστευμένη. ἀλυπία τοίνυν βοτάνη συνεψομένη τοῖς λαχάνοις, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρθένιον, θαυμαστῶς ὑπαχθῆναι τὴν γαστέρα παρασκευάζει, καὶ ὁ τοῦ παλαιοῦ ἀλεκτρυόνος ζωμός. χρὴ δὲ ἀναπτύξαντας αὐτοῦ τὴν γαστέρα, καὶ πληρώσαντας ἁλῶν, καὶ ἀνήθου κόμης ἕψειν, ἐμβάλλοντας ὕδατος πολλοῦ, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἕψοντας, ἄχρις οὗ πάνυ διαλυθῇ, καὶ καθεψηθῇ.

Nam horum aliquo per aluum indito, statim flatuum copia erumpit, & dolor inde conquiescit. Maximè uerò iuuat ipsos etiam cucurbitula bene grandis circa umbilicum admota, ut nõnulli curationis celeritatem admirati, cogitarint magia quadã, & nõ ratione artis, leuationem doloris ipsis obtingere. Constat aũt etiã in hoc uictũ calidiorem magis adhuc præponẽdum esse.

De colicis, qui ex stercoris duri obstructione dolent.

Eos uerò, qui ob stercoris duri obstructionẽ colico dolore uexantur, multò hydrelæo potissimũ, et mulsa curare, atq; eadem propinare ipsis conandũ est. Ita namq; stercus, quod exiccatum iam induratumq; fuerit, ex continuo iniectionũ usu humidũ euadens, ad infernas partes delabi, & excerni potest. Ac omnẽ uictũ humidum his cõuenire notũ est, maximè eũ qui uentrem subducere creditur. Itaque alypias herba oleribus incocta, similiter partheniũ, mirabiliter aluũ subducere uidẽtur: item ueteris gallii ius. Oportet autẽ uẽtre ipsius explicato, saleq; & anethi coma repleto, cõiectũ in aquã copiosam tãdiu decoquere, donec admodũ dissoluatur, et intabescat.

Si uerò cum eo quoq; polypodij unciã coxeris, ius magis adhuc aluo ducendæ erit: si uinũ etiam, aut mulsum adieceris, multo ipsum suauius, & ad alui deiectionẽ efficacius reddes. Quoniã uerò nonnulli usi sunt etiam folle fabrili, & catapotijs ex plumbo factis (nihil enim assumptis antidotis et iniectionib. magnũ quid præstare potuerunt) necesse est de hoc quoque nonnihil dicere. Nam si citra inflammationem præcedẽtẽ frigidus colicus, ileosusq; affectus sit, tũc curatione per utrẽ utendũ est. Sin autẽ inflãmatione prægressa astrictio alui oborta sit, hæc curandi ratio præterquã quòd nihil iuuet, maximè etiã nocebit. Accõmodetur aũt usus ipsius in hũc modũ. Canalẽ medicũ folli fabrili adaptato: et cũ hoc feceris, ipsum aperito, quousq; totũ flatu repletũ cõspexeris, atq; tũc demũ ceu in clystere uentũ intro immittes, et utrẽ cõprimes. Deinde ex momẽto nitri et hydrelæo clysterẽ inijcies. nam omnia quæ in uentre et intestinis continentur, unà cũ clystere euacuabuntur, ut admireris, siue stercus, siue humor, siue spiritus flatulentus fuerit id quod inclusum erat. Pari modo etiã catapotijs ex plumbo uti licet: sed cum nulla inflãmatio infestat, præcipuè inter initia.

Nam

εἰ δὲ καὶ ἑψήσεις αὐτῷ πολυπόδιον ὅσον οὐγ. α. ἔτι μᾶλλον ὑπακτικώτερος ὁ ζωμὸς γενήσεται. εἰ δὲ καὶ οἶνον αὐτῷ προσπλέξεις ἢ οἰνόμελιτος, ἡδύτερον αὐτὸν ἐργάσῃ πολλῷ καὶ ὑπακτικώτερον. ἐπειδὴ δέ τινες ἐχρήσαντο καὶ τῇ χαλκευτικῇ φύσῃ, καὶ καταποτίοις ἀπὸ μολύβδου γενομένοις· οὐδὲν γὰρ δυνηθέντες δρᾶσαι τὶ μέγα διὰ τῶν προσενεχθέντων ἀντιδότων καὶ ἐνεμάτων, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ περὶ τούτου ἡμᾶς εἰδέναι, * ὡς εἰ γε χωρὶς φλεγμονῆς προηγησαμένης, εἴη ψυχρὰ ἡ κωλικὴ καὶ εἰλεώδης διάθεσις, συμφέρει τηνικαῦτα κεχρῆσθαι τῇ διὰ τοῦ ἀσκοῦ θεραπείᾳ. εἰ δὲ φλεγμονῆς προηγησαμένης ἐπίσχεσις ἐγένετο, πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελῆσαι, καὶ βλάψει τὰ μέγιστα. ἔστω δὲ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως οὕτως· λαβὼν αὐλισκὸν ἰατρικὸν, ἐφάρμοσον αὐτὸν τῇ χαλκευτικῇ φύσῃ, καὶ ὅταν τοῦτο ποιήσῃς, διάστειλον αὐτὴν ἕως οὗ θεάσῃ πᾶσαν πληρωθεῖσαν πνεύματος. καὶ τότε λοιπὸν ὡς ἐπὶ κλυστῆρος πέμπε τὸ πνεῦμα, συστείλας τὸν ἀσκόν. εἶτα μετὰ τοῦτο κλύσον παρ᾽ αὐτὰ δι᾽ ὀλίγου νίτρου καὶ ὑδρελαίου. κενωθήσεται γὰρ ἅμα τῷ κλύσματι τὰ ἐν τῇ γαστρὶ καὶ τοῖς ἐντέροις περιεχόμενα πάντα, ὥστε θαυμάσαι, εἴτε κόπρος, εἴτε ὑγρὸν, εἴτε πνεῦμα φυσῶδες ἦν τὸ περιεχόμενον. ὡσαύτως καὶ τοῖς καταποτίοις τοῖς διὰ τοῦ μολύβδου κεχρῆσθαι.

δὲ

ἂν δὲ μηδεμιᾶς οὔσης φλεγμονῆς, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ προελθουσῶν δ' ἤδη τινῶν ἡμερῶν, καὶ χαυνώσεώς τινος φανείσης, καὶ πέψεως, οἶμαι, καὶ τὰ διὰ τοῦ μολύβδου καταπότια, καὶ τὰ διὰ τοῦ εὐφορβίου τηνικαῦτα δυνήσεται διαμεῖναι, καὶ τὴν ἔμφραξιν διαλῦσαι καλῶς.

Περὶ τῆς διὰ θερμοὺς καὶ χολώδεις χυμοὺς γινομένης κωλικῆς διαθέσεως.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ὑπὸ πλήθει πνευμάτων διαλαβόντες, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ ψυχροῖς καὶ παχέσι χυμοῖς ὀδυνωμένων τὸ κῶλον· ἤδη λοιπὸν ἀναγράψομεν καὶ περὶ τῶν ὑπὸ χολώδεσι καὶ δριμέσι χυμοῖς ἁλισκομένων τῷ πάθει τούτῳ, τὴν ἀρχὴν κἀνταῦθα τὸ πῶς χρὴ διαγινώσκειν αὐτοὺς, ποιησάμενοι.

Διάγνωσις τῶν ὑπὸ θερμοῖς καὶ χολώδεσι χυμοῖς κωλικευομένων.

Γνωρίσεις δὲ πάλιν τοὺς διὰ θερμοὺς καὶ χολώδεις καὶ δριμεῖς χυμοὺς κωλικευομένους, ἔκ τε τοῦ δάκνεσθαι δοκεῖν καὶ ἐκκαίεσθαι, καὶ τιτρῶσθαι τὰ ἔνδον, καὶ τὴν γλῶσσαν ξηρὰν ἴσχειν, καὶ δίψαν, καὶ ἀγρυπνίαν. καὶ διὰ μιᾶς δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παροξύνεσθαι, καὶ τὸ οὖρον εἶναι δριμὺ, καὶ τὰ διὰ γαστρὸς ἐκκρινόμενα χολώδη, καὶ πολλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἐδεσμάτων τῶν θερμοτέρων, καὶ πομάτων, καὶ βοηθημάτων παροξύνεσθαι μᾶλλον, καὶ οὐκ ἄνευ πυρετοῦ διατελεῖν τοὺς πλέους αὐτῶν.

Nam progressis iam diebus aliquot, & laxa quadam mollicie, concoctioneq; apparente, meo iudicio etiam catapotia ex plũbo, & quæ euphorbio constant, tunc dari poterunt, & obstructionem pulchrè discutere.

De colico affectu ex calidis & biliosis humoribus nascente.

Cum hactenus de colico dolore ob flatuum copiam contracto, item de eo qui ex frigidis & crassis humoribus prouenit, tractauerimus: iam tandem etiam de ijs, qui ob biliosos et acres humores hoc morbo corripiuntur, agemus, exorsi hic quoq; ab ipsorum internotione.

Notæ colici doloris ob calidos bilososq; humores excitati.

Nosces rursus colicos cruciatus ex calidis, biliosis & acrib. humorib. cõcitari, quòd interna morderi, exuri, & lancinari uideãtur: item quòd lingua arida sit, et sitis uigiliæq; urgeãt, et singulis dieb. magna ex parte accessio inuadat: urina sit acris, & quæ per aluum excernuntur, biliosa, copiosáque. Adhæc quòd cibis calidioribus, potionibus, & medicamentis ægri magis irritentur, & plures ipsorum nõ sine febri agant.

Tales igitur notæ colici affectus, ob biliosos & calidos humores prouenientis habentur. Curare autem contrarijs nimirum conuenit, quæ refrigerare & humectare poßint.

τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ γνωρίσματα τῆς διὰ χολώδεσι καὶ θερμοῖς χυμοῖς γινομένης κωλικῆς διαθέσεως. θεραπεύειν οὖν χρὴ δηλονότι τοῖς ἐναντίοις, τοῖς ψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένοις.

Curatio colici affectus, ex calidis biliosisque humorib. orti.

Cremor ergo ptisanæ, si per se offeratur, nullam habens mixturam, aut porri, aut copiosioris salis, his est utilißimus. Nam absque sale calorem refrigerare, & biliosum abstergere, si quid aliud potest, præsertim copiosior, & sæpe exhibitus: adhæc ouorũ recens positorum lutea assumpta.

Θεραπεία κωλικῆς διαθέσεως διὰ θερμοὺς καὶ χολώδεις χυμοὺς γινομένης.

Πτισάνης τοίνυν χυλὸς αὐτοῖς ὠφελιμώτατος, καθ' ἑαυτὸν προσφερόμενος, μηδεμίαν ἔχων ἐπιμιξίαν ἢ πράσου, ἢ ἁλῶν πλειόνων. ἄνευ γὰρ ἁλῶν, ἐμψύξαι τε τὸ θερμὸν, καὶ ἀπορρίψαι τὸ χολῶδες, εἴπερ τι καὶ ἄλλο δύναται, καὶ μάλιστα πλείων τε καὶ πολλάκις διδόμενος, καὶ τῶν ὠῶν τῶν προσφάτως τεχθέντων αἱ λέκυθοι προσφερόμεναι.

De oleribus.

Olera his cõmodißima sunt, si & cocta, & non cocta exhibeantur: his adhuc magis lactucæ grandes, & auctæ, si probè refrigeratæ exhibeantur. Dari autem debent hæc ijs potißimum, quos uigiliæ urgent, & calidiore temperamento præditis, & ætate uigentibus. Porrò omne pomum, quod refrigerare & humectare potest, his datur utiliter: nec ulla suspicio est, ægros hinc offensum iri. Cucurbitam uerò solam metuere oportet, eo quòd ipsa naturali quadam ui colo aduersetur, ut omnes testantur. Ego itaque noui

Περὶ λαχάνων.

Τῶν δὲ λαχάνων τούτοις ὠφελιμώτατα καὶ ἄνεφθα καὶ ἑφθὰ προσφερόμενα, καὶ ἔτι πλέον αἱ μεγάλαι καὶ εὐθαλεῖς θριδακίναι ψυχρωθεῖσαι καλῶς διδόμεναι. δεῖ δὲ διδόναι μάλιστα ταῦτα τοῖς ἀγρυπνοῦσι, καὶ θερμοτέραν ἔχουσι τὴν κρᾶσιν, καὶ ἀκμάζουσι τὴν ἡλικίαν. καὶ πᾶσαν δὲ ὀπώραν ψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένην προσφέρειν δεῖ τούτοις, μηδεμίαν ὑπονοοῦντας αὐτοῖς ἔσεσθαι βλάβην, τὴν μέντοι κολοκύνθην μόνην φοβεῖσθαι, διὰ τὸ φυσικὴν ἀντιπάθειαν αὐτὴν πρὸς τὸ κῶλον ἔχειν, ὡς ὑπὸ πάντων μαρτυρεῖται. ἐγὼ γοῦν

γειῶ οἶδα οὐ μόνον νεωτέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς τὴν πρεσβυτικὴν ἔχοντας ἡλικίαν, ἰαθέντας ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ὑπὸ τῆς τοιαύτης διαίτης· καὶ ψυχρῷ δὲ ὕδατι χρησαμένους οἶδα, ἐφ' ὧν εὗρον ἐρρωμένην τὴν δύναμιν, ἀβλαβῆ τε τά κύρια μόρια, καὶ τελέως ἀποπαύσας τὴν ὀδύνην, καὶ τὴν ὅλην ἔτι συμβῆναι διάθεσιν κωλύσας, καὶ ταῦτα συνεχέσι παροξυσμοῖς ἁλισκομένου τοῦ πάσχοντος. ἐκεῖνοι δὲ μάλιστα τῶν καμνόντων ἔμειναν, τοῦ λοιποῦ μηκέτι παροξυνόμενοι, ὅσοι πρὸς τὸ τοῦ οἴνου ἀπέχεσθαι, καὶ τῶν δριμέων ἁπάντων ἀπέσχοντο τοῦ λοιποῦ, καὶ ἐπέμειναν τῇ ὑδροποσίᾳ, καὶ τῇ ἐμψυχούσῃ διαίτῃ χρώμενοι. ἐφ' ὧν δὲ τὸ ψυχρὸν ἐφοβήθην δοῦναι, ἢ φλεγμονὴν ὑποπτεύσας εἶναι κυρίου μορίου, ἢ διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἀσθενεῖν, ἐπὶ τούτων καὶ ῥόδινον οἶδα δεδωκὼς ψυχρανθὲν δαψιλές, διὰ τῶν κάτωθεν ἐνίεσας, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. προσέπλεξα δὲ καὶ στέαρ χήνειον πολλάκις, καὶ εἶδον ὅτι ὠφέλησα. εἰ δὲ διὰ τὸ δριμὺ καὶ δακνῶδες ἀμέτρως τῆς χολῆς, καὶ ξυσματώδη διὰ τῆς γαστρὸς ἐκκρινόμενα καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης ἅμα χαμαιμήλῳ ἐνεθείς, καὶ τὰ πυρρὰ τῶν ᾠῶν, ἅμα ῥοδίνῳ ἐνιέμενα ἐπὶ τούτων.

Περὶ ἰχθύων.

Τῶν δὲ ἰχθύων αὐτοὺς συμφέρει λαμβάνειν τοὺς σκληροτέραν ἔχοντας τὴν σάρκα, οἷον κηρίδα, ὀρφὸν,

noui non ſolum iuniores, ſed etiã ſenes paucis diebus huiuſmodi uictu curatos fuiſſe. Adhæc frigida aqua uſus ſum, in quibus uires robuſtas, & principales particulas illæſas deprehendi. ac ſcio leuaſſe me omnino dolorem, & totum morbum, ne amplius reuerteretur, prohibuiſſe: idq́; cum æger antea crebris acceßionibus corriperetur. Illi uerò potißimum immunes ab acceßione poſtea manſerunt, qui præterquàm quòd uino abſtinerent, etiam ab acribus omnibus in poſterum ſe continebant, perſeuerabantq́; aquæ potionis & uictus refrigerãtis uſu. At in quibus, aut principalis particulæ inflammationem ſuſpicatus, aut uires infirmas eſſe, aquam frigidam dare metui. In his etiam roſaceum copioſum, ac refrigeratum, per inferiora me inieciſſe noui, ac plurimum profuiſſe. Adieci etiam ſubinde adipem anſerinum, ac præſidium attuliſſe ſenſi. Porrò ob bilis acrimoniam & immoderatam roſionem, nec nõ ramentoſa, quæ per aluum excernuntur, probè facit etiã cremor ptiſanæ unà cũ chamæmelo iniectus, et lutea ouorũ ſimul cũ roſaceo his per aluũ indita.

De piſcibus.

Ex piſcibus ſumi debent duriore carne præditi, ut ceris,

orphus, glaucus, scorpius, caris, coxyx, sæpia & lolligo.

De testaceis.

Ex testaceis, pectines, ostrea, cochleæ marinæ. Vtilis ipsis etiam erinacius existit, ut qui præterquam quòd contemperet, refrigeretq́; præterea etiam stomacho gratus est, aluumq́; & urinam mouet, quibus nihil est præstantius.

De carnibus.

Ex carnibus potißimum dare conuenit, quæ difficulter conficiuntur, ut pedes bubulos, & uentriculum: item suũ uuluam, & ungulas probè coctas, refrigeratasq́;.

De fructibus pomaceis.

Inter fructus, melopepones omnibus alijs pomis præferendi sunt. Ne autem os uentriculi subuertatur, miscere ipsis aceti paulum oportet, cum assumentur. Adhæc aliud quoduis pomum à flatibus alienum, & dulce, modicè uoluptatis gratia sumere alienum non est. Ex placentis, aut bellarijs nihil prorsus offerri ijs debet, qui à bile roduntur, & colico dolore cruciantur.

De balneis.

Balnea dulcis aquæ his adhibeantur, præsertim ætate uigentibus, & calidiore temperamento præditis. Sit autem aer

ὀρφὸν, γλαῦκον, σκορπίον, καρίδα, κοκκύγια, σηπίαν, τευθίδα.

Περὶ ὀστρακοδέρμων.

Τῶν δὲ ὀστρακοδέρμων κτένια, καὶ τὰ ὄστρεα, καὶ κοχλίας θαλασσίους. καλῶς δὲ καὶ ὁ ἐχῖνος αὐτοῖς ἐστι. πρὸς τῷ παρέχειν τὸ ἐπικεραστικὸν καὶ ἔμψυχον, ἔτι καὶ τὸ εὐστόμαχον κέκτηται, καὶ τὸ εὐκοίλιον, καὶ διουρητικὸν, ὧν οὐδὲν ἐστὶ κάλλιον.

Περὶ κρεῶν.

Τῶν δὲ κρεῶν μάλιστα διδόναι συμφέρει τὰ δυσκατέργαστα, οἷον τούς τε βοῶν τοὺς πόδας καὶ τὴν κοιλίαν, καὶ τῶν συῶν τὴν μήτραν, καὶ τοὺς ὄνυχας καλῶς ἑψηθέντας, καὶ ψυχρανθέντας.

Περὶ ὀπωρῶν.

Καὶ τῶν ὀπωρῶν δὲ τοὺς μηλοπέπονας δεῖ προτιμᾶν τῶν ἄλλους ἁπάσους ὀπώρας. πρὸς δὲ τὸ μὴ ἀνατρέπεσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, μιγνύειν αὐτοῖς χρὴ ὀλίγου ὄξους ἐν τῷ μέλλειν προσφέρεσθαι· καὶ τὴν ἄλλην δὲ πᾶσαν ὀπώραν τὴν ἄφυσον καὶ γλυκεῖαν, οὐδὲν ἄτοπον ἡδονῆς χάριν αὐτοὺς λαμβάνειν συμμέτρως. τῶν δὲ πλακούντων, ἢ τραγημάτων οὐδὲν ὅλως προσφέρεσθαι δεῖ, τοὺς ὑπὸ χολῆς δακνομένους τὸ κῶλον.

Περὶ λουτρῶν.

Λουτρὰ δὲ τὰ ἀπὸ γλυκέων ὑδάτων παραλαμβανέσθωσαν, ἐπὶ τούτων, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀκμαζόντων τὴν ἡλικίαν, καὶ θερμοτέραν ἐχόντων τὴν κρᾶσιν. ἔστω δὲ

δὲ καὶ ὁ ἀὴρ σύγκρατος, καὶ ἡ τοῦ θερμοῦ δεξαμενή. καὶ ἀλειφέσθωσαν, κατὰ μὲν τῶν πεπονθότων τόπων, χαμαιμήλῳ· ἐν δὲ τῷ ὅλῳ σώματι, τῷ ὑδρελαίῳ. φυγέτωσαν δὲ καὶ τὸ ἐπιπλάττειν νίτρῳ, ἢ σαμψύχῳ, ἢ ὅλως τινὶ τῶν δριμέων, ἢ θερμῶν, καὶ τὸ ἀνατρίβεσθαι τὰ πεπονθότα, καὶ πυριᾶν παραιτείσθωσαν, καὶ τὰ ἁλμυρὰ ὕδατα ἢ νιτρώδη, καὶ τὸ ὅλως προσπελάζειν τοῖς αὐτοφυέσι καλουμένοις ὕδασιν. ἀνιόντες δὲ ἀπὸ τοῦ βαλανείου, μὴ πινέτωσαν οἴνου παραχρῆμα. λαμβανέτωσαν δὲ χυλὸν πτισάνης ἢ εὔκρατον. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς τροφῆς εἰ βούλοιντο, καὶ τὸ καλούμενον ῥεκεντάτον πίνειν, ἐπιτρέπειν αὐτοῖς δεῖ, καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ αὐτό, καὶ ὠφελοῦνται πίνοντες. οἴνου δὲ εἰ καὶ παντελῶς ἀπέχεσθαι δυνατόν, καλὸν ἂν εἴη. εἰ δὲ μὴ βούλοιντο, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν τὴν παντελῆ τοῦ οἴνου ἀποχήν, συγχωρητέον αὐτοῖς τὸν λεπτὸν καὶ ὑδατώδη πίνειν οἶνον.

Περὶ κινήσεως.

Γυμνασίοις δὲ καὶ αἰώραις καὶ πάσῃ κινήσει κεχρήσθωσαν ἐν τοῖς διαλείμμασι μήτε πολλοῖς, μήτε συντόνοις. οὔτε γὰρ φέρουσιν, ἀλλ' εὐθὺς δύσκρατοί τε καὶ δριμύτεροι γίνονται, ἐπειδὰν ἐπὶ πλέον τοῖς γυμνασίοις χρήσωνται. ἀπεχέσθωσαν δὲ καὶ θυμοῦ, καὶ φροντίδος ἁπάσης, ὡς ἐνδέχεται, καὶ παντοίων κόπων. οὕτω γὰρ ἐγκρατῶς διαιτώμενοι, καὶ ἐν εὐθυμίᾳ ἁπάσῃ διατελοῦντες,

δυνή-

aer temperatus, & calidæ aquæ solium. Cæterùm partes quidem affectæ ungãtur chamæmelino, totum uerò corpus hydrelæo. Cauendum autem, ne oblinantur nitro, aut sampsucho, uel omnino acri quodam, uel calido: item ne affecta perfricentur, fomentisq; obducantur, & salsæ aquæ, aut nitrosæ, & in summa naturalium aquarum usus uitari debet. Reuersi à balneo, non statim uinum ægri bibant, sumant autem cremorem ptisanæ, aut aquam tepidam: in medio uerò cibi si uelint, recentatam dictam bibere ipsis permittẽdum, ipsamq; aquam frigidam, ac potu eius iuuantur. At uino si in totum abstinere possent, utile esset: sin autem nolint, eo quòd ex toto uini abstinentiam ferre nequeant, cõcedendum ipsis tenue & aquosum.

De motu.

Exercitijs autem, gestationibus, omniq; motu per interualla morbi, neque multis, neque ualidis utantur. Neque enim ferunt, sed statim intemperati & acriores redduntur, ubi largius exercitijs usi fuerint. Abstineant autem ab ira, omnique cura, quatenus licet, & omnis generis laßitudinibus. Ita nãq; tẽperãter, ac in omni hilaritate degẽtes, molestũ

& excruciantem coli dolorem euadere poterunt.

De purgatione.

Quòd si purgatione interdũ uti in ijs, qui ob biliosum acreq́; humorẽ colico dolore afficiuntur, oporteat, obseruandum est, ne ullum adhuc medicamentũ, quod acre quid obtinet, offeratur, ut euphorbium, aut cnidium granum, aut lathyridas, aut ueratrum. Hæc enim omnia præterquàm quòd nihil hos iuuant, præterea etiã tormina et rosionẽ pariunt, et aliã bilẽ excitant. Vtile igitur his est antidotũ quod picra dicitur. Si namq; bilis, quæ dolorẽ rosionemq́; inducit, intestinorũ ipsorũ tunicis affixa tibi uideatur, ipsa per se picra eis dari debet: sin autem non solum in tunicas absorpta est, sed etiam in spacio cõtinetur, ac aliunde frequenter influit, tunc antidotum non per se exhibere, sed adiectis ei scammonij lachrymæ scrupulis duobus, aut paulo ampliori aut minore modo, ipsos purgabis: nec non theodoreto, admixta ei scammonij lachryma. Quòd si æstas fuerit, etiam rhodomeliti, aut rhodomelo ipsam adijcientes, aut hydrorosato, sic purgare ipsos conuenit. Valde enim iuuantur, non solum quòd infestante dolore leuentur, sed etiam quòd totum prorsus affectum euaserint.

δυνήσονται διαφεύγειν τὴν ἀνιαρὰν καὶ ἐπώδυνον τοῦ κώλου ὀδύνην.

Περὶ καθάρσεως.

Εἰ δὲ καὶ δεήσει ποτὲ καθάρσει ἡμᾶς χρήσασθαι ἐπὶ τῶν διὰ χολώδη καὶ δριμὺν χυμὸν ὀδυνωμένων τὸ κῶλον, προσέχειν δεῖ, καὶ μηδὲν ἔτι τούτων προσφέρειν φάρμακον δριμύ τι ἔχον, οἷον εὐφορβίου, ἢ κνιδίου κόκκου, ἢ λαθυρίδων, ἢ ἐλλεβόρου. ταῦτα γὰρ ἅπαντα πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελεῖν τούτους, ἔτι καὶ στρόφων καὶ δήξεως αἴτια γίνεται, καὶ χολῆς ἄλλης προσθήκη. χρήσιμος οὖν ἐστιν ἐπὶ τούτων ἡ πικρὰ λεγομένη ἀντίδοτος. εἰ μὲν γὰρ ἡ τὴν ὀδύνην ἐπιφέρουσα καὶ δῆξιν χολὴ ἐμφαίνοιτό σοι προσπεπλασμένη περὶ τοὺς χιτῶνας αὐτῶν τῶν ἐντέρων, αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἐπιδιδόναι χρὴ τὴν πικρὰν αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ μόνον ἀναπίπτωται, ἀλλὰ καὶ περιέχεται, καὶ ἐξ ἑτέρων ἐπιρρεῖ πολλάκις, οὐ δεῖ καθ' ἑαυτὴν ἐπιδιδόναι τότε τὴν ἀντίδοτον, ἀλλὰ προσπλέκοντας αὐτῇ δακρυδίου γρ. β. ἢ μικρῷ πλέον, ἢ ἔλαττον, οὕτως αὐτοὺς καθαίρειν καὶ τῇ θεοδορήτῳ, προσμιγνύντας αὐτῇ τὸ δακρύδιον. εἰ δὲ θέρος εἴη, καὶ ῥοδομέλιτι, ἢ ῥοδομήλῳ προσαναπλέκοντας, ἢ ὑδροροσάτῳ, οὕτω καθαίρειν αὐτοὺς χρή. πάνυ γὰρ ὠφελοῦνται, οὐ μόνον κουφιζόμενοι τῆς ὀχλούσης ὀδύνης, ἀλλὰ καὶ τελείως φυγόντες τὴν ὅλην διάθεσιν.

Περὶ

Περὶ τῶν διὰ φλεγμονὴν τῶν ἐντέρων κωλικευομένων.

Εἰ δὲ συμβῇ γενέσθαι τὴν κωλικὴν διάθεσιν ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἐντέρου, μηδὲ ὅλως ἐπιδοῦναι τολμήσεις τὸ καθάρσιον ἐπὶ τούτων, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ, καὶ μηδέπω εἰς πέψιν ἐλθούσης τῆς φλεγμονῆς. ὅσοι γὰρ ἐτόλμησαν ἐπιδοῦναι τῶν ὑπηλάτων, κινδύνων αἴτιοι καὶ θανάτων ἐγένοντο τοῖς κάμνουσι. συμβαίνει γὰρ τὸ δοθὲν φάρμακον ἐκ τῶν ἀπαθῶν ἑλκῦσαι, καὶ τοῖς πάσχουσιν ἐπιπέμψαι μορίοις. τούτων δὲ μὴ δυναμένων ἀπωθῆσαι τὸ ἐνεχθὲν, τήν τε ὀδύνην ἐπιταθῆναι, καὶ τὰς ἀγρυπνίας, καὶ τοὺς στρόφους· ὧν ἁπάντων ἐπιτιθεμένων, εἰς τὸν εἰλεὸν ἀνάγκη πεσεῖν. οὐδὲ γὰρ ἄλλο τί ἐστιν ὁ εἰλεὸς, ἢ ἐπίτασις τῆς κωλικῆς διαθέσεως. διὰ τοῦτο γὰρ οὖν οὐ δεῖ καθάρσιον ἐπιδιδόναι τοῖς ἔχουσι φλεγμονήν. φλεβοτομίαν δὲ παραλαμβάνειν ἐξ ὅλου τοῦ σώματος, ἢ μετὰ μικρὸν ποιεῖσθαι τὴν κένωσιν. οὐδὲ γὰρ ἡ ἀθρόα κένωσις τοσοῦτον ὠφελεῖν οἶδεν, ὅσον ἡ κατὰ μικρὸν γινομένη. εἰ δὲ ἐπισχεθῆναι συμβῇ διὰ τὸ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς, καὶ τὰ οὖρα, καὶ τὴν ἐν τῷ σφυρῷ καὶ περὶ τὸν ταρσὸν, οὐδὲν ἄτοπον τέμνειν φλέβα. πολλάκις γὰρ οὕτως ἡμῶν πραξάντων, καὶ ἡ τῆς γαστρὸς ἔκκρισις, καὶ ἡ τῶν οὔρων ἐγένετο. ῥο-

φεῖ

De colicis doloribus ob inflammationem intestinorum contractis.

At si colicum affectũ, ob inflammationem intestini fieri cõtingat, nequaquam purgationẽ in his, præsertim inter initia, & cũ illa nondũ ad concoctionem peruenerit, exhibere audebis. Qui enim medicamenta uentri ducendo apta præbere non dubitarunt, ægrotantib. periculorum autores, & mortis extiterunt. Accidit namque, ut datũ medicamentum humores ex illæsis ac sanis particulis trahat, et transmittat affectis. Cum aũt hæ, id quod illatũ est, nequeant propellere, necesse est dolorẽ, uigilias et tormina augeri: quib. omnib. increscentibus, in ileosum morbũ incidere. Neq; enim aliud est ileos, quàm colici affectus intentio, ac incrementũ. Quapropter purgatio inflãmatione tentatis danda nõ est: uenæ autem sectio adhibenda, & paulatim ex toto corpore uacuatio tentanda: eo quòd uniuersa inanitio tãtũ præsidij nõ adferat, quãtũ, quæ paulatim fit. Porrò si propter inflãmationis magnitudinẽ etiã urinas supprimi cõtingat, uenã & in talo, et in superiore pedis parte secare non est alienũ. sæpe enim cũ hoc nos fecissemus, & alui et urinæ excretio secuta est.

 Ali-

Alimento in his utendum est, cremore ptisanæ, aut auena mediocriter. item iniectione per aluũ ex cremore ptisanæ, chamæmelo, succo lini seminis, & hydreleo, præsertim si etiam febris uehemens urgeat. Rarũ namq; est colo inflãmationem sustinente, febrim non oboriri. Quæ extrinsecus imponẽtur, temperata sint, nihil acre habentia: è quorũ numero est etiam chamæmelinum oleum, & ex farina ordeacea, liniq; semine epithemata: nec non cerata similiter, quæ componuntur ex chamæmelino, cera, rosaceo, & luteis ouorum. fiat autẽ ponderũ æqualitas eiusmodi. Ceræ unciæ quinq;: chamemeli unciæ duæ, semis: farinæ fabaceæ, rosacei, singulorũ unciæ duæ, semis: lutea ouorũ quinq;, aut sex: succi lini seminis quod satis est. Oua & farina læuigentur, atq; tunc ceratum refrigeratũ iniciatur, ac omnia subigantur, quousque inuicem commixta fuerint, ac in unum coiisse uideatur. Hoc & renibus & uesicæ inflammatæ pulchrè auxiliari potest.

De balneo.

Balnea igitur continua, priusquam totum corpus recrementis uacuatũ fuerit, adhibenda nõ sunt. Post sanguinis autem uacuationẽ, etiam si dolor urgeat, balneo uti absurdum nõ est. Si uerò uires

φῇ δὲ ἐπὶ τούτων δεῖ κεχρῆσθαι, χυλῷ πτισάνης, ἢ βρόμῳ, τούτοις συμμέτρως, δῆλον ἐστι. καὶ ἐνέματι δὲ τούτοις ἀπὸ χυλοῦ πτισάνης, καὶ χαμαιμήλου, καὶ χυλοῦ λινοσπέρμου, καὶ ὑδρελαίου μάλιστα, εἰ καὶ σφοδρὸς εἴη ὁ πυρετὸς. σπάνιον γὰρ φλεγμαίνοντος τοῦ κώλου, μὴ πυρετὸν ἐπιγίνεσθαι· καὶ τὰ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενα ἔστωσαν εὔκρατα, μηδὲν ἔχοντα δριμύ. ἐξ ὧν ἐστι καὶ τὸ χαμαιμήλινον ἔλαιον, καὶ τὰ διὰ τοῦ κριθίνου καὶ λινοσπέρμου ἐπιῤῥίμματα, καὶ κηρωταὶ ὁμοίως αἱ διὰ χαμαιμηλίνου, καὶ κηροῦ, καὶ ῥοδίνου, καὶ κρόκων ὠῶν ἔχουσαι τὴν σύνθεσιν. γινέσθω δὲ ἡ συσταθμία τοιάδε· κηροῦ οὐγ. ε. χαμαιμήλου οὐγγ. β. S. φαβατίνου ἀλεύρου οὐγ. γ. S. ῥοδίνου οὐγ. β. S. κρόκους ὠῶν ε. ἢ ϛ. χυλοῦ λινοσπέρμου τὸ ἀρκοῦν, λειούσθω τὰ ὠὰ καὶ τὸ ἄλευρον, καὶ τότε ψυχρανθεῖσα ἡ κηρωτὴ ἐπιβαλλέσθω. καὶ λειούσθωσαν ἅπαντα, ἕως οὗ συμπλακῶσιν ἀλλήλοις, καὶ ἓν εἶναι δόξωσι. τοῦτο καὶ νεφροῖς καὶ κύστει φλεγμαινούσῃ βοηθεῖν δύναται καλῶς.

Περὶ λουτροῦ.

Λουτρὰ μὲν οὖν συνεχῆ πρὶν ἢ ἀπέριττον γενέσθαι τὸ ὅλον σῶμα παραλαμβάνειν οὐ δεῖ. μετὰ δὲ τὴν διὰ φλεβοτομίας κένωσιν, εἰ καὶ τὰ τῆς ὀδύνης ἐπάγει, οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι τῷ βαλανείῳ κεχρῆσθαι. εἰ δὲ τὸ

τὰ δὲ δυνάμεως ἀντιπράττει, καὶ εἰς τὴν κατακειμένην αὐτοὺς ἐμβιβαστέον σκάφην, ὑπαλείφοντας ἐλαίῳ χαμαιμηλίνῳ. οἴνου δὲ μὲν φλεγμονῆς ζεούσης ἔτι, καὶ τῶν πυρετῶν ἐπικρατούντων, ἀπεχέσθωσαν. πέψεως δὲ σημείων φανέντων, ἐὰν καὶ τὰ τῆς δυνάμεως ἀσθενῆ σοι φανείη, οὐδὲν ἄτοπον αὐτοῖς τὸν λεπτὸν καὶ ὑδατώδη οἶνον προσφέρεσθαι. οἶδα μὲν οὖν, ὅτι ταῖς εἰρημέναις μεθόδοις χρώμενός τις, οὐ μὴ δεηθῇ τινος ἔξωθεν ἄλλης ἐπικουρίας. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τῶν περιοδευομένων πολλοί, καὶ μάλιστα τῶν πλουσίων, οὔτε πίνειν ὅλως θέλουσι φάρμακον, οὔτε κλύσμασι θεραπεύειν τὴν γαστέρα, διὰ δὲ περιάπτων φυσικῶν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς ἀποπαύειν αὐτῶν τὴν ὀδύνην, ἐσπούδασα καὶ περὶ τούτων ἐκθέσθαι ὑμῖν, ὧν τε αὐτὸς ἔσχον πεῖραν, καὶ ὅσα παρὰ φίλων ἀληθινῶν ἔγνων ὠφελεῖν δύνασθαι. καὶ τοὺς ἀρίστους δὲ τῶν παλαιῶν εὕρομεν μαρτυρήσαντας, ὅπως μηδὲ ἡ τέχνη ἄπειρος εἶναι νομισθείη, καὶ ἀσυμπαθής, μήτε οἱ περιοδεύοντες ἀφιλόκαλοί τε καὶ ἀσυμπαθεῖς εἶναι δόξωσιν, ὡς ἀγνοοῦντες τὰ τῆς φύσεως ἀσυμπαθῆ τε καὶ συμπαθῆ.

Περίαπτα φυσικὰ πρὸς τοὺς κωλικὴν ἔχοντας διάθεσιν.

Περίαπτον ἀδιάπτωτον, οὗ καὶ ἡμεῖς ἔσχομεν πεῖραν, καὶ πάντες δὲ ὀλί-

uires refragentur, in alueum ægri descēdent, corpus oleo chamæmelino illinētes. Vino, si inflāmatio adhuc feruet, & febres præpollent, abstineant: ubi concoctionis notæ apparuerint, etsi uires imbecillæ uideantur, non alienum est ipsis uinum tenue et aquosum propinare. Scio igitur, quòd si quis prædictis curādi methodis utatur, nō ullo alio extrinsecus remedio opus habebit. Verùm cum pleriq; eorum qui per circuitus colico dolore afficiuntur, præsertim diuites, neq; bibere omnino medicamentum, neq; uentrem clysterijs curari uolūt, naturalib. autem quæ alligari solent, dolorem ipsorum abigere nos cogunt: conatus sum etiam de his uobis mentionem facere, quorū & ipse experientiam habui, & quæ à ueris amicis iuuari posse cognoui. Ac præstantissimos ueterum testatos illa inuenimus, ut neq; ars experientiæ & misericordiæ expers esse censeatur, neq; medici ab honestate et cōsensu doloris alieni esse uideantur, tanquam ignorantes naturam, & à sensu doloris aliorum affici, & simul condolere.

Medicamēta naturalia quæ alligari solent aduersus dolores colicos.

Medicamentum alligatoriū, certum, cuius & nos periculum fecimus, ac omnes pro-

pemodum præstantißimi medicorum comprobarunt. Stercus lupi si fieri poßit, qui ossa uorauerit, in canalē includito, ac dato in dextro brachio, aut femore, aut lumbis, per acceßionē gestandum: cauens, ne dolente parte, neq; terram, neq; balneū æger attingat.

Aliud, etiam ipsum probatum.

Alauda comesta, idem optimè præstat. Thraces uiuente adhuc alauda, cor eximentes, alligatorium faciunt, femori sinistro ipsum circumdantes.

Aliud naturale comprobatum.

Ex porci intestino cæco, id quod mammosum est, accipito, ac myrrha inuolutum ligatumq; in pelle lupina, aut canina dato gestandum, luna abeunte à sole, ac miraberis.

Aliud alligatorium.

Herculem erectum, suffocantem leonem in lapidem medicum insculpito, ac inclusum in annulum aureum, gestandum dato.

Idem rursus.

Alauda combusta læuigataq;, & cochlearijs duobus, aut tribus ad dies tres, aut quatuor propinata, admodum colicis affectibus auxiliatur.

Aliud

ὀλίγου δεῖν ἄριστοι τῶν ἰατρῶν δεδοκίμασαν. λαβὼν ἀφόδευμα λύκου, εἰ δυνατὸν, ἔχον ὀστάρια, κατάκλεισον εἰς σωληνάριον. καὶ δὸς φορεῖν περὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἢ μηρὸν, ἢ ὀσφὺν ἐν τῷ παροξυσμῷ, κατὰ τοῦ ἀλγοῦντος μέρους φυλαττόμενος, ὡς μήτε τῆς γῆς, μήτε λουτροῦ θίγειν.

Ἄλλο καὶ αὐτὸ διὰ πείρας.

Κορυδαλὸς ἐσθιόμενος, τὸ αὐτὸ ποιεῖ καλῶς. οἱ δὲ θρᾷκες ἔτι ζῶντος τοῦ κορυδαλοῦ, ἐξαιροῦντες τὴν καρδίαν, περίαπτον ποιοῦσιν, ἐν τῷ μηρῷ τῷ ἀριστερῷ περιθέντες αὐτό.

Ἄλλο φυσικὸν δεδοκιμασμένον.

Χοίρου λαβὼν ἐκ τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου τὸ μαστοειδὲς * σμυρνιάσας καὶ ἐνδύσας δέρματι λυκίῳ, ἢ κυνίῳ, δίδου φορεῖν ἐν ἀποκρούσει σελήνης, καὶ θαυμάσεις.

Ἄλλο περίαπτον.

Εἰς λίθον μηδικὸν γλύψον ἡρακλέα, ὀρθὸν πνίγοντα λέοντα, καὶ ἐγκλείσας εἰς δακτυλίδιον χρυσοῦν, δίδου φορεῖν.

Τὸ αὐτὸ πάλιν.

Κορυδαλὸς καιόμενος καὶ λειούμενος, καὶ διδόμενος ὅσον κοχλιάριον β. ἢ γ. προποτιζόμενος ἐπὶ ἡμέρας γ. ἢ δ. ποιεῖ πάνυ πρὸς κωλικὰς διαθέσεις.

Ἄλλ

Ἄλλο λίαν δραστικόν.

Παιδίου ὀλίγον ἐκτμηθέντος ὀμφαλοῦ, εἰς ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν ἔγκλεισον μετὰ ἁλὸς ὀλίγου. ὁ φορῶν τὸ περίαπτον τοῦτο, ἄπονος ἔσται εἰς τὸ παντελές.

Ἄλλο.

Αἴγειον ἧπαρ καύσας λείωσον, καὶ δὸς πιεῖν μετ᾽ οἴνου· πάνυ βοηθεῖ αὐτοῖς.

Δακτύλιος πρὸς τὸ αὐτό.

Λαβὼν δακτύλιον σιδηροῦν, ποίησον γενέσθαι τὸ κρικέλλιον αὐτοῦ ὀκτάγωνον, καὶ οὕτως ἐπίγραφε εἰς τὸ ὀκτάγωνον * φεῦγε φεῦγε ἰοὺ χολή, ἡ κορυδαλὸς ἐζήτει. τὸν δὲ χαρακτῆρα τὸν ὑποκείμενον γράφε εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ δακτυλίου, [symbol]. τούτου πολλὴν ἔσχον πεῖραν, καὶ ἄτοπον ἐνόμισα μὴ παραδοῦναι τηλικαύτην ἀντιπαθῶς ἔχουσαν πρὸς τὸ πάθος δύναμιν. ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς, μὴ πρὸς τοὺς τυχόντας ἐμφαίνειν τὰ τοιαῦτα· πρὸς δὲ τοὺς φιλαρέτους, καὶ τὰ τοιαῦτα δυναμένους φυλάττειν, ὅθεν καὶ ὁ θειότατος ἰδὼν Ἱπποκράτης, παρακελεύεται λέγων, τὰ δὲ ἱερὰ ἐόντα πρήγματα, ἱεροῖσιν ἀνθρώποισι δείκνυται· βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις. γινέσθω δὲ ὁ προϋποτυπωθεὶς δάκτυλος ιζ. τῆς σελήνης, ἢ κα.

Aliud ualde efficax.

Vmbilici infantis nuper nati præcisi paululum in argentũ aut aurum includito, cũ modico sale: qui gestat hoc alligatorium medicamentum, dolore prorsus non corripietur.

Aliud.

Iecur caprillũ combustum læuigato, datoq; ex uino potui: multum ipsis auxiliatur.

Annulus ad idem.

Annulum ferreũ accipito, ac circulum ipsius octangulum efficito, atq; ita in octãgulum inscribito: φεῦγε φεῦγε ἰοὺ χολή, ἡ κορυδαλὸς ἐζήτει. hoc est, Fuge, fuge, heu bilis, alauda quærebat. Subiectam autem figuram in annuli caput scribito [symbol]. Huius magnam habui experientiam, ac absurdum putaui tantum medicamentum naturali ui colico aduersum, non uobis tradere: sed admoneo uos, ne quibuslibet huiusmodi ostẽdatis: uirtutis autem studiosis, & qui eiusmodi possunt conseruare, communicate. quod etiam Hippocrates diuinissimus cum nouisset, præcepit his uerbis: Res quæ sacræ sunt, sacris hominibus ostenduntur: prophanis autem, non fas est. Paretur autem præfiguratus annulus decimoseptimo, aut uigesimo primo die lunæ.

Aliud naturale, ad colum efficax, usu probatum.

Lupi stercus in tenuißimũ puluerem tritum, incretumq́;, ex aquæ calidæ cochlearij dimidio, laboranti dato.

CAPITA LIBRI VNdecimi, *& appendices.*

Ἄλλο φυσικὸν ποιοῦν πρὸς κῶλον, διὰ πείρας.

Λαβὼν λύκου ἀφόδευμα, θλίψας χνοωδέστατον πάνυ, καὶ σήσας, δίδου τῷ κάμνοντι εἰς ὕδωρ θερμὸν κοχλιαρίου τὸ S.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ *ἑνδεκάτου βιβλίου.*

τύρησαν.

Ἁλάτια πεπτικά.

Ἄλλο τὸ βουφάτου.

Φυσικὰ διάφορα πρὸς ῥεῦμα ποδῶν.

Φυσικὸν πρὸς σύριγγα ποδῶν πάνυ περιβόητον, καὶ ἐπὶ πολλῶν πεῖραν δέδωκε.

Φυλακτικὸν ποδάγρας καὶ ἀρθρίτιδος.

Ἄλλο διὰ πείρας.

Ἄλλο ποδῶν καὶ χειρῶν προφυλακτικόν.

Πρὸς ποδάγραν.

Φυλακτικὸν ποδαγρικῶν.

Πρὸς ποδάγραν μηδέπω κονδύλους ἐχουσαν, θαυμάσιον, καὶ διὰ πείρας.

Ποδαγρικὸν φυσικόν.

Ἄλλο πρὸς ποδάγραν, καὶ πᾶν ῥεῦμα.

Βοήθημα ποδαγρικὸν πάνυ καλόν.

ΑΛΕ.

ti teſtati ſunt.

Halacia ad cõcoquendum.

Aliud buphati.

Naturalia diuerſa ad pedum fluxionem.

Medicamẽtũ naturale ad fiſtulã pedũ, admodũ celebre, & à multis cõprobatũ.

Medicamentum præſeruans à podagra, & morbo articulario.

Aliud probatum.

Aliud quod pedes & manus præſeruat.

Ad podagram.

Remedium à podagra præſeruans.

Ad podagram, quæ nondum contraxit nodos, admirabile & probatum.

Podagricum naturale.

Aliud ad podagram, & omnẽ fluxionem.

Auxilium podagricum ualde bonum.

P ALE-

ALEXANDRI TRALLIANI liber undecimus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE PODAGRA. Cap. I.

Odagræ affectum ex multis, diuersisq́; causis originẽ trahere, in primis sciendum est: unde meo iudicio propter generationis uarietatem, neq; internosci probè, neq; absolutam curationem consequi potuit. Hac autem ex re morbus molestã tristemq́; de se opinionem acquisiuit, nempe ꝙ nequaquã arte medica unquam curari poßit. At ego asseuero, si et differentiæ, & species ipsius, quot et quales existant, probè internoscantur, facilem curatu medicis futurũ. Dicamus igitur iam notas ipsius, deinde sic etiam curationes persequamur. Speret aũt unusquisq́;, quòd si animũ diligẽter scriptis à me intendat, multos iuuabit, non modò morbi principia subeuntes, sed etiam diu iam eo conflictatos. Multæ igitur causæ sunt, quæ molestam podagram progignunt. Etenim sanguis, qui in sinus articulorum confluxerit, calidus,

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον ἑνδέκατον.

ΠΕΡΙ ΠΟΔΑΓΡΑΣ κεφ. α.

Ο τῆς ποδάγρας πάθος εἰδέναι χρὴ πρό γε πάντων, ὡς ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων αἰτιῶν ἔχει τὴν σύστασιν· ὅθεν, οἶμαι, διὰ τὸ ποικίλον τῆς γενέσεως οὔτε διαγνωσθῆναι καλῶς, οὔτε θεραπείας τελείας ἠδυνήθη ἐπιτυχεῖν. ὑπόληψιν δὲ ἐκ τούτου τὸ πάθος ἀνιαρὰν ἐκτήσατο, καὶ μηδὲ ὅλως ὑπὸ τέχνης ἰατρικῆς ἰαθῆναί ποτε δυνηθῆναι. ἐγὼ δέ φημι, ὡς εἰ διαγνωσθεῖεν καλῶς αἵ τε διαφοραὶ καὶ τὰ εἴδη αὐτῆς, ὅσα τε καὶ οἷα τυγχάνει, εὐθεράπευτον ἂν ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἰατρῶν γενήσεται. εἴπωμεν οὖν ἤδη τὰς διαγνώσεις αὐτῶν, εἶθ' οὕτω καὶ τὰς θεραπείας. ἐλπιζέτω γάρ, ὅτι τοῖς γεγραμμένοις ἄν τις ἀκριβῶς προσέχοι, ὠφελήσει πολλούς, οὐ μόνον τοὺς ἀρχὴν ἔχοντας εἰς τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη κεχρονικότας ἐν αὐτῷ. πολλὰ μὲν οὖν εἰσιν αἴτια, τὰ τὴν ἀνιαρὰν τίκτοντα ποδάγραν. καὶ γὰρ αἷμα συῤῥεῦσαν

ἐν τῇ τῶν ἄρθρων κοιλότητι θερμὸν, καὶ διατεῖνον αὐτά τε καὶ τοὺς συνδέσμους, ὀδύνην ἐργάζεσθαι πέφυκε σφοδράν. ὁμοίως καὶ χολὴ πολλάκις ἐπιρρυεῖσα μεταξὺ τῶν νεύρων καὶ συνδέσμων, καὶ τῷ φλέγειν ἅμα καὶ διατείνειν, ἐπιφέρειν οἶδε μεγάλας ὀδύνας. ἔτι δὲ φλέγμα χωρῆσαν εἰς τοὺς εἰρημένους τόπους, ὀδύνης ἰσχυροτέρας αἴτιον γίνεται, ἅμα τε τῷ ψύχει, καὶ τῷ στενοχωρεῖν, καὶ διατείνειν αὐτούς. οὕτω δὲ καὶ ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς οὐ μόνον τῷ ψύχειν καὶ θλίβειν, ἀλλὰ καὶ τῷ βάρους ἐπιτελεῖν αἴσθησιν, οὐ μετρίους ἐργάζεται τοὺς παροξυσμούς. οὐ μόνον δὲ διὰ ἐπίρροιαν ὕλης οἱ ῥευματισμοὶ τοῖς ἄρθροις ἐπιγίνεσθαι πεφύκασιν, ἀλλὰ καὶ διὰ ψιλὴν ποιότητα μόνην, καὶ θερμὴν, καὶ ψυχράν. ἔτι τε ξηρότης τε καὶ ὑγρότης, αἴτια γίνονται πολλάκις ῥευματισμῶν. δεῖ οὖν ἀκριβῶς, ὡς εἰρήκαμεν, ὑποπτεύειν, ἥ τις ἀκριβῶς ἐστιν ἡ ποιητικὴ τοῦ πάθους αἰτία, καὶ τὴν ἁρμόττουσαν ἐπιφέρειν βοήθειαν.

Περὶ τῆς ὑπὸ χολώδους χυμοῦ γινομένης ποδάγρας.

Ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ τῆς ἐπὶ χολώδει χυμῷ γινομένης ὀδύνης λέγειν. καὶ γὰρ τὰ πολλὰ τοῦ τοιούτου πλεονάζοντος χυμοῦ, οἱ ῥευματισμοὶ τοῖς ἄρθροις εἰώθασι γίνεσθαι.

γιν-

calidus, tum ipsos, tum compages ac ligamenta distendens, uehementem dolorem excitare solet. Similiter etiam bilis, quæ frequenter inter neruos & ligamenta influxerit, inflammando simul, & distendendo, magnos cruciatus adferre cõsueuit. Præterea pituita, dum in prædicta loca se insinuauerit, ualidioris doloris causa efficitur, dum simul cum frigiditate ipsa & arctat, et distendit. Eadem ratione etiam humor melancholicus, non modò refrigerando & premendo, sed etiam quòd grauitatis sensum efficiat, haud moderatas parit accessiones. Porrò fluxiones, non solum ob materiæ influxum articulis oboriri solent, sed etiam pr opter nudam qualitatem solam, calidam & frigidam: adhæc siccitas & humiditas fluxiones subinde concitat. Quare diligenter, ut diximus, obseruandum est, quæ exquisitè causa sit morbi effectrix, ac remedium unicuique conueniens accommodandum.

Si podagra à bilioso humore nascatur.

Incipiamus igitur de dolore uerba facere, qui ob biliosum humorem nascitur. etenim magna ex parte, cum eiusmodi humor superat, fluxiones in articulos decumbere consueuerunt.

Nosces autem, an humor qui influit, biliosus sit, inde: quòd nullus manifestus tumor articulis oboriatur. Deinde, ꝙ æger igneā potius caliditatē, quàm distensionē aut grauitatē quandā insidētem percipiat: præterea quòd particula dolens colore rubro spectetur, & refrigerantib. quidē oblectetur, iuueturq; magis ab ipsis, quàm calefacientibus. Cæterùm etiā causæ, quæ præcesserūt, itē ægri ætas, tēperatura, anni tempus, regio; atque alia quæ didicimus, superantē humorē indicabunt biliosum esse, & calidum. Si igitur humor, qui articulis influit, acris et biliosus esse ex indicijs, quæ cōmemorauimus, tibi appareat, liquet sanguinis uacuationem adhibendā non esse: sed medicamento potius bilē ducente utendū, ubi prius acrimoniā humoris, aut rosionem humectaris, & contemperaueris. Nō semel autem, uerùm sæpe, si res postulet, æger purgandus est. ita namque articulos à recremētis & fluxionibus tutos seruare poteris, si materiam superantem nō uniuersam, sed per uices subtrahere semper coneris.

De medicamēto biliosum humorē expurgante.

Sit aūt medicamentū purgans simplicius, quod non adeò calidū quiddam

γνωριεῖς δὲ τὸ ἐπιῤῥέον ὑγρὸν, εἰ χολῶδες εἴη, ἐκ τοῦ μηδένα φανερὸν ὄγκον ἐπιφέρεσθαι τοῖς ἄρθροις. ἔπειτα δὲ καὶ ἐκ τοῦ θερμασίας πυρώδους αἰσθάνεσθαι τὸν κάμνοντα μᾶλλον, ἤπερ διατάσεως ἢ βάρους ἐγκειμένου τινός, ἔτι δὲ καὶ τὸ ἐρυθρὸν ὁρᾶσθαι τῇ χροιᾷ τὸ ὀδυνώμενον μόριον. καὶ χαίρειν μὲν τοῖς ἐμψύχουσι, καὶ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ὑπ' αὐτῶν, ἢ ὑπὸ τῶν θερμαινόντων. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα τῶν αἰτίων, ἔτι δὲ καὶ ἡ τοῦ κάμνοντος ἡλικία, καὶ κρᾶσις, ὥρα τε καὶ χώρα, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα μεμαθήκαμεν, ἐνδείξεταί σοι τὸν πλεονάσαντα χυμὸν, ὅτι χολώδης ἐστὶ, καὶ θερμός. εἰ μὲν οὖν σοι φανείη τὸ ἐπιῤῥέον ἐν τοῖς ἄρθροις ὑγρὸν εἶναι, δριμύ τε καὶ χολῶδες ἐξ ὧν εἰρήκαμεν σημείων, εὔδηλον ὡς οὐ δεῖ ποιεῖσθαι κένωσιν αἵματος, ἀλλὰ χολαγωγῷ κεχρῆσθαι μᾶλλον φαρμάκῳ, πρότερον ὑγράναντα καὶ ἐπικεράσαντα τὸ δριμὺ τοῦ χυμοῦ, ἢ δακνῶδες. οὐ δεῖ δὲ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, εἰ δεήσει, καθαίρειν τὸν κάμνοντα. οὕτω γὰρ ἀπερίττα καὶ ἀῤῥευμάτιστα φυλάξαι τὰ ἄρθρα δυνηθείης, οὐκ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ μέρος ὑποκλέπτειν ἀεὶ σπουδάζων τὴν πλεονάζουσαν ὕλην.

Περὶ καθαρσίου χολώδη κενοῦντος χυμόν.

Ἔστω δὲ τὸ καθάρσιον ἁπλούστερον, οὐ πάνυ τι τῶν θερμαινόντων ὀφεί-

ὀφέλον ἔχειν, οἷόν ἐστι καὶ τὸ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν ῥόδων σκευαζόμενον, ἡδὺ τῇ ὀσφρήσει καὶ τῇ καταπόσει φαινόμενον, οὐκ ἀνατρέπον δὲ τὸν στόμαχον. δεῖ γὰρ καὶ τούτου φροντίζειν ἐπὶ τῶν ῥευματικῶν διαθέσεων, ὥστε μὴ κακοῦσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ὑπὸ τῶν προσφερομένων. ἀσθενοῦντι γὰρ αὐτῷ πάντα συμπάσχει τὰ νεῦρα, καὶ ῥευματίζεται. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ τοῦτον τὸν τρόπον· ῥόδων χυλοῦ ξε. β. μέλιτος ξε. α. σκαμμωνίας ὀπτῆς οὐγ. δ. ἕψε ὁμοῦ πάντα ἄχρις μελιτώδους συστάσεως, καὶ λειώσας τὴν σκαμμωνίαν ἐπίβαλλε. ἡ τελεία δόσις κοχ. ε. ἡ ἐλάττων κοχ. β. ἡ μέση. γ. τὸ δὲ πλέον ἢ ἔλαττον, ἐκ τοῦ ποσοῦ ἢ ἐκ τοῦ πλεονάζοντος ὁριζέσθω χυμοῦ.

Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό.

Πρὸς δὲ τοὺς ἔχοντας ἠρέμα τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ψυχρότερον, οὐδέν ἐστιν ἄτοπον καὶ πεπέρεως αὐτῷ προσπλέκειν. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω· ῥόδων χυλοῦ λιτ. α. σκαμμωνίας οὐγγ. α. ἀγαρικοῦ δραχ. δ. πεπέρεως γρ. β. μέλιτος οὐγγ. ϛ. ἕψε μαλακῷ πυρὶ. καὶ ὅταν συστραφῇ, τότε ἐπίβαλε τὴν σκαμμωνίαν, καὶ τὸ ἀγαρικὸν, καὶ τὸ πέπερι, καὶ οὕτω χρῶ. ἡ δόσις, * κοχ. ε. ἢ ϛ. πρὸς τὴν δύναμιν.

quiddam habere debet: quale est etiam, quod ex succo rosarũ paratur, quod odoratu gratum, et deuoratu suaue apparet, stomachum autem non subuertit. Nã huius quoque cura in omnibus fluidis affectibus haberi debet, ut ne uentriculi os ab ijs quæ assumuntur, offendatur. Ipsi namque infirmanti, omnes nerui consentiunt, & fluxionibus tentantur. Habet autem scriptura in hunc modũ: Rosarũ succi sextarij duo, mellis sextarij quatuor, scammonij torrefacti unciæ quatuor, omnia simul incoquantur usque ad mellis spißitudinem: & scammonia in puluerem redacta, eis adijciatur. summus medicamenti modus est, cochlearia quinque: minor, cochlearia duo: medius, tria. At maior, aut minor medicamenti dandi modus, ex copia aut abundantia humoris definiatur.

Aliud ad idem.

Ad eos uerò qui os uentriculi paulo frigidius habent, non est alienum etiam piper ei admiscere: habet autẽ scriptura huius in eum modum. Rosarum succi libra: scammoniæ uncia: agarici drachmæ quatuor: piperis scrupuli duo: mellis unciæ sex. Lento igne incoquito, ac ubi in craßitiem coierint, tunc scammoniam, agaricum, & piper adijcito, atque ita utitor. Dantur cochlearia quinq;, aut sex pro uirium ratione.

Aliud purgans, ex malis cotoneis.

Mala cotonea octo, ſcammonij adiecta uncia, extrinſecus fermẽto obducito, aſſatoq́;. Vbi probè ipſa aſſata fuerint, mellis q̃ ſatis eſt, adijcito, ut neq; craſſũ, neq; ualde liquidum euadat: ac dato ex eo cochlearia duo, aut tria, pro ut uires ægrotantis poſtulant. Talia quidem ſunt purgantia, ijs qui potione ipſorum oblectantur, accommoda. At ſi potu aſſumere nolint, etiam catapotia ex liquore ſcãmonij fieri debent: habent autem in hunc modũ. Abſinthij drachmæ tres: ſcãmonij ſcrupulus. Admixto roſati modico, fingito catapotia, ac dato ſimplicem compoſitionem: interim uerò duplicatã, pro ægri uiribus, & humoris copia. Hoc ſanè modo eos, quorum articuli biliosi humoris fluxione laborant, purgare conuenit. Verùm non ipſi ſoli corpori proſpiciendum eſt, ſed etiam particulas affectas refrigerare ac mitigare conandum, ut ne propter immodicum ardorem, aut magnum articulorum dolorem particulæ magis fluxionibus tententur: Etenim caliditas partium affectarum materiã ad ſe allicere, & dolorẽ rurſus excitare ſolet. Huius igitur gratia ambobus proſpicere, refrigerare & lenire pro-

Ἄλλο τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων καθάρσιον.

Λαβὼν μῆλα κυδώνια η. ἐπίβαλλε σκαμμωνίας οὐγ. α. καὶ περίπλασσε ἔξωθεν αὐτῶν ζύμην, καὶ δίδου ὀπτᾶσθαι. μετὰ δὲ τὸ ὀπτηθῆναι αὐτὰ καλῶς, ἐπίβαλε αὐτοῖς μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, ὥστε μήτε παχὺ γενέσθαι, μήτε λίαν ὑγρόν. καὶ δίδου ✱ κοχλ. β. ἢ γ. πρὸς τὴν δύναμιν. τοιαῦτα μὲν εἰσι τὰ καθάρσια τοῖς πίνειν αὐτὰ ἡδέως ἔχουσιν. εἰ δὲ μὴ προσφέρεσθαι πόμα βούλοιντο, καὶ καταπότια αὐτοῖς τὸν ὀπὸν διὰ σκαμμωνίας ποιητέον. ἔχει δὲ οὕτως· ἀψινθίου δρ. γ. σκαμμωνίας γρ. α. μίξας ὀλίγω ῥοσάτου, καὶ ποιήσας κόκκους, δίδου ἁπλῆν τὴν σκευασίαν, ποτὲ δὲ διπλῆν, πρὸς δύναμιν καὶ τὴν ποσότητα τοῦ χυμοῦ. οὕτω μὲν δὴ τοὺς ὑπὸ χολώδει χυμῷ ῥευματιζομένους τὰ ἄρθρα καθαίρειν δεῖ. οὐ δεῖ δὲ δι' αὐτοῦ μόνου πρόνοιαν ποιεῖσθαι τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὰ πάσχοντα μόρια ἐμψύχειν καὶ παρηγορεῖν σπουδάζειν, ὥστε μὴ διὰ τὴν ἄπειρον πύρωσιν, ἢ τὴν πολλὴν ὀδύνην τῶν ἄρθρων, ὑπὸ πλέον ῥευματίζεσθαι τὰ μόρια. καὶ γὰρ ἡ θερμασία τῶν πεπονθότων μορίων, ἕλκειν εἰς ἑαυτὰ πέφυκε τὴν ὕλην, καὶ ὀδύνην πάλιν ὑποσπᾶσθαι. διὰ τοῦτο οὖν ἀμφοτέρων προνοεῖσθαι σπουδάζειν χρή, ἐμψύχειν τε καὶ παρηγορεῖν.

ξεῖν, ὥστε σύνεστατα καὶ ἀνώδυνα γίνεσθαι τὰ μόρια. κάλλιστον οὖν ὄντων ἐπὶ τούτων, τότε ῥόδινον ἐπιβαλλόμενον ἑκάστης ἡμέρας τοῖς πεπονθόσι, καὶ ἀναψυχόμενον ἠρέμα. βέλτιον οὖν ποιήσει τὶς προσμίξας λέκυθον ᾠοῦ, καὶ οἷον χρίσμα ποιήσας, οὕτως ἀναψύχειν ἐθελήσει τὰ πεπονθότα, πρός τε τῷ ὕπνῳ ἐν ἑσπέρᾳ, καὶ πάλιν ἕωθεν. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ προφυλακτικὸν εἶναι δύναται κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὑγείας, εἴ τις καθεύδειν μέλλων, καὶ προϊέναι, χρώμενος ἂν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν. χρὴ δὲ μὴ μόνον τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐμψύχουσι καὶ ῥωννύειν τὰ ἄρθρα δυναμένοις κεχρῆσθαι, περὶ ὧν μετ᾽ ὀλίγον ῥηθήσεται. τὰ νῦν δὲ ἀπὸ τῆς διαίτης ἀρξάμενοι, διδάσκοντες ὡς δεῖ καὶ αὐτὴν μηδὲν ἔχειν θερμὸν, ἤτοι χολὴν ὅλως τίκτειν δυνάμενον. οὕτω μὲν οὖν προνοεῖσθαι δεῖ τοῦ τε ὅλου καὶ τῶν πεπονθότων μορίων. λοιπὸν δὲ καὶ τῇ διαίτῃ προσέχειν, ὥστε καὶ αὐτὴν ἐμψύχουσάν τε καὶ ὑγραίνουσαν εἶναι. παραιτεῖσθαι δὲ πᾶν ὅ, τι ἂν θερμαῖνον, πάνυ τί χολῶδες τίκτειν δύναται.

re properandũ eſt, ut particulæ tẽperatæ, et doloris expertes redd ãtur. Ad quod præſtãtiſsimũ in his eſt roſaceũ, ſi quotidie affectis partib. inducatur, et ſenſim infricetur. Melius itaq; feceris, ſi luteũ oui admiſceas, et ueluti in unctionẽ redacto affectas ita partes perfrices, tũ ueſperi ante ſomnũ, tũ rurſus manè. Idẽ uerò hoc etiã ad præcauendũ morbũ tẽpore ſanitatis ualet, ſi quis ſomnũ initurus, et manè progreſſurus, quotidie utatur. At hoc nõ ſolũ agẽdũ eſt, ſed etiã alijs omnib. refrigerãtibus, et articulos corroborantib. utendũ, de quib. paulo pòſt dicetur. In præſentia uerò à uictu exordiamur, docẽtes ipſum nihil calidũ, aut quod bilẽ omnino creare poſsit, recipere debere. Sic igitur et toti corpori, et affectis particulis prouidere oportet. Cæterùm et uictus obſeruandus eſt, ut ipſe et refrigerans, et humectans exiſtat. Cauẽdũ aũt, quicquid calefaciens ualde, bilioſum quid procreare poſsit.

Ἄλλο πρὸς τοὺς βραδύτερον καθαιρομένους.

Ῥόδων χυλοῦ οὐγ. γ. σκαμμωνίας οὐγ. α. μέλιτος οὐγ. α. τιθυμάλου ὀποῦ γρ. γ. δακρύου κοχλ. α. ἢ β. πρὸς δύναμιν, ποιεῖ πρὸς πολλὰ τὸ καθάρσιον τοῦτο, καὶ πρὸς ῥιγοῦντας, καὶ ἰκτερικοὺς, καὶ ὀφθαλμιῶντας. κά

Aliud, ad eos qui tardius purgantur.

Roſarũ ſucci unciæ 3. ſcãmonij, mellis, ſingulorũ unciæ: tithymalli lachrymæ ſcrup. 3. Datur cochleariũ unũ, uel duo, ſecundũ ægri uires. Hoc medicamẽtũ ad multa ualet, tertiana laborãtes, arquatos, et lipppitudine affectos atq;

atque sine molestia noxaq; sumitur: nec nōn acre existit. Cum fiducia ipsum dato, quomodocunque uelis, præsertim febricitantibus cum ptisanæ cremore.

De oleribus.

Inter olera assumātur intybus, lactuca, & malua. Sin autem eis oblectentur, etiam bletum, chrysolachanum, sonchus, & quodcunque refrigerare & humectare potest. Braßica uerò, nasturtium, eruca, porrum, & allium, ut inimica uitari debent.

De auibus.

Ex auibus offerantur phasiani, gallinæ cohortales non pingues, attagenæ, perdices, merulæ, turdi.

De piscibus.

Piscium saxatiles præsertim, & alij quibus substantia alba, friabilis natura, & nihil pingue habet. Palustres autem uitentur. at omnia condimenta recrementis uacua sint, neq; olei, neque ex acribus seminibus multum recipiant.

De isicio.

Isicium uerò, quod ex his paratur, utile quoq; est, præsertim ex durioribus confectum, ut orpho, ceride, teuthide, sepia, pectinibus. testacea exhibere, metuendum non est.

De

καὶ ὄξιν ἄλυπον σφόδρα, καὶ ὀξύ, καὶ θαῤῥῶν αὐτὸ δίδου, ὡς ἂν βούλει, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν πυρεσσόντων, μετὰ χυλοῦ πτισάνης.

Περὶ λαχάνων.

Λαχάνων δὲ προσφερέσθωσαν ἴντυβόν τε καὶ θριδακίνην, καὶ μαλάχην. εἰ δὲ ἡδέως ἔχοιεν, καὶ βλῆτον, καὶ χρυσολάχανον, καὶ σόγχον, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ψύχειν τε καὶ ὑγραίνειν δυνάμενον. κράμβην δὲ καὶ κάρδαμον, καὶ εὔζωμον, καὶ πράσον, καὶ σκόρδον, ὡς πολέμια φεύγειν δεῖ.

Περὶ ὀρνίθων.

Τῶν δὲ ὀρνίθων προσφερέσθωσαν, τῶν τε φασιανῶν, καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων τὰ μὴ λιπαρά, καὶ ἀτταγῆνας, καὶ πέρδικας, καὶ κοσσύφους, καὶ κίχλας.

Περὶ ἰχθύων.

Καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς πετραίους μάλιστα, καὶ τῶν ἄλλων οἷς ἡ οὐσία λευκὴ καὶ ψαφαρὰ κατὰ φύσιν, καὶ οὐδὲν ἔχουσα πιμελῶδες. τὰ μέντοι ἐκ λίμνης παραιτείσθωσαν. ἔστωσαν δὲ πάντων αἱ ἀρτύσεις ἀπέριττοι, μήτε ἐλαίου πολύ, μήτε τῶν δριμέων σπερμάτων προσλαμβανέτωσαν.

Περὶ ἰσικοῦ.

Καὶ ὁ ἰσικὸς δὲ ὁ ἐκ τούτων ὠφέλιμός ἐστι, καὶ μάλιστα ὁ ἐκ τῶν σκληροτέρων, οἷον ὀρφοῦ, κηρίδος, τευθίδος, σηπίας, κτενίων, καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων δὲ μὴ φοβεῖσθαι ἐπιδοῦναι.

Περὶ

Περὶ κρεῶν.

Καὶ τῶν προβατέων δὲ κρεῶν προσφερέσθωσαν τὸ ἀπόζεμα, καὶ μάλιστα τῆς κοιλίας τῶν βοῶν. ὁμοίως γοῦν οἶδά τινας τῶν οὕτω ῥεύματι ζομένων ἐπὶ πλάστῳ καὶ δριμεῖ ῥεύματι, μέγιστα ὠφελημένους ὑπὸ τῶν βοέων κρεῶν. οὐκέτι γὰρ οὔτε συνεχῶς, οὔτε σφοδρῶς ἔλεγον ἀλγεῖν τοὺς πόδας, * ὥσπερ ἐν τῇ λεπτυνούσῃ διαίτῃ κεχρημένος ἦν. ἐσθίειν δὲ τοὺς πόδας αὐτῶν, μᾶλλον καὶ τὰς κοιλίας, ἀποζέματος. ἦν δὲ οὗτος ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ θερμὸς τὴν κρᾶσιν.

De carnibus.

Ouillarum carnium decoctũ assumant, & maximè uentriculi boũ. Similiter noui quosdã, qui ita fluxione copiosissima & acri laborabant, maximè carnib. bubulis adiutos. Dicebant enim nõ amplius se continuè, aut uehemẽter pedibus dolere, quemadmodum cum tenui uictu uterentur: esse autem pedes bubulos, & uẽtres, magis quàm decoctum. Porrò erat hic ætate florida, calido temperamento.

Περὶ ὀσπρίων.

Τῶν δὲ ὀσπρίων προσφερέσθωσαν αὐτοὺς τε τοὺς κυάμους χλωρούς, καὶ τῶν ξηρῶν τοὺς ἀκροζέστους, καὶ τοῦ φασιόλου τοῦ ἀλεξανδρινοῦ, μάλιστα τοῦ ἀποβραχέντος, καὶ τῆς τήλεως τοὺς βλαστούς, ἄλικα καὶ πτισάνης, οὐδὲν ἄτοπον αὐτοὺς προσφέρεσθαι. τὰ δ' ἄλλα τῶν ὀσπρίων κάλλιόν ἐστιν αὐτοὺς παραιτεῖσθαι.

De leguminibus.

Inter legumina exhibeantur tũ ipsæ fabæ uirides, tum siccæ leniter feruefactæ: item faseolum Alexandrinum, præsertim maceratum, & fenugræci germina. Adhæc halicã, & ptisanam assumere alienum non est. Reliqua uerò legumina ipsos uitare satius est.

Περὶ ὀπωρῶν.

Καὶ τῶν ὀπωρῶν τὴν πάνυ γλυκεῖαν καὶ πέπειρον συμβουλεύω προσφέρεσθαι, περὶ ὥραν δευτέραν ἢ τρίτην, μάλιστα τῶν περσικῶν ἢ ῥοδακίνων, καὶ σταφυλῆς τῆς σκληρᾶς, καὶ ἀστύφους ἐχούσης τὰς ῥόας, καὶ δαμασκηνῶν, καὶ μήλων τῶν γλυκέων, καὶ κιτρίων καθαρθέντων, καὶ λελεπισμένων, καλῶς ποιεῖ. ἀπίων δὲ καὶ ῥοιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων σπανίως, ἢ μηδὲ ὅλως προσφέρεσθαι δεῖ.

De fructibus pomaceis.

Fructum pomaceum siccũ æstiuum, admodũ dulcem & maturum, offerre consulo circa horam secundam, aut tertiam: præsertim persica, aut rhodacina, et uuam duram, & nõ astringentem, damascena, mala dulcia, citria purgata, et excorticata probè. Pirum uerò, malum punicũ, aliaq; omnia raro, aut nequaquã offerri debent.

De tragematis.

Ex bellarijs castaneas potißimum sumere conducit: non aũt nuces, aut pineas, aut amygdala, imò nec placentas, aut liba. Omnia enim hæc ijs sunt noxia, quorum articuli biliosi recrementi fluxionibus infestantur.

De motu.

Moueantur aũt ægri mediocriter citra magnã laßitudinẽ, & ante cibũ potius quàm post. Nã laßitudo his maximè aduersatur, ut quæ articulos largius excalefaciat, incendatq́;, ut ipsi aliam rursus materiem ex lõginquiorib. particulis ad se attrahant, arripiantq́;, atq; ideo causam fluxionibus suppeditent.

De balneis.

Balnea dulcis aquæ his cõducunt; atq; ea quæ uesperi adhibẽtur, magis quàm matutina. Nã post cibũ sumptũ, maximã uim ad calidorũ intẽperiem corrigendã obtinet, præsertim in gracilibus, sicci oribus et acriorib. corporibus. Nã in eiusmodi, si quotidie balnea adhibeas, nõ eis nocebis, sed plurimum etiã adiuuabis. At priusquam æger in calidum balnei aerem ingressurus sit, confert ei, pedes prius aqua frigida irrigare. Vbi uerò mediam domum balnei ingressus fuerit, deinde modicè sudauerit, situlæ tepidæ ei superfundentur, atq; ita

Περὶ τραγημάτων.

Τῶν δὲ τραγημάτων συμφέρει μάλιστα τὰ κάστανα λαμβάνειν, μή τε καρύων, ἢ στροβίλων, ἢ ἀμυγδάλων ἐσθίειν, ἀλλὰ μηδὲ πλακούντων, ἢ κοπτῶν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα βλαβερὰ τοῖς διὰ χολώδους περιττώματος ῥευματιζομένοις τὰ ἄρθρα.

Περὶ κινήσεως.

Κινείσθωσαν δὲ μετρίως ἄνευ κόπου πολλοῦ, καὶ πρὸ τροφῆς μᾶλλον, ἢ μετὰ τροφήν. ὁ γὰρ κόπος, ἐναντιώτατός ἐστι τούτοις, ἐκθερμαίνων ἐπὶ πλέον καὶ ἐκπυρῶν τὰ ἄρθρα, ἕλκειν τε παρασκευάζων εἰς αὐτὰ, καὶ ἐπισπᾶσθαι πάλιν ἑτέραν ἐκ τῶν πορρωτέρω μορίων ὕλην, αἴτιός τε διὰ τοῦτο γινόμενος ῥευματισμῶν.

Περὶ βαλανείων.

Βαλανεῖα δὲ τούτοις τὰ ἀπὸ τῶν γλυκέων ὑδάτων συμφέρει, καὶ τὰ ἐν ἑσπέρᾳ δὲ μᾶλλον τῶν ἑωθινῶν. τὰ γὰρ μετὰ τὸ τραφῆναι, μεγίστην κέκτηται δύναμιν, εἰς τὴν τῶν θερμῶν δυσκρασίαν καὶ ἐπανόρθωσιν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν καὶ ξηροτέρων καὶ δριμυτέρων σωμάτων. ὧδε γὰρ τῶν τοιούτων καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἂν παραβάλλῃς λουτρὰ, οὐ βλάψεις, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσεις τὰ μέγιστα. πρὸ δὲ τοῦ μέλλειν εἰς τὸν ἀέρα τὸν θερμὸν εἰσιέναι, συμφέρει τούτοις ὕδατι ψυχρῷ προῤῥαίνειν τοὺς πόδας. εἰσελθόντας δὲ κατὰ τὸν μέσον οἶκον, εἶτα μετρίως ἱδρώσαντας περιχυθῆναι σίτλας χλιαρὰς, καὶ

καὶ οὕτως ἀλείφεσθαι τὸ ὅλον σῶμα ὑδρελαίῳ. εἶναι δὲ χρὴ καὶ τὸν ἀέρα τοῦ λουτροῦ εὔκρατον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν τοῦ λουτροῦ δεξαμενήν. χρὴ δὲ μετὰ τὸ ἀλείφεσθαι, παρέλθῃ χρησάμενον, εὐθέως ἐν τῇ τοῦ θερμοῦ εἰσιέναι δεξαμενῇ. εἰ δὲ τύχῃ καὶ ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιρρεῖν, ὑποτιθέτω κατὰ τοῦ κρουνοῦ τοὺς πόδας, πρὶν εἰς αὐτὴν εἰσιέναι. ἐξελθὼν δὲ πάλιν ἐκ τῶν θερμῶν, κατέρχεσθαι πάντως εἰς τὴν τοῦ ψυχροῦ δεξαμενήν, καὶ εἰ θέρος εἴη, καὶ ἡδέως ἔχοιεν, νηχέσθωσαν ἐν αὐτῇ. μετὰ δὲ τὸ περιβαλέσθαι τὰ σάβανα, πάλιν ἐπιβαλλέσθωσαν ψυχρὸν ὕδωρ τοῖς ποσίν. ἀνελθὼν δὲ εἰς τὸν οἶκον ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, μὴ εὐθὺς πινέτω οἶνον. καὶ μάλιστα τὸν ἄκρατον, ἀλλὰ πτισάνης χυλὸν, ἢ εὔκρατον προσφερέσθωσαν πρότερον. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ ἀρίστου, εἰ μὲν θέρος εἴη, ψυχρὸν ὕδωρ· εἰ δὲ χειμὼν, εὔκρατον πινέτωσαν.

Περὶ προπομάτων.

Τῶν δὲ προπομάτων ἀπεχέσθωσαν· εἰ δὲ ἄρα ἡδέως ἔχοιεν, λαμβανέτωσαν ἢ ῥοσάτον, ἢ ἀψινθάτον, ψυχρίζοντος ὡσαύτως, καθάπερ εἰώθασι ποιεῖν οἱ ῥωμαῖοι τὸ καλούμενον * ῥαικεντάτον. οὕτω μὲν προφυλάττεσθαι χρὴ τοὺς ὑπὸ χολώδει χυμῷ ῥευματιζομένους τὰ ἄρθρα. εἰ δέ ποτε συμβῇ πάλιν ἐπιρρευματισθῆναί τινα, διὰ τὸ ἀφυλακτότερον αὐτὸν, οἷα εἰκὸς, διαιτηθῆναι, τοιαύ-

ita totum corpus hydrelæo perungi oportet. Porrò balnei aerē temperatū esse conuenit. similiter etiam lauacri solium. Post unctionem ex transitu statim in calidæ solium æger ingredietur. Quòd si etiam frigidam aquam influere contingat, pedes scaturigini submittat, priusquam in ipsum descendat. Egressus rursus è thermis, descēdere omnino in frigidæ soliū debet: & si æstas fuerit, & oblectetur, in ea natet. uestimentis autem indutis, pedibus iterum aqua frigida injciatur. Reuersus à balneo in domum, æger non statim bibat uinum, præsertim merum: sed ptisanæ cremorem, aut tepidam aquam prius assumat. In medio autem prandij, si æstas fuerit, aquam frigidam: sin autem hyems, temperatam bibat.

De uinis facticijs.

A uinis facticijs abstineant: sin autem oblectentur, sumant aut rosatum, aut absinthites, similiter refrigerantes, quemadmodum Romani facere consueuerunt, id quod uocatur recentatum. Ita sanè præseruari debent ij, qui biliosi humoris fluxionem in articulis experiūtur. At si quādo rursus aliquem fluxionibus corripi contigerit, eo quòd negligentius ipse, ut uerisimile est, uictus rationem obseruarit,

tali

tali uia ac modo uti debet, ac nullum calefaciens offerre, sed quæ magis refrigerantis sunt facultatis: ex quorum numero habentur psyllium, solanum, portulaca, altercum, semperuiuum, lactuca, et palustris lenticula. Sed hæc sanè omnia per se læuigata, & præsertim uiridia, dolores qui in accessionib. oriuntur, abundè lenire possunt: adhuc etiam magis, si paucis farinis ordeaceis, uel unum ex prædictis, uel duo admisceas. At ne siccescant, utile est etiam rosaceum cataplasmati adijcere: ac frigida omnia his adferantur, mutenturq; crebrius, ut frigiditas permaneat. Scire autem licet, semen psyllij, si aqua maceretur, & diligenter subigatur, uiscosumq; fiat, & ordeaceis farinis permisceatur, mirabiliter dolores mitigare, feruorem & ardorem doloris extinguere, & affecta loca ad temperiem bonam reducere. Si igitur herbarum copiam habes, commodum est his uti: sin autem tempus non permittat, harum loco cerato rosaceo mitigare, quod pulchrè aduersus calidas intemperies resistere potest, præsertim si frequentius immutetur: uerùm ceram refrigerare semel atq; iterum oportet, priorem aquam mutando.

Vali-

τοιαύτῃ ἀγωγῇ κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ μηδὲν τῶν θερμαινόντων προσφέρειν, ἀλλ' ὅσα μᾶλλον τῆς ψυχούσης ἐστὶ δυνάμεως, ἐξ ὧν ἐστι ψύλλιόν τε, καὶ στρύχνος, καὶ ἀνδράχνη, ὑοσκύαμος, ἀείζωον, θριδακίνη, καὶ ὁ ἐκ τῶν τελμάτων φακός. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἅπαντα καθ' ἑαυτὰ λειούμενα, καὶ μάλιστα χλωρά, παρηγορεῖν εἰσιν ἱκανὰ τὰς ἐν τοῖς παροξυσμοῖς γινομένας ὀδύνας. ἔτι δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ ἐν βραχέσιν ἀλεύροις ἐκ κριθῶν πεποιημένοις ἐπιμίξειέ τις, ἢ μίαν, ἢ δύο ἐκ τῶν εἰρημένων. πρὸς δὲ τὸ μὴ ξηραίνεσθαι καλόν ἐστι καὶ ῥόδινον ἐμβαλεῖν τῷ καταπλάσματι. ψυχρά τε προσφερέσθω τούτοις ἅπαντα, καὶ συνεχέστερον ἀμειβέσθω, χάριν τοῦ τὴν ψυχρότητα παραμένειν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς τὸ σπέρμα τοῦ ψυλλίου βρεχόμενον δι' ὕδατος, ἀνακοπτόμενόν τε φιλοπόνως, καὶ γλοιῶδες γινόμενον, ἀναμιγνύμενόν τε τοῖς κριθίνοις ἀλεύροις, θαυμαστῶς τὰς ὀδύνας οἶδε παρηγορεῖν, καὶ τὸ ζέον καὶ πυρῶδες ἀποσβεννύειν τῆς ὀδύνης, καὶ εἰς εὐκρασίαν φέρειν τὰ πεπονθότα. εἰ μὲν οὖν εὐποροίης τῶν βοτανῶν, ἀγαθόν ἐστι κεχρῆσθαι ταύταις. εἰ δὲ μὴ ἔχει ὁ καιρός, ἀντὶ τούτων τῇ ῥοδίνῃ κηρωτῇ παρηγορεῖν, ἀπομάχεσθαι δυναμένῃ καλῶς πρὸς τὰς θερμὰς δυσκρασίας, ἀλλασσομένῃ μάλιστα συνεχέστερον. δεῖ δὲ ψυχρίζειν τὸν κηρὸν ἅπαξ καὶ δίς, ἀλλάσσοντας τὸ πρότερον ὕδωρ.

ἰσχυρό-

ἰσχυρότερον δὲ αὐτὸ ποιήσεις, εἰ ὄμφακος χυλὸν, ἢ ἀνδράχνης, ἢ τὰ λευκὰ τῶν ᾠῶν, καὶ πτισάνης χυλὸν προσπλέξεις. πρὸς δὲ τὰς μὴ πάνυ πυρώδεις δυσκρασίας ἄριστα ποιεῖ καὶ ἡ διὰ τοῦ κυαμίνου ἀλεύρου κηρωτή. ἔχει δὲ οὕτω, κηροῦ οὐγ. ε. χαμαιμήλου οὐγ. β. S. ῥοδίνου οὐγ. β. S. κυαμίνου ἀλεύρου οὐγγ. S. ᾠῶν πέντε τὰς λεκύθους. λειώσας πρῶτον τὰ πυῤῥὰ τῶν ᾠῶν, εἶτα ποιήσας κηρωτὴν, καὶ ἀναμίξας ἐν τῇ θυίᾳ, καὶ ἀναλαβὼν, χρῶ συνεχέστερον. εἰ δὲ ὀδύνη τις εἴη πολλὴ, καὶ τὰ διὰ κρόκου καὶ χυλοῦ * κορίου, καὶ γλαυκίου, καὶ ὀπίου βραχέος σκευαζόμενα προσφέρειν δεῖ. δεῖ δὲ οὕτω ποιεῖσθαι τὴν λύσιν μετὰ ὀξυκράτου. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὡς φυλάττεσθαι χρὴ τῶν ναρκωτικῶν ἐπιθεμάτων τε καὶ χρισμάτων τὴν πλείονα χρῆσιν, μειζόνως βλαπτόντων αὐτοὺς μᾶλλον ἢ ὠφελούντων. εἰ δὲ ἄρα διὰ σφοδρὰν ὀδύνην καὶ πύρωσιν ἀναγκασθῶμεν αὐτοῖς κεχρῆσθαι, προσέχειν ἀκριβῶς δεῖ, καὶ μὴ ἐπὶ πολὺ συγχωρεῖν ἐπικεῖσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν βοηθημάτων, ἀλλ᾽ εἴτε χρίσματα, εἴτε φάρμακα τύχῃ εἶναι τὰ προσφερόμενα, δεῖ σπουδάζειν εὐθὺς ἅμα τῷ παύσασθαι τὸ ζέον τῆς ὀδύνης, ἀφαιρεῖν αὐτὰ πάντως. ἅπαντα γὰρ ταῦτα χρονίζοντα νάρκην καὶ δυσκινησίαν ἐν τοῖς ἄρθροις πέφυκεν ἀποτίθεσθαι.

εἰ οὖν

Validius ipsum reddes, si uuae acerbae succum, aut portulacae, aut albumina ouorum, & ptisanae cremorem admiscueris. Porrò ad intemperies nō admodum ardentes optimè facit etiam ceratum ex lomento factum: habet autem hoc pacto. Cerae uncias quinq; chamaemelini, rosacei, singulorum uncias duas, & semissem: lomenti semunciam: ouorū octo lutea. Haec primùm laeuigato, deinde facto cerato in pila misceto: exceptis utitor frequentius. At si magnus quidam dolor urgeat, etiam medicamenta quae ex croco, succo coriādri, glaucio, & exiguo opio parantur, adhibere conuenit: uerùm soluere ea ex posca oportet. Caeterùm sciendum est, epithematū & unctionum quae torporem inducunt, liberaliorem usum cauēdū esse, ut quae magis offendant, quàm iuuent. At si ob uehementem dolorem, aestumq; ipsis uti cogamur, animus diligenter adhibendus est, ne huiusmodi auxilia diu incūbere permittamus: uerum siue unctiones, siue pharmaca esse, quae adhibentur, acciderit, conandum est statim, simulatq; feruor doloris finierit, ipsa prorsus auferre. Vniuersa namque haec diutius inhaerentia, torporem & mouendi difficultatē in articulis excitare solent.

Si igi-

Si igitur, dum nos ipsis immoderatius utimur, eiusmodi fieri contingat mouendi difficultatē uel torporem, tunc cōmodum est uti etiam medicamēto diachylu ex chamæmelino soluto, uel dia altheas. Hæc enim omnia concoquere solēt, et morbos ex intēpestiuo frigidorum usu oborientes restituere. Medicamēti dia altheas scriptura est talis.

Medicamentū dia altheas.

Fœnugræci, seminis lini, altheæ, singulorū uncias quatuor. Hæc omnia triduo ex nouem aquæ sextarijs in uase æneo macerabis, deinde coques, ut quàm craßißimus eorū succus fiat: per colabis eum, exprimesq; fortiter, et libras duas eius sumes: oleī autem ueteris totidem cacabo inijcies, coquesq; lento igne, donec succus consumatur, & solum oleum remaneat: iterum colabis, indesq; cacabo mundo, & appones igni. Huic addes ceræ, colophoniæ, singulas libras: galbani boni uncias quatuor. Sublatum ab igne ceratum uase condito, et utitor. Confert etiam, quòd à multis paratur: uerùm hoc multum sum expertus, non solum in podagricis, sed etiam uisceribus induratis, & alijs similibus multis. Vbi uerò refrigerati articuli incaluerint, et proprio rursus agi motu incœperint, robur etiam particulis adijciendum, ne subitò in posterum fluxionibus tententur.

ἐὰν οὖν συμβῇ τινα γενέσθαι τῶν τοιούτων, ἀμετρότερον ἡμῶν αὐτοῖς χρησαμένων, δυσκινησίαν, ἢ νάρκην, καλὸν ἐστὶ τηνικαῦτα καὶ τῇ διὰ χυλὸν ἀναλυθείσῃ μετὰ χαμαιμηλίνου χρήσασθαι, ἢ τῇ δι' ἀλθαίας. ταῦτα γὰρ ἅπαντα πέττειν οἶδε, καὶ ἀνακαλεῖσθαι τὰς ἀπὸ δὲ τῶν ψυχόντων ἀκαίρου προσφορᾶς ἐπιγινομένας νόσους. ἡ δὲ γραφὴ τοῦ δι' ἀλθαίας φαρμάκου ἐστὶν ἥδε.

Φάρμακον τὸ δι' ἀλθαίας.

Τήλεως, λινοσπέρμου, ἀλθαίας ἀνὰ οὐγ. δ. ἑψηθέντων ὁμοῦ, κηροῦ, κολοφωνίας, ἀνὰ λιτ. α. ἐλαίου λιτ. β. χαλβάνης χρηστῆς οὐγ. δ. ἑψήσας τὸν χυλὸν μετὰ τοῦ ἐλαίου ἄχρις οὗ δαπανηθῇ ὁ χυλὸς ὅλος, βάλε τὴν κολοφωνίαν. καὶ ἄρας ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὴν κηρωτήν, βάλλε εἰς ἀγγεῖον, καὶ χρῶ. ποιεῖ καὶ ἡ ὑπὸ πολλῶν σκευαζομένη· ἀλλὰ ταύτης πολλὴν ἐσχήκαμεν πεῖραν, οὐ μόνον ἐπὶ ποδαγρικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ σπλάγχνων σκληρίαν ἐχόντων, καὶ ἄλλων ὁμοίων πολλῶν. μετὰ δὲ τὸ ἀναθάλψαι τὰ κατεψυγμένα, καὶ πάλιν ἄρξασθαι τὰ ἄρθρα τὴν ἰδίαν ἀναλαμβάνειν κίνησιν, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τοῦ ῥώμην ἐντιθέναι φροντίζειν τοῖς μορίοις, ὥστε μὴ ῥευματίζεσθαι ταχέως τοῦ λοιποῦ.

ἔσται

Erit

ἔσαι δὲ τοῦτο κάλλιον, κἂν τῇ φοινίκῃ χρησώμεθα τακείσῃ σὺν ὄξει ῥοδίνῳ. μὴ παρόντος δὲ ῥοδίνου, τὸ ὠμοτριβὲς ἔλαιον, ἔσαι σοι χρήσιμον. δεῖ δὲ πρότερον αὐτὴν ἁπαλωτέραν ἐπιτιθέναι, καὶ προσηνῆ τὴν σύστασιν ἔχουσαν. ὕστερον δὲ λοιπὸν τῶν ἄρθρων κινουμένων, καὶ τὰ σκληρὰ ἐχεκόλλων ἔχοντα σύστασιν εὔλογόν ἐστι προσφέρειν. εἰ δὲ μὴ ὁ κάμνων φάρμακα δύναιτο φέρειν (πολλοὶ γάρ εἰσι βαρυνόμενοι τὴν τῶν φαρμάκων ἐπίθεσιν) οὐδὲν ἄτοπόν ἐστιν ἐπὶ τούτων κεχρῆσθαι καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπιρρωννύειν τὰ πεπονθότα δυναμένοις. εἰσὶ μὲν οὖν πάμπολλα· μάλιστα δὲ καὶ ὁ χυλὸς ἐπιχριόμενος τῆς ἀκακίας, ἅμα ὀξυκράτῳ, τό, τε λύκιον ἅμα κρόκῳ, καὶ γλαύκιον, καὶ ὁ χυλὸς τῆς περδικιάδος ἐπιχριόμενος ἰσχυρὰν ἔχει τὴν δύναμιν, ἅμα ὀξυκράτῳ. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχοντα τούτοις· ἀλλ' ἀρκείτω καὶ ταῦτα, βραχέα μὲν εἶναι δοκοῦντα τοῖς εἰρημένοις, ἰσχυρὰν δὲ τὴν δύναμιν κεκτημένα. καὶ εἴτις αὐτοῖς ἐθέλει καὶ ἐν τῷ τῆς ὑγείας χρόνῳ κεχρῆσθαι, θαῤῥῶν ἴστω ὅτι ὑγιῆ καὶ ἀρευμάτιστα διαφυλάξει τὰ πρὶν εἰωθότα μόρια πάσχειν τε καὶ ῥευματίζεσθαι συνεχῶς.

Περὶ τῆς ἀπὸ φλέγματος γινομένης ποδάγρας.

Οὕτω μὲν οὖν ἰᾶσθαι χρὴ τοὺς ἐπὶ χολώδει χυμῷ καὶ θερμῷ καὶ δριμεῖ ῥευματιζομένους.

εἰ δὲ

Erit autem hoc cõmodius, si palmulato cum aceto rosaceo liquato utamur: inopia aũt rosacei, id quod ex immaturis uuis fit, oleũ proficiet. Verùm prius conuenit ipsum mollius imponere, quod mitem habeat substantiam: postea uerò cum articuli mouẽtur, etiam dura glutinantium crassitiem sortita admouere, rationi consonum est. At si medicamenta ferre æger nequeat (multi enim sunt, qui medicamentis impositis grauentur) non alienum in hisce uti etiam alijs quibusdã, quæ affecta confirmare possint. Sunt igitur permulta, præsertim succus acaciæ cum posca illitus: item lycium unà cum croco, & glaucium: nec non succus perdiciadis simul cum posca illitus ualidam uim obtinet. Sunt autem & alia similem his facultatem consecuta: sed hæc quoq; sufficiant, quæ pauca sanè prædictis esse uidentur, sed ualidã uim repræsentant. Et si quis ipsis etiã per sanitatẽ uti uelit, confidat ipsas particulas, quæ prius iniurijs affici, & crebris fluxionib. tentari cõsueuerãt, sanas, & à fluxionib. liberas conseruatum iri.

Si podagra ex pituita prouenerit.

Hoc igitur modo curari debent, qui ex bilioso humore, calido et acri fluxiones experiũtur.

At si

At si id quod influit, pituitosum esse contingat, & fluxus frigidus in affectis particulis percipiatur, neq; ipsæ rubræ, neq; feruidæ sint, sed magis extensæ, calidis quidem iuuentur, frigidis aūt molestentur, lædanturq;: præterea si etiam uita ipsorū quæ præcessit, frigida fuerit, humorē magis pituitosum esse, qui articulis influit, indicatur. Nam ocium magna ex parte præcedit potius quàm exercitia: item creber plurium ciborum, & uitiosos succos generantium usus, ut isiciorum, astacorum, aut buccinorū, aut pectinum, aut polypodum, aut leguminum, aut plurium pomorū, & intēpestiuarum lauationum. Si igitur hæc quoq; præter alia indicia id quod influit, frigidum & pituitosum esse tibi ostenderint, cū fiducia tunc tandē ad curationē ipsius accedito.

De curatione.

Dicamus igitur iam, quomodo etiā frigida podagræ species curari debeat. Quòd igitur influxus qui ex frigido humore pedib. accidit, calefaciētib. semper indigeat remedijs, omnib. manifestū est. Quia uerò id quod in partem defertur, nō semper est simile copia, uel qualitate, uel substantia, sed alijs quidē id quod influit, copiosum, alijs aūt exiguū, et quibusdā crassum, quibusdā tenue,

&

εἰ δὲ τύχοι τὸ ἐπιρρέον εἶναι φλεγματῶδες, καὶ ψυχροῦ ἐπιρρέοντος αἰσθάνεσθαι περὶ τὰ πεπονθότα, μήτε δὲ ἐξέρυθρα, μήτε ζέοντα εἶναι τὰ μόρια, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποτεταμένα, ὑπὸ τῶν θερμαινόντων μὲν ὠφελεῖσθαι, ἀνιᾶσθαι δὲ καὶ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ψυχόντων, πρὸς τούτοις δ' ἔτι καὶ εἰ ὁ προηγησάμενος αὐτῶν βίος εἴη ψυχρὸς, μᾶλλον φλεγματώδη εἶναι τὴν ἐν τοῖς ἄρθροις ἐπιρρέοντα χυμὸν ἐνδείκνυται. ἀργίαι γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προηγοῦνται μᾶλλον, ἢ γυμνασία, καὶ πλειόνων ἐδεσμάτων, καὶ κακοχύμων συνεχὴς προσφορά· οἷον ἰσικῶν, ἀστακῶν, ἢ κηρυκίων, ἢ κτενίων, ἢ πολυπόδων, ἢ ὀσπρίων, ἢ πλειόνων ὀπωρῶν καὶ λουτρῶν ἀκαίρων χρήσεις. εἰ οὖν καὶ ταῦτα πρὸς τοῖς ἄλλοις σημείοις ἐνδείξεταί σοι μᾶλλον εἶναι τὸ ἐπιρρέον ψυχρόν τε καὶ φλεγματῶδες, θαρρῶν τότε λοιπὸν ἔρχου ἤδη τὴν θεραπείαν αὐτοῦ.

Περὶ θεραπείας.

Λέγωμεν οὖν ἤδη, πῶς χρὴ καὶ τὸ ψυχρὸν εἶδος ἰᾶσθαι τῆς ποδάγρας. ὅτι μὲν οὖν ἡ διὰ ψυχρὸν χυμὸν γινομένη τοῖς ποσὶν ἐπίρροια τῶν θερμαινόντων ἀεὶ δεῖται βοηθημάτων, ἅπασι πρόδηλον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φερόμενον ὅμοιον οὐκ ἔστιν ἀεὶ, οὔτε κατὰ ποσότητα ἢ ποιότητα, ἢ σύστασιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν πολὺ τὸ ἐπιρρέον, τοῖς δὲ ὀλίγον· καὶ τοῖς μὲν παχὺ, τοῖς δὲ λεπτόν.

καὶ

καὶ τοῖς μὲν ἐπιπολῆς, τοῖς δὲ περὶ τοὺς ἔνδον ὑμένας, ἀνάγκη πρός τε τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς παρὰ φύσιν διαθέσεως προσέχοντας, οὕτω καὶ ἡμᾶς ὁμοίως ἐφαρμόζειν τό, τε ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὸν τρόπον ἅπαντα τῆς θεραπείας ποιεῖσθαι πρὸς τὴν ὑπαγορευομένην διάθεσιν. εἰ μὲν οὖν σοι φανείη τὸ λυποῦν εἶναι φλέγμα, ἀναγκαῖον τοῦτο κενῶσαι πρό γε πάντων φλεγμαγώγοις. ἀμήχανον γάρ ἐστι τοῖς μερικοῖς χρώμενον βοηθήμασιν ὠφελῆσαί τι, μὴ τὸ ὅλον σῶμα πρῶτον ἀπέριττον ἐργασάμενον. εἰ δὲ μὴ μόνον εἴη φλεγματικὸν τὸ λυποῦν, ἀλλὰ καὶ σὺν αὐτῷ φαίνοιτό σοι καὶ αἱματικὸς ἅμα πλεονάζειν χυμὸς, ἀμφότερα δεῖ πράττειν. ἀλλὰ τὴν μὲν φλεβοτομίαν πρότερον, εἶτα οὕτως ἀναλαμβάνοντας τὴν δύναμιν, ἐπὶ τὸ καθάρσιον ἔρχεσθαι τὸ δυνάμενον ἑλκῦσαι παχὺ φλέγμα, καὶ μὴ ὀῤῥῶδες, ὥσπερ ποιοῦσι πολλοὶ, λαθυρίδας τε καὶ ὀπὸν τιθυμάλλου καὶ κνίδειον κόκκον παρέχοντες αὐτοῖς, οἱ τὰ λεπτὰ κενοῦντες ῥεύματα, αἴτιοι μᾶλλον βλάβης ἢ ὠφελείας γίνονται, παχυτέρους ἔτι καὶ ξηροτέρους καὶ δυσδιαφορήτους ἐργαζόμενοι τοὺς χυμούς. δεῖ οὖν ἀεὶ φεύγειν τὰ τοιαῦτα. εἰ δ' ἄρα καὶ δώσει τὶς, ἐπιμιγνύειν αὐτοῖς ἐχρῆν τινα τῶν λεπτυνόντων. οὕτω γὰρ ἡ ἐπιμιξία

et his in sũma cute, illis circa mẽbranas interiores, necesse est nos quoq; ita similiter ad qualitatẽ & quantitatem affectus præter naturam respicientes, tum copiã, tum qualitatem, tum ut simpliciter dicam, omnem curationis modum morbo indicato accõmodare. Si igitur id quod offẽdit pituita esse tibi uideatur, hãc ante omnia medicamentis in id efficacibus euacuare necesse est. Non enim fieri potest, ut qui remedijs parti inducendis utitur, aliquid ferat adiumenti, nisi totũ corpus primùm recrementis liberũ reddiderit. At si, quod offendit, non modò pituitosum fuerit, sed etiã sanguineus simul humor abundans appareat, utraq; fieri debent, sed uenæ quidem sectio prius: deinde sic uirib. recreatis, ad medicamentũ purgans ueniẽdum est, quod pituitã crassam, et non serosam attrahere poßit: quemadmodum pleriq; faciunt, elathyridas, liquorẽ tithymalli, & granũ cnidiũ ipsis exhibentes. qui dum tenues pituitas euacuant, autores magis læsionis quàm auxilij fiunt, qui humores craßiores adhuc magis siccos, et ad discutiendũ cõtumaciores reddant. Itaq; talia semper uitari debent: sin aũt etiã dederit aliquis, admiscere ipsis quædã extenuantia oportebat. Sic enim talium mi-

mistura uacuationem, quæ ex ipsis prouenit, innoxiam ac tutam reddet. Certè oxymeli Iulianium tale est, ex ijs quæ extenuant, cō positum repurgansq; non modò, si quid tenue, sed etiam crassum, articulis affixum, & insinuatum existit. hæc porrò est ipsius compositio.

Oxymeli Iulianium.

Rutæ, origani, lathyridum, tedarum, alypiadis, scyllæ, surculorū sambuci, pulegij, singulorū unciæ tres: comæ thymi unciæ 4. anethi, mandragoræ radicis, singulorū semuncia: iridis, folij, costi, spicæ nardi, asari, ueratri albi, hyssopi, amomi, hyperici, cumini, singulæ unciæ: agarici, polypodij, epithymi, anisi, singulorū unciæ duæ: rheu pontici sescuncia. Lathyridas, costū, granū cnidiū, & spicā nardi cocto oxymeliti inspergito. Sint autem aceti sextarij decem, aut tredecim: mellis sextarij quinque. Herbas triduum in aceto macerari sinito, deinde sic excoctis, dum amplius dimidio consumptū fuerit, mel adijcito, inspergitoque: deinde quæ inspergi debent, granum cnidium, lathyridas, costum, & spicam nardi, simul læuigata excipito, ac pro uiribus utitor. Modus summus est uncia, minor scrupuli octo. Ita sanè plerique parant. Ego

μιξία τῶν τοιούτων ἀβλαβῆ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐργάσεται κένωσιν. τὸ γοῦν ἰουλιάνιον ὀξύμελι τοιοῦτόν ἐστι, συγκείμενον ἐκ τῶν λεπτύνειν δυναμένων, ὑποκαθαῖρόν τε οὐ μόνον εἴ τι λεπτὸν, ἀλλὰ καὶ παχὺ προσπεπλασμένον ἐν τοῖς ἄρθροις, καὶ ἐμφωλεῦον ὑπάρχει. ἔστι δ' αὐτοῦ ἡ σύνθεσις ἥδε.

Τὸ ἰουλιάνιον ὀξύμελι.

Πηγάνου, ὀριγάνου, λαθυρίδων, δαδῶν, ἀλυπιάδος, σκίλλης, ἀκτῆς ἀκρεμόνων, γλήχωνος, ἀνὰ οὐγ. γ. θύμου κόμης οὐγ. δ. ἀνήθου, μανδραγόρου ῥίζης ἀνὰ οὐγ. S. ἴρεως, φύλλου, κόστου, ναρδοστάχυος, ἀσάρου, ἐλλεβόρου λευκοῦ, ὑσσώπου, ἀμώμου, ὑπερικοῦ, κυμίνου ἀνὰ οὐγ. α. ἀγαρικοῦ, πολυποδίου, ἐπιθύμου, ἀνίσου ἀνὰ οὐγ. β. ῥέου ποντικοῦ οὐγ. α. S. τὰς λαθυρίδας, καὶ τὸ κόστον, καὶ κνίδειον κόκκον, καὶ τὸ ναρδόσταχυ ἐπίπασσε εἰς τὸ ἑψηθὲν ὀξύμελι. ἔστω δὲ τοῦ μὲν ὄξους ξε. ι. ἢ ιγ. τοῦ δὲ μέλιτος ξε. ε. εἰς τὸ ὄξος ἀποβρέχων τὰς βοτάνας, ἔασον ἄχρι τριῶν ἡμερῶν, εἶτα οὕτως ἕψησον, ἄχρις οὗ τὸ πλεῖον τοῦ ἡμίσεως ἀναλωθῇ, εἶτα σύμπλεξον τὸ μέλι, οὕτω τε ἐπίπασσε τὰ ὀφείλοντα ἐπιπασθῆναι, καὶ συλλειώσας τὸν κνίδειον κόκκον καὶ τὰς λαθυρίδας, ἀναλάμβανε, καὶ χρῶ πρὸς δύναμιν. ἡ δόσις ἡ τελεία οὐγγ. α. ἡ ἐλάττων γρ. η. οὕτω μὲν σκευάζουσιν οἱ πολλοί. ἐγὼ

ἐγὼ δὲ μόνον ἐν τῷ ὀξυμέλιτι ἀγαρικὸν λεπτὸν καὶ χνοῶδες γινόμενον ἐπιπάσσων, ἡδύτερον καὶ ἀλυπότερον ἀπετέλεσα· πολλάκις δὲ αὐτῷ σκαμμωνίαν προσπλέκομεν, ἰσχυρότερον καθᾶραι βουλόμενοι. εἰ δὲ μὴ ἔχοιεν ἡδέως ὀξυμέλιτος λαμβάνειν, τούτοις δίδου τὰ καλούμενα καταπότια, ἐμβαλὼν ἐν τοῖς ᾠοῖς. ἔστωσαν δὲ τοιαῦτα, ὥστε δύνασθαι καὶ αὐτὰ τῶν ἄρθρων ἐκκαθαίρειν τά τε γλίσχρα καὶ παχύχυμα τῶν περιττωμάτων. πολλὰ μὲν οὖν εἰσι τοιαῦτα. πλείω δὲ πάντων οἱ ὑφ' ἡμῶν σκευαζόμενοι κόκκοι. ἔστω δὲ αὐτῶν ἡ σύνθεσις τοιαύτη· ἀλόης ἡπατίτιδος, κολοκυνθίδος, ἐλλεβόρου μέλανος φλοιοῦ ἀνὰ οὐγ. α. εὐφορβίου, νίτρου ἀνὰ οὐγ. τὸ S. χυλῷ κράμβης ἀναλάμβανε, ἢ μήλων, ἢ κιτρίου. χρῶ πρὸς δύναμιν. βέλτιον δὲ μὴ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις αὐτὰ διδόναι. οὔτε γὰρ ἀθρόως ἐκκενῶσαι δυνατόν ἐστι τὰ παχύτερα τῶν περιττωμάτων, ἀλλὰ κατὰ μικρόν. ἀπολεπτύνεται γὰρ οὕτως ἐκ τῆς συνεχοῦς αὐτῶν δόσεως, εἴ τι παχὺ καὶ γλίσχρον ἔνδον ἐστί, καὶ ἐπιτηδειότερον πρὸς κένωσιν τοῖς ἕλκουσι γίνεται. γινώσκειν δὲ δεῖ, ὡς οὐ μόνον προφυλακῆς ἕνεκα ἐν τοῖς διαλείμμασιν αὐτὰ χρὴ διδόναι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς περιόδοις. τὸν παροξυσμὸν γὰρ παραμυθοῦνται ἱκανῶς ἐξ αὐτῶν ἕλκοντα τῶν πεπονθότων τὴν ὕλην, καὶ οὐκ ἐῶντα τοῦ λοιποῦ ῥευματίζεσθαι.

τόν-

go uerò tantum in oxymelite agaricũ in tenuißimũ puluerem redactum inspergens, suauius & minus molestum effeci. Frequenter aũt ipsi scammoniam adiecimus, cum ualidius purgare uellemus. At si non libẽter ægri oxymeli assumant, catapotia ipsis dato ex ouis. Sin autẽ eiusmodi, ut poßint & ipsa uiscosa, craßiq; succi recrementa ex articulis purgare. Multa igitur talia habẽtur: maiori aũt in usu sunt, quæ à nobis in hunc modum conficiuntur. Aloes hepaticæ, colocynthidis, ueratri nigri corticis, singulæ unciæ: euphorbij, nitri, singulorũ semuncia: succo braßicæ, aut malorũ, aut citrij excipiũtur. Vtitor pro uirium ratione. Præstat aũt nõ modò semel, sed etiã frequẽter ipsa exhibere. Neque enim craßiora recremẽta uniuersa, ac una uice extrahi possunt, sed paulatim, & per uices. Nã hoc pacto ex frequẽti ipsorum usu extenuãtur, si quid crassum, uiscosumq; intus hæret, & idoneũ magis trahentib. ad euacuationem redditur. Cæterùm sciendum est, ipsa non modò præseruationis gratia, per morbi interualla dari debere, sed etiã in ipsius circuitu. Nã accessionem ualde mitigant, dum materiam ex partibus affectis eliciunt, nec in posterũ fluxione tẽtari sinũt.

Post purgationes antidota etiã nõnulla exhibere conuenit, quæ uiscosa crassaq́; recremẽta extenuare probata sunt. Iuuãtur aũt his omniũ maximè, qui natura pituitosi sunt, humidoq́; & frigido tẽperamento præditi: quemadmodum rursus offendũtur ualde, qui ardorib. æstuant, curis et uigilijs per totam uitã conficiũtur. Multa igitur sunt antidota, quæ ualidã uim habeant, ostendantq́; crebrò maximã in pituitoso & humido temperamento præditis efficaciã. Sed ego nullũ præstantius eo, quod diacorallĩu dicitur, inueni. Nã præterquàm quòd nihil in potu habet insuaue, præterea etiã efficax, et absq́; periculo existit. Nõ enim immoderatè siccat, sed eo quòd in altũ penetrans, uiscosos affixosq́; articulis humores extenuet, utilitatẽ indicat. Habet aũt antidoti descriptio in hunc modũ. Corallij scrupuli sex: myrrhæ troglodytidis unciæ 4. garyophylli scrupuli duodecim: rheu pontici uncia: folij dolum non experti scrupuli duodecim: pæoniæ radicis uncia: aristolochiæ lõgæ unciæ duæ: aristolochiæ rotũdæ tantundẽ: spicæ nardi unciæ quatuor. Hæc optima et sincera deligens, ne medicamentum ijs quæ promittit, frustretur, contundito, & tenui admodum cribro incernito, datoq́;

τούτοις ἁρμόζει μετὰ τὰς καθάρσεις, καὶ τῶν ἀντιδότων ἐπιδιδόναι τινὰς, ὅσαι λεπτύνειν ἄγαν μεμαρτυρημέναι, τά τε γλίσχρα καὶ παχέα τῶν περιττωμάτων. ὠφελοῦνται δὲ πλέον ἁπάντων, ὅσοι φύσει φλεγματώδεις εἰσὶν, ὑγρὰν τε καὶ ψυχρὰν ἔχουσι τὴν κρᾶσιν· ὥσπερ γε πάλιν ἀδικοῦνται μεγάλως, οἱ τὰς θερμασίας κεκτημένοι, καὶ φροντιστικοὶ, καὶ ἐν ἀγρυπνίαις τὸν πάντα βίον διατελοῦντες. πολλαὶ μὲν οὖν εἰσι τῶν ἀντιδότων ἔχουσαι δραστικὴν τὴν δύναμιν, ἐνδειξάμεναί τε πολλάκις μεγίστην ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν φλεγματικὴν ἐχόντων καὶ ὑγρὰν τὴν κρᾶσιν. ἀλλὰ τῆς γε διὰ κοραλλίων καλουμένης ἐγὼ κάλλιον οὐχ εὗρον. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ἔχειν ἀηδὲς ἐν τῇ πόσει, προσέτι καὶ τὸ δραστικὸν καὶ ἀκίνδυνον κέκτηται. οὐ γὰρ ἀμέτρως ἔχει τὸ ξηραίνειν, ἀλλὰ τὸ διικνεῖσθαι περὶ τὸ βάθος, λεπτύνουσα τὰ γλίσχρα καὶ προσπεπλασμένα ἐν τοῖς ἄρθροις, ἐνδείκνυται τὴν ὠφέλειαν. ἔχει δὲ τῆς ἀντιδότου ἡ γραφὴ οὕτως· κοραλλίου γρ. ς. σμύρνης τρωγλίτιδος οὐγ. δ. καρυοφύλλου γρ. ιβ. ῥέου ποντικοῦ οὐγγ. α. φύλλου ἀδόλου γρ. ιβ. παιωνείας ῥίζης οὐγγ. α. ἀριστολοχίας μακρᾶς οὐγγ. β. ἀριστολοχίας στρογγύλης οὐγγ. β. ναρδοστάχυος οὐγγ. δ. ταῦτα κάλλιστα καὶ ἄδολα ἐπιλεξάμενος, ἵνα μὴ ἀποτύχῃ τὸ βοήθημα, κόψον, καὶ σῆσον πάνυ λεπτῷ κοσκίνῳ, καὶ

καὶ δίδε τῷ πάσχοντι γρ. α. ἕωθεν ἐς σύνκρατον, καὶ νηστευέτω ἕως ὡρῶν ϛ. ἀρχὴν δὲ ποίει τοῦ διδόναι τὴν ἀντίδοτον ταύτην, ἰανουαρίῳ. ἀπολαμβανέτω δὲ ὁ πάσχων πρῶτον καθ' ἑκάστην ἡμέραν διὰ ἡμέρας ρ. καὶ παραλιμπανέτω λ. καὶ εἶτα αὖθις ἀπολαμβανέτω διὰ ἡμέρας ρ. καὶ παραλιμπανέτω ἡμέρας ιε. καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι ἡμέρας σξ, καὶ ἀπολαβεῖσθαι τὰς σ πόσεις. αὖθις ἀπολαμβανέτω ὑπὲρ μίαν, καὶ ἐν ρξ ἡμέραις πόσεις π λαμβανέτω, καὶ μετὰ ταύτας αὖθις ἐν σξ ἡμέραις, πόσεις ξ. πληρώσει, μίαν ὑπὲρ δύο ἡμέρας λαμβάνων, ἕως ἂν πληρωθῶσι τξε δόσεις. παραφυλαττέσθω δὲ ὁ παραλαμβάνων, μὴ χολᾶν, μηδὲ ἀφροδισιάζειν, μηδὲ πίνειν οἴνους στύφοντας, ἢ πάνυ γλυκεῖς, καὶ πάντα τὰ δριμέα λάχανα, καὶ τῶν ἰχθύων τὰς κεφαλὰς, καὶ καρκίνους, ἀστακοὺς, σηπίας, * σμύλας, σεῦτλα, καὶ τῶν κρεῶν τῶν λαγωῶν, ὀσπρίων ἁπάντων, μάλιστα τοῦ κυάμου. τοιαύτη μὲν ἡ ἀντίδοτός ἐστι, καὶ δεῖ θαρρούντως αὐτῇ κεχρῆσθαι τὸν θέλοντα τελέως ἀπαλλαγῆναι τοῦ πάθους. ἐπειδὴ δὲ, καθάπερ εἰρήκαμεν, οὐ πᾶσιν ὁμοίως ὁ φλεγματώδης χυμὸς πλεονάζει, οὔτε ἡ αὐτὴ κρᾶσις πάντων, δῆλον ὡς οὐ δυνατόν ἐστιν ἅπαντας ὑπὸ μιᾶς ἀντιδότου θεραπευθῆναι, ἀλλὰ τινὰς μὲν ὑπὸ τῶν ἀσθενεστέρων ἐχόντων δύναμιν, ἑτέρους δὲ ὑπὸ τῶν δραστικωτέρων, ἀναγκαῖον ἐφάνη μοι καὶ

datoq; ægro ſcrupulum manè ex tepida, & à cibo abſtineat horis ſex. initiũ aũt antidotum hoc exhibendi ab ipſis Ianuarij calẽdis fiat, capiatq; æger primùm quotidie per dies centum, & intermittet triginta: deinde iterum bibet per dies centum, et quindecim intermittet. Cum ducentos ſexaginta abſoluerit, potiones aũt ducentas aſſumpſerit, dabis iterum alternis diebus, et in centum ſexaginta diebus potiones octuaginta aſſumet. Et poſtea rurſus in ducentis ſexaginta dieb. octuaginta potiones abſoluet, ſingulas duob. dieb. interpoſitis aſſumens, donec trecẽtæ ſexagintaquinq; potiones aſſumptæ fuerint. Caueat aũt, qui bibet, irã, uenerẽ, uini aſtringẽtis uel admodum dulcis potum, omniaq; acria olera, piſcium capita, cancros, aſtacos, ſepias, ſmylas, betas, carnes leporinas, legumina omnia, præſertim fabam. Tale ſanè eſt antidotum: et qui morbo in totum liberari uelit, cum fiducia ipſo uti debet. Quoniam uerò, ut diximus, non omnibus ſimiliter pituitoſus humor ſuperat, neque idem omnium temperamentum, conſtat omnes uno antidoto curari non poſſe, ſed alios imbecillioribus, alios efficacioribus: neceſſariò mihi uiſum eſt, &

utile, non modò unius, ſed etiam diuerſorum mētionem facere, ut is qui ea ad ſuperātem uitioſum humorem accommodare uelit, ex eis quod ipſi appareat commodum ac ſalutare, deligat.

Antidotum Heraclidis philoſophi, in multis ualde probatum.

Spicæ nardi, folij, ſingulorum unciæ duæ: gentianæ creticæ, ariſtolochiæ longæ, ariſtolochiæ rotundæ, myrrhæ troglodytidis, ſingulorum drach. quatuor: baccarum lauri excorticatarū drachmæ quatuor: rheu pontici drachmæ quatuor. Summus modus antidoti eſt drachma: licet aūt plures dare, ut medicus qui exhibet, conſiderauerit, etiam ad omnia reſpiciens. Verùm hoc antidotum nō ſimpliciter initiò dādum eſt, ſed tempore conuenienti. Optimum autem & primum antidoti exhibendi tempus eſto incipiente uere, & ſole arietem tranſeunte: ſin autē aliquid hoc in tēpore dare prohibeat, iterum circa extremā autumni partem dare incipito. Verùm ſatius eſt id tentare in frigidiore temperamēto præditis, incipiente potius uere: in calidioribus autem, cum autumnus iam deſinet. At quotidiana dandi ratio matutina eſto, ſi concoctio probè obita inueniatur: ſin minus, differatur. In

illo

καὶ χρήσιμον, μὴ μόνον μιᾶς, ἀλλὰ καὶ διαφόρων μνημονεῦσαι, ὥστε τὸν βουλόμενον ἁρμόζεσθαι πρὸς τὴν πλεονάζουσαν κακοχυμίαν, ἐντεῦθεν ἐπιλέγεσθαι τὸ φαινόμενον αὐτῷ χρήσιμον.

Ἀντίδοτος ἡ ἡρακλείδου τοῦ φιλοσόφου, ἥτις πολλὴν ἔδωκε πεῖραν ἐπὶ πολλῶν.

Ναρδοστάχυος, φύλλου ἀνὰ οὐγ. β. γεντιανῆς κρητικῆς, ἀριστολοχίας μακρᾶς, ἀριστολοχίας στρογγύλης, σμύρνης τρωγλίτιδος ἀνὰ δρ. δ. δαφνοκόκκων λελεπισμένων δρ. δ. ῥέου ποντικοῦ δραχ. δ. ἡ τελεία δόσις τῆς ἀντιδότου ἐστὶ δραχ. α. δεῖ δὲ πλείω διδόναι, ὡς ἂν συνίδῃ ὁ παρέχων ἰατρὸς, ἀποβλέπων καὶ εἰς ἅπαντα. δεῖ δὲ καὶ ταύτης τῆς ἀντιδότου μὴ ἁπλῶς ἄρχεσθαι τῆς δόσεως, ἀλλ' ἐν καιρῷ δέοντι. κάλλιστος δὲ καὶ πρῶτος ἔστω σοι καιρὸς τῆς ἀντιδότου, ἀρχομένου ἔαρος, καὶ ἡλίου διαπορευομένου τὸν κριόν. εἰ δέ τι κωλύσειεν ἄρχεσθαι τῆς δόσεως ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, δευτέραν ἀρχὴν ποιοῦ τὰ τελευταῖα τοῦ φθινοπώρου. βέλτιον δὲ ἐστι σπουδάζειν, ἐπὶ μὲν τῶν ἐχόντων ψυχροτέραν τὴν κρᾶσιν, ἀρχομένου μᾶλλον ἔαρος. ἐπὶ δὲ τῶν θερμοτέρων, ἤδη τοῦ φθινοπώρου μέλλοντος, λήγειν. ὁ δὲ καθημερινὸς τῆς δόσεως τρόπος, ἑωθινὸς ἔστω, εἴγε πέψας εὑρεθείη καλῶς: εἰ δὲ μὴ, ὑπερτιθέσθω. κα-

τ' ἐ-

τῇ ἐκείνῃ δὲ λαμβανέτω τὴν ἡμέραν, περὶ ὥραν δευτέραν ἢ τρίτην, ὅτε καὶ ὀρυγῆς αἰσθάνεται καθαρωτέρας καὶ ἀπερίττου γενομένης. μετὰ δὲ τὸ φάρμακον, ὥραν περὶ που δὲ πέμπτην, περιμενέτω ἄσιτός τε καὶ ἀκίνητος ἐν ἡσυχίᾳ καὶ εὐθυμίᾳ, ὀργῆς ἁπάσης φυλάττων ἑαυτὸν χωρὶς, ὥστε μηδὲ παρεμπόδιον γενέσθαι πρὸς τὴν ἀνάδοσιν τοῦ φαρμάκου. δεῖ μὲν γὰρ ἀκριβῶς τοῦτο φροντίζειν, καὶ ἐπὶ δὲ τούτων ἔτι μᾶλλον. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν πολλῶν ἡ ἐπιτυχία μεγάλην ἐργάζεται τὴν ὠφέλειαν, οὕτω καὶ ἡ ἀποτυχία μεγίστην τε καὶ ἀνιαρὰν οἶδεν ἐπιφέρειν τὴν βλάβην, ἔστω δὲ τὸ ποσὸν τῆς καθημερινῆς δόσεως δραχ. α, καὶ μὴ παραλιμπανέτω ἄχρι μηνῶν ἓξ πίνων τὴν ἀντίδοτον. εἰ δέ τις γένοιτο τοῦ λαβεῖν ὑπέρθεσις, ἀνταποδοῦναι δεῖ τὴν παραλειφθεῖσαν ἡμέραν. ἐγὼ δέ φημι καὶ ἐπὶ τῶν φλεγματικὴν καὶ ὑγρὰν ἐχόντων τὴν κρᾶσιν, καὶ ἄχρις ἐνιαυτοῦ καλὸν εἶναι προσκαρτερεῖν τῇ δόσει τοῦ φαρμάκου. ὅσῳ γὰρ ἄν τις ἐμβραδύνῃ περὶ τὸ λαμβάνειν, τοσούτῳ μᾶλλον ἐκνικῆσαι τὸ πάθος δυνήσεται. μετὰ δὲ τὴν δόσιν τούτων τῶν ἀντιδότων, συμβουλεύω πάντως ἐκ διαλειμμάτων μηνῶν δύο ἢ τριῶν καθαίρεσθαι, διὰ τὸ τὴν κακοχυμίαν ὑπόμνησίν τε καὶ παλιγγενεσίαν τοῦ πάθους ἐργάζεσθαι. εἰ δὲ φεύγει τὴν συνεχῆ κάθαρσιν ὁ κάμνων, ἀλλ' οὖν γε καὶ τῆς ἀντι-

illo autem die capiet circa horã secundam, aut tertiam, cum ructum puriorem, & recrementis liberum percipit. À medicamento ad horam ferè quintam à cibo motuq; abstineat : in quiete & hilaritate animi permanens, ab omni ira seipsum conseruans, ut ne medicaminis distributioni sit impedimẽto. Etenim hoc semper curandum est, in his autem adhuc magis. Quemadmodũ enim in multis successus magnum adiumentum conciliat, ita etiam frustratio maximã molestamq; noxam inducit. Sit aũt quotidianus exhibendi modus drachma: & non intermittas antidotum usq; ad menses sex bibere. Quòd si uerò dilatio quædam assumendi medicamenti orta fuerit, intermissum diem recõpensare oportet. Ego autem asseuero, in ijs qui pituitoso & humido sunt temperamento, etiã ad annum usq; in medicamento exhibendo perseuerari utiliter. Quanto enim diutius in illo sumendo quis persistat, tanto magis superare morbũ, ac euincere poterit. Cæterùm post hæc data antidota cõsulo omnino per interualla duorũ aut triũ mẽsiũ corpus purgari, eo quòd uitiosus humor admonitionem morbi, generationemq; iterum excitat. At si æger continuã purgationem uitet, saltem anti-

antidotum quod antea per interualla capiebat, sumat, præsertim uere, & autumno. Ita namq; faciens aliquis, à recrementis & fluxionibus liber in posterum euadet, non amplius suffocationẽ aliquam, neque aliud periculum metuens. Sciendum aũt, illos maximè periclitari, qui post quintum aut septimum annum huiusmodi antidota assumere uoluerunt. Qui uerò incipiẽte affectu usi sunt, deinde etiã purgationibus post ipsius discessum, nullum periculum deprehenderunt.

Antidotum podagricũ Agapeti, & ipsum præclarũ, quo multi sanati sunt.

Spicæ nardi, iridis, myrrhæ troglodytidis, anagallidis, quæ cæruleũ florẽ profert, pæoniæ radicis, singulorum unciæ duæ: casiæ, croci, meu, folij, mastiches, asari, erythrodani, singulæ unciæ: damasonij, aristolochiæ longæ & rotundæ, singulorum unciæ quatuor: garyophylli semuncia: phu sescuncia: aloes hepaticæ unciæ tres. Datur drachma, æger ad annum usq; sumat. Cum tanta de remedijs uniuersalib. diximus, transeamus deinceps ad auxilia, quæ partibus imponuntur: initium sumentes ab ijs, quæ doloribus ex frigida intemperie contractis conueniunt.

Cata-

ἀντιδότου ἧς τὸ πρότερον ἐλάμβανεν ἐκ διαστημάτων, λαμβανέτω, καὶ μάλιστα περὶ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον. οὕτω γὰρ ποιῶν τις, ἀπέριττος τοῦ λοιποῦ καὶ ἀρρευμάτιστος γίνεται, οὐκέτι πνιγμόν τινα, οὐδὲ ἄλλον κίνδυνον ὑφορώμενος. ἰστέον δὲ, ὅτι ἐκεῖνοι μάλιστα κινδυνεύουσιν, ὅσοι μετὰ ε. ἔτος, ἢ ζ. τὰς τοιαύτας ἀντιδότους ἠθέλησαν προσφέρεσθαι. ὅσοι δὲ ἀρχομένου τοῦ πάθους εἰλήφασιν, εἶτα καὶ καθαρσίοις ἐχρήσαντο μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν, οὐδένα κίνδυνον ἐφωράθησαν.

Ἀντίδοτος ποδαγρικὴ ἀγαπητοῦ, καὶ αὐτὴ δόκιμος, καὶ πολλοὺς ἰασαμένη.

Ναρδοστάχυος, ἴρεως, σμύρνης τρωγλίτιδος, ἀναγαλλίδος τῆς τὸ κυανοῦν ἄνθος ἐχούσης, παιωνίας ῥίζης ἀνὰ οὐγ. β. κασίας, κρόκου, μήου, φύλλου, μαστίχης, ἀσάρου, ἐρυθροδάνου ἀνὰ οὐγ. α. δαμασονίου, ἀριστολοχίας μακρᾶς καὶ στρογγύλης ἀνὰ οὐγ. δ. καρυοφύλλου οὐγγ. S. φοῦ οὐγ. α. S. ἀλόης ἡπατίτιδος οὐγ. γ. ἡ δόσις δραχ. α. λαμβανέτω ὁ πάσχων ἐπὶ ἐνιαυτόν. τοσαῦτα περὶ τῶν καθόλου βοηθημάτων εἰρηκότες, μετέλθωμεν λοιπὸν ἐπὶ τὰ μορικὰ βοηθήματα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἐπὶ ταῖς ψυχραῖς δυσκρασίαις ἁρμοζόντων ποιούμενοι.

Κατα-

Καταπλάσματα τοπικὰ τοῖς διὰ ψυχρὸν χυμὸν ὀδυνωμένοις.

Μετρίας μὲν οὔσης τῆς ὀδύνης, ἐπὶ τούτων ἁρμόζει καὶ ἡ κράμβη καταπλαττομένη κοπανισθεῖσα, καὶ τῶν σελίνων τὰ φύλλα, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς κονύζης. εἰ δὲ ἡ ὀδύνη σφόδρα γένοιτο, ὥστε μὴ δύνασθαι φέρειν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπὶ τούτων κεχρῆσθαι τοῖς καταπλάσμασι· μάλιστα δὲ τοῖς παρηγοροῦσιν, οἷά εἰσι τὰ διὰ τοῦ τήλεως ἀλεύρου λινοσπέρμου, καὶ αἴρας, καὶ μέλιτος ὀλίγου. ἔστω δὲ τοῦ μὲν τήλεως ἀλεύρου μέρη γ. τῆς δὲ αἴρας μέρος α. οὐκ ἀποτρέπω δὲ οὐδὲ τῶν ἐρεβίνθων αὐτοῖς προσπλέκειν ἅμα. ἑψέσθω δὲ αὐτὰ ἐν οἴνῳ λεπτομερεῖ, καὶ θερμοτέρῳ ναρδίνῳ τε καὶ μύρῳ, ἢ κυπρίνῳ συνεψομένῳ ὀλίγον, καὶ μάλιστα χειμῶνος ὄντος. τότε γὰρ εἰ καὶ θερμότερόν τι αὐτοῖς προσπλέξεις, οὐδὲν ἂν βλάψοις, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὠφελήσεις. ἀνώδυνόν τε γὰρ καὶ διαφορητικώτερον ἔσται τὸ προσφερόμενον. μιγνύσθω οὖν αὐτοῖς, εἴγε δεήσει καὶ μικρὸν ἔτι θερμότερον ἐργάσασθαι τὸ κατάπλασμα, καὶ τῶν φύλλων τῆς δάφνης, ὅσα τε ἄλλα ἁπαλώτατα τυγχάνει, καὶ τῆς κονύζης ὁμοίως, ἢ σέλινον, ἢ σμύρνιον, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γε τῆς αὐτῆς ὄντα τυγχάνει δυνάμεως. ἔστω δὲ ἔλαττον τὸ κατάπλασμα, πολὺ δὲ ἔλαττον τὸ ἐκ τούτων προσπλεκόμενον τῷ καταπλάσματι ζέμα. εἰ γὰρ

Cataplasmata quæ locis ex frigido humore dolētibus admouentur.

Cum mediocris quidem dolor est, in his etiam braßica confert, si concisa obducatur: item apiorum folia: similiter etiam conyze. Sin autem dolor uehemens ortus fuerit, ut ferri non poßit, in his uti cataplasmatis oportet, præsertim mitigantibus: qualia sunt, quæ farina fœnugræci, seminis lini loly, & melle modico constant. Fœnugræci farinæ sint partes tres: loly pars una. non dissuadeo, etiam cicera ipsis simul admiscere. Cæterùm coquito ipsa ex uino tenui, & calidiore, nardino'que unguento, et cyprino modicè incocto; præsertim hyeme. tunc enim, etsi calidius quippiam ipsis adycias, non offendes, sed etiam potius iuuabis. Nam ad dolorem *leuandum, discutiendumq́, efficacius erit id quod admouetur. Misceantur igitur ipsis, siquidem opus erit etiam paulo adhuc calidius cataplasma efficere, tum folia lauri, tum alia mollißima: & conyzam similiter, aut apium, aut smyrnium, & quæ alia eiusdem sunt facultatis. Verùm cataplasmatis portio sit maior: multo autem minor iuris ex his decocti, quod cataplasmati admisceatur. Si enim*

nim plus herbarum adiectum fuerit, præsertim inter initia accessionum, plurimùm nocere solet. Commodius igitur est in declinationib. ijs quæ magis discutiunt, uti: prius autem lenire expedit. At si æger dolorem, cum cataplasmata imponuntur, immoderatum esse, & intolerabilem dicat, necesse est tunc uti superfusionibus, quæ discutiant simul, et repellant. ex quorũ numero unũ etiã hoc est frequẽter in multis celebratum, habet autem hoc pacto: Ex aceto acerrimo decoquito thymum, origanum, satureiã, & calaminthen, in montanis potius locis decerptam. Vbi igitur herbæ coctæ probè fuerint, omnemq; uim ipsarum exuerint, tunc aceto reliquo adhuc calido accepto particulas affectus superfundito. Nõ modò enim semel, sed etiam sæpe experientia probatum est, ac mirum quòd in calidis quoque fluxionibus adhibitum profuerit, & defluxionem rursus alteram oriri prohibuerit. Vbi uerò dolor post superfusionem moderatior euaserit, etiam ceratis, si res postulet, uti licet, non solum quæ summam cutem infestantia, sed etiam in alto fixa calefacere & discutere queant. Ac primùm sanè cõducit ceratũ, quod ex struthio paratur, &

εἰ γὰρ πλέον ἐπιβληθῇ τῶν βοτανῶν, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ τῶν παροξυσμῶν, οἶδε βλάπτειν μεγάλως. ἄμεινον οὖν ἐστιν ἐν ταῖς παρακμαῖς, τοῖς ἐπὶ πλέον διαφορεῖν δυναμένοις κεχρῆσθαι* πρότερον δὲ παρηγορεῖν. εἰ δὲ καὶ τῶν ἐπιπλασμάτων ἐπιτιθεμένων ἄμετρόν τε καὶ οὐ φορητὴν εἶναι φάσκει τὴν ὀδύνην ὁ κάμνων, ἀναγκαῖόν ἐστι καταντλήμασι κεχρῆσθαι τηνικαῦτα, διαφορεῖν τε ἅμα καὶ ἀποκρούειν δυναμένοις, ὧν ἐστιν ἕν, καὶ τοῦτο πολλάκις εὐδοκιμῆσαν ὑπὸ πολλῶν. ἔχει δὲ οὕτω, λαβὼν ὄξος δριμύτατον, ἀφέψησον ἐν αὐτῷ θύμον τε καὶ ὀρίγανον, θύμβραν τε καὶ καλαμίνθην, ἐκ τῶν ὀρεινῶν μᾶλλον ληφθεῖσαν τόπων. ἐπειδὰν οὖν καλῶς ἑψηθῶσιν αἱ βοτάναι, καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἀπολύσωσι τὴν δύναμιν, τότε λαβὼν τὸ ὑπολειφθὲν ὄξος ἔτι θερμὸν ὑπάρχον, ἀπάντλησον ἐξ αὐτοῦ τὰ πάσχοντα μόρια. οὐ μόνον γὰρ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις δέδωκε πεῖραν, καὶ τὸ θαυμαστὸν, ὅτι καὶ ἐπὶ θερμῶν ῥευμάτων ὠφέλησε προσενεχθὲν, καὶ ἐκώλυσε πάλιν γενέσθαι ῥευματισμὸν δεύτερον. μετρίας δὲ τῆς ὀδύνης γενομένης μετὰ τὴν κατάντλησιν, καὶ κηρωταῖς εἰ δεήσει χρῆσθαι φαρμάκοις, οὐ μόνον θάλπειν καὶ διαφορεῖν τὰ ἐπιπολῆς δυναμένοις, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν βάθει. καὶ πρῶτον μὲν προσφέρεσθαι καλὸν τὴν διὰ τοῦ στρουθίου σκευαζομένην κηρωτὴν

καὶ

καὶ τὸ παρηγορικὸν ἔχουσαν, καὶ τὸ διαφορητικόν. ἔχει δὲ καὶ ταύτης ἡ σκευὴ οὕτω.

Ἡ διὰ στρουθίου κηρωτή.

Ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, γάλακτος βοὸς μελαίνης ἀνὰ οὐγ. γ. λινοσπέρμου οὐγ. η. ὠὰ δ. ταῦτα λειοτριβήσας, πρόβρεχε τὸ ἀμμωνιακὸν εἰς τὸ γάλα, καὶ λέαινε, εἶτα κολοφωνίας οὐγ. γ. στέατος στρουθίου οὐγ. β. S. ἐλαίου παλαιοῦ οὐγ. γ. κηροῦ οὐγγ. δ. σκευάσας χρῶ.

Ἄλλο σφόδρα καλὸν τὸ διὰ τοῦ εὐφορβίου.

Πρὸς δὲ τὰς ἤδη πλείους καταψύξεις, καὶ ἀφορήτους ἐκ ταύτης ὀδύνας, καὶ σφηνώσεις τῶν ἄρθρων, ἰσχυρόν ἐστι τὸ διὰ τοῦ εὐφορβίου σκευαζόμενον ἐπίθεμα, ἔχει δὲ τούτου ἡ σκευασία οὕτω· ἐλαίου παλαιοῦ λι. α. S. κηροῦ, νίτρου ἀλεξανδρινοῦ, τερεβινθίνης καλῆς, ἀνὰ λι. α. εὐφορβίου οὐγ. α. ἴρεως ἰλλυρικῆς οὐγ. β. τήλεως ἀλεύρου ξε. α. S. δόκιμόν ἐστι τὸ φάρμακον, καὶ ἤδη πολλῶν πολλάκις εὐδοκιμῆσαν ἤδη τῶν τοιούτων διαθέσεων. καὶ γὰρ διαφορεῖ καὶ ἀμύσσει τὴν ἐπιφάνειαν, ἕλκει τε ἐκ τοῦ βάθους τὰ ἐσφηνωμένα, καὶ διαλύει, καὶ τὴν ὀδύνην ἐκκόπτει, καὶ τὸ πάντων κάλλιον, ἀμόλυντόν ἐστι, καὶ ἀνεπαχθῶς ἀφαιρούμενον. οἶδα δὲ καὶ αὐτὸ τὸ εὐφόρβιον ἅμα ἐλαίῳ καὶ κηρῷ συνεψηθὲν, καὶ μεγάλας ὀδύνας ὑπὸ ψυχροῦ χυμοῦ γινομένας παραμυθησάμενον.

οὐ δεῖ

& uim mitigatoriam, digerentemq́; obtinet, admouere: confectio eius ita habet.

Ceratum ex struthio.

Suffiminis ammoniaci, lactis uaccæ nigræ, singulorũ unciæ 3. seminis lini unciæ octo: oua quatuor. His in læuorẽ tritis, ammoniacũ ex lacte macerato, læuigatoq́; : deinde addito colophoniæ uncias tres: adipis struthij uncias duas semissem. Cõfectis utitor.

Aliud uehementer bonũ.

Epithema quod ex euphorbio paratur, ualidum est ad ampliores perfrictiones, & intolerabiles ex his dolores contractos: nec non articulorum infarctus, obstructionesq́;: habet aũt eius compositio hoc pacto. Olei ueteris sesquilibra: ceræ, nitri Alexandrini, terebinthinæ electæ, singulorũ libra: euphorbij uncia: iridis illyricæ unc. duæ; fænugræci farinæ sesquisextarius. Nobile est medicamentum, & in multis eiusmodi affectibus frequenter approbatum. Etenim summam cutem discutit, & uellicat, trahitq́; ex alto quæ impacta sunt, & discutit, dolorem excindit, et quod omniũ optimũ est, manus nõ inquinat, et sine molestia aufertur. Noui aũt ipsum quoq; euphorbiũ, unà cum oleo & cera incoctum, etiam magnos dolores à frigido humore natos mitigasse.

At mi-

At mirari non debemus, quòd euphorbiũ, cum sit adeò calidum & rodens, commendemus, tanquàm dolores lenire poßit. Sunt enim nonnulli cruciatus, qui immutari nequeunt, nisi aliquod acrius ipsis admoueas. Itaque ratio neq; horum quicquam miratur, neq; utentes damnat. Quemadmodum nec, cum uidet contraria quædam ex dulcibus aquis in uehementi defluxione adhiberi, sed considerat nimirum, & discernit probè, methodumq; admiratur. Vt enim ex tenui, rodenti & acri humore dolentibus balnea iurè profuerunt (partim enim discusserunt, partim etiam ad bonam temperiem redegerunt) ita rursus frigidorum humorum defluxiones expertis, qui articulorum membranas dolere dicant, & distendi, meritò usus eorum quæ cutem calefaciunt, rodunt, & uellicant, profecit. Ego sanè noui quendam solo sinapi in huiusmodi, dum maximè urgerent acceßiones, utentem, dolore liberattum. Admiscebat ei frequenter ficus siccas, & acetum, eaque subigens emplastri figura medicamentum sic imponebat. Ac alium similiter spectaui medicamento diacantharidõ usum, ac maximas gratias agebat. Nã pustula, quæ à medicamẽto fiebat, rupta, multus

οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν ἡμᾶς, ὅτι τὸ εὐφόρβιον οὕτω θερμὸν ὑπάρχον καὶ δακνῶδες ἐπαινοῦμεν, ὡς παρηγορεῖν ὀδύνας δύνασθαι. εἰσὶ γάρ τινες ἀλγηδόνες ἀλλοιωθῆναι μὴ δυνάμεναι, εἰ μή τι τῶν δριμυτέρων αὐταῖς προσενέγκῃς. ὁ γοῦν λόγος οὔτε θαυμάζει τούτων οὐδὲν, οὔτε καταγινώσκει τῶν χρωμένων. ὥσπερ οὖν οὐδὲ ὅτε ὁρᾷ τινα τὰ ἐναντία προσφέρειν τὰ ἐκ γλυκέων ὑδάτων ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων σφόδρα, ἀλλὰ λογίζεται δηλονότι καὶ διακρίνει καλῶς, καὶ θαυμάζει τὴν μέθοδον, ὡς γὰρ τῶν ὀδυνωμένων ὑπὸ λεπτοῦ καὶ δακνώδους καὶ δριμέος χυμοῦ δικαίως ὠφέλησε τὰ λουτρά· τὸ μὲν γὰρ διεφόρησε, τὸ δὲ καὶ εἰς εὐκρασίαν μετέβαλεν· οὕτω πάλιν τοὺς ὑπὸ ψυχρῶν ῥευματισθέντας χυμῶν, ὀδυνᾶσθαί τε καὶ διατείνεσθαι φάσκοντας τοὺς ἐν τοῖς ἄρθροις ὑμένας, εἰκότως ἡ τῶν θερμαίνειν καὶ δάκνειν καὶ ἀμύττειν τὴν ἐπιφάνειαν δυναμένων ὠφέλησε χρῆσις. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα τῷ νάπυϊ μόνῳ χρώμενον ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐν τοῖς μεγίστοις παροξυσμοῖς, καὶ ἀνώδυνον γινόμενον, ἐπεμίγνυέ τε αὐτῷ πολλάκις ἰσχάδων καὶ ὄξους, καὶ ἀνακόπτων αὐτὰ, καὶ ἐμπλαστρῶδες ποιῶν, οὕτως ἐπετίθει τὸ φάρμακον. καὶ ἄλλον ὁμοίως ἐθεασάμην κεχρημένον τῷ διὰ κανθαρίδων φαρμάκῳ, καὶ ηὐχαρίστει τὰ μέγιστα. ῥηγνυμένης γὰρ τῆς γινομένης ὑπὸ τοῦ φαρμάκου φλυκταίνης, ὑγρὸν

ὑγρὸν ἐξεκρίνετο πολὺ, καὶ τούτου συμβαίνοντος, ἔφασκεν ὠφελεῖσθαι τὰ μέγιστα. καὶ τὸ διὰ σκορόδων τε ἄλλους ὠφέλησεν, ἐπεὶ πλασθέντα καὶ αὐτὰ μόνα τὰ σκόροδα, καὶ ἄλλως δὲ αἱ παρὰ τοῖς βαρβάροις *ἴσκαι καλούμεναι. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπαινῶ τὰ τοιαῦτα τῶν φαρμάκων, ἐπειδὰν καθ' ἑαυτὰ προσφέρωνται. βλάπτουσι γὰρ τὰ μέγιστα, εἰ καὶ παρηγορεῖν δοκοῦσι, μηδὲν ἔχοντα τῶν μαλάττειν τε καὶ κατασχεῖν τὰ κατεψυγμένα καὶ πεπηγότα πάνυ δυναμένων. ἐξατμίζουσι γὰρ τὸ λεπτὸν μόνον, τὸ δὲ παχὺ καὶ γεῶδες καταλιμπάνουσι, καὶ μένειν καὶ προσπεπλάσθαι τοῖς ἄρθροις ἀναγκάζουσιν αὐτό. ἔτι δὲ μᾶλλον ἀποξηραίνουσι καὶ ὑπεροπτῶσι διὰ τῆς ξηραντικῆς καὶ θερμαντικῆς αὐτῶν δυνάμεως, τῆς προσούσης τῷ νάπυϊ, καὶ τοῖς δριμέσι πᾶσιν. ὅτι δὲ τοῦτο συμβαίνει, δῆλον. πάντες γὰρ οἱ τοσοῦτον δριμέσι μόνοις κεχρημένοι φαρμάκοις, καὶ μηδὲν ἔχουσι μαλακτικὸν, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ, καὶ πλήθους ὄντος, δυσκίνητά τε, καὶ μετὰ πολὺν ἐπανερχόμενα χρόνον εἰς τὸ δύνασθαι βαδίζειν ἔσχον τὰ ἄρθρα. βέλτιον οὖν ἐστι, μὴ κεχρῆσθαι τούτοις μόνοις, ἢ χρώμενον εὐθὺς μεταβαίνειν εἰς ὅσα τε διαχεῖ, καὶ μαλάττει, καὶ τέμνει, καὶ διικνεῖται εἰς τὸ βάθος, ὥστε διὰ τούτων ἀναλαβεῖν δυνηθῆναι τὰ ἄρθρα πάλιν τὴν ἀφ-

ἀφ-

multus humor excernebatur: atque hoc eueniente, plurimum iuuari se dicebat. Item diascordon quod ex allijs cōficitur, alijs profuit, alijs obfuit: ipsaq́; sola allia inducta, & præsertim quæ crustā faciūt, apud Barbaros ischæ dicuntur. Ego uerò nō laudo huiusmodi medicamenta, cum per se admouentnr. Nocent enim maximè, etiam si lenire uideantur, cum nihil habeant, quod emolliat, extrahatq́; refrigeratos humores, & admodum infixos.

Nam id quod tenue est solum, per ea exhalat: crassum autem et terrestre relinquitur, ut quod manere, & articulis infigi, ac adhærescere compellant. Præterea magis exiccant: & siccante ipsorum ui, atque calefactoria, quæ inest sinapi, & acribus omnibus, nimium assant. Quòd aut hoc euenit, nulli non constat: nam omnes solis adeò acribus medicamentis, quæ nihil habent emolliens, usi, præsertim initio, & cum urgeret copia, articulos nacti sunt ad motum difficiles: & post longum tempus eò reuertentes, ut potuerint incedere. Consultius igitur est his solis non uti: aut eum qui utitur, statim transire ad illa quæ diffundunt, emolliunt, incidunt, & in altum penetrant, ut articuli rursus uete-

rem

rem motum per hæc iterum possint recipere. Si quis unius auxilij facultatem habeat, quod ambo præstare queat, bene habet: sin minus, licet etiam particulatim ipsis uti, interim sanè laxantibus & discutientibus (ita namque materia tandem diffundi poterit) interim extenuantib. uellicantibusq; affectas partes, omnem in alto repositam articulis materiem subtrahere. Porrò ne quis composita medicamenta ex alijs colligere ueterib. cogatur, necessarium esse duxi, etiam horum compositiones apponere. Nam medicus, qui non in operibus exercitatus est, neque multos ueterum commentarios commodè potest euoluere.

ἀρχαίαν κίνησιν. εἰ μὲν οὖν εὐποροίη τις ἑνὸς βοηθήματος ἀμφότερα ποιεῖν δυναμένου, εὖ ἂν ἔχοι· εἰ δὲ μήγε, δυνατόν ἐστι καὶ παρὰ μέρος αὐτοῖς κεχρῆσθαι, ποτὲ μὲν τοῖς χαλαστικοῖς, καὶ διαφορητικοῖς· οὕτω γὰρ ἄν τις δυνηθείη ποτὲ διαχέειν τὴν ὕλην· ἄλλοτε δὲ λεπτυνόντων καὶ ἀμυσσόντων τὰ πεπονθότα, πᾶσαν ὑποκλέψαι τὴν ἐν βάθει τοῖς ἄρθροις ἐναποκειμένην ὕλην. ἵνα δὲ μὴ ζητοίη τις ἀναλέγεσθαι τὰ σύνθετα τῶν βοηθημάτων ἐξ ἑτέρων ἀρχαίων, ἀναγκαῖον ἐνόμισα παραθέσθαι καὶ τούτων τὰς σκευασίας. ὁ γὰρ ἐν τοῖς ἔργοις ἀσχολούμενος ἰατρὸς, οὐδὲ τοῖς τῶν παλαιῶν ἐντυγχάνειν δυναιρεῖ πολλοῖς συγγράμμασιν.

Vnctio simplex discutiens, & induratos articulos resoluens.

Olei populei, ceræ, adipis anserini, singulæ unciæ: euphorbij scrupuli quinque. Ceram cum oleo populeo liquefacito, deinde adipem adijcito, cocta refrigerataq; in pilam diffundito, ac euphorbium detritū paulatim inspergito: rursusq; oleum populeum superfundens, læuigato usque ad consistentiam neque crassam admodum, neque liquidam.

Ἄλειμμα ἁπλοῦν διαφοροῦν καὶ διαλῦον τὰ σκληρυνθέντα τῶν ἄρθρων.

Αἰγειρίνου ἐλαίου, κηροῦ, στέατος χηνείου, ἀνὰ οὐγγ. α. εὐφορβίου γρ. ε. τὸν κηρὸν μετὰ τοῦ αἰγειρίνου ἐλαίου τῆκε, καὶ τότε τὸ στέαρ ἐπίβαλε, καὶ ἑψήσας καὶ ψύξας, εἰς τὴν θυίαν κατακένωσον, καὶ τὸ εὐφόρβιον λειοτριβήσας, ἐπίπασσε κατὰ μικρὸν, καὶ πάλιν λέαινε, ἐπιχέων τὸ αἰγείρινον ἔλαιον, ἕως συστάσεως μήτε παχείας πάνυ, μήτε ὑγρᾶς.

Αλειμμα τὸ διὰ κισσοῦ καλούμενον, πρὸς τὰ αὐτά.

Ἐλαίου παλαιοῦ λιτ. ι. κυπαρίσσου σφαιρία κε. βράθυ χλωρᾶς λιτ. α. λιβανωτίδος χλωρᾶς λιτ. α. δαφνίδων χλωρῶν κόκκους ρ. τήλεως ξε. α. ἀλθαίας χλωρᾶς λι. α. φλοιοῦ στροβιλίνου λιτ. α. ταῦτα συνθλάσας, βρέξον εἰς ὕδατος ξε. γ. ἐπὶ ἡμέρας γ. καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ἐπίβαλλε τὸ ἔλαιον, καὶ ἕψε ἕως ἀναλωθῇ τὸ ὕδωρ, εἶτα διηθήσας τὸ ἔλαιον, ἐπίβαλε εἰς αὐτὸ κηροῦ λιτ. α. κολοφωνίας λιτ. α. ὀποῦ κισσοῦ ὀγγ. δ. τὸν ὀπὸν λέαε μετὰ οἴνου ἀσκάλωνος καλοῦ πάνυ, καὶ οὕτω πάντα ἀναλαβὼν, χρῶ καλλίστῳ πάνυ καὶ παρηγορικῷ φαρμάκῳ. ἰσχυρότερον δὲ τούτου καὶ πρὸς τὰς χρονίας διαθέσεις ἁρμόζειν δυνάμενον, ἔστω τὸ καλούμενον λυσιπόνιον. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω· καστορίου ὀγγ. α. εὐφορβίου ὀγ. α. πεπέρεως, ἀμμωνιακοῦ ἀνὰ ὀγγ. β. ὀποπάνακος, χαλβάνης, μυελοῦ ἐλαφείου ἀνὰ ὀγγ. β. τερεβινθίνης ῥητίνης ὀγγ. ς. κηροῦ λιτ. α. ἰρίνου ὀγγ. γ. γλευκίνου, κυπρίνου, δαφνίνου ἀνὰ ὀγ. γ. ἐλαίου παλαιοῦ λι. α.

Αλλο

Vnctio, quæ diacissu, ab hædera dicitur, ad eadem.

Olei ueteris libræ decem: cupressi galbuli uigintiquinque: sabinæ uiridis libra: roris marini uiridis libra: lauri uirentis baccæ centum: fænugræci sextarius: altheæ uiridis libra: corticis pinei tantundem. Hæc contusa in aquæ sextarijs ternis ad triduum macerato: deinde adijcito oleum, coquitoq; dum aqua fuerit insumpta, postea oleo percolato, adiungito ceræ libram: colophoniæ tantundem: hæderæ lachrymæ uncias quatuor. Hæc ex uino ascalone admodum generoso læuigato, atque ita omnibus exceptis utitor, ut præstantissimo & mitigatorio medicamento. At hoc ualentius, quod uetustis uitijs etiam conuenit, esto, id quod Lysiponium dicitur. habet autem eius descriptio in hunc modum. Castorei uncia: euphorbij uncia: piperis, suffiminis ammoniaci, singulorum unciæ duæ: opoponacis, galbani, medullæ ceruinæ, singulorum unciæ duæ: terebinthinæ resinæ unciæ sex: ceræ libra: irini, gleucini, cyprini, laurini, singulorum unciæ tres: olei ueteris libra.

Aliud

Aliud efficax, & in duris corporibus, & ualde uetustis uitijs: quinetiam articulos recenti cicatrice contractos dissoluit.

Adarcæ, opoponacis, castorei, galbani, terebinthinæ, piperis, singulorum unciæ quatuor: œsypi, ceræ, singulorum unciæ duæ: euphorbij uncia: styracis, thapsiæ, singulorum unciæ quatuor: pyrethri unciæ tres: ceræ rufæ libra: olei cyprini unciæ tres: thedacei unciæ sex: laurini olei unciæ octo: olei ueteris uncia: nardini libra: olei amaracini libra: balsami unciæ tres. Hæc descriptio strenuè ualet ad particulas resolutas. Obseruandum uerò est, ne in siccioribus calidioribusq́; corporibus utamur: sed in ijs, qui carnē habent iniurijs minus opportunam, & duriorē, quæq́; ex longo tēpore ob crassos uiscososq́; humores malè habēt, ut particulæ fluxionem expertæ nequeant distendi, neque ideo moueri.

Si pedes tumoribus pituitosis laxisq́; infestantur.

Si laxi tumores sint, quos Græci œdematodes appellant, in quibus humor qui influxit, neque crassus & terrestris existit, sed laxus & mollis, tangentibus statim digitis cedens, spiritum flatulentum & pituitā humi-

Ἄλλο ποιοῦν καὶ ἐπὶ τῶν σκληρῶν σωμάτων, καὶ πάνυ χρονίων διαθέσεων, ὥστε καὶ τὰς καλουμένας ἀγκυλώσεις διαλύειν.

Ἀδάρκης, ὀποπάνακος, καστορίου, χαλβάνης, τερεβινθίνης, πεπέρεως ἀνὰ οὐγ. δ. οἰσύπου, κηροῦ ἀνὰ οὐγ. β. εὐφορβίου οὐγ. α. στύρακος, θαψίας ἀνὰ οὐγ. δ. πυρέθρου οὐγ. γ. κηροῦ πυῤῥοῦ λιτ. α. ἐλαίου κυπρίνου οὐγ. γ. δαδίνου οὐγ. ϛ. δαφνίνου ἐλαίου οὐγ. η. ἐλαίου παλαιοῦ οὐγ. α. ναρδίνου λιτ. α. ἐλαίου ἀμαρακίνου λιτ. α. βαλσάμου οὐγ. γ. αὕτη ἡ γραφὴ καὶ πρὸς τὰ παραλελυμένα ποιεῖ γενναίως μόρια. χρὴ δὲ προσέχειν, καὶ μὴ ἐπὶ ξηροτέρων καὶ θερμοτέρων σωμάτων κεχρῆσθαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν δυσπαθῆ καὶ σκληροτέραν ἐχόντων τὴν σάρκα, καὶ ἐκ χρόνου πολλοῦ κακοπαθούντων ἐπὶ παχέσι καὶ γλίσχροις χυμοῖς, ὡς μὴ δύνασθαι διαστέλλειν καὶ κινεῖν διὰ τοῦτο τὰ ῥευματισθέντα μόρια.

Πρὸς τοὺς οἰδηματώδεις ἔχοντας ὄγκους εἰς τοὺς πόδας.

Πρὸς τοὺς οἰδηματώδεις ὄγκους, ἐφ᾽ ὧν οὐκ ἔστιν ὁ ἐπιῤῥυεὶς χυμὸς οὔτε παχὺς, οὔτε γεώδης, ἀλλὰ χαῦνός τε καὶ μαλακὸς, ὑπείκων ταχέως ἁπτομένων ἡμῶν τοῖς δακτύλοις, ὑπονοοῦμεν φυσῶδες πνεῦμα ἐπιῤ-

ἐπιρρεῖν, καὶ ὑγρὸν καὶ ὑδατῶδες φλέγμα. ἐπὶ τούτων οὖν ἁρμόζουσι μάλιστα ἥτε διὰ ἁλῶν σκευαζομένη κηρωτὴ, καὶ τὰ χρίσματα. ἐφ' ὧν δὲ μηδὲν ἀνύουσι τὰ ἐπιπλάσματα ἢ χρίσματα, τούτοις ἐπιτήδειαι καὶ αἱ διὰ τῶν ἁλῶν πεφρυγμένων πυρίαι, πυκνότερον ἀλλασσόμεναι. καὶ γὰρ ὑπ' αὐτῶν οὐ μόνον αὐτοὺς συμβαίνει παρηγορεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ὠφελεῖσθαι τὰ μέγιστα. ἐγὼ γοῦν οἶδα τῶν πάνυ διαφανεστάτων ἀνδρῶν τινα ἐν τῇ ῥώμῃ τῇ διὰ τῶν ἁλῶν ἀεὶ χρώμενον πυρίᾳ, καὶ διὰ ταύτης παρηγορούμενον μεγάλως. ὅτι δὲ ὠφελεῖ τοῦτο, πρόδηλον. οὐδέποτε γὰρ βλάβην τινὰ τῶν ἄρθρων, οὐδὲ πῶρον εὑρέθη ποιήσας. ὠφελεῖ δὲ τούτους καὶ θερμοτέρῳ κεχρῆσθαι λουτρῷ, καὶ ξηροτέρῳ καὶ νίτρῳ λεπτῷ, καὶ ἁλσὶ, καὶ ὅσα τοῖς παλαιοῖς εὕρηται δάκνειν τε καὶ ἀμύττειν καὶ λεπτύνειν τὴν ἐπιφάνειαν δυνάμενα, ἐπισπᾶσθαί τε τὴν ἔνδον ἐμπεριεχομένην ὑγρότητα. εἰσὶ δὲ τοῖς παλαιοῖς εὑρημένα πολλά. ἡμεῖς δὲ πολλὴν ἔσχομεν πεῖραν καὶ τοῦ διὰ τοῦ πάσματος. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως.

humidam, aquosamq́; fluere suspicamur. In his igitur conueniunt potißimum & ceratum, quod ex sale paratur, & unctiones. In quibus autem illitus, aut unctiones nihil proficiunt, his etiam fomenta ex sale torrefacto frequētius mutata aptè accōmodantur. Etenim ab ipsis non modò leniuntur, sed etiam plurimum adiuuantur. Ego sanè noui Romæ quendã uirum longè clarißimũ, qui fomento ex sale semper uteretur, atque hinc ualde mitigaretur. Quòd autem hoc opitulatur, omnibus est manifestum. nunquam enim læsionem aliquam articulorum, neque tophum excitasse inuentum est. Confert porrò his etiam calidiore balneo, & sicciore uti: item nitro, tenui sale, & ijs quæ cutem rodere, uellicare, et extenuare posse, nec non humiditatem intus contentam attrahere deprehenduntur. Sunt autem multa à ueterib. inuenta, nos uerò etiam huius pulueris magnum fecimus experimentum.

Σμῆγμα, ἤτοι πάσμα καλόν. καλοῦσι δὲ αὐτό τινες ἰνδόν, ἄλλοι δὲ ἀσκληπιόν.

Smegma, aut puluis egregius: uocant autem quidã ipsum Indum, alij Asclepium.

Ξηρίον μετασυγκριτικὸν πώρων, καὶ πρὸς τοῖς οἰδηματώδεις ὄγκοις, μετ' ὄξους ἐπιπλασσόμενον, καλῶς

Puluis, qui tophos emendat, atque ad laxos tumores, cum aceto inductus, bene facit. Nec

non ad eos qui humidum caput & thoracem habent, item ad lepram ualet, alphum, ſpirandi difficultatem: & alia uitia quæ ex capite aut thorace, ut quod cauſam habent uitiatam materiem, & copioſam, repellat ruborem in cute magnum, excitans humores prauos uitioſosq́;, impactos, et ferinos digerens, articularijs & ſtomachicis accommodum. Et qui perpetuò ipſo utitur, podagra laborare nõ permittit uel coxæ dolorem experiri: item ad pruriginoſa impetiginoſaq́; corpora facit, pilos extenuat, ac uocatur Iſotheos, quaſi dicas, æqualis Deo: quoniã etiã ad elephanticos conducit, habet ipſius compoſitio in hunc modum.

Deſcriptio pulueris indici.

Salis cappadocici, ſalis communis, ſalis amari, ſalis ex nitri fontibus, ſalis tragaſæi, nitri alexandrini, aphonitri, aphronitri, pumicis, adarcæ, ſingulæ libræ: lapidis aſij floris, aluminis liquidi, aluminis ſciſsilis, nardi Gallicæ, ueratri albi & nigri, herbæ lanariæ, feculæ, hoc eſt fecis uini combuſtæ, radicis chamæleõtis, ſulphuris uiui, ſtaphidis agriæ, ſinapis, aluminis, iunci anguloſi, piperis, terræ cimoliæ, ſeminis uiticis, baccarum lauri ſiccarum, gallæ omphacitidis,

καλῶς ποιεῖ, καὶ τοῖς κεφαλὰς ὑγρὰς ἔχουσι καὶ * θώραξι, καὶ λέπραις, καὶ ἀλφοῖς, καὶ δυσπνοίαις, καὶ ὅσα ἄλλα πάθη ἐκ τῆς κεφαλῆς ἢ ἐκ τοῦ θώρακος ἔχει τὴν αἰτίαν, ἀποκρουστικὸν ὑπάρχον βοήθημα πάσης ὕλης κακῆς, καὶ πληθωρικῆς, φοινίσσον σφόδρα, καὶ διαφορεῖ τοὺς καχεκτικοὺς, καὶ ἐμπεπηγότας χυμοὺς, καὶ τοὺς θηριώδεις, ἀρθριτικοῖς καὶ στομαχικοῖς ἁρμόζον. καὶ γὰρ τὸν διὰ παντὸς αὐτῷ χρώμενον οὐ συγχωρεῖ ποδαγριᾶν, ἢ ἰσχιάδος πεῖραν ὀδύνης λαβεῖν. καὶ πρὸς κνησμώδη δὲ καὶ λειχηνώδη σώματα πεποίηται, καὶ λεπτύνει τρίχας, καὶ ποιεῖ τὸ ἰσόθεον ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ὅτι καὶ πρὸς ἐλεφαντικοὺς συμποιεῖ. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτω.

Γραφὴ τοῦ ἰνδικοῦ.

Ἁλῶν καππαδοκικῶν, ἁλῶν κοινῶν, ἁλῶν πικρῶν, * ἁλῶν νιτροπηγικῶν, ἁλῶν τραγασαίων, νίτρου ἀλεξανδρινοῦ, καὶ ἀφονίτρου ἀφρονίτρου, κισσήρεως, ἀδάρκης ἀνὰ λιτ. α. λίθου ἀσίου ἄνθους, στυπτηρίας ὑγρᾶς, νάρδου κελτικῆς, ἐλλεβόρου λευκοῦ καὶ μέλανος, στρουθίου, σφέκλης, τουτέστι τρυγίας οἴνου κεκαυμένης, χαμαιλέοντος ῥίζης, θείου ἀπύρου, ἀγρίας σταφίδος, νάπυος, στυπτηρίας, κυπέρου, πεπέρεως, κιμωλίας γῆς, ἄγνου σπέρματος, δαφνίδων ξηρῶν, κηκῖδος ὀμφακίτιδος,

τιδος, λίθου βοτάνης, τουτέστι θέρμου ἀλεύρου, κυμίνου, ὧν πάντων ἀνὰ οὐγ. γ. πυρέθρου, σχοίνου ἄνθους, λιβάνου ἄρρενος, κόμμεως, ἴρεως ἰλλυρικῆς, σικύου ἀγρίου ῥίζης ξηρᾶς, πρασίου ξηροῦ, σηπίας ὀστράκου, τήλεως, κνίκου, κόκκου κνιδίου, κόστου, γλήχωνος, ἀγρώστεως ξηρᾶς, καὶ βρυωνίας ἀνὰ οὐγγ. γ. σαμψύχου οὐγ. α. φύλλου οὐγ. β. τοὺς ἅλας καὶ τὸ νίτρον φρύξον ἐπὶ πυρὸς ἐν χύτρᾳ καινῇ. τὰ δὲ λοιπὰ ξηράνας, κόψον καὶ σῆσον. κεχρήσθωσαν δὲ, διηνεκῶς λουόμενοι. ὅτε δὲ ἄρξονται ἱδροῦν, τότε ποίει σμήχεσθαι τὴν κεφαλὴν μετ' ἀφεψήματος ῥίζης ἰτέας φλοιοῦ. τοῦτο τὸ πάσμα κάλλιστόν ἐστι καὶ ἰσχυρὸν πάνυ, χωρὶς τῶν θερμῶν δυσκρασιῶν, καὶ ἐπὶ χολώδει καὶ δριμεῖ χυμῷ ῥευματιζομένῳ, καὶ ἐπὶ αἵματι θερμῷ. πάσαις δὲ ταῖς ἄλλαις ῥευματικαῖς διαθέσεσιν ἁρμόζειν δύναται. τούτοις καὶ ψίλωθρα ποιεῖν ἐν τοῖς λουτροῖς ἁρμόζει πάνυ, τοῖς ἐκ τοῦ φλεγματικοῦ χυμοῦ ποδαγριῶσι, μάλιστα δὲ τοῖς τὴν ἐπιφάνειαν λεπτύνεσθαι δεομένοις.

Ψίλωθρον ποδαγρικὸν δόκιμον.

Λιβάνου, μαστίχης, *λίθου ἀσίου ἄνθους, κισσήρεως ὀπτῆς, ἀλκυονίου, σταφίδος ἀγρίας, κιμωλίας, ἐλλεβόρου, σαμψύχου, λιθαργύρου, ἀμύλου, ἀνὰ

tidis, lupinorum farinæ, lomenti fabarum, cumini, singulorũ omnium unciæ tres: pyrethri, iunci rotundi floris, thuris masculi, gũmi, iridis illyricæ, cucumeris syluestris radicis siccæ, marrubij sicci, sepiæ testæ, fœnugræci, cnici, grani cnidij, costi pulegij, graminis sicci, prioniæ, singulorum unciæ tres: sampsuchi uncia: folij unciæ duæ. Sales & nitrum olla recenti super ignem torreto: reliqua siccata contundito, incernitoq́;. Vtantur autem ægri subinde in balneo: cũ iam sudare incœperint, tunc caput decocto radicis salicis abstergi curato. Hic puluis præstãtissimus est, & ualde efficax, præterquàm calida intemperie affectis, & fluxionibus ex bilioso & acri humore, nec non calido sanguine excitatis. Omnibus autem alijs fluxionum uitijs accõmodari potest. ijs etiam psilothra in balneis adhibere admodum conducit, qui ex pituitoso humore podagra laborant: maximè in quibus summa cutis extenuari desiderat.

Psilothrum nobile ad podagram, quo pili abolentur.

Thuris, mastiches, lapidis asij floris, pumicis tosti, alcyonij, staphidis agriæ, cymoliæ, ueratri, sampsuchi, spumæ argẽti, amyli,

singulorum unciæ tres: spicæ nardi uncia: garyophylli unciæ duæ: utitor puluere, aut cum cremore ptisanæ & oryzæ, uniuscuiusque seorsim cocti. Sit autem mensura utriusque æqualis saponis Gallici uncijs sex ex cremore solutis calefactisq; antea, pulueris cochlearia quinque inspergito, calcis uiuæ & incretæ libram: auripigmenti, sandarachæ, singulorum sescunciam: ac ubi penna probaueris, utitor. Hæc sanè ualida etiam in maximis tumoribus adhibere conuenit: ad moderatos autem tumores laxos, etiam loleacea farina cum aceto inducta, probè auxiliatur. Similiter etiam adeps suillus cum calce uiua in pila subactus, ut malagmatis substantiam induat, optimè discutit laxos tumores, omnesq; inflammationes, præsertim in genibus: item mala punica acida cocta, læuigataq;, & post coctionem applicata. Quin & ipsa theriace, si cum uino quodam tenui illinatur, probè discutere, comprobata est. Tantum de podagra ob pituitosum humorem proueniente interpretati, dicamus etiam quomodo dolor ex sanguine in articulis obortus curari poßit.

Si podagra ob sanguineũ humorem cõstituatur.

Quòd si humorem, qui in articu-

ἀνὰ οὐγ. γ. ναρδοστάχυος οὐγ. α. καρυοφύλλου οὐγ. β. χρῶ τῷ ξηρίῳ, ἢ χυλῷ πτισάνης, καὶ ὀρύζης, κατ' ἰδίαν ἑκάστου ἑψηθέντος. ἔστω δὲ τὸ μέτρον ἀμφοῖν ἴσον· καὶ γαλλικοῦ σάπωνος ἀναλύσας ἐν τῷ χυλῷ, καὶ προθερμάνας, οὕτως ἐπίπασσε τοῦ ξηρίου κοχλιάρια ε. καὶ ἀσβέστου ζώσης, καὶ στενομένης λιτ. α. καὶ ἀρσενικοῦ, καὶ σανδαράχης ἀνὰ οὐγγ. α. S. καὶ δοκιμάσας πτερῷ χρῶ. ταῦτα μὲν ἰσχυρὰ, καὶ ἐπὶ μεγίστων ὄγκων ποιεῖν δεῖ. πρὸς δὲ τὰ μέτρια τῶν οἰδημάτων καὶ τὸ αἴρινον ἄλευρον μετὰ ὄξους καταπλασσόμενον καλῶς ποιεῖ. ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ὑὸς στέαρ μετὰ ἀσβέστου ὁλμοκοπηθὲν, ὥστε μάλαγμα τῶδε γενέσθαι πάνυ καλῶς διαφορεῖ τοὺς οἰδηματώδεις ὄγκους, καὶ πάσας φλεγμονὰς, καὶ μάλιστα τὰς ἐν τοῖς γόνασι. καὶ τῶν ῥοιῶν αἱ ὀξεῖαι συνεψόμεναι, ἢ μετὰ τὴν ἕψησιν καταπλασσόμεναι. καὶ αὐτὴ δὲ διαφορεῖν μεμαρτύρηται ἡ θηριακὴ, χριομένη μετά τινος τῶν λεπτομερῶν οἴνων. τοσαῦτα περὶ τῆς ἀπὸ φλεγματικοῦ χυμοῦ γινομένης ποδάγρας ἀρκούντως, εἴπωμεν καὶ ὅπως τὴν ἐπὶ αἵματι γινομένην ὀδύνην ἐν τοῖς ἄρθροις ἰᾶσθαι δυνατόν.

Περὶ τῆς ἀπὸ αἱματικοῦ χυμοῦ συνισταμένης ποδάγρας.

Εἰ μὲν αἱματικὸν ὑπολάβοις εἶναι τὸν

τὸν συῤῥεύσαντα χυμὸν εἰς τὰ ἄρθρα, εἰ μὲν μηδὲν εἴη τὸ κωλῦον, εἰς τὸν διὰ φλεβοτομίας ἐλθεῖν κένωσιν. οὕτω γὰρ οἶδα πολλοὺς ἢ τέλειον ἀπαλλαγέντας, ἢ σπανίως ῥεύματι ἁλόντας, ἐκ τοῦ μὴ ἀμελεῖν, ἀλλὰ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου παρέχοντας ἑαυτοὺς πρὸς τὴν τοῦ αἵματος ἀφαίρεσιν, οὐ μόνον τοῦ κενοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ προφυλακῆς ἕνεκα τοῦτο ποιοῦντας, φυλαττομένους ὅσα τῶν ἐδεσμάτων πέφυκε θρέψιμά τε καὶ τὸν αἱματικὸν χυμὸν ἐπὶ πλέον αὔξειν. ἴσασιν οὖν ταῦτα, κἂν ἐγὼ μὴ γράφω, πάντες ἰατροί, ὡς τὰ κρέα πάντα, καὶ τούτων ἔτι μάλιστα τὰ ὕεια, τοῦτο ποιεῖν πέφυκε, καὶ οἱ γλυκεῖς τῶν οἴνων, καὶ καθόλου πᾶσα τροφὴ πολλή, καὶ εὐθυμία, καὶ κίνησις σύμμετρος. εἰ οὖν ἀμφότερα φυλάττοιτο, οἷον ἔαρος ἀρχομένου παραλαμβάνειν αἵματος κένωσιν. καὶ τῶν αἷμα πολὺ τικτόντων ἐδεσμάτων ἀπέχοιτο, γυμνάζοιτο δὲ καὶ τὸ σῶμα συνεχῶς, ἄοκνός τε γένοιτο πρὸς πᾶσαν κίνησιν, πῶς οὐκ ἂν οὕτως ἀπέριττός ἐστιν; ἀπόριττος δὲ γινόμενος, πῶς οὐκ ἂν ἀρρευμάτιστος διαμένῃ, μηδενὸς ὄντος τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις ἐπιῤῥεῖν ἔτι δυναμένου; κεχρήσθωσαν δὲ καὶ ὑδατοποσίᾳ οἱ τοιοῦτοι μᾶλλον, καὶ πάσῃ τῇ ψυχούσῃ ἀγωγῇ, καὶ ἐναντιοῦσθαι πρὸς τὴν τοῦ αἵματος γένεσιν δυναμένῃ. καὶ

ticulos confluxerit, sanguineum esse suspicemur, ubi quidem nihil prohibet, uacuationem quæ per uenæ sectionẽ adhibetur, tentato. Hac enim ratione multos noui, aut in totum morbo liberatos, aut rarò fluxionibus correptos, eo quòd non neglexerint, sed ueris statim initio sanguinẽ sibi detrahi curarint, nõ solũ uacuãdi, sed etiam præseruationis causa id facientes. abstinendũ eis à cibis ualentis materiæ, & qui sanguineũ humorẽ magis adaugent. Norũt igitur hæc, etiamsi ego nõ scribam, omnes medici, quòd carnes cũctæ, et ex his adhuc maximè suillæ, & uina dulcia, in uniuersum omne alimẽtũ copiosum, animi hilaritas, et motus mediocris, id efficere solent. Si itaq; ambo obseruet quispiã, nempe ut uere ineunte sanguinis uacuationẽ adhibeat, et cibis illũ copiosum gignentibus abstineat, corpus aũt cõtinuè etiã exerceat, impigerq; ad omnẽ motũ fuerit, quomodo is hac ratione nõ liber à recremẽtis erit? quãdo aũt uacat recrementis, quomodo nõ fluxionũ expers permanebit? cùm nihil sit quod adhuc in articulos defluere poßit. Cæterùm utantur tales tepidæ aquæ potu magis, omnique ratione uictus refrigerante, & quæ sanguinis generationi aduersari queat.

Ac multos noui ex his, qui cum uino tantum abstinerent, nō amplius morbū fuisse expertos. Hac ratione copiosum uinum multo sanguine præditis inimicum est. Cōmodum igitur est ipsos talia deuitare, atq; si in totum negligant, certè uere & æstate hæc obseruare conentur. Hæc igitur generatim facere cōuenit, in quibus defluxio à sanguinei humoris copia prouenire consueuit. Quoniam uerò nonnullos etiam ex uictu parum obseruato defluxione corripi contingit, necesse est ideo curationes particulares interpretari, quibus inflammatione obsessis opitulari oporteat.

De remedijs quæ locis inflammatis inducuntur.

Sciendum igitur est utraque in particulis fluxione iam tentatis præcipienda esse, nempe ut id quod in inflāmatione cōtinetur, refrigeremus, & discutiamus. Optimè igitur in his ualet cataplasma, quod ex semperuiuo paratur, aut cortices mali punici, rhus & polenta in uino cocta, inductaq;. Etenim id quod influit repellere, & quod iam cōtinetur, discutere, & exiccare statim abundè possunt: item particulis imbecillis robur adijcere, ut ea quæ ad ipsa mittuntur, rursus remittant. Porrò

καὶ πολλοὺς οἶδα τούτων οἴνου μόνου ἀπεχομένους, καὶ οὐκέτι πειραθέντας τοῦ πάθους. οὕτως ὁ πολὺς οἶνος τοῖς πολυαίμοις πολέμιός ἐστι. καλὸν μὲν οὖν ἐστι τὰ τοιαῦτα αὐτοὺς παραιτεῖσθαι. ὅμως εἰ καὶ μὴ καθόλου δύνανται, ἀλλ' οὖν ἐν τῷ ἔαρι καὶ τῷ θέρει πειράσθωσαν ταῦτα φυλάττεσθαι. ταῦτα μὲν οὖν ἁρμόζει καθόλου ποιεῖν, ἐφ' ὧν ὁ ῥευματισμὸς ὑπὸ πλήθους αἱματικοῦ χυμοῦ εἴωθε γίνεσθαι. ἐπειδὰν δὲ συμβῇ τινὰς καὶ τῶν ἀφυλάκτως διαιτωμένων ἁλίσκεσθαι ῥευματισμῷ, ἀναγκαῖόν ἐστι διὰ τοῦτο μερικὰς ἐκθέσθαι θεραπείας, αἷς δεῖ βοηθεῖν τοῖς φλεγμαίνουσι.

Περὶ τῶν τοπικῶν βοηθημάτων πρὸς φλεγμονάς.

Εἰδέναι τοίνυν χρὴ ἀμφότερα προστάττειν ἐπὶ τῶν ἤδη ῥευματισθέντων μορίων, ἐμψύχειν τε καὶ διαφορεῖν τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ φλεγμονῇ. κάλλιστον οὖν ἐστιν ἐπὶ τούτων κατάπλασμα τὸ διὰ τοῦ ἀειζώου, ἢ τὰ λέμματα τῶν ῥοιῶν, καὶ ῥοῦς, καὶ ἄλφιτα ἐν οἴνῳ ἑψόμενα, καὶ καταπλασσόμενα. καὶ γὰρ ἀποκροῦσαι τὸ ἐπιρρέον ἱκανά εἰσι, καὶ διαφορῆσαι, καὶ ὑποξηρᾶναι τὸ περιεχόμενον εὐθέως, καὶ ἐνθεῖναι ῥῶσιν ἀσθενοῦσι τοῖς μορίοις, ὡς μεταπεμπόμενα πάλιν ἐπ' αὐτὰ στέλλεσθαι. δεῖ

δεῖ δὲ καλῶς ἕψειν ἐν οἴνῳ τὰ τῶν ῥοιῶν λέπη, καὶ τὸν ῥοῦν, καὶ τὸ ἀείζωον. ἀκριβῶς τε λειανθέντα, οὕτως ἅμα τοῖς ἀλφίτοις ἐπιμιγνύειν. ὑγρὸν δὲ αὐτὸ μετρίως καὶ λεῖον παρασκευάσαντα, οὕτως ἐπιτιθέναι τοῖς πάσχουσι. καὶ ἐν μὲν τῷ θέρει ψυχρὸν, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι χλιαρὸν. ἐν μὲν οὖν ἀρχῇ τοῦ παροξυσμοῦ καλόν ἐστι ταῦτα προσφέρειν, καὶ μετρίας οὔσης τῆς ὀδύνης ἔτι. εἰ δὲ αὐξηθείη τὰ τῆς ὀδύνης, καὶ τῇ καλουμένῃ κεχρῆσθαι κηρεμβροχῇ οὕτως ἐχούσῃ, ἑψήματος μέρη ε. ῥοδίνου μέρος α. κηροῦ βραχυτάτου, ὡς μόνον παχυτέραν ἐργάσασθαι τὴν ἐμβροχήν, ἀναλαμβανέσθω δὲ ταῦτα δι' ἐρίων ὑσσοπηρῶν. καὶ ἐπιτιθέσθωσαν ἐν μὲν τῷ χειμῶνι χλιαρὰ, ἐν δὲ τῷ θέρει ψυχρά. εἰ δὲ ἐν βάθει τύχῃ τὴν φλεγμονὴν εἶναι, νίτρου τε βραχὺ καὶ γλυκέος ἐλαίου ἀντὶ τοῦ ῥοδίνου προσμίγνυε τῷ ἑψήματι, καὶ μᾶλλον ὠφελήσεις. ἐπιμενούσης δὲ τῆς ὀδύνης, καὶ τῷ διὰ τῶν φύλλων τῆς κράμβης κεχρῆσθαι. ἔχει δὲ οὕτω· φύλλα κράμβης ἑψήσας, καὶ λειώσας ἐπιμελῶς, ἐπίβαλλε τρύγα ὄξους, καὶ ὠῶν ἀνέφθων λεκύθους β. καὶ ῥοδίνου βραχὺ, καὶ μίξας ἅμα πάντα, καὶ λειώσας, ἐπίπλαττε συνεχῶς, ἀλλάσσων τὸ βοήθημα, καὶ πάνυ γε τὰς σφοδρὰς ὀδύνας παρηγορήσεις. καλῶς δὲ ποιήσεις, εἰ καὶ ἐπάνω τῶν πεπονθότων ἐπιτίθεσθαι κελεύσειας σπογγιὰν οἴνου ἀποβεβρεγμένην, μετρίας ἐχόντος στύψεως.

εἰ δὲ

rò coqui ex uino probè debent mali punici cortices, rhus, & semper uiuum. Accuratè uerò læuigata unà simul cum polēta misceri. Liquidum autē ipsum remedium & læuigatum mediocriter affectis particulis imponere cōducit: æstate quidem frigidum, hyeme aūt tepidū. Itaq; per initia accessionis, et cū dolor adhuc moderatus est, hæc adhibere uincit: sin aūt auctus fuerit, fomento ex cera, quod cerembroche dicitur, utendum est. Habet in hunc modū. Sapæ partes duæ: rosacei pars una: ceræ minimū, ut fomentum tantummodò crassius efficiat. Excipiantur autem omnia lanis succidis, imponanturq; per hyemem quidem tepida, in æstate uerò frigida. At si inflammatio in alto fuerit, etiā nitri paulum, & olei dulcis loco rosacei sapæ admisceto, magisq; proficies. Si dolor remanet, etiā cataplasmate ex braßicæ folijs uteris, habet in hunc modum. Folijs braßicæ coctis læuigatisq; diligenter fecē aceti, ouorū crudorū lutea duo, et rosacei paulū adijcito: ac mixta omnia simul, læuigataq; inducito, cōtinuè immutans medicamētū: ac uehemētes dolores multū lenies, beneq; facies, si etiā spōgiā uino mediocriter astringēte imbutā affectis particulis superimponi iusseris.

ſin tale uinum deſideretur, poſca madefactã. Nõ aũt ſuperfundantur partes ijs quæ ex polline farinæ, aut ordeacea farina conſtant. Omnia enim hæc iſtis ſunt inimica, præſertim in quib. copia articulos offendit, doloréq; excitat. In quib. enim totũ corpus recremẽtis uacat, nõ alienũ eſt, cũ magnus dolor urget, etiã cataplaſmatis ex farina ordeacea uti. ſint autem farinæ quidẽ ordeaceæ partes duæ: ſeminis lini pars una. immutẽtur frequẽtius. humidiorib. aũt, et nõ admodũ feruẽtib. utendũ, quemadmodũ medici faciunt, nõ ſolũ articulos, ſed etiã alias particulas admodũ ardentib. farinis obducentes: ignari, ſe cutem magis adurere & ſiccare, quàm aliquid humoris ſubiecti diſcutere. Porrò quòd cataplaſmata, quæ largius coquuntur, præſertim quæ oleũ in coctione recipiunt, magis ſiccent, manifeſtũ eſt ex piſcibus et carnibus, quæ oleo frigẽtur: quippe ſiccantur, & torrentur. Nõ conuenit igitur temerè cataplaſmata ardentia & feruida inducere, niſi totũ corpus ſit recremẽtis uacuũ: neq; cum adhibes, ardentib. uti, et feruidis. Ego uerò affirmo, ne aſtringentib. quidem & repellentibus in affectis partib. utendum eſſe, niſi totum prius corpus recremẽtis liberaueris

Nam

εἰ δὲ μὴ παρείη τοιοῦτος οἶνος, εἰς ὀξύκρατον. μὴ προσαντλείσθωσαν δὲ τοῖς διὰ γύρεως, ἢ κριθίνου ἀλεύροις. πάντα γάρ ἐστι ταῦτα πολέμια τούτοις, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν πλῆθός ἐστι τὸ λυποῦν τὰ ἄρθρα, καὶ τὴν ὀδύνην ἐργαζόμενον. ἐφ' ὧν γὰρ τὸ ὅλον ἀπέριττον, οὐδὲν ἄτοπον ὀδύνης μεγάλης οὔσης, καὶ τοῖς διὰ τοῦ κριθίνου ἀλεύρου χρήσασθαι καταπλάσμασιν. ἔστω δὲ τοῦ μὲν κριθίνου ἀλεύρου μέρη β. τοῦ δὲ λινοσπέρματος μέρος α. καὶ ἀλλασσέσθω συνεχέστερον. ὑγροτέροις δὲ, καὶ μὴ πάνυ ζέουσι* προσφέρεσθαι, καθὼς ἰατροὶ ποιοῦσιν. οὐ μόνον γὰρ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα μόρια πάνυ διαπύροις καταπλάττοντες ἀλεύροις, οὐκ εἰδότες ὅτι μᾶλλον ἐπικαίουσι, καὶ ξηραίνουσι τὴν ἐπιφάνειαν, ἤπερ διαφοροῦσί τι τοῦ ὑποκειμένου χυμοῦ. ὅτι δὲ ξηραίνουσι μᾶλλον τὰ ἐπιπλέον ἑψόμενα τῶν καταπλασμάτων, καὶ μάλιστα ὅσα ἐλαίου ἐν τῇ ἑψήσει προσλαμβάνουσι, δῆλόν ἐστιν ἐκ τῶν ἐλαίῳ τηγανιζομένων ἰχθύων τε καὶ κρεῶν, ὡς ἀποξηραίνονταί τε καὶ ἐκφρύττονται. οὐ δεῖ οὖν ὡς ἔτυχε καταπλάττειν, ἐὰν μὴ τὸ ὅλον ᾖ ἀπέριττον, οὐδὲ προσφέροντα καταπλάσμασι διαπύροις καὶ ζέουσι κεχρῆσθαι. ἐγὼ δέ φημι, μηδὲ τοῖς στύφουσι καὶ ἀποκρούεσθαι δυναμένοις ἐπὶ τῶν πεπονθότων ἐθέλειν κεχρῆσθαι, μὴ πρότερον ὅλον ἀπέριττον ἐργασάμενον τὸ σῶμα.

τὸ γὰρ

τὸ γὰρ ἐπιῤῥέον ἐν τοῖς ἄρθροις, δέος ἐστὶ μὴ πρὸς τὰ κύρια μόρια παλινδρομῆσαν, αἴτιον γένηται τοῦ καταπνιγῆναι, καὶ κινδυνεῦσαι θανάτῳ τὸν πάσχοντα. εἴτε οὖν διαφορητικοῖς, εἴτε ἀποκρουστικοῖς ἐθέλει τις κεχρῆσθαι, σπουδαζέτω τὸ ὅλον σῶμα ἀπέριττον ποιεῖν.

Nam quod articulis influit, ne ad principales particulas recurrens, suffocationis causa fiat ægro, periculúmq; mortis adferat, metuendum est. Siue igitur discutientibus, siue repellentib. uti uelis, totum corpus recrementis uacuare properato.

Περὶ πώρων.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ πῶροι τοῖς πολλοῖς τῶν ῥευματιζομένων τὰ ἄρθρα γίνονται, εἴτε διὰ ἀταξίας τινὰς ἐδεσμάτων τινῶν ἄπεπτόν τε καὶ ὠμὸν ἀθροιζόντων χυμὸν, εἴτε διὰ συνεχῆ ναρκωτικῶν τε καὶ ἀνωδύνων φαρμάκων χρῆσιν, ἀκόλουθόν ἐστι καὶ περὶ τούτων εἰδέναι ἡμᾶς, ποίοις τε καὶ πότε δεῖ κεχρῆσθαι τοῖς τοὺς πώρους διαλύειν ἐπαγγελλομένοις φαρμάκοις. εἰ μὲν οὖν θερμὴ δυσκρασία ὑποπτῶσα τὴν ὕλην, καὶ ἐπικαίουσα φαίνοιτο γεννᾶν τοὺς πώρους, οὐ χρὴ θερμαίνουσιν ἐπὶ τούτων καὶ δριμέσι κεχρῆσθαι φαρμάκοις. εἰ γὰρ καὶ διαλύειν ταῦτα δόξουσι, τοὺς ἤδη φθάσαντας τεχθῆναι λίθους, ἀλλ' οὖν ταῦτά γε καὶ ἄλλους ἐπιτρέφεσθαι λίθους παρασκευάζουσιν. εἰ οὖν κέχρηταί τις τούτοις, ἐφ' ᾧ τοὺς ἤδη γεγονότας λίθους διαφορῆσαι, εὐθὺς μεταβαινέτω πάλιν ἐπὶ τὰ μέσως θερμαίνοντα, καὶ διαχεῖν μετρίως καὶ διαλύειν δυνάμενα φάρμακα, καὶ ἀπεχέσθω τοῦ λοιποῦ τῶν ξηραινόντων ἐδεσμάτων, καὶ

De tophis.

Quoniã uerò etiam tophi, qui Græcis pori dicuntur, plerisque articulis fluxione tentatis oboriuntur, siue ex inordinato quorũdã ciborum esu, unde incoctus & crudus humor colligitur, siue continuo torporem facientiũ, & anodynorum, hoc est dolorẽ tollentiũ medicaminũ usu: cõsentaneum est, ut sciamus, quib. etiã in his, & quãdo utendum sit medicamentis quæ tophos dissoluere prædicantur. Si igitur calida intẽperies materiam nimium adassans, atque adurens, tophos generare uideatur, calefacientibus in his, & acribus medicamẽtis uti non oportet. Etsi enim hæc procreatos iam lapides dissoluere uidebuntur, tamen efficiunt, ut etiam alij calculi obnascantur. Quare si quis his ad lapillos iam creatos discutiendũ utatur, statim rursus ad ea quæ mediocriter calefaciunt, & modicè diffundunt, dissoluunt'que, transeat, abstineat'que in posterum siccantibus, tum cibis,

tum antidotis, quæ corpus calefacere, & immoderatius siccare solent: omnia enim ista tophos magis his generant, quàm dissoluunt. At quib. nō adest calida intēperies, sed frigidiores, craßiores, crudioresq́; potius humores in articulis inserūtur, his omnia hæc quæ et extenuare et calefacere possunt, opitulantur: & siquis ipsis uti uelit, hic etiā natos iam lapillos cōsumere, et ne alij nascantur, prohibere poterit. Ego sanè noui quēdā, magnos tophos in articulis expertū, consanuisse adeò, ut etiam citra impedimentum incederet, eo quòd antidotum continuè assumeret. Antidotum uerò, quod per totū annum bibebat, hoc est.

Antidotum ad tophos.

*Cētaurei unciæ quinq́;: chamædryos unciæ nouē: hyperici *totidē: aristolochiæ rotūdæ, gētianæ, petroselini, agarici, phu dulcis, meu, singulorū unciæ 3. spicæ nardi uncia. Excipito melle, datoq́; ex tepida aqua. Ac aliū quendā noui, qui cū tophos habere incœpisset, non alios amplius nasci permisit, eo quòd decoctū biberet, cruda, crassaq́; recremēta extenuans. Erat aūt decoctū quod bibebat, ex eiusmodi herbis cōpositū: origano et chamepitij, quarum neutra calido & bilioso recremento præditis cōuenit. At quia*

καὶ τῶν ἀντιδότων, ὅσαι θερμαίνειν καὶ ξηραίνειν ἀμετρότερον τὸ σῶμα πεφύκασιν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τούτοις γεννῶσι πώρους μᾶλλον, ἢ διαλύουσιν. ὅσοις δὲ μὴ πάρεστι θερμὴ δυσκρασία, ἀλλὰ ψυχρότεροι καὶ παχύτεροι καὶ ὠμότεροι μᾶλλον ἐν τοῖς ἄρθροις ὑποστρέφονται χυμοί, τούτοις ὠφέλιμα πάντα ταῦτα, ἃ καὶ λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν δύναται. καὶ εἴ τις αὐτοῖς ἐθέλει μεταχρῆσθαι, οὗτος καὶ τοὺς ἤδη τεχθέντας ἀναλῶσαι δυνήσεται, καὶ ἑτέρους κωλῦσαι τεχθῆναι. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα μεγάλους ἔχοντα πώρους ἐν τοῖς ἄρθροις, καὶ ὑγιῆ γενόμενον, ὥστε καὶ βαδίζειν ἀνεμποδίστως, ἐκ τοῦ λαμβάνειν συνεχῶς τὴν ἀντίδοτον. ἡ δὲ ἀντίδοτος ἣν ἔπινεν ὅλον τὸν ἐνιαυτόν, ἐστὶν ἥδε.

Ἀντίδοτος πρὸς πώρους.

Κενταυρίου οὐγ. ε. χαμαίδρυος οὐγ. θ. ὑπερικοῦ οὐγ. θ. ἀριστολοχίας στρογγύλης, γεντιανῆς, πετροσελίνου, ἀγαρικοῦ, φοῦ ἡδέος, μήου ἀνὰ οὐγ. γ. ναρδοστάχυος οὐγ. α. ἀναλάμβανε μέλιτι, καὶ δίδου εἰς εὔκρατον. καὶ ἄλλον δέ τινα πώρους ἀρξάμενον ἔχειν οἶδα, μηκέτι συγχωρήσαντα φυῆναι ἄλλους, ἐκ τοῦ πίνειν αὐτὸν ἀπόζεμα, λεπτύνειν τὰ ὠμὰ καὶ παχέα τῶν περιττωμάτων δυνάμενον. ἦν δὲ τὸ πινόμενον ἀπόζεμα ἐκ τοιούτων συγκείμενον βοτανῶν· ὀριγάνου καὶ χαμαιπίτυος, ὧν οὐδὲν ἁρμόζει τοῖς θερμὴν καὶ χολώδη κεκτημένοις τὴν κρᾶσιν, ἀλλ' ἐ-

ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πολλή ἐστιν ἡ διαφορὰ τῶν βοηθημάτων τῶν διαλύειν πεφυκότων τοὺς πώρους. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐκ πάνυ δριμέων ἔχει τὴν σύνθεσιν, τὰ δὲ διὰ τὸ μαλάττειν μᾶλλον, καὶ διαχέειν ἐπὶ πλέον· καλόν ἐστιν ὑμῖν καὶ τούτων ἐκθέσθαι τὰς διαφορὰς, ἵνα πρὸς τὰς διαφόρους κράσεις τῶν πασχόντων, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν κακοήθειαν τῶν κρατούντων τὰ ἄρθρα πώρων, εὐθὺ λέγεσθαι τῶν ἁρμοζόντων ἑκάστῳ φαρμάκων ᾖ ὑμῖν, ἐκ τῶν ἐνταῦθά μοι γεγραμμένων.

Κηρωτὴ καλλίστη διαλύουσα τοὺς ἐν τοῖς ἄρθροις πώρους, ὡς μηδ᾽ ὅτι ἐπεπεπράφησαν πῶροι, ἔτι φαίνεσθαι.

Ἀφονίτρου οὐγ. η. τερεβινθίνης οὐγ. ιβ. κηροῦ οὐγ. ιε. ἐλαίου παλαιοῦ οὐγ. κα. κονίας πηλοποιικῆς, ἣν καὶ πρωτόστακτον τινὲς καλοῦσιν, οὐγ. ϛ. χρῶ καλλίστῳ, καὶ διὰ πείρας.

Ἄλλη διὰ πείρας.

Ἀφονίτρου, τερεβινθίνης, πρωτοστάκτου, προπόλεως ἀνὰ οὐγγ. δ. κηροῦ οὐγγ. θ. κολοφωνίας λιτ. α. ἐλαίου παλαιοῦ οὐγγ. ιϛ. μίξας χρῶ, καὶ εὐθὺ πώρων καὶ ἀποστημάτων πάνυ ὀξέως ποιοῦσι. καλὰ μὲν

At quia magna auxiliorum, quae tophos dissoluere consueuerunt, differentia existit, alia siquidem ex acribus admodum conficiuntur, alia ex ijs quae magis emolliunt, diffunduntq; largius: cõmodum est, ut horũ quoq; discrimina uobis exponamus, ut pro diuersis aegrorum temperamentis, & tophorum articulos obsidentiũ magnitudine et malitia liceat uobis medicamenta, unicuiq; congrua, ex ijs quae hoc loco à me conscripta sunt, deligere.

Ceratum excellentissimũ, tophos articulorum dissoluens, adeò ut neque an oborti fuerint, adhuc appareat.

℞. *Aphonitri unciae octo: terebinthinae unciae duodecim: cerae unciae quindecim: olei ueteris uncia una & uiginti: lixiuij quo piliarij utuntur lanis succidis abluendis, quod etiam nonnulli protostacton graecè appellant, unciae sex. Vtitor ut praestantissimo, & usu probato.*

Aliud usu probatum.

Aphonitri, terebinthinae, lixiuij quo lanae succidae abluuntur, propoleos, singulorum unciae quatuor: cerae unciae nouẽ: colophoniae libra: olei ueteris unciae sedecim. Mixtis utitor, et in tophis & abscessibus admodum subitò auxiliantur. Commoda igitur

igitur hæc sunt, et plurimis experimentis cõprobata. sed his adhuc multo efficacius est, quod ex cinnabari, salis flore, et alijs plurimis metallicis paratur, cuius descriptio hoc pacto habet.

Medicamentũ dia cinnabareos.

Argenti spumæ libra: olei ueteris* sextarius: squamæ æris uncia: æris cõbusti uncia: cinnabareos scrup. octodecim: magnetis uiui uncia: lapidis phrygij drachmæ sex: lapidis pyritis uncia: thuris uncia: aloes unciæ duæ semis: galbani sescuncia: cadmiæ uncia: diphrygis unciæ duæ: æruginis rasæ uncia: suffiminis ammoniaci semũcia: lapidis onytis scythici scrupuli octodecim: lapidis* hæmatitis uncia: propoleos libra, sescuncia: lapidis perdicitis uncia: betonicæ uncia una, scrupuli octo: gẽtianæ uncia: aristolochiæ lõgæ semũcia: chamæleontis nigri uncia: dictamni sescũcia: resinæ siccæ libra una, et semis: adipis struthiocameli libra: lapides cũ spuma argẽti terũtur seorsim, adiectis salis floris libris duabus: donec omnia dissoluantur. Hoc medicamẽtũ plurimis experimẽtis probatũ est, nõ solũ in condylomatis, sed etiam strumis, ramicibus aquosis, hydropicis, lienosis, alijsq; plurimis & maximis uitijs, quorum hic mentionem facere superfluum est.

μὲν οὖν ἐστι ταῦτα, καὶ τῶν πλείστων δεδωκότων πεῖραν, ἀλλὰ καὶ τούτων ἔτι πολλῷ πλέον δραστικώτερόν ἐστι τὸ διὰ κινναβάρεως, καὶ ἁλὸς ἄνθους, καὶ ἄλλων πλείστων μεταλλικῶν σκευαζόμενον. ἔχει δὲ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως.

Τὸ διὰ κινναβάρεως.

Λιθαργύρου λιτ. α. ἐλαίου παλαιοῦ ξε. α. λεπίδος χαλκοῦ οὐγ. α. χαλκοῦ κεκαυμένου οὐγ. α. κινναβάρεως γρ. ιη. μαγνήτου ζῶντος οὐγ. α. λίθου φρυγίου δραχ. ς. λίθου πυρίτου οὐγ. α. λιβάνου οὐγ. α. ἀλόης οὐγγ. β. S. χαλβάνης οὐγγ. α. S. καδμίας οὐγ. α. διφρυγοῦς οὐγγ. β. ἰοῦ ξυστοῦ οὐγ. α. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος οὐγ. S. λίθου * ὀνίτου σκυθικοῦ γρ. ιη. λίθου αἱματίτου οὐγγ. α. προπόλεως λιτ. α. οὐγ. α. S. λίθου περδικίτου οὐγ. α. βεττονίκης οὐγ. α. γρ. η. γεντιανῆς οὐγ. α. ἀριστολοχίας μακρᾶς οὐγ. S. χαμαιλέοντος μέλανος οὐγ. α. δικτάμνου οὐγ. α. S. ῥητίνης ξηρᾶς λιτ. α. S. στέατος * στρουθοκαμήλου λιτ. α. τοὺς λίθους μετὰ τῆς λιθαργύρου τρίβε, προσεπιβαλὼν ἁλὸς ἄνθους λιτ. β. κατὰ μέρος, ἕως οὗ ἀναλυθῇ. τοῦτο τὸ φάρμακον πλείστην ἔδωκε πεῖραν οὐ μόνον ἐπὶ κονδυλωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ χοιράδων, καὶ ὑδροκήλων, καὶ ὑδρωπικῶν, καὶ σπληνικῶν, καὶ ἄλλων πλείστων καὶ μεγίστων παθῶν, ὧν ἐνταῦθα περιττόν ἐστι μνημονεύειν.

Hoc

τοσοῦτον δὲ χρὴ γινώσκειν, ὅτι πρὸς πᾶν πάθος οἰκεῖον προσαγορεύεται, διότι πολύχρηστον ὑπὸ πάντων τῶν ἰατρῶν ὁμολογῆται εἶναι καὶ θαυμαστὸν, ὅτι μετὰ τοῦ μηδὲν θερμαίνειν, οὐδὲ ἐκπυροῖ πάνυ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ διαλύειν τοὺς ἐν αὐτοῖς πώρους πέφυκεν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐστι δραστικὸν, οὐκ εὐπόριστον δέ· τὸ δὲ διὰ λεπτοκαρύων καλούμενον φάρμακον, ἀμφοτέρων ἐντυχεῖ. καὶ γὰρ καὶ τὸ εὐπόριστον ἅμα καὶ τὸ δραστικὸν κέκτηται. ἡ δὲ σύνθεσις τούτου, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

Hoc solum sciendum est, ad omne id uitium accommodum appellari, eo quòd in uarios usus ipsum adhiberi, omnes medici confitentur: ac mirum est idem, præterquàm quòd non calefacit, etiam articulos non ualde exurere, sed etiam tophos in ipsis discutere solere. Hoc sanè efficax est medicamentum, sed non facilè paratur. At quod ex auellanis constat, dialeptocaryon græcè dicitur, ambo consequitur. etenim & facile paratu est simul, & efficaciam obtinet. Compositio eius in hunc modum habet.

Φάρμακον τὸ διὰ λεπτοκαρύων.

Πρωτοσάκτου οὐγ. ϛ. λεπτοκαρύων οὐγ. θ. ἀφρονίτρου, σάπωνος γαλλικοῦ ἀνὰ οὐγ. δ. μέλιτος οὐγ. γ. ὠῶν τὰ λευκὰ ϛ. ἐλαίου παλαιοῦ λι. α. κηροῦ οὐγ. ι. τερεβινθίνης οὐγ. ζ. ἔνεστι δέ σοι πολύχρηστον τὸ φάρμακον ποιεῖν, ποτὲ μὲν ἐκλύον τι αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ποτὲ δ' ἐπιτείνον τι. μετριώτερον γὰρ ἔσται, καὶ ἐπὶ τῶν μαλακωτέρων σωμάτων ἁρμόζειν δυνάμενον, εἰ προσπλέκεις τοῦ διὰ μέλιτος μέρη β. ἓν δὲ τοῦ φαρμάκου, καὶ τὸ δι' ἀνεμώνης δὲ εἰ προσπλέκεις, μὴ παρόντος τοῦ διὰ μέλιτος.

Medicamentum dialeptocaryon.

Lixiuij piliarij unciæ sex: auellanarum unciæ nouem: aphonitri, saponis Gallici, singulorum unciæ quatuor: mellis unciæ tres: ouorum albumina sex: olei ueteris libra: ceræ unciæ decem: terebinthinæ unciæ septem. Licet medicamentum multis utile efficere, si interim uires ipsius remittas, interim intendas. Moderatius namque erit, & corporibus mollioribus accommodatum, si medicamenti, quod ex melle fit, partes duas adijcias, unam uerò medicamenti iam dicti: item si emplastrum dia anemones adiunxeris, ubi id quod ex melle constat, desideratur.

Erit

Erit tibi etiam hoc pacto blandum, & citra rosionem efficax ad maximos tophorum affectus, uariosq; corporũ habitus, ut non multis et diuersis auxilijs indigeant. Quæ cũ ita sint, nõ opus est multorũ medicaminũ hic meminisse. Noui aũt ego, me emplastrũ ex cerusa factũ, medicamento adiecisse, eo quòd æger ipsius rosionem minimè ferre posset. ac mihi opus pulchrè successit. Nam utrisq; æger oblectabatur, tũ lenitate, tũ efficacia medicamẽti. Si quis igitur ita considerare uelit, licet ei tutò, et citra noxã ipsum, pro ut corpora sensilia sunt et pro diuersis habitibus, uitijsq;, admouere. Ipse uerò diuinißimus Galenus meminit etiã se tophos ueteri caseo dissoluisse. Habet autem usus hoc pacto. Vsus sum in articulario tophos in ipsis articulis habente caseo antiquißimo acerrimoq; suillæ carnis salsæ decocto intincto, ac in pila subactũ tophis imposui, et ualde profuit. Nam cute ultrò citra sectionem dirupta, particulas promptè, & citra noxam quotidie tophis liberauit, refecitq;.

τό, ἔςαι σοι καὶ οὕτω προσηνῶς καὶ ἀδήκτως ἐνεργεῖν δυνάμενον, πρὸς τὰς μεγίςας διαθέσεις τῶν πώρων, καὶ πρὸς τὰς διαφόρους ἕξεις τῶν σωμάτων, ὥςε μὴ πολλῶν καὶ διαφόρων χρήζειν βοηθημάτων. τούτων οὕτως ἐχόντων, περιττὸν πολλῶν ἐθέλειν μνησθῆναι βοηθημάτων. οἶδα δὲ ἐγὼ πολλάκις καὶ τὸ διὰ ψιμμυθίου προσπλέξας τῷ φαρμάκῳ, διὰ τὸ μηδ' ὅλως δύνασθαι δῆξιν φαρμάκου φέρειν, καί μοι καλῶς ἀπέβη τὸ ἔργον. ἀμφοτέροις καὶ ὁ κάμνων ηὐχαρίςει, τῷ ἀδήκτῳ καὶ τῷ δραςικῷ τοῦ φαρμάκου. εἴ τις οὖν οὕτως ἐπινοεῖν ἐθέλει, δυνατόν ἐςιν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὰ αἰσθητὰ τῶν σωμάτων, καὶ πρὸς διαφόρους ἕξεις καὶ διαθέσεις ἀβλαβῶς προσφέρειν. αὐτὸς δὲ ὁ θειότατος γαληνὸς μέμνηται, καὶ διὰ τυροῦ παλαιοῦ διαλύσας πώρους. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕτω, τυροῦ δριμυτάτου καὶ χρονιωτάτου ἐπὶ ἀρθριτικοῦ πώρους ἔχοντος ἐν αὐτοῖς τοῖς ἄρθροις, ἐχρησάμην, ὑὸς ταριχευτοῦ κρέατος ἀφεψήματι δεύσας, καὶ ἐν θυίᾳ ἑνώσας, ἐπέθηκα κατὰ τῶν πώρων, καὶ μεγάλως ὠφελήθη. διαρρηγνυμένου γὰρ αὐτομάτως τοῦ δέρματος ἄνευ τομῆς, ἀνέπληεν ἑτοίμως καὶ ἀλύπως ἑκάςης ἡμέρας μέρη τῶν πώρων.

De antidotis, quæ somno dolorem leuant, anodyna uocantur, & medicamẽtis purgantibus.

Quoniam uerò nonnulli, siue ob maximã rerũ neceßitatẽ, siue quòd

Περὶ ἀνωδύνων ἀντιδότων καὶ φαρμάκων καθαρτικῶν.

Ἐπειδὴ δέ τινες εἴτε διὰ μεγίςην ἀνάγκην πραγμάτων, εἴτε διὰ

διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν ὀδύνην, ὅλως αἰτοῦσιν ἡμᾶς ἐπιδιδόναι τῶν ἀνωδύνων αὐτοῖς τι φαρμάκων, καλὸν ἂν εἴη καὶ περὶ τούτων διαλαβεῖν, ὁπότε καὶ ὅπως ἀναγκαῖον αὐτοῖς κεχρῆσθαι, καὶ τὰς ἐκτεθείσας ὑπ' αὐτῶν ἀντιδότους, ὅσαι τε ἁπλαῖ καὶ ὅσαι σύνθετοι τυγχάνουσι. κηρωτὰς μὲν οὖν ἔξωθεν τὰς διὰ ὀπίου σκευαζομένας, ἃς οἱ παλαιοὶ καὶ χιλιοχρύσους καλεῖν ἀξιοῦσιν. ἀλλ' ἔγωγε εἰ καὶ τὸ παρηγορικὸν ἔχουσιν, οὐ συμβουλεύω αὐταῖς πάνυ κεχρῆσθαι, δίχα πολλῆς ἀνάγκης, καὶ ἐπὶ θερμῆς πάνυ δυσκρασίας. πίνουσι δέ τινες καὶ τὸ διὰ ἑρμοδακτύλου καλούμενον, καὶ ἀνώδυνον φάσκουσι γίνεσθαι παρ' αὐτά, τῆς γαστρὸς ἐκκενούσης ὑδατώδη τινα, ὥστε καὶ βαδίζειν εὐθὺς θέλειν. καὶ ἔστι γε ἀληθὲς τοῦτο, καὶ σπανίως ἀπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ἀλλ' ἔχει τι καὶ βλαπτικόν, ὅτι συνεχέστερον ὑπομιμνήσκεσθαι τοῦ ῥευματισμοῦ τοὺς πίνοντας ποιεῖ. διὰ οὖν τὸ μὴ γίνεσθαι τοῦτο, προσέμιξάν τινες, κυμίνου, μαστίχης, καὶ ζιγγιβέρεως, ἕτεροι δὲ καὶ εὐφορβίου, νομίσαντες αὐτὸ ἔχειν τι ψυκτικόν, καὶ ναρκωτικόν. ἄλλοι δὲ μὴ πάνυ τοῦτο εἶναι ἀληθές. οὐδὲ γὰρ ἂν εἶχεν οὕτω τὸ δύνασθαι καθαίρειν, εἴ γε τὸ ψυκτικὸν ἐτύγχανε τοσοῦτον ἔχον, ὥστε δύνασθαι διὰ τοῦτο νάρκην ἐπιφέρειν. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ οἶμαι εἶναι ἀληθές.

ἅπαν

quòd dolorē ferre nequeant, omnino requirunt, ut medicamētū aliquod ipsis dolori leuando idoneū exhibeamus: cōmodū erit etiā de his tractare, quādo et quomodo ipsis utendū sit: item antidota ab ipsis exposita, quot simplicia, quotq; cōposita existant. Cerata igitur extrinsecus ex opio parata, quæ ueteres etiam à dignitate, chiliochrysus uocare dignantur. Verùm ego, etsi uim mitigatoriā habent, non ipsis adeò uti cōsulo, nisi magna admodū urgeat necessitas, & calida ualde intēperies. Bibunt aūt nonnulli etiā id quod uocatur diahermodactylu, aiuntq; doloris leuationē inde fieri, dum ex uētre quædā aquosa euacuat, ut etiam ægri statim inambulare uelint. Atq; hoc est uerum, raroq; id quod titulo promittit, non euenit: sed habet etiā aliquid quod offēdat: quoniam efficit, ut ij qui bibunt, crebrius fluxione irritētur. Hoc igitur ne fiat, nonnulli admiscuerunt cuminum, masticben, gingibèr: alij uerò etiam euphorbium, arbitrati illud refrigeratorium quippiam, & torporis inducendi efficax obtinere. Alij nō adeò uerum hoc esse dictitant, non enim ita purgare posset, si tantam refrigerandi facultatem haberet, ut torporem queat inducere. sed falsum esse arbitror.

Om-

Omnes enim qui biberũt, eo die ſtomachum cibis qui offeruntur nõ oblectari cauſantur. Idonea igitur ſunt quæ ex cumino, gingibere et pipere participiant, et maliciæ ipſius, qua ſtomachum offendit, reſiſtũt: ſed nullũ adeò, ut aloe ipſi adiecta opitulari poteſt. Ego huius compoſitionẽ, & eorũ quæ ueteres inuenerunt, uobis exponã, ne ignoremus nos, neque ab alijs ea diſcere cogamur, ſed is qui uelit pro arbitrio uti, hinc queat facilè colligere.

ἅπαντες γὰρ οἱ πεπωκότες αἰτιῶνται, κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὸν στόμαχον ἀηδῶς ἔχειν πρὸς τὰ προσφερόμενα σιτία. καλὰ μὲν οὖν ἐστὶ τά τε διὰ κυμίνου καὶ ζιγγιβέρεως καὶ πεπέρεως μετέχοντα, καὶ ἀντιβαίνοντα πρὸς τὸ κακοστόμαχον αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς ἡ ἀλόη αὐτῷ προσπλεκομένη βοηθεῖν δύναται. ἐγὼ δὲ τούτου τὴν σύνθεσιν, καὶ τῶν ἐξευρημένων τοῖς παλαιοῖς ἐκθήσομαι ὑμῖν, ὥστε μὴ ἀγνοεῖν ἡμᾶς, μηδὲ ἀπ' ἄλλων αὐτὰ σπουδάζειν μανθάνειν, ἀλλὰ τὸν βουλόμενον, ὅπως ἐθέλει χρῆσθαι, ῥᾳδίως ἔσχεν ἐντεῦθεν ἐκλέγεσθαι.

Deſcriptio purgantis medicamẽti dia hermodactylu ſimpliciſsima.

Γραφὴ καθαρσίου τοῦ διὰ ἑρμοδακτύλου ἁπλουστάτη.

Hermodactyli drachma: gingiberis ſiliquæ nouẽ: piperis ſiliquæ duæ: aniſi totidẽ. hæc omnia una uice dantur. Sin aũt uentrẽ copioſius ſubducere cogitas, ſcãmoniæ quatuor ſiliquas admiſceto, & citra moleſtiã purgat, ægrosq; dolore leuat.

Ἑρμοδακτύλου δραχ. α. ζιγγιβέρεως κε. θ. πεπέρεως κε. β. ἀνίσου κε. β. ταῦτα πάντα μία δόσις. εἰ δὲ θέλεις ἐπὶ πλεῖον ὑπάγειν τὴν γαστέρα, προσμίγνυε σκαμμωνίας κε. δ. καὶ ἀλύπως καθαίρει, καὶ ἀνωδύνους ποιεῖ τοὺς πάσχοντας.

Aliud diahermodactylu.

Ἄλλο τὸ διὰ ἑρμοδακτύλου.

Hermodactyli unciæ tres: cumini ſcrupuli tredecim: gingiberis ſcrupuli duodecim: piperis ſcrupuli decem. Dantur ſcrupuli quatuor.

Ἑρμοδακτύλου οὐγ. γ. κυμίνου οὐγ. γ. ἐν ἄλλῳ γρ. ιγ. ζιγγιβέρεως γρ. ιβ. πεπέρεως γρ. ι. ἡ δόσις γρ. δ.

Aliud ad idem.

Ἄλλο, ὡς τὸ αὐτό.

Hermodactyli ſcrupuli quatuor: gingiberis ſcrupuli ſex: cumini ſiliquæ quatuor: piperis ſiliquæ quatuor: aniſi ſiliquæ quatuor: lachrymæ ſcãmonij ſiliquæ octo.

Ἑρμοδακτύλου γρ. δ. ζιγγιβέρεως γρ. ϛ. κυμίνου κε. δ. πεπέρεως κε. δ. ἀνίσου κε. δ. δακρυδίου κε. η.

καὶ ἡ δόσις γρ. δ. μετ' οἰνομέλιτος. τοῦτο εὐθέως βαδίζειν αὐτοὺς ποιεῖ. διδόναι δὲ αὐτοῖς κάλλιόν ἐστιν, ἀρχομένου τοῦ πάθους, ἢ παρακμάζοντος.

Ἄλλο πάνυ καλὸν, καὶ διὰ πείρας ἡμῖν ὑποδεχον.

Ἀνίσου, κυμίνου ἀνὰ γρ. ιβ. ζιγγιβέρεως γρ. δ. πεπέρεως λευκοῦ καὶ μέλανος ἀνὰ γρ. β. εὐφορβίου γρ. δ. μάστιχης γρ. ϛ. κασίας γρ. α. ἑρμοδακτύλου κε. δ. ταῦτα πάντα μία δόσις εἰς εὔκρατον.

Ἄλλο, ὅπερ ἰάκωβος ὁ ψύχριστος παρεῖχεν.

Ἑρμοδακτύλου γρ. δ. δακρυδίου γρ. β. δίδου, προδιαιτήσας εὐκράτῳ.

Καλὴ ἀντίδοτος, ἣν ὁ φιλόσοφος θεοδότιος παρεῖχεν.

Ἑρμοδακτύλου κε. δ. κυμίνου αἰθιοπικοῦ γρ. δ. ἀνίσου γρ. γ. σίου γρ. ϛ. ἀγαρικοῦ γρ. γ. μόσχου κε. α. φοῦ γρ. γ. μαστίχης γρ. β. ζιγγιβέρεως γρ. γ. ναρδοστάχυος γρ. β. κνίκου γρ. ϛ. ἡ δόσις γρ. δ. μεθ' ὑδρομέλιτος. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τοῦτο, καὶ πλείστην πολλοῖς ἄλλοις ἰατροῖς δέδωκε πεῖραν. χρὴ δὲ καὶ πρότερον διαιτᾷν τὸν πάσχοντα, καὶ οὕτω διδόναι δύο ἢ τρεῖς λεκύθους ᾠῶν καὶ

octo. Dantur scrupuli quatuor ex mulso. Hoc medicamentũ efficit, ut ægri statim incedant. Satius autem est ipsis dare morbo incipiente, uel declinante.

Aliud ualde bonum, experientia à nobis probatum.

*Anisi * cumini, singulorum scrupuli duodecim: piperis albi et nigri, singulorũ scrupuli duo: gingiberis scrupuli quatuor: euphorbij scrupuli quatuor: masti chæ scrupuli sex: casiæ scrupulus: hermodactyli siliquæ quatuor. Hæc omnia una uice ex aqua temperata dantur.*

Aliud, quod Iacobus Psychrestus exhibebat.

Hermodactyli scrupuli quatuor: scammonij scrupuli duo: dato potui ex aqua tepida, ubi ægrum uictu prius commodo præ paraueris.

Egregium antidotũ, quod Theodotius philosophus exhibebat.

Hermodactyli siliquæ quatuor: cumini æthiopici scrupuli quatuor: anisi scrupuli tres: sij herbæ scrupuli sex: agarici scrupuli tres: musci siliqua: phu scrupuli tres: mastichæ scrupuli duo: gingiberis scrupuli tres: spicæ nardi scrupuli duo: cnici scrupuli sex. Dãtur scrup. 4. cũ hydromelite. Præstantißimũ est hoc medicamẽtũ, ac plurimum à multis alijs medicis cõprobatũ. Oportet autem etiam ægrũ uictu prius præparare, atq; ita duo uel tria ouorũ lutea,

panis exiguum, & gallinæ pectus exhibere. deinde hora una interposita, aut multum duabus, ad balneum ducere, ac loto reuersoq; domũ ita antidotum, ut prædictum est, debito pondere propinare. Hæc ratio uictus in omni medicamento exhibendo utilis experientia apparuit. Neque enim hoc pacto medicamentũ stomachum attingit, sed etiam uentrem longè facilius potest subducere. Tantum in hermodactylo nos experti sumus, ac medicos nostri tẽporis exhibere spectauimus, atq; ego longo tempore his usus sum. Postea aũt aloen ei admisceri utiliter sum expertus, ac tentaui orbiculos magis fingere, quàm potionẽ offerre. Etenim præterquàm quòd ægris dolorem auferunt, etiam prohibent, ne crebris ipsi fluxionibus afficiantur. Describuntur ipsa in hunc modum.

Catapotia ex hermodactylo, & aloe.

Aloes scrupuli duo: scammonij scrupuli quatuor: cucumeris agrestis seminis semuncia: hermodactyli semũciá. dantur scrupuli quinq; aut sex, pro uiribus.

Aliud eadem efficiens, tum in articularijs, tum habitu pituitosioribus.

Aloes, colocynthidis, scãmonij singulorũ semũcia: hermodactyli un-

καὶ ἄρτου βραχὺ, καὶ ὄρνιθος στῆθος, εἶτα μίαν ὥραν διαλιπόντα, ἢ τὸ πολὺ δύο, ἀπελθεῖν ἐπὶ τὸ λουτρὸν ἐπιστρέψον τῷ πάσχοντι. καὶ λουσαμένῳ καὶ ἀπελθόντι εἰς τὸν οἶκον, οὕτω πίνειν τὴν ἀντίδοτον, ὡς προείρηται, σταθμίζων τὴν δόσιν. οὗτος ὁ τρόπος τῆς διαίτης ἐπὶ πάσης δόσεως χρήσιμος ἐφάνη τῇ πείρᾳ. οὐδὲ γὰρ ὁμοίως ἅπτεται τοῦ στομάχου τὸ φάρμακον, ἀλλὰ καὶ τὴν γαστέρα μᾶλλον εὐχερέστερον ὑπάγειν δύναται. τοσαῦτα περὶ ἑρμοδακτύλου ἡμεῖς ἐπειράθημεν, καὶ τοὺς ἐφ' ἡμῶν γε παρέχοντας ἐθεασάμεθα, καὶ ἕως πολλοῦ τούτοις ἐχρώμην ἐγώ. τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, ἐπειράθην ὠφελείας τοῦ τὴν ἀλόην ἐπιμιγνύειν αὐτῷ, καὶ ποιεῖν μᾶλλον καταπότια, ἀλλὰ μὴ πόμα διδόναι. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ τὴν ὀδύνην παύειν τοῖς πάσχουσι, καὶ τὸ συνεχῶς αὐτοὺς ῥευματίζεσθαι κωλύει. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ γραφὴ οὕτως.

Τὰ δι' ἑρμοδακτύλου καὶ ἀλόης.

Ἀλόης γρ. β. σκαμμωνίας γρ. δ. σικύου ἀγρίου σπέρματος οὐγ. S. ἑρμοδακτύλου οὐγ. S. ἡ δόσις γρ. ε. ἢ ς. πρὸς τὴν δύναμιν.

Ἄλλο τὰ αὐτὰ ποιοῦν καὶ ἐπὶ ἀρθριτικῶν καὶ φλεγματικωτέρων τὴν ἕξιν.

Ἀλόης, κολοκυνθίδος, σκαμμωνίας ἀνὰ οὐγγ. τὸ S. ἑρμοδακτύλου οὐγ. α.

δὺ, α. ἡ δόσις γρ. ε. ἢ ϛ. καταπότια ποιῶν, δίδου πρὸς δύναμιν. μαλακτικὰ δὲ βουλόμενος ποιῆσαι τὰ καταπότια, ποίει οὕτω.

Μαλακτικὰ καταπότια.

Αλόης κε. ε. δακρυδίου κε. ζ. ἑρμοδακτύλου κε. γ. σικύου ἀγρίου σπέρμα, κε. γ. πάντα ῥίψας, ἀναλάμβανε ῥοσάτῳ ἢ ῥοδομέλι, καὶ ποιήσας καταπότια δίδου μὴ μόνον ποδαγρικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις, ὧν ὑπάγειν ἐθέλεις τὴν γαστέρα. πάνυ γάρ εἰσιν ἄλυπα, καὶ οὐδὲν ἀηδὲς ἔχουσι πρὸς τὴν κατάποσιν. γινώσκειν δὲ δεῖ ὡς οὐ μόνον ἐκ τοῦ ἑρμοδακτύλου σκευάζεται πρὸς τὰς ποδαγρικὰς ἀνωδυνίας ποτὰ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα εἰσὶ πολλὰ, ὧν ἐστι καὶ τὸ διὰ τοῦ κορωνοποδίου, καὶ αὐτὸ, ὡς οἶμαι, τοῦ ἑρμοδακτύλου τὸ κακοστόμαχον οὐκ ἔχον, τὸ δὲ παρηγορικὸν ὁμοίως αὐτῷ, εἰ δὲ μὴ πλέον, οὐκ ἔλαττον κέκτηται. ἔστι δὲ ἡ δόσις αὐτοῦ γρ. δ. δίδοται δέ ποτε μὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἔστι δὲ ὅτε καὶ μετὰ πεπέρεως, κόκκοι μ. πολλοὶ μὲν οὕτω συνέθηκαν. οἱ δὲ πολλῶν προσμεμιγμένων, καὶ χρησιμώτερον εἰργάσαντο τὸ βοήθημα. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως.

Αντίδοτος ἡ διὰ τοῦ κορωνοποδίου.

Ζιγγιβέρεως γρ. β. πεπέρεως γρ. α.

li uncia scrupul. quinque, aut sex, catapotia fingens, pro uiriũ ratione dato. Cum autem emollientia aluum catapotia efficere uoles, hoc pacto componito.

Catapotia emollientia.

Aloes siliquæ quinq; lachrymæ scãmony siliquæ septẽ: hermodactyli siliquæ tres: cucumeris agrestis seminis siliquæ tres. Omnia tria excipito rosato, aut rhodomelo, fictaq; catapotia dato non modò podagricis, sed etiã alijs, quorum aluum cogitas subducere. Omnia enim nihil adferunt molestiæ, nihilq; ingratum ac insuaue, cum deuorantur, obtinent. Sciendum autem, non solum potionem ex hermodactylo ad podagrici doloris leuationem parari, sed etiam alia esse pleraque, ex quorum numero antidotum ex coronopodio quoq; habetur, quod & ipsum meo iudicio nõ ita ut hermodactylus stomachũ offendit: mitigat aũt similiter, si nõ amplius, certè non minus. Datur quaternis scrupulis, interim quidẽ per se, interim uerò cũ piperis granis quadraginta. Multi sanè in hũc modũ cõposuerũt, alij uerò etiã plurib. adiectis utilius medicamẽtũ reddiderunt: descriptio ipsius ita habet.

Antidotum diacoronopodiu.

Gingiberis scrup. duo: piperis

scrupulus: agarici scrupuli tres: cnici partis interioris scrupuli 4. coronopodij radicis scrupuli sex. Contusa incretaq; reponito. At sciendum est, drachmam eius exhiberi: ijs aūt qui difficilius purgantur, siliquas uiginti tres, uel amplius, uel minus. Subducit aluum omnino septies, uel sæpius. Post euacuationē ægrū in balneum deduces: à balneo nutries ouis, & pane. Hoc quoque scire oportet, medicamentum istud etiam in magnis accessionibus datum, dolores mitigare.

Alia potio.

Hæc statim ut accepta est, in ipsa accessione ægrum dolore leuat. Paratur hoc pacto. Erysimi seminis scrupuli quatuor: gingiberis scrupuli sex: coronopodij radicis, amomi, piperis, singulorum scrupuli sex. Redigantur omnia in puluerem, qui, ad summum scrupulis sex exhibetur ægro, pridie concoctione bene obita, uel ex rosato, uel ex posca. Nihil minus solet dolores lenire etiam medicamentum ex myuro herba, præterquam φ stomachū nō uitiat, aut articulos offendit: describitur aūt hoc pacto.

Medicamentum ex myuro herba.

γρ. α. ἀγαρικοῦ γρ. γ. κνίκου τῆς ἐντεριώνης γρ. δ. κορωνοποδίου ῥίζης γρ. ϛ. κόψας, σήσας παρέχε. δεῖ δὲ εἰδέναι, τὴν δόσιν εἶναι δραχ. α. τοῖς δὲ δυσχερέστερον καθαιρομένοις κε. κγ. ἢ πλέον, ἢ ἔλαττον. ὑπάγει δὲ πάντως ζ. γαστέρας ἢ πλέον. καὶ μετὰ τὴν κένωσιν ἐν τῷ λουτρῷ δεῖ ἀπιέναι, καὶ μετὰ τὸ λουτρὸν φέρειν ὠὰ καὶ ἄρτον. εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ βοήθημα τοῦτο καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις παροξυσμοῖς διδόμενον παρηγορεῖ. Ἄλλο πόμα τὸ μετὰ τὸ ληφθῆναι τὴν ὀδύνην αὐτίκα λυόμενον, σκευάζεται οὕτως. ἐρυσίμου σπέρματος γρ. δ. ζιγγιβέρεως δραχ. ϛ. κορωνοποδίου ῥίζης, ἀμώμου, πεπέρεως ἀνὰ γρ. ϛ. πάντα λειωθήσεται. ἡ τελεία δόσις γρ. ϛ. παρέχε δὲ αὐτῷ πρὸ ἡμέρας εὐπέπτῳ ὄντι, ἢ εἰς ῥοσάτον, ἢ εἰς φοῦσκαν. οὐδὲν δὲ ἧττον παρηγορεῖν ὀδύνας πέφυκε καὶ τὸ διὰ τῆς μυούρου βοτάνης, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν κακοστόμαχον ἢ βλαπτικὸν τῶν ἄρθρων. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως.

Τὸ διὰ τῆς μυούρου βοτάνης.

Ἰσίου, ἀγαρικοῦ, μυούρου ἀνὰ οὐγ. α. ἡ δόσις γρ. δ. κατὰ δόσιν μιγνύσθω γρ. α. εὐφορβίου, καὶ δίδου μετὰ οἰνομέλιτος, ἢ χρυσαττικοῦ καλοῦ.

Sij herbæ, agarici, myuri herbæ, singulæ unciæ. Dantur scrupuli quatuor: misceatur potioni una uice dandæ scrupulus euphorbij, ac exhibeatur cum mulso, aut chrysattico generoso.

Aliud

Ἄλλο καλὸν διὰ πείρας.

Ἀνίσου, προπόλεως ἀνὰ κερ. β. ζιγγιβέρεως γρ. δ. εὐφορβίου γρ. δ. μαστίχης γρ. ϛ. κασίας γρ. α. ἑρμοδακτύλου κερ. δ. ταῦτα πάντα δίδου ποτὸν εἰς μίαν δόσιν ἐν εὐκράτῳ.

Aliud generosum, probatum.

Anisi, propoleos, singulorum siliquæ duæ: gingiberis scrupuli quatuor: euphorbij totidem: mastiches scrupuli sex: casiæ scrupulus: hermodactyli siliquæ quatuor. Hæc omnia potui dato una uice ex tepida.

Ἄλλο ὥσπερ Ἰάκωβος ὁ ψυχρεστός.

Ἑρμοδακτύλου γρ. α. δακρυδίου γρ. α. δίδου ἐν εὐκράτῳ, προδιαιτήσας ὑγροτέρῳ τροφῇ τὸν κάμνοντα.

Aliud, quemadmodum Iacobus psychrestus.

Hermodactyli scrupulus: lachrymæ scãmonij scrupulus. Aegro prius humidiore uictu nutrito, datur ex tepida.

Ἀντίδοτος ποδαγρικὴ, ἡ καλουμένη κλίμαξ.

Ἀγαρικοῦ οὐγ. α. φοῦ οὐγ. β. πετροσελίνου οὐγ. γ. μήου οὐγ. δ. ὑπερικοῦ οὐγ. ε. γεντιανῆς οὐγ. ϛ. ἀριστολοχίας οὐγ. ζ. κενταυρίου οὐγ. η. χαμαίδρυος οὐγ. θ. μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. δίδοται αὕτη ἐπὶ ἐνιαυτόν.

Antidotum podagricum, quod uocatur clymax.

Agarici uncia: phu unciæ duæ: petrosolini unciæ tres: meu unciæ quatuor: hyperici unciæ quinque: gentianæ unciæ sex: aristolochiæ unciæ septem: centaurij unciæ octo: chamædryos unciæ nouem: mellis quod satis est. Datur hoc ad annum.

Ἄλλη ἀντίδοτος διδομένη οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτὸν τοῖς ποδαγρικοῖς.

Ποδαγρικὴ ἰωμένη πόνον ποδῶν καὶ ἄρθρων, καὶ κεφαλῆς, καὶ στομάχου, καὶ ὀφθαλμῶν, καὶ ἥπατος, καὶ σπληνὸς, καὶ νεφρῶν. ἰᾶται δὲ καὶ δυσουρίαν, καὶ τύλους ἐμπαγέντας ἐν ἄρθροις ἄκρως λύει. ἔστι δὲ ἡ συστάθμια τοῦ βοηθήματος ἥδε. ῥέου ποντικοῦ, ἀγαρικοῦ ἀνὰ οὐγ. β. φοῦ

Aliud antidotum, quod eodem modo podagricis ad annum datur.

Podagricum: medetur pedum, articulorum, capitis, stomachi, oculorum, iecoris, lienis, & renum dolori. Curat etiam difficultatem urinæ, & callos in articulis concretos summe discutit. Est *autem medicamenti temperatura hæc.* Rheu *põtici uncia: agarici unciæ duæ: phu*

phu unciæ tres: petroſelini macedonici unciæ quatuor: meu unciæ totidem: hyperici unciæ ſex: gentianæ unciæ ſex: ariſtolochiæ ſeptem: centaurei unciæ octo: chamædryos unciæ nouem. Dãtur uiris ſcrupuli duo, mulieribus unus. Parato autem in hunc modum. Hæc in pilam coniecta, contuſaq́; ſingula priuatim, miſceto omnia, & rurſus pilæ indita contundito, atque ita probè incernito, ac utitor, ut à nobis per ſingulos menſes ordinatum eſt. menſe ianuario dato diebus quinque, alternatim: februario diebus quinque, alternatim: martio diebus quinque, alternatim: aprili diebus quinq;, alternatim: maio tribus, alternatim: iunio duobus diebus, alternatim: iulio uno die: auguſto uno die: ſeptembri uno die: octobri duobus diebus alternis: nouembri duobus diebus alternis: decẽbri quatuor diebus alternis. Atque ſic per menſes duodecim, dies triginta ſex anno uertente abſolutio. At abſtinendum eſt mero, carne ſuilla, bubula, leporina: item braßica, ſinapi, & crudis omnigenis oleribus, hydrogaro. Et bene concoquat æger, qui medicamentum aſſumet, pedes aqua calida lauet, & oleo inungat: lactiſq; potione, quam tempus exhibet, abſtineat.

De

φοῦ οὐγ. γ. πετροσελίνου μακεδονικοῦ οὐγ. δ. μαίου οὐγ. δ. ὑπερικοῦ οὐγ. ς. γεντιανῆς οὐγ. ς. ἀριστολοχίας οὐγ. ζ. κενταυρίου οὐγ. η. χαμαίδρυος οὐγ. θ. ἡ δόσις ἀνδράσι γρ. β. γυναιξὶ γρ. α. σκεύαζε δὲ οὕτω, ταῦτα εἰς ὅλμον βαλὼν, καὶ κόψας ἕκαστον ἰδίᾳ, μίξον πάντα, καὶ πάλιν βαλὼν εἰς ὅλμον, ἐλμονόπησον, καὶ οὕτω σῆθε καλῶς, καὶ χρῶ, ὡς ὑποτέτακται κατὰ μῆνα. μηνὶ ἰανουαρίῳ δὶς ἡμέρας ε. παρὰ μίαν φεβρουαρίῳ ἡμέρας ε. παρὰ μίαν μηνὶ μαρτίῳ δὶς ἡμέρας ε. παρὰ μίαν, μηνὶ ἀπριλλίῳ δὶς ἡμέρας ε. παρὰ μίαν, μηνὶ μαΐῳ δὶς ἡμέρας γ. παρὰ μίαν, μηνὶ ἰουνίῳ δὶς ἡμέρας β. παρὰ μίαν, μηνὶ ἰουλίῳ δὶς ἡμέραν α. μηνὶ αὐγούστῳ δὶς ἡμέραν α. μηνὶ σεπτεμβρίῳ δὶς ἡμέραν α. μηνὶ ὀκτωβρίῳ δὶς ἡμέρας β. παρὰ μίαν, μηνὶ νοεμβρίῳ δὶς ἡμέρας β. παρὰ μίαν, μηνὶ δεκεμβρίῳ, δὶς ἡμέρας δ. παρὰ μίαν. καὶ οὕτω διὰ μηνῶν ιβ. πληρώσει ἡμέρας λς. ἐν ἐνιαυτῷ περιοδεύοντι. δεῖ δὲ ἀπέχεσθαι τούτων, ἀκράτου, χοιρείου, βοείου, λαγωῶν, κράμβης, σιναπίων, ὠμῶν λαχάνων παντοίων, ὑδρογάρου, καὶ εὐπεπτεῖν. λουέσθω δὲ τοὺς πόδας ἐν θερμῷ ὕδατι, καὶ ἀλειφέσθω ἐλαίῳ. γαλακτοποσίας δὲ κατὰ καιρὸν οὔσης ἀπεχέσθω.

Περὶ

Περὶ τοπικῶν βοηθημάτων παρηγορεῖν δυναμένων.

Ταῦτα μὲν οὖν παρηγορεῖν οἶδε διδόμενα διὰ στόματος. πρὸς δὲ τοὺς μὴ ἀνεχομένους, εἴτε διὰ τὸ τὸν στόμαχον πεπονθέναι, καὶ μὴ δύνασθαι κρατεῖν τι τῶν προσφερομένων, ἀλλ' εὐθὺς εἰς ἔμετον ὁρμᾶν, εἴτε διὰ φόβον καὶ ὑποψίαν τινὰ φαρμακείας ἄλλης, ἐσπουδάσαμεν ἐκθέσθαι ὑμῖν ἃ καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ πείρᾳ χρήσιμα ἡμῖν ἀπεδείχθη ὄντα. ἔχουσι δὲ οὕτως.

Κηρωτὴ ἐν τῇ ἀκμῇ τῶν παροξυσμῶν ἐπιτιθεμένη, ἀνωδύνους ποιοῦσα.

Κρόκου, ὀποῦ μήκωνος ἀνὰ οὐγ. δ. ἄρτου, κηροῦ ἀνὰ λιτ. α. ἐλαίου ξε. α. τὸν κρόκον καὶ τὸν ὀπὸν ἀπόβρεχε ἐν οἴνῳ, τὸν δὲ ἄρτον ὕδατι. καὶ ἐκπιέσας ἐπιμελῶς, μίσγε τῷ ὀπῷ καὶ τῷ κρόκῳ προλελειωμένοις, εἶτα τὸν κηρὸν μετὰ τοῦ ἐλαίου τήξας, μίσγε τοῖς λοιποῖς.

Ἑτέρα κηρωτὴ ὁμοίως ἐν τῇ ἀκμῇ ἐπιτίθεσθαι δυναμένη.

Κηροῦ οὐγ. α. λιθαργύρου οὐγ. β. ψιμμυθίου οὐγ. β. ῥοδίνου, στρύχνου χυλοῦ ἀνὰ λιτ. α. ἀναλάμβανε τῷ χυλῷ, ἕως ἂν λυθῇ.

Ἄλλη

De mitigatorijs medicamẽtis, quæ locis affectis admouentur.

Hæc igitur si per os exhibeãtur, dolores mitigare solent: eorum uerò gratia qui non tolerant, siue quòd stomachus sit affectus, et ea quæ exhibentur cõtinere nequeat, sed protinus in uomitum erumpat, siue propter metum, & alterius medicinæ suspicionem aliquam, exponenda censuimus, quæ & ratione, et experientia utilia nobis esse demonstrata sunt: habent autem in hunc modum.

Ceratum quod in accessionum statu imponitur, dolore liberans.

Croci, lachrymæ papaueris, singulorum unciæ quatuor: panis, ceræ, singulorum libra: olei sextarius. Crocum, & lachrymam uino macerato, panem uerò aqua: ac ubi expresseris, diligenter misceto lachrymæ & croco prius læuigatis: deinde ceram cum oleo liquefactam reliquis misceto.

Aliud ceratum, quod similiter in statu applicari potest.

Ceræ, argenti spumæ unciæ duæ: cerussæ tantundem: rosacei, solani succi, singulæ libræ: succo, quousque soluta fuerint, excipito.

Aliud ceratum, & ipsum mitigatorium, ad omnem inflammationem feruidam efficax.

*Opij drachmæ quatuor *cerati, rosacei libra: lacte muliebri opium terito, atq; ita ceratũ in pila misceto, ac utitor, ut longè optimo.*

Ceratum mirabile, & usu probatum, de quo etiã alij multi testati sunt.

Olei ueteris sextarios duos, in cacabo lignis sermentaceis coquito, donec uehementer ebulliant: & turpænæ marinæ uiuæ libram unã adijcito, coquitoq;, donec olei prædicti modus iterum aut tertiò efferuescat, deinde talpæ animalis, quod nonnulli Calamitem uocant, sanguinis uncias quatuor: ac cũ turpæna incoquito, donec carnes ab ea resolutæ fuerint. & sublata deinde ab igne refrigerato, percolatoq; ac uitreo uase reponito: cũ usus postulat, olei quod sufficit, paululum misceto: ac ubi dissolueris, ceratũ mollißimũ facito, ac in linteolũ illitũ imponito. Coquito aũt oleũ, ut præscriptũ est, in domo subterranea, mẽsis Martij die quinto, nequaquam diem differẽs: ita nãq; bene succedet. Tantum de epiplasmatis dolorem tollentibus & mitigatorijs diximus.

Hala-

Ἄλλη κηρωτὴ καὶ αὐτὴ παρηγορικὴ, καὶ ποιοῦσα πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν ζέουσαν.

Ὀπίου δραχ. δ. κηρωτῆς ῥοδίνου λιτ. α. λέαινε γυναικείῳ γάλακτι τὸ ὄπιον, καὶ οὕτω μίσγε τὴν κηρωτὴν ἐν τῇ θυΐᾳ, καὶ χρῶ ὡς πάνυ καλλίστῃ.

Κηρωτὴ θαυμαστὴ καὶ διὰ πείρας, ἣν καὶ ἄλλοι πολλοὶ προσεμαρτύρησαν.

Βαλὼν εἰς κάκαβον ἐλαίου κοινοῦ ξε. β. ἕψε ξύλοις ἀμπελίνοις, ἕως οὗ βράσῃ σφοδρῶς, καὶ ἐπίβαλε τουρπαίνης θαλασσίας ζώσης λιτ. α. καὶ ἕψε ἕως οὗ τὸ μέτρον τοῦ προειρημένου ἐλαίου βράσῃ δεύτερον, ἢ τρίτον, εἶτα ἐπίβαλε ἀσφάλακος τοῦ ζώου, ὃ τινὲς παλαμίδα καλοῦσι, τὸ αἷμα τοῦ οὐγ. δ. καὶ συνέψει τῇ τουρπαίνῃ, ἕως οὗ ἀναλυθῶσιν αἱ σάρκες αὐτῆς, καὶ ἐπάρας μετὰ ταῦτα, ψύξον καὶ διήθησον καὶ ἀνατίθει εἰς ὑέλινον ἀγγεῖον. ὅτε δὲ τῆς χρήσεως λαβὼν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὅσον ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν χρῆσιν, μίσγε μικρὸν, καὶ λύσας ποίει κηρωτὴν ἁπαλωτάτην, καὶ εἰς ὀθόνιον ἐπιπλάσας ἐπίθες. ἕψε δὲ τὸ ἔλαιον ὡς προγέγραπται, ἐν οἰκήματι κατωγαίῳ, μηνὶ μαρτίῳ πέμπτῃ, μηδαμῶς ὑπερτιθέμενος τὴν ἡμέραν. οὕτω γὰρ ποιῶν ἐπιτεύξῃ. τοσαῦτα περὶ τῶν ἀνωδύνων καὶ παρηγορικῶν ἐπιπλασμάτων μοι λέλεκται.*

Ἁλάς

Ἁλάτια πεπτικά.

Ἁλῶν κοινῶν λιτ. α. πεπέρεως οὐγ. γ. ζιγγιβέρεως οὐγ. β. ὀριγάνου οὐγ. β. ὑσσώπου οὐγ. α. S. θύμου οὐγ. α. S. σελίνου σπέρμα οὐγ. α. S. φύλλου, εὐζώμου σπέρμα, σιλφίου, ναρδοστάχυος, πετροσελίνου ἀνὰ οὐγ. α. S. μαράθρου οὐγ. α. ἁλῶν ἀμμωνιακῶν λι. β. ποίησον ξηρίον, καὶ χρῶ.

Ἄλλο.

Μαράθρου, δαύκου, ὑσσώπου, πετροσελίνου, κασίας, λιβυστικοῦ, ῥέου ποντικοῦ, σμύρνης, σιλφίου ἀνὰ οὐγ. α. πεπέρεως οὐγ. β. ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ξε. α.

Ἄλλο τὸ βουφάτου.

Πεπέρεως οὐγ. γ. ζιγγιβέρεως οὐγ. α. λασάρου οὐγ. S. ἀνίσου οὐγγ. α. κόστου οὐγγ. α. ἁλὸς κοινοῦ λι. β. ἄρτου τὸ ἀρκοῦν.

Ἄλλο.

Ἁλῶν κοινῶν λιτ. α. ἁλῶν ἀμμωνιακῶν λιτ. β. πεπέρεως λευκοῦ οὐγ. γ. πεπέρεως μέλανος οὐγ. γ. ζιγγιβέρεως οὐγ. β. κνίκου οὐγ. α. ἄμμεως οὐγ. α. S. σιλφίου οὐγ. β. φύλλου οὐγ. β. ἀνίσου οὐγ. α. S. ὀριγάνου οὐγ. β. S. ὑσσώπου οὐγ. α. θύμου οὐγ. α. καὶ οὐγ. S. πετροσελίνου σπέρμα ὁμοίως, εὐζώμου ὁμοίως, πεπέρεως μακροῦ οὐγ. ϛ. ναρδοστάχυος οὐγ. β. κυμίνου, σεσέλεως ἀνὰ οὐγ. α.

Φυσικὰ διάφορα πρὸς ῥεῦμα ποδῶν.

Ἐπειδή τινες ὅτι διαίτῃ προσκαρ-

Halacia ad concoquendũ.

Salis communis libra : piperis unciæ tres : gingiberis unciæ duæ : origani unciæ duæ : hyssopi sescuncia : thymi sescuncia : seminis apij sescuncia : folij, erucæ seminis, laseris, spicæ nardi, petroselini, singulorum sescuncia : fœniculi uncia : salis ammoniaci libræ duæ. In puluerem redigito, ac utitor.

Aliud.

Feniculi, hyssopi, petroselini, casiæ, ligustici, rheu põtici, myrrhæ, laseris, singulæ unciæ : piperis unciæ duæ : salis ammoniaci sextarius.

Aliud buphati.

Piperis unciæ tres : gingiberis uncia : laseris semuncia : anisi uncia : costi uncia : salis cõmunis libræ duæ : panis quod satis est.

Aliud.

Salis cõmunis libra : salis ammoniaci libræ duæ : piperis albi unciæ tres : piperis nigri tantundem : gingiberis unciæ duæ : cnici uncia : ameos sescũcia : laseris unciæ duæ : folij unciæ duæ : anisi sescuncia : origani unciæ duæ semis : hyssopi uncia : thymi uncia, & semis : petroselini seminis similiter : erucæ similiter : piperis lõgi unciæ 6. spicæ nardi unciæ 2. cumini, seselios, singulæ unciæ.

Naturalia diuersa ad pedũ fluxionem.

Quoniam nonnulli, cum neq; in ui-

in uictu perseuerare, neq; medicinam tolerare possunt, cogunt nos in podagra uti naturalibus, & ijs quæ alligantur. Vt igitur optimus medicus omni ex parte instructus sit, & multifariã ægris omnibus opituletur, huc descendi. Cum autem multa sint, quæ id præstare queant, usu tantum longo probata scribimus.

Medicamentum naturale ad fistulam pedum, admodum celebre, & à multis comprobatum.

Neruos onagri, & apri, & ciconiæ sumito, ac plicatis inde chordis, dextros quidem neruos dextris ægrorum pedibus, sinistros aũt sinistris alligato, ac statim dolorem leuabis. Vbi aũt dolor conquieuerit, non amplius alligabis, sed ubi rursus dolorem senserit: ac miraberis, quòd neq; dolor, neq; aliud quid periculosum subsequatur: quemadmodũ multos attonitos fieri conspicimus, ubi pedes fluxionibus tentari desierint. Nonnulli uerò ciconiæ neruos alijs nõ complicant, uerũ retinent, mittuntq; in phocæ pellem, ac illigant chordis seorsim absq; neruis ciconiæ plicatis. pedib. ægri similiter illigant dextros dextris, sinistros sinistris cũ luna est in occasu, uel in signo steri-

καρτερεῖν δυνάμενοι, ἔτι φαρμακείαν ἀνέχεσθαι, φυσικοῖς τε καὶ περιάπτοις ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς ἐπὶ ποδάγρας κεχρῆσθαι, ὥστε τὸν ἄριστον ἰατρὸν πανταχόθεν εὔπορον εἶναι, καὶ πολυτρόπως βοηθεῖν ἅπασι τοῖς κάμνουσιν, ἦλθον εἰς τοῦτο. πολλῶν δὲ ὄντων τούτων ἡμῖν δρᾷν πεφυκότων, τὰ πειραθέντα διὰ τῆς μακρᾶς πείρας γράφομεν.

Φυσικὸν πρὸς σύριγγα ποδῶν πάνυ περιβόητον, καὶ ὑπὸ πολλῶν πεῖραν δεδωκε.

Λαβὼν ὀνάγρου νεῦρα, καὶ συάγρου, καὶ πελαργοῦ, πλέξας χορδὰς ἐν ἀκμῇ, περίαπτε τὰ μὲν δεξιὰ νεῦρα τοῖς δεξιοῖς τῶν πασχόντων ποδῶν, τὰ δ᾽ ἀριστερὰ τοῖς ἀριστεροῖς· καὶ εὐθέως ἄπονον φυλάξεις. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὴν ὀδύνην, μηκέτι περιάψῃς, ἀλλ᾽ ὁπηνίκα πάλιν ὀδύνης αἴσθησις γένηται, καὶ θαυμάσεις ὡς οὔτε πόνος, οὔτε ἄλλο κινδυνῶδες οὐδὲν παρακολουθήσει, καθάπερ ἐπὶ πολλῶν ὁρῶμεν πληγμοὺς ἐπακολουθέντας, τῶν ποδῶν παυσαμένων τοῦ ῥευματίζεσθαι. τινὲς δὲ τὰ τοῦ πελαργοῦ νεῦρα οὐ συμπλέκουσι τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ φυλάσσουσι, καὶ βάλλουσιν εἰς δέρμα φώκης, καὶ δεσμοῦσι ταῖς χορδαῖς ταῖς χωρὶς τῶν νεύρων τοῦ πελαργοῦ πλακείσαις, καὶ τοῖς ποσὶ τοῦ πάσχοντος περιάπτουσιν ὡσαύτως, τὰ δεξιὰ τοῖς δεξιοῖς, καὶ τὰ ἀριστερὰ τοῖς ἀριστεροῖς, σελήνης οὔσης ἐν ἀποκρούσει, ἢ ἐν ἀκαρπόρῳ ζωδίῳ,

ζωδίῳ, καὶ κρόνου ἐνδύσει.

Φυλακτικὸν ποδάγρας ἢ ἀρθρίτιδος.

Νάρκην ζῶσαν βάλε εἰς χαλκοῦν ἀγγεῖον, καὶ εἰς κάκκαβον μετὰ ἐλαίου καὶ ὕδατος, ἵνα μὴ τὸ ἔλαιον καυθὲν κνισσωθῇ, καὶ ναρκισσον τὴν βοτάνην, συνάγων αὐτὴν, ληγούσης σελήνης ἔμβαλε, καὶ αὐτὴν συνέψων τῷ ζώῳ μέχρις ἀναλυθῇ ὅλη, καὶ τὰ ὀστᾶ γυμνὰ γένηται, καὶ τότε λοιπὸν τὸ ἔλαιον χωρίσεις ἠρέμα ἐκ τοῦ ὕδατος. πάντα ποίει ληγούσης σελήνης, καὶ χρίε τὸν κάμνοντα τρίτον τῆς ἡμέρας. καὶ εἰ μὲν πάσχει τὰ ἄρθρα, θεραπεύεται· εἰ δὲ μὴ πάσχει, προφυλάττει αὐτὰ τοῦ μηδέποτε παθεῖν. ποίει δὲ τοῦτο, καὶ ἄλειφε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ληγούσης πάντως σελήνης. ἐν ἄλλῳ γὰρ ποιῶν καιρῷ, οὐκ ἐπιτεύξῃ.

Ἄλλο διὰ πείρας.

Κόρης παρθένου τὸ πρῶτον ἐκ τῶν καταμηνίων ῥάκος μολυνθὲν ἐπίχριε, καὶ οὐ ποδαγριάσεις, ποιήσας οὕτως ποτέ.

Ἄλλο ποδῶν καὶ χειρῶν προφυλακτικόν.

Νεῦρα γυπὸς ἐκ τῶν σκελῶν καὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν εἰς τοὺς ἀστραγάλους τοῦ πάσχοντος ἐπίδησον, φυλάττων ὥστε τὰ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ γυπὸς, τῷ δεξιῷ ποδὶ τοῦ πάσχοντος περιάψαι, καὶ τὰ τοῦ ἀριστεροῦ τῷ ἀριστερῷ· ὁμοίως καὶ τὰ τῶν ἀγκώνων, καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τὰ τῶν ὤμων νεῦρα, καὶ τὰ πτερύγια.

Ἄλλο

sterili, et Saturnum ingreditur.

Medicamentum præseruans à podagra, & morbo articulario.

Torpedinem uiuam cũ oleo & aqua in uas æreum, & caccabum conijcito, ne oleum ustum strepitum edat, ac herbam narcissum luna desinente collectam adiungito, ipsamq; cum animali incoquens, usq; dum tota dißoluatur, & ossa nudentur; tunc tandem oleum ab aqua paulatim separabis. omnia facito luna desinente, ungitoq; ægrum ter die, & siquidem articuli dolent, patiunturq;, curantur: si uerò non dolent, præseruat ea, ne unquam doleant. Id autem facito, ungitoq; ad dies tres, luna omnino desinente. Nam si in alio tempore hæc facias, non succedet.

Aliud probatum.

Puellæ uirginis primis menstruis inquinatum panniculum illinito: ac ubi sic aliquando feceris, podagra non laborabis.

Aliud, quod pedes & manus præseruat.

Neruos uulturis ex cruribus, ac summis pedibus collectos, ad talos ægri alligato, curans, ut neruos dextri pedis uulturis, dextro ægri pedi alliges, & sinistros sinistro. Similiter etiam cubitorum, manuum, & humerorum neruos, aliasq;.

Aliud

Aliud.

Leporis tali, si alligentur, articularios affectus admodum alleuiant: oportet autem leporem uiuum relinquere. Melius facit etiã cutis uituli marini, si pedib. substernatur. Quin & uersum Homericũ, Concio turbata est, subter quoque terra sonabat, si aurea lamina ipsum scribas, cũ luna est in libra: præstat autem multo, si in leone inueniatur. Item magnes lapis gestatus, articulariorum dolores curat: similiter etiam aetites, si gestetur: præterea cotyledonis radix: item sanguis hirundinis illitus, podagricos dolores mirifice lenit.

Ad podagram.

Vbi initio uideris pedes inflãmari, allium læuigatum quotidie ipsis inducito, non soluens, donec fuerint exulcerati: deinde urinæ pueri impubis, quam calculis marinis candentibus incenderis, omnia inijcito, & utitor: postea si absinthio pedes obducas, adeò efficax est, ut non amplius podagra infestet.

Remedium à podagra præseruans.

In laminã aureã, luna desinẽte, quæ sequũtur scribito, & neruũ gruis

Ἄλλο.

Λαγωοῦ ἀστράγαλοι περιαπτόμενοι πάνυ τὰ ἀρθριτικὰ πάθη ἐλαφρύνουσι. δεῖ δὲ ζῶντα καταλιμπάνειν τὸν λαγωόν, κάλλιον δὲ ποιεῖ καὶ τὸ τῆς φώκης δέρμα ὑποστρωννύμενον τοῖς ὑποδήμασι. λέγουσι δὲ καὶ τὸν ὁμηρικὸν στίχον,

Τετρήχει δ' ἀγορή, ὑπὸ δ' ἐστοναχίζετο γαῖα, χρυσῷ πετάλῳ γράφειν αὐτόν, οὔσης σελήνης ἐν ζυγῷ. κάλλιον δὲ πολύ, ἐὰν ἐν λέοντι εὑρεθῇ. καὶ ἡ μαγνῆτις δὲ λίθος φορουμένη τῶν ἀρθριτικῶν θεραπεύει τὰς ὀδύνας. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀετίτης φορούμενος. ἔτι δὲ καὶ τῆς κοτυληδόνος ἡ ῥίζα. τὸ δὲ αἷμα τῆς χελιδόνος περιχριόμενον, θαυμαστῶς παρηγορεῖ ποδαγρικὰς ὀδύνας.

Πρὸς ποδάγρας.

Ὅταν ἀρχὴν ἴδῃς, ὅτι οἱ πόδες φλεγμαίνουσι, λαβὼν σκόρδα, λέαιον καὶ κατάπλασσε καθ' ἡμέραν, μὴ λύσας ὡς ἑλκωθῶσι, καὶ μετέπειτα εἰς οὖρον παίδων ἀφθόρων πυρώσας κόχλακας, ἔμβαλε ἅπαντα τῷ οὔρῳ, καὶ χρῶ. μετὰ τοῦτο εἰ τὸ δὶ ἀψινθίου ἀναπλάσσεις τοὺς πόδας, ἐναργές ἐστιν οὕτως ὡς μηκέτι ποδαγριάσαι.

Προφυλακτικὸν ποδάγρας.

Λαβὼν πέταλον χρυσοῦν σελήνης λυγούσης, γράφε ἐν αὐτῷ τὰ ὑποκείμενα, καὶ ἐνδύσας εἰς νεῦρα γεράνου

γεράνου, εἶτα ὅμοιον τῷ πετάλῳ σωληνάριον ποιήσας, κατάκλεισον, καὶ φόρει περὶ τοὺς ἀστραγάλους, μεύ, θρεύ, μόρ, φόρ, τεύξ, ζά, ζών, φέ, λού, χρί, γέ, ζέ, ών. ὡς στηρίζεται ὁ ἥλιος ἐν τοῖς ὀνόμασι τούτοις, καὶ ἀνακαινίζεται καθ' ἑκάστην ἡμέραν, οὕτω στερεώσατε τοῦτο τὸ πλάσμα καθὼς ἦν τὸ πρίν, ἤδη ἤδη, ταχὺ ταχύ. ἰδοὺ γὰρ λέγω τὸ μέγα ὄνομα ἐν ᾧ ἀναπαυόμενα στερεοῦνται, ἰάζ, ἀζύφ, ζύων, θρέυξ, βαίν, χωώκ, στερεώσατε τὸ πλάσμα τοῦτο, καθὼς ἦν τὸ πρῶτον, ἤδη ἤδη, ταχὺ ταχύ.

gruis inuoluito, deinde simili canaliculo ipsam includito, gestatoq; ad talos. meu, treu, mor, phor, teux, za, zon, phe, lou, chri, ge, ze, on. Quemadmodum sol in hisce nominibus firmatur, & quotidie renouatur: ita hoc figmentum confirmatur, quemadmodum prius. Iam, iam, citò, citò. ecce enim magnum nomen dico, in quo conquiescentia firmãtur. Iaz, azyph, zyō, threux, bayn, choog. Firmate hoc figmẽtum, ut erat primum, iam, iam, citò, citò.

Πρὸς ποδάγραν μηδέπω κονδύλους ἔχουσαν, θαυμαστόν, καὶ διὰ πείρας.

Ad podagram, quæ nondum contraxit nodos, admirabile, & probatum.

Λαβὼν χαμαιλέοντα, κόψας αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν, ἢ γονάτων, τὰ τῶν δεξιῶν ποδῶν φύλαξον ἰδίᾳ, καὶ πάλιν ἀπόκοψον ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ποδῶν, ὁμοίως τὰ ἄκρα, καὶ φύλαξον καὶ αὐτὰ ἰδίως, καὶ χαράξας τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δύο δακτύλους, τὸν ἀντίχειρα, καὶ τὸν παραμικρὸν τῷ ὄνυχι τοῦ χαμαιλέοντος. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ δευτέρου δακτύλου χαράξας τῷ ὄνυχι τοῦ * μολύνων τῷ αἵματι τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὰ ἄκρα τὰ δεξιὰ τοῦ χαμαιλέοντος, τὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς αἵματα τὰ ἀριστερὰ τοῦ ζώου ἄκρα. καὶ ποιήσας σωληνάρια κατάκλειε, καὶ φόρει τὰ

Chamæleontis caput, & pedes ipsius, extimaq; pedum, uel genuum præscidito: & quæ ex dextro pede habentur, seorsim seruato. & rursus à sinistro pede, extrema similiter præscidito, seruatoq; & ipsa priuatim. ac ubi duos digitos dextræ manus impresseris, pollicẽ & annularem ungue chamæleontis, similiter & sinistræ manus secundum digitum notaueris, ungue chamæleontis, inquinans sanguine digitorum dextræ manus extrema, dextra chamæleontis, sinistræ aũt manus sanguine, sinistra animantis extrema: in exiguũ canalẽ includito, ac gestato dextra

dextra quidem animantis extrema dextro pede, sinistra autem sinistro, usquedum æger curatus fuerit. At chamæleontem præcisis extremitatibus adhuc uiuentem panniculo lineo puro inuolutum attingito, ad solis exortum. Sin autem contingat manus quoq; prædicto affectu cruciari, attingito etiam manus, ac in exiguos canales indito, curabisq; ipsas: facito autem hoc, luna desinente.

Podagricum naturale.

Cornubus ouillis crematis, et ex uino in pila detritis, dextro cornu dextrũ pedem inungito, & sinistro sinistrum, & dolores podagricos mitigabis.

Aliud ad podagram, & omnem fluxionem.

Herbam sacram, quæ est altercum, cum luna est in aquario, aut piscibus, effodito ante solis occasum, radicem non attingens: ubi effoderis ipsam duobus sinistræ manus digitis, pollice & medico, dicas: Loquor tibi, loquor tibi herba sacra, cras uoco te in domum Philiæ, ut sistas fluxionem pedum, & manuum huius uiri, uel huius mulieris. Sed adiuro te per nomen magnum Iaoth, Sabaoth: Deus qui terram firmauit, et fixit mare fluuijs abundans fluentibus, qui

τὰ μὲν δεξιὰ τοῦ ζώου ἄκρα, τῷ δεξιῷ ποδί· τὰ δὲ ἀριστερὰ, τῷ ἀριστερῷ, ἕως οὗ θεραπευθῇ. τὸν δὲ χαμαιλέοντα ἀποτμηθέντων τῶν ἄκρων ἔτι ζῶντα, εἱλήσας ῥάκει λινῷ καθαρῷ, κατάθαπτε πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου ἀνατολάς. εἰ δὲ συμβῇ καὶ τὰς χεῖρας ἀλγῆσαι ὑπὸ τοῦ προειρημένου πάθους, καθάπτου καὶ τῶν χειρῶν· καὶ ἔνθες εἰς σωληνάρια, καὶ θεραπεύσεις αὐτάς. ποίει δὲ τοῦτο σελήνης ληγούσης.

Ποδαγρικὸν φυσικόν.

Κέρατα προβάτων καύσας, καὶ λειώσας μετ' οἴνου εἰς θυίαν, τῷ δεξιῷ κέρατι χρῖε τὸν δεξιὸν πόδα, καὶ τῷ ἀριστερῷ τὸν ἀριστερὸν, καὶ παρηγορήσεις ὀδύνας ποδαγρικάς.

Ἄλλο πρὸς ποδάγραν καὶ πᾶν ῥεῦμα.

Ἱερὰν βοτάνην, ἥτις ἐστὶν ὑοσκύαμος, σελήνης οὔσης ἐν ὑδροχόῳ, ἢ ἰχθύσι, περιορύξας τὴν βοτάνην πρὶν δῦναι τὸν ἥλιον, μὴ ἁπτόμενος τῆς ῥίζης, ὀρύξας, αὐτοῖς τοῖς δύο δακτύλοις τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, τῷ ἀντίχειρι καὶ τῷ ἰατρικῷ δακτύλῳ, λέγε· λέγω σοι, λέγω σοι ἱερὰ βοτάνη, αὔριον καλῶ σε εἰς τὸν οἶκον τοῦ φιλιᾶ, ἵνα στήσῃς τὸ ῥεῦμα τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν τοῦδε, ἢ τῆσδε. ἀλλ' ὁρκίζω σε τὸ ὄνομα τὸ μέγα ἰαὼθ, σαβαὼθ, ὁ θεὸς ὁ στηρίξας τὴν γῆν, καὶ στήσας τὴν θάλασσαν ῥεόντων ποταμῶν πλεονάζων, ὁ ξη-

ὁ ξηράνας τὴν τοῦ λὼτ γυναῖκα, καὶ ποιήσας αὐτὴν ἁλατίνην, λάβε τὸ πνεῦμα τῆς μητρός σου γῆς, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ ξήρανον τὸ ῥεῦμα τῶν ποδῶν ἢ τῶν χειρῶν τοῦδε ἢ τῆσδε. καὶ τῇ αὔριον πρὸ ἀνατολῆς λαβὼν ὀστέον οἱουδήποτε ζώου ἀποθανόντος, ὀρύξας αὐτὴν τούτῳ τῷ ὀστέῳ, καὶ λαβὼν τὴν ῥίζαν, λέγε· ὁρκίζω σε κατὰ τῶν ἁγίων ὀνομάτων, ἰαὼ, σαβαὼθ, ἀδωναὶ, ἐλωί. καὶ λαβὼν αὐτὴν, βάλε ἐν τῇ ῥίζῃ μίαν δράκα ἁλῶν, λέγων· ὡς οἱ ἅλες οὗτοι οὐκ αὔξονται, μηδὲ τὸ πάθος τοῦδε ἢ τῆσδε. καὶ λαβὼν τὸ ἄκρον τῆς ῥίζης, περίαπτε τῷ πάσχοντι, φυλάττων ἄβροχον, τὸ δὲ λοιπὸν κρέμα ἐπάνω τῆς σχάρας ἡμέρας τξ. καὶ περὶ τῶν ποδαγρικῶν τὰ προσήκοντα γράψαντες ἐν βοηθήμασί τε καὶ μεθόδοις, καὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῶν, ἔτι τε καὶ τὰ διὰ τῆς πείρας γνωσθέντα φυσικὰ, τέλος εὐτυχῶς τῇ βίβλῳ προσοίσομεν.

Βοήθημα ποδαγρικὸν πάνυ καλόν.

Ξηρᾶς σμύρνης ἐξάγ. α. ἑρμοδακτύλου ἐξάγιον β. τρίψας καὶ σήσας, δὸς πιεῖν ἐν βαλανείῳ μετὰ οἴνου παλαιοῦ.

Τέλος.

qui exiccauit uxorem Loth, & fecit eam statuam salinariam, accipito spiritum matris tuæ terræ, & uires eius, & siccato fluxionem pedum, aut manuum huius uiri, aut mulieris. Crastino die, ante exortum solis accepto osse cuiuscunque animantis mortui, effodito radicem, & accepta ipsa dicito: Adiuro te per *sancta nomina,* Ioth, Sabaoth, Adonai, Eloi: *ac in ipsam radicem salis pugillum cõiicito, inquiens:* Vt *sales hi non augebuntur, sic neque affectus huius uiri, aut huius mulieris.* Item *extremam radicis partem ægro alligato, cauens ne madescat, reliquum uerò suspendito super crustam diebus tercentum sexaginta.* Cum *iam de conuenientibus podagricis auxilijs, curandi ratione, & usus illorum modò, præterea de naturalibus, quæ experimentis probauimus, perscripserimus, finem libro fœliciter imponemus.*

Auxilium podagricum ualde bonum.

Myrrhæ siccæ sextula: hermodactyli sextulæ duæ. Trita *in cretaq́; potui ex uino ueteri in balneo exhibeto.*

Finis.

CAPITA LIBRI DVODECIMI, & appendices.

Quo-

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ δωδεκάτου βιβλίου.

Διά-

Διάγνωσις τῶν ἐπὶ αἱματικῷ χυμῷ κινουμένων πυρετῶν.	Quomodo febres ex sanguineo humore prouenietes notari debeant.
Περὶ διαίτης.	De uictus ratione.
Περὶ λουτροῦ.	De balneo.
Περὶ συγκοπῆς τῆς ἐν πυρετοῖς γινομένης.	De syncope, quæ in febribus accidit.
Διάγνωσις τῶν ὑπὸ πλήθει συγκοπτομένων πυρετῶν.	Notæ febrium, in quibus humorum crudorum copia syncopen inducit.
Σημεῖα τῶν ἐπὶ χολώδεσι καὶ λεπτοῖς χυμοῖς συγκοπτομένων.	Notæ eorum qui ob biliosos tenuesq; humores syncope conflictantur.
Θεραπεία τῶν ὑπὸ συγκοπῆς κινδυνευόντων.	Curatio eorum qui syncope periclitantur.
Περὶ οἴνου.	De uino.
Περὶ λουτροῦ.	De balneo.
Θεραπεία τῶν ὑπὸ σήψει λεπτῶν χυμῶν συγκοπτομένων.	Curatio eorum qui ob tenuium humorũ putredinem syncope conflictantur.
Περὶ οἴνου.	De uino.
Περὶ λειποθυμίας.	De animi defectione.
Περὶ τῶν ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσιν ἐκλυομένων.	De his qui ob subitas uacuationes animo deficiunt.
Περὶ τῶν διὰ πλῆθος λειποθυμούντων.	De his qui ex copia humorũ animo deficiunt.
Περὶ τῶν ἐπὶ ὑστέρᾳ λειποθυμούντων.	De his qui ex utero animi defectionẽ experiuntur.
Περὶ τῶν ὑπὸ στομάχῳ ἀτονοῦντι λειποθυμούντων.	De his qui ob imbecillẽ stomachum animi defectionẽ experiuntur.
Περὶ τῶν ἐκκαιομένων τὸν στόμαχον.	Si ardor stomachũ infestet.
Περὶ τῶν ὑπὸ φλέγματι λειποθυμούντων.	Si ob pituitã animus deficiat.
Περὶ τῶν ὑπὸ ψύξει λειποθυμούντων.	Si ob frigiditatẽ animi defectio eueniat.
Περὶ τῶν ὑπὸ θερμασίᾳ λειποθυμούντων.	Si ob caliditatem animus deficiat.
Περὶ τῶν ὑπὸ φλεγμοναῖς πυρετώδεσι λειποθυμούντων.	Si ob igneas inflammationes animus deficiat.
Περὶ τῶν διὶ ἔμφραξιν ἐπικαίρου μορίου λειποθυμούντων.	Si ob nobilis particulæ obstructionẽ animus deficiat.

Σημεῖα T Ob-

Αντίδοτος ποιοῦσα πρὸς τεταρταίους, καὶ αὐτὴ θαυμαστῶς.

Τροχίσκος καλὸς, πάνυ ποιῶν πρὸς τεταρταίους.

Τροχίσκος ἄλλος, ποιῶν καὶ οὗτος πρὸς τεταρταίους.

Τροχίσκος ἄλλος κάλλιστος, βοηθῶν ὡς οὐδεὶς ἄλλος, θεραπεύων τάχιστα. ποιεῖ γὰρ ἱδρῶτας, καὶ οὕτω ἀπαλλάττει τῆς πολυχρονίου νόσου τὸν κάμνοντα.

Τροχίσκος πρὸς τοὺς διὰ ὑπεροπτησιν τῆς ξανθῆς χολῆς τεταρταΐζοντας.

Αλλο ἁπλούστερον.

Περὶ τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου.

Αλλη ἀντίδοτος θαυμαστὴ, πολλὰ ποιοῦσα, μάλιστα πρὸς τεταρταίους.

Περὶ λουτροῦ.

Περὶ ἀλοιφῆς.

Περίαπτον πρὸς τεταρταίους, πολλάκις ἡμῖν πολλῶν πεῖραν δεδωκός.

Εκ τῶν ἀετίου, περὶ τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις ἐρυσιπελατωδῶν διαθέσεων.

ΑΛΕ-

Antidotum, quod & ipſum mirificè ad quartanas ualet.

Paſtillus inſignis, admodum ad quartanas febres ualens.

Paſtillus alius, probè admodum faciens ad quartanas.

Paſtillus alius præſtantiſsimus, ut nullus alius, ſuccurrens curansq; celerrimè: elicit enim ſudores, atq; ita morbo diuturno ægrum liberat.

Paſtillus ad quartanarios, ex nimia flauæ bilis aduſtione.

Aliud ſimplicius.

De lapide armeniaco.

Aliud antidotum mirificum ad multa efficax, maximè uerò quartanis.

De balneis.

De unctione.

Medicamentum quod appendi ſolet ad quartanas, ſępe à nobis multis experimentis comprobatum.

Ex libris Aetij de eryſipelaceis uiſcerum affectibus.

 ALE-

ALEXANDRI TRALLIANI liber duodecimus, IOANNE GVINTERIO Andernaco interprete.

DE FEBRIBVS. Cap. I.

Cum postulaueris à me, charißime Cosma, ut curationes, quas in diuersis morbis frequẽter sum expertus, tibi exponerẽ, nõ grauatè obtẽperaui: ut qui fatear iure me gratiã utrisq;, et tibi et patri tuo pro beneuolẽtia, quam subindè mihi benignè præstitistis, debere. Hic enim protinus ab initio nõ in artis modò operibus, sed etiã in uniuersis uitæ negocijs cõmodus mihi fuit administer: tu uerò cum apud barbaros degeres, neutiq̃ me propter casus euentusq; rerũ quæ nos urserunt, negligẽdũ censuisti. Quare etiã senex in posterũ uobis morẽ gero: et cũ nõ amplius laborẽ ferre poßim, librũ hũc cõscribẽdũ, et experimenta, quæ longo usu atq; exercitatione in hominũ morbis à me sunt comperta, in cõmentarium redigenda putaui. Oblectabit autem non paucißimos, qui hæc citra inuidiã inspicere uoluerint, accu-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ βιβλίον δωδέκατον.

ΠΕΡΙ ΠΥΡΕΤΩΝ. κεφ. α.

Αἰτήσαντί σοι, Κοσμᾶ φίλτατε, τὰς ἐν πείρας ἡμῖν πολλάκις ἀνυσθείσας ἐπὶ διαφόρων νοσημάτων ἐκθέσθαι θεραπείας, ἑτοίμως ὑπήκουσα, χάριτας ἀμφοτέροις εἰκότως ὁμολογῶν, σοί τε καὶ τῷ σῷ πατρὶ, δι' ἃς εἰς ἐμὲ παρ' ὑμῶν φιλοφρόνως ἑκάστοτε γινομένας εὐνοίας. ὁ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς οὐ μόνον ἐν τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ βίον πραγμάτων ἁπάντων δεξιὸς ὑπουργὸς ἐγένετο. σὺ δὲ μετὰ βαρβάρων τὴν ἀναστροφὴν μὲν ποιούμενος, διὰ τὴν τῶν βιασαμένων ἡμᾶς πραγμάτων περίστασιν, παριδεῖν οὐ κατεκαρτέρησας. διὸ καὶ γέρων λοιπὸν πειθαρχῶ, καὶ κάμνειν οὐκέτι δυνάμενος, τοῦτο τὸ βιβλίον ἔγραψα, συντάξας τὰς μετὰ πολλῆς τριβῆς ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων νόσοις καταληφθείσας μοι πείρας. τέρψει δὲ πολλοὺς, εὖ οἶδα, τῶν εἰς φθόνον μὴ θελόντων βλέπειν, τὸ δὲ

τὸ δὲ σύμμετρον τῶν θεωρημάτων, καὶ τὸ σύντομον ἅμα, καὶ σαφὲς τῆς λέξεως. ἐσπούδασα γὰρ ὡς ἐνδέχεται κοιναῖς καὶ μᾶλλον σαφέσι χρήσασθαι λέξεσιν, ἵνα καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἐκ τῆς φράσεως εὔλυτον εἴη τὸ σύνταγμα. τὴν οὖν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἐφημέρων πυρετῶν ποιησόμεθα, τὴν τοῦ θειοτάτου γαληνοῦ διδασκαλίαν ὡς οἷόν τι ἐστὶ κἀνταῦθα μιμούμενοι.

ὅτι μὲν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἡ οὐσία τοῦ πυρετοῦ, καὶ ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ φύσις, ἢ μὴ θερμασία τις παρὰ φύσιν τῆς καρδίας τε καὶ τῶν ἀρτηριῶν, τοῖς ἀρίστοις τῶν ἰατρῶν ἀποδέδεικται, γαληνῷ τε μάλιστα καὶ ἱπποκράτει. φέρειν οὖν ἐνταῦθα τὴν ἐρασιστράτου δόξαν καὶ ἀσκληπιάδου, καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἰατρῶν χορὸν, ἐστὶ περιττόν. ὅτι δὲ εὔλογόν ἐστιν ἀπὸ καρδίας μᾶλλον ὁρμᾶσθαι τὸν πυρετὸν, ἤπερ δὲ ἄλλου τινὸς τῶν ἐν ἡμῖν μορίων, ἔνεστιν ἐκ πολλῶν συλλογίσασθαι· εἴπερ ὁ πυρετὸς τροπή ἐστι τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, τὸ δὲ ἔμφυτον θερμὸν ὑπάρχει ἐν τῇ καρδίᾳ, δῆλον ὅτι καὶ ὁ πυρετὸς ἐν τῇ καρδίᾳ ἐστίν· ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἁπλῶς μόνη θερμασία παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πυρετὸς, ἀλλ' ἐν ὕλῃ τινὶ ὑφέστηκεν, ἡ δὲ ὕλη τριττὴ κατὰ γένος ἐστὶν ἐν ἡμῖν, δῆλον ὅτι καὶ ὁ πυρετὸς ἐν ταῖς τρισὶν ὕλαις συνιστάμενος εὑρεθήσεται, ἐν

accurata ista docendi ratio, breuitasq́; simul & perspicuitas dictionis. Studui enim, quantum licuit, uerbis uti communibus, magisq́; perspicuis, ut etiam uulgaribus liber esset dictione ipsa facilis & explicatus. Exordium itaque à Diarijs febribus sumemus, diuinißimi Galeni doctrinam pro uiribus hic quoque imitantes. Quòd sanè febris essentia, substantiaq́;, & natura nihil aliud sit, quàm tum cordis tum arteriarium calor naturali contrarius, à præstantißimis medicorum, Galeno potißimum et Hippocrate est demonstratum.

Quare huc Erasistrati opinionē adducere, Asclepiadisq́;, & aliorū medicorum chorum, superuacaneum existimaui. Quòd autem rationi consentit, febrim à corde potius quàm ab alia corporis nostri particula proficisci, multis licet argumentis colligere. Siquidem febris natiui caloris est mutatio: natiuus autem calor in corde existit: cōstat etiam febrim in corde sedem habere.

At quoniam febris est non solus absolutè calor naturali contrarius, sed in materia quadam subsistit: materia uerò triplex genere in nobis habetur: manifestum est, quòd febris quoque in tribus consistere materijs cognoscetur: in spiritibus

 nempe,

nẽpe, humoribus, & solidis particulis. Si igitur spiritus immutatus fuerit, febrim parit ex illo prouenientem, quam Græci ephemeron, nos diariam appellamus: sin autem humores, eã quæ putredini fertur accepta: si uerò particulæ solidæ, hecticam efficiunt. Dicamus itaq; de unaquaque, quid sit, & quomodo species eius dignosci, optimeq; possit curari. Exponamus aũt primùm diariam, utpote omniũ simplicißimam, quæq; simul uniuersis magna ex parte hominibus superuenire consueuerit.

ἐν πνεύμασιν, ἐν ὑγροῖς, καὶ ἐν στερεοῖς. ἐὰν μὲν οὖν τὸ πνεῦμα βλαβῇ, ποιεῖ τὸν ἐν τοῖς πνεύμασι πυρετὸν συνιστάμενον, ὃν ἐφημερινὸν ὠνόμασαν. εἰ δὲ τὰ ὑγρὰ, ποιεῖ τὸν ἐπὶ σήψει· εἰ δὲ τὰ στερεὰ, ποιεῖ τὸν ἑκτικόν. εἴπωμεν οὖν περὶ ἑνὸς ἑκάστου, τί ἐστι, καὶ πῶς ἔστι διαγνῶναι τὸ εἶδος αὐτοῦ, καὶ θεραπεύειν ἄριστα. πρῶτον οὖν ἁπάντων εἴπωμεν περὶ ἐφημέρου ἁπλουστέρου ὄντος, ἅμα γε συνήθως ἐπιγινομένου ἅπασιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς ἀνθρώποις.

Diariarum notæ.

Febres diariæ cũ ex spiritibus habeant originẽ, nihil stabile, neque firmũ cõtinent, sed uti celeriter generantur, ita etiã soluuntur: unde et diariæ uocatæ sunt, ad unũ usq; diẽ, aut paulo diutius interdum durantes. Notari uerò ipsæ hoc pacto debent, ex tactu, urinis, et præterea etiã pulsibus. Ex tactu enim caloris copia nobis innotescit, cum is sola quantitate increuerit: ut spectare licet etiam calorem, qui in balneo excitatur. Ex urinis aũt, quoniã his per initia morbi manifestas cõcoctionis notas repræsentant, quod in nulla aliarum febrium inesse solet. Ac pulsus harum celerẽ arteriæ et eleuatã diastolen, tardiorẽ uerò systolem obtinẽt.

Nam

Ἐφημέρων διάγνωσις.

Οἱ ἐφήμεροι πυρετοὶ, ἅτε ἐπὶ πνεύμασιν ἔχοντες τὸ εἶναι, σταθερόν τι οὐκ ἔχουσιν, οὐδὲ βέβαιον, ἀλλ' ὥσπερ ἔχουσι ταχεῖαν τὴν γένεσιν, οὕτω καὶ τὴν λύσιν· ὅθεν καὶ ἐφήμεροι κέκληνται, ἄχρι μιᾶς ἡμέρας ἔχοντες τὸ εἶναι, ἢ σμικρῷ πλέον ἔσθ' ὅτε. διαγινώσκειν δὲ αὐτοὺς οὕτω δεῖ, ἀπό τε τῆς ἁφῆς, καὶ τῶν οὔρων, ἔτι τε καὶ τῶν σφυγμῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἁφῆς τὸ ποσὸν τῆς θερμασίας ἡμῖν καταφαίνεται· κατὰ ποσότητα μόνης ηὐξημένης τῆς θερμασίας, ὡς ἔνεστι θεάσασθαι καὶ τὴν ἐν τῷ βαλανείῳ θερμασίαν. ἀπὸ δὲ τῶν οὔρων, ἐπειδὴ τούτοις τὸ οὖρον φαίνεται κατ' ἀρχὰς ἔχον πέψιν σαφῆ, ὅπερ οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὑπάρχει πυρετῶν. καὶ οἱ σφυγμοὶ δὲ τούτων τὴν διαστολὴν ταχεῖαν ἔχουσι καὶ ἐπηρμένην, τὴν δὲ συστολὴν βραχυτέραν.

ἐμψύ-

ἐμψύξεως γὰρ μᾶλλον, ἢ καθάρσεως περιττωμάτων χρῄζουσιν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι τὴν ἀκμὴν ὁμαλωτέραν, καὶ τὴν παρακμὴν εἰς καθαρὸν ἐρχομένην διάλειμμα, καὶ παντελῆ ἀπυρεξίαν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα τῶν ἐπὶ πνεύμασι συνισταμένων πυρετῶν, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ταῦτα σαφηνίσαι ἡμῖν τὸ εἶδος τοῦ πυρετοῦ, καὶ χωρίσαι ἀπὸ τῶν ἄλλων πυρετῶν.

Ἐφημέρου θεραπεία.

Οἱ ἐφήμεροι καλούμενοι πυρετοί, κοινὴν ἔχοντες τὴν γένεσιν, ὅσον ἐπὶ τούτων, κοινὴν δηλαδὴ δέχονται καὶ τὴν θεραπείαν. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ μία τις αἰτία πέφυκεν, ἀλλὰ πλέους καὶ ποικίλαι. καὶ γὰρ κόπος, ἔμψυξις, πλησμονή, ἔνδεια, ἀγρυπνία, φθορὰ γαστρός, ἕλκη, καὶ πάντα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰ προκαταρκτικὰ καλούμενα αἴτια, τούτων ἐστὶ γεννητικὰ τῶν πυρετῶν. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔστιν ἓν αἴτιον τὸ ποιοῦν τὸν ἐφήμερον πυρετόν, ἀλλὰ πλείονα, δεῖ καὶ ἡμᾶς οὐκ ὀλίγας τινὰς θεραπείας, ἀλλὰ πλέονας ἐκθέσθαι πρὸς ἑκάστην ἰδέαν ἁρμοζούσας.

Περὶ τῶν διὰ κόπον πυρεξάντων.

Οἱ ἐπὶ κόπῳ πυρέξαντες, οὐ περιμένουσι τὰ πολλὰ τοὺς ἰατρούς, ἀλλ' εὐθὺς ὁρμῶσιν, ἐπειδὰν αἴσθωνται παρακμάσαντα τὸν πυρετόν, ἐπὶ λουτρόν,

Nam refrigerium magis quàm recremẽtorum expurgationem requirunt. Iam eiusmodi febres statum quoq; habent æquabiliorem, & declinationem, quæ in purum interuallum, perfectáq; integritatem desinat. Habentur autem aliæ quoque notæ febriũ, quæ ob spiritus constituuntur: uerùm hæc quoq; abundè speciem febris declarare uobis, & alijs à febribus possunt secernere.

Diariæ curatio.

Diariæ febres cum communem habeant generationẽ, quantum ad ipsas attinet, communem quoque curationem recipiunt. At quoniam non una earum causa, sed plures & uariæ esse solent, de his dicendum arbitror. Etenim laßitudo, frigus, repletio, inedia, uigiliæ, ciborum in uẽtre corruptio, ulcera, et omnes, ut ita dicam, antecedentes causæ, hasce febres producunt. Quãdo quidem igitur non una febris diariæ efficiens causa existit, sed plures, conuenit etiam, ut nos nõ paucas quasdam curationes, sed complures unicuiq; speciei conuenientes exponamus.

De his qui ex lassitudine febricitant.

Qui ob laßitudinem febricitarunt, plerunque medicos non expectant, sed statim ubi febrim declinasse senserint, ad balne-

um proficiſcuntur, tanquam à natura quadam edocti optimum præcipuumq; remedium eſſe defatigatis lauacrum. Hoc aũt plerique etiam medicorum inconſideratè faciunt, & nulla ratione habita ad lauacra tranſmittunt: unde interim non paucos inſigniter offendunt. Si nãq; corpus recrementis uacuũ, neq; plethoricum, aut uitioſis obnoxium ſuccis inuentum fuerit, maximè iuuantur, nec alterius indigent curationis. Quibus aũt corpus omnibus ex æquo ſuccis ſcatet, plethoricũ appellant, & uitioſis infeſtatur, quod cacochymũ dicitur, putrediniq; eſt opportunum: ut hinc non modò ſpiritus, ſed humores quoq; antea incaluerint: uice uerſa plurimum offenduntur, et in febres putridas prõptè incidunt, præſertim ſi uictu uſi ſint minus curioſo. Ne igitur idẽ nobis quod illis accidat, primùm notas earũ perſequi oportet. Nõnullæ igitur earum ſunt exquiſitæ, nonnullæ uerò non exquiſitæ: cum ſint, in putridas prolabuntur. Sic enim nunc & lauare & nutrire probè, nunc contrà lauare rectè poterimus.

Curatio eorum qui ex laſſitudine febricitant.

Quoniã ex laßitudine febricitantes diligenter planè humectandi ſunt, & refrigerandi, fiet

λουτρὸν, ὥσπερ ἔκ τινος φύσεως δεδιδαγμένοι, ὅτι κάλλιστον καὶ πρῶτον ἴαμά ἐστι τὸ λουτρὸν τοῖς κοπωθεῖσιν. οὕτω δὲ καὶ οἱ πλέους πράττουσι τῶν ἰατρῶν ἀσκόπως. καὶ οὐδὲν περιεργαζόμενοι, περὶ τὰ λουτρὰ πέμπουσιν. ὅθεν ἔσθ' ὅτε καὶ πολλοὺς τὰ μεγάλα βλάπτουσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀπέριττον εὑρεθῇ τὸ σῶμα, καὶ μήτε πληθωρικὸν ὂν ἢ κακόχυμον, μάλιστα ὠφελοῦνται, καὶ οὐδὲν ἄλλης χρῄζουσι θεραπείας. ὅσοις δὲ πληθωρικὸν εὑρέθη καὶ κακόχυμον, καὶ ἐπιτήδειον πρὸς σῆψιν, ὥστε ἐκ τούτου μὴ μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑγρὰ πρότερον προθερμανθῆναι, τοὐναντίον τὰ μεγάλα βλάπτονται, καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ σήψεως πυρετοὺς ἑτοίμως ἐμπίπτουσι, καὶ μάλιστα ἐάν περ καὶ ἀφυλακτότερον διαιτηθῶσιν. ὅπως οὖν μὴ ταὐτὸ πάθωμεν ἐκείνοις, τὴν διάγνωσιν αὐτῶν ἔρχεσθαι δεῖ πρῶτον. τινὲς μὲν οὖν αὐτῶν εἰσιν ἀκριβεῖς· τινὲς δὲ οὐκ ἀκριβεῖς ὄντες, μεταπίπτουσιν εἰς τοὺς ἀπὸ σήψεως. οὕτω γὰρ καὶ λοῦσαι καὶ θρέψαι καλῶς, καὶ μὴ λοῦσαι πάλιν ὅτε μὴ ὀρθῶς δυνηθείημεν.

Θεραπεία τῶν ἀπὸ κόπου πυρεξάντων.

Τοὺς ἀπὸ κόπου πυρέξαντας * ἐπειδὰν ἀκριβῶς, ὑγραίνειν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐμψύχειν δεῖ. γενήσεται

σαι ὄν ταῦτα, διά τε λουτρῶν εὐκράτων, καὶ διαίτης, καὶ ἀλειμμάτων μηδὲν ἐχόντων διαφορητικόν. ἐπὶ γὰρ τούτων δεῖ πράττειν ἅπαντα, ὅσα προσθεῖναι μᾶλλον ὑγρότητα δύνανται, ἤπερ ἀφελεῖν ἐκ τοῦ σώματος. ὥστε οὐδὲ ἀνατρίβειν δεῖ ἐνθάδε πολὺ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἀλειφῇ κεχρῆσθαι χλιαρᾷ δι' ἐλαίου μόνου, ἀλλὰ δι' ὑδρελαίου μᾶλλον. καὶ γὰρ ὑγραίνει τοῦτο πλέον τοῦ καθ' αὑτὸ ἐλαίου, καὶ προσηγεῖται μᾶλλον εἰς βάθος ὑπὸ ὕδατος, καὶ ἐμψύχει τὰ ἄρθρα διαθερμανθέντα, καὶ διάπυρα ἐκ τοῦ κόπου γενόμενα. διὸ οὐδὲ ἀλείφειν ἐν τῷ θερμῷ χρὴ ἀέρι, οὐδὲ ἀνατρίβειν. ἱδρώτων γὰρ κινουμένων, οὐδὲ ὑγρᾶναι ὅλως ἡ ἀλειφὴ δυνήσεται, διεκπίπτουσα σὺν αὐτοῖς. βέλτιον δ' οἶμαι ἀποπλῦναι τὸν ἱδρῶτα χλιαρῷ πολλῷ εἰς τὸν ἐκτὸς οἶκον ἐξελθόντα, κἀναπομάξαι τῷ μάκτρῳ, καὶ οὕτως ἀλείφεσθαι τῷ ὑδρελαίῳ· εἶτα περιμείναντα μικρὸν, εἰσιέναι εἰς τὴν τοῦ ὕδατος θερμοῦ δεξαμενὴν, μηδὲ ὅλως ἐν τῷ ἀέρι διαμείναντα πολλὴν ὥραν, ἀλλὰ παρόδῳ μόνον χρώμενον. οὕτω γὰρ ὑγρανθήσεται, καὶ οὐ δέος ἔσται μὴ διακαὴς καὶ ἐκπυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἕτερον πάλιν ἐπικτήσεται πυρετόν. αὕτη μὲν ἡ ἀγωγὴ πᾶσι τοῖς ἐνθάδε κόπῳ συμβάλλεται, μάλιστα τοῖς ἔχουσι θερμοτέραν τὴν κρᾶσιν.

ἐκ.

fiet id cõmode balneis tẽperatis, uictu & unctionibus, quæ nullam discutiendi uim obtinẽt. Nã in his omnia facere oportet, quæ humiditatẽ potius augere, quàm ex corpore auferre possũt. Quare neq; corpus multũ perfricare, neq; tepida ex solo oleo unctione, sed ex hydrelæo magis uti oportet. Quippe id liberalius, quàm ipsum oleum per se humectat: et penitius in corpus ab aqua transmittitur, refrigeratq; articulos excalfactos, & feruidos ex nimio labore effectos. Quocirca neq; ungere in aere calido, neq; perfricare conuenit: sudoribus enim manantibus, ne humectare quidẽ prorsus unctio poterit, ut quæ cũ eis à corpore decidat. Præstat autẽ meo iudicio multa tepida sudorẽ eluere, & ægrotantẽ in exteriorẽ domũ egressum strigili abstergere, atq; ita hydrelæo perungere: deinde exiguo spacio interposito intrare ipsum, et in calẽtis aquæ soliũ descendere, ita ut neq; integram omnino horã in aere perseueret, sed tãtũ trãsire uideatur. Sic enim humectabitur: & metuẽdũ nõ erit, ne perustus incensusq; ab aere, aliam rursus febrim acquirat. Hæc sanè medendi ratio omnibus ex lassitudine febricitantibus conducit, præsertim ijs qui calidiore sunt temperamento.

Ignoro

Ignoro igitur, cur diuiniſsimus Galenus oleo quidē tepido duntaxat uſus fuerit, aquā uerò ei miſcere uitarit. licet enim et frigidā ei aquā, præterea etiā tepidā admiſcere. In ſumma, ut cuiuſq; tēperamētū eſt, caloriſq; et ſiccitatis ex laßitudine ortæ exceſſus, ita quoq; unctione utendum erit. Quòd ſi uerò iterū rurſus lauare ægros uolueris, eodēq; modò perungere, & in calidæ ſolium demittere, & in eo aliquandiu immorari, ualde quidem ipſos hac ratione iuuabis, ut reuerſi à balneo, laßitudinis omniſq; intemperiei prorſus obliuiſcantur. Atq; hac ratione etiam in ijs utendū erit, qui ex uigilijs febricitarunt, item qui ex mœrore, & in illis qui ex morbo ſe recolligunt. Reſtat nunc, ut de his ſermonem inſtituamus, quib. cruditas ſuperueniens febrim diariā excitauit.

De his qui ex cruditate febricitant.

Cruditas ex caliditate, magis autem ex frigida intemperie generatur. Notatur facilè ex ructu, nidoroſo quidē in his, quibus caliditas cruditatem induxit: acido uerò, quibus frigiditas illam peperit. At non ſolum ructus, ſed etiam aliæ omnes notæ attendendæ ſunt, ætas inquam, temperamentum, ſtudia uitæ, & reliqua totius uictus ratio.

Neq;

οὐκ οἶδα οὖν διά τι ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐλαίῳ μὲν ἐχρήσατο μόνῳ χλιαρῷ, τὴν δὲ διὰ τοῦ ὕδατος μίξιν ἔφυγεν. ἐξὸν γάρ ἐστι καὶ ψυχρὸν αὐτῷ ὕδωρ μίξαι, ἔτι δὲ καὶ χλιαρὸν, καὶ ἁπλῶς πρὸς τὴν κρᾶσιν ἑκάστου καὶ πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τῆς θερμασίας, καὶ τῆς ξηρότητος τῆς ἐκ τοῦ κόπου τεχθείσης, οὕτω χρησάσθω καὶ τῇ ἀλοιφῇ. εἰ δὲ καὶ θελήσειας αὐτοὺς ἐκ δευτέρου πάλιν λοῦσαι, καὶ οὕτω πάλιν ἀλεῖψαι, καὶ ἐς τὴν τοῦ θερμοῦ δεξαμενὴν ἐμβιβάσαι, καὶ ποιῆσαι ἐγχρονίσαι, μεγάλως γε οὕτως αὐτοὺς ὀνήσεις, ὡς ὑποστρέψαντας αὐτοὺς ἀπὸ λουτροῦ, παντελῶς ἐπιλαθέσθαι τοῦ κόπου, καὶ πάσης δυσκρασίας, καὶ ταύτῃ τῇ ἀγωγῇ κεχρῆσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν δι' ἀγρυπνίαν πυρεξάντων, καὶ ἐπὶ λύπῃ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῶν διὰ συμβᾶσαν ἀπεψίαν πυρεξάντων ἐφημέρων πυρετῶν διαλάβωμεν.

Περὶ τῶν ἐπὶ ἀπεψίᾳ πυρεξάντων.

Η ἀπεψία γίνεται διὰ θερμότητα, καὶ διὰ ψυχρὰν δὲ μᾶλλον δυσκρασίαν· καὶ γινώσκεται ῥαδίως ἐκ τῆς ἐρυγῆς, κνισσώδης μὲν, ἐπὶ τῶν διὰ θερμότητα· ὀξώδης δὲ, ἐπὶ τῶν διὰ ψυχρότητα ἀπεπτούντων. δεῖ δὲ οὐ μόνον ταῖς ἐρυγαῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι προσέχειν σημείοις, ἡλικίᾳ λέγω, καὶ κράσει, καὶ ἐπιτηδεύματι, καὶ βίῳ, καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ διαίτῃ τοῦ κάμνοντος.

οὔτε

ἐστὶ γὰρ * ἡ κνισσώδης ἐστὶν ἐρυγή. πάντως ἤδη καὶ θερμὴν ὑπονοεῖν δεῖ τὴν ἀπεψίαν εἶναι. ἔσθ' ὅτε γὰρ ἐγένετο καὶ διὰ τὴν τῶν ἐδηδεσμένων ποιότητα, ἢ κνισσωδῶν, ἢ μελιτωδῶν αὐτῶν φαγόντων. οὐ μὴν οὐδὲ ἡ ὀξώδης ἐρυγὴ πάντως ὑπονοεῖν δίδωσι ψυχρὰν λέγειν τὴν δυσκρασίαν. πολλάκις γὰρ καὶ ὀξώδης τροφὴ καὶ στρυφνὴ τὴν ὀξώδη παρεσκεύασεν ἐρυγὴν φανῆναι. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ θερμότης. γίνεται γὰρ καὶ ὀξώδης ἐρυγὴ οὐ μόνον διὰ ψύξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν, καὶ ἀμήχανον τοιαύτην ἐρυγὴν παύσασθαι, εἰ μὴ ψυχούσῃ καὶ ὑγραινούσῃ διαίτῃ χρήσαιτό τις. δεῖ οὖν ἐκ πάντων, ὡς εἰρήκαμεν, διαγινώσκειν, καὶ οὕτω διακρίναντα, βέβαιαν αὐτῶν ποιεῖσθαι θεραπείαν.

Περὶ τῆς διὰ θερμότητα γινομένης φθορᾶς καὶ κνισσώδους ἐρυγῆς.

Τοῖς μὲν οὖν διὰ θερμότητα φθορὰν ὑπομένουσι, καὶ ἀπεψίαν κνισσώδη, καὶ διὰ τοῦτο πυρέξασι τὸν ἐφήμερον πυρετὸν, οὐ δεῖ τὰ θερμαίνοντα προσφέρειν ἐδέσματα, ἢ ποτά. καὶ γὰρ εἰ πρὸς ὀλίγον δόξουσι παρηγορεῖσθαι, τῶν ἐνοχλούντων πνευμάτων εἰς διαφόρησιν ἐλθόντων, ἀλλ' εἰς ὕστερον αἴτια γίνεται τοῦ μᾶλλον ἐκπυρωθῆναι τὸν ἐφήμερον πυρετόν. ἔσθ' ὅτε

Neq; enim si ructus est nidorosus, calidã iam quoq; cruditatem esse prorsus suspicabimur. Interdũ enim ex ingestorũ etiã qualitate fuit excitata, uel cũ ægri ipsi nidorosum aut melleum quid in cibo antea assumpserint. Quin nec acidus ructus omnino suspicionem nobis præbet, ut frigidã intemperiẽ dicamus: quippe etiã acidus cibus, & acerbus frequẽter efficit, ut ructus acidus appareret, interim uerò caliditas quoque: nã acidus ructus non solùm ex frigiditate, sed calida etiã intẽperie generatur. fieriq; nõ potest, ut eiusmodi cesset ructus, nisi quis refrigerante et humectante uictu usus fuerit. Cõuenit igitur cruditates ex omnib. iam cõmemoratis internoscere: atq; ubi sic discretæ fuerint, firmam earum curationem aggredi.

De ciborum corruptione ex caliditate, & nidoroso ructu proueniente.

Qui sanè ex caliditate ciborum corruptionem, nidorosamq; cruditatem sustinuerunt, eaq; de causa in febrim diariam inciderunt, ijs non calefacientes cibi aut potus adhiberi debent. Etsi enim exiguo tempore mitigari, leniriq; uidebuntur, flatibus qui infestabant dißipatis, postea tamen occasionem præbent, ut febris diaria magis incendatur: interim

interim uerò, ut etiã febris, quæ ex humorum putredine oriri ſolet, rurſus ſubſequatur. Ne igitur hæc eueniant, congrua uictus ratio præſcribi, & curatio quæ econtrariò repugnet, adhibenda eſt. Quippe fieri nequit, ut affectus qui infeſtat, ex toto cõquieſcat, & ueluti radicitùs excindatur, ubi cauſa quæ ipſum efficiebat, prius non fuerit ſublata. Quare ſi tibi cibus, qui ad nidoroſam cruditatem inclinauerit, ſuſpendi adhuc in uentriculo uideatur, tunc potioni aqua calida potiſsimum eſt ſumenda. Hæc namque partem humorum eluere, abſtergere, & ad inferiorem uētrem propellere, partem uerò ut in corpus etiam distribuatur præparare, & præterea ſpiritum iam ſiccum, incenſumq; temperare et lenire, meatusq; laxiores efficere poteſt. Haud noui, an quis hoc præſtantius remedium, ijs qui ex calida intemperie cruditate laborarũt, eoq; in diariã febrim inciderunt, excogitare poſsit. Quòd ſi uerò cibi corrupti nõ in uētriculo hærere tibi uideãtur, ſed per aluũ egeri, rurſus hic non ſolũ nõ impediri, ſed etiam adiuuari debet, quò ea quæ corrupta ſunt, per uentrem potius queant excerni. ſin autem immoderatius per aluum ferantur, rodantq; inteſtinum, etiam hic ad balneũ ægros ducere conuenit, & uentris iecorisq; regionem potiſsimum uino melino perungere.

ἴσθ᾽ ὅτι δὲ καὶ τὸν ἐπὶ σήψει πάλιν ἐπακολουθῆσαι. ὅπως οὖν μὴ ταῦτα γίνηται, καταλλήλως χρὴ διαιτᾶν, καὶ πρὸς τὴν ποιοῦσαν δὲ ἐναντίας ἵστασθαι θεραπείαν. ἀμήχανον γὰρ τελείως ἀποπαύσασθαι τὴν ἐνοχλοῦσαν διάθεσιν, καὶ οἷον ἐκ ῥιζῶν ἐκκοπῆναι, μὴ πρότερον τῆς ποιούσης αὐτὴν αἰτίας ἀναιρεθείσης. εἰ μὲν οὖν ἔτι μετέωρος ἡ φθάσασα κνισωθῆναι τροφὴ φαίνοιτό σοι, τηνικαῦτα κεχρῆσθαι πόματι, τῷ θερμῷ μάλιστα ὕδατι. δυνατὸν γάρ ἐστι τοῦτο τὸ πόμα, τὸ μὲν ἀποπλῦναι καὶ ἀπορρίψαι, καὶ ὠθῆσαι περὶ τὴν κάτω γαστέρα· τὸ δέ τι, καὶ ἀναδοθῆναι παρασκευάσαι, καὶ προσέτι τὸ ξηρὸν καὶ ἐκπυρωθὲν ἤδη ἐπικεράσαι πνεῦμα, καὶ πραῦναι, καὶ χαυνῶσαι τοὺς πόρους. οὐκ οἶδα εἰ τούτου κάλλιον ἄν τις ἐπινοήσει τοῖς ἀπεπτήσασι διὰ θερμὴν δυσκρασίαν, καὶ διὰ τοῦτο πυρέττουσι τὸν ἐφήμερον πυρετόν. εἰ δέ σοι τὰ διεφθαρμένα μὴ βασταζόμενα φαίνοιτο περὶ τὸν στόμαχον, ἀλλὰ φέροιτο διὰ γαστρὸς, οὐ χρὴ κωλύειν, ἀλλὰ καὶ συνεργεῖν, ὥστε δύνασθαι κενωθῆναι τὰ διεφθαρμένα μᾶλλον διὰ γαστρός. εἰ δὲ συμβῇ διὰ γαστρὸς φέρεσθαι ἀμετρότερον, καὶ δάκνεσθαι τὸ ἔντερον, καὶ ἐνταῦθα λουτρὸν ἄγειν αὐτοὺς δεῖ, καὶ ἀλείφειν οἴνῳ μηλίνῳ

τὰ περὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὸ ἧπαρ μάλιστα, καὶ τρέφειν ἄρτῳ ἐξ ὕδατος θερμοῦ. ἐμβαλλέσθω δὲ καὶ ῥίζα τοῦ σελίνου, καὶ κοριάνου. μὴ ἀποζεννύσθω δὲ τὸ σέλινον πάνυ, ἀλλ' εὐθέως ἀφαιρείσθω πρὸ τοῦ βράσαι. οὐχ ἅπαξ δὲ αὐτὸ ἐμβρέξεις, ἀλλὰ πολλάκις ἐν τῷ θερμῷ. εἰ δὲ θερμότης εἴη ἐπὶ τὸν στόμαχον, ἢ φλεγμονή τις, οὐδὲ τὴν ῥίζαν ἐπιβάλλειν δεῖ τοῦ σελίνου, ἀλλ' ἄρα τοῦ κοριάνου, ἢ καθ' ἑαυτοὺς ἐσθίειν δεῖ τοὺς ψωμοὺς μετὰ τοῦ θερμοῦ, δεύτερον ἢ τρίτον ἀποζεννύοντα. εἰ δὲ τὰ τῆς γαστρὸς ἤδη πλέον φερόμενα εἴη, ὡς λοιπὸν ἀποκάμνειν τὴν δύναμιν, καὶ τὸ ὀμφακόμελι δοτέον, ἢ τὸ ὑδρόμελι, ἢ τὸ ὑδροροσάτον· εἰ δὲ μὴ φλεγμονὴ φαινομένη εἴη περὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, καὶ βραχὺ δοτέον αὐτοῖς κνιδίου, ἢ σαβίνου, βραχεῖαν ἔχοντος στύψιν. εἰ δὲ ἡ δύναμις ἀβλαβὴς εἴη, φευγέτω ἐπιδιδόναι τὸν οἶνον, καὶ μάλιστα ἤδη τῶν ἐχόντων θερμοτέραν τὴν κρᾶσιν· εἰ γὰρ ὑπὸ θερμότητος ἡ κνισσώδης ἀπεψία συνέβη, δῆλον ὅτι μᾶλλον αὐξηθήσεται ἐν τοῖς θερμοτέροις, εἰ βουληθείημεν χρήσασθαι. καὶ θαυμάζειν ἐπέρχεταί μοι, πῶς ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐν τῇ θεραπευτικῇ πραγματείᾳ τοῖς θερμαίνουσι κεχρημένος φαίνεται. ἀντίδοτον γὰρ αὐτοῖς ἤδη φησὶ διδόναι τὴν διὰ τριῶν πεπέρεων καὶ τὴν διὰ τῶν κυδωνίων μήλων.

ἔξωθεν

ungere, & pane ex aqua calida nutrire. Porrò injiciatur in eam & apij & coriandri radix: uerùm apium non multũ decoquatur, sed protinus antequam ferueſcat auferatur. non ſemel autem eam in calidam, ſed ſæpius intingas. Si uerò caliditas, aut inflammatio quæpiam uentriculum obſederit, neque radix apij, ſed coriandri tantum immitti debet, uel offa panis calidæ iterum aut tertiò intincta eſui per ſe exhibeatur. At ſi uenter copioſius profluxerit, ut deinceps uires debilitẽtur, etiã omphacomeli, aut hydromelũ, aut hydroroſatũ dabitur. Sin aũt nulla inflammatio uentriculi os obſidere uideatur, uini cnidij, aut ſabini, quod exiguã habeat aſtrictionẽ, momẽtũ propinari ipſis debet. Sin uires nullã noxã expertæ fuerint, caue ne uinũ permittas, præcipuè calidiore tẽperamẽto præditis. Si namq; nidoroſa cruditas ex calore acciderit, conſtat magis eam in calidioribus auctum iri, ſi uino uti uoluerimus. Ac mirari mihi ſubit, quomodo diuiniſsimus Galenus in opere de medendis morbis, calefacientibus remedijs uſus fuerit. Nam antidotum quod à triplici pipere Græci diatrion pepereon appellant, & illud quod ex malis cotoneis paratur, exhibere ipſis permittit:

extrinſe-

extrinsecus aũt rursus uentriculo purpurã nardino, absinthio, et mastiche imbutam, applicare. Atq; hæc calida imponere iubet, ne uentriculi robur dissoluatur. Ego uerò ea neutiquam calidiore affectu preßis conuenire arbitror. Atq; hæc nequaquam dico contradicendi studio, sed quòd ita mihi ueritas habere uideatur, quam semper cuiuis præponendam censeo. Si enim nidorosus ructus, & cruditas à caliditate prouenerit, conueniebat, ut arbitror, contrarijs hanc remedijs moderatè utentes, ita medicari. Sin autem à calidioribus pinguibusq; cibis orta fuerit, etiam sic uictus contrarius, qui modicè refrigerare poßit, iniungi debebat. In summa didicimus, omnia quæ naturam exceßerunt, contrarijs curari oportere, & rutaceum oleum, & si quæ alia est calida iniectio, adhibere dissuadeo: atq; hoc cauendum est, in quibus corruptio et febris ex calida intemperie sunt subsecutæ.

De his qui ex cruditate febricitant, humore magis acido proueniente.

Hactenus de his, qui ob nidorosum ructũ febricitarunt, egimus: nũc aũt dicamus etiã de illis, qui ex frigida intẽperie in cruditatẽ inciderũt. Acida cruditas nõ adeò celeriter febrim solet accendere:

ἔξωθεν δὲ πάλιν ἐπιτίθεσθαι κατὰ τοῦ στομάχου πορφύραν ἔχουσαν νάρδου καὶ ἀψινθίας, καὶ μαστίχης. καὶ ταῦτα θερμὰ ἐπιτίθει, διὰ τὸ μὴ ἐκλύεσθαι, φησί, τὸν τόνον τοῦ στομάχου. ἐγὼ δὲ ταῦτα οὐδαμῶς ἁρμόζειν ἡγοῦμαι τοῖς ἔχουσι θερμοτέραν διάθεσιν. καὶ ταῦτα λέγω, οὐδαμῶς εἰς ἀντιλογίαν ἀφορῶν, ἀλλ' ὅτι μοι τὸ ἀληθὲς οὕτως ἐφάνη ἔχον. δεῖ δὲ τὸ ἀληθὲς παντὸς προτιμᾷν ἀεί. εἰ γὰρ ἀπὸ θερμότητος ἡ κνισσώδης ἐρυγὴ καὶ ἀπεψία συνέβη, ἐχρῆν, οἶμαι, τοῖς ἐναντίοις χρώμενον, ταύτην οὕτως ἰᾶσθαι. εἰ δὲ ὑπὸ θερμοτέρων καὶ λιπαρῶν ἐδεσμάτων ἐγένετο, ἀναγκαῖον ἦν καὶ οὕτως ἀμεῖψαι τὴν δίαιταν ἐπὶ τὸ ἐναντίον, ψύχειν μετρίως δυναμένην. καὶ καθόλου μεμαθήκαμεν ὡς πάντα διὰ τῶν ἐναντίων τὰ παρὰ φύσιν ἰᾶσθαι δεῖ. καὶ τὸ πηγάνινον ἔλαιον προσφέρεσθαι παραιτοῦμαι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐστὶ θερμὸν ἔνεμα, καὶ τοῦτο διαφυγεῖν, ἐφ' ὧν ἡ φθορὰ καὶ ὁ πυρετὸς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἠκολούθησε.

Περὶ τῶν διὰ ἀπεψίαν πυρεξάντων ὀξωδεστέρου γινομένου χυμοῦ.

Τοσαῦτα περὶ τῶν διὰ κνισσώδη ἐρυγὴν πυρεξάντων. εἴπωμεν δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκ ψυχρᾶς δυσκρασίας ἀπεπτησάντων. ἡ ὀξώδης ἀπεψία οὐ πάνυ πέφυκε ταχέως ἀνάπτειν πυρετόν.

ρετὸν. εἰ δ' ἄρα καὶ συμβῇ γενέσθαι πυρετὸν, ὑπονόει, καὶ ζήτει μή ποτε ἄρα καὶ διὰ θερμὴν ἐγένετο δυσκρασίαν ἡ ὀξώδης ἐρυγή. συμβαίνει γὰρ ἔσθ' ὅτε μὴ μόνον διὰ ψύξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ θερμότητα πολλάκις ἐπιγίνεσθαι. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς ὁρῶμεν. συμβαίνει γὰρ ἐν τοῖς θερμοῖς πάνυ οἰκήμασιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς ψυχροῖς πάνυ, τὸν οἶνον ἔσθ' ὅτε εἰς ὀξώδη μεταβάλλεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ζύμης τὸ αὐτὸ θεάσασθαί ἐστι. καὶ γὰρ αὕτη ἐν θερμοτέροις οἰκήμασιν ἐγχρονίσασα, ῥέπεται εἰς τὸ ὀξῶδες. τὸ δ' αὐτὸ ὑφίσταται καὶ ψυχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ἀέρος, ὥστε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἓν καὶ τὸ αὐτὸ γίνεται σύμπτωμα. προσέχειν οὖν ἀνάγκη καὶ τοῖς παροῦσι σημείοις, καὶ τοῖς προηγησαμένοις, ὥστε ἐκ πάντων δυνηθῆναι γνωρίσαι τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, εἴτε θερμὸν εἴτε ψυχρὸν, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἔρχεσθαι. εἰ οὖν ἡ ὀξώδης ἐρυγὴ διὰ θερμότητα συνέβη, τοῖς ἐμψύχουσι καὶ πόμασι καὶ σιτίοις κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ μάλιστα τοῖς ἀντέχειν δυναμένοις, καὶ μὴ εὐχερῶς διαφθείρεσθαι. διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισσάνης ἐπιδιδόναι τούτοις δεῖ, οὐδὲ ἄλικα. εὔφθαρτοι γάρ εἰσι, καὶ ἐπιπολάζουσι, καὶ μετεωρίζονται περὶ τὸν στόμαχον, ὅθεν καὶ μᾶλλον αὐτοῖς συμβαίνει τὸ ὀξύνεσθαι. ἰχθύων οὖν οἱ σκληρόσαρκοι τούτοις ἐπιτήδειοι, καὶ ὄρνις ἀπὸ ζέματος, ἢ ἁπλε-

cēdere: si uerò etiā febrim excitare cōtigerit, perpēde et disquire, nū quandoq; etiā calida intēperies acidū ructū procrearit. fit enim interdū, ut is non solū ex frigore, sed etiā caliditate frequenter oboriatur. Idem siquidē in externis quoq; uidemus. Accidit enim in calidis pariter et frigidis admodū domicilijs, ut uinū nōnū quàm in acidū conuertatur. Similiter aūt in fermento quoque idē spectare licet. hoc etenim in calidiorib. retentū domicilijs, in acorem mutatur: idem uerò experitur, ubi à gelido aere fuerit refrigeratū. Quare unū idemq; accidens à contrarijs causis generatur. Attendere igitur oportet signa, tū præsentia, tùm quæ præcesserunt, ut ex omnib. possis cognoscere, quæ tandem sit causa, calida'ne, an frigida, atq; ita ad curationem uenire. Quare si acidus ructus ex caliditate prouenerit, refrigerātibus & potu & cibo uti conuenit, præcipuè his qui resistere possunt, & non facilè corrumpi. Quapropter neq; cremor ptisanæ, neque halicæ ipsis est exhibendus: facile enim corrumpuntur, et in stomacho supernatant, suspenduntúrq; unde etiam accidit, ut ipsis magis acescāt. Itaq; pisces, qui dura carne sunt præditi, his expediūt, et gallinæ ex decocto,

aut simplici iure paratæ: adhæc isicia similiter dura, cuiusmodi sunt, quæ ex buccino & glauco, orphoq; pisce potißimũ cõficiũtur. Nec mireris quod hæc dicã: qui nãq; ex calida intẽperie acores experiũtur, eos etiã si pedem bubulũ exhibeas, nõ offẽdes: imò adiuuabis quoq;. Ego sanè noui quẽdã, cũ lõgo tẽpore acorẽ experiretur, his me cibis persanasse: præterea etiã ostrea nõ cocta, et duracina exhibui, omniq; alimento quod refrigeraret, ægré corrumperetur, mutareturq;, sum usus.

De acido ructu, qui ex frigida intemperie nascitur.

Quòd si acidus ructus non à calidiore, sed frigidiore intemperie originẽ traxerit, tunc potius uictus calefaciens, et antidota cõueniunt. cuiusmodi sunt tũ quod ex malis cotoneis cõficitur, à triplici pipere dia triõpepereon nominatur: adhæc fomentũ ex nardino. Quæ igitur diuinißimus Galenus in nidoroso ructu fieri præcepit, ea ego omnia ijs potius, qui ex frigida intẽperie cruditatẽ sunt experti, cõuenire, et nõ aliter habere posse arbitror.

De febribus diarijs, quæ ex obstructione generantur.

Febris diaria ex uiscosis etiã craßisq; humoribus nascitur, dum

ἢ ἁπλουστέρῳ ἠρτυμένη ζωμῷ, καὶ ἰσικὸς ὁμοίως σκληρὸς, οἷός ἐστιν ὁ ἀπὸ τοῦ κήρυκος, καὶ ἀπὸ τοῦ γλαύκου, καὶ ὀρφοῦ μάλιστα. καὶ μὴ θαυμάσῃς, ὅτι ταῦτα λέγω. τοῖς γὰρ ὑπομένουσι διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ὀξυδίας, καὶ πόδα βόειον ἐπιδοὺς οὐ βλάψεις, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσεις. ἐγὼ γοῦν οἶδα ἐπὶ πολὺν χρόνον ὀξυδίαν ὑπομένοντά τινα, διὰ τούτων ἰασάμενος. καὶ προσέτι καὶ ὄστρεα μὴ ἑψηθέντα ἐπιδεδωκὼς, καὶ ῥοδάκινα, καὶ πάσῃ τῇ ἐμψυχούσῃ καὶ δυσφθάρτῳ καὶ δυσμεταβλήτῳ ἐχρησάμην τροφῇ.

Περὶ τῆς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης ὀξώδους ἐρυγῆς.

Εἰ δὲ μὴ γένοιτο ὑπὸ θερμοτέρας ἡ ὀξώδης ἐρυγὴ, ἀλλ' ὑπὸ ψυχροτέρας δυσκρασίας, ἁρμόζει τότε μᾶλλον ἡ θερμαίνουσα δίαιτα, καὶ ἀντίδοτοι, οἷαπέρ ἐστι καὶ ἡ διὰ μήλων, καὶ ἡ διὰ τριῶν πεπέρεων καλουμένη, καὶ ἡ διὰ τοῦ νάρδου ἐμβροχή. ὅσα οὖν ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐπὶ τῆς κνισώδους ἐρυγῆς ἐπέτρεψε γίνεσθαι, ἅπαντα μᾶλλον ἐγὼ ταῦτα τοῖς ἀπεπτήσασι διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἁρμόζειν νομίζω, καὶ μὴ ἄλλως ἔχειν δύνασθαι.

Περὶ ἐφημέρων πυρετῶν ἐπὶ ἐμφράξει γινομένων.

Γίνεται δὲ καὶ διὰ γλίσχρους χυμοὺς καὶ παχεῖς ὁ ἐφήμερος πυρετὸς,

ἀδια-

ἀδιαπνευστοτέρων, καὶ δριμυτέρων γινομένων δηλονότι διὰ τὴν ἀδιαπνευστίαν τῶν περιττωμάτων. προσέχειν οὖν ἀκριβῶς ἐνταῦθα χρὴ τὸν νοῦν, καὶ διαγινώσκειν εἴτε πλῆθος μόνον ἐστὶ τὸ ποιῆσαν τὴν ἔμφραξιν, εἴτε παχύτης μόνη καὶ γλισχρότης χυμῶν. εἰ μὲν γὰρ πλῆθος εἴη, κενῶσαι δεῖ πρό γε πάντων, διὰ φλεβοτομίας· εἶθ' οὕτω τοῖς κατὰ μέρος χρήσασθαι βοηθήμασιν, ὅσα τε χαλᾶν καὶ διαφορεῖν ἢ λεπτύνειν δύναται. εἰ γὰρ μὴ κενώσας τοῖς χαλαστικοῖς ἢ διαφοροῦσι βουληθείη τις χρήσασθαι, μεγάλων κακῶν αἴτιος γίνεται. τὴν γὰρ ἔμφραξιν ἔτι μᾶλλον ἐπιτείνουσι, τοῖς διαφορητικοῖς πρὸ τῆς πέψεως ἢ κενώσεως κεχρημένοι βοηθήμασιν. εἰ δὲ μὴ πλῆθος εἴη τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργασάμενον, ἀλλὰ γλίσχροι καὶ παχεῖς χυμοί, οὐ δεῖ φλεβοτομεῖν, ἀλλὰ κεχρῆσθαί τισι μᾶλλον ἀποζέμασι τοῖς λεπτύνειν ἄνευ τοῦ θερμαίνειν δυναμένοις, καὶ μὴ ἐπιτάττειν ἅπερ ἀποτολμῶσιν οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἕρπυλλον, ἢ καλαμίνθην, ἢ ὕσσωπον, ἢ ὀρίγανον, ἢ πήγανον προσφέρειν τούτοις· οὐκ εἰδότες, ὅτι μειζόνως ἀδικοῦσιν, ἤπερ μᾶλλον ὠφελοῦσι τοὺς κάμνοντας. εἰ γάρ τι καὶ λεπτύνειν δοκοῦσι τὴν ὕλην, ἀλλ' οὖν ἄλλως βλάπτουσι, δριμυτέρους ἐργαζόμενοι τοὺς πυρετούς. σπουδάζειν οὖν μᾶλλον ἐκεῖνα ζητεῖν, ὅσα ῥύπτειν καὶ λεπτύνειν οἶδεν, ἄνευ τοῦ θερμαίνειν.

ἔστι

dum nimirũ excremẽta propter meatus occlusos non perspirant, fiuntq; acriora. Aduertere igitur animum hic, & internoscere oportet, sola'ne copia, an crassities sola, et humorũ lentor obstructionẽ effecerit. Si enim copia pepererit, ante omnia sanè per sanguinis mißionẽ uacuatio tẽtãda est: deinde sic particularibus utendũ præsidijs, quæ laxare, discutere, uel extenuare possunt. Nã si uacuatione omissa laxantib. quispiã, aut discutientib. uti uoluerit, malorũ magnorum autor erit. quippe obstructionẽ multo adhuc maiorẽ reddet, discutientib. ante concoctionẽ aut euacuationẽ usus remedijs. Quòd si non copia, sed uiscosi craßiq; humores obstructionẽ procreārint, sanguis mittendus non est, sed decoctis potius quibusdam utendum, quæ extenuare possunt, ita ut non calefaciant: nec adhibenda his, quæ uulgares medici temerè audent, serpyllum, aut calaminthen, aut hyssopum, aut origanum, aut rutã: ignari quòd multo magis offendant, quàm iuuent ægros. Etsi enim materiam attenuare nonnihil uideantur, alia tamen ratione offendunt, dum febres reddunt acriores. Quare illa potius quærere conabimur, quæ abstergere & attenuare citra caliditatẽ nouimus.

Hoc aūt in numero habetur oxymeli, quod & generose abstergit, et febres non exacuit. Atqui nec hoc in omnibus uerum existit. In quib. enim crassa recremēta occasionē morbi præbēt, quæ et obstructionē excitarint, & febrim accēderint diariā, à calore, aut siccitate crassitiem & lentorem consecuta, quemadmodum id in rebus plus æquo coctis, aut assatis nimiū fieri cernimus, neq; his oxymeli exhibēdum est. neq; in quib. siccius est tēperamētum, aut mœrores quidam, aut lassitudines, aut ira, aut solicitudo, aut uigiliæ præcesserunt. Etsi enim talia non admodum calefaciant, tamen siccando materiam adhuc magis crassam faciunt, quàm, ut arbitrātur, attenuent. Quæ enim à siccitate coacta fuerint, & crassiora quàm prius euaserint, nunquā eiusmodi siccās aliquod medicamētū attenuare potest. Ego siquidē in huiusmodi tēperamentis subinde spectaui, quod oxymeli cuipiam propinatū, pro eo quòd urinas prouocare debet, retentionē potius, et obstructionē materiæ pepererit, ut hinc etiam febres magis fuerint auctæ. Verùm cum uulgares isti causam ignorēt, ad alia eā referunt. Quapropter illis tantū exhiberi debet oxymeli, in quib. cruda crassaq; et frigida recremēta hærent:

ἔστι δ' ἐν τούτοις τὸ ὀξύμελι καὶ ῥύπτον γενναίως, καὶ τοὺς πυρετοὺς μὴ παροξῦνον. ὅτι ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο ἀληθὲς ἐπὶ πάντων. ἐφ' ὧν γάρ εἰσι τὰ παχέα τῶν περιττωμάτων αἴτια, ἅτινα καὶ τὴν ἔμφραξιν εἰργάσαντο, καὶ τὸν ἐφήμερον ἀνῆψαν πυρετόν, ὑπὸ θερμότητος ἢ ξηρότητος ὑπομείναντα τὴν παχύτητα καὶ τὴν γλισχρότητα, καθάπερ ἔστιν ἰδεῖν ἐπὶ τῶν πλέον ἑψομένων ἢ ὑπερωπτημένων τοῦτο γινόμενον. ἐπὶ τούτων οὐδὲ τὸ ὀξύμελι δεῖ παρέχειν, οὐδὲ μὴν ἐφ' ὧν ἐστι ξηροτέρα ἡ κρᾶσις, ἢ λῦπαι τινές, ἢ κόποι προηγήσαντο, ἢ θυμός, ἢ φροντίς, ἢ ἀγρυπνία. εἰ γὰρ καὶ μὴ πάνυ θερμαίνει τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῷ ξηραίνειν ἔτι μᾶλλον ἐπιπαχύνει τὴν ὕλην, ἤπερ ὡς νομίζουσι λεπτύνειν. ὅσα γὰρ ὑπὸ ξηρότητος ἐπάγη, καὶ παχύτερα γέγονεν ἑαυτῶν, οὐδέποτε τὰ τοιαῦτα λεπτύνειν δύναταί τι τῶν ξηραινόντων. ἐγὼ γοῦν ἐθεασάμην πολλάκις ἐπὶ τῶν τοιούτων κράσεων, ὅτι δοθὲν ὀξύμελί τινι, ἀντὶ τοῦ προτρέψασθαι τὰ οὖρα, ἐποχὴν καὶ ἔμφραξιν τῆς ὕλης εἰργάσατο μᾶλλον, ὥστε καὶ τοὺς πυρετοὺς ἐπὶ πλέον αὐξηθῆναι διὰ τοῦτο. ἀλλὰ τὸ αἴτιον οὐκ εἰδότες, ἐπ' ἄλλας τὴν αἰτίαν ἀναφέρουσιν. ἐπ' ἐκείνων οὖν ἁρμόζει μόνων ἐπιδιδόναι τὸ ὀξύμελι, ἐφ' ὧν ἵδρυται ὠμά τε καὶ παχέα καὶ ψυχρὰ περιττώματα, καὶ

καὶ τοῖς φλεγματώδη καὶ ὑγρὰν ἔχουσι τὴν κρᾶσιν, ἐφ' ὧν καὶ ἀπεψίαι καὶ πλησμοναὶ, καὶ ἐν ἀργίαις μᾶλλον ὁ βίος ἐγένετο. ἐπιτήδειον γὰρ αὐτῶν καὶ ἐπιτήδειόν ἐστι, καὶ ἔτι γλίσχρον ἐστὶ, καὶ παχὺ, ὑπὸ ψυχρῶν ἐδεσμάτων ἢ πομάτων ἀθροισθὲν, ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων, ὅσαπερ ἐπιτάττουσιν αὐτοῖς ἐν τῷ λουτρῷ ἀποσμήχεσθαι οἱ ἰατροὶ, σάπωνα καὶ μέλι, καὶ ἀφρόνιτρον· ταῦτα λεπτῦναι μᾶλλον καὶ ἐκφράξαι δύναται. πλὴν μέντοι καλόν ἐστιν ἐπὶ τῶν θερμοτέρων κράσεων, οὐ μόνον ὀξυμέλιτος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀποζεμάτων ἀφίστασθαι τῶν ξηραίνειν ἢ θερμαίνειν δυναμένων, ὑγραινούσῃ δὲ μᾶλλον καὶ εὐκράτῳ χρῆσθαι διαίτῃ, μηδὲν ἐχούσῃ τὶ ξηρὸν ἢ δριμύ. πτισάνη γὰρ αὐτοῖς ἐπιτηδειοτάτη, καὶ ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ ὑγραίνειν, ἔχει τι καὶ ῥυπτικὸν καὶ λεπτυντικόν. προσπλεκέσθω δὲ αὐτῇ μικρὸν ἀπομέλιτος. ἔχει γὰρ καὶ αὐτὸ ῥυπτικόν τι, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν θερμόν. καὶ ἰχθύες δὲ τούτοις ἐπιτήδειοι. καὶ γὰρ ἡ ἐξ αὐτοῦ τροφὴ καὶ πέττεται καλῶς, καὶ οὐδαμῶς ἐνίσχεται. καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνίων τὰ πτερὰ, καὶ οἱ καυλοὶ τῶν θριδάκων, καὶ τὰ ἔντυβα, καὶ τὰ τρώξιμα. οὕτω μὲν οὖν χρὴ διαιτᾶν ἐκείνους, ὑφ' ὧν ὑπὸ θερμότητος ἔδοξέ σοι τὰ περιττώματα γεωδέστερα καὶ παχύτερα ἑαυτῶν γεγονέναι. εἰ δὲ μηδὲν

hærent: adhæc qui pituitoso & frigido sunt temperamento: in quib. etiã cruditates, repletiones et ociosa potius uita præcesserit. In his nãq; ipsis idoneum existit, & si quid uiscosum inhæret, & crassum, à frigidis cibis aut potionibus collectum. Ex omnibus autẽ alijs quæ medici ipsis in balneo ad extergendã cutẽ, ut saponẽ, mel et aphonitrũ præcipiũt, hæc magis attenuare, et meatus obstructos liberare possunt. Verũtamẽ in calidiorib. tẽperamẽtis nõ solũ ab oxymelite, sed alijs quoq; decoctis, quæ siccare aut calefacere possunt, abstinendum censeo: uictu aũt utẽdũ humido magis, & temperato, qui nihil siccũ et acre in se habeat. Quare ptisana, et foris et intus est eis aptißima, ut quæ præterquàm ꝙ humectet, etiã abstersoriũ nõnihil, et attenuatoriũ obtineat. Admisceatur aũt ei apomelitis paululũ: nam id quoq; abstersorium quippiã citra ullũ calorẽ possidet. Iã pisces hisce cõueniũt: quippe alimẽtũ inde prouenien, & probè cõcoquitur, et nequaq̃ meatib. inhærescit: adhæc gallinarũ cohortaliũ alæ, et lactucarũ caules, intybi, et troxyma. Hac igitur uictus ratione illi sustentandi sunt, in quibus recrementa terrestria magis, & crassiora q̃ fuerint, à calore facta censueris. Sin

Sin autem nihil tale fuerit, pituitosiora uerò ea tibi appareant, quæ obstructionem excitarint, tunc confidenti animo etiam decoctum apij, anisi, adianthi, & oxymeli non modò simplicius, sed etiam compositum propinato. Nam in frigidiorib. temperamentis, & in quibus materia pituitosior est, & humidior, in his id quod à diuinissimo Galeno dicitur, uerißimum existit, nempe quòd oxymeli tũ abstergit generosè, tũ febres nõ exacuit: in naturis aũt biliosioribus, & magis melancholicis, rarissimè exhibendum. Porrò quòd in uiribus iam magis debilitatis nullus eo uti debeat, id quoq; ijs constare arbitror, qui Hippocratis scripta didicerunt, & experientia quoq; perceperunt, quòd uim etiam radendi intestina obtineat. Multas siquidẽ noxas, & commoditates continet. Ac diligenter is, qui uelit aut oxymeli, aut herbarum dilutum aut aliud quoddam incisorium curationis gratia exhibẽre, tum facultatem eius quod propinatur, tum quantitatem, tum qualitatẽ, tum ordinem, tum ne temerè & indistinctè in omnibus utatur remedijs, diligenter cognoscere debet. Hoc enim ad præstantißimum quemq; medicum pertinet, ut omnia perquirat, curioseq; examinet, et præsidia cõsideratè distincteq; admoueat.

μηδὲν εἴη τοιοῦτον, φλεγματικώτερα δὲ σοὶ φαίνοιτο τὰ τὴν ἔμφραξιν ἐργασάμενα, τηνικαῦτα θαῤῥῶν δίδου καὶ ζέμα σελίνου καὶ ἀνίσου, καὶ ἀδιάντου, καὶ ὀξύμελιτος, μὴ μόνον τοῦ ἁπλουστέρου, ἀλλὰ καὶ τοῦ συνθέτου. ἐπὶ γὰρ τῶν ψυχροτέρων κράσεων, καὶ ἐφ' ὧν ἐστι φλεγματικωτέρα καὶ ὑγροτέρα ὕλη, ἐπὶ τούτων ἐστὶν ἀληθέστατον τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ θειοτάτου γαληνοῦ, ὅτι τὸ ὀξύμελι καὶ ῥύπτει γενναίως, καὶ τοὺς πυρετοὺς οὐ παροξύνει. ἐπὶ δὲ τῶν χολωδεστέρων καὶ μελαγχολικωτέρων σπανιώτατα. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων ἤδη δυνάμεων οὐκ ἄν τις αὐτῷ χρήσαιτο, καὶ τοῦτ' οἶμαι δῆλον εἶναι τοῖς μεμαθηκόσι τὰ ἱπποκράτους, καὶ προσομιλήσασι καὶ τῇ πείρᾳ μάλιστα, καὶ ὅτι ξυστικὸν ἔχει τῶν ἐντέρων. πολλὰς γὰρ βλάβας καὶ ὠφελείας ἔχει, καὶ ἀκριβῶς δεῖ ἐπίστασθαι τὸν ἐθέλοντα δοῦναι ἢ ὀξύμελι, ἢ βοτάνης ἀπόβρεγμα, ἢ ἄλλο τι τῶν τεμνόντων, θεραπείας χάριν, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ τοῦ διδομένου, καὶ τὸ ποσὸν, καὶ τὸ ποιὸν, καὶ τὴν τάξιν, καὶ μὴ ὡς ἔτυχεν ἀπροσδιορίστως ἐπὶ πάντων κεχρῆσθαι τοῖς βοηθήμασι. τοῦτο γάρ ἐστι καὶ ἀρίστου ἰατροῦ, τὸ ζητεῖν ἅπαντα καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ μετὰ προσδιορισμοῦ προσφέρειν τὰ βοηθήματα.

Περὶ

De

Περὶ τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. β.

Ὅτι πάντες οἱ συνεχεῖς πυρετοὶ τὴν γένεσιν ἔχουσι τῆς ὕλης τῆς ἐξαπτούσης αὐτοὺς ἐντὸς τῶν ἀγγείων ὑπαρχούσης καὶ σηπομένης, ἅπασιν ὁμολογεῖται, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ συνεχὲς ἔχουσι, καὶ οὐδὲ κινοῦσι ῥῖγος, ὅτι μὴ φέρεται περὶ τὰ ἐκτὸς, καὶ δάκνει τὰ αἰσθητικὰ μόρια, ὡς ἐπὶ τῶν διαλειπόντων. ὅθεν ἐπὶ τῶν συνεχῶν, ἐὰν, φησὶ, ῥῖγος ἐπιγίνηται, σημεῖον ἀγαθὸν εἶναι. καὶ ἔστιν ἰδεῖν τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν καύσων· ἐδίδαξε δὲ ἡμᾶς τοῦτο καὶ ὁ θειότατος Ἱπποκράτης, ἔνθα φησὶν, ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ, ῥίγεος ἐπιγενομένου, λύσις. ἐδόξασαν δέ τινες καὶ τοὺς διαλείποντας ἐντὸς τῶν ἀγγείων εἶναι, ὥσπερ καὶ τοὺς συνεχεῖς, καὶ μηδὲν ὅλως διαφέρειν κατὰ τὸν τόπον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ποσὸν καὶ ποιόν. ἐπὶ μὲν γὰρ συνεχῶν καὶ πολλὴν εἶναι καὶ παχεῖαν τὴν ὕλην ὑποληπτέον, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἐκτὸς τῶν ἀγγείων ἐκπέμπειν δύνασθαι. τὴν δὲ τῶν διαλειπόντων, λεπτοτέραν, καὶ ἐπιτηδειοτέραν εἰς τὸ ἐκτὸς φέρεσθαι· ὅτι δὲ τοιοῦτόν ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν διαλειπόντων, καὶ ἐκτὸς τῶν ἀγγείων σήπεται ἡ ὕλη, δηλοῦσι καὶ τὰ οὖρα. τὴν γὰρ ὕλην αὐτὴν ἐπιδεικνύουσιν ἡμῖν, τὴν φθάσασαν ἤδη σαπῆναι·

καὶ

De febribus ex putredine creatis. Cap. 2.

Quòd omnes febres continẽtes ex materia quæ eas incendit, intra uasa subsistẽte, et putrescente generantur, omnibus in confesso est. Atq; idcirco etiã continuationẽ habent, neq; rigorẽ mouent, qui in externã cutẽ feratur, sensibilesq; particulas rodat, ut in his quæ intermittunt, fieri solet: unde in continentibus, si, inquit, rigor superueniat, bonũ est indicium. Atq; hoc in ardentibus, quas causos Græci appellant, etiã uidere licet. Docuit aũt nos id quoque diuinissimus Hippocrates, ubi ait: si ei qui ardente febri laborat, rigor superueniat, morbi solutio expectanda est. Porrò sunt nõnulli, qui etiã febres intermittentes intra uasa consistere, quẽadmodũ & cõtinentes arbitrentur, ac nihil prorsus loci, sed quãtitatis & qualitatis ratione differre. Etenim in cõtinuis, et multã et crassam esse materiã existimare cõuenit: atq; ideo neq; extra uasa emitti posse, intermittẽtiũ uerò tenuiorẽ, et ut in extimã cutẽ efferatur, magis idoneam. Porrò huiusmodi etiã intermittẽtib. accidit, et materia extra uasa putrescit, urinæ quoq; testantur. quippe materiã ipsã, quæ iã dudũ cõputruerit, repræsentant.

Atq; hinc ſanè integra morbi tẽpora coniectura deprehẽdimus, quando ſcilicet concoctionis initium morbus habet, quando incrementum, & ſtatum. Alij uerò non de loco ſolum in quo conſtituuntur, et generatione quam febres habẽt, diſſentiunt, ſed etiã de materia ipſa, unde procreantur. Nonnulli etenim in uniuerſum febres ex bile incendi dixerũt, cum febris res quæpiam calida ſit, et ſicca: talis autem bilis quoq; exiſtat ad generandos huiuſmodi affectus accommodata. Alij uerò ipſorũ nõ bilem, ſed pituitã cauſantur, eo ꝙ hæc rurſus ad putreſcendum obturandumq; non parũ eſt idonea, cũ humida ſit & craſſa. Iam hoc quoq; nobis indicat ipſum pituitæ uocabulũ, quod phlegma græcè dicitur, à uerbo phlegin, quod eſt inflammare. Nã phegma eo ꝙ inflammet ipſum et calefaciat, dictum eſt: atq; hoc ſanè palã eſt abſurdum. Cæterùm de humore melancholico nõnulli opinati ſunt, nunquã ipſum febrim poſſe incẽdere, eo ꝙ frigidus ipſe ſit natura et ſiccus, nihilq; habeat humidi aut calidi, unde putredines generentur. Nihil itaq; mirum eſt, quoſdã putare melancholicũ humorem neutiquam planè putredinem recipere. Non deſunt, qui in uniuerſum febrim nunquam à putredine fieri pronunciarint.

καὶ δὴ ἐκ τούτου τοὺς ὅλους καιροὺς τῆς νόσου τεκμαιρόμεθα, καὶ πότε τοῦ πέττεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔχει, πότε δὲ ἀνάβασιν, καὶ ἀκμήν. ἕτεροι δὲ οὐ περὶ τοῦ τόπου μόνον ἐν ᾧ συνίστανται, καὶ τῆς γενέσεως, ἣν ἔχουσιν οἱ πυρετοὶ, διαφέρονται, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ὕλης αὐτῆς ἐξ ἧς συνίστανται. οἱ μὲν γὰρ εἰρήκασιν ἀνάπτεσθαι καθόλου τοὺς πυρετοὺς ἐκ τῆς χολῆς. θερμὸν γάρ τι πρᾶγμα καὶ ξηρὸν ὁ πυρετός. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ χολὴ πρὸς τὸ γεννῆσαι ταύτην ἔχουσα τὴν ἐπιτηδειότητα. οἱ δέ γε αὐτῶν οὐ χολὴν, ἀλλὰ τὸ φλέγμα αἰτιῶνται, διότι πάλιν τοῦτο πρὸς τὸ σήπεσθαι, καὶ σφηνοῦσθαι, πολλὴν ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα, διὰ τὸ ὑγρόν τε καὶ παχύ. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡμῖν καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ φλέγματος ὄνομα. διὰ γὰρ τὸ φλέγειν αὐτὸ καὶ θερμαίνειν, εἴρηται φλέγμα. καὶ τοῦτο μὲν ἐστι φανερῶς ἄτοπον. περὶ δὲ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ ἔδοξάν τινες, μηδέποτε αὐτὸν δύνασθαι ἐξάπτειν πυρετὸν, διὰ τὸ ψυχρὸν αὐτὸν εἶναι φύσει, καὶ ξηρὸν, καὶ μηδὲν ὑγρὸν ἔχειν ἢ θερμὸν, ἐξ ὧν αἱ σήψεις γεννῶνται. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν ἐστι δόξαι τινὰς, ὅτι μηδὲ ὅλως ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς ἐπιδέχεται σῆψιν. εἰσὶ δέ τινες οἵπερ ἀπεφήναντο, καθόλου μηδέποτε πυρετὸν γίνεσθαι ὑπὸ σήψεως.

ἐκκαίε-

Nam

ἐκκαίεσθαι γὰρ τοὺς χυμοὺς ἐν ταῖς φλεψὶν, οὐ σήπεσθαι λέγουσιν. εἰ γὰρ ἦν τοῦτο, φασὶ, τί δή ποτε μὴ καὶ ἐν τοῖς ἀγγείοις, εἴ γε ἡ σῆψίς ἐστιν, ἕλμινθες ἢ ἄλλα τινὰ τῶν θηρίων ὁρᾶται τικτόμενα, ὥσπερ ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ ἐν ἄλλοις μορίοις; οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς ἁπάντων ἔστι τοῦτο θεάσασθαι, ὡς τὰ σηπόμενα γεννᾷν πέφυκε ποικίλων θηρίων ἰδέας, ὧν οὐδὲν ὤφθη ποτὲ διὰ οὔρων ἐκκριθέν. δεῖ οὖν λέγειν σήπεσθαι καὶ ἐξάπτεσθαι, καθάπερ ἔστιν ἰδεῖν τοῦτο ἐπί τε πίσσης καὶ ἀσφάλτου γιγνόμενον, ἢ καλάμων, ἢ θρυαλλίδων, καὶ ἄλλων δὲ πολλῶν, ὅσα ἑτοίμως ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἔχει τὸ πάσχειν, καὶ ἐξάπτεσθαι. οὕτως οὖν τινὰ καὶ σπινθῆρος ὀλίγου τυχόντα, εἰς πολλὴν καὶ ἄμετρον ἐξήφθη φλόγα, ὥστε μὴ μόνον τὰ πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὰ πορρωτέρω πάντα ἐμπυρευθῆναι. τοιοῦτόν τι καὶ ἐπὶ ἡμῶν γίνεται, φασίν. ἄρχεται μὲν γὰρ ἐκπυροῦσθαι τὸ πνεῦμα, καὶ ἐκκαίεσθαι, οὐ γὰρ δὴ σήπεσθαι. καὶ αὐτὸ λέγειν, ὅπερ ἐὰν μὴ τύχῃ τῶν ὑγραινόντων καὶ ἐμψυχόντων, ἐπικιρνᾶν αὐτὸ καὶ πραΰνειν δυναμένων, ἐπινέμεται καὶ τὰ πλησίον, καὶ τούτων αὐτῶν ἐκεῖνο δηλονότι πρῶτον, ὅπερ ἂν εὑρεθῇ τούτων ἐπιτηδειότερον εἰς τοῦτο. οὐ μόνον δὲ τὸ σήπεσθαι ἐν τοῖς ἀγγείοις τὴν ὕλην, οἶμαι, διαφέρονται, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς σήψεως. οἱ μὲν

Nã humores in uenis exardescere, nõ putrefieri dictitant. Si nãque hoc esset, inquiunt, cur tãdẽ nõ etiã lumbrici, aut aliæ quædã bestiæ in uasis, si putrefactio est, gigni cernuntur, quemadmodũ in uentre & alijs particulis? Quinetiam in externis omnibus hoc spectare licet, quòd quæ putrescunt, uariarum rerũ species generare solẽt, quarũ nullã unquã per urinas excerni uisa est. Dicẽdũ igitur est putrescere & incẽdi, ut uidere id licet in pice & bitumine, aut arũdinibus, aut chartis, alijsq; multis fieri, quæ promptè ab igne afficiuntur, incendũturq;. Sic igitur nonnulla etiam scintillã modicã nacta, magnam & immensam flammã excitarunt, ut non solũ uicina, sed etiã omnia lõgius sita combusserint. Tale quid etiã in nobis, inquiũt, accidit. Incipit enim spiritus inflãmari, atq; exardescere: non enim iam computrescere ipsum quoq; dicendum est: quia nisi spiritus humectantia & refrigerãtia, quæ ipsum contemperare & mitigare possint, consequatur, etiam uicina depascitur. Atque ex his ipsis ille nimirum primus est, qui ad hoc magis idoneus inueniri poterit. Non solum autem de putrescenda in uasis materie, ut opinor, dissentiunt, sed etiã de putrefactionis modo.

Alij siquidem ipsam ex calido et humido, nimirum humiditate fieri dixerunt, ad uetera & putrefacta ligna respicientes. Sic enim res habere uidetur, ac puto utrosque uera dicere, fieriq; nonnunquam etiam putredinem ex siccitate, magis autem adustione. Nonnulli uerò medicorũ nullam prorsus in uenis putredinem fieri, sed magis in uentre existimarunt. Eius autem rei fidem faciunt tũ ex uermibus, quæ in eo generantur, tum ex recrementis subductis, quæ & malũ odorem, & ad putredinem nihilominus inclinationem repræsentent. Indicant hoc quoq; uomitus, inquiunt, qui crebrò tam perfectè febres exciderunt, ut æger nõ amplius malã accessionẽ sit expertus. Iam alios rursus à febri liberatos ex una & sola sorbitione, uel iniectione conspexisse. uerùm non ex his modò, sed alijs quoq; multis accuratè uidere licet, quòd uenter etiam febrium ex putredine ortarũ causa existat: forsan autem aliarum quoque fons & origo ipse propriè existit.

οἱ μὲν γὰρ ταύτην εἰρήκασιν ἐκ θερμοῦ καὶ ὑγροῦ, δηλονότι τῆς ὑγρότητος, εἰς τὰ παλαιὰ καὶ σεσηπότα τῶν ξύλων ἀποβλέποντες. ὁρᾶται γὰρ οὕτως ἔχον. καὶ οἶμαι ἀμφοτέρους ἀληθεῖς εἶναι τοὺς λόγους, καὶ γίνεσθαί ποτε καὶ διὰ ξηρότητα σῆψιν, μᾶλλον δὲ ἔγκαυσιν. τινὲς δὲ τῶν ἰατρῶν οὐδὲ ὅλως ἐν ταῖς φλεψὶν ἔδοξαν γίνεσθαι τὴν σῆψιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῇ γαστρί. πιστοῦνται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ τικτομένων ἑλμίνθων, καὶ ἐκ τῶν διαχωρημάτων ἐκκρίσεως ἐχούσης τὸ δυσῶδες, καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς σήψεως ἐμφαινούσης οὐδὲν ἧττον. δηλοῦσι τοῦτο καὶ ἔμετοι, φασί, πολλάκις οὕτω τελέως ἐκκόψαντες τοὺς πυρετούς, ὡς μηκέτι δυσπαροξυνθῆναι τὸν κάμνοντα. καὶ ἄλλους δὲ πάλιν ἀπυρέτους γενομένους ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ἐπιρροφήματος ἑωρᾶσθαι, ἢ ἐνέματος. οὐ μόνον δὲ ἐκ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν ἐστιν ἰδεῖν ἀκριβῶς, ὡς ἡ γαστὴρ αἰτία καὶ τῶν κατὰ σηπεδόνα πυρετῶν, τάχα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀρχὴ καὶ πηγὴ κυρίως αὐτὴ καθέστηκεν.

Notæ febris ex putredine.

In primis sanè scire conuenit: febres quæ ex putredine oriuntur, nõ solũ ab externa causa, sed etiam ex diariarum febrium degeneratione originem habere.

Διάγνωσις τοῦ εἶναι τὸν πυρετὸν ἐπὶ σήψει.

Εἰδέναι χρὴ πρό γε πάντων, ὡς οὐ μόνον ἀπὸ προκαταρκτικῆς αἰτίας ἔχουσιν οἱ ἐπὶ σήψει πυρετοὶ τὴν γένεσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μεταπτώσεως τῶν ἐφημέρων πυρετῶν.

Co- γνω-

γνώσῃ δὲ τὴν μετάπτωσιν τῶν πυρετῶν ἐκ τριῶν τούτων μάλιστα σημείων. πρῶτον μὲν, ἐκ τοῦ τὸ προηγησάμενον ἐφήμερον πυρετὸν μὴ εἰς καθαρὸν τελευτᾶν διάλειμμα· δεύτερον, καὶ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν ἀκμὴν εὔφορον· καὶ τρίτον, τὸ μὴ παύεσθαι μετὰ νοτίδος τὴν ἀκμὴν, ἢ μετὰ ἱδρῶτος. ταῦτα τὰ σημεῖα σαφέστατά εἰσι τοῦ μεταπίπτειν τὸν ἐφήμερον πυρετὸν εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει. εἰς ποῖον δὲ ἄλλον πυρετὸν μεταπίπτειν μέλλει, στοχάζεσθαι δεῖ καὶ διαγινώσκειν οὕτως. εἰ μὲν γὰρ ὠχρὸς εἴη καὶ ἄγρυπνος, καὶ φροντιστικὸς, καὶ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, γίνωσκε ὡς χολὴ πᾶσα τὸν τριταῖον αὔξει πυρετόν. εἰ δὲ λευκὸς, καὶ ἀργὸς τὸν βίον, γίνωσκε ὅτι ἀμφημερινός ἐστιν· ὥσπερ καὶ εἰ μολιβδόχρους, τεταρταῖος. καὶ ταῦτα μὲν τὰ σημεῖα τῆς ἐκ μεταπτώσεως ἐφημέρων πυρετῶν ἐστιν εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει. λοιπὸν δὲ καὶ καθόλου παρέπεται αὐτοῖς ὃ μηδενὶ τῶν ἄλλων ὑπάρχει πυρετῶν, οἷον ῥῖγος, ἢ φρίκην, ἢ περίψυξιν ἐπιγίνεσθαι, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν διαλειπόντων. ἐπὶ γὰρ τῶν συνεχῶν, τούτων οὐδέν τι συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ εἰ συμβῇ ἢ φρίκη, ἢ ῥῖγος, ἐπὶ τῶν ἡμιτριταίων τὸ τοιοῦτον συμβαίνει. καὶ ἡ ἀνώμαλος τῶν σφυγμῶν κίνησις. καὶ ἡ θερμασία δὲ τούτοις μάλιστα παρέπεται, καὶ τὸ πολλὰς ἀναδιπλάσεις μάλιστα ποιεῖσθαι, καὶ μιμεῖσθαι τὴν τῶν περιστερῶν κόπρον,

τὴν

Cognosces aūt febriū degenerationem ex tribus hisce notis potissimū. prima sanè est, q febris diaria quæ præcessit, nō in puriū desinat interuallū: secūda, quòd status non fiat ad tolerandū facilis: tertia, quòd status non desinat madore, aut sudore. Hæc sunt indicia manifestissima, quòd febris diaria in putridā transierit. At in qualem febris speciem degeneratura sit, hac ratione et coniectura colligere, & internoscere oportet. Si namq; pallidus æger fuerit, uigilijs torqueatur, curis afficiatur, et ætate floreat, scito bilē totā tertianā excitasse febrim: sin aūt albus, & uita ociosus existat, quotidianā esse putato: quemadmodū etiā si plūbei coloris, quartanā. Atq; hæ sanè notæ sunt febriū diariarū, quæ in putridas degenerarunt. Cæterū uerò etiā generatim comitatur eas id, q nulli aliarū febriū adest, ut rigor, aut horror, aut frigus superueniat, præcipuè intermittentibus. Nam in continentibus nihil horum euenit: uerùm etiamsi contingat aut horror, aut rigor, in semitertianis tale incidit. Adhæc inæqualis pulsuū motus, et caliditas has potissimū sequitur, et q multas reduplicationes, quas Græci anadiploses uocāt, præcipuè efficiat, imiteturq; columbarum stercus,

quod

quod secūdum putredinis successionem, ignem accēdit, ac rursus conquiescit. Iam rodens qualitas & ipsa maximū febriū ex putredine ortarū indiciū existit. Apparet etenim in hecticis quoq;, sed in alto magis delitescit, ex putredine uerò ortis febribus rodens qualitas per extimas partes maximè percipitur: insuper maxima & certißima nota est, etiam pulsuū systole citatior, et urinarū cruditas. nam in diarijs semper concoctæ apparent. Tantū etiam de febribus ex putredine internoscendis dictum sit.

De curatione febrium continentium.

Continentes febres solerti diligentia curari debent, subitoq; id faciundum, quod internotio dictauerit, siue sanguinis mißionem, siue purgationem requirat. Maximum enim incommodum est, cùm in omnib. morbis, tum uerò in continentibus, dilatio. Nam febres uehementiores redduntur, dum putredo augescit, et uires imbecilliores fiunt, ut quæ febrium magnitudinem non amplius ferre poßint, neque præterea magnorum præsidiorum aliquod ad curationem admittere queant.

Internotio.

Qui igitur sanguinis mißione indi-

πλὴν κατὰ διαδοχὴν τῆς σήψεως ἀνάπτουσαν πῦρ, καὶ πάλιν παυομένην. καὶ ἡ δακνώδης δὲ ποιότης, καὶ αὐτὸ μέγιστον σημεῖον τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἑκτικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ βάθει μᾶλλον ὑποσμύχεται. ἐπὶ δὲ τῶν ἐπὶ σήψει ἐπιπολῆς* ἡ συναίρεσις τῆς δακνούσης ποιότητος. μέγιστον δὲ καὶ βεβαιότατον σημεῖον, καὶ τὸ τάχος τῶν σφυγμῶν τῆς συστολῆς, καὶ ἀπεψία τῶν οὔρων. ἐπὶ γὰρ τῶν ἐφημέρων ἀεὶ πεπεμμένα φαίνεται. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς διαγνώσεως τῶν ἐπὶ σήψει.

Περὶ θεραπείας συνεχῶν.

Τοὺς συνεχεῖς τῶν πυρετῶν ἰᾶσθαι δεῖ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, ὀξέως τε πράττειν ὅπερ ἂν ἡ διάγνωσις ὑπαγορεύσοι, εἴτε φλεβοτομίαν, ἢ κάθαρσιν δεήσει. μέγιστον γὰρ κακόν ἐστιν ἐν πᾶσι τοῖς νοσήμασιν, μάλιστα δὲ ἐν τούτοις, ἡ ἀναβολή. οἵ τε γὰρ πυρετοὶ σφοδρότεροι γίνονται, τῆς σήψεως ἐπιτεινομένης, ἥ τε δύναμις ἀσθενεστέρα γίνεται, οὐκ ἔτι δυναμένη φέρειν τὸ μέγεθος τῶν πυρετῶν, οὔτε ἔτι δύνασθαί τι τῶν μεγάλων βοηθημάτων εἰς θεραπείαν παραλαμβάνειν.

Διάγνωσις.

Τοὺς μὲν οὖν φλεβοτομίας δεομένο-

λεουμένους ἔνεστί σοι διαγινώσκειν οὕτως. ἐρυθρὰ ἔχουσι καὶ ταραχώδη τὰ οὖρα, καὶ σηπεδονώδη, καὶ δριμὺ πλέον φαίνεται. καὶ τὰ ὄμματα χολώδη καὶ ἐρυθρὰ ἴσχουσι, καὶ τὸ ὅλον σῶμα βαρύνεται, καὶ τὰς φλέβας εὐρυτέρας, καὶ ἐν ὄγκῳ μείζονι τοῦ πρόσθεν ἔχουσι. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα καταδηλόν σοι ποιήσει τὸν πλεονάζοντα χυμόν· καὶ μάλιστα ἡ δίαιτα. θερμοτέροις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εὑρίσκονται καταχρησάμενοι βρώμασί τε καὶ πόμασι, καὶ οἴνοις πλέοσι, καὶ παλαιοτέροις, καὶ λιπαροῖς κρέασι. πολλοὶ δὲ καὶ ἀσιτήσαντες ἢ θυμωθέντες, ἐνέπεσον εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει συνεχεῖς πυρετούς. οἱ δὲ, δι' αἱμορροΐδος ἐποχήν· οἱ δὲ, διὰ πλῆθος αἵματος, ταῦτα μᾶλλον ἴσχουσι τὰ σημεῖα· οἱ δὲ διὰ χολὴν περιττεύουσαν, ἔξωχροί εἰσι μᾶλλον καὶ μελάντεροι. ὅτε δὲ καὶ πλεῖον ὑπεροπτηθῶσιν οἱ χυμοὶ, τότε αὐτοῖς ἐστιν ἔτι μᾶλλον τὰ οὖρα ὠχρότερα, καὶ πολλάκις μελάντερα φαίνεται. καὶ τὰ διαχωρήματα ὡσαύτως δριμέα τε καὶ χολώδη. οὕτως οὖν χρὴ τοὺς πλεονάζοντας χυμοὺς, ὁποῖοί τέ εἰσι γνωρίζειν.

Θεραπεία.

Θεραπεύειν οὖν χρὴ τοὺς διὰ σῆψιν καὶ πλεονασμὸν αἵματος, διὰ φλεβοτομίας. οὐ μὴν ἧττον καὶ τοὺς ὑπὸ χολῆς ὀχλουμένους φλεβοτομήσεις, εἴπερ ἐργῶ-

indigent, eos hoc pacto internoscere tibi licet. urinas habent rubras, turbatas et putridas, multumq; acres, oculos biliosos & rubros: totum corpus graue: uenas latiores, & earū torulos, quàm antea, tumidiores. Cæterùm etiam causæ quæ præcesserunt, humorem redundātem tibi indicabunt, præcipuè uictus ratio. Nā ægri calidiorib. magna parte cibis, potibus, uino liberaliore & magis uetusto, carnibus pinguibus usi deprehēduntur. Multi uerò ex inedia, aut ira in continentes febres, quæ ob putredinem nascuntur, inciderunt: alij ob sanguinis uenarum in ano extantiū, hæmorrhoidas Græci appellāt, retētionē: alij uerò ob sanguinis copiā potius hæc habent indicia: nonnulli ex bile superflua pallidi sunt magis, et nigriores. Quando aūt humores etiam plus æquo adusti fuerint, tunc ipsis urina adhuc magis pallida, et subinde nigrior apparet, et deiectiones similiter acres et biliosæ. Hoc igitur modo humores, qui redundant, qualesq; sunt, cognoscere oportet.

Curatio.

Itaq; febres ex putredine, et sanguinis abūdātia ortæ, uenæ sectione curari debēt. nō tamen minus etiā his sanguinē detrahes, qui à bile infestantur, siquidē furens

ad purgationem idonea craßior, & copia tibi peccare uideatur. Nam perspiratu discutere materiam intus latitantem & putrescentem conducit: quippe minor efficitur, nec permittendũ ut ea propter copiã et craßitiem meatib. infarciatur, & putrescat. Quod si uenæ sectionẽ nõ poßis ob uires ægri imbecilliores, aut ꝙ is sanguinem dimittere metuerit, adhibere, tunc magis ad uictus rationem, quæ refrigerare possit, & humectare, nec nõ attenuare, & diffundere adeò citra calorẽ queat, respicito. Postquam uerò hoc feceris, & materia multo minor, et concoctionis notas habere uideatur, tunc audacter aquã frigidam exhibeto.

De frigidæ potu.

Atq; id facies potißimum, si æger aquam bibere consueuerit: adhæc si nec inflãmatio, aut scirrosus tumor, aut laxus, quod œdema dicitur, particulam quandã possideat. Si enim ex his aliquod apparuerit, aquæ potio uitanda est.

De inflammatione erysipelacea.

Quòd si inflãmatio feruens, & erysipelacea fuerit, tunc frigidæ potum exhibere, ne tentaueris. Prædicito autẽ id quod futurum sit, nempe ꝙ feruor febris extinguetur quidem necessariò, ipsa

σα φαίνοιτό σοι καὶ ἐπιτηδεία πρὸς κάθαρσιν, καὶ παχυτέρα, καὶ τῷ πλήθει λυποῦσα· διαπνεῦσαι γὰρ χρεία τὴν ἔνδον ἐμφωλεύουσαν ὕλην, καὶ σηπομένην· ἐλάττων γὰρ γίνεται· καὶ μὴ συγχωρεῖν σφηνοῦσθαι καὶ σήπεσθαι διὰ τὸ πλῆθος, καὶ τὴν παχύτητα. εἰ δὲ μὴ δύνῃ φλεβοτομίαν παραλαβεῖν, διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἀσθενεστέραν εἶναι, ἢ διὰ τὸ δεδοικέναι φλεβοτομηθῆναι τὸν κάμνοντα, τότε πλέον ἀπόβλεπε πρὸς τὴν ψύχειν τε καὶ ὑγραίνειν δυναμένην δίαιταν, ἀπολεπτύναι τε καὶ διαχέειν. ἐπὶ τοσοῦτον ἐκτὸς τοῦ θερμαίνειν. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο πράττων τὸν ἐλάττων φανῇ, καὶ πολὺ μειωθεῖσα ἡ ὕλη, καὶ τὰ τῆς πέψεως ἔχουσα σημεῖα, θαῤῥῶν ἐπιδίδου ψυχρὸν ὕδωρ.

Περὶ ψυχρᾶς πόσεως.

Καὶ μάλιστα εἰ καὶ ὁ κάμνων ἔθος ἔχει τοῦ πίνειν ὕδωρ, καὶ πρόσετι εἰ καὶ μὴ φλεγμονὴ ἢ σκιῤῥώδης ὄγκος ἢ οἰδηματώδης ὑπάρχει περί τι τῶν μορίων. εἰ γάρ τι φανείη τούτων, φυλάττεσθαι τὴν τοῦ ψυχροῦ πόσιν.

Περὶ φλεγμονῆς ἐρυσιπελατώδους.

Εἰ δὲ καὶ φλεγμονὴ ζέουσα καὶ ἐρυσιπελατώδης οὖσα τύχῃ, τότε μὴ προσενεχθῇς δοῦναι τὴν τοῦ ψυχροῦ πόσιν. πρόλεγε μέντοι τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ὡς σβεσθῆναι μὲν τὸ ζέον τῶν πυρετῶν ἀνάγκη, ἀπύ-

ἀπύρετον μέντοι μὴ παντάπασι γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν χρόνῳ τινὶ ἀκινδύνως, καὶ κατὰ μέρος ἀποπαύεσθαι τὸ περιλειφθὲν ἔτι, καὶ οἷον λείψανον ὑπάρχον τοῦ πυρετοῦ. ἐγὼ γοῦν ἐπί τινος ἐρυσίπελας ἔχοντος, καὶ νοσοῦντος καυσώδη καὶ συνεχῆ πυρετὸν, οἶδα δεδωκὼς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ παρ' αὐτὰ σβέσας τὸ σφοδρὸν τοῦ πυρετοῦ, ἐκτός τε κινδύνων ποιήσας τὸν κάμνοντα, κινδυνεύοντα διαφθαρῆναι ὑπὸ τῶν ἀκαίρων καταπλασμάτων καὶ ἐπιχρισμάτων, ὡς εἰώθασι πάντοτε προσφέρειν ἀεὶ πάντων οἱ ἰατροί.

Σημεῖα περὶ τῶν ἐχόντων ἐρυσιπελατώδη φλεγμονήν.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς οἱ πυρέττοντες καύσωνα πυρετὸν ἐπὶ ἐρυσιπελατώδει φλεγμονῇ, διψῶσι μᾶλλον τῶν ἄλλων, καὶ ἀπορρίπτουσι τὴν ἐσθῆτα τοῦ σώματος. ἰσχυρότερον δὲ μᾶλλον καὶ διὰ τρίτης ἐπιπαροξύνονται, καὶ διὰ τῆς γαστρὸς ἐκκρίνουσι χολώδη καὶ ἰχωροειδῆ περιττώματα, καὶ οἱ ἐν τῷ πνεύμονι φλεγμονὴν ἔχοντες ἐρυσιπελατώδη, ἀλλ' οὐ διψῶσιν οὕτω σφοδρῶς, ἀναπνέουσι δὲ πυκνὸν καὶ μέγα, καὶ τὰ μῆλα ἔχουσιν ἐρυθρὰ, καὶ τὴν γλῶτταν τραχεῖαν, καὶ παραφρονοῦσι, καὶ τοῦ ψυχροῦ ἀέρος μᾶλλον ἐπιθυμοῦσι, καὶ μᾶλλον ὠφελοῦνται ὑπ' αὐτοῦ, ἢ τοῦ ψυχροῦ πόματος, ὅπερ μᾶλλον τοῖς ἔχουσιν ἐν ἄλλῳ μέρει φλεγμονὴν ἐρυσι-

ipsa uerò tota non prorsus discutietur, sed tempore aliquo procedente febris reliquiæ adhuc superstites, tutò & particulatim dissoluētur. Ego sanè noui, aquā me frigidā alicui dedisse, qui erysipelate infestaretur, ardentiq; & continua febri laboraret, ac uehementiam febris ex ea restinxisse, eripuisseq; periculo, ne ex intempestiuis cataplasmatis & inunctionibus interiret, quæ medici semper in omnibus solent adhibere.

Notæ inflammationis erysipelaceæ.

Sciendum est, eos qui ardenti febri laborant ob erysipelaceā inflammationem, magis quàm alios sitire, uestimenta à corpore proycere. Euidentius autem hoc est indicium, quòd etiam tertio quoque die accessionem ualidiorem experiuntur, & recrementa per aluum biliosa, & saniei similia excernant. At qui in pulmone inflammationem erysipelaceam sentiunt, non adeò uehementer sitiunt, sed frequentem magnam'que respirationem edunt, genas habent rubentes, linguam scabram, & delirant, frigidum'que aerem magis appetunt, magis'que ab eo quàm frigidæ potu iuuantur. Hanc autem ijs potius, qui in alia parte inflammationem habent erysi-

erysipelaceam, offerre conuenit: illis autem, quorum pulmonem haec exercet, frigidum aerem, ut à quo etiam iuuentur, ad spirandum magis procurato.

De causo, hoc est ardente febri, falsa. Cap. 3.

SCire hoc quoque oportet, duas esse febris ardẽtis species. unam sanè ueram & exquisitam, quae omnia commemorata habeat: sitim uehementem, deiectiones biliosas, linguã scabram, & nigricantem. falsa autem, & ipsa quoque sitim adfert, sed non adeò uehementem & intensam, neq; linguae nigrorẽ, neq; excremẽtũ per aluũ excernitur biliosum, sed magis corrupta. neque amaritudo in gustu ex pituitoso humore salsoq; potius superãte percipitur: unde etiã periculosa magis est: quàm febris germana. Quapropter ueris ardẽtib. exquisitisq;, cũ à flaua excitentur bile, aquae frigidae potio magis conuenit, aliaq; omnia quae refrigerare etiã extrinsecus facultate & actu possunt. Quibus autem ex pituita origo est, his frigida potio exhiberi nõ debet, ac nulla quae actu refrigerant: uerùm illa potius, quae mitẽ calorẽ, tepidũq; sortita sunt, cuiusmodi existunt epithemata etiam sola, quae ex lini semine parantur: subinde uerò etiam quae

ἐρυσιπελατώδη διδόναι δεῖ. τοῖς δ' ἔχουσι περὶ τὸν πνεύμονα, ψυχρὸν ἀέρα παρασκευάζειν ἀναπνεῖν μᾶλλον. ὑπ' αὐτοῦ γὰρ καὶ ὠφελοῦνται.

Περὶ νόθου καύσου. γ.

ΕΙδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο, ὡς δύο εἰσὶν εἴδη καύσου. ὁ μὲν γάρ ἐστι γνήσιος καὶ ἀκριβὴς, πάντα τὰ προειρημένα ἔχων, δίψαν σφοδρὰν, διαχωρήματα χολώδη, καὶ γλῶσσαν τραχεῖαν καὶ μέλαιναν. οἱ δὲ νόθοι φέρουσι μὲν καὶ αὐτοὶ δίψαν, ἀλλ' οὐ πάνυ σφοδρὰν καὶ ἐπιτεταμένην, οὐδὲ τὸ μέλαν τῆς γλώττης, οὐδὲ τὸ διὰ γαστρὸς ἐκκρίνειν χολώδη, ἀλλὰ μᾶλλον διεφθαρμένα. οὐδὲ πικρὰ περὶ τὴν γεῦσιν ἡ αἴσθησις, ἐκ τοῦ φλεγματώδους καὶ ἁλμυροῦ χυμοῦ πλεονάζοντος μᾶλλον, ὅθεν καὶ τὸ ἐπικίνδυνον ἔχει μᾶλλον τοῦ γνησίου πυρετοῦ. τοῖς μὲν οὖν γνησίοις καύσοις καὶ ἀκριβέσιν, ἅτε δὴ ὑπὸ ξανθῆς χολῆς κινουμένοις, ἁρμόζει μᾶλλον ἡ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος πόσις, καὶ τἆλλα πάντα ὅσα ψύχειν καὶ ἔξωθεν δύναται δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ φλέγματος κινουμένοις, φείδεσθαι δεῖ ψυχρὸν πόμα προσφέρειν, καὶ πάντα τὰ ἐνεργείᾳ ψυχρά· ἀλλὰ μᾶλλον ὅσα προσηνῆ θερμότητα καὶ χλιαρὰν κέκτηται, οἷά ἐστι τὰ διὰ τοῦ λινοσπέρμου ἐπιθήματα καὶ μόνα, πολλάκις δὲ καὶ διὰ

διὰ κριθίνου ἀλεύρου εἰς ὕδωρ ἑψηθέντος, ἐν ᾧ χαμαίμηλα καὶ μελίλωτα ἀπεζέσθησαν. καὶ τὰ ῥάκη δὲ τούτοις ἁρμόζει, τὰ ἐκ τῶν ὀρίων ὑφανθέντα, μᾶλλον εἰς τὸ ζέμα τῶν προειρημένων βοτανῶν ἀποβρεχόμενα. δῆλον δὲ, ὅτι καὶ ἐλαίων τινῶν προσειληφότος τοῦ ζέματος, οἷόν ἐστι χαμαίμηλον, ῥόδινον, καὶ τὸ ὀμφάκινον. γινώσκειν χρὴ δὲ, ὅτι οὐ μόνον τοῖς νόθοις συμφέρει τὰ τοιαῦτα ἐπιθέματα, ἀλλὰ καὶ τοῖς γνησίοις. τοῖς μέντοι νόθοις πλέον. ὅσα γὰρ καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ψυχρὰ, τὰ τοιαῦτα τοῖς γνησίοις μᾶλλον ἁρμόζειν, οἷά περ ἐστὶ καὶ τὰ διὰ τοῦ ῥοδίνου σκευαζόμενα λυξιπύρετα, καὶ προσειληφότα χυλὸν ψυχουσῶν βοτανῶν, κοτυληδόνος τε καὶ ὀξαλίδος, καὶ θριδακίνης, καὶ ἀτραφάξυος, καὶ ἀνδράχνης, καὶ ἀρνογλώσσου, καὶ ἄλλων μυρίων. διαγνοὺς οὖν τὰς διαφορὰς αὐτῶν, καὶ τὴν ὕλην ὅθεν ἐξάπτονται, οὕτω καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐμψύξεως, καὶ τὸν τρόπον παραλάμβανε τῆς τοῦ διεφθαρμένου κενώσεως.

Πρὸς στόμαχον ἔχοντα πύρωσιν.

Τοῖς δὲ καυσουμένοις τὸν στόμαχον, καλῶς ποιήσει καὶ ψυχρὸν ὕδωρ μετὰ ῥοδίνου ἀνακοπὲν, καὶ ἔξωθεν ἐπιβληθὲν, ἢ σήσαμον ὕδατι βραχὲν, εἶτα ἐπιμελῶς λειωθὲν μετὰ ῥοδίνου. καὶ ῥοδίνου κηρωτὴ ποιεῖ

quæ ex ordacea farina aquæ incocta, cui chamæmelum & melilotum adiecta fuerint, conficiuntur. Nā lintei lanei iuri herbarum, quas diximus, decoctarū, intincti magis cōueniunt. At clarum est, quòd etiam oleum quoddam, cuiusmodi est chamæmelinum, rosaceum & omphacinum, decocto rectè accommodatur. Intelligendum autem est, huiusmodi epithemata non solum falsis, sed etiam germanis febribus ardētib. conducere, falsis tamē amplius. Quæ enim et facultate et actu refrigerant, ea germanis potius cōpetere: cuiusmodi sunt etiā lexipyreta, quæ ex rosaceo parantur, quibus adiectus quoq; sit succus herbarū refrigerantiū, cotyledonis, oxalidis, lactucæ, atriplicis, portulacæ, plātaginis, et aliarū cōpluriū. Cum igitur differētias ipsarū notaueris, et materiem, unde accenduntur: ita etiā intelligito, quatenus refrigerare, & quomodo id quod corruptum est, expurgare debeas.

Ad stomachum ardore æstuantem.

Quibus stomachus ardore æstuat, probè faciet aqua frigida cū rosaceo subacta, et extrinsecus imposita: aut sesamū aqua maceratū, deinde cū rosaceo diligēter læuigatū. Item ceratū rosaceum bene

bene facit, cui admixtus sit portulacæ et uuæ acerbæ succus pari portione. Sin aũt totum quoque corpus cerato inducto humectaueris, ualde commodabis.

ποιεῖ καλῶς, προσλαβοῦσα χυλὸν ἀνδράχνης καὶ ὄμφακος ἴσον. εἰ δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα ὑγρὸν ποιήσας, τὴν κηρωτὴν ἀλείψεις, μεγάλως ὠφελήσεις.

Quomodo febres ex sanguineo humore prouenientes notari debeant.

Διάγνωσις τῶν ὑπὸ αἱματικῶν χυμῶν κινουμένων πυρετῶν.

Febres, quæ ex sanguinei humoris putredine accendũtur, inde cognosces, quòd mitis statim calor ad primum manus tactum percipitur, qui nihil habeat rodens & acre, qualis in febribus deprehenditur, quæ ex flaua bile plus satis adusta excitantur. Apparet etenim in febribus etiam ex pituita putrescẽte creatis, statim per initia calor tum mitis, tum uaporosus. sin autem quis manum diutius admoueat, paulo pòst rodens caliditas tactui occurrit, ueluti per colum quoddam, aut cribrum sursum emergens. Vbi igitur febres ex sanguine oriuntes internoueris, statim per initia, ut dictum est, uenam secato: eos autem qui ex bile febricitant, purgato potius, si materia tibi ad excretionem procliuis uideatur, et febris quæ inuadit, uehemens non fuerit. noui autem me etiam acuta laborantem febri purgasse. Verùm huiusmodi multam diligentem'que notationem, & animaduersionem requirunt: & medicum, qui animo fuerit confidenti.

Γνωριεῖς δὲ τοὺς ἀπὸ σήψεως αἱματικοῦ χυμοῦ ἀναπτομένους πυρετούς, ἔκ τε τοῦ πραεῖαν εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν τὴν θερμασίαν φαίνεσθαι, καὶ μηδὲν ἔχουσαν δακνῶδές τε καὶ δριμύ, οἷόν ἐστιν ὑπὸ τῶν ἐξ ὑπεροπτήσεως τῆς ξανθῆς χολῆς ἀναπτομένων πυρετῶν. φαίνεται μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπὶ φλέγματι σηπομένων πυρετῶν εὐθὺς κατ' ἀρχὰς θερμασία πραεῖά τε καὶ ἀτμώδης, ἀλλ' εἰ χρονίσῃ τις, ὀλίγον ὕστερον προσγίνεται τῇ ἁφῇ δακνώδης θερμασία, ὡς διὰ ἠθμοῦ τινος ἢ κοσκίνου ἀναφερομένη. διαγνοὺς οὖν τοὺς ὑπὸ αἵματος κινουμένους πυρετοὺς εὐθὺς κατ' ἀρχάς, ὡς προείρηται, φλεβοτόμησον. τοὺς δὲ ὑπὸ χολῆς, κάθαιρον μᾶλλον, ἢν ὀργῶσά σοι φαίνοιτο ἡ ὕλη, καὶ μήτε ὁ πυρετὸς ἐσβάλλων ᾖ σφοδρός. οἶδα δὲ καὶ πυρέττοντα ὀξέως καθάρας. ἀλλὰ χρῄζει τὰ τοιαῦτα πολλῆς καὶ ἀκριβοῦς διαγνώσεως, καὶ θαρρῆσαι δυναμένου ἰατροῦ.

ἀρκεῖ

Abunde

ἀρκεῖ δὲ καὶ μόνον φλεβοτομῆσαι τὸν κάμνοντα, διὰ τὸ ἀσφαλέστερον καὶ δυνατώτερον, ἐμψυχούσῃ τε καὶ ὑγραινούσῃ λοιπὸν χρῆσθαι διαίτῃ, καὶ τοιούτοις ἀλείμμασι.

Περὶ διαίτης.

Ἐπὶ πάντων μὲν ὁ τῆς πτισάνης χυλὸς ἐπιτήδειος, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν γνησίων καὶ διακαῶν καύσων, καὶ δίψος ἐχόντων σφοδρὸν, καὶ ψυχρισθέντα ἐπιδιδόναι τὸν χυλόν, καὶ τὰς κηρωτὰς δὲ ὁμοίως σκευάζειν δεῖ, διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος καὶ ῥοδίνου, καὶ τῶν ἐμψυχόντων. ἐπὶ δὲ τῶν νόθων οὐδαμῶς, ἀλλ' ἀρκεῖ χλιαρὰ πάντα καὶ εὔκρατα, καὶ μηδὲν ἔχοντα τῶν σφοδρῶς ψύχειν δυναμένων. καὶ θριδακίνης δὲ * ψυχρανθέντας καυλοὺς, καὶ ὠὰ, ὁμοίως καὶ ἴντυβα, καὶ τρώξιμα, καὶ κολοκύνθας, ἐπιδιδόναι πάντα συμφέρει τοῖς διακαῶς πυρέττουσι. τὸ δὲ ὀξύμελι φεῦγε παντελῶς τούτοις ἐπιδιδόναι, καὶ παντοίων ὅλως ἀποζεμάτων. εἰσὶ γὰρ πάντα ταῦτα τοῖς πάνυ πυρέττουσι πολέμια. εἰ δ' ἄρα συμβῇ γενέσθαι πολλὴν ἀγρυπνίαν τῷ κάμνοντι, τηνικαῦτα τὴν διὰ κωδειῶν αὐτοῖς ἀντίδοτον ἐπιδιδόναι δεῖ. καὶ γὰρ μετὰ τὸ ποθῆναι, ὕπνον ἐμποιεῖ, καὶ τὸ σφοδρὸν καὶ τὸ διακαὲς ἀμβλύνει τῶν πυρετῶν. εἰ δ' ἄρα καὶ τοῖς νόθοις ἐπιδοῦσα διαθέσεις αὐτὴν, δι' ἀγρυπνίαν

ἢ πα-

Abundè uerò est, etiam sanguinē duntaxat mittere, eo quòd tutius efficaciusq; sit remedium: & refrigerante ac humectante uictu, atque huiusmodi unctionibus in posterum uti.

De uictus ratione.

In omnib. sanè ptisanæ cremor idoneus existit: sed in germanis quidē, et perurētib. febrib. quas καύσους Græci appellant, sitim uehemētē adferētib. etiā refrigeratū cremorē concedere oportet, ac cerata similiter parare ex aqua frigida, rosaceo, et refrigerātib. In falsis aūt nequaq̄, uerùm sufficiunt omnia tepida, et tēperata, & nullū ex ijs quæ uehemēter refrigerare possunt, habētia. porrò lactucæ caules refrigeratas, oua, similiterq; intybū agrestem, et domesticū, & cucurbitas ijs qui perardenti febri laborant, omnia exhibere cōducit: oxymeli uerò his dari prorsus nō debet, nec multiplicia ac uarij generis omnino decocta, ut quæ grauiter febricitantib. omnia sint inimica. Porrò si multis ægrū uigilijs conflictari acciderit, tūc ei antidotū, q̄ à papaueris capitib. diacodyon Græcis appellatur, offerēdū est. Quippe ubi deuoratū fuerit, somnū inducit, & febriū uehementiā ardorem'que obtundit. Quòd si uerò etiam falsis febrib. ardentibus ob uigilias,

aut mentis alienationē ægro molestam, dare ipsum cogaris, cum momento apomelitis ei admixto, exhibeto. Sic namq; metuendū non est, ut medicamentū frigiditate materiā reddat crasšiorem. Ego rhodomeli & hydrorosatum aquæ mixtum, ac rosatum ipsum per se refrigeratum, ijs potisšimum qui iecoris ardorem sentiebant exhibui.

De balneo.

Lauandi sunt, qui feruida et perardenti febri laborant, in domo potisšimū, ubi solium habeatur tepente aqua plenū, ut totum ægri corpus undequaq; ab aqua operiatur. Non autem adiunges ei aliā præterea: neq; omnino ipsam commouebis, ut quæ uires digerat, et conuellat. Quare neq; imbecillis admodum uiribus præditos in solio lauare conuenit, q apud Romanos tinam ingredi dicitur: illi uerò in id descendent, quorum uires dissolutioni & digestioni, quæ ex tepida prouenit, obsistere ac tolerare posšūt. Tantum de ardentibus & continentibus febribus dictum sit, putoq; hæc abundè sufficere. Si enim ex particularibus quippiā prætermissum fuerit, ex his quæ generatim, membratimq; dicta sunt, reliquum ipse tibi inuenire poteris.

ἢ παραφροσύνην ὀχλοῦσαν τῷ κάμνοντι, ὀλίγον αὐτῇ προσπλέξας ἀπομέλιτος οὕτως ἐπιδίδου. οὕτω γὰρ οὐ φοβηθήσῃ, μὴ τῇ ψύξει παχυτέραν ἐργάσηται τὴν ὕλην τὸ φάρμακον. καὶ ῥοδόμελι δὲ καὶ ὑδροροσάτον εἶδα διδωκὼς, ὕδατι μίξας, τοῖς καιομένοις μάλιστα τὸ ἧπαρ, καὶ ῥόδινον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ψυχρανθέν.

Περὶ λουτροῦ.

Λούειν δὲ χρὴ τοὺς καυσώδη καὶ διακαῆ νοσοῦντας πυρετὸν, ἐν τῷ οἴκῳ μᾶλλον, ἐν σκάφῃ χλιαρὸν ἐχούσῃ ὕδωρ πολὺ, ὥστε πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ὕδατος περιέχεσθαι ὅλον τὸ σῶμα τοῦ κάμνοντος. μὴ προσαντλείτω δέ τις αὐτῷ, μήτε κινείτω τι ὅλως τὸ ὕδωρ. διαφορητικὸν γάρ ἐστι τῆς δυνάμεως, καὶ καταβλητικόν. διόπερ οὐδὲ τοὺς ἔχοντας ἀσθενῆ πάνυ τὴν δύναμιν δεῖ σκαφολουτρεῖν, ὅ ἐστι παρὰ ῥωμαίοις, τίναν ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ἐκείνους ἐμβιβάζειν δεῖ, ἵσοις ἡ δύναμις ἀντέχειν τε καὶ φέρειν δύναται τὴν ἀπὸ τοῦ χλιαροῦ γινομένην ἔκλυσίν τε καὶ διαφόρησιν. τοσαῦτα περί τε καύσων καὶ συνεχῶν εἴρηται πυρετῶν. ἃ καὶ ἀρκούντως ἔχειν ἡγοῦμαι καὶ ταῦτα. εἰ γάρ τι παραλέλειπται τῶν κατὰ μέρος, ἐκ τῶν καθόλου καὶ μερικῶς εἰρημένων δυνήσεταί τις ἑαυτῷ τὸ λοιπὸν ἐξευρίσκειν.

Περὶ συγκοπῆς τῆς ἐν τοῖς πυρετοῖς γινομένης.

Γίνονται δὲ συγκοπαὶ δυνάμεων ἐπὶ τῶν καμνόντων αἰφνιδίως, ἢ διὰ πλῆθος χυμῶν ὠμοτέρων, καὶ μάλιστα βαρυνόντων τὸ στόμα τῆς γαστρός· ἢ διὰ χολώδεις καὶ ὑπερλέπτους χυμοὺς, καὶ διαφορουμένους ἑτοίμως, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ συῤῥέοντας εἰς τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, ὥστε καὶ διὰ τοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ πλέον συγκόπτεσθαι τὴν δύναμιν. ἐπειδὰν οὖν οὐ διὰ μίαν αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ δι' ὠμοὺς χυμοὺς ἐπιγίνωνται συγκοπαὶ, καὶ διὰ λεπτοὺς καὶ χολώδεις, εἰδέναι δεῖ καὶ διακρίνειν ὅπως χρὴ γινώσκειν τὰς τούτων διαφοράς. ἄνευ γὰρ διαγνώσεως οὐχ οἷόν τε ἁρμόσασθαι καλῶς πρὸς ἑκάστην αἰτίαν.

De syncope, quæ in febribus accidit.

Viriũ ruinæ, quas Græci syncopas appellant, subitò in ægris oriuntur, aut ex crudiorũ humorum, præsertim os uětriculi grauantium copia: aut ex biliosis nimiumq́; tenuibus, & qui facilè dissipantur, humoribus: interdũ uerò etiam, dum ad os uentriculi confluunt, ut hac quoq; de causa uires conuelli prosternariq́; contingat. Quoniam igitur uirium ruinæ nõ una ex causa, sed tum ex crudis, tum ex tenuib. biliosisq́; humoribus oboriuntur, uidendum est, quomodo horum differentiæ discerni, notariq́; debeant. Nisi enim discrimina internoueris, fieri non potest, ut remedia ad unamquamq; causam rectè accommodes.

Διάγνωσις τῶν ἐπὶ πλήθει συγκοπτομένων πυρετῶν.

Οἱ μὲν ἐπὶ πλήθει ὠμῶν χυμῶν συγκοπτόμενοι, πρῶτον μὲν ἔχουσι τὸ πρόσωπον οἰδαλεώτερόν τε καὶ ὠχρότερον, καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, καὶ ὅλην τὴν γαστέρα πνευμάτων μεστὴν, καὶ τοὺς σφυγμοὺς ἔχουσι μικροὺς, καὶ ἀραιοὺς, καὶ βραδεῖς, καὶ ὀξώδεις ὀρυγὰς ὑπομένουσι, καὶ φλεγματικωτέραν δὲ τὴν ἕξιν. καὶ τὰ προηγησάμενα δὲ σαφέστερον ἔτι σοι δηλώσει τὸν πλεονάζοντα χυμόν.

ἀπὸ

Notæ febriũ in quibus humorum crudorum copia syncopen inducit.

Qui sanè ob crudiorum humorum copiam in syncopen incidunt, primùm sanè faciem habent tumidiorem, pallidioremq́;: os uentriculi totumq; uentrẽ flatibus distentũ: adhæc pulsus exiguos, raros, et tardos: insuper ructus sustinent acidos, habitumq́; pituitosiorẽ repræsentant. Iã ea quæ præcesserũt, clarius tibi humorem superantem indicabunt.

Nam cruditates tunc continuæ plurimùm præcedunt, ocia, intempestiua balnea, leguminum fructuumq; fugaciũ, et carnium repletio, uiniq; craßioris sinister usus. Hoc igitur modo, qui ex crudorum humorũ abundantia syncopen experiuntur, internosci debent.

Notæ eorum qui ob biliosos tenuesq; humores syncope conflictantur.

Qui ob biliosos tenuesq; humores syncope laborant, hac ratione internosci possũt. Primùm sanè facies ipsorum squalida est, & sicca, pulsus exigui, inæquales & inordinati apparebunt, deiectio autem biliosa est, uigiliæ magis quàm in alijs urgent, sitisq; affligit. Iam ex alijs quoque multis notis discerni possũt, præsertim uerò ijs quæ præcesserũt. Solicitudines enim, et tristitia, cibusq; modicus ijs qui ex uitiosis & acribus assumptis, hos præcedere magna parte cõsueuit. Sic igitur ipsi internosci debent.

Curatio eorum qui syncope periclitantur.

Curandi sunt, qui ex crudorum humorum copia in syncopen incidunt, tenui uictu, atq; omnib. quæ extenuare possunt. Salubre igitur est, quantum ad copiam attinet, uacuationem per sectam uenam moliri,

ἀπεψίαι γὰρ τέως, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προηγοῦνται συνεχεῖς, καὶ ἀργίαι, καὶ ἀκαίρων λουτρῶν χρήσεις, καὶ ὀσπρίων, καὶ ὀπωρῶν, καὶ κρεῶν πλησμονή, οἴνου τε παχυτέρου κατάχρησις. οὕτω μὲν οὖν τοὺς ὑπὸ πλήθει χυμῶν ὠμῶν συγκοπτομένους διαγινώσκειν χρή.

Σημεῖα τῶν ὑπὸ χολώδεσι καὶ λεπτοῖς χυμοῖς συγκοπτομένων.

Τοὺς δὲ ὑπὸ χολώδεσι καὶ λεπτοῖς χυμοῖς συγκοπτομένους ἔνεστί σοι διαγινώσκειν οὕτω· πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον αὐτῶν αὐχμῶδές ἐστι καὶ ξηρόν, καὶ οἱ σφυγμοὶ μικροί, καὶ ἀνώμαλοι, καὶ ἄτακτοι φανήσονται. καὶ τὸ διαχώρημα δὲ χολῶδές ἐστι· καὶ ἀγρυπνητότεροι μᾶλλον τῶν ἄλλων, καὶ διψώδεις, καὶ ἐξ ἄλλων δὲ πολλῶν ἔστι διακρίνειν, μάλιστα δὲ καὶ ἀπὸ τῶν προηγησαμένων. φροντίδες γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προηγοῦνται τούτοις, καὶ δυσθυμίαι, καὶ ὀλιγοτροφίαι, κακοχύμων τε καὶ δριμέων προσφοραί. οὕτω μὲν οὖν αὐτοὺς διαγινώσκειν χρή.

Θεραπεία τῶν ὑπὸ συγκοπῆς κινδυνευόντων.

Θεραπεύειν μὲν τοὺς διὰ πλῆθος ὠμῶν χυμῶν συγκοπτομένους, διαίτῃ λεπτῇ χρωμένους, καὶ τοῖς λεπτύνειν ἅπασι δυναμένοις. καλὸν μὲν οὖν ἐστιν, ὅσον ὑπὸ τῷ πλήθει, κένωσιν διὰ φλεβοτομίας παρα-

μαλαβεῖν, καὶ ἀποκένωσιν τοῦ πλήθους, ἀλλὰ τὸ εἶναι πάλιν τοὺς πλεονάζοντας χυμοὺς ὠμοὺς ἀποτρέπει. δέος γάρ ἐστι, μὴ φθάσασα ἡ δύναμις καταβληθῆναι, ἀδυνάμη πέψαι καὶ διοικῆσαι τὸν ὠμὸν χυμόν. βέλτιον ἦν οἶμαι, φεύγειν μᾶλλον τὴν κένωσιν. εἰ δ' ἄρα τοσοῦτον εἴη τὸ πλεονάζον, ὡς καταπνιγῆναι κινδυνεύειν τὴν δύναμιν, οὐδὲν ἄτοπον τηνικαῦτα μικρὸν ὑποκρούσαι τοῦ πλήθους, καὶ κουφίσαι βαρυνομένην αὐτήν. ὁρῶμεν γὰρ ὡς ἐπίπαν καὶ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τοῦτο γινόμενον. καὶ γὰρ αὐτὸ κινδυνεῦον ὑπὸ χλωρῶν ἀποσβεσθῆναι ξύλων, πολλάκις ὀλίγων ἀφαιρεθέντων ἔλαμψε πάλιν, καὶ περιεγένετο τῶν καταπνιγόντων αὐτό. εἰ μὲν οὖν ἡ δύναμις ἔρρωται, καὶ πλῆθος εἴη πάνυ πολὺ τὸ λυποῦν, οὕτω δεῖ πράττειν. εἰ δ' ἀσθενὴς εἴη, καὶ ὠμότης ὑπόκειται πολλή, ταῖς ἀνατρίψεσιν ἀνάγκη προσκαρτερεῖν, καὶ τοῖς ἠρέμα λεπτύνειν καὶ διαφορεῖν δυναμένοις, καὶ συμπέττειν τοὺς ὠμοὺς χυμοὺς καὶ ἀπέπτους. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ χαμαίμηλον. καὶ γὰρ ἀραιοῖ, καὶ διαφορεῖ, καὶ συμπέττει τὰ αἴτια. ἀνατρίβειν δὲ χρὴ ἀπὸ τῶν σκελῶν ἀρχομένους ἐπὶ τὰ κάτω. ἔπειτα καὶ τὴν ῥάχιν ὅλην, καὶ τὰς χεῖρας, εἶτα πάλιν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ κάτω, καὶ τοὺς πόδας· καὶ τοῦτο ποιεῖν συνεχέστερον, ἀποβλέποντα πρὸς τὴν δύναμιν.

πολ-

liri, eamq; rursus iterare: imò nō permitte, ut humores crudi rursus in corpore redūdent. Metus enim est, ne uires prostratæ humorem crudum nequeant cōcoquere, et distribuere. Satius igitur arbitror, ut uacuationem potius uitemus. Sin autē humor usque adeò superauerit, ut periculum sit ne uires suffocentur, non absurdum est tunc ex copia modicum subtrahere, & grauatas ipsas leuare. Videmus enim plerunq; id etiam in igne euenire. Quippe cum is propemodū à uiridibus lignis extingueretur, subinde paucis ademptis rursus illuxit, & ijs quæ ipsum suffocabant, superior euasit. Quapropter si uires robustæ, & copia quæ offendit, admodum ampla fuerit, in eum modum est agendum. Sin aūt imbecillæ fuerint, & cruditas multa subsit, frictionib. incumbendum, atq; ijs quæ sensim extenuare ac discutere, crudosq; humores & incoctos possunt concoquere. Tale uerò est chamæmelum, ut quod rarefaciat, dißipet, & causas morbi concoquat. At frictionem incipere conuenit à crurib. deorsum: deinde ad totam spinam & brachia trāscundum est: postea rursus à brachijs ad inferiores partes et pedes, idq; frequētius faciūdūest, ita ut uiriū ratio habeatur.

 Cum

Cum enim nonnulli sæpe immoderatã magis frictionẽ adhibuißẽt, uires subitò digestæ, dissolutæq; fuerunt. Ego ita quendã ex inscitia fricantiũ in syncopen prolapsum conspexi. iusserat enim ille, cõtinuè integrũ diẽ & noctẽ ipsum perfricari, & à cibo omni ad quintũ usq; diem abstinere: deinde cum impiè hoc ipse faceret, æger qui nõ potuit utrunq;, tum defatigationẽ, tum inediam in alios quinq; dies tolerare, syncope interijt. Conueniebat enim meo iudicio, eum qui tam immoderata frictione, & acrib. oleis in usum adhibitis tantam cruditatem discutiendam putabat, nõ prorsus à cibo ægrum continere adeò, neq; rursus nimium eo grauare, sed ab immoderata frictione desinere. Nam ubi fames, laborandum non est: sicut inter omnia hoc quoque prudens ille senex pronunciauit. Haud noui, quid etiam diuinissimo Galeno in mentẽ uenerit, q̃ ita faciundũ esse præcipiat: Frictionibus autem immoderatis utendum, oleumq; sicyonium inducendũ, ac inediam imperet. Nã hyssopum ipsis unà cum modico melle bibere præcipit, nihilq; aliud ad septimũ usq; diem assumere. Quis ò dij immortales, uires adeò ualidas esse cogitare poterit, qui simul omnia, & inediam & frictionem pariter ferre queat?

πολλάκις γὰρ ἀνατριψάντων ἀμετρότερον τινῶν, ἀθρόως διεφορήθη ἡ δύναμις. ἐγὼ δὲ ἐθεασάμην οὕτω συγκοπέντα τινὰ ὑπὸ ἀμαθίας ἀνατριψάντων. ἀνατρίβεσθαι γὰρ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐκ διαδοχῆς ἅπασαν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, ἀσιτίαν τε παντελῆ φυλάξαι μέχρι τῆς πέμπτης ἡμέρας. εἶτα τοῦτο πράττοντος αὐτοῦ ἀσεβῶς, μὴ δυνηθεὶς ἐνεγκεῖν ἀμφότερα, μήτε τὸν κόπον, μήτε τὴν ἀσιτίαν, εἰς ἄλλας πέντε ἡμέρας ἀπώλετο συγκοπῇ. ἐχρῆν δέ, οἶμαι, κεχρημένον αὐτὸν τῇ τοσαύτῃ ἀνατρίψει καὶ ἀμέτρῳ, καὶ τοῖς δριμέσιν ἐλαίοις οἷς ἐχρήσατο, καὶ ἐνόμιζε διαφορεῖν τὴν τοσαύτην ὠμότητα, μὴ οὕτως ἄσιτον φυλάξαι τὸν κάμνοντα, μήτε τρέφοντα πάλιν, παύσασθαι δὲ ἀμέτρου ἀνατρίψεως. ὅπου γὰρ λιμὸς, οὐ δεῖ πονεῖν· ὥσπερ ἅπαντα καὶ τοῦτο ὁ σοφὸς πρεσβύτης ἀπεφήνατο. οὐκ οἶδα τί παθὼν καὶ ὁ θειότατος Γαληνὸς οὕτως ἐπιτάττει ποιεῖν. ἀνατρίψεσι δὲ ἀμέτροις κεχρῆσθαι, καὶ τὸ σικυώνιον ἔλαιον ἀλείφεσθαι, καὶ ἀσιτίαν παρακελεύεται. ὕσσωπον γὰρ αὐτοῖς ἐπιτάττει πίνειν, ἅμα καὶ ὀλίγῳ μέλιτι. καὶ μηδὲν ἄλλο μέχρι τῆς ἑβδόμης ἡμέρας προσφέρεσθαι. ποῖος ἄν τις ἐπινοήσειεν οὕτως ἰσχυρὰν εἶναι δύναμιν, ὦ πρὸς θεῶν, ὅς τις ἅμα πάντα φέρειν δυνήσεται, καὶ ἀσιτίαν ἅμα καὶ ἀνάτριψιν;

ἐμοὶ γοῦν φαίνεται κάλλιον, καὶ ἀνατρίβειν συμμέτρως, καὶ πάλιν τρέφειν, πρὸς τὴν δύναμιν ἀφορῶντα, χυλῷ πτισάνης, ἢ ἄλικος, μετὰ ὀξυμέλιτος, κεχρῆσθαι καὶ ἄρτῳ εἰς οἶνον κεκραμένῳ, ἐπειδὰν ἡ δύναμις ἰσχυρῶς κάμνουσα φαίνεται. τὰ γὰρ ἀμφότερα πραττόντων, τι μὲν διαφορούντων ἐκ τοῦ πλήθους διὰ τῆς ἀνατρίψεως, εἶτα πάλιν χρηστὴν ἀντεισαγόντων ἡμῶν τροφὴν πεφθῆναι καὶ ἀναλωθῆναι δυναμένην, ἥ τε δύναμις φυλαχθῆναι δυνήσεται, καὶ οἱ ὠμοὶ χυμοὶ πεφθῆναι καλῶς.

Mihi sanè melius uidetur, et moderatius perfricare, et rursus nutrire, ad uires respiciēdo, cremore ptisanæ, aut halicæ cū oxymelite, et pane in uinum tincto, ubi uires admodum imbecillæ appareant. Nam utrumq; faciēdo, ut scilicet ex copia humorū nonnihil per fricationē dißipemus, deinde rursus commodum alimentum, quod concoqui facilè, & in partes corporis distribui poßit, substituamus, tum uires conseruari, tum crudi humores probè concoqui poterunt.

Περὶ οἴνου.

Οἶνον δὲ διδόναι τοῦ μὲν πυρετοῦ χάριν οὐ δεῖ. διὰ δὲ τὴν πλεονάζουσαν ὕλην ὠμοτέραν, χρήζομεν τῶν ἠρέμα λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν δυναμένων. οὐδὲν οὖν ἄτοπον ἐπιδιδόναι λεπτοῦ καὶ διαδοτοῦ, καὶ μηδεμίαν ἔχοντος φανερὰν στύψιν ἢ γλυκύτητα. τῷ δὲ χρόνῳ μὴ πάνυ νέος, μήτε παλαιὸς ἔστω, μηδὲ τῇ χρόᾳ μέλας, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπόκιρρος καὶ λευκὸς, καὶ τῇ συστάσει λεπτός. ἀναλωθῆναι γὰρ αὐτὸν εἴς τε τὰς φλέβας ταχέως, καὶ ὅλον τὸ σῶμα βουλόμεθα· καὶ μάλιστα ἡνίκα καὶ τὴν δύναμιν καταπεσοῦσαν, καὶ ἀπολέσθαι κινδυνεύουσαν ἀνακαλέσασθαι σπεύδομεν.

De uino.

Vinū dare febris quidē causa nō oportet, uerùm ob crudiorem materiā superantem, eorum quæ sensim extenuare & calefacere possūt, usus existit. Nihil itaq; absurdi est, tenue, quodq; in corpus facile distribuitur, & nullā manifestā astrictionem aut dulcedinem obtinet, exhibere: ætate uerò non nimium recens, neque uetus esto, neque colore nigrum, sed potius subfuluum et album, & substantia tenue. Cupimus enim, ut quàmprimum in uenas, totumq; corpus distribuatur, præsertim cum uires & collapsas, & in periculo interitus constitutas recreare festinamus.

Περὶ λουτροῦ.

Οὐ δεῖ δὲ τοὺς ἐπὶ ὠμότητι χυμῶν κάμνοντας συγκοπὴν, ταχέως, οἶμαι,

De balneo.

Qui ex humorum cruditate syncope laborant, non sunt, opinor,

nor, ad balneum citò ducendi. Nam materia cum craßior sit, et copiosa, nōdūq; extenuata, eoq; discuti nequeat, inde magis meatibus infarcietur, & febres augebit. Vbi igitur humores extenuati fuerint, & concoctio iam appareat, ita tandem lauare ægros, & cibo leuiter calefaciente nutrire oportet, utpote porro probè cocto cum apomelite, & piscib. si fieri potest, saxatilibus: sin minus, fluuialibus, quos Græci anadromus appellant, ex oxymelite, & gallinarum cohortalium alis. Postquam uires ex his auctæ fuerint, citra noxam deinceps cibi offerri poßunt, quæ ualentioris sint ad nutriēdum materiæ.

Curatio eorum qui ob tenuium humorū putredinē syncope conflictantur.

Qui ex subtiliorū humorum putredine in syncopen incidunt, eos constat contrario modo curandos esse uictu, qui humores crassos reddat, & ægrè in partes digeratur. Cremor igitur halicæ istis cōuenit, et panis hydrorosato et omphacomeliti intinctus: itē gallorū testiculi, citrū, intybus, lactuca, astaci, pectines, buccina, erinaceus, aphratū, mala, malū punicū, pira. Atque hæc nō una uice, sed particulatim, et ex interuallis offerre cōuenit,

μαι, ὥστε τὸ λουτρὸν ἄγειν. ἥτε γὰρ ὕλη παχυτέρα οὖσα καὶ πολλὴ, καὶ οὔπω λεπτυνθεῖσα, μὴ δυναμένη δὲ διὰ τοῦτο διαφορηθῆναι, σφηνωθήσεται μᾶλλον ἐντεῦθεν, καὶ πυρετοὺς ἐπαυξήσει. λεπτυνθέντων οὖν τῶν χυμῶν, καὶ πέψεως ἤδη φανείσης, οὕτω λούειν καὶ τρέφειν, καὶ ἠρέμα θερμαινούσῃ τροφῇ κεχρῆσθαι, οἷον πράσῳ τε ἀποζεσθέντι καλῶς μετὰ ἀπομέλιτος, καὶ ἰχθύων, εἰ ἐνδέχεται, πετραίων· εἰ δὲ μή γε, ποταμίων τῶν καλουμένων * ἀναδρομῶν, μετὰ ὀξυμέλιτος, καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων τὰ πτερά. τῆς δυνάμεως δὲ ὑπὸ τούτων αὐξηθείσης, λοιπὸν ὅτιν ἔτι τὰς ἐπὶ πλέον τρεφούσας προσφέρειν τροφὰς ἀβλαβῶς.

Θεραπεία τῶν διὰ σῆψιν λεπτῶν χυμῶν συγκοπτομένων.

Τοὺς δὲ διὰ σῆψιν τῶν λεπτῶν χυμῶν συγκοπτομένους, εὔδηλον ὡς ὑπεναντίως ἄγειν χρὴ, διαίτῃ τε παχυνούσῃ καὶ δυσδιαφορήτῳ κεχρημένους. χυλὸς τοίνυν ἄλικος συμφέρει τούτοις, καὶ ἄρτος εἰς ὑδροροσάτον λαμβανόμενος, ἢ εἰς ὀμφακόμελι, καὶ ὄρχεις τῶν ἀλεκτρυόνων, καὶ κίτρον, καὶ ἴντυβα, καὶ θρίδακες, καὶ ἀστακοὶ, καὶ κτένεια, καὶ κηρύκια, καὶ ἐχῖνος, καὶ * ἀφράτον, καὶ μῆλα, καὶ ῥοιαὶ, καὶ ἀπίδια. καὶ ταῦτα προσφέρειν δεῖ μὴ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ἐκ διαλειμμάτων,

ὥστε καὶ τὸ διδόμενον λόγῳ τροφῆς, μὴ βαρύνειν κατὰ συγκοπὴν, ἀλλὰ μᾶλλον αὔξειν τὴν δύναμιν.

Περὶ οἴνου.

Οἶνον δὲ τούτοις τὸν ὑδατώδη χρὴ διδόναι, οἷός ἐστιν ὁ κνίδιος, ἢ ὁ σαρεφθῖνος, ἢ ὁ εὐγενὴς σαβῖνος· μὴ παλαιὸς πάνυ τῷ χρόνῳ, καὶ ὑδαρὴς πάνυ πινέσθω, καὶ μὴ ἄκρατος. ἐγχριέσθωσαν δὲ καὶ ἀλοιφῇ μηδὲν ἐχούσῃ χαλαστικὸν, ἢ ἀραιωτικὸν τῆς ἐπιφανείας, ἀλλὰ τοὐναντίον πυκνωτικὴν καὶ ῥῶσαι δυναμένην, οἷόν ἐστι καὶ τὸ μήλινον ἔλαιον. ἐπιπάσμασι δὲ τοιούτοις ἐγχρήσθωσαν, οἷόν ἐστι τῶν ῥόδων τὸ ἄνθος, καὶ αὐτὰ τὰ ῥόδα ἐπιπασσόμενα· καὶ μάλιστα ἡνίκα καὶ ἱδρῶτες πλείονες γίγνονται, καὶ συγκόπτεται ὁ κάμνων, καὶ εἰς ἄκραν ἀσθένειαν ἥκει τὰ τῆς δυνάμεως.

Περὶ λειποθυμίας.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ λειποθυμίαι συμβαίνουσι τοῖς κάμνουσιν, ἐπιφέρουσαι συγκοπὰς, καὶ καταβάλλουσι τὴν δύναμιν αἰφνιδίως, ἀκόλουθόν ἐστι καὶ περὶ τούτων διαλαβεῖν καθολικώτερον, εἶθ' οὕτως ὅσα καὶ ἡμῖν δέδωκεν ὁ χρόνος εἰδέναι προσθήσομεν, ῥήσεις τοῦ θειοτάτου γαληνοῦ. αὐτὸ μὲν οὖν τὸ πρᾶγμα τῆς λειποθυμίας ἕν ἐστιν, αἰτίαι δ' αὐτῆς πολλαὶ, καὶ καθ' ἕκαστον εἶδος αὐτῆς ἐστιν ἰδία. γράψαι δὲ νῦν ὑπὲρ ἁπασῶν οὐκ ἐγχωρεῖ.

τὰς

nit, ut etiã id quod ratione alimẽti datur, nõ grauet in syncope uires, sed potius augeat.

De uino.

Vinum bis aquosum dari debet, quale est Cnidiũ, aut Sareptinũ, aut generosum Sabinũ: non sit ætate nimis uetustũ, sed aquosum adeò, neq; merum bibatur. Quin et unctio adhibeatur, quæ nullam habeat uim cutis laxandæ, aut rarefaciẽdæ efficacem, sed econtrariò densandæ & corroborandæ: cuiusmodi est etiam oleum melinum. Puluerum uerò eiusmodi usus esto, qualis rosarum flos, ipsæq; rosæ, si inspergantur, existit, præcipuè quando etiam sudores copiosius erumpunt, & æger in syncopen incidit, uiresq; ad summam imbecillitatem perueniunt.

De animi defectione.

Quoniam uerò animi quoq; defectiones syncopas inducentes ægris cõtingunt, uiresq; repentè deijciunt, consentaneũ est, ut de his quoq; generalius disceptemus: deinde ita, quæ etiam nobis tempus intelligenda obtulit, apponemus ijs, quæ à diuinißimo Galeno sunt prodita. Ipsa igitur defectionis animi res una est, causæ uerò ipsius multæ, & unaquæque ipsius species propriam obtinet. At de omnibus nunc scribere non licet,

affe-

affectus autem qui simul comitantur, seorsim curari non possunt. Tantum igitur in præsenti libro de eis dicemus, quomodo quis accessionibus subitò inciden tibus queat resistere.

De his qui ob subitas uacuationes animo deficiunt.

Qui igitur ob choleram, intestinorum læuitatem, & alias subitas uacuationes animo deficiunt, ijs aquā frigidam aspergere oportet, nares comprehendere, os uentriculi perfricare, stomachū ad uomitionē turbare, aut digitis aut pēnis inditis: imò et manus et crura ligare conuenit, ac deligaturæ plures uehementioresq; esse debent, in superioribus quidem partibus, si deorsum uergat euacuatio: in imis autem, si sursum erumpat. Cæterùm uinum aqua frigida dilutum, syncopis medetur, quæ ob uacuationes uno impetu factas, & uiriū dissolutiones eueniunt, maximè cum defluxiones in uentriculum decubuerint: sed inspiciendū est, num quid uinum prohibeat. Balneæ fluxionibus quidem in uentriculū idoneæ sunt, uerùm sanguinis fluorem uehementer irritant: adhæc eis qui ob copiam sudorum animo deficiunt. atq; hi ratione maximè contraria curabuntur. Cutis horum refrigeranda, astringenda, non laxanda est:

τὰς διαθέσεις δὲ τὰς συνεδρευούσας οὐχ οἷόν τε χωρὶς ἰάσασθαι. τοσοῦτον οὖν ἐν τῷ παρόντι λόγῳ περὶ αὐτῶν ἐροῦμεν, ὡς ἄν τις μαθὼν, ἱκανὸς εἴη τοῖς ἐξαίφνης ἐμπίπτουσιν ἐνίστασθαι παροξυσμοῖς.

Περὶ τῶν ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσιν ἐκλυομένων.

Τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ χολέρᾳ καὶ διαῤῥοίᾳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀθρόαις κενώσεσιν ἐκλυομένους ὕδωρ ψυχρὸν δεῖ προσραίνειν, καὶ τοὺς μυκτῆρας ἐπιλαμβάνειν, καὶ ἀνατρίβειν τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, ἢ κινοῦντα σπαράττειν τὸν στόμαχον, ἢ τοῖς δακτύλοις, ἢ πτερῶν καταθέσεσιν, ἀλλὰ καὶ χεῖρας ἢ σκέλη δεσμεῖν. εἶναι δὲ χρὴ πλείονας τοὺς δεσμοὺς μὲν, καὶ σφοδροτέρους, ἄνω μὲν ἐπὶ τοῖς κάτω, κάτω δὲ ἐπὶ τοῖς ἄνω. ἰᾶται δὲ καὶ οἶνος ἐν ὕδατι ψυχρῷ κεκραμένος ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσι καὶ ἐκλύσεσι συγκοπὰς, μάλιστα τῶν εἰς τὴν γαστέρα ῥυέντων ῥευμάτων. ἐπισκοπεῖσθαι δὲ δεῖ, μὴ κωλύει τι τὴν τοιαύτην δόσιν. λουτρὰ δὲ τοῖς μὲν εἰς τὴν γαστέρα ῥεύμασιν ἐπιτήδεια. τὰς δὲ αἱμοῤῥαγίας ἱκανῶς παροξύνει, καὶ ὅσοι διὰ πλῆθος ἱδρώτων λιποθυμοῦσι, ἢ τούτοις ἐναντιώτατα ἰατρευτέον. δεῖ γὰρ ψύχειν ἢ στύφειν, οὐ χαλᾶν τὸ δέρμα, καὶ

καὶ τὸν οἶνον μάλιστα τούτοις ψυχρὸν διδόναι, καὶ μηδὲν ὅλως προσφέρειν θερμόν, ἀλλὰ μηδὲ διαδεῖν τὰ κάτω κῶλα, μηδὲ ἀναγκάζειν ἐμεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσόδους πνευμάτων ἐπιτεχνᾶσθαι· καὶ χρὴ τὸν ἀέρα τοῦ οἴκου τρέπειν εἰς ψύχουσάν τε καὶ στρυφνὴν ποιότητα· μυρσίνης τε καὶ ἀμπέλων ἕλιξι καὶ ῥόδοις καταστρωννύειν τὸ ἔδαφος. τούτων οὐδενὶ χρήσῃ τῶν εἰς τὴν γαστέρα ῥευμάτων. αὔξεται γὰρ τὸ ῥεῦμα, ἐς ὅσον ἂν πυκνωθῇ τὸ δέρμα. τοῖς μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς κενώσεσιν ἐκλυομένοις οὕτω χρὴ βοηθεῖν παραχρῆμα.

Περὶ τῶν διὰ πλῆθος λειποθυμούντων.

Τοῖς δὲ ἐπὶ πλήθει λειποθυμοῦσιν, οὐκέτι ὁμοίως· ἀλλὰ καὶ τρίβειν ἐπὶ πλεῖστον τὰ κῶλα, καὶ θερμαίνειν, καὶ διαδεῖν. οἴνου δὲ καὶ τροφῆς ἀπέχεσθαι, καὶ λουτρῶν, εἰ πυρέττοιεν. ἀρκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ μελικράτου διδόναι πόμα, θύμον, ἢ ὀρίγανον, ἢ γλήχωνα, ἢ ὕσσωπον ἔχοντος ἀφεψημένον. ἐπιτήδειον δὲ καὶ ὀξύμελι.

Περὶ τῶν ἐφ' ὑστέρᾳ λυποθυμούντων.

Καὶ τὰς ὑφ' ὑστέρας ἐκλυομένας ὡσαύτως θεραπεύεσθαι, πλὴν ὀξυμέλιτος· καὶ διαδεῖν, καὶ τρίβειν σκέλη μᾶλλον ἢ χεῖρας. ὥσ-

ac uinum his potißimum frigidum exhiberi, nihilq; prorsus calidum offerri debet: imò neque ligare imos artus, neque ad uomitum cogere oportet, sed uentorũ ingressus ad eos potius moliri cõuenit, ac domus aerem ad refrigerantem & astringentem qualitatem conuertere, myrtiq; & uitium capreolis & rosis pauimentum insternere. Horum *nullo uteris, ubi fluxiones in uentrẽ tendunt. nam fluxio augescit, quantum cutis densata fuerit. Qui igitur ob uacuationes dissoluuntur, his hoc pacto statim succurrendum est.*

De his qui ex copia humorum animo deficiunt.

Quibus ex copia animus deficit, non similiter tractari debent, uerùm artus in illis quàm plurimum perfricare, calefacere, & deligare conuenit: uino autem, ciboq; & balneis, si febricitent, abstinere. Satis est *eis etiam mulsam potui dare, in qua thymum, aut origanum, aut pulegium, aut hyssopum decoctum sit: conducit etiam oxymeli.*

De his, quæ ex utero animi defectionem experiuntur.

Et quæ ab utero dissoluuntur, pari modo, præterquàm oxymelite, curandæ sunt. Ac *crura potius quàm brachia earum deligare, ac fricare oportet. Quemadmo-*

admo-

admodū enim, quib. sanguis ex utero immoderatè profluit, earū mamillis cucurbitulas desigere solemus, ita quibus uterus sursum aut ad latus attractus est, inguinibus feminibusq; admouebimus. & naribus, ea quæ fœtidissimū odorem mouent: uteris autē odorata, & quæ laxare possunt, ac calefacere, adhibebimus.

De ijs, qui ob imbecillem stomachū animi defectionem experiuntur.

Quòd si stomachus imbecillis fuerit, atq; ideo animus deficiat, obduci quidem debet ijs quæ roborandi uim habent: cuiusmodi parantur ex palmulis, uino, polentis, croco, aloe, ac mastiche: perfundi aūt oleo absinthite, melino, mastichino, & nardino.

Si ardor stomachum infestet.

Si ardor stomachū exercet, refrigerātiū aliquod misceri debet, ut succus cucurbitæ, lactucæ, portulacæ, solani, seridis, et uuæ acerbæ. is quidē nō astringit solū, sed etiā cōfirmat. Iā aqua frigida tēpestiuè ijs data, quib. stomachus ardore æstuat, frequenter profuit. Sin aūt intempestiuè exhibeatur, ualde nocet: atq; idcirco potius, quādo dari debeat, accuratè internoscēdū est. Vinū aūt calidū imbecilli stomacho, si nihil aliud obstabit, rectè exhibetur.

πὲρ γὰρ ταῖς ἀμέτρως αἱμορραγούσαις ἐκ ὑστέρας εἰώθαμεν τοῖς τιτθοῖς ἐπιβαλεῖν σικύας, οὕτως αἷς ἀνέσπασται ἢ παρέσπασται ἡ μήτρα, βουβῶσί τε καὶ μηροῖς προσάξομεν· καὶ ταῖς μὲν ῥισὶν ὀσφραντὰ δυσωδέστατα, ταῖς δ' ὑστέραις εὐώδη, καὶ χαλᾶν καὶ θερμαίνειν δυνάμενα φάρμακα προσοίσομεν.

Περὶ τῶν ὡδὶ στομάχῳ ἀτονοῦντι λειποθυμούντων.

Εἰ δ' ἄρρωστος ὁ στόμαχος εἴη, καὶ διὰ τοῦτο λειποθυμοῖ, καταπλάττειν μὲν τοῖς τονοῦν δυναμένοις, εἶτα τὰ διὰ φοινίκων ἐστὶ, καὶ οἴνου, καὶ ἀλφίτων, καὶ κρόκου, καὶ ἀλόης, καὶ μαστίχης. ἐπιβρέχειν δὲ διὰ τοῦ ἀψινθίου, καὶ μηλίνου, καὶ μαστιχίνου, καὶ ναρδίνου.

Περὶ τῶν ἐκκαιομένων τὸν στόμαχον.

Καὶ εἰ ἐκκάοιντο δὲ τὸν στόμαχον, μιγνύειν τι τῶν ἐμψυχόντων, οἷον τὸν κολοκυντώδης τὸν χυλὸν, καὶ τὸν θριδακίνης, καὶ τὸν ἀνδράχνης, καὶ τοῦ στρύχνου, καὶ τὸν σέρεως, καὶ τὸν ὄμφακος. οὗτος μέν γε οὐ στύφει μόνον, ἀλλὰ καὶ τονοῖ. καὶ ψυχρὸν δὲ ὕδωρ τοὺς διακαιομένους τὸν στόμαχον ὤνησε πολλάκις ἐν καιρῷ δοθέν. μεγάλως δὲ βλάπτει, παρὰ καιρὸν διδόμενον· καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον χρὴ ἀκριβῶς διαγινώσκειν. οἶνον δὲ διδόναι θερμὸν τοῖς ἀρρώστοις τὸν στόμαχον, εἰ μηδὲν ἄλλο κωλύσει.

ὀνίνησι

ὀνίνησι δὲ μεγάλως τοὺς τοιούτους καὶ ἡ τῶν ἄκρων τρῖψις. εἰ δὲ ἐπὶ τούτοις βέλτιον γένοιντο, τοὺς μὲν καιομένους ἤδη λουτρὸν ἄγειν τὴν ταχίστην· ὅσοι δὲ ψυχρῶς τινος αἴσθησιν ἔχουσι, τούτοις διὰ τριῶν πεπέρεων φαρμάκου, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ πεπέρεως μόνου, καὶ ἀψινθίου πινέτωσαν. ὅσοι δὲ διὰ μοχθηροὺς χυμοὺς δάκνοντας τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἐκλύονται, διδοὺς ὕδωρ θερμὸν καὶ ὑδρέλαιον, ἐμεῖν κέλευε. εἰ δὲ δυσεμεῖς εἶεν, θάλπειν χρὴ πρότερον αὐτά τε τὰ περὶ τὸν στόμαχον χωρία, καὶ πόδας καὶ χεῖρας· εἰ δὲ μὴ δύναιντο, τοὺς δακτύλους ἢ πτερὰ καθιέντες, ἐρεθίζειν· εἰ δὲ μηδ' οὕτως, αὖθις αὐτοῖς * ἔλαιον θερμὸν ὡς ὅτι κάλλιστον διδόναι. εἴωθε δὲ πολλάκις τὸ ὑδρέλαιον οὐκ εἰς ἔμετον ὁρμᾶν, ἀλλὰ τὴν γαστέρα μαλάττειν, καὶ τοῦτο οὐ σμικρὸν ἀγαθὸν τοῖς παροῦσιν. ὥστε εἰ μὴ γένοιτο αὐτομάτως, ἐπιτεχνᾶσθαι χρὴ, μάλιστα δὲ καὶ τοῖς προσφόροις αὐτὸ πειρᾶσθαι δρᾶν· εἰ δ' ἐπὶ τούτοις γένοιτο τὰ τῆς κενώσεως, καὶ ἀψινθίου κόμην ἀφεψεῖν, καὶ μελίκρατον αὐτὸ ποιοῦντα διδόναι πίνειν, καὶ οἶνον ἐφεξῆς, καὶ παντοίως ῥωννύειν τὰ μόρια διά τε τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων, καὶ ἀψινθίου ταῖς πόσεσιν. οὐ μὴν κατ' ἀρχὰς κελεύω σε ποιεῖν τοῦτο, ἀλλ' ὕστερον, ἡνίκα καθαρὰ τὰ περὶ τὴν κοιλίαν ᾖ.

tur. Iam extremorũ frictio tales quoq; insigniter adiuuat: quod si ex his melius habuerint, si ardorẽ quidẽ in stomacho sentiũt, ad balneũ celerrimè ducendi: qui uerò frigiditatẽ aliquã percipiunt, his medicamentũ diatrion pepereon, ipsumq; piper solũ & absinthium propinari debet: qui ex uitiosis humoribus, uentriculi os rodentib. animi defectionẽ sustinent, his aqua calente & hydrelæo dato uomitus præcipitur. Sin aũt æger difficulter uomat, ipsas stomachi regiones, pedes & manus prius oportet fomẽtis calefacere. Sin uomere nequeat, digitis aut pennis in os inditis ad id prouocãdi sũt. Si ne sic quidẽ potuerint, rursus eis oleũ calidũ q̃ copiosissimũ exhibere conuenit. Solet aũt freqũeter hydrelæũ non ad uomitũ incitare, sed uentrẽ emollire, idq; nõ exiguum in præsentia præsidium affert. Quare si æger non sua sponte ad uomitũ procliuis est, arte is sollicitari debet, maximè autẽ rebus quoq; appositis id præstare conãdum est. At si uacuatio ex his prouenerit, absinthij turionibus decoctis mulsa parari, potuq; dari, insequenti tempore uinum quoque debet: & particulæ uarijs modis tum externis epithematis, tum absintij potione roborari. non tamen id per initia facere præcipio, sed postea, cum uenter fuerit purgatus.

Vbi

Vbi uerò humores in eo continentur, neutiquam eum astringere, sed fomentis tantum calefacere, ut antea comprehensum est, oportet.

Si ob pituitam animus deficiat.

Vbi pituita frigida, copiosaq; in stomacho collecta fuerit, is oleo, in quo absinthij thuriones decocti sint, liberaliter fouēdus est: deinde uerò mel, piper, & antidotum, quod Diospolites dicitur, ac uniuersa uictus ratio incisoria adhibeatur.

Si ob frigiditatē animi defectio eueniat.

Qui ob ualidas perfrictiones animo deficiunt, eos similiter ac grandi fame infestatos curabis, nēpe ut omni modo eos calefacias, tum uino calida diluto, tum cibis calori excitando efficacib. exhibitis. Ad hæc perfricare eos et ad ignem calefacere expedit.

Si ob caliditatem animus deficiat.

Defectiones animi ob caliditatem ampliorē prouenientes, refrigerantibus, & ijs quæ roborare possunt, curare oportet. Incidunt aūt hæc ijs potissimū, qui in aere suffocato, et balneis diutius sunt immorati. Roborabis igitur ipsos, si q̃ primùm aquā frigidā potioni exhibeas, refrigeria uentilādo excites, & in aerē ducas: os uen-

περιεχομένων δὲ τῶν χυμῶν ἐν αὐτῇ, μηδόλως στύφειν, ἀλλὰ θάλπειν μόνον, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται.

Περὶ τῶν διὰ φλέγμα λειποθυμούντων.

Φλέγματος δὲ πολλοῦ ψυχροῦ κατὰ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἠθροισμένου, καταντλεῖν μὲν διὰ πλεῖστον ἐλαίῳ, συνεψοῦντα ἀψινθίου κόμην· ἐφεξῆς δὲ μέλιτός τε καὶ πεπέρεως, καὶ τὸ διοσπολίτου, καὶ τὸ σύμπαν σοι τῆς διαίτης τμητικὸν ἔστω.

Περὶ τῶν διὰ ψύξιν λειποθυμούντων.

Τοὺς δὲ ἐπὶ ταῖς ἰσχυραῖς ψύξεσι λειποθυμοῦντας ὁμοίως τοῖς βουλίμοις ἰᾶσθαι, παντὶ τρόπῳ θερμαίνοντα, τόν τε οἶνον αὐτοῖς διδόναι θερμῷ κεκραμένον, καὶ τροφὰς θερμαίνειν πεπιστευμένας, ἀνατρίβειν τε καὶ θάλπειν παρὰ πυρί.

Περὶ τῶν ἀπὸ θερμασίας λειποθυμούντων.

Τὰς δ' ἐπὶ θερμασίᾳ πλείονι γιγνομένας ἐκλύσεις τοῖς ἐμψύχουσί τε καὶ τονοῦν δυναμένοις ἰᾶσθαι· ἐμπίπτουσι δὲ ταῦτα μάλιστα τοῖς ἐν ἀέρι πνιγώδει καὶ βαλανείοις χρονίσασι. ῥώσεις οὖν αὐτούς, ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα ποτὸν ψυχρὸν ὕδωρ προσφέρων, καὶ ῥιπίζων, καὶ πρὸς ἄνεμον τρέπων, καὶ

καὶ φρίβων τὸ στόμα τῆ γαστρὸς, καὶ σπαράττων· ἐφεξῆς δὲ καὶ οἶνον διδοὺς, καὶ ῥοφάς.

Περὶ τῶν ὑπὸ φλεγμοναῖς πυρετώδεσι λειποθυμούντων.

Τοὺς δὲ διὰ μέγεθος φλεγμονῆς καὶ κακοήθειαν πυρετῶν λειποψυχοῦντας, ἐν ταῖς καταβολαῖς καταψυχομένους, τὰ κῶλα φρίβειν ἰσχυρῶς, καὶ θάλπειν, καὶ διαδεῖν σκέλη τε καὶ χεῖρας, καὶ ἐγρηγορέναι κελεύειν, καὶ σιτίου παντὸς ἀπέχεσθαι καὶ πόματος. ἄριστον δὲ ὑπὲρ τούτων, προγνῶναι μέλλοντα ἔσεσθαι τὸν παροξυσμὸν, φθάσαι αὐτὸ τοῦτο πρᾶξαι πρὸ τῆς εἰσβολῆς αὐτοῦ. τοὺς δὲ διὰ ξηρότητα καὶ ἔνδειαν συγκοπτομένους ἐν ταῖς τῶν παροξυσμῶν ἀρχαῖς, ἄριστον προγινώσκειν. εἰ γὰρ ὥραις δυσὶν ἢ τρισὶν ἔμπροσθεν τοῦ παροξυσμοῦ θρέψας, διακρατεῖσθαι πόδας καὶ χεῖρας κελεύσειας, οὐκ ἂν ἀπόλοιντο. δεῖ δὲ τὰς ῥοφὰς εὐπέπτους τε καὶ εὐαναδότους, εἰ δὲ καὶ σφοδρόν τινα κίνδυνον ὑπονοεῖσθαι φθάνειν, οἶνον διδόναι, μάλιστα δὲ εἰς χόνδρον ἑφθὸν οἶνον ἐπιχέοντα προσφέρειν. εἰ δὲ καὶ ἄρτον ἀντὶ τοῦ χόνδρου ἐπιδοίης, τὸ αὐτὸ δύναται. μετρίας δὲ τῆς συγκοπῆς προσδοκωμένης, οὐδὲ οἶνον διδόναι, ἀλλ' ἀρκεῖ τηνικαῦτα ῥοιῶν, ἀπίων, ἢ μήλων, ἢ ἄλλης τινὸς ὀπώρας στυφούσης τῇ ῥοφῇ μιγνύειν. καὶ ἐὰν

os uentriculi perfrices, uomitumq; prorites: deinde uerò & uinũ, & cibos offeras.

Si ob igneas inflammationes animus deficit.

Qui ob inflammationis magnitudinẽ, et febriũ malitiã animo deficiunt, cũ in accessionibus perfrigescunt, eorũ artus ualenter perfricare, et calefacere, crura & brachia deligare oportet: uigiliæ indici ægris, omnisq; cib. et potio circũcidi debet. Optimũ aũt in his est prænoscere, quãdo futura sit accessio: ut hoc ipsum, antequàm illa inuadat, efficere poßis. At qui ex siccitate & inedia in syncopen per accessionum initia concidunt, optimum est ijs antea prospicere. Si enim horis duabus, aut tribus ante accessionem cibo dato pedes et manus cõtineri iusseris, non interibunt. oportet aũt cibos esse, qui facilè & cõcoqui, & in corpus distribui poßint. Si uerò etiã uehemẽs aliquod periculũ subesse consideraueris, uinũ mox exhibebis, maximè quòd chondro incocto superfuderis: si panem quoque in chondri uicem offeras, idem ualet. Quòd si mediocris syncope expectetur, neque uinum dari debet, uerùm abundè tunc est malum punicum, aut pirum, aut malum, aut aliud quoddam pomũ astringens cibo miscere. Et si ob

si ob hæc accesionem moderatè ferant, cum rursus cibum offers, non necesse est pomis uti. Hæc quidem agenda sunt, si id quòd futurum est, prænoueris. Illis autem qui repentè in periculum incidunt, uinum exhibebis, panemq; calidũ, & cum eo chondri ualde exiguum. Si enim copiosius cibos etiam concoctu difficiliores ita affectis dare uelis, non modò in syncopen incident, sed etiam suffocabuntur.

καὶ ἐπὶ τοῖς δὲ τὸν παροξυσμὸν μετρίως ἐνέγκασιν, αὖθις τρέφοντας, οὐκ ἀναγκαῖον ὀπώραις κεχρῆσθαι. ταῦτα μὲν πράττειν, ἄνπερ προγνῷς τὸ μέλλον ἔσεσθαι· τοῖς δὲ ἐξαίφνης εἰς τὸν κίνδυνον ἐμπίπτουσιν, οἴνου τε διδόναι, καὶ ἄρτου θερμοῦ, καὶ χόνδρου σὺν αὐτῷ ὀλίγου παντελῶς. εἰ γάρ τι πλέον δόξει σοι διδόναι καὶ δυσπεπτότερα σιτία τοῖς οὕτως ἔχουσιν, οὐ συγκοπήσονται μόνον, ἀλλὰ καὶ πνιγήσονται.

Si ob nobilis particulæ obstructionem animus deficit.

Quibus ex insignis particulæ obstructione animus deficit, oxymeli propinatur: & qui ex hyssopo, origano, pulegio & melle tum potus, tum cibi incisorij cõficiuntur, exhiberi debent: imò etiam artus & fricare & deligare, uincit. Iam prodest quoque cientibus urinam uti, cuiusmodi sũt ea quæ ex anetho, fœniculo, apio, spica nardi, dauco, & ami parantur. Ex quibus cum manifestum iam commodum apparuerit, uino etiã utendum albo, tenui, & non ualde uetusto.

Περὶ τῶν δι' ἔμφραξιν ἐπικαίρου μορίου λειποθυμούντων.

Τοῖς δὲ δι' ἔμφραξιν ἐπικαίρου μορίου λειποθυμοῦσιν, ὀξύμελί τε διδόναι, καὶ τὰ δι' ὑσσώπου, καὶ ὀριγάνου, καὶ γλήχωνος, καὶ μέλιτος καὶ πόματα, καὶ ῥοφὰς τμητικάς· ἀλλὰ καὶ τὰ κῶλα τρίβειν τε καὶ διαδεῖν οὐδὲν χεῖρον. ἀγαθὸν δὲ καὶ τοῖς τὰ οὖρα κινοῦσι χρῆσθαι, οἷά ἐστι τά τε δι' ἀνήθου, καὶ μαράθρου, καὶ σελίνου, καὶ ναρδοστάχυος, καὶ δαύκου, καὶ ἄμεως· ἐφ' οἷς ἤδη φανερᾶς τῆς ὠφελείας οὔσης, καὶ οἴνῳ χρήσασθαι λευκῷ καὶ λεπτῷ, καὶ μὴ πάνυ παλαιῷ.

Obstructionis notæ.

Deprehẽdes huiusmodi obstructiones cùm ex alijs pulsuũ inæqualitatib. tũ uerò ex ijs maximè quæ

Σημεῖα ἐμφράξεως.

Γνωριεῖς δὲ τὰς τοιαύτας ἐμφράξεις, ταῖς τε ἄλλαις ἀνωμαλίαις τῶν σφυγμῶν, καὶ μάλιστα δὲ ταῖς κατὰ

κατὰ μέγεθός τε καὶ μικρότητα καὶ σφοδρότητα καὶ ἀμυδρότητα γιγνομέναις, μὴ ποιούσης δὲ καλουμένης πληθωρικῆς συνδρομῆς. εἰσὶ δὲ καὶ οἷς γίγνονται διαλείποντες ἐπὶ ταῖς μεγάλαις τῶν τοιούτων διαθέσεων οἱ σφυγμοί.

Περὶ τῶν διὰ τομὴν ἀποστημάτων, ἢ ῥῆξιν λειποθυμούντων.

Ὅσοις δὲ διὰ ῥῆξιν ἀποστήματος ἢ τομὴν γένοιτο λειποθυμία, καὶ διὰ κένωσιν ἀθρόαν, χρὴ τούτους ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα τοῖς ὀσφραντοῖς ἀνακτήσασθαι, μικρὸν δ᾽ ὕστερον ῥοφήμασιν εὐπέπτοις τρέφειν.

Περὶ τῶν διὰ χαρὰν, ἢ λύπην καὶ τοῖς ὁμοίοις, καὶ περὶ τῶν διὰ ὀδύνην λειποθυμούντων.

Τοὺς δὲ διὰ λύπην, ἢ χαρὰν, ἢ φόβον, ἢ ἔκπληξιν ἐκλυθέντας, ἐν ὀσφραντοῖς τε καὶ ταῖς τῶν ῥινῶν καταλήψεσιν ἀνακτησαμένων, ἐμεῖν ἀναγκάζειν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τραύμασι, καὶ ἀλγήμασι, τοῖς κατὰ ἄρθρα, καὶ νεῦρα, καὶ τῶν μυῶν τοὺς τένοντας ἐν τῷ παραχρῆμα ἀνακτήσασθαι δεῖ. μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖσθαι τοῦ παθήματος ἐπιμέλειαν.

Περὶ τῶν διὰ εἰλεῶν, ἢ κώλων λειποθυμούντων.

Ἐν δὲ τοῖς κωλικοῖς πάθεσιν, ἢ εἰλεοῖς,

quæ ex magnitudine, paruitate, uehementia & obscuritate cernuntur, deprehenduntur q́; , concursu, ut uocant, plethorico, non præsente. Sunt etiã in quibus pulsus ob magnas huiusmodi affectiones intermittentes redduntur.

Cum animus ob sectionẽ abscessus, aut rupturam deficit.

Quibus propter rupturã abscessus, aut sectionem, uacuationemq́; uno impetu factam animi defectio orta fuerit, hos quamprimum odoratis recreare oportet: paulo autem pòst sorbitionibus concoctu facilibus alere.

Si ob gaudium, aut mœrorem, et similia, item si ob dolorem animus deficiat.

Qui uerò ex tristitia, aut gaudio, aut metu, aut attoniti in animi defectionem inciderint, eos postquam odoratis admotis, naribusq́; comprehensos restituerimus, ad uomitum cogemus. Pari modo, qui ex uulneribus, ac doloribus articulorum, neruorum, et musculorum tendinum deficiũt, quàm primum recreare oportet: postea affectus quoque curationem aggredi.

Si ob ilion, aut colum animus deficit.

In colicis affectibus, aut i-

leosis, aut aliquo eorum qui adeò magnos cruciatus inducunt, comitantes animi defectiones, affectarum partium fotu potissimum conquiescunt.

Si ob uirium imbecillitatẽ animus deficiat.

Sin autem ex propria facultatis, quæ corpus regit, imbecillitate, animæ defectio contingat, quæ intemperiem illarum partium comitatur, unde uires ducunt originem, contrarijs curabitur, calefaciendo quidem frigidas, refrigerando autem calidas: atque in alijs simili ratione. Facultas igitur, quæ uitalis dicitur, ex corde proficiscitur, quã ex obscuris pulsibus cognosci demonstratum est: quæ autem ex iecore prouenit, cruentis deiectionibus, quæ per initia quidem aquosæ & tenues, postea uerò amurcæ instar crassæ fiũt. At quæ ex cerebro trahit originem, quam nonnulli singulari uocabulo animalem nuncupant, ex uoluntarij motus imbecillitate cognoscitur.

De febre hectica. Cap. 4.

CVm immodicus feruor humiditati substantiali, quæ solidis particulis inest, superuenerit, nõ tamen hæc dissipata fuerit, uerùm salua adhuc in eis perseueret, semperq; ferueat, & nullam declinationẽ habeat,

λεοῖς, ἤ τινι τῶν οὕτω μεγάλας ἐπιφερόντων ὀδύνας, ἑπόμεναι λειποθυμίαι, ταῖς δὲ τῶν πεπονθότων μορίων ἀλέαις μάλιστα καθίστανται.

Περὶ τῶν διὰ ἀρρωστίας δυνάμεως λιποθυμούντων.

Τὴν δὲ διὰ ἀρρωστίαν οἰκείαν τῆς διοικούσης τὸ σῶμα δυνάμεως ἔκλυσιν, ἐπὶ δυσκρασίᾳ τῶν μορίων ἐκείνων γιγνομένην, ὅθεν αἱ δυνάμεις ὁρμῶνται, τοῖς ἐναντίοις ἰᾶσθαι προσήκει, θερμαίνοντας μὲν τὰς ψυχρὰς, ψύχοντας δὲ τὰς θερμάς. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἡ μὲν οὖν ζωτικὴ καλουμένη δύναμις ἐκ καρδίας ὁρμᾶται, ἥ τις ἐδείχθη ἐκ τῶν ἀμυδρῶν σφυγμῶν γνωριζομένη· ἡ δὲ ἐξ ἥπατος ὁρμωμένη, ταῖς αἱματώδεσι διαχωρήσεσι, κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ὑδατώδεσί τε καὶ λεπταῖς γιγνομέναις, ὕστερον δὲ παχείαις, οἷα περ ἐστὶν ἡ ἀμόργη. τὴν δὲ ἐξ ἐγκεφάλου ὁρμωμένην, ἐξαιρέτως δὲ ὀνομαζομένην ὑπό τινων ψυχικὴν, ἐκ τῆς περὶ τὰς προαιρετικὰς κινήσεις ἀρρωστίας γνωρίζεις.

Περὶ ἑκτικοῦ πυρετοῦ. δ.

Ὅταν ἄμετρος ζέσις ἐπιγένηται τῇ ἐνούσῃ οὐσιώδει ὑγρότητι ἐν τοῖς στερεοῖς σώμασι, μὴ μέντοι γε διαφορηθῇ, ἀλλ᾽ ἔτι μένῃ ἐν αὐτοῖς σωζομένη, καὶ ἀεὶ ζέουσα, καὶ μηδὲ παρακμὴν ἔχουσα,

ἔχουσα, τηνικαῦτα τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πυρετοῦ, ἑκτικὸν ὀνομάζουσιν.

Περὶ μαρασμώδους καὶ ἑκτικοῦ.

Εἰ δ' ἀναλίσκεσθαι μέλλει ἡ οὐσιώδης ὑγρότης ἐν ἡμῖν, μαρασμώδης ὁ τοιοῦτος πυρετὸς προσαγορεύεται. εἰ δ' ἀναλωθῇ τελέως, * ἢ περιφρυγῇ, τηνικαῦτα συνίσταται ἁπλῶς μαρασμός. ὅθεν ὁ μὲν ἑκτικὸς οὐ πάνυ δυσίατος, ὁ δὲ περιφρυγὴς ἀνίατος. ἵνα οὖν μήτε ἐπιχειρῶμεν κατ' ἄγνοιαν τοῖς δυσθεραπεύτοις, ὡς εὐιάτοις καὶ ἀποτυγχάνωμεν, μηδὲ πάλιν τὰ εὐίατα φεύγωμεν, ὡς ἀνίατα, ὀφείλομεν αὐτῶν ἓν ἕκαστον εἶδος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου ἀκριβῶς διακρίνειν, διὰ τὸ ὡς ἐκ τούτου ἄριστα ἡμῖν γενέσθαι καὶ τὴν διάγνωσιν ἑκάστου τούτων.

Πῶς δεῖ διακρίνειν, καὶ γινώσκειν ἐφήμερον ἀπὸ ἑκτικοῦ.

Οἱ ἑκτικοὶ πυρετοί, καθάπερ οἱ ἐφήμεροι, πολλάκις καὶ αὐτοὶ ἀπὸ προκαταρκτικῆς αἰτίας συνίστανται, καὶ οὐκ ἀεὶ ἀπὸ τῶν ἐκ μεταπτώσεως τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. εἰδέναι τοίνυν δεῖ τὸ ποιὸν τῆς θερμασίας, ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἑκτικῶν, δριμὺ καὶ ξηρὸν ἐστίν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐφημέρων πραότατον, καὶ ταχέως προσπίπτον τῇ ἁφῇ, καὶ τρόπον τινὰ * περιιπτάμενον· ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν οὔρων διακρίνειν τούτους εὐχερῶς. ἀ γὰρ

habeat, tunc huius febris speciẽ hecticam nominant.

De marasmode et hectica.

Quòd si humiditas substantialis in nobis consumatur, huiusmodi febris à marcore Græcis marasmodes appellatur. Sin autem in totum consumpta fuerit, aut torrefacta, tũc absolutè marasmus constituitur: unde hectica quidem non adeò difficilem curationem recipit, torrida autem ac marcida nullã. Ne igitur difficilibus curatu tanquam facilibus per ignorantiam manum admoueamus, & sperato successu frustremur: neque rursus curatu facilia, ceu deplorata uitemus, unaquæque ipsarum species ab altera diligenter nobis est discernenda, ut hæ singulæ etiam optimè internosci queant.

Quomodo diaria ab hectica discerni queat, & notari.

Hecticæ febres, quemadmodũ diariæ frequẽter etiã ipsæ ab externa causa nascuntur, et nõ semper à febriũ ob putredinẽ ortarum transitu. At scire licet, caloris qualitatem in hecticis quidẽ acrem & siccam esse, in diarijs autem mitißimam, atq; celeriter tactui occurrit, & quodammodo circunfunditur. Iam ex urinis quoq; has licet facilè discernere:

nam si perfecta cõcoctio per initia tibi appareat, tunc diariã febrim esse putato: cum autem cibus quidem sumitur, nulla autem concoctio apparet, becticã suspicari oportet, quæ etiam ex pulsibus notatur. Nam in diarijs magni sunt, & celeres, in becticis autem exigui & obscuri cũ sint, uirium imbecillitatem portendunt. Iam numeris horarum inuicem discernuntur: nã horis decẽ aut duodecim præteritis, si febris nõ cõquieuerit, becticã fore potius existimandum est.

Quomodo hectica à putridis discerni debeat.

Quòd si febris interuallũ prorsus nullũ habeat, ad hæc neq; obscurior aut uehemẽtior fiat, sed eodẽ modo firmã ac cõstans, becticam esse hanc putato. Nam in putridis & incrementum, et imminutio accidit: augmentum quidem in statu, imminutio autem in declinationibus.

Quomodo continens ab becticis discernatur.

Et si uerò cõtinẽtes hac ratione similes becticis uideãtur, ꝙ et ipsæ nec augmentũ nec imminutionẽ recipiunt, attamen caloris qualitate, & pulsib. ab illis discernuntur: siquidẽ continentiũ calor nõ est siccus et acris, quẽadmodum in becticis, sed etiam in summa cute magis apparet.

Ac in

εἰ γὰρ τελεία πέψις ἐν ἀρχῇ φαίνοιτό σοι, τηνικαῦτα τὸν πυρετὸν ἐφήμερον εἶναι νόμιζε. τροφῆς δέ τινος γινομένης, καὶ μή τινος πέψεως φαινομένης, ἑκτικὸν ὑποπτεύειν δεῖ. καὶ ἀπὸ τῶν σφυγμῶν δὲ διακρίνεις αὐτούς· μεγάλοι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ἐφημέρων, καὶ ταχεῖς, μικροὶ δὲ καὶ ἀμυδροὶ ἐπὶ τῶν ἑκτικῶν ὄντες * σημαίνουσι. καὶ διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων οἱ ἀριθμοὶ ὡρῶν. παρελθουσῶν γὰρ δέκα ὡρῶν ἢ δώδεκα, καὶ μὴ ἀπολεφήσαντος τοῦ πυρετοῦ, ἑκτικὸν ὑπολαμβάνειν μᾶλλον ἔσεσθαι τὸν πυρετόν.

Πῶς χρὴ διακρίνειν ἑκτικὸν ἀπὸ τοῦ ἐπὶ σήψει.

Εἰ δὲ μηδόλως ἔχει διάλειμμα ὁ πυρετὸς, πρὸς δὲ τούτῳ μήτε ἀμυδρότερος ἢ σφοδρότερος γίγνοιτο, ἀλλὰ ὡσαύτως βεβαίως, ἑκτικὸν εἶναι νόμιζε τοῦτον. ἐπὶ γὰρ τῶν ἐπὶ σήψει καὶ αὔξησις γίγνεται, καὶ μείωσις· αὔξησις μὲν ἐν ταῖς ἀκμαῖς, μείωσις δὲ ἐν ταῖς παρακμαῖς.

Πῶς διακρίνομεν ἀπὸ τῶν ἑκτικῶν τὸν συνεχῆ.

Εἰ δὲ καὶ οἱ συνεχεῖς τῶν πυρετῶν κατὰ τοῦτο δοκοῦσιν ἐοικέναι τοῖς ἑκτικοῖς, διότι καὶ αὐτοὶ οὐδὲ αὔξησιν ἢ μείωσιν ἐπιδέχονται, ἀλλ' οὖν γε διακρίνονται ἀπό τε τοῦ ποιοῦ τῆς θερμασίας, καὶ τῶν σφυγμῶν. ἡ μὲν γὰρ τῶν συνεχῶν θερμασία οὐκ ἔστι ξηρὰ καὶ δριμεῖα, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἑκτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιπολῆς μᾶλλον φαινομένη.

καὶ

καὶ μεγάλοι μὲν καὶ ταχεῖς ἐπὶ τῶν συνεχῶν οἱ σφυγμοί. ἐπὶ δὲ τῶν ἑκτικῶν, καὶ μικροὶ καὶ ἀμυδροί. οὕτω μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ἐπὶ σήψει πάντων διακρίνειν δυνήσῃ τοὺς ἑκτικούς.

Σημεῖα ἑκτικῶν μέγιστα.

Μέγιστον δὲ σημεῖον ἑκτικῶν ἐστι, τὸ μετὰ τροφὴν αὔξησιν τῆς θερμασίας δοκεῖν ἐπιφαίνεσθαι. ἔστι δὲ οὐκ αὔξησις, ἀλλ᾽ ἔλεγχος τῆς ἐν τῷ βάθει κεκρυμμένης θερμασίας. συμβαίνει γὰρ ἐπὶ τούτων γίγνεσθαι τὸ τοιοῦτον, οἷον ἐπὶ τῆς τιτάνεως. καὶ γὰρ ὡς ἐπὶ ταύτης τὸ κεκρυμμένον πῦρ ὑπὸ τοῦ ἐγχυθέντος ὕδατος ἐλέγχεται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἑκτικῶν ἡ προσφορὰ τῆς τροφῆς προκαλεῖται τὴν ἐν τῷ βάθει κεκρυμμένην θερμασίαν.

Σημεῖα ἑκτικοῦ μεταπίπτοντος εἰς τὸν μαρασμώδη πυρετόν.

Τὰ τοῦ μαρασμώδους ἀπὸ ἑκτικοῦ σημεῖα καὶ ἐξ αὐτοῦ μόνου τοῦ προσώπου πᾶσι φανερώτατα καθέστηκε. πρῶτον μὲν γὰρ αὐτῶν τὸ τῆς χροιᾶς ἄνθος οὐκέτι σώζεται, ἀλλὰ μελάντερόν πως, καὶ κατάξηρον, καὶ αὐχμῶδες ὑπὸ τῆς ἀμέτρου θερμασίας τῶν πυρετῶν καταφαίνεται, καὶ τὸ δέρμα δὲ διατείνεται τοῦ μετώπου ἰσχυρῶς, καὶ τὰ βλέφαρα βαρύνονται, ὥσπερ οἱ εἰς ὕπνον ἑλκόμενοι· ἔστι δὲ οὐχ ὕπνος, ἀλλὰ μᾶλλον ἀδυναμία τῶν ἀνασπᾶν τὰ βλέφαρα πεφυκότων μυῶν,

ὅθεν

Ac in cōtinentib. pulſus ſanè magni & celeres exiſtunt, in hecticis aūt et exigui & obſcuri. Hoc ſanè modo hecticas ab omnibus ex putredine ortis diſcernere poteris.

Notæ hecticarū maximæ.

Maxima uerò nota eſt hecticarum, quod à cibo caloris incrementum fieri uideatur: non eſt autem incrementum, ſed caliditatis in alto cælatæ occultæq́; argumentū. Quippe in his tale fieri contingit, quale in calce. Etenim ut ignis in hac celatus, ab iniecta aqua deprehenditur: ſic etiam in hecticis cibus aſſumptus, calorem in alto deliteſcentem foras euocat.

Notæ hecticæ in maraſmoden febrim tranſeuntis.

Maraſmodes febris ab hectica profectæ ſigna, etiam ex ipſa ſola ægri facie omnib. manifeſtißima exiſtūt. Primùm enim color uiuus ac ſanguineus, quem Græci chrœas anthos, hoc eſt florē coloris appellāt, nō amplius in eis ſeruatur: ſed nigrior quodammodo, exaridus, et ab immodica febriū caliditate ſqualidus apparet. cutis uerò frōtis ualidè diſtēditur, et palpebræ grauātur, ceu in ijs qui dormituriūt. nō aūt eſt ſomnus, ſed potius imbecillitas muſculorū, qui palpebras ſurſū attrahere ſolent: unde etiā pituitas craſſas,

quas lemas uocant Græci, aridas ob naturalium facultatũ impotentiam in oculis habent: præcordia intenta sunt: non autem quòd ipsa uerè sint intenta, sed quia membranæ & nerui tensionẽ quandã ob siccitatẽ sustinuerint. Nã tali de causa imaginatio quædã nobis oritur, ut præcordia & inflãmari, & distenta esse putemus. Ac pulsus in eiusmodi duri sunt, & exigui simili ex causa, & frequentes propter usus necessitatẽ, obscuri ob imbecillitatẽ: graciles, quia in latum extendi nequeunt. At quid opus est talia signa cõmemorare, cum hæc adeò euidenter marasmodẽ febrim repræsentare nobis possint? Cũ igitur moderatiores sint per initia, ualentiores aũt ubi radices iam egerint, etiã id quod nõdũ est, per id quod iam est, marasmũ fieri significat. Postquam omnium iam hecticarum notas exposuerimus, ad curationẽ modò digrediemur.

Curatio febris hecticæ.

Hecticam si probè curarè cogites, uictu utere qui humectet & refrigeret, eo quòd etiam nõ aliunde occasionẽ accepit, quàm ex humiditatis, quæ solidas ipsas partes in primis nutrire potest, indigentia. Verùm quia refrigerantia diuersam sortiuntur facultatem (etenim alia plus, alia

ὅθεν καὶ λήμας ἔχουσι ξηράς, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν φυσικῶν δυνάμεων. καὶ τὰ ὑποχόνδρια δὲ τεταμένα. οὐκ αὐτῶν δὲ τεταμένων κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλὰ τῶν ὑμένων καὶ τῶν νεύρων τάσιν τινὰ ὑπομεινάντων διὰ τὴν ξηρότητα. διὰ γὰρ τὴν τοιαύτην αἰτίαν φαντασία τις ἡμῖν γίγνεται τοῦ φλεγμαίνειν καὶ διατετάσθαι τὰ ὑποχόνδρια. καὶ οἱ σφυγμοὶ δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων σκληροὶ καὶ μικροί, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, καὶ πυκνοί, διὰ τὴν χρείαν, καὶ ἀμυδροί, διὰ τὴν ἀσθένειαν, καὶ ἰσχνοί, διότι οὐδὲ εἰς πλάτος ἐκτείνεσθαι δύνανται. καὶ τί χρὴ λέγειν ἄλλα σημεῖα, τούτων οὕτως ἐναργῶς δυναμένων ἡμῖν παραστῆσαι τὸν μαρασμώδη πυρετόν; * μετριωτέρων μὲν οὖν ὄντων τῶν ἀρχομένων, ἰσχυροτέρων δ' ἤδη συνισταμένων, καὶ ὅσον οὔπω καὶ τῷ ὄντι μαρασμὸν σημαίνειν γίγνεσθαι. εἰπόντες οὖν ἤδη τῶν ἑκτικῶν ἁπάντων τὰ σημεῖα, ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἤδη μετέλθωμεν.

Θεραπεία ἑκτικοῦ πυρετοῦ.

Τὸν ἑκτικὸν εἰ βούλοιτό τις θεραπεῦσαι καλῶς, ὑγραινούσῃ τε καὶ ἐμψυχούσῃ κεχρήσθω διαίτῃ, διότι καὶ τὴν αἰτίαν οὐκ ἄλλοθεν ἔσχεν, ἢ ἐξ ἐνδείας πρώτως τρέφειν αὐτὰ τὰ στερεὰ δυναμένης ὑγρότητος. ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ψύχοντα διαφόρου τυγχάνει δυνάμεως (καὶ γὰρ πέφυκε, τὰ μὲν πλέον, τὰ

δὲ ἔλαττον ἐνεργῶν) ἀκόλουθόν ἐστιν εἰδέναι, τίσι μὲν χρὴ ὕδωρ διδόναι, ἢ ἄλλο τι τῶν ψυχόντων. καὶ τίσι μὲν πλεῖον, τίσι δὲ ἔλαττον. ποίοις δὲ οὐδόλως χρὴ διδόναι, καὶ τὸν καιρὸν δὲ δόσεως. καὶ τίνας μὲν καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν δεῖ ψύχειν, τίνας δὲ μόνον ἔξωθεν. οὕτω γὰρ ἡμῶν προσδιοριζομένων, καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἑκτικῶν, καίπερ οὖσα δύσκολος, ῥαδία τε καὶ σύντομος γίγνεται.

alia minus sunt efficacia) sciẽdũ est, quibus nã aqua, et aliud quoddã refrigerans, & quib. quidem magis, quib. aũt minus dari debeat: itẽ quib. nullo modo offerre oporteat: adhuc tẽpus, quo exhiberi cõueniat: itẽ quos sanè tũ intus, tũ foris refrigerare, quos uerò solũmodo extrinsecus oporteat. Cũ enim ita nos omnia distinxerimus, etiã curatio hecticarum quamuis sit operosa, tũ facilis, tũ prompta ad sanationẽ efficitur.

Ποίοις αὐτῶν χρὴ διδόναι ψυχρὸν ὕδωρ.

Εἰ μὲν οὖν ὁ κάμνων εἴη πρώτως ἐμπεσὼν εἰς τὸν ἑκτικὸν πυρετὸν, καὶ οὐχὶ τὴν γένεσιν ἔχων ἐκ μεταπτώσεως τῶν ὀξέων νοσημάτων, θαῤῥῶν βρέχε χυλῷ πτισάνης, καὶ ἄρτον βεβρεγμένον εἰς ὕδωρ, καὶ θριδακίνας, καὶ πάσῃ τροφῇ κέχρησο, καὶ μετὰ τὴν τροφὴν ἐπιδίδου πίνειν ψυχροῦ ὕδατος ὅ, τι βούλει. φυλάξασθαι γὰρ ἐνταῦθα καὶ δεδιέναι τὰς εἰσβολὰς τοῦ πυρετοῦ οὐ δεῖ. οὐδὲ γὰρ συστολὰς ἢ παροξυσμοὺς ἐστιν εὑρεῖν ἐπὶ τούτων, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. οὕτω μὲν χρὴ πράττειν, εἴποτε αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν εἴη ἑκτικὸς πυρετὸς, καὶ ὁ κάμνων εἴη τὴν δύναμιν ἐῤῥωμένος, καὶ μὴ εἴη ἄλλος προσπεπλασμένος ἐπὶ σήψει πυρετός.

Quibus frigida dari debeat.

Si quidẽ igitur æger primariò in hecticã febrim inciderit, atq; nõ ex acutorũ morborũ trãsitu originẽ traxerit, cũ fiducia cremorẽ ptisanæ potioni offerto, et panẽ in aquã tinctũ, lactucasq;, ac omni cibo utitor. Post cibũ aquam frigidã, quãtũ uelit, potui dato. cauere enim hic febris insultus, et metuere nõ oportet. Neque enim remißionẽ aut accessiones, quemadmodũ in febribus ex putredine ortis inuenire licet. Ita sanè agendũ est, si quando ipsa febris hectica per se ac primariò fuerit, ægriq; uires imbecillæ, & non alia febris ex putredine creata ei sit admixta.

Ἐπὶ ποίοις χρὴ διδόναι τὸ ψυχρόν.

Ἐπίσκεπτε πάλιν, μήποτε ἄρα φλεγμονῆς

Quibus frigidã dare non oporteat.

Perpende rursus, num quandoque febris hectica inflammatio

tione magna præcordia infestante, aut putredine quadam in uenis apparente, aut crudiorib. humorib. excitata fuerit. Fieri namque potest, ut hectica sit febris, & ut quædam ex putredine prouenientium ipsam adulterauerit. Si igitur tale quid fuerit, aqua dari non debet: & præsertim, si nulla concoctio in urinis appareat, neq; inflammatio feruens, & magnitudine insignis: præterea si uires ægri sint imbecillæ.

Quando frigida exhibeatur, etiam inflammatione infestante.

Sin autem inflammatio feruens admodum fuerit biliosa, erysipelacea, frigida rectè exhibetur. Ego sanè noui me cuidam tali affectu laboranti, æstuantiq; ardore, frigida exhibita plurimũ profuisse, ita tamen ut prædixerim ægrum paulo diutius morbo conflictaturum, quod etiam accidit. tardius enim uires recolligebat. euaserat autem, ita ut cũ febris esset aucta, hectica in marasmoden inciderit. Hac autem ratione, etiam si quæ ex putredine ortarum admixta fuerit, & præcipuè ex ardentium genere, frigida potui exhiberi debet: neque uerò simpliciter in his dabitur: sed cum bonæ concoctionis notæ in urinis iam apparuerint, tunc offerre conducit.

μονῆς οὔσης ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις μεγάλης, ἢ σήψεώς τινος ἐμφαινομένης ἐν ταῖς φλεψὶν, ἢ ὠμοτέρων χυμῶν, ὁ ἑκτικὸς συνίστη πυρετός. ἐνδέχεται γὰρ ἑκτικὸν εἶναι, καί τινα τῶν ἀπὸ σήψει νοθεύειν αὐτόν, εἰ δ' οὖν εἴη τι τοιοῦτον, ἀπέχειν χρὴ τὴν δόσιν, καὶ μάλιστα ἂν μηδὲ πέψεως ἐν τοῖς οὔροις ἐμφαίνηταί τι, μηδὲ φλεγμονὴ ζέουσα καὶ ἀξιόλογος τῷ μεγέθει ἐμφαίνοιτο, καὶ προσέτι καὶ ἡ δύναμις ἄρρωστος.

Πότε δεῖ καὶ φλεγμονῆς οὔσης ἐπιδιδόναι ψυχρὸν ὕδωρ.

Εἰ δὲ ζέουσα πάνυ τύχῃ ἡ φλεγμονὴ, καὶ χολώδης, καὶ ἐρυσιπελατώδης, ἐπιδιδόναι δεῖ ψυχρὸν ὕδωρ. ἐγὼ γοῦν οἶδα δεδωκὼς ἐπί τινος τὴν τοιαύτην ἔχοντος διάθεσιν, καὶ διακαιομένου, ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας, προειρηκὼς μέντοι χρονίσαι τὸν κάμνοντα μικρὸν, ὅπερ καὶ ἀπέβη. ἐβράδυνε γὰρ εἰς τὴν ἀνάληψιν. διέφυγε δὲ, τὸ μεταπεσεῖν, αὐξηθέντος τοῦ πυρετοῦ εἰς τὸν μαρασμώδη ἑκτικόν. οὕτω δὲ καὶ εἰ τῶν ἀπὸ σήψει ἄν τις προσπεπλεγμένος, καὶ μάλιστα τῶν καυσωδῶν, ἐπιδιδόναι χρὴ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, οὐχ ἁπλῶς οὐδ' ἐπὶ τούτων, ἀλλ' ἡνίκα πέψεως χρηστῆς ἤδη ἐν τοῖς οὔροις φανῇ σημεῖα, τηνικαῦτα ἐπιδιδόναι συμφέρει.

Περὶ τῶν ἐκ μεταπτώσεως ἑκτικῶν πυρετῶν.

Εἰ δ' ἐκ μεταπτώσεως τῶν ὀξέων νοσημάτων ἑκτικὸς ἐπιγένοιτο· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ μὴ θεραπευομένων καλῶς τῶν καυσωδῶν πυρετῶν, οἱ μαρασμώδεις ἐπιγίγνονται ἑκτικοί. ἐὰν οὖν τὸ τοιοῦτον συμβῇ, ἐπισχεῖν δεῖ τὴν πόσιν τοῦ ψυχροῦ, καὶ μάλιστα τὴν ἄμετρον. προλεπτυνθέντος γὰρ ἤδη τοῦ σώματος, καὶ ἀσθενοῦς τε ἅμα καὶ ἀσάρκου γενομένου, καὶ * διὰ τὸν χρόνον τὸν προειληφότα, καὶ τὴν δυσκρασίαν τῶν καυσωδῶν πυρετῶν, ἀνάγκη διττὴν παρακολουθῆσαι τὴν βλάβην, ἢ καταβληθεῖσαν τὴν δύναμιν ἰσχυρῶς, καὶ ἀπολέσθαι, ἢ καταψυχθεῖσαν τὴν καρδίαν, καὶ φθάσασαν ἀπολέσθαι τὴν ἔμφυτον θερμότητα, τὸν τῷ γήρᾳ παρακολουθήσαντα παραπλήσιον μαρασμόν. εἰκότως ἐκ νόσου γῆρας ἐκάλουν. ψυχρὸς γὰρ οὗτος καὶ ξηρός ἐστιν, οὐδαμῶς ἐπιφέρων πυρετόν· διόπερ οὐδὲ τῶν ψυχόντων οὗτος χρῄζει ὁ μαρασμός, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ὑγραινόντων τε ἅμα καὶ θερμαινόντων.

Πῶς χρὴ βοηθεῖν διὰ τῶν ἐκτὸς, ἐφ' ὧν μὴ δυνάμεθα ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιδιδόναι.

Καταπλάσμασι μὲν οὖν, καὶ ἐμβροχαῖς καὶ κηρωταῖς ἐμψυχούσαις μὲν ἐπὶ πάντων πυρετῶν, ἔστι καλὸν κεχρῆσθαι, ἐφ' ὧν ἀδυνατοῦμεν τῇ τοῦ ὕδατος πόσει κεχρῆσθαι, ἢ διὰ

De hecticis febribus, quæ ex aliis in eas transeuntibus mutatisque generantur.

Quòd si hectica ex acutis morbis in eam commutatis oriatur, magna enim ex parte marasmodes hecticæ succedunt, ubi ardentes febres non rectè curãtur, frigidæ potu interdicetur, præsertim immoderato. Nã corpore iam antea extenuato, imbecilliq; simul, et excarni reddito, tum propter tempus, quo illa excepta est, tum propter ardentiũ febrium intemperiem, necesse est duplicem comitari noxam: aut ualidam uirium deiectionem interitumq;, aut refrigerato corde, caloreq; natiuo protinus abolito marasmũ senio persimilẽ, quẽ meritò ex morbo senium uocabant, subsequi. Hic enim & frigidus & siccus existit, nequaquam febrim inducens. Quare neque refrigerantia, sed potius humectantia simul & calefacientia requirit.

Quomodo externis remediis succurrendum iis sit, quibus frigidam dare non licet.

Cataplasmatis igitur, fomẽtis, *ceratisq; refrigerantib. in omnibus quidẽ febrib. rectè utimur, in quibus aquæ potio dari nequit,* aut

aut ob uiriũ imbecillitatẽ, aut ob corpus plus æquo extenuatũ, carnibusq; destitutũ. Inspicito autẽ, nũ etiã hectica marasmodes iam excitata ex affecta particula primariò duxerit originẽ. Etenim ex inflãmatione iecoris, uentris, mesaræi, renũ & coli, adhæc ob diuturnas uteri, thoracis, pulmonis, septi transuersi, et aliarũ partiũ inflãmationes prouenire solet. Quare inspiciendum est, animaduertendũq;, qua in particula febrim marasmoden subsequi cõtigerit, eiq; potius remedia ad refrigerandũ humectandũq; efficacia adhibebimus, ut ipsum ueluti ignis fomitẽ extinguas. Multa igitur sunt in id efficacia, sed nullum ita ut ceratũ rosaceum. Quippe solidas partes refrigerare, & humectare potest, ac tueri ne humiditas quæ modica in eis adhuc superest, prorsus intereat. In hunc autem modũ conficitur. Ceræ quadrans: rosacei unciæ sex. Cera semel aut bis lauatur: deinde ubi in aqua frigida soluta fuerit, rosaceo sic adijcito: sed ex hoc seruato instar unciæ paulo plus aut minus. Et cũ cera tũ lẽto igne probè solutũ fuerit, sinito ipsum refrigerare: deinde ex cerato portionem acceptam in pila subigito, interim relicti rosacei, interim aquæ frigidæ momentum in pilam conijciens, donec

ἢ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς δυνάμεως, ἢ διὰ τὴν ἄμετρον λεπτότητα, καὶ τὴν τῶν σαρκῶν ἀπώλειαν. ἐπισκέπτου δὲ, μὴ ἄρα καὶ ὁ γενόμενος μαρασμώδης ἑκτικὸς ἐπὶ πεπονθότι μορίῳ τὴν γένεσιν ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς. καὶ ἐπὶ φλεγμονῇ γὰρ τοῦ ἥπατος, καὶ γαστρὸς, καὶ μεσαραίου, καὶ νεφρῶν, καὶ κώλου, καὶ χρονικαῖς φλεγμοναῖς μήτρας καὶ θώρακος, καὶ πνεύμονος, καὶ διαφράγματος, καὶ ἐπὶ ἄλλων μορίων ἐχόντων φλεγμονάς. δεῖ οὖν ἐπιβλέπειν καὶ διαγινώσκειν ἐπὶ ποίῳ μορίῳ συνέβη παρακολουθῆσαι τὸν μαρασμώδη πυρετὸν, καὶ ἐν αὐτῷ μᾶλλον προσφέρειν τὰ ἐμψύχοντα καὶ ὑγραίνειν δυνάμενα βοηθήματα, καὶ οἷον αὐτὴν ἐθέλειν καταςβεννύειν τὴν ἑστίαν τοῦ πυρός. πολλὰ μὲν οὖν ἐστι τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς ἡ ῥοδίνη κηρωτή. καὶ γὰρ ἐμψύξαι καὶ ὑγρᾶναι τὰ στερεὰ τῶν μορίων δύναται, καὶ φυλάξαι μὴ ἀπολέσθαι παντελῶς τὴν ὀλίγην αὐτοῖς ἔτι περιλειπομένην ὑγρότητα. ἔχει δὲ ἡ σκευασία οὕτω· κηροῦ 𐅻γ. γ. ῥοδίνου 𐅻γ. ϛ. τὸν κηρὸν πλῦνον ἅπαξ, ἢ δίς· εἶτα μετὰ τὸ λυθῆναι ἐν ὕδατι, χρῶ. οὕτως ἐπίβαλλε ῥοδίνῳ· ἀλλὰ φύλαξον ὅσον 𐅻γ. α. μικρῷ πλέον ἢ ἔλαττον. καὶ ὅτε λυθῇ μαλακῷ πυρὶ καλῶς ἡ κηρωτὴ, ἔασον αὐτὴν ψυγῆναι· εἶτα λαμβάνων ἐξ αὐτῆς, εἰς τὴν θυείαν τρίβε, ποτὲ μὲν ἐκ τοῦ ὑπολειφθέντος ῥοδίνου βαλὼν ἐν τῇ θυείᾳ βραχὺ· ποτὲ δὲ ψυχροῦ ὕδατος, ἕως

ἕως ὃ τὸ πᾶν ἀναλωθῇ ῥόδινον, καὶ θεάσῃ ὅτι καλῶς ἐνεμίχθη τῇ κηρωτῇ. εἰ δὲ καὶ λευκὰ ὠῶν ἐθέλεις βαλεῖν, ἔτι κάλλιον ἂν εἴη τὸ βοήθημα. ὁμοίως δὲ εἰ καὶ χυλὸν πτισάνης προσπλέξεις, ἔτι κάλλιον ποιήσεις. δεῖ δὲ καὶ συνεχέστερον ἀλλάττειν τὰ ῥάκη, καὶ μὴ συγχωρεῖν χρονίζειν ἐν τῷ σώματι, μηδὲ ἐπὶ πολὺ θερμαίνεσθαι. ἀσθενέστερον γὰρ χρονίζον γίγνεται. πρὸς πολλὰ χρησιμωτάτη ἐστὶν ἡ κηρωτὴ, καὶ δεῖ μὴ ὡς ἔτυχεν αὐτῇ χρῆσθαι. ἐγὼ γοῦν ταύτῃ πολλάκις χρησάμενος, ἀρχομένους ἑκτικοὺς ἀπέλυσα ταχέως, μὴ δυναμένους αὐξηθέντας ἐνεγκεῖν τὸν μαρασμώδη πυρετόν. ἐπιμένειν δὲ καὶ ἐπὶ τούτων, χρωμένων αὐτῇ, καὶ μὴ ὀκνεῖν, ἀλλὰ καὶ συνεχέστερον αὐτῇ κεχρῆσθαι, ποτὲ μὲν ὡς κηρωτὴν ἐπιβάλλοντας, ἄλλοτε δὲ ὑγροτέραν ποιοῦντας, ἀναλύοντας ἐπὶ πολὺ ὑδροροδίνῳ. οὕτω γὰρ ἔξεστί σοι καὶ ὡς ἀλείμματι κεχρῆσθαι τῷ βοηθήματι, καὶ κατὰ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐκτετηκότων καὶ καταλεπτυνθέντων σωμάτων. δεῖ δὲ μὴ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δὶς τῆς ἡμέρας οὕτω κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν σπλάγχνων. ἐπιχρίειν δὲ μέλλοντας δεύτερον, ἀκόλουθόν ἐστι καὶ ἐπὶ δευτέρου χρισθὲν ἀπομάττειν.

Περὶ ἐμβροχῆς.

Ἐμβροχαῖς δὲ κεχρῆσθαι ταῖς διὰ χυλοῦ θριδακίνης, καὶ ὄμφακος, καὶ

donec totum rosaceũ insumptũ fuerit, ac cerato probè mixtum esse conspexeris. Quòd si etiam ouorum albumina adijcere uolueris, præstantius adhuc erit remedium. Pari modo si cremorẽ ptisanæ adiũxeris, melius adhuc efficies. Oportet autem linamenta crebrius mutare, nec permittere, ut medicamentum diutius corpori adhærescat, neque multum incalescat: quippe mora imbecillius redditur.Ceratũ hoc ad multa est utilißimum, nec eo temerè uti oportet. Ego sanè hoc frequenter usus, incipientes hecticas citò discußi, ne adauctæ marasmoden febrim inferre potuerint. Oportet autem in his quoque usui istius insistere, & non eum detrectare, sed etiam crebrius adhibere, aliàs ut ceratũ inducẽtes, aliàs liquidius reddẽtes, hydrorosato, hoc est, oleo roseo aquæ mixtò copiosè diluẽdo. Itaq; hoc præsidio instar unctionis uti licebit cùm omni in corpore, tũ præcipuè in consumptis et extenuatis. ac nõ modò semel in die, sed etiã bis ita, præsertim in uisceribus, uti conuenit. Quoniã autẽ iterum illinemus, ratio est, ut etiam secunda uice unctum abstergamus.

De fomento.

Fomentis utendum ex succo lactucæ, uuæ immaturæ, por-

portulacæ, solani, et umbilici ueneris. Præstat aũt succos etiã refrigeratos, & præsertim niue superaccommodare. Quòd si nobilis quædam particula inflammatione tẽtetur, succos nõ per se ac separatim, uerùm oleo omphacino admisto, aut chamemelino, aut etiã rosaceo, aut simul omnibus inducere conabimur. At thoraci remedia nõ nimis refrigerãtia admoueri debent, nisi multus feruor, aut inflãmatio in eo spectata fuerit. Verùm ne sic quidẽ linamenta diutius inhærere sinemus, eo quòd plerosq; ab immodica ipsorũ refrigeratione haud mediocrem non solum respirationis, sed etiam uocis noxam expertos nouimus.

De domo in qua æger decumbet.

Non solum aũt refrigerijs, quæ extrinsecus admouentur, sed etiam aeris mutandi ad frigidius artificio auxiliari tentabimus. Si igitur æstas fuerit, in subterranea domo æger decumbet, & pauimentum aqua frigida copiosè conspergetur, ut aer hinc frigidior euadat. iam aqua ex alijs uasis in alia decidat: nam mediocris huius strepitus etiam somnũ prouocat. præstat adhuc, si aerẽ ita immutes, ut non modò refrigerare corpus, sed etiam corroborare poßit. id quod fiet, si pa-

καὶ ἀνδράχνης, καὶ στρύχνου, καὶ κοτυληδόνος. κάλλιον δὲ εἰ καὶ ψυχρανθέντας ἐπιρρίπτειν βουληθείης τοὺς χυλοὺς, καὶ μάλιστα ὑπὸ χιόνος. εἰ δέ τι φλεγμαῖνον εἴη κύριον μόριον, οὐδὲ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιβαλεῖν τοὺς χυλοὺς, ἀλλ' ὀμφάκινον ἔλαιον συναναπλέκειν, ἢ χαμαίμηλον, ἢ καὶ ῥόδινον, ἢ καὶ πάντα ὁμοῦ σπιδάζειν. δεῖ δὲ μὴ περὶ τὸν θώρακα προσφέρειν τὰ πάνυ ψύχοντα βοηθήματα, εἰ μή τι πολλὴν πύρωσιν ἢ φλεγμονὴν ἐν αὐτοῖς θεάσῃ. καὶ οὕτω οὐδὲ δεῖ χρονίζειν τὰ ῥάκη, διότι πολλοὺς οἴδαμεν οὐ μετρίως βλαβέντας, οὐ μόνον τὴν ἀναπνοὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν ὑπὸ τῆς ἀμέτρου ψύξεως αὐτῶν.

Περὶ οἰκήματος.

Οὐ μόνον δὲ διὰ τῶν ἔξωθεν προσφερομένων πειρᾶσθαι δεῖ βοηθεῖν τοῖς ἐμψύχουσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μηχανᾶσθαι τὸν ἀέρα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ ψυχρότερον. εἰ οὖν θέρος εἴη, ἐν οἰκήματι κατωγαίῳ κατακείσθω, καὶ ῥαντιζέσθω τὸ ἔδαφος ὕδατι πολλῷ ψυχρῷ, ὥστε διὰ τούτου ψυχρότερον ἀποτελέσαι τὸν ἀέρα. ἐπιρρείτω δὲ καὶ ὕδωρ ἐξ ἑτέρων ἀγγείων εἰς ἕτερα. ὁ γὰρ μέτριος τοῦ ὕδατος ψόφος καὶ ὕπνον προκαλεῖται. ἔτι δὲ κάλλιον ἂν μεταβάλλῃς τὸν ἀέρα, ὥστε μὴ μόνον ἐμψύχειν, ἀλλὰ καὶ ῥωννύειν δύνασθαι τὸ σῶμα,

καὶ

καὶ εἰς τὸ ἔδαφος ἐπιῤῥίψῃς τινὰ τῶν ἐμψυχόντων, ἢ ῥόδα, ἢ ἀείζωα, ἢ βάτον, ἢ σχίνου κλῶνας, ἢ ἕλικας ἀμπέλων, ἤ τι τοιοῦτον, ὅπερ καὶ ἐμψύχειν, καὶ τόνον δύναται ἐπιθεῖναι. συμβάλλεται μὲν πᾶσι τοῖς ἑκτικοῖς ὁ τοιοῦτος ἀὴρ, μάλιστα δὲ οἷς ὁ πνεύμων καὶ ἡ καρδία τὴν ἐκπύρωσιν ἴσχει πρώτως. καὶ γὰρ οὐ τοσοῦτον ὑπὸ τροφῆς καὶ πόματος ἐμψύχοντος ὀνίνανται, ὅσον ὑπὸ τῆς τοῦ ψυχροῦ ἀέρος εἰσπνοῆς. καὶ τοὐναντίον μᾶλλον ὑπὸ τροφῆς ὠφελοῦνται, ἢ ὑπὸ τοῦ ἀέρος, εἰ τὸ ἧπαρ καὶ ἡ γαστὴρ ἢ ἄλλο τι πέπονθεν. οὕτω μὲν εἰ θέρος εἴη, μεταβάλλειν τὸν ἀέρα ἐπὶ τὸ ψυχρόν· εἰ δὲ χειμὼν εἴη, ἐπὶ τὸ θερμότερον μὲν οὐ δεῖ τὸν ἀέρα παρασκευάζειν. ὅπως γὰρ ἂν ᾖ ψυχρὸς, οὐδὲν αὐτοὺς ἀδικεῖ. μόνον μὲν τὸ ἄλλο σῶμα ἐπισκέπειν δεῖ μετρίως, ὥστε μὴ ἐκ τοῦ πλείονος σκέπης θερμαίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἔκλυσιν ὑπομένειν τινὰ τὸν κάμνοντα.

Περὶ βαλανείου.

Καὶ τὸ βαλανεῖον δὲ συμφέρει τοῖς ἔχουσιν ἑκτικὸν πυρετὸν ὄντα καθ' ἑαυτὸν, καὶ* μὴ μετά τινος εὑρεθῇ συμπεπλεγμένος τῶν ἐπὶ σήψει χυμῶν. βλάπτονται γὰρ τηνικαῦτα, καὶ οὐδαμῶς ὠφελοῦνται, καὶ μάλιστα ἐὰν ἔτι καὶ ἀπέπτων ὄντων, ἐθελήσειέ τις αὐτοὺς λοῦσαι. οὐδὲ γὰρ ἧττον ἀδικοῦνται, καὶ

si pauimento inijcias refrigerantium aliqua, aut rosam, aut semperuiuum, aut rubū, aut lentisci turiones, aut uitis capreolos, aut simile quoddā, tum ad refrigerādum, tum ad robur inducendum efficax. Huiusmodi *sanè aer omnibus quidem hecticis conducit: maximè uerò, quibus pulmo & cor igneum ardorem primariò senserit.* Etenim *à cibo & potu refrigerante, non tantum iuuantur, quantum à frigidi aeris inspiratu: contrà maius à cibo sentiunt cōmodum, quàm ab aere, si iecur, & uenter, aut alia quæpiam particula fuerit affecta.* Ita *sanè ubi æstas fuerit, aerem ad frigidū mutari oportet: ubi hyems, calidior parandus non est. quomodocunque enim frigidus fuerit, nihil ipsos offendit.* Reli*quū uerò corpus solummodò moderatè cooperiri oportet, ut ne plurib. tegumentis incalescat, et æger ideo uirium defectionem aliquam sustineat.*

De balneo.

Et *balneū ijs conducit, qui hectica febri laborant, quæ per se fuerit, & non cum aliqua ex humorum putredine prouenientiū cōiuncta inueniatur.* Tunc *enim offenduntur, & nequaquam iuuantur, præsertim si crudis adhuc humoribus lauare quis ipsos uoluerit: neq; minus læduntur, si in-*

si inflãmatione nobiles particulas obsidẽte, etiã modicè id facere tẽtaueris. Sciẽdũ aũt, nõ modò hectica febri laborãtibus, sed etiã frigidis, siccisq; intẽperiebus, & senio ex morbo balneũ conferre. Habent enim balnea hoc quoq; admiratione dignũ, quòd & calidas & frigidas intemperies iuuare possunt. In summa, si quis diuersos illos lauãdi modos nouerit, is meo iudicio etiã omnẽ intemperiẽ mutare in contrariũ poterit. Esto igitur temperatus aer, unctio & solium: eluere aũt oleum conuenit, ac statim cũ æger in exteriorem domus partem ingressus fuerit, corpus perũgi, uerùm diutius in aere morari non debet: oleum autem uiscerib. potius superfundi. Egressus æger in frigidæ soliũ, quod nõ aquã frigidã, sed lactis more tepentem habeat, perungatur. circundatus autem operimentis, non admodum diuin eis immoretur. Cum uestem iam induet, rursus totum corpus ungatur. Valde enim hoc iuuare ipsos potest. quoniam humiditatem quæ à balneo accedit, diu retinere oportet: & non sinere, ut promptè ex corpore defluat. Egressus æger ex balneo, aut cremorẽ ptisanæ, aut halicæ, aut lac assumat: sin aũt sitis urgeat, etiã cũ adhuc operimẽtis inuolutus est,

non

καὶ περὶ φλεγμονῆς οὔσης ἐν τοῖς καιρίοις μορίοις, ἐξ ὀλίγου τοῦτο ποιεῖν βούλοιντο. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι οὐ μόνον τοῖς ἔχουσιν ἑκτικὸν πυρετὸν συμβάλλεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔχουσι ψυχρὰς καὶ ξηρὰς δυσκρασίας, καὶ τὸ ἐκ νόσου γῆρας. ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο θαυμαστὸν τὰ βαλανεῖα, ὅτι περὶ τὰς θερμὰς καὶ τὰς ψυχρὰς δυσκρασίας ὠφελεῖν δύνανται· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, εἴ τις ἐγνωκὼς εἴη τοὺς διαφόρους τρόπους τοῦ λουτροῦ, δυνήσεται καὶ πᾶσαν, οἶμαι, δυσκρασίαν οὗτος εἰς τὸ ἐναντίον μετίων μεταβαλεῖν. ἔστω οὖν καὶ ὁ ἀὴρ εὔκρατος, καὶ ἡ ἄλειψις, καὶ ἡ δεξαμενή. ἀποπλύναι γὰρ δεῖ ἔλαιον, καὶ εὐθέως ἅμα τῷ εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸν ἔξω θόλον, συγχρίεσθαι τὸ σῶμα· καὶ μηδὲ εἰς τὸν ἀέρα χρονιζέτω ὁ κάμνων. εἰς δὲ τὰ σπλάγχνα περιχείσθω τὸ ἔλαιον μᾶλλον. ἐξελθὼν δὲ περιχείσθω εἰς τὴν τοῦ ψυχροῦ δεξαμενὴν, μὴ ἔχουσαν τὸ ὕδωρ ψυχρὸν, ἀλλὰ γαλακτῶδες, περιβαλλόμενος δὲ τὰ σάγανα, μὴ πάνυ χρονιζέτω ἐν αὐτοῖς. μέλλων δὲ λαμβάνειν τὴν ἐσθῆτα, πάλιν ὅλον ἀλειφέσθω τὸ σῶμα. πάνυ γὰρ καὶ τοῦτο δύναται αὐτοὺς ὠφελεῖν. ἐπὶ πολὺ γὰρ τὴν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ φυλάττειν δεῖ ὑγρότητα, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἑτοίμως ἀπορρεῖν ἐκ τοῦ σώματος. ἐξελθὼν δὲ ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, ἢ χυλὸν πτισάνης, ἢ ἄλικος λαμβανέτω, ἢ γάλακτος. εἰ δὲ διψώδης εἴη ὁ κάμνων, καὶ ἐν τοῖς σαγάνοις ἔτι μένοντος αὐτοῦ,

μὴ

μὴ παραιτοῦ διδόναι ἢ γάλακτος, ἢ τινος τῶν εἰρημένων τροφῶν. καὶ γὰρ ἀναδίδοται μᾶλλον, ὁπηνίκα ἕλκεται, τηνικαῦτα εἰς τὸ ὅλον σῶμα.

Περὶ γάλακτος.

Γάλα μὲν οὖν ἅπασι τοῖς ἑκτικοῖς ἐπιτήδειον, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ μάλιστα τοῖς μαρασμώδεσι. διὸ καὶ τοῖς ἔχουσιν ἀσθενεστέραν δύναμιν, καὶ μηδὲ τὴν τροφὴν ἕλκειν δυναμένοις, αὐτοῖς καὶ μόνον τοῦτο ἀναδοθῆναι, καὶ ἑλκυσθῆναι ῥᾳδίως πολλὴν ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα. τὸ μὲν οὖν γυναικεῖον γάλα προτετίμηται, καὶ δεύτερον πάλιν τὸ ὄνειον. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ δυσχερῶς ἔνιοι τούτων ἀνέχονται λαμβάνειν, τὸ ὄνειον αὐτοῖς δοτέον γάλα, μέσον πως ὂν, καὶ πλέον τρέφειν δυνάμενον. δῆλον δὲ, ὅτι καὶ φροντίζειν δεῖ τοῦ ζώου, τρέφοντα αὐτὸ ἐν οἴκῳ διὰ κριθῶν, καὶ μυρσίνης, καὶ σχίνου, καὶ δρυὸς φύλλων. οὕτω γὰρ οὐκέτι φθαρτικὸν τὸ γάλα. τούτου γὰρ δεῖ φροντίζειν, ὥστε μὴ ὑπάγεσθαι τὴν γαστέρα τῶν ἑκτικῶν, καὶ μάλιστα τῶν ὑπὸ συγκοπῆς πολλῆς καὶ χρονίας κενώσει γαστρὸς ἐμπεσόντων εἰς τὸν μαρασμώδη πυρετόν. διὸ ἐφ᾽ ὧν ἐστιν ἡ γαστὴρ ἀσθενὴς, καὶ ἑτοίμως ὑπαγομένη, ἐπὶ τούτων καὶ ἕψειν δὶς τὸ γάλα, ἢ καὶ ποταμίους ἐμβαλεῖν κόχλακας. γιγνέσθωσαν δὲ διάπυροι, ὥστε τὸ ὀῤῥῶδες τοῦ γάλακτος διὰ τούτων ἀναλυθῆναι.

nõ recuses aut lac, aut aliud quodda alimentum exhibere. Etenim tunc potius in uniuersum corpus distribuitur, cum attrahitur.

De lacte.

Lac igitur omnibus becticis, præsertim in marasmum desinentibus, si quid aliud, idoneum est. Quapropter etiam ijs ualde conueniens est, qui uires habent imbecilles, neq; alimentum possunt attrahere: & hoc solum in corpus distribui, trahiq; non parum accommodatè potest. Itaq; lac muliebre primum locũ obtinet, secundũ uerò asininum. Verum quoniam ægrè nõnulli hoc assumunt, caprillum ipsis dandum est, quod medium ferè existit, & magis potest nutrire. Constat autem, etiam curã animalis habendam esse, ut nutriatur domi ordeo, myrti, lentisci, et quercus folijs. ita enim lac non amplius corrumpitur. Nam huius sollicitudo habenda est, ut ne becticorũ aluus subducatur, præcipuè eorum qui ex frequenti syncope, & diuturna uacuatione alui in marasmodẽ febrim inciderunt. Quamobrem quibus uẽter imbecillis est, et facilè subducitur, in his etiã lac bis coquere, uel etiam fluuiales lapillos in id conijcere oportet. Redduntur autem igne cãdentes, ut serosũ à lacte per ipsos dissoluatur.

At qui lac solū nolint assumere, etiā cum ptisana, aut halica, aut chytro ipsum decoctum exhibeto: adhæc cum itrio, hoc est libo fuminali, & similagine pari modo bis coctum offerto: præterea magis adhuc illis lac exhiberi debet, quibus etiā uenter copiosiora & biliosiora deijcere uidetur. Procedente autem tempore, ubi febres mitigatæ fuerint, et uires aliquo modo instauratæ, mollissimum & recentē caseum ex eo coagulatū dare ipsis non alienum est. Quatenus enim uires augeri cernimus, eatenus nos quoque cibis adijciemus.

De uino.

Vinum ijs qui frigidam siccamq; intemperiē in solidis particulis habent, & marasmo ex morbo, ut uocant, detinētur, exhibere necesse est, ut quos calefacere simul, & humectare oporteat. quæ omnia uinum moderatū præstare ipsis potest. Qui uerò cum febri marcescūt, præsertim qui macie torrētur, ijs uinū dare cautio est: ut q; eis, si quid aliud, maximè aduersetur.

Si ex syncope marasmus obtigerit. Cap. 5.

Qui ex syncope marasmo cōtabescūt, ijs quātū sanè ad uires collapsas, et perfrictionē frequēter comitantē attinet, uinū offerri debet.

τοῖς δὲ μὴ θέλουσι λαμβάνειν καθ' ἑαυτὸ τὸ γάλα, καὶ μετὰ πτισάνης, ἢ ἄλικος, ἢ χύτρας ἑψῶν αὐτὸ δίδου, καὶ μετὰ ἰτρίου δὲ, καὶ τῆς σεμιδάλεως ὡσαύτως. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκείνοις αὐτὸ παρέχειν δεῖ, οἷς καὶ ἡ γαστὴρ πλείονα καὶ χολωδέστερα φαίνεται διαχωροῦσα. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν πυρετῶν πραϋνθέντων, καὶ τῆς δυνάμεως προσθήκην τινὰ λαβούσης, καὶ τῶν ἁπαλωτάτων καὶ νεοτύρων παρ' αὐτὰ παγέντων οὐδὲν ἄτοπον αὐτοῖς ἤδη διδόναι. πρὸς ὃ γὰρ ἐπιδιδοῦσαν ὁρῶμεν τὴν δύναμιν, οὕτω δεῖ καὶ ἡμᾶς τὸ ποσὸν ἐπαύξειν τῆς τροφῆς.

Περὶ οἴνου.

Οἶνον δὲ τοῖς μὲν ἔχουσι ψυχρὰν καὶ ξηρὰν δυσκρασίαν ἐν τοῖς στερεοῖς, καὶ τὸν ἐκ νόσου καλούμενον μαρασμὸν, ἀναγκαῖόν ἐστι διδόναι. θάλπεσθαι γὰρ ἅμα καὶ ὑγραίνεσθαι τοὺς οὕτω πάσχοντας δεῖ. πάντα δὲ ταῦτα παρέχειν αὐτοῖς οἶδεν ὁ σύμμετρος οἶνος. ἐν δὲ τοῖς μετὰ πυρετοῦ μαραινομένοις, καὶ μάλιστα τοῖς περιφρυγέσι, φεύγειν δεῖ διδόναι. πολέμιος γὰρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τούτοις ἐστὶν ὁ οἶνος.

Περὶ τῶν ἐπὶ συγκοπῇ μαραινομένων. ε.

Τοῖς δὲ ἐπὶ συγκοπῇ μαραινομένοις, ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ καταπτώσει τῆς δυνάμεως, καὶ τῇ πολλάκις ἑπομένῃ καταψύξει, προσφέρειν χρὴ τὸν οἶνον.

ἀλλ' ἐπεὶ

ἀλλ᾽ ἐπεὶ δὴ καὶ παρὰ φύσιν αὐτοῖς θερμασία καὶ πυρετὸς ἔτι σύνεστι, καὶ παύεται μὲν ἡ κατάψυξις, ἔσθ᾽ ὅτε γενέσθαι, πάλιν δὲ τὰ τῶν πυρετῶν ἐπιγίγνεται, καὶ ἁπλῶς ἄλλοτε ἄλλως ἀπολέσθαι τὸν κάμνοντα κίνδυνος, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς καταψύξεως, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ τοῦ πυρέσσειν, ἀνάγκη τότε λοιπὸν ἀποβλέπειν πρὸς τὴν ἐπείγουσαν χρείαν, καὶ ποτὲ μὲν συναίρως ἐπιτάττειν τὸν οἶνον, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀποτρέπειν.

Περὶ διδύμων, οὓς καὶ ὄρχεις καὶ παραστάτας καλοῦμεν.

Τοὺς δὲ ὄρχεις τῶν ἀλεκτρυόνων διδόναι χρή. κατὰ πάντα γὰρ τοῖς ἐκτετηκομένοις ἅπασιν ἀγαθόν. καὶ γὰρ τρέφειν εἰσὶν ἱκανοὶ, καὶ αὔξειν τὴν δύναμιν, ἐπειδὰν πεφθῶσι καλῶς. ὥστε χρὴ διὰ τοῦτο σπουδάζειν ἀεὶ διδόναι τὴν αὐτὴν τροφὴν, μηδέπω τῆς δυνάμεως ἰσχάτως καταπεσούσης. τί γὰρ ὠφελεῖν ἔστι λοιπὸν, εἰ μὴ πέττει, καὶ περιγίγνεται τῆς τροφῆς ἡ δύναμις; οὐ γὰρ ἁπλῶς τροφὴ τὴν δύναμιν αὔξει, ἀλλ᾽ ἡ φύσις, ἥτις πᾶσαν τροφὴν καὶ πέττειν καὶ μεταβάλλειν καὶ προστιθέναι τῷ σώματι πέφυκεν.

Περὶ ὀπώρας.

Ἡ ὀπώρα διότι μὲν ὑγραίνει, κατὰ τοῦτο τοῖς ἑκτικοῖς ἐστι πρόσφορον ἔδεσμα. διότι οὐ μόνον ὑ-

ὑγραί-

bet. Quoniã uerò etiã caliditas naturæ contraria, febrisq́; præterea eis adest, & perfrictio quidem interdũ conquiescit, rursus autẽ febris superuenit, ac summatim cum periculũ sit, ne aliàs aliter æger intereat, nunc à perfrictione, nũc à febri: necesse est tũ demũ ad urgentem causam respicere, ac nonnunquam uinũ tempestiuè præcipere, nonnunquam uerò rursus id dissuadere.

De testiculis gallorum.

Testiculos gallorũ, quos Græci orchis et parastatas appellãt, dare his oportet. Perpetuò enim omnibus hectica laborantib. cõmodi existũt, cum abundè nutrire, & uires augere poßint, ubi probè concocti fuerint. Quapropter id alimentũ semper exhibẽdum est, ubi uires nondum ad extremum collapsæ fuerint. Quod enim præsidium deinceps esse potest, si uires alimentum non concoquant, superentq́; ? Quippe nequaquam cibus uires augebit, sed natura, quæ omne alimentũ & concoquere, & mutare, & corpori apponere consueuit.

De fructibus pomaceis.

Fructus pomaceus, qui opora græcis dicitur, quia sanè humectat, ideo hecticis cibus est accõmodatus. Quoniam uerò omnes propemodum, non solum hu-

 me-

mectare, sed etiam refrigerare solent. idcirco rursus dicendum non est, uniuersim omni hectico conuenire. Illis enim qui calida & sicca intemperie laborant, & omnibus qui marasmo contabescunt, & torrentur, cõgrue frigida & humida uictus ratio adhibetur, maximè peponũ medulla, & cucumerum: item mala duracina, & cœrasia his sunt idonea. Qui autẽ frigida intemperie detinẽtur, & in senium ex morbo inciderunt, ijs inutilia.

Reliqui uerò pomacei fructus, qui non adeò refrigerant, sed potius calefaciunt, & humectant modicè, exhibere non est absurdum. nempe uuã maturam, ualde dulcem, præsertim quæ passa est: ac malum ualde dulce, & ficum admodum maturam. nam hæc probè concocta, propemodum nihil nocet. Si igitur uenter nihil nos impediat, plus iusto excernens, cum fiducia cibos commemoratos exhibeto. Si namque tale quippiam fuerit, & aluus magis quàm conuenit profluere uideatur, his quidem abstinendum in præsentia, dandum autem punicum modicè astringens, aut pirum, aut malum eiusdem qualitatis, præsertim ante alium cibum. nam si à cibo sumantur, aluum subducunt. Ac cibi qui stomacho potius, & coro-

γραίνειν πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ ψύχειν ὀλίγου δεῖν ἅπαντα. διὰ τοῦτο πάλιν πᾶσαν ὀπώραν οὐ δεῖ λέγειν, ὅτι παντὶ ἑκτικῷ συμφέρει. τοῖς μὲν γὰρ ἔχουσι θερμὴν καὶ ξηρὰν δυσκρασίαν, καὶ πᾶσι τοῖς μαρασμώδεσι καὶ περιφρυγέσι, καταλλήλως ἅπασιν ἡ ψύχουσα καὶ ὑγραίνουσα, καὶ μάλιστα ἡ τῶν πεπόνων ἐντεριώνη καὶ σικύων. καὶ μῆλα δὲ καὶ ῥοδάκινα τούτοις ἐπιτήδεια, καὶ κεράσια. τοῖς δὲ νοσοῦσι ψυχρὰν δυσκρασίαν, καὶ εἰς τὸ ἐκ νόσου γῆρας ἐμπεσοῦσιν, ἀνοίκεια. ἡ μέντοι ἄλλης ὀπώρας ἥτις οὐ πάνυ ψύχει, ἀλλὰ μᾶλλον θερμαίνει καὶ ὑγραίνει, μετρίως ἐπιδιδόναι οὐδὲν ἄτοπον, οἷον σταφυλῆς πεπέρου πάνυ γλυκείας, καὶ μάλιστα τῆς διὰ σταφίδος, καὶ μήλου τοῦ πάνυ γλυκέος, καὶ συκῆς τῆς πάνυ πεπέρου. τὸ γὰρ πάνυ πεφθὲν σύκον ἐγγὺς τοῦ μὴ δόλως βλάπτειν ἥκει. κἂν οὖν ἡ γαστὴρ οὐδὲν ἡμᾶς κωλύῃ, πλεῖον ἐκκρίνουσα τοῦ δέοντος, θαρρῶν παρέχε τὰς εἰρημένας τροφάς. εἰ γὰρ εἴη τι τοιοῦτον, καὶ φαίνοιτο κατὰ λόγον ἡ γαστὴρ μᾶλλον φερομένη, τούτων μὲν ἀπέχεσθαι πρὸς τὸ παρὸν, ἐπιδιδόναι δὲ ἀεὶ ἢ ῥοιᾶς μετρίως στυφούσης, ἢ ἀπίων, ἢ μήλων. τοιαύτης δὲ ποιότητος ταύτης, καὶ μάλιστα πρὸ τῆς ἄλλης τροφῆς. μετὰ γὰρ τροφὴν ἐσθιόμενα, γαστρὸς ὑπακτικὰ γίγνονται. καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἐπὶ συγκοπῇ μαραινομένοις καὶ πᾶσιν ἑκτικοῖς τὰς εὐστομάχους καὶ δυναμ-

εὐκαρδίους δεῖ παρέχειν ῥοφὰς μᾶλλον. εἰ δὲ διψώδεις οὗτοι καὶ εἶεν, καὶ σφόδρα πυρέττοντες φαίνοιντο, καὶ τούτοις τὰς ἐμψυχούσας ὀπώρας συγκαίρως ἐπιδιδόναι, καὶ ἁπλῶς πρὸς τὸ μᾶλλον κατεπεῖγον ἅπαντα πράττειν. οὕτω γὰρ ἐπιβλέπων καὶ προσδιοριζόμενος, οὐδέ ποτ' ἂν βλάψῃς τινά, οὐδ' εἰ ὀπώραν ἢ ἄλλην τροφήν τινα παρέχων. ποσότητι γὰρ καὶ ποιότητι, καὶ καιρῷ, καὶ τάξει, καὶ τρόπῳ χρήσεως, ἅπαντα ἢ κατορθοῦνται, ἢ σφάλλονται.

Περὶ μαρασμοῦ.

Εἰ τῷ ὄντι μαρασμὸς, ἀπώλειά τις παντελὴς ἐστὶ τῆς ἐν τοῖς στερεοῖς ὑγρότητος, ἀνίατός ἐστιν, εἰκότως οὖν διὰ τοῦτο τινὲς τῶν ἰατρῶν πλανηθέντες πρὸς τὴν διάγνωσιν, ἔδοξαν τεθεραπευκέναι τὸν τῷ ὄντι μαρασμόν. λεπτότητα μὲν γὰρ καὶ ἀτροφίαν τῶν σαρκῶν, καὶ οἷον σύντηξιν αὐτῶν, δυνατὸν ἀνακαλέσασθαι. τὴν μέντοι πρώτην καὶ αὐτὰ τὰ στερεὰ τρέφειν δυναμένην ὑγρότητα πᾶσαν ἀπολεσθεῖσαν, ἀδύνατον προσθεῖναι. οὕτω γὰρ ἂν ἀδύνατον καὶ τὸ γῆρας ἰᾶσθαι. καὶ γὰρ τὸ γῆρας, μαρασμός ἐστιν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν.

ὥσπερ

cordi corroborando sunt utiles, marasmo ex syncope contabescentibus, & omnibus becticis dari debent. Si hi quoque siti, et uehementi febri laborare uideantur, etiam ipsis fructus pomacei refrigerantes opportunè offeruntur. Breuiter, omnia ad id quod magis urget, accommodari debent. Hanc enim rationem animaduersionem'que obseruans, nunquam aliquem offendes: neque si pomaceum fructum, aut alium quempiam cibum exhibeas. Nā omnia quantitate, qualitate, tempore, ordine, & utendi modo, aut bene, aut malè administrantur.

De marcore, qui marasmus Græcè dicitur.

Si tabes, quam Græci uocant marasmum, reuera humiditatis quæ in solidis partibus subsistit, absolutus existit interitus, nullam medicinam recipit. Propter hoc igitur nonnulli medicorum meritò decepti in discernendo, putarunt se uerum marasmum curasse. Etenim fieri potest, ut tenuitas carnium, maciesq́; & ueluti colliquatio earum resarciatur: primariam uerò humiditatem, & quæ solida ipsa nutrire potest, prorsus absumptam perditam'que non licet restituère. Sic enim senium quoque sanari nequit, ut quod naturalis sit tabes. Quemad-

modũ igitur seniũ nulla medicina tolli potest, sic neq; ea quæ re uera tabes. Attamẽ propter humanũ benignũq; artis auxiliũ cõtẽdere cũ morbis oportet, et non ceu deploratos omnino relinquere. Interdũ enim, ubi quis naturã dextrã nactus fuerit, et tabes incipiat, nõdumq; solidas partes torruerit, speratũ successũ cõsequi poterit. Sin aũt minus, q̃to magis æger affectus est, tãto minus agẽdũ. Nã desperatis, maloq; uictis, manus admoueri non debet.

ὥσπερ οὖν οὐ δυνατὸν ἰᾶσθαι τὸ γῆρας, οὕτως οὐδὲ τὸν τῷ ὄντι μαρασμόν, ὅμως δεῖ φιλονεικεῖν διὰ φιλάνθρωπον τῆς τέχνης βοήθειαν, καὶ μὴ ἐγκαταλιμπάνειν. ἴσθ᾽ ὅτε γὰρ φύσεως εὐφόρου ἐπιτυχών τις, καὶ ἀρχόμενος τοῦ μαρασμοῦ, καὶ μηδέπω καταψύξαντος τὰ στερεά, ἐπιτύχοι ἂν τοῦ σκοποῦ. εἰ δὲ μή, ὅσῳ μᾶλλον μὲν πάσχει ὁ νοσῶν, τοῦτο μὴ ποιεῖν. τοῖσι γὰρ κεκρατημένοισιν οὐ δεῖ ἐγχειρεῖν.

De tertiana. Cap. 6.

TErtiana quidẽ facilis curatu est: cũ aũt à medicis illis, qui nulla ratione & uia utũtur, malè tractatur, nõ difficilis modò curatu, sed etiã insanabilis interdũ redditur. Cõstat igitur, cibũ humectãtẽ refrigerãtẽq; in omnib. esse præscribẽdũ, cũ tertiana cõtẽperamẽto pura et germana existit, & à sola bile excitatur. Itaq; ptisanæ cremor super omnia utilis ipsis censetur: atq; hoc usi nõnulli usq; ad crisim, hoc est morbi solutionẽ, optimè superstites uitæ mãserunt. Sin aũt minus oblectẽtur ptisana, etiam auenæ cremor ipsis dabitur: ac lactucæ, aut intybi caulib. utẽdũ. Quòd si febris nõ fuerit uehemẽs, et quædã notæ cõcoctionis appareant, etiã gallinarũ alæ, & pisciculus molli carne præditus cõcedi põt. Vrinæ

Περὶ τριταίου. ς.

Ὁ τριταῖος μὲν ἔστιν εὐθεράπευτος, κακῶς δὲ θεραπευόμενος ὑπὸ τῶν ἀμεθοδεύτων ἰατρῶν, οὐ δυσθεράπευτος μᾶλλον, ἀλλὰ καὶ ἀνίατος ἴσθ᾽ ὅτε γίγνεται. ὑγραινούσης οὖν δεῖ πάντων καὶ ἐμψυχούσης δύναμιν ὡς δεῖται τροφῆς, ὅτε κράσει γε καθαρὸς καὶ γνήσιος ὁ τριταῖος ὑπάρχει, καὶ ὑπὸ μόνης χολῆς κινούμενος. ὁ μὲν οὖν τῆς πτισάνης χυλὸς ὑπὲρ πάντα χρησιμώτατος αὐτοῖς ὑπάρχει, καὶ τούτῳ χρησάμενοί τινες ἄχρι κρίσεως, ἄριστα διεγένοντο. εἰ δὲ μὴ χαίροιεν τῇ πτισάνῃ, καὶ τὸν χυλὸν τοῦ βρόμου δοτέον αὐτοῖς, καὶ καυλοῖς δὲ θριδάκων ἢ ἰντύβων ἀναγκαῖον χρῆσθαι. εἰ δὲ μὴ σφοδρὸς ὁ πυρετός, καί τινα πέψεως φανῇ σημεῖα, καὶ τῶν ὀρνίθων ἐπιδίδου τὰ πτερά, καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς ἁπαλοσάρκους. οὖρα

ὖρα δὲ προσφέρειν ἰδίᾳ τῶν τοιούτων ἀναγκαίων, ἀποβρέχοντα μάλιστα τὴν ῥίζαν τοῦ σελίνου καὶ τοῦ ἀδιαντίου. τὸ γὰρ τοῦ ἀνήθου ζέμα, εἰ καὶ τὸ προσφέρειν οὖρα καλῶς οἶδε, φεύγειν αὐτὸ δεῖ μᾶλλον ἰδίᾳ τῶν γνησίων, καὶ ἐφ' ὧν ἐστι θερμοτέρα καὶ ξηροτέρα ἡ κρᾶσις· ἔτι δὲ εἰ καὶ φροντιστικοὶ καὶ ἄγρυπνοι τυγχάνουσιν οἱ κάμνοντες. ἰδίᾳ γὰρ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἡ βλάβη μείζων τῆς ὠφελείας γίγνεται. καὶ μάλιστα τοῦ ἀψινθίου φευκτέον τῷ ἀποζέματι τῶ θερμοῦ καὶ ξηροῦ τὴν κρᾶσιν ὄντος τοῦ κάμνοντος. οἶδα δ' ἐγὼ καὶ ἐκτηκωθέντας τινὰς κατὰ μέρος, ἀμετρότερον δεξαμένους, καὶ μὴ φυλάξαντας. συνέτυχε γὰρ τὸ εὑρεθῆναι τινῶν μὲν τὰ στερεὰ ξηρότερα, τινῶν δὲ ζέουσαν τὴν χολὴν, καὶ οὐ ποσότητι λυποῦσαν, ἀλλὰ ποιότητι μᾶλλον· ἄλλον δ' ἐν τῷ στόματι γαστρὸς ἔχειν πυρώδη δυσκρασίαν, ἢ φλεγμονήν. ἐπὶ πάντων οὖν τούτων φεύγειν δεῖ τὰ τοιαῦτα, καὶ συγκράτῳ πρὸ τροφῆς κεχρῆσθαι πλείονι μᾶλλον. οὐδὲν δ' ἧττον καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ καιρῷ διδόναι πόμα. καὶ γὰρ ὑγραίνει τοῦτο, καὶ τὸ ζέον ἀναψύχει, καὶ χαλᾷ τοὺς πόρους. συμβαίνει οὖν ἐκ τούτων πάντων τὸ μέν τι τῆς χολῆς διὰ γαστρὸς ἐκκρίνεσθαι, ἄλλο δὲ δι' οὔρων, πρὸ τούτου κατεχομένης καὶ διὰ τὸ ζέον τῆς θερμασίας, ἔτι

Vrinæ in his prouocari debent, maximè apij radicis, & adianthi diluto. Nã anethi decoctum & si urinas mouere probè possit, uitare tamen ipsum magis oportet in germanis tertianis, & in quibus calidius siccius'q; temperamentum habetur: præterea si ægri solicitudine, & uigilijs cruciantur. Nam in his omnib. offensa maior, quàm utilitas prouenire solet. Absinthij etiã decoctum maximè uitandum est, quando calidum & siccum ægri temperamentum habent.

Noui autem ego etiam nonnullos colliquationem expertos, qui seorsim illud immoderatius assumpsissent, & non uitassent. Contigit enim, quorundã sanè partes solidas sicciores deprehendi, quorundam uerò bilem, & feruescentem, nõ quantitate, sed qualitate potius offendere: alium aũt igneã intemperiẽ, aut inflãmationem in ore uentriculi sentire: In his itaq; omnib. talia uitãda sunt, & tepida liberaliori magis ante cibũ utendũ. Nihil autẽ minus etiam in alio tempore potio exhibenda. quippe hæc humectat, feruorem refrigerat, meatus'que laxat. Quare ex his omnibus accidit, hãc quidẽ partẽ bilis per uẽtrẽ excerni, aliam uerò per urinas, quæ antea detinebatur, et propter caliditatis feruorẽ,

& propter nimiam decoctorũ adustionẽ nõ potuit expurgari. Miror aũt, quomodo Galenus, qui artem legitimè, si quis etiam aliorum medicorũ, exercuit, adeò indistinctè scripserit, ut dicat, exquisita tertiana correptis absinthij dilutum à septimo die propinandum esse. Ego uerò falsis tertianis potius dedi, mixto ei oxymelitis momento. Sic enim pituitæ miscellam, & citra noxam magis extenuat, & leuiter purgat: ut non usus ueniat origani, aut hyssopi, aut calaminthæ, aut pulegij. quæ omnia acriora sunt, & ualde periculosa, crebroq; febrim iã magis accendũt. Hæc igitur uniuersa uitare magis oportet, et tunc audacter offerre, quando pituita bilem longè superauerit, et temperamentũ ægri frigidius fuerit, uitaq; ociosa præcesserit, et alia omnia quæ humorem frigidiorẽ superãtem efficiunt. Sin aũt humor, qui abundat, contrarius horum fuerit, tum his abstinendum est: utendũ uerò illis potius, quæ extenuant, & accessiones uehemẽtiores fieri non cogunt.

De pomaceis fructibus.

Pomaceos fructus, quos oporã Græcis appellari diximus, exquisitis tertianis liberaliter exhiberi conuenit: nempe uuam dulcem, persica cocta, & nõ cocta, pepo-

ἔτι τε καὶ τὴν τῶν ἀποζεμάτων ὑπερόπτησιν οὐ δυναμένης ἐκκρίνεσθαι. θαυμάζω οὖν πῶς ὁ νόμῳ τὴν τέχνην ἀσκήσας, εἴπερ τις καὶ ἄλλων ἰατρῶν, Γαληνὸς οὕτως ἀπροσδιορίστως ἀφῆκεν, ὥστε φησὶ τοῖς ἀκριβῆ νοσοῦσι τριταῖον, ἐπιδιδόσθαι τὸ ἀπόβρεγμα τοῦ ἀψινθίου, μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν. ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἔδωκα τοῖς νόθοις, μίξας αὐτῷ βραχέος ὀξυμέλιτος. οὕτω γὰρ καὶ ἀπολεπτύνει μᾶλλον τὴν ἐπιμιξίαν τοῦ φλέγματος ἀλύπως, καὶ ὑποκαθαίρει, ὥστε μὴ γίγνεσθαι χρείαν ὀριγάνου, ἢ ὑσσώπου, ἢ καλαμίνθης, ἢ γλήχωνος. ἁπάντων τούτων δριμυτέρων ὄντων, καὶ ἐπισφαλεστάτων, καὶ πολλάκις ἐξαπτόντων ἤδη πλέον τὸν πυρετόν. ἅπαντα οὖν τὰ τοιαῦτα μᾶλλον φεύγειν δεῖ, καὶ τηνικαῦτα ἐπιδιδόναι τολμᾶν, ἡνίκα τὸ φλέγμα τῆς χολῆς ἐπικρατέστερόν ἐστι πολλῷ, καὶ ἡ κρᾶσις τοῦ κάμνοντος θερμοτέρα, καὶ βίος ἀργὸς, τά τε ἄλλα πάντα ὅσα τὸν ψυχρότερον ἐπικρατεῖν ποιεῖ χυμόν. εἰ δὲ τούτων ἐναντίος εἴη ὁ πλεονάζων χυμὸς, ἀφίστασθαι δεῖ τὸ τηνικαῦτα τούτων. κεχρῆσθαι δὲ μᾶλλον ἐκείνοις ὅσα λεπτύνει, καὶ τοὺς παροξυσμοὺς σφοδροτέρους *οὐκ ἀναγκάζει γίνεσθαι.

Περὶ ὀπωρῶν.

Ὀπώραν δὲ τοῖς ἀκριβέσι τριταίοις ἐπιδιδόναι μάλιστα ψιλῶς, οἷον τῆς γλυκείας σταφυλῆς, καὶ περσικῶν ἑφθῶν καὶ ἀνέφθων, καὶ

καὶ τῶν πεπόνων τὴν ἐντεριώνην· μάλιστα δὲ, εἰ καὶ διψώδεις εἶεν οἱ κάμνοντες. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλάκις οὐ συγχωρήσας ἔτι παροξυνθῆναι τοὺς νοσοῦντας, πέπονας ψυχρανθέντας καλῶς πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς εἰσβολῆς προσενέγκασθαι κελεύσας, καὶ πάλιν εὔκρατον ἐπάνω τοῦ πέπονος ἐπιπίνειν πολὺ ἐπιτρέψας, καὶ ὅσον ἦν δυνατόν. ἠκολούθησεν οὖν οὐ μετ᾽ οὐ πολὺ τοῦ πιεῖν, ἐνίοις μὲν ἱδρὼς, ἄλλοις δὲ χολῆς πλῆθος διὰ γαστρός. εὗρον δ᾽ ἐγὼ πολλοὺς τῶν ἐν ῥώμῃ ἰατρῶν οὐδ᾽ ὄνομα τολμῶντας ὀνομάσαι τῶν πεπόνων, ὡς χολὴν τικτόντων αὐτῶν. ἐμοὶ γοῦν ἐπιτάξαντί ποτε τινὶ καὶ διψῶντι σφοδρῶς καὶ καυσουμένῳ, καὶ * κεκοπωμένῳ ὄντι, προσενέγκασθαι πέπονος, ἐπεβόησέ τις παρὼν ἰατρὸς, ἄνθρωπε, τί θέλεις ἀποκτεῖναι τὸν κάμνοντα μᾶλλον; οὐ μεμάθηκας, ὅτι ὁ πέπων χολὴν τίκτει; ἀνάγνωθι τὸ περὶ τροφῶν γαληνοῦ, καὶ εὑρήσεις ἔνθα λέγει φανερῶς, ὅτι χολερικοὺς ἀποτελεῖ βρωθεὶς, ὁ πέπων. ἐκάμον οὖν ἐγὼ οὐ μικρῶς, ἵνα δυνηθῶ πεῖσαι τοὺς παρακολουθεῖν δυναμένους, ὅτι οὐ χολὴν ἐνταῦθα λέγει τίκτειν αὐτοὺς, ἀλλὰ χολέραν ποιεῖν. χολέραν δ᾽ ἐκάλουν τὴν ἀνατροπὴν τοῦ στομάχου, μετὰ ἐμέτου καὶ ἐκταράξεως γαστρός. καὶ χολερικοὺς, τοὺς ταῦτα πάσχοντας.

peponumq; medullam: præſertim autem, ſi etiam ægri ſiti uexentur. Ego ſanè noui, me frequẽter ægros, ne amplius acceſſione febris infeſtarentur, impediuiſſe, cũ peponas probè refrigeratos hora ante incurſum morbi aſſumere iußiſſem, & rurſus aquam temperatam copioſam, & quantam potuerint, peponi ſuperbibere præcepiſſem. Secutus itaq; eſt non multo poſt aquã epotam aliquibus ſanè ſudor, alijs copioſa bilis per aluum. Offendi autem ego pleroſque Romæ medicos, qui ne nomen quidem peponum, tanquam bilem procreantium, proferre audebant. Quum itaque ego cuidam aliquando, & ſitienti uehementer, & æſtu flagranti, defatigato'que iniunxiſſem, ut peponem aſſumeret, quidam præſens medicus exclamauit: Homo, cur ægrum magis uis occidere? an non didiciſti, quòd pepon bilem producat? lege Galenum de alimentis, ubi dicat manifeſtò, peponem comeſtum cholericos efficere. Laboraui igitur ego non parum, ut ijs perſuaderem, qui intellectu aſſequi poterant, Galenum non dicere hic ipſos pepones bilem creare, ſed choleram efficere. Choleram autem uocabant, ſtomachi ſubuerſionem cum uomitu, & perturbatione uentris: ac cholericos, quibus hæc accidunt. Nam

Z 5 pepon

pepon reuera habet aliquid stomacho contrarium. quare etiam copiosior comestus uomitũ, uentris perturbationem, & praeterea perfrictionem, ac totius corporis conuulsiones excitat. Ac melopepon nihil horum facere censetur: non enim habet adeò, quod stomacho aduersetur: imò neque pepon modicè comestus. Proinde tertiana febri detentis cum fiducia dari debet: nec non his qui ardente febri, καῦσῳ Graecè dicta, & calida intemperie laborant, siue in renibus, siue in iecore, uel in stomacho, uel capite. Nihil enim eiusmodi intemperiebus aduersari potest, debellare et euincere, ut pepon, aut qui dicitur melopepon. Quo modo enim ea quae refrigerant et humectant, bilem párere possint, non uideo. ubi autem peponum facultas tibi deest, etiã cauliculi lactũcarum refrigerati, et cucurbitae, item cucumerum medulla, persica coctionem non experta, sed in uaporem suspensa, & ab eo solo cocta, ueluti'que condita, substitui possunt, eis'que & similibus semper uti licet. Iam in oleribus, & pomaceis fructibus etiam omnib. deligere oportet, quae refrigerare queant, & humectare, conuenienter ea pro uniuscuiusque temperamento, & morbi magnitudine accommodantes.

ἔχει γάρ τι κατὰ ἀλήθειαν ὁ πέπων τὸ κακοστόμαχον, διὸ καὶ πλέον βρωθεὶς ἔμετον καὶ ἐκτάραξιν γαστρὸς, ἔτι δὲ καὶ κατάψυξιν καὶ σπασμοὺς ἐργάζεται τοῦ παντὸς σώματος. ὁ δὲ μηλοπέπων οὐδὲν τούτων οἶδε ποιεῖν. οὐκ ἔχει γὰρ οὕτω τὸ κακοστόμαχον, ἀλλ' οὐδ' ὁ πέπων συμμέτρως βρωθείς. θαῤῥούντως οὖν χρὴ διδόναι τοῖς τὸν τριταῖον νοσοῦσι πυρετὸν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔχουσι καῦσον, καὶ τοῖς θερμὴν δυσκρασίαν νοσοῦσιν, εἴτε ἐν νεφροῖς, εἴτε ἐν ἥπατι, ἢ περὶ στόμαχον, ἢ κεφαλήν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐναντιοῦσθαι δύναται, καὶ ἀπομάχεσθαι, καὶ νικᾶν τὰς τοιαύτας δυσκρασίας, ὡς ὁ πέπων, ἢ ὁ καλούμενος μηλοπέπων. τὰ γὰρ ψύχοντα καὶ ὑγραίνοντα πῶς δύνανται τίκτειν χολὴν, οὐκ οἶδα. ἀποροῦντι δέ σοι πεπόνων, καὶ καυλοὶ θριδακίνων ψυχρανθέντες, καὶ κολοκύνθαι, καὶ σικύων ἐντεριώνη, καὶ περσικὰ ἄνεψθα, καὶ εἰς ἀτμὸν κρεμασθέντα, καὶ ὑπὸ ἀτμοῦ μόνου ἑψηθέντα, καὶ ὥσπερ * γενόμενα, τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων ἀεὶ κεχρῆσθαι, καὶ ἐν τοῖς λαχάνοις καὶ ἐν ὀπώραις. καὶ ἀπὸ πάντων ἐπιλέγεσθαι τὰ ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυνάμενα, καταλλήλως πρὸς τὴν ἑκάστου κρᾶσιν καὶ μέγεθος τοῦ νοσήματος ἐφαρμόζοντα.

Περὶ λουτροῦ.

Τὸ δὲ λουτρὸν ἐπιτρέπειν αὐτοῖς χρὴ, ὡς μέγιστον βοήθημα, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσι θερμὴν καὶ ξηρὰν τὴν κρᾶσιν, καὶ ἔθος ἔχουσι κεχρῆσθαι συνεχέσι λουτροῖς, καὶ μὴ περιμένειν πέψιν πάντως, ἀλλ' ἐὰν κατεπείγῃ τὰ τῆς ξηρότητος, καὶ πρὸ πέψεως δεῖ λούειν. γινέσθω δὲ ὁ τρόπος τοῦ λουτροῦ τοιόσδε, μετὰ τὸ εἰσελθεῖν ἐν τῷ εὐκράτῳ ἀέρι, καὶ μετρίως ἱδρῶσαι, καὶ λαβεῖν τὰς χλιαρὰς, οὕτως ἀλειφέσθω, μὴ ἐλαίῳ ψιλῷ. τί γὰρ δύναται καθ' ἑαυτὸ ὑγρᾶναι, ἐκτὸς ὕδατος, ἢ ἐμψῦξαι καλῶς ὑπὸ χολῆς ἐκπυρούμενον σῶμα; βέλτιον οὖν ἐστι προσμιγνύειν ὕδατος χλιαροῦ. καὶ γὰρ ἐμψῦξαι καὶ ὑγρᾶναι πλέον οὕτω δύναται, καὶ διελθεῖν εἰς τὸ βάθος. ἡ δὲ ἀλειφὴ παραλαμβανέσθω μὴ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἔχοντι τὸν θερμὸν ἀέρα, ἀλλ' εἰς τὸν ἐξώτερον οἶκον ὑποστρέψαντι, ὃν καὶ μαλακτικὸν καλοῦσιν. εἶτα μετὰ τὴν ἀλοιφὴν τοῦ ὑδρελαίου, ἢ ὑδροχαμαιμήλου. εἰ γὰρ εἴη πολλὴ καὶ μάλιστα παχυτέρα ἡ χολὴ, οὐδὲν ἄτοπον καὶ χαμαιμήλῳ κεχρῆσθαι ἀντὶ τοῦ κοινοῦ ἐλαίου, μᾶλλον ἔχοντι τὸ διαφορητικὸν πλέον. οὐ δεῖ δὲ χρονίζειν ἐν τῷ ἀέρι, ἀλλὰ τάχιστα παρόδῳ μόνον χρησάμενον, εἰς τὴν τῆς θερμῆς δεξαμενὴν εἰσιέναι χλιαρὰν οὖσαν, καὶ ἐν ταύτῃ χρονίζειν.

ἐξιὼ

De balneo.

Balneum, ut maximum præsidium, ipsis præbendum: maximè calido & sicco temperamento præditis, & qui crebris uti lauacris consueuerunt: nec concoctio omnino expectanda est, sed ubi siccitas urget, etiam ante concoctionem lauare conuenit. Modus autem lauãdi talis esto: Postquam æger in temperatum aerẽ ingressus fuerit, modicè sudarit, & tepidas aquas acceperit, ita oleo nõ modico perũgatur. Quid enim corpus bile exardescens, humectare, aut refrigerare probè, præterquam aqua, potest? Præstat igitur, aquam tepidam admiscere. sic enim refrigerare & humectare magis, & in altũ corporis penetrare percipitur. Vnctio autem adhibeatur nõ in domo, quæ calidũ aerem habet, sed in exteriorem eius partem reuerso, quam etiam à molliendo malacticen appellant: deinde post illitionem hydrelæi, aut hydrochamæmeli. Nam si bilis multa, & præcipuè craßior sit, non alienum est in uicem olei communis etiam chamæmelino uti, quod uim discutiendi multo habet ampliorẽ: sed nõ diu æger in aere immorabitur, uerùm celerrimo trãsitu tãtũ usus in tepidum calentis aquæ solium descendet, in eo'que diutius subsistet.

Egref-

Egressus autem ex domo calida, monendus, ut in aqua frigida immoretur: & si bene habuerit, etiam ieiunium indices: operimentis uerò iam sumptis, ut aquæ tepidæ quantum uelit, paruo spacio interposito, bibere hortandus est. Nam à potione sudores copiosos effundi uidebis: interim uerò etiam bilem per uomitũ reijci, ut æger quàm primum ex ijs quæ superueniebant, morbo fuerit liberatus. Reuersus autem in domum, si pepo non adfuerit, aut alimentum quod diximus sumat, aut lactucarum cauliculos, aut cucurbitas, aut cucumeres, aut ptisanam. Cæterùm aquam tepidam nõ modò semel, sed etiam bis & frequenter dare expedit, & nihil metuere. In hoc nãq; morbo aqua tepida maximũ est præsidiũ. Tentabimus aũt in declinatione potius exhibere, & ante accessionem: interim uerò etiam in accessione. Noui siquidẽ accessionibus subtrahi debere, ut diuinissimus Hippocrates inquit: ac uerum est, quantũ ad hoc attinet, etiam cum nihil urget. Frequenter enim cogimur propter causam urgentem, non tepidam modò aquam, sed etiam cibum in ipsa accessione offerre. In illis autẽ hoc agendũ est, qui immoderatũ stomachi habitũ, et uirium imbecillitatem habent, ut in-

ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν θερμῶν οἴκων, ἀποβρέχειν ἐγχρονίζειν ἐν τῷ ψυχρῷ ὕδατι, καὶ εἰ πρὸς ἡδέως ἔχοιεν, καὶ νήχεσθαι κελεύειν. μετὰ δὲ τὸ λαβεῖν τὰ σάβανα, πίνειν ἐπιτρέπειν εὐκράτου ὅσον ἂν θέλῃ, μικρὸν ἀναμείναντα. μετὰ γὰρ τὴν πόσιν, ἔστιν ἰδέσθαι δαψιλεῖς ἱδρῶτας ἐκχεομένους, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐμοῦντας χολήν, ὥστε ἐκ τῶν ἐπιγιγνομένων ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου τὸν κάμνοντα ταχέως. ἀνελθὼν δὲ ἐν τῷ οἴκῳ, εἰ μὴ παρείη πέπων, ἢ τῶν ἄλλων ὧν εἰρήκαμεν τροφῶν, λαμβανέτω ἢ θριδάκων καυλούς, ἢ κολοκύνθην, ἢ σικύας, ἢ πτισάνην. τὸ δὲ εὔκρατον οὐχ ἅπαξ μόνον χρὴ διδόναι, ἀλλὰ καὶ δίς, καὶ πολλάκις, καὶ μηδὲν δεδιέναι. αὐτὸ γὰρ τοῦ νοσήματος τούτου τὸ μέγιστον βοήθημα, τὸ εὔκρατόν ἐστι. σπουδάζειν δὲ ἐν παρακμῇ μᾶλλον ἐπιδιδόναι, καὶ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐν τῷ παροξυσμῷ. οἶδα μὲν γὰρ ὅτι τοὺς παροξυσμοὺς ὑποστέλλεσθαι δεῖ, ὡς ὁ θειότατος Ἱπποκράτης φησί. καὶ ἔστιν ἀληθὲς ὅσον ἐπὶ τούτῳ, καὶ ὅταν μηδὲν κατεπείγῃ. πολλάκις γὰρ ἀναγκαζόμεθα διὰ τὸ κατεπεῖγον, οὐκ εὔκρατον μόνον ἐπιδιδόναι, ἀλλὰ καὶ τροφὴν ἐν αὐτῷ τῷ παροξυσμῷ. ἐπ' ἐκείνων δὲ δεῖ τοῦτο πράττειν, ἐφ' ὧν ἡ ἕξις ἄμετρος τοῦ στομάχου, καὶ ἀσθένεια δυνάμεως, ὡς μὴ δύνα-

δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς ἀσθενείας, ἀλλὰ συγκοπὴν ἀπειλεῖν. οἶδα οὖν ἐγὼ ἐπὶ τῶν ἀμέτρως διακαιομένων ἐπιδοὺς εὔκρατον· εἶτα ἐμέτου γενομένου, χολῆς ἐκκριθείσης πλείστης, παρ' αὐτὰ τὸν παροξυσμὸν ἀποπαυσάμενον· ποία ἐγένετο πρόσθεσις, οὐχὶ δὲ καὶ ἄλλων ἀφαιρέσεις, καὶ τοῦ εὐκράτου καὶ τῆς χολῆς κενωθείσης.

Πῶς διακρίνειν δεῖ, εἰ γνήσιος ἢ νόθος ἐστὶν ὁ τριταῖος.

Δεῖ δὲ γνησίους εἶναι τριταίους ἐκείνους νομίζειν, οἷς ἅπαντα συνδεδράμηκε τὰ λεγόμενα σύστοιχα, ἡλικία, φημί, καὶ χώρα, καὶ τὸ ἔθος, καὶ κράσεις, καὶ ἐπιτηδεύματά τε καὶ δίαιτα. ἐνδέχεται δ' εἶναι καὶ γέροντα, καὶ νοσεῖν τριταῖον, ἅπαν τὸ εἶδος τοῦ γνησίου τριταίου, καὶ πᾶσαν τὴν κίνησιν διαφυλάττοντα. ἐγὼ γοῦν αὐτόπτης ἐγενόμην τούτων ἐπί τινος γέροντος, ὃς ἤμει ξανθὴν χολήν, ἐξέκρινε δὲ καὶ διὰ γαστρὸς ὡσαύτως, ἐπύρεττέ τε σφοδρῶς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ παροξυσμὸς εἰσέβαλλε μετὰ ῥίγους σφοδροῦ, καὶ ἡ παρακμὴ μεθ' ἱδρώτων ἐγένετο πολλῶν. κατεῖχε δὲ τὸ μῆκος ὥρας που δέκα ἢ δώδεκα τοῦ παροξυσμοῦ. τούτων οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἑταίρων, ὅτι γέρων τε ἦν τῇ ἡλικίᾳ, ἐκέλευον αὐτῷ ἀπόζεμα πίνειν, ἅπαντά τε πράττειν ἐκεῖνα, ὅσα τοῖς νόθοις ἐστί, φασίν, ἐπιτήδεια.

καὶ

ut insultus magnitudinem ferre nequeat, sed syncopen minetur. Noui igitur ego in his qui immoderate roduntur, tepidam me aquam propinasse: deinde uomitu oborto, & bile copiosissima excreta, istorum beneficio accessionem conquieuisse. Vt autem illa aucta fuerant, ita etiam alia decrescebant, & aqua temperata, & bile euacuata.

Quomodo tertiana discernatur, germana ac uera ne sit, an falsa.

Tertianas illas germanas esse censendum est, quibus omnia quæ cognata dicuntur, consenserint: ætas dico, regio, consuetudo, temperamentum, studia, & uictus ratio. Potest autem senex quoq; tertiana infestari, quæ omnem tertianæ germanæ speciē, omnemq; modum conseruet. Ego sane meis oculis hæc in sene quodam conspexi, qui flauam bilem uomeret, similiterq; per aluum excerneret, uehementer febricitaret: atq; idcirco accessio cū ualido rigore eum inuadebat, ac declinatio multis sudoribus accidebat: detinebatur autem accessione horis fere decē, aut duodecim. Huius alij sane familiares, eo quod senex esset, decoctū ei bibere præcipiebant, ac omnia illa facere quæ falsis tertianis, ut aiunt, idonea existunt:

fereq;

fereq; interijsset æger decoctis ex hyssopo, origano & pulegio assumptis, nisi quis subitò ex periculo ipsum subtraxisset, iubens eũ etiã pepones assumere, & lactucas, & ptisanã, quæ nihil curiosum habent, operosumq;, ac omnem alium uictum, qui humectaret, ac refrigeraret, ut in tertiana exquisita, non deceptus æ tate, quòd senex esset, sed potius toto tẽperamento. Habuerat enim iam inde ab initio igneã intemperiem, quam alij propemodũ omnes postea ad amussim conseruabãt. Quare naturam ægri, & causas præcedentes maximè attẽdere oportet: nihil autem minus, imò etiam omnium maximè febris speciem. Ego autẽ neque tertianarum falsarum uictus rationem in omnibus ut ueram & utilem commendo, quam Galenus in libris ad Glauconẽ philosophũ præcipere uidetur: inijciens omnino ptisanæ piper, aut origanum, aut hyssopum. Etenim huiusmodi plerunq; periculosa sunt, & febres uehementiores accendunt: idq; magis adhuc, si tẽperamentũ corporis calidius inueniatur, & pituita mitior q̃ bilis, & quæ non adeò calefacientia requirat. Quippe satis erat, in his uti & nõ multis ualde refrigerantibus, & his quæ sensim extenuare citra calorẽ possunt,

καὶ ὀλίγου δεῖν ἀπώλετο, εἰ ἐπιπίνων τὰ διὰ τοῦ ὑσσώπου, καὶ ὀριγάνου, καὶ γλήχωνος ἀποζέματα, εἰ μή τις αὐτὸν ἥρπασε ταχέως κινδυνεύοντα, κελεύσας αὐτὸν καὶ πεπόνων προσφέρεσθαι, καὶ θριδάκων, καὶ πτισάνης, μηδὲν ἐχούσης περίεργον, καὶ πᾶσαν τὴν ἄλλην δίαιταν, ὑγραίνουσαν καὶ ψύχουσαν, ὡς ἐπὶ γνησίῳ τριταίῳ· μὴ ἀπατηθεὶς ἐκ τῆς ἡλικίας ὅτι γέρων ἦν, ἀλλὰ μᾶλλον τῇ ὅλῃ κράσει τὴν ἐξ ἀρχῆς πυρώδη δυσκρασίαν ἣν ἐσχηκὼς, ἣν ἄλλοι ὀλίγου δεῖν ἅπαντες ἔμειναν ἀκριβῶς αὐτὴν διαφυλάττοντες. δεῖ οὖν μάλιστα τῇ φύσει προσέχειν τοῦ νοσοῦντος, καὶ τοῖς προηγησαμένοις· οὐδὲν δὲ ἧττον, ἀλλὰ καὶ πάντων πλέον τῷ εἴδει τοῦ πυρετοῦ. ἐγὼ δὲ οὐδὲ τὴν τῶν νόθων τριταίων ἐπαινῶ δίαιταν ἐπὶ πάντων οὖσαν ἀληθῆ καὶ συμφέρουσαν, ἣν ὁ γαληνὸς ἐν τοῖς πρὸς γλαύκωνα φιλόσοφον προστάττειν φαίνεται, ἐμβαλεῖν πάντως ἐν τῇ πτισάνῃ πέπερεως, ἢ ὀριγάνου, ἢ ὑσσώπου. καὶ γὰρ ἐπισφαλῆ τὰ τοιαῦτα ὡς ἐπὶ πολὺ, καὶ πυρετοὺς ἐξάπτοντα σφοδροτέρους. ἔτι δὲ μᾶλλον, εἴπερ καὶ ἡ κρᾶσις εὑρεθῇ τοῦ σώματος θερμοτέρα, καὶ φλέγμα ἔλαττον τῆς χολῆς, καὶ μὴ πάνυ χρῇζον τῶν θερμαινόντων. ἤρκει γὰρ ἐπὶ τούτων καὶ τὸ μὴ πάνυ πολλοῖς ψύχουσι χρήσασθαι, καὶ τοῖς λεπτύνειν ἠρέμα δυναμένοις ἄνευ τοῦ θερμαίνειν,

οἷα

οἷα ἐστὶν ἥτε ῥίζα τοῦ σελίνου καθαρθεῖσα, ὡς μὴ μετέχειν τῶν ῥιζῶν, καὶ πτισάνη ὁμοίως ἔχουσά ποτε σέλινον, ἢ ἄνισον, ἢ κόμην πράσου, ἢ μέλιτος ὀλίγου καὶ ὄξους. εἰ δὲ μὴ πάνυ νόθος ὑπάρχει, οὐδὲν τούτων ἐστὶ χρεία, ἀλλ᾽ ἀρκεῖ καθ᾽ ἑαυτὴν μόνῃ χρήσασθαι τῇ πτισάνῃ, καὶ ἐπικεράσαι τὸ χολῶδες, καὶ ἀναλῦσαι τὸ φλεγματῶδες. καὶ οὐχὶ πῆξαι διὰ τῶν ξηραινόντων, ὥσπερ οἱ τὸ πέπερι καὶ τὸ ὕσσωπον ἐπιτάττοντες ποιοῦσι, διὰ τὸ δοκεῖν λεπτύνειν. δεῖ δὲ προσέχειν ἀκριβῶς τὸν τῇ διαίτῃ ὑγραινούσῃ κεχρημένον, ἵνα ὅταν ἴδῃ τοὺς χυμοὺς ἀναλυθέντας ὑπὸ τῆς ὑγραινούσης διαίτης, εὐθὺς ἐπὶ τὸ κενῶσαι καὶ ἑλκῦσαι αὐτοὺς ὁρμήσῃ, ἐπιδοὺς φάρμακον μηδὲν ἔχον θερμὸν πάνυ. ἔστι δὲ πολλὰ τοιαῦτα, καὶ τὰ δι᾽ ὀξυμέλιτος ἁπλουστέρως σκευαζόμενα, καὶ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν ῥόδων, καὶ ὀλίγου ἀγαρικοῦ, καὶ δακρυδίου. * πῶς οὖν δεῖ συντόμως ὑποκαθαίρειν; ὅτε μάλιστα θεάσῃ τοὺς χυμοὺς ἤδη διαχεομένους, καὶ ἤδη λοιπὸν ὀργῶντας, ὥς φησιν ὁ θειότατος Ἱπποκράτης.

sunt: qualis est radix apij expurgato, ut non particeps sit radicularũ: itẽ ptisana similiter, interim adiunctum habens apium, aut anisum, aut comam porri, aut mellis, & aceti momentum. Quòd si nõ admodũ insincera ac falsa tertiana fuerit, nullus horũ usus est: uerùm abũdè est, sola ptisana per se uti, & id quod biliosum est cõtẽperare: quod pituitosum, dissoluere: nõ aũt siccantib. cõpingere, ac cogere: quẽadmodum ij factitant, qui piper et bissopũ præcipiunt, eo q̃ illa uideãtur extenuare. Oportet aũt diligenter animum aduertere, eum qui humectante uictu usus sit, ut cum humores ab illo dissolutos uiderit, statim euacuandis eis extrahendisq; incumbat, medicamẽto exhibito, quod nõ magnã calefaciendi uim obtineat. Eius autem generis multa sunt, & quæ ex oxymelite simplicius parantur, & quæ ex succo rosarum modico, agarico, & scãmoniæ lachryma. Quãdo igitur humores compendiosè subducendi sunt? Nimirum cũ diffundi iam eos, & turgere tandem conspexeris, ut diuinissimus Hippocrates scriptum reliquit.

Πῶς δεῖ γνωρίζειν τοὺς χεομένους, καὶ ἀναλυομένους, καὶ ἤδη ὀργῶντας χυμούς.

Quomodo humores diffũdi, dissoluiq;, iãq; ad excretionẽ incitari cognoscatur.

Γνωρίσεις δὲ τὴν ὑποκειμένην

Materiã subiectã temperato,

aut humectāte uictu dissolui inde cognosces, q cū per initia esset immobilis, nunc aliquo modo agitari incipiat, atq; aliàs in alium locum descendere interim ad os uentriculi, & intestina: interim etiam ad articulos, aut cutem. Peritum igitur animaduertere hunc humorum motum, & obseruare diligenter oportet, & dare aliquid quod eos subducat, antequam oberrantes noxam intulerint, in partem aliquam nobiliorē decūbentes. Verùm uulgares medici nihil horū norunt, ut qui motiones humorum discernere nō laborent. unde fit, ut contraria faciant. Postquam igitur hæc uiderint, statim ad ea prorūpunt quæ siccare humores, & crassos facere possunt, atq; huiusmodi quidem astrictoria sunt medicamēta, similēq; uictū præcipiunt: unde accidit, ut humores inde craßiores redditi, neq; purgantib. facilè cedant medicamentis, neq; obediant. Conuenit igitur, ut qui humores dissolutos nouerit, non modò semel exhibeat, quæ per aluum subducere possint: sed etiam rursus humectante uictu usi, et dissoluentes. si quæ siccæ et crassæ reliquiæ subsint, iterum leuiter expurgent. Ita enim humoribus modicè subtractis, etiam solus uictus morbum in totum euincere, mutare, &

ὕλην ἀναλυομένην ὑπὸ τῆς συνεχοῦς ἢ ὑγραινούσης διαίτης, ἐκ τοῦ πρῶτον ἀκίνητον οὖσαν ῥόπον τινὰ, νῦν ἄρχεσθαι κινεῖσθαι, καὶ ἄλλοτε εἰς ἄλλον μεταβαίνειν τόπον, ὅτε μὲν εἰς τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, καὶ τὰ ἔντερα, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ εἰς τὰ ἄρθρα, ἢ περὶ τὸ δέρμα. τὸν ἐπιστήμονα οὖν ἐπισκέπτεσθαι ὀξέως δεῖ τῇ κινήσει ταύτῃ τῶν χυμῶν, καὶ διδόναι τι τῶν εἰρημένων ὑπηλάτων, πρὸ τοῦ φθάσαι τοὺς χυμοὺς βλάβην πλανωμένους ἐργάσασθαι, εἰς ἕν τι κατασκήψαντας τῶν ἐπικαίρων μορίων. ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἴσασιν οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἅτε μὴ διαγινώσκειν σπουδάζοντες τὰς κινήσεις τῶν χυμῶν, ὅθεν τὰ ἐναντία πράττουσιν. ἐπειδὰν οὖν θεάσωνται ταῦτα, εὐθὺς ὁρμῶνται ἐπὶ τὰ ξηραίνειν καὶ παχύνειν τοὺς χυμοὺς δυνάμενα. καὶ στυφὰ μὲν φάρμακα τοιαῦτα, οἱ δὲ διαίτας ἐπιτάττουσι. συμβαίνει οὖν ἐκ τούτου παχυνθέντας τοὺς χυμοὺς, μὴ δὲ τοῖς καθαίρουσιν εὐχερῶς ὑπείκειν φαρμάκοις. δεῖ οὖν ἐγνωκότας τοὺς χυμοὺς ἀναλυθέντας, μὴ μόνον ἅπαξ διδόναι τὰ ὑπάγειν δυνάμενα, ἀλλὰ καὶ πάλιν τῇ ὑγραινούσῃ διαίτῃ χρησάμενον, καὶ ἀναλύσαντα εἴ τι ξηρὸν καὶ παχὺ ὑπολέλειπται, αὖθις ὑποκαθαίρειν χρή. οὕτω γὰρ τῶν χυμῶν ὑποκλεπτομένων, ἐξαρκέσει καὶ ἡ δίαιτα μόνη τελέως ἐκνικῆσαι τὸ νόσημα, καὶ μεταβάλλειν, καὶ

καὶ μετανομίζειν ἐπὶ τὸ χρηστὸν, ὡς μὴ δεηθῆναι φαρμακείας τινὸς ἄλλης. εἰ δὲ καὶ δεήσει, ἐπιθέμασι κεχρῆσθαι τοῖς ἁπλουστέροις. καὶ ἐπιῤῥήμασι δὲ κεχρῆσθαι, καὶ πέψεως ἀρχομένης φαίνεσθαι, καὶ πρὸ πολλοῦ τοῦ προσδοκωμένου παροξυσμοῦ. οὕτω γὰρ ἔσται καὶ δραστικώτερα, καὶ ὡς ἐπίπαν λύουσι τοὺς προσδοκωμένους παροξυσμούς. τοῖς δὲ καθαρτηρίοις κεχρῆσθαι δεῖ. καὶ διὰ τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν καὶ συντόμως, καλὸν ἐνόμισα καὶ τὴν σύνθεσιν αὐτῶν ὧδε παραθέσθαι. ἔχει δὲ οὕτω.

Ῥοδόμελι καθαρτικόν.

Ῥόδων χυλοῦ ξε. β. μέλιτος ξε. α. σκαμμωνίας ὀπτῆς οὐγ. α. ἕψε ὁμοῦ τὰ πάντα. ἡ δόσις ἡ τελεία κοχλιάρια δ. ἡ μέση γ. ἡ ἐλάττων β. τοῦτο οὐ μόνον τοῖς τριταΐζουσιν ἐπιδιδόναι δεῖ, ἀλλὰ καὶ ὀφθαλμιῶσι, καὶ ἄλλως πῶς ἀσθενοῦσι διὰ χολὴν, καὶ θερμὴν δυσκρασίαν.

Ἄλλο ῥοδόμελι καθαρτικόν.

Ῥόδων χυλοῦ ξε. α. σκαμμωνίας οὐγ. α. ἀγαρικοῦ δραχ. α. πεπέρεως δραχ. β. μέλιτος οὐγ. ϛ. ἕψε ὧδε μαλθακῷ πυρὶ, καὶ ὅταν συστραφῇ, ἐπίβαλλε τὴν σκαμμωνίαν, τό, τε ἀγαρικὸν καὶ πέπερι, καὶ χρῶ. ἡ δόσις, κοχλιάρια ε. ἢ ϛ. μόνοις τοῦτο ἁρμόζει τοῖς νόθον ἔχουσι τριταῖον.

ἔχει

& ad bonum ſtatum deducere poterit, ut nulla alia medicina indigeat. Quòd ſi opus erit, licebit etiam epithematis ſimplicioribus uti, & ſuperfuſionibus, & cùm concoctio apparere incipit, & longè antequam acceßio expectetur. Ita namque erunt tum efficaciora, tum magna ex parte acceßiones expectatas diſcutiũt. Quoniam autem purgantib. utendum eſt, ut ea promptè et cõpendioſè inuenias, bonum eſſe duxi, etiam compoſitionem ipſorum hîc apponere: in hunc modum habet.

Rhodomeli purgans.

Roſarũ ſucci ſextarij duo: mellis ſextarius: ſcammoniæ torrefactæ uncia. Omnia ſimul coquuntur. Summus medicamenti modus eſt cochlearia quatuor: medius tria: minor duo. Hoc non ſolùm tertianarijs propinari debet, ſed ijs etiam, qui lippitudine, & alio quodã modo ex bile, & calida intemperie ægrotant.

Aliud rhodomeli purgãs.

Roſarũ ſucci ſextarius: ſcãmoniæ uncia: agarici drachma: piperis drach. duæ: mellis unciæ 6. Ad ignẽ lentũ coquantur, & ubi in craßitiẽ coierint, adijcito ſcãmoniã, agaricũ, & piper: ac utitor. Datur inſtar cochlearium quinq;, aut ſex. Hoc ſolis cõuenit, qui falſa tertiana detinentur.

Habet enim nonnihil, quod etiã pituitam subducat, cum agaricũ & piper receperit. Noui autem purgasse me etiam medicamẽto, quod corticem mali citrij reciperet, & eo quod ex malis cotoneis paratur, & horum penuria sola usum scãmonia. Quòd enim ipsa non modò bilem, sed etiam pituitam potius euacuat, manifestũ est, si quis temperato, & humectante uictu usus, pituitã diffundat, uacuabit hanc quoque scãmonia: nec indigebit ijs, quæ agaricum, aut cucurbitam syluestrem recipiunt. Quare etiã si quis recto uictu usus falsam tertianam scammonia purgare uelit, non delinquet. Hæc quoq; hactenus de tertiana breuiter à nobis dicta sunto. Non enim sumus ignari, ueteres quoq; de his scripsisse, & nemo ea de causa culpãdus erit. Quæ enim nobis quoque tempus, & longa experientia noscenda obtulit, hæc æquum censui amicis, & medicis ea nos postulantibus exponere, quæ quidẽ paucula existunt, sed magnã uim continent. Nã methodi prædictæ non in tertianis tantum, sed in alijs quoque multis morbis accomodari possunt.

ἔχει γάρ τι καὶ φλέγματος ἐπακτικὸν, ἐπειδὴ προσείληφε τὸ ἀγαρικὸν καὶ τὸ πέπερι. οἶδα δὲ καθάρας καὶ τῷ ἔχοντι τὸν φλοιὸν τοῦ κιτρίου, ἢ τῷ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων· καὶ τούτων μὴ παρόντων, αὐτῇ μόνῃ χρησάμενος τῇ σκαμμωνίᾳ. ὅτι γὰρ καὶ αὐτὴ οὐ μόνον χολὴν, ἀλλὰ καὶ φλέγμα μᾶλλον κενοῖ, δῆλον εἴ τις εὐκράτῳ καὶ ὑγροτέρᾳ διαίτῃ χρησάμενος διαχέει τὸ φλέγμα, κενώσει καὶ τοῦτο διὰ τῆς σκαμμωνίας, καὶ οὐ μὴ δεηθήσεται τῶν ἐχόντων ἀγαρικοῦ ἢ κολοκυνθίδος. ὥστε καὶ τὸν νόθον εἴ τις ὀρθῶς διαιτήσας ἐθελήσει καθαίρειν τῇ σκαμμωνίᾳ, οὐχ ἁμαρτεῖ. τοσαῦτα καὶ περὶ τριταίου ἡμῖν εἰρήσθω συντόμως. οἴδαμεν γὰρ ὅτι καὶ τοῖς παλαιοῖς εἴρηται περὶ τούτων, καὶ μηδεὶς διὰ τοῦτο μέμψεται. καὶ γὰρ ὅσα καὶ ἡμῖν δέδωκεν ὁ χρόνος καὶ ἡ μακρὰ πεῖρα γνῶναι, ταῦτα δίκαιον ἐνόμισα τοῖς αἰτήσασιν ἡμᾶς φίλοις καὶ ἰατροῖς ἐκθέσθαι, ὀλίγα μὲν ὄντα, μεγάλην δὲ δύναμιν περιέχοντα. αἱ γὰρ εἰρημέναι μέθοδοι οὐκ ἐπὶ τριταίων μόνων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων πολλῶν νοσημάτων ἁρμόσαι δύνανται.

De quotidiana. 7.

QVòd quotidiana febris ex pituita trahit originem, omnibus in confesso est: quip-

Περὶ ἀμφημερινοῦ. ζ.

ΟΤι τὴν γένεσιν ὁ ἀμφημερινὸς πυρετὸς ἀπὸ φλέγματος ἔχει, πᾶσιν ὁμολόγηται.

γνται. καὶ γὰρ οὔτε οἱ πυρετοὶ φαίνονται τούτοις ὄντες ὀξεῖς, οὔτε διψώδεις σφόδρα, οὔτε διακαές τι καὶ ξηρὸν ἔχουσι κατὰ τὴν ἁφὴν εὐθὺς ἁπτομένοις, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς χρονίζουσιν ἀναδιδομένη φαίνεται ἐκ τοῦ βάθους καπνώδης θερμασία. καὶ οἱ σφυγμοὶ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μικροὶ καὶ ἀραιοί, καὶ ἡ ἀνάβασις οὐ ταχεῖα, πολὺν δὲ χρόνον μᾶλλον κατέχουσα. καὶ οἱ ἱδρῶτες οἱ γιγνόμενοι αὐτοῖς, καθαρὸν οὐδέποτε φανεροῦσι διάλειμμα, οἷον ἐστὶ πολλάκις ἰδεῖν καὶ ἐπὶ τριταίου φαινόμενον, ἢ τεταρταίου. σαφέστερον δέ σοι καὶ κατάδηλον ἔσται τὸ εἶδος τοῦ πυρετοῦ καὶ ἐκ τῶν προηγησαμένων ἔτι μᾶλλον, εἰ μὴ παρέργως, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ ζητῆσαι καὶ ἐξετάσαι σπουδάσεις ἅπαντα. καὶ γὰρ ἀπεψίαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἀδδηφαγίαι, καὶ λουτρῶν ἀμέτρων χρήσεις, καὶ ἥπατος δ' ἔσθ' ὅτε καὶ στομάχου προηγεῖται κατάψυξις. τούτοις οὖν προσέχειν καὶ κατανοεῖν ἀκριβῶς δεῖ τὸν τὸ εἶδος τοῦ πυρετοῦ γινώσκειν ἐθέλοντα. ποτὲ μὲν γὰρ πάντα τὰ σημεῖα ἅμα πάρεισι, ποτὲ δὲ οὔ. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν γνησίων ἅπαντα σχεδὸν εὑρίσκεται· ἐπὶ δὲ τῶν νόθων, οὐ πάντα· ἀλλά τινα μὲν αὐτῶν πάρεισι, τινὰ δ' οὐκ ἀεί, διὰ τὰς ποικίλας αὐτῶν αἰτίας. διὰ τοῦτο καὶ πλείστη τις ἐν αὐτοῖς εὑρίσκεται ἡ διαφορὰ καὶ κατὰ τὴν θεραπείαν, καὶ κατὰ τὸ εἶδος. ἡ μὲν οὖν διάγνωσις οὕτω γιγνέσθω.

quippe neq; acuta febris esse his apparet, neq; sitis ualida urget, neque perurens quid, & siccum habere sub primo statim contactu percipitur, sed magis ubi manus diutius immoratur, caliditas fuliginosa ex alto emergere deprehenditur: ac pulsus bona ex parte exigui, et rari existunt: incrementum non uelox, sed longiore tempore detinet: sudores qui ipsis oboriuntur, nũquam purum ostendunt interuallum, quale in tertiana, aut quartana frequenter apparere uidemus. Iam manifestius adbuc febris speciem etiam ex præcedentibus causis cognosces, si non obiter, sed multa cum diligentia inquirere, & examinare omnia coneris. Etenim cruditates plurimum, crapulæ, & balnei immoderati usus, interdum iecoris quoq; & stomachi perfrictio præcedit. Hæc igitur eum attendere, & diligenter considerare oportet, qui febris speciem uelit cognoscere. Nam interdum indicia omnia simul adsunt, interdum non: quippe in germanis, exquisitisq; febrib. uniuersa propè inueniuntur: in falsis autẽ nõ omnia, sed quædã ipsorũ adsunt, quædã nõ semper, propter uarias ipsarũ causas. quare etiã maxima diuersitas in curãdo deprehenditur. In hũc itaq; modũ internosci debẽt.

Quin & diuinißimus Galenus, Rufus, & pleriq; alij ueteres de hac re copiosius tradiderunt, nos aũt deinceps etiam de curatione agamus. Nam curandi ratio ab illis prodita in quæstionẽ aliquã uocatur, num uidelicet uera in omnibus existat.

De curatione.

Quòd febris quotidiana, ut quæ ex pituita nascatur, extenuãtiũ incidentiũq; usum requirat, uerum existit. si enim crassa est, & uiscosa, extenuantib. indigebit. Duplex aũt horũ differentia esse cernitur, quædã enim incisoriam uim obtinent, ita ut simul egregiè calefacere poßint: quædã aũt incidẽdi quidẽ, nõ aũt ualde calefaciẽdi potestatẽ habent: quædã in totum nõ calefaciunt. Quibus igitur in hoc morbo uti oportet? ijs ne quæ calefacere possunt, an illis quæ citra calorẽ extenuant? uidetur enim diuinissimus Galenus indistinctè Glauconi philosopho præcipere, ut extenuantibus utatur. Conueniebat autem meo iudicio, cùm maxima sit differentia, diuisione ac distinctione uti, quibus, in quo utẽdũ sit. Neq; enim pituita huius, unde febris accenditur, unã habet speciẽ: alia enim est salsa, alia acida, alia uitrea: utraq; uerò frigida, et crassa: ac ideo quod particulis sit impacta, febrim excitauit. Meri-

εἴρηται δὲ καὶ τῷ θειοτάτῳ γαληνῷ ἤδη πλέον, καὶ ῥούφῳ, καὶ πολλοῖς τῶν ἄλλων παλαιῶν. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῆς θεραπείας σκεπτώμεθα· ἔχει γάρ τινα ζήτησιν ὁ εἰρημένος περὶ τῆς θεραπείας τρόπος, μήποτε ἄρα οὐκ ἤδη πάντων ἐστὶν ἀληθής.

Περὶ θεραπείας.

Ὅτι μὲν ὁ ἀμφημερινὸς πυρετὸς ἅτε δὴ ὑπὸ φλέγματος ἔχων τὸ εἶναι, τῶν λεπτυνόντων καὶ τεμνόντων ἔχει χρείαν, ἀληθές ἐστιν. εἰ γὰρ παχὺ καὶ γλίσχρον, δεηθήσεται τῶν λεπτυνόντων. διττὴ δέ τις ὅσα θεωρεῖται ἡ διαφορά. τὰ μὲν γὰρ ἔχει τὸ τέμνειν, μετὰ τοῦ δύνασθαι πάνυ θερμαίνειν. τινὰ δὲ τέμνειν μὲν, οὐ θερμαίνειν δὲ πάνυ. τινὰ δ' οὐ θερμαίνειν ὅλως. ποίοις οὖν ἐπὶ τοῦ νοσήματος τούτου κεχρῆσθαι δεῖ; ἆρά γε τοῖς θερμαίνειν δυναμένοις, ἢ τοῖς ἄνευ τοῦ θερμαίνειν; φαίνεται γὰρ ὁ θειότατος γαληνὸς ἐπιτάττων ἀπροσδιορίστως τῷ φιλοσόφῳ γλαύκωνι, τοῖς λεπτύνουσι κεχρῆσθαι. ἐχρῆν δ' οἶμαι μεγίστης οὔσης τῆς διαφορᾶς, διαιρέσει χρήσασθαι καὶ προσδιορισμῷ, ποίοις ἤδη ποίῳ δεῖ κεχρῆσθαι. οὔτε γὰρ μίαν ἔχει τὴν ἰδέαν τοῦτο τὸ φλέγμα, ἐξ οὗ ἀνάπτεται ὁ πυρετός. τὸ μὲν γάρ ἐστιν ἁλμυρὸν, τὸ δὲ ὀξῶδες, τὸ δὲ ὑαλῶδες, ἑκάτερον δὲ ψυχρὸν καὶ παχύ. καὶ διὰ τοῦτο σφηνωθὲν ἐποίησε τὸν πυρετόν. εἰ-

κότως

μέτως ἄρα καὶ τῶν λεπτυνόντων δεῖται πρὸς θεραπείαν. τὸ δ' ἁλμυρὸν οὐχ ὁμοίως, ἐπεί γε καὶ θερμότης καὶ ξηρότης τοῦτ' αὐτῷ παρέσχεν. ὅτι δὲ καὶ θερμόν ἐστι, δηλοῖ τὸ δάκνειν αὐτὸ καὶ ξύειν τὸ ἔντερον, καὶ τὰς ὀδυνηροτάτας ἐργάζεσθαι δυσεντερίας, καὶ οὐδὲν ἔλαττον τῆς χολῆς, ὅτε δὴ καὶ τὴν ποιότητα ταύτης ἀναδεδεγμένον. οἵ τε γὰρ χυμοὶ οὐ δρῶσι κατὰ τὴν ὕλην αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς ὑποκειμένας ποιότητας. αὗται γάρ εἰσιν αἱ μαχόμεναι, καὶ δρῶσαι πρὸς ἑαυτάς. καὶ τὸ φλέγμα δὲ τὸ ἁλμυρὸν εἰ καὶ φαίνεται ὑγρὸν, δῆλον ὅτι δυνάμει ξηρόν ἐστιν, ὥσπερ καὶ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ. καὶ ἄλλα δὲ πολλά εἰσι τῇ μὲν φαντασίᾳ ὑγρὰ, τῇ δὲ δυνάμει ξηρά. ὅτι δὲ οὐ δυνατόν ἐστι τὸ ἁλμυρὸν φλέγμα διὰ τῶν φλεγμαινόντων αὐτὸ καὶ ξηραινόντων λεπτυνθῆναί ποτε καὶ διαχυθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον ἐπιπαχυνθῆναι, δηλοῦσι τοῦτο σαφῶς καὶ νίτρον, καὶ ἅλες, καὶ ἁλμυροὶ ζωμοί, καὶ γὰρ θερμαινόμενοι οὗτοί γε παχύτεροι γίγνονται. δέδεικται γὰρ τοῦτο ἀριστοτέλει, καὶ αὐτῇ τῇ πείρᾳ, ὅτι τὰ φθάσαντα ὑπὸ θερμότητος παγῆναι, οὐκ ἀπὸ θερμότητος, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἐναντίου διαλύεσθαι πέφυκε. ταῦτα οὖν δεῖ σκοπεῖν καὶ ἐπὶ τῶν ἐν σώματι χυμῶν. καὶ εἴπερ εἰσὶν ἁλμυροὶ, μὴ τὰ θερμαίνοντα προσφέρειν, ἢ τὰ ξηραίνοντα πάνυ ἱκανῶς,

Meritò igitur etiã extenuantia ad curationem desiderat: salsa uerò nõ similiter, siquidẽ & caliditas et siccitas hoc ei præstat. Calidam aũt ipsam quoq; esse cõstat inde, quòd intestinum rodat radatq;, & grauissima tormenta, quas dysenterias Græci uocant, nihil minus etiam quàm bilis, cum huius quoque qualitatem receperit, suscitet. Nam humores non secundum materiam ipsorum, sed etiam secundum qualitates eis subiectas operantur. Hæ siquidem aduersus ipsas pugnant, & operãtur. Ac pituita salsa, etiamsi uideatur humida, tamẽ constat facultate siccã esse, quẽadmodũ etiã aquã marinã. Iã alia multa imaginatione quidẽ sunt humida, facultate aũt sicca. At ꝙ pituita salsa nequit per ea, quæ inflammant ipsam, siccant'que, extenuari quandoque, & diffundi, sed potius adhuc etiam crassior effici, manifestò hoc testantur nitrum, sal, & iura salsa. Quippe hæc calescentia, crassiora redduntur. Nã id ab Aristotele, ipsaq; experientia probatũ est, ea quæ à calore coacta fuerint, non à calore, sed à contrario dissolui posse. Hæc igitur etiam in corporis humoribus considerari debent: & si quidem salsi sunt, non calefacientia, aut quæ admodum siccant,

aut extenuare possunt, adhibere oportet, quae uulgares in eis faciunt, raphani radiculã ipsis exhibentes, piper, salsamentũ, capparim, & decocta, quae uehemẽter extenuant, & antidota, quae aduersus eiusmodi offeruntur.

Haec sanè oportebat ijs potius quotidianis, quae à frigido atque acido humore prouenerunt, imperare: quippe ab eiusmodi adiuuãtur. Ego sanè noui crebro me omnia haec in quotidiana, quae à frigida humidaq́;, et acida pituita incẽsa fuit, obtulisse. In quib. aũt salsum, aut biliosum quid admixtum fuerit, in his magna ex parte extenuãs quiddã exhibuisse, praesertim si etiã aegri temperamentũ calidius erat. Minimè uerò eiusmodi medicamenta per initia morbi aegrotanti exhibere conuenit, cum salsus adhuc humor superat, praepolletq́;, et aegri corpus fuerit intẽperatũ. Sin aũt etiam huiusmodi aliquo uti oportebit, eo quòd aeger appetat, aut ut appetentia restituatur, temperato prius uictu utendũ erit: ac ubi concoquere aeger incoeperit, tunc ei permittendũ, ut assumat tũ cibos, tum potus, qui leuiter extenuent & calefaciant, utpote apij turiones, porriq́;, et piperis exiguũ, uini momẽtũ, eiusq; albi, idq; non frequenter. nam usus eorum liberalior noxius est.

Verùm

ἢ λεπτύνειν δυνάμενα, ἅπερ ποιοῦσι πολλοὶ ἐπ' αὐτῶν, ῥαφανίδια αὐτοῖς διδόντες, καὶ πέπερι, τάριχόν τε καὶ κάππαριν, καὶ τὰ σφόδρα λεπτύνοντα τῶν ἀποζεμάτων, καὶ τῶν ἀντιδότων, ὅσαι πρὸς αὐτὰ προσφέρονται· ἅπερ ἔδει γε μᾶλλον τοῖς ὑπὸ ψυχροῦ καὶ ὀξώδους χυμοῦ τὴν γένεσιν ἐσχηκόσιν ἀμφημερινοῖς ἐπιτάττειν. καὶ γὰρ ὠφελοῦνται ὑπὸ τῶν τοιούτων. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλάκις ἐπιδεδωκὼς ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ φλέγματος καὶ ὀξώδους ἀναπτομένου ἀμφημερινοῦ, ἅπαντα ταῦτα. ἐφ' ὧν δὲ ἁλμυρόν ἐστιν, ἢ χολῶδές τι ἀναμέμικται, ἐπὶ τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν λεπτυνόντων προσενεγκὼν τι, καὶ μάλιστα εἴπερ καὶ ἡ κρᾶσις τοῦ πάσχοντος θερμοτέρα. ἔτι δὲ μᾶλλον οὐδὲ κατ' ἀρχὰς τὰ τοιαῦτα δεῖ προσφέρειν, ἐπικρατοῦντος ἔτι τοῦ ἁλμυροῦ χυμοῦ, καὶ δυσκράτου ὄντος τοῦ σώματος. εἰ δ' ἄρα καὶ δεήσει τινὶ τῶν τοιούτων χρήσασθαι, χάριν τοῦ τὸν κάμνοντα ἐπιθυμεῖν, ἢ διὰ τὸ ἀνακαλέσασθαι τὴν ὄρεξιν, συγκράτῳ δεῖ κεχρῆσθαι πρότερον διαίτῃ· καὶ ἐπειδὰν ἄρξηται πέττεσθαι, τηνικαῦτα τῷ κάμνοντι συγχωρεῖσθαι λαμβάνειν τῶν ἠρέμα λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν δυναμένων ἐδεσμάτων τε καὶ *πομάτων, οἷον σελίνου κεφαλὰς, καὶ πράσων, καὶ ὀλίγου πεπέρεως, καὶ οἴνου ὀλίγου, καὶ λευκοῦ, καὶ τούτων μὴ πολλάκις. ἡ γὰρ ἐπὶ πλεῖον χρῆσις βλαβερά.

ἀλλὰ

ἀλλὰ σπουδάζειν εἰς πέψιν ἔρχεσθαι τῶν χυμῶν, καὶ μὴ ἐᾶν χρονίζειν, ἀλλὰ καθαίρειν. ἐμμένοντες γὰρ ἔτι μᾶλλον παχύνονται ὑπὸ τῶν θερμαινόντων ἁπάντων καὶ λεπτύνειν δοκούντων βοηθημάτων, ὥστε μηκέτι μηδὲ τοῖς καθαίρειν δυναμένοις φαρμάκοις εὐχερῶς εἴκειν φθάσαι, δυσκινήτους αὐτοὺς καὶ γεωδεστέρους ὑπ᾽ αὐτῶν γενομένους. γνοίης δὲ ταύτην ἐπιτηδείαν οὖσαν πρὸς κάθαρσιν, καὶ πολλάκις γὰρ ὑπὸ τῆς προλαβούσης διαίτης, καὶ τῆς εὐκράτου πόσεως, τρέπεται τὰ σημεῖα τῶν οὔρων, καὶ τότε τοῖς μὴ εἰδόσιν ἄπεπτα εἶναι νομίζεσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν οὔρων ἔνεστιν ἰδεῖν. ἀλλ᾽ ἐπεὶ δὴ συμβαίνει πολλάκις εἰς ὅλον τὸ σῶμα διαχεῖσθαι τὴν ὕλην, καὶ ἄλλοτε ἄλλως, ἢ δι᾽ ἱδρώτων, ἢ ἐμέτων. ἢ διὰ γαστρὸς διαφορεῖσθαι, διὰ τοῦτο καὶ ἀνυπόστατα φαίνεται τοῖς πολλοῖς τὰ οὖρα, βέλτιον οὖν ἐστι κατανοεῖν καὶ διαγινώσκειν πότε μᾶλλον ἄρχεται λεπτύνεσθαι ἡ ὕλη, καὶ διαχεῖσθαι, καὶ ὀργᾷν, καὶ εἰς τόπον ἐκ τόπου μεταβαίνειν, καὶ οὕτω δεῖ καθαίρειν, μὴ προσέχοντας μόνοις τοῖς οὔροις. δεῖ δὲ μηδ᾽ ἀθρόαν ποιεῖσθαι τὴν κάθαρσιν, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ἐκ διαλειμμάτων. οὕτω γὰρ ἁρμόζεσθαι δεῖ τοῖς νοσήμασι τοῖς ἀπὸ παχυτέρων ἐχοῦσι χυμῶν τὴν γένεσιν,

Verùm laborandum est, ut humores ad concoctionem perueniant, neq; in uetustatem uenire sinendi, sed purgādi. Cum enim in corpore diutius insident, magis adhuc ab omnibus præsidijs quæ calefaciunt uidenturq; extenuare, craßi fiunt, ut nō amplius ne medicamentis quidē ad purgandū efficacib. promptè cedāt, cum difficiles ipsi ad motum, & terrestres magis ab ipsis euaserint. Noueris aūt hanc ad purgationē esse opportunitatem tēporis, & cōmoditatē. Frequenter enim urinarum notæ à præsumpto uictu, et temperata potione mutātur, atq; tūc huiusmodi urinas incoctas esse, ab ijs qui id nō nouerunt, censeri uidemus. At quia frequenter accidit materiam in totū corpus diffundi, & aliàs aliter, aut per sudores, aut uomitū, aut uentrē dißipari: ideo urinæ etiam sedimenti expertes uulgo apparent. Satius igitur est considerare et discernere, quando potius materia extenuari, diffundi, ad excretionem incitari, & ex loco in locum transire incipit, atq; ita demum purgare oportebit, non solis urinis animū adhibentes. Verùm uniuersam purgationem adhibere non conuenit, sed per uices, & interualla. Ita namque accommodari debet morbis, qui ex craßioribus humoribus generantur,

ac sensim extenuare, & leuiter purgare materiæ copiam oportet, quoad satis esse uidebitur. Nam si æger assumat medicamentum, quod copiosius purget, magnam corpori intemperiem conciliat, & potius nocet, quàm iuuat, magisq; in iis adhuc, qui calidiore temperamento & biliosiore prædıti sunt.

Quando salsis utendum in quotidianis febribus.

Qui iecur, aut os uentriculi habent refrigeratum, & acidam pituitam uomunt, tenenturq; quotidiana, his etiam calidioribus cibis, si uoles, uti non alienum est. Humidus enim & frigidus stomachus uniuersa extenuantia citra noxam tolerat. Ausus igitur ego quandoque sum in quodam, qui quotidie febris accessionem experiretur, et pituitam uomeret, salsis uti, & pisce sale condito qui Græcis encathera dicitur: item hydrogaro, porri decocti iure, & uino aquoso, ac mirificè conualuit, ita tamen, ut & ori uentriculi, unguentis epithematibusq; ei extrinsecus applicatis, & moderato totius corporis calore cõciliato ei prospexerim. Non alienum est, hæc quoque in quotidianis tentare, ac pituitæ qualitatem & quantitatem obseruare, atque ita conuenientem unicuique uictum præscribere. Quem-

καὶ ἠρέμα λεπτύνειν τι καὶ ὑποκαθαίρειν, ἕως ἂν ἀρκούντως ἔχειν δοκοίη τὸ πολὺ τῆς ὕλης. ἐκκαθαῖρον γὰρ ἐπὶ πλέον φάρμακον λαμβάνειν, δυσκρασίαν πολλὴν ἐμποιεῖ τῷ σώματι, καὶ βλάβην μᾶλλον ἢ ὠφέλειαν ἐργάζεται, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἐχόντων θερμοτέραν καὶ χολωδεστέραν τὴν κρᾶσιν.

Πότε δεῖ κεχρῆσθαι τοῖς ἁλμυροῖς ἐπὶ τῶν ἀμφημερινῶν.

Τοῖς δὲ ἔχουσι κατεψυγμένον τὸ ἧπαρ, ἢ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, καὶ ὀξώδες ἐμοῦσι φλέγμα, καὶ νοσοῦσιν ἀμφημερινὸν, τούτοις καὶ ἐδέσμασι θερμοτέροις εἰ θελήσειας χρήσασθαι, οὐδὲν ἄτοπον. ἀνέχεται γὰρ ὑγρὸς καὶ ψυχρὸς ὁ στόμαχος ἁπάντων ἀβλαβῶς τῶν λεπτυνόντων. ἐθάῤῥησα γοῦν ἐγώ ποτε καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπὶ * παροξυνομένου καὶ ἐμοῦντος φλέγμα, ἁλμυροῖς χρήσασθαι, οἷον τῇ τε καλουμένῃ ἐγκατηρᾷ, καὶ ὑδρογάρῳ, καὶ πράσοις ἀπὸ ζέματος, καὶ οἴνῳ ὑδατώδει, καὶ θαυμαστῶς ὅπως ἂν ὑγίανε, προνοησαμένου καὶ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς διὰ τῶν ἔξωθεν ἀλειμμάτων τε καὶ ἐπιθεμάτων, καὶ τῆς τοῦ ὅλου σώματος εὐκρασίας. καὶ ἀκόλουθον μὲν ταῦτα ποιεῖν ἐπὶ τῶν ἀμφημερινῶν, καὶ προσέχειν τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα τοῦ φλέγματος. καὶ οὕτω τὴν ἁρμόζουσαν ἑκάστῳ δίαιταν ὁρίζειν. ὥσπερ

ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν ἓν εἶδος τοῦ φλέγματος, οὕτως οὐδὲ τὴν δίαιταν εἶναι δεῖ μίαν, ἀλλὰ πρὸς ἕκαστον εἶδος ἁρμόζουσαν. καὶ ἐπὶ πάσης δὲ φαρμακείας τὸ αὐτὸ δεῖ ποιεῖν, καὶ τὸ κατάλληλον ἐπὶ ἑκάστου ζητεῖν. πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν τὸν ζητοῦντα, καὶ μὴ ἀλλαχόθεν ἀναλέγεσθαι καὶ τῶν ἀντιδότων καὶ τῶν καθάρσεων, ἐξέθεμεν ἐνταῦθα τὰς διαφορὰς, μετὰ τοῦ καὶ προσδιορίσασθαι ποίοις ἐπὶ ποίων δεῖ κεχρῆσθαι μᾶλλον.

Περὶ ἐμβροχῶν καὶ καταπλασμάτων.

Ταῖς δὲ ἐπιβροχαῖς καὶ καταπλάσμασιν οὐ δεῖ σπουδάζειν εὐθὺς κατ' ἀρχὰς κεχρῆσθαι, οὐδὲ πλήθους ἐν ὅλῳ τῷ σώματι πλεοναζομένου. δέος γάρ ἐστι μὴ διαθερμαινομένων τῶν σπλάγχνων καὶ χαυνουμένων, σύρροιά τις ἐπὶ τὰ πεπονθότα γενήσεται, καὶ πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελῆσαι, μᾶλλον καὶ βλάψομεν, ἐπαυξήσαντες τὰ φλεγμαίνοντα· ὅπερ καὶ πράττουσιν οἱ πρὶν ἀπέριττον ἐργάσασθαι τὸ ὅλον, καταπλάσμασιν ἢ καταιονήσεσι τολμῶντες κεχρῆσθαι. ἔγωγε οὖν οἶδα καὶ μὴ οὔσας φλεγμονὰς ἐπιγιγνομένας ἐπὶ τῇ προπετεῖ χρήσει αὐτῶν. ὅπως οὖν μὴ γένοιτο βλάβη, σπουδάζειν χρή, τοῦ πλήθους ἤδη μειωθέντος, καί-

περ

Quemadmodum enim non una pituitæ est species, ita neque unã uictus rationem esse oportet, sed unicuique speciei idoneam. Ac in omni medicina idem præstandum est, & id quod unicuique congruum est & salutare quærendum. Vt autem is qui medicamenta quærit, promptè ea possit inuenire, & non aliunde cũ antidota, tum purgationes colligere cogatur, exposui hic discrimina, adiuncta etiam distinctione, qualia in quibus usurpare potius oporteat.

De fomentis & cataplasmatis.

Fomentis autem & cataplasmatis per initia statim uti festinandum non est, neque cum copia humorum in toto corpore superat. Metus enim est, nedum uiscera nimium incalescunt, laxanturq;, confluxus quidam ad partes affectas decumbat, & adaucta illuc inflammatione, præterquàm quòd nihil proficimus, magis etiam offendamus: quod ij quoque faciunt, qui priusquam totum corpus recrementis fuerit liberatum, cataplasmatis & superfusionibus uti non uerentur. Ego itaq; noui etiam inflammationes, quæ non erant, ob præcipitem ipsorum usum superuenire. Ne igitur officiamus, laborandum est copia iam imminuta, &

cum iam concoctio quædam in urinis apparere incipit, calefacientia, aut laxantia, si usus requirat, uisceribus inducere. Fugito autem fomenta, aut cataplasmata, quæ laxare tantum, & quæ repellere possunt, mixtam uerò confectionem ipsorum parato. Et si quidem uiscera infirmiora, & defluxionibus opportuna uideantur, æger'que fastidiat, astringentium & roborantium uires intendere oportet: sin autem inflammatione aut dolore uexentur, laxantia potius. Summatim utriusque (medicamenti tum laxantis tum repellentis) uires pro causa urgente, & intendere, & remittere conuenit.

πορ καὶ πέψεώς τινος ἐν τοῖς οὔροις ἀρξαμένης ἐπιφαίνεσθαι, τοῖς σπλάγχνοις ἐπιβάλλειν, ἐὰν ᾖ χρεία, τὰ θερμαίνειν ἢ χαλᾶν δυνάμενα. σπούδαζε δὲ τὰς μόνον χαλώσας φεύγειν, καὶ τὰς ἀποκρούειν δυναμένας τῶν ἐπιβροχῶν, ἢ καταπλασμάτων, ἀλλὰ μικτὴν αὐτῶν ποιεῖσθαι τὴν σκευασίαν. καὶ εἰ μὲν ἀσθενέστερα καὶ ῥευματιζόμενα φαίνοιτο τὰ σπλάγχνα, καὶ ἀνόρεκτος ὁ πάσχων, τῶν στυφόντων καὶ ῥωννυόντων ἐπιτείνειν χρὴ τὴν δύναμιν. εἰ δὲ φλεγμαίνοντα καὶ ὀδυνώμενα, τὰ χαλῶντα μᾶλλον· καὶ ἁπλῶς πρὸς τὸ κατεπεῖγον καὶ ἐπιτείνειν καὶ ἀνιέναι δεῖ θατέρου τὴν δύναμιν.

De stomachi imbecillis, & mediocriter inflammatione laborantis fomento.

Ad quinas uini partes misceto omphacij quaternas, chamæmeli binas, et mastiches momentum. Quòd si inflammatio feruens appareat, etiamsi gleucinum, aut nardinum adieceris, nihil nocebis, sed plurimum quoque iuuabis. Sin autem os uentriculi non infirmum æger habere, aut cibum non fastidire uideatur, loco uini decoctum fomento admisceas, glandem'que unguentariam, & fœnugræcum prius in illo decoquendum curato.

Περὶ ἐμβροχῆς στομάχου ἀσθενοῦντος, καὶ μετρίως φλεγμαίνοντος.

Εἰς οἴνου μέρη ε. μίγνυε ὀμφακίου μέρη δ. καὶ χαμαιμήλου μέρη β. καὶ μαστίχης βραχύ. εἰ δὲ φλεγμονὴ ζέουσα φαίνοιτο, εἰ καὶ γλεύκινον ἢ νάρδινον προσπλέξεις, οὐδὲν βλάψεις, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσεις τὰ μέγιστα. εἰ δὲ φαίνοιτο τὸ στόμα τῆς γαστρὸς οὐκ ἀσθενὲς ἔχων, ἢ ἀνορέκτων, ἀντὶ οἴνου, ἕψημα πρόσπλεκε τῇ ἐπιβροχῇ, καὶ μυροβάλανον, καὶ τῆλιν ποίει προαφεψεῖσθαι εἰς τὸ ἀφέψημα. οὕτω

Hanc

τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν καταπλασμάτων δεῖ προσέχειν, μικτὴν ἐπ' αὐτῶν γίνεσθαι τὴν θεραπείαν. καὶ ὅπου μὲν ἀνήθινον ἢ κύπρινον ἀεὶ προσπλέκων τῷ καταπλάσματι, ἢ νάρδινον· εἰ δὲ ὀξῖδος ἢ ψύξεως αἰσθάνεται εἰς τὸν στόμαχον, καὶ εἰς τὸ ζέμα ἐν ᾧ ἕψωνται, καὶ νάρδου κελτικῆς προσπλέκειν. καὶ ἀψινθίας, καὶ ἀνήθου δεῖ σὺν αὐτοῖς. ἁλμυρὸν δὲ ἐμούντων χυμὸν, θερμῶν ὄντων τὴν κρᾶσιν, καὶ μόνον τὸ χαμαιμήλινον ἀεὶ προσπλέκειν ἔλαιον, καὶ μαστίχης ἐπιπάσσειν βραχύ. ὁ δὲ καιρὸς τῶν καταπλασμάτων γιγνέσθω πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς ἐπισημασίας, ἐκτὸς πλείστης πυρίας, καὶ μηδὲ χρονιζέτω ἐπικείμενα. χρονίζειν γὰρ πάντα, εἴτε ἐπιβροχὴ, εἴτε καταπλάσματα εἴη, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐξ ἁπάντων αὐτά τις κατασκευάσαι δυνηθείη τῶν τόνον ἐντιθέναι δυναμένων φαρμάκων, ἀλλὰ τῷ ἐπικεῖσθαι αὐτὰ πλείονα χρόνον, ἔκλυσιν καὶ ἀσθένειαν τῆς δυνάμεως ἀπεργάζονται. τοσαῦτα περὶ ἐπιβροχῶν καὶ καταπλασμάτων ἡμῖν εἰρήσθω. εἰ γάρ τι καὶ τῶν κατὰ μέρος παραλέλειπται, τοῦτό τις τῷ λόγῳ ἐξευρίσκειν δυνήσεται, ἐπιβλέπων εἰς ἅπαντα, καὶ καταστοχαζόμενος τὸ συμφέρον.

Περὶ καθαρσίου.

Μετὰ δὲ τὸ λεπτυνθῆναι τὴν ὕλην καὶ διαχυθῆναι, παρέχων αὐ-

τῷ

Hanc quoq; animaduersionẽ in cataplasmatis seruare ratio est, ut mixta in ipsis fiat curatio, & utrobiq; sanè anethinum, aut cyprinum, aut nardinum cataplasmati semper adijciantur. Atsi acoris aut frigiditatis in stomacho sensus est, etiam in decocto in quo illa parantur, nardum gallicam, absinthium & anethum adiungere eis oportet. Cũ salsum humorem uomunt ægri temperamẽto calidi, solum quoque chamæmelinum oleum adijcere semper, & mastichæ momentum inspergere conducit. At tempus cataplasmatum esto hora ante accessionem, absque plurimo potu, & imposita non diu inhærescant. Quippe omnia, siue fomentum, siue cataplasmata fuerint, etiam si maximè ea quis ex medicamentis omnibus, quæ robur adferre possunt, apparare potuerit, tamen si diutius corpori incumbant, uirium resolutionem & imbecillitatem efficiunt. Tantum de fomentis, & cataplasmatis dictum sit. Si enim particularium quoque nonnihil prætermissum sit, id ratione quis adinuenire poterit, si omnia consideret, & animum ad id quod conducit intendat.

De purgatione.

Materia iam attenuata diffu

sā

ſa'que oxymelite, & alijs quæ in cibis extenuare ſolent, & decoctis & cataplaſmatis adhibitis, tunc demum ad purgandum eam uenito. ualde enim à uacuationibus adiuuantur. Non oportet autẽ uniuerſè ipſos purgare, ſed per uices, & ſimplicioribus: hinc demum aliquanto ualentioribus. Cum enim materia ſit craſſa, haud facilè ijs cedit, quæ uniuerſam celeremq; uacuationem præſtant. Agarici igitur ſcrupulos tres, aut quatuor ex melle exhibeto: interim etiã plus aut minus pro ægrotantis uirium ratione, & humoris qui ſuperat quantitate. Quippe pituitam educit, nec morbum inueterari ſinit.

Aliud.

Et granum cnidium, ſi poſt concoctionem datur, diuturnis quotidianis medetur. Adhæc catapotia, quibus ego ſemper, & in quartanis & alijs affectibus uti ſoleo, bene faciunt in ueſperam data. Habes ipſorum deſcriptionem alibi quoque proditam: hæc autem recipit: Aloes unciam: cucurbitæ ſyluestris uncias duas: ſcammoniæ unciam: euphorbij ſemunciam: ueratri nigri corticis unciam: bdellij unciam: gummi unciam: nitri Alexandrini ſemunciã. Succo braſſicæ excipito, datoque ex eis ſcrupulos quatuor, aut quinq;: nihil me-

τῷ ὀξυμέλι, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα λεπτύνειν οἶδεν ἐν ταῖς τροφαῖς, καὶ ἀποζέμασι, καὶ καταπλάσμασι, τηνικαῦτα λοιπὸν ἤδη τὸ καθαίρειν αὐτοὺς ἄρχου. σφόδρα γὰρ ὠφελοῦνται ὑπὸ τῶν κενώσεων. δεῖ δὲ μὴ ἀθρόως αὐτοὺς καθαίρειν, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ἁπλουστέροις, εἶτα λοιπὸν τοῖς ἤδη πλέον ἰσχυροτέροις. παχεῖα γὰρ οὖσα ἡ ὕλη οὐκ εὐχερῶς εἴκει τοῖς ἀθρόαν καὶ ταχεῖαν ποιοῦσι τὴν κένωσιν. ἀγαρικοῦ γοῦν δίδου γρ. γ. ἢ δ. μετὰ μέλιτος. ποτὲ δὲ καὶ πλέον ἢ ἔλασσον, ἀποβλέπων πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, καὶ πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ πλεονάζοντος χυμοῦ. ἄγει γὰρ φλέγμα, καὶ οὐκ ἐγχρονίζει τὸ νόσημα.

Ἄλλο.

Καὶ ὁ κνίδιος κόκκος μετὰ πέψιν διδόμενος, χρονίους ἀμφημερινοὺς ἰάσατο. καὶ καταπότια, οἷς συνήθως ἐγὼ ἀεὶ καὶ ἤδη τεταρταίων καὶ ἄλλων παθῶν χρῶμαι, καλῶς ποιοῦσιν ἐν ἑσπέρᾳ διδόμενα. ἔχεις δὲ αὐτῶν καὶ ἐν ἄλλοις ἐγκειμένην τὴν γραφὴν ἔχουσαν οὕτως. ἀλόης οὐγ. α. κολοκυνθίδος οὐγ. δ. σκαμμωνίας οὐγ. α. εὐφορβίου οὐγ. S. ἐλλεβόρου φλοιοῦ μέλανος οὐγ. α. βδελλίου οὐγ. α. κόμμεως οὐγ. α. νίτρου ἀλεξανδρινοῦ οὐγ. S. χυλῷ κράμβης ἀνάλαμβανε, καὶ δίδου ἐξ αὐτῶν γράμματα δ. ἢ ε. μηδὲν ὑφορ-

ὑφορώμενος ἢ στρόφον, ἢ ὑπερκάθαρσιν. πάνυ ἀλύπως κενοῦσιν οὐ μόνον φλέγμα, ἀλλὰ καὶ μελαγχολικὸν χυμόν. διὸ καὶ τεταρταϊκὰς ἀπαλλάττουσι περιόδους. δίδου δὲ τοὺς κόκκους τούτους ἐφ' ὧν ἀπεψίαι πολλαί, καὶ ἀδδηφαγίαι, καὶ ἀργὸς βίος προηγήσατο, καὶ ἡ κρᾶσις φλεγματικωτέρα, καὶ οὐδὲν ἔχουσα ξηρὸν ἢ δριμύ. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιούτων ἀβλαβῶς δίδοται, καὶ σφόδρα ὠφελοῦνται οἱ λαμβάνοντες.

Ἄλλο ἄλυπον ἁλάτιον σφόδρα καλόν.

Ζιγγιβέρεως, πετροσελίνου μακεδονικοῦ, ἐπιθύμου, σιλφίου, κυμίνου, σελίνου σπέρματος, λιβυστικοῦ ἀνὰ οὐγ. δ. σκαμμωνίας οὐγ. γ. S. ἁλῶν κοινῶν πεφρυγμένων οὐγγ. δ.

Ἄλλο ὡς ἡ γραφὴ τῶν ἁλατίων, κάλλιον.

*Ζιγγιβέρεως οὐγ. S. πετροσελίνου μακεδονικοῦ, ἐπιθύμου, σιλφίου, σελίνου σπέρματος, ἄμμεως, κυμίνου, λιβυστικοῦ, πεπέρεως ἀνὰ δραχ. β. ἁλῶν πεφρυγμένων οὐγ. β. S. σκαμμωνίας οὐγ. α. S. γρ. ϛ. δίδου ἐν τοῖς διαλείμμασιν ἑσπέρας, ὡς ἂν βούλωνται. μαλάξαι δὲ θέλων τὴν γαστέρα, δίδου γρ. α. εἰ δὲ πλέον ἐργάσασθαι καθάραι, δύο, καὶ ἐπὶ ἀνδρῶν εὐτονωτέρων δὸς γρ. γ. ἢ ε. παισὶ καὶ γυναιξὶν ἐγκυμονούσαις, καὶ καθόλου ἐπὶ ἀσθενῶν

metuens, aut torsionē, aut nimiā purgationē: uacuant sine omni molestia nō modò pituitā, sed etiā humorē melancholicū, eoq; circuitus quartanos finiunt. Dato haec catapotia, granorum instar figurata, in quib. multa cruditas, crapula, & uita ociosa praecessit, temperamentumq; est pituitosius, & quod nihil siccū aut acre obtinet. Nam in eiusmodi tutò dantur: & qui haec assumunt, ualde adiuuantur.

Aliud quod citra molestiā sumitur, à sale dictū, Graecis halatium, admodū efficax.

Gingiberis, petroselini macedonici, epithymi, laseris, cumini, apij seminis, ligustici, singulorū unciae quatuor: scammoniae unciae tres, & semissis: salis cōmunis & torrefacti unciae 4.

Aliud ut scriptura halatiorum habet, praestantius.

Gingiberis semuncia: petroselini macedonici, epithymi, laseris, apij seminis, ameos, cumini, ligustici, piperis, singulorū drachmae duae: salis torrefacti unciae duae, semis: scammoniae sescuncia. Dato uesperi in febrium interuallis, quandocunque uelint. At si aluū emolliri uelis, scrup. 1. dato: sin aūt id largius efficere, duos, & in uiris robustiorib. qui dē scrupulos septē exhibeto. Pueris aūt et mulierib. grauidis, et in summa

summa imbecillis, scrupulos tres aut quatuor. Ita sine omni molestia & periculo offerentur. Licet etiam cum pane dare, & ex posca, & oleribus. Attamen præstat in morbis, qui per circuitus reuertuntur, cum ptisanæ cremore ipsum præbere. Tantum etiam de purgationibus dictum sit.

De antidotis ad quotidianas.

Styracis calamitis, iridis illyricæ, myrrhæ, singulorũ drachmæ quatuor: opopanacis, piperis, galbani, opij, singulæ drachmæ. Hæc trita omnia in unitatem cogito, admiscens eis mellis quod sufficit, ac dato fabæ ægyptiæ instar ante accessionem in lecto decumbenti, perunctoq; ex oleo & pipere granis decẽ: iuxta uerò appositæ sint prunæ. Hoc somnum & sudores excitat, leuatq; præcipuè eos, qui multa cruditate scatent.

Aliud.

Agarici, gentianæ, singulæ drachmæ. dantur cum mulsa ante accessionem. Hoc mediocriter extenuat, meatus infarctos aperit, & materiam per aluum & urinas moderatè ducit.

Aliud.

Decoctum chamædryos ijs quos quotidiana febris circuitus ue affligit, potioni dato.

Vrinas

νῶν γ. ἢ δ. κενώσεις οὕτως ἀλυποτάτως καὶ ἀκινδύνως. δυνατὸν μὲν γὰρ καὶ μετὰ ἄρτου δίδοσθαι, καὶ ἐν ὀξυκράτῳ, καὶ ἐν λαχάνοις. ἀλλ' ὅμως κάλλιόν ἐστιν ἐπὶ τῶν περιοδικῶν νοσημάτων μετὰ χυλοῦ πτισσάνης ἡμᾶς αὐτὸ ποιεῖν δίδοσθαι. τοσαῦτα καὶ περὶ καθαρσίων εἰρήσθω.

Περὶ ἀντιδότων πρὸς ἀμφημερινούς.

Στύρακος καλαμίτου, ἴρεως ἰλλυρικῆς, σμύρνης ἀνὰ δρ. δ. ὀποπάνακος, πεπέρεως, χαλβάνης, ὀπίου ἀνὰ δραχ. α. ταῦτα τρίψας, ἕνωσον πάντα, συμμίσγων αὐτοῖς μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, καὶ δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος πρὸ τῆς ἐπισημασίας, ἀνακεκλιμένῳ ἐν τῇ κλίνῃ, καὶ συγκεχρισμένῳ μετὰ ἐλαίου, καὶ πεπέρεως κόκκων ι. παρακείσθωσαν δὲ ἄνθρακες. τοῦτο ὕπνον ποιεῖ καὶ ἱδρῶτας. καὶ κουφίζειν πάνυ ποιεῖ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐχόντων καὶ ὠμότητα πολλήν.

Ἄλλο.

Ἀγαρικοῦ, γεντιανῆς ἀνὰ δρ. α. δίδου μετὰ μελικράτου πρὸ τῆς ἐπισημασίας. τοῦτο λεπτύνει μετρίως, καὶ ἐκφράττει, καὶ διὰ γαστρὸς, καὶ δι' οὔρων τὴν ὕλην συμμέτρως κενοῖ.

Ἄλλο.

Τὸ ζέμα τοῦ χαμαίδρυος δίδου πίνειν τοῖς ἔχουσιν ἀμφημερινὸν πυρετὸν, ἤτοι περίοδον. ἄγει

οὖρα

οὖρα πολλὰ καὶ κουφίζει. δίδου δὲ ἐπὶ τῶν μὴ πάνυ πυρεσσόντων, μηδ' ἐφ' ὧν ἡ κρᾶσις θερμὴ καὶ ξηρά.

Ἀντίδοτος πρὸς ἀμφημερινούς. ποιεῖ καὶ πρὸς τεταρταίους.

Ὀπίου, ὀποπάνακος, καστορίου, δαύκου σπέρματος ἀνὰ δρ. δ. λεῖα ποιήσας, πρόσμιγε μέλιτος ὀλίγον, καὶ δίδου ἀνδρῶν ἐν ὁλκῇ, ὀβολοὺς γ. παιδίοις δὲ β. χρῶ ὡς παραδόξῳ ποιοῦντι μετὰ οἰνομέλιτος πρὸ ὥρας τῆς ἐπισημασίας, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν μή ἐστιν ἁλμυρὸν τὸ φλέγμα, μηδὲ πάνυ θερμὴ καὶ ξηρὰ ἡ κρᾶσις.

Περὶ ἀλοιφῆς.

Ἀλοιφῇ δὲ χρηστέον, ἀποβλέποντας πρὸς τὸ μέγεθος τῆς φρίκης καὶ τοῦ πυρετοῦ, καὶ τοῦ κάμνοντος τὴν δύναμιν. εἰ μὲν γὰρ τῆς περιψύξεως γινομένης πολλῆς καὶ φρίκης, ὁ πυρετὸς μὴ φαίνοιτό σοι πάνυ σφοδρὸς, μήτε ἡ δύναμις ἀσθενὴς, ἀλλ' ἐρρωμένη, μᾶλλον κέχρησο τοῖς ἰσχυροῖς ἀλείμμασιν, εἰς τὸ θερμᾶναι καὶ μετασυγκρῖναι καὶ λεπτῦναι δυναμένοις τὴν ἐπιφάνειαν. εἰ δὲ τοὐναντίον μήτε ἡ δύναμις ἰσχυρὰ φαίνοιτο, μήτε περιψύξεις πολλαὶ, οἵ τε πυρετοὶ σφοδροὶ γιγνόμενοι, τηνικαῦτα τοῖς μετρίως λεπτύνουσι καὶ ἀραιοῦσι τὴν ἐπιφάνειαν δεῖ κεχρῆσθαι. εἴπωμεν οὖν περὶ διαφορᾶς ἀλειμμάτων, τοῦτο αὐτὸ προσδιοριζόμενοι, ποῖα μὲν ἰσχυρότερα, ποῖα δὲ ἀσθενέστερα.

Ἀλειμ-

Vrinas multas ducit, & leuat: aptum ergo illis, qui non ualde febricitant, neque temperamento calido sunt, & sicco.

Antidotum ad quotidianas, facit etiam ad quartanas.

Opij, opopanacis, castorei, seminis dauci, singulorũ drachmæ quatuor: læuigatis paulũ mellis adijcito: uiris obulos tres, pueris duos exhibeto. Vtitor aũt hoc tanquam admirabili ex mulso hora ante accessionem, & præsertim quos non salsa pituita urget, nec bene calidum siccumq́ temperamentum inest.

De unctione.

Vnctione utemur ita, ut ad horroris febrisq́ magnitudinem, et ægri uires respiciamus. Si nãque multa perfrictione, & horrore infestante, febris nõ adeò tibi uehemens appareat, neque uires imbecillæ, sed robustæ, magis utitor ualidis unctionib. quæ externã cutem calefacere, ad ruborem perducere, & extenuare possunt. Si contrà, neq; uires ualidæ, neq; frigus multum, ac febres uehementes fieri uidentur, tunc ijs utẽdũ erit, quæ cutẽ modicè extenuant, & rarefaciunt. Dicamus igitur de unctionũ differẽtijs, hoc ipsum præterea distinguẽtes, quæ nã ualentiora, quæ uerò imbecilliora existant.

Vn-

Vnctio ualida.

Pyrethro, pipere, et nitro pari portione cum pulegij momento, in unitatē coctis, et ex oleo cō tritis, summas corporis partes, & spinā perungito. Sin aūt frigus etiam in ea percipitur, mirifica est unctio, et ualde proficit, uehementem perfrictionem, morbiq́; uetustatem expertis.

Alia mediocris.

Piperis grana tria, & micā thuris in læuorem trita ex oleo illinito.

Alia.

Nitro ex oleo trito summas ægri partes, spinamq́;, tum in balneo, tum extra illud perfricari iubeto. mouet enim sudores, & iuuat.

Alia ualde bona, & multis experimētis comprobata.

Artbemisiæ crocodiliadis, adipis crocodili fluuiatilis, singulorum unciæ sex: olei sextarius. Coctis ex oleo ægrum, & præsertim eius spinam ante accessionem ungito, ac miraberis efficaciam. Non *abs re est etiam odoratum quid admiscere, eo quòd unctio ingrati sit odoris, & contraria quadā ratione operetur.*

Alia, in quibus febres uehementes urgent, & frigus moderatum apparet, efficax.

Spumæ lebetū in balneis effer uescen-

Ἄλειμμα ἰσχυρόν.

Πύρεθρον, καὶ πέπερι, καὶ νίτρον ἐξ ἴσου, καὶ γλήχωνα ὀλίγον ἑνώσας, καὶ μετὰ ἐλαίου συλλειώσας, ἄλειφε τὰ ἄκρα καὶ τὴν ῥάχιν. εἰ δὲ καὶ περὶ αὐτὴν αἰσθάνεται ψύξεως, θαυμαστόν ἐστι τὸ ἄλειμμα, καὶ πάνυ ποιοῦν τοῖς σφόδρα κατεψυγμένοις, καὶ χρονίσασιν ἐν τῇ νόσῳ.

Ἄλλο μέτριον.

Πεπέρεως κόκκοι γ. καὶ λιβανωτοῦ χόνδρον, λειώσας ἅμα ἐλαίῳ, σύγχριε.

Ἄλλο.

Νίτρον μετὰ ἐλαίου λειώσας, ἀνάτριβε τὰ ἄκρα τοῦ νοσοῦντος, καὶ ἐν λουτρῷ, καὶ ἐκτὸς λουτροῦ. καὶ τὴν ῥάχιν κέλευσον ἀνατρίβεσθαι. κινεῖ γὰρ ἱδρῶτας, καὶ ὠφελεῖ.

Ἄλλο σφόδρα καλόν, καὶ πολλὴν πεῖραν δεδωκὸς πολλοῖς.

Ἀρτεμισίας κροκοδειλιάδος, στέατος κροκοδείλου ποταμίου ἀνὰ οὐγ. ϛ. ἐλαίου ξε. α. ἑψήσας ἐκ τοῦ ἐλαίου ἄλειφε τὸν κάμνοντα πρὸ τῆς ἐπισημασίας, καὶ μάλιστα τὴν ῥάχιν, καὶ θαυμάσεις τὴν δύναμιν. καλὸν δέ ἐστι καὶ εὐῶδές τι προσπλέκειν, διὰ τὸ ἔχειν τὸ δύσοδμον τὸ ἄλειμμα τὸ ἀντιπαθείᾳ τινὶ δρᾶν.

Ἄλλο ἐφ' ὧν σφοδροὶ φαίνονται οἱ πυρετοί, καὶ ἡ περίψυξις μέτριος.

Λαβὼν τὸν ἀφρὸν τῶν ἀποβρασμάτων

τῶν τῶν λεβήτων τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις, πρόσπλεξον αὐτῷ ἐλαίῳ ἄχρι γλοιώδους συστάσεως, καὶ χρίε πρὸ τῆς λήψεως. τὸ αὐτὸ φυσικῶς ποιεῖ.

Φυσικὰ περίαπτα.

Ὁ ἀετίτης λίθος ποιεῖ μὲν καὶ πρὸς ἄλλα πλεῖστα, καὶ πρὸς περιοδικὰ δὲ ῥίγη, καὶ μάλιστα πρὸς ἀμφημερινοὺς περιαπτόμενος.

Ἄλλο περίαπτον, οὗ πολλὴν ἔσχον πεῖραν.

Εἰς φύλλον ἐλαίας μετὰ κοινοῦ μέλανος ἐπίγραψον, κα. ροι. α. λάμβανε δὲ καὶ τὸ φύλλον τῆς ἐλαίας πρὸ ἡλίου ἀνατολῆς, καὶ περίαπτε περὶ τὸν τράχηλον.

Ἄλλο φυσικὸν πρὸς ἀμφημερινούς.

Τὸ ζωΰφιον τὸ καθεζόμενον καὶ ὑφαῖνον ἐπὶ τὸ θηρᾷν τὰς μύας, καλῶς ποιεῖ δεσμούμενον ῥάκει, καὶ περιαπτόμενον ἀριστερῷ βραχίονι.

Περὶ τεταρταίου. η.

Ὁ τεταρταῖος πυρετὸς οὐκ ἔχει μίαν ἰδέαν, ἀλλὰ ποικίλην καὶ διάφορον. ὁ μὲν γὰρ ἐξ ὑπεροπτήσεως τῆς ξανθῆς χολῆς ἔχει τὴν γένεσιν· ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ τρυγώδους αἵματος. οὐ μόνον δὲ κατὰ τὴν ὕλην ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ συνίστανται. ὁ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἀγγείοις, ὁ δὲ ἐν τῷ σπληνὶ μᾶλλον. ἐπεὶ οὖν ἔχει τὸ

uescentium oleum admisceto, dũ uisci craßitudo fiat: ungitoq; corpus, antequam febris inuadat. Idem naturaliter præstat.

Naturalia, quæ corpori alligari solent.

Lapis aetites cùm ad alia plurima, tum ad rigores, qui per circuitus reuertantur, & præsertim ad quotidianas facit, si corpori alligetur.

Aliud quod appendi solet, multis experimentis à me probatum.

In folium oleæ ex communi atramento inscribito, Ca, Roi, A. Capito autem folium oleæ ante solis exortum, & collo suspendito.

Aliud naturale ad quotidianas.

Animalculum quod desidet, & texit, ut muscas uenetur, bene facit, si linteolo illigatur, & sinistro brachio appendatur.

De quartana. Cap. 8.

Quartanæ febris nõ una est species, sed multiplices & diuersæ existunt. Etenim alia ex flaua bile nimiũ adusta, alia ex feculẽto sanguine nascitur. Nõ solum aũt materia, sed etiã loco in quo constituuntur, inuicẽ differunt: hæc enim in uasis, illa in liene potius subsistit. Quoniam igitur diuersæ sunt species, curationis quoq;

modos diuersos, & nõ unũ, sicut uulgares arbitrantur, esse oportet. Nam quæ ab humore melancholico creatur, meritò calefaciẽtib. humectãtibusq; iuuatur. Quæ uerò ex nimia bilis adustione prouenit, humectãtibus, & refrigerãtib. ut peponibus, uua, ostreis, pisciculis, aqua, et breuiter cõcoctu facili et bonũ succũ pariente uictu, ac balneis tepidis tractari debet. Mihi itaq; frequenter subit mirari, quomodo diuinissimus Galenus in omnibus non alium quendam uictum, quàm qui calefacere ipsos, & siccare possit, præcipere uideatur. Præbet enim ipsis antidotum diatrion peperon, & quod diospolites dicitur: item liquorem cyrenaicũ, et theriacam: & in cibo, salsamentũ & piper, hoc aũt potissimum quotidie bibere iussit. In uniuersum præcipit abstinere ijs, quæ refrigerant & humectant: eo ꝙ humor, inquit, morbũ efficiẽs frigidus existat. Verùm etsi humor melancholicus calefaciẽtia desideret, nõ tamẽ necessariò etiã siccantib. indiget. si quidẽ frigidus est, et siccus, calefacientibus & humectantib. opus habebit. At non uidetur etiam humectãtiũ aliquod prorsus uelle præscribere, sed econtrariò omnia quæ siccant assantq; nimiũ, et humorem crassiorem potius reddunt.

τὸ εἶδος διάφορον, καὶ τὸν τῆς θεραπείας τρόπον εἶναι χρὴ διάφορον, καὶ οὐχ ἕνα, καθάπερ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ γιγνόμενος, εἰκότως ὑπὸ τῶν θερμαινόντων καὶ ὑγραινόντων ὠφελεῖται. ὁ δὲ ἐξ ὑπεροπτήσεως, ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων τε καὶ ψυχόντων, οἷον πεπόνων σταφυλῆς, ὀστρέων, ἰχθύων, καὶ ὕδατος, καὶ ἁπλῶς ὑπὸ τῆς εὐπέπτου καὶ εὐχύμου ἀναγωγῆς, καὶ λουτρῶν χλιαρῶν. ἐμοὶ γοῦν ἐπῆλθε θαυμάσαι πολλάκις, πῶς ὁ θειότατος γαληνὸς ἐπὶ πάντων οὐκ ἄλλην τινὰ δίαιταν ἐπιτάττων φαίνεται, εἰ μὴ τὴν θερμαίνειν αὐτοὺς καὶ ξηραίνειν δυναμένην. δίδωσι γὰρ αὐτοῖς τὴν διὰ τριῶν πεπέρεων, καὶ τὴν διοσπολίτην, καὶ ὀπὸν κυρηναικόν, καὶ τὴν θηριακήν· καὶ ἐν τροφῇ δὲ τὸ τάριχον, καὶ τὸ πέπερι· τοῦτο δὲ μάλιστα καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν πίνειν ἐπέτρεψε· καὶ καθόλου φείδεσθαι παραγγέλλει τῶν ψυχόντων καὶ ὑγραινόντων, διὰ τὸ ψυχρόν, φησίν, εἶναι τὸν ποιοῦντα τὸ πάθος χυμόν. ἀλλ᾽ εἰ μὲν τῶν θερμαινόντων ἐχρῄζεν ὁ μελαγχολικὸς χυμός, οὐ δεῖται δὲ ἀνάγκης καὶ τῶν ξηραινόντων, εἴπερ γέ ἐστι ψυχρὸς καὶ ξηρός. τῶν θερμαινόντων γὰρ δεηθήσεται καὶ τῶν ὑγραινόντων. ἀλλ᾽ οὐ φαίνεται καὶ τῶν ὑγραινόντων τι ὅλως ἐπιτάττειν ἐθέλων, ἀλλὰ τοὐναντίον ἅπαντα τὰ ξηραίνοντα καὶ ὑπεροπτῶντα, καὶ παχύτερον μᾶλλον ἐργαζόμενα τὸν χυμόν.

χυμῶν. τὰ γὰρ δοκοῦντα μᾶλλον λεπτύνειν, ἐπειδὰν ὑπάρχῃ καὶ θερμότερα πρὸς ὀλίγον μέσως δοκεῖ λεπτύνειν, ὕστερον γεωδεστέρους καὶ πολλῷ τοῦ πρὶν παχυτέρους ἐργάζεται, ἐξικμάζοντα καὶ ἀναλίσκοντα τὸ ἐπ' αὐτοῖς ὑγρόν, ὥστε διὰ τοῦτο βραδύνειν τὴν φύσιν ἐκπέττειν τὰ περιττά. ἐμάθομεν γὰρ ὅτι θερμῷ καὶ ὑγρῷ καὶ αἱ πέψεις, καὶ πᾶσα ζωογονία γίγνεται. καὶ ἔστιν ἰδεῖν τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτός· ὑπό τε γὰρ ὄμβρων καὶ διὰ τῆς ἡλίου θερμασίας οἵ τε καρποὶ καὶ ἕκαστον τῶν φυτῶν ζωογονοῦνται. καὶ ἄλλως δὲ πάντα τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐναντίων χρῄζει πρὸς τὴν θεραπείαν· τὰ δὲ κατὰ φύσιν, μᾶλλον τῶν ὁμοίων. ἰατροῦ γοῦν τοῦτό ἐστιν ἀρίστου ἔργον, τὸ θερμὸν μὲν ψύξαι, τὸ δὲ ξηρὸν ὑγρᾶναι, τὸ δὲ ψυχρὸν θερμᾶναι, καὶ τὸ ὑγρὸν ξηρᾶναι· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ ὄντα πάθη νικῆσαι τοῖς ἐναντίοις χρώμενον, καὶ πάντα τὰ δέοντα περιποιῆσαι, καὶ πάσῃ τέχνῃ καὶ παντὶ λόγῳ σῶσαι τὸν κάμνοντα, καθάπερ ἐν πολέμῳ πολιορκούμενον. ἐάν ποτε οὖν καὶ ξηροτέρᾳ τύχῃ διαίτῃ χρήσασθαι τὸν κάμνοντα, ἢ καὶ δι' ἐπιθυμίαν, ἢ καὶ διὰ τὸ χρῄζειν οὕτω τὸν κάμνοντα ξηραινόντων φαρμάκων ἢ σιτίων, οἷον ὑδρογάρῳ, ἢ κονδίτῳ, ἢ τινι τοιούτῳ φαρμάκῳ, συμβουλεύω καὶ τότε ἅπαξ ἢ δὶς τοῦτο ποιήσαντα, καὶ μετρίως ὑποθερμαίνοντα τὸ σῶμα, πάλιν

dunt. Nam quæ uidentur magis extenuare, cũ sint etiã paulo calidiora, quàm ut mediocriter extenuent, postea terrestres magis, et multo quàm prius crassiores efficiunt, dum humiditatem quæ in eis subsistit, exugũt, insumũtq; ut natura ideo recrementa lentius excoquat. Didicimus enim, concoctiones omnemq; uitæ originem calido fieri, & humido: id quod etiam in externis uidere licet. Nã fructus & singulæ stirpes à pluuijs & solis calore producuntur, & præterea omnia quæ præter naturam existunt, contraria ad curationem requirunt: quæ secũdum naturã sunt, similia potius. Quare hoc est præstantißimi medici officium, ut calidũ quidẽ refrigeret, siccum aũt humectet: frigidum calefaciat, & humidũ siccet: in summa, ut ea quæ sunt uitia ac affectus, cõtrariorum usu euincat, ac omnia quæ res postulat, curiosè persequatur: omniq; arte & ratione, tanquam in bello decertans, ægrũ cõseruet. Si quãdo igitur accidat ægrũ & ficciore quoq; uti uictu, uel ꝙ appetat, uel etiam ꝙ ita laborans siccãtia medicamẽta aut cibos requirat, nẽpe hydrogarũ, uel cõditũ, uel eiusmodi aliquod præsidiũ, cõsulo & tũc, ubi semel aut bis eo fuerit usus, ac corpus modicè incalescat,

rursus statim ad uictum per initia institutum, qui leniter humectare & calefacere poßit, reuerti. ita enim neq; ea quæ calefaciunt, assumpta multum adeò nocere poterunt. & præterea humor, qui natura ad mouēdū difficilis, et siccior erat, ab humectantibus facilius solui poterit, ut ipse remißius post dissolutionem & quodammodo excerni incitatus à medicamentis, quæ benignè euacuant, citra noxă paulatim subtrahi queat. Etenim sic agendum est in craßioribus sicciorib usq; humoribus, ac humectare ipsos, & dissoluere conuenit: nec diutius dissolutio eorum expectanda est, sed protinus ad purgationem ipsorū properandum: & si adhuc res postulat, rursus humectando, tū balneis, tū uictu ita subducere expedit.

Quartana, quæ ex nimia flauæ bilis adustione excitatur.

Quòd si quartana non tibi à sicco, frigidoq; humore, sed potius bilioso, & plus satis adusto excitari uideatur, tunc potius refrigerare potentibus uti oportet: si quidē æger etiam natura calidus simul et siccus, ætate uigens, & frigidæ potioni assuetus appareat: ad hæc, si anni tempus sit æstiuum: interim uerò si etiam curæ, uigiliæ, tristitia, ira, &

πάλιν εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἰέναι ἐπανέρχεσθαι δίαιταν, τὴν ὑγραίνειν ἠρέμα καὶ θερμαίνειν δυναμένην. οὕτω γὰρ οὐδὲ ἡ τῶν θερμαινόντων προσφορὰ βλάψαι τι μέγα δυνήσεται, καὶ προσέτι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων εὔλυτος γενηθήσεται χυμός, δυσκίνητος ὢν φύσει καὶ ξηρότερος, ὥστε αὐτὸν ἀνεθέντα μετὰ τὸ διαλυθῆναι, καὶ ῥοπήν τινα πρὸς ἔκκρισιν ἐπαγόμενον, εὐμενῶς ὑπὸ τῶν κενούντων φαρμάκων, ἀλύπως αὐτὸν δυνηθῆναι κατὰ μέρος ὑποκλαπῆναι. καὶ γὰρ οὕτω δεῖ ποιεῖν ἐπὶ τῶν παχυτέρων καὶ ξηροτέρων χυμῶν, ὑγραίνειν τε αὐτοὺς καὶ ἀναλύειν, καὶ μὴ ἐᾶν χρονίζειν, ἀναλυθῆναι φθάσαντας, ἀλλὰ θέλειν εὐθὺς ὁρμᾶν ἐπὶ κάθαρσιν. καὶ εἴπερ ἔτι χρῄζει, πάλιν ὑγραίνοντας καὶ λουτροῖς, καὶ διαίτῃ, οὕτως ὑποκαθαίρειν.

Περὶ τοῦ διὰ τὴν ὑπερόπτησιν τῆς ξανθῆς χολῆς κινουμένου τεταρταίου.

Εἰ δὲ ὁ τεταρταῖος μὴ φαίνοιτό σοι κινούμενος ὑπὸ τοῦ ξηροῦ καὶ ψυχροῦ χυμοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ χολώδους καὶ ὑπεροπτωμένου, τότε μᾶλλον τοῖς ψύχειν δυναμένοις κεχρῆσθαι δεῖ, εἴγε φαίνοιτό σοι καὶ ὁ κάμνων ὑπάρχων τῇ φύσει θερμὸς ἅμα καὶ ξηρός, καὶ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ ψυχροπότης, καὶ ἡ ὥρα δὲ ἡ θερινή. ποτὲ δὲ καὶ φροντίδες, ἀγρυπνίαι τε καὶ λῦπαι, καὶ θυμοί, καὶ

καὶ φαρμάκων δριμέων προσφορὰ προηγήσαντο. ταῦτα γὰρ ἅπαντα χολώδη καὶ ἐξ ὑποσποδώσεως εἴδει γεννᾷν τεταρταῖον. ἐπὶ τούτων οὖν οὐχ ἁμάρτοις πόμασι καὶ ἐδέσμασι κεχρημένος ψυχροῖς, οἷον πέποσιν, εἰ ὁ καιρὸς ἔχει, καὶ ῥοδακίνοις, καὶ ἰντύβοις, καὶ θριδακίνῃ, καὶ πάντα γε ποιῶν ἁπλῶς, ὅσα γε ποιήσειεν ἄν τις ἐπὶ γνησίου τριταίου. ἀδύνατον γὰρ ἄλλως νικηθῆναι τὸν ὑπὸ θερμότητος καὶ ξηρότητος παχυνθέντα χυμόν, εἰ μή τινα τῶν ἐμψυχόντων καὶ ὑγραινόντων παραλάβῃς· ὥσπερ γε καὶ τὰ ὑπὸ ψύξεως παχυνθέντα, διὰ τῶν θερμαινόντων. ταῦτα οὖν, ὡς εἰρήκαμεν, ἅπαντα τὰ θερμαίνοντα εἰ καὶ δοκοῦσι λεπτύνειν, ἀλλ' οὖν ἐπιπαχύνουσιν. ἐπὶ τούτων οὖν ταῦτα οὐ δεῖ προσφέρειν. ἐπιπαχύνουσι γὰρ μᾶλλον ἢ λεπτύνουσι τὸν τοιοῦτον χυμόν, καὶ μάλιστα ὅσα σφοδρότερον θερμαίνειν καὶ παχύνειν ἐπαγγέλλεται. οὐ δεῖ οὖν οὔτε καταπλάσμασιν ἢ ἐπιβροχαῖς ἐπὶ τεταρταίων σπουδάζειν κεχρῆσθαι. ἀρκέσει γὰρ καὶ μόνη ἡ διὰ τοῦ πλείονος καὶ ὑδρελαίου ἄλοιφὴ συνεχῶς γιγνομένη ἐπὶ λουτρῷ, καὶ τροφαῖς εὐκράτοις ἐπικεράσαι καὶ πραΰναι τὸ θερμόν, καὶ εἴ τι σκληρὸν εἴη ἐν ἥπατι, καὶ τοῦτο χαλάσαι. εἰ δέ ποτε δέοι, καὶ μᾶλλον αὐτῷ μόνῳ δεῖ χρήσασθαι, ἢ καὶ χαμαι-

& acrium medicamentorũ usus præcesserint. Hæc enim omnia biliosam, & ex adustione nimia quartanam generare possunt. In his igitur nõ peccaueris, si potionib. & cibis frigidis utaris, ut peponibus, si tẽpus dederit, duracinis, intybis & lactuca. breuiter nõ offendes, si omnia agas, quæ in germana tertiana tentaueris. Nulla enim alia ratione humor, qui à caliditate & siccitate inspissatus fuerit, euinci potest, nisi quædam refrigerantia humectantiaq; assumpseris: quemadmodum etiam quæ à frigiditate inspissata sunt, à calefacientibus. Hæc igitur, uti diximus, uniuersa calefacientia, etsi extenuare uideantur, tamen inspissant præterea. Quare in his offerenda non sunt, ut quæ eiusmodi humorem crassum reddant, magis quàm extenuent, præsertim quæ uehementius calefacere & inspissare prædicantur. Quare neque in quartana cataplasmatis, ut superfusionibus, fomentisq; uti studebimus. Quippe unctio sola, quæ ex copiosiore hydrelæo paratur, frequentius à balneo, et cibis temperatis adhibita, calorem abundè contemperare ac lenire potest. et si quæ in iecore durities est, hanc quoq; laxare. Sin aũt res postulauerit, ipso quoq; solo potius uti oportet, uel etiã cha-

chamæmeli decocto, in quo absinthij turiones, palmulæ pingues, & melilotū deferbuerint. Noui me in quartana etiam frequenter epithematis usum, tempore quidē opportuno, ut in tertiana ante accessionem, ex farina ordei, lini semine, & decocto chamæmeli, ac multum profecisse, ut æger non amplius accessionē expertus fuerit: præsertim aūt in quartana, quæ ex nimia bilis adustione concitata erat. ac in pueris temperamento calidioribus, in quibus inflammatio quæpiam præcordia exercet, talia probari uidentur. At si quis etiā in frigida quartana (sic enim appellanda est, quæ ex frigido & sicco humore melancholico excitatur) epithemate item calidiore ante accessionem utatur: hic item maximū adiumentū sentiet, ut etiam subitò febris conquiescat, quāuis molestā accessionem ægrum experiri contigerit. Satius aūt est, si quis etiam toto antea uacuato corpore epithemate, omniq; alio particulari præsidio utatur. Qui enim toto corpore adhuc sordido ac impuro, uel cataplasmata inducere, uel perfundere aggrediuntur, hi insignium malorum autores fiunt. Cæterùm quartanas ex adusta bile consistentes

χαμαιμήλου * ἑψήματι, ἐν ᾧ ἡψήθη καὶ κόμη ἀψινθίου, καὶ φοίνικες λιπαροὶ, καὶ μελίλωτα. οἶδα δὲ καὶ ἐπιθέμασι πολλάκις χρησάμενος ἐπὶ τεταρταίου, καιρῷ πάνυ συνκαίρῳ, καθάπερ ἐπὶ τριταίου πρὸ παροξυσμοῦ, διὰ κριθίνου ἀλεύρου, καὶ λινοσπέρμου, καὶ ζέματος χαμαιμήλου, καὶ μεγάλως ὠφέλησα, ὥστε μηκέτι παροξυνθῆναι τὸν κάμνοντα. μάλιστα δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δι᾽ ὑπερόπτησιν τῆς χολῆς κινουμένου τεταρταίου, καὶ ἐπὶ * παιδίων θερμοτέρων τὴν κρᾶσιν εὐδοκιμοῦντα φαίνεται τὰ τοιαῦτα, ἐφ᾽ ὧν ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ φλεγμονή τις ὀχλεῖ. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ τεταρταίου (οὕτω γὰρ δεῖ καλεῖν τὸν ἐκ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ κινούμενον τεταρταῖον) χρήσεταί τις ἐπιθέμασι καὶ θερμοτέροις πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ, καὶ τοῦτον ὠφελήσει τὰ μέγιστα, ὥστε καὶ παύσασθαι ταχέως, καὶ δυσχερῶς εἰ συνέβη παροξυνθῆναι τὸν κάμνοντα. κάλλιον δὲ εἰ καὶ προκεκενωμένου ὅλου τοῦ σώματος, χρήσεταί τις ἐπιθέμασι, καὶ παντὶ ἄλλῳ βοηθήματι μερικῷ. ὅσοι γὰρ ἔτι ῥυπαροῦ ὄντος τοῦ ὅλου σώματος, ἢ καταπλάττειν, ἢ διαβρέχειν ὁρμῶσιν, οὗτοι μεγίστων κακῶν αἴτιοι γίγνονται. καθαίρειν δὲ δεῖ τοὺς ἐπὶ χολῇ καυθείσῃ συνισταμένους τεταρταίους, προϋγραίνοντας πλείονι τροφῇ καὶ ἀ-

purgare decet, corpus prius humectando pleniore cibo, & quie-

teq; qua

ἐπικαύσει. τοὺς δὲ ὑπὸ μελαγχολικοῦ χυμοῦ, ὑγραίνειν μὲν αὐτοὺς δεῖ. ξηρὸς γὰρ ὁ χυμὸς, διὰ δὲ τὸ γεῶδες αὐτοῦ καὶ ψυχρὸν, καὶ θερμαίνειν, καὶ λεπτύνειν αὐτὸν δεῖ· τὴν δὲ κάθαρσιν δεῖ ποιεῖσθαι οὐκ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλὰ πέψεως ἀρχομένης ἤδη. οὕτω δὲ καὶ εἰ αἵματος κενώσεως νομίσῃς δεῖσθαι τὸν κάμνοντα, ὡς τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ ἐξ αἵματος ὄντος, μετὰ τὰς ἀκμὰς τοῦτον ἀφαιρήσεις, ὅτε καὶ ὁ χυμὸς πέφυκε κρίνεσθαι, τότε γὰρ συνεπέφθη. οὕτω δὲ κουφιζομένη ἡ φύσις περιγίνεται τῆς ὑπολειπομένης ὕλης. ὅταν οὖν φανῇ σοι πέψις ἐν τοῖς οὔροις, τοῦτο πράττειν καὶ διδόναι χρὴ καθαρτήριον, χολὴν ἀλύπως καθαίρειν δυνάμενον, καὶ ὑπεροπτηθέντας χυμοὺς, τὸ διὰ τοῦ ῥοδομέλιτος σκευαζόμενον. ἔχει δὲ οὕτω·

Καθάρσιον τὸ διὰ ῥοδομέλιτος.

Χυλοῦ ῥόδων ξε. β. μέλιτος ξε. α. σκαμμωνίας ὀπτῆς οὐγ. α. ἕψε ὁμοῦ πάντα. ἡ δόσις ἡ τελεία, κοχλιάρια β, ἢ ἔλαττον. εἰ δὲ μὴ πάνυ φαίνοιτό σοι ὁ χολώδης θερμὸς ὢν, καὶ ξηρὸς, ἀλλὰ παχύτερος ὑπὸ φλεγματικοῦ χυμοῦ νοθευόμενος, ὀλίγον ἀγαρικὸν προσπλέκειν δεῖ τῷ προειρημένῳ ῥοδομέλιτι, καὶ οὕτως ὑποκαθαίρειν καὶ τοῦτον.

πρὸς

te: quæ uerò ob humorem melancholicum procreantur, humectare quidem eas oportet (siccus enim humor ille existit) ob terrestrē uerò eius partem, & frigidam, tum calefacere, tum extenuare conuenit. Purgationē aūt non per febris initia, sed cum cōcoctio iam apparet, moliri debemus. Ita porrò etiam si ægrum sanguinis uacuationem requirere censes, ut ex quo humor melā cholicus procreetur, post statum hunc auferes, quando humor etiam à natura excerni solet, utpote concoctus. Sic autem natura leuata, reliquias materiæ euincit. Cum igitur concoctio in urinis tibi apparet, medicamentum purgans, nēpe quòd ex rhodomelite conficitur, bilem & humores nimium adustos sine molestia educens hoc præstare debet: habet aūt in hunc modum.

Purgatio ex rhodomelite.

Succi rosarum sextarij duo: mellis sextarius: scammoniæ torrefactæ uncia. Omnia simul coquuntur, danturq; ad summum cochlearia duo, uel minus. At si humor biliosus non admodum calidus, & siccus, sed crassior, à pituitoso humore adulteratus esse uideatur, paulum agarici prædicto rhodomeliti adyciendum erit: atq; in eum modum hic quoq; leuiter purgari debet.

Vt aūt promptè componas medicamentū, paresq́;, subscribā eius quoq; mixturam, quæ ita habet. Rosarum succi libra: scāmoniæ uncia: agarici unciæ quatuor: piperis scrupuli duo: mellis unciæ sex. Ad ignē lentū hæc coquito, ac ubi in crassitiem coierint, adijcito scammoniā, & piper, atq; utitor. Nam sine omni adeò molestia uacuat, præterquàm quòd non multum calefaciat.

Purgatio quæ ex malis cotoneis paratur.

Mala cotonea octo impleto scāmonia, cuius modus sit uncia, & extrinsecus ea fermento oblinito, atq; sic assanda dato: ubi assata probè fuerint, adijcito mel probè læuigatum, ac utitor pro uirium ratione, in febribus quartanis, quæ à bile excitantur, & in ijs qui generosam purgationē ferre nequeūt: atq; in pueris magis, & mulieribus. nam citra omnem prorsus molestiā purgat. sin ipsum efficacius reddere uoles, in istum modum parato. Scāmoniæ unciam: petroselini macedonici unciam: piperis albi unciam: agarici semunciam: succi cotoneorum uncias sex: succi citriorū uncias tres: mellis librā. Dato instar unciæ. Succum cum melle coquito, atq; ita pulueres læuigatos inspergito, ac in pixide recondito cum fiducia. Est

πρὸς δὲ τὸ ἑτοίμως συντιθέναι καὶ σκευάζειν, ὑπογράψω σοι καὶ τούτου τὴν ἔκθεσιν, ἔχουσαν οὕτω· ῥόδων χυλοῦ λιτ. α. σκαμμωνίας οὐγ. α. ἀγαρικοῦ οὐγ. δ. πεπέρεως γρ. β. μέλιτος οὐγ. ϛ. ἕψε μαλθακῷ πυρί. καὶ ὅταν συστραφῇ, ἐπίβαλε τὴν σκαμμωνίαν, καὶ τὸ πέπερι, καὶ χρῶ. πάνυ γὰρ ἀλύπως κενοῖ, μετὰ τοῦ μὴ θερμαίνειν πολύ.

Καθάρσιον τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων.

Λαβὼν μῆλα κυδώνια η. πλήρωσον αὐτὰ σκαμμωνίας· ἔστω δὲ τὸ πλῆθος τῆς σκαμμωνίας οὐγ. α. καὶ περίπλασον αὐτὰ ζυμίῳ ἔξωθεν, καὶ οὕτω δὸς ὀπτηθῆναι. καὶ μετὰ τὸ καλῶς ὀπτηθῆναι, ἐπίβαλε τὸ μέλι, καλῶς λειώσας, καὶ χρῶ πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ὑπὸ χολῆς κινουμένων τεταρταίων, καὶ ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων φέρειν γενναῖον καθάρσιον, καὶ ἐπὶ παίδων μᾶλλον καὶ γυναικῶν. ἔστι γὰρ ἀλυπώτατον. εἰ δὲ βούλει καὶ αὐτὸ δραστικώτερον ποιῆσαι, εἰς τοῦ* σκεύαζε οὕτω. σκαμμωνίας οὐγ. α. πετροσελίνου μακεδονικοῦ οὐγγ. α. πεπέρεως λευκοῦ οὐγγ. α. ἀγαρικοῦ οὐγγ. S. χυλοῦ κυδωνίων οὐγγ. ϛ. χυλοῦ κιτρίων οὐγ. γ. μέλιτος λιτ. α. ἡ δόσις οὐγ. α. ἕψε τὸν χυλὸν μετὰ τοῦ μέλιτος· καὶ οὕτως* ἐπίπαττε τὰ ξηρὰ λεῖα καὶ ἀποτίθει εἰς πυξίδα θαῤῥῶν, ἔστι

ἐστι γὰρ πολύχρηστον τὸ βοήθημα. οὐ μόνον γὰρ χολὴν, ἀλλὰ καὶ φλέγμα καὶ μελαγχολικὸν χυμὸν ὑποκαθαίρειν καλῶς δύναται. διὰ τοῦτο οὖν καὶ τοῖς νόθοις παρέχειν δεῖ τεταρταίοις. καὶ ἐπ᾽ ἐκείνων δὲ μᾶλλον, ἐφ᾽ ὧν καὶ ὁ στόμαχος πέπονθε, καὶ οὔτε πέττειν καλῶς, οὔτε ὀρέγεσθαι δύναται. καὶ πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀμφημερινοὺς, οὕτω ποικίλως πρὸς ἅπαντα κατασκευάσαι χρήσιμον.

Περὶ ἐμέτου.

Ἔμετος δὲ ὠφελιμώτατος ἅπασι, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσι παχὺ ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρός. ἀπολεπτύνει γὰρ τὸ πάχος, καὶ πέττεσθαι παρασκευάζει, καὶ διαπνεῖσθαι ταχύτερον. κάλλιστος δὲ καιρός ἐστι πρὸς ἔμετον, ἀρχομένου τοῦ παροξυσμοῦ. ἐπειδὴ καὶ τότε ναυτιώδεις οἱ χυμοὶ γίγνονται, κινουμένης τῆς ὕλης, καὶ συρρεόντων τῶν χυμῶν ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ δακνόντων αὐτόν. δίδου δὲ τὸ μελίκρατον αὐτοῖς, καὶ ἔστω μὴ πάνυ ὑδαρές. οὕτω γὰρ εὐχερέστερον ὁρμῶσιν εἰς ἔκκρισιν. οἱ δὲ πάνυ γλίσχροι ὄντες καὶ δυσαπόσπαστοι δυσχεραίνουσι πρὸς ἔκκρισιν. καὶ πτεροῖς δεῖ κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα τοῖς χηνείοις, ἵνα διὰ τοῦ πλείονος ἐρεθισμοῦ γίνεσθαι πάντως ἔμετον συμβῇ. ἐὰν γὰρ ἀνενεχθῇ τι τῶν γλίσχρων χυμῶν, εὐθὺς καὶ παροξυσμὸς μειωθήσεται, καὶ κατὰ τὸ μῆκος ἅμα καὶ κατὰ τὸ ἔθος.

ἐγὼ

Est enim præsidiũ in multos usus accommodatũ, ut quod non solũ bilẽ, sed etiã pituitã, & humorẽ melancholicũ repurgare probè possit. Atque idcirco quartanis quoq; falsis exhibere licet: in illis aũt magis, quorũ stomachus affectus, neq; cõquere bene, neq; appetere cibũ potest: nec non ijs qui quotidianis infestantur. Hac de causa uarijs in mixturis ad omnia præparare conducit.

De uomitu.

Vomitus omnibus utilissimus est, præsertim ijs qui humores crassos in ore uentriculi continent. Nam crassitiem extenuat, & ut cõcoquatur, celerimq; discutiatur, efficit. Optimũ autem tempus ad uomitũ est, accessione incipiente: quoniam etiã tunc humores, cum materiæ mouentur, & illi in stomachum confluunt, illumq; rodunt, nauseam excitant. Dato eis mulsam non nimis aquosam: ita namque procliuius ad excretionem prorumpent. qui autem ualde lenti sunt, & difficulter auelli possunt, ægrius excernentur. ac pẽnis præcipuè anserinis utendum est, ut maiori irritatu uomitus omnino proueniat. Si enim ex lentis humoribus aliquid sursum eductũ fuerit, statim etiam accessio minuetur, tum spacio temporis, tum simul more ac cõsuetudine.

Ego enim noui me hoc modo inueteratas quartanas discußisse, ut nonnullæ ipsarũ superata iam deteriore parte conquieuerint.

De salsamentis.

Salsamentis autem in illis nimirum, quæ ab humore melancholico excitantur, & in quibus stomachus uitiosis humorib. scatet, aut multa lienem urget obstructio, utendum est. Maximè hic commendatur etiam encathera dicta, & quæ Alexandrinorum buridia sunt, menomænia, & membridia. Oportet autem eum qui horum aliquod assumit, aliquandiu sitim tolerare, & nullam potionem ingerere, ut efficere quid poßint, & uim suam corpori imprimere: deinde ubi ita uiribus destituitur æger, ut sitim ferre nequeat, tunc uinũ Ascalonites aut Gazites dilutũ, quantum libet, propinare licet. Ego itaq; noui quendam ex his qui quartana ex terrestri & frigido humore laboraret, ita huius uictus rationis usu liberatum, ut etiam per aluum humorẽ superantem excreuerit. Erat autẽ id quod excreuerat adeò ualde nigrum, ut nonnullis medicorum metum incuteret, non modò ob colorem, sed etiam propter copiam euacuatam. Verùm quòd æger paulo pòst morbum facilius ferre incœperit, et quòd lien, qui

ἐγὼ γοῦν οἶδα τῷ τρόπῳ τούτῳ λύσας χρονίους τεταρταίους, ὥστε τινὰς αὐτῶν * κρατουμένου ἤδη τοῦ χείρονος ἀποπαύσασθαι.

Περὶ ἁλμυρῶν.

Καὶ ἁλμυροῖς δὲ χρηστέον ἐπ' ἐκείνων δηλονότι τῶν ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ κινουμένων, καὶ ἐφ' ὧν ὁ στόμαχος γλίσχρους περιέχει χυμοὺς, ἢ σπληνός ἐστιν ἐμφράξεις πολλαί. ἀρίστη δέ ἐστιν ἐνταῦθα καὶ ἡ ἐγκατηρὰ λεγομένη, καὶ * ἃ κατὰ τὰ ἀλεξανδρέων βουρίδια καὶ μαινομένια καὶ μεμβρίδια ἐστί. δεῖ δὲ τὸν προσφερόμενόν τι τούτων ἄχρι τινὸς προσκαρτερῆσαι τῇ δίψῃ, καὶ μὴ προσηνέγκασθαι πίνειν ἐθέλειν, ὥστε δυνηθῆναι δρᾶσαί τι, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἐνέργειαν ἐνθεῖναι τῷ σώματι· εἶτα μετὰ τὸ διαλιπεῖν ὡς μὴ δύνασθαι καρτερεῖν τῇ δίψῃ, τηνικαῦτα διδόναι προσήκει πίνειν ἀσκάλωνος οἴνου, ἢ γαζίτου κεκραμένου ὅσον ἡδέως ἔχει. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα τῶν τεταρταϊζόντων διὰ τὸν γεώδη καὶ ψυχρὸν χυμὸν, οὕτως ἀπαλλαγέντα, ταύτῃ τῇ ἀγωγῇ χρησάμενον, ὡς ἐξέκρινε καὶ διὰ γαστρὸς πρὸς τὸν πλεονάζοντα χυμόν. ἦν δὲ τὸ ἐκκριθὲν οὕτω μέλαν ἰσχυρῶς, ὥστε τινας ἐν φόβῳ καταστῆναι τῶν ἰατρῶν, οὐ μόνον διὰ τὴν χροιὰν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πλῆθος τὸ ἐκκριθέν. ἀλλ' ἡ γενομένη μετ' ὀλίγον εὐφορία τῷ κάμνοντι, καὶ τὸ γενέσθαι μικρὸν τὸν σπλῆνα,

μέγιστον

μέγιστον ὄντα πρὸ τῆς πέψεως, ἐν θυμῷ, καὶ μηδὲν ἔτι δεδιέναι πάντας παρεσκεύασεν. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι τοῖς ὑγροτέροις τὴν κρᾶσιν καὶ ψυχροτέροις, καὶ εὐτραφέσι τὰς εἰρημένας δεῖ προσφέρειν τροφὰς, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ᾖ σμήχειν καὶ λεπτύνειν μετρίως δυνάμενον, καὶ πέψεως ἀρχομένης φαίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ χυμοὶ τηνικαῦτα μᾶλλον καὶ τοῖς καθαίρουσιν καὶ λεπτύνουσιν ἑτοιμοτέρως ὑπακούουσιν. ὅσοι γὰρ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀπέπτου πάνυ τῆς ὕλης ὑπαρχούσης, φαρμάκοις λεπτύνουσιν ἢ καθαίρουσιν ἐχρήσαντο, ἐκτὸς πρὸς τῷ μὴ δυνηθῆναί τι τῶν πλεοναζόντων κενῶσαι, καὶ ξηροτέρους, καὶ παχυτέρους ἐποίησαν τοὺς χυμούς. εἰ μὲν οὖν ᾖ τοιοῦτος ὁ τεταρταῖος, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ γεώδους κινεῖσθαι, οὕτω δεῖ πράττειν. εἰ δ' ὑπὸ τοῦ χολώδους χυμοῦ, καὶ ἐκκαέντος καὶ ἐκτεφρωθέντος γίνοιτο, πάντα τὰ ἐναντία δεῖ πράττειν, ὅσα ὑγραίνειν ἢ ψύχειν δύναται, λουτρά τε γλυκέων ὑδάτων προσάγειν, καὶ εὐπέπτους τροφὰς, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὥσπερ ἔχουσι τὸ εἶδος διάφορον, οὕτω χρὴ καὶ τὴν δίαιταν αὐτῶν ὁρίζειν διάφορον.

Περὶ ἀντιδότων.

Δεδώκασι δέ τινες τῶν παλαιῶν τοῖς τεταρταΐζουσι καὶ ἀντιδότους, καὶ πολλάς ἐστιν εὑρεῖν καὶ διαφόρους ὑπ' αὐτῶν ἐκτεθείσας γραφάς.

ἐξέθετο

qui antea maximus erat, paruus euaserit, effecit, ut omnes bene sperarent, & nihil amplius metuerent. Sciendum uerò est, quòd cibi enumerati, & quicquid abstergere & extenuare mediocriter potest, etiã cũ cõcoctio incipit apparere, humidiorib. temperamento, frigidioribus, & bene habitis dari debent. Etenim humores tunc magis & repurgãtibus & extenuantib. promptè obediunt. Qui enim per initia, cũ materia planè esset incocta, extenuãtibus, uel purgãtib. usi sunt: hi præterquã ꝙ nihil eorum quæ superabant, in corpore uacuare potuerint, etiã sicciores craßioresq; humores effecerunt. Si itaq; talis sit quartana, quæ à frigido et terrestri humore cõcitetur, ita agere oportet. Sin aũt à bilioso humore, exusto, & in cinerẽ redacto prouenerit, omnia cõtraria, quæ humectare, aut refrigerare possunt, tentare conuenit: balneũ dulcis aquæ adhibere, & cibos cõcoctu faciles. In summa, quemadmodum diuersas habent species, ita quoq; differentem ipsarum uictum præscribere oportet.

De antidotis.

Nonnulli ueteres quartanarijs etiam antidota dederunt, ac multas uariasq; descriptiones ab ipsis proditas inuenire licet.

Quin

Quin & diuinißimus Galenus ea memoriæ prodidit, sed nulla uidetur usus distinctione: unde plerique cum eis quæ titulo ipsa promittebant persuasi, deinde non exquisita discretione exhibuissent, maximæ offensionis, et periculorum autores extiterunt. Miror sanè, cur antidotum ex liquore Cyrenaico paratum, omnib. conuenire dixerit, iubeatq́; frequenter eo uti: atqui non uidetur res sic se habere. Neque enim citra offensionem quis ipsum hominibus calido, sicco, & bilioso temperamento præditis, & in quartanam ex nimia adustione prolapsis, bibẽdum dederit. Attamen nec ea quæ ex sulphure uiuo & pipere confecta sunt, neque theriace antidotum dari debet. Hæc enim uniuersa istis aduersantur. Quare præstat, eis, si fieri potest, nullum antidotum exhibere: uerùm sufficit, uictu potius refrigerante & contemperante, nec non ijs quæ superflua repurgant, frequentius uti. Sin autem antidoto interim uti cogaris, illa potius in quartanis ex adustione nimia ortis, propinanda putes, quæ constant ex opio, cicuta, & alterco: item quæ urinã prouocare possunt, ita ut non ualde calefaciant: idque in eis præcipuè, quos uigilia & sitis comitatur.

διέθετο δὲ καὶ ὁ θειότατος Γαληνός, ἀλλ' οὐδὲν φαίνεται προσδιορισάμενος. ὅθεν πολλοὶ πεισθέντες ταῖς ἐπαγγελίαις αὐτῶν, εἶτα μὴ ἀκριβῶς διακρίναντες δεδωκότες, αἴτιοι μεγίστης βλάβης καὶ κινδύνων ἐγένοντο. τὸ γοῦν διὰ τοῦ κυρηναϊκοῦ θαυμάζω πῶς εἶπεν ἁρμόζειν πᾶσι, καὶ συνεχῶς κεχρῆσθαι παρακελεύεται, καίτοιγε οὐ φαίνεται οὕτως ἔχον. οὔτε γὰρ ἄν τις ἀβλαβῶς αὐτῷ δοίη πιεῖν ἀνθρώποις ἔχουσι* θερμὴν, καὶ ξηρὰν, καὶ χολώδη κρᾶσιν, καὶ ἐμπεσοῦσιν εἰς τὸν ἐξ ὑπεροπτήσεως τεταρταῖον. ἀλλὰ μὴν οὔτε τὰ διὰ τοῦ θείου ἀπύρου καὶ πεπέρεως συγκείμενα δοίη τις ἄν, οὔτε τὴν θηριακὴν ἀντίδοτον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τούτοις ἐστὶ πολέμια. κάλλιον οὖν ἐπὶ τούτων, εἰ ἐνδέχεται, μηδ' ἐπιδιδόναι ἀντίδοτον, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῇ ἐμψυχούσῃ καὶ ἐπικιρνώσῃ μᾶλλον διαίτῃ, καὶ τοῖς ὑποκαθαίρουσι τὰ περιττὰ κεχρῆσθαι συνεχέστερον. εἰ δ' ἀναγκασθείης ἀντιδότῳ χρήσασθαί ποτε, προτίμα μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἐξ ὑπεροπτήσεως τεταρταίων ἐκείνας ἐπιδιδόναι πίνειν, ὅσαι διά τε ὀπίου, καὶ κωνείου, καὶ ὑοσκυάμου σύγκεινται, καὶ τῶν οὖρα προτρέπειν δυναμένων, ἐκτὸς τοῦ πάνυ θερμαίνειν· καὶ ἐπ' ἐκείνων μᾶλλον, ἐφ' ὧν ἀγρυπνία καὶ δίψα παρακολουθεῖ. πολλάκις γὰρ ὕπνος ἐπιγιγνόμενος πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ, ἢ εἰς

τὸ παντελὲς ἐπιγγίνεσθαι τ᾽ παροξυσμὸν ἐκώλυσεν, ἢ μετριώτερον αὐτ᾽ γενέσθαι παρεσκεύασε. πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς τὰς εἰρημένας ἀντιδότους εὑρίσκεσθαι, ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐκθέσθαι τὰς γραφὰς, μάλιστά γε ἐκείνων ὧν ἴσχον πολλὴν πεῖραν καὶ πρότερόν γε τῶν ὑπὸ τ᾽ μελαγχολικοῦ χυμοῦ κινουμένων τεταρταίων.

Ἀντίδοτος ποιοῦσα πρὸς τεταρταίους ὑπὸ τ᾽ μελαγχολικοῦ χυμοῦ συνισταμένους.

Καστορίου, μήκωνος, σμύρνης, πεπέρεως λευκοῦ, ὀποῦ κυρηναϊκοῦ ἀνὰ δρ. δ. τὸν ὀπὸν λέαινον, καὶ βρέξας ὕδατι, πρόσπλεξον τοῖς λοιποῖς. καὶ ποιήσας καταπότια, δίδου πρὸ ὥρας τῆς ἐπισημασίας νηστεύσαντι ἢ δειπνήσαντι, μεθ᾽ ὕδατος· κάλλιον δὲ, εἰ καὶ προσαγχρίσεις αὐτὸν οἷον ἐλαίῳ θερμῷ ἔχοντι νίτρον ἀναμεμιγμένον αὐτῷ.

Nā somnus ante accesſionē obueniēs, frequēter impediuit, ne acceſsio in totū oborireturːaut effecit, ut moderatior ea fieret. Porrò ut antidota à me dicta facilè inueniātur, neceſſariū duxi compoſitiones exponere, maximè illorū, quorū etiā antea in quartanis, q̄ ab humore melāncholico excitātur, multā habui experiētiā.

Antidotum ad quartanas, quæ ex humore melancholico conſtituuntur.

Caſtorei, papaueris, myrrhæ, piperis albi, liquoris cyreniaci, ſingulorū drac. 4. Liquorē læuigatū, et aqua maceratū reliquis adijcito, fingitoq́; catapotia, & dato ante acceſsionē ieiuno, aut cœnato ex aqua. Præſtat, ſi ægrū ipſum etiam perungas, nempe oleo calido, quod nitrum admixtum habeat.

Ἄλλο ποιοῦν καὶ πρὸς ἀμφημερινούς.

Ὀποπάνακος, ὀπίου, καστορίου, ὑοσκυάμου σπέρματος ἀνὰ δρα. δ. λεῖα ποιήσας, μίξον αὐτοῖς μέλιτος ὀλίγου, καὶ δίδου τελείοις μὲν ὁλκῆς τὸ S. παιδίοις δὲ πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς * ψεως ὀβολοὺς β.

Aliud etiam, ad quotidianas efficax.

Opopanacis, opij, caſtorei, alterci ſeminis, ſingulorum drach. 4. Læuigatis paulū mellis admiſceto, datoq́; adultis quidē dimidiæ drac. inſtarː pueris aūt hora anteq̄ inuadat acceſsio obolos duos.

Ἄλλο πρὸς τεταρταῖον.

Ὀποῦ κυρηναϊκοῦ, πεπέρεως, σμύρνης, πηγάνου φύλλα ἀνὰ δρ. δ. λέαινον καὶ μίξας καλῶς, χρῶ πρὸ τῆς ἐπισημασίας σὺν ὀξυμέλιτι.

Aliud ad quartanā.

Liquoris cyrenaici, piperis, myrrhæ, rutæ folia, ſingulorum drachmæ quatuor. Detritis, probeq́; mixtis, ante acceſſionem ex oxymelite utitor.

Antidotum achariston.

Facit ad multos interiores affectus, præcipuè uerò ad quartanas. Croci uncia: opij unciæ septem: galbani unciæ septẽ: casiæ unciæ tres, styracis unciæ septẽ: myrrhæ unc. 4. castorei unc. 7. costi unciæ tres: piperis unciæ quatuor: spicæ nardi unciæ septem: mellis despumati quod sufficit. Datur fabæ ægyptiæ instar ex mulsa ante accessionem.

Ἀντίδοτος ἡ ἀχάριστος.

Ποιεῖ πρὸς πολλὰ τῶν ἐντὸς παθῶν, μάλιστα δὲ πρὸς τεταρταίους. κρόκου οὐγγ. α. ὀπίου οὐγ. ζ. χαλβάνης οὐγ. ζ. κασίας οὐγ. γ. στύρακος οὐγ. ζ. σμύρνης οὐγ. δ. καστορίου οὐγ. ζ. κόστου οὐγ. γ. πεπέρεως οὐγ. δ. ναρδοστάχυος οὐγ. ζ. μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν, δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος, μετὰ μελικράτου, πρὸ δὲ ἐπισημασίας.

Antidotum, quod & ipsum mirificè ad quartanas ualet.

Styracis exquisiti drachmæ quatuor: myrrhæ drach. duæ: opopanacis drac. 4. iridis sesquidrachma: piperis drac. 6. galbani drachma: lachrymæ papaueris drachma. Datur fabæ ægyptiæ instar, melle exceptum hora ante febris accessionem.

Ἀντίδοτος ποιοῦσα πρὸς τεταρταίους καὶ αὐτὴ θαυμαστῶς.

Στύρακος καλοῦ δρ. δ. σμύρνης δρ. β. ὀποπάνακος δρ. δ. ἴρεως δρ. α. S. πεπέρεως δρ. ς. χαλβάνης δρ. α. ὀποῦ μήκωνος δρ. α. πρὸ ὥρας δὲ ἐπισημασίας τοῦ παροξυσμοῦ δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος, μέλιτι ἀναλαβών.

Pastillus insignis admodũ ad quartanas.

Opij ueteris, rutæ foliorũ, singulorum drachmæ duæ: croci drachma: alterci foliorum drachmæ duæ. Contusa, increta, læuigataq; in pastillos redigito, qui singuli scrupulos duos pẽdeant. Ac dato horis duabus ante accessionem ex posca, pro ægri uirium ratione.

Τροχίσκος καλὸς πάνυ, ποιῶν πρὸς τεταρταίους.

Ὀπίου παλαιοῦ, πηγάνου τῶν φύλλων ἀνὰ δρ. β. κρόκου δρ. α. ὑοσκυάμου τῶν φύλλων δρ. β. κόψας, σήσας καὶ λειοτριβήσας, ποίει τροχίσκους ἀνὰ γρ. β. καὶ δίδου δι' ὀξυκράτου πρὸ δύο ὡρῶν τῆς ἐπισημασίας, πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ πάσχοντος.

Pastillus alius, benefaciens admodum ad quartanas.

Piperis albi, seminis dauci cretici,

Τροχίσκος ἄλλος, πάνυ ποιῶν καλῶς πρὸς τεταρταίους.

Πεπέρεως λευκοῦ, δαύκου σπέρματος

κάτος κριτικοῦ, ἴσα κόψας, σήσας, δίδου πρὸ τῆς ἐπισημασίας ἐν ὕδατι πολλῷ θερμῷ, κοχλιάριον. τοῦτο πολλοὺς ὠφέλησε τῶν τεταρταίων ἁπλούστερον ὑπάρχον.

tici, pares portiones. Contusa incretasq; ante accessionem ex multa aqua calida cochlearij mẽsura dato. Hoc plerosq;, cum simplicius sit, adiuuit quartanarios.

Τροχίσκος ἄλλος κάλλιστος, βοηθῶν ὡς οὐδεὶς ἄλλος, θεραπεύων τάχιστα· ποιεῖ γὰρ ἱδρῶτας, καὶ οὕτως ἀπαλλάττει τῆς πολυχρονίου νόσου τὸν κάμνοντα.

Pastillus alius præstantissimus, ut nullus alius, succurrẽs curansq; celerrimè: elicit enim sudores, atque ita morbo diuturno ægrum liberat.

Ὀπίου δρ. α. πεπέρεως μακροῦ, καστορίου ἀνὰ δραχ. α. οἰνομέλιτι ἀνάπλαττε, καὶ δίδου ἀνὰ ὀβολὸν, καὶ πότιζε μετ' ὀξυμέλιτος, λελουμένον καὶ μεμυκότα. τοῦτο κινεῖ πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ ὡς ἤδη τὸ πολὺ ἐν δυσὶ πόσεσιν ἢ τρισὶν ἀπαλλάσσει. αὗται πᾶσαι τῶν ἀντιδότων αἱ δυνάμεις εἰσὶν ἰσχυραὶ, καὶ λεπτῦναι καὶ θερμᾶναι δυνάμεναι, διὸ καὶ μᾶλλον, ὡς εἰρήκαμεν, ἁρμόζουσι τοῖς ὑπὸ μελαγχολικοῦ καὶ γεώδους χυμοῦ κινουμένοις καὶ νοθευομένοις ὑπὸ φλέγματος, μὴ συνεχῶς ἐπιδιδόναι, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων πολλῶν. ἡ γὰρ ἤδη πλείων αὐτῶν χρῆσις ἔτι μᾶλλον ξηροτέρους καὶ παχυτέρους ἐργάζεται τοὺς χυμοὺς. ἀσφαλέστερον δὲ καὶ πέψεως ἤδη φανείσης, καὶ ἐρρωμένης δυνάμεως, καὶ πολλὴν ἐχόντων προθυμίαν, καὶ τῶν εἰωθότων φαρμακεύεσθαι, καὶ ἀναγκαζόντων ἡμᾶς καταφαρμακεύειν αὐτούς. εἰσὶ

Opij drachma: piperis longi *, castorei, singulæ drachmæ. Mulso conformantur. Dato singulis obolum ex oxymelite lotis, & in lecto repositis. Hoc multos sudores euocat, & magna ex parte bis aut ter potum liberat. Hæ omnes ualidæ sunt antidotorum uires, ad calefaciendum et attenuandum efficaces. Quare etiam quartanis potius, ut diximus, conueniunt, quæ à melãcholico & terrestri humore excitãtur, adulteranturq; à pituita: nõ autem continuè, sed per longa interualla exhiberi debent. Nam liberalior eorum usus, humores multo adhuc sicciores, crassioresq; efficit. Tutius autem dantur, cum coctio iam apparuerit, & uires sint robustæ, ac ægri multam ad hoc inclinationẽ habent, qui et à nobis medicamẽta sumere consueuerunt, & nos pharmaca sibi offerre cõpellunt. Sunt

Sunt enim nonulli non modò barbari, sed etiam alij plerique opinione ac ratione aliena præditi, ut etiam secari uriq; præ omni medicina malint: ac eos qui hæc faciunt, scire aliquid arbitrantur, inuitantq; studiosè in ædes suas: & præstantiores hosce medicos censent, quàm qui uictum præscribunt. Si igitur nostrûm aliquis dare quid eis cogatur, qui calido siccóque temperamento sunt, & ex nimia flauæ bilis adustione quartanam experiuntur, illa offeret antidota, quæ uim non adeò acrem & calidam possident: sed quantum licet, hac uacant: & si fieri poterit, refrigerantia potius, & ad somnum inducendum, sensimq; extenuandum efficacia obtinet. qualis est etiam Xenocratis pastillus, cùm ad alia pleraq; utilis, tum uerò eximitè et ad quartanas, & ad tertianas: descriptio ipsius in hunc modum habet.

Pastillus ad quartanarios ex nimia flauæ bilis adustione.

Seminis papaueris hortensis, lachrymæ papaueris, singulorum scrupuli duo: alterci albi, succi dulcis radiculæ, singulorum scrupuli sex: styracis, anisi, singulorum scrupuli quatuor: croci, castorei, corticis mandragoræ, singulorum scrupuli tres.

Arida

εἰσὶ γάρ τινες οὐ βάρβαροι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ δόξαν ἔχοντες ἀλόγιστον, ὥστε καὶ τέμνεσθαι καὶ καίεσθαι πρὸ πάσης αἱροῦνται φαρμακείας· καὶ τοὺς ταῦτα πράττοντας, εἰδέναι τι νομίζουσι· καὶ προτρέπονται σπουδαίως ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, καὶ κρείττους ἰατροὺς τούτους, ἢ τοὺς ἐπιτάττοντας δίαιταν νομίζουσιν. εἰ οὖν ἀναγκασθείη τις ἐξ ἡμῶν δοῦναί τι τοῖς ἔχουσι θερμὴν καὶ ξηρὰν κρᾶσιν, καὶ ἐξ ὑπεροπτήσεως τῆς ξανθῆς χολῆς τεταρταΐζουσιν, ἐξ ἐκείνων ἐπιδιδόναι τῶν ἀντιδότων, ὅσαι μὴ πάνυ δριμύ τι καὶ θερμὸν κέκτηνται, ἀλλ' ὡς ἐνδέχεται τούτων ἀπηλλαγμέναι ἔσονται. καὶ εἰ δυνατὸν, τῶν ἐμψυχόντων μᾶλλον κεκτημέναι, καὶ ὑπνοποιῶν, καὶ ἠρέμα λεπτύνειν δυναμένων, οἷός ἐστι καὶ ὁ Ξενοκράτους τροχίσκος, καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ χρήσιμος. ἐξαιρέτως δὲ καὶ πρὸς τεταρταίους, καὶ τριταίους. ἔχει δ' αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτω.

Τροχίσκος πρὸς τοὺς δι' ὑπερόπτησιν τῆς ξανθῆς χολῆς τεταρταΐζοντας.

Σπέρματος μήκωνος κηπουσίμου, ὀποῦ μήκωνος ἀνὰ γρ. β. ὑοσκυάμου λευκοῦ, χυλοῦ γλυκυρρίζης ἀνὰ γρ. ϛ. στύρακος, ἀνίσου ἀνὰ γρ. δ. κρόκου, καστορίου, φλοιοῦ μανδραγόρου, ἀνὰ γρ. γ.

τὰ

τὰ ξηρὰ κόψας καὶ σήσας, ἀναλάμβανε τῷ χυλῷ καὶ ἑψήματι, ἢ γλυκεῖ παλαιῷ κρητικῷ· καὶ χρῶ θαῤῥῶν, καὶ ἐφ᾽ ὧν μάλιστα ἀγρυπνία παρακολουθεῖ, καὶ ἡ γαστὴρ φέρεται, καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ῥευματίζεται, καὶ ὀδύνη περὶ τὸ κῶλον ἐνοχλεῖ.

Ἄλλο ἁπλούστερον.

Τὸ ζέμα τῆς σκορπιούρου βοτάνης βοηθεῖ θαυμαστῶς, ποιεῖ σχεδὸν ἐπὶ πάντων πρὸ τῆς ἐπισημασίας πινόμενον· ὠφελεῖ γὰρ οὐ μόνον φυσικῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ διὰ γαστρὸς, καὶ τῷ δι᾽ ἐμέτων ὑπεξάγειν τὴν ὕλην.

Περὶ τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου.

Ὁ δὲ ἀρμενιακὸς λίθος καλούμενος, εἴτε πεπλυμένος εἴτε ἄπλυτος ὢν προσφέροιτο, κεράτια δ. σταθμὸς, θαυμαστῶς πρὸς ἅπαν εἶδος τεταρταίου ποιεῖ. κενοῖ γὰρ ὡς οὐδὲν ἄλλο τὸν μελαγχολικὸν χυμόν. ἀλλὰ πλυθεὶς μὲν ὕδατι, διὰ τῶν κάτω καθαίρει μᾶλλον· ἄπλυτος δὲ, δι᾽ ἐμέτων, ἐκτὸς τοῦ θερμαίνειν, οὐχ ὥσπερ τὰ ἄλλα. εἰ δέ τινες ἀπεχθῶς ἔχουσι πρὸς τὴν πόσιν τοῦ λίθου, ποίει καταπότια, προσβαλὼν αὐτῷ τὰ εἴδη ταῦτα· πικρᾶς γρ. δ. ἐπιθύμου γρ. γ. ἀγαρικοῦ γρ. α. ἀρμενιακοῦ λίθου γρ. α. καρυοφύλλου κόκκους ε. σκαμμωνίας γρ. ε. ἀναλάμβανε χυλῷ κιτρίου, ἢ κροκομέλου, ἢ ῥοδομέλου, ἢ ῥοδομέλιτι.

ἢ διὰ

Arida contusa, increta'que, succo, sapa, uel passo cretico ueteri excipito, ac utitor cum fiducia, in his præcipuè quos uigilia comitatur, aluus profluit, os uentriculi fluxione laborat, & dolor colum exercet.

Aliud simplicius.

Decoctum scorpiuri herbæ mirificè propè omnibus auxiliatur, si ante accessionem bibatur. Iuuat enim nō modò ratione naturali, sed etiam quia materiam per aluum & uomitus educit.

De lapide armeniaco.

Lapis qui armeniacus dicitur, siue lotus, siue illotus offeratur, quatuor siliquarum pondere mirabiliter ad omnem quartanæ speciem ualet. Nam humorem melancholicum, ut nullum aliud præsidium euacuat: sed lotus quidem aqua, per inferiora magis purgat: illotus autem per uomitiones, citra calorem, non quemadmodum alia. Si uerò nōnulli lapidis potionē odio habuerint, in catapotia redigito, his medicamentis ei adiectis. Aloes scrupuli quatuor: epithymi scrupuli tres: agarici scrupulus: lapidis armeniaci scrupulus: gariophylli grana quinq;: scammoniæ scrupuli quinq;. Excipito succo citrij, aut crocomelo, aut rhodomelo, aut rhodomelite.

cc Dan-

Dantur scrupuli duo. Proficiunt etiam catapotia ex epithymo absq; scammonia: habent aũt in hunc modũ. Absinthij succi drachmæ quatuor: medullæ cucurbitæ syluestris drachma: aloes drachmæ duæ: mastichæ drach. tres: epithymi drachmæ duæ. Dantur noctu catapotia. Benefaciunt etiam ad mẽdaces quartanas, quæ paulum quoq; pituitæ habent admixtum.

Aliud antidotum mirificũ ad multa efficax, maximè uerò quartanis.

Vetustum capitis dolorem finit, uertiginosumq; affectum, comitiales accessiones & uigilias sopit: insaniam quæ mania dicitur, sedat: magnos oculorũ dolores lenit: fluxionẽ doloremq; dẽtium discutit: spirandi difficultatẽ, omnemq; asthmatis causam abigit: tussi uetustæ, peripneumoniæ & pleuritidi medetur, tum siccæ, tum humidæ: omne à pulmone humiditatis uicium dissipat: sputa tenuia mitigat, et eductioni paratiorem ex hydromelite potum efficit. Sin autem quis sãguinẽ spuerit, ex oxymelite, aut posca, aut polygonij succo aut plãtaginis drachmarũ duarũ instar dato, pro ægri uiribus ponderi paulũ quiddã adijciens, aut detrahens. Cæterùm hoc antidotũ stomachi est præsidium. Nam

ἢ ἀλόης γρ. β. καλὰ δὲ καὶ τὰ δι᾽ ἐπιθύμου καταπότια, ἐκτὸς τῆς σκαμμωνίας· ἔχει δὲ οὕτω· ἀψινθίου χυλοῦ δραχ. δ. ἐντεριώνης κολοκυνθίδος δραχ. α. ἀλόης δραχ. β. μαστίχης δραχ. γ. ἐπιθύμου δρ. β. δίδου ἐν νυκτὶ καταπότια. καλῶς ποιοῦσι καὶ πρὸς νοθευομένους, καὶ ἔχοντας φλέγμα μεμιγμένον ὀλίγον.

Ἄλλη ἀντίδοτος θαυμαστὴ πρὸς πολλὰ ποιοῦσα, μάλιστα δὲ πρὸς τεταρταίους.

Παύει πόνον κεφαλῆς παλαιὸν, καὶ σκοτωματικὴν διάθεσιν, ἐπιληψίας παροξυσμοὺς, καὶ ἀγρυπνίαν κοιμίζει, καὶ μανίαν παύει, καὶ μεγάλην ὀφθαλμῶν ὀδύνην πραΰνει, καὶ ῥευματισμὸν, καὶ ὀδύνην ὀδόντων παύει, δύσπνοιάν τε καὶ πᾶσαν ἄσθματος αἰτίαν παύει· βῆχα χρονίαν, καὶ περιπνευμονίαν, καὶ πλευρῖτιν ἰᾶται ξηράν τε καὶ ὑγράν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τοῦ πνεύμονος ὑγρασίαν παύει, πτύελα λεπτὰ πραΰνει, καὶ εὐαναγωγότερα ποιεῖ δι᾽ ὑδρομέλιτος ποθεῖσα· εἰ δὲ αἷμά τις πτύει, δι᾽ ὀξυμέλιτος, ἢ ὀξυκράτου, ἢ πολυγόνου χυλοῦ, ἢ ἀρνογλώσσου, μέτρῳ δρ. β. πρὸς δύναμιν τοῦ πάσχοντος, βραχύ τι προστίθει τῷ σταθμῷ, ἢ ὑπεξαίρει. στομάχου δὲ ἐστι βοήθημα. τόν τε γὰρ πλά-

πλάδον ἀποστύφει, καὶ ἀνόρεκτον παραμυθεῖται, παύει λυγμὸν, καὶ τὰς μὴ κρατουμένας τροφάς. δὲ ἐμέτων ἴστησι, καὶ πᾶσαν ἐμπνευμάτωσιν στομάχου τε καὶ κοιλίας δὲ ἐρυγῶν ἀναλύει, ἥπατος νυγματώδεις ὀδύνας παρηγορεῖ, καὶ ἔτι ἰκτερικῶν νοσημάτων ποιεῖ. εἰς γὰρ τὴν προτέραν φύσιν ἕκαστον μόριον ἀνακαλεῖται, καὶ τὴν πολυήμερον μελαγχολίαν τὴν ταραχώδη, καὶ ἀγρυπνίαν ἐπικουφίζει, σπληνὸς ὑφαιρεῖται βάρος, καὶ τὴν τοῦ προσώπου χροιὰν ἐπανάγει, φλέγμα καὶ χολὴν δὲ ἐντέρων κατασπᾷ, καὶ μεμορισμένην τοῖς ἐντέροις χορηγεῖ θερμασίαν, ἀναδόσεως πόρους ἀνοίγει, οὖρα δὲ διακρίνει, καὶ οἱονεὶ νεφροὺς ἐπελκύνει, καὶ οὕτως ἐκ τῶν νεφρῶν ἔτι τὴν κύστιν ὠθεῖ, ψαμμία τε καὶ θρόμβους ἀπὸ νεφρῶν καὶ κύστεως θεραπεύει, δυσουρίαν τε ἀναστέλλει. πάντα δὲ ἰᾶται τὰ προειρημένα πάθη ποθεῖσα. εἰλεωδῶν νοσημάτων καὶ κοιλιακῶν τοῦτο προηγούμενόν ἐστι πόμα, παλαιὰν ὑπάγει κόπρον, καὶ τὴν ἔτι χρόνῳ φλεγμονὴν λύει, στρόφους παρηγορεῖ, διάτασιν ἀγγείων λύει, καὶ ἠρεμεῖν ποιεῖ οὐ καρωδῶς, ἀλλ' εἰς ὕπνον καθιστῶσα. τοῖς οὖν μὴ δυναμένοις διὰ στόματος λαμβάνειν, τούτοις ἔνιε διὰ γαστρὸς μετὰ τήλεως χυλοῦ, καὶ ἀνωδύνους τηρεῖ. πλεῖστον δὲ δύναται βοηθεῖν ταῖς κατὰ τὴν ὑστέραν, φασὶ, συμφοραῖς. ἤδη

Nam ex humiditate flaccidum, imbecillemque astringit & firmat, ciboseque ob uomitiones non continentem roborat, & omnes uentriculi inflationes per ructus discutit, punctorios iecoris dolores mitigat, & arquatis morbis auxiliatur. Nam unamquanque partem ad priorem naturam reuocat, & atræ bilis morbum, quæ melancholia dicitur, diuturnum & turbulentum, uigiliasque leuat: lienis grauitatem subtrahit, & faciei colorem restituit: pituitam, bilem per intestina detrahit: caliditatem intestinis partitam suggerit: distributionis meatus aperit: urinas segregat, et ueluti renes inuadit, atque ita ex eis tum arenas, tum sanguinis grumos ad uesicam propellit: renib. ac uesicæ medetur: urinæ difficultatem reprimit. Omnib. porrò prædictis affectib. potu assumptum opitulatur. In ileosis autem morbis, et cœliacis hæc potio ueluti uiam præparat: inueteratum stercus subducit: uetustamque inflammationem resoluit: tormina lenit: distentionem uasorum remittit: & quietem inducit, non ueterni modo, sed somno concilians. Qui igitur per os id assumere nequeunt, his iniicito per aluum cum fœnugræci succo, & dolore liberat. Iam plurimum auxiliari potest uteri, ut aiunt, calamitatibus.

Quippe dolores quoq; ex partu solatur, et uigilias molestißimas imminuit: elationem distensionẽq; uteri mollit: morbosam purgationem reficit, recreatq;, & angustos uasorũ meatus dilatat: sanguinis in uterum profluuium acutius, magisq; subitum nõ modò potu restringit, sed etiam uino calente in ipsam infusum sistit: item uocis abscisionem, & neruorum contorsiones potu mitigat. Vtimur eo in articularijs, & podagricis, ac plurimum id opitulari ægris compertum est. Maximè uerò inuenias medicamentum uim istam in uirulẽtis, non modò si per os exhibeatur, seruare, sed etiam si locis oblæsis illinatur, proficere: ac in uehementibus periculis utroq; modo antidoto utendum est. Itaq; non solum in continuis febribus, ardentibusq;, et colliquãtibus, quæ syntecticæ Græcis dicuntur, ex aqua, uel mulsa sumitur: ac maxima titulus eius promittit. Datur ægris drachmæ instar hora una, aut duabus ante accessionẽ: in quartanis aũt copiosiore utor medicamento, eo quòd diuturnius malum inhæreat, & ægrè refici possit. Qui medicamentum hoc donauit, incõparabile ipsum esse asseuerabat. Hæc est ipsius cõpositio. Myrrhæ scrup. septẽ: spicæ nardi scrup. tredecim: croci scru-

ἤδη γὰρ καὶ τὰς ἐκ τοκετῶν ὀδύνας παρηγορεῖ, καὶ τὰς ὀχληροτάτας ἀγρυπνίας μειοῖ, ἔπαρσίν τε καὶ διάτασιν μήτρας μαλάσσει, νοσερὰν κάθαρσιν εἰς ἀνάληψιν ἄγει, καὶ τὰ στενοπόρα τῶν ἀγγείων ἀνευρύνει, αἱμορραγίας τε τὰς ὀξυτέρας ἐς ὑστέρας οὐ μόνον πινομένη ἐπιστύφει, ἀλλὰ καὶ δι' οἰνοθέρμου ἐγχυματιζομένη στέλλει. παρηγορεῖ δὲ καὶ ἀφωνίας, καὶ διαστροφὰς νεύρων ποτιζομένη. χρώμεθα δὲ ἐπὶ ἀρθριτικῶν τε καὶ ποδαγρικῶν. τὸ δὲ βοηθεῖν πλεῖστα τοῖς κάμνουσι πεπείραται. μάλιστα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἰοβόλων τὴν δύναμιν ταύτην ἔστιν εὑρεῖν τοῦ φαρμάκου· οὐ μόνον διὰ στόματος διδόμενον σώζειν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν σπαραχθέντων τόπων χριομένη αὐτὴ ὠφελεῖ. καὶ ἐπὶ τῶν σφόδρα κινδυνευόντων, ἑκατέρως δεῖ χρῆσθαι τῇ ἀντιδότῳ. ἐπὶ μὲν οὖν πυρετῶν, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν καυσωδῶν, καὶ ἐπὶ τῶν συνεχῶν, λαμβανομένη δι' ὕδατος ἢ μελικράτου, καὶ ἐπὶ τῶν συντηκτικῶν πυρετῶν, καὶ μάλιστα αὐτῆς ἡ ὑπόσχεσις. λαμβάνεται δὲ δραχ. α. πρὸ μιᾶς ὥρας ἢ δύο τοῦ παροξυσμοῦ. ἐπὶ δὲ τεταρταίων, πλείω χρῶμαι τῷ φαρμάκῳ, διὰ τὴν πολυχρονιωτέραν ἀπειλὴν, καὶ διὰ τὸ δυσανασκεύαστον. ὁ δὲ δοὺς τὸ φάρμακον, διεβεβαιοῦτο ἀσύγκριτον αὐτὸ εἶναι. ἡ δὲ σύνθεσίς ἐστιν αὕτη, σμύρνης γρ. ζ. ναρδοστάχυος γρ. ιγ. κρόκου γρ. ι

γρ. ιε. κασσίας γρ. δ. ὀπίου γρ. ιη. ἀμώμου γρ. δ. ἀνίσου γρ. ι. πετροσελίνου μακεδονικοῦ γρ. ιε. σελίνου σπέρματος γρ. ιβ. σχίνου ἄνθους γρ. θ. κασίας αἰγυπτίας γρ. δ. πεπέρεως λευκοῦ γρ. δ. πεπέρεως μέλανος γρ. ιε. σίσωνος συριακοῦ γρ. ιβ. στύρακος γρ. ϛ. σεσέλεως γρ. δ. ἡδυχρόου μάγματος γρ. ε. μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. τὸν στύρακα πλατύνας, μέλιτι λῦε, προεπιπάσσων τὰ ξηρά· τὸ δὲ ὄπιον βρέχε μετὰ γλυκέος ἑψήματος, ἕως μελιτῶδες γίνηται, καὶ οὕτως ἐπίβαλε τοῖς λοιποῖς.

Περὶ λουτροῦ.

Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι καὶ τοῖς λουτροῖς οὕτω δεῖ κεχρῆσθαι, πρὸς ἕκαστον εἶδος ἀποβλέποντα. θερμοτέροις μὲν, ἐπὶ τῶν διὰ μελαγχολικὸν χυμὸν κινουμένων· εὐκράτοις δὲ μᾶλλον, ἐπὶ τῶν διὰ ὑπερόπτησιν τοῦ χολώδους χυμοῦ, καὶ γυμνασίοις ὡσαύτως, καὶ ἀνατρίψει. ἐλάττονα δὲ ἐπὶ τῶν θερμοτέρων.

Περὶ ἀλοιφῆς.

Καὶ ἀλοιφῇ ὅπου μὲν χρὴ, κυπρίνῳ ἢ γλευκίνῳ ἐπὶ τῶν ψυχροτέρων· χαμαιμηλίνῳ δὲ, ἢ ἐλαίῳ γλυκεῖ, ἢ ὑδρελαίῳ, ἐπὶ τῶν θερμοτέρων· καὶ ἁπλῶς πρὸς τὸ διάφορον εἶδος τούτου διαφόρως γινέσθω καὶ ἡ θεραπεία. τὴν δὲ

ci scrupuli quindecim: castorei scrupuli quatuor: opij scrupuli octodecim: amomi scrupuli quatuor: anisi scrupuli decem: petroselini macedonici scrup. 15. apij seminis scrup. 12. iunci quadrati floris scrup. 9. casiæ Aegyptiæ scrup. quatuor, piperis albi scrupuli quatuor, piperis nigri scrupuli quindecim: sysonis syriaci scrupuli duodecim: styracis scrupuli sex: seselios scrup. 4. hedychroi fecis, quod magma dicitur, scrup. quinq; : mellis despumati quod satis est. Styracem dilatatum melle soluito, arida super inspergens. Opiũ uerò ex sapa macerato, donec mellis fiat spißitudo, atq; sic reliquis adijcito.

De balneis.

Sciendum est, balneis quoq; sic utendum esse, ad unãquamq; speciem respiciendo: calidiorib. quidem, in ijs quæ ex humore melancholico excitantur: temperatis autem potius, in illis quæ ob nimiam humoris biliosi adustionem proueniunt: ad hæc exercitijs similiter, & frictione, sed minus in calidioribus.

De unctione.

Præterea unctio interdũ quidem adhibenda est ex oleo cyprino, aut gleucino in frigidioribus: chamæmelino autem, uel oleo dulci, aut hydrelæo in calidioribus. In summa, pro uaria huius specie, diuersa quoque curatio adhibeatur. Frictionem autem, ut ma-

ximum præsidiũ, si quid aliud, adhibere conuenit, nunc copiosiorem, nunc pauciorem. Satis igitur sunt, & dicta iam remedia, & uniuersa uictus ratio: si quis omnino perseuerãter uti uelit, diuturnæ quartanæ medebitur. Quoniam uerò nonnulli negligentes metuunt, ne morb. diutius moretur, et multis corripiantur accessionibus, omnib. desiderant uti, & naturalibus simul, & his quæ alligantur, necessariũ duxi propter huiusmodi hæc quoque exponere, si quid à nobis ex longo temporis usu & experientia cognosci potuerit.

Medicamentũ, quod appẽdi solet ad quartanas, sæpe à nobis multis experimentis comprobatum.

*Scarabæus quartanarios curat: oportet autem ipsum uiuum extrinsecus fuluo linteolo firmiter alligatum, collo suspendere. dicunt autem hoc ipsum præstare, si ita appẽdatur. Est hoc quoque uerum, usu multo compertum. Lacertam uiridem appendito: item ex unguibus ægri, tum manuum, tum pedum exiguum præcisum, sicut facere solent, quibus ungues præciduntur, rufo panniculo iniicere, & in eo firmiter illigatũ ita appenduo, *ac rursus appẽsam ipsam resoluere, unde etiã capta fuerit.*

Reste-

ἀνάληψιν, ἔπειτα καὶ ἄλλο, δεῖ παραλαμβάνειν, ὡς μέγιστον ἀγαθόν· ὅπου μὲν, πλείονα· ὅπου δὲ, ἐλάττονα. ἱκανὰ μὲν οὖν εἰσι καὶ τὰ εἰρημένα βοηθήματα· καὶ ὁ σύμπας τῆς διαίτης τρόπος, εἴ τις ὅλως ἐπιμόνως ἐθέλει χρήσασθαι, τὸν πολυχρόνιον τεταρταῖον ἰάσεται. ἐπειδὴ δέ τινων ὄντων ὀλίγωροι, καὶ φοβούμενοι τὸ χρονίζειν, καὶ παροξυσμοῖς πολλοῖς ἁλίσκεσθαι, βούλονται ἅπασι κεχρῆσθαι, καὶ φυσικοῖς ἅμα, καὶ περιάπτοις, ἀναγκαῖον ἐνόμισα διὰ τοὺς τοιούτους ἐκθέσθαι καὶ περὶ τούτων, ἅτι καὶ ἡμῖν ἐκ τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ πείρας ἠδυνήθη γνωσθῆναι.

Περίαπτον πρὸς τεταρταίους, πολλάκις ἡμῖν πολλὴν πεῖραν δεδωκός.

Ὁ ἡλιοκάνθαρος θεραπεύει τεταρταΐζοντας. δεῖ δὲ λαβόντας αὐτὸν ζῶντα περιάψαι περὶ τὸν τράχηλον, ἔσωθεν πυρροῦ ῥάκους ἀσφαλισαμένους. λέγουσι δ' αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν περιαπτόμενον οὕτως· ἔστι δὲ καὶ τοῦτο ἀληθὲς, καὶ διὰ πολλῆς πείρας· λαβὼν σαύραν χλωρὰν, περίαψον αὐτήν. καὶ τοὺς ὄνυχας τοῦ πάσχοντος τῶν τε χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ὀλίγον περιτεμὼν ἐξ αὐτῶν, ὥσπερ εἰώθασι ποιεῖν οἱ ὀνυχιζόμενοι, ἐν πυρρῷ ῥάκει ἐμβαλόντα, καὶ ἀσφαλισάμενον, οὕτω περιάπτειν· καὶ πάλιν περιάπτοντα αὐτὴν ἀπολύειν, ὅθεν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐθηράθη.

λέγουσι

λέγουσι καὶ ἐκ τοῦ γένους τῆς ῥάγους εἴ τις λαβὼν ῥίχας περιάψῃ τῷ πάσχοντι, θαυμαστῶς θεραπεύειν δύνασθαι τεταρταῖον. ὑπὸ πάντων δὲ τῶν φυσικῶν ἰατρῶν μεμαρτύρηται διώκειν τεταρταῖον, τὸ πρῶτον ἀπὸ παρθένου ἐκκριθὲν αἷμα φυσικῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς διαφθαρέσης ποιεῖν, εἴ τις αὐτὸ λαβὼν περιάψῃ τῷ πάσχοντι εἰς τὸν καρπὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἢ εἰς τὸν βραχίονα τῆς αὐτῆς χειρός. οἶδα δέ τινα ὃς ἐθεράπευε τεταρταῖον, τῷ τρόπῳ τούτῳ χρώμενος. ἐδίδου γυναικὶ τικτούσῃ τὸ τοῦ κάμνοντος ἱμάτιον φορεῖν, ὥσπερ ἐκεῖνος ἔνδον τῶν ἄλλων ἐφόρει ἄπλυτον ὄν, καὶ ἤδη μετέχοντος διαπνοῆς. εἶτα μετὰ τὸν τοκετὸν ἀντιλαμβάνων τὸ ἱμάτιον, ἐδίδου πάλιν φορέσαι τῷ πάσχοντι. καὶ θαυμαστῶς ὅπως ἀντιπαθείᾳ τινὶ καὶ λόγῳ ἀῤῥήτῳ, παρενοχλῶν οὐκέτι τοῦ λοιποῦ ὁ τεταρταῖος εὑρίσκετο.

Ἐκ τῶν ἀετίου, περὶ τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις ἐρυσιπελατωδῶν διαθέσεων.

Γίνεταί ποτε ἐρυσιπελατώδης διάθεσις περί τινα τῶν σπλάγχνων, καυσώδη πυρετὸν καὶ ἑκτικὸν πυρετὸν ἐπιφέρουσα. καὶ εἰ μὲν περὶ τὴν γαστέρα γένηται τὸ ἐρυσίπελας, ἐκ τούτου τὸν ἀναπτόμενον πυρετὸν, λειπυρίαν ὀνομάζουσιν· εἰ δὲ περὶ τὸ ἧπαρ, τυφώδη· εἰ δὲ περὶ τὸν πνεύμονα, κρυμώδη. δεῖται δὲ ὁ τοιοῦτος πυρετὸς ψυχόντων καὶ ὑγραινόντων πρότερον

Referunt quoq;, si quis ex gena hirci pilos acceptos ægro adalliget, mirabiliter quartanæ posse mederi. Omnium uerò naturaliū medicorum testimonijs cōfirmatum est, sanguinem qui primus à uirgine fuerit excretus naturaliter, quartanæ aduersari: similiter etiam corruptæ sanguinem efficere, si quis ipsum ægro ad brachiale dextræ manus, aut ad eiusdem brachium alliget. Noui ego quēdam, qui hac ratione utens quartanam curauerit: dabat mulieri parienti pallium ægrotantis ferendū, quod ille interius ferebat, illotum, & iam perspirabile: postea à partu pallium recipiens, ægro ferendū rursus præbebat. Ac quartana non amplius in posterum affligere, mirabiliter contrarietate quadam, & ratione arcana deprehendebatur.

Ex libris Aetij de erysipelaceis uiscerū affectibus.

Erysipelaceus affectus nōnūquam uiscerum alicui oboritur, qui febrim ardentem & hecticā inferat: & si quidem erysipelas uentriculū obsideat, hinc febris incenditur, quam lepyrian Græci nominant: sin autem iecur infestet, typhode: si pulmonem exerceat, crymnoden. huiusmodi uerò febris primum refrigerantibus & humectantib.

tum cibis, tum potibus, et ijs quæ exterius imponuntur indiget. Quoniam igitur hectica febris alteri morbo non est commixta, balneum requirit, quemadmodũ etiã alij omnes calores, & siccitátes. Quòd si erysipelaceus affectus uiscera urgeat, abstinendum quidem balneo in totum, frigida autem in morbi uigore strenuò utendum est. Ita nominare consueuimus, cum una uice & frigidißimam, & multam dederimus. uerùm ante statum frigida non utemur, nisi ab ægro, qui & frigidæ potioni assueuerit, et sitim ferre nequeat, coacti fuerimus. Extrinsecus igitur imponi debent, quæ refrigerant. & si nihil proficiunt, tunc etiam frigidam potionem dare, aut potius cibos refrigerantes oportet. Maximè omnium conueniunt teneræ & dulces lactucæ: eluantur autem liberaliere aqua frigida. optimè quidem ita sumptæ proficiunt. Quoniam uerò insuauitatem ipsarum, si ita sumãtur, gratiorem nõnunquam reddere coacti sumus, aceto copiosiori aquæ frigidæ mixto, intingere illas permittemus. Acetum autem sit tale, quod ab omni uitiosa qualitate prorsus recesserit. Extrinsecus etiã ipsæ lactucæ succus accõmodari potest: imò & semperuiui, & seris, portulacæ, atriplicis, solani & plantaginis, cum pane sicco

ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων, καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων. ὅτι μὲν οὖν ὁ ἑκτικὸς πυρετὸς ἄμικτος ὢν ἑτέρῳ νοσήματι, βαλανείου χρήζει, καθάπερ καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι θερμότητες καὶ ξηρότητες. εἰ δὲ ἐρυσιπελατώδης εἴη διάθεσις περὶ τὰ σπλάγχνα, ἀπέχεσθαι μὲν χρὴ βαλανείου τοὐπίπαν· ψυχρῷ δὲ κατὰ μὲν τὴν ἀκμὴν τοῦ νοσήματος χρηστέον ἀγωνιστικῶς. οὕτω δὲ ὀνομάζειν εἰώθαμεν, ὅταν ἅπαξ τε καὶ ψυχρότατον καὶ πολὺ δοίημεν. πρὸ δὲ τῆς ἀκμῆς οὐ χρηστέον τῷ ψυχρῷ, εἰ μὴ ἀναγκασθείημεν ὑπὸ τοῦ κάμνοντος ἐν ἔθει τε ψυχροποσίας ὄντος, οὐ φέροντος δὲ τὴν δίψαν. ἔξωθεν οὖν πρῶτον ἐπιτιθέναι δεῖ τὰ ψύχοντα, καὶ εἰ μηδὲν ὀνίνη, τότε καὶ τὸ ποτὸν ψυχρὸν διδόναι, ἢ μᾶλλον τὰ ἐμψύχοντα τῶν ἐδεσμάτων. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἁρμόζουσιν αἱ ὑγραὶ καὶ γλυκεῖαι θριδακίναι. πεπλύνθωσαν δὲ ἀκραιφνεῖ ψυχρῷ ὕδατι, κάλλιστα μὲν οὕτω ληφθεῖσαι. δεηθέντος δέ ποτε παραμυθήσασθαι τὴν ἀηδίαν τῆς προσφορᾶς αὐτῶν, ὄξος ὕδατι πολλῷ ψυχρῷ μίξαντος, συγχωρήσομεν ἐν τούτῳ βάπτειν. ἔστω δὲ τὸ ὄξος ἀκριβῶς ἀποκεχωρηκὸς πάσης οἰνώδους ποιότητος. ἔξωθεν δὲ καὶ αὐτὸς ὁ τῆς θριδακίνης χυλὸς ἐπιτήδειος, ἀλλὰ καὶ ἀειζώου, καὶ σέρεως καὶ ἀνδράχνης καὶ ἀτραφάξεως καὶ στρύχνου καὶ ἀρνογλώσσου μετὰ ἄρτου

ξηρῷ λειωθέντος, καὶ ὀλίγῳ ῥοδίνῳ καλῷ, καὶ τῶν παραπλησίως ψυχόντων. κάλλιστα ὑμεῖς χρώμεθα, καὶ τὰ τῶν ὀμφάκων, καὶ ῥοῦ. ἐκθλίψαντες γὰρ αὐτῶν τὸ ὑγρὸν, ἐμβάλλομεν ὅλμῳ, μετὰ ἀνδράχνης χλωρᾶς· εἶτα κόψαντες, ἐκπιέζομεν. καὶ βαλόντες τὸ ὑγρὸν εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ δήσαντες ἀκριβῶς τὸ στόμα, καθίεμεν τὸ ἀγγεῖον εἰς ὕδωρ ψυχρόν. βέλτιον δὲ εἰ καὶ χιόνι περιπλασθῇ τὸ ἀγγεῖον. ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως μίγνυμεν ἀλφίτῳ λεπτοτάτῳ. κἄπειτα φυράσαντες ὡς ὑγρότερον εἶναι, ἐμπάττομεν εἰς ὀθόνιον δίπτυχον. καὶ ἐπιτίθεμεν κατὰ τῶν ὑποχονδρίων, οὐκ ἐῶντες χρονίζειν· ἀλλ' ἐπειδὰν γίνηται χλιαρὸν, αἴροντες μὲν τοῦτο, ἐπιτίθεμεν ἕτερον· καὶ τοῦτο διὰ παντὸς ἐν διαδοχῇ ποιοῦντες, ἄχρις ἂν ὁ κάμνων αἴσθηται τοῦ βάθους πως ψυχομένου, καὶ ἀδιψότερος γίνηται. μίγνυμεν δὲ ἐνίοτε καὶ ἔλαιον ὀμφάκινον, ἢ ῥόδινον, ἐπειδὰν περὶ τὰ ὑποχόνδρια φλεγμονῶδες ᾖ ἐρυσίπελας. καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ εἰρῆσθαι περὶ τῶν πυρετῶν εἰς θεραπείαν ἡγούμεθα.

Τέλος.

ſicco trito, et modico roſaceo bono, ſimilibusq́; refrigerantibus. Præſtantiſſimum quoq; eſt, quo nos utimur, ex uuis acerbis, & rhoe. Humorem enim ipſorum expreſſum in pilam cum portulaca uiridi conijcimus: deinde cõtuſum exprimimus: & coniecto in uas liquore, & orificio exactè obturato, uas in aquam frigidam mittimus: præſtaret autẽ, ſi uas etiam niue obduceretur. In uſu miſcemus polentæ ordei tenuiſſimæ: deinde maceratum, ut liquidius ſit, linteo duplici illinimus, imponimusq́; præcordijs, ita ut non diu ſinamus inhærere: ſed poſtquàm tepidũ euaſerit, hoc quidem tollentes, alterum imponamus, idq́; perpetuò conſequenter facientes, donec æger altas corporis partes quodammodo refrigerari ſenſerit, & ſiti minus crucietur. Miſcemus autem nonnunquam etiam oleum omphacinum, et roſaceum, ubi eryſipelas inflammatorium præcordia torſerit. Atq; hæc ſanè de febrium curatione abundè dicta eſſe arbitramur.

Finis.

IN GRAECORUM ALEXANDRI TRALLIANI EXEMplarium loca aliquot Animaduersiones, eorumq; & aliorum quorundam Latinè factorum rationes explicatæ.

Pagina 1. uersu secundo & tertio.

Τριχῶν μάδισις] Ad uerbum sonat, capillorum defluuium, uel glabratio. Ego Celsum secutus, malui interpretari, cum capillis fluentibus caput nudatur & glabrescit.

Versu 4.

Οὐκ ἐκ μιᾶς δὲ αἰτίας, ἀλλ' ἐκ διαφόρων καὶ ποικίλων] Ad uerbũ quidem dicerem, Non ex una uerò causa, sed diuersis & uarijs. sed Celsum imitatus, ex uaria & multiplici conuerti.

Versu 13.

Καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν θεράπ.] Nos hic (tandem) explendæ orationis gratia addidimus.

Versu 19.

Κακοχυμίαν] Ex Celso reddidimus uiciositatem: quod idem est, quod prauitatem humorum, uel prauos humores.

Versu 24.

Παθὸς περὶ τὴν κεφαλὴν] Hoc est, uicium circa caput, quod nos uertimus, uicium in capite, Celsum secuti.

Versu 32.

Καὶ τὰ μερικὰ μόνα βοηθήματα] Hoc est ad uerbum, Et particularia sola præsidia, siue localia, ut uulgò dicitur: sunt autẽ illa, quæ partibus affectis induci solent, ut nos conuertimus.

Pagina 2. uersu 13.

Περὶ ἁπλῶν βοηθημάτων] Hoc est, de simplicibus auxilijs. nos diximus, de simplicibus medicamentis: non sine autoribus.

Pagina 3. uersu 2.

Κάλλιον δὲ προφυλάξαι τὸν τόπον ῥαφανῖσι καὶ κρομμύοις] Hoc est, satius autem locum antea tueri raphani radicibus, & cæpis. Nos aũt uertimus, locum prius irritare: ut legendum uideatur προερεθίζειν, uel προφοινίζειν, quod est ad ruborem usq; uellicare, quod cœpis & radiculis, utpote calidis, optimè fieri potest, sicut Auicẽnas etiam memi-

meminit. Apud Galenum simile habetur hoc pacto, ἢ ῥαφάνῳ καὶ κρομμύῳ ἐπικαρσίως τμηθέντι ἀνατρίψας εὖ μάλα κατάχρει. quod est, ubi locum raphano, & cæpa transuersim, seu probè perfricaueris, illinito. Paulo antè dixerat, προφοινίσσων: hoc est, ad ruborem usque uellicans.

Versu 5.

Οὕτω χρήσασθαι τῷ βοηθήματι] Id est, sic uti auxilio. Melius quadrat legere χρίσασθαι, illinire medicamento, de quo prius mentionē fecerat. Sic etiam in Galeno, & ueteri interprete inuenias. Quanquàm non malè etiam χρίσασθαι legi poßit.

Pagina 4. uersu ultimo.

Balneum autem hunc in modum adhibendum est] Hæc clausula in Græcis exemplaribus non habetur. Ex ueteri autem interprete adieci, ut non absurdam.

Pagina 5. uersu 29.

Τοῖς δὲ δι᾽ ἀραιότητ©] Trāspositū est. repone in uersū 22. legeq́; hoc pacto: τοῖς δὲ δι᾽ ἀραιότητα θερμαίνει, καὶ μαλάχη, καὶ ᾠὰ, καὶ ἄρτος σιλιγνίτης εἰς σύγκρατον, ἢ εἰς ψυχρὸν ὕδωρ ἐμβρεχόμενος πέπονες, καὶ σίκυα, καὶ ἰχθύες οἱ σκληρόσαρκοι καὶ τῶν χοιρείων κρεῶν τὰ μὴ λιπαρὰ, καὶ μάλιστα βόεια, καὶ πόδες βοῶν, καὶ ἰσικὸς, καὶ κτένια, καὶ κηρύκια ἐσὶν ὠφέλιμα. Notandum autem, hanc clausulam τοῖς δὲ δι᾽ ἀραιότητα, in uulgatis exemplaribus desiderari. Nos autem eam ex nostro, & alijs autoribus restituimus.

Versu 24.

Ὕδατι] In omnibus exemplarib. deerat ψυχρῷ. ex ueteri interprete, sensu id requirente, restitutum.

Pagina 6. uersu 12.

Ψυχροῖς ὁμιλήσας] Ad uerbum, frigidis conuersatus. Ex ueteri (locis) adiecimus. Quanquam non solum de locis, sed etiam alijs omnibus rebus frigidis intelligi poßit.

Pagina 8. uersu 12.

Πρίνου καρποῦ οὐγ. ϛ] Paulus Aegineta legit οὐγ. ζ.

Versu 31.

Λαβὼν σμύρνης] Alia exemplaria habent ζιγγιβέρεως, quod est gingiberis. Sed nostri codices, Paulus, & ratio, priori lectioni suffragantur.

Pag. 9. uersu 2.

Καὶ κυπέρου] In priori exemplari Græco deest καὶ.

Versu

Versu 8.

Γῆς λεμνικῆς] Deerat in altero exemplari: ex Paulo restitutum, uetus interpres gitteris, nimirũ pro γῆς ἀστῆρος, hoc est terra samia, quæ aster dicitur. atq; hæc lectio magis probatur, quàm superior, et uestigium eius adhuc apparet.

Versu 23.

Θάψου] Malè erat in Græco θαψίας, ut etiam annotauit Goupylus.

Versu 25.

Ἐρβαρυβίαν] Alexander Latina dictione utitur. est autem rubea tinctorum.

Versu 26.

Κονίας πηλοποιηκῆς] Rectè emendauit Goupylus κονίας πιλοποιηκῆς. Et nos in Galeno & Aegineta ante annos uiginti obseruauimus erratum, indicauimusq;. Alexander autem accipit κονίαν πιλοποιηκὴν pro lixiuio πρωτοστάκτου. ut undecimo libro ex hic uerbis constat κονίας πιλοποιηκῆς ἣν καὶ πρωτόστακτόν τινες καλοῦσι.

Versu 34.

Καὶ ὄξει λοῦσον, καὶ μίσγε εἰς τὸ σμῆγμα] Hæc omnia in altero exemplari uulgato desiderantur. ex nostro autem Paulo Aegineta & Aetio instaurata.

Pagina 10. uersu 3.

Ἀνὰ δραχ. α] In altero uulgato codice οὐγ. α. hoc est uncia una habetur. uerùm priorem lectionem confirmat Codex noster, uetus interpres, Paulus & Aetius.

Versu 15.

Διὰ τὸ κακοχυμίαν τινὰ ἀνενεχθῆναι ἐν τῇ κεφαλῇ] Hoc dixit Paulus Aegineta, κακοχυμίας ἀνενεχθείσης παρὰ τὴν κεφαλήν. hoc est, uitiosis humoribus sursum ad caput euectis.

Pagina 11. uersu 5.

Πρὸς φθεῖρας καὶ κονίας, & reliqua] Hæc in altero exemplari non erant. ex ueteri interprete, & nostro Codice restituta.

Versu 27.

Ἀνὰ οὐγ. δ] Paulus in eodem medicamento semper habet drachmam, pro uncia. Consentit etiam uetus interpres.

Pagina 12. uersu 16.

Καὶ ὕδατι καὶ νίτρῳ προαποσμήξας] Hæc in altero Codice desiderata, ex nostro & Paulo Aegineta restituimus.

Versu 22.

Versu 22.

Θάκ ἀπύρε δραχ. α] In altero Codice impreßo erat οὐγ. α. sed Paulus etiam priorem lectionem confirmat.

Pagina 13. uersu 23.

Τὸ φλέγμα ἁλμυρὸν] In altero exemplari non erat ἁλμυρὸν, ex nostro & ueteri interprete adiectum.

Pagina 14. uersu 25.

Αρχομένες μὲν οὖν, &c] Vsque ad caput decimum, ex Galeni primo de compositione medicamentorum secũdum locos, reposita sunt, consentiente nostro Codice.

Pagina 16. uersu 31.

Αλλοτε ὑπὸ συνάμφοτέρων] Pro hoc in Codice Lutetiano συναμφοτέρων tantum legitur.

Pagina 18. uersu 12.

Οἷόν ἐστι καὶ τὸ] In altero Codice erat ἔξεστιν οὖν καὶ τό.

Versu 13.

Προσλαβὸν] In altero exemplari malè erat προσβαλὸν.

Versu 25.

Τῶν ὁμοίων] In altero erat τῶν ἴσων, quod nihil hic quadrat.

Versu 30.

Διὰ κωδείων] In altero, διὰ κωνέιε, perperam.

Pagina 19. uersu 15.

Τὸ ῥόδινον] In altero ῥοδίνῳ legitur, corruptè.

Pagina 20. uersu 9.

Τὸ ῥόδινον] In altero τῷ ῥοδίνῳ habetur, ut suprà.

Versu 33.

Κρόκου.] Huius pastilli descriptio in altero exemplari in hũc modum legitur: κρόκε οὐγ. ις. χαλκάνθης οὐγ. ι. στυπτηρίας σχιστῆς δραχ. ιϛ. σμύρνης οὐγ. γ. ὀμφάκου οὐγ. γ. χαλκίτεως κόμμεως ἀνὰ οὐγ. γ. &c.

Pagina 21. uersu 4.

Ανεὶ] Legendum est, ἀνίει δὲ ὀξυκράτε. hoc est, dilue ex oxycrato, seu posca.

Versu 7.

Τὸν χυλὸν τοῦ μήκωνος] In altero tantum erat τὸν χυλὸν, ex nostro adieci τοῦ μήκωνος. uetus interpres habet opium. Paulus Aegineta τῶν ὑπνωτικῶν τι, somniferum aliquid.

Versu 29.

Εν ἀποθ

Ἐν ἀπορίᾳ δὲ τροφῆς] Ad uerbum sonat, in penuria autem cibi, uel abstinentia.

Versu 34.

Προσφορέσθωσαν αὐτὸ] Hoc est, assumant ipsam, in media uoce prolatum est. in altero exemplari αὐτῷ erat.

Pagina 22. uersu 28.

Ἢ ἴρινον, ἢ νάρδινον] In Codice altero tantum erat, ἴρινον.

Versu 33.

Τὸ κυφώνιον] In altero exemplari, ὥσπερ καὶ τὸ κυφώνιον. quod est, sicut & cyphonium, quasi aliquid præcesserit. sed noster Codex simpliciter legit, τὸ κυφώνιον. Est autem id medicamentum ex cyphi compositum: sicut & cyphi, aromatum compositio apud Aegyptios extitit. de hoc Goupylus plura annotauit.

Pagina 23. uersu 19.

Κόπρου περιστερᾶς] In altero Græco codice desideratur, ex nostro & ueteri interprete restitutum. Huic lectioni etiam Pauli codex consentit.

Versu 21.

Προαναξηραίνων] Nec hoc quoq; in exemplari altero habetur: ex nostro ueteriq; interprete, & Paulo repositũ, sensu id etiã requirẽte.

Versu 25.

Ἀμύλου ὀλίγον] In codice altero legitur, αὐτὶ ἀμόμου ἀλόης: ex nostro castigatum, sententia etiam id exigente.

Versu 28.

Ἀνίσθην] Deprauatè legitur in codice altero αὔωθεν,

Pagina 24. uersu 26.

Ἀναπασθὰς] Deprauatum erat in codice altero, αὐασπασθὰς.

Versu 31.

Ἀλόην, ἢ τὴν πίνηραν] In codice altero omissum est ἢ.

Pagina 25. uersu 20.

Ἢ τῷ ὀξυμέλιτι ἁπλῷ τε καὶ τῷ καλουμένῳ ἰουλιανῷ] In codice altero legitur, τῷ ὀξυμέλιτι καλουμένῳ διπλῷ ἰουλιανῷ. Aegineta superiori lectioni consentit.

Versu 26.

Οὐδὲ γὰρ] Particula γὰρ in exemplari altero deest, quam sensus tamen requirit.

Pagina 26. uersu 19.

Σὺν ῥοδίνῳ] In codice altero deest hæc clausula: ex nostro, & uetere

uetere interprete restituta.

Pagina 29. uersu 16.

φλεγμονῆς] *Hæc dictio omissa est in codice altero.*

Pagina 30. uersu 4.

Πολλὴν δριμύτητα] *In codice altero excuso habetur* διὰ πολλῶν δριμυτάτων, *ex nostro castigatum.*

Versu 10.

Ἀπὸ τῶν κάτω] *In codice priore est* ἀπὸ τῶν κάτω.

Versu 21.

Εὔλυτον] *In altero codice est* εὐάλωτον, *quod est, facile obnoxius. Sed absurdus esset sensus.*

Pagina 33. uersu 21.

Η χαμαιμηλίνου ἐλαίου] *Deest in codice priore, ex nostro instauratum.*

Versu 31.

Αλέμμασι] *In codice altero impresso habetur,* ἀντίων, *nullo sensu, ex Galeno & Paulo castigatum.*

Pagina 34. uersu 33.

Αλὸς ἀμμωνιακοῦ] *η mutandum est in α, ut pro dragmis octo fiat una. Sic etiam noster codex, & Galenus libro secundo de Compositione medicamentorum secundum locos.*

Versu 36.

Κρινίνῳ] *Vetus interpres & Paulus legunt* ἰρίνῳ, *sicut etiam nos uertimus.*

Pagina 36. uersu 34.

Εἰς πτισσάνην δραχ. β. ἢ δ.] *Magna certè dosis est, drachmæ quatuor, aut duæ, nam tota compositio quatuor tantum drachmas cõtinet. Legendum igitur censeo,* εἰς πτισσάνην γράμματα γ. ἢ δ. *hoc est, ex ptisana scrupulos tres, aut quatuor. Huic lectioni consentit etiam uetus interpres.*

Pagina 37. uersu 22.

Αρμόζειν] *In codice altero est* ἁρμόζων, *prior lectio magis conuenire uidetur.*

Versu 30.

Πολλάκις ὀδυνῶντι] *Alter codex habet* ὀδυνοῦνται, *hoc est dolent. noster autem, & uetus interpres, priorem lectionem habent.*

Versu 33.

Αὕτη] *Alter codex habet* ταῦτα.

Versu

Versu 34.

Παχυνθέντος] In altero Codice est, τεχθέντος.

Pagina 38. uersu 26.

Επικρατούντων] Alter Codex habet ἐπικρατουμένων. sed priori lectioni uetus interpres suffragatur, & noster antiquus Codex.

Pagina 39. uersu 23.

Κόκκοι] Ad uerbum grana dicuntur, unde uulgò pilulæ cocciæ, hoc est granis magnitudine similes: nos maluimus catapocia uertere, clarioris sensus gratia.

Versu 29.

Αλόης οὐγ. α. S. &c.] In Codice altero ita legitur, ἀλόης οὐγ. α. εὐφορβίου οὐγ. S. κολοκυνθίδος, ἀμμωνιακοῦ, κόμμεως ἀνὰ οὐγ. α. νίτρου ἀλεξανδρίνου οὐγ. S. ἐλλεβόρου μέλανος φλοιοῦ οὐγ. α. In hac aliqua desunt, & pondus à nostro Codice & uetere interprete uariat.

Pagina 40. uersu 4.

Οὐκ ἐπιπολῆς] In Codice altero est οὐδὲ πολλῆς, deprauatum.

Pagina 41. uersu 20.

Εὐφορβίου δραχ. δ] In Codice priore est εὐφορβίου δραχ. α. S. ex nostro, ueteri interprete, & Paulo restitutum.

Versu 23.

Κρόκου δραχ. β] In Codice altero deest, κροκομάγματος δραχ. γ. habet in nostro δραχ. β.

Pagina 42. uersu 18.

Μετὰ τοῦ κροτάφου] In prius edito Codice deest μετὰ particula, ad sensum alioquin necessaria.

Pagina 44. uersu 18.

Εἰς ἑτέραν] In altero exemplari ἑτέραν legitur.

Versu 23.

Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς] Sic etiam in Codice prius edito legitur, sed malè: corrigendum enim est σφυγμοὺς, ut nos quoq; uertimus. Codex noster consentit.

Versu 35.

Τραχυτέραν] Codex Lutetiæ editus habet παχυτέραν. sed tamen etiam asterisco notatum.

Pagina 49. uersu 35.

Επιφέρειν τι ὕπνον] Codex alter habet ἐπιφέρειν τι φησίν, ubi φησὶν superuacaneum uidetur.

Pagina 51. uersu 18.

Τὰ ἐπιθήματα ἀεὶ προσφέρειν αὐτοῖς ὡς μὴ πολὺ ψυχρὰ] In codice altero legitur, τὰ ἐπιρροφήματα ἀεὶ προσφέρειν αὐτοῖς, ὡς μὴ πολὺ σιώθιτον. ex nostro codice instauratum.

Pagina 52. uersu 8.

Καθὼς ὤφιλεν] Codex alter habet, καθὼς ἤθιλειν, ex nostro & ueteri interprete correctum.

Pagina 54. uersu 34.

Εἰ πυρέτοιεν] In codice altero malè legitur, ἐ πυρετοὶ ἔνδον.

Pagina 55. uersu 16.

Αδιψον] Alter codex habet ἄγυψον, nullo sensu.

Versu 34.

Φλεγμονὴ ὁρμὴ] Sic habet codex antea editus. sed legendũ, φλεγμονὴ ἢ ὁρμὴ πάνυ πολλή.

Pagina 57. uersu 1.

Σημεῖα τοῦ γνησίου λαθάργου] Hæc in codice altero desiderantur, ex nostro & ueteri interprete reposita.

Versu 7.

Σημεῖα τοῦ νόθου λυθάργου] Hæc quoq; in altero codice desunt.

Pagina 58. uersu 33.

Γίνονται δὲ κεφαλῆς] Sic etiam habet alter codex: legendum autem, τὰ δὲ κεφαλῆς.

Pagina 60. uersu 14.

Καὶ γὰρ ἐν δέρματι] In codice altero legitur, καὶ τὰ ὄντα, reliqua ex nostro instaurata sunt, & ratio postulat.

Pagina 61. uersu 18.

Αναθλίψεσι] Malè codex alter habet ἀναρρίψεσι.

Versu 22.

Συνθλίβων] Codex antea impressus συντρίβων habet.

Pagina 63. uersu 9.

Η ἀσιτεῖν] Codex alter habet ὀλιγοσιτεῖν, quod est exiguum cibum sumere. sed melius quadrat prior lectio. uetus interpres uidetur legisse ὀλιγοσιτεῖν.

Pagina 64. uersu 16.

Τισι] In codice altero hæc particula desideratur.

Pagina 65. uersu 3.

Κατὰ μὲν τὴν χροιὰν] In codice prius edito deest, ex nostro restitutũ.

Versu 23.

Μάλιστα τῶν ἀκράτων] Codex alter habet τῶν σύκράτων.

Pagina 66. uersu 18.

Εἰς ὕδωρ ξεστὸν θερμὸν ἔχον] Alter codex impressus habet, ἀ ἢ τῶ νυ ξεστὸν θερμὸν ἔχειν.

Pagina 68. uersu 4.

Γάρ τι] In codice altero legitur, γάρ τοι.

Pagina 69. uersu 2.

Εἰ μὴ μόνε] Codex prior, ἀ μὴ non habet, ex nostro instauratū.

Pagina 70. uersu 1.

Τὰ δυνάμενα] Alter codex habet, τὰ δυναμένας.

Versu 10.

Καὶ μελαγχολικοῖς] In codice altero deest particula καὶ.

Versu 31.

Κόμμεως οὐγ. S. κολοκυνθίδος οὐγ. S] Codex alter habet, κόμμεως ϛ. κολοκυνθίδος ϛ. quod est utrobiq; unciæ sex, pro semis.

Pagina 71. uersu 25.

Καὶ τοὺς ἀποφλεγματισμοὺς] In codice antea impresso est τοὺς ἀποφλεγματικοὺς.

Pagina 72. uersu 15.

Εἰς ἄκρατον] In altero exemplari est σύκρατον, indubiè corruptum.

Pagina 74. uersu 3.

Κατὰ τὴν δύναμιν] In codice altero legitur, κατὰ τὴν κίνησιν, quod est secundum motum.

Versu 34.

Σάβανα] Corruptè impressum est σάβανα, est autem σάβανον linteum asperius, corporibus à balneo defricandis accommodum.

Pagina 76. uersu 17.

Ἔσται γὰρ οὕτω] In codice altero legitur αὐτῷ.

Pagina 78. uersu 29.

Ἀναλήψεται] In codice priore habetur, ἀντιλήψεται.

Pagina 79. uersu 8.

Διδώσεται] In altero codice malè habetur, διδάξω.

Versu 26.

Τακωθέντος] In altero codice Græco malè ἐκροθέντος διὰ τοῦ ζωμοῦ legitur, nullo sensu.

Pagina 80. uersu 12.

φίτης] In codice altero ἀπὸ τοῦ ὀρνέου legitur.

Pagina 81. uerſu 8.

Ἐν αὐτῇ] In altero Græco codice deſideratur.

Pagina 82. uerſu 22.

Νάπυ⟨ος⟩ ἀνὰ ὀγγ. Α] In noſtro codice, νάπυ⟨ος⟩ δραχ. Α. legitur atque ſic etiam uerti.

Pagina 84. uerſu 24.

Ἀλλὰ] In altero exemplari Græco non legitur.

Pagina 86. uerſu 22.

Κατὰ τὸ λεπτύνειν] In altero codice legitur, καὶ τὸ λεπτύνειν.

Pagina 90. uerſu 28.

Κόμμεως] In codice prius edito κόμμεως deſideratur, ex noſtro re ſtauratum.

Pagina 92. uerſu 16.

Ἐν τῷ ςόματι] Legendum cenſeo, ἐν τῷ σώματι.

Pagina 99. uerſu 31.

Οἱ δὲ καὶ τὴν γαςέρα] In altero codice Græco deeſt, οἱ δὲ.

Pagina 101. uerſu 19.

Ἀτμῶν ἐπιθολούντων] In altero codice impreſſo legitur, μόνον ἐ-πιθολούντων, caſtigatum ex noſtro.

Verſu 21.

Πρὸ πάσης ἑτέρας, &c] In codice altero habetur, πρὸ πάσης ἀ-νάγκης ἢ τιν⟨ος⟩ ἑτέρας θεραπείας, ex noſtro reſtitutum.

Pagina 122. uerſu 23.

Ἀλλ' εἰ δύναιτό τις, &c] In codice altero impreſſo legitur, ἀλ-λ' εἰ δύναιτό τις, ὡς γὰρ καὶ πολλῶν παθῶν, οὕτω καὶ περὶ τούτου πῶς δεῖ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἅπαντα διαγινώσκειν πάθη. De his etiam Gou pylus in ſuis caſtigationibus quædam annotauit.

Pagina 126. uerſu 12.

Κρόκου δραχ. γ. ὀπίου δραχ. α. ῥαγανάνθης δραχ. β] Hunc locum ſic ex noſtro antiquo codice reſtituimus. In altero exemplari impreſ ſo legitur κρόκου δραχ. Α. ἐν ἄλλῳ, δραχ. α. ὀπίου δρ. Α. ῥαγανάνθης ὀγγ. β.

Verſu 18.

Καδμίας δραχ. ι. ψυμμιθίου δραχ. Α] Hæc in codice altero ſic habent, καδμίας ὀγγ. ι. ψυμμιθίου δραχ. Α. πομφόλυγ⟨ος⟩, ὀγ. ϛ.

ὀγ.β.ἐπὶ ὀγ.α.ἐν ἄλλῳ,ὀγ.γ.φαγανάνθης ὀγ.γ. Sed prior lectio magis mihi probatur, ex antiquo nostro codice restituta.

Pagina 129.uersu 21.

Κρόκου δραχ. α] Hoc collyrium in altero impresso codice ubiq; habet unciam pro drachma. nos antiquum nostrum exemplar sequi maluimus, quod in singulis drachmam habet.

Pagina 130.uersu 17.

Τραχύνει] In altero codice legitur, δασύνει.

Pagina 131.uersu 28.

Στίμμεως πεπλυμένου] In codice priore est, στίμμεως πεφρυγμένης. sic etiam legitur, χαλκοῦ πεφρυγμένου, quod nos in πεπλυμένου, ex nostro codice mutauimus.

Pagina 133.uersu 16.

Λιπαρωτέρα ἡ χρῆσις] In codice altero uiciata est scriptura. nam ἑτέρα ἡ χρῆσις nullo sensu legitur.

Pagina 135. uersu 1.

Μᾶλλον] In codice altero desideratur hæc dictio.

Versu 21.

Αμύλου δραχ.η ε.] Hæc quoq; in exemplari altero desunt. In quo etiam κόμμεως λευκοῦ δραχ.η. pro δραχ.μ. habetur.

Pagina 153.uersu 9.

Εἰς τῶν τοιούτων διαθέσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας θεραπείας τοῦ ὅλου σώματος] Hanc lectionem ex nostro codice castigauimus, quæ antea in altero sic legebatur, οὐ μόνον αὐτὰς τῶν τοιούτων διαθέσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας θεραπείας τοῦ βηχός.

Pagina 154.uersu 33.

Εκ χύλου πτισάνης] In codice altero impresso legitur, σὺν χύμου πτισάνης.

Pagina 156. uersu 32.

Προσπλέκεσθαι δεῖ] In editione altera legitur, προσπλέκεσθαι ποιεῖ δεῖ τινα. Tu autem lege, προσπλέκεσθαι δεῖ τινα τῶν, &c.

Versu 34.

ἢ χόνδρου] In editione priore est, ἢ χίδρου.

Pagina 157.uersu 20.

Αποχυλωθέντος] In codice altero legitur ἀποχυθέντος.

Pagina 159.uersu 17.

Κρόκου κιλικ(ί)ου] Corrige, σικελικοῦ: hoc est, croci Siculi, siue ex Sicilia

Sicilia allati. In codice altero legitur, ἱερόνυ λίτλιν@ δραχ. δ. ἐν ἄλλῳ, δραχ. α.

Pagina 170. uersu 9.

Καὶ πολὺ μᾶλλον] Vulgatum prius exemplar habet πολλὰ μᾶλλον πύκνωσιν καὶ ἔμφραξιν ὑπονοούμενα, ex nostro restitutum.

Versu 23.

Notandum, in altero codice Græco capita aliter esse distincta: sed hic ex ueteri nostro exemplari esse in alium ordinem redacta, qui magis etiam conuenire uidetur.

Pagina 173. uersu 20.

Πεφθλῶσαι] In altero exemplari legitur πεμφθλῶσαι.

Versu 29.

Θεραπεία δὲ φλεγμονῆς] In altero exemplari hæc desiderantur.

Pagina 174. uersu 4.

Ο δὲ ἐκ τῶν ξυσμάτων δὲ κολοκυνθης χυλὸς] Gallicum exemplar habet, ὁ δὲ ἐκ τῶν ξεμάτων δὲ κολοκύνθης.

Versu 7.

Καὶ γλαύκιον δὲ μικτὸν ἴσον] Alterum exemplar legit, καὶ γλαύκιον δὲ μικρὸν ἴσον.

Pagina 176. uersu 7.

Ομοίως ποιεῖ] In altero exemplari ποιεῖ desideratur.

Pagina 177. uersu 4.

Καὶ τοῖς] In altero exemplari malè legitur καὶ δὲ: nam ad πυρίαις referendum est. Ibidem etiam legendum σύντεθρυμμένων, non συντετριμμένων.

Pagina 178. uersu 8.

Στέατ@ χηνείου ἢ ὀρνιθίου] Alterum exemplar perperā habet ἄλλο, ante στέατ@ præpositum.

Versu 20.

Λιθαργύρου, ψιμμυθίου] In altero exemplari habetur, λιθαργύρου, ψιμμυθίου ἀνὰ δραχ. δ. ἐν ἄλλῳ, οὐγ. α. λιβάνου, γύψ@, ῥητίνης, ἀνὰ δρ. γ. ἐν ἄλλῳ, ἀνὰ ι. κολοφωνίας, κηροῦ, ἐλαίου ἀνὰ λιτ. α. στέατ@ χηνείου νεαροῦ, λιτ. β. χυλοῦ λινοσπέρματ@, ποιεῖ.

Pagina 181. uersu 5.

Αλλο σύνθετον] In altero exemplari desideratur.

Versu 14.

Ιοῦ ξυστοῦ, &c] In hoc medicamento quædam non habet alterum

exemplar, quædam in eo uiciata sunt. legit enim, ἰοῦ ξιστοῦ δραχ. ϛ. ἐν ἄλλῳ, δραχ. δ.

Versu 28.

Ἀφρονίτρου γρ. β] *In altero exemplari adiectũ est,* ἐν ἄλλῳ, γρ. γ. *paulo pòst legitur,* διὰ ῥοδῶν κολλύρια ε. *pro* διὰ ῥοδῶν κολλυρίου γρ. ε.

Pagina 182. uersu 9.

Νίτρου ἀλεξανδρινοῦ δραχ. ιβ.] *In exemplari altero legitur,* νίτρου ἀλεξανδρινοῦ δραχ. θ. ἐν ἄλλῳ, δραχ. ιβ.

Pagina 187. uersu ultimo.

Πάντως] *In altero exemplari legitur,* πᾶσι.

Pagina 189. uersu 25.

Εὐφορβίου δρ. α] *Alterum exemplar legit* εὐφορβίου δραχ. δ. ἐν ἄλλῳ, δραχ. α.

Pagina 192. uersu 1.

Περὶ παρωτίδων] *In altero exemplari hoc caput in libro quarto positum est, numero secundum, nempe post anginam: in nostro autem codice septimum libri tertij existit, quem ordinem etiam uetus interpres obtinere uidetur.*

Versu 16.

Καὶ πρὸς καιρὸν] *In nostro codice non legitur, sed* ἅμα καί τι. *Alioquin* πρὸς καιρὸν, *tempestiuè significat, quòd ad sensum hic nihil facit.*

Versu 32.

Ὅσαι δὲ ὑπὸ μελαγχολικωτέρου καὶ παχυτέρου] *Primum exemplar ita legit,* ὅσαι ὑπὸ τοῦ παχυτέρου αἵματος συνεστήκασι, βαρύνουσι μὲν γὰρ αἱ ὑπὸ μελαγχολικωτέρου τὴν γένεσιν ἐσχηκυῖαι, ἀλλ' οὔτε τὸ, *etc. Id est, quæ ex craßiore sanguine constant: grauant etenim quæ à magis melancholico oriuntur, sed neque rubrum, neq; dolentẽ adeò tumorem obtinent. nullo planè sensu hæc composita uidentur.*

Pagina 194. uersu 26.

Ἐλαίου γλευκίνου] *Alterum exemplar habet,* ἐλαίου, κενταυρίου, μύστρον α. *Hoc est, olei, centaurij, mistrum unum.*

Pagina 195. uersu 33.

Ψιμμυθίου] *Vulgatus prior codex legit,* ἀψινθίου. *uerùm Paulus Aegineta, & uetus interpres, priori scripturæ consentiunt.*

Versu 34.

Λίτρα α. καὶ οὐγγ. ε] *Alterum exemplar habet,* λίτρα α. ἐν ἄλλῳ, οὐγ. ιϛ.

ὀγ.ιε. Paulus Aegineta nobiscum sentit.

Eodem uersu.

Θαλασσίου ὀγ.κε.] In altero codice legitur, ὕδατος λιτ.θ.

Pagina 196. uersu 1.

Κηρύκων λελεασμένων] Prior editio habet, κηρύκων λεγεῶν. quod ad uerbum sonat, Buccinorum carnium.

Et eodem uersu.

Οὐγ.ζ.S] Prius editum exemplar habet, λίτρα ζ.ἐν ἄλλῳ, ὀγ.3.S.

Versu 6.

Βοτάνης ὀγ.δ] In exemplari altero est, βατάνης ὀγ.α. Et eodem uersu, θυμιάματος ὀγγ.α.ἐν ἄλλῳ, ὀγ.δ.

Versu 9.

Αριστολοχίας στρογγύλης ὀγ.δ.χαλς] Exemplar antea editum legit, ἀριστολοχίας ὀγ.δ.ἐν ἄλλῳ, ὀγ.α.

Versu 11.

Οὐγ.δ] In altero exemplari additur, ἐν ἄλλῳ, ὀγ.α.

Pagina 198. uersu 6.

Οὐδὲν δὲ ἄλλο ἄμεινον τοῦ ὑφ' ἡμῶν συντεθέντος οὕτως. ἀξουγγίου, λιτ.α.ὠὰ χλωρὸς τέτταρα, ἑψήματος ὀγ.δ.γύρεως ὀγ.α] In codice priore legitur tantum, ἑψήματος τέταρτον γ.γύρεως ξε.α.ἐν ἄλλῳ, λιτ.α.

Versu 24.

Αποχύματος ὀγ.δ] In altero additum est, ἐν ἄλλῳ, ὀγ.α.

Versu 26.

Χαλβάνης ὀγ.δ] In priori codice legitur, χαλβάνης ὀγγ.α.ἐν ἄλλῳ, ὀγγ.δ.

Pagina 199. uersu 9.

Αλθαίας ὀγ.ε] In codice altero additur, ἐν ἄλλῳ, ὀγ.S.

Versu eodem.

Ξύλου πλατανίνης λιτ.α] In exemplari antea edito additur etiam hic, ἐν ἄλλῳ, ὀγ.α.

Versu 10.

Λινοσπόρμου λιτ.α] In codice altero legitur, ὀγ.α.

Versu 20.

Αλλο τὸ διὰ γύρεως] In priore exemplari, ἄλλο desideratur.

Pagina 200. uersu 19.

Οὐγ.ς] In codice altero additur, ἐν ἄλλῳ, ὀγ.δ.

Versu 21.

Τορεβιντίνης οὐγ. ς] In codice prius edito additur, ἐν ἄλλῳ οὐγ. ιε. ἐν ἄλλῳ πάλιν εὗρον ὠῶν ἑπ]ὰ τὰ λευκά. Hoc est, In alio unciæ 15. in alio rursus inueni ouorum septem albumina.

Pagina 201. uersu 13.

Λιθαργύρου οὐγ. α.] In codice altero legitur, λιθαργύρε γρ. α. ἐν ἄλλῳ, οὐγγ. α.

Versu 21.

Αλούρου οὐγ. δ.] In codice priore est ἀλούρου οὐγ. α. ἐν ἄλλῳ, οὐγ. δ.

Versu 28.

Κηροῦ οὐγ. ς] Codex alter habet κηροῦ οὐγ. β. ἐν ἄλλῳ, οὐγ. ς.

Versu 29.

Ελαίε οὐγ. δ] Codex prior habet, ἐλαίας τῶν φύλλων ἢ πορδιμιάδος οὐγ. ς.

Pagina 202. uersu 1.

Λειοτάτης λιτ. α. ἐλαίου κοινοῦ, κηροῦ καθαροῦ] Sic legendum est, pro eo quod habetur in codice altero λειοτάτης οὐγ. δ. ἐν ἄλλῳ, λιτ. α. ἐλαίε, κηροῦ καθαρῦ.

Pagina 204. uersu 8.

Περὶ τῶν ἐν τῇ ῥινὶ παθῶν] Hæc omnia quæ sequuntur, usque ad librum quartũ, ex codice nostro & Galeno, adiuuante nos ueteri interprete, reposita sunt. In altero exemplari desiderata.

Pagina 220. uersu 16.

Τῶν διαφορητικῶν] In codice priore legitur, τῶν ἀποκρουστικῶν, contra uerum autoris sensum: ex nostro exemplari, & ueteri interprete castigatum.

Versu 23.

Πολλῶν γινομένων] Legẽdum uidetur, τέτων γινομένων: ut sit, his, hoc est inflammatione & strangulatu, obortis. uetus interpres aliter legisse uidetur.

Pagina 224. uersu 25.

Ανευ τινὸς] Alterum exemplar habet διά τινὸς. Prior lectio magis quadrat, cui etiam uetus interpres consentit.

Pagina 225. uersu 11.

Βαλαυστίων οὐγ. α. ἐν ἄλλῳ] Versio nostra à Græca lectione dissentit nonnihil, quamuis cum ueteri codice consentiat. & potior esse uidetur.

Pagina 226. uersu 2.

Κισσ̃, &c] In alijs authoribus, unde hæc descriptio sumpta est, loco κισσ̃ habetur ἀριστολοχίας μακρᾶς, hoc est aristolochiæ longæ, et reliqua, ut nos cõuertimus. in altero exemplari legitur, κισσ̃, νεοσσῶν χελιδόνων, σποδοῦ προσφάτου, ἀνὰ οὐγ. γ. ἐν ἄλλῳ, οὐγ. α. ναρδοστάχυος, κρόκȣ ἀμμωνιακοῦ ἀνὰ οὐγ. δ. ἐν ἄλλῳ, ἀνὰ οὐγ. α. κηκίδων ὀμφακιτίδων δραχ. η.

Pagina 228. uersu 31.

Δεῖ δὲ τὸ διὰ χελιδόνων] In uulgato priore codice deest τὸ. Potest autem & ἡ legi, ut referatur ad σκευασίαν, sicut etiam postea habetur, τῇ διὰ τοῦ χυλοῦ.

Pagina 233. uersu 3.

Ἐπὶ ἀνθρώπου] Gallicismus est. nam ἄνθρωπος pro ἀνὴρ ponitur, ut homo pro uiro.

Pagina 239. uersu 8.

Διαγνώσεως δύνανται θεραπεῦσαι] Corrupta est impreßio. corrige, οὐχ οἷόντε θεραπεῦσαι. alterum exemplar habet οὐκ οἶονται.

Pagina 241. uersu 25.

Εἰ καὶ μηδὲν ἄξιον ἀναπτύεται δυσπνοούντων αὐτῶν] Latinè, si etiã nihil notatu dignum expuatur, dum ægri difficulter spirant. Malè autem impressum est, & ægri difficulter spirent.

Pagina 243. uersu 2.

Οὐδὲ κέρχνον] Idem est quod strepitus aut sonitus, qui fit in pulmone.

Versu 20.

Γαργαρισμὸν] Hoc loco ponitur pro sonitu, gargarismo simili.

Pagina 245. uersu ultimo.

Σμύρναν] In codice altero perperam adiectum est ζιγγιβέρεως.

Pagina 246. uersu 3.

Διδὸς κόννια β. ἢ γ. ἢ α] Codex prior pro κόννια habet signum, κο. quod alioquin κοτύλην signat. uetus interpres pro α. legit, ε. hoc est, pro uno, quinq;.

Pagina 247. uersu 8.

Δραχ. β] In altero codice additur, ἐν ἄλλῳ δραχ. β.

Versu 9.

Στροβίλων δραχ. ς. κρόκȣ δραχ. β. In Lutetiano, στροβίλων δραχ. ιβ. κρόκου δραχ. ε.

Pagina 250. uersu 9.

Κωλάας. ι.] Alterum exemplar adiectum habet, ἐν ἄλλῳ ιι.

Versu 10.

Ἐαὐ μὴν] In priore exemplari legitur, ἐὰν μή.

Versu 16.

Τὰς πάνυ] Alterum exemplar habet, τὰς μὴ πάνυ, contra sensum authoris.

Versu 23.

Ἐστι σοι μὴ τὸ] In altero deest μὴ, ex nostro additum.

Pagina 251. uersu 11.

Πάνυ λεπτὸν] Lege ὅταν ἢ ῥεῦμα πάνυ λεπτὸν. In codice altero πάνυ λεπτὸν desideratur.

Versu 26.

Τοῦ διὰ μέλιτος ἢ τοῦ χωρὶς αὐτοῦ σκευασθέντος] Prius editum exemplar legit, ἤτοι τοῦ διὰ μέλιτος χωρὶς σκευασθέντος, ex nostro instauratum.

Versu 28.

Ἐνίοτε] Alterum exemplar habet, ὥστε.

Pagina 252. uersu 6.

Πλέον] In altero codice desideratur.

Pagina 255. uersu 5.

Εἰ μὴν καὶ θερμὸς ἂν ὁ κάμνων] In priore codice legitur, εἰ δὲ καὶ θερμὸς ἂν ὁ κάμνων, εἰ καὶ ψυχρὸς, &c.

Pagina 257. uersu 11.

Αὐτὸ] In altero codice legitur, αὐτῷ cum asterisco annotatum.

Pagina 265. uersu 8.

Ἄλλο] Hoc in altero codice impresso desideratur.

Pagina 267. uersu 31.

Πάσχοντος] In altero codice uulgato πάσχοντος desideratur, ex antiquo nostro repositum.

Pagina 270. uersu 25.

Μετὰ τοῦ χειρέως στέατος] Alter codex impressus habet, μετὰ δὲ χειρὸς, quæ lectio etiam recipi potest. Nam χὴρ ceratum quoddam est, ut in sequentibus apparet.

Pagina 271. uersu 33.

Εἰ δὲ μὴ πάνυ] In altero codice μὴ deest.

Pagina 275. uersu 30.

Πραν-

πρακμῶς] Lege παρακμῶς, uicium impreßionis est.

Pagina 275. uersu 3.

Επιθέμασί τε καὶ πόμασιν] Alter codex habet καὶ ῥοφήμασι, ex nostro, & ueteri interprete castigatum.

Pagina 289. uersu 23.

Αμα γὰρ ἀναλύεσθαι συμβαίνει διὰ τοῦτο καὶ τοὺς θρόμβους] In altero uulgato codice legitur, ἅμα γὰρ ἀναῤῥίπτεσθαι συμβαίνει, διὰ τὸ καὶ τοὺς θρόμβους ἀποκρούεσθαί τε καὶ κωλύεσθαι τὴν πολλὴν ἐπιφορὰν αἵματος. Hoc est, accidit enim, ut sanguis simul reuocetur, eo quòd & grumi repelluntur, et magnus eius cursus probibetur. Vtramuis lectionem sequere.

Versu ultimo.

Υποστύφειν] In altero exemplari est ὑποτρέφειν, quod est leuiter nutrire. sed prior lectio magis mihi probatur.

Pagina 290. uersu 7.

Ψίχαι] In altero codice habetur οἱ χυλοὶ, ut referri poßit ad frumentorum superius dictorum cremores.

Pagina 291. uersu 13.

Χύδρον] Legendum est χίδρον, quod frugis, aut leguminis species existit, in nostra regione incognitum.

Pagina 292. uersu 32.

Καὶ τὸ ἄνθος, καὶ τῆς δρυὸς τὸ ὑπὸ τῷ φλοιῷ ὑμενῶδες, καὶ τὸ ὑπὸ τῷ κελύφει] Alter codex uulgatus habet, τοῦ δρυὸς καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ ἀπόξεμα τὸ ὑμενῶδες καὶ τὸ κέλυφον, &c. Sed neutra lectio integra est. In hunc autem modum corrigenda uidetur: καὶ τῆς δρυὸς τὸ ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ ἀπόξυσμα τὸ ὑμενῶδες καὶ τὸ κέλυφον: hoc est, nec non quercus corticis ramentum membranosum, & tunica glandis.

Pagina 295. uersu 2.

Ωστε δύνασθαι] In altero codice legitur, ὥστε μὴ δύνασθαι.

Pagina 297. uersu 28.

Καὶ βόλβιον καὶ στέρνιον] Hæc sæpius ab Alexandro ponuntur nunc inter genera piscium testacea cute præditorum, ut hoc in loco. & capite decimo: οἷόν ἐστι ἥτε βόλβα καλουμένη, καὶ τὸ στέρνιον, καὶ ἄστακα, καὶ ἰσικὰ, καὶ κάραβοι, &c. & capite decimo quinto, ubi habet: καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων τὰ κτένια, καὶ τὰ κηρύκια πλυθέντα πολλάκις, καὶ βούλβαι, καὶ στέρνιον, καὶ ἀστακὸς δίεφθος.

Nunc

Nunc inter carnis species libro septimo cap. tertio, οἷον στέρνιον καὶ βούλβιον, καὶ λαμακλῶν πόδας. *Item capite octauo, ubi habet,* καὶ τῶν κρεῶν, βούλβιον καὶ στέρνιον, καὶ πόδες μάλιστα τῶν βοῶν, *&c. An aũt pro uulua animalium Alexander hic usurpet; non ausim affirmare, cum ipse libro decimo, de colico morbo agens, uuluam* μύτραν *appellet his uerbis:* τοῦτ' εἰ βοῶν τοὺς πόδας, ἢ τὴν κοιλίαν, ἢ τῶν συῶν τὴν μύτραν, καὶ τοὺς ὄνυχας. *Libro secundo inter duriores pisces etiam recensetur, ubi legitur:* καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς σκληροτέροις ἰχθύσι, γλαύκῳ, κυρηνίοις, ἢ τῷ δὲ αὐτῶν ἰσικῷ, ἢ βουλβίῳ, ἢ στερνίῳ.

Pagina 299. uersu 4.

Πρὸς λόγον] *In altero codice legitur* πρὸς ὀλίγον, *nullo sensu.*

Pagina 300. uersu 1.

Δυσκρατώτερον] Codex alter impressus habet δριμυτέραν.

Versu 3.

Δριμυτέρα] *In altero codice desideratur, ex nostro repositum.*

Pagina 303. uersu 34.

Σέλινον καὶ τὸν καλούμενον] Lege σέλινον καλούμενον μακεδόνιον.

Pagina 305. uersu 26.

Καὶ τὸ τηλικαῦτα τὴν ῥῆξιν] Lege, ἢ τοῦτο τηλικαῦτα τὴν ῥῆξιν.

Pagina 309. uersu 30.

Ἐπὶ] Legendum ἐπεὶ, *ut cum febris hos non infestet.*

Pagina 310. uersu 1.

Εἰ γὰρ καὶ] *In codice altero deest* καὶ *particula.*

Pagina 313. uersu 17.

Ἀστακοῦ] *In altero codice adiectum erat,* ἢ λυκούστας, *ut etiam annotauit Goupylus.*

Pagina 316. uersu 16.

Κεκομμένου οὐγ. α] *In altero exemplari* κοχ. α. *ponitur: sicut etiam in sequenti pondere, & paulo post in pice idem signum ponitur.*

Pagina 317. uersu 5.

Βοηθεῖ] *In altero codice impresso* πληροῖ *legitur.*

Versu 20.

Οὐγ. β] *In altero exemplari desideratur hic numerus.*

Pagina 320. uersu 16.

Φθείρεται] *In altero codice legitur* φθάρεται.

Pagina 323. uersu 7.

Διὰ θερμὴν] *In altero codice,* διὰ *desideratur.*

Pagina 325. uersu 2.

Ἐπίπαθον] In altero exemplari legitur, ἐπίπλαστον.

Versu 17.

Κρυῶσαι τοὺς χυμοὺς, ἢ περιχρῶσαι] In altero exemplari habetur, κρυῶσαι τοὺς χυμοὺς, ἢ περικρυῶσαι.

Pagina 326. uersu 12.

Μικρὸν διαστήσας] In altero codice, μικρὸν διαστήσας.

Pagina 327. uersu 8.

Πάστον] In altera editione legitur, πλάστων.

Versu 9.

Κοχλ.] In altero exemplari κόκκον α. nullo sensu.

Versu 31.

Κοχλ. ι] In altero exemplari est, κόκκοι ι.

Pagina 329. uersu 22.

Πεφρυγμένης λιτ. α. S] In altero codice additur, ἐν ἄλλῳ, δρ. β. S.

Versu 27.

Τὰ ξηρὰ] In altero exemplari impresso legitur, τὰ ὀπηρά.

Pagina 330. uersu 16.

Πόσικαν] In altera editione φυσικά.

Versu 20.

Ἐξ ἐναντίας] Lege ἐξ ἐναντίου.

Pagina 333. uersu 2.

Μετὰ ψυχροῦ] In altero codice est, μετὰ ψίχων, cum micis panis.

Versu 7.

Πρασινῶν ὠμῶν χυλοῦ] In altero codice, χυλοῦ desideratur.

Versu 33.

Χυλοῦ δραχ. ϛ] In alio exemplari est, χυλοῦ δραχ. α. ἐν ἄλλῳ, δρ. ϛ.

Pagina 334. uersu 19.

ἢ] In altero codice desideratur hæc particula.

Versu 33.

Ἀναῤῥεομένων] In altero exemplari legitur, ἀναλυομένων.

Pagina 335. uersu 1.

Ἐπιτίθει, καὶ ἐν μετὰ τούτους ἡδυμένοισιν] In altero codice priora uerba desiderantur.

Versu 21.

Μῆλα κυδώνια ι. ῥοῦ, &c] In altera editione erat, μῆλα κυδώνια, ῥοῦ ὀρυφοῦ ἀνὰ δραχ. α.

Versu

Versu 32.

Κοχλ.α.ἢ β] *In altero codice erat* δραχ.α.ἢ β.

Pagina 336.uersu 13.

Ἀνὰ λιτ.γ] *In altero exemplari est,* ἀνὰ οὐγ.γ.

Versu 23.

Ἀνὰ λιτ.α] *In altero exemplari desideratur* ἀνὰ.

Pagina 337.uersu 11.

Δραχ.δ] *In alio codice additur,* δραχ.α.

Pagina 338. uersu 19.

Κοπλῶαι χυλοῦ ξε.δ. &c] *In altero codice legitur,* κοπλῶαι λιτ. γ.γιγγιβέρεως οὐγ.γ.μέλιτ☉ λιτ.α.S. *Sed prior lectio ex nostro exemplari magis mihi probatur.*

Versu 25.

Ἀλλο.μήλων κυδωνίων,χυλοῦ ξε.β] *Haec & reliqua usq; ad περὶ στόμαχον ἀφεμοῦντα τὴν φορὰν, in codice altero desiderantur: nonnullis ad finem illorum exceptis,quae mutila existunt.*

Pagina 339.uersu 21.

Ἀλόης.ῥόδων ξηρῶν ἀνὰ δραχ.ι] *In altero codice legitur,* ἀλόης κοχ.ι.λεάνας δίδου κο.γ.ἢ δ.

Versu 24.

Πρόσπλεξον σκαμμωνίου καὶ μαστίχης ἀνὰ οὐγ.ς] *In altero exemplari legitur,* πρόσπλεξον μαστίχης οὐγ.ς.

Pagina 340.uersu 11.

Ἀνὰ οὐγ.α.S] *In altero impresso codice additur,* ἐν ἄλλῳ οὐγ.β.

Versu 13.

Ἐπίπλασε] *Lege* ἐπίπασε.

Versu 14.

Θερμοῦ κυ.α.S] *Alter codex impressus malè habet* κο.*pro* κυ.

Versu 31.

Πρωὶ καὶ νυκτὸς] *In altero codice tantum est* νυκτὸς.

Pagina 341.uersu 9.

Δραχ.γ] *In altero codice est,* γρ.γ.

Pagina 342. uersu ultimo.

Καὶ στύφον ἔχουσα] *In altero codice est,* ψυχρὸν.

Pagina 343.uersu 18.

Ἐπιχέσας] *Alterum exemplar etiam legit,* ἐπιχέσας, *sed melior lectio uidetur* ἐπαγγέσας.

Ver-

Versu 26.

Τὴν καρδιαλγίαν] *In codice altero habetur*, τὴν καρδίαν, *contra sensum autoris.*

Versu 30.

Μαράθρου οὐγ. ϛ] *In altero codice legitur*, οὐγ. α.

Pagina 345. uersu 17.

Ἐμπιπλαμένα] *In priore codice erat*, ἐμπλέκοντος.

Pagina 348. uersu 11.

Ἔσωθεν εἰς τὸ ταχύτερον ἀποδιωθῆναι. καὶ γὰρ μόνον τὸ σύγκρατον τὰ παχέα λύει, εἰς τὸ] *In altero codice erat*, ἔξωθεν, εἰς τὸ παχύτερον ἀποδιωθῆναι καὶ μόνον, ἀλλὰ λύειν. εἰ δὲ τὸ σύγκρατον τὸ, *&c.*

Pagina 349. uersu 5.

Φύσει ξηρὰ] *Legendum est*, φύσει θερμὰ καὶ ξηρά.

Versu 29.

Εἰ γὰρ] *In altero codice uulgato* γὰρ *desideratur.*

Pagina 350. uersu 25.

Καὶ ἔκλυτον γεγονὸς τὸ στόμα, *&c*] *In priore exemplari erat*, ἔκλυτον καὶ εἰωνεὶ παρὰ τὸ στόμα γεγονὸς τῆς κοιλίας, καὶ διὰ τοῦτο ἀνορεξεῖν.

Pagina 351. uersu 28.

Καὶ ἅλυξ] *In altero codice additur*, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φασίου πεπέριον.

Pagina 352. uersu 21.

Οὐ σφοδρῶς] *In altero codice* οὐ *desideratur.*

Pagina 353. uersu 5.

Ναρδίνου χειμῶνος οὐγ. η. θέρους οὐγ. ϛ. κηροῦ λευκοῦ οὐγ. η] *Hæc in altero codice desiderantur, ex nostro & ueteri instaurata.*

Versu 9.

Οὐγγίαν ἐκ ταύτης ἐμβάλλων] *Hoc in altero exemplari deest.*

Versu 24.

Οὐγ. δ] *In altero codice additur*, ἐν ἄλλῳ δραχ. δ.

Versu 25.

Οὐγ. ϛ] *In altera editione erat*, οὐγ. β.

Versu 30.

Τῇ νάρδῳ καὶ τῇ κηρωτῇ] *In altero codice impresso legitur*, τῇ νάρδῳ τὴν κηρωτήν.

Pagina 354. uersu 3.

Μαστίχης, ἀλόης, κρόκου, σμύρνης, *&c*] *In altero uulgato codice legitur,*

tur, μαστίχης οὐγ. δ. ἐν ἄλλῳ, οὐγ. α. ναρδου λιτ. α. ἀλόης, κρόκου ἀνὰ οὐγγ. α. ζιγγιβέρεως, κηροῦ ἀνὰ οὐγ. ς. ἀψινθίου χυλοῦ οὐγ. β. στύραξ οὐγ. δ.

Versu 13.

Στύραξ οὐγγ. β] *In altero exemplari impresso adiectum est*, ἐν ἄλλῳ οὐγγ. ς.

Versu 14.

Τερεβινθίνης οὐγ. α. ς] *In altero exemplari additur*, ἐν ἄλλῳ οὐγγ. ς.

Versu 25.

Οποπάνακος ἀνὰ οὐγ. β] *Hic quoq; in altero codice impresso additur*, ἐν ἄλλῳ τοῦ ζιγγιβέρεως οὐγ. α.

Versu 26.

Σχίστης οὐγ. α] *Alter codex habet*, σμύρνης οὐγ. α.

Versu 28.

Περίπασσε] *In altero exemplari erat* περίπλασσε.

Pagina 355. uersu 5.

Οὐγ. α. ς] *In altero codice hoc desideratur.*

Versu eodem.

Λιτ. β. ς] *In altero exemplari erat*, λιτ. β. ἐν ἄλλῳ, λιτ. β. ς.

Versu 7.

Φύλλων οὐγ. α] *In altero codice erat*, οὐγ. δ.

Versu 9.

Προπόλεως, στυράκος ἀνὰ οὐγ. γ] *Alter codex habet*, προπόλεως, τερεβινθίνης, λιβάνου ἀνὰ οὐγ. γ. ἐν ἄλλῳ, λιβάνου οὐγ. β.

Versu 12.

Κηροῦ λιτ. α] *In altero codice impreßo deerat.*

Versu 32.

Μελιλώτου δραχ. μ] *Etiam hoc in altero codice deerat.*

Versu 33.

Αμώμου δραχ. ν] *In altero exemplari impreßo desideratur.*

Eodem.

Αμμωνιακοῦ θυμιάματος δραχ. μ] *In altera editione est*, δρ. κ.

Versu 34.

Κύφεως ἱερατικοῦ δραχ. ιε] *In altero exemplari est*, Κυφίου ἱερατικοῦ δραχ. ιβ.

Versu eodem.

Κύφεως ἱερατικοῦ δραχ. ιε] *Adyciendum est*, σμύρνης δραχ. ι. *Alter codex habet*, ζιγγιβέρεως.

Pagina

Pagina 356. uersu 14.

Τερεβινθίνης, βδελλίου, καρδαμώμου ἀνὰ μνᾶ α] In altero codice desideratur.

Versu 15.

Κυπέρου, σμύρνης, κρόκου, κινναμώμου, μελιλώτου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, λιβάνου, ἀνὰ δραχ. κε] In altero exemplari erat κυπέρου, ζιγγιβέρεως ἀνὰ δραχ. κε. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος δραχ. κδ. ἐν ἄλλῳ κθ. λιβάνου δραχ. κε.

Versu 32.

Ελαίου ἰρίνου λιτ. α. S] In altero codice uulgato deest.

Pagina 357. uersu 10.

Τερεβινθίνης οὐγ. δ] In altera editione erat, οὐγ. α.

Versu 11.

Λαδάνου οὐγ. β] In altero exemplari erat, οὐγ. δ.

Versu 13.

Χλωάς] Legendum est, ἢ χλωάς. nam ἢ omissum est.

Versu 14.

Αφροῦ] Et hic legendum est, κρόκου ἀφροῦ.

Versu 31.

Lege στύρακος καλαμίνου, κηροῦ ἀνὰ οὐγ. γ. &c] In altero codice est, στύρακος, καλαμίτου, οὐγ. δ. κηροῦ, οὐγ. γ.

Versu 32.

Μυελοῦ ἐλαφείου, οὐγ. β. S] In alio codice erat, οὐγ. S.

Versu 33.

Τερεβινθίνης οὐγ. α] In altero impresso codice additum est, ἐν ἄλλῳ δ.

Pagina 358. uersu 2.

Καὶ νάρδου οὐγ. ς] In codice prius uulgato erat, οὐγ. γ.

Versu 7.

νάρδου οὐγ. γ] Alterum exemplar habet, νάρδου οὐγ. ϛ. ἐν ἄλλῳ, τοῦ νάρδου, οὐγ. ιβ. ἢ ιε.

Versu 21.

Κηροῦ ποντικοῦ ἀνὰ οὐγγ. γ] In altero uulgato codice hæc desiderantur.

Pagina 359. uersu 20.

Παθῶν] Videtur legendum esse, χυμῶν.

Pagina 360. uersu 7.

Ανάγκη γοῦν ἐν ταῖς, &c] In altero codice uulgato erat, ἀνάγκη

γοῦν τοῖς χλιαρὰν τὴν διάθεσιν ἢ δύνατον ἔχουσι ποιότητα, σπουδάζειν ἰᾶσθαι βοηθήμασι, &c.

Versu 15.

Εἴρηται] adde δὲ, ut sit εἴρηται δὲ παρὰ, &c.

Versu 33.

Τῷ ἀπό τε ἡλίου καὶ πυρὸς διαλύεσθαι, Legendum esse uidetur.

Pagina 361. uersu 3.

Καὶ ὑδρελαίῳ, καὶ ἐλαίῳ ῥοδίνῳ, &c] In impresso antea codice est, ἐλαίῳ χρησάμενος. reliqua desiderantur.

Pagina 362. uersu 10.

Καθάπερ ὑπὸ] Melior lectio uidetur esse, καθάπερ δὲ ὧδε τ', &c.

Versu 32.

Ἀλλ' ἀδύνατον ἰάσασθαι] Legendum est, ἀλλὰ τούτους ἀδύνατον ἰάσασθαι.

Pagina 364. uersu 27.

Σπανίως] Legendum est, οὐ σπανίως, id quòd in altero exemplari animaduersum non est.

Versu 34.

Συμβαίνει δὲ ὑπό τινος] Hic legendum est, συμβαίνει δὲ καὶ ὑπό τινος.

Pagina 365. uersu 26.

Πετροσελίνου μακεδονικοῦ] In altero codice uulgato μακεδονικοῦ deest.

Versu 30.

Υσσώπου] Adde κρητικοῦ.

Versu 31.

Σελίνου χλωροῦ, δέσμη α. καρδαμώμου δρ. β] Alterum exemplar habet σελίνου χλωροῦ, καρδαμώμου ἀνὰ δρ. β.

Versu 33.

Μέλιτος ξε. α] In altero codice erat, ξε. β.

Pagina 372. uersu 7.

Προσαναπαύεσθαι] Vt sensus integer fiat, adde δεῖ.

Versu 16.

Η ὀμφακομέλι] In altero codice erat, ὄμφακα, η.

Pagina 373. uersu 24.

Σινύου] Legendum est, σινυονίῳ.

Pagina 374. uersu 24.

Φοινίκων δρ. ϛ] In altero exemplari est, φοινίκων δρ. ιϛ.

Pagi-

Pagina 377. uersu 5.

Κρητικοῦ] Intellige ἑψήματος, hoc est *sapæ*.

Pagina 379. uersu 2.

Καὶ ἃ μετὰ τῶν] Legendum uidetur, καὶ ἃ μὲν τὰ τῶν. *sic enim uetus quoque legit interpres*.

Pagina 387. uersu 22.

Περὶ τῶν ἥπατος φλεγμονῆς] *In codice antea edito hic liber non ab hoc capite incipit, sed ab eo quod est* περὶ ὑδέρων.

Pagina 391. uersu 21.

Ἀλλὰ] *In altero codice deest*.

Pagina 392. uersu 3.

Υποκλύζεται] Adde, ἢ ὕλῃ. *ex ueteri interprete*.

Pagina 393. uersu 28.

Κηροῦ ἀνὰ δρ. π. &c] *In altero codice uulgato erat*, κηροῦ ἀνὰ δραχ. κ. κρόκου δραχ. δ. κυπρίνου δραχ. δ. ὄξους κο.

Versu ultimo.

Σαμψύχου χλωρᾶς δρ. κδ. &c] *In altero codice erat*, σαμψύχου χλωρᾶς κηροῦ πιτυΐνης ἀνὰ δραχ. κ. κυπρίνου δρ. ϛ. ἐν ἄλλῳ, δρ. κ.

Pagina 394. uersu 4.

Ἀλλο] *In altero exemplari deest*.

Versu 8.

Αψινθίου κόμης] *In altero codice erat*, ἀψινθίου κόμμεως.

Versu 19.

Βδελλίου ἀνὰ δρ. π. &c] *In altera editione erat*, βδελλίου ἀνὰ δρ. κ. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος δρ. κ.

Versu 28.

Κηροῦ οὐγ. γ. ἐλαίου ναρδίνου ἢ μηλίνου οὐγ. γ] *In altero codice uulgato desideratur*.

Pagina 395. uersu 29.

Κυπρίνου λι.] *In altera editione erat*, κο. α.

Eodem.

Οἴνου κοχ. α] Legendum *est*, κοτ. α. *In altero autem codice deest*.

Pagina 396. uersu 6.

Βδελλίου δρ. θ. ἀλόης, σμύρνης ἀνὰ οὐγ. β] *In altero codice erat*, βδελλίου οὐγ. θ. ἐν ἄλλῳ η. ἀλόης, ζιγγιβέρεως ἀνὰ οὐγ. β.

Versu 8.

Προπόλεως οὐγ.γ] In priore codice additur, ἐν ἄλλῳ, οὐγ.β.ς.

Versu 9.

Νάρδου οὐγ.α. καρδαμώμου οὐγ.β] In altera editione erat, νάρδου, καρδαμώμου ἀνὰ οὐγ.β.

Versu 10.

Ηδυχρόου μάγματος οὐγ.α.ς.&c] Alterum exemplar habet, ἡδυχρόου μάγματος οὐγ.ϛ. reliqua desiderantur.

Versu 21.

Τερεβινθίνης οὐγ.ς] In altero additur, ἐν ἄλλῳ.

Pagina 397. uersu 14.

Πρὸς τούτοις δὲ] In altero codice totus hic locus deest, usq; ad uersum 18.

Versu 23.

Ναρδοστάχυος γρ.γ] In altero exemplari additum est, ἐν ἄλλῳ, γρ.ϛ.

Versu 24.

Αλόης γρ.ϛ] In altera editione deest.

Versu 25.

Μαστίχης γρ.γ] In altero codice erat, γρ.ϛ.

Versu eodem.

Αμμωνιακοῦ, κόστου ἀνὰ γρ.ϛ. ἀσάρου γρ.ϛ] In altero exemplari hæc desunt.

Pagina 398. uersu 2.

Εἰς οἶνον ἀσκαλωνίτην] Legendum est, ἐκ οἴνου ἀσκαλωνίτου.

Versu 19.

Κινήσεως] Lege κυνώσεως, uicium impreßionis est.

Versu 24.

Καππάρεως ῥίζης] In altero codice, ῥίζης desideratur.

Versu eodem.

Κόστου μέρος α] In altero exemplari additur, ἐν ἄλλῳ μέρη β.

Versu 30.

Πάντα ἴσα] In altero uulgato codice ἴσα desideratur.

Pagina 399. uersu 3.

Λύκιου] Alter codex non habet.

Versu eodem.

Ναρδοστάχυος γρ.ϛ] Deest in altero uulgato codice.

Pagina 404. uersu 4.

Χώριον] Lege λιχώριον.

Pagina 405. uersu 13.

Καὶ ἀρτυτὴν] Videtur legendum esse, ἀρτυτόν.

Pagina 408. uersu 6.

Τὸ ῥυπτικὸν ἐγκράτιον] Vicium est impreßionis. legendum enim est, ῥυπτικὸν καὶ ἐγκράτιον.

Versu 33.

Καὶ ἄρτον θερμὸν διδόναι καθ' ἑαυτὸν, καὶ μετ' οἴνου, &c] Alterum exemplar habet, καὶ ἄρτον θερμὸν διδόναι καθ' ἑαυτὸν καὶ προσαδίειν ἢ τυρίου, &c.

Pagina 411. uersu 9.

Κεχωρὶς δὲ ῥίζης δραχ. δ] Alterum exemplar habet, κεχωρὶς δρ. δ. ἐν ἄλλῳ, δραχ. α.

Versu 13.

Καὶ ὕδατος, &c] In altero exemplari erat, καὶ δίδου καρὺς ποντικοῦ τὸ μέγεθος μεθ' ὕδατος θερμοῦ πίνειν κο. γ.

Pagina 412. uersu 4.

Ἀνὰ δραχ. δ. ἀσφάλτου δραχ. δ] In altero codice erat, ἀνὰ δραχ. β. ζιγγιβέρεως δραχ. β.

Versu 9.

Σταφίδος σαρκὸς δραχ. ρξ] In altero codice erat, σταφίδος σαρκὸς δραχ. ρξς. Paulus Aegineta habet, δραχ. ρξ.

Pagina 413. uersu 22.

Hoc caput, & reliqua usq; ad nonum, in priore exemplari desiderantur.

Pagina 454.

Caput nonum in hac editione, in altera primum est libri decimi.

Pagina 460. uersu 1.

Σίραιον ὃ λέγεται καὶ ἕψημα] In altero exemplari hæc desiderãtur.

Pagina 472. uersu 21.

Omnia quæ à capite decimo, libri octaui, usq; ad eius finem habentur, in priore editione Græca desiderantur: ex nostro codice, ueteri interprete adiuuante, reposita.

Pagina 513. uersu 9.

Καὶ παυσαμένων ἔτι αὖθις] Alterum exemplar ἔτι non habet.

Versu 31.

Κύστεως δέ τι καὶ μεσοφρύδιος διὰ τῶν ἰδίων ἴσαι σημείων τὸ πλῶ, etc] In altero exemplari uulgato erat, κύστεως τι καὶ μεσοφρύδιος κατά γε τῶν ἰδίων ἴσαι σημείων τῷ πλῶ, &c.

Versu 34.

φθοράς] Lege, φορᾶς. corrupte impressum.

Pagina 516. uersu 3.

Αλλ' ἐλεῖν οὕτως ὡς τὸ λαμβάνειν καὶ τὰ χαμιλαίας φύλλα, χαλκοῦ καὶ ἀνίσου ἀνὰ δρ. ε] Hic locus in utroque exemplari, tum Lutetiano, tum Basiliensi peruersus est. Sic autem legendum censeo, ἀλλ' ἐλεῖν οὕτως ὡς τὸ λαμβάνον, καὶ τὰ χαμιλαίας φύλλων, χαλκοῦ λεπίδ☉ καὶ ἀνίσου ἀνὰ δραχ. α. consentiente ueteri interprete, & nostro codice.

Versu 9.

Καὶ ὅλην τὴν δόσιν] Adde τοῦ βοηθήματ☉.

Versu 11.

Καὶ τὴν δόσιν τοῦ βοηθήματ☉] Hoc superfluum est. Nam superius semel positum.

Pagina 517. uersu 18.

Κρόνου δραχ. ι] In altero codice additur, ἐν ἄλλῳ, δρ. ν.

Versu 20.

Στύραχ☉ δρ. δ] In altero exemplari additur, ἐν ἄλλῳ, δρ. ν.

Pagina 518. uersu 2.

Ινα ἀναπνεύσῃ] In priori editione erat, ἀνανεύσει.

Pagina 519. uersu 5.

Αμμωνιακοῦ δρ. κδ] In codice prius edito erat, λο.

Pagina 522. uersu 18.

Μετὰ ὄξους λείου] Alterum exemplar, μετὰ ὄξους non habet.

Pagina 524. uersu ultimo.

Ως τοὺς πόρους ἀραιῶσαι] In altero codice erat tantum, τοὺς πόρους.

Pagina 527. uersu 6.

Η σελίνων ῥίζας] In altera editione erat, ἢ σελίνων κεφαλάς.

Pagina 529. uersu 23.

ὑποδροπτωμένων] In altero exemplari erat, ὀπτομένων.

Pagina 537. uersu 13.

Καὶ τὸ μὴ πεπτόμενον] In altero uulgato codice erat, τὸ μὴ πέπτοντα.

Versu 28.

Καὶ τῶν ἀρνίων μὴ λιπαρά, καὶ τῶν στρουθίων χλωροὺς] In altero exemplari erat, καὶ τῶν στρουθίων τὰ λιπαρά, χλωρούς, &c.

Pagina 541. uersu 17.

Κἂν ἀδιψία ᾖ] Alius codex habet, κἂν ἄδιψα ᾖ.

Versu 22.

ἐπισπᾶ

Ἐπισπᾶται καὶ ὀδυνύλυ πραΰνει] In altero codice erat, ἐπισπᾶται καὶ τὸ δάκνειν, καὶ ὀδύνην ἐμποιεῖ.

Pagina 545. uerſu 18.

Η ζέματ@ ἠρυγγίε] Alterũ exemplar habet, ζέματ@ ἢ ἠρυγγίε.

Verſu 27

Η λαδανίνου] Alter codex impreſſus habet, ἢ λαδάνε.

Pagina 546. uerſu antepenultimo.

Καὶ ἡ ὅλη ἕξις] In altera editione, καὶ ἡ ὄρεξις.

Pagina 548. uerſu 11.

Πρὸς στραγγουρίαν καὶ δυσουρίαν] In altero codice tantum erat, πρὸς δυσουρίαν.

Verſu 20.

Εἰ δὲ μετὰ δήξεως σφοδρᾶς, &c] In altero exemplari erat, εἰ δὲ καὶ χωρὶς βάρους ἐλκ@ εἶναι περὶ τὴν κύστιν ὑπονοεῖν χρὴ, εἰ μετὰ δήξεως σφοδρᾶς καὶ πύε ἔκκρισις γένοιτο.

Verſu 26

Εἰ δὲ ἄνευ βάρους ἡ ὀδύνη, ἢ διάτασις μόνης] In priore editione erat, εἰ δὲ ἄνευ βάρους ἡ ὀδύνη ἢ διατάσεως μόνης.

Pagina 550. uerſu 14.

Διακινησίαι] In altero exemplari erat, ἀκινησίαι.

Verſu 31.

Τὸ τοῦ φάγου αἷμα] In codice antea impreſſo erat, τὸν φάγον.

Pagina 564. uerſu 2.

Ὀλίγον οἴνε, τῶν λεπτομερῶν] In altero codice erat, ὀλίγον οἴνου, ἢ τῶν λεπτομερῶν.

Pagina 565. uerſu 13.

Τῶν ἀφύσων, οἷον, &c] Alterum exemplar habet, τῶν ἀφύσων σπερμάτων, οἷον ῥίζης σελίνε, ἢ κόμης πράσε, ἢ γλύκων@, ἢ ὀλιγαίνε, ἢ ἀνίσε, ἢ πεπέρεως, ἢ ἀμυγδάλων.

Pagina 566. uerſu 23.

Ἐπιπᾶσθαί τι] In altero exemplari erat, ἐπὶ πᾶσί τε.

Pagina 565. uerſu 34.

Μίγνυται] In altero codice legitur δύναται.

Pagina 572. uerſu 12.

Ἀλόης, καστορίε ἀνὰ ὀγ. α] In altero exemplari eſt, ἀλόης καστορίε ἀνὰ ὀγ. δ. ἐν ἄλλῳ, ἀνὰ ὀγ. α.

Verſu 25.

Τοῦ βασιλικοῦ οὐγ. β] In priore editione additum est, ἐν ἄλλῳ, οὐγ. ϛ.

Versu eodem.

Δαφνόκοκκα ν. σκόρδων σκελίδας ν] In altero codice erat, δαφνόκοκκα ρ. σκόρδων σκελίδας γ.

Pagina 577. uersu 20.

Θείου ἀπύρου δρ. β. ὀπίου δρ. ϛ] In altero exemplari est, θείου ἀπύρου δραχ. β. ἐν ἄλλῳ, δραχ. ϛ. ὀπίου δρ. ϛ.

Pagina 582. uersu 13.

Ὡς εἴ γε χωρὶς, &c] In altero codice uulgato erat, ὡς εἴ γε χωρὶς φλεγμονῆς προηγησαμένης, εἶναι ψυχρὰν τὴν κωλικὴν, καὶ εἰλεώδη διάθεσιν.

Versu 27.

Ἐπὶ κλυστῆρος] In altero legitur, ὡδὶ ἐνετῆρος.

Pagina 601. uersu 12.

Ῥόδων χυλοῦ ξε. β. μέλιτος ξε. α] In altero codice erat, ῥόδων χυλοῦ λιτ. β. μέλιτος λιτ. δ.

Versu 14.

Ἕψε ὁμοῦ πάντα ἄχρις μελιτώδους συστάσεως, καὶ λειώσας τὴν σκαμμωνίαν ἐπίβαλλε. ἡ τέλεια δόσις κοχ. ε] Alterum exemplar habet, ἕψε ὁμοῦ πάντα. ἡ τέλεια δόσις κο. ε. ἡ ἐλάττω κο. β. ἡμέρας γ.

Pagina 609. uersu 18.

Δεῖ δὲ οὕτω ποιεῖσθαι τὴν λύσιν μετὰ ὀξυκράτου] Altera editio habet, δεῖ δὲ οὕτω ποιεῖσθαι τὴν δόσιν.

Pagina. 614. uersu 33.

Ἡ δόσις ἡ τέλεια οὐγ. α. ἡ ἐλάττων γρ. κ] In priore editione erat, ἡ δόσις ἡ τελεία οὐγ. τὸ ϛ. ἐν ἄλλῳ, οὐγ. α.

Pagina 617. uersu 2.

Καὶ νηστευέτω ἕως ὡρῶν ϛ. ἀρχὴν δὲ, &c] In altero codice erat, καὶ νηστευέτω ἕως ὡρῶν ϛ. ἀρχὴν δὲ ποιεῖ τοῦ διδόναι τὴν ἀντίδοτον ταύτην ἰσημερίῳ ἀναλαμβανέτω δὲ ὁ πάσχων πρῶτον ἡμέραν μίαν ὑπὲρ μίαν, καὶ παραλιμπανέτω ἡμέρας ιε. καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὰς σ δόσεις, μίαν ὑπὲρ μίαν ἢ ὑπὲρ δύο λαμβανέτω.

Versu 25.

Μάλιστα τοῦ κυάμου] In altero exemplari erat, μάλιστα τοῦ ἀμύλου.

Pagina 620. uersu 6.

Πνιγμόν τινα] In priori editione legitur, νυγμόν τινα.

Pagina 621. uersu 13.

Τὰ διὰ τοῦ τηλίνου ἀλεύρου, λινοσπόρμου καὶ ἄρας] In altera editione λινοσπόρμου desideratur.

Pagina 626. uersu 28.

Τῆκε] Alterum exemplar non habet.

Pagina 627. uersu 4.

Ἐλαίου παλαιοῦ λιτ. ι] In altero codice additur, ἐν ἄλλῳ, λι. γ. ἢ ε.

Versu 16.

Ὀποῦ κισσοῦ οὐγ. δ] Alter codex legit, κισσοῦ οὐγ. δ. τὸν ὀπόν.

Versu 24.

Καστορίου οὐγ. α] In altero exemplari additum erat, ἐν ἄλλῳ, οὐγ. β.

Versu 28.

Τερεβινθίνης ῥητίνης οὐγ. ϛ] In altero codice additur, ἐν ἄλλῳ, οὐγ. γ.

Pagina 628 uersu 8.

Οἰσύπου] In priore editione erat, ὑσσώπου.

Pagina 629. uersu 28.

Τοῦ πάσματος] Alterum exemplar habuit, τοῦ σπάσματος.

Pagina 630. uersu 1.

Καὶ τοῖς κεφαλὰς ὑγρὰς ἔχουσι, &c.] Hic peruersus erat textus, nec suo loco ut decet restitutus, imò quædam bis erant posita, ut ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ὑὸς στέαρ μετὰ ἀσβέστου, &c. quod bis, nempe in podagra pituitosa & in sanguinea repetitur, cū tantū ad pituitosam pertineat, ut nos ex codice nostro, consentiente etiam ueteri interprete, restituimus.

Versu 15.

Καὶ πρὸς κυνόσμωδη δὲ] In altero exemplari erat, καὶ πρὸς κυνομορῶν.

Versu 19.

Καὶ πρὸς ἐλεφαντικοὺς σύνθεμα] In altera editione est, πρὸς ἐλεφάντας πεποίηται.

Versu 26.

Ἀφρονίτρου] Alterum exemplar habet, μαῤῥονικοῦ.

Pagina 631. uersu 2.

Κυμίνου] In priori editione erat, κυαμίνου.

Versu 8.

Ἀγρώστεως ξηρᾶς] Alter codex legit, ἀγρώστεως, ἐν ἄλλῳ ἰτέας ξηρᾶς.

Versu 10.

φύλλου, οὐγ. β] In altero codice erat, ψυλλίε, οὐγ. β.

Versu 25.

Τοῖς ἐκ τοῦ φλεγματικοῦ χύμου ποδαγριῶσι, μάλιστα δὲ τοῖς τὴν ἐπιφάνειαν λεπτύνεσθαι δεομένοις] Hæc in altero exemplari desiderabantur.

Pagina 632. uersu 20.

Τὰς οἰδηματώδεις ὄγκους καὶ πάσας φλεγμονὰς] Alter codex habebat, τὰς οἰδηματώδεις πάσας φλεγμονὰς.

Versu 27.

Τοσαῦτα περὶ δὴ ἐπὶ φλεγματικῶν, &c] In priore editione hæc transposita erant superius.

Pagina 634. uersu 18.

Περὶ τῶν τοπικῶν βοηθημάτων πρὸς φλεγμονὰς] In altero exemplari hæc inscriptio non est.

Versu ultimo.

Επ' αὐτὰ στέλλεσθαι] In altero codice erat, δέχεσθαι.

Pagina 635. uersu 1.

Δεῖ δὲ καλῶς ἕψειν ἐν οἴνῳ] In altera editione, ἐν οἴνῳ desideratur.

Pagina 638. uersu 23.

Υπερικοῦ οὐγ. θ] Alterum exemplar legit, ὑπερικοῦ οὐγ. β. ἢ θ.

Versu eodem.

Αριστολοχίας] Adiecimus ex ueteri interprete στρογγύλης, quod in altero codice non erat.

Pagina 640. uersu 9.

Ελαίου παλαιοῦ ξε. α] In altero exemplari erat, λιτ. α. ex Paulo Aegineta, & ueteri interprete restitutum.

Versu 10.

Λεπίδος χαλκοῦ οὐγ. α. χαλκοῦ κεκαυμένου οὐγ. α] In priore editione erat, λεπίδος χαλκοῦ κεκαυμένης, οὐγ. α.

Versu 18.

Ονίτου σηκυθινοῦ γρ. ιθ] In altera editione erat, οὐγ. κ.

Versu 20.

Λίθου περδικίτου] Alterum exemplar legit, λίθου πυρίτου.

Versu 23.

Μέλανος] Alter codex non habet.

Versu 25.

Στρογ

Στρȣθοκαμήλου λιτ. α] In altero exemplari erat, ȣ̓γ. α.

Versu 29.

Αναλυθῇ] In altero codice erat, ἀναλωθῇ.

Pagina 641. uersu 18.

Λεπτοκαρύων ȣ̓γ. θ] In altera editione additur, ἐν ἄλλῳ, ȣ̓γ. ς.

Pagina 642. uersu 7.

Περίττον πολλῶν] In altero codice erat solum περὶ, & asteriscus à Goupylo interpositus.

Versu 34.

Καὶ φαρμάκων καθαρτικῶν] In priore editione, καθαρτικῶν desiderabatur.

Pagina 643. uersu 21.

Υδροειδῆ] Alterum exemplar legit, ἰσχυροειδῆ.

Versu penultimo.

Ναρκῶν ἐπιφέρειν] In altero codice erat, ναρκῶν καὶ ἐπιφόρειν.

Pagina 644. uersu 20.

Ερμοδακτύλȣ δραχ. α] In priore editione erat, λιτ. α.

Versu eodem.

Γιγγιβέρεως] In altero codice erat, σμύρνης.

Versu 23.

Εἰ δὲ θέλεις ὧδε πλέον ὑπάγειν] Alterum exemplar, ὧδε πλέον non habet.

Versu 30.

Ερμοδακτύλȣ ȣ̓γ. γ. κυμίνου, &c] In priore editione erat, ἑρμοδακτύλου ȣ̓γ. γ. κυμίνου ȣ̓γγ. γ. ἐν ἄλλῳ, γρ. ιγ. ζιγγιβέρεως ȣ̓γγ. β. πιπέρεως λι. ια.

Versu 33.

Ερμοδακτύλου γρ. δ] In altero codice erat, γρ. α.

Versu 34.

Κυμίνου κε. δ] In altero exemplari est, γρ. δ.

Pagina 645. uersu 1.

Μετ' οἰνομέλιτος] Hoc altera editio non habet.

Versu 4.

Παρακμάζοντος] In altero codice erat, ἀκμάζοντος.

Versu 9.

Εὐφορ-

Εὐφορβίου γρ.δ] *In priore editione additur, ἐν ἄλλῳ. γρ. α.*

Versu 10.

Μαστίχης, γρ. ϛ. κασσίας γρ. α] *In altero exemplari hæc deside-rantur.*

Versu 15.

Ερμοδακτύλου γρ. δ] *In altero codice additur, ἐν ἄλλῳ λι. δ.*

Versu 20.

Ερμοδακτύλου λι. δ] *In altero exemplari additum erat, ἐν ἄλλῳ, γρ. α.*

Versu eodem.

Κυμίνου αἰθιοπικοῦ γρ. δ. ἀνίσου, γρ. γ. σίου γρ. γ] *Alterum exem-plar legit, κυμίνου αἰθιοπικοῦ γρ. γ. ἀνίσου γρ. ϛ. ἰσίου γρ. γ.*

Versu 22.

Αγχρινοῦ γρ. γ. μόσχου λι. α. φοῦ γρ. γ] *Hæc in altero codice de-sunt.*

Versu 23.

Γιγγιβέρεως γρ. γ. ναρδοστάχυος γρ. β] *Hæc quoque alterum exem-plar non habet.*

Pagina 646. uersu 28.

Σινύε ἀγρίε σπέρματος ὀγ. 8] *In altero codice erat, ὀγ. α. 8.*

Pagina 647. uersu 1.

Η δόσις γρ. ε. ἢ ϛ] *In priore deest, ἢ ϛ.*

Versu 7.

Δακρυδίου λι. ζ] *In exemplari antea edito additur, ἐν ἄλλῳ θ.*

Versu 28.

Οἱ δὲ πολλῶν προσμεμιγμένων καὶ] *In altera editione, πολλῶν προσμεμιγμένων desiderabatur.*

Versu ultimo.

Πεπέρεως γρ. α] *In altero exemplari erat, ὀγ. α.*

Pagina 648. uersu 13.

Αλλο πόμα τὸ μετὰ τὸ ληφθῆναι τὴν ὀδύνην αὐτίκα λυόμενον, σκεύα-ζεται οὕτως, ὀρυσίμου σπέρματος γρ. δ. γιγγιβέρεως δραχ. ϛ. κορωνοπο-δίου ῥίζης, ἀμμί ου, πεπέρεως ἀνὰ γρ. ϛ. πάντα λειοθήσεται. ἡ τελεία δόσις γρ. ϛ. *Hæc altera editio non habet.*

Pagina 650. uersu 2.

Υπερικοῦ ὀγ. ϛ] *In altero codice erat, ὀγ. β.*

Versu 13.

Φέβρυα.

φεβρουαρίῳ ἡμέρας ι. παρὰ μίαν] Hæc in altera editione non sunt.

Versu 19.

Μηνὶ ἰουλίῳ διὸς ἡμέραν α. &c.] In altero exemplari erat, μηνὶ ἰουλίῳ διὸς ἡμέραν α. παρὰ μίαν, μηνὶ αὐγούστῳ διὸς ἡμέραν α. παρὰ μίαν, μηνὶ σεπτεμβρίῳ διὸς ἡμέραν α. παρὰ μίαν, μηνὶ &c.

Versu 26.

Καὶ οὕτω διὰ μηνῶν ιβ. πληρώσει ἡμέρας λϛ. ἐν ἐνιαυτῷ περιοδεύοντι] In altero codice hæc non habentur.

Versu 31.

Καὶ συμπίπτειν] Alter codex, καὶ non habet.

Pagina 652. uersu 5.

Οπίου δρ. δ] In altero codice additur, ἐν ἄλλῳ η.

Versu 22.

Αναλυθῶσιν] In priore editione erat, ἀνηλωθῶσιν.

Versu 24.

Καὶ ἀνατίθει] Hoc in codice antea uulgato non erat.

Pagina 653. uersu 24.

Γιγγιβέρεως, οὐγ. β] In altera editione erat σμύρνης.

Pagina 668. uersu ultimo.

Βραχυτέραν] Legendum est, βραδυτέραν corruptè impressum. In altero quidem exemplari legitur βραχυτέραν, sed contra sensum authoris.

Pagina 675. uersu 7.

Οὐχ ἅπαξ δὲ αὐτὸ ἐμβρέξεις, ἀλλὰ] Hæc in codice prius uulgato desiderantur.

Pagina 676. uersu 34.

Ψυχρᾶς δυσκρασίας] In altero exemplari δυσκρασίας non erat.

Pagina 680. uersu 19.

Τῷ ξηραίνειν] In altera editione erat, τὸ ξηραίνειν.

Versu 29.

Εἰργάσατο] Alterum exemplar legit, ἀργάσαντο.

Pagina 681. uersu 8.

Απάντων δὲ τῶν] In altero codice deerat, δὲ.

Pagina 684. uersu 2.

Καὶ πότε τοῦ πίπτεσθαι] Alter codex τοῦ non habet.

Pagina 686. uersu 23.

Επιρροφήματος] In altero exemplari erat, ἐπιρρόφηματος.

Pagi-

Pagina 688.uersu 11.

Τῆς συστολῆς] Alter codex legit, μετὰ συστολῆς.

Versu 24.

Μάλιστα δὲ ἐν τούτοις] In altero codice hæc desiderantur.

Pagina 692.uersu penultimo.

Επιθύματα] Altera editio habet, ἀποῤῥύματα, sed contra sensum authoris: & paulo pòst iterum pagina 693.uersu 12, τὰ τοιαῦτα ἀποῤῥύματα.

Pagina 693.uersu 26.

Διεφθαρμένους] Alterum exemplar habet, διαφορουμένους.

Pagina 696.uersu 24.

Τίναν] In altero codice erat, τιτάνδα. Romanum est uocabulum. Goupylus quoq; annotauit.

Pagina 698.uersu 15.

Αὐχμώδεις] In priore editione erat, ἀτμώδεις.

Pagina 700.uersu 5.

Αναῤῥιψάντων] In altero codice desideratur.

Pagina 701.uersu 8.

Τὰ γὰρ ἀμφότερα πραττόντων, τι μὲν διαφορούντων] Alter codex legit, ὁ γὰρ ἀμφότερα πράττων, τῶν ποτὲ μὲν διαφορούντων.

Pagina 702.uersu 2.

Οὔπω] In altero exemplari est οὕτω.

Versu 5.

Καὶ πυρετὸς ἐπαυξήσει] In priore editione erat, καὶ τούτους ἐπαυξήσει.

Pagina 703.uersu 2.

Μὴ βαρύνειν] Alterum exemplar habet, μὴ βραδύνειν.

Versu 9.

Πάνυ πινέσθω] In altero codice erat, πάλιν γιγνέσθω.

Versu 15.

Επιπάσμασι] Alter codex legit, ἀντιπλάσμασι.

Pagina 704.uersu 4.

Μαθῶν] Legendum uidetur, παθῶν.

Versu 16.

Σπαράττειν] Omnino legendum est, ταράττειν. uicium impreßionis est. Legitur tamen nihilominus σπαράττειν, etiam in altero uulgato codice.

Versu

Versu 19.

Τὸς δεσμὸς] In altero exemplari desideratur.

Versu 28.

Τοιαύτην δόσιν] Δόσιν in altero codice non erat.

Pagina 706. uersu 2.

Εἰώθαμεν] In priore editione est, εἴωθε.

Versu 4.

Η παρίστασθαι] καὶ pro ἢ legitur in altero codice.

Pagina 711. uersu 1.

Κατὰ μέγεθός τε καὶ μικρότητα καὶ σφοδρότητα καὶ ἀμυδρότητα γεγνομένας] In altero exemplari erat, κατὰ μέγεθος, σμικρότησι καὶ σφοδρότησι γιγνομένας.

Versu 27.

Καὶ ἀλγήμασι, τοῖς κατὰ ἄρθρα] Alter codex legit, καὶ ἀλγήμασι. τοῖς δὲ καὶ τὰ ἄρθρα.

Pagina 712. uersu 1.

Επιφορόντων ὀδύνας, ἑπόμεναι λειποθυμίαι, &c] In altera editione erat, ἐπιφορόντων ὀδύνας, ὥστε μὲν λειποθυμίας τῶν πεπονθότων μορίων ἀ*το καθίστανται.

Pagina 713. uersu 28.

Καὶ ὅη ἀεὶ ἀπὸ τῶν] In altero exemplari erat, καὶ ὅη αὖ ἔη.

Pagina 714. uersu 12.

Η δώδεκα] Hoc prior editio non habet.

Versu 20.

Αλλὰ ὡσαύτως βεβαίως] In altero codice erat, οὐδ' ὡσαύτως βεβαίως.

Pagina 716. uersu 32.

Πρώτως] Alter codex legit, πράτως.

Pagina 717. uersu 34.

Επὶ ποίου χρὴ διδόναι] Legendum est, ὥστε ποίου οὐ χρὴ διδόναι.

Pagina 718. uersu 2.

Η σύψεως] Alterum exemplar, ἢ non habet.

Pagina 720. uersu 25.

Περιλειπομένην] In altero codice erat, περιλαμπομένην.

Versu 29.

Τὸ λυθῆναι ἐν ὕδατι, χρῶ] Legendum est, τὸ λυθῆναι ἐν ὕδατι ψυχρῷ. Prior codex legit, πλυθῆναι ἐν ὕδατι χρῶ.

Pagina 722. uersu 14.

Καὶ οὕτω ὃ δεῖ δεῖ] In altero exemplari erat, καὶ οὕτω δὲ δεῖ.

Versu 18.

Αὐτῶν] In altero codice est, αὐτήν.

Pagina 723. uersu 15.

Εἰ τὸ ἧπαρ καὶ ἡ γαστὴρ ἢ ἄλλο τι πέπονθεν] Alter codex legit, εἰ τὸ ἧπαρ, καὶ ἡ γαστὴρ ἄλλοτι πέπονθεν.

Versu 23.

Ὥστε μὴ ἐκ τῆ πλείονος] Altera editio habet, τε μόνον pro ὥστε μή.

Pagina 728. uersu 32.

Τοίας δὲ ποιότητας ταύτης] In priore codice erat, τὰς δὲ ποιότητας ταύτας.

Versu 35.

Καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἤδη συγκοπῇ μαραινομένοις καὶ] Alter codex solummodo habebat, καὶ αὐτοῖς δὲ καὶ τοῖς ἤδη συγκοπῇ.

Pagina 729. uersu ultimo.

Τὸ κατὰ φύσιν] Adde, οὕτως.

Pagina 730. uersu 14.

Εὐθράποντος] Alterum exemplar uulgatum legit, δυσθράποντος.

Versu 21.

Ὅτε κράσει γε καθαρὸς] In altera editione erat, ὅτε κρίσει, &c.

Pagina 731. uersu 14.

Καὶ ξηροῦ τὴν κρᾶσιν ὄντος τοῦ κάμνοντος] In altero codice, τοῦ κάμνοντος desideratur.

Versu 16.

Εντημωθέντας] Lege ἐντηκωθέντας] In altero uulgato exemplapl ari erat, ἐκτινὰ θέντας.

Pagina 732. uersu 24.

Καὶ ἡ κρᾶσις τοῦ κάμνοντος] In priore codice habetur, καὶ ἡ κρᾶσις τοῦ παντός.

Pagina 738. uersu 14.

Ἢ ἄλλοι ὀλίγου δεῖν ἅπαντες ὥρμησαν] In altera editione ἅπαντες desideratur.

Pagina 738. uersu 23.

ἦν γαληνὸς ἐν τοῖς πρὸς γλαύκωνα φιλόσοφον προστάτην, &c] Alter codex legit, ἦν ὁ φιλόσοφος γαληνὸς ἐν τοῖς πρὸς γλαύκωνα προστάτην.

Pagina 743. uersu 32.

Διὰ τὰς ποικίλας αὐτῶν αἰτίας, διὰ τοῦτο] Hæc in altero exemplari non extant.

Pagina 747. uersu 29.

Καὶ οὕτω δεῖ καθαίρειν] In altero codice deerat δεῖ.

Pagina 651. uersu 30.

Τοῦτο τις τῷ λόγῳ] In priore editione erat, τούτῳ τις τῷ λόγῳ.

Pagina 752. uersu 31.

Νίτρου ἀλεξανδρίνου οὐγ. ς] In altero codice adiectum est, ἐν ἄλλῳ, οὐγγ. α. ς.

Versu ultimo.

Γράμματα α. ἢ ι] In altero exemplari erat, κοχλιάρια δ. ἢ ς.

Pagina 753. uersu 17.

Επιθύμου] In codice antea uulgato erat, θύμου.

Versu 31.

Μαλάξαι δὲ θέλων, &c] Alterum exemplar legit, μαλάξαι δὲ θέλων τὴν γαστέρα δίδου κοχλιάρια α. εἰ δὲ καὶ πλέον ἐργάσασθαι δύο. καθάραι δὲ ἤδη ἀνδρῶν καὶ παιδίοις καὶ γυναιξὶν ἐγκωμοιοῦσαις, ἐπὶ τὴν δ, ἢ ζ. καὶ καθόλου.

Pagina 758.

Εὐπέπτου καὶ εὐχυμοῦ] Alterum exemplar legit, εὐκράτου καὶ εὐψύχους.

Pagina 760.

Καὶ προσέτι χυμὸς μᾶλλον] In altera editione χυμὸς desiderabatur.

Pagina eadem.

Εὐμήνως] Alter codex habet, εὐμόρφως.

Pagina 761.

Επὶ γυναιξὶ φιταίοις] In altero codice erat, ἤδη γυναιξὶ τεταρταίοις.

Pagina 762.

Οἶδα δὲ καὶ ἤδη θύμασι] Prior editio legit, ἐπιχρίσμασι.

Pagina eadem.

Καιρῷ πάνυ σύγκαιρῳ] In altero exemplari erat, καιρῷ πάνυ συγκράτῳ.

Eadem.

Ἐπιθέμασι] In codice antea uulgato erat, ἐπιῤῥήματι, ut etiā paulo pòst uersu ab hoc quinto, aut sexto.

Pagina 763.

Διὰ δὲ τὸ] In altera editione δὲ non erat.

Pagina eadem.

Τὴν δὲ κάθαρσιν δεῖ ποιεῖσθαι οὐκ ἐν, &c] Prior editio habet, τὴν δὲ κάθαρσιν δεῖ ποιεῖσθαι καὶ ἐν, &c.

Eadem.

Ὡς τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ ἐξ αἵματος ὄντος τούτου ἀφαιρήσεις, ὅτι καὶ ὁ χυμὸς πέφυκε κρίνεσθαι. τότε γὰρ συνεπέφθη. οὕτω δὲ ἐκφοζομένη ἡ φύσις περιγίνεται τῆς ὑπολειπομένης, &c] In altero codice uulgato hæc sunt uerba: ὡς τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ αἰ * ὄντος, μὴ ἐν ταῖς ἀκμαῖς. ὅτι καὶ ὁ χυμὸς κρίνεσθαι. τότε γὰρ σύνεπέφθη διαπνοίας. τότε γὰρ ἐκφιζομένη ἡ φύσις, περιγίγνεται τῆς ὑπολειπομένης ὕλης, φανεῖσι πέψις, &c.

Eadem.

Τὸ διὰ ῥοδομέλιτος] In priore exēplari impresso erat, ῥοδομέλι.

Pagina 766.

Δεῖ δὲ τὸν προσφερόμενόν τι τούτων, &c] Alterum exemplar legit, δεῖ δὲ τῶν προσφερομένων.

Pagina eadem.

Ὡς ὀξύκρατι] In altero codice, ὡς deerat.

Pagina 767.

Εὐπέπτους] In priore editione erat, εὐκράτους.

Pagina 769.

Δίδου πρὸ ὥρας τῆς ἐπισημασίας νηστεύσαντι] Alterum exemplar habet, ἐμέσαντι pro νηστεύσαντι.

Pagina 771.

Πεπόρρως μακρὸς] Adiectū habebat alter codex, ἐν ἄλλῳ πεπορίως κοινοῦ.

Pagina 773.

Γλυκεῖ] In altero codice erat, γλοίνει.

CASTIGATIONES IACOBI GOVPYLI IN ALEXANDRVM, Aliquāto contractiores quàm antea factæ, asteriscis magna ex parte in oratione respondentes.

Pagina 3. uersu 9.

Τριχοποιεῖ]. Galenus, Paulus Aegineta & Aetius in eadem re φιχοφυεῖ dicunt.

Pagina

Pagina 4. uersu 9.

Μυιχέδων] Alter nostrûm codicum μυοχέδων habet, sed mendosè. Est autem μυόχεδον, τῶν μυῶν ἀποπάτημα: id est, ut Varro interpretatur, muscerda.

Pagina 5. uersu 29.

Ἰσυκ☉] Emendamus ἰσίκ☉, ex Athenæo & Alexādro Aphrodisiensi, quorum uterque, quid uerbum hoc significet docet. Apicius Cælius etiam multa quæ ad hanc rem spectant, scribit lib. 2. de opsonijs & condimentis, quo in loco isicia ex piscibus fieri docet, cuius rei auctorem fuisse Heliogabalum, historiæ narrant.

Pagina 8. uersu 20.

Ρλώνισμα] Emendamus ῥίνισμα, ut est in codicibus Dioscoridis formis excusis, uel ῥίνημα, ut in exemplaribus Galeni, Pauli Aeginetæ, & Aetij legimus. Est autem ῥίνισμα uel ῥίνημα, scobs uel limatura.

Pagina eadem, uersu 31.

Græci σμύρνα & ζμύρνα ἀδιαφόρως proferunt. Quorum imitatione, M. Cato & Plinius zmurnam scripserunt, ut in uetustißimis codicibus legimus. Quare cum rei medicæ scriptores uerbo ζμύρνης frequentißimè uterentur, librarij huius notam hanc compendiariam ζζ excogitarunt, cuius uim ignorantes hi qui nostros codices descripserunt, ζιζίβορι pro ζμύρνα scripserunt: qui error inuasit etiam in codices Aetij, cuius interpretes malè ζιζίβορι pro σμύρνα multis in locis uerterunt.

Pagina 9. uersu 8.

In spacium in utroque nostro codice hoc loco scriptura uacuum, uerba hæc ex Paulo Aegineta inculcauimus, κηρωτικῆς γῆς ὀγ. δ. ut totus locus sic legendus sit, λιθαργύρου ὀγ. δ. κηρωτικῆς γῆς ὀγ. δ. ἀσβέστου, etc.

Pagina eadem, uersu 23.

Locus hic iisdē uerbis apud Paulū Aginetā legitur, nisi quod θάψου in eo scriptū inuenimus, quæ scriptura uerior nobis uidetur esse, quàm θαψίας. Est enim θάψος (ut scholiastes Theocriti scribit) τὸ κοινῶς λεγόμενον χρυσόξυλον, ὧπερ τὰ ἔρια βάπτουσι, καὶ ποιοῦσι μήλινα, καὶ τὰς θρίχας ξανθίζουσι: quam facultatem thapsiæ inesse, nemo adhuc cōperit. Ea enim herba, ut Theophrastus ait, πελιώματα μὲν ἀφαιρεῖ, ὑπώπια δὲ ποιεῖ ἐκλευκα: quod sic ab eo dictū interpretor, ut thapsia sugillata quidem tollat, sed cum eo ut πελιδνόν τι relinquat. nam & Plutarchus in Phocione θάψινον ἀντὶ τοῦ πελιδνοῦ usurpauit.

Ex eo intelligi potest, quòd Alexander Trallianus & Paulus Aegineta (cuius codex hac etiam labe infectus est) non tam alieni in re medica fuerunt, ut scripserint thapsum eam esse herbam, quæ à Romanis rubia tinctorum, à Græcis erythrodanum dicitur.

Pagina eadem, uersu 26.

Κονίας πηλοποιηκῆς] Videre hic omnes possunt, quàm magnos errores literæ unius peruersio pariat. Nam qui pro πιλοποιὸν, πηλοποιὸν apud Galenum, Alexandrum, Paulum & Aetium legerunt, hi nõ modò suam Græcæ linguæ ignorantiam prodiderunt; sed hominum corpora perdentes, medicinam infamarunt. Hic igitur error ut multis eriperetur, κονίας πιλοποιηκῆς, ueram huius loci scripturam restituimus. Est autem κονία πιλοποιητικὴ, uel πιλοποιηκὴ (quæ & ὕδωρ πιλοποιηκὸν, uel πιλοποιητικὸν, uel τῶν πιλοποιῶν, à rei medicæ scriptoribus uocatur) aqua, qua πιλοποιοὶ utuntur; qui cum οἰσυπηρὰς lanas, id est succidas, tantùm cogant (quæ enim sordibus repurgatæ sunt, haud facile cogi possunt) non dubium est quin uim aliquã hæ in aqua relinquant, qua medicamentosa sit, ex quo nomen τῆς κονίας eam inuenisse suspicor. Nam ut aqua quæ per cinerem aut calcem colata est, uim aliquam inde accipit: ita ea qua lanæ succidæ abluuntur, medicamentosa est, adeoq; inter κονιῶν, id est lixiuorum genera censetur: ex qua farinam hordeaceam rectißimè Galenus coxit ad neruum punctum, lib. 6 θεραπευτικῆς μεθόδου: quam item magna ratione τοῖς διαφορητικοῖς admiscuit lib. 6. περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ γένη. Aetius ὕδωρ πιλοποιηκὸν, ab alijs dictum σακτῆν τῶν πιλωταρίων, appellat. Marcellus Empiricus ὕδωρ πιλοποιητικὸν, lixiuium unde coactiliarij operantur, interpretatur cap. 10.

Pagina 12. uersu 15.

Quæ hic in utroq; nostro codice desunt, ex Pauli codice, in quo tota scriptura conseruata est, sic restituimus. προξυρήσας τὴν κεφαλὴν, καὶ ὕδατι καὶ νίτρῳ προαποσμήξας, θεῖον ἄπυρον μετὰ ὄξου ἀνθρωπείου λειώσας χρῶ. Quæ uerba etiam uetus interpres legisse uidetur.

Pagina 13. uersu 24.

In utroq; codice nostro ἰῶδες hoc loco scriptum inuenimus, quod uerbum cum nullum sensum concinnum haberet, ὀξῶδες, rem ipsam, ueterisq; interpretis auctoritatem sequuti, emendauimus.

Pagina 14. uersu 23.

Multa hic deesse, ex eo facile intelligi potest, quòd medicamenta, quæ

ta, quæ μετὰ τοῦ διορισμοῦ se traditurum pollicitus est, ab eo adscripta non sint. Ea tamen omnes facilè ex fine lib. 1. κατὰ τόπους in hūc locum transferre possunt.

Pagina 18. uersu 12.

Vicium hoc loco est in sermone, quod sic correximus, οἷόν ἐστι καὶ τὸ ῥόδινον συγχριθὲν, ὀλίγου προσλαβὸν ὄξους. Quæ scriptura fuisse etiam uidetur in codice, quo uetus interpres usus est.

Versu 25.

Οσων] Legendum esse ὀπῶν, res ipsa ostendit.

Pagina 20. uersu 9.

Locus hic ita legendus & interpungendus uidetur, ἐπιμίγνυε κατὰ μικρὸν πάλιν τὸ ῥόδινον τῷ κηρῷ, ἐπιῤῥαίνων, ὡς ἀρύναμεν, ὕδατος καὶ, &c.

Pagina 22. uersu 33.

Ωσπερ τὸ κυφώνιον] Cyphi, uel χρίσμα ex Cyphi, meo quidē iudicio, hoc loco auctor intelligit. Nam & Paulus Aegineta ἐν τῇ τοῦ κατάῤῥου θεραπείᾳ καὶ κορύζης, ὑγρᾶς δ[ιὰ] δυσκρατίας οὔσης, olfaciendū Cyphi, frontiq́ illinendum præcipit.

Pagina 23. uersu 28.

Αψινθίας ὀλίγον ἄνωθεν] Totus hic locus, in quo auctor de leniendo & intendendo medicamento agit, sic olim scriptus fuisse uidetur, τοῦ φαρμάκου δὲ μείζονος ὄντος τοῦ σώματος, ἐκλύειν δεῖ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, προσπλέκοντας τῷ βοηθήματι ἀμύλου καὶ γυναικὸς γάλακτος ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ. πάλιν δὲ ἐπιτείνειν βουλόμενος αὐτοῦ τὴν χρῆσιν, ἐπιμίγνυε ἀψινθίας ὀλίγον ἄνθεν μεθ' ὕδατος. Quæ scriptura fideliter conseruata est in codice eo, quo uetus interpres usus est.

Pagina 2[illegible]. uersu 2.

Hæc descripta sunt ex lib. 2. Galeni κατὰ τόπους. Plinius etiam de perniciali odio braßicæ cum uite multa scribit lib. 24. cap. 1.

Pagina eadem, uersu 17.

Ο σαριφθινὸς] Legendum hoc loco suspicamur σαρεπτηνὸς, ex D. Luca εὐαγγελιογράφῳ, Plinio, & Stephano περὶ πόλεων. Est enim Sarepta urbs inter Sidonem et Tyrum in Phœnicia, cuius uinum cōmendatur à Sidonio Apollinare his uersibus,

Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Phalerna,
Quæq́ Sareptano palmite missa bibas.

Hanc nostram suspicionem confirmat, quòd hic auctor in capite

περὶ χολέρας, σαρεφθινὸν οἶνον (ita enim hoc uerbum eo loco scriptum est,) cum uino Tyrio coniungit, quod maximè à Plinio commendatur. Quòd autem à librarijs hic σαρεφθινὸς scriptum sit, id factum esse imitatione scripturæ, quæ est in lib. Septuaginta interpretum, cap. 17. lib. 3. Reg. arbitror, quo in loco uerbum Sarephtha Hebraico more scriptum est.

Pagina 30. uersu 4.

Διὰ πολλῶν δριμυτάτων χυμῶν] Priscam lectionem esse arbitror, διὰ πολλὴν δριμύτητα χυμῶν. id quod & ex ueteri interprete intelligi potest.

Pagina eadem, uersu 10.

Ελκύσεις ὡδὶ τῶν κάτω] Legendum esse, ἑλκύσεις ἀπὸ τῶν κάτω, uel ἐκ τῶν κάτω, res ipsa & sermonis Græci consuetudo satis ostendunt.

Pagina eadem, uersu 26.

In altero codicum nostrorum sic scriptum inuenimus· δῆλον ὡς οὐ κατὰ ποιότητα μόνον ἢ ἀτμοί τινος, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζόμενον. In altero uerò, δῆλον ὡς κατὰ ποιότητας μόνον ἀτμοί τινος, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζόμενον. Nos rem ipsam sequuti, ex duobus illis libris, paucis uerbis cõmutatis, hanc scripturam restituimus· δῆλον ὡς οὐ κατὰ ποιότητα μόνον ἀτμοί τινος, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζόμενον. quam ut probemus, efficit quod à Galeno de eadem re lib. 2. κατὰ τόπους scriptum est. Sic enim scribit, τὰ μὲν οὖν μετὰ βάρους ἀλγήματα πλῆθος δηλοῖ.

Pagina 31. uersu 20.

Locus hic est in utroq; nostro libro manu scripto sine uerbo ὅτι, quod addendum putauimus, ne uitium in sermone esset.

Pagina 33. uersu 17.

Χλιαρῷ] Verbum hoc declarationem esse uocis ἀκράτου suspicamur, quod ab indocto librario è margine huc inculcatum est. ἄκρατον enim ὕδωρ nihil aliud est, quàm quod alio nomine à Græcis χλιαρὸν dicitur. Inducendum igitur est, ut superuacaneum.

Pagina 34. uersu 23.

Πταρμικοῖς κατὰ μέρος] Πταρμικὰ à Celso dicuntur sternutamenta excitantia, lib. 4. capite secundo. hæc τῶν ἐρρίνων nomine cõprehenduntur.

Pagina eadem, uersu 33.

Μελαν-

Μιλανθίζ δραχ.κ.ἄλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχ.κ.ἐλατηρίν δρα.δ.] Scriptura hæc mihi suspecta est, propter nimis magnũ modum salis Ammoniaci, & elaterij. Galenus libro 2. *κατὰ τόπους* (ex quo hæc descripta sunt) unam tantum drachmam salis Ammoniaci præscribit, tantundemq; elaterij. Actuarius in libro *περὶ συνθέσεως φαρμάκων*, medicamentorum modum à Galeno præscriptum retinet.

Pagina 38. uersu 2.

Vox hæc *λαμβάνουσα* obscurum habet sensum, nisi ad nomen *ἡμικρανία* referatur. Ita enim sensus concinnus est.

Pagina 39. uersu 21.

Suspicamur hæc duo uerba *ἐγκατηρὰ* & *λορίαξ* uel *λορίαν*&c, ex sermone uulgi Græcorum petita, quibus *τῶν ταρίχων* genus aliquod significatur, quo ægris utendum in his morbis, quos humor frigidus, crassus & uiscidus creauisset, autor præcipere solebat: ut ex multis huius libri locis facilè omnes uidere poterunt. Verbum autem *ἐγκατηρὰ* deductum arbitror à nomine *ἔγκατα*, quo significantur intestina tum piscium, tum quadrupedum, quæ etiamnum *ταριχεύονται*, id est, sale condiuntur.

Pagina eadem, uersu 31.

Vocem *βδελλίου* hic deesse, conijcimus tum ex his quæ paucis post dictionibus scripta sunt, tum ex his quæ in capite *περὶ ἐπιληψίας* leguntur. eo enim in loco integra est horum catapotiorum descriptio, quæ ex libro primo *κατὰ τόπους* huc translata est.

Pagina 41. uersu 20.

Locus hic totidem uerbis est apud Paulum Æginetam lib. 7. Cuius scripturam uetus interpres secutus uidetur.

Pagina 48. uersu 4.

Spacium inane est hoc loco in utroque nostro codice, in quod non habuimus quod sensui conuenientius inculcaremus, quàm uerbũ *ὅριοις*. quod eo audacius fecimus, quòd uerbi huius uestigia adhuc in utroq; nostro codice extent. Vera igitur huius loci lectio esse uidetur, *ποιήσεις δὲ τοῦτο καλῶς, ἐὰν ὅριοις περισφίγξῃς.*

Pagina 49. uersu penultimo.

Verbum *φυσὶν* inducimus, ut ociosum, & sine causa inculcatum.

Pagina 52. uersu 8.

καθὼς εἴπαμεν] Duo hæc uerba abũdare uidentur. Cõcinnus enim

ſenſus erit ſi ita legerimus, δεῖ δὲ μετὰ τοῦ φαρμακεύειν, προσέχειν τῇ διαίτῃ. Præterea ſi quid addatur, frigebit.

Pagina 53. uerſu 7.

κυβυρατικὸν] *Emendamus* λιβυρατικὸν *ex Strab.* γεωγραφουμένων *lib. 17. Eadem macula ſerpſit in codices Pauli Aeginetæ.* ὑδρομέλου *autem (cuius hic mentio eſt)* γραφὴ *eſt apud Paul. lib. 7. & Aetium lib. 5. Fugiendum uerò* τὸ ἀπὸ λιβύρας ὑδρόμηλον *auctor dicit, quòd (ut Paulus ait)* οἰνῶδες *eſſet.*

Pagina eadem, uerſu 31.

Δοράκινα] *Quidam putant eſſe in hoc uerbo literarum metatheſin, pro* ῥοδάκινα, *qua uoce uulgus Græcorum noſtra perſica ſignificat. Alij hoc uerbo ſignificari putant ea perſica, quæ duracina à Latinis ob id appellantur, quòd corpus eorum (ut Plinius & Palladius ſcribunt) ligno adhæreat, ægreq́; auellatur, cui generi perſicorum palma datur, ob id ſalgamarij ſola ea ταριχεύουσι. In lib. 10.* γεωπονικῶν δωράκινα *ſcriptum inuenio, prima ſyllaba producta: quod argumentum mihi eſt, uocem eã à Latina deflexam, cuius etiam prima producitur: quod in multis dictionibus Græci fecerunt.*

Pagina 54. uerſu 7.

Locus hic ſic in utroq; noſtro libro legitur, ἃ γὰρ καὶ παρ' αὐτὰ δέοι ξει παρηγορεῖν, ἢ ψυχροποιεῖν. *Nos rem ipſam ſequuti,* τὸ ψυχροποτεῖν *emendauimus. Ita enim concinnus ſenſus eſt.*

Pagina 60. uerſu 5.

Emendamus λιβυρατικὸν, *ut paulo ſuperius.*

Pagina 63. uerſu 9.

Η ὀλιγοσιτεῖν] *Priſcam huius loci lectionem fuiſſe* ἀσιτεῖν, *faciũt ut credam, tum quæ ſcribuntur à Galeno lib. 5* περὶ τῶν πεπονθότων τόπων, *tum quòd huius ſcripturæ ueſtigia aliqua in altero noſtrorum codicum adhuc extent.*

Pagina 65. uerſu 23.

Τῶν ἀκράτων] *Priſca lectio eſt,* τὸ ἄκρατον, *quæ fideliter conſeruata eſt in codice quem uetus interpres ſequutus eſt. Id autem ut audacius affirmem, facit, quòd à Paulo Aegineta li. 3. de eadem re ſcriptum eſt,* ἀπεχέσθωσαν δὲ κρεῶν τε καὶ ὀσπρίων, καὶ οἴνου πλείονος, ἀφροδισίων τε πλειόνων, καὶ βαλανείων, καὶ νάπυος, καὶ τοῦ πίνειν εὐθὺς μετὰ τὸ λουτρὸν, καὶ μάλιστα ἄκρατον οἶνον.

Pagina 66. uerſu 17.

Locum

Locum hunc, ueteris interpretis auctoritatem sequuti, ita legendum putamus: ὁ μελαγχολικωτέρας ἄρτον ἐσθιέτω ἐξ ὕδατος ζέοντος τὸ παιδίον, εἰς ὕδωρ ζεστὸν ἔχον κορίανον. id est, Assumat panem ex aqua uehementer calida, in qua sit coriandrum: quomodo loquutus est auctor ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ἐπὶ στομάχῳ ἐπιληπτιζόντων. Cuius loci ui hunc esse sensum audacius affirmem, & uerba hæc esse Alexandri, efficit quod de hac re scriptum est à Serapione, cap. de coriandro. Duo autem hæc uerba πάνυ θερμὸν inducimus, quòd nominis ζεστὸν declarationem esse in legitimum contextum inculcatam suspicemur.

Pagina eadem, uersu 28.

Locum hunc ita legimus, καὶ ἴντυβον δὲ μιγνύμενον τούτοις ὠφελεῖ.

Pagina 67. uersu 30.

Ἀναδρόμους] Verbum ἀνάδρομος significat ascendentem. Significare itaq; uidetur pisces, qui ex mari ascendunt.

Pagina 70. uersu 1.

Προσφερέσθω τοῖς τὸ φλέγμα καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυναμένοις] Cum hanc scripturã Græci sermonis consuetudo nõ ferat, sic emendamus, προσφερέσθω τὰ τὸ φλέγμα καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυνάμενα. uel, ut uetus interpres legisse uidetur, καθαιρέσθω τοῖς τὸ φλέγμα καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυναμένοις.

Pagina eadem, uersu 15.

Nota asterisci quæ ad hunc locum adposita est, adscribi debuit ad hanc uocem θεοδωρήτῳ, paucis antè dictionibus. Ea enim significare uoluimus, huius medicamenti γραφὴν esse apud Paul. Aeginetam libro septimo, & Aetium lib. 12.

Pagina 76. uersu 33.

Cum in describendo hoc libro, librarijs nomen θερμοῦ sæpius occurreret, hoc etiam loco θερμοῦ pro ἑρμοῦ scripserunt: hoc medicamentum enim ἑρμοῦ κλίμαξ, uel ἑρμοκλίμαξ dicitur, ut omnes legere possunt apud Nicolaum Alexandrinum, qui huius appellationis etiã rationem docet.

Pagina 80. uersu 5.

Antiquam huius loci scripturam fuisse, κρεῶν ἀποχή, καὶ συνουσίας ἀφροδισίων, ex ueteri interprete facile intelligi potest, & ex Paulo

Aegineta, qui praecipit ut epileptici à uenere abstineant. Sed uidebũt docti homines, num autor hic significet, morbum comitialem primo coitu solui: quod quosdam olim scripsisse, ex Cornelio Celso, Plinio, & Caelio Aureliano, omnes intelligere possunt.

Pagina 80. uersu 25.

Ελαβεν καὶ τοῦτο ἐν τυρκίᾳ] Emendo ἐν θρᾳκίᾳ. Turcae enim nondum erant.

Pagina 81. uersu 1.

ἐκ τ̃ νή̈ διαλόγου] Corrigo, ἐκ τοῦ νη'. id est, ex quinquagesimo titulo Theodori, ut est apud ueterem interpretem.

Pagina 83. uersu 3.

Ιασπις λίθος ὁ προσαγορευόμενος καπνιαδάς.] Loci huius scripturam sic restituimus ex Dioscoride: ἴασπις λίθος ὁ προσαγορευόμενος καπνίας, ὥσπερ καπνιαδάς. Iaspis autem capnias ex eo appellatus est, quòd ueluti fumo infectus non perluceat.

Pagina eadem, uersu 26.

Haec in utroq; codice ita corrupta sunt, ut restitui non poßint. nullum enim auxilium neq; ex ueteri interprete, qui uanitates has magicas neglexit, neq; ex alio scriptore habuimus. Alterum oraculorũ tamen (duo enim oracula sunt uersibus hexametris scripta) ex ingenio ita emendauimus:

μάζον' ἀειράμενος κεφαλῆς ποιμνήιον σύλλυ
μηκάδος ἀγρονόμοιο, δέρας περιπάμβαλε μήλυ,
ἑρπυστὰν πολύπλαγκτον ἐρύσας ἀπὸ κόρσης.

Quae uerba etsi à Damocrate paucis pòst uersibus exposita sunt, tamen ita Latinè legi possunt:

Longum de grege tolle capellae uertice uermem
Ruris amatricis, & ouis da tergora circum
Multiuago uermi pecoris dè fronte reuulso.

Pagina eadem, uersu penultimo.

Δημοκρίτειον hoc loco legendum suspicamur, quòd eadem aetate (ut Plinius ait) medicinam Hippocrates, & magicen Democritus illustra-

illustrarint. Significare autem uidetur aliquem autor, qui Democriti sectam sequutus sit.

Pagina 85. uersu 4.

Nota asterisci ad hunc locum adscripta, significat magnum hic esse spacium scriptura uacuum: quod compleri non potest, nisi ab eo cui à uanitatum magicarum scriptoribus auxilium fuerit.

Pagina 87. uersu 20.

καὶ ἀναρτήσεως.] Literula una peruerse immutata, huius loci sensum multum perturbat. uera enim scriptura est ἀναφύσεως, quod uerbum perforationem significat. ultima enim remedia, quæ morbo comitiali laborantibus adhibentur, sunt (ut Cornelius Celsus libro 5. scribit) arteriæ sectio, occipitij incisio, adustio, & (ut Cælius Aurelianus ait) testæ terebratio.

Pagina 101. uersu 18.

Μένειν ἐπιθολούντων τὸ ψυχικὸν πνεῦμα.] Verbum ἀτμῶν hic deesse, ex his uerbis facilè intelligi potest, quæ paulo antè habentur: τάτων γὰρ ὄντων, πλῆθος αἵματος ἀνάγκη εἶναι ὑποπτεύειν, ἀναπέμπειν πρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀτμούς.

Pagina eadem, uersu penultimo.

Οσον νομίσεις ἀρκεῖν αὐτόν.] Emendamus ex Galeno, ὅσον μὲν νομίσεις ἀρκεῖν αὐτῷ: uel, ὅσον εἶναι νομίσεις ἀρκοῦν αὐτῷ. Locus enim hic translatus est ex libro 3. περὶ πεπονθότων τόπων, quo loco de melancholia agit. Verba autem quæ Alexander expreßit, sunt hæc: ἐκένωσον ὅσον ἂν ὑπολάβῃς αὐταρκὲς ἔσεσθαι τῇ τοῦ πάσχοντος ἕξει σώματος.

Pagina 107. uersu 4.

Πάντα γὰρ ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν σκευασίαν, ἔχοντα τὸν χολώδη μᾶλλον αὔξει καὶ ὑποτρέπτει χυμὸν, οἷον δὲ ἡ χρέα καλέσει χρυσιαττικόν.] Vitiosus est hac parte uterque codex noster. Priscam autem scripturam hanc fuisse conijcio: πάντα γὰρ ὅσα τοιαύτην ἔχει σκευασίαν, τὸν χολώδη μᾶλλον αὔξει καὶ ὑποτρέπτει χυμὸν. οἶνον δὲ, ὃ χρέα καλέσει, χρυσαττικὸν, &c. οἴνου δὲ τοῦ χρυσαττικοῦ Paulus Aegineta meminit libro 3. quo in loco χρυσαττικὸν γλυκὺ appellat.

Pagi-

Pagina eadem, uersu 13.

Spacium hoc loco inane sic ex ueteri interprete compleuimus, totumque locum sic legendum putauimus, καὶ γὰρ εἴ τι τῶν κατὰ μόριον λείπεται, καὶ τοῦτο συνετῶς προσθήσει ἰατρὸς ἀκολουθῶν τοῖς εἰρημένοις. ἐξ ὀφρῶν γὰρ δυνήσεται ἑαυτῷ, καὶ ἐκ κρεῶν καὶ λουτρῶν δηλώσει, ἢ αὔξων, &c. quanquam uerbum λέγεται non omnino reijciendum est.

Pagina 108. uersu 11.

Vetus interpres sequutus est exemplar, in quo scriptum erat ἀναφύμασι: sed sensus concinnior erit, si ἀναρρίμμασι legatur.

Pagina 110. uersu 32.

Asteriscum hoc loco apposuimus, ut in altero nostrorum codicum uestigia esse participij περιπλακεὶν significaremus, quæ scriptura mala est. περιπλακεὶν enim omnino legendum est, à uerbo περιπλέκω, quod complector significat.

Pagina 112. uersu 8.

Locus hic ita legendus, μετὰ γὰρ τοῦ ποικίλους ἐκκαθαίρειν χυμοὺς, &c.

Pagina 113. uersu 13.

Ἀλλὰ διὰ τῆς κάτω γαστρὸς ὅλην εἶναι τὴν κακοχυμίαν συμφέρει] Priscam huius loci scripturã fuisse puto, ἀλλὰ διὰ τῆς κάτω γαστρὸς ὅλην ἰέναι τὴν κακοχυμίαν συμφέρει: id est, sed per uentrem inferiorem cacochymiam ire expedit.

Pagina eadem, uersu 21.

Nota asterisci hoc loco uerbum γράμματα deesse significat, quod sic γρ. à librarijs nota compendiaria depingitur.

Pagina 122. uersu 8.

Asterisco hoc loco significamus, in altero codice nostro legi τρισί, quo significatur, tres libros ab Alexandro scriptos esse de oculis.

Pagina eadem, uersu 23.

Multa hic deesse omnes intelligunt, quæ restituere facile non est. Ex ueteri interprete conijcere non potuimus, quod exemplum sequutus sit: sensus tamen non inconcinnus erit, si ita legamus: ἀλλ' εἰ ὀδύναιτό τις, ὡς γὰρ καὶ περὶ πολλῶν παθῶν, οὕτω καὶ περὶ, &c.

Pagina 123. uersu 20.

Ἐχομένων] Sensus aptus hinc elici non potest, nisi ὀρχομένων scribatur.

Pagina 125. uersu 9.

In spacium hoc inane uerbū μυλλώτων ex Galeno & Paulo Aegineta inculcauimus.

Pagina eadem, uersu penultimo.

Οἱ παρασχόντες] *Deprauatè hic librarij παρασχόντες, pro πασχόντες scripserunt.*

Pagina 128. uersu 13.

Locus hic obscurus non erit, si (ut sermonis Graeci consuetudo postulat) legatur, ἐγχεόμενον καὶ ἐνσταζόμενον ὠῶν πάχει. sic enim maximè concinnus sensus est. Paulus Aegineta in eadem re pro ὠῶν πάχει, ὠῶν λευκῷ dicit.

Pagina eadem, uersu 26.

Κρόκου ιϑ] *Sic in utroq; nostro libro legitur, sed peruerse, quantū conijcere potuimus ex ueteris interpretis uetustißimo codice manuscripto, in quo uestigia adhuc extant scripturae, ex quibus cognosci potest, priscam lectionem fuisse κρόκου δραχ. β. De hoc uiri docti iudicent.*

Pagina 133. uersu 16.

Locum hunc ueteris interpretis auxilio sic restituimus, λιπαρωτέρα ἡ χρίσις. quae scriptura huic rei accommodatißima est.

Pagina 134. uersu 27.

ἢ τοῖς δὲ αὐτῶν, ἢ σινῷ] *Librarij hunc locum non intelligentes, sic perturbarunt, ut intelligi non poßit. Veterem igitur scripturam sic restituimus, ἢ τῷ δὲ αὐτῶν ἰσίκῳ, de qua re multa à nobis dicta sunt. Eadem uerba deprauata sunt in Pauli Aeginetae codice, capite περὶ θεραπείας κατάῤῥου καὶ κορύζης, libro 2. Verbum autem βούλβιον, quod hic usurpatur, à nomine latino uulua ὑποκοριστικῶς deductum est: eo autem significatur animalium ἡ μήτρα, cuius esu sanguis pituitosus redditur. Quae consequitur dictio τίρυιον, petita est ex uulgari Graeciae sermone. ea enim significatur ὀστρακοδέρμου εἶδος, ut ex homine doctiss. accepi.*

Pagina 135. uersu 1.

καὶ πινέτωσαν οὐκράτου, ἢ ὑπὸρ οἴνου. *Vocem μᾶλλον addimus, ut uera, & quam sermonis Graeci consuetudo postulat, huius loci lectio sit,* καὶ πινέτωσαν οὐκράτου μᾶλλον, ἢ ὑπὸρ οἴνου.

Pagina

Pagina 142. uersu 4.

λαμβάνων καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος.] Coniunctio καὶ aliquid hic deesse significat, quod ex Pauli Aeginetæ codice, in quo fidelissimè huius loci scriptura conseruata est, restituimus. Legendus igitur hoc modo hic locus est, λαμβάνων μαμιρᾶ καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, σμύρνης, &c.

Pagina eadem, uersu 24.

ἰοῦ σκώληκος.] Etsi hoc loco nullum mendum est, tamen notam asterisci adscribendam putauimus: ut significaremus, Dioscoridem docere, quid sit ἰὸς σκώληκος, libro 5.

Pagina 143. uersu 1.

Hoc collyrium ab Aetio libro 6 totidem ferè uerbis descriptum est, nisi quòd in eo ζιγγίβερι non inuenimus, quod hic inducendũ esse suspicamur: ut quod, cum in margine esset annotatum ab ijs qui hac nota ʒʒ ipsum significari crederent, in contextum postea à librarijs coniectum sit.

Pagina 145. uersu 22.

Tres notæ asterisci ad hunc locum adpositæ sunt, quibus indicaremus ita esse perturbatum, ut sensum aliquem aptum elicere difficile sit. Priscam tamen lectionem hanc fuisse suspicamur: καὶ ὅτι χρήσῃ, τάραττε τὸ ἀγγεῖον, καὶ οὕτως ὑπόχει τῇ μήλῃ, καὶ ὅταν τρίψῃ ποίει, θερμῷ ἀποπλύνων τὰ ὄμματα. Nihil tamen affirmamus, sed doctorũ hominum iudicio rem totam relinquimus. Coniecturam autem nostram adiuuat, quod à Paulo & Aetio de hac re scriptum est, non esse antè adhibenda hæc collyria, quàm oculi marina aqua abluti fuerint.

Pagina eadem, uersu 31.

* ἱερακιάδος.] Videtur hic significare autor Hieracium, quo oculorum obscuritatem accipitres (ut scribit Plinius) discutiunt.

Pagina 150. uersu 16.

Εὐγνώνου ῥωίσματος.] Emendauimus ex libro 7. Pauli Aeginetæ, ἐβένου ῥινίσματος.

Pagina 151. uersu 30.

Βέλτιον δὲ ἐκχρῆσθαι σπόγγῳ.] Locum hunc peruersè descriptum à librarijs, ex eo intelligi potest, quòd sententiam bonã non habeat. Emendamus igitur ita, ueteris interpretis auxilio, βέλτιον δὲ ἢ ἐκχρῆσθαι σπόγγῳ, &c.

Pagina 153. uersu 1.

οὐδὲν γὰρ ἔτι τότε βουλήσεται τοῦ ὄμματος.] Vetus interpres aliam scripturam sequutus est, ex qua sensus concinnior elicitur. Ita enim legisse uidetur, οὐδεὶς γὰρ ἔτι τότε φόβος ἔσαι, τοῦ ὄμματος ἀπεῤῥίπτου, &c.

Pagina eadem, uersu 17.

Κολλύριον τοῦ μαξιμιανοῦ.] In altero nostrorum codicum inuenimus, κολλύριον τὸ μαξιμιανὸν, eodem sensu.

Pagina 154. uersu 1.

Hic locus tam multis mendis & peruersionibus scatet, ut propter orationis structuram amputatam, sensus ipse scribentis intelligi non posit, nisi forte ita legatur: ἐπὶ δὲ τῶν μυοκεφάλων, καὶ ὑποπύων, μετὰ τὴν χρίσιν ἐπιδεόμενον τὸ ὄμμα, ἢ ῥάκος λινοῦν εἰς ὕδωρ ἐμβρέχοντα ψυχρὸν, ἢ σπόγγον καὶ αὐτὸν ὕδατι βεβρεγμένον ἔχοντα πέριξ ῥάκος, ὥστε μὴ σύγκαυσιν ὑπομεῖναι τὸ ὄμμα. Totam hanc rem uiri docti expendant, & de ea iudicent. Cæterum ratio curandi ὑποπύους διὰ μελικράτου, ex libro 14. Methodi medendi Claud. Galeni huc translata est.

Pagina eadem, uersu ultimo.

οὐδὲ τὴν ὀσμὴν αὐτοὶ φέροντας.] Rectius meo iudicio, οὐδὲ τὴν ὀσμὴν αὐτοῦ φέροντας. Est enim scammoniæ radix (ut Dioscorides scribit) βαρύοσμος, & (ut Plinius ait) nauseosa.

Pagina 156. uersu 9.

Harum dictionũ altera superuacanea est. Nam recentiores Græci Psellus & Simeon Sethi μαρούλια, uel μαρούλια appellant, quas θριδακίνας alij scriptores uocant.

Pagina eadem, uersu 31.

Vterque noster codex hanc scripturam habet: legendum tamen meo iudicio est, ἀναῤῥαφῆναι δηλονότι, προσπλέκεσθαι δεῖ τινὰ τῶν σιτωδῶν ταῖς ὄρνισι, &c.

Pagina 158. uersu 26.

ὑποπύους ὀφθαλμοὺς] ὑπόπυοι ὀφθαλμοὶ dicuntur oculi, quorum totus orbis, aut dimidium pure occupatur. Lege Galenum lib. 14. θεραπευτικῆς μεθόδου.

Pagina 159. uersu 18.

Asteriscus

Asteriscus apponendus erat ad uerbum σπαβίτη, *quo ostenderemus* Paulum Aeginetam οἴνου σπαβίτου *meminisse in capite* περὶ χιλίγρας *libro tertio.*

Pagina 160. uersu 16.

Καὶ ἀναφρίβει] Emendo, καὶ ἀνάφριβε.

Pagina 162. uersu 19.

Spacium inane repleuimus dictione ἄσχημον, *quæ integra erat apud* Aeginetam, *apud quem hoc medicamentum totidem ferè uerbis est libro tertio.*

Pagina 167. uersu 23.

Nota *hæc apponi debuit ad uerba hæc quæ sunt initio uersus quarti, ab initio huius capitis,* καὶ διὰ φλέγμα φυσῶδες, *quo in loco legendum est,* καὶ διὰ πνεῦμα φυσῶδες. Ita enim Galenus *de hac re initio libri tertij* κατὰ τόπους *scribit.*

Pagina 170. uersu 12.

Nota asterisci quæ hic adscripta est, apponenda est ad hæc uerba uersus consequentis, καὶ λειώσας, *quæ inducenda sunt, quòd ineptè ab indocto librario addita sint. Vera enim scriptura & incontaminata est,* ὡς χολῶν βοὸς κρoκίδα βρέξας, καὶ λειώσας ἐντίθει εἰς τὸ οὖς.

Pagina 172. uersu 25.

φυσικῶς δὲ τοῦτο ποιεῖ καὶ οἶνος] *Vetus scriptura est,* φυσικῶς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσιν οἱ ὄνοι οἱ παρὰ τὰς ὑδρίας εὑρισκόμενοι. *quam restituimus ex Asclepiade apud.* Galenum 3. κατὰ τόπους, & Dioscoride.

Pagina 173. uersu penultimo.

Vetus interpres legisse uidetur ἐπ᾽ ἀκόνης, *ut sermonis ratio postulat.*

Pagina 175. uersu 11.

Ἐγὼ δὲ ἐκ ἐγχέω, &c] *Hæc translata sunt ex lib.* 3. κατὰ τόπους, *ex quo loco multa à nobis hic emendata sunt, quæ à librarijs deprauata fuerant.*

Pagina 176. uersu 4.

Παντὶ τῷ ὠτίῳ] *In uulgatis exemplaribus* Galeni τὸ ὠτὶ *inuenimus. Sed hoc leue est.*

Pagina eadem, uersu 11.

Vterque noster codex hoc loco τῶν μοτῶν *habebat, sed peruersè, ut legere adhuc licet in codice* Galeni *formis excuso.*

Pagi-

Pagina eadem, uersu penultimo.

Verba hæc, ἐμβληθεὶς ἐν αὐτῇ πρότερον ὕδατος θερμοῦ, εἶτα ἐκ θλιβέντος, omissa sunt ab his qui nobis Galenum formis expresserũt, à quibus etiam huic capiti titulus is præponi debuit, πυρία πρὸς ὠταλγίαν ἡ διὰ σπόγγων καὶ θερμοῦ ὕδατος. Verisimile enim hanc fuisse scripturam, quum hæc in suos commentarios auctor transferret. Paucis post uersibus in Galeni exemplaribus inuenimus, ἕτερον τοῦ καλάμου πέρας, multo significantius quàm hic & apud Aetium, ἕτερον καλάμου μέρος. Ad huius capitis finem hæc uerba etiam ex Galeno & Aetio addidimus post dictionem ἐστεγανωμένων: ἔστω δὲ ἀψίνθιον ἐν ὕδατι ἀπεζεσμένον ἐν αὐτῇ, ὥστε ἀναφερόμενον, &c. Ea enim nostrorum codicum descriptores omiserant.

Pagina 181. uersu 29.

Διάρροδα κολλύρια.] Emendo, διάρροδα κολλούρια.

Pagina 183. uersu 11.

Apponenda fuit nota asterisci ad hæc uerba, λόγῳ χρύσεως, quæ significaret ueterem huius loci scripturam esse λόγῳ κρίσεως, quæ in codice Pauli Aeginetæ conseruata est. Sic enim de hac re scribit libro tertio, οἱ μὲν ἐν πυρετοῖς, ἢ ταῖς τούτων κρίσεσιν ἦχοι γίγνοιντο, μηδὲν παρενοχλεῖν· παραυτίκα γὰρ ὡς ἤδη τὸ πολὺ παύονται. ut uetus interpres etiam legisse uidetur. Quanquam Galenus medicamenta quæ auribus adhibentur, τῶν ἤχων causam esse scribit. Eius autem hæc sunt uerba lib. 3. κατὰ τόπους· ἴσθ' ὅτι καὶ ἤδη φαρμάκων ὠτικῶν χρύσει γίγνονταί τινες ἦχοι. Ex utraque igitur scriptura bona sententia elici potest, cum eo tamen, ut si λόγῳ χρύσεως hoc loco legerimus, addamus hæc uerba, φαρμάκων ὠτικῶν. Sic enim fiet, ut auctoris sensus minimè obscurus sit.

Pagina 185. uersu 27.

ἐκπίεσοι] Vox hæc deerat in utroq; nostro exemplari, quam ut adderemus, persuasit nobis, quòd de eadem re à Galeno scriptum est lib. 3. κατὰ τόπους. Paulus etiam eo uerbo in eadem re utitur.

Pagina 221. uersu 19.

Ποτὲ δὲ σὺν κράτοις] Corrigo ἀκράτοις, rem ipsam sequutus.

Pagina 223. uersu 33.

Πρέννων] In codicibus excusis Galeni, & recentiorum medicorũ πρέμνον scriptum inuenimus.

Pagina 224. uersu 25.

Διά τινος ἀδημιξίας] Mendosè librarius scripsit διὰ pro αὖθι; Ita enim legendum est, αὖθι τινὸς ἐπιμιξίας.

Pagina 228. uersu 31.

Hæc translata sunt ex lib. 6. κατὰ τόπους, quo in loco τὸ διὰ τῶν χελιδόνων describitur.

Pagina 230. uersu 7.

φοῦκτλω] Verbum hoc aliquandiu magnum mihi negocium exhibuit: sed postquam consequutus sum Michalis Pselli totius artis medicæ σύνοψιν, intellexi uocem esse uulgi Græcorum, qua τὴν δρακὴν significant. Significat igitur hic auctor, tantum furfuris frumenti, quantum manu capi posit.

Pagina 195. uersu 7:

Principium huius capitis ita mihi legendum uidetur, ἐφ' ὧν συλλογία τίς εἶναι φαίνοιτο πολλὴ, χρὴ ἀναμιγνύειν συνεχῶς ἢ πίσσαν, &c. Nam apud ueterem nostrum interpretem hæc superiori capiti connexa sunt, ut non labor sit uerbum ex superiori oratione repetere.

Pagina 196. uersu 38.

πανούκλας] Vera huius loci scriptura meo iudicio est πανικούλας, quod uerbum planè Latinum, ὑποκοριστικῶς deductum à pano. His autem uerbis antiqui (ut Nonius Marcellus scribit) tumorem sub faucibus, auribus, & inguinibus significabant. Et Plinius panos ferè parotidibus coniungit. Quanquam Cornelius Celsus Græcorum φύγεθλον pano rectè exprimi scribit.

Pagina 203. uersu 23.

Est hic in utroq; nostro codice spacium inane, quod uerbo αἰτίαν, huic rei maximè accommodato repleuimus.

Pagina 204. uersu 6.

Locum hunc non attigimus, licet corruptus sit, ut putamus: nec enim ei ullam opem adferre potuimus. Genus enim illud cibi, cuius auctor meminit, planè nobis incognitum est.

Pagina 246. uersu 10.

Σμύρναν, καὶ ζιγγιβέρεως] Induco καὶ ζιγγιβέρεως. Exposuimus autem paulo superius, unde hic error natus sit.

Pagina eadem, uersu 3.

Κο.] *Compendiaria haec nota apud rei medicae scriptores κοτύλω potius significat, quàm κόκκινος, uel κοκκία. Itaque hic restituo κοκκία, ut est in Pauli Aeginetae codice, & res ipsa postulare uidetur.*

Pagina 253. uersu 26.

Verbum παχύνει *quod hic deerat, ex ingenio restituimus. Est igitur totus locus sic legendus,* παχύνει γὰρ μετρίως τὰ λεπτά.

Pagina 256. uersu 27.

Μόρια] *In altero codice* ὄργανα *scriptum inuenimus, eodem sensu.*

Pagina 257. uersu 11.

Επιμιγνῶντας αὐτῷ τισι χυλοῖς] *Emendamus* ἀδιμιγνῶντας αὐτὸ τισι χυλοῖς. *Significat enim auctor, medicamentum succis quibusdam admiscendum esse, ut leniatur.*

Pagina 259. uersu 31.

Παστιλώσας] *Verbum est ex sermone uulgi acceptum,* ἀντὶ τοῦ μαλάξαι.

Pagina 260. uersu 21.

Locum hunc sic, ueteris interpretis auxilio, restituimus; στροβίλων οὐγ. α. φαγανκάνθης οὐγ. α. φοινίκων δὲ σαρκὸς οὐγ. β. ἴρεως οὐγ. α. ἀμυγδάλων γλυκέων οὐγ. β. μέλιτος ἀττικοῦ τὸ ἀρκοῦν, ἀναλάμβανε καὶ δίδε κοχλιάριον α.

Pagina 263. uersu 28.

Μακροῦ] *Ita locum hunc emendauimus, cum prius in utroq; codice nostro* μικροῦ *legeretur.*

Pagina 265. uersu 6.

Codex noster uterq; hoc loco habet ἀναλάμβανε. *Nos* ἀνάπλαττε *ex Galeno emendamus.*

Pagina 271. uersu 12.

Librarij uerbum hoc peruertunt. Scripserunt enim μεταβάλλειν, *pro* καταβάλλειν.

Pagina 272. uersu 21.

Locum hunc paulo superius emendauimus ex Strabone & Paulo Aegineta. Legendum enim est, ἀπὸ τῆς λιβύρας.

Pagina 273. uersu 16.

Huius loci priscam scripturam hanc fuisse suspicor, τοῖς οὖν δρόμον ἔχουσι καὶ σφόδρα κατάξηροις καὶ πυρετῷ κάμνουσι, τίς ἂν τούτου εὕροι κάλλιον, τῇ χολῇ καὶ μάχεσθαι, καὶ νικᾷν αὐτὴν δυνάμενον; Quae uerba sunt auctoris, non Hippocratis, ut huius libri descriptores putauerunt. Ad ea enim notam eam apposuerunt, qua alterius auctoris uerba esse significamus.

Pagina 274. uersu 15.

Immutata uerba ab indocto librario locum hunc obscurum reddiderunt. Sic enim sine dubio describendus fuit, ὥστε τὸ ὕδωρ, ὃ καὶ οὐ ὡς φαυλόν τινες ἐδόξασαν, τῶν ἀπλοικῶν εἶναι, ἀλλὰ πάντα ῥίπτειν αὐτὸ οὐ μόνον ποιεῖ, καὶ ὁλοποιεῖ, καὶ &c. Quam scripturam res ipsa & ueteris interpretis auctoritas comprobat.

Pagina 275. uersu 31.

Τὸ ζέον πάνυ μηκέτι τῆς φλεγμονῆς] Sermonis consuetudo, καὶ ζεούσης πάνυ μηκέτι τῆς φλεγμονῆς.

Pagina 277. uersu 1.

Veteris nostri interpretis auctoritas & res ipsa nobis persuadent, ut locum hunc ita legamus, μᾶλλον ἢ τὸ μελίκρατον. Nam apomeliti maior uis ῥυπτικὴ inest, quam melicrato, in quo lenis medendi facultas inest, auctore Hipp. lib. 3. περὶ διαίτης ὀξέων, & Gal. lib. 8. Methodi medendi.

Pagina 290. uersu 5.

Φασιηλίῳ] Suspicor ueterem scripturam fuisse φαριχύλῳ, quo uerbo nobis far Romanorum, auctor significare uidetur, quod sic olim apparare solitos, Archigenes apud Aetium lib. 9. scribit. Asclepiades etiam apud Galenum lib. 7. & 9. κατὰ τόπους, φαρὸς meminit: ut inde intelligi poßit, quod à Plinio scriptum est, far ut primum, ita frequentißimum antiquis Latio cibum fuisse, pulteq; ex eo longo tempore Romanos uixiße. Totus igitur locus sic legendus uidetur, μὴ παρούσης δὲ τῆς πτισάνης, καὶ χυλῷ κεχρῆσθω τῷ παρὰ ῥωμαίοις καλουμένῳ φαριχύλῳ, ἢ τῷ ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως, ἰσχυρῶς κατεψηθείσης αὐτῆς. καὶ αἱ ψύχαι δὲ αἱ εἰς τὸ οὔκρατον, &c. Sic enim legendum arbitramur, non οἱ χυλοὶ δὲ οἱ εἰς οὔκρατον, ueteris interpretis auctoritatem sequuti.

Pagina 298. uersu 20.

Nullus bonus sensus ex hoc loco elici potest, nisi ita descriptus fuerit,

rit, οὕτω γὰρ παχύνεται τὸ θερμὸν αὐτῆ, ὥστε μὴ δύνασθαι καὶ τὰ δριμέα περιττώματα ῥευματίζειν τὰ ὑποκείμενα. οὕτω γὰρ αὐτῆ ἐχούσης, ψυχρὰν δυσκρασίαν ἀδύνατον οὕτω δριμὺ καὶ θερμὸν ἀθροίσουσαι, καὶ ἑλκῶσαί τι τῶν ἀναπνευστικῶν ἀγγείων, ἢ μορίων. ἐπιβαλλέσθω τοίνυν τούτοις ἤδη τῆς κεφαλῆς τό, τε ῥόδινον καθ' ἑαυτὸ καὶ μετὰ ψυχροῦ ὕδατος ὀλίγου, πρὸς τὸ διαβῆναι τὸ ῥόδινον τὸ βάθος, παῦσαί τε τὴν θερμασίαν τὴν ἕλκουσαν ἐκ τῶν κάτωθεν, καὶ ἐπισπωμένην, καὶ ἐπιπέμπουσαν τῷ γαργαρεῶνι, καὶ τῷ θώρακι, καὶ πνεύμονι. χρὴ δὲ καὶ ἤδη λουτρὸν ἄγειν αὐτοὺς, ὅτε διὰ τοῦτο πράττειν, ἐπιχέειν δὲ καὶ τοῦ ῥοδίνου, ἢ ὀξυροδίνου ψυχροῦ, καὶ ἐν τῇ δεξαμενῇ δὲ, καὶ μάλιστα τύχῃ αὐτὴν εἶναι θερμοτέραν, ψυχρὸν ὕδωρ πρὸς λόγον τῆς κρατούσης δυσκρασίας, &c. Quam lectionem ueteris interpretis auctoritas etiam probat, nisi quod pro ἐπιχέειν δὲ καὶ τοῦ ῥοδίνου, ἐπισχεῖν haud rectè legisse uidetur.

Pagina 300. uersu 30.

Huius loci antiqua scriptura conseruata est in exemplari, quod uetus interpres sequutus est. legendum enim est, μετὰ χυλοῦ ῥοιᾶς καὶ κοκκίων, &c.

Pagina 303. uersu 35.

Καὶ τὸ ἐσθίειν ἐχῖνον καὶ τὸ καλούμενον μακεδόνιον] Auxilio ueteris nostri interpretis priscam huius loci scripturam restituimus: hanc enim fuisse arbitramur, καὶ τὸ ἐσθίειν σέλινον καλούμενον μακεδόνιον. Nam auctor significat, non esse esitandum petroselinum Macedonicum ei, cui humor acris ex capite defluit. Est enim acre, ut Dioscorides & Galenus scribunt.

Pagina 305. uersu 25.

Μὴ πάνυ γλίσχρον] Ita locum hunc, rem ipsam sequuti, restituimus: mendosè enim in utroq; nostro codice δὴ πάνυ legebatur.

Pagina 306. uersu 26.

Ἐὰν χυλῶδες ᾖ τὸ ἀναπτυόμενον] Verba hæc inducimus, quòd cum prius in margine tituli loco scripta essent à legentibus, intra legitimum postea ordinem malè recepta sunt ab his qui descripserunt.

Pagina eadem, uersu 35.

Γαστρὸς φθειρομένης] Emendamus φερομένης, rem ipsam sequuti.

Pagina 312. uersu 17.

Βολβοκαστάνων] Vocem hanc deprauatam fuisse à descriptoribus, uel ex eo intelligi potest, quòd castaneæ neq; ex bulborum ge-

nere sint, neque bulbis simile quicquam habeant: ex glandium enim genere sunt: ex quo conijcio, ueterem scripturam fuisse βαλανοκαστάνων.

Pagina eadem, uersu 21.

Spacium illud scriptura uacuum, sic replendum putamus, φακῆ αἰγυπτία. quòd lens propter uim siccandi, rei huic maximè accommodata sit. Aegyptiam autem ab auctore ea ratione dictam existimo, quà à Latinis poetis Pelusiaca dicitur. Multus enim huius prouentus in Aegypto est.

Pagina eadem, uersu 24.

Ζιζουλαῦ, uel potius ζίζουλον] Medici Græci recentiores multa uocabula ex aliarum nationum sermone usurpant, cuius generis nomen ζίζουλα, quod planè Italicum est. ζίνζιφα enim Psellus & Symeō Sethi dicunt. Actuarius etiam καβαλικεύειν Italicum uerbum ἀντὶ τοῦ ἱππεύειν, in lib. περὶ συνθέσεως φαρμάκων usurpauit.

Pagina 313. uersu 17.

Inducimus hæc uerba ἢ λυκοῦσαι, suspicantes ab aliquo adscripta, ut τῶν καραβίδων significatio ostenderetur. Nam κάραβοι καὶ καραβίδες à Latinis locustæ appellantur.

Pagina eadem, uersu 21.

Confusus & corruptus locus, qui uerbis aliter interpunctis, ordine dictionum mutato, & leni correctione adhibita, sic restitui potest, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τελείαν τὴν ῥῆξιν τοῦ περιχυθέντος, καὶ ἔχειν, μὴ κώλυε, &c.

Pagina 317. uersu 16.

Ὡς τὰς προτέρας] Emendamus ὡς ἡ προτέρα, sensu id postulāte.

Pagina 321. uersu 13.

Οἷον στέρνον] Hoc nomen in capite περὶ τῆς διὰ χολώδη καὶ δριμὺν χυμὸν γινομένης ὀδύνης ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, aliter scriptum est: στόρνιον enim legitur. Tu lege quæ in eum locum annotauimus.

Pagina eadem, uersu 30.

Verám huius loci scripturam arbitror esse καταβάλλεται, sententia id comprobante.

Pagina 322. uersu 20.

Σκευασία μασουχᾶ est apud Paulum Aeginetam lib. 7.

Pagina 323. uersu 1.

Est autem μετασυγκρίνειν (ut Dioscorides explicat) μεταποροποιεῖν,

κενῶν, id est, ut Cornelius Celsus uertit, habitum corporis mutare, cutemq; relaxare, & corruptum humorem euocare. hic auctor tamen & Paulus Aegineta lib. 3. ἀντὶ τοῦ ἀναλαμβάνειν καὶ ἀναῤῥωννύειν usurpant.

Pagina 327. uersu 9. & 21.

Κόηκον α. ἢ β] Locus hic mendosè à librarijs descriptus est: uterque enim noster codex compendiariam notam κοτύλης hoc loco habet, & id quidem peruersè. Nam ueterem scripturam esse κοχλιάριον α ἢ β, ex eo intelligi potest, quòd cotyle maior modus sit, quàm ut innoxiè sumi poßit. Emẽdamus igitur ueteris interpretis ope, κοχλιάριον α uel β. Actuarius etiam & Ioannes Mesues medicamenti huic non longè dißimilis quadrantem tantum manè & uesperi dandum docent, qui modus duo cochliaria haud longo interuallo superat.

Pagina 328. uersu 30.

Suspicor legendum λογγίνε, ut significet auctor Longinum philosophum Syrium.

Pagina 330. uersu 17.

Emendamus καὶ ἡ παρὰ ῥωμαίοις καλουμένη μέλκα, sermonis consuetudine id postulante, quomodo Paulus legisse uidetur. Melcæ autem σκευασίαν omnes legere possunt lib. 18. τῶν γεωπονικῶν, nomine Praxami.

Pagina 332. uersu 17.

Κοριαξε] Hoc in loco κορίαξ dicit, quod superius κορίαξ dixerat. Tu eum locum legito.

Pagina 337. uersu 30.

Η πόριασοτόρας] Duo hæc uerba hunc locum obscurum reddunt, nisi ἀντὶ τοῦ ἢ πλείονας accipiantur.

Pagina 340. uersu 6.

Nota κο. & hic κοχλιάριον significat.

Pagina 341. uersu 24.

In locum hunc scriptura uacuum, inculcauimus ea quæ in ueteris nostri interpretis codice seruata sunt, πεπλυμμένης καὶ ξηρανθείσης. Id autem ut audacius faceremus, persuasit nobis quod apud Galenũ lib. 8. κατὰ τόπους de eadem re scriptum est. Hoc medicamentum enim eo loco his uerbis descriptum est, σχοίνου ἄνθους, ξυλοβαλσάμου, μαστίχης, κρόκου, νάρδου ἰνδικῆς, ἀσάρου, κινναμώμου ἀνὰ

δραχ. ϛ. ἄλόης πεπλυμμένης δραχ. ϛ. ὁμοῦ λειάνας ἀποτίθεσο, δίδου τρ[illegible] τεῖ κοχλιάρια β. &c.

Pagina 345. uersu 11.

Βόλβα] Vocem hanc ὑποκοριστικῶς βόλβιον superius protulit.

Pagina 345. uersu 15.

Locum hunc ita legendum putamus, διαγινώσκειν οὖν δεῖ πρότερον, εἴ τε προσπεπλασμένοι εἰσὶν οἱ χυμοὶ, εἴτε περὶ τοὺς πόρους ἀναπεμπόμενοι, εἴτε περὶ τὸ κύτος ἐπιπολάζοντες. Quam ueram esse scripturam ut credam, quæ insequuntur efficiunt, quanquam προσπεπλεγμένοι, legi etiam rectè potest.

Pagina 348. uersu 1.

Res ipsa postulat ut αὐτὴν legamus.

Pagina 349. uersu 29.

Contaminatus est hoc loco uterq; noster codex manu scriptus, sed antiqua lectio fideliter in ueteri interprete conseruata est. Hic enim γλυκέα legisse uidetur, sententia id comprobante.

Pagina 352. uersu 9.

Χαλώντων] Nota asterisci apponi debuit ad hæc uerba, καὶ χαλαστικῇ, &c. sex antè uersibus. Significare enim ea uoluimus, nos hanc lectionem restituisse, cum prius hic locus ita legeretur, ὥσπερ τῷ ἀνυγωτέρων ἐκλύτῳ καὶ χαλώσει δεῖ κεχρῆσθαι ἀγωγῇ, repugnante sermonis consuetudine.

Pagina 353. uersu 14.

Suspicor legendum νειλέως, ut apud Celsum lib. 5. Nam quod νέαλου est apud Galenum lib. 7. κατὰ τόπους, deprauatum etiam mihi uidetur.

Pagina eadem, uersu 27.

ἔσον αὖ ἐπιδέχεται] Sermonis consuetudo ἐπιδέχηται postulat.

Pagina 355. uersu 5.

Hæc sunt apud Aetium lib. 13. sed aliquantum diuersa, quæ quia facilè inueniri possunt, & alijs rebus studeo, non curiosè apponam.

Pagina eadem, uersu 30.

Sumptum est hoc malagma ex lib. 7. κατὰ τόπους.

Pagina eadem, uersu ultimo.

In Galeni & Aetij exemplaribus formis expreßis hoc loco κύφεως inuenimus.

Pagina 356. uersu 2.

Ἐλαίου οὐώδους.] Nos rē ipsam, Galeniq́; ac ueteris interpretis autoritatem sequuti, οἴνου οὐώδους κο. α. emendamus.

Pagina 359. uersu 7.

Ζιγγιβέρεως δραχ. β.] Verba hæc induximus, ut improbè huc ab imperito correctore inculcata, qui cū nota hac ζιγγίβερι significari putaret, locum hunc ita deprauauit.

Pagina eadem, uersu 27.

Locus hic antè in utroq; nostro codice ita legebatur, καὶ ξηρότητος, ἢ θερμότητος προηγησαμένης, καὶ παχυνούσης τοὺς χυμοὺς, σκληρότερον τὸν ὄγκον ἐργάζονται. Nos uerò ita restituimus, ut legitur, sermonis consuetudine id postulante.

Pagina 360. uersu 17.

Omne etiam paruum mendum tollere cupimus, nec aliquam tam pusillam labem esse credimus, quæ in bonis autorib. molesta non sit. Antè igitur legebatur, ὡς ἑκάστου τῶν παγέντων, καὶ &c. nos ἕκαστον restituimus.

Pagina 362. uersu 1.

Μαλοποδίοις.] Auxilio ueteris interpretis, aliorumq́; locorū lectione δαμαλοποδίοις emendauimus: quo uerbo significantur pedes iuuencæ.

Pagina 365. uersu 21.

Τῶν ἐντὸς.] Antè legebatur ἐκτὸς. nos ex Paulo Aegineta τῶν ἐντὸς restituimus. Huius enim oxymelitis σκευασία est apud eum autorem libro septimo.

Pagina eadem, uersu 30.

Harum notarum altera superuacanea est. Satis enim fuit, asteriscum apponere ad uerbum οὐγγ. β. quo admoneremus, nō esse eundem medicamentorum modum apud Paulum Aeginetam, qui ex hoc autore eum locum in suos commentarios transtulit. Nam uerior scriptura mihi uidetur, quæ in Pauli codice est, γλήχωνος οὐγγ. α. Sed de hoc uiri docti iudicent.

Pagina 367. uersu 26.

Nota hæc significat, in altero nostrorum codicum non esse uerbum καταιονείσθω. Viri docti iudicent, an huic loco cōueniat, an inducendum sit.

Pagina 368. uersu 23.

Vidi aliquando antiquissimū Pauli Aeginetæ codicem manuscri

ptum, ad cuius marginem, quo in loco περὶ λυγμοῦ agit, uerba hæc ex nostro hoc autore adscripta erant: ἄλλο. διὰ μικρὸς τὸ ὄνομα, καὶ παύσεται, ἢ κρατείτω τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ χειρὶ ψήφους ιβ. Locus igitur hic sic legendus uidetur: λύζων κρατείτω ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ψήφους μ. uel ψήφους ιβ.

Pagina 369. uersu 26.

Georgius Valla Placentinus, homo doctus & accuratus, locum hunc in suos commentarios transtulit, quem ita è Græco in Latinũ sermonem conuertit, ut facilè intelligi poßit, antiquam huius loci scripturam fuisse, οὐχ ἁπλῶν βλάβην: uel, οὐχ ἁπλῶς βλαβεράν. Quod ipsum etiam ex ueteri nostro interprete conijci potest.

Pagina 370. uersu 23.

Paulus Aegineta pulchrè exponit hunc locum, lib. tertio, in cap. περὶ χολέρας.

Pagina 372. uersu 17.

Παλματίαν.] Paulus Aegineta de eadem re agens, παλματιανὸν protulit, quo modo & ipse autor paucis pòst uersibus. Quid sit autem Palmatianum uinum, Hermolaus Barbarus docet libro quinto Corollarij.

Pagina 373. uers. 9.

Locus hic sic legitur, καὶ πρὸς τὸ εὐστόμαχον καὶ φυσικήν. Nos antiquam scripturam fuisse conijcimus, καὶ πρὸς τῷ εὐστόμαχον εἶναι, καὶ φυσικὴν, &c. sententia id comprobante, & sermonis consuetudine id postulante.

Pagina 375. uersu 9.

ἔτι δὲ καὶ χρονίζουσαι, καὶ πίπτουσαι, &c.] Locus antè sic legebatur, ἔτι δὲ χρονίζει, nulla omnino sententia.

Pagina 388. uersu 16.

τὸ δὲ περιγραφοῦς εἶδος.] Emendamus, τὸ δὲ φλεγμονοῦς εἶδος, ex Galeni libro 5. περὶ πεπονθότων μορίων.

Pagina eadem, uersu 21.

καὶ μᾶλλον βαρὺς ὀλοῦς.] Scriptura prisca huius loci, meo quidem iudicio, fuit: καὶ μᾶλλον βαρὺς ἢ ὀλιώνες αἰσθάνεσιν ποιεῖ: quo modo uetus interpres uidetur legisse.

Pagina 390. uersu 25.

Veteris interpretis ope in spacium hoc scriptura uacuum, uerba

hæc

hæc coniecimus, διὰ τὸ ῥοδωματίζειν, quæ huic loco maximè accōmodata nobis uisa sunt.

Pagina 391. uersu 1.

Totus hic locus sic legebatur in eo codice, quem sequutus est uetus interpres, τὰς δὲ ψίχας ἐψηθείσας ἢ πλυθείσας. quanquam nulla, autore Suida, erit offensio, si τὰς ψίχας protulerimus.

Pagina 394. uersu 24.

Τὸν ὄμφαλον.] Vetus huius loci scriptura est, τὸν ἔλμον, id est pilam, ut ex Paulo Aegineta, & ueteri interprete intelligi potest.

Pagina 398. uersu 3.

Legendum hic suspicor τὸ ἥμισυ, id est heminam: non τὸ S, nota compendiaria. Hemina autem mensura liquidorum & siccorum sine discrimine est.

Pagina eadem, uers. 7.

βαλανῶν.] Vetus interpres legit βαλανείων, sed uerbum hoc huic loco accommodatum non est. Nos igitur retinendā uocem βαλάνων putamus: sic enim sententia idonea est.

Pagina 399. uersu 2.

βαλανόν ἐστιν ἡ πυρίνη τοῦ ῥαφάνου.] Hermolaus Barbarus, uir doctißimus & accuratißimus, scribit se hæc uerba legisse in scholio quodam in Paulum Aeginetam, & Aetium. Ego etiam suspicor alicuius gloßam esse, uocem eam declarare cupiētis, quam postea indoctus librarius in legitimum contextum inculcarit.

Pagina 401. uersu 1.

Addenda est particula καὶ ante μὴ, ex sermonis consuetudine.

Pagina 406. uersu 18.

Χόρδας.] Hic χόρδη significat τὸ παχὺ ἔντερον τοῦ προβάτου. Suidas.

Pagina 407. uersu 26.

λαρισσηνάς.] Emendamus λαρισαηνὰς, ex Strabonis γεωγραφουμένων libro 9. quo in loco scribit, Larissam esse nomen uici Trallibus distantis triginta stadijs, his uerbis: καὶ ἐν τῇ ἀσιατικῇ δ' ἐστὶ λάρισσα, καὶ τῶν τραλλίων διέχουσα κώμη τριάκοντα σταδίους ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐν τῇ καΰστρου πεδίῳ διὰ τῆς μεσογαίας ἰόντων κατὰ τὸ τῆς ἰσοδρόμης μητρὸς ἱερὸν, ὁμοίαν τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀρετὴν ἔχουσα τῇ κρεμαστῇ λαρίσσῃ. καὶ γὰρ ἔνυδρος καὶ ἀμπελόφυτος.

Pagina eadem, uersu 38.

Ευτέρων.] Vocem hanc inducendã, ut superuacaneam, & minimè huic loco cõuenientem, putamus. Nam si ita scribatur, καὶ γὰρ εὔχυμα ἐστὶ, sententia bona erit: sunt enim κάστανα μηδόλως κακόχυμα, ut scribit Galenus libro 2. περὶ τροφῶν δυνάμεων, καὶ περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας.

Pagina 408. uersu 35.

Sincera huius loci scriptura fideliter conseruata est in ueteri interprete, qui ita uidetur legisse, καὶ μετ' οἴνου τυρίου.

Pagina eadem, uersu ultimo.

Emendo βηρυτίου, ex Strabonis γεωγραφουμένων, libro 16. Eo enim in loco βήρυτον καὶ βύβλον μεταξὺ κεῖσθαι σιδόνος καὶ τοῦ θεοῦ προσώπου scribit.

Pagina 409. uersu 35.

Βισάλων.] Vir quidã Cretensis doctissimus, docuit nos, hac uoce significari à uulgo Græciæ, carbones incensos, ad assandos pisces comparatos.

Pagina 457. uersu 1.

Concinnior erit sententia, si hunc locum ita legeris: σημεῖον δὲ τούτου τὸ καὶ διὰ ἐλλεβόρου γινομένης, ἑαυτοῦ ῥωμαλεωτέρου τὸν κάμνοντα αἰσθάνεσθαι. quanquã altera scriptura nõ omnino malam sententiam habet.

Pagina 460. uersu 16.

Βρυτικοῦ, non βριτιανοῦ legendum putamus. Quid autem sit uinũ Brutianum, Hermolaus Barbarus in Corollario docet.

Pagina 471. uersu 29.

Τιτάνιως, ἀντὶ τοῦ τιτάνου positum: ut sæpe apud recentiores rei medicæ scriptores.

Pagina 472. uersu 8.

Veram huius loci scripturam putamus esse, καὶ βουλβίῳ, καὶ ἰσιλίῳ, ut paulo superius.

Pagina 513. uersu 32.

Huius loci scriptura, & uerborum interpunctio sic peruersa est ab indocto descriptore, ut non nisi ueteris interpretis auxilio restitui potuerit. In codice igitur quo uetus interpres usus est, scripturam interpunctam post uocem ὑγρότητα suspicamur, totiusq; adeò loci hanc scripturam fuisse: λύσεως δὲ καὶ μεσεντερίου διά γε τῶν ἰδίων ἔσται σημείων, τοῦ τὴν γαστέρα μᾶλλον διαῤῥοίαις ἁλίσκεσθαι καὶ φοραῖς συνεχέσι,

ϑωυιχίοι, &c. nam autoris sensus hic uidetur esse: Aquam intercutem uesicæ uel mesenterij perfrigeratione contigisse, ex his signis co gnosces, &c.

Pagina 521. uersu 32.

Βρυτ]ίας.] Emendamus βρυτίας, ex Columella & Plinio.

Pagina 524. uersu 22.

ἱδρυλίζοντα.] Verbi huius deprauatio huius loci sensum sic perturbat, ut nõ nisi ex eorum lectione, qui multa ex hoc autore in suos commentarios transtulerunt, restitui potuerit. Extant ueteres quidã cõmentarij manuscripti περὶ διαίτης, ἀδέσποτοι quidẽ illi, sed quos ex Alexandro confectos facilè omnes cognoscant, in quibus hoc loco uinum senium olens legitur: unde conijcio, γερουτίζοντα huius loci priscam fuisse scripturam. uerbo enim γερουτίζειν Græcorum uulgus ἀντὶ τοῦ γερουτιᾷν utitur, quod uetustatem olere significat.

Pagina eadem, uersu 29.

Significare uidetur uinum apiatum, cuius descriptio est apud Aetium libro 16. Describitur etiam οἶνος σιλενίτης libro 8. γεωπονικῶν.

Pagina 531. uers. 36.

καὶ πρεμονίτιδος.] Apuleius Platonicus κέστρον Græcorũ, & Betonicam Latinorum πρεμονίτιδα dici scribit, quòd (ut Dioscorides ait) eius folia sint ὅμοια δρυΐ, τὴν περιφέρειαν ἐντετμημένα.

Pagina 532. uersu 35.

Τέτ]ιγας] Vox hæc in altero exẽplari deerat, in altero ad marginem apposita erat. Nos ex Galeno, Paulo (apud quem hæc totidẽ ferè uerbis sunt) & Aetio, in legitimum ordinem conijcienda putauimus. Locus igitur sic legendus est: τέτ]ιγας δὲ ὁμοίως ξηραίνοντα καὶ κόψαντα, &c.

Pagina eadem, uersu 36.

δεῖ δὲ αὐτὸν λαμβάνειν τὰ π]ερὰ καὶ τοὺς πόδας.] Verba hæc antè sic legebantur, δεῖ δὲ αὐτὸν λαμβάνειν τὰ π]ερὰ, &c. quo in loco λαμβάνειν, ἀντὶ τοῦ ἀφαιρεῖν, ab autore usurpatum est. nam (ut Paulus docet) cicadæ χωρὶς τῶν π]ερῶν καὶ τῶν ποδῶν dari debent.

Pagina 534. uersu 1.

Locum hunc ita corrigimus, σμύρναν τρωγλίτιδα.

Pagina 539. uersu 5.

In altero nostro codice υινανὸν, in altero uerò ἱκανὸν, cum mendi nota scriptum inuenimus: sed uox utraq;, meo indicio, à descriptore peruer-

peruersa est. Hoc autem *significare uoluimus, ut uiri docti locum hunc restituant.*

Pagina eadem, uersu 16.

Initio capitis, περὶ φλεγμονῆς τῆς ἐν νεφροῖς; *sermonis consuetudo hanc lectionem postulat:* ὅτι μὲν φλεγμονὴ συνίσταται, καθόλου πλήθους ὕλης ἐπιῤῥευσάντος ἐν τοῖς μορίοις, καὶ μάλιστα τοῖς σαρκώδεσιν, ἅπασιν ὁμολόγηται.

Pagina 540. uersu 35.

Loci huius priscam scripturam fuisse, καὶ μὴ δύνασθαι μόνη ἡ δίαιτα εἰς τὸ περιγενέσθαι τῆς κακοχυμίας, *ex uetere interprete intelligi potest: quanquam recte, meo quidem iudicio, sic legi potest:* καὶ μὴ δύνασθαι μόνη ἡ δύναμις εἰς τὸ περιγενέσθαι τῆς κακοχυμίας.

Pagina 544. uersu 8.

τῆς ἀμίδος.] *Scriptura huius loci in altero codice nostro est* κακονίου, *qua uoce uulgus Græcorum matellam significat.*

Pagina 546. uersu 24.

εὔνοσον.] *Literæ à librario transpositæ locum perturbarunt: suspicor enim* εὔστομον *ex Dioscoride legendũ esse, quo uerbo* ἥμερον κόμινον *significatur.*

Pagina 554. uersu 22.

καθάριον, ἀντὶ τοῦ καθαρότητα *positum est.*

Pagina 555. uersu 17.

Verba hæc in altero nostrorum codicum deficiunt: adscribenda tamen putauimus ex libro 11. Galeni, περὶ δυνάμεως φαρμάκων ἁπλῶν, *quòd huic loco accommodatissima essent.*

Pagina 556. uersu 1.

Locum ita legendum arbitramur, ut paucis antè uersibus ὄρχις, ἣν τινὲς κοινῶς ὄρχιν λέγουσιν.

Pagina 557. uersu 11.

Coniicimus ex ueteri interprete, ueram huius loci lectionem esse, ἢ καὶ πολυσπέρμων φείδεσθαι. *quo uerbo Paulus Aegineta in eadem re utitur. id est, abstinere oportet ab his quæ semen (ut Celsus loquitur) contrahunt.*

Pagina 558. uersu 2.

Locus turpibus maculis fœdatus est ab ijs, qui, cum in libris medicorum uersati non essent, quæ non intelligebant, peruerterunt. Locum igitur sic restituimus, καὶ διὰ τῶν ἁλτήρων καὶ σφαίρας γυμναζέσθωσαν

ζέσθωσαν

ξιδωσαν ἀντισπᾶσθαι τὴν ὕλην. Significat enim autor, corpus exercendum esse alteribus & pila, ut in superiores partes materia retrahatur, & flatus digerantur: quod efficit διὰ τ ἀλτήρων exercitatio, ut Galenus docet libro 2. τ ὑγιεινῶν.

Pagina 561. uersu 15.

Alter nostrorum codicum hoc loco habet, διὰ τὸ πρωτόπαθ@, eodem sensu.

Pagina 564. uersu 7.

Locum hunc ita emendauimus, cum prius in utroq; codice malè scriptus esset. sic enim legebatur, εἰς κονδῆτον ἔχων πλέω.

Pagina 570. uersu 27.

Locum hunc ita legit uetus interpres, καὶ κηρωτῆς ὀλίγον ἐχούσης ῥοδίνου καὶ χαμαιμήλου μιγνῦται αὐτῷ. cui Paulus Aegineta consentit.

Pagina 571. uersu 25.

Vetus interpres legit λινοσπέρμα.

Pagina eadem, uersu eodem.

Indoctus librarius locũ hunc conturbauit, duobus uerbis in unum contractis. Legendum enim est, κριθῶν ἀπηλμένων: quæ lectio fideliter conseruata est in codice eo, quem uetus interpres sequutus est.

Pagina 582. uersu 13.

Sermonis consuetudo postulat, ut tota hæc oratio in recto casu legatur, ὡς ἄγε χωρὶς φλεγμονῆς προηγησαμένης ἐπὶ ψυχρὰ ἡ κωλικὴ καὶ ἀλκώδης διάθεσις, συμφόρει, &c.

Pagina 584. uersu 24.

Emendamus ψυχρολουτῆσαι, ut Græci sermonis ratio postulat.

Pagina 586. uersu 2.

Deprauatam hic ab indocto librario scripturam uel ex eo conijcio, quòd uox κόγνιστα apud scriptores non inueniatur. κοκκύγια igitur ex Psello περὶ διαίτης emendamus. Hoc enim nomen ὑποκοριστικῶς deductũ est à nomine κόκκυξ, qui piscis inter σκληροσάρκους à Galeno libro 3. περὶ τροφῶν collocatur.

Pagina 592. uersu 21.

Georgius Valla Placẽtinus hunc locum ita in Latinũ sermonem conuer-

conuertit: Suis cape tibi ex cæco intestino mammosum, myrrham inuolue, & liga in pelle lupina uel canina, dato ferendū luna abeunte à sole, & mirabere.

Pagina 539. uersu 17.

Idem amuletum describitur à Marcello *in libro de Medicamentis emparicis ac rationabilibus, cap. 29.*

Pagina 601. uersu 16.

Vera huius loci scriptura fidelißimè conseruata est in lib. 7. Pauli Aeginetæ, ῥόδων χυλοῦ ξεσ. β. μέλιτος α. σκαμμωνίας οὐγ. δ. ἡ δόσις τελεία, κοχλιάρια γ. ἡ ἐλάττων, κοχλιάρια β. ἡ μέση, κοχλιάρ. γ. *quam uetus interpres sequutus est.*

Pagina eadem, uers. 32.

Quanquam in libris formis expreßis nota hæc compendiaria κο. κοτύλην *significat, tamen necesse hic* κοχλιάριον *significari: ut in superiori medicamento, & in eo quod sequitur.*

Pagina 602. uersu 10.

Hoc medicamentum ab Actuario *describitur in libro* περὶ συνθέσεως φαρμάκων. *Sed in eo inter hos autores uariatur, quòd* Actuarius *piper & zingiber addit.* Eius *autem uerba (quoniā liber nondum formis excusus & peruulgatus est) adscribenda putaui*· κυδωνίων πεπέρων συμμέτρων δυναμένων ζύμῃ περιπλασθέντων καὶ ὀπτηθέντων, τῆς σαρκὸς κεκαθαρμένης οὐγ. δ. μέλιτος ἀπηφρισμένου ξεσ. γ. πεπέρεως, ζιγγιβέρεως, ἀνὰ δραχ. ϛ. σκαμμωνίας δραχ. γ. *Huius etiam medicamenti duo cochlearia, uel tria dantur.*

Pagina 605. uersu 4.

Sermonis Græci consuetudo postulat, ut ita legamus: ὁμοίως γὰρ οἶδά τινα τῶν οὕτω ῥευματιζομένων ἤδη πλείστῳ καὶ δριμεῖ ῥεύματι, μέγιστα ὠφελούμενον ὑπὸ τῶν βοείων κρεῶν. οὐκ ἔτι γοῦν ὅτι συνεχῶς, ὅτι σφοδρῶς ἔλεγεν ἀλγεῖν τοὺς πόδας, ὥσπερ ὅτε λεπτυνούσῃ διαίτῃ κεχρημένος ἦν.

Pagina eadem, uersu 22.

καὶ ἀλόης] *Emendo* ἄλικος, *ueterem interpretem, atq; adeò rem ipsam sequutus.*

Pagina 607. uersu 31.

Nonius Marcellus annotat, recentari honestè dictum à Matio, ἀντὶ τοῦ ἀνανεοῦσθαι. *sed qui uinum recentatum* ἀντὶ τοῦ ψυχρανθέντος *dixerit, nullus ex* Latinis *scriptoribus adhuc mihi lectus est.*

Pagina

Pagina 609. uersu 16.

Antiquus interpres codice Græco usus est, in quo hæc scriptura fuisse uidetur, καὶ διὰ κρόκου καὶ γλαυκίου καὶ ὀπίου βραχέος συνουαζόμενα προσφέρειν δεῖ. Quam Paulus Aegineta (qui totum caput περὶ ποδάγρας, ex hoc auctore transtulit) sequitur. Illius autem hæc uerba sunt lib. 3. in capite περὶ θεραπείας τῶν ὑπὸ τῶν χολώδει χυμῶν ῥευματιζομένων. πολλῆς δὲ καὶ δυσαπομονήτου τῆς ὀδύνης οὔσης, καὶ τῷ διὰ κρόκου καὶ γλαυκίου καὶ ὀπίου χρηστέον, διὰ ὀξυκράτου λειοῦντας αὐτὰ, καὶ ἤτοι καταχρίοντας, ἢ μετὰ ψιχῶν καταπλάσσοντας. Videãt uiri docti, num coriandri succus hîc conueniat.

Pagina 613. uersu 11.

Εἰς ὑμᾶς] Verba hæc locum hunc sic perturbant, ut nulla ex eo bona sententia elici poßit: itaq; ea inducenda putauimus, ut quæ nec à ueteri interprete agnoscantur. Is enim hanc scripturam sequutus uidetur, ἀναγκαῖον τοῦτο κενῶσαι πρό γε πάντων φλεγμαγώγοις.

Pagina 614. uersu 17.

Λεσβίου] Non dubium est quin uocem hanc librarij deprauarint. In Pauli Aeginetæ (qui oxymelitis Iuliani σκευασίαν ex hoc auctore descripsisse uidetur) codice manuscripto antiquißimo ἀσίου, in eo uerò qui formis excusus est, σίου hoc loco scriptum inuenimus: quorũ alterum etsi θερμαινούσης πως (ut ait Galenus) μετείληφε δυνάμεως: alterum uerò, ut Dioscorides, & idem Galenus scribunt, λεπτομερές ἐστιν, ὡς ἀδήκτως τὰς παλαιὰς σάρκας ἐκτήκειν, & eo cataplasmata ad podagram fiunt: tamen neutrum, meo quidem iudicio, huic loco tam accommodatum est, quàm hyssopus, ut uetus interpres, Nicolaus Alexandrinus, & Gariopontus in hoc auctore legisse uidentur. Legendum itaq; hoc loco arbitror, ὑσσώπου.

Pagina 617. uersu 23.

Legimus in Grammaticorum commentarijs σμύλλαν, qua uoce significatur piscis σαῦρος, quem Gaza apud Aristotelem libro nono de Hist. animalium, lacertũ interpretatur. De eo autem multa legi possunt apud Athenæum lib. δειπνοσοφιστῶν 7.

Pagina 622. uersu 6.

Deesse hic quædam, res ipsa ostendit, quæ in antiquo interprete conseruata sunt, ex quo ueterem scripturam hanc fuisse intelligi potest, ἄμεινον οὖν ἐστὶν ἐν ταῖς παρακμαῖς, τοῖς μὲν πλέον διαφέρειν δυναμένοις κεχρῆσθαι, πρότερον δὲ παρηγορεῖν. Id quod Paulus etiam

in eadem re præcipit.

Pagina 625. uersu 7.

Quæ sint illæ barbarorū ἴσκαι, nondum legi: adscribā tamen, quod inueni appositum ad marginem ueteris interpretis, ut uiri docti de eo iudicent. Auctor (inquit) quicunq; ea scripsit, significat hic cauteria, quæ escæ ab edendo & consumendo dicuntur. Nam Alexander Latinas uoces, etsi Græcis abundat, nimis ambitiosè interim usurpat, ut illud Recentatum uinum, ἀντὶ τοῦ ψυχρισθέντος, paulò superius. Tribus pòst uersibus κατασχᾶν uidetur malè scriptum, pro καθιλᾶν, ut ex ueteri interprete conijcere licet, & res ipsa postulat.

Pagina 627. uersu 8.

τύλιως ὄγ.α] Sincera huius loci scriptura est in antiquo interprete, & Nicolao Alexandrino. Hi enim ita legunt, τύλιως ξι.α.

Pagina 360. uersu 2.

Vetus interpres θάρακας legiße uidetur, quæ lectio huic loco conuenit.

Versu 19.

Ειληφότας] Prisca huius loci lectio fuit (ut ex Nicolao Alexandrino intelligi potest) ἀλφειῶντα. Cuius scripturæ uestigia in altero nostrorum codicum adhuc extant.

Pagina 633. uersu 9.

Multa hic deesse omnes uidere poßunt, quæ Pauli Æginetæ & ueteris interpretis auxilio sic restituimus, ὃ μόνον τοῦ κενοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ προφυλακῆς ἕνεκα τοῦτο ποιοῦντας, φυλαττομένους ὅσα τῶν, &c.

Pagina 630. uersu 23.

Nota hæc asterisci apponi debuit ad hæc uerba, ἀλῶν φαγηνίων, ut significetur legendum esse ex Galeno & Stephano περὶ πόλεων, ἀλῶν φαγασίων. Nam quod est apud Strabonem libro decimo tertio τῶν γεωγραφουμένων, τὸ φαγισαῖον ἀλοπήγιον, emendandum est ita, φαγασαῖον ἀλοπήγιον.

Pagina 642. uersu 7.

Multa hic deesse, uel ex eo intelligi potest, quòd nullus bonus sensus inde elici poßit: facilè tamen nō est ea restituere quæ desunt, quòd hoc in loco nullum nobis neque à ueteri interprete, neque ab alijs auctoribus auxilium sit. Quæ autem hic inculcata sunt, inducenda ob id putamus, quòd sine iudicio id factum suspicemur. De uetere cæ

seo ad ueteres tophos efficaci quæ scribuntur ab auctore, sumpta sunt ex Galeno, libro decimo περὶ τῆς τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνάμεως.

Pagina 645. uersu 22.

Ἰσίον] *Franciscus Vatablus, qui magno damno Latinarum, Græcarumque ac Hebraicarum literarum nuper obijt, paulo antè quàm moreretur, ostendit mihi libellum* περὶ ποδάγρας, *conscriptum à Græco quodam medico, qui cùm multa ad hanc* πραγματείαν *pertinentia, tum medicamentum hoc sine ullo uitio ex hoc auctore transtulit. Legitur enim in eo* σίον, *quod uerbum (ut suprà dictum est) in antiquissimo etiam Pauli Aeginetæ codice, in descriptione oxymelitis Iuliani legitur.*

Pagina 652. uersu 19.

Ἀσφάλακος] *Vox hæc posita est* ἀντὶ τοῦ ἀσπάλακος, *quod uerbum talpam significat.*

Pagina 657. uersu 30.

In spacium hoc loco uacuum, uerbum hoc χαμαιλέοντος *conijciendum putamus, ut totus locus sic legatur:* ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ δευτέρου δακτύλου χαράξας τῷ ὄνυχι τοῦ χαμαιλέοντος, μολύνων τῷ αἵματι τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὰ ἄκρα τὰ δεξιὰ τοῦ χαμαιλέοντος, τῷ δὲ τῆς ἀριστερᾶς αἵματι τὰ ἀριστερὰ τοῦ ζώου ἄκρα.

Pagina 670. uersu 32.

Sermonis consuetudo hanc lectionem postulat, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ὑγραίνειν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐμψύχειν δεῖ, γενήσεται ἄν, &c.

Pagina 673. uersu 1.

Hæc translata sunt ex libro primo, περὶ πεπονθότων τόπων. ἴσως *(inquit Galenus)* τινὰ λέγειν ἕωθεν ἀναστάντα, κνισσῶδες ἐρυγγάνειν, ἤ τι ἕτερον, οἷον ᾠῶν ταγηνιστῶν, ἢ δυσωδέστερον ἢ σαπρὸν, ὁμολογεῖν δὲ τὸν μὲν τὸ κνισσῶδες ἐρυγγάνοντα, μετὰ τὸ δεῖπνον ἐληλυθέναι πλακοῦντος κνισσώδους, ὁποῖός ἐστι διὰ τοῦ ἐλαίου καὶ ἰρίου, &c.

Pagina 686. uersu 33.

Καταρκτικῆς] *Reponimus hic uocem medicis usurpatam* προκαταρκτικῆς: *quam etiam legisse uetus interpres uidetur.*

Pagina 688. uersu 8.

Veteris interpretis exemplar manuscriptum hoc loco habet ue-

stigia quædã, ex quibus subodorari licet fuisse olim hoc loco scriptũ ἡ συναίσθησις, quod hic adscribendum putaui, ut uiri docti iudicent, num uerbum id huic loco conuenientius sit, quàm συναίρεσις.

Pagina 695. uersu 20.

Emendamus ψυχρωθέντας.

Pagina 696. uersu 24.

Verbum hoc planè incognitum est ijs, qui multos annos Romæ egerunt. ex quo conijcio, peruersè à librarijs scriptum.

Pagina 702. uersu 14.

Diximus paulò superius, περὶ τῶν ἰχθύων ἀναδεχομένων.

Pagina eadem, uersu 34.

Non potuimus ne à Græcis quidem ipsis huius uerbi uim doceri, ut suprà diximus: ex hoc loco tamen conijcere licet, piscem esse.

Pagina 704. uersu 13.

Emendamus προσραίνειν, ex lib. 1. τῶν θεραπευτικῶν πρὸς γλαύκωνα, ex quo loco hæc translata sunt. Alter nostrorum codicum habet προσφέρειν. sed non est huic loco tam aptum, quàm προσραίνειν.

Pagina 707. uersu 18.

Etsi hæc totidem uerbis apud Galenum leguntur, uideant tamen eruditi uiri, num hic rectè legi poßit, ὡς ὅτι πλεῖστον, ut legisse uetus noster interpres uidetur.

Pagina 712. uersu 4.

Locum hunc scriptura uacuum sic ex Galeno repleuimus, ἀλέαις μάλιστα καθίσταντα.

Pagina 713. uersu 8.

Hæc sumpta sunt ex lib. 1. περὶ διαφορᾶς πυρετῶν, quæ pulchrè exponuntur ab Aetio lib. 5.

Pagina eadem, uersu 14.

Ne dissoluta oratio sit, addendum καὶ putamus.

Pagina 714. uersu 9.

Locum hunc uetus interpres ita legisse uidetur, μικροὶ δὲ καὶ ἀμυδροὶ ἐπὶ τῶν ἑκτικῶν ὄντες, λύσιν τῆς δυνάμεως σημαίνουσι, καὶ διακρίνονται, &c.

Pagina 716. uersu 19.

Deesse hic quædam uel quiuis intelligere potest, quæ addi facilè non poßunt: quòd quæ eo loco leguntur apud ueterem interpretem, non satis concinna uideantur.

Pagi-

Pagina 719. uersu 13.

In utroque codice scriptum est peruersè προσειληφότα, sed in altero magna suspicio est, additum fuisse σ ab aliquo locum non intelligente.

Pagina eadem, uersu 25.

Legendum est hoc loco διόπερ, uel διὸ καὶ.

Pagina 723. uersu 30.

Deest hic ὅταν, uel aliquid simile.

Pagina 732. uersu 24.

Res ipsa hoc loco hanc scripturam postulare uidetur, καὶ ἡ κράσις τοῦ πάσχοντος ψυχροτέρα. De hoc tamen uelim ut uiri docti iudicent.

Pagina eadem, uersu 32.

In codice eo quem typographi sequuti sunt, scriptum est, οὐκ ἀναγκάζει: in altero uerò ἀναγκάζει, sine negatione. priorem autem lectionem uel ex eo ueriorem esse putamus, quòd tenuata & incisa facilius incendantur.

Pagina 734. uersu 27.

Γινόμενα] Emendamus ex ingenio ταριχευόμενα. Nam salgamarij (ut paulò superius ostendimus) persica ταριχεύουσι, præsertim ea quæ duracina appellantur.

Pagina 739. uersu 25.

Nullus sensus concinnus erit, nisi hæc per interrogationem legamus, πῶς οὖν δεῖ συντόμως ὑποκαθαίρειν;

Pagina 746. uersu 33.

In altero codicum scriptum φαρμάκων, pro πομάτων.

Pagina 753. uersu 22.

Paulus Aegineta ἀλάτιον describit libro septimo, haud longè huic dißimile.

Pagina 762.

In altero nostrorum codicum ita scriptum inuenimus, χαμαιμήλῳ, cum spacio satis magno scriptura uacuo, quod consequitur uox ἑψήματος: sed quæ est adscripta ex altero codice lectio, uera esse mihi uidetur.

Pagina 765.

Nullus concinnus sensus est, nisi ἐπίπαττε legerimus.

Pagina 766.

Κρατοιῶντος] Sic quidem in utroque nostro codice scriptum inuenimus. sed uiri docti uideant, num id παθητικῶς legendum sit, κεκρατημένον.

Pagina eadem.

Ex hoc facile intelligi potest, quàm magnus esset τῶν ταρίχων usus. Quæ autem hic ab auctore describũtur, ex quibus constent, haud facile est intelligere: sunt enim uulgi uocabula.

Pagina 768.

In altero codicum uox θερμὴν non legitur: sed hoc leue est. Nam qui biliosi sunt, calidi etiam iudicandi sunt.

Pagina 769.

Locum hunc ita legendum esse res ipsa ostendit, πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς ἐπισημασίας.

Pagina 778.

Scarabeum illum significare uidetur, qui ex bubulo stercore pillulam conficit ad cœli similitudinem: quam ab ortu ad occasum solem sequens, tandiu ipse uersat: dum ad mundi figuram perduxerit. Dicitur & hic ab Hippocrate κοπρίων.

Pagina eadem.

Asteriscus ad uerbum πυῤῥῷ apponi debuit, quod restituimus, cũ prius πυρῷ deprauatè scriptum esset.

FINIS.

BASILEAE, PER HENRICVM
PETRVM, ANNO CHRISTI M. D.
LVI. Menſe Auguſto.